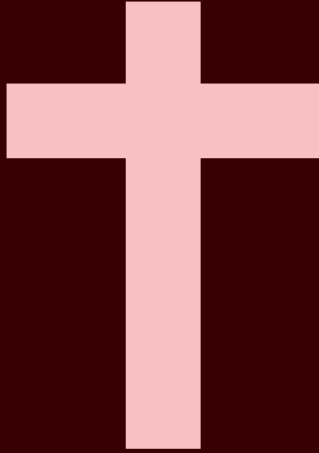

Gwo Ma Arumgimis

Uduk New Testament and OT Portions

Gwo Ma Arumgimis

Uduk New Testament and OT Portions

copyright © 2005 SIM International

Language: Uduk

Translation by: SIM International

Uduk New Testament and OT Portions

Published by Bible Alliance Mission, 1983.

. If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at www.sim.org.

. This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
f734434c-b6bd-5d21-abc6-692c3842e034

Contents

TAKWIIN	1
MMO/II KA PIJE/ MO	59
GWAY GI IDAWUU'D	82
MATA	177
MARKUS	216
LUUKA	241
YOHAAN	282
MII GUN MIINU MO	312
RUUMIYA	352
KURINTĤUUS 'DE/	369
KURINTĤUUS SU/	386
GALATHIYYA	397
EPASUS	403
PILIBBI	409
KULUUSI	413
TASALUNIIKI 'DE	417
TASALUNIIKI SU/	421
TIMUTĤAWUUS 'DE/	423
TIMUTĤAWUUS SU/	428
TIITHUS	432
PILIMUUN	434
Ībraniyiin	435
YAKUUB	448
BUTĤERUS 'DE/	452
BUTĤERUS SU/	457
YOHAAN 'DE/	460
YOHAAN SU/	464
YOHAAN KWARA	465
YAHUUSA	466
GWO JIN 'CEENU MO	468

Gwo ma Musa jin 'Kwara A'di jin Ta jin Twa/a/ mo jin Yuƙu Gway ka Takwiin

¹ Ka mun'kup mo tani Arumgimis uƙi momis dhali mony'cesh mo. ² Dhali mony'cesh a'di 'ceƙhi'da 'thintha/ mo dhali di bwa 'te/ mo, dhali mondhurumi'd a'di wupki'da apo/ mo jin 'kula'kul mo. Dhali Shi/in ma Arumgimis a'di wukurki'd apowa ris kumma/ yi'de/ mo.

³ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki monƙush piyi'd mo. Dhali monƙush diki'd mo. ⁴ Dhali Arumgimis parki monƙush e ki a'di 'bora'bor mo. Dhali Arumgimis ki kwa/ monƙush bwa 'peni mondhurumi'd mo. ⁵ Arumgimis ki yuƙ monƙush ki Montee mo dhali mondhurumi'd yuƙa a'di ki Mon'thiny mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim 'de/ mo.

⁶ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka balany di'd mo ibwaman kumma/ yi'de/ mo dhali dhalki a'di kwa/ a'da ris kumma/ yi'de/ bwa mo 'pena ris kumma/ yi'de/ mo. ⁷ Dhali Arumgimis ki uƙa balany mmokwa/ a ris kumma/ yi'de/ bwa mo, uni kun 'kokin e bwan'kwariny ma balany 'pena ris kumma/ yi'de/ mo, uni kun 'kokina powa balany mo. Dhali uni 'kokin kan mo. ⁸ Dhali Arumgimis ki yuƙa balany ki Momis mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim su/ mo.

⁹ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka ris kumma/ yi'de/, uni kun 'kokin e bwan'kwariny momis mo minu tul isi montal 'de/ mo e mon 'de/ mo, dhali dhalki monƙuthu'd piyi'd mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ¹⁰ Arumgimis ki yuƙ mo jin kuthaƙu'th ki Mony'cesh mo, dhali aris yi'de/ gwansan kun tulu isi montal 'de/ mo tani yuƙkina a'di gway ki Kumma/ Yi'de/ mo be. Dhali Arumgimis ki par a'di e ki a'di 'bora'bor mo. ¹¹ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka 'cesh 'ka to ale/ ki ton dhii/in mo, to kun minu si kun mini dho'th maman ki emen buni mo, dhali cwa kun mini dho'th maman ki emen buni kun cinu uni mo, uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ isi ki e jin 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo, apo/ mony'cesh mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ¹² Mony'cesh a'di dho'thki ton dhii/in kun 'kana le/ mo, to kun sinu mo kun dhodhi maman mo isi ka ka'bany buni kun 'kona e uni ki she/ ki she/ mo, dhali cwa kun dho'thki maman ki emen buni ki she/ ki she/ kun cinu uni mo, uni 'baar ki isi e kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e mo ki a'di 'bora'bor mo. ¹³ Dhali mom'pimpili/

diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cimi kwara mo.

¹⁴ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki monƙush uni i'kon eya balany gi momis mo mmokwa/ montee bwa 'peni mon'thiny mo. Dhali dhalki uni ta jama mii mo dhali goma yir mo dhali goma tee mo dhali gom yil mo, ¹⁵ dhali dhalki uni kushi mo mo 'pena balany gi momis mo mmoci monƙusha po/ mony'cesh mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ¹⁶ Dhali Arumgimis ki uƙ dhan monƙush kun caaca isu/ mo, a'di jin ta dhan monƙush jin caaca mmoji mo jin yuƙu ki montee mo, dhali a'di jin boƙa is ka kamu/ mmoji mo jin yuƙu ki mon'thiny mo. A'di uƙki'da risa cul si'da/ mo. ¹⁷ Dhali Arumgimis ki dhu uni eya balany gi momis mo mmoci monƙush buni apo/ mony'cesh mo. ¹⁸ mmoji mo jin yuƙu ki montee mo dhali apo/ mon'thiny mo, dhali mmokwa/ monƙush bwa 'peni mondhurumi'd mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e mo ki a'di 'bora'bor mo. ¹⁹ Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cimi doƙon mo.

²⁰ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka ris yi'de/ dhodhona risa waambuhany to/ e kun uƙu mo, dhali dhalka ris 'dii pena apo/ mony'cesh mmo'ciƙh ka 'ciƙhan dhul apowa balany gi momis mo. ²¹ Wakan Arumgimis ki uƙ dhan to kun 'kon e kumma/ yi'de/ kun caaca mo dhala ris to kun 'kon ki e kun ƙalki ya ka bor mo, uni kun 'tu'dki yi'de/ isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo, dhala ris 'dii kun 'kan ma bi mo isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e mo ki a'di 'bora'bor mo. ²² Dhali Arumgimis ki 'bor uni mii mo, mmo/ o gwo mo ki: Dhodhi maman mo, dhali mari is mo dhali 'tu'di aris yi'de/ ki piny piny mo e bwam uni kun ta kumma/ yi'de/ mo, dhali dhalka ris 'dii mar is apo/ mony'cesh mo. ²³ Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim ma mudhe'd mo.

²⁴ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki mony'cesh dhodho'da ris to kun 'kon ki e kun uƙu mo isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo: bip dhali to kun parana 'cesh mo dhali tombwaasho mo kun 'kon e mony'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ²⁵ Dhali Arumgimis ki uƙ tonyuƙ kun 'kon e mony'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo dhali bip isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo, dhali aris to kun parana po/ mony'cesh isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e ki a'di 'bora'bor mo.

²⁶ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki ana uƙa wathi/ en'thi/ mo ki jama bana mo, mmowa e ki jama bana mo,

dhali dhalki uni ta gi mom'bi'th mo apo/ yi'de/ kun 'kon e bwan kumma/ yi'de/ mo, dhali apowa ris 'dii kun pen e mis mo, dhali apo/ bip mo, dhali apowa ris mony'ceshi 'baar mo, dhali apowa ris to/e kun parana 'cesh mo, uni kun parkin apo/ mony'cesh mo. ²⁷Wakan Arungimis ukki wathi/en'thi/ mo ki jamas pitinj gana/ mo, ki jamas ma Arungimis gana/ mo tani a'di i/ukkina a'di a'di mo. A'di jin ta wathinj gwaḥ mo dhali a'di jin ta wathim 'bomi mo, uni i/ukkina a'di mo. ²⁸Dhali Arungimis ki 'bor uni mii mo, dhali Arungimis ki o uni gwo mo ki: Dhodhi maman mo, dhali mari is mo, dhali 'tu'di mony'cesh mo, dhali dili a'di abora 'cesh mo, dhali tayi gi mom'bi'th apo/ to yi'de/ gi kumma/ yi'de/ mo dhali apowa ris 'dii kun pen e mis mo, dhali apowa ris to kun 'kon ki e kun kalki ya apo/ mony'cesh mo. ²⁹Dhali Arungimis ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ cikina um aris emen to kun minu si mo kun mini dho'th mo uni kun 'kokin apo/ bwam/e gi mony'cesh 'baar mo, dhali arisa ka'bany cwa ki maman buni ki she/ ki she/ mo. Um mini bu'th uni haali/ uni mini ta tonṭe/ gom um mo. ³⁰Dhala ris tonyucuk gi mony'cesh mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhala ris to kun parana po/ mony'cesh mo, dhali aris to kun shi/irin kun 'kon ki e mo tani aha/ cikina aris ton dhii/in kun minu si gom tonṭe/ mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ³¹Dhali Arungimis parki aris to/e kun ukkina a'di mo, dhali hili mo mo ma, a'di 'bora e ki 'bor mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo, dhali mon'thamo/ diki'd mo, dhali a'di ta'da cim ma pe'de/ mo.

2

¹Wakan momis dhali mony'cesh uni 'baarkunu mo dhali aris to kun 'koni bwaman uni mo. ²Dhali ka cim ma pesu/ mo tani Arungimis 'baarki miim piti jin miikina a'di mo, dhali a'di ki si is ka cim ma pesu/ 'pena ris miin tom piti kun miikina a'di mo. ³Wakan Arungimis ki 'bora cim ma pesu/ mii mo dhali kar a'di ki she/ ki dhelel dhelel mo, haali/ eya cim ma pesu/ yan mo tani Arungimis ki si is mo 'pena ris tom piti kun miikina a'di ki uk jin ukkina a'di to mo.

⁴Uni gwansan itana nyaḥum yil ki momis mo dhali mony'cesh mo me'd jin 'konu mmo/uk uni mo be.

Ka tee jin uka Tapa Arungimis mony'cesh mo dhali momis mo tani ⁵ki to jin sinu e mombunto piyi'd e mony'cesh naskina/ mo dhali to jin miinuwa 'tash 'koki 'ko e bunto mo mmo'ka/ a le/ naskina/ mo – haali/ Tapa Arungimis dikki dhal uniya sho'k bway mo mmohetha po/ mony'cesh mo, dhali wathimpa en'thi/ piyi'd mmokora 'cesh mo. ⁶Hili jasa shile/ a'di icuki mis 'peni mony'cesh mo dhali ya'th bwam/ e

gi mony'cesh ki japem piti mo – ⁷dhali yan'ko'd Arungimis ki 'dikil wathimpa en'thi/ 'peni bu'da'cesh mo, dhali pi shi/ in e shush piti, shi/ in jin di ki e mo dhali wathimpa en'thi/ warki'd ki jin di ki e mo. ⁸Dhali Tapa Arungimis thosonki bwaagon e Idin, e mom'pesho'k mo dhali e mun mo a'di ki kar wathi/ jin ukkina a'di icine/ mo. ⁹Dhali 'pena 'cesh mo tani Tapa Arungimis ki kara 'cesh jin mina cwa 'ka a'diya po/ mo, aris cwa 'baar mo kun 'bora'bor kun minu hil mo dhali kun 'boron kun minu shwa maman 'peni nycine/ mo. Dhali cwa gi mondiki/ e si'da/ di'd e bwaman ma goḥ mo dhali cwa jin minu nyiḥ to jin 'boro'd dhali jin shiyi'd diki'd si'da/ mo.

¹⁰Yi'de/ guski'd 'peni bwaman ma goḥ ma Idin mo, a'di jin wolki'd e bwaagon mo dhali a'di kwa/ kunu bwa mo mmo'ko 'kusi doḥon mo. ¹¹Dhali gway gi yi'de/ jin twa/ a/ yuku gway ka Pishun mo, a'di jin guski'd mmokulum bampa/ gi Pam Hawiila isi 'baar mo e mo jin 'kokina 'dolkon gana/ mo. ¹²Dhali 'dolkon gana/ gi mony'cesh yan mo tani uni 'bora'bor mo. Dhala 'bica wasin dhela/ dhala wasin dhela/ jin ta'da jamas kush mo uni 'kokin mo. ¹³Dhali gway kumma/ yi'de/ jin 'kon ma po/i su/ mo tani yuku gway ka Jihun mo, a'din tal 'de/ jin guski'd mo mmo'kama 'cesh gi Pan Kush is mo. ¹⁴Dhali kumma/ yi'de/ jin 'kon ma po/i kwara mo tani a'di yuku gway ka Hiddaagil mo, a'di jin guski'd 'kupki mom'pesho'k ki Pan Ashshuur mo. Dhali yi'de/ jin 'kon ma po/i doḥon mo yuku gway ka Elpuraat mo.

¹⁵Dhali Tapa Arungimis ki bu'th wathimpa en'thi/ mo mmokar a'di e bwaagon ma Idin mmokorki a'di mo dhali mmokar a'di mo. ¹⁶Dhali Tapa Arungimis kanki wathimpa en'thi/ gwo mo mmo/o gwo mo ki: /E mini shwa aris cwa gi bwaman bwaagon 'bakany mo ¹⁷hili cwa jin minu 'bi'th e ki miim 'boro'd mo dhali ki mii shiyi'd mo tani /e mini dhalki a'di ki shwa mo, haali/ ka tee jin mina /e shwa a'di mo tani /e mini wu mo be.

¹⁸Dhali yan'ko'd Tapa Arungimis ki o gwo mo ki: A'di dikki 'bor mmokar wathimpa en'thi/ a'di 'de/ kan mo. Aha/ mina mii uk ki a'di amanwoth, a'di jin mididi gam ki a'di mo. ¹⁹Wakan 'pena 'cesh mo tani Tapa Arungimis ki uka ris tombwaasho mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo, dhali a'di ki 'doyu uni wathimpa en'thi/ mmohil mo ki a'di mididi yer uni gway mo, dhali ma gway gunn kun yerkina wathi/ to/e kun ukkunu mo kun 'ko ki e mo tani a'di ita gway kun yeru uni mo. ²⁰Wathi/ en'thi/ ki ci aris to/e gway 'baar mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhali aris tombwaasho mo. Hili gom wathi/ en'thi/ mo tani wathi/ piyi'd jin gamkunu jin mididi

woth a'di, a'di jin midi gam gom a'di mo. ²¹ Wakan Tapa Arumgimis ki dhal mo jin 'ce'du e kagahara mmobita po/ wathimpa en'thi/ mo, dhali ki a'di di'di mmo/ish e mo tani a'di bu'thki'da simar gwar tal 'de/'peni a'di mo dhali a'di ki 'dapki bungwar is ki shuman 'twa/ mo. ²² Dhali 'pena simar gwar jin bu'thkina Tapa Arumgimis 'peni wathij gwaḥ mo tani a'di ki uk a'di mmota a'bom mo dhali guya yim e wathij gwaḥ mo. ²³ Dhali yan'ko'd wathij gwaḥ ki o gwo mo ki:

Hayyiye ayaase ita'da simam pema dhali bungwar is ki shuman is pema. Ayim minu yuk gway ka A'bom mo, haali/ ayim a'di bu'thkunu 'peni Wathij Gwaḥ mo.

²⁴ Dhali gom gwo gi wakan mo tani wathij gwaḥ midi dhal com 'pen mo dhali kum mo dhali 'dap is piti me'd ki ash mo dhali uni su/ warkina bungwar is ki isa 'de/ mo. ²⁵ Dhali wathij gwaḥ dhali ashim piti mo tani uni 'ko ki is 'te/ mo dhali uni 'kona is ki 'theya 'the mo.

3

¹ Dhali tasha/ a'di kora e ki kor mo mmobola ris tombwaasho kun uku mo, uni gun ukkina Tapa Arumgimis mo. A'di ki owa 'bom gwo mo ki: A/ Arumgimis o gwo mo ki: Um mini mii dhalku/ cwan tal 'de/ ki shwa 'peni bwaagor 'te/o? ² Dhala 'bom ki thok tasha/ gwo mo ki: Aman dhalu bway mmoshwa aris maman cwa gi bwaagor mo. ³ Hili Arumgimis ki o gwo mo ki: Um mini mii dhalku/ ki shwa maman cwa jin di'd e bwaman gi bwaagor mo, walla dhalku/ ki ta a'di is ki me'd mo gom isi ciki/ um mini wu mo. ⁴ Hili tasha/ ki owa 'bom gwo mo ki: Um mini wu mo yisa. ⁵ Haali/ Arumgimis mishki'd ki um mini shwa a'di mo tani em bum minu ka'd mo dhali um mina e wa ka Arumgimis mo mmonyith jin 'boro'd dhali jin ta thus ki thus mo. ⁶ Wakan ka 'bom ki par cwa e ki a'di 'bora'bor mmoshwa mo, dhali a'di 'kunya'kuny e jis/em piti mo, dhali cwa a'di iminu o bwa mmokar jan tal 'de/ mmoyuka yuk mo tani ayim ki bu'th maman cwa mo dhali shwa a'di, dhali ayim si'da/ ki ciki a'di ka kathim piti mo, dhali a'di shwaki'd mo. ⁷ Dhali yan'ko'd uni su/ ka'dkunu em buni mo, dhali uni su/ mishki mo mo ki uni 'ko ki is 'te/ mo, dhali uni ki sho 'cemena pu/ mmontal 'de/ mo dhali uni ki uka rompa/'peni 'cemena pu/ gom is buni mo.

⁸ Dhali uni cikki is gi Tapa Arumgimis mmoyakina a'di e bwam ma goj e mom'pimpili/ jin 'thup ma tee she/ mo, dhali wathij gwaḥ dhali ash uni bagki is buni 'peni buj'kus gi Tapa Arumgimis mo e bwanycwa gi bwaman gi bwaagor

mo. ⁹ Hili Tapa Arumgimis yukki wathi/ mo dhali o a'di gwo mo ki: /E dini mana?

¹⁰ Dhali a'di ki thok gwo mo ki: Aha/ cika is jin gwo /e e bwaman ma goj mo, dhali aha/ ko/ kina is mo, haali/ aha/ dina is 'te/ mo, dhali aha/ bagkina is pem mo. ¹¹ A'di o gwo mo ki: Kaja itor /e gwo mo ki /e di is 'te/a? Ki /e ishwaki cwa jin kanka/ /e gwo mo ki: /E mini mii dhalku/ a'di ki shwa mo?

¹² Dhali wathi/ ki o gwo mo ki: A'bom a'di jin cikina /e mmonyak ca'b ki aha/ mo tani ayim a'di iciki aha/ maman cwa mo dhali aha/ shwakina a'di mo. ¹³ Dhali yan'ko'd Tapa Arumgimis ki owa 'bom gwo mo ki: Katinta sa/ jin miikina /e mo? Dhali a'bom ki thok gwo mo ki: Tasha/ a'di imu'thki aha/ e mo dhali aha/ shwakina a'di mo. ¹⁴ Dhali Tapa Arumgimis ki o tasha/ gwo mo ki:

Haali/ gom miim pini jin miikina /e kansan tan mo tani monyjeem pini boli'da ris to/e kun uku e ki shi/ mo

dhali apowa ris to/ e kun 'koni bwaasho 'baar mo.

Dhali ka bor pini mo tani /e mini para bora 'cesh mo,

dhali bu'da'cesh mina /e shwa mo ka risa tee gi mondiki/em pini 'baar mo.

¹⁵ Aha/ mina kar mo jin dupu i bwaman /e mo dhala 'bom mo,

dhali e bwaman emen pini mo dhali emen ma yim mo.

A'di midi pwaḥ /e 'kup pini mo dhali /e mini tikina tirjiklam piti ka ulmany mo.

¹⁶ Eya 'bom mo tani a'di ki o gwo mo ki:

Isa nyor dho'th pini gom uci mo tani miga/ mar is kagahara gom /e mo.

/e mini dho'th uci ki isa nyor i e mo, hili bwam pini mini mii o ka kathim pini mo dhali a'di midi ta tapa apo/ /e mo.

¹⁷ Dhali a'di ki owa Aadam gwo mo ki:

Gom miim pini jin cika /e 'twa/ gi ashim pini mo

dhali shwa cwa yansan jin kanka/ /e gwo mo ki: /E mini mii dhalku/ ki shwa a'di mo tani

mony'cesh jeenu mo gom /e mo be.

Aris to kun mina /e shwa mo tani uni mina /e gam 'peni mii jin mina /e 'kosha shir shir mo ka tee gi mondiki/ em pini 'baar mo.

¹⁸ A'de/ dhala lit uni mini 'ka gom /e mo, dhali /e mini shwa to kun sinu 'peni bunto mo.

¹⁹ /E mini shwa tonte/ ki jiti/ bwam/em pini mo

ntagi /e mini dok ki bu'da'cesh ka nyan'ko'd, haali/ 'peni bu'da'cesh mo tani /e bu'thkunu mo be.

/E ta bu'd gana/ mo,

dhali e bu'da'cesh mo tani /e mini dok ki a'di ka nyan'ko'd mo.

²⁰ Dhali wathi/ki yuƙ ash gway ka Hawwa mo, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: To jin di'd ki e mo, haali/ ayim ta'da ata'da ma ris to 'baar kun 'kon ki e mo. ²¹ Dhali Tapa Arungimis ki uƙ ka Aadam dhali gom ashim piti burrine/ 'pena yi'c mo, dhali hi'thki uni i is mo.

²² Dhali yan'ko'd Tapa Arungimis ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, wathi/ a'di wakina e ki jan tal 'dem bana mo, mmomish jin 'boro'd dhali jin ta thus ki thus mo. Dhali shwane/ isi ciki/ ki a'di mido'k me'd piti dhali bu'th cwa gi mondiki/e si'da/ mo dhali shwa a'di mo dhali a'di mido'k ca'b ki e ki sule/ sule/ mo. ²³ Dhali gom gwo gi wakan mo tani Tapa Arungimis ki kar a'di 'pen ka pije/ 'peni bwaagon ma Idin mo, mmoya kora 'cesh ki me'd piti mo 'peni mo jin bu'thkunu a'di 'peni cine/ mo. ²⁴ A'di ki ur wathi/ ka pije/ mo dhali e mom'pesho'k gi bwaagon ma Idin mo tani a'di ki dhu karubiim kun ta iman'doyu gwo mo dhali gandal jin kaaka jin shwa'd ki o'd ki bar bar mo a'di jin tu'kkid' ki washar washar 'ban kuku/ mo, mmoji bway gi maman cwa jin di ki e mo.

4

¹ Dhala Aadam mishki'da Hawwa jin ta ash mo, dhali ayim bwaaki'd mo dhali dhodha Kayiin mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ gamkina a'cingwath ki mowoth gi Tapa mo. ² Dhali dok/ e ayim dho'thki'da kam piti jin yuku gway ka Habiil mo. Dhala Habiil ta'da manhil ka'bal mo dhala Kayiin ta'da man'kora 'cesh mo. ³ Dhali ki enj kamu/ mo tani Kayiin a'di ki 'doyi maman to kun sinu eya 'cesh mo mmo'ci ki Tapa mo, ⁴ dhala Habiil a'di ki 'doyi ushi ka'bal kun tana bwanyara/ mo 'pena ma'diny ka'bal piti mo dhali 'peni unim buni kun 'thika'thik ki tuntum tuntum mo. Dhali Tapa ki ciya hirdhe/ gom to ma Habiil jin cina a'di ki me'd mo, ⁵ hili goma Kayiin dhali tom piti kun cina a'di ki me'd mo tani a'di diki ciya hirdhe/ mo be. Wakan a'di shwakin ma Kayiina nyor kagahara mo dhali jis/em piti bushura/ bushur mo. ⁶ Dhali Tapa ki owa Kayiin gwo mo ki: Atinta shwana /e anyor kan mo dhali atinta 'bushurkina jis/em pini ki 'bushur kan mo? ⁷ Wakki/ /e mini mii ki 'bore/ mo tani a/e minu diki mish bu'th mowa? Dhali wakki/ /e diki mii ki 'bore/ mo tani miinthus a'di wupki'd e 'twan'kal gu'b mo. A'di ona bwa ki /e mo, hili /e mini mii ta tapa apo/ a'di mo.

⁸ Kayiin ki owa Habiil gwo jin ta'da kam piti mo ki: Dhalki ana iina ka pije/ e bwam bunto mo. Dhali ki uni 'kokin e bwam bunto mo tani aKayiin cuki mis apowa kam piti jin ta'da Habiil mo dhali 'kosh a'di jwa mo.

⁹ Dhali yan'ko'd Tapa ki owa Kayiin gwo mo ki: Mana Habiil jin ta'da kam pini mo? A'di ki o gwo mo ki: Mishгаа? Aha/ tana manhila kam pema? ¹⁰ Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Atinta miikina /e? 'Twa/ ma bas ma kam pini a'di gwoki'd 'twa/ i aha/ 'pena 'cesh mo. ¹¹ Dhali shwane/ /e jeekunu 'pena 'cesh mo, a'di jin ka'dki 'twa/ mo mmolosa bas ma kam pini 'peni me'd pini mo. ¹² Ki /e mini kora 'cesh mo tani a'di mido'k /e dho'th to kagahara gom /e 'peni mom'bi'th is piti mo yisa. /E mini ta jwa ki jwa mo dhali ya any ca/ e mony'ceshi 'baar mo. ¹³ Kayiin ki o Tapa gwo mo ki: Miim pem jin di aha/ 'ba/ a'di caaca gom aha/ mmokal mo. ¹⁴ Hili mo mo ma, /e urki aha/ ka pije/ ka cim yansan mo 'pena 'cesh mo. Dhali 'peni jis/em pini mo tani aha/ minu bag mo, dhali aha/ mina ta jwa ki jwa mo dhali ya any ca/ e mony'cesh mo dhali ma a'diyin jin mido'k gam aha/ mo tani mido'k 'kosh aha/ jwa mo. ¹⁵ Dhali yan'ko'd Tapa ki o a'di gwo mo ki: Mido'k wakan yisa. Wakki/ jan tal 'denj kamu/ mido'k 'kosh Kayiin jwa mo tani mori'c mido'k di apo/ a'di me'di pesu/ mo. Dhali Tapa ki ciya Kayiin jama mo, isi ciki/ ki a'din 'de/ yin jin mido'k ya apo/ a'di mido'k diki 'kosh a'di jwa mo. ¹⁶ Dhali yan'ko'da Kayiin yaki'd ka pije/ 'peni bun'kus gi Tapa mo dhali ca'b e mony'cesh gi Pa Nud mo, e mom'pesho'k ma Idin mo.

¹⁷ Dhala Kayiin mishki'da 'bom piti mo dhali ayim bwaaki'd mo dhali dhodha Hanuuk mo. Dhali a'di nyan'ki dhan 'penkuman bampa/ mo dhali yuƙ 'penkuman bampa/ gway mmobath gway gi ya/m piti ka Hanuuk i'ko'd mo. ¹⁸ Dhali Hanuuk dho'th ya/ jin yuku ka Irad mo. Dhala Irad ta'da baba ma Mahuya/ iil mo dhala Mahuya/ iil ta'da baba ma Matusha/ iil mo dhala Matusha/ iil ta'da baba ma Laamak mo. ¹⁹ Dhala Laamak ki mash upi su/ mmota i/ ash mo. Dhali gway jan 'de/ mo tani yuku ka Aadah dhali gway ka kamu/ yuku ka Sillah mo. ²⁰ Aadah a'di dho'thki'da Yabal mo. A'di ta'da baba gi uni gwansan kun 'kon e gu'b burrine/ dhali ta gi to/e mo. ²¹ Dhali gway ma kam piti yuku gway ka Yubal. A'di ta'da baba gi uni gwansan kun pikina dhen'dhenye/ kun 'kon ma shu/i pesu/ mo dhala baranku/ mo. ²² Dhala Sillah dho'thki'da Tubalkayiin mo. A'di ta'da mandor to kun kaaka mo dhali gurany mo dhali ton'kuthu'd mo. Dhali 'bwaham ma Tubalkayiin yuku gway ka Naama mo.

²³ Dhala Laamak ki o up gwo mo ki: Aadah dhala Sillah, ciki gwo 'peni 'twam pem mo.

Um kun ta up ma Laamak mo tani ciki gwo jin miga/ o mo:

Aha/ 'koshkina wathi/ jin 'koshki aha/ mmo-taƙ jama/ mo,

wathi/ jin ta dhuru'c jin 'koshki aha/ mo.

²⁴ Waḵka Kayiin ri'ckunu me'di pesu/ mo tani

ka jin gana/ si'da/ Laamak minu ri'c me'di iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka pesu/ mo.

²⁵ Dhala Aadam mishki'da 'bom piti dok/ e mo, dhali ayim dho'thki'da 'ci jin ta ya/ mo dhali yuḵ a'di gway ka Shiit mo, haala yim o gwo mo ki: Arumgimis karki aha/ 'pen ka piye/ mmodhodha 'cinj kamu/ mmodhalka Habiil e i is mo, haala Kayiin 'koshki a'di jwa mo. ²⁶ Dhala Shiit si'da/ ta'dki ya/ jin dho'thki'da mo mo dhali a'di ki yuḵ a'di gway ka Anuush mo. Dhali ka tee caan mo tani 'kwani telki mii 'pen mo mmoko 'twa/ apo/ Tapa mo.

5

¹ A'di ta'da warka/ ma nyakum yil gi uci ma Aadam mo. Ka Arumgimis ki uḵ wathimpa en'thi/ mo tani a'di ki uḵ a'di mmowa e ka Arumgimis mo. ² Wathinj gwaṭh dhali wathim 'bomi a'di ki uḵ uni mo dhali a'di ki 'bor uni mii mo dhali a'di ki yuḵ uni gway ki 'kwani en'thi/ mo me'd jin uḵkina a'di uni mo. ³ Ka Aadam ḵa'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba gom ya/ m piti jin wakina e ki a'di mo, mmobu'thki'da a'di isi jamas piti mo, dhali yuḵ a'di gway ka Shiit mo. ⁴ Atee kun din ma Aadam 'ko'di a'di taki'da baba goma Shiit mo tani a'di 'kokina yili iss 'kwanimpa i/iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. ⁵ Dhali wakan arisa tee kun ḵa'bkin ma Aadam ki e mo tani a'di ta yil kun ta iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka 'kume'd mo, dhali a'di wuki'd mo.

⁶ Dhala Shiit ḵa'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka mudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Anuush mo. ⁷ Dhala Shiit ḵa'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Anuush mo ka yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka pesu/ mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. ⁸ Dhali wakan arisa tee kun ḵa'bkin ma Shiit ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

⁹ Ka Anuush ḵa'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa idonjon i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Kinan mo. ¹⁰ Anuush ḵa'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Kinan mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka ḵarpa'c mo dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. ¹¹ Dhali wakan arisa tee kun ḵa'bkin ma Anuush ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka mudhe'd apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

¹² Ka Kinan ḵa'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Mahlal/iil mo. ¹³ Dhala Kinan ḵa'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Mahlal/iil mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. ¹⁴ Dhali wakan arisa tee kun ḵa'bkin ma Kinan ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

¹⁵ Ka Mahlal/ iil ḵa'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Yarid mo. ¹⁶ Dhala Mahlal/ iil ḵa'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Yarid mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'da apo/ mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. ¹⁷ Dhali wakan arisa tee kun ḵa'bkin ma Mahlal/iil ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa idonjon i'ce'dka ḵarpa'c apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

¹⁸ Ka Yarid ḵa'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipekware i'ce'dka su/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Aḵnuuḵ mo. ¹⁹ Dhala Yarid ḵa'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Aḵnuuḵ mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. ²⁰ Dhali wakan arisa tee kun ḵa'bkin ma Yarid ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipekware i'ce'dka su/ apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

²¹ Ka Aḵnuuḵ ḵa'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Maṭushaalih mo. ²² Aḵnuuḵ nyak ya ka Arumgimis mo 'ko'di dho'th ma Maṭushaalih mo ki yili iss 'kwanimpa ḵarpa'c mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. ²³ Dhali wakan arisa tee kun ḵa'bkin ma Aḵnuuḵ ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa ḵarpa'c i'ce'dki iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd apo/ mo. ²⁴ Aḵnuuḵ a'di nyakki ya ka Arumgimis mo, dhali a'di dinuki gam mo haali/ Arumgimis suski a'di mo be.

²⁵ Ka Maṭushaalih ḵa'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipedonjon i'ce'dka pesu/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Laamak mo. ²⁶ Dhala Maṭushaalih ḵa'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Laamak mo ka yili iss 'kwanimpa i/iss su/ aṭh/ de/ i'ce'dka su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. ²⁷ Dhali wakan arisa tee kun ḵa'bkin ma Maṭushaalih ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipekware i'ce'dka pedonjon apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

²⁸ Ka Laamak ḵa'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipedonjon i'ce'dka su/ mo tani a'di

warki'd ka baba gi ya/ mo ²⁹dhali a'di ki yuk a'di gway ka Nuuh mo mmo/o gwo mo ki: 'Pena 'cesh jin jeekina Tapa mo tani jan 'de/ yansansan a'di mididi ka ana mo jin minu rak ana is ka 'cesh mo 'peni miin tom bana mo dhali 'peni miin tom bana jin 'kosha ana ki me'd bana ki tu/ul tu/ul ki is jin wu ana e mo. ³⁰Dhala Laamak ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Nuuh mo ka yili iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipedonon i'ce'dka karpa'c apo/ mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. ³¹Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Laamak ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ ath iss su/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka pesu/ apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

³²Ka Nuuh taki'd ki yili iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Saam dhala Haam dhala Yapath mo.

6

¹Ki 'kwani telki mii 'pen mmomar is mo apo/bwam/e ga 'cesh mo dhali 'bwa/m buni dho'thkunu uni mo tani ²iya/ ma Arumgimis mo uni parki i'bwa/ gi 'kwani e mo ki uni 'bora'bor mo dhali uni ki mash uni mo mmota i/ash mo me'd jin kwanykina uni uni wakan mo. ³Dhali yan'ko'd Tapa ki o gwo mo ki: Shi/in pem mididi diki malas 'kwani ki sule/ sule/ mo haali/ a'di ta buŋwar is mo, hili atem piti mididi ta yili iss 'kwanimpa ipe'de/ mo. ⁴Dhan kampo 'kwani uni 'kokin e mony'cesh ka tee gwansan mo dhali uni 'koni 'ko'd si'da/ mo me'd jin pu'dkina iya/ ma Arumgimis e i'bwa/ gi 'kwani mo dhali uni dho'thki uni uci mo. Uni gwansan ita 'kwani kun ca'bki dem dem 'peni kadhamo/ mo dhali kun tora gway karash mo.

⁵Tapa parki tonthus e kun miikina 'kwani caaca kagahara e mony'cesh mo dhali misha ris gwalal buni kun kulumkina uni eya dum buni mo ta jasi tonthus ki sule/ sule/ mo. ⁶Dhali Tapa kalki bwan di'ti'd mo ki a'di ukki 'kwani e mony'cesh mo dhali a'di jwakatki a'di adum piti mo. ⁷Wakan Tapa a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina dhi'th 'kwani sho'k mo uni kun ukka/ 'peni bwam/ e ga 'cesh mo, 'kwanimpa en'thi/ dhali tombwaasho dhali to kun parana 'cesh dhali 'dii kun pen e mis mo haali/ aha/ di'ta bwa mo ki aha/ i/ukkina uni mo. ⁸Hili Nuuh gamki'da 'the e e gi Tapa mo.

⁹Uni gwansan itana nyakum yil ma Nuuh mo. Nuuh a'di ita wathin kar/e mo, dar gi mii 'ba/ e nyakum yil gi 'kwanim piti mo. Nuuh nyak ya ka Arumgimis mo. ¹⁰Dhala Nuuh ta gi iya/ ikwara mo: Saam dhala Haam dhala Yapath mo.

¹¹Hili mony'cesh a'di pu/ki'd e bwam/ e ma Arumgimis mo dhali mony'cesh

'tu'dkunu ki piny piny ki mo jin bujurkunuwa bujur mo. ¹²Dhali Arumgimis mishki mony'cesh mo dhali hili mo mo ma, a'di pu/ki'd mo haali/ aris buŋwar isi 'baar pu/ki uni isiny cine/ mo e bway buni jin iina uni apo/ mony'cesh mo. ¹³Dhali Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo ki: Aha/ kara/ dina gwo ibwa mo ba/ mmodaka ris buŋwar is 'kup mo haali/ mony'cesh a'di 'tu'dkunu ki piny piny ki mo ma bujur gi uni mo. Hili mo mo ma, aha/ mina 'ce'd uni sho'k nyakki mony'ceshi lu/ mo. ¹⁴Uki /e is pini adhana kur yi'de/ 'pena cwa jin wana e ki tu'b mo dhali /e mini thoson bwan gu'b e bwaman ma kur mo dhali /e mini gwa'c a'di bwaman dhali 'ko'd gwar ka 'cesh jin dekadek jin ta'da jillo mo. ¹⁵Mii a'dihe/ be jin mina /e uk a'di mo. Alu ma kur mididi ta gula iss 'kwanimpa karpa'c mo dhali beem piti mididi ta iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo ki gulam piti mo dhali tur piti mididi ta iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo ki gulam piti mo. ¹⁶Nyaja kur 'kupan mo dhali 'baari a'di mo ntagi gulam piti 'kup mo dhali /e mini kar 'twanjal goma kur si'da/ e em bwaman piti mo dhali uki a'di ki dhunya/ dhunya/ ka makampo/ mo ka po/i kwara mo. ¹⁷Haali/ hili mo mo ma aha/ mina hasha gannu/ yi'de/ apo/ mony'ceshi 'baar mo mmo'ce'da ris buŋwar is sho'k mo uni gun shi/ irin mon'koki/ e 'peni bwan'kwariny momis mo. Aris to 'baar mo kun 'kon e mony'cesh mo tani mini wu mo. ¹⁸Hili aha/ mina tel gwom pem jin gamka/ me'd nyakki /e sho'k mo dhali /e mini ciç bwaa kur mo /e dhali iya/ m pini dhali ashin dhali up gi iya/ m pini nyakki /e mo. ¹⁹Dhali 'peni aris to kun 'ko ki e kun ta shuman is mo tani /e mini 'doyi uni ka susu/ susu/ aris uni kun 'kona e ki she/ ki she/ mo e bwaa kur mo mmodhu uni ki e nyakki /e mo uni gun ta gwasan dhali kuman mo. ²⁰'Pena ris 'dii isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, dhali 'pena ris to/ e mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, 'pena ris to kun parana 'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, ka susu/ susu/ uni mini nyak ii ki /e mo ki /e mini dhu uni ki e mo. ²¹Wakan /e mini kala ris tonte/ 'baar kun 'kona e ki she/ ki she/ mo kun shwanu mo, dhali dhuyi uni themes mo, dhali a'di mididi ta tonte/ jin minu mii ki /e mmoshwa mo dhali gom uni mo. ²²Nuuh miiki mii yansan mo. A'di miiki'da ris gwo kun kankin ma Arumgimis a'di mo be.

7

¹Dhali yan'ko'd Tapa ki owa Nuuh gwo mo ki: Yaku/ bwaa kur mo, /e dhala risa wak gi gu'b pini mo, haali/ aha/ misha ki /e ta wathin kar/ e ibwambori aha/ ki nyakum yil gi 'kwani gwansan mo. ²Susi nyakki /e

to/e kun 'koni pesu/ ka pesu/ pesu/ mo kun mishu shum 'ka mo, kun ta gwasan dhali kuman buni mo, dhali to/ enj kamu/ si'da/ kun molu shum 'ka mo, arasan dhali kuman mo, ³ dhali 'dii kun 'koni pesu/ ka pesu/ pesu/ mo kun pen e mis si'da/ mo, rasan dhali kuman mo, mmodhu uni ki e ki jamas buni ki she/ ki she/ e bwam/ e gi mony'ceshi 'baar mo. ⁴ Haali/ ka cim pesu/ mo tani aha/ mina hasha sho'k apo/ mony'cesh mo acim ma iss su/ montee mo dhali acim ma iss su/ mon'thiny mo. Dhali aris to/e 'baar mo kun 'kon ki e mo kun ukka/ mo tani aha/ mina kal uni sho'k ka pije/ 'peni bwam/ e ga 'cesh mo. ⁵ Dhala Nuuh a'di mii'da ris to kun kana Tapa a'di mo.

⁶ Dhala Nuuh 'koni yil iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd mo me'd jin pu'dkin ma gannu/ yi'de/ apo/ mony'cesh mo. ⁷ Dhala Nuuh dhali iya/ m piti dhali ash dhali i/ ash gi iya/ m piti nyakki a'di mo tani uni iikin e bwaa kur mo mmoye 'pena gannu/ yi'de/ mo. ⁸ To/ e kun mishu shum 'ka mo dhali to/ e kun molu shum 'ka mo, dhali 'dii mo dhala ris to kun parana 'cesh mo ⁹ ka susu/ susu/ mo, gwasan dhali kuman mo, iikin e bwam ma kur nyakka Nuuh mo me'd gwo jin kankin ma Arungimisa Nuuh mo. ¹⁰ Dhali 'ko'da cim pesu/ thimkin mo tani agannu/ yi'de/ pu'dki'da po/ mony'cesh mo.

¹¹ Ka yil iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd jin ta yil mondiki/ e ma Nuuh mo tani, ka ppe jin 'ko'd mo jin ta'da cim 'kume'd i'ce'dka pesu/ ma appe mo, dhali ka cim caan mo tani aris yi'de/ kun kasha e 'peni jisa 'kulga/ uni 'twakkin mo dhali campur gi momis a'di ka'dkunu 'twa/ mo. ¹² Dhala sho'k wolki 'twa/ a po/ mony'cesh ka cim iss su/ montee mo dhali ka cim iss su/ mon'thiny mo. ¹³ Dhali ka tenten gana/ yan mo tani Nuuh dhali iya/ m piti jin ta'da Saam dhala Haam dhala Yapath dhali asha Nuuh dhali up gi iya/ m piti kun 'koni kwara nyakki ciç ki uni e bwam ma kur mo, ¹⁴ uni dhali aris tombwaasho 'baar mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, dhali aris bip mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, dhali aris to jin parkin mo kun parana 'cesh mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, dhali aris 'dii 'baar mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, aris 'dii ka warom buni ki she/ ki she/ mo. ¹⁵ Uni iikin nyakka Nuuh e bwam ma kur mo, ka susu/ susu/ mo, aris to kun ta ga shuman is mo e uni kun pinu shush buni mmo'ko ki e mo. ¹⁶ Dhali uni gwansan kun ta gwasan mo dhali kuman mo kun ta shuman isi 'baar mo, uni ciçkin mo me'd gwo jin kankin ma Arungimis a'di mo. Dhali Arungimis ki mu'thki a'diya campur mo.

¹⁷ Agannu/ yi'de/ a'di tikirki'd ka cim iss su/ apo/ mony'cesh mo dhali yi'de/ marki is

mo dhali a'di ki 'deka kur mo dhali a'di ki cu mo mmobola 'cesh ka po/ mo. ¹⁸ Dhali yi'de/ a'di piki mii e mo dhali mar is kagahara apo/ mony'cesh mo dhali akur a'di hashki'd e 'kupan yi'de/ mo. ¹⁹ Dhali yi'de/ a'di piki mii e ki mo ma dem dem mo apo/ mony'cesh wakan mo, dhali aris wosha turga/ kun 'kokin e bwany'kwariny momis mo tani uni haçkina yi'de/ ki 'peny 'ce i e mo. ²⁰ Dhali yi'de/ piki mii e mo apowa ris wosha turga/ mo mmolos uni mo ki enggula kun 'koni karpa'c ki 'kul piti mo. ²¹ Dhali aris bungwar is wukin mo dhali to kun 'koni mmokal ya apo/ mony'cesh mo, 'dii dhali bip dhali tombwaasho, dhali aris to kun tana ris kun yan ka nul 'kup kun 'kona po/ mony'cesh mo dhali aris 'kwani 'baar mo, ²² aris to kun 'kon eya 'cesh jin kuthaku'th mo kun pinu shush buni mmo'ko ki e mo tani uni wukin mo be. ²³ A'di kalki'da ris to 'baar mo sho'k ka pije/ mo kun 'kon ki e 'peni bwam/ e ga 'cesh mo, 'kwani dhali to/ e dhali to kun parana 'cesh mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani uni ikalkina a'di sho'k ka pije/ 'peni mony'cesh mo. Jasa Nuuh a'di 'de/ idhalkunu mo dhali uni gwansan kun nyak 'ko ki a'di eya kur mo. ²⁴ Dhali yi'de/ piki mii e apo/ mony'cesh mo ka tee iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd mo.

8

¹ Hili Arungimis kaki'da Nuuh e mo dhala ris tombwaasho mo dhala ris to/ e mo kun nyak 'ko ki a'di e bwam ma jin mo. Dhali Arungimis ki uk dhan 'tham mmoposha po/ mony'cesh mo dhali yi'de/ a'di guki'da wuuy mo. ² Yi'de/ kun kasha e 'peni mo kun 'kula'kul mo dhala campur gi momis mo tani uni mu'thkunu mo dhala sho'k 'peni momis a'di guki 'twa/ mo, ³ dhali yi'de/ cunycumki'd ka 'cesh mo 'pena 'cesh ki sule/ sule/ mo. Dhali ka cim iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd thimin mo tani yi'de/ a'di mara'd ma apo/ mo. ⁴ Dhali ka appe 'kupi pesu/ mo dhali ka cim 'kume'd i'ce'dka pesu/ jin ta jama/ appe mo tani akur a'di pu'dki'da po/ 'kuwosha turga/ kun yuku gway ka Ararath dhali rep mo. ⁵ Dhali yi'de/ di'di mmotikir mmomara'd is mo ntaga ppe 'koni 'kupi 'kume'd mo, dhali ka appe 'koni 'kupi 'kume'd mo tani a'di jin ta'da tee jin twa/ a/ ka appe mo tani 'kupan dhan wosha turga/ uni parkunu e mo.

⁶ Dhali 'ko'da cim iss 'kwanimpa su/ 'baarki'd mo tani Nuuh 'ce'dki'da shubbaak ma kur mo a'di jin ukkina a'di mo. ⁷ Dhali a'di ki hasha warangwak mo, dhali a'di wukurki'd ntagi yi'de/ ku'thki'd 'peni mony'cesh mo. ⁸ Dhali yan'ko'd a'di ki hasha gurko/ 'peni a'di mo mmopar mo e mo wakki/ yi'de/ midi gu ka wuuy 'peni bwam/ e ga 'cesh mo. ⁹ Hili gurko/ diki

gam monkamu/ jin mina a'di kar sho'k piti icine/ mo, dhala yim dokki'd ka nyan'ko'd e a'di e bwam ma kur mo haali/ yi'de/ di'd naskina/ e bwam/e gi mony'ceshi 'baar mo. Wakan a'di ki kar me'd piti mo dhali budha yim mo dhali susa yim bway bwam ma kur nya'ki a'di mo. ¹⁰ A'di cor'ki'da cim pesu' kamu/ dok/ e mo dhali a'di ki hash gurko/ ka pije/ 'peni bwam ma kur dok/ e mo. ¹¹ Dhali gurko/ pu'dki'd ka nyan'ko'd i a'di mom'pimpili/ mo dhali hili mo mo ma, ayim kalki'd e 'twam piti 'cemen jipi/ cwa setuun jin ta'da go'd go'd mo jin daka 'cithkunu ki she/ mo. Wakana Nuuh a'di mishki mo mo ki yi'de/ a'di guki'da wuuy 'peni mony'cesh mo. ¹² Dhali yan'ko'd a'di cor'ki'da cim pesu' kamu/ mo, dhali a'di hash gurko/ mo, dhala yim yaki'd mo dhali diki do'ku/ ka nyan'ko'd i a'di mo.

¹³ Ka yil iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka 'de/ mo, dhali ka appe jin t'wa/a/ dhali ka cim 'de/ ka appe mo, yi'de/ a'di ku'thki'd 'peni mony'cesh mo dhala Nuuh a'di 'ceeki'da kur 'kup mo dhali a'di ki par mo e mo dhali hili mo mo ma, bwam/ e ga 'cesh a'di pupura/ pupur mo. ¹⁴ Dhali ka appe kun 'kon ma po/i su/ mo ka cim iss 'de/ i'ce'dka pesu/ ka appe mo tani mony'cesh a'di pupuri'di 'baar mo. ¹⁵ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo ki: ¹⁶ Yaku/ ka pije/ 'peni bwam ma kur mo, /e dhali ashin mo dhali iya/m pini mo dhali up gi iya/m pini nya'ki /e mo. ¹⁷ Doyi aris to kun 'kon ki e nya'ki /e mo uni gun ta to ki shuman isi 'baar mo, aris 'dii dhali to/ e dhali aris to kun paran mo kun paran e mony'cesh mo ki uni mini cis ka enthus apo/ mony'cesh mo ki uni mini dho'th maman dhali mar is apo/ mony'cesh mo. ¹⁸ Wakana Nuuh yaki'd ka pije/ mo dhali iya/m piti mo dhali ash mo dhali up gi iya/ nya'ki a'di mo. ¹⁹ Dhali aris tombwaasho mo dhali aris to kun parana 'cesh mo dhali aris 'dii mo dhali aris to kun kalki ya apo/ mony'cesh mo, iilkin ka pije/ ka wa'k buni ki she/ ki she/ 'peni bwam ma kur mo.

²⁰ Dhali yan'ko'da Nuuh ki nya'ja gwa'ta/ mmomiya bas gom Tapa mo dhali a'di ki bu'th to/e kun dheleladhelel mo 'pena ris tiya mo dhali 'dii kun dheleladhelel mo 'pena ris tiya mo dhali a'di ki ci to kun 'cithu/ 'kus mmomiya bas eya gwa'ta/ mo. ²¹ Dhali ki Tapa cik'ki'da shim jin ciyi mo ki cii jin 'bor a'di bwa mo tani Tapa o gwo eya dum piti mo ki: Aha/ mina diki dok/ e jee a'cesh mo gom 'kwani ki sule/ mo haali/ gwalal buni kun kulumkina uni gwo ibwa ta thus ki thus 'peni dhuru'c buni mo. Aha/ si'dayi mina diki 'ce'da ris to sho'k dok/ e ki sule/ mo kun 'kon ki e kun uku mo me'd jin miikika/ mo. ²² Ki mony'cesh diki'd mo tani mo jin sinu aka'banyo to dhali mo jin

'cithu/ to uni 'kokin mo, dhali mon'thupu'd dhali mom'batha'd, dhali moyurantee dhali mondit mo, dhali montee dhali mon'thiny uni mol dak ki sule/ sule/ mo.

9

¹ Dhali Arumgimis ki 'bora Nuuh mii mo dhali iya/m piti mo dhali o uni gwo mo ki: Dhodhi maman mo dhali mari is mo dhali 'tu'di mony'cesh mo. ² Dhali um mina to/ e ko/ mo dhali um mina to/ e dee ki bir bir mmo'cuki 'kup mo, aris to/ e kun 'kon e mony'cesh mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhali aris to kun parana 'cesh mo dhali aris to yi'de/ kun 'koni bwan kumma/ yi'de/ mo. E me'd bum mo tani uni cikunu um mo. ³ Aris to kun jo'kin kun 'kon ki e mo tani uni mini ta tonte/ gom um mo, dhali me'd jin cika/ um ton dhii/i'd mmosi mo tani aha/ mina ci um aris to 'baar mo. ⁴ Hili um mini mii dhalku/ ki 'ka to ka basi e mo, haala bas a'di ta mondiki/em piti mo. ⁵ Goma bas bum jin 'kona um ki e mo tani aha/ ka jin gana/ aha/ mina 'the'k gwo mo mmokara kar mo. 'Pena ris tombwaasho mo aha/ mina 'the'k gwo mo dhali 'peni 'kwani mo. Dhali 'peni aris 'kwani kun ta ikam mo tani aha/ mina 'the'k gwo gom mondiki/ e gi wathi/ mo. ⁶ A'diyin jin mido 'kosh wathi/ jwa mo mmoga'ca bas piti a'cesh mo tani abas piti gara/ mina 'kwani ga'ca 'cesh mo, haali/ Arumgimis ki uk wathi/ ki jama' piti'j gana/ mo. ⁷ Dhali um mini dho'th maman dhali mar is mo, ki um mini kala dho'th ka enthus mo dhali mara mar is kagahara i mony'cesh nycine/ mo.

⁸ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki owa Nuuh dhali iya/ kun nya'k 'ko ki a'di gwo mo ki: ⁹ Hili mo mo ma, aha/ telkina gwom pem jin gamka/ me'd nya'ki um mo dhali emen bum kun mini bath um 'ko'd mo ¹⁰ dhali aris to/ e kun 'kon ki e kun uku mo kun nya'k 'ko ki um mo, 'dii dhali ton'kal, dhali tombwaasho kun nya'k 'ko ki um e mony'cesh me'd jin tana uni aris ka ris mmo/iuyu/ 'peni bwam ma kur mo. ¹¹ Aha/ telkina gwom pem jin gamka/ me'd nya'ki um mo ki aris bung'war is gi 'kwani minu 'ce'd sho'k ka gan'nu/ yi'de/ dok/ e yisa ki sule/ dhali mony'cesh yisa minu 'ce'd sho'k ka gan'nu/ yi'de/ dok/ e yisa ki sule/ mo. ¹² Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: A'di ta jama' mii gi gwom pem jin gamka/ me'd a'dihe/ mo, a'di jin miga/ gam me'd nya'ki um mo dhali aris to/ e kun uku mo kun nya'k 'ko ki um mo gom yila'nkamu/ ma nya'kum yil buni 'baar mo. ¹³ Aha/ karkina bwa'am pem e bwam ma rak mo, dhali a'di mido ta jama' mii gi gwo jin gamka/ me'd ibwaman aha/ dhali mony'cesh mo. ¹⁴ Ki aha/ mina dhala rak mmo'ka apo/ mony'cesh mo dhali 'kwani ki para bwa' e e bwam ma rak mo tani

¹⁵ aha/ mina ka gwom pem jin gamka/ me'd e mo jin karuk/ ibwaman aha/ mo dhali uni mo dhali aris to/e kun 'kon ki e mo kun ta shuman isi 'baar mo, dhali yi'de/ mididi dok/ e war ka gannu/ mmo'ce'da ris buŋwar is sho'k mo yisa ki sule/. ¹⁶ Ka bwaa mididi e bwaman ma rak mo tani aha/ mina hil apo/ a'di mo dhali ka gwo jin gamu me'd e jin di'd ki sule/ sule/ mo e bwaman ma Arungimis mo dhali aris to/e kun 'kon ki e mo dhali aris buŋwar is kun 'kon apo/ mony'cesh mo. ¹⁷ Arungimis ki owa Nuuh gwo mo ki: A'di ta jamaas mii gi gwo jin gamka/ me'd mo, a'di jin miga/ tel sho'k ibwaman aha/ mo dhali aris buŋwar is kun 'kon e mony'cesh mo.

¹⁸ Iya/ ma Nuuh kun iikin ka pije/ 'peni bwaman ma kur mo tani jan 'de/ yuku gway ka Saam mo, dhali jar kamu/ yuku gway ka Haam mo dhali jar kamu/ yuku gway ka Yapaṯ mo. Haam a'di ta'da baba ma Kanaan mo. ¹⁹ Unij kwararj gwansan mo tani ita iya/ ma Nuuh mo, dhali 'peni uni gwansan mo tani mony'cesh taki'd gi 'kwani mo.

²⁰ Nuuh a'di ta wathin tal 'de/ jin twa/ a/ jin korki'da 'cesh mo. A'di siki'da mura'th mo. ²¹ Dhali a'di ki pi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo, dhali a'di 'koshkunu ki a'di me'da su mo, dhali a'di ishki e gu'b bur-rinyem piti ki dar gi toj kamu/ mmokum is mo. ²² Dhala Haam jin ta'da ababa ma Kanaan mishki com mmodi is 'te/ mo dhali a'di ki tor ikam piti isu/ gwo mo uni kun 'kona pije/ mo. ²³ Dhali yan'ko'd Saam dhala Yapaṯ uni ki bu'th burrinye/ mo, uni ki hi'th a'di 'kupa bim buni mmontal 'de/ mo dhali ii ka cinj'ko'd mo dhali kumki ababam buni is piti jin dina a'di is 'te/ mo, dhali bwam/ em buni tu'kkina uni mo dhali uni 'koki par com e mmodina a'di is 'te/ mo. ²⁴ Ka Nuuh merki e mo 'peni mom piti jin 'kosha yimana mura'th a'di mo dhali mish to jin miina a'di ya/ jin gwa'da'd a'di wakan mo tani ²⁵ a'di o gwo mo ki:

Monyjee mididi goma Kanaan mo.

Cinjina/ jin tanu mmota cinjina/ mo tani a'di imidi wakan gom ikam piti mo.

²⁶ A'di si'da/ o gwo mo ki:

Mom'bor mii gi Tapa Arungimis pem mididi goma Saam mo,

dhali dhalka Kanaan ta cinjinam piti mo.

²⁷ Arungimis dwaKa Yapaṯ mo ma

dhali dhalki a'di ca'ba'd e gu'b burrinye/ ma Saam mo,

dhali dhalka Kanaan ta cinjinam piti mo.

²⁸ Dhali 'ko'da gannu/ yi'de/ 'baarki'd mo tani Nuuh ca'bki'd ki e mo ki yili iss 'kwanimpa karpa'c i'ce'dki iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo. ²⁹ Dhali arisa tee ma Nuuh kun ca'bkina a'di ki e mo tani uni 'koni iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss

'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

10

¹ Uni gwansan itana nyaikum yil gi iya/ ma Nuuh mo uni gun ta Saam dhala Haam dhala Yapaṯ mo. Iya/ dho'th'kunu uni mo 'ko'da gannu/ yi'de/ mo be.

² Iya/ ma Yapaṯ: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Jumar mo, dhala Majuuj mo dhala Maday mo dhala Yawan mo dhala Tubal mo dhala Maashik mo dhala Tiras mo. ³ Dhali iya/ ma Jumar: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Ashkanaas mo, dhala Ripaṯ mo dhala Tujarmah mo. ⁴ Dhali iya/ ma Yawan: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Aliishah mo, dhala Tarshiish mo dhala Kittiim mo dhala Dudaaniim mo. ⁵ 'Peni uni 'kwani gwansan kun 'kokin e yana gap mo tani uni a'di ipeperkin mo be. Uni gwansan kun ta iya/ ma Yapaṯ mo kun 'kon e mony'cesh buni mo, uni ka 'dete/ 'dete/ ki 'twam buni gun wala uni mo ka wak buni i'pen mo dhali ki kal buni ilu/ mo.

⁶ Iya/ ma Haam: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Kush mo, dhala Masir mo dhala Puth mo dhala Kanaan mo. ⁷ Dhali iya/ ma Kush: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Saba mo, dhala Hawiila mo dhala Sabtah mo dhala Raamah mo dhala Sabtaka mo. Dhali iya/ ma Raamah: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Shaba mo, dhala Dadaan mo. ⁸ Kush a'di warki'd ka baba ma Nimruud mo. A'di ta wathi/ en'thi/ jin twa/ a/ jin ca'bki dem dem e mony'cesh mo. ⁹ A'di ta wathi/ jin ca'bki dem dem mmopar ka yempa/ ibwambori Tapa mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di onu gwo mo ki: Wathi/ jin waga Nimruud jin ca'bki dem dem ibwambori Tapa mo. ¹⁰ Dhali montel 'pen gi 'penkuman bampam piti mo ta Pam Baabil mo dhali Pan Arak mo dhali Pa Akkad mo, aris uni 'baar mo 'kon e mony'cesh gi Pan Shinaar mo. ¹¹ 'Peni mony'cesh caan mo tani a'di yaki'd mo e Pa Ashshuur mo dhali nyanj Pa Ninawa mo dhali Pa Rahubuteer mo dhali Panj Kaalah mo ¹² Dhali Pa Rasan ibwaman gi Pa Ninawa mo dhali gi Panj Kaalah mo, a'di jin ta 'penkuman bampa/ jin caaca mo. ¹³ Masir warki'd ka baba ma Ludim mo dhala Anamiim mo dhala Lahabiim mo dhala Naptuhiim mo ¹⁴ dhala Patrusiim mo dhala Kashiim mo (uni i/ iyyina 'Kwani gi Pa Piliithiin 'peni cine/ mo) dhali Panj Kapturiim mo.

¹⁵ Kanaan warki'd ka baba ma Sidun mo a'di jin ta ya/ m piti jin twa/ a/ mo, dhala Hiith mo ¹⁶ dhali 'Kwani gi Pa Yabuus mo dhali 'Kwani gi Pa Amuur mo dhali 'Kwani gi Pa Jirjaash mo ¹⁷ dhali 'Kwani gi Pa Hiwwi mo dhali 'Kwani gi Pa Argi mo dhali 'Kwani gi Pan Siin mo ¹⁸ dhali 'Kwani gi Pa Arwaard

mo dhali 'Kwani gi Pan Samaar mo dhali 'Kwani gi Pa Hamaat mo. Dhali yan'ko'd mo tani awak gi 'Kwani gi Pan Kanaan uni ihagaski mony'cesh ki lala'th mo. ¹⁹ Dhali mo gi 'Kwani gi Pan Kanaan par 'twa/ ki ribi/ ribi/ 'peni Pan Sidun e mo jin cutha a'di bway 'kup ki Pany Jaraar ki si'd piti jin si'da a'di ntagi Pan Ghassa mo dhali 'peni mo jin cutha a'di bway 'kup ki bway Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo dhali Pa Admah mo dhali Pa Sabuyiim ki si'd piti jin si'da a'di ntagi Pan Laasha/ mo. ²⁰ Uni gwansan uni ta iya/ ma Haam mo ka wak buni i'pen mo dhali ki 'twam buni ilu/ mo dhali ki mony'cesh buni ilu/ mo dhali ki kal buni ilu/ mo be.

²¹ Dhali uci dho'thkunu eya Saam si'da/ a'di jin taki'da baba gom uci ma Aabir 'baar mo, a'di jin ta'da kam ma Yapaṯh jin ca'd mo. ²² Iya/ ma Saam: a'di jin 'twa/a/ yuku gway ka lilaam mo, dhala Ashshuur mo dhala Arpakshaad mo dhala Lud mo dhala Araam mo. ²³ Dhali iya/ ma Araam: a'di jin 'twa/ a/ yuku gway ka Uus mo, dhala Hul mo dhala Jaaṯar mo dhala Mash mo. ²⁴ Dhala Arpakshaad warki'd ka baba ma Shaalah mo dhala Shaalah warki'd ka baba ma Aabir mo. ²⁵ Eya Aabir mo tani iya/ su/ dho'thkunu mo. Dhali jan 'de/ yuku gway ka Paalaj mo haali/ ka teem piti mo tani mony'cesh kwa/ kunu bwa mo, dhala kam jin ta 'ko'd piti mo tani yuku gway ka Yagthaan mo. ²⁶ Yagthaan warki'd ka baba ma Almudad mo dhala Shaalap mo dhala Hadharmoot mo dhala Yaarah mo ²⁷ dhala Haduraam mo dhala Usal mo dhala Diglah mo ²⁸ dhala Uubal mo dhala Abimaayil mo dhala Shaba mo ²⁹ dhala Upir mo dhala Hawiila mo dhala Yubab mo. Aris uni gwansani 'baar mo tani uni ta iya/ ma Yagthaan mo. ³⁰ Dhali mony'cesh jin 'kokina uni nycine/ mo tani a'di parki 'twa/ ki ribi/ ribi/ mo 'peni Pa Misha mo e mo jin ta bway jin cu'thki 'twa/ ki Pan Sapaar ibampa/ ki pan 'kuwosh gi mom'pesho'k mo. ³¹ Uni gwansan ita iya/ ma Saam mo ka wak buni i'pen mo dhali ki 'twam buni gun wala uni ilu/ mo dhali ki mony'cesh buni ilu/ mo dhali ki kal buni ilu/ mo be.

³² Uni gwansan itana wak gi iya/ ma Nuuh mo isi gi gwom buni jin bele'thkunu mo dhali gom kal buni mo, dhali 'peni uni gwansan mo tani kal gi 'kwani uni ihagaski mony'cesh ki lala'th mo 'ko'da gannu/ yi'de/ mo be.

11

¹ Dhali aris 'kwani 'baar mo kun 'koni mony'cesh mo tani uni ta gi jasi 'twan 'de/ jin wala uni kadhamo/ mo dhali 'twa/ yisa misha uni ki thatha/ thatha/ yisa. ² Dhali me'd jin borkina 'kwani is mo e

mom'pesho'k mo tani uni gamki mony'cesh jin ta'da thithin thith mo e Pan Shinaar mo dhali uni ki 'ko nycine/ mo. ³ Dhali uni ki o gwo ka rem 'kup mo ki: Iiyu/ bala dhalki ana uka je mo dhali 'thos uni mo ki til til mo. Dhali uni tan ga jen gu'b 'peni wosh mo dhala dena ma sipti mmoreus to mo. ⁴ Dhali yan'ko'd uni ki o gwo mo ki: Iiyu/ mo dhalki ana nyaṯa dhan 'penkuman bampa/ gom is bana mo dhali gu'b jin turatur, a'di jin midi gu 'kup piti gamki mis mo dhali dhalki ana 'kwara gwo gom is bana mo isi ciki/ ki ana 'konuki cekeer bwa e bwam/ e gi mony'ceshi 'baar mo. ⁵ Dhali Tapa a'di thulki'd ka 'cesh mo mmogar 'penkuman bampa/ e mo dhali gu'ba turga/ yan mo a'di jin nyanjina iya/ gi 'kwani mo. ⁶ Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, uni ta 'kwani jin tala en 'de/ mo dhali uni 'baar mo wal 'twan tal 'de/ mo, dhali a'di ta jasi montel 'pen jin 'twa/a/ mo a'di jin mina uni mii mo, dhali ma to yin jin mina uni o bwa mmomii mo tani a'di midi diki ta to jin midi pi uni e mo. ⁷ Iiyu/ mo dhali dhalki ana iina ka 'cesh mo dhali tunkur uni 'twa/ is mo ki uni mini 'koki mish cik gwo ka gam 'kup mo jin wala uni mo. ⁸ Wakan Tapa ki cekeer uni bwa e mo 'baar mo 'peni mun ntagi bwam/ e gi mony'ceshi 'baar mo, dhali uni dhalki 'penkuman bampa/ 'pen ki dar gi mo jin 'kona uni ki 'ka a'di 'kup mo. ⁹ Wakan gway piti yuku gway ka Baabil mo haali/ Tapa tunkurki 'twa/ gi mony'ceshi 'baar mo is mo, dhali 'peni mun mo tani Tapa ki cekeer uni bwa eya ris bwam/ e gi mony'ceshi 'baar mo.

¹⁰ Uni gwansan uni ita emen ma Saam mo. Ka Saam 'kokina yil iss 'kwanimpa imudhe'd ka dhan piti mo tani a'di warki'd ka baba ma Arpakshaad mo 'ko'di yili su/ mo i'ko'di gannu/ yi'de/ mo. ¹¹ Dhala Saam ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Arpakshaad mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo.

¹² Ka Arpakshaad ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka kapa'c mo tani a'di warki'd ka baba ma Shaalah mo. ¹³ Dhala Arpakshaad ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Shaalah mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dka kwara mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo.

¹⁴ Ka Shaalah ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Aabir mo. ¹⁵ Dhala Shaalah ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Aabir mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dka kwara mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo.

¹⁶ Ka Aabir ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka donjon apo/ mo tani

a'di warki'd ka baba ma Paalaj mo. ¹⁷ Dhala Abir ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Paalaj mo ki yili iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

¹⁸ Ka Paalaj ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Ra/u mo. ¹⁹ Dhala Paalaj ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Ra/u mo ki yili iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka pedoŋon mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

²⁰ Ka Ra/u ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Saruuj mo. ²¹ Dhala Ra/u ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Saruuj mo ki yili iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka pesu/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

²² Ka Saruuj ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Nahur mo. ²³ Dhala Saruuj ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Nahur mo ki yili iss 'kwanimpa i'kume'd mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

²⁴ Ka Nahur ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka pedoŋon mo tani a'di warki'd ka baba ma Taarah mo. ²⁵ Dhala Nahur ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Taarah mo ki yili iss 'kwanimpa ipe'de/ i/ a'th 'de/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

²⁶ Ka Taarah ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Abraam mo dhala Nahur mo dhala Haraan mo.

²⁷ Dhali uni gwansan mo tani uni ita emen ma Taarah mo. Taarah a'di ta'da baba ma Abraam mo dhala Nahur mo dhala Haraan mo, dhala Haraan ta'da baba ma Luuth mo. ²⁸ Haraan wuki'di t'wa/ a/ mo ki com ga Taarah mo eya 'cesh jin dho'thkunu a'di mo e Pa Ur ma Kaldaan mo. ²⁹ Dhala Abraam dhala Nahur mashkin mo. Dhali asha Abraam yuku gway ka Saray, dhali gway gi asha Nahur yuku ka Milkah mo a'di jin ta 'bwa/ ma Haraan mo a'di jin ta com ga Milkah dhala Yiskah mo. ³⁰ Dhala Saray a'di ta'da burum mo. Ayim ta ga 'ciŋ kamuwa?

³¹ Taarah ki susa Abraam jin ta ya/m piti mo dhala Luuth jin ta'da 'ci ma Haraan mo, jin tana a'di adhancom mo, dhala Saray jin ta'da mar piti mo, a'di jin ta ash gi ya/m piti jin ta'da Abraam mo, dhali uni iikin mo mmontal 'de/ mo 'peni Pa Ur ma Kaldaan mmo/ii e bampa/ gi Pan Kanaan mo. Hili ki uni pu'dkin e Pan Haraan mo tani uni ki 'ko mo be. ³² Yil ma Taarah jin ca'bkina a'di ki e mo tani a'di ta yili iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka mudhe'd mo, dhala Taarah wuki'd mo e Pan Haraan mo be.

12

¹ Dhali Tapa ki owa Abraam gwo mo ki: Yaku/ mo 'peni bampam pini mo dhali 'peni 'kwani ma bas pini mo dhali 'peni 'kwani gi gu'b gi cim mo e mony'cesh jin miga/ tor /e mo. ² Dhali aha/ mina kar /e mmoata dhan kal caaca mo, dhali aha/ mina 'bor /e mii mo dhali kar gway pini ki ca mo, wakan ki /e mini 'bora 'bor mii mo be. ³ Aha/ mina 'bor uni gwansan mii gun 'bor /e mii mo dhali a'di jin midi jee /e mo tani aha/ si'da/ mina jee a'di mo, dhali gom /e mo tani arisa wak gi 'kwaniny'cesh mo tani minu 'bor mii mo be.

⁴ Wakan Abraam yaki'd mo, me'd gwo jin torkina Tapa a'di mo dhala Luuth yaki'd nyakki a'di mo. Dhala Abraam 'kokini yili issi kwara i'ce'dka karpa'c mo me'd jin kwana a'di 'peni Pan Haraan mo. ⁵ Dhala Abraam ki susa Saray jin ta ashim piti ilu/ mo dhali a'di ki susa Luuth jin ta'da 'ci ma kam mo, dhali aris tum buni kun tana uni mo uni gun tulkina uni is mo, dhali 'kwani kun gamkina uni e Pan Haraan. Dhali uni 'kakin ka ji sho'k ki bway Pan Kanaan mo. Ki uni pu'dkin e bampa/ gi Pan Kanaan mo tani ⁶ Abraam yaki'd ki tur mo e mony'cesh gi bampa/ gi Pan Shakiim mo e dhan cwa jin wana e ka 'kwattan ma Murah mo. Ka cim caan mo tani 'Kwani Kanaan uni 'kokin e mony'cesh caan mo. ⁷ Dhali yan'ko'd Tapa ki piya Abraam i is mo mmo/o gwo mo ki: E emen pini mo tani aha/ mina ci uni mony'cesh yansan mo. Wakan a'di ki nyan agwata/ jin miinuwa bas gom Tapa mo a'di jin piki a'di i is mo. ⁸ Yan'ko'd a'di ki tho'th mo e 'kuwosha turga/ gi mom'pesho'k ki Pam Beet/ iil mo dhali a'di ki tel'gu' burrinyem piti mo. Pam Beet/ iil di'd ka bora lungu'b mo dhali Pa Aay di'd ki 'ban gi mom'pesho'k mo. Dhali e mun mo tani a'di ki nyara gwata/ jin miinuwa bas gom Tapa mo dhali a'di ki yuk gway gi Tapa mo. ⁹ Dhala Abraam yaki'd mo mmoya naskina/ 'kup ki bway ma Januub mo.

¹⁰ Dhali te/ 'koshki'd kagahara mo e bampa/ mo. Wakan Abraam yaki'd ka lungu'b e Pam Masir mo ki ya yilkina/ mo e mun mo, haali/ te/ shina 'kosh ki shi/ e bampa/ mo. ¹¹ Ki a'di 'dishi 'twa/ mmociŋ Pam Masir mo tani a'di ki owa Saray gwo mo, a'di jin ta ash mo ki: Aha/ misha ki /e tana 'bom jin ta jaro/ ki jaro/ jin teru/ mo. ¹² Dhali ki 'Kwani gi Pam Masir mini par /e /e mo tani uni mini o gwo mo ki: A'di yansan ta ashim piti mo. Dhali yan'ko'd uni mini 'kosh aha/ jwa mo, hili /e minu dhalku/ ki e mo. ¹³ /E mini o gwo mo ki /e ta 'bwah pem mo, ma a'di mina to ya ki 'bore/ gom aha/ gom /e mo, dhali mondiki/em pem minu 'tash 'twa/ 'peni jwa gom miim pini mo. ¹⁴ Ka Abraam ciŋki'd e Pam Masir mo tani 'Kwani

gi Pam Masir parki'da 'bom e jin shina jaro/i me'd mo. ¹⁵Dhali ki iya/ ma Pīrawn parki'da yim e mo tani uni mankina yim eya Pīrawn mo. Dhala 'bom suskunu mo e gu'b ma Pīrawn mo. ¹⁶Dhali gom gway ma yim mo tani a'di mi'd ki 'bore/ goma Abraam mo. Dhali a'di ta'dki ka'bal mo dhala morbip mo dhali gwasin thuluny mo dhali 'kwani kun miina tu'c mo dhali cīnkina/nyara/ mo dhali kuman thuluny mo dhali kalman mo.

¹⁷Hili Tapa 'koshki'da Pīrawn dhali kun gu'b piti ka dhan 'ba'th jin wo'cki is she/ mo goma Saray, a'di jin ta asha Abraam mo. ¹⁸Wakana Pīrawn yukki'da Abraam mo dhali o a'di gwo mo ki: Atinta tan jin miina /e aha/ kan mo? Atinta dina /e ki tor aha/ gwo ka yim ta ashin mo? ¹⁹Dhali /e ki 'cur gwo o ka yim ta 'bwanah mo. Wakan aha/ de budha yim mo mmo'taki ta ashim pem mo. Shwane/, ashim pini a'dan mo. Susi a'di mo, dhali iyyi mo. ²⁰Dhala Pīrawn ki ci gwath gwonkan mo isi gom a'di mo. Dhali uni ki kar ki a'di 'pen mo nya'kki ashim piti mo dhali aris to kun tana a'di mo be.

13

¹Wakan Abraam yaki'd ka gagamis 'peni Pam Masir mo a'di uni ki ashim piti nya'kki a'di mo dhali aris to kun tana a'di mo dhala Luuth si'da/ nya'kki uni mo eya Januub mo.

²Dhala Abraam ta pa ki pa mo e to/ e mo dhali e 'dolkon kush mo dhali e 'dolkon gana/ mo. ³Dhali a'di yaki'd 'pena Januub mo ntagi Pam Beet/ iil mo e mo jin dikina gu'b burrinyem piti ki montel 'pen mo, mo jin diki'di bwaman gi Pam Beet/ iil mo dhali gi Pa Ayy mo, ⁴e mo jin nyan'kina a'diya gwata/ jin miinuwa bas mo itwa/ a/ mo. Dhali e mun mo tani a/ Abraam a'di yukki gway gi Tapa mo. ⁵Dhala Luuth, a'di jin yaki'd nya'ka Abraam mo tani a'di si'da/ ta'dki ma'diny ka'bal ka ris mo dhali ma'diny mi ka ris mo dhali to/ e ka ris mo dhali gu'b burrinye/ ka ris mo. ⁶Ki a'di wakan mo tani bampa/ mol uni thip mo uni su/ mmonya'k uni 'ko mo mmontal 'de/ mo, haali/ tom buni kun takina uni mo tani uni tana ris ka ris kagahara mo. Wakan uni moli nya'k 'ko mo mmontal 'de/ mo. ⁷Dhali mo jin biruwa bir diki'di bwaman imanhil to/ e ma Abraam mo dhali imanhil to/ e ma Luuth mo. Dhali ka tee caan mo tani 'Kwani gi Pan Kanaan mo dhali 'Kwani gi Pam Paaris 'kokin mo e bampa/ mo.

⁸Dhali yan'ko'd Abraam ki owa Luuth gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal mo jin biruwa bir bway mo mmodi ibwaman ana mo, aha/ dhali /e mo, dhali ibwaman imanhil to/em pini mo dhali imanhil to/em pem mo haali/ ana tana ikam mo. ⁹Dina bampa/ isi 'baar mo ki di ibwambori /e mo 'taa? Kwa/ ki is pini bwa mo 'peni aha/ mo ma. Wakki/

/e mini bu'th 'ban ma biny cam mo tani wakan aha/ mina ya ki 'ban ma bim poros mo, walla wakki/ /e mini bu'th 'ban ma bim poros mo tani wakan aha/ mina ya ki 'ban ma biny cam moyi. ¹⁰Dhala Luuth 'de'kki em piti ki mis mo dhali mishki mo mo ki embul ma Uurdun a'di ya'thkunu ki 'bore/ eya ris mo 'baar mo me'd bwaagon jin ta monsinu gi Tapa mo, me'd bampa/ gi Pam Masir si'da/ e mo jin cutha a'di bway 'kup ki Pan Suugar mo. Yansan diki'di twa/ a/ mo ki Pan Saduum dhali Pan Gamuura 'konuki 'ce'd sho'k mo ki Tapa mo. ¹¹Wakan mo Luuth kwanyki'd gom is piti aris mo 'baar mo jin ta embul ma Uurdun mo, dhala Luuth yaki'd mo 'kup ki mom'pesho'k mo. Wakan uni kwa/ ki is buni bwa mo ka rem 'kup mo. ¹²Abraam ca'bki'd mo e bampa/ gi Pan Kanaan mo, ka Luuth ca'bki'd mo e bwan 'kwani eya ris 'penkuman bampa/ gi embul mo dhali a'di ijocki gu'b burrinyem piti ntagi Pan Saduum mo be. ¹³Dhali 'Kwani gi Pan Saduum mo tani uni ta uni gun ta thus ki thus mo dhali gun ta imanmii miinthus kun shi/ashi/ apo/ Tapa mo.

¹⁴Dhali Tapa ki owa Abraam gwo mo 'ko'da Luuth kwa/ ki is piti bwa mo 'pena Abraam mo ki: 'Deki em pini imis mo ma, dhali hili mo mo ma, 'peni mo jin dina /e nycine/ mo 'kup ki mon'ko'd gwar ma bim poros mo dhali 'kup ki mon'ko'd gwar ma biny cam mo dhali 'kup ki mom'pesho'k mo dhali 'kup ki bora lungu'b mo, ¹⁵haali/ aris mony'cesh 'baar mo jin mishal /e mo tani a'di miga/ ci gom /e mo dhali gom emen pini kun mini pi 'peni /e mo ki sule/ sule/ mo be. ¹⁶Aha/ mina dhu emen pini kun mini pi 'peni /e mo mmota aris me'd emen gi bu'da'cesh gi mony'cesh mo. Wakan mo tani wakki/ wathin kamu/ mishi emen gi bu'da'cesh gi mony'cesh de/ e mo tani emen pini kun mini pi 'peni /e mo si'da/ minu mish de/ e mo be. ¹⁷Cuyi mis mo ma, dhali ya ki sho'k ki tur mo e mony'cesh yan mo ka lu'c piti mo dhali ki beam piti mo haali/ aha/ mina ci a'di ki /e mo be. ¹⁸Wakan Abraam ijocki gu'b burrinyem piti mo dhali a'di pu'dki'd mo dhali ca'bki'd mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa jin wana e ka 'kwattan ma Mamra kun 'kon e Pa Habruun mo. Dhali e mun mo tani a'di ki nyan'a gwata/ jin miinuwa bas gom Tapa mo be.

14

¹Ka tee ma Amraapal jin ta'da malik gi Pan Shinaar mo dhala Aryuuk jin ta'da malik gi Pa Allasar mo dhala Kadarla/ oomar jin ta'da malik gi Pa Iilaam mo dhala Tid/aal jin ta'da malik gi Pa Juyim mo tani ²imalik gwansan miiki mo/as apowa Baara/ jin ta'da malik gi Pan Saduum mo dhala Birshaa/ jin ta'da malik gi Pan Gamuura

mo dhala Shin/ aab jin ta'da malik gi Pa Admah mo dhala Shim/iibar jin ta'da malik gi Pan Sabuyiim mo dhali a'di jin ta'da malik gi Pam Baala/ mo (yansan ita Pan Suugar mo). ³ Dhali aris 'kwani ma mee gwansan gamki 'twa/ 'kup mmontal/ de/ mo e Embul ma Siddiim mo (yansan ita a'di jin ta Al* 'Donkoro/ mo). ⁴ Dhali yil 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun miikina uni to mo goma Kadarla/ oomar mo, hili ki yil 'koni 'kupi 'kume'd i'ce'dka kwara mo tani uni pishki is ka le'd mo. ⁵ Dhali ki yil 'koni 'kupi karpa'c ath 'de/ mo tani Kadarla/oomar dhali imalik kun nyak 'ko ki a'di mo pu'dkin mo dhali 'dapki uni e bwan'kwariny buni mo uni gun ta 'Kwani Rapa e Pa Ashtaruthgarnaayim mo dhali 'Kwani Suus e Pa Haam mo dhali 'Kwani Iim e Pan Shawagiryataayim mo ⁶ dhali 'Kwani Hur e Wosh Si/ iir buni mo ntagi Pam Paran mo e mo jin di'd e gwayu/ gi mombwaasho mo. ⁷ Dhali yan'ko'd mo tani uni dokkin ka nyan'ko'd mo e Pa Een-mishpaath (yansan ita Pan Kaadish mo), dhali uni 'dapki aris bampa/ gi 'Kwani gi Pa Amalik e bwan'kwariny buni mo ki 'Kwani gi Pa Amuur ilu/ mo uni gun 'kokin mo e Pa Hassuun Tamar mo. ⁸ Dhali yan'ko'd mo tani malik gi Pan Saduum mo dhala malik gi Pan Gamuura mo dhala malik gi Pa Admah mo dhala malik gi Pan Sabuyiim mo dhala malik gi Pam Baala/ mo (yansan ita Pan Suugar mo), uni iikin ka pije/ mo dhali uni gamki 'twa/ 'kup mo e mo ma mee mo e Embul ma Siddiim mo ⁹ uni nyakka Kadarla/oomar jin ta'da malik gi Pa lilaam mo dhala Tid/ aal jin ta'da malik gi Pany Juyim mo dhala Amraapal jin ta'da malik gi Pan Shinaar mo, dhala Aryuuk jin ta'da malik gi Pa Allasar mo, uni gun ta imalik kun 'koni donjon mo apo/ imalik kun 'koni mudhe'd mo be. ¹⁰ Dhali Embul ma Siddiim mo tani a'di i'tu'dkunu ki jis ma dena ma sipti mo, dhali me'd jin soyina malik gi Pan Saduum mo dhala malik gi Pan Gamuura mo tani kun tiya ta'kkin e uni mo, dhali kun tiya sokin mo e 'kuwosh mo. ¹¹ Wakan mo tani uni kun ta 'kup gi uni mo tani uni ki budha ris to kun tana 'Kwani gi Pan Saduum mo dhali 'Kwani gi Pan Gamuura mo dhali aris tontem buni gom bway mo, dhali uni iikini bway buni mo. ¹² Dhala Luuth si'da/ ibu'thkina uni mo, a'di jin ta ya/ ma kam ma Abraam mo, a'di jin ca'bkid mo e Pan Saduum mo dhali aris tom piti bu'thkina uni mo dhali uni iikin mo be.

¹³ Dhali yan'ko'd jan 'de/ jin yeki'd mo tani a'di pu'dki'd mo dhali a'di ki tora Abraam, a'di jin ta ji Ibraani† gwo mo, a'di jin dikid' mo mo'a'b mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa jin

wana e ka 'kwattan ma Mamra mo, a'di jin ta wathi/ gi Pa Amuur mo, jin ta'da kam ma Ashkuul mo dhala Anir mo. Uni ta imangam gwo me'd mo nyakka Abraam mo. ¹⁴ Dhali ka Abraam cikki gwo mo ki a'di jin ta'da bas piti ibu'thkunu mo mmota habuus mo tani a'di ki shu 'kwanim piti kun ye'thkunu sho'k ka pije/ mo uni kun dho'thkunu mo e gu'b piti mo, uni kun 'kon ki iss 'kwanimpa karpa'c i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka pekwarapo/ mo dhali uni iikin mo mmo/ur uni isho'k mo ntagi Pan Daan mo. ¹⁵ Dhali a'di ki kwa/ 'kwani ma meem piti gun gamki 'twa/ 'kup bwa mo apo/ uni ki mon'thiny mo, dhali a'di uni ki icinjinam piti ilu/ mo 'koshki uni mo dhali urki uni isho'k mo ntagi Pan Hubah mo jin di'd ki 'ban ma bim poros gi Pan Dimashk mo. ¹⁶ Dhali yan'ko'd a'di ki 'doyu aris to ka nyan'ko'd mo, dhali a'di si'da/ ki sus abas piti ka Luuth ka nyan'ko'd mo nyakki tom piti mo ki upi lu/ mo dhali 'kwani ma mee gara/ mo be.

¹⁷ Dhali 'ko'di modok piti ka nyan'ko'd mo 'peni mo jin pinuwa Kadarla/oomar e mo dhali itapa kun nyak 'ko ki a'di mo tani tapa gi Pan Saduum mo yaki'd ka pije/ mmogam a'di 'kup mo e Embul ma Shawa (a'di jin onu mo ki, Embul ma Malik mo). ¹⁸ Dhala Malkisaadag si'da/ jin ta'da malik gi Pan Saliim mo a'di ki 'doyu tonte/ ka pije/ mo dhali yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo. A'di ta'da gasiis ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo. ¹⁹ Dhali a'di 'borki a'di mii mo dhali oki gwo mo ki:

Mom'bor mii midi di goma Abraam mo ka Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo,

a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

²⁰ Dhali mom'bor mii midi di si'da/ goma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo,

a'di jin ciki uni kun ta 'kup ki /e mo e me'd pini mo.

Dhala Abraam ki ci a'di to jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni aris to 'baar mo. ²¹ Dhala malik gi Pan Saduum oki'da Abraam gwo mo ki: Ciyi aha/ 'kwani mo ma, hili budha ris to gom is piniy gana/ ma. ²² Hili Abraam oki'da malik gi Pan Saduum gwo mo ki: Aha/ thulkina gwo me'da po/ gom Tapa Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo, a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo, ²³ ki aha/ mina 'taki diki budha tuis mo walla wa'kana appa/ mo walla ma torj kamu/ jin ta jim pini moyi, isi ciki/ ki /e mini o gwo mo ki: Aha/ de aha/ iarkina Abraam mmota pa ki pa mo. ²⁴ Torj kamu/ miga/ bu'th yisa, hili jasi a'di jin shwakina 'kwanin dhuru'c mo dhali to jin pwakkunu bwa mo gom 'kwaninj gwas kun nyak ii ki

* **14:3** Al Wu † **14:13** Ibraani jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: Jan 'de/ jin pu'dki'd 'peni bwamp/ Yi'den Kumma/ Elpuraat mo.

aha/ mo. Dhalka Aanir mo dhala Ashkuul mo dhala Mamra mo bu'th to kun pwaḵkunu bwa mo gom uni mo ma.

15

¹ 'Ko'di to gwansan mo tani gwo gi Tapa pu'dki'd mo eya Abraam mo ki tonyjan mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki is ki ḵo/ mo ma, Abraam. Aha/ tana goḅgorom pini mo. Adhan to jin ish ḵumma/ jin caaca kagahara mo tani a'di mididi ta jim pini mo. ² Hili Abraam oki gwo mo ki: Ayy Tapa Arumgimisa ki to jin ta'da ta imina /e ciyaa/ mo? haali/ aha/ ḵikirina di mo ki dar gi uci mo dhali a'di jin mididi ḵal mal gom gu'b pem mo tani a'di ita Eli/ aasar gi Pan Dimashk mo. ³ Dhala Abraam oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, emena kamu/ yisa cikina /e aha/ mo, dhali ciḅkina/ jin dho'thkunu mo e gu'b pem mo tani a'di mididi ta a'di jin mididi ḵal mal pem mo. ⁴ Dhali hili mo mo ma, gwo gi Tapa pu'dki'd mo e a'di mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan mididi ta amankal mal pini mo yisa. Ya/m piniḅ gana/ a'di imidi ta amankal mal pini mo be. ⁵ Dhali a'di suski a'di mo ka piḅe/ mo dhali oki gwo mo ki: Hilki /e mo 'kupki momis mo, dhali denji arisa cul e mo wakki/ /e mini mish uni denj e mo. Dhali yan'ko'd a'di oki a'di gwo mo ki: Wakan be, emen pini kun mini pi 'peni /e mo tani uni imini 'ko mo be. ⁶ Dhali a'di gamki Tapa gwo is mo dhali a'di karki a'di gom a'di mo ki mo ma ḵar/e mo.

⁷ Dhali a'di oki a'di gwo mo ki: Aha/ tana Tapa mo, a'di jin suski /e mo 'peni Pa Ur ma Kaldaan mo mmoci /e mony'cesh yan mmobu'th mo be. ⁸ Hili a'di oki a'di gwo mo ki: Ayy Tapa Arumgimisa, ki tonta imiga/ mish mo mo ki aha/ mina bu'th a'diya? ⁹ A'di oki a'di gwo mo ki: 'Doyu/ i aha/ anas bip jin ta'd gi yili kwara mo ma dhali kuman mi jin ta'd gi yili kwara si'da/ mo dhali arasiḅ ḵa'bal jin ta'd gi yili kwara gara/ dhali bim-bir gurko/ mo dhali gurko/ jin bapki'd mo. ¹⁰ Dhali a'di 'doyi'da ris to gwansan e a'di mo dhali 'ciḵki uni bwa mo ka 'ban su/ mo dhali 'bwanu'ba kanu/ 'thikina a'di mo ka par 'bana kamu/ mo ka 'dete/ 'dete/ mo. Hili 'dii gwansan 'ciḵkina a'di bwa mo ki 'ban su/ mo yisa. ¹¹ Dhali me'd jin pu'dkina 'dii kun 'kwar to ka gwapi/ mo ka 'cesh mo apo/ bunḅwar isa goḅgoro/ mo tani Abraam ki ur uni asho mo be.

¹² Me'd jin din ma tente/ mmoyul mo tani mo jin 'ce'du e kagahara biḵki'da powa Abraam mo. Dhali hili mo mo ma, dhan mondthurumi'd jin deenu ki bir bir biḵki'da apo/ a'di mo. ¹³ Dhali yan'ko'd Tapa oki'da Abraam gwo mo ki: Mishi gwo 'ban mo ma me'd to jin 'tashu 'twa/ mo ki emen pini kun mini pi 'peni /e mo tani uni mini ta uni kun iiki iin 'kus e bampa/ jin dike ta

jin buni mo, dhali uni mini ta ciḅkina/ e mun mo, dhali uni minu siri'c ki sho'k mo ki yili iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ mo. ¹⁴ Hili aha/ mina dhu uni e mo jin dwallu gwo mo, kal gi 'kwani gwansan jin mina uni mii to mo, dhali n'ko'd mo tani uni mini pu'du/ ka piḅe/ mo nmota gi to kun ish ka enthus mo. ¹⁵ Dhali hili gom is pini mo tani /e mini ya e icim mo e moḅḵu'th is mo. /E minu kan mo ki /e mini ta adhan mo ki 'bore/ mo, e mo jin canu ki yil mo. ¹⁶ Dhali uni mini doḵu/ mmahan ka nyar'ko'd mo e bwan' kwani ma nyakum yil thun min ma apo/i 'ko/i donḅon mo, haali/ miinthus gi 'Kwani Amuur mo a'di ithimkunu mo yisa naskina/ moyi.

¹⁷ Ka tente/ yulki'd mo dhali mo di'd ki mondthurum mo tani hili mo mo ma, 'ku'kus gwansan pekunu 'kup mbwaman mo ka nos jin 'thanu o'd nycine/ mo jin dike'd mo mmoya aku'd mo dhali ki dhantho/ o'd si'da/ jin dike'd mmoshwa ka le'dan mo. ¹⁸ Ka tee yin mo tani Tapa gamki gwo me'd mo nyakka Abraam mo mmo/o gwo mo ki: E emen kun mini pi mo 'peni /e mo tani aha/ mina ci bampa/ yan mo 'peni yi'dej ḵumma/ ma Masir mo ntagi dhan yi'dej ḵumma/ ma Elpuraat mo ¹⁹ a'di jin ta bampa/ gi 'Kwani Giin mo, dhali 'Kwani Genissi mo, dhali 'Kwani Gadmuun mo, ²⁰ dhali 'Kwani Hiththa mo, dhali 'Kwani Paaris mo, dhali 'Kwani Rapa mo, ²¹ dhali 'Kwani Amuur mo, dhali 'Kwani Kanaan mo, dhali 'Kwani Jirjaash mo, dhali 'Kwani Yabusu mo.

16

¹ Dhala Saray, a'di jin ta asha Abraam mo tani ayim dho'thki a'di a'ciḅ kamu/ yisa. Dhala yim ta'dki nyarany ciḅkina/ gi Pam Masir jin yuku gway ka Haagar mo. ² Dhala Saray oki'da Abraam gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa a'di ki non aha/ mo mmodho'th uci mo. Mashi nyarany ciḅkinam pem mo ma, ma a'di miga/ gam uci ki a'di moyi. Dhala Abraam cikki 'twa/ ma Saray mo be. ³ Wakan 'ko'di Abraam ca'bkidi mo e Paḅ Kanaan mo ki yili 'kume'd mo tani Saray jin ta asha Abraam mo tani bu'thki'da Haagar jin ta ji gi Pam Masir mo dhali jin ta nyarany ciḅkina/ ma yim mo dhali cikki a'di ka Abraam jin ta'da kaḵhim piti mo mmota ash mo. ⁴ Dhali a'di mashki'da Haagar mo dhala yim bwaaki'd mo. Dhali ka yim mishki'd mo ka yim bwaaki'd mo tani ayim hilki'da 'bom jin karu mmohil nyarany ciḅkina/ yin ka waḵ mo. ⁵ Dhala Saray ki owa Abraam gwo mo ki: Dhalki to jin ḵuthu mii apo/ aha/ mo di /e 'ba/ mo ma. Aha/ de cikina /e nyarany ciḅkinam pem mmokoth e me'd pini mo dhali ka yim mishki'd mo ka yim bwaaki'd mo tani ayim ki hil aha/ ka waḵ mo. Dhalki Tapa a'di

idwall gwo ibwaman /e mo dhali aha/ mo ma. ⁶ Hili Abraam ki owa Saray gwo mo ki: Hili mo mo ma, nyarany cɪŋkinam pini di'd e mom'bi'th pini mo. Miiyi to ka yim me'd jin o /e bwa mo ma. Yan'ko'd Saray ki us mii is mo ki gwony 'cwar goma yim mo dhala ayim ki gus ya ŋwaça/ mo 'peni a'di mo be.

⁷ Dhala man'doyu gwo gi Tapa gamki'da yim e yi'de/ jin kasha e mo e mombwaasho mo. A'di ta yi'de/ jin kasha e jin di'd e bway gi Pan Shur mo. ⁸ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Haagar nyarany cɪŋkina/ ma Saray, /e pu'dkin mo 'peni mana mo dhali /e yani ya mana mo? Ayim oki gwo mo ki: Aha/ guskina ka ŋwaça/ mo 'pena 'bom jin karu mmohil aha/ jin tana nyarany cɪŋkina/ mo, ayim jin yuku gway ka Saray mo. ⁹ Aman'doyu gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo ki: Doğu/ mo eya 'bom pini jin karu mmohil nyarany cɪŋkina/ mo dhali 'dapi 'twa/ a 'cesh eya yim mo. ¹⁰ Aman'doyu gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo si'da/ ki: Aha/ mina mar emen pini kun mini pi 'peni /e mo is kagahara mo wakansan ki uni minu mol dej e gom uni mini ta adhana buhany wathimpa caaca kan mo. ¹¹ Dhala man'doyu gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo ki: Hili mo mo ma, /e bwaakin mo dhali /e mini dho'th ya/ mo. /E mini yer a'di gway ka Isma/iil mo haali/ Tapa ciki'da hirdhe/ gom monto'c bwam pini mo. ¹² A'di mididi ta wathinj gwath me'd thuluny bwaasho mo, dhali me'd piti mididi di apo/ aris 'kwani 'baar mo dhali me'd ga ris 'kwani 'baar si'da/ mini 'ko apo/ a'di mo dhali a'di mididi ca'b apo/ aris uni ma bas piti mo be. ¹³ Dhala yim yerki gway gi Tapa jin torki a'di gwo mo ki: /E tana Arumgimis jin mishi mo mo, haali/ ayim ki o gwo mo ki: A/aha/ ka jin gana/ mishkina Arumgimis mo dhali aha/ dina ki e mo naskina/ 'ko'di aha/ mishkina a'di mo 'taa? ¹⁴ Haali/ a'di wakan mo tani jis yi'de/ yan yukuunu gway ka Birlahayru/ i mo. A'di di'di bwaman ma Kaadish dhala Baara'd mo.

¹⁵ Dhala Haagar dho'thki ya/ gom Abraam mo dhala Abraam ki yer gway gi ya/ m piti jin dho'thkin ma Haagar mo ka Isma/iil mo. ¹⁶ Dhala Abraam 'kokini yili iss 'kwanimpa idonon i'ce'dka pe'de/ mo me'dyin Haagar ki dho'th Isma/iil eya Abraam mo be.

17

¹ Dhali ka Abraam 'koni yili iss 'kwanimpa imudhe'd athka 'de/ mo tani Tapa piki Abraam i is mo dhali oki a'di gwo mo ki: Aha/ tana Tapa Arumgimis jin Eka/ e ki Ek mo. Yayi ki sho'k ibwambori aha/ mo ma dhali tayi ki dar gi mii i'ba/ mo. ² Dhali

gwom pem miga/ gam me'd nyakki /e mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali aha/ mina mar /e amar is kagahara mo be. ³ Yan'ko'd Abraam bitki bwam/em piti a'cesh mo dhali Arumgimis oki a'di gwo mo ki: ⁴ Hili mo mo ma, gwom pem jin gamka/ me'd mo a'di di'd e /e mo dhali /e mini ta ababa goma waambuhany kal gi 'kwaniny'cesh mo. ⁵ Gway pini minu dok/ e yuğ ka Abraam* mo yisa, hili gway pini minu yuğ ka Ibrahiim† mo, haali/ aha/ karkina /e mo mmota ababa goma waambuhany kal gi 'kwaniny'cesh mo be. ⁶ Aha/ mina kar /e jin mina /e dho'th maman mmokala dho'th ka enthus mo dhali 'peni /e mo tani miga/ dhu kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali imalik mini pu'du/ mo 'peni /e mo be. ⁷ Dhali gwom pem jin gamka/ me'd mo a'di imiga/ tel sho'k mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo eya ris nyakum yil gi 'kwanim buni mo, mmota gwo jin gamu me'd mo jin di'd ki sule/ sule/ mo be, mmota Arumgimis gom /e mo 'peni gom emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo be. ⁸ Dhali e /e mo dhali e emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo tani aha/ mina ci um mony'cesh gi mo/i ki inj 'kus bum mo dhali aris mony'cesh gi Paŋ Kanaan mo mmota mom bum jin mina um ibu'th ki sule/ sule/ mo dhali aha/ mina ta Arumgimis buni mo be.

⁹ Dhali Arumgimis oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Dhali gom /e mo tani /e mini mii dhu gwom pem jin gamu me'd mo, /e dhali emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo eya ris nyakum yil gi 'kwanim buni mo be. ¹⁰ A'di ta gwom pem jin gamu me'd mo jin mina /e imii dhu mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali emen pini kun mini pi mo 'peni /e mo 'ko'di /e mo. Aris gwasan kun 'koni bwaman um mo tani uni minu mii i'citha/ munyjal yis buni mo. ¹¹ Um minu mii i'citha/ munyjal yis bum mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis jin 'kuçkunu is mo, dhali a'di mididi ta jamaas mii gi gwo jin gamka/ me'd mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo. ¹² Dhali a'diyin jin di'di bwaman um mo jin ta'd ga cim pekwara mo tani a'di iminu mii 'citha/ munyjal yis piti mo, aris gwasani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo eya ris nyakum yil gi 'kwanim bum mo wakki/ a'di dho'thkunu mo e gu'b pini mo walla a'di yolokunu mo ka guurush pini mo 'peni 'kwanin tiya kun 'koki ta ji gi emen pini mo. ¹³ A'di jin dho'thkunu mo e gu'b pini mo dhali a'di jin yolokunu mo ka guurush pini mo tani a'di iminu mii i'citha/ munyjal yis mo be. Wakan gwom pem jin gamka/ me'd mo tani a'di mididi e shuman is pini

* 17:5 'pemen piti jin o'd ka ababa jin karu ki ca mo †

17:5 'pemen piti jin o'd ka baba goma waambuhany 'kwani

mo gwo jin gamu me'd mo jin midi di ki sule/ sule/ mo be. ¹⁴ Jan tal 'denj kamu/ 'peni gwasan kun 'konuki 'ciṭha/ munyjal yis mo jin diki 'ciṭha/ munyjal yis piti mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis jin 'kučkunu is mo tani a'di iminu mii 'ciṭh 'twa/ mo 'peni 'kwanim piti mo be. A'di 'ce'dki gwom pem jin gamka/ me'd mo.

¹⁵ Dhali Arumgimis oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Dhali goma Saray jin ta ashim pini mo tani /e mini yuƙ a'di ki gway ma yim ka Saray yisa. Hili gway ma yim minu mii iyuk ka Saarah mo be. ¹⁶ Aha/ mina 'bora yim mii mo dhali bahili aha/ mina ci /e ya/ m ka yim mo. Aha/ mina 'bora yim mii mo dhala yim midi ta kum gi kal gi 'kwaniny'cesh mo, dhali imalik gi 'kwaniny'cesh mini pu'du/ mo 'pena yim mo be. ¹⁷ Yan'ko'd a/Ibrahiim biṭki bwam/em piti a'cesh mo dhali a'di ki pe'th mo dhali o gwo ki is piti mo ki: A/ dhali ya/ minu dho'th e wathiṅ gwaṭh jin 'koni yili iss 'kwanimpa imudhe'd mowa? A/dhali Saarah si da/ jin 'koni yil iss 'kwanimpa idonon i'ce'dka 'kume'd mo ayim midi dhodha 'ciya? ¹⁸ Dhala Ibrahiim oki'da Arumgimis gwo mo ki: Ayy, dhalka Isma/ iil ca'b e mo e jis/em pini mo. ¹⁹ Dhali Arumgimis oki gwo mo ki: Yisa. Hili Saarah jin ta ashim pini mo midi dho'th /e ya/in mo dhali gway piti mina /e iyuk ka Is/hak mo. Gwom pem jin gamka/ me'd mo tani miga/ tel sho'k mo nyakki a'di mo mmota gwo jin gamu me'd mo jin di'd ki sule/ sule/ mo gom emen piti kun mini pi 'peni a'di mo 'ko'di a'di mo be. ²⁰ Dhali goma Isma/ iil mo tani /e ciƙga/ mo. Hili mo mo ma, aha/ mina 'bor a'di mii mo dhali kar a'di mmodho'th maman mo dhali mar a'di amar is mo kagahara mo. A'di midi ta ababa gom uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun ta iya/ ma malik mo dhali aha/ mina kar a'di mmota kal jin caaca mo. ²¹ Hili gwom pem jin gamka/ me'd mo tani miga/ tel sho'k mo nyakka Is/hak mo jin min ma Saarah dho'th /e mo ka yir yan ka yil jin' ko'd mo.

²² Ki a'di thimki'da ṭor jin ṭorkina a'di nyakki a'di mo tani Arumgimis yaki'd ki mis mo 'pena Ibrahiim mo. ²³ Yan'ko'd a/ Ibrahiim bu'thki'da Isma/iil jin ta ya/m piti mo dhali aris ciṅkina/ kun yolu mo, uni kun dho'thkuṅu mo e gu'b piti mo walla uni kun yolkuṅu mo ka guurush piti mo, aris gwasani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'koni bwaman 'kwanij gwasan gi gu'b ma Ibrahiim mo, dhali a'di ki 'ciṭh uni amunyjal yis mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis buni kun 'kučkunu is mo ka tee yin gana/ mo, me'd jin okin ma Arumgimis a'di mo be. ²⁴ Dhala Ibrahiim 'kona yili iss 'kwanimpa imudhe'd i/ath 'de/ mo me'dyin a'di 'ciṭhkuṅuwa munyjal yis mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis piti jin 'kučkunu is mo. ²⁵ Dhala

Isma/iil jin ta ya/m piti mo tani a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka kwara mo me'dyin a'di 'ciṭhkuṅuwa munyjal yis mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis piti jin 'kučkunu is mo. ²⁶ Ka tee yin gana/ mo tani Ibrahiim dhali ya/ m piti ka Isma/ iil mo uni i'ciṭhkuṅuwa munyjal yis mo. ²⁷ Dhali aris 'kwanij gwasan gi gu'b piti mo, uni kun dho'thkuṅu mo e gu'b mo dhali uni kun yolkuṅu mo ka guurush 'peni wathiṅ kamu/ mo tani uni i'ciṭhkuṅuwa munyjal yis nyakki a'di mo be.

18

¹ Dhali Tapa piki a'di i is mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa kun wana e ka 'kwattan ma Mamra mo me'd jin ca'bkina a'di eya campur gi gu'b burrinyem piti mo e mo jin ta mom'batha'd jin 'koshki to montee mo. ² Dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali hilki mo mo, dhali hili mo mo ma, 'kwanij gwasi kwara doshkin mo ibwambori a'di mo. Dhali ki a'di parki uni e mo tani a'di guski'd 'pena campur gi gu'b burrinye/ mmoraƙ uni ibway mo dhali a'di kumki is piti 'twa/a 'cesh mo ³ dhali oki gwo mo ki: Tapam pema, wakki/ aha/ gamkina 'the e jis/em pini mo tani dhalku/ ki ya ciṅkinam pini pe mo. ⁴ Dhalki ari yi'de/ ha'bkunu mo mo ma dhali lami sho'k bum mo ma dhali siyi is bum mo eya lany cwa mo ⁵ ki aha/ ki ya guwa gabul maanƙuthu'd mo ki um mini ye is bum 'ba/ mo dhali ḡ'ko'd mo tani um mini mish iim pe mo – haali/ um pu'dkin mo e ciṅkinam bum mo. Wakan uni oki gwo mo ki: Miiyi me'd jin okina /e mo mo ma. ⁶ Dhala Ibrahiim miiki is ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmopu'd e gu'b burrinye/ eya Saarah mo dhali oki gwo mo ki: Thosoni to ki jahanne/ mo ma, to jin ta'da dipany jin 'tiya'ti jin baru ka uƙarji kwara mo. Na'th a'di mo ma dhali miiya guraasa mo ma. ⁷ Dhala Ibrahiim guski'd mo eya ma'diny bip mo dhali a'di ki bu'th ari bip jin 'ta'dama'ta'dam mo dhali jin 'bora'bor mo dhali ci a'di ki ciṅkina/ mo a'di jin miiki is ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmothoson a'di mo. ⁸ Yan'ko'd a'di ki guwa koṅtaṅka/ mo dhala ko mo dhali ari bip jin thosonkina a'di mo dhali dhuki uni ibwambori uni mo. Dhali a'di doshki'd ki 'dishe/ i uni mo e bwan'kwariy gi cwa mo ki uni shwaki to mo.

⁹ Uni oki a'di gwo mo ki: Mane Saarah jin ta ashim pini mo mane? Dhali a'di oki gwo mo ki: A'di di'di gu'b burrinye/ mo be. ¹⁰ Dhali a'di oki gwo mo ki: Ka jin gana aha/ mina mii doƙu/ e /e mo ki yil midi ta jin this mo, dhala Saarah jin ta ashim pini midi dho'th ya/ mo be. Dhala Saarah di'd mmociƙ gwo mo eya campur gi gu'b burrinye/ jin di'di bwampo/ a'di mo. ¹¹ Hili Ibrahiim dhala Saarah uni itakina dhan mo dhali cakin ki yil mo dhali goma Saarah mo tani

mo jin bathu mii gi up dakki'd mo. ¹² Haali/ a'di wakan mo tani Saarah pe'thki'd ki is piti mo mmo/o gwo mo ki: 'Ko'di aha/ takina dhan mo dhala kathim pem si'da/ ta'da dhan mo tani miga/ ta gi 'ceŋ kamu/ jin mididi 'kol aha/ mowa? ¹³ Dhala Tapa oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Ata pe'thkin ma Saarah kan mo dhali ata on ma yim gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ mina dhodha 'ciya ki aha/ shwane/ cakina yil mo? ¹⁴ Ton tal denj kamu/ di'da jin mola Tapa mii mo 'taa? Ka tenten kar/e mo tani miga/ doku/ e / e mo e mo jin tana yil this mo dhala Saarah mididi dho'th ya/ mo be. ¹⁵ Hili Saarah watki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki pe'th mo, haali/ ayim ko/ki is mo. Dhali a'di oki gwo mo ki: Yisa wakana, hili / e pe'thkin mo ka jin gana/ mo.

¹⁶ Yan'ko'd 'kwaninj gwas gwansan 'kakin ka ji sho'k 'peni mattan mo, dhali uni hilkin mo 'kup ki Pan Saduum mo. Dhala Ibrahiim suski uni 'pen mbway buni mo. ¹⁷ Dhali Tapa oki gwo mo ki: A/dhali a'di jin murka/ mii mo tani miga/ bag 'pena Ibrahiim mo 'taa? ¹⁸ Haali/ Ibrahiim mididi war mo ki kal gi 'kwaniny'cesh jin caaca mo dhali jin eka/ ek mo dhali e a'di mo tani aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo minu 'bor mii mo be. ¹⁹ Yisa, haali/ a'di kwanykika/ mo ki a'di mididi kan ucin piti gwo mo dhali uni gi gu'b piti kun mini 'ko mo n'ko'di a'di mo ki uni mini dhu bway gi Tapa mo mmo'ko mmomii mii ma kar/ e mo dhali mii kun miinu ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo. Ki a'di wakan mo tani a'di mina Tapa 'taki gu eya Ibrahiim mo a'di jin okina Tapa gwo is mo. ²⁰ Yan'ko'd Tapa oki gwo mo ki: Haali/ cuuwa/ jin 'theru apo/ Pan Saduum mo dhali Panj Gamuura mo maru is mo dhali minthus buni caaca kagahara mo tani ²¹ aha/ mina ya ka 'cesh mo mmopar e mo wakki/ uni miiki mii mo isi gi cuuwa/ jin 'theru e aha/ ki 'bil kan mo, dhali wakki/ a'di yisa wakan mo tani aha/ mina mish mo mo.

²² Wakan mo tani 'kwaninj gwas gwansan tu'kkin mo 'peni mattaan mo dhali iikin mo 'kup ki Pan Saduum mo. Hili Ibrahiim doshki'd mo naskina/ ibwambori Tapa mo. ²³ Yan'ko'd Ibrahiim 'dishki is mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ / e mini 'ce'd mo uni sho'k mowa uni gun mii miinjkar/ e mo nyakki uni gun mii tonthus mowa? ²⁴ Wakki/ uni gun mii miinjkar/ e mo mini 'taki 'ko iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman 'penkuman bampa/ mo tani wakan mina / e 'taki 'ce'd mo sho'k mo dhali diki 'taki 'tash a'di 'twa/ mo gom uni gun mii miinjkar/ e mo kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman a'di mo 'taa? ²⁵ Dhalka mii gi wakan mididi mii diki tho'th / e is mo ma mmo'kosh uni gun mii miinjkar/ e mo nyakki uni gun mii tonthus mo, wakan ki uni gun mii miinjkar/ e mina e wa gi uni

gun mii tonthus mo. Dhalka mii yan mididi mii diki tho'th / e is mo ma. A/ min ma Mandwall aris mony'cesh gwo mo diki mii miim 'boro'da? ²⁶ Dhali Tapa oki gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina 'taki gam e Pan Saduum mo uni gun mii miinjkar/ e mo kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman 'penkuman bampa/ mo tani aha/ mina 'tash aris mo yani 'baar mo 'twa/ mo gom gway buni mo be. ²⁷ Dhala Ibrahiim tho'ki 'twa/ mo ki: Hili mo mo ma, aha/ bu'thkina a'di apo/ is pem mo mmotor gwo e Tapa mo, aha/ be jin ta jasi bu'd'cesh mo dhali 'piny mo. ²⁸ Wakki/ uni imudhe'd 'peni uni kun 'koni iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo kun mii miinjkar/ e mo tani mini 'taki a'th mo, a/mina / e 'ce'd 'penkuman bampa/ sho'k mo ka 'bimbil mo mmo/ aha 'kwani imudhe'd mowa? Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo wakki/ aha/ mina 'taki gam uni kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka mudhe'd mo mmun mo be. ²⁹ Dhali dok/ e a'di ki tor a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Wakki/ uni 'koni iss 'kwanimpa isu/ kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di tho'ki gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni iss 'kwanimpa isu/ mo tani aha/ mina diki mii a'di mo. ³⁰ Yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Ayy Tapa dhalku/ anyor ki shwa mo ma, dhali aha/ mina tor gwo mo. Wakki/ uni 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di tho'ki gwo mo ki: Aha/ mina diki mii a'di mo tani wakki/ aha/ mina 'taki gam uni kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mmun mo. ³¹ A'di oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ bu'thkina a'di apo/ is pem mo mmotor gwo e Tapa mo. Wakki/ uni 'koni iss 'kwanimpa 'de/ mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di tho'ki gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ mo tani aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo. ³² Yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Ayy Tapa dhalku/ anyor ki shwa mo ma, dhali aha/ mina gwo tor dok/ e mo jasi me'd 'denj gana/ mo. Wakki/ uni 'koni 'kume'd mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di tho'ki gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni 'kume'd mo tani aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo. ³³ Dhali Tapa yaki bway piti mo me'd jin thimkina a'di gwo tor ka Ibrahiim mo. Dhala Ibrahiim dokki'd ka nyan'ko'd mo e mom piti mo be.

19

¹ Iman'doyu gwo su/ gwansan pu'dkin mo e Pan Saduum mo e mom'pimpili/ mo. Dhala Luuth diki'd mo mmo'a'b 'pena 'cesh e 'twanjal gi Pan Saduum mo. Ki Luuth parki uni e mo tani a'di cuki mis mo mmogam uni 'kup mo dhali a'di kumki is piti mo ki bwam/ em piti eya 'cesh mo.

² Dhali a'di oki gwo mo ki: Itapam pema, aha/ dotkina um mo. Tuki mo ma 'peni bway bum mo e gu'b gi cin'kinam bum mo dhali 'baari mon'thiny mo dhali lami sho'k bum mo. Yan'ko'd um mini mish cu mis mo ki jahanne/ mon'thamo/ mo dhali i'i ki bway bum mo. Uni oki gwo mo ki: Yisa. Am mina i'baar mon'thiny mo e bway tur mo. ³ Hili a'di tirrishki uni ki gwom 'bi'thga/ mo. Wakan uni tu'kki mo 'peni bway buni e a'di mo dhali cicki gu'b piti mo. Dhali a'di miiki uni dhan mo jin shwanu to mo dhali shunki maanj'kuthu'd jin miinu ki dar ka cumat mo dhali uni ishwakin mo be. ⁴ Hili ki uni 'koki ish 'ko'da 'cesh naskina/ mo tani 'kwaniñ gwas gi 'perjkuman bampa/ yan mo, 'kwaniñ gwas gi Pan Saduum mo, uni kun ta dhuru'c mo dhali uni kun tana dhani lu/ mo, aris 'kwani 'baar mo ntagi wathin gwath jin 'ko'd mo tani uni 'kamki gu'b mo. ⁵ Dhali uni yukki 'twa/ eya Luuth mo ki: Mane 'kwaniñ gwas kun pu'dkin e / e mon'thiny yan mo mane? Susi uni ka pije/ e aman mo ma ki aman mina mish uni mo. ⁶ Dhala Luuth yaki'd ka pije/ ki campur mo e 'kwaniñ gwas mo dhali mu'thki campur i'ko'di a'di mo. ⁷ Dhali oki gwo mo ki: Aha/ dotkina um mo ikam pema, dhalku/ tonthus ki mi wakan mo ma. ⁸ Hili mo mo ma, aha/ takina gi i'bwa/i su/ mo kun 'koki mish wathin kamu/ mo. Dhalki aha/ bway mo mmosus uni ka pije/ e um mo dhali miyi um e uni mo me'd jin o um bwa mo. Hili dhalku/ ton kamu/ ki mi e 'kwaniñ gwas gwansan mo ma haali/ uni pu'dkin mo ibwan'kwariny ma darha'da/ ma galgin gu'b pem mo. ⁹ Hili uni oki gwo mo ki: Doshi ka cin'ko'd mo ma. Dhali uni oki gwo mo ki: Cim yan pu'dki'd mo mmoça'b yilkina/ mo dhali a'di mididi 'taki lo'b mo jin tanuwa mandwall gwo moyi. Shwane/ aman mina tu/ul/ e mo ki mi kun warkin ki shi/ kagahara mo mmobol kun minu mi gom uni e mo. Yan'ko'd uni yapki apo/ wathin gwath jin yuku ka Luuth ki is kagahara mo dhali 'dishki is mo mmo'ce'da campur mo. ¹⁰ Hili 'kwaniñ gwas dhuki me'd buni mo dhali susa Luuth bway bwan gu'b e uni mo, dhali mu'thki'da campur mo. ¹¹ 'Kwaniñ gwas kun 'kokin mo eya campur gu'b mo tani dha'b'kina uni em buni ki ja'da/ mo, uni kun gwa'da is mo dhali kun caaca mo, wakan ki uni wukina is buni e mo mmotopuwa campur mo.

¹² Yan'ko'd 'kwaniñ gwas okina Luuth gwo mo ki: Tal 'denj kamu/ takina /e ima-hana? Iya/ kun ta imar mo 'taa? Iya/ mo 'taa? I'bwa/ mo 'taa? Walla ma a'din kamu/ jin takina /e mo e 'perjkuman bampa/ yan mo tani susi uni ka pije/ mo 'peni mo yan mo ¹³ haali/ am mura 'ce'd mo yan sho'k mo haali/ cuuwa/ jin 'theru apo/ 'kwanim piti mo tani a'di warki'd mmomaru is mo

ibwambori Tapa mo dhali aman hashkina Tapa mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be. ¹⁴ Dhali wakan mo tani Luuth yaki'd ka pije/ mo dhali oki iya/ kun ta imar mo uni kun mini 'taki mash i'bwa/ piti gwo mo ki: Cuyi mis mo ma. Iiku/ ka pije/ mo 'peni mo yan mo, haali/ Tapa muru'di 'ce'd 'perjkuman bampa/ yan sho'k mo. Hili a'di wakina e ga man/o gwo ki mağ mo e iya/ kun ta imar piti mo.

¹⁵ Ki e ma tente/ kasha'd mo tani aLuuth miikina iman'doyu gwo is ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo mo ma mmosus ashim pini dhali i'bwa/m pini isu/ mo, uni kun 'koyin mmahan mo, isi ciki/ ki /e minu diki 'ce'd sho'k mo e mo jin doruwa dor mo gi 'perjkuman bampa/ mo. ¹⁶ Dhali ki a'di di'd mmoçora/ çor naskina/ mo tani 'kwaniñ gwas gwansan mu'thki a'di i is apo/ me'd piti mo dhali apo/ me'd gi ashim piti mo dhali apo/ me'd gi i'bwa/m piti isu/ilu/ mo. Tapa si'da/ a'di di'd mmomi-imii apo/ a'di mo. Dhali uni isuski a'di ka pije/ mo dhali karki a'di ka pije/ mo 'peni 'perjkuman bampa/ mo be. ¹⁷ Dhali ki uni suskina uni ka pije/ mo tani uni ki o gwo mo ki: Yeyi /e mo ma gom mondiki/em pini mo. Dhalku/ /e ki hil ka cin'ko'd i'ko'di / e mo ma walla dhalku/ /e ki ca'b e mo isi 'baar mo jin ta'da mom'ba'da'd mo. Yeyi /e mo ma 'kup ki wosh mo isi ciki/ ki /e minu diki kup ki 'ci'd'da/ mo be. ¹⁸ Dhala Luuth oki uni gwo mo ki: Ayy tapam pema, dhalku/ a'di ki di wakan mo ma. ¹⁹ Hili mo mo ma, shwane/ cin'kinam pini gamki'da 'the e jis/ em pini mo, dhali momiimiim pini ekkina /e mo, a'di jin torkina /e i aha/ mo e mo jin wothuwa woth gom mondiki/ em pem mo. Dhali mmoye mo e 'kup ki wosh mo molga/ mii mo isi ciki/ ki tonthus yan mididi 'taki kal aha/ ka 'cesh mo dhali aha/ mina 'taki wu mo be. ²⁰ Hili mo mo ma, shwane/ 'perjkuman bampa/ yaase a'di 'disha'dish mo mmoye nycine/ mo, dhali a'di si'da/ gwa'dagwa'd mo. Ayy, dhalki aha/ mmoye mo imun mo ma – a'di diki ta ari gwa'dga/ mo 'taa? – Dhali mondiki/em pem minu woth mo be. ²¹ Dhali a'di oki a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ mina mii mii ma 'the si'da/ mmomiga/ diki kun 'perjkuman bampa/ yaase 'twa/ a 'cesh mo, a'di jin dotkina /e mo. ²² Layu/ /e ki jahanne/ mo ma mmoye imun mo haali/ aha/ mola ton kamu/ mii mo ntagi /e mini pu'du/ mo e mun mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani a'di iyukunu 'perjkuman bampa/ yan gway ka Suugar mo. ²³ Atente/ sulki'd mo hila/ apo/ mony'cesh mo me'd jin cickin ma Luuth e Pan Suugar mo.

²⁴ Dhali yan'ko'd mo tani Tapa a'di he'thki'da po/ Pan Saduum mo dhali apo/ Pan Gamuura mo to jin si'du/ mo dhala kapany o'd 'peni Tapa mo 'peni bwaman

momis mo. ²⁵ Dhali a'di kumki 'penkuman bampa/ gwansan 'twa/a 'cesh mo dhala ris mom'ba'da'd si'da/ mo dhali aris uni gun 'kokin mo e 'penkuman bampa/ gwansan mo dhali to jin caki'd mo apo/ mony'cesh mo. ²⁶ Hili ashim piti jin diki'di 'ko'd mo ibwampo/ a'di mo tani a'di hilki mo ka cin'ko'd mo dhali a'di warki'd mo ki wosh 'donkororo/ mo. ²⁷ Dhala Ibrahiim la cuki mis mo mon'thamo/ mo e mo jin doshkina a'diya dosh mo ibwambori Tapa mo. ²⁸ Dhali a'di hilki'da 'cesh mo 'kup ki Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo dhali 'kup ki aris bampa/jin ta mom'ba'da'd mo dhali a'di hilki mo mo. Dhali hili mo mo ma, aku'd 'peni bampa/ cuki mis mo me'da ku'd 'peni mo jin 'thanu o'd ki wur wur mo.

²⁹ Dhali a'di warki'd mo ka Arungimis 'ce'dki 'penkuman bampa/ kun 'koni bwaman mom'ba'da'd sho'kmo tani Arungimis kaki'da Ibrahiim e mo dhali karki'da Luuth ki ya mo 'peni bwaman mo jin kumkunu 'twa/ a 'cesh mo me'd jin kumkina a'di 'penkuman bampa/ gwansan 'twa/a 'cesh mo uni kun ca'bk'in ma Luuth nycine/ mo be.

³⁰ Dhala Luuth yaki'di ya ki mis ka pije/ mo 'peni Pan Suugar mo dhali ca'bki'd mo e 'kuwosha turga/ mo dhali i'bwaa/ m piti isu/ nyakki a'di mo. Haali/ a'di ko/ ki'da ko/ is mo mmo'ko e Pan Suugar mo. Dhali a'di ca'bki'd mo ibwamana jurum wosh mo dhali i'bwaa/ m piti isu/ nyakki a'di mo.

³¹ Dhali a'di jin ta bwanyara/ ki o a'di jin ta jin 'ko'd gwo mo ki: Ababam bana ta'da dhan mo dhali wathin' gwa'ha kamu/ yisa di'da e mony'cesh mo mmoyayu/ bwaybwaman ana mo me'd mii jin ba'hu imii mo isi mony'ceshi 'baar mo. ³² Yayu/ /e mo dhali dhalki ana tuca babam bana mo mmopiya yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo, dhali ana mina nyak ish ki a'di mo ki ana mina 'taki dhuwa dhu mo gom emen ma babam bana mo be. ³³ Dhali uni tu'ckina babam buni mo mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo ki mon'thiny yin gana/ mo. Dhali a'di jin ta bwanyara/ yaki'd mo dhali nyak ish ki com piti mo. Dhala Luuth a'di diki mish mo mo, atente/ jin ishkina a'diya yim 'ko'da 'cesh mo walla atente/ jin cukina a'di ki mis mo. ³⁴ Dhali a'di waki'd mo ka cim jin 'ko'd mo tani a'di jin ta bwanyara/ ki o a'di jin ta jin 'ko'd mo ki: Hili mo mo ma katili/ ki mon'thiny mo tani aha/ nyakkina ish ka babam pem mo. Dhalki ana ki tu'c a'di mo mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah ki mon'thiny shwane/ si'da/ mo. Dhali yayi/ e mo dhali ish nyakki a'di mo ki ana mina 'taki dhuwa dhu mo gom emen ma babam bana mo. ³⁵ Dhali uni tu'ckina babam buni mo mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo ki mon'thiny dok/ e mo. Dhali a'di jin ta jin 'ko'd cuki mis mo dhali

ishki nyakki a'di mo. Dhali dok/ e aLuuth diki mish mo mo, atente/ jin ishkin ma yim 'ko'da 'cesh mo walla atente/ jin cukin ma yim ki mis mo. ³⁶ Wakan be uni su/ kun ta i'bwaa/ ma Luuth mo uni 'kokin mo ki uci ibwa mo ki com buni mo be. ³⁷ Dhali ayim jin ta bwanyara/ dho'thki ya/ mo dhali a'di yer kunu gway mo ka Muwab mo. A'di yaase ita com gom 'Kwani gi Pa Muwab mo ntagi shwanesan mo be. ³⁸ Dhali ayim jin ta jin 'ko'd mo a'di si'da/ idho'thki ya/ mo dhali gway piti yer kunu mo ka Ben/ ammi mo. A'di yaase ita com gom uci ma Ammuun mo ntagi shwanesan mo be.

20

¹ Dhali 'peni mat'naan mo tani Ibrahiim yaki'di yam pe mo 'kup ki bampa/ jin di'd e 'ko'd gwar ga biny jam mo dhali a'di ca'bki'd mo ibwaman gi Pan Kaadish mo dhali gi Pan Shur mo dhali a'di pu'dki'd ki yan'kus e Pan Jaraar mo. ² Dhala Ibrahiim oki gwo mo goma Saarah jin ta ashim piti mo ki: Ayim ita 'bwah pem mo. Dhala Abimaalik jin ta maliq gi Pan Jaraar mo karki'da kar 'pen mo dhali bu'thki'da Saarah mo. ³ Hili Arungimis pu'dki'd eya Abimaalik gi tony jan ki mon'thiny mo dhali oki a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, /e ta wathin' gwa'ha jin wana e gi wathi/ jin wu'd mo goma 'bom jin bu'thkina /e mo haali/ ayim ita ash gi wathin' kamu/ mo. ⁴ Hili Abimaalik a'di i'dishkin ma yimi is yisa dhali a'di oki gwo mo ki: Tapa a/mina /e i'kosh kal gi 'kwaniny'cesh gun daran gi mii m'ba/ si'da/ moyi? ⁵ Dina a'di ki o gwo mo ki is piti' gan/ ki aha/ mo ki: Ayim ita 'bwah pem mowa? Dhala yim si'da/ ayim ki is piti' gan/ o gwo mo ki: A'di ita'da kam pem mo. E mo jin dika/ ki mii ki n'adhun eya dum pem mo dhali e mo jin dika/ ka po/ gi me'd pem mo tani a'di imiikika/ mii yan mo be. ⁶ Dhali yan'ko'd Arungimis oki a'di gwo mo ki tony jan mo ki: Nye, a'di imishka/ mo ki mii yan a'di imiikina /e mo ki mii jin miikunu mo ki dar gi n'adhun eya dum pini mo. Dhali a'di ita aha/ si'da/ jin nonkina /e mo 'peni mo jin miikunu miinthus apo/ aha/ mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani a'di dika/ ki dhal /e bway mo mmota ayim is ki me'd moyi. ⁷ Hili shwane/ mo tani dokki/ /e e wathin' gwa'ha ashim piti ka nyan'ko'd mo ma, haali/ a'di ita aman/ o gwo mo dhali a'di mid' tho gom /e mo, dhali /e mini di ki e mo. Hili wakki/ /e mini diki doka ayim ka nyan'ko'd mo tani mishi /e mo mo ma ki /e mini mii wu mo ka jin' gan/ mo, /e dhala ris uni 'baar mo gun ta kum pini mo be.

⁸ Wakan be Abimaalik la cuki mis mo mon'thamo/ mo dhali a'di yukki imanmiya tu'c piti i'baar mo dhala ris to gwansani 'baar mo i'orkina a'di mo e 'cem buni mo.

Dhali 'kwanin gwas gwansan uni ko/ kina ko/ is kagahara mo. ⁹ Dhali yan'ko'd Abimaalik yu'ki'da Ibrahiim mo dhali oki a'di gwo mo ki: To gi wakatinta imiikina /e mo apo/ aman mo? Dhali ton shigga/ gi wakata si'da/ imiikika/ apo/ /e mo mmo'doyina /e dhan miinthus caaca apo/ aha/ mo dhali apo/ bampam pem si'da/ mo. /E be imiiki to apo/ aha/ mo kun ka ba/ iminu 'koki mii mii mo be. ¹⁰ Dhala Abimaalik ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Atinta caan jin kulumkina /e ibwa mo mmomiikina /e mii yan mo? ¹¹ Dhala Ibrahiim ki o gwo mo ki: A'di imiikika/ kan haali/ a'di itoshkika/ mo mmo/o gwo mo ki: Ka jin gana/ monko/ isa kamu/ yisa di'da goma Arumgimis e mo yansan mo dhali uni mini 'kosh aha/ jwa mo gom gway gi ashim pem mo. ¹² Dhali bahili ayim ka jin gana/ ita 'bwah pem mo, a'di jin ta 'bwa/ ma babam pem mo, hili ayim diki ta 'bwa/ ma ta'dam pem mo. Dhali ayim warki'd ki ashim pem mo. ¹³ Dhali ki aha/ rakkin ma Arumgimis mo mmo/ii ki ii ma ca/ mo 'peni gu'b ma babam pem mo tani aha/ okina yim gwo mo ki: A'di yansan ta miim pini jin mina /e ikar bwa jin kushakush gom aha/ mo. Eya ris mo i'baar mo jin mina ana ipu'du/ mo tani oyi gwo gom aha/ mo ki: A'di ita'da kam pem mo. ¹⁴ Dhali yan'ko'd Abimaalik bu'thki ka'bal mo dhala morbip mo dhali 'kwani kun miina tu'c mo dhali up kun miina tu'c mo dhali ciki uni ka Ibrahiim mo dhali warki a'di aSaarah i is mo, ayim jin ta ashim piti mo be. ¹⁵ Dhala Abimaalik ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, bampam pem di'di bwambori /e mo. Ca'bi /e mo mo ma e mo jin midi 'bor /e bwa mo. ¹⁶ Dhali eya Saarah a'di oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ cikina akam pini gabul 'dolkon kushi alip mo. A'di ita mom pini jin yenuwa ye mo e jis/ e gi uni 'baar mo kun nyak 'ko ki /e mo. Dhali ibwambori aris 'kwani 'baar mo tani /e minu kar ki mo ma kar/ e mo be. ¹⁷ Dhali yan'ko'd Ibrahiim 'thoki'd ka Arumgimis mo. Dhali Arumgimis ki wa'a Abimaalik mo dhali ashim piti si'da/ wa'ckunu mo dhali aris up kun miina tu'c mo ki uni ki dho'thki uci mo be. ¹⁸ Haali/ aris bwa gi gu'b ma Abimaalik molona dho'th mo mmomu'thkina Tapa uni mo gom gway ma Saarah mo a'di jin ta ash ma Ibrahiim mo.

21

¹ Dhali Tapa a'di yayi'd mo mmobuta Saarah me'd jin okina a'di mo, dhali Tapa a'di miiki eya Saarah mo me'd jin okina a'di gwo is mo be. ² Dhala Saarah bwaaki'd mo dhali ayim ki dhodha 'ci jin ta ya/ goma Ibrahiim mo ki yil jin cana a'di mmota dhan mo ka tee caan mo a'di jin okin ma Arumgimis a'di mo be. ³ Dhala Ibrahiim

yu'ki gway gi ya/m piti jin dho'thkunu gom a'di mo tani, a'di jin dho'thkin ma Saarah mo gom a'di mo tani ka Is/hak mo be. ⁴ Dhali me'd jin kankin ma Arumgimis a'di mo tani Ibrahiim 'ci'htki'da Is/haka munyal yis mo ki ya/m piti ka Is/hak 'kon ma cimi pekwaro mo. ⁵ Dhala Ibrahiim 'kokina yil iss 'kwanimpa imudhe'd ka dhan piti mo tani me'd jin dho'thkunu ya/m piti ka Is/hak gom a'di mo. ⁶ Dhala Saarah oki gwo mo ki: Arumgimis a'di ciki mo gi mompe'th gom aha/ mo. Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini cik gwo mo mini pe'th gom aha/ mo. ⁷ Dhali ayim ki o gwo mo ki: Kaja a'di jin midi 'taki o ka Ibrahiim gwo mo ka Saarah midi 'taki ci uci ako mmopi moyi? Hili aha/ be ki dho'th a'di ya/ mo ki yil jin cana a'di mmota dhan mo be.

⁸ Dhali a'di ca'd mo dhali a'di dhalkunuwa kon kum 'pen mo dhala Ibrahiim miiki'da dhan mo jin yu'kunua yu'k mo ka cim jin dhalkunuwa kon kum 'pen mo goma Is/hak mo. ⁹ Hili Saarah parki ya/ ma Haagar jin ta ji gi Pam Masir e mo, a'di jin dho'thkin ma yim goma Ibrahiim mo, dhali a'di ki mii a'di ka mak mo. ¹⁰ Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Uri a'bom cinjina/ yan ka pije/ mo nya'ka 'cim piti mo haali/ ya/ ma 'bom cinjina/ yan mo tani midi diki pwak mal bwa nyakki ya/m pem mo, isi a'di jin ta'da Is/hak mo. ¹¹ Dhali gwo yan jwaktaki'da Ibrahiima du e jis/em piti mo gom gway gi ya/ mo be. ¹² Dhala Arumgimis ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Dhalku/ gwo yan ki kar mmojwagat/ eya du e jis/em pini mo goma 'ci yan mo, dhali gom gwo gi ashin jin ta'da 'bom cinjina/ mo. Dhali eya ris gwo kun on ma Saarah /e mo tani ciki 'twa/ ma yim mo ma haala Is/hak a'di midi ta emen pini jin minu yu'k gway i'ko'd mo be. ¹³ Dhali gom ya/ ma 'bom cinjina/ si'da/ mo tani aha/ mina kar a'di mmota kal mo haali/ a'di ta emen pini mo be. ¹⁴ Dhala Ibrahiim cu mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali bu'th maan'kuthu'd mo dhali kaca/ yi'de/ mo dhali a'di ki ci ka Haagar mo mmokar ki a'di e 'kupa bi ma yim mo dhali a'di ki ci ka yima 'ci mo dhali karka ayim 'pen mo dhala ayim a'di yaki'd mo dhali yaki yany ca/ mo e mombwaasho e Pam Birsaba mo.

¹⁵ Dhali yi'de/ jin di'di bwa kaca/ mo tani a'di ku'thki'd mo dhala yim ki bita 'ci me'd e bwaman ma bwaabuuy mo. ¹⁶ Dhala yim yaki'd mo dhali a'di ki ca'ba 'cesh mo mmoci a'di 'ko'di is mo ari is 'ko'd mo kantaan me'd mo jin shiinu aththa mo kantaan, haala ayim oki gwo mo ki: Aha/ mina mii dhalku/ ki par jwa ma 'ci e mo. Dhala ayim ki ca'b mmoci a'di 'ko'di is mo dhali a'di ki 'de'k 'twam piti mo dhali ko mo. ¹⁷ Dhali Arumgimis cikki 'twa/ ma ara 'ci mo dhala man'doyu gwo ma Arumgimis

yukki'da Haagar mo 'peni momis mo dhali owa yim gwo mo ki: Ata mii /e mo, Haagar? Dhalku/ is ki ko/ mo haali/ Arumgimis cikki 'twa/ ma ara 'ci e mo jin dina a'di mo. ¹⁸ Cuyi mis mo dhali 'deka 'ci mo dhali susi a'di ki me'd pini mo haali/ aha/ mina kar a'di ki dhan kala caaga/ mo. ¹⁹ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki ka'd e ma ayim mo dhala yim ki par jis yi'de/ e mo. Dhala yim yaki'd mo dhali 'tu'd kucan/ ki yi'de/ mo dhali a'di ki ci ka 'ci mmopi mo be. ²⁰ Dhali Arumgimis nyaq di ka 'ci mo dhali a'di caki'd mo dhali a'di ca'arki'd e mombwaasho mo dhali warki'd ki wathi/ jin yukayuk mo mmoshiina aththa mo. ²¹ Dhali a'di ca'arki'd e mombwaasho gi Pam Paaraan mo dhali kum ki napa/ki a'di a'bom mo 'peni Pa Masir mo.

²² Dhali a'di warki'd ki mo jin peki'd mo ka tee caan mo ka Abimaalik dhala Pikul jin ta tapa gi 'kwani ma mee mo oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Arumgimis nyaq di e /e eya ris to kun miikina /e mo be. ²³ Dhali gom gwo gi wakan mo tani thuli /e me'da po/ mmahan ki gway ma Arumgimis mo gom aha/ mo ki /e mini diki mii to shiyi'da po/ aha/ mo walla apo/ ya/ m pem mo walla apo/ iya/ m pem kun mini dho'th iya/ i'ko'd mo, hili gom mii kun miiga/ ki bwan'kush gom /e mo tani /e si'da/ mini mii a'di gom aha/ mo be, dhali e mony'cesh a'di jin mina /e ya ki yan'kus mo. ²⁴ Dhala Ibrahiim oki gwo mo ki: Aha/ mina thul gwo me'da po/ mo be.

²⁵ Dhala Ibrahiim nyo/ki'da Abimaalik ki gwo mo gom jis yi'de/ mo a'di jin bu'thkina cin'kina/ ma Abimaalik ki 'bi'th mo. ²⁶ Dhala Abimaalik ki o ki gwo mo ki: Aha/ yisa misha wathi/ jin thami to mii kansan mo yisa. /E si'da/ diki tor aha/ gwo mo. Dhali kan si'da/ aha/ si'da/ dinaki cik'gwoŋ kamu/, hili jasi ki 'dishe/ ishunsan mo. ²⁷ Dhala Ibrahiim bu'thki ka'bal mo dhala morbip mo dhali a'di ki ci ki uni ka Abimaalik mo dhali uni su/ miiki gwo jin gamu me'd mo be. ²⁸ Dhala Ibrahiim ki dhu ushi nas ka'wali pesu/ 'pen ka pije/ mo 'pena ma'diny piti mo uni 'cena mo. ²⁹ Dhala Abimaalik ki owa Ibrahiim gwo mo ki: 'Pemen gwo yan ta'da ta mo mmodhuna /e ushi nas ka'wali pesu/ 'pen ka pije/ mo mmo'ko uni 'cena mo? ³⁰ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ushi nas ka'wali pesu/ gwansan mina /e ibu'th ki me'd pini mo ki uni mini ta iman/o gwo gom aha/ mo ki aha/ cwanykina jis yi'de/ yansan mo be. ³¹ Gom gwo gi wakan mo a'di iyuk'kunu mo yansan gway ka Birsaba mo, haali/ uni su/ thulki gwo me'da po/ mo be. ³² Dhali gom gwo gi wakan mo tani uni gamki gwo me'd mo e Pam Birsaba mo. Dhala Abimaalik cuki mis mo dhala Pikul mo a'di jin ta wathi/ gom 'kwani ma meem piti mo dhali uni dokkin ka nyan'ko'd mo eya 'cesh gi Pam

Pilisthiin mo. ³³ Dhala Ibrahiim siki cwa jin wana e ka 'kwattan e Pam Birsaba mo dhali a'di ki yuk' gway gi Tapa mo a'di jin ta'da Arumgimis jin di'd ki e ki sule/ sule/ mo be. ³⁴ Dhala Ibrahiim yaki'd ki yan'kus e Bampa/ gi Pam Pilisthiin yil ka ris mo be.

22

¹ Dhali ki a'di warki'd ki mo jin pekin ma ris to gwansan mo tani Arumgimis nyo/ ki'da Ibrahiim mo dhali o a'di gwo mo ki: Ibrahiim. Dhali a'di ki thoq a'di 'twa/ mo ki: Aha/ dina mmahan mo be. ² Dhali a'di ki o gwo mo ki: Susi ya/ m pini shwane/ a'di jin ta jim piniŋ gana/ mo, a'di jin ena /e, isi a'di jin ta'da Is/hak mo dhali iyi mo eya 'cesh gi Pa Muriyya dhali /e mini 'cith a'di 'kus mmomiyya roroqo/ e 'kuwosh mo e mo jin miga/ tor /e mo be. ³ Dhala Ibrahiim cuki mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali a'di ki shi'd thuluny piti akakasha apo/ mo dhali a'di ki sus dhuru'c washan piti isu/ dhala Is/ hak jin ta ya/ m piti mo. Dhali a'di ki 'ce'd cin'kira/ mo goma roroqo/ mo dhali a'di ki cu mis mo dhali ya mo e mo jin tor ma Arumgimis a'di mo. ⁴ Dhali ka cim 'koni kwara mo tani Ibrahiim 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali a'di ki par mo e isa dhana/ mo be. ⁵ Dhala Ibrahiim ki o dhuru'c 'kwanim piti gwo mo ki: 'Koyi mmahan mo nyaqki thuluny mo. Dhali aha/ dhali a'ci mina ii i mat'aaan ari is 'ko'd mo dhali aman mina lun/ mo dhali doku/ ka nyan'ko'd um mo be. ⁶ Dhala Ibrahiim ki bu'th cin'kira/ jin minu miyya roroqo/ mo dhali 'thik a'di mo e 'kupa bi ma Is/hak jin ta ya/ m piti mo dhali a'di ki kal o'di me'd piti mo dhali gandal mo. Dhali uni ki ii 'kupki misi montal' de/ mo be. ⁷ Dhala Is/hak oki'da Ibrahiim jin ta com mo dhali o gwo mo ki: Ababam pema! Dhali a'di ki thoq a'di gwo mo ki: Aha/ dina mmahan mo be. Hili mo mo ma. O'd jin shwa'd di'di mmahan dhali cin'kira/ mo. Hili mane ka'bal jin mina ana i'cith 'kus mmomiyya roroqo/ mo? ⁸ Dhala Ibrahiim ki o gwo mo ki: Arumgimis ki is piti midi thoson ana ka'bal jin mina ana 'cith mmomiyya basa 'cesh mo, ya/ m pem mo. Dhali uni su/ iikin ki misi montal' de/ mo be.

⁹ Dhali uni pu'dkin e mo jin tor ma Arumgimis a'di mo. Dhala Ibrahiim ki ka'ba gwa'a/ mo dhali su'k cin'kira/ mo dhali deka Is/hak jin ta ya/ m piti mo dhali 'thi a'di apo/ 'kupa gwa'a/ apo/ cin'kira/ mo be. ¹⁰ Dhali yan'ko'd Ibrahiim he'thki me'd piti mo dhali bu'th gandal mo mmomuri 'taki 'kosh ya/ m piti mo be. ¹¹ Hili aman'doyu gwo gi Tapa yukki a'di mo 'peni momis mo dhali oki a'di gwo mo ki: Ibrahiim. Ibrahiim. Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ dina mmahan mo be. ¹² Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ka

kar me'd pini apowa 'ci mo, walla dhalku/ ki mii toj kamu/ gom a'di mo. Haali/ aha/ misha mo shwane/ ki /e ko/kina Arumginis mo mmomishka/ ki /e diki non ya/m pini mo a'di jin ta ya/in gana/ 'peni aha/ mo be. ¹³ Dhala Ibrahiim 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali a'di ki par mo e mo dhali hili mo mo ma e bwampo/ a'di mo tani arasin ka'bal di'd jin bu'th ma 'de/ i'cem piti mo. Dhala Ibrahiim yaki'd mo dhali bu'th arasin ka'bal mo dhali a'di ki ci a'di mo mmo'cith 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo mmodhal ya/ m piti e i is mo. ¹⁴ Dhala Ibrahiim ki yuk mo yan gway ka Yahwah Yir/ah mo, me'd jin okunu gwo ka tee yan mo ntagi shwane/ mo ki: E 'kuwosh gi Tapa mo tani a'di iminu thoson to mo be.

¹⁵ Dhala man'doyu gwo gi Tapa yukki Ibrahiim mo me'di su/ 'peni momis mo be. ¹⁶ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ ki is pem mo tani thulkina gwo me'da po/ mo a'di ita gwo jin ona Tapa gom to yan jin miikina /e mo dhali mmodina /e ki non ya/m pini a'di jin ta ya/m pini gana/ mo. ¹⁷ Gom mom'bor mii tani aha/ mina mar 'bor /e mii mo dhali gom mo jin maruwa mar is mo tani aha/ mara emen pini is mo mmowa e ka cul gi momis mo dhali mmowa e ka si'b kun 'koni bwaman ma gap mo. Dhali emen pini mini dila ris to 'pena gonj gi 'kwani gun ta 'kup pini mo, ¹⁸ dhali e emen pini mo tani aris kal gi 'kwaniny'cesh minu 'bor mii mo haali/ /e haki gwo gi 'twam pem e mo. ¹⁹ Gom gwo gi wakan mo tani Ibrahiim dokki'd mo nya'kki 'kwanin dhuru'c piti mo dhali uni ki cu mis mo dhali ii mo i montal 'de/ mo e Pam Birsaba mo. Dhala Ibrahiim ca'bkid e Pam Birsaba mo be.

²⁰ Dhali a'di warki'd ki mo jin peki'd mo 'ko'da ris to gwansan gun tokunu Ibrahiim mo mmo/ o ki: Hili mo mo ma, aMilkah a'di dho'thki uci mo ka kan ka Nahur mo, ²¹ Jin twa/ a/ yuku gway ka Uus mo dhali jin 'ko'd yuku gway ka Buus dhali jin 'kon ma po/ ikwara yuku gway ka Gamu/iil mo a'di jin ta'da baba ma Araam mo ²² dhali Kaasad mo dhala Hasu mo dhala Pildaash mo dhala Yidlaap mo dhala Batu/iil mo be. ²³ Dhala Batu/iil dho'thki'da Ripka mo. Uci ipekwaru gwansan idho'thkin ma Milkah goma Nahur mo jin ta'da kam ma Ibrahiim mo be. ²⁴ Dhala 'boma 'bwaash piti jin yuku gway ka Ra/ uumah mo ayim si'da/ dho'thki'da Thaabah mo dhala Jaaham mo dhala Taahash mo dhala Maakah mo be.

23

¹ Dhala Saarah diki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka pesu/ apo/ mo. Uni ta yil kun din ma Saarah ki e mo be. ² Dhala Saarah a'di wuki'd mo e Panj Giryat/ arba (a'di jin ta Habruun) e bampa/ gi

Panj Kanaan mo dhala Ibrahiim yaki'd mo mmoko goma Saarah dhali ko ki gwony jabu'th goma yim mo be. ³ Dhala Ibrahiim cuki mis mo ibwambor a'di jin wuki'd mo dhali o 'Kwani gi Pa Hiththa gwo mo ki: ⁴ Aha/ tana wathi/ yilkina/ dhali aha/ yana yany ca/ ibwaman um mo. Ciyaa/ mo mbwam um jin miga/ kana kan mo ki aha/ mina kan jwam pem 'peni jis/em pem mo. ⁵ 'Kwani gi Pa Hiththa thokkina Ibrahiim gwo mo ki: ⁶ Ciki aman gwo mo ma. Tapam pem /e ta wathi/ jin ca'bki dem dem ibwaman aman mo. Kani jwam pini e mo jin mina /e ikwany mo e mo gi jis jwam bam mo. Wathiñ kamu/ yisa mididi non /e 'peni mo gi jis jwam piti yisa, walla mididi non /e 'peni mmokan jwam pini yisa. ⁷ Dhala Ibrahiim cuki mis mo dhali luñ is piti mbwambori 'Kwani gi Pa Hiththa uni kun ta 'kwani gi bampa/ caan mo. ⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakki/ um ona bwa ki aha/ mina kan jwam pem 'peni jis/em pem mo tani ciki aha/ gwo mo dhali 'thoyi Ipruun jin ta ya/ ma Suuhar mo ⁹ ki a'di mididi ci aha/ jurum wosh gi Pa Makpiilah mo a'di jin ta jim piti mo, a'di jin di'di shemen buntom piti mo. Ka thaman gana/ mo tani dhalki a'di ci a'di aha/ e bwambori um mo ki a'di mididi ta mo jin miga/ bu'th mmokana/ kan mo be. ¹⁰ Dhala Ipruun a'di diki'di bwaman 'Kwani gi Pa Hiththa mo dhali a'di ki thokki Ibrahiim gwo mo ki gwo jin cikkina 'Kwani gi Pa Hiththa mo 'pena ris 'kwani kun iyyin ka pije/ gi 'twanj kala gonj gi 'penjkuman bampam piti mo. ¹¹ Yisa, tapam pem cik aha/ gwo mo. Aha/ cikina /e bwam bunto dhali aha/ cikina /e jurum wosh dhali to jin di'di bwaman a'di mo. E bwambori jis/e iya/ gi 'kwanim pem mo tani aha/ cikina /e a'di mmokan jwam pini mo be. ¹² Dhali yan 'ko'd Ibrahiim a'di luñki is piti ibwambori 'kwani gi bampa/ yan mo be. ¹³ Dhali a'di ki owa Ipruun e mo jin cika 'kwani gi bampa/ gwo mo ki: Hili wakki/ /e mini cik aha/ gwo mo tani aha/ mina ci /e thaman gi bunto mo. Buthi a'di 'peni aha/ mo ki aha/ mina kan jwam pem imun mo. ¹⁴ Ipruun thokki'da Ibrahiim gwo mo mmo/ o gwo mo ki: ¹⁵ Tapam pem, ciki gwo 'peni aha/ mo ma. Mony'cesh jin yolka/ tani a'di ta iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ jin ta'da guurush gi 'dolkon kush mo. To yan mididi ta atinta ibwaman /e dhali aha/ mo? Kani jwam pini mo ma. ¹⁶ Ibrahiim gamki gwo me'd nya'kki Ipruun mo dhala Ibrahiim ki bara guurush 'dolkon kush mo goma Ipruun mo a'di jin yerkina a'di gway e gwo jin cikkina 'Kwani gi Pa Hiththa jin ta'da guurush iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ 'peni 'dolkon kush mo me'd isi mii jin barkunu a'di ibwaman 'kwani kun ta imanyol to mo. ¹⁷ Gom gwo gi wakan mo tani bunto ma Ipruun e Pa Makpiilah a'di jin di'di 'kup ka

bor ki mis gi Pa Mamra mo, e bunto jin dina jurum wosh a'di jin di'di bwaman mo dhala ris cwa kun 'koni bunto mo ntagi shemen piti 'baar mo tani a'di i'kwarkunu mo ¹⁸ ga Ibrahiim mo a'di ta mom piti mo ibwambori 'Kwani gi Pa Hiththa mo dhali ibwambora ris uni kun iin bway bwamana gonj gi 'penjkuman bampam piti mo. ¹⁹ N'ko'd mii yan mo tani Ibrahiim kanki'da Saarah jin ta ash mo e jurum wosh gi mom bunto jin ta Makpiilah mo jin di'd 'kupki mis ki Pa Mamra mo (a'di jin ta Pa Habruun) jin ta bampa/ gi Pañ Kanaan mo. ²⁰ Mombunto dhali jurum wosh jin di'di bwaman mo tani uni i'kwarkunu mo ga Ibrahiim mo mmota jim piti mo gom mo jin minu kana kan ki 'Kwani gi Pa Hiththa mo be.

24

¹ Dhala Ibrahiim ta'da dhan mo, a'di ta dhana dhan gana/ ki yil piti mo. Dhali Tapa a'di 'borki'da Ibrahiim mii ka ris to 'baar mo be. ² Dhala Ibrahiim oki cinjkinam piti gwo mo ki, a'di jin caki'd jin hilki gu'b piti mo, a'di jin ta tapa apowa ris tom piti kun tana a'di mo, ki: Kari me'd pini awum pem mo. ³ Dhali aha/ mina kar/ e mmothul gwo me'da apo/ ki Tapa mo ka Arungimis jin di'di momis mo dhali a'di jin di'di mony'cesh mo ki / e mini diki gama 'bom gom ya/ m pem 'peni i'bwa/ gi 'Kwani gi Pañ Kanaan mo e bwaman uni kun ca'bka/ mo. ⁴ Hili / e mini ya mo e bampam pem mo dhali e 'kwani ma has pem mo dhali gama 'bom gom ya/ m pem ka Is/hak mo be. ⁵ Dhali cinjkina/ ki o a'di gwo mo ki: Wariba/ a'bom mididi diki hayaa/ gwo e mmobathaa/ e bampa/ yan mo. Wakki/ wakan mo tani ya/ m pini miga/ mii sus mo ka nyan'ko'd e bampam pini jin yayina / e 'peni nycine/ mo? ⁶ Ibrahiim ki thok a'di gwo mo ki: A/ e mini mii dhalku/ ki sus ya/ m pem ka nyan'ko'd e bampa/ caan mo. ⁷ Tapa jin ta'da Arungimis gi momis mo a'di jin suski aha/ mo 'peni gu'b ma babam pem mo dhali 'pena 'cesh jin dho'thkunu aha/ mo dhali a'di jin oki aha/ gwo mo dhali thulki aha/ gwo me'da apo/ mo gom emen pem mo mmo/ o ki: Aha/ mina ci emen pini a'cesh yan mo. Dhali a'di mididi hasha man'doyu gwom piti ibwambori jis/em pini mo dhali / e mini gama 'bom gom ya/ m pem 'peni mun mo be. ⁸ Hili wakka 'bom dina bwa ki oyu/ mmobath / e mo tani yan'ko'd / e din ki 'kus 'peni gwo yan jin gama ana me'd mo haali/ / e yisa mini sus ya/ m pem imuna. ⁹ Dhali gom gwo gi wakan mo tani cinjkinam piti karki me'd piti eya wum ma Ibrahiim mo a'di jin ta tapam piti mo dhali thul gwo me'd apo/ gom a'di isi gom gwo gi to yan mo be.

¹⁰ Dhali yan'ko'd cinjkina/ a'di suski kalmani 'kume'd jin ta ji gi tapam piti mo

dhali bu'th moyam piti mo. Dhali a'di ki kala ris to kun cinu ki me'd e kugu 'peni tapam piti mo. Dhali a'di cuki mis mo dhali ya mo e uka 'cesh jin tana dhan yi'deya kara'b e 'penjkuman bampa/ ma Nahur mo be. ¹¹ Dhali a'di ki kana ris kalman mo mmo'ko ki jin 'kupa'dupuna 'cesh ka pije/ 'peni 'penjkuman bampa/ mo e yany jis yi'de/ ka tee caan mom'pimpili/ mo ka tente/ jin 'cetha up ka pije/ mmo/ ii ha'b yi'de/ mo be. ¹² Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ayy Tapa Arungimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, nyonji aha/ ki 'bore/ mo jin miga/ gam mii adu is mo, aha/ 'thona / e mo. / E ki tor aha/ mmodhal mii e is ki mo/en gi tapam pem ka Ibrahiim mo. ¹³ Hili mo mo ma, aha/ doshkina e shemen jis yi'de/ jin kasha e mo dhali i'bwa/ gi 'kwani gi 'penjkuman bampa/ uni iikin ka pije/ mmoha'b yi'de/ mo be. ¹⁴ Dhalki nyara/ jin miga/ o gwo ki: Aha/ 'thona / e ki / e mini dhal dhur yi'dem pini mo ki aha/ mina 'taki pi yi'de/ mo, dhali jin mididi oyaa/ gwo mo ki: Piyi ma tani dhali aha/ mina ciki kalman pini mmopi mo, dhalka yim mididi mii ta a'di jin mina / e mii kar 'pen ka pije/ gom cinjkinam pini ka Is/hak mo be. Dhali gom mii yan kan mo tani aha/ mina mish ki / e 'torki aha/ mo/en gi tapam pem mo be.

¹⁵ Ntwa/ a/ ki a'di ki 'baarki gwom piti mmo/o mo tani hili mo mo ma, Ripka a'di jin dho'thkunu ka Batu/ iil jin ta ya/ ma Milkah jin ta ash ma Nahur jin ta'da kam ma Ibrahiim mo tani a'di yayi'd ka pije/ ka dhur yi'dem piti me'd e 'kupa bi ma yim mo be. ¹⁶ Ayim nyara/ ta jaro/ ki jaro/ mo, a'di jin di'd ki nyarañ gana/ a'di jin dina wathin kamu/ ki mash mo. Ayim yaki'd ka lungu'b e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali 'tu'd dhur ma yim mo dhali a'di pu'dki'd mo be. ¹⁷ Yan'ko'd a'di jin ta cinjkina/ guski'd mo mmogama ayim 'kup mo dhali o gwo mo ki: Aha/ 'thona / e mmociyaa/ ari yi'de/ 'peni dhur pini mo. ¹⁸ Dhala yim ki o gwo mo ki: Piyi ma, tapam pem mo, dhala yim ki jahanne/ ki dhal dhur piti me'd 'peni me'd ma yim mo dhali a'di ki ci a'di yi'de/ mmopi mo. ¹⁹ Dhali ka yim 'baarki yi'de/ mmoci a'di mmopi mo tani ayim ki o gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina mush ki kalman pini yi'de/ mo ntagi uni mini pi ikap mo be. ²⁰ Dhali ki jahanne/ ayim ki gaç yi'dem piti eya kur mo dhali gus ka nyan'ko'd bway jis yi'de/ mo mmomush yi'de/ mo dhala yim mushki yi'de/ goma ris kalman piti mo be. ²¹ Wathi/ ki guwa yim ki e ki e ma 'thime/ ki shwamm mo mmoda/ ar gwo wakki/ Tapa thoson moyam piti mo walla yisa.

²² Ki kalman kapki yi'de/ mmopi mo tani wathi/ ki bu'th 'dolkon jin hidhu i me'd jin baru ka nusa guurush mo dhali gurany 'peri su/ mo goma yim ki hidha bi mo jin baru ki

'dolkoni 'kume'd ka guurush mo. ²³ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Toraa/ gwo mo ma ki /e ta 'bwa/ maja mo? A/mo jin ishu di'di gu'b gi cima jin mina aman /ishi cineya? ²⁴ Ayim ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana 'bwa/ ma Batu/iil jin ta ya/ ma Milkah mo a'di jin dho'thkin ma yim ka Nahur mo be. ²⁵ Dhala yim ki mar gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Am tana ka wusha/ dhali tonte/ mmo'koshjwa mo dhali gu'b mmo/ishi cine/ mo be. ²⁶ Wathi/ ki gonj 'kup piti ka lunju'b mo dhali lun Tapa mo be. ²⁷ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mom'bor mii gom Tapa mo a'di jin ta'da Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, a'di jin diki dhal mo/en piti 'pen mo dhali mii ma isinj gana/ 'kup ki tapam pem mo. Dhali gom aha/ tani Tapa ki shu aha/ bway gu'b gi ibas gi itapam pem mo.

²⁸ Dhali yan'ko'd nyara/ a'di guski'd mo dhali tor'kwani gi gu'b gi kum gwo mo goma ris to gwansan mo be. ²⁹ Dhala Ripka ta'd ka kam jin yuku gway ka Laabaan mo. Dhala Laabaan ki gus ka piye/ e wathi/ mo e jis yi'de/ jin kasha e mo be. ³⁰ Dhali a'di ki par tome'd e mo dhali gurany 'per eya bi gi 'bwaham mo dhali me'd jin cik'kina a'di gwo gi 'bwaham ga Ripka mo ki: Wathi/ torki'da tor ki aha/ mo tani a'di yaki'd mo e wathi/ mo. Dhali hili mo mo ma, a'di doshki'd nya'ka kalman e jis yi'de/ jin kasha e mo be. ³¹ A'di ki o gwo mo ki: Yayi mo. Ayy mom'bor mii gi Tapa mo. Atinta dosha / eya piye/ kan mo? Haali/ aha/ thosonkina / e gu'b mo dhali mo gom kalman mo be. ³² Gom gwo gi wakan mo tani wathi/ pu'dki'd e gu'b mo. Dhala Laabaan 'cukki kalman ahi/ mo dhali a'di ki ci uni awusha/ mo dhali tonte/ gom kalman mmoshwa mo dhali yi'de/ mmolam sho'k piti mo dhali sho'k gi 'kwani kun nya'k iiyu/ ki a'di mo be. ³³ Dhali yan'ko'd mo tani tonte/ karu ibwambori a'di mmoshwa mo. Hili a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina diki shwa tonte/ naskina/ ntagi aha/ mina tor 'pemen 'kup yam pem yan. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Tori gwo mo ma.

³⁴ Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki o gwo mo ki: Aha/ tana cin'kina/ ma Ibrahiim mo be. ³⁵ Tapa a'di 'borki tapam pem mii kagahara mo dhali a'di caki'd mo. Dhali Arumgimis ciki a'di tonkal mo dhali bip mo dhali 'dolkon kush dhali 'dolkon gana/ dhala ris cin'kina/ kun miina tu'c mo kun ta gwa'ath mo dhala ris cin'kina/ kun miina tu'c kun ta nyara/ mo dhala ris kalman dhala ris thuluny mo be. ³⁶ Dhala Saarah jin ta ash gi tapam pem mo tani a'di dho'thki ya/ mo gom tapam pem mo ka yim ta'da dhan mo dhali ki a'di mo tani a'di ciki'da ris to 'baar mo kun tana a'di ki a'di mo. ³⁷ Tapam pem ki kar aha/ mmothul gwo me'da po/ mo mmo/

o gwo mo ki: /E mini mii diki dhal ya/ m pem bway mmogam nyara/ 'peni 'Kwani gi Panj Kanaan mo e mony'cesh jin dika/ mo. ³⁸ Hili /e mini ya mo e gu'b ma babam pem mo e 'kwani ma bas pem mo dhali gama 'bom gom ya/ m pem mo be. ³⁹ Dhali aha/ ki o tapam pem gwo mo ki: Wariba/ a'bom midu ushu mmoyayu/ nya'ki aha/ mo. ⁴⁰ Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: Tapa a'di jin yaka/ ibwambor midu hashu man'doyu gwom piti nya'ki / e mo mmoshu / e bway mo dhali / e mini gama 'bom gom ya/ m pem 'peni 'kwani ma bas pem mo dhali 'peni 'kwani gi gu'b ma baba mo be. ⁴¹ Dhali yan'ko'd / e mini di ki 'kus mo 'peni gwo jin thulka/ me'da po/ mo, me'd jin mina / e ya mo e 'kwani ma bas pem mo. Dhali wa'ki/ uni mini 'koki ci ayim ki /e mo tani /e din ki 'kus mo 'peni gwo jin thulka/ me'da po/ mo be.

⁴² Aha/ pu'dkina mo shwane/ e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa / e jin tana Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, wa'ki/ / e shwane/ mini shu/aa/ bway e bway jin miga/ ya mo tani ⁴³ hili mo mo ma aha/ doshkina e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali dhalki nyara/ jin pu'du'd mmoya mush yi'de/ mo a'di jin miga/ o gwo mo ki: Ci yaa/ ari yi'de/ 'pena dhur mo ma tani ⁴⁴ dhali a'di midu oyaa/ gwo mo ki: Piyi ma dhali aha/ mina mush gom kalman pini si'da/ mo. Dhalki a'di ta'da yim jin mina Tapa kar 'pen ka piye/ gom ya/ gi tapam pem mo be.

⁴⁵ Ntwa/ a/ ki aha/ da'ka gwom pem o mo eya du mo tani hili mo mo ma, aRipka a'di ayim pu'dki'd mo nya'ki dhur yi'de/ e 'kupa bi ma yim mo dhala yim yaki'd ka lunju'b e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali mush yi'de/ mo dhali aha/ ki owa yim gwo mo ki: Ci yaa/ dhalki aha/ pina ma. ⁴⁶ Dhali ki jahanne/ ayim ki dhal dhur yi'de/ me'd 'peni 'kupa bi ma yim mo dhali o aha/ gwo mo ki: Piyi ma dhali aha/ mina ci ki kalman pini si'da/ mmopi mo. ⁴⁷ Gom gwo gi wakan mo tani aha/ pikina mo dhala yim ki ci ki kalman mmopi si'da/ mo be. Dhali yan'ko'd mo tani aha/ ki do'ta yim gwo mo mmo/o ki: /E ta 'bwa/ maja si'da/? Ayim ki thok aha/ gwo mo ki: Aha/ tana 'bwa/ ma Batu/iil jin ta ya/ ma Nahur mo, a'di jin dho'thkin ma Milkah a'di mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ ki kar dhirriny 'dolkon e shush ma yim dhali gurany 'per eya bi ma yim mo be. ⁴⁸ Dhali yan'ko'd aha/ ki lunj 'kup pem mo dhali lunj Tapa mo, dhali 'bor Tapa mii mo a'di jin ta'da Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, a'di jin shu aha/ bway, ki bwaya 'borganj gana/ mmosus 'bwa/ gi 'kwani ma bas gi tapam pem gom ya/ m piti mo be. ⁴⁹ Dhali shwane/ wa'ki/ /e mini tu/ul gi mii ma tete/ mo dhali gi miinj gana/ gi tapam pem mo tani tori /e aha/ gwo mo dhali wa'ki/ diki ta

gwoŋ gana/ mo tani ɬori aha/ gwo mo ki aha/ mina ɬu'k mo ki me'da bim poros mo walla ki me'da biny cam mo.

⁵⁰ Dhali yan'ko'd mo tani Laabaan dhala Baɬu/iil thoŋki gwo mo ki: To gwan pu'dkin 'peni Tapa mo dhali aman mola gwo shiyi'di o i/e walla jim 'boro'd mo. ⁵¹ Hili mo mo ma, aRipka a'di di'di bori /e mo. Susa yim mo dhali iiyi mo me'd gwo jin okina Tapa mo be.

⁵² Dhali ki ɕiŋkina/ ma Ibrahiim cikki gwo jin ona uni mo tani a'di goŋki is piti mo ka 'cesh ibwambori Tapa mo be. ⁵³ Dhali ɕiŋkina/ a'di ɕalki'da ris tonyjaro/ kun ta 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo dhali burrinye/ dhali ɕiki uni ka Ripka mo dhali a'di ki ɕi ki uni ka kam nyara/ mo dhali ki kum nyara/ mo to gi 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. ⁵⁴ Dhali a'di dhali 'kwani kun nyaŋ ii ki a'di mo tani uni shwaki to mo dhali piki to mo dhali uni ki isha cim 'den gana/ imun mo. Ki uni cuki mis mon'thamo/ mo tani a'di ki o gwo mo ki: Hashi aha/ ka nyan'ko'd e tapam pem mo. ⁵⁵ Akam gi nyara/ dhali kum nyara/ ki o gwo mo ki: Ayim mido ɕa'b naskina/ ka cimi 'kume'd mo. 'Ko'da cim ɕaan mo tani ayim mido ya beseene/. ⁵⁶ Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki mii aha/ mii ka diite/ mo. Me'd jin 'borkina Tapa aha/ mii e bway pem mo tani dhalki aha/ yana mo ki aha/ mina ya mo e tapam pem mo. ⁵⁷ Uni ki o gwo mo ki: Am mina yuŋ nyara/ mo dhali doŋa yim mo be. ⁵⁸ Dhali uni yuŋkina aRipka mo dhali owa ayim gwo mo ki: A/e mini ya nyaŋki wathi/ yan mo? Ayim ki o gwo mo ki: Aha/ mina ya mo be. ⁵⁹ Gom gwo gi wakan mo tani uni hashkina Ripka jin ta 'bwaham mo dhala yim jin mido nyaŋ di ki a'di mo dhali ɕiŋkina/ ma Ibrahiim mo dhali 'kwanim piti mo be. ⁶⁰ Dhali uni 'borkina Ripka mii mo dhali owa yim gwo mo ki: 'Bwah bama, tayi ata'da gi 'kwani ma alaap ka ris kun maru is ka alaapi 'kume'd mo dhali dhalki emen pini dil to 'peni 'twaman ma goŋ gi uni gwansan kun shi/ uni i e mo. ⁶¹ Dhali yan'ko'd aRipka dhali nyara/ kun nyaŋ ii ki a'di cuki mis mo dhali mer kalmana po/ mo dhali bath wathi/ mo. Dhali kan ɕiŋkina/ suski'da Ripka dhali ya e bway piti mo be.

⁶² Dhala Is/ hak a'di yayi'd 'peni Pam Birlahayru/ i dhali a'di ɕa'bki'd mo eya Januub mo. ⁶³ Dhala Is/ hak yaki'd ka piye/ mmo'thowa piye/ mo e mom'pimpili/ mo. Dhali a'di 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali par mo e mo dhali hili mo mo ma, kalman uni pu'dkin mo be. ⁶⁴ Dhala Ripka 'de'kki em piti 'kup ki mis mo dhali ka yim parki'da Is/ hak e mo tani ayim ki thul ka 'cesh 'peni kalman mo ⁶⁵ dhali o ɕiŋkina/ gwo mo ki: Wathi/ jana idi'di mattaan mo a'di jin yayi'd mmogam ana 'kup mo? ɕiŋkina/ ki thoŋ a'di gwo mo ki:

A'di ta tapam pem mo. Wakan ayim ki bu'th burrinyeŋ 'kup piti dhali kum is piti mo be. ⁶⁶ Dhali ɕiŋkina/ ki ɬor Is/hak gwo goma ris to kun miikina a'di mo be. ⁶⁷ Dhali yan'ko'd Is/hak ki susa yim e gu'b burrinye/ mo dhali a'di ki butha Ripka dhali ayim warki'd ki ash mo dhali a'di enki'da yim mo. Dhala Is/ hak a'di malaskunuwa du mo 'ko'di jwa gi kum mo be.

25

¹ Ibrahiim a'di bu'thki'da 'boma kamu/ mo a'di jin yuku gway ka Gathuurah mo be. ² Ayim dho'thki a'di aSimraan mo dhala Yagshaan mo dhala Madaan mo dhala Midyaan mo dhala Yishbaag mo dhala Shuha mo be. ³ Yagshaan si'da/ a'di ita'da baba ma Shaba mo dhala Dadaan mo. Dhali iya/ ma Dadaan uni si'da/ annihe/ mo: Ashshuriim dhala Lathushiim dhala La/ummiim mo be. ⁴ Dhali iya/ ma Midyaan uni si'da/ annihe/ mo: Epah dhala Ipir mo dhala Hanuuk mo dhala Abiidaa/ mo dhala Elda/ ah mo be. Aris uci gwansan uni ta kuma Gathuurah mo be. ⁵ Ibrahiim ɕiki'da ris tom piti kun tana a'di ka Is/hak i'baar mo be. ⁶ Hili e iya/ gi up lacam piti yan mo tani Ibrahiim ki ɕi uni to kun ɕinu ki me'd mo, dhali ki a'di di'd ki e naskina/ mo tani a'di ki dhuku uni 'peni mo 'peni ya/ m pitij gana/ ka Is/hak mo mmo/iiku/ mmo'koku/ 'kupki mom'pesho'k isa dhana/ imun mo jin ta bampa/ gi mom'pesho'k mo be.

⁷ Hili atee yil jin din ma Ibrahiim ki e annihe/ mo, a'di 'kona yili iss 'kwan-impaipekwara i'ce'dka ɕarpa'c apo/ mo be. ⁸ Ibrahiim a'di ɕiki shi/ in piti jin 'ko'd mo dhali a'di wuki'd mo ki dhana dhan gana/ mo mmo'tana a'di dhan gumpan dhan ki yil piti mo dhali a'di gamkunu me'd nyaŋki 'kwanim piti mo be. ⁹ Is/hak dhala Isma/iil uni kun ta iya/ m piti mo tani uni kanki a'di e jurum wosh ma Makpiilah mo e bwam bunto ma Ipruun jin ta ya/ ma Suuhar jin ta wathi/ Hiththa jin di'd 'kup ka bor ki mis ki Pa Mamra mo be. ¹⁰ Bwam bunto yan yolkin ma Ibrahiim 'peni 'Kwani Hiththa mo tani a'di ikankunu a'di nycine/ uni ka ashim piti ka Saarah mo be. ¹¹ 'Ko'di jwa ma Ibrahiim mo tani Arungimis 'borki'da Is/hak mii mo a'di jin ta ya/ m piti mo. Dhala Is/hak a'di ɕa'bki'd mo e pam Birlahayru/ i mo be.

¹² Uni kun ta emen ma Isma/ iil kun yerkunu gwayi 'ko'd mo a'di jin ta ya/ ma Ibrahiim mo ka Haagar jin ta ji Masir mo a'di jin ta ɕiŋkina/ nyara/ ma Saarah a'di jin dho'thkina a'di ka Ibrahiim mo be. ¹³ Gway gi iya/ ma Isma/iil mo tani uni annihe/ mo, a'di jin yerkuu ka bath 'pen ka dho'th buni mo: Nabayuut a'di ita'da bwanyara/ ma Isma/iil mo dhala Gidar mo dhala Adab/iil mo dhala Mibsaam mo, ¹⁴ dhala Mishmaa/

mo dhala Duumah mo dhala Massa mo¹⁵ dhala Hadaar mo dhala Teema mo dhala Yathuur mo dhala Napish mo dhala Gidmah mo be. ¹⁶Uni gwansan uni ita iya/ ma Isma/iil mo dhali gway buni si'da/ uni anann mo be. Dhali gway bampam buni dhali ata/ kun 'kona uni tani uni 'kume'd i'ce'dka su/ mo ka waḵ buni kun tana uni iya/ ma malik mo. ¹⁷Hili atee yil jin din ma Isma/iil annihe/ mo, a'di 'kona yili iss 'kwanimpa ipesu/ ath ikwara mo dhali a'di ciki shi/in piti jin 'ko'd mo dhali a'di wuki'd mo dhali a'di nyakkunu is gam me'd ki 'kwani ma bas piti mo be. ¹⁸Uni 'peni Pa Hawiila ntagi Pan Shur mo a'di jin di'd ka par 'twa/ ki Pa Masir mo 'kupki bway jin cuthi 'twa/ 'kupki bway Pa Ashshuur mo be. A'di ca'bk'i'da po/ aris 'kwanim piti mo be.

¹⁹Gway gi iya/ ma Is/ hak uni kun ta emen piti mo a'di jin ta ya/ ma Ibrahiim mo: Ibrahiim jin ta'da baba ma Is/hak mo. ²⁰Is/ hak a'di i'kokina yili issu/ mo ka dhan piti me'd jin bu'thkina a'di aRipka ki ash mo a'di yim jin ta 'bwa/ ma Baṭu/iil mo jin ta Wathi/ Araam gi Pam Paddaan/araam jin ta 'bwhah ma Laabaan Wathi/ Araam mo be. ²¹Dhala Is/ hak 'thoki'da Arumgimis gom ash mo, dhala Ripka jin ta ash a'di yim bwaaki'd mo be. ²²Dhali uci su/ gwansan uni gurunyki is e bwa ma yim mo, dhali ayim ki o gwo mo ki: Waḵki/ a'di wakan mo tani, ata si'da/ idika/ ki e mo? Gom gwo gi wakan mo tani ayim yaki'd mo dhali 'theḵ gwo yan e Tapa Arumgimis mo. ²³Dhali Tapa ki owa yim gwo mo ki:

Kal 'koni su/ e bwa ma dho'th pini mo, dhali 'kwani su/ gwan kun mina /e dho'th mo tani uni mini kwa/ bwa mo dhali jan tal 'de/ a'di imidi 'bitha'bi'th mo mmobola kamu/ e mo, dhali a'di jin ca'd a'di imidi mii ara kam to mo be.

²⁴Ka tee ma yim jin mina a'di dho'th thimkunu mo tani, hili mo mo ma, ushi uci su/ 'kon e bwa ma yim mo be. ²⁵A'di jin pu'dki'di twa/a/ mo tani a'di tagi 'per mo, dhali aris buṅgwar is piti wana e ki burrinye/ muri is mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di yuḵki a'di gway ka Iisu mo. ²⁶Dhali yan'ko'd mo tani akam pu'dki'd mo, dhali me'd piti bu'thki 'pena tiṅkila/ ma Iisu mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di yuḵkunu gway ka Yakuub mo. Is/hak 'kona yil issi kwara mo me'd jin dho'thkin ma yim uni mo be.

²⁷Me'd jin cakina uci su/ mo tani Iisu ta wathi/ jin kora e ki kor e mompar mo, a'di ta wathi/ ma shonj gana/ mo ka Yakuub ta wathi/ jin bu'th is piti ka mathan'kur dhali ca'b e gu'b burrinye/ mo be. ²⁸Is/hak enki'da Iisu mo haali/ a'di 'kaki shum piti kun parkina a'di mo. Hila Ripka enki'da Yakuub mo be.

²⁹Ka cima kamu/ me'd jin miikin ma Yakuub a'tash mo tani Iisu pu'dki'di pa mo 'peni bwaasho mo dhali a'di mutta/ te/ is kagahara mo. ³⁰Dhali Iisu ki owa Yakuub gwo mo ki: Dhalki aha/ nyoka 'tash pini yan jin cesa /e e ki 'per 'per mo haali/ aha/ mutta/ te/ is mo (gom gwo gi wakan mo tani a'di iyuḵkunu a'di gway ka Aduum mo). ³¹Yakuub oki gwo mo ki: /E mini yolaa/ mo ma bwanyaran dho'th ganam pini yan mo. ³²Iisu thoḵki gwo mo ki: Aha/ mura wu 'te/ mo be. Mo ma bwanyara/ yan midi miiya ta gom aha/ mo? ³³Yakuub ki o gwo mo ki: /E mini thul gwo me'da po/ ntwaa/ a/ gom aha/ mo, dhali wakan a'di thulki gwo me'da po/ gom a'di dhali yol mo ma bwanyaran dho'th pitinj gana/ ka Yakuub mo be. ³⁴Yan'ko'da Yakuub ki cika Iisu maan gu-raasa dhala 'tasha pasuliya jin cesu/ mo dhali a'di shwaki a'di mo dhali a'di piki to mo dhali cu mis mo dhali ya e bway piti mo. Iisu a'di ishi/ ki mo ma bwanyaran pitinj gana/ i e mo be.

26

¹Dhali shwane/ te/ pu'dki'd mo e bampa/ mo mmowaki ten dhamo/ mo me'd jin din ma Ibrahiim mo. Dhala Is/hak a'di yaki'd mo e Pany Jaraar mo eya Abimaalik jin ta'da malik gi 'Kwani Piliistiin mo. ²Dhali Tapa piki a'di i is mo, dhali o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki ya ka lungu'b bway Pa Masir mo. Hili ca'bi /e eya 'cesh jin miga/ tor /e mo. ³Tayi aca/ eya 'cesh yan mo dhali aha/ mina di nyakki /e mo dhali 'bor /e mii mo, dhali gom /e mo dhali gom emen pini mo tani aha/ mina ci aris bampa/ gwan ki /e mo dhali aha/ mina thim gwom pem jin oka/ is mo mmothul gwo me'da po/ goma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo be ki: ⁴Aha/ mina mar emen pini is mo me'da cul gi momis mo dhali aha/ mina ci emen pini aris bampa/ yani 'baar mo. Dhali gom gway gi emen pini mo tani aris kal gi mony'cesh mini 'bor is buni mii ki uni mo be. ⁵Haala Ibrahiim haki gwo gi 'twam pem e mo dhali dhu gwo kun kanka/ a'di mo dhali gwoṅkan pem mo dhali gwoṅkan pem kun cinu ki 'twa/ mo dhali gwoṅkan pem jin cinu mo be.

⁶Gom gwo gi wakan mo tani Is/hak a'di ca'bk'i'd mo e Pany Jaraar mo be. ⁷Ki 'kwaninj gwaṭṭ gi mo yan doṭki a'di gwo mo gom ash mo tani, a'di ki thoḵ gwo mo ki: Ayim a'di ita 'bwh pem mo, haali/ a'di ko/ki is mo mmo/o ki a'di ta ashim piti mo isi ciki/ 'kwani gi mo yan imini 'taki 'kosh a'di jwa mo gom gway ma Ripka mo, haala yim dina jarom piti ki she/ mo mmohil mo be. ⁸Ki a'di diki'd e mun ki rash rash mo tani Abimaalik jin ta'da malik gi 'Kwani Piliistiin mo tani a'di hilki mo ki e shu'd gu'b mo dhali para Is/hak e mo mmolo'bkina a'di aRipka jin ta ash

mo. ⁹ Gom gwo gi wakan mo tani Abimaalik yukk'i da Is/hak mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, ayim ta ashin mo ba/, kata jan ona /e gwo oki ayim ta 'bwahan mo? Is/hak ki thoḡ a'di gwo mo ki: Haali/ aha/ kulunkina gwo ibwa mo oki aha/ mina wu mo gom gwo ma yim mo be. ¹⁰ Abimaalik ki o a'di gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina /e wakan apo/ aman mo, wathin kamun 'de/ wariba/ midu 'taki ya mo isha 'bom pini mo dhali /e mini 'taki guyu/ mo jin thamu mii apo/ aman mo be. ¹¹ Gom gwo gi wakan mo tani Abimaalik ki ruma aris 'kwani 'baar ki gwo mo mmo/o ki: A'di yin jin midu ta wathi/ yan is ki cwa mo walla ashim piti mo tani a'di minu 'kosh jwa mo be.

¹² Dhala Is/hak siki to mo e bampa/ yan mo dhali a'di 'ciṭhi to mo ki yila 'de/ yan mo ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo. Haali/ Tapa a'di 'borki a'di mii mo be. ¹³ Dhali wathi/ warki'd ki wathimpa mo dhali gama ris to ki nyanye/ kun markunu is mo ntagi a'di ta wathi/ jin eka/ 'pen ki ek mo. ¹⁴ A'di taki'd ga ma'diny ka'bal kun jinu mo dhali bip mo dhali aris cingina/ tana ris mo kun 'kokin e gu'b piti mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani 'Kwani Pilisthiin uni taki dhapan apo/ a'di mo be. ¹⁵ (Dhali shwane/ 'Kwani Pilisthiin uni 'dapkina aris jis yi'de/ 'twa/ ka dihar mo uni kun cwanykin ma ris cingina/ gi com ka tee ma babam piti ka Ibrahiim mo.) ¹⁶ Dhali Abimaalik ki owa Is/hak gwo mo ki: Yaku/ /e mo 'peni aman mo haali/ /e ta wathi/ jin ca' bki dem dem mmobol am e mo.

¹⁷ Gom gwo gi wakan mo tani Is/ hak yaki'd mo 'peni mattaan mo dhali nyan gu'b burrynem piti e embul wosh ma Jaraar mo dhali ca'bi mun mo be. ¹⁸ Dhala Is/ hak cwanyki jis yi'de/ dok/ e mo e mo jin 'thissa/ cwanykunu uni ka tee ma Ibrahiim jin ta com mo haali/ 'Kwani Pilisthiin 'thissa/ 'dapki uni 'twa/ ka dihar mo 'ko'di jwa ma Ibrahiim mo dhali a'di yerki uni gway mo me'd jin yerkina com uni gway mo be. ¹⁹ Hili ki cingina/ ma Is/hak cwanyki jis yi'de/ mo e embul wosh mo tani uni gamki jis yi'de/ kun kasha yi'de/ e ki kash mo. ²⁰ Dhali imanhil ka'bal gi Pany Jaraar uni walkin ki imanhil ka'bal ma Is/hak mo mmo/ o gwo mo ki: Yi'de/ ta jim bam mo be. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di yukki jis yi'de/ yan ki gway mo ka Isig haali/ uni askin gom a'di mo be. ²¹ Dhali yan'ko'd uni cwanyki jis yi'de/ kam/ mo dhali uni si'da/ walkina po/ caan mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki yuk jis yi'de/ yan ka Sithnah mo. ²² Dhali a'di so'kki'd mo 'peni mun mo dhali cwany jis yi'de/ kam/ mo dhali apo/ caan mo tani uni 'koki wal mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki yuk jis yi'de/ yan gway ka Rahubut mmo/ o gwo mo ki:

Tapa a'di ithosonki ana embul mo mo dhali ana shwane/ mina kal mamana dho'th mo e bampa/ yan mo be.

²³ 'Peni mattaan mo tani a'di yaki'd ka gagamis mo e Pan Birsaba mo be. ²⁴ Dhali Tapa piki a'di i is mon'thiny mo dhali o gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo, dhalku/ is ki ko/ mo haali/ aha/ mina nyaḡ di ki /e mo dhali 'bor /e mii mo dhali mar emen pini is mo gom gway gi cingnam pem ka Ibrahiim mo be. ²⁵ Gom gwo gi wakan mo tani a'di nyan'ki'da gwaṭa/ jin miinuwa basa 'cesh mo e mun mo dhali yuk gway gi Tapa mo dhali thum gu'b burrynem piti i mun mo. Dhali e mun mo tani cingina/ ma Is/hak uni cwanyki jis yi'de/ ka ris mo.

²⁶ Dhali yan'ko'd Abimaalik yaki'di a'di 'peni Pany Jaraar mo nyaḡka Ahussaata jin ta'da amanlogom a'di ki gwo mo dhala Pikul jin ta'da 'kar'kup gom 'kwani ma meem piti mo. ²⁷ Is/hak ki o uni gwo mo ki: Atinta iyyina umi aha/ mo? 'Kona um ki misha ki um shi/i aha/ i e mo dhali ur aha/ mo 'peni um mowa? ²⁸ Uni ki thoḡ a'di gwo mo ki: Aman misha eya tenten gana/ ki Tapa di'd nyaḡki /e mo, a'di i/ona aman gwo jin waki cise/ mo ki: Dhalki mo jin minu mii thul gwo me'da po/ midu mii di mo e bwaman am dhali /e mo, dhali dhalki ana gama gwo jin gamu me'd mo nyaḡki /e mo. ²⁹ Ki /e mini diki mii to shiyi'da kamu/ apo/ aman mo, me'd jin 'kona aman ki ta /e is ki cwa mo dhali aman si'da/ 'konaki mii toḡ kamu/ mo hili jasi tom 'boro'd mo dhali hashki /e mo ki mon'ku'th is mo. /E shwane/ 'borkina Tapa mii mo be. ³⁰ Gom gwo gi wakan mo tani a'di miiki uni tonṭe/ jin shwanu ka tul 'kup mo dhali uni shwaki to mo dhali uni piki to mo be. ³¹ Dhali mon'thamo/ mo tani uni cuki mis mo ki jahanne/ mo dhali thul gwo me'da po/ ka rem'kup mo, dhala Is/hak dhuki uni 'pen mo e bway buni mo dhali uni iikin mo 'pena a'di ki mon'ku'th is mo be. ³² Dhali 'pena cim 'de/ yan mo tani cingina/ ma Is/hak pu'dkin mo dhali tor a'di gwo gom jis yi'de/ kun cwanykina uni mo dhali o gwo mo ki: Aman gamkina yi'de/ mo be. ³³ A'di yukki jis yi'de/ yan gway mo ka Shibah mo. Gom 'pemen gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu 'penkuman bampa/ yan gway ka Birsaba ntagi shwanesan mo be.

³⁴ Me'd jin 'kona yili Iisu i issu/ mo tani a'di bu'thki ash mo jin yuku gway ka Yahudiit jin ta 'bwa/ ma Biiri jin ta Wathi/ Hiṭṭha mo dhala Basmah jin ta 'bwa/ ma Iluun jin ta Wathi/ Hiṭṭha mo. ³⁵ Dhali uni gwan mii mon'ko apowa Is/hak dhala Ripka mmoka/ a ka/ mo.

27

¹ Ka Is/ hak taki'd dhan mo dhali em

piti si'da/ dhuruma/ dhurum wakan mo a'di imolkina a'di mo mmopar e ki 'bore/ mo, a'di iyukkina a'di a/lisu mo a'di jin ta ya/m piti jin ca'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Ya/ m pema, dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. ² A'di ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ tana adhan mo dhali aha/ dinaki misha cim jwam pem mo. ³ Hili shwane/ buthi to gi mo/as pini mo dhala kulpem pini dhala bwam pini mo dhali ya ka pije/ e mombwaasho mo dhali par tom bwaasho mo gom aha/ mo. ⁴ Dhali thosoni shum jin 'kunya'kuny gom aha/ mo, a'di jin enka/ mo dhali kali a'di ki aha/ ki aha/ mina shwa a'di mo dhali 'bor/ e mii ntwa/a/ ki aha/ dinaki wu mo be.

⁵ Dhala Ripka cikki gwo yan me'd jin okin ma Is/hak gwo e ya/m piti ka lisu mo. Gom gwo gi wakan mo tani lisu a'di yaki'd ka pije/ mo dhali par tombwaasho mo dhali 'koshi a'di mo dhali kali a'di mo. ⁶ Ripka si'da/ oki ya/m piti ka Yakuub gwo mo ki: Aha/ cikina 'twa/ mmo'ora/ tor ka kan ka lisu mo, ki: ⁷ Kalaa/ shum tombwaasho mo dhali thosoni shum jin 'kunya'kuny gom aha/ mo ki aha/ mina shwa a'di mo dhali 'bor/ e mii mo mbwambor ki Tapa mo ntwa/ a/ ki aha/ dinaki wu mo be. ⁸ Hili mo mo ma, ya/m pem, hayi gwom pem e mo me'd jin kankika/ / e mo. ⁹ Yaku/ e ma'diny ka'bal mo dhali kwanyi ushi gungulu mi isu/ mo ki aha/ mina thoson shum kun 'kunya'kuny 'peni uni mo gom cim mo a'di jin enkina a'di kagahara mo. ¹⁰ Dhali / e mini kalki a'di ki cim mo mmoshwa mo. Wakan ki a'di midi 'bor/ e mii mo ntwa/ a/ ki a'di diki wu mo. ¹¹ Hila Yakuub oki'da Ripka jin ta kum gwo mo ki: Hili mo mo ma, akam pem ka lisu a'di ta wathi/ jin 'kan ma muri is mo, dhali aha/ 'tikila/ bu'ngwar ki 'tikil mo. ¹² Wariba/ ababa midi taya/ is is ki me'd mo, dhali aha/ mina e waki aha/ miina a'di ka mak mo dhali aha/ mina kal monyjee apo/ is pem mo, yisa mom'bor mii mo. ¹³ Kum ki o a'di gwo mo ki: Monyjem pini midi di apo/ aha/ mo ya/m pem mo, hili hayi gwom pem e mo dhali yayi mo dhali kwanyi uni gom aha/ mo. ¹⁴ Gom gwo gi wakan mo tani a'di yaki'd mo dhali buthi uni mo dhali 'doyu/ uni ki kum mo, dhali kum ki thoson shum kun 'kunya'kuny mo, me'd jin enkina com kagahara mo be. ¹⁵ Dhala Ripka ki bu'th burrinyem 'borga/ ma lisu jin ta ya/ ma yim jin ca'd mo uni kun 'koni gu'b nya'ka yim mo a'di ki hi'thki a'di ka Yakuub mo a'di jin ta ya/m piti jin gwa'da'd mo. ¹⁶ Dhala yim ki hi'thki a'di ayi'c mi e 'bame'd piti mo dhali e 'bam piti jin 'tikila/ 'tikil mo. ¹⁷ Dhali ayim ki ci shum jin 'kunya'kuny mo dhali ma'ngkuthu'd mo a'di jin thosonkin ma yim mo e me'd gi ya/m piti ka Yakuub mo.

¹⁸ Wakan a'di yaki'd bway gu'b gi com

mo, dhali o a'di gwo mo ki: Ababam pema, dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. Ki / e aja a'dun mo? ya/ m pem. ¹⁹ Yakuub oki com gwo mo ki: Aha/ tana lisu jin ta'da bwanyaram pini mo. Aha/ miikina me'd jin kankina / e aha/ gwo mo dhali shwane/ ca'bi / e ki mis mo dhali 'kayi shum tombwaashom pem mo ki/ e mini 'bor aha/ mii mo. ²⁰ Hila Is/hak oki ya/m piti gwo mo ki: Mii wakata ganne/ gamkina / e a'di ki jahanne/ kan mo? ya/ m pem. A'di ki thok gwo mo ki: Haali/ Tapa Arumgimis pini a'di ciki aha/ a'di ki 'ta'b kan mo be. ²¹ Yan'ko'd Is/hak ki owa Yakuub gwo mo ki: Shoru/ is ki 'dishe/ mo ki aha/ mina ta / e is is ki me'd mo ya/m pem mo ki aha/ mina mish / e mo wakki/ / e tana lisu ka jin gana/ jin ta ya/ m pem mo, walla aja a'dan mo? ²² Wakan aYakuub a'di yaki'd mo mmo'disha Is/hak is mo a'di jin ta com mo, a'di taki a'di is is ki me'd mo dhali o gwo mo ki: 'Twa/ a'di ita jim ma Yakuub mo, hili me'd uni ita me'd ma lisu mo be. ²³ Dhali a'di diki nyith a'di mo haali/ me'd piti 'kan ma mur nycine/ mo me'd ji ma kam piti ka lisu mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki 'bor a'di mii mo be. ²⁴ A'di ki o gwo mo ki: A/ e ta ya/ m pem ka jin gana/ mo jin ta'da lisu mo? A'di ki thok gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo be. ²⁵ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Kali a'di ki aha/ mo ki aha/ mina 'ka shum tombwaasho gi ya/ m pem mo dhali 'bor / e mii mo. Wakan a'di kalki a'di a'di mo dhali a'di 'kaki a'di mo dhali a'di kalki a'di yimana mura'th jin ka/ u ki njahnah mo dhali a'di piki a'di mo be. ²⁶ Dhali yan'ko'd com ka Is/ hak ki o a'di gwo mo ki: Shoru/ is ki 'dishe/ mo dhali piyaa/ 'twa/ mo ya/ m pem mo. ²⁷ Wakan a'di pu'dki'd ki 'dishe/ mo dhali pi a'di 'twa/ mo dhali a'di jikki'da shim burrinyem piti mo dhali 'bor a'di mii mo dhali o gwo mo ki: Hili yisawa/, ashim gi ya/ m pem mo ma isi me'da shim gi wathi/ jin yayi'd 'pena pije/ mo, a'di jin 'borkina Tapa mii be.

²⁸ Dhala Arumgimis ci jape/ gi momis mo, dhali aris tom 'boron gi mony'cesh mo, dhali pos mo dhala mura'th ki nyanye/ mo.

²⁹ Dhalka ris 'kwani 'baar mo mii / e to ime'd mo,

dhali aris kal gi mony'cesh mina 'ko ka bamambor mmolun / e mo.

Tayi tapa apo/ ikam pini mo dhali dhalki iya/ in gi kwan mini 'ko ka bamambor mmolun / e mo.

Monyjee midi di apo/ aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun jeeki / e mo,

dhali mom'bor mii midi di apo/ aris 'kwani 'baar mo kun 'borki / e mii mo.

³⁰ Dhali ka Is/ hak da'ka/ 'baarki mii i'dishesan mmo'bora Yakuub mii mo, ka Yakuub 'tilki is mo mmoya ka pije/ mo 'peni bwambor ma Is/hak mo jin ta com mo tani

Iisu jin ta'da kam mo tani a'di pu'dki'd mo 'peni mompar mo be. ³¹ A'di si'da/ thosonki shum jin 'kunya'kunyo mo dhali kali a'di e com mo. Dhali a'di ki o com gwo mo ki: Dhalka baba cu mis mo dhali 'ka shum tombwaasho gi ya/ m piti mo ki / e mini 'bor aha/ mii mo. ³² Ababam piti ka Is/ hak oki a'di gwo mo ki: Ki / e aja a'dun mo? A'di thokki gwo mo ki: Aha/ tana ya/ m pini, jin ta'da bwanyara/ jin ta'da Iisu mo be. ³³ Yan'ko'd a/Is/hak a'di dekina is ki bir bir ki 'bi'th mo, dhali o gwo mo ki: Kaja sa/ yaki'd mo mmopar mo dhali 'koshi tombwaasho mo dhali kali aha/ shum mo, dhali aha/ 'kakina a'di 'baar mo ntwa/a/ ki / e diki pu'du/ mo dhali aha/ 'borkina a'di mii mo? Nye a'di minu mii 'bor mii mo. ³⁴ Ka Iisu cikki gwo 'peni com mo tani a'di 'therki dhan ko ki 'bi'th mo dhali ko ki jabu'th ki ku'bu/ ku'bu/ mo, dhali o com gwo mo ki: 'Bori aha/ mii mo ma, isi aha/ gara/ si'dayi, ayy ababam pem mo. ³⁵ Hili a'di oki gwo mo ki: Akam pini a'di pu'dki'd ka mak mo, dhali a'di bu'thki mom'bor miim pini mo. ³⁶ Iisu oki gwo mo ki: A'di 'konuki yuk gway ka Yakuub ka jin gana/ 'taa? Haali/ a'di thamki aha/ thum me'di su/ mo. A'di bu'thki mo ma bwanyaram pem jin taka/ mo, dhali hili mo mo ma, shwane/ a'di bu'thki mom'bor miim pem 'peni aha/ mo. Yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: A/mom'bor miinj kamu/ bunya/ dina / e ki 'tash 'twa/ mo gom aha/ mowa? ³⁷ Is/hak ki tho'ka Iisu gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ karkina a'di mmota tapam pini mo, dhali aris ikam piti aha/ cikina uni ki a'di mmota cin'kina/ mo mmomii a'di i me'd mo dhali pos dhala mura'th kun sinu mo aha/ cikina uni ki a'di mo mmocil mo. Kata beseene/ imiga/ mii gom / e ya/ m pem mo? ³⁸ Iisu ki o com gwo mo ki: A/ e taki jasi mom'bor mii 'denj gana/ kan niina? ababam pem mo. 'Bori aha/ mii mo ma, isi aha/ gara/ si'dayi, ayy ababam pem mo. Dhala Iisu ceki 'twam piti mo dhali ko mo be. ³⁹ Dhali yan'ko'd Is/ hak jin ta'da babam piti thokki a'di gwo mo ki:

Hili mo mo ma, / e mini si'd mo 'peni mony'cess jin minu si to mo haali/ a'di ita mom pini jin mina / e ca'bi cine/ mo,

dhali / e si'da/ mini si'd mo 'peni jape/ gi momis e mo jin ka'dama/ ka'dam mo.

⁴⁰ Shemen gandala turgam pini mo tani a'di imina / e ndi ki e mo be.

Dhali / e mini miya kan to mo, hili ki / e mini kwa/ is pini bwa mo tani / e kwa/ ki dhan'ka'b tom'bam piti bwa mo 'peni 'bam pini mo be.

⁴¹ Shwane/ Iisu shi/ ki'da Yakuubi e mo gom mom'bor mii jin 'borkina com a'di mii mo, dhala Iisu oki gwo e is piti mo ki: Atee jin minu kowa ko goma babam pem a'di

'dishkina 'twa/ mo. Aha/ mina 'kosha kam pem ka Yakuub jwa mo n'ko'd mo. ⁴² Hili gwo gi Iisu a'di torkunuwa Ripka mo a'di jin ta'da bwanyara/ ma yim mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim hashki gwo mo mmoyuka Yakuub jin ta ari ya/ ma yim jin gwa'da'd mo, dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, akam pini ka Iisu a'di malaski is piti mo dhali thoson is mo mmo'kosh / e jwa mo. ⁴³ Dhali 'peni shwanesan mo, ya/ m pem hayi gwo gi 'twam pem e mo, dhali cuyi mis dhali gusi pa mo a Laabaan mo a'di jin ta'da kam pem mo e Pan Haraan mo. ⁴⁴ Dhali ca'bi / e mun mo nyakki a'di ki ari mo mo ntaga nyor ma kan yan jin 'batha'ba'th mina she/ i'thup mo. ⁴⁵ Ntaga nyor ma kan yan mina she/ i'thup mo dhali a'di midi this to gwan e mo kun miikina / e mo. Yan'ko'd aha/ mina hash gwo mo dhali susi / e ka nyan'ko'd 'peni mun mo. Goma tinta imiga/ this um isu/ e mo mmontal / de/ ka cim / de/ kan mo.

⁴⁶ Yan'ko'd aRipka ki owa Is/ hak gwo mo ki: Aha/ 'baka/ mondiki/ em pem e mo haali/ aris up gi 'Kwani gi Pan Hiththa mo. Wakka Yakuub midi mash jan 'de/ 'peni up gi Pan Hiththa me'd uni up gwansan kun 'kon e bampa/ yansan mo, dhali shim miim 'boro'da ta midi di gom mondiki/ em pem mo?

28

¹ Dhali yan'ko'd Is/ hak yukki'da Yakuub mo dhali 'bor a'di mii mo dhali kan a'di gwo mo ki: / E mini dhalku/ ki mii masha 'boma kamu/ 'de/ 'peni 'Kwani gi Pan Kanaan mo. ² Cuyi mis mo dhali yayi mo e Pam Paddaan/ araam e gu'b ma Batu/ iil jin ta'da baba gi kwan mo dhali butha 'bom 'peni mun mo jan 'de/ 'peni i'bwaa/ ma Laabaan jin ta'da kam gi kwan mo. ³ Arungimis jin Eka/ Ek mo 'borki / e mii mo dhali kar / e mmodho'th mo dhali mar / e amar is mo ki / e mini ta dhana buhany 'kwani mo be. ⁴ Dhalki a'di ci mom'bor mii ma Ibrahiim ki / e mo dhali emen pini si'da/ mo ki / e mini bu'th bampa/ gwan kun takina / e aca/ apo/ mo a'di jin cikin ma Arungimis a/Ibrahiim mo. ⁵ Wakan Is/hak hashki'da Yakuub 'peni a'di mo dhali a'di yaki'd mo e Pam Paddaan/ araam mo eya Laabaan jin ta ya/ ma Batu/ iil mo jin ta Wathi/ Araam a'di jin ta'da kam ma Ripka mo a'di jin ta KoYakuub dhala Iisu mo.

⁶ Dhala Iisu me'd jin mishkina a'di ka Is/ hak 'borki'da Yakuub mii mo dhali karki a'di 'pen mo e Pam Paddaan/ araam mo mmobutha 'bom 'peni mun mo tani dhali ki a'di 'borki a'di mii mo dhali kan a'di gwo mo ki: / E mini dhalku/ ki mash jan 'de/ 'peni up 'Kwani Kanaan mo, ⁷ dhali ka Yakuub haki gwo gi com e mo dhali kum mo dhali

ya mo e Pam Paddaan/araama. ⁸ Wakan Iisu parki mo e mo ki up gi 'Kwani gi Pan Kanaan 'koki 'bora Is/hak bwa mo a'di jin ta com mo. ⁹ Iisu a'di yaki'd mo eya Isma/iil mo dhali butha 'bom mo mmomar upa tiya kun takina a'di is mo a'di jin ta'da Mahlah jin ta 'bwa/ ma Isma/iil mo jin ta ya/ ma Ibrahiim mo a'di jin ta 'bwaham ma Nabayuut mo be.

¹⁰ Yakuub dhalki Pam Birsaba 'pen mo dhali yaki'd mo 'kupki bway Pan Haraan mo. ¹¹ Dhali a'di pu'dki'd mo e monkamu/ mo dhali a'di ca'bki'd e mun mon'thiny mo haala tente/ yulki'd mo. A'di ki bu'th wosha kamu/ mo e mo yan mo mmokar 'kup piti mo dhali a'di ki ishi mo yan mo be. ¹² Dhali a'di shu'bki jan mo ki to di'd jin karkunu mo 'peni mony'cesh mo jin senu sho'k mo dhali 'kupan piti jithirki momis mo dhali hili mo mo ma, iman'doyu gwo ma Arungimis seki momisi a'di mo dhali thulkin ki a'di mo. ¹³ Dhali hili mo mo ma, Tapa doshki'di 'kupi a'di mo dhali o gwo mo ki: Aha/ tana Tapa Arungimis ma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo dhali Arungimis ma Is/hak mo. Mony'cesh yan jin isha /e apo/ mo tani aha/ mina gi a'di ki /e mo dhali emen pini mo be. ¹⁴ Dhali emen pini uni mina e waki bu'da 'cesh mo dhali /e mini hakas mo ka bor mo ntaga bora lungu'b mo dhali 'kupki mom'pesho'k mo dhali 'kupka 'bana bim poros mo dhali 'kupka 'bana biny cam mo, dhali ki/e mo dhali emen pini mo tani arisa wak gi 'kwaniny'cesh mini 'bor is buni mii mo be. ¹⁵ Hili mo mo ma, aha/ mina di nyakki/e mo dhali kar /e mo eya ris mo gunn kun mina/e iya mo dhali susi/e ka nyan'ko'd e bampa/ yansan mo. Haali/ aha/ yisa mina dhal/e 'pen yisa ntagi aha/ mina thim gwom pem jin okika//e mo be. ¹⁶ Yan'ko'd aYakuub merki e mo 'peni mo/ish em piti mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ Tapa a'di idiki'd e mo yan mo dhali aha/ molkina a'di mo be. ¹⁷ Dhali a'di ko/ki is mo dhali o gwo mo ki: Mo yan ta mo jin kogu mo. Mo yan a'di ita isi gu'b ma Arungimis gana/ mo 'tese/be dhali yansan a'di ita 'twan'kala gonj gi bway momis mo be.

¹⁸ Wakan aYakuub cuki mis mo mon'thamo/ ka 'tum mo dhali bu'th wosh jin isha a'di 'ba/ mo dhali thum a'di ki mis mo mmota tin'kiliij mo dhali wol a'di ayini 'kup mo. ¹⁹ A'di yukki mo caan gway mo ka Beet/iil mo, hili gway gi 'pernkuman bampa/ yan mo tani a'di yuku itwa/a/ ka Luus mo be. ²⁰ Yan'ko'd aYakuub thulki gwo me'da apo/ mo mmo/o ki: Wakki/ Arungimis midi di e aha/ mo dhali kar aha/ e bway pem yan jin yaka/ iya mo dhali ciyaa/ tonte/ mmoshwa mo dhali burrineye/ mmohithi is mo. ²¹ wakan ki aha/ mina doku/ bway pa e gu'b ma babam pem ki mon'ku'th is mo tani yan'ko'd Tapa a'di inidi ta Arungimis pem

mo be. ²² Dhali wosh yan jin thumkika/ ki mis me'da tin'kiliij mo tani a'di imidi ta gu'b ma Arungimis mo dhali aris to 'baar mo kun mina /e ci aha/ mo tani aha/ mina bu'th jan 'de/ mo 'pena 'kume'd mo gom /e mo be.

29

¹ Dhala Yakuub yaki'd mo e bway piti mo ntagi a'di pu'dki'd mo e 'kwani gi bampa/ gi mom'pesho'k mo be. ² Ki a'di hilki mo mo tani a'di parki jis yi'de/ e mo e bwam bunto mo dhali hili mo mo ma, adhana ma'diny ka'bal ikwara kun ishkini shemen piti mo haali/ 'peni jis yi'de/ caan mo tani ama'diny ka'bal wolkunu yi'de/ mo. Dhali wosh gi 'twan'kal jis yi'de/ yan mo tani a'di caaca mo be. ³ Dhali ka ma'diny ka'bal tulkunu isi montal 'de/ imattaan mo tani imanhil ka'bal ki 'dan'kal wosh 'peni 'twan'kal jis yi'de/ mo dhali wolki ka'bal yi'de/ mo dhali karki wosh ka nyan'ko'd mo e mom piti mo e 'twan'kal jis yi'de/ mo.

⁴ Yakuub ki o uni gwo mo ki: Ikam pema um iyyin 'peni mana mo? Uni ki tho'k a'di gwo mo ki: 'Peni Pan Haraan mo be. ⁵ A'di ki o uni gwo mo ki: A/um mishina Laabaan jin ta ya/ ma Nahur mowa? Uni ki tho'k a'di gwo mo ki: Aman mishkina a'di mo be. ⁶ A'di ki o uni gwo mo ki: A/dhali a'di 'bora is mo 'te/ tana? Uni tho'ki a'di gwo mo ki: A'di 'bora is mo, dhali hili mo mo ma, aRahiil jin ta 'bwa/ pu'dki'd mo nyakki ka'bal mo be. ⁷ A'di ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, atente/ caaca kagahara mo, a'di diki ta atente/ jin minu tul to/e isi montal 'de/ mo, woli ka'bal yi'de/ mo ma dhali iiku/ mo mmo'ci uni ashon dhii/i'd mo. ⁸ Hili uni tho'ki a'di gwo mo ki: Aman mola mii ntaga ma'diny ka'bal minu tul isi 'baar mo imontal 'de/ mo dhali wosh si'da/ minu 'dan'kalu/ mo 'peni 'twan'kal jis yi'de/ mo dhali yan'ko'd aman ki wol ka'bal yi'de/ mo be.

⁹ Ki a'di mal ma tor mmo'tor ki uni mo tani Rahiil pu'dki'd mo nyakki ka'bal gi com haala yim a'di ita'da manhil uni mo be. ¹⁰ Dhali ka Yakuub parki'da Rahiil e mo a'di jin ta 'bwa/ ma Laabaan jin ta'da kam gi kum mo dhali ka'bal ma Laabaan jin ta'da kam gi kum mo tani Yakuub seki mis mo dhali 'dan'kal wosh mo 'peni 'twan'kal jis yi'de/ mo dhali wolka ma'diny ka'bal ma Laabaan yi'de/ mo a'di jin ta'da kam gi kum mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'd a'di piki'da Rahiil 'twa/ mo dhali 'ther dhan ko kagahara mo be. ¹² Dhala Yakuub tor'ki'da Rahiil gwo mo ki a'di ta'da bas gi com mo dhali a'di si'da/ ta ya/ ma Ripka mo, dhali ayim guski'd mo dhali tor com gwo mo be.

¹³ Ka Laabaan cikki gwom 'borga/ goma Yakuub jin ta ya/ gi 'bwaham mo tani a'di guski'd mo mmogam a'di 'kup mo dhali kar a'di mmota isa kony mo dhali pi a'di

'twa/ mo dhali susi a'di bway gu'b piti mo. AYakuub torki'da Laabaan aris to gwansani 'baar mo be. ¹⁴ Dhali aLaabaan ki o a'di gwo mo ki: Ka jinj gana/ /e tana simam pem mo dhali bungwar is pem mo. Dhali a'di ca'arki'd nyakki a'di ka appe i'de/ mo.

¹⁵ Dhali yan'ko'da Laabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Haali/ /e tana bas pem mo tani a'di 'boro'da jin mina /e imii aha/ atu'c ki me'd mowa? Toraa/ gwo mo gom tom pini jin mina /e gam ki ji gi mina /e ta mo tani midi ta atinta mo? ¹⁶ Dhala Laabaan a'di ita gi i'bwa/i su/ mo: gway gi 'bwa/ jin ca'd mo tani a'di iyuku ka Le/ah mo dhali gway gi 'bwa/ jin gwa'da'd mo tani a'di iyuku ka Rahiil mo be. ¹⁷ E ma Le/ah mol mo hil ki 'bore/ mo haali/ em piti 'cwara'cwar mo, hila Rahiil a'di ta jaronj gana/ mo dhali enu kagahara mo be. ¹⁸ Yakuub enki'da Rahiil mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina mii /e atu'c ki yili pesu/ mo gom 'bwa/m pini jin ta'da Rahiil jin gwa'da'd mo be. ¹⁹ Laabaan ki o gwo mo ki: A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom aha/ mo mmoçiki /e a'di mo, ma mo diki ci a'di 'kwanin tiya mo, ca'bi /e nyakki aha/ mo. ²⁰ Wakana Yakuub miiki'da tu'c ki yili pesu/ goma Rahiil mo dhali uni wana mo i e ka cim midi diki ta rash rash gom mo/ en jin enkina a'di ayim mo be.

²¹ Yan'ko'da Yakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Ciyaa/ a'bom pem mo ki aha/ mina ya ayim mo haali/ mom pem 'baarki'd mo be. ²² Wakan aLaabaan tulki'da aris 'kwani gi mo caan isi montal 'de/ mo dhali shwa to jin yukuwa yu'k ka tul 'kup mo. ²³ Hili mom'pimpili/ mo tani a'di ki bu'th 'bwa/ ka Le/ah dhali suski a'di aYakuub mo dhali a'di yaki'da yim mo be. ²⁴ (Laabaan çiki nyarany çinjinam piti jin ta'da Silpah e 'bwa/m piti ka Le/ah mo mmota çin'kina/ nyara/ ma yim mo.) ²⁵ Dhali e mon'thamo/ mo tani hili mo mo ma, aLe/ah ayim ta a'di jin çikunu a'di mo dhala Yakuub ki owa Laabaan gwo mo ki: Dika/ ki miiki /e atu'c goma Rahiil mo 'taa? Atinta he'kkina /e aha/ e wakan mo. ²⁶ Laabaan ki tho'k a'di gwo mo ki: A'di yisa miinu wakana e bampam bam mo mmoçi jinj gwa'da'd n'twa/a/ mmodhal a'di ma bwanyara/ i'ko'd mo. ²⁷ Thimi adhas nyakki jan 'de/ yan mo dhali aman mina ci /e jan kamu/ si'da/ mo e mii jin mina /e dok/ e dok sho'k mmomii aha/ to ki yili pesu' kamu/ mo be. ²⁸ Yakuub miiki'd kan mo dhali a'di 'baarki'da dhas 'de/ mo. Yan'ko'da Laabaan çiki a'di 'bwa/ ka Rahiil mo mmota ash mo be. ²⁹ (Laabaan çiki çin'kina/ nyaram piti ka Bilhah ki 'bwa/ ka Rahiil mo mmota çin'kina/ nyara/ ma yim mo.) ³⁰ Wakan aYakuub yaki'd mo eya Rahiil mo si'da/ dhali a'di enki'da Rahiil mmobola Le/ah e mo, dhali a'di miiki'da Laabaan atu'c mo gom yili pesu' kamu/ mo be.

³¹ Ki Tapa parki mo e ka Le/ah shi/kunu i e mo tani a'di ka'dki'da yim bwama dho'th piti 'twa/ mo, hila Rahiil a'di ta'da burum mo be. ³² Dhali aLe/ah a'di bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhala yim ki yu'k a'di gway ka Ra/ubiin mo haala yim oki gwo mo ki: Haali/ Tapa hilki'd apo/ to kun wo'cki aha/ is she/ mo, shwane/ akathim pem midi en aha/ ka jinj gana/ mo be. ³³ Ayim a'di bwaaki'd dok/ e mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Haali/ Tapa a'di icik'ki gwo mo ki aha/ shi/ kunu i e mo, a'di si'da/ icik'kina a'di aha/ ya/ m pem yan mo dhala yim yukki a'di gway ka Shim/uun mo. ³⁴ Dok/ e ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Shwanesan mo akathim pem midi gam is piti me'd ki aha/ mo haali/ aha/ dho'thkina a'di ucingwathi kwara mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu a'di gway ka Lawi mo. ³⁵ Dhali ayim bwaaki'd dok/ e mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Aha/ mina manj Tapa mo ganne/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu a'di gway piti ka Yahuuda mo, dhali yan'ko'da yim dak'ki'da dho'th mo be.

30

¹ Ka Rahiil parki e mo ka yim diki dho'thka Yakuub uçi mo tani ayim taki dhapan apo/ 'bwaham mo dhali ayim owa Yakuub gwo mo ki: Ciyaa/ uçi mo ma walla aha/ mina wu mo 'te/ ba/. ² Anyor ma Yakuub a'di 'thakunu apowa Rahiil ki 'bi'th mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ dina e embul ma Arungimis mo a'di jin 'tashki bwama dho'th pini 'twa/ mo mmoçal mamana dho'th mowa? ³ Yan'ko'da yim ki o gwo mo ki: Bilhah jin ta nyarany çin'kinam pem di'd imahan mo. /E mini ya ayim mo ka yim midi ta gi uçi e 'kupa'dupun pem mo dhali aha/ mina ta gi uçi ka yim si'da/ moyi. ⁴ Wakan ayim çiki a'di aBilhah jin ta nyara/ çin'kinam piti mo mmota ash mo dhali aYakuub a'di yaki'da yim mo. ⁵ Dhala Bilhah a'di bwaaki'd mo dhali dho'thka Yakuub ya/ mo. ⁶ Dhali yan'ko'd Rahiil ki o gwo mo ki: Arungimis dwallki aha/ gwo mo dhali a'di si'da/ cik'ki aha/ 'twa/ mo dhali çiki aha/ ya/ m mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki yu'k a'di gway mo ka Daan mo. ⁷ Nyara/ çin'kina/ ma Rahiil a'di bwaaki'd dok/ e mo dhali dho'thka Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ isu/ mo. ⁸ Dhali yan'ko'd Rahiil oki gwo mo ki: Ki mon'thir jin ca'arki dem dem mo tani a'di i'thirkika/ 'bwah pem mo dhali pi gwo jipi/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki yu'k a'di gway mo ka Naptaali mo.

⁹ Ka Le/ah parki mo e mo ki a'di dak'ki'da dho'th mo tani ayim ki bu'th çin'kina/ nyaram piti jin ta'da Silpah mo mmoçiki a'di ka Yakuub mo mmota ash mo be. ¹⁰ Yan'ko'd çin'kina/ nyara/ ma Le/ah a'di dho'thki'da

Yakuub ya/ mo be. ¹¹ Dhala Le/ah ki o gwo mo ki: Mo i e ki 'bor mo, wakan ayim ki yuk a'di gway mo ka Jaad mo. ¹² Cijkina/nyara/ ma Le/ ah a'di jin ta'da Silpah mo dho'thki'da Yakuub ya/ jin 'kon ma po/i su/ mo. ¹³ Dhala Le/ah ki o gwo mo ki: Aha/ be i'bora bwa mo, haali/ aris upi 'baar mo mini yuk aha/ gway ki ji gi 'bora bwa mo, wakan ayim yukki a'di gway mo ka Ashiir mo.

¹⁴ Ka tee jin 'cithkunu pos bunycaan mo tani aRa/ubiin a'di yaki'd mo dhali gam mamana kamu/ e bunto mo (a'di jin yuku ki 'twa/ ma Arab ka luppaaah mo). Dhali a'di ki kalki uni kum ka Le/ah mo. Dhali yan'ko'da Rahiil o gwo mo ki: Ciyaa/ mo ma, aha/ 'thona / e maman cwa ma luppaaah jin kalkina ya/ m pini mo. ¹⁵ Hila yim ki thoKa yim gwo mo ki: A/ a'di ta ari mii jin gwa'dagwa'd mo mmobutha ka'him pem mo 'peni aha/ mo 'taa? Dhali / e ki dok/ e o gwo mo ki / e mini kal maman cwa ma luppaaah jin kalkina ya/ m pem 'te/ si'dawa? Rahiil ki thoKa yim gwo mo ki: Ba a'di be midi ya ishi/ e mon'thiny shwane/ mo gom maman cwa ma luppaaah jin kalina ya/ m pini mo 'te/ be. ¹⁶ Ka Yakuub pu'dki'd mo 'peni bunto mom'pimpili/ mo tani aLe/ah yaki'd ka pije/ mo mmogam a'di 'kup mo, dhali o a'di gwo mo ki: /E mini mii yayu/ aha/ shwane/ mo haali/ aha/ yolkina /e mo ki maman cwa ma luppaaah jin ta jim ma ya/ m pem mo. Wakan a'di ishki'd nyaKa yim mon'thiny caan mo. ¹⁷ Dhali Arungimis cikki gwo ma Le/ ah mo dhala yim bwaaki'd mo dhali dho'thka Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ imudhe'd mo be. ¹⁸ Le/ah ki o gwo mo ki: Arungimis ciki aha/ tom pem jin karka/ ka bara tu'c mo haali/ aha/ cikina cijkina/ nyaram pem ka ka'him pem mo. Wakana yim ki yuk a'di gway ka Yassaakar mo. ¹⁹ Dhali aLe/ah a'di bwaaki'd mo dok/ e dhala yim dho'thki'da Yakuub ya/ jin 'kon ma po/i pe'de/ mo be. ²⁰ Dhali yan'ko'da Le/ ah ki o gwo mo ki: Arungimis a'di tashaa/ ki tom 'boro'd jin kamu/ akam mo. Shwane/ akathim pem midi tak aha/ mo haali/ aha/ dho'thkina a'di iya/ kun 'kon ma po/ ipe'de/ mo. Wakan ayim ki yuk a'di gway mo ka Sabuluun mo be. ²¹ Yan'ko'da yim dho'thki 'bwa/ mo dhali yuka yim gway mo ka Diinah mo. ²² Dhali yan'ko'da Arungimis si'da/ kaki'da Rahiil e mo dhali Arungimis cikki'da yim gwo mo dhali ka'dka yim bwa ma dho'th piti 'twa/. ²³ Ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Arungimis kalki mowaK pem sho'k ka pije/ mo. ²⁴ Dhala yim ki yuk a'di gway ka Yuusup mo mmo/ o gwo mo ki: Dhalka Arungimis maraa/ ya/ a kamu/ is mo.

²⁵ Ka Rahiil dho'thki'da Yuusup mo tani aYakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Karki aha/ 'pen mo ki aha/ mina ya mo e gu'b pem

mo dhali e bampam pem mo. ²⁶ Ciyaa/ up pem mo dhali ucim pem mo uni kun miikika/ /e atu'c mo dhali dhalkaa/ bway ayana mo haali/ /e mishkina tu'c kun miikika/ /e mo be. ²⁷ Hila Laabaan o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e mini dhala/ bway mmo/ o gwo gi wakan mo si'da/ tani aha/ da/arkina gwo mo ki to jin mishu ki jamas mii mo tani Tapa a'di 'borki aha/ mii gom /e mo be. ²⁸ Yeri to gway mo, uni kun gamu ki ji gi miinu to mo dhali aha/ mina ciki /e uni mo be. ²⁹ AYakuub ki o a'di gwo mo ki: /E ki is pini mishi to kun miikika/ /e atu'c mo dhali aris to/ em pini 'ko /e ki 'kom pa mo gom mo jin hilka/ uni ki 'bore/ mo be. ³⁰ Haali/ /e tan jasi ushi'ceenne/ kagush mo ntwa/ a/ ki aha/ dina ki pu'du/ mo dhali shwane/ uni markunu is ka enthus mo dhali Tapa 'borki /e mii eya ris mo gunn kun tu'kka/ mo. Hili dhali aha/ kakasja si'da/ miga/ mii thoson to gom ku gi gu'b pem mo? ³¹ A'di ki o gwo mo ki: Atinta a'di imiga/ ci /e mo? AYakuub o gwo mo ki: /E mini ci aha/ torj kamu/ yisa. Wakki/ /e mini mii to yan gom aha/ mo aha/ mina dok/ e ci ama'diny ka'bal pini ashon dhii/i'd mo dhali ta amandhu uni mo. ³² Dhalki aha/ yana e bwaman ma arisa ma'diny ka'bal pini ki tur mo shwane/ mmokwa/ 'peni arisa unycur dhali adhudhunyanj ka'bal dhali ka'bal 'thi/ ka ris mo dhali 'peni arisa dhudhunya/ min 'thi/ mo dhali arisa unycur mi mo, dhali uni gi wakan mo tani uni be ita tom pem jin gamka/ ki ji gi miinu to mo be. ³³ Dhali gom gwom pem ji wakan mo jin oka/ ki o ma tete/ mo tani /e mini thok gwo gom aha/ yilan'kamu/ i'ko'd mo ki /e mini pu'du/ mo, dhali para ris tom pem jin miga/ gam ki ji gi miinu to inyakki /e mo. Aris uni kun tana unycur dhali gon tana dhudhunya/ mi dhali ka'bal 'thi/ wakki/ gamu mo tani uni minu den e oki kuki kwalu mo be. ³⁴ Laabaan ki o gwo mo ki: 'Boro'd be, dhalki a'di gi wakan mo me'd jin ona /e mo be. ³⁵ Hili 'peni acim caan mo tani a'di kwa/ ki'da aris gwa'hi mi bwa mo uni kun tana 'beres is mo dhala dhudhunya/ mo dhali aris kuman mi kun tana unycur mo dhali kan iya/ gwo mo mmoji uni mo be. ³⁶ Dhali a'di hashki uni mmo/iu mo si'dasi'd ka cim kwara mo 'peni bwaman a'di ki is piti mo dhala Yakuub mo. Dhala Yakuub dhuki kun tiya mo uni kun tana ma'diny ka'bal ma Laabaan mo be.

³⁷ Dhali yan'ko'da Yakuub kwa/ ki'da biny cwan this jin 'ta'dama' ta'dam mo dhali 'cith uni mo dhali thoson uni mo dhali 'ce cwa is mo mmotagi kush mo mmo'or gulu'c cwan'kush gwan eya tente/ mo. ³⁸ A'di dhuki cwan'kush gwan jin 'cena a'di is mbwambor ma ma'diny ka'bal mo eya al yi'de/ mo jin wolkunu uni yi'de/ ka kur mo e mo jin pu'dkin ma ma'diny ka'bal mo mmopi yi'de/

mo. Dhali me'd jin merkina uni mo mmo-mash mo tani uni pu'dkin mmopi yi'de/ mo be. ³⁹ Dhali ama'diny ka'bal merkin mo dhali mash mo mbwambor cwa gwan jin 'cena a'di is mo dhali wakan ama'diny dho'thki ushan kun 'beresa is ki 'beres mo dhali tana unycur mo dhali kun tana dhudhunya/ mo. ⁴⁰ Dhala Yakuub kwa/ki ka'bal bwa mo dhali kar jis/em piti 'kupki ka'bal kun 'beresa is ki 'beres mo dhali dhalki ka'bal 'thi/ e bwamana ma'diny ka'bal ma Laabaan mo dhali a'di ki dhu kum piti kun ura a'di ki she/ mo dhali diki gam uni me'd ka ma'diny kuma Laabaan mo be. ⁴¹ E bwaman ka'bal kun 'bitha is ki 'bi'th mo mmodho'th mo tani aYakuub ki gu cwa mo dhali dhu uni eya al yi'de/ mo mbwambori jis/ e ma ma'diny ka'bal mo ki uni mini mer mo dhali mash mo e bwaman cwa su/ gwan mo. ⁴² Hili e ka'bal kun 'ka'da is ki 'ka'd mo tani a'di diki dhu cwa gwan imun mo wakan uni gwan kun ta ka'bal kun 'ka'da is mo tani uni kuma Laabaan mo dhali kun 'bitha is ki 'bi'th gwan mo tani uni ta kuma Yakuub mo be. ⁴³ Ki mii wakan mo tani wathi/ ta pa mo ijasa/? dhali a'di taki'd ka ma'diny ka'bal jin caaca mo dhali up piti si'da/ takin gi up cinjina/ ka ris mo kun mii uni to ime'd mo dhali 'kwaninj gwath tana ris kun ta cinjinam piti mo kun mii a'di to ime'd mo dhali aris kalman mo dhali aris thuluny mo be.

31

¹ Dhala Yakuub cikki gwo jin 'kokina iya/ ma Laabaan mmo/o mo ki: aYakuub a'di bu'thki'da ris to 'baar mo kun ta kuma babam bana mo, dhali 'peni kuma babam bana mo tani a'di igamkina a'di mii adu is mmota pa ki pa kagahara mo be. ² Dhala Yakuub si'da/ mishki mo mo ka Laabaan diki hil a'di i e ki 'bore/ ki hila 'the mo me'd jin twa/a/ mo. ³ Dhali yan'ko'd Tapa ki owa Yakuub gwo mo ki: Do'ki / e eya 'cesh gi ibabam pini ka nyan'ko'd mo dhali e 'kwani ma bas pini mo dhali aha/ mina di e / e mo. ⁴ Gom gwo gi wakan mo tani aYakuub hashki gwo eya Rahiil dhala Le/ ah e mombwaasho jin 'kona ma'diny ka'bal piti mo. ⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ misha ka babam bum diki hil aha/ i e ki 'bore/ ki hila 'the mo me'd jin twa/a/ mo. Hili Arumgimis ma babam pem a'di nyakki di ki aha/ mo. ⁶ Um mishkin ki aha/ miikina ababam bum atu'c ki mom'bi'th pemi 'baar mo. ⁷ Dhali hili ababam bum a'di di'd mmohe'k aha/ e mo dhali ak tom pem e mo jin gamka/ki ji gi miiga/to mo me'd 'kume'd mo. Hili Arumgimis diki dhal a'di bway mo mmo'kosh aha/ mo. ⁸ A'di oki gwo mo ki: Wakki/ min dhudhunya/ mini dho'th mo tani uni a'di imini ta kum pini mo kun mina

/ e igam ki ji gi miina / e to mo, dhali arisa ma'diny uni ka jin gana/ uni idho'thkina dhudhunya/ mi mo. Dhali yan'ko'd dok/ e a'di ki o gwo mo ki: Wakki/ mi kun 'beresa is ki 'beres mini 'ko mo tani uni a'di imini ta kum pini kun mina / e igam mo ki ji gi miina / e to mo, dhali arisa ma'diny uni ka jin gana/ uni idho'thkina 'beres is mi mo. ⁹ Gom gwo gi wakan mo tani a'di ibu'thkin ma Arumgimis to/ e ma babam bum mo dhali ci uni ki aha/ mo. ¹⁰ Dhali yil kun bwan ma ma'diny ka'bal dhali mi mo tani aha/'de'kkina em pem 'kupki mo momis mo dhali mish to ki jan mo ka ris gwasi mi ji kun pekina jappa/ apo/ ma'diny ka'bal mo tani uni tana dhudhunya/ mo dhali uni 'beresa is ki 'beres mo dhali uni itana dindinj mo. ¹¹ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo gi Tapa o aha/ gwo ki jan mo ki: Yakuub, dhali aha/ ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. ¹² Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: 'Deki em pini 'kupki mo momis mo dhali pari mo e mo, aris mi kun pena jappa/ apo/ ama'diny ka'bal mo tani uni 'beresa is ki 'beres mo dhali uni tana dhudhunya/ mo dhali uni tana dindinj mo haali/ aha/ mishkina ris to kun miikin ma Laabaan apo/ e mo. ¹³ Aha/ tana Arumgimis ma Beet/ iil e mo jin wolkina / e ayini 'kuwosh jin karkina / e ka tinjilinj mo dhali / e ki thul gwo me'da po/ gom aha/ mo. Cuyi mis shwane/ mo 'peni bampa/ yan mo dhali do'ki / e ka nyan'ko'd e bampam pini jin dhothu / e mo. ¹⁴ Yan'ko'da Rahiil dhala Le/ ah thokki a'di gwo mo ki: A/ to'j kamu/ di'd jin 'tuntulkunu bwa ime'd mo walla mala kamu/ dhalkunu aman e gu'b ma babam bam mowa? ¹⁵ Aman shwane/ dina a'di ki yuk ki bunyan pan 'kwanin tiya mowa? Haali/ a'di yolki aman mo dhali a'di 'baarki'da guurush jin cikunu a'di gom aman mo. ¹⁶ Aris mal kun bu'thkin ma Arumgimis mo 'pena babam bam mo tani uni ta kum bam mo dhali kuki ucim bam mo. Hili shwane/ aris gwo gunn kun min ma Arumgimis i o / e mo tani miyi uni mo ma.

¹⁷ Wakan aYakuub cuki mis mo dhali dhu iya/ dhali i/ ash e kalman mo. ¹⁸ Dhali a'di dilki'da ris to/em piti sho'k mo, aris mal piti kun gamkina a'di adu is ki mii jin miikina a'di to mo, to/em piti kun tulkina a'di is mo e Pam Paddaan/ araam mo mmo/ii mo e bampa/ gi Pan Kanaan eya babam piti ka Is/ hak mo be. ¹⁹ Dhali ka cim caan mo tani aLaabaan a'di yaki'd mo mmo'cith ka'bal piti amur mo dhala Rahiil a'di kwalki tompinycon gi gu'b gi com mo. ²⁰ Dhala Yakuub shakalki'd mo ki e ka wu mo i'ko'da Laabaan jin ta wathi/ Araam mo mmodiki tor a'di gwo ki a'di murki'di gus mo be. ²¹ A'di guski'd mo nyakki aris to kun tana a'di mo dhali cu mis mo mmo'cith Yi'den

Kumma/ Elpuraat mo dhali a'di cu'thki jis/ em piti 'kupki bampa/ gi panj 'kuwosh e Pany Jil/aad mo.

²² Dhali yan'ko'd gwo tor'kunuwa Laabaan 'ko'da cim kwara mo ka Yakuub guski'd mo be. ²³ A'di bu'thki 'kwani ma bas piti nya'ki a'di mo dhali ur a'di isho'k ka cim pesu/ mo dhali bath a'di isho'k ki ya'th ya'th mo e bampa/ gi Pany Jil/ aad mo be. ²⁴ Hili Arumgimis pu'dki'da Laabaan mo a'di jin ta wathi/ Araam ki jan mo mon'thiny mo dhali o a'di gwo mo ki: 'Cunycuri is pini ki 'bore/ mo ki /e mini diki o gwon tal 'de'j kamu/ ka Yakuub mo walla ki gwom 'boro'd mo walla ki gwo shiyi'd mo.

²⁵ Dhali aLaabaan gamki'da Yakuub mo. Dhala Yakuub a'di thumki gu'b burrinyem piti e bampa/ gi panj 'kuwosh mo dhali aLaabaan nya'ki 'kwani ma bas piti mo tani uni ishkina yuuka/ mo e panj 'kuwosh gi Pany Jil/ aad mo be. ²⁶ Dhali aLaabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Atinta si'da/ imiikina /e mo mmokwal aha/ to mo kan mo dhali bor i' bwa/ m pem mo me'd 'kwani kun bu'thkunu ki shemen gandala turga/ e mo wakan gomata mo? ²⁷ Gomata iguskina /e ka kwal is mo dhali kwal aha/ to mo dhali ilu/ diki tor aha/ gwo mo, wakan ki aha/ mina 'taki karki /e 'pen ki bwanj 'kunyud mo dhali ki gway jin yuku mo ka danluuka kun doru ki me'd mo dhali ka dhen'dhenye/ kun 'kon ma shu/ i pesu/ mo? ²⁸ Dhali atinta dina /e ki dhalaa/ bway mo mmopi iya/ m pem dhali i' bwa/ m pem 'twa/ mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ ki 'bore/ ibway mo. Shwane/ /e mii miimpus mo. ²⁹ A'di ta mom'bi'th pem mo mmo'kosh /e jwa mo shwanetan, hili Arumgimis ma babam pini a'di tor'ki aha/ gwo ki jan ka en'thiny mo mmo/o gwo mo ki: 'Cunycuri is pini ki 'bore/ mo ki /e mini diki o gwon tal 'de'j kamu/ ka Yakuub mo walla ki gwom 'boro'd mo walla ki gwo shiyi'd mo. ³⁰ Shwane/ /e yakin mo haali/ /e 'kosha dhan tem pa kagahara gom gu'b gi cim mo, hili atinta si'da/ ikwalkina /e tompinycon pem mo? ³¹ AYakuub thokki'da Laabaan gwo mo ki: Haali/ aha/ ko/ kina is mo haali/ aha/ kulumkina gwo ibwa mo oki /e mini bu'th i' bwa/ yin ki 'bi'th 'peni aha/ mo be. ³² E a'din 'de/ yin jin mina /e gam tompinycon pini nycine/ mo tani mididi diki di ki e mo. E burj'kus 'kwani ma bas bana mo tani tori to e ki me'd mo uni kun ta kum pini kun bu'thka/ mo dhali kali uni mo. Dhala Yakuub yisa mishi gwo 'bana kamu/ mo ka Rahiil a'di ikwalki uni mo.

³³ Wakan aLaabaan ciki gi gu'b burrinye/ ma Yakuub mo dhali gu'b burrinye/ ma Le/ ah mo dhali gu'b burrinye/ gi up cin'kina/ su/ gi i' bwah mo, hili a'di diki gam uni mo. Dhali a'di yaki'd ka pije/ mo 'peni gu'b burrinye/ ma Le/ ah mo dhali ci'jima Rahiil mo

be. ³⁴ Dhali aRahiil a'di ka jin gana/ ikwalki tompinycon gi gu'b gi com mo dhali dhu uni aponj kalman e bwam ma ras mo dhali ca'bi uni 'pena po/ mo. Laabaan a'di kulki'da ris gu'b burrinye/ 'baar mo dhali diki gam uni mo be. ³⁵ Dhali ayim ki o com gwo mo ki: Tapam pem mididi mii dhalka nyor ki mii shwa mo haali/ aha/ mola cu ibwambori /e mo haali/ bway gi up mo tani a'di di'da po/ aha/ mo. Wakan a'di njapki'da njap ki bur bur mo hili a'di diki gam tompinycon gi gu'b piti mo.

³⁶ Dhali yan'ko'da Yakuub warki'd ki dhana nyor jin caaca mo dhali waka Laabaan mo. Yakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Tom pem jin thamka/ mane si'da/ ti dhali mane miinthus pem mo? jin urkina /e aha/ isho'k ki 'bar 'bar mo kan? ³⁷ Ba /e njapki bwam tom pem mo ki bur bur mo. Aris uni 'baar mo kun gamkina /e mo tani uni ta ku ki gu'b piniya? Dhu uni imahan mo ibwambori 'kwani ma bas pem mo dhali 'kwani ma bas pini mo ki uni mini 'cunycur to mo e bwaman ana su/ mo. ³⁸ Yil 'koni iss 'de/ kun nya'ka/ ca' b ki /e mo. Aris gwasinj ka'bal pini dhali kuman ka'bal uni thamka/ hil yisa dhali aha/ si'da/ dinaki 'ka jan tal 'de'j kamu/ mo 'pena ma'diny ka'bal pini mo be. ³⁹ Uni kun dhera tongwapi/ is ka gwapi/ mo tani uni 'koka/ kali /e mowa? Aha/ thiskina is 'ko'd e mo gom uni mo dhali e 'peni bwam me'd pem mo tani /e ki 'thek' gwo mo gom uni mo wakki/ uni kwalu montee mo walla mon'thiny mo. ⁴⁰ Aha/ a'dan be montee jin 'ba'th ma tente/ mmoshilaa/ is mo dhali 'thama 'thupga/ mo mon'thiny mo dhali e ish em pem mo tani a'di guski'd mo 'peni em pem mo be. ⁴¹ Yil 'koni issu/ jin nya'ka di ki e e gu'b pini mo, dhali aha/ miikina /eya tu'c ki yili 'kume'd i'ce'dka donjon mo gom i' bwa/ m pini su/ gwan mo, dhali yili pe'de/ si'da/ goma ma'diny ka'bal pini mo dhali /e akki tom pem e me'di 'kume'd mo uni kun gamka/ ki ji gi miinu to mo. ⁴² Wakki/ a'di mididi 'taki diki ta Arumgimis ma babam pem mo a'di jin ta'da Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali a'di jin ko/ kin ma Is/hak mo wakki/ a'dinj gana/ yan mididi 'taki diki di ka 'ban pem mo tani /e ka jin gana/ mini 'taki hash aha/ mo me'd 'terj gana/ mo. Arumgimis mishki isa nyor pem jin wo'c aha/ she/ mo dhala tu'c gi me'd pem mo dhali kucur /e ka en'thiny mo.

⁴³ Dhali yan'ko'da Laabaan thokki'da Yakuub gwo mo ki: I' bwa/ m gwan mo tani uni ita i' bwa/ m pem mo dhali uci gwan mo tani uni ita uci pem mo dhali ama'diny ka'bal gwan mo tani uni itana ma'diny pem mo dhali aris to kun parkina /e e mo tani uni ta kum pem mo be. Hili ata a'di imiga/ mii shwane/ mo gom i' bwa/ m pem gwan

mo walla gom uci gwansan kun dho'thkina uni mo? ⁴⁴ Yayo/ shwane/ mo dhali dhalki ana gama gwo me'd mo /e dhali aha/ mo, dhali dhalki a'di ta gwo jin minu mish tor e bwaman /e dhali aha/ mo. ⁴⁵ Wakana Yakuub bu'thki wosh mo dhali thum a'di ka tinjilinj mo be. ⁴⁶ Dhala Yakuub ki tor 'kwani ma bas piti gwo mo mmo'tuli wosh is mo. Dhali uni bu'thki wosh mo dhali su'k uni ka tul 'kup mo dhali uni shwaki to imattaan e mo ma tul 'kup wosh mo. ⁴⁷ Dhala Laabaan ki yuk mo caan gway ka YajarSahduutha mo, hila Yakuub yukki a'di gway ka Jal/iid mo. ⁴⁸ Dhala Laabaan ki o gwo mo ki: Wosh su'k yan mo tani a'di midit'or gwo e bwaman /e dhali aha/ mo 'pena tee yan shwane/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di yukki mo yan gway ka Jal/iid mo be. ⁴⁹ Dhala tinjilinj yan yuk'kunu gway ka Mispah mo haali/ a'di oki gwo mo ki: Tapa a'di ihilki'da hil e bwaman /e mo dhali aha/ mo ki ana mina mii pi mo ka rem'kup 'pena kamu' kamu/ mo. ⁵⁰ Wakki/ /e mini tham i'bwa/m pem to mii apo' mo walla /e wari mini bu'th upa tiya mmopana'd i'bwa/m pem isa po/ mo tani, ba wathinj kamu/ piyi'd mmonyak di ki ana mo mmomii mo, hili, kayi gwo e mo, Arungimis a'di ita'da amantor gwo e bwaman /e dhali aha/ mo be.

⁵¹ Dhali yan'ko'da Laabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Pari wosh su'k gwan e mo dhala tinjilinj piti mo a'di jin thumkika/ mo e bwaman /e mo dhali aha/ mo. ⁵² Wosh su'k yan a'di ita'da man/ o gwo mo dhali atinjilinj a'di ita'da man/ o gwo mo ki aha/ mina diki pe 'kuwosh su'k yan mo e /e mo, dhali /e si'da/ mini diki pe 'kuwosh su'k yan e aha/ mo gom mo jin 'koshuwa 'kosh mo be. ⁵³ Arungimis ma Ibrahiim dhali Arungimis ma Nahur a'di jin ta'da Arungimis ga babam buni mo dhalki a'di dwell gwo i bwaman ana mo. Wakana Yakuub thulki gwo me'da po/ mo ki monko/ is ma babam piti ka Is/hak mo. ⁵⁴ Dhala Yakuub a'di ciki to mo mmomiiya basa 'cesh mo e 'kuwosh jin turatur mo dhali yuk 'kwani ma bas piti mo dhali shwa maanj'kuthu'd mo, dhali ki uni shwaki maanj'kuthu'd mo tani uni 'kokin e mun mmo'baar mon'thiny yan mo e 'kuwosh jin turatur mo be.

⁵⁵ Mon'thamo/ ka 'tum mo aLaabaan a'di cuki mis mo dhali pi idhancom 'twa/ mo dhali i'bwa/m piti mo dhali 'bor uni mii mo dhali yan'ko'd a'di ki kwa/ is piti bwa 'peni uni mo dhali dok' bway pa ka nyan'ko'd mo be.

32

¹ AYakuub a'di iyaki'd mo e bway piti mo dhali iman'doyu gwo gamki a'di 'kup mo. ² Dhali ka Yakuub mishi uni mo tani a'di oki

gwo mo ki: Uni gwansan ita 'kwani ma mee ma Arungimis mo. Wakan a'di yukki mo caan gway mo ka Mahanaayim mo.

³ Dhala Yakuub hashki'da ris 'kwani ma gum bway piti n'twa/ a/ ki a'di mo eya Iisu jin ta'da kam piti mo e bampa/ ki Pa Si/iir mo jin ta bampa/ Aduum mo. ⁴ A'di ye'thki uni sho'k ki gwo mo mmo/ o ki: Iiyi tor'ki tapam pem ka Iisu gwo mo ki: Cinjinam pini ka Yakuub oki gwo gi wakan mo ki: Aha/ yakina yanyca/ mo e pa Laabaan mo dhali ca'b ntagi shwane/ mo. ⁵ Dhali aha/ tana ga risa morbip mo dhali aris thuluny mo dhali ama'diny ka'bal mo dhali aris cinjinan' 'kwaninj gwa'th mo kun miina tu'c mo dhali aris cinjina/ nyara/ mo kun miina tu'c mo dhali aha/ hashkina gwo mo mmo'tor tapam pem gwo mo ki aha/ mina gam mii ma 'the 'peni jis/em pini mo.

⁶ Dhali aris 'kwani ma gum bway piti uni dokkin ka nyan'ko'da Yakuub mo mmo/ o gwo mo ki: Aman pu'dkina eya kam pini ka Iisu mo dhali a'di di'd mmoyayu/ mo mmogam /e 'kup mo nyakki 'kwaninj gwa'th kun 'koni iss 'kwanimpa i/iss 'de/ kun nyak' iiyu/ ki a'di mo. ⁷ Dhali yan'ko'da Yakuub ko/ki is kagahara mo dhali a'di butha 'tham mo dhali a'di kwa/ ki 'kwani bwa mo kun 'kokin nyakki a'di mo dhali ama'diny ka'bal mo dhala buhany bip mo dhali aris kalman mo mmo'ko ka ta/ isu/ mo. ⁸ A'di kulumki gwo ibwa mo wakki/ Iisu midit' pu'du/ ka ta/ 'de/ mo dhali 'ce'da/ 'ce'd sho'k mo tani atanj kamu/ minu dhalku mo mmoye mo be.

⁹ Dhala Yakuub ki o gwo mo ki: Ayy Arungimis ma babam pem ka Ibrahiim mo dhali Arungimis ma babam pem ka Is/hak mo, ayy Tapa /e jin oki aha/ gwo mo ki: Dok' ka nyan'ko'd e bampam pini mo dhali e 'kwani ma bas pini mo dhali aha/ mina mii /e ki 'bore/ mo. ¹⁰ Aha/ dina ki ha me'd mo goma ris mo/en jin telu sho'k mo dhali goma ris mii ma isinj ganam pini mo uni kun tor'kina /e cinjinam pini mo haali/ ki cwa gi me'd pem 'te/ mo tani a'di i'ci'thka/ Yi'dej Kumba/ Uurdun mo dhali shwane/ aha/ warkina ki wathi/ jin 'kon ma ta/ i su/ mo be. ¹¹ Cuki aha/ mo ma, aha/ 'thona /e mo 'peni me'd ma kam pem mo isi 'peni me'd ma Iisu mo haali/ aha/ ko/kina a'di mo isi ciki/ a'di midit' pu'du/ mo dhali 'kosh am 'baar mo jwa mo nyakki ita'da ki uci ilu/ mo. ¹² Hili /e oki gwo mo ki: Aha/ mina mii /e ki 'bore/ mo dhali dhu emen pini mmowa e ka si'b gi bwam ma al yi'de/ mo a'di jin minu mol der e mo goma buhany piti mo.

¹³ Wakan a'di ishki'd imattaan mon'thiny mo dhali a'di ki bu'th 'peni to kun tana a'di mo to jin cinu ki me'd mo goma kam ka Iisu mo. ¹⁴ A'di ciki a'di kuman ka'wali iss 'kwanimpa i'kume'd mo dhali gwasi mi i/iss 'de/ mo dhali kuman ka'wali iss 'kwanimpa

i'kume'd mo dhali gwasinj ka'wali iss 'de/ mo. ¹⁵ Dhali kuman kalman kun umuwa ko i iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo nyakki ushan buni mo dhali bipi issu/ mo dhali amor-bipi 'kume'd mo dhali kuman thulunyi iss 'de/ mo dhali gwaṭhan thulunyi 'kume'd mo. ¹⁶ Aris to gwansan idhukina a'di e me'd ma ris cingkinam piti mo dhali aris uni urkunu ki she/ ki she/ mo dhali a'di oki'da ris cingkinam piti gwo mo ki: Iiku/ ntwa/a/ ki aha/ mo dhali kari buli bwaman mo mmo/ur to mo dhali uri to mo. ¹⁷ A'di ye'thki uni kun iikin ntwa/a/ sho'k ki gwo mo ki: Ka Iisu jin ta'da kam pem midi gam um 'kup mo dhali dot um gwo mo ki um ta gu maja mo tani, dhali um iini ii mana mo? tani, dhali aris to maja gwansan kun iini bwambori um mo isan? tani, ¹⁸ dhali yan'ko'd mo mini o gwo mo ki: Uni ta ku gi cingkinam pini ka Yakuub mo, uni ta to kun cinu ki me'd kun hashu /e tapam pem ka Iisu mo dhali a'di ki is piti yayi'di 'ko'di aman mo be. ¹⁹ A'di mii miin 'de/ yan jin nyakka'd mmoye'th uni kun 'kon ma po/ isu/ sho'k gi gwo mo dhali nyakki uni kun 'kon ma po/ ikwara mo dhali aris uni kun uru mo ki: Um mini mii o jasi gwon 'de/ mo eya Iisu mo ki um mini gam a'di 'kup mo. ²⁰ Dhali um mini o a'di gwo mo ki cingkinam pini ka Yakuub a'di di'd mmoyayu/ ki is piti i'ko'di aman mo, haali/ a'di kulumki gwo ibwa mo ki aha/ mina 'taki wan a'di is ki to jin cinu ki me'd mo kun iini bwambori aha/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina par jis/ em piti e mo: wakki/ a'di wariba/ midi 'taki bu'th aha/ mo. ²¹ Wakan to kun cinu ki me'd iikin mo mmoshu a'di bway mbwambor mo dhali a'di ki is piti ishki'd mo mon'thiny yin e gu'b burrinyem piti mo.

²² Dhali mon'thiny 'de/ yan mo tani a'di cuki mis mo dhali bu'th i/ashi su/ mo dhali up cingkina/ nyaram piti isu/ mo 'dhali ucim piti 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali a'di ki 'ciṭha al yi'de/ ma Yabbuug mo. ²³ A'di suski uni mo dhali hash uni mo mmo'ciṭh yi'de/ jin guski'd mo dhali nyakka ris to 'baar mo kun tana a'di mo. ²⁴ Dhala Yakuub a'di dhalkunu a'di 'de/ mo dhali a'di 'tirki'd uni ki wathiṅ kamu/ mo ntagi e kali kush mo. ²⁵ Ki wathi/ parki mo e mo ki a'di diki piya Yakuub e ki mii mo tani a'di ki ta a'di bwaman ma wum piti is ki me'd mo ntagi a'di burushki'd mo dhali awum gi Yakuub a'di irakki'd mo 'peni gocer piti mo me'd jin 'tirkin a a'di nyakki a'di mo. ²⁶ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Dhalki aha/ me'd, aha/ yana mo haali/ mo kalki kush mo. Hila Yakuub oki gwo mo ki: Aha/ mina dhal/ e me'd mo yisa isi ciki/ /e mini mii 'bor aha/ mii mo. ²⁷ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Gway pini yuku kaja mo? Dhali a'di ki thoḱ a'di gwo mo ka: Yakuub mo. ²⁸ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Gway pini minu mii 'koki

doḱ/ e yuḱ ka Yakuub yisa, hili ka Israyiil mo haali/ /e askina Arungimis nycine/ mo dhali 'kwani mo dhali /e piki mii e mo be. ²⁹ Dhali yan'ko'd Yakuub ki dot a'di gwo mo ki: Tori aha/ gwo mo ma aha/ 'thona /e mo, gway pini yuku kaja mo? Hili a'di oki gwo mo ki: Gomatinta idotkina /e gway pem mo? Dhali a'di ki la dhiṅ mii is mo i'bor a'di mii mo be. ³⁰ Wakan aYakuub yuḱki mo caan gway mo ka Panu/iil mo mmo/ o gwo mo ki: Haali/ Arungimis mishkika/ jis/ em piti ka karambor mo dhali hili mondiki/ em pem a'di 'tashkunu 'twa/ mo. ³¹ Atente/ sulki'da po/ a'di mo me'd jin pekina a'di Pa Panu/iil mo mmoto'b ki cwa mo haala wum piti ta njwol mo. ³² Gom gwo gi wakan mo 'pena cim caan mo tani 'Kwani ma Israyiili 'baar mo tani uni 'koki 'ka to kun miyncuru/ 'kus ki 'bi'th mo mmoraḱ dugu'b buni 'peni awum mo haali/ a'di burushki'da Yakuub awum piti mo 'peni dugu'b mo be.

33

¹ Dhali aYakuub i'de'kki em piti ki mis mo dhali par mo e mo dhali hili mo mo ma, Iisu a'di pu'dki'd mo nyakki 'kwanim piti kun 'koni iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ mo. Wakan a'di kwa/ ki uci bwa mo e bwaman ma Le/ ah dhala Rahiil mo dhali upi su/ gwan kun ta cingkina/ nyara/ mo. ² Dhali dhuki upi su/ gwan kun ta cingkina/ nyara/ mbwambor mo nyakki ucim buni mo dhali yan'ko'da Le/ah nyakki uci ma yim mo dhala Rahiil mo dhala Yuusup ḡ'ko'd gana/ mo ki tiya 'baar mo. ³ A'di ki is piti yaki'd ntwa/a/ ki uni mo dhali lunḱi is piti a'cesh ki goṅgo/ mo me'di pesu/ mo ntagi a'di 'dishki'da kam is mo be.

⁴ Hila Iisu a'di guski'd mo mmogam a'di 'kup mo dhali kar a'di mmota isa kony mo dhali biti 'bam piti mo dhali pi a'di 'twa/ mo dhali uni ki ko mo imontal 'de/ mo be. ⁵ Dhali ka Iisu 'de'kki em piti ki mis mo dhali par up e mo dhali aris uci mo tani a'di ki o gwo mo ki: 'Kwani kuna anansan kun nyak iiyu/ ki /e mo? AYakuub ki thoḱ gwo mo ki: Uci kun cikin ma Arungimis cingkinam pini ka 'the mo. ⁶ Dhali yan'ko'd up nyarany cingkina/ uni 'dishkin mo, uni dhali ucim buni mo dhali goṅ is ka 'cesh mo. ⁷ Le/ah miiki'd wakan mo dhali uci ma yim mo uni 'dishkin mo dhali goṅ is ka 'cesh mo dhala Yuusup ḡ'ko'd mo dhala Rahiil i'dishki mo is mo dhali uni goṅki is ka 'cesh mo. ⁸ Iisu dotki gwo mo ki: 'Pemen miim pini yan ta'da ta mo jin gamkika/ arisa taṅ 'kwaniṅ 'kup mo kan? AYakuub a'di thoḱki gwo mo ki: Mmogam mii ma 'the 'peni jis/ e gi tapam pem mo be. ⁹ Hila Iisu thoḱki gwo mo ki: Aha/ tana gi to kun 'koshi jwa mo akam pem. Dhuyi uni kun tana /e mo gom is pini mo. ¹⁰ Yakuub thoḱki gwo mo ki: Yisa, aha/ 'thokina /e mo, wakki/ aha/

mina gam mii ma 'the 'peni jis/em pini mo tani /e mini mii bu'th tom pem gwan kun cinu ki me'd mo 'peni me'd pem mo haali/ka jin gana/ mmopar jis/em pini e mo wakan mo tani a'di wana e ki mmopar jis/ e ma Arumgimis e mo mmobu'thkina /e aha/ ki mii ma 'the gi wakan mo be. ¹¹ Buthi uni mo, aha/ 'thokina /e mo tom pem gwan kun cika/ ka 'ka'd me'di is mo kun kalkika/ gom /e mo haali/ Arumgimis tu/ulki aha/ ki mii ma 'the mo dhali haali/aha/ takina gi to jin 'kosh jwa mo. A'di tirrishi a'di mo dhali a'di bu'thki uni mo be.

¹² Dhali yan'ko'd Iisu ki o gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e bway bana mo dhali aha/ mina shu /e bway mo. ¹³ Hila Yakuub thok a'di gwo mo ki: Tapam pem /e mishi uci ki uni gwa'dagwa'd mo dhali ama'diny ka'bal dhali dhana nul'kup ka'bal ta gi ushan mo kun miga/ hili e ki 'bore/ mo. Dhali wakki/ uni uru ki ur ma hala/hala/ ka cim 'de/ mo tani arisa ma'diny ka'bal uni mini wu 'baar mo be. ¹⁴ Dhalki tapam pem shuki cinkinam piti bway n'wa/ a/ mo dhali aha/ mina suska sus ka serec serec mo isi me'd n'atin to/e mo uni gun 'kon abori aha/ mo dhali isi me'd n'atin jin mina uci idhu mo, ntagi aha/ mina pu'dku/ i tapam pem e Pan Si/iir mo be.

¹⁵ Wakan Iisu oki gwo mo ki: Dhalki aha/ dhalkina /e 'kwani' gwa'th kun nyak 'ko ki aha/ mo. Hili a'di oki gwo mo ki: Atinta a'di imina uni mii cor imun mo? Dhalki aha/ gama mii ma 'the 'peni jis/em pini mo tapam pem mo. ¹⁶ Wakana Iisu dokki'd mo ka tee caan mo e bway piti mo e Pan Si/iir mo be. ¹⁷ Hila Yakuub a'di yaki'd mo e Pan Sukkuut mo dhali nyan gi' b' gom is piti mo dhali nyan ris cin'ja/ goma ris to/em piti mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukunu mo caan gway mo ka Sukkuut mo be.

¹⁸ Dhala Yakuub a'di pu'dki'd ki 'dantar mo e 'penkuman bampa/ gi Pan Shakiim mo a'di jin di'di Pan Kanaan mo e bway piti jin yayina a'di mo 'peni Pam Paddaan/ araam mo dhali a'di pe'dki gu'b burrinyem piti iwambor 'penkuman bampa/ mo. ¹⁹ Dhali 'peni iya/ ma Hamuur mo a'di jin ta'da baba gi 'Kwani gi Pan Shakiim mo tani a'di yolki'da 'cesha kamu/ ka riyaal iss 'kwan-impa imudhe'd mo a'di jin thumkina a'di gu'b burrinyem piti mo. ²⁰ E mo yan mo tani a'di ka'bki'da gwata/ mo a'di jin minuwa basa 'cesh mo dhali yuk mo yan gway mo ka El-Elohe Israyiil mo.

34

¹ Dhali aDiinah jin ta 'bwa/ ma Le/ah a'di jin dho'thkin ma yim ka Yakuub mo a'di yaki'd mo mmobuta ris up gi bampa/ yan mo be. ² Dhali ka Shakiim jin ta ya/ ma Hamuur

jin ta Wathi/ gi Pan Hiwwi jin ta ya/ ma malik gi bampa/ yan parki'da yim e mo tani a'di bu'thki'da yim mo dhali ish nyakka yim mo dhali kara yim is ki gwa'd mo. ³ Dhali akashiram piti dirkunu mo 'kup ka Diinah mo a'di jin ta 'bwa/ ma Yakuub mo. A'di enki nyara/ yan mo dhali wal 'twa/ ka yim ki wala tete/ mo. ⁴ Wakan Shakiim tor'ki'da tor ki com jin ta'da Hamuur mo mmo/o gwo mo ki: Guyaa/ nyara/ yan mo ma mmota a'bom pem mo. ⁵ Dhali ka Yakuub cikki gwo mo ki a'di shi/ki 'bwa/ m piti ka Diinah is mo tani, hili iya/ 'koyina mo mmohil to/em piti e bwaasho/ mo. Wakana Yakuub bu'thki mon'ku'th is piti mo ntagi uni pu'dkin mo be. ⁶ Dhala Hamuur jin ta'da baba ma Shakiim mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo mmo'tora tor ka Yakuub mo. ⁷ Dhali iya/ ma Yakuub pu'dkin mo 'peni bwaasho mo ki uni cikki gwo yan mo dhali 'kwani gwan shwan ma anyor eya du mo dhali miya anyor kaga-hara mo haali/ a'di wakaski tonthus yan jin ta pus e 'Kwani ma Israyiil mo mmo/ ishi 'bwa/ ma Yakuub mo haali/ tonthus gi wakan ka ba/ iminu 'koki mii mii mo be.

⁸ Hila Hamuur tor'ki'da tor ki uni mo dhali o gwo mo ki: Akashira/ gi ya/ m pem ka Shakiim a'di 'tho'tha bwa gom 'bwa/ m bum mo, aha/ 'thona um mo, mmo'ciya yim ki a'di mo mmomash mo. ⁹ Thosoni gwo gi mi-imash nyakki aman mo, ciyu/ i' bwa/ m bum ki aman mo dhali buthi i' bwa/ m bam gom is bum si'da/ mo. ¹⁰ Um mini nyak 'ko ki aman mo dhali mony'cesh midi di ki kany gom um mo. 'Koyi mo dhali miya tu'c e a'di mo dhali gami mal e a'di mo. ¹¹ Shakiim si'da/ oki gwo eya baba ma yim mo dhali e ikam ma yim mo ki: Dhalki aha/ gama mii ma 'the e jis/ em bum mo dhali aris to gunn kun mina uni o aha/ mo tani aha/ mina ci uni mo be. ¹² Doti aha/ mo ma, ma to gom miimash jin taka/ ki nyanye/ mo a'di jin ta tontak dhali to kun cinu ki me'd mo dhali aha/ mina ci uni isi me'd jin ona um aha/ mo, hili ciyaa/ nyara/ yan mmota a'bom pem mo. ¹³ Dhali iya/ ma Yakuub thokkina Shakiim gwo mo dhali com ka Hamuur gwo ka he'k e mo haali/ a'di shi/ ki 'bwah buni ka Diinah is mo be. ¹⁴ Uni oki uni gwo mo ki: Aman mola to yan mii mo mmo'ci 'bwah bam ki wathi/ jin 'konuki 'ci'tha/ munyal yis mo haali/ mii yan a'di imidi ta mii jin midi 'the aman is mo be. ¹⁵ Hili e mii yan mo tani aman mina gam gwo me'd nyakki /e mo ki /e mini mii war mo mmowa ki aman mo dhali aris 'kwani' gwa'th pini minu mii 'ci'tha/ munyal yis mo be. ¹⁶ Dhali yan'ko'd aman mina ci i' bwa/ m bam ki um mo dhali aman si'da/ mina bu'th i' bwa/ m bum gom is bam mo dhali aman mina 'ko nyakki um mo dhali warki 'kwani en 'de/ mo. ¹⁷ Hili wakki/ /e diki cik gwom bam mo dhali 'ci'tha/ munyal yis mo

tani aman mina bu'th 'bwa/m bam mo dhali aman mina ii mo be.

¹⁸ Gwom buni 'borki'da Hamuur bwa mo dhala Shakiim jin ta ya/ ma Hamuur mo be. ¹⁹ Dhali dhuru'c wathi/ diki ta diite/ mo mmomii to yan mo haali/ a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara gom 'bwa/ ma Yakuub mo. Dhali a'di si'da/ ita wathi/ jin ta'ku kagahara mmobol tiya 'baar mo e e bwaman ma wa'k piti ki montak mo. ²⁰ Wakana Hamuur dhali ya/ m piti ka Shakiim uni iikin ka piye/ e 'twan'kala gon gi 'pen'kuman bampa/ mo dhali tora tor ki 'kwani ki 'pen'kuman bampa/ mo dhali o gwo mo ki: ²¹ 'Kwani gwansan uni ita ikam bana mo. Dhalki uni 'kon mo e bampa/ yan mo dhali miya tu'c apo/ a'di mo haali/ hili mo mo ma, bampa/ beeyabee mo dhali midu 'kosh jwa mo gom uni mo. Dhalki ana butha i' bwa/ m buni mo mmomash mo dhali dhalki ana si'da/ cina uni 'bwa/ m bana mo. ²² Hili jasi e mii yan 'de/ mo tani a'di imina 'kwani igam gwo me'd mo dhali nyak' ko ki ana mo dhali war ki 'kwani en 'de/ mo, ki aris 'kwanin gwa' th 'peni bwaman ana mo tani minu 'ci' th/ a/ munyjal yis mo me'd jin 'ci' th/ kunu uniya munyjal yis mo be. ²³ Mina to/ em buni dhali mal buni dhali aris ton'kal buni 'koki ta kum bana mowa? Dhalki ana gama jasi gwo yan me'd ki uni mo dhali uni mini nyak 'ko ki ana mo be. ²⁴ Aris 'kwani kun iikin ka piye/ 'peni 'twan'kal ma gon 'pen'kuman bampam piti mo tani uni cikki gwo ma Hamuur mo dhali ya/ m piti ka Shakiim mo dhali aris 'kwanin gwa' th 'baar mo tani uni i' ci' th/ kunu amunyjal yis mo, aris uni 'baar mo kun iikin ka piye/ 'peni 'twan'kal ma gon gi 'pen'kuman bampam piti mo.

²⁵ Dhali ka cim 'koni kwara mo ki uni 'kon ki jama/ i is mo tani iya/ ma Yakuub su/ mo a'di jin ta'da Shim/ uun dhala Lawi uni kun ta ikam ma Diinah mo bu' thki gandala turgam buni mo dhali pu'dku/ e 'pen'kuman bampa/ ki e ka wu mo dhali 'kosha ris 'kwanin gwa' th gwan jwa mo 'baar mo be. ²⁶ Uni 'koshkina Hamuur dhali ya/ m piti ka Shakiim jwa ki gandala turga/ mo dhali susa Diinah ka piye/ 'peni gu'b ma Shakiim mo dhali uni ki ii mo be. ²⁷ Dhali iya/ ma Yakuub uni pu'dkin e mon'kosha 'kosh mo dhali kar 'pen'kuman bampa/ mmota abar ka bar mo haali/ 'bwah buni a'di ishi/ kunu is mo be. ²⁸ Uni bu' thkina ma' diny ka' bal buni mo dhala buhany bip buni mo dhali aris thulunyu buni mo dhali aris to gunn kun 'kon e 'pen'kuman bampa/ mo dhali kun 'kon e bwam bunto mo. ²⁹ Aris tom buni kun tana uni pa ki pa mo dhali aris ushi ucim buni mo dhali aris up buni mo dhali aris to gwan kun 'kon eya ris gu'b mo tani uni bu' thki uni mo dhali war ki tom buni jin dilina uni 'kwani mo. ³⁰ Dhali yan' ko'da Yakuub ki owa Shim/ uun dhala Lawi gwo mo ki: Um kalki mo

jin ra'ku arak isa po/ aha/ mo mmokar aha/ gway pem mmoshi/ a shi/ e bwaman 'kwani gi bampa/ yan mo uni kun ta 'Kwani gi Pan Kanaan mo dhali 'Kwani gi Pam Pirissi mo. Aha/ tana a/ ushala/ mo dhali wa'k/ uni mini tul isi montal 'de/ apo/ aha/ mo dhali pu'daa/ i is mo tani aha/ minu 'ce'd sho'k mo aha/ dhali nyakki kun gu'b pem 'baar mo. ³¹ Hili uni oki gwo mo ki: A/ miim piti 'boro'da? mmomii 'bwah bam me'da 'bom cal mowa?

35

¹ Arumgimis oki'da Yakuub gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali yayi ka gagamis e Pam Beet/ iil mo dhali ca' bi / e imun mo dhali ka' bi agwa' ta/ goma Arumgimis imun mo a'di jin piki / e i is mo me'd jin guskina / e mo 'pena kam pini ka Iisu mo. ² Wakan aYakuub oki gwo e kun gu'b piti mo dhali aris uni 'baar mo kun nyak 'ko ki a'di mo ki: Dhuya risa rum thus 'pen ka piye/ mo ma uni kun tana rum gi 'kwanim bunycani tiya mo 'peni bwam um mo dhali dhagami is bum mo dhali a'ki burrynem bum e mo. ³ Dhali dhalki ana cuna mis mo dhali iina ka gagamis e Pam Beet/ iil mo ki aha/ mina ka' b agwa' ta/ goma Arumgimis imun mo a'di jin tho'kki aha/ 'twa/ mo ka teem pem jin taka cis ka cis mo dhali a'di jin nyakki di ki aha/ mo eya ris mo gunn kun yakika/ mo. ⁴ Wakan uni cikina Yakuub arisa rum thus gi bunycan 'kwanin tiya mo uni kun takina uni mo dhali aris mala/ 'cem buni mo dhali aYakuub ba'kki uni mo e 'peny cwa ma caww jin 'dish Pan Shakiim is mo.

⁵ Dhali ki uni iikin ibway mo tani dhan mon'ko/ is 'peni Arumgimis yayi'da po/ 'pen'kuman bampa/ kun 'kamki uni is mo. Wakan uni 'koki ur iya/ ma Yakuub isho'k mo. ⁶ Dhala Yakuub a'di ipu'dki'd mo e Pan Luus mo a'di jin ta'da Beet/ iil mo a'di jin di'd e bampa/ Kanaan mo a'di dhali aris 'kwani kun nyakki 'ko ki a'di mo be. ⁷ Dhali imun mo tani a'di ika' bkina a'di gwa' ta/ mo mmomiya basa 'cesh mo dhali yuk mo yan gway mo ka iil Beet/ iil mo haali/ e mo yan mo tani Arumgimis tor'ki a'di is piti e eya tente/ mo me'd jin guskina a'di mo 'pena kam piti mo. ⁸ Dhala Dabuurah jin ta'da manhila Ripka mo a'di iwuki'd mo dhala yim a'di kankunu mo e 'peny cwa ma caww e mo jin di'd ka lungu'b ki Pam Beet/ iil mo. Wakan a'di iyuk'kunu a'di gway mo ka Alluun Bakuut mo.

⁹ Arumgimis piki'da Yakuubi is dok/ e mo me'd jin pu'dkina a'di mo 'peni Pam Paddaan/ araam mo dhali 'bor a'di mii mo be. ¹⁰ Dhali Arumgimis ki o a'di gwo mo ki: Gway pini be yuku ka Yakuub mo be dhali / e yisa minu dok/ e yuk gway pini ka Yakuuba mo yisa. Hili gway pini minu yuk

ka Israyiil mo. Wakan a'di iyukkunu a'di gway ka Israyiil mo be. ¹¹ Dhali Arumgimis ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis jin Eka/ Ek mo. Kali/ e mamana dho'th mo dhali mari/ e amar is mo. Kal 'kwaniny'cesh dhali arisa ta/ gi kal 'kwaniny'cesh mini piyu/ 'peni/ e mo dhali imalik ka ris mini du'du/ 'peni/ e mo. ¹² Mony'cesh jin cikika/ ka Ibrahim dhala Is/hak mo tani aha/ mina ci a'di / e mo dhali aha/ mina ci a'di ki emen pini i'ko'd mo be. ¹³ Dhali yan'ko'da Arumgimis borki is piti imis mo 'peni mo jin torkina a'diya tor nyakki a'di mo be. ¹⁴ Dhala Yakuub thumki'da tinjilij mo e mo yan jin torkina a'diya tor nyakki a'di mo, a'di jin ta'da tinjilij wosh mo dhali wolki'da tinjilij tompi i'kupi a'di jin cinu ki bwa ma 'the mo dhali wola yini 'kupi a'di mo be. ¹⁵ Wakana Yakuub yu'ki mo yan gway ka Beet/iil mo a'di jin torkin ma Arumgimis ator ki a'di mo be.

¹⁶ Dhali yan'ko'd uni iikin mo 'pena Pam Beet/ iil mo dhali uni si'dasi'd naskina/ 'peni Pan Apraatah mo, aRahiil shwan ma 'ci mo dhali ayim di'd e mo jin shwana bwan dho'th mo. ¹⁷ Dhali ka yim diki'd e mo jin shwana bwan dho'th mo tani a'bom jin karu mo mmowotha woth mo gom mondho'th up mo tani oki a'di gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma haali/ / e shwane/ murkini ta ga 'cingwatha kamu/ mo be. ¹⁸ Dhali me'da kashira/ ma yim di'di mmokwa/ kina a'di is bwa 'pena yim mo (haali/ ayim wuki'd mo) tani a'di ayim ki yuk a'di gway ka Ben/uuni mo hili com a'di iyukki a'di gway mo ka Benyamiin mo. ¹⁹ Wakana Rahiil a'di wuki'd mo dhala yim a'di kankunu mo e bway gi Pa Apraatah mo, a'di jin ta Pam Beetlaham mo be. ²⁰ Dhala Yakuub thumki'da tinjilij i'kup jis jwa ma yim mo a'di jin ta'da tinjilij i'kup jis jwa ma Rahiil mo a'di jin diki'd imun ntagi shwane-san mo be. ²¹ Israyiil a'di yaki'd mo dhali thum gu'b burriyem piti e bwampo/ gu'ba turga/ gi Pan Idir mo.

²² Ka Israyiil ca'bki'd e bampa/ yan mo tani Ra/ubiin a'di yaki'd mo dhali isha Bilhah mo a'di jin ta'da 'bom laça/ gi com mo dhala Israyiil cikki gwo yan mo.

Dhali iya/ ma Yakuub uni 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo. ²³ Iya/ ma Le/ah mo tani jin twa/a/ a'di jin ta'da bwanyara/ ma Yakuub a'di ita'da Ra/ubiin mo dhala Shim/uun mo dhala Lawi mo dhala Yahuuda mo dhala Yassaakar mo dhala Sabuluun mo. ²⁴ Iya/ ma Rahiil uni si'da/ annihe/ mo: Yuusup dhala Benyamiin mo be. ²⁵ Dhali iya/ ma Bilhah a'di jin ta nyarany cinjina/ ma Rahiil mo uni si'da/ annihe/ mo: Daan dhala Naptaali mo. ²⁶ Dhali iya/ ma Silpah uni si'da/ annihe/ mo: Jaad dhala Ashiir mo. Uni gwansan ita iya/ ma Yakuub mo kun

dho'thkunu a'di me'd jin dikina a'di e Pam Paddaan/araam.

²⁷ Dhala Yakuub pu'dki'di com ka Is/hak mo e Pa Mamra mo walla e Pan Giryat/ arba mo a'di jin ta Pa Habruun mo e mo jin yakin ma Ibrahim dhala Is/hak innya/ mo be. ²⁸ Dhali atee yil ma Is/hak uni 'koni iss 'kwanimpa ipedoñon mo be. ²⁹ Dhala Is/hak a'di ciki shi/in piti jin 'ko'd mo dhali a'di wuki'd mo dhali a'di gamkunu isi montal 'de/ nyakki 'kwanim piti mo mmotana a'di dhan guma dhan gana/ mo ka teem piti mo. Dhali iya/ m piti jin ta'da Iisu dhala Yakuub uni kanki a'di mo be.

36

¹ Uni gwansan ita emen ma Iisu mo (a'di jin ta Aduum mo). ² Iisu bu'thki'da ris up 'peni 'Kwanij Kanaan mo: Ada jin ta 'bwa/ ma Iiluun jin ta Wathi/ Hiththa mo dhala Uhulibaamah jin ta 'bwa/ ma Ana jin ta ya/ ma Sib/ uun mo jin ta Wathi/ Hiwwi mo. ³ Dhala Basmah jin ta 'bwa/ ma Isma/ iil dhali 'bwaham ka Nabayuut mo. ⁴ Dhala Ada dho'thki'da Iisu a/ Elipaas mo dhala Basmah dho'thki'da Ra/ u/iil mo. ⁵ Dhala Uhulibaamah dho'thki'da Ya/ uush dhala Yalaam dhala Guurah mo. Uni gwansan ita iya/ ma Iisu mo kun dho'thkunu a'di mo me'd jin dikina a'di e Pan Kanaan mo be.

⁶ Dhali yan'ko'da Iisu bu'thki'da ris up piti mo dhali aris iya/ m piti mo dhali aris i' bwa/ m piti mo dhali arisa wak gi gu'b piti mo dhali to/ em piti mo dhali aris tonjal piti 'baar mo dhali aris mal piti 'baar mo kun gamkina a'di adu is mo 'peni bampa/ gi Pan Kanaan mo dhali a'di yaki'd mo e bampa/ kamu/ mo 'pena kam piti ka Yakuub mo be. ⁷ Haali/ tom buni kun gamkina uni mo tani uni caaca kagahara mo gom uni mmo'ko imontal 'de/ mo haali/ mony'cesh jin tana uni aça/ apo/ mo tani mididi mol uni thip mo gom to/ em buni mo. ⁸ Wakana Iisu a'di ca'bki'd mo e bampa/ gi pan 'kuwosh ma Si/ iir mo. Iisu a'di ita wathi/ Aduum mo.

⁹ Uni gwansan ita emen ma Iisu mo jin ta'da baba gi 'Kwani gi Pan Aduum mo e bampa/ pan 'kuwosh ma Si/ iir mo be. ¹⁰ Gway gi iya/ ma Iisu uni annihe/ mo: Elipaas jin ta ya/ ma Ada mo jin ta asha Iisu mo dhala Ra/ u/iil jin ta ya/ ma Basmah jin ta asha Iisu mo. ¹¹ Dhali iya/ ma Elipaas uni annihe/ mo: Temaam dhala Awmaar dhala Sapwa dhala Ja/ thaam dhala Ganaas mo be. ¹² (Timnaa/ a'di ita'da 'bom laça/ goma Elipaas mo a'di jin ta ya/ ma Iisu mo. Ayim a'di idho'thki'da Amaliik ka Elipaas mo.) Uni gwansan ita iya/ ma Ada jin ta asha Iisu mo be. ¹³ Uni gwansan ita iya/ ma Ra/ u/iil mo: a'di jin yuku gway ka Nahath dhala Saarah dhala Shammah dhala Missa mo. Uni gwansan ita iya/ ma Basmah mo jin

ta asha Iisu mo. ¹⁴Uni gwansan ita iya/ ma Uhulibaamah mo a'di jin ta 'bwa/ ma Ana mo jin ta ya/ ma Sib/uun mo jin ta asha Iisu mo. Ayim dho'thki a'di aYa/uush mo dhala Yalaam dhala Guurah mo be.

¹⁵Uni gwansan ita iya/ ma Iisu kun tana ris tapa mo. Iya/ ma Elipaas a'di jin ta'da bwanara/ ma Iisu mo: Temaana dhala Awmaar dhala Sapwa dhala Ganaas uni ita tapa mo. ¹⁶Guurah dhala Ja/ thaam dhala Amaliik uni gwansan si'da/ ita tapa 'pena Elipaas e bampa/ gi Pan Aduum mo uni kun ta iya/ ma Ada mo. ¹⁷Uni gwansan si'da/ ita iya/ ma Ra/u/iil jin ta ya/ ma Iisu mo: Nahath dhala Saarah dhala Shammah dhala Missa mo uni gwansan ita tapa 'pena Ra/u/iil mo e bampa/ gi Pan Aduum mo. Uni gwansan ita iya/ ma Basmah mo jin ta asha Iisu mo. ¹⁸Uni gwansan ita iya/ ma Uhulibaamah jin ta asha Iisu mo uni kun ta itapa mo: Ya/ uush dhala Yalaam dhala Guurah mo. Uni gwansan ita tapa 'pena Uhulibaamah jin ta 'bwa/ ma Ana a'di jin ta asha Iisu mo be. ¹⁹Uni gwansan ita iya/ ma Iisu mo (jin ta Aduum mo) dhali itapam buni anann mo be.

²⁰Uni gwansan si'da/ ita iya/ ma Si/iir jin ta Wathi/ gi Pan Huri mo a'di jin cila bampa/ yan mo: Luthan dhala Shubal dhala Sib/ uun dhala Ana mo. ²¹Dishun dhala Iisar dhala Dishan mo uni gwansan ita itapan 'Kwani gi Pan Huri mo kun ta iya/ ma Si/iir e bampa/ Pan Aduum mo. ²²Iya/ ma Luthan mo tani ita iHuri dhala Hemam mo, dhali 'bwah ma Luthan mo tani a'di ita'da Timnaa/ mo. ²³Uni gwansan ita iya/ ma Shubal mo: Alwaan dhala Manaahah dhala Ebaal dhala Shapwa dhala Unam mo. ²⁴Uni gwansan ita iya/ ma Sib/ uun mo: Ayyah dhala Ana a'di jin ta'da Ana jin gamki yi'de/ jin kasha e ki kash jin 'batha'ba'th e mombwaasho mo me'd jin urkina a'di aristhulun ma Sib/ uun jin ta'da babam piti mmociya shon dhii/ i'd mo. ²⁵Uni gwansan ita uci ma Ana mo: Dishun dhala Uhulibaamah a'di ta 'bwa/ ma Ana mo. ²⁶Uni gwansan ita iya/ ma Dishan mo: Hamdaan dhala Ashbaan dhala Yiithraan mo dhala Karaan mo. ²⁷Uni gwansan ita iya/ ma Iisar mo: Bilhaan dhala Sawaan dhala Agaana mo. ²⁸Uni gwansan ita iya/ ma Dishun mo: Uus dhala Araan mo. ²⁹Uni gwansan ita itapan 'kwani bampa/ Huri mo, uni kun ta itapa mo: aLuthan dhala Shubal dhala Sib/ uun dhala Ana mo. ³⁰Dishun dhala Iisar dhala Dishan uni gwansan ita itapa gi 'Kwani Huri mo isi me'da bas buni kun tana uni mo e Pan Si/iir mo.

³¹Uni gwansan ita imalik mmoji/ a ji e bampa/ Pan Aduum mo n'wa/ a/ ka malik 'denj kamu/ diki ji/ a ji apo/ 'Kwani ma Israyiil mo be. ³²Baala/ a'di jin ta ya/ ma Ba/

uur mo a'di ijiki'da ji apo/ Pa Aduum mo dhali 'penkuman bampam piti yuukkunu gway ka Dinhaabah mo. ³³Baala/ a'di iwuki'd mo dhala Yubab jin ta ya/ ma Saarah 'pena Busrah mo tani a'di ijiki'da ji i embul piti mo. ³⁴Yubab a'di iwuki'd mo dhala Husham 'peni bampa/ 'Kwani gi Pan Temaana a'di ijiki'da ji mo i embul piti mo. ³⁵Husham a'di wuki'd mo dhala Hadaad jin ta ya/ ma Badaad a'di jin piki 'Kwani Midyaan e mo e bampa/ 'Kwani Pam Muwab mo tani a'di ki ji/ a ji i embul piti mo dhali gway 'penkuman bampam piti mo tani a'di yuku gway ka Awii mo. ³⁶Hadaad a'di iwuki'd mo dhala Samlah 'pena Masriigah a'di ijiki'da ji i embul piti mo. ³⁷Samlah a'di iwuki'd mo dhala Sha/uul 'pena Rahubut 'peni 'kwani Yi'denj Kumma/ ma Elpuraat mo tani a'di ijiki'da ji i embul piti mo. ³⁸Sha/uul a'di iwuki'd mo dhala Baalhanaan a'di jin ta ya/ ma Akbuur a'di ijiki'da ji i embul piti mo. ³⁹Baalhanaan a'di jin ta ya/ ma Akbuur a'di iwuki'd mo dhala Hadaad a'di ijiki'da ji i embul piti mo dhali gway gi 'penkuman bampam piti mo tani a'di iyukkunu gway ka Pa/ u mo. Ash yuukkunu gway ka Mahithab/iil mo a'di jin ta 'bwa/ ma Mathrid mo a'di jin ta 'bwa/ ma Maadahab mo.

⁴⁰Uni gwansan ita gway itapa uci ma Iisu mo isi me'd jin tana uni awak buni mo dhali monj'kom buni jin 'kona uni mmoyer mo gway ki she/ ki she/ mo. Itapa ita iTimnaa/ mo dhala Alwaah mo dhala Yatiit mo. ⁴¹Uhulibaamah dhala Iilah dhala Pinun mo. ⁴²Ganaas dhala Temaana dhala Mibsar. ⁴³Majdi/ iil dhala Iraam uni gwansan ita itapa 'Kwani Aduum (a'di Iisu jin ta'da baba gi 'Kwani Aduum mo) mo isi me'd monj'kom buni mo e mony'cesh jin takina uni mo be.

37

¹Yakuub ca'bki'd mo e mony'cesh jin takina coma ca/ apo/ mo e bampa/ gi Pan Kanaan mo. ²Yansan a'di ita gwo jin beledhu goma wak ma Yakuub mo.

Yuusup a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka pesu/ apo/ mo me'd jin urkina a'di ama'diny ka'bal nyakki ikam mo. A'di ta'da 'ci nyakki iya/ ma Bilhah dhala Silpah mo uni kun ta up ki com mo, dhala Yuusup kalki'da ris gwon thus kun thama ikam a'di imii mmotor ababam buni mo. ³Dhala Israyiil a'di enki'da Yuusup kagahara mmobol uci piti tiya e mo haali/ a'di ta ya/ m piti jin tana a'di ka dhan piti mo. Dhali a'di shoki a'di burrinyen turga/ jin tur ma bi ki tur mo. ⁴Hili ki ikam parki mo e ka babam buni enki a'di kagahara mo mmobol ikam piti e mo tani uni shi/ki a'di i e mo dhali 'te bwa mmotora tor nyakki a'di ki monj'ku'th is mo be.

⁵ Dhala Yuusup shu'bki jan mo dhali ki a'di torki ikam gwo mo tani uni ki thisi 'cur 'pen ishi/ki a'di i e ki nyanye/ mo. ⁶ A'di oki uni gwo mo ki: Ciki gwony jan jin shu'bka/ mo ma. ⁷ Hili mo mo ma, ana 'kokina mmodek dekken pos e bwam bunto mo dhali hili mo mo ma, dekken pos pem a'di icuki mis mo dhali dosh ka ji sho'k mo dhali hili mo mo ma, dekken pos bum uni tulki isi montal 'de/ ijjim pem mo dhali goj is ka 'cesh mmolun dekken pos pem mo. ⁸ Ikam piti o a'di gwo mo ki: A/e ka jin gana/ mini ji/a ji apo/ aman mowa? Walla a/e mini ta tapa apo/ aman mowa? Wakan uni shi/ ki, a'di i e ki nyanye/ mo gom gwony jan piti mo dhali gom gwom piti mo. ⁹ Dhali yan'ko'd a'di shu'bki jana kamu/ mo dhali torki a'di ikam mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ shu'bkina jana kamu/ mo dhali hili mo mo ma, atente/ dhali appe mo dhali acul kun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ apo/ mo tani uni 'kokin mo mmogon is ka 'cesh mo mmolun aha/ mo be. ¹⁰ Hili ki a'di torki 'pemen jan yan ki com mo dhali ikam piti mo tani ababam piti a'di i'kucurki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Jan yan ta'da ta mo jin shu'bkina /e mo? A/aha/ dhali kwan dhali ikam pini ka jin gana/ mina iiku/ mo dhali 'ko is bam ki gojgo/ ibwambori /e mowa? ¹¹ Dhali ikam piti uni taca bwa gom a'di mo hili ababam piti a'di idhuki gwo gwansan ibwa mo.

¹² Dhali ikam iikin mo mmociya ma'diny ka'bal gi com ashon dhii/i'd mo mmo'dish Pan Shakiim is mo. ¹³ Dhala Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Ikam pini 'koki ura ma'diny ka'bal mo mmociya shon dhii/i'd mmo'dish Pan Shakiim is mo 'taa? Yayu/ mo, aha/ mina hash /e i uni mo. Dhali a'di tho'ki a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo be. ¹⁴ Wakan a'di oki a'di gwo mo ki: Yayi mo shwane/ dhali par mo e mo wakki/ ikan 'kon ki 'bore/ mo dhali nya'ka ma'diny ka'bal mo dhali kalaa/ gwo ka nyan'ko'd mo. Wakan a'di hashki a'di mo 'peni embul wosh ma Habruun mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pan Shakiim mo. ¹⁵ Dhali wathin kamu/ gamki a'di mo mmomanjaskina a'di mo e mombwaasho mo dhali wathi/ dot'ki a'di gwo mo ki: /E n'apkina tinta mo? ¹⁶ Aha/ n'apkina ikam pem mo. A'di oki gwo kan mo mmo/o ki: Toraa/ mo ma, aha/ 'thona /e mo, mane mom buni jin cina uni ama'diny ka'bal ashon dhii/i'd mo? ¹⁷ Dhali wathi/ tho'ki a'di gwo mo ki: Uni iikin mo haali/ aha/ cika tor jin torkina uni mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e Pan Du'han mo. Wakana Yuusup bath'ki ikam isho'k mo dhali gam uni e Pan Du'han mo.

¹⁸ Uni mishki a'di 'pena dhana/ ki si'd si'd mo dhali n'twa/ a/ ki a'di pu'dki'd mo mmo'dish uni is mo tani uni gamki 'twa/

'kup mo mmo'kosh a'di jwa mo. ¹⁹ Uni oki gwo ka rem'kup mo ki: Amanshu'b jana a'caan a'di ipu'dki'd mo. ²⁰ Iiyu/ mo shwane/ dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali bit a'di mo e jis 'derj kamu/ mo dhali yan'ko'd ana mina o gwo mo ki: A'di 'kosha tongwapi/ jin shwan ma nyor jwa mo dhali ana mina par mo e mo 'pemen jan piti yan midi wakata mo? ²¹ Hila Ra/ ubiin ciki gwo yan mo tani a'di 'cukki a'di mo 'peni me'd buni mo dhali o gwo mo ki: Dhalkina ki 'kosh mondiki/em piti mo. ²² Dhali Ra/ ubiin oki uni gwo mo ki: Dhalki a'diya bas ki po mo. Biti a'di e jis yi'de/ gwan kun 'kon e mombwaasho mo hili dhalki me'd bum ki dhu apo/ a'di mo, ki a'di midi 'taki ye a'di mo 'peni me'd buni mo mmowar a'di is mo goma babam piti mo be. ²³ Wakana Yuusup me'd jin pu'dkina a'di e ikam piti mo tani uni 'cukki a'di burrinyen turga/ 'peni is mo a'di jin ta burrinyen turga/ jin tur ma bi ki tur jin hi'thkina a'di mo. ²⁴ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali bit a'di e jis yi'de/ mo. Jis yi'de/ yan a'di idi bwa 'te/ mo, yi'dej kamu/ yisa di'd nycineya.

²⁵ Dhali uni 'kokina 'cesh mo mmoshwa to mo dhali uni 'de'kki em buni 'kup ki mis mo tani uni parkina dhana nul'kup 'Kwani ma Isma/ iil e mo mmo'pu'du/ mo 'peni Pany Jil/ aad mo nya'ka ris kalman buni mo mmokala 'bi'c mo dhala 'bi'c 'peni cwa jin yuku ka balsam mo dhali cwa jin yuku ka murr mo mmo/iikina uni mo mmo/ ii e bway buni bway Pa Masir mo mmokal uni ka lungu'b mo. ²⁶ Dhala Yahuuda oki ikam gwo mo ki: Miim 'boro'd jana mina ana gam mo wakki/ ana mina 'kosh a'di jwa mo dhali di'ka bas piti e mo. ²⁷ Iiyu/ mo dhalki ana yola a'di mo e 'Kwani ma Isma/iil mo dhali dhalku/ me'd bana ki dhu apo/ a'di mo haali/ a'di ita'da kam bana mo, a'di jin ta bungwar is bana mo. Dhali ikam piti cikina hirdhe/ ki gwom piti mo. ²⁸ Dhali 'Kwani Midyaan kun ta imanyol to mo si'da/ iikin ki iimpe mo dhali dirkina Yuusup ka pije/ mo dhali 'de'k a'di ka pije/ 'peni jis yi'de/ mo dhali yolki a'di mo e 'Kwani Isma/iil mo ka guurush jin 'koni iss 'de/ mo a'di jin ta 'dolkon kush mo dhali uni suskina Yuusup bway Pa Masir mo be.

²⁹ Ka Ra/ ubiin dokki'd ka nyan'ko'd e jis yi'de/ mo tani dhali para Yuusup e ki a'di diki di ijis yi'de/ mo tani a'di dherki burrinyem piti bwa mo be. ³⁰ Dhali a'di dokki'd ka nyan'ko'd e ikam piti mo dhali o gwo mo ki: Ari dhuru'c wathi/ a'di piki'd mo dhali aha/ mo mane mo jin miga/ ya mo? ³¹ Uni bu'thki burrinye/ ma Yuusup mo dhali 'kosh mi jwa mo dhali bit burrinyen turga/ yan eya bas mo. ³² Dhali uni ki hash burrinyen tura bi yan mo dhali kali a'di eya babam buni mo dhali o gwo mo ki: A'di yan gamkina aman mo. Pari a'di e mo

shwane/ wakki/ a'di ta ji gi ya/m pini mo walla yisa. ³³ Dhali a'di nyithki a'di mo dhali o gwo mo ki: A'di ta burrinyen turga/ gi ya/m pem mo. A'di be 'koshkina tongwapi/ mo 'te/ be. Gwo jin minu dhan goma Yu-usup piyi'd mo haali/ a'di idherkina to bwa ka gwapi/ mo. ³⁴ Dhali yan'ko'da Yakuub dherki burrinyem piti bwa mo dhali dek burrinyen shawaal e empa'd piti mo dhali ko gom ya/m piti acim ka ris ris mo. ³⁵ Aris iya/m piti dhali aris i'bwa/m piti cuki mis mo mmomalas a'di mo tani hili a'di ushki'd mo ki a'di minu malas mo dhali o gwo mo ki: Yisa. Aha/ mina ya ka lungu'b eya Haawiya mo gom ya/m pem mo. Kon gana/ jin gwona ki kony jwa mo a'di idosh 'peni o'd kan mo. Wakan com gwoki'd gom a'di mo be. ³⁶ Ki ari embul mo ari'ceenne/ mo tani 'Kwani Midyaan yolki a'di mo e Pa Masir mo eya Puthipar a'di jin ta wathi/ jin cil ma askar goma Pirawn mo a'di jin ca'd ki 'kwani ma mee kun jina ji mo be.

38

¹ A'di bu'thki embul ka cim caan mo ka Yahuuda a'di yaki'd ka lungu'b mo 'peni ikam piti mo dhali a'di tu'kki'd mo e monkam/ mo dhali gam Wathi/ gi Pa Adullaam 'kup mo a'di jin yukunu gway ka Hiirah mo. ² E mun mo tani aYahuuda mishki 'bwa/ gi 'Kwanin Kanaan mo jin yukunu gway ki Shuu/ mo. A'di mashki a'di mo dhali ya gu'b ma yim mo be. ³ Dhala yim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali a'di ki yuk a'di gway ka lir mo be. ⁴ Dok/ e ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali ayim ki yuk a'di gway ka Unan mo be. ⁵ Naskina/ dok/ e ayim dho'thki ya/ mo dhali ayim ki yuk a'di gway ka Shiilah mo. Ayim diki'd e Pan Kasiib mo me'd jin dho'thkin ma yim a'di mo be. ⁶ Dhala Yahuuda si'da/ gamki'da 'bom goma lir jin ta'da bwanyaram piti mo, dhala yim yuku ka Thamar. ⁷ Hili lir jin ta'da bwanyara/ ma Yahuuda mo tani a'di ta thus ki thus e jis/ e gi Tapa mo dhali Tapa 'koshki a'di jwa mo. ⁸ Dhali yan'ko'da Yahuuda oki'da Unan gwo mo ki: Mashi asha kam pini mo mo ma, dhali miyi mii mo jin minu mii mii mo gom marem pini mo, dhali cis uci goma kam pini mo. ⁹ Hila Unan nyithki'd ka 'ci jin mina a'di icis mo tani mididi diki ta jim piti mo. Wakan ki a'di yaki bway gu'b e asha kam mo tani a'di wolki'da 'co/ piti eya 'cesh mo isi ciki/ ki a'di mididi cis uci goma kam mo. ¹⁰ Dhali mii jin miikina a'di wakan mo tani a'di diki 'bor e jis/ e gi Tapa mo dhali a'di si'da/ 'koshki a'di jwa mo. ¹¹ Dhala Yahuuda oki'da Thamar gwo mo a'di jin ta'da mar pitim 'bomi gwo mo ki: Diyi ka dhalla/ e gu'b ki cim mo ntaga Shiilah jin ta ya/m pem mididi ca mo. Haali/ a'di ko/ ki is mo oki a'di mididi wu mo me'd

ikam mo. Wakana Thamar a'di yaki'd mo dhali ca'b e gu'b gi com mo be.

¹² N'ko'd mo tani mo pu'du'd mo ki 'bwa/ ma Shuu/ jin ta asha Yahuuda a'di iwuki'd mo dhali ka Yahuuda malaskunu mo tani a'di yaki'd mo e Pan Timnah mo eya manhil ka'bal piti mo a'di dhala mugum piti ka Hiirah mo jin ta Wathi/ gi Pa Adullaam mo. ¹³ Dhali ka Thamar torkunu gwo ka mar piti a'di yaki'd mo e Pan Timnah mo mmo'cih ka'bal piti amur mo tani, ¹⁴ ayim 'cukki burrinyem ma dhallam piti 'peni is mo dhali hi'th burrinye/ jin kumu 'kup mo dhali 'tam is ma yim ki burrinye/ mo dhali ca'b e shemen bway ma Eenaayim a'di jin diki'd 'kup ki bway gi Pan Timnah mo haala yim mishki mo mo ka Shiilah a'di caki'd mo dhali a'di ayim dinuki ci ki a'di mmomash mo. ¹⁵ Ka Yahuuda parki'da yim e mo tani a'di kulumki'da yimi bwa mo oki a'di ta'da 'bom cal mo haali/ ayim a'di kumki jis/ em piti mo. ¹⁶ A'di yaki'da yim mo e shemen bway mo dhali o a'di gwo mo ki: Yayu/ mo dhalki aha/ yana / e gu'bi is mo, haali/ a'di diki misha yim mo ki a'di ta'da mar piti mo. Ayim ki o a'di gwo mo ki: Atinta a'di imina/ e ici aha/ mo ki/ e mini yayu/ i aha/ mo. ¹⁷ A'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina ciki / e ari mi mo 'peni bwaman ma ma'diny ka'bal mo. Dhala yim ki o a'di gwo mo ki: Mina / e diki ciyaa/ jamas mii mo ntagi/ e mini hashi a'di mowa? ¹⁸ A'di thokki gwo mo ki: Jamas mii gi wakata imiga/ ci / e mo? Ayim thokki gwo mo ki: To me'd pini dhali dherdhenye/ jin 'kon ma ashu ipesu/ mo dhali cwa jin di'di me'd pini mo. Wakan a'di ciki'da yim uni mo dhali ya ayim gu'bi is mo dhali ayim bwaaki'd ki a'di mo be. ¹⁹ Dhali yan'ko'da yim cuki mis mo dhali ya mo dhali ayim bu'thki burrinyen 'kup piti mo dhali hi'th burrinyem ma dhallam piti i is mo.

²⁰ Ka Yahuuda hashki ari mi ka mugum piti jin ta Wathi/ gi Pa Adullaam mo jin mina a'di bu'th jama to mii 'peni me'd ma 'bom mo tani a'di diki gama yim mo be. ²¹ Dhali a'di dotki 'kwani gi mo yan mo ki: Mane a'bom cal yan mo a'di jin ca'bki'd e shemen bway gi Pa Eenaayim mo? Dhali un thokki a'di gwo mo ki: A'bom cala kamu/ yisa di'di mahana. ²² Wakan a'di dokki'da Yahuuda ka nyan'ko'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ dinaki gama yim mo dhali 'kwani gi mo yan o gwo si'da/ ki a'bom cala kamu/ yisa di'di mahana. ²³ Yahuuda thokki gwo mo ki: Dhalka yim dhu to gwan gom is piti gan/ mo isi ciki/ ana mina 'kwani ipe'th mo. / E mishini ki aha/ hashkina ari mi yan mo dhali/ e diki gama yim mo.

²⁴ 'Ko'da ppe kwara n'ko'd mo Yahuuda torkunu gwo mo ka Thamar jin ta'da marem pini a'di lo'bki'di miinyal mo dhali shwane/ ayim a'di bwaaki'da 'ci ki miinyal

mo. Dhala Yahuuda oki gwo mo ki: Guya ayim ka pije/ mo dhali dhalka ayim cidhu ki o'd mo. ²⁵ Dhali me'd jin 'koyunu mmo'kala ayim ka pije/ mo tani ayim hashki gwo eya mar pitin gwaṭh mo ki: Wathi/ yan jin cilkina to gwansan mo tani a'di ta wathi/ jin bwaakika/ a'ci mo. Dhala yim oki gwo mo ki: Nyithi jamas to gwansan mo aha/ 'thona / e mo. To gwansan uni ta kuma ja mo tome'd dhala dhenyene/ kun 'kon ma shu ipesu/ mo dhali cwa mo. ²⁶ Dhali yan'ko'da Yahuuda nyithi uni mo dhali o gwo mo ki: Ayim a'di iboli aha/ e ki mii ma kar/e e mo haali/ aha/ dinaki ciya yim ki ya/m pem ka Shillah mo. Dhali a'di diki ish nya'ka yim dok/e mo be.

²⁷ Dhali ki mo pu'dki'd mo jin min ma yimi dho'th mo tani ushi uci 'koni su/ e bwa ma yim mo be. ²⁸ Dhali ka yim shwan ma 'ci mo tani jan tal 'de/ karki me'd ka pije/ mo dhali a'bom jin karu mmowotha woṭh mo gom mondho'th up mo tani a'di dekki me'd piti ka thus 'per mo mmo/o gwo mo ki: Yansan a'di ipu'dki'di twa/a/ mo be. ²⁹ Hili ki a'di dokki me'd piti bway bwa mo tani hili mo mo ma, akam piti pu'dki'di ka pije/ mo dhala yim ki o gwo mo ki: Awanyam pini jin pu'dkina / e ka pije/ ki is pini mo tani isa wa'da. Wakan a'di iyukkunu a'di gway mo ka Paaris mo. ³⁰ Dhali yan'ko'd akam pu'dki'd mo ka thus 'peri me'd piti mo dhali gway piti yuk'kunu ka Saarah mo be.

39

¹ Dhali aYuusup a'di isuskunu ka luṅgu'b e Pa Masir mo dhala Puthipar jin cil ma askar goma Pirawn dhali wathi/ jin cil ma askar kun jina ji mo gom 'Kwani Masir mo a'di yolki a'di 'peni 'Kwani Isma/iil mo uni kun kalki a'di ka luṅgu'b 'peni mun mo. ² Dhali Tapa nya'ki di ka Yuusup mo dhali a'di warki'd ki wathi/ jin hana mii me'd mo dhali a'di diki'd e gu'b gi tapam piti jin ta Wathi/ Masir mo. ³ Dhali tapam piti mishki mo mo ki Tapa nya'ki di ki a'di mo dhali ki Tapa rakki'da ris mii jin mina a'di ha me'd mmorusa/ rus mo. ⁴ Wakana Yuusup gamki mii ma 'the e jis/em piti mo dhali buk a'di 'pen ka pije/ mo dhali a'di ki kar a'di mmota amanhil to gom gu'b mo dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti jin tana a'di mo be. ⁵ Pena cim yan jin karkina a'di a'di mo mmota amanhil to gom gu'b piti mo dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti jin tana a'di mo tani Tapa 'borki 'kwani gi gu'b gi Wathi/ Masir mii mo gom gway ma Yuusup mo. Dhali mom'bor mii gi Tapa diki'da po/ aris to 'baar mo kun tana a'di mo e bwan gu'b mo dhali e bwam bunto mo. ⁶ Wakan a'di dhalki'da ris to 'baar mo e me'd ma Yuusup mmohil mo dhali mmodhalkina a'di a'di e me'd piti mo tani a'di yisa shwana jwa

mo gom toṅ kamuwa, hili jasi gom tonte/ jin shwakina a'di mo.

Dhala Yuusup ṅala/ 'bora jaro/ ime'da/ a'di hili mo ki jis/e jin yesayes mo. ⁷ Dhali ki ara cima kamu/ mo tani a'bom gi tapam piti, ayim 'cemi'dki'da Yuusup ki e mo dhali o a'di gwo mo ki: Ishi nya'ki aha/ mo ma. ⁸ Hili a'di ushki'd mo dhali owa 'bom gi tapam piti gwo mo ki: Hili mo aha/ dhalkina tapam pem to ime'd mo dhali a'di dina jwa ki shwa mo goma ris to mo e gu'b mo kun dhalkina a'di aha/ e me'd pem mo. ⁹ A'di diki caaca kagahara e gu'b yan mmobol aha/ e mowa. Toṅ kamu/ yisa 'tasha a'di aha/ twa/ mo yisa hili isi ciki/ is piniṅ gana/ mo haali/ / e ta ashim piti mo. Aha/ mina mish dhan miinthus yan mii mo wakan mana dhali mii miinthus apowa Arungimis mowa? ¹⁰ Ba dhala yim ṭorki'da ṭor ka Yuusup isa yempa/ yempa/ mo dhali a'di 'tena bwa mmocik gwo ma yim mo mmo/isha ayim mo walla mmonyak ca'b ka yim mo. ¹¹ Hili ka cimi 'denṅ kamu/ mo me'd jin yakina a'di gu'b mo mmomiya tu'c piti mo dhali 'kwanin tiya yisa 'koni bwan gu'b yisa uni kun miina tu'c e gu'b mo tani, ¹² ayim bu'thki a'di e burrinyem piti mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ishi nya'ki aha/ mo. Hili a'di dhalki burrinyem piti e me'd ma yim mo dhali gu'b mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo. ¹³ Dhali ka yim parki mo e mo ki a'di dhalki burrinyem piti e me'd ma yim mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo tani ¹⁴ ayim yuk 'kwani gi kun gu'b ma yim mo dhali o uni gwo mo ki: Hili a'di guyi Wathi/ Ibraan yan e bwam ana mo mmosor ana mo. A'di seyi bwan gu'b mo dhali di ki gwo ibwa mo mmo/ ish nya'ki aha/ mo dhali aha/ cuukina ki dhan 'twa/ jin caaca mo. ¹⁵ Dhali ki a'di cikki gwo ki aha/ 'deka 'twam pem ki mis mo dhali cuu mo tani a'di dhalki burrinyem piti i aha/ mo dhali gu'b mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo. ¹⁶ Dhali yan'ko'da yim karki burrinyem piti e me'd ma yim mo ntagi tapam piti pu'dki'di pa mo. ¹⁷ Dhali ayim ṭorki a'di gwo jin nya'ka'd mo mmo/o ki: Wathi/ Ibraan yan jin ta ciṅkina/ a'di jin suskina / e ibwaman ana mo pu'dki'di aha/ mo mmosor aha/ mo be. ¹⁸ Hili me'd jin 'de'kkika/ 'twam pem 'kupki mis mo dhali cuu mo tani a'di dhalki burrinyem piti e aha/ mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo.

¹⁹ Ki tapam piti cikki gwo 'peni 'twa/ gi ash mo ki: Mii 'dan jin miikina ciṅkinam pini jan aha/ mo tani anyor piti 'batha' ba'th mo. ²⁰ Dhali tapa ma Yuusup bu'thki a'di mo dhali kar a'diya sijin mo e mo jin ta'kkunu habuus ma malik nycine/ mo dhali a'di diki'da sijin imun mo. ²¹ Hili Tapa a'di nya'ki di ka Yuusup mo dhali ṭor a'di mo/en piti jin ṭelu sho'k mo dhali ci a'di mii ma 'the i jis/e ma manhila sijin mo. ²² Dhali amanhila

sijin ciki'da Yuusup gwo ime'd mo mmota amanhil 'kwani ma sijin i'baar mo uni kun 'kokina sijin mo. Dhali aris mii gunn kun miinu mo tani a'di ki mii uni mo. ²³ Dhali amanhila sijin mo tani a'di cina hirdhe/ yisa ki mii gunn kun miinu ma Yuusup mo mmohila hil mo haali/ Tapa nyakki di ki a'di mo dhali eya ris to gunn kun miina a'di mo tani Tapa dhuki uni mmorusa/ rus mo be.

40

¹ Ka cima kamu/ 'ko'di mii yan mo tani tapa jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b ma malik gi 'Kwani Masir mo dhali aman'coḡ maam piti mo tani uni thamki to mii mo gom tapa malik Masir buni mo. ² Dhala Pīrawn shwaki'da nyor gom 'kwani kun can ka askar piti su/ gwan mo, tapa jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b ma malik mo dhali aman'coḡ maam piti mo. ³ A'di dhuki uni eya sijin mo e gu'b gi wathi/ jin ca'd gom 'kwani ma mee kun jina ji eya sijin mo jin di'di bwan'kwariny mo jin dikin ma Yuusup nycine/ mo. ⁴ Wathi/ jin ca'd gom 'kwani ma mee kun jina ji mo tani a'di kanki'da Yuusup gwo mo gom uni mo dhali a'di miiki uni to mo dhali uni 'kon ki mondek is mo ki sule/ sule/ ntaga cima kamu/ mo. ⁵ Dhali mon'thinya kamu/ mo tani uni su/ shu'bki jan mo a'di jin ta tapa gom 'kwani kun miina tu'c mo dhali a'di jin ta'da man'coḡ maa goma malik 'Kwani Masir mo uni kun 'kokin e bwan'kwariny ma sijin mo uni ita gi jan buni ki she/ ki she/ mo dhali 'pemen jan buni 'kon ki she/ ki she/ mo. ⁶ Ka Yuusup pu'dki'di uni mon'thamo/ mo tani dhali parki uni e ki uni tocu 'kus mo. ⁷ Wakan a'di dotki 'kwani ma mee ma Pīrawn uni kun nyak 'ko ki a'di e mo jin dekuwa dek mo e gu'b gi tapam piti mo ki: Atinta itaka um jis/em bum ka lun'gu'b kan ganne/ mo? ⁸ Uni torki a'di gwo mo ki: Aman takina ki jan mo dhali wathi/ piyi'd jin mididi tor 'pemen buni mo. Dhala Yuusup thokki uni gwo mo ki: Dina mo jin toru 'pemen jan ki ta kuma Arumgimis mowa? Tori uni ki aha/ mo ma aha/ 'thona um mo.

⁹ Wakan tapa jin karu mmohil 'kwani ma tu'c torki jan piti ka Yuusup mo dhali a'di oki a'di gwo mo ki: E jan pem mo tani cwalmana mura'th uni 'kokini bwambori aha/ mo. ¹⁰ Dhali apo/ cwalmana mura'th mo tani abi karkini kwara e a'di mo dhali me'd jin lu/ kina a'di mo tani jandim piti ca'bki'd ki tup tup mo dhali atora mura'th iski'd mo jin minu 'cith mo. ¹¹ Akubbaaya ma Pīrawn diki'd e me'd pem mo dhali aha/ bu'thina amura'th mo dhali nyu/ uni e bwam ma kubbaaya ma Pīrawn mo dhali karka/ akubbaaya e me'd ma Pīrawn mo. ¹² Dhala Yuusup thokki a'di gwo mo ki: 'Pemen jan a'dan be: cwalman ma mura'th

kun 'koni kwara mo tani a'di ita'da cimi kwara mo. ¹³ E bwaman ma cimi kwara yan mo tani aPīrawn mididi 'de'k 'kup pini ki mis mo dhali wari/ e is mo mmodoka tu'c pini ka nyan'ko'd mo dhali/ e mini dhuwa Pīrawn akubbaaya e me'd piti mo me'd jan dhamo/ mo me'd jin karkunu/ e mmota tapa gom 'kwani kun miina tu'c mo. ¹⁴ Hili/ e mini mii kayaa/ e mo ki mii mididi mii ha me'd mo gom/ e mo dhali miyi aha/ ki mii gi bwan'kush mo, aha/ 'thona/ e mo jin mina/ e mii pika Pīrawn gwo yan i is gom aha/ mo dhali wakan/ e mini 'cu'kaa/ ka pije/ 'peni gu'b yan mo. ¹⁵ Haali/ aha/ ka jin gan/ kwalkunu mo 'peni Panj 'Kwani Ibraan mo dhali e mahan si'da/ mo tani aha/ dinaki mii tonj kamu/ mo jin mina uni kar aha/ e jisa 'tum yan mo.

¹⁶ Ki tapa jin ta'da man'coḡ maa mo parki 'pemen jan yan e ki uni ha me'd mo tani a'di oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ si'da/ tana gi jan mo. Maan'kuthu'd kun kalka/ ka nura/ ikwara mo tani uni 'koni 'kupi aha/ mo. ¹⁷ Dhali e 'kupan ma nura/ mo tani aris maan'kuthu'd tana eya ris ka ris mo goma Pīrawn mo hili aris 'dii 'kokin mo mmoshwa uni mo 'peni bwam ma nura/ e 'kupi aha/ mo be. ¹⁸ Dhala Yuusup thokki a'di gwo mo ki: 'Pemen jan a'dan be: anura/ kun 'koni kwara mo tani a'di ita'da cimi kwara mo. ¹⁹ E bwaman ma cimi kwara yan mo tani Pīrawn mididi 'de'k 'kup pini ki mis mo 'peni/ e mo dhali/ e minu shir ka 'cajala/ apo/ cwa mo dhali aris 'dii mini 'ka shum gi bungwar is 'peni/ e mo.

²⁰ Ka cimi kwara a'di jin ta'da cim jin dhodhuwa Pīrawn mo tani a'di yukki'da yuk jin yuku 'kwani mmotul 'kup mo goma ris 'kwanim piti kun miina tu'c mo dhali a'di 'de'kki 'kup gi wathi/ jin ta tapa gom 'kwani ma tu'c gi gu'b ma malik mo dhali 'kup gi wathi/ jin ta'da man'coḡ maa mo e bwaman 'kwanim piti kun miina tu'c mo. ²¹ A'di warki wathi/ jin ta tapa jin karu mmohil 'kwani ma tu'c gi gu'b ma malik is mo dhali a'di karki'da kubbaaya e me'd ma Pīrawn mo. ²² Hili a'di shirki tapa jin ta'da man'coḡ maa 'kus ka shi/ mo me'd 'pemen jan jin torkin ma Yuusup uni mo. ²³ Dhali wathi/ jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b ma malik maça/ ya'di ka aYuusup e mo yisa hili a'di thiski a'di e mo be.

41

¹ 'Ko'di yili su/ gwansani 'baar mo tani Pīrawn a'di shu'bki jan mo ki a'di doshki'd e shemen Yi'denj Kumma/ Niil mo. ² Dhali hili mo mo ma, bip 'koni pesu/ kun pikin ka pije/ 'peni kumma/ yi'de/ mo kun yesa bungwar is ki yes mo dhali kun 'thika'thiḡ mo dhali uni shwakina lupe/ mo. ³ Dhali hili mo mo ma, bip 'koni pesu/ kun 'bwaṭala' bwaṭal mo

dhali kun korakor mo pikin mo 'peni Yi'den Kumma/ Niil mo dhali doshkin mo nyakki bipa tiya mo e yana gap Yi'den Kumma/ Niil mo be. ⁴ Dhali uni gwansan kun 'bwaṭala is ki 'bwaṭal dhali kun korakor mo tani uni 'kaki uni gwansan kun yesa bungwar is ki yes mo dhali kun 'thika'thiḱ mo. Dhala Pīrawn a'di merki e mo be. ⁵ Dhali a'di 'ce'dkina e mo dhali shu'bki jan jin 'kon ma po/ i su/ mo dok/ e dhali hili mo mo ma, awusham pos 'koni pesu/ mo kun dwama e ki dwam mo dhali kun 'bora'bor mo uni cakin mo e cwalman 'de/ nyakki uni ma 'de/ 'dete/ gwan mo. ⁶ Dhali hili mo mo ma, ḱ'ko'd unim pesu/ gwan waski 'kup mo, unij korga/ dhali kun 'ce'dkina 'ce'd ki 'tham gi mom'pesho'k mo. ⁷ Dhali pos kun tawash ma wusha/ ki tawash mo tani uni a'di iloski pos kun 'koni pesu/ kun dwam ma wusha/ e ki dwam mo dhali kun bo-cora e ki bojor mo. Dhala Pīrawn merki e mo dhali hili mo mo ma a'di ita jan mo be. ⁸ Wakan mon'thamo/ mo tani shi/ in piti to'ckunu 'kus mo dhali a'di hashki gwo mo dhali yuḱa/ yuḱ goma ris ḱaarinj 'Kwani Masir mo kun ṭori gwo ki 'twanj gwocon mo dhali aris 'kwanin yuḱga/ mo, dhala Pīrawn ṭorki uni jan piti mo. Hili jan 'den kamu/ yisa di'da a'di jin mishi 'pemen jan ka Pīrawn ṭor mo.

⁹ Dhali yan'ko'd tapa jin karu mo mmohil 'kwani gi gu'b ma malik oki'da Pīrawn gwo mo ki: Aha/ kakina miim pem jin thamkika/ e shwane/ mo. ¹⁰ Ka Pīrawn shwaki'da nyor apo/ 'kwanim piti kun dhuna a'di aṭu'c mo dhali kar aha/ dhala man'coḱ maa e mo jin 'tashuwa 'tash 'twa/ mo e gu'b gi a'di jin ji'da ji mo tani, ¹¹ aman su/ shu'bkina jan ka cim 'de/ mo mon'thiny yin mo a'di dhali aha/ aman ka 'dete/ 'dete/ takina ki jan mo kun 'kona 'pemen buni ki she/ ki she/ mo. ¹² Dhuru'c wathi/ Ibraan yan diki'd nyakki aman imun mo a'di jin ta'da man-mii wathi/ jin ca'da ṭu'c mo gom a'di jin ji'da ji mo. Dhali ki aman a'di ṭorkina a'di gwo mo tani a'di ṭorki 'pemen jan bam mo. A'di theke'thki 'pemen jan ṭor ki 'bore/ e 'kwani su/ gwan isi me'd jan buni mo be. ¹³ Dhali me'd jin ṭorkina a'di a'di ki aman mo tani wakan a'di pu'dki'd ki 'pemen gana/ mo dhali aha/ warkunu is mo mmodoka maktab pem mo dhali aman'coḱ maa a'di ishirkunu ka 'cajala/ mo.

¹⁴ Dhala Pīrawn a'di hashki gwo mo dhali yuḱa Yuusup mo dhali uni suski a'di ki 'ta'b mo 'peni jisa 'tum mo dhali ki a'di 'thiki'da mur 'kup mo dhali aḱ burrinyem piti e mo tani a'di pu'dki'di bwambor ma Pīrawn mo be. ¹⁵ Dhala Pīrawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ takina gi jan mo dhali wathinj kamu/ yisa di'da jin mishi 'pemen piti ṭor mo dhali aha/ cikḱina gwo mo

gom /e mo ki me'd jin cikḱina /e gwo gom jan mo tani /e mishki 'pemen buni ṭor mo be. ¹⁶ Yuusup thoḱki'da Pīrawn gwo mo ki: A'di yisa ta aha/ mo. Arungimis midī ciya Pīrawn gwon thoḱ jin ha me'd ki haḱ gana/ mo. ¹⁷ Dhala Pīrawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo mo ma e jan pem jin shu'bka/ mo tani aha/ doshkina apowa gap Yi'den Kumma/ Niil mo. ¹⁸ Dhali bip 'koni pesu/ kun 'thika'thiḱ mo dhali kun yesa bungwar is ki yes mo pikin ka pije/ 'peni kumma/ yi'de/ mo dhali uni shwakina lupe/ mo. ¹⁹ Dhali bip 'koni pesu/ kun baṭhi uni isho'k mo kun hatha'ko'd ki ha'th mo dhali kun 'bwaṭala is ki 'bwaṭal mo dhali uni korakor mo uni kun wakan yisa mishkika/ me'd 'den kamu/ e bampa/ Masir mo. ²⁰ Dhali unij korga/ dhali uni bip kun 'bwaṭala is ki 'bwaṭal mo tani uni 'kaki bip pesu/ gwan kun 'thika'thiḱ kun 'koni ṭwa/a/ mo. ²¹ Dhali me'd jin 'kakina uni uni mo tani wathinj kamu/ yisa midī 'taki mish mo mowa mo jin 'kakina uni uni mo haali/ uni i'kokin ki 'bwaṭal kan naskina/ 'pena mun'kup mo dhali yan'ko'd aha/ merkina e mo. ²² Aha/ si'da/ mishkina e jan pem mo awusham pos kun 'koni pesu/ mo uni kun cakin mo eya cwalman 'de/ nyakki uni ma 'de/ 'dete/ gwan mo kun dwama e ki dwam mo dhali kun 'bora'bor mo. ²³ Dhali awusham pos kun 'koni pesu/ uni ku'thkin mo mmokora kor mo dhali kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k ki 'tham gi mom'pesho'k mo waski 'kupi 'ko'di uni mo. ²⁴ Dhali uni wusham pos gwan kun korakor iloskina wusham posa dwamga/ gwan kun 'koni pesu/ mo. Dhali aha/ ṭorkina aris ḱaari/ gwan gwo mo uni kun ṭori gwo ki 'twanj gwocon mo, hili wathinj kamu/ yisa di'da jin midī 'taki be'daa/ gwo 'pen ka pije/ ki 'bore/ mo.

²⁵ Dhali yan'ko'da Yuusup thoḱki'da Pīrawn gwo mo ki: Jan ma Pīrawn mo tani a'di ṭal 'de/ mo be. Arungimis be'dki'da Pīrawn gwo mo gom to jin murkina a'di i'dish 'twa/ mmomii mo be. ²⁶ Bipa 'borga/ kun 'koni pesu/ mo tani uni a'di ita yil kun mini 'ko ipesu/ kun mini 'bora'bor mo dhali awushan dwamga/ kun 'bora'bor mo tani uni si'da/ ita yili pesu/ mo, jan a'di itala 'pen 'de/ mo be. ²⁷ Dhali bip kun 'koni pesu/ kun 'bwaṭala' bwaṭal dhali kun korakor mo kun pu'dkini 'ko'di uni mo tani uni a'di ita yili pesu/ mo dhala wusha/ kun tawasha tawash mo tani uni kun ta 'tham gi mom'pesho'k kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k mo tani a'di si'da/ ita yili pesu/ jin mina te/ i'kosha 'kosh mo be. ²⁸ A'di a'dan be me'd jin ṭorkika/ /e aPīrawn ka Arungimis murki'da ṭora Pīrawn to jin i'disha 'twa/ a'di mmomii mo. ²⁹ Yil imidi 'ko ipesu/ jin mina tonte/ idho'th kagahara mo e bampa/ Masiri 'baar mo. ³⁰ Hili 'ko'di uni mo tani

adhan te/ si'da/ midu cu mis i'kosh 'kwani ki yili pesu/ mo dhali aris to kun ishkin kagahara mo tani mina 'kwani ija mo be e bampa/ Masir mo. Adhan te/ midu kup bampa/ 'baar mo. ³¹ Dhali aris to kun tana 'kwani kagahara minu mol 'ban mo e bampa/ mo gom 'pemen gwon te/ mo a'di jin midu batha/ bathi 'ko'd mo haali/ te/ a'di midu jwakaṭa du ki 'bi'th mo. ³² Dhali jan ma Pīrawn kun shu'bkina a'di ka 'bukum 'ban mo tani uni ta kun thosonkin ma Arungimis mo dhali Arungimis midu tor uni eya tente/ ki 'dishe/ san mo. ³³ Dhali gom gwo gi wakan mo tani dhalka Pīrawn a'di kwany wathi/ jin midu ku'th is ki 'cese/ 'cese/ dhali wathi/ jin yukayuk mo dhali kari a'di apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. ³⁴ Dhalka Pīrawn di'b mii is mo mmodhu 'kwani 'pen ka pije/ mo mmota imanhil tonte/ apo/ bampa/ mo dhali bu'th 'bwanu'b tonte/ kun 'kon ma po/i mudhe'd kun gamkina 'Kwani Masir ka tee yan kun isha tonte/ ka enthus ki yili pesu/ mo. ³⁵ Dhali dhalki uni tula ris tonte/ is mo 'peni yila 'borga/ yan mo kun iyyin mo dhali dhuyi pos e me'd ma Pīrawn a'di jin cili mom'bi'th mo gom tonte/ goma ris 'penkuman bampa/ mo dhali dhalki uni dhu uni mo. ³⁶ Dhali tonte/ minu 'tash 'twa/ mo apo/ bampa/ gom yili pesu/ yan mo jin mina te/ ibiṭa po/ bampa/ Masir mo wakan ki 'kwani kun 'koni bampa/ yan mina te/ diki 'ce'd sho'k mo.

³⁷ Gwo yan 'thinuwa 'cesh mo tani a'di wame'd 'boro'da Pīrawn e ki 'bor mo dhali 'kwani si'da/ kun miina tu'c piti 'baar mo. ³⁸ Dhala Pīrawn oki'da ris 'kwanim piti kun miina tu'c piti gwo mo ki: A/ ana mina gam wathi/ jin wakansan 'peni mana mo a'di jin taki'd gi Shi/in ma Arungimis mo? ³⁹ Wakana Pīrawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Me'd jin tor'kin ma Arungimis / e aris to gwansani 'baar mo tani, wathin' kamu/ yisa di'da jin midu ku'th is ki 'cese/ 'cese/ dhali jin yukayuk wakansan me'd / e mo. ⁴⁰ /E mini ta tapa apo/ gu'b pem mo, dhali aris 'kwanim pem uni mini nin is buni mo me'd jin mina / e ikan uni gwo mo. Hili jasi gwo goma kursi ma malik mo tani aha/ imina a'di icil dhali bol / e e ki ca kagahara mo. ⁴¹ Dhala Pīrawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ karkina / e mo apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. ⁴² Dhali yan'ko'da Pīrawn bu'thki tome'd piti 'peni me'd piti mo dhali hi'thka Yuusup e me'd piti mo dhali shum a'di ki burrinye/ ma malik jin na'bulana'bul mo dhali hi'thki a'di ajindhiir 'dolkon i'bam piti mo. ⁴³ Dhali a'di karki a'di mmomera arabiya jin dira shumaram piti mo a'di jin 'kon ma po/ i su/ mo dhali uni kumki cuuwa/ ibwambori a'di mo ki: Luja luja ki jin 'kupa'dupun mo ma. Nya/ a'di karki a'di apo/ bampa/ Masiri

'baar mo. ⁴⁴ Dok/ e Pīrawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ tana Pīrawn mo. Wathin kamu/ yisa midu mii 'de'k me'di mis walla sho'k piti e bampa/ Masiri 'baar mo ki dar gi gwonkan pini mo. ⁴⁵ Dhala Pīrawn yukki'da Yuusup gway ka Sapnaat Pāniih dhali ciki a'diya Asnaat mmomash mo a'di jin ta 'bwa/ ma Puthipaara/ mo a'di jin ta'da gasiis ma Uun mo. Wakana Yuusup raski'd ki mis e bampa/ Masiri 'baar mo.

⁴⁶ Yuusup a'di 'kona yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo me'd jin cigkina a'di e momii to ma Pīrawn jin ta'da malik 'Kwani Masir mo be. Dhala Yuusup yaki'd ka pije/ 'peni bun'kus ma Pīrawn mo dhali ya e bampa/ Pa Masiri 'baar mo. ⁴⁷ Ki embul yil pesu/ yan mo tani a'cesh dho'thki to ka enthus mo. ⁴⁸ Dhali a'di tulki'da aris tonte/ is mo 'peni yil pesu/ yan jin kapa 'pen 'kwani mo e bampa/ Masir mo dhali dhu uni e themes gi 'penkuman bampa/ mo. A'di si'da/ dhu e themes gi 'penkuman bampa/ 'peni bunto kun 'kam uni is mo. ⁴⁹ Dhali aYuusup dhuki posi themes ki nyanyen gana/ ka enthus mo mmowa e ka si'b gi bwam ma gap mo ntagi a'di dak uni bar mo haali/ a'di molu bar mo be.

⁵⁰ Ntwa/ a/ ki yil te/ diki pu'd naskina/ mo tani aYuusup a'di ita gi iya/ isu/ mo, uni kun dho'thkin ma Asnaat a'di jin ta 'bwa/ ma Puthipaara/ jin ta'da gasiis ma Uun mo. ⁵¹ Yuusup yukki gway ma 'ci ma bwanyaram piti ka Manassa mo haali/ a'di oki gwo mo ka: Arungimis kar aha/ mmoth- isa ris mii kun di'adi e mo dhali aris to gi gu'b ma babam pem mo. ⁵² Dhali gway a'di jin 'kon ma po/ i su/ mo tani a'di yukki a'di gway ka Eprayim mo: Haali/ Arungimis karki aha/ mmokal mamana dho'th mo e bampa/ jin wo'ckina is aha/ she/ mo.

⁵³ Yili pesu/ yansan jin kapa 'pen 'kwani a'di/ piki gwo jipi/ mo e bampa/ Masir mo tani a'di 'baarki'd mo. ⁵⁴ Dhali yili pesu/ jin mina te/ i'kosh a'di itelki 'pen mo me'd gwo jin okin ma Yuusup mo. Dhan te/ a'di caaca e bampany 'ceshi 'baar mo dhali hili e bampa/ Masiri 'baar mo tani tonte/ di'd mo. ⁵⁵ Ka ris 'kwanim bampa/ Masiri 'baar mo harki to mo tani 'kwani cuukin 'twa/ a Pīrawn mo gom tonte/ mo dhala Pīrawn tor'ki 'Kwani Masir gwo mo ki: Iiku/ mo aYuusup mo dhali cik gwo jin mina a'di ikan um mo mmomii mo. ⁵⁶ Wakan me'd jin peperkina te/ apo/ bampany 'ceshi 'baar mo tani aYuusup a'di ika'dki'da ris gu'b themes 'twa/ mo dhali yolki 'Kwani Masir tonte/ mo haali/ te/ shina 'kosh ki shi/ e bampa/ Masiri 'baar mo. ⁵⁷ Dok/ e adhana 'cesh yini 'baar mo uni pu'dkin e Pa Masir mo eya Yuusup mo mmoyol pos mo haali/ te/ shilki 'kwani isi 'baar mo e mony'cesh mo be.

42

¹ Ka Yakuub da/ arki gwo ki pos ishki'd mo e bampa/ Masir mo tani a'di oki iya/m piti gwo mo ki: Atinta i'kona um mmohili e ka rem'kup kan mo? ² Dhali a'di oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ cikkina gwo mo ki pos ishki'd mo e bampa/ Masir mo. Iiku/ ka lungu'b mo dhali yoli pos 'peni mun gom ana mo ki ana mina 'ko ki e mo dhali 'koki wu mo be. ³ Wakan ikam ma Yuusup kun 'koni 'kume'd uni iikin ka lungu'b mo mmoyoli pos 'peni bampa/ Masir mo be. ⁴ Hila Yakuub diki hasha Benyamiin mo a'di jin ta'da kam ma Yuusup mo nyakki ikam mo haali/ a'di ko/ ki is mo oki ton- thusa kamu/ midi 'taki bit a'di apo/ mo be. ⁵ Wakan iya/ ma Israyiil pu'dkin mo mmoyol to mo nyakki 'kwani kun pu'dkin mo gom gwon te/ 'peni bampa/ Kanaan mo be.

⁶ Dhali aYuusup a'di itaki'da mudhiir mo apo/ pa 'baar mo. A'di iyolki to goma ris 'kwanim bampa/ 'baar mo. Dhali ikam ma Yuusup uni pu'dkin mo dhali goj is buni ka 'cesh mo ibwambori a'di mo ki jis/ em buni kun 'dokina uni ka lungu'ba 'cesh mo. ⁷ AYuusup mishki ikam mo dhali nyith uni mo hili a'di miiki uni ka jin thus me'd 'kwanin tiya kun 'kona e ki she/ mo dhali a'di torki'da tor nyakki uni ki 'twany 'cwar mo mmo/o ki: Um iyyin 'peni mana mo? A'di oki'd kan mo. Uni thokki a'di gwo mo ki: 'Peni Pañ Kanaan mo mmoyol tonte/ mo be. ⁸ Wakana Yuusup nyithki ikam mo ihili uni i'koki mish a'di mo be. ⁹ Dhala Yuusup kakina gwony jan piti e mo a'di jin shu'bkina a'di gom uni mo dhali a'di oki uni gwo mo ki: Um ta 'kwani kun parkina mee mo, um pu'dkin mo mmopar bampa/ e mo ki a'di 'ka'da is ki 'ka'd mo. ¹⁰ Uni thokki a'di gwo mo ki: Yisa tapam bam hili mmoyol tonte/ mo a'di ipu'dkina cinjinam pini mo. ¹¹ Aman 'baar mo tana iya/ gi wathin 'de/ mo. Aman tana 'kwanin kar/e mo, cinjinam pini gwansan 'koki ta 'kwani kun parkina mee mo. ¹² A'di oki uni gwo mo ki: Yisa mo ti mmo'ka'da bampa/ yan is ki 'ka'd mo ti. A'di ti ipu'dkina um mo mmopar mo e mo. ¹³ Dhali uni thokki gwo mo ki: Aman kun tana cinjinam pini mo aman kun tana ikam kun 'kon jasi i'kume'd i'ce'dka su/ mo kun ta iya/ gi wathin 'de/ mo e bampa/ Kanaan mo dhali hili mo mo ma, ara gwa'dganj gana/ ka tee yan mo tani a'di idiyi'di nyaakka babam bam mo dhali jan kamu/ yisa di'd dok/eya. ¹⁴ Hila Yuusup thokki uni gwo mo ki: Me'd gwo jin okika/ um mo tani aha/ ona um ki um ta 'kwani kun parana mee ka jin gana/ mo. ¹⁵ Gom mii yansan mo tani um minu pal mo ki mondiki/e ma Pirawn mo, um mini mish ii 'peni mo yan yisa ntagi um mini sus ara kam bum jin ta'da tu/ u imahan mo.

¹⁶ Hashi jan 'de/ 'peni um mo dhali dhalki a'di susi'da kam bum mo ki um 'kon ka yiha/ eya sijin mo ki gwom bum minu nyo/ mo, mishki gwoj gana/ di'd e um mo walla isi'da/ ki mondiki/e ma Pirawn mo, um ka jin gana/ ta 'kwani kun parkina mee mo. ¹⁷ Dhali a'di dhuki uni 'baar mo mmontal 'de/ eya sijin mo ka cimi kwara mo.

¹⁸ 'Ko'da cimi kwara mo tani aYuusup oki uni gwo mo ki: Miiyi mii yan mo a'di i'kona um ki e mo haali/ aha/ ko/ kina Arumgimis mo be. ¹⁹ Wakki/ um ta 'kwanin kar/e mo tani dhalka kam buma kamu/ diki'da sijin mondek is mo dhali dhalki kun tiya ki ii mo dhali kal pos gom te/ mo gom kun gu'bi 'baar mo. ²⁰ Dhali susi ara kam bum jin gwa'da'd i aha/ mo wakan ki gwom bum minu 'da'b 'pen mo dhali um mini 'koki wu mo be. Dhali uni miikin wakan mo be. ²¹ Dhali yan'ko'd uni oki gwo ka rem'kup mo ki: Ka jin gana/ ana 'kona mii i'ba/ isi gwo goma kam bana mo me'd jin mishkina ana mii ma kashiram piti jin diki'd e mo ma cis mo ki a'di suski ana gwo sho'k mo dhali ana 'konaki cik gwom piti mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di bita mii ma cis apo/ ana mo be. ²² Dhali aRa/ ubiin thokki uni gwo mo ki: Dika/ ki o um gwo mo ki: Dhalku/ miinthus ki mii apo/ ari dhuru'c wathi/ mowa? Hili um 'koki cik gwo mo. Wakan shwane/ mo jin ri/ u ari/ gom abas piti mo tani a'di ipu'dki'd mo be. ²³ Uni yisa mishi gwo 'bana ka Yuusup cikki gwom buni mo haala manluk 'twa/ a'di idiki'd e bwaman uni mo be. ²⁴ Dhali yan'ko'd a'di tu'kki 'ban 'peni uni mo dhali ko mo be. Dhali a'di dokki'di uni ka nyan'ko'd mo dhali torki'da tor ki uni mo. Dhali a'di bu'thki'da Shim/uun 'peni uni mo dhali dek a'di mo ibwambori jis/em buni mo be. ²⁵ Dhala Yuusup kanki gwo mo mmo'tu'da wolgwapim buni ki pos mo dhali ro'dki uniya guurush buni e 'twamana wolgwapim buni ka 'dete/ 'dete/ mo dhali thosonki uni tonte/ kun mina uni mii ishwa e bway iim buni mo. Yan a'di imiikunu gom uni mo be.

²⁶ Dhali yan'ko'd uni su'kki thuluny buni to apo/ mo dhali shipiti ii mo be. ²⁷ Dhali ki jan 'de/ 'peni uni ka'dki'da wolgwapi/ 'twa/ mo mmo'taki ci thuluny piti to mmoshwa e mo jin ishkina uni mo tani a'di mishki'da guurush e 'twaman ma wolgwapim piti mo be. ²⁸ Dhali a'di oki ikam gwo mo ki: Agurush pem dokkunu aha/ i is ka nyan'ko'd mo. A'di a'dihe/ e 'twaman ma wolgwapim pem mo. Gom mii yan mo tani adum buni ushki uni me'di e mo dhali uni tu'kkin ka rem'kup mo mmode ki bir bir mo mmo/o gwo mo ki: Atinta a'dan mo? a'di jin miikin ma Arumgimis ana mo.

²⁹ Ki uni pu'dkina Yakuub jin ta'da babam buni e bampa/ Kanaan mo tani uni torki a'di

aris to kun miikin ki uni mo mmo/o gwo mo ki: ³⁰ Wathi/ jin ta tapa apo/ bampa/ yan mo tani a'di torki'da tor ki aman ki 'twany 'cwar mo dhali bu'th aman mo, o ki aman tana 'kwani kun parkina mee mo apo/ bampa/ mo. ³¹ Hili aman thokkina a'di gwo mo ki: Aman tana 'kwanij kar/ e mo dhali aman yisa tana 'kwani kun parkina mee mo. ³² Aman tana ikam kun 'kon jasi 'kume'd i'ce'dka su/ mo, iya/ ma babam bam mo, jan 'denj kamu/ yisa diyi'da dhali ara tu/ u shwane/ yan a'di idiyi'd nyakka babam bam e bampa/ Kanaan mo. ³³ Dhali yan'ko'd wathi/ jin ta tapa gom bampa/ yan mo oki aman gwo mo ki: Gom kan mo tani aha/ mina mish um ki um ta 'kwanij kar/ e mo. Dhalka kam buma kamun 'de/ nyakki aha/ mo dhali kali pos mo gom te/ gom kunj gu'b bumi 'baar mo dhali iiku/ mo e bway bum mo. ³⁴ Susi ara kam bum jin gwa'da'd e aha/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina mish um ki um 'koki ta 'kwani kun parkina mee mo hili um ta 'kwanij kar/ enj gana/ mo dhali aha/ mina 'cukki uma kam bum mo dhali um mini yol to e bampa/ yan mo be.

³⁵ Me'd jin wolkina uni arisa wolgwapim buni to mo 'peni bwaman mo tani hili mo mo ma, arisa guurush buni kun dekkunu is mo tani gamkunu e bwaman ma wolgwapim buni ki she/ ki she/ mo dhali uni dhala babam buni uni parkina guurush buni e mo kun dekkina uni mo, uni merkina ijamasala/. ³⁶ Dhala Yakuub jin ta'da babam buni oki uni gwo mo ki: Um bu'thki uci 'peni aha/ mo dhala Yuusup yisa di'da dhali aShim/ uun si'da/ a'di piki'd mo adhali um shwane/ mini susa Benyamiina? Aris mii gwansan uni pu'dkina po/ aha/ mo. ³⁷ Dhali yan'ko'da Ra/ ubiin oki'da babam piti gwo mo ki: 'Koshi iya/ m pem su/ gwan jwa mo wakki/ aha/ dinaki doki a'di pa i / e ka nyan'ko'd mo. Kari a'di e me'd pem mo ma dhali aha/ mina doki a'di pa ka nyan'ko'd mo e / e mo be. ³⁸ Hili a'di thokki gwo mo ki: Ya/ m pem mido mol ya ka lungu'b nyakki um mo haali/ akam a'di iwuki'd mo dhali a'di idiki'd jasi 'de/ mo. Wakki/ tonthusu kamu/ mido 'taki bit a'di apo/ e bway iim bum yan jin mura uni kar mo tani um mini raka wuum pem yan jin 'kayaa/ mmodit bwa ntaga Haawiya mo be.

43

¹ Shwane/ te/ shilki 'kwani is ki she/ e bampa/ mo be. ² Dhali ki uni shwaki pos mo a'di jin kalkina uni 'peni Pa Masir mo tani ababam buni oki uni gwo mo ki: Iiku/ mo dok/ e mmoyoli ari tonte/ gom ana mo. ³ Hila Yahuuda oki a'di gwo mo ki: Wathi/ rumki aman ki gwo ki 'bi'th mo mmo/o gwo mo ki: Um mini mol jis/em pem par e mo isi ciki/ akam bum mido nyak yayu/ ki um

mo. ⁴ Wakki/ / e mini hasha kam bam nyakki aman mo tani aman mina ii ka lungu'b mo dhali yolu / e tonte/ mo. ⁵ Hili wakki/ / e mini diki hash a'di mo tani aman yisa mina ii ka lungu'b mo haali/ wathi/ oki aman gwo mo ki: um mini mol jis/em pem par e mo isi ciki/ akam bum mido nyak yayu/ ki um mo. ⁶ Israyiil oki gwo mo ki: Katinta jan miina um aha/ ka jin thus kan mo mmo'tor wathi/ gwo mo o ki um tan ga kama kamu/ mo? ⁷ Uni thokki gwo mo ki: Wathi/ be idotki aman gwo ka kar/ e mo gom is bam mo dhala bas bam mo mmo/o gwo mo ki: A/ ababam bum di'd ki e naskina/ mowa? A/ um tan ga kam buma kamu/ mowa? A'di jin torkina aman a'di mo tani uni a'di ita gwon dot kun thokkunu mo. A/ ba aman misho to kun mina a'di i'taki mii owa? Mmo/o ki susa kam bum ka lungu'b mo. ⁸ Dhali aYahuuda oki'da Israyiil jin ta'da babam piti gwo mo ki: Hashi dhuru'c wathi/ nyakki aha/ mo dhali aman mina cu mis dhali ii mo ki aman mina 'ko ki e mo dhali 'koki wu mo, aman imontal 'de/ inyakki / e mo dhali ushi ucij gwa'dgam bam si'da/ mo. ⁹ Aha/ mina ya ta a'di jin 'tashu 'twa/ mo gom a'di mo. 'Peni me'd pem mo tani / e mini 'the'k gwo gom a'di. Wakki/ aha/ dinaki susu/ a'di pa ka nyan'ko'di / e mo dhali kar a'di ibwambori / e mo tani dhalki mo jin diluwa dil miga/ kal e 'ba/ pem ki sule/ sule/ mo. ¹⁰ Haali/ wakki/ aman mina 'taki 'koki ta adii'e/ kan mo tani aman anann be mina 'taki pu'du/ ka nyan'ko'd me'di su/ mo be.

¹¹ Dhali yan'ko'd ababam buni ka Israyiil oki uni gwo mo ki: Wakki/ a'di mido mii wakan mo tani ba miyi a'di yan mo. Buthi maman cwa kun mina uni kwany mo 'peni bampa/ mo dhali dhuyi uni e bwanj kaca/ mo dhali kalki uni ka lungu'b gom wathi/ mo mmota to jin mina um tak a'di mo ara 'bi'c cwa ma balsam dhali ara yina dham dhala 'bi'c en'thi/ dhala murr dhali emen cwa jin wana maman ki shu'be/ mo dhali emen cwan kamu/ si'da/ mo. ¹² Kali aguurush ka 'bukum 'ban mo nyakki um mo. Kalka guurush gwan ka nyan'ko'd kun dokkunu umi is mo e aris 'twaman ma wolgwapim bum mo, wariba/ a'di ta mii jin thamunu miyi mo. ¹³ Susa kam bum si'da/ mo dhali cuyi mis mo dhali iiku/ i wathi/ dok/ e mo. ¹⁴ Ba dhalka Arungimis jin Eka/ Ek ci um mii jin miinu mo ibwambori wathi/ mo ki a'di mido hasha kam bum akamu/ ka nyan'ko'd nyakka Benyamiin mo. Wakki/ aha/ minu bu'th uci i'baar mo tani aha/ dara ki mowoth mo be. ¹⁵ Wakan 'kwani kalki tontak mo dhali uni kalkina aguurush ka 'bukum 'ban nyakki uni mo dhala Benyamiin mo dhali uni cuki mis mo dhali ii ka lungu'b bway bampa/ Masir mo dhali uni doshkini bwambor ma Yuusup mo be.

¹⁶ Ka Yuusup parki'da Benyamiin e mo tani a'di oki'da manhil to e gu'b piti gwo mo ki: Susi 'kwani gu'b mo dhali 'ci'hi/ to/e 'kus mo dhali thosoni to ki jahanne/ mo haali/ 'kwani mini nyak to shwa ki aha/ montee mo. ¹⁷ Wathi/ miiki'd me'd jin kankin ma Yuusup a'di gwo mo dhali suski 'kwani e gu'b ma Yuusup mo. ¹⁸ Dhali 'kwani uni ko/ ki is mo haali/ uni suskunu bway gu'b ma Yuusup mo dhali uni oki gwo mo ki: A'di ta mii ma guurush wariba/ kun dhukunu e 'twamana wolgwapim bana mo ka cim gi twa/ a/ yin mo a'di isuskunu ana gu'b mo 'tese/ wakan ki a'di midu nap embula 'borga/ apo/ ana mo dhali bi'ta po/ ana dhali dhu ana ki cin'kina/ kun yolu mo dhali bu'th thuluny bana mo be. ¹⁹ Wakan uni iiki gu'b gi wathi/ jin ta'da manhil to ma Yuusup mo dhali tora tor nyakki a'di e shan'tamo/ gi gu'b mo. ²⁰ Dhali oki gwo mo ki: Ayy tapam bam, aman pu'dkina ka lungu'b ka cim jin twa/ a/ mo mmoyol tonte/ mo. ²¹ Dhali ki aman pu'dkina e mo jin ishu mo tani aman ka'dkina wolgwapim bam 'twa/ mo dhali imun mo tani aman 'kwani gamkina aguurush ka 'dete/ 'dete/ e 'twamana ma wolgwapim bam mo, aguurush bam uni iditadi't mo, wakan aman kalina uni dok/ e nyakki aman mo. ²² Dhali aman si'da/ kalina aguurusha kamu/ ka lungu'b e me'd bam mo mmoyol tonte/ mo. Aman yisa misha wathi/ jin dhuki aman aguurush e 'twamana wolgwapim bam mo. ²³ A'di tho'ki uni gwo mo ki: Shiyi is bum ki gwo jin rokumkunu mo ma. Dhalku/ is ki ko/ mo, Arungimis bum dhali Arungimis ma babam bum a'di be i'taki mii idhuki umi tom bum kun ish kumma/ e 'twamana wolgwapim bum mo gom um mo. Aha/ bu'thkina aguurush bum mo. Dhali yan'ko'd a'di suski'da Shim/uun ka pije/ e uni mo. ²⁴ Dhali wathi/ suski 'kwani bway gu'b ma Yuusup mo dhali ci uni yi'de/ mo dhali ki uni lamki sho'k buni mo dhali ki a'di ci'ki thuluny buni to mmoshwa mo si'da/ tani ²⁵ uni thosonki tontak buni is mo goma Yuusup midu yayu/ pa mo montee mo haali/ uni cikki gwo ki uni mini 'taki shwa tonte/ imun mo.

²⁶ Ka Yuusup pu'dki pa mo tani uni kalki a'di to bway gu'b mo kun ta tontak kun takina uni mo dhali uni gon'ki is ka 'cesh mo e a'di mo ntaga 'cesh gana/ mo. ²⁷ Dhali a'di 'the'kki gwondot mo gom mon'kom buni dhali o gwo mo ki: A/ ababam bum di'd ki 'bore/ mo 'te/ tana? wathin dhan jin torkina um aha/ gwo mowa? A/a'di di'd ki 'bore/ mowa? ²⁸ Uni tho'ki a'di gwo mo ki: Cin'kinam pini jin ta'da babam bam mo tani a'di idi'd ki 'bore/ mo, a'di di'd ki e naskina/ mo be. ²⁹ Dhali a'di i'de'kki em piti ki mis mo dhali misha kam piti ka Benyamiin mo jin ta ya/ gi kum mo dhali o gwo mo ki: A/ara

kam bum jin gwa'da'd a'dana a'di jin torkina um aha/ mowa? Arungimis midu mii mii ma 'the gom/ e ya/ m pem. ³⁰ Dhali yan'ko'da Yuusup di'bki mii is mo ki jahanne/ haali/ adum piti gworki'd mo goma kam piti mo dhali a'di napki mo mo mmoko nycine/ mo. Dhali a'di yaki gu'b ish piti mo dhali ko imun mo. ³¹ Dhali yan'ko'd a'di lamki jis/em piti mo dhali yayu/ ka pije/ mo dhali butha du mo dhali o gwo mo ki: Dhalki tonte/ a'di ipashu mo. ³² Uni ci'ki a'di tonte/ ki is piti a'di 'de/ mo dhali uni 'cena cem buni mo dhali 'Kwani Masir kun nyakki tonte/ shwa ki a'di uni 'cena cem buni mo haali/ 'Kwani Masir mini mol tonte/ shwa nyakki 'Kwani Ibraan mo haali/ a'di midu ta miin nyogga/ gom 'Kwani Masir mo. ³³ Dhali uni dhukunu 'pena 'cesh mo ibwambori a'di mo, a'di jin ta'da bwanyara/ me'di isi gwo ma bwanyara/ jin tana a'di ka kar/ e mo dhali ara gwa'dga/ me'd isi dhuru'c piti jin tana a'di mo. Dhali 'kwani hillkin e ka rem 'kup mo dhali mer kagahara mo be. ³⁴ To kun 'tuntulu/ bwa ime'd 'pena tharabeesa ma Yuusup mo tani a'di kalkunu uni mo hili aBenyamiin a'di 'tuntulkunu to ime'd me'di mudhe'd mo mmobol kum buni e mo. Wakan uni piki to mo dhali 'kuny bwa nyakki a'di mo be.

44

¹ Dhali yan'ko'd a'di kanki wathi/ jin ta'da manhil tom piti gwo mo ki: 'Tu'dki 'kwani awolgwapim buni ki tonte/ ki nyanye/ o me'd mii jin mina uni imish a'di kal mo dhali dhuka guurush buni e 'twamana wolgwapi/ gi 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo. ² Dhali kari akubbaayam pem a'di jin ta'da kubbaayan 'dolkon kush mo e 'twamana wolgwapi/ a'di jin gwa'dagwa'd mo nyakka guurush pos piti mo. Dhali a'di miiki a'di mo me'd gwo jin kankin ma Yuusup a'di mo be. ³ Me'd jin kalkina mo kush mon'thomo/ mo tani 'kwani uni idhukunu 'pen mo nyakki thuluny buni mo be. ⁴ Ki uni iikin mo ari is 'ko'd ari'ceenne/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo tani aYuusup oki'da manhil tom piti gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali ur 'kwani gwan isho'k mo dhali ki / e mini siri'c uni apo/ ki sho'k mo tani oyi uni gwo mo ki: Atinta irak'kina um tom 'boro'di bway mo mmowar ki to shigga/ mo? Atinta ikwalkina uma kubbaayan 'dolkon kush pem mo? ⁵ A'di diki ta ji gi pina tapam pem to mowa dhali gom mii yan mo tani a'di inyitha a'di to kun mini mii yilan'kamu/ moyi? Um thamki mii mo mmomii wakan mo be.

⁶ Ki a'di siri'cki uni apo/ ki sho'k mo tani a'di torki'da tor ki uni ki gwo gwansan mo be. ⁷ Uni tho'ki a'di gwo mo ki: Atinta i/okina tapam bam gwo gi wakan mo? Gwo midu mii si'dasi'd 'peni aman kun tana cin'kinam

pini mo ki uni mini 'taki mii to gi wakan mo. ⁸ Hili mo mo ma, aguurush kun gamkina aman 'peni 'twamana wolgwapim bam uni kalkina aman /e ka nyan'ko'd mo 'peni bampa/ Kanaan mo, dhali mii jin mididi 'taki ta ata 'te/ imina aman kwal 'dolkon kush walla 'dolkon gana/ 'peni gu'b gi tapam pini mo? ⁹ Dhali e bwaman cinjkinan 'de/ yin jin minu gam to nycine/ mo tani dhalki a'di iwu'd mo dhali aman si'da/ mina ta cinjkina/ jin yolu gom tapam bam mo. ¹⁰ A'di thokki uni gwo mo ki: Dhalki a'di miinu mo me'd gwo jin okina um mo ki: Ki a'di yin jin minu gam to nycine/ mo tani a'di imidi ta cinjkina/ jin yolu pem mo dhali um kun bockin mo tani mini ta 'kwani kun mini dar gi mii i'ba/ mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'd aris 'kwani thulkina wolgwapim buni ka 'cesh ki jahanne/ mo dhali aris 'kwani uni ka'dkina wolgwapim buni 'twa/ mo be. ¹² Dhali a'di njarki to mo mmo'tel 'pen 'peni a'di jin ca'd mo dhali dak 'kup ki a'di jin gwa'da'd mo dhali akubbaaya a'di gamkunu e 'twaman ma wolgwapi/ ma Benyamiin mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd uni dherki burriyem buni bwa mo dhali aris 'kwani dekki thuluny buni to apo/ ka nyan'ko'd mo mmodok bway 'perjkuman bampa/ mo.

¹⁴ Ka Yahuuda dhali ikam pu'dkin e gu'b ma Yuusup mo a'di di'd naskina/ imun mo dhali uni ta'kkina ibwambori a'di a'cesh mo be. ¹⁵ Yuusup oki uni gwo mo ki: Mii gi wakatinta imiikina um mii gi wakan mo? 'Kona uni ki misha wathi/ me'd aha/ mo mina nyith to kun mini mii yilanjamu/ mowa? ¹⁶ Dhala Yahuuda thokki gwo mo ki: Atinta a'di i mina amani o e tapam bam mo? Dhali aman mina o katina mo? Walla am mina dhu is bam athith'in thith kata mo? Arungimis a'di gamki mii jin thamu apo/ cinjkinam pini mo. Hili mo mo ma, aman takina cinjkina/ tapa kun yolu mo amani 'baari montal 'de/ dhali a'di si'da/ jin gamkunuwa kubbaaya e me'd piti mo. ¹⁷ Hili a'di si'da/ oki gwo mo ki: Mii yan mididi si'dasi'd 'peni aha/ mo ki aha/ mina diki 'taki mii wakan mo. Hili jasi e me'd jin minu gama kubbaaya mo tani a'di imidi ta cinjkinam pem jin yolka/ mo hili gom um mo tani iiku/ ki monku'th is eya babam bum mo.

¹⁸ Dhali yan'ko'da Yahuuda yaki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Ayy tapam pem. Dhalki cinjkinam pini mo, aha/ 'thona /e mo, tora tor ki tapam pem e bwany'cem piti mo dhali dhalka nyor pini ki pur ki o'd apo/ aman kun tana cinjkinam pini mo haali/ /e wana e ka Pirawn ki is pini mo. ¹⁹ Tapam pem dotki cinjkinam piti gwo mo dhali oki: A/ um tan ga babam bum mo dhali akam buma? ²⁰ Dhali aman okina gwo e tapam bam mo ki: Aman tana ka baba wathin dhan mo dhali ara kam bam

jin gwa'dagwa'd mo jin ta'da 'cim piti ka dhan piti mo dhali akam piti a'di iwuki'd mo dhali a'di idhalkunu a'di 'de/ 'pena 'cinj kum mo dhali ababam piti enki a'di kagahara mo. ²¹ Dhali yan'ko'd /e oki cinjkinam pini gwo ki susu/ a'di ka lungu'b i /e mo ki aha/ mina 'thos a'di em pema is mo. ²² Aman okina gwo yan e tapam bam mo ki: Ari dhuru'c wathi/ mididi mol dhal com 'pen mo haali/ wakki/ a'di mididi dhal com 'pen mo tani ababam piti a'di imidi wu mo. ²³ Dhali yan'ko'd /e ki o cinjkinam pini gwo mo ki isi ciki/ wakka kam buma gwa'dga/ diki yayu/ ka lungu'b nyakki um mo tani um mini 'koki mish jis/em pem par e dok/e mo. ²⁴ Ki aman dokkina e pa gi cinjkinam pini jin ta'da babam pem mo dhali tor gwon tapam pem mo, ²⁵ dhali ka babam bam oki aman gwo mo ki: Iiku/ dok/e mo dhali yolu/ ari tonte/ mo tani, ²⁶ aman thokkina a'di gwo mo ki: Aman mola ii ka lungu'b mo. Wakki/ ara kam bam jin gwa'da'd mididi nyak ya ki aman mo tani aman mina ii ka lungu'b mo. Haali/ aman mola par wathi/ jis/ em piti e mo isi ciki/ ara kam bam jin gwa'da'd mididi mii nyak di ki aman mo. ²⁷ Dhali yan'ko'd cinjkinam pini jin ta'da babam pem ki o aman gwo mo ki: Um mishin ka 'bom pem dho'thki aha/ iya/ i/ su/ mo. ²⁸ Jan kamu/ thiska/ e mo dhali aha/ okina gwo ki: A'di ka jin gana/ dherkina tongwapi/ bwa ka gwapi/ ki rut rut mo dhali aha/ dinaki mish a'di 'pena cim yin ki sule/ sule/ mo. ²⁹ Wakki/ um mini sus jin tal 'de/ yan si'da/ 'peni aha/ mo tani dhali tonthus ki bita po/ a'di mo tani um mini ra'ka awuun kush pem yan isi bwan diti'd mo dhali ya mo eya Haawiya mo. ³⁰ Dhali gom gwo gi wakan mo tani ki aha/ yakina e cinjkinam pini jin ta'da babam pem mo dhali ari dhuru'c wathi/ diki nyak yayu/ ki aman mo haali/ mondiki/em piti a'di dekkunu mo nyakki ji gi ari dhuru'c wathi/ mo. ³¹ Ki a'di parki mo e ki ari dhuru'c wathi/ diki nyak di ki aman mo tani a'di mididi iwu mo be dhali cinjkinam pini mini ra'ka awuun kush piti isi bwan diti'd mo dhali a'di mididi ya ka lungu'b eya Haawiya ki bwan diti'd mo a'di jin ta cinjkinam pini jin ta'da babam bam mo. ³² Haali/ cinjkinam pini a'di warki'd ka manmish mo ki isi mish gana/ gom ari dhuru'c wathi/ goma babam pem mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ aha/ dinaki susi a'di pa i /e mo tani dhalki aha/ a'di ikala mo jin diluwa dil mo e jis/e ma babam pem ki mondiki/em pemi 'baar mo. ³³ Dhali gom gwo gi wakan mo tani dhalki cinjkinam pini mo, aha/ 'thona /e mo, mmo'ca'bkku/ mo e embul ma ari dhuru'c wathi/ mo mmo'ta cinjkina/ gi tapam pem jin yolu mo. Dhali dhalki ari dhuru'c wathi/ dok bway pa nyakki ikam piti mo. ³⁴ Haali/ aha/ mola dok bway pa ababam pem mo wakki/ ari dhuru'c wathi/ diki nyak

ya ki aha/ mo haali/ aha/ ko/ kina is mo mmopar tonthus gi wakan e mo mmopu'da po/ ababam pem mo be.

45

¹ Dhala Yuusup mol is piti non mo ibwam- bori aris 'kwani kun nyak' ko ki a'di mo, dhali a'di 'therki ko mo ki: Raḡa ris 'kwani 'baar mo mmo/ii ka piye/ 'peni aha/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani wathin tal 'denj kamu/ yisa di'd nyakki a'di mo me'd jin ṭorkin ma Yuusup is piti eya tente/ e ikam piti mo.

² Dhali a'di 'therki ko kagahara mo, wakan 'Kwani Masir cikki a'di mo dhali aris 'kwani gi gu'b ma Pīrawni 'baar mo cikki a'di mo.

³ Dhali aYuusup oki ikam gwo mo ki: Aha/ tana Yuusup mo. A/ ababam pem di'd ki e naskina/ mowa? Hili ikam piti mol a'di gwo thok mo haali/ uni ko/ ki is kagahara ibuḡ'kus piti mo be.

⁴ Wakana Yuusup oki ikam piti gwo mo ki: Shori aha/ is ki 'dishe/ mo. Dhali uni shorki a'di is mo. Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Aha/ tana akam bum jin ta'da Yuusup a'di jin yolkina um mo e Pa Masir mo.

⁵ Dhali shwane/ dhalku/ is bum ki dhu ka madhan'kur mo walla ka nyor e bwaman is bum mo haali/ um yolki aha/ imahan mo, haali/ Arumgimis hashki aha/ ntwa/a/ ki um mo mmo'tash mondiki/e 'twa/ mo.

⁶ Haali/ te/ dik'i/ e bampa/ yansan yili su/ mo dhali yil bockini mudhe'd mo jin minu 'koki gorra 'cesh mo walla 'ciṭh to mo.

⁷ Dhali Arumgimis hashki aha/ ntwa/ a/ ki um mo mmo'tasha/ 'tash 'twa/ gom um mo haali/ um tana ushalla/ e mony'cesh mo dhali mmodhuya dhu ki e gom um mo uni ka ris kun minu 'ko ki e mo.

⁸ Wakan um yisa a'di ihashki aha/ imahan mo, hili Arumgimis mo dhali a'di karki aha/ mmota ababa goma Pīrawn mo dhali tapa gom kuḡ gu'b piti 'baar mo dhali ta amanji/a ji apo/ bampa/ Masiri 'baar mo.

⁹ Thosoni is ki jahanne/ mo dhali iiku/ ka gagamis mo eya babam pem mo dhali oyi a'di gwo mo ki: Gwo jin ona ya/ m pini ka Yuusup a'dihe/ mo ki: Arumgimis karki aha/ ki tapa 'Kwani Masiri 'baar mo. Yayu/ ka luḡgu'bi aha/ mo.

¹⁰ E mini ḡa'b e bampa/ Jaasaan mo dhali e mini 'dishaa/ is mo /e dhali uḡim pini mo dhali uḡi gi uḡim pini mo dhali arisa ma'diny ka'bal pini mo dhali arisa ḡul'kup bip pini mo dhali aris to 'baar mo kun takina /e mo.

¹¹ Dhali e mahan mo tani aha/ mina thip /e ki to mo haali/ yil bockini mudhe'd naskina/ jin mina te/ pu'du/ mmo'kosh/ 'kosh mo isi ciki/ /e dhali aris kuḡ gu'b pini dhali aris to kun tana /e mo mini war ki moha'th'ko'd pini mo.

¹² Dhali shwane/ em pini midi mish mo mo dhali e ma kam pem ka Benyamiin mishki mo mo ki a'di ta 'twam pem jin ṭorki'da ṭor

nyakki /e mo. ¹³ Um mini mii ṭora babam pem gwo mo goma ris to ma ra/ ra/ pem e Pa Masir mo dhali aris to 'baar mo kun parkina um e mo. Thosoni is ki jahanne/ mo dhali susa babam pem ka luḡgu'b imahan mo. ¹⁴ Dhali yan'ko'd a'di biṭki'd m'ba/ ma kam piti ka Benyamiin mo dhali ko mo dhala Benyamiin si'da/ goki'd e 'ba/ piti mo. ¹⁵ Dhali a'di piki ikam piti 'twa/ i 'baar mo dhali ko eya po/ i uni mo dhali yan'ko'd mo tani ikam ṭorkina ṭor nyakki a'di mo be.

¹⁶ Ki gwo jin kalu cikkin ma Pīrawn e gu'b piti mo ki ikam ma Yuusup pu'dkin mo tani a'di 'borki'da Pīrawn bwa mo dhali aris ḡinḡanam piti gara/ mo be. ¹⁷ Dhala Pīrawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Oyi ikam pini gwo mo ki: Miiyi mii yansan mo ma, suki to/ e gwansan towa po/ mo dhali iiku/ ka nyar'ko'd e Paḡ Kanaan mo.

¹⁸ Dhali susi ababam bum mo dhali aris kuḡ gu'b bum mo dhali iiyu/ i aha/ mo dhali aha/ mina ḡi um mom'borga/ e bampa/ mo dhali um mini shwa to 'pena 'cesh yan jin tu/ aṭu/ mo.

¹⁹ Kani uni gwo si'da/ mo ki: Miiyi mii yansan mo ma. Kala arabiya kun dira shumaram 'peni Pa Masir mo mmokala ris ushi uḡim bum mo dhali goma ris up bum mo dhali susa babam bum mo dhali iiyu/ mo.

²⁰ Dhalki gwoḡ kamu/ ki kulumi bwa gom tom bum mo haali/ mony'cesh jin mina um i'ko nycine/ mo tani a'di ta jim 'borgaḡ gana/ mo e bampa/ Masir mo a'di jin midi ta jim bum mo be.

²¹ Iya/ ma Israyiil miikin kan mo dhala Yuusup ḡiki uni arisa arabiya kun dira shumaram mo isi me'd gwo jin kankin ma Pīrawn mo dhali thosonki uni tonte/ kun mina uni ishwa e bway iim buni mo.

²² Eya ris uni ka 'dete/ 'dete/ dhali eya ris uni 'baar mo tani a'di ḡiki uni burrinye/ ka kwa kwara mmo/aḡ e mo hili aBenyamiin mo tani a'di ki ḡiki a'di ariyaal iss 'kwanimpa karpa'c mo 'pena guurush jin ta 'dolkon kush mo dhali burrinye/ imudhe'd kun mina a'di mii aḡ e mo.

²³ Goma babam piti mo tani to kun hashkina a'di gom a'di mo tani uni ta thuluny i'kume'd mo kun su'kkunu tom 'boron gi Pa Masira po/ mo dhali kuman thuluny 'koni 'kume'd kun su'kkunu posa po/ mo dhali maan'kuthu'd mo dhali tonte/ si'da/ thosonkunu is mo goma babam piti mo gom ya jin mina a'di iyayu/ i bway mo.

²⁴ Dhali yan'ko'd a'di dhuki ikam piti 'pen mo, dhali ki uni k'wa/ is bwa mo tani a'di oki uni gwo mo ki: Dhalka wala ki wal i bway mo.

²⁵ Wakan uni cuki mis ka piye/ 'peni bampa/ Masir mo dhali pu'd e Paḡ Kanaan mo eya babam buni ka Yakuub mo be.

²⁶ Dhali uni ṭorki a'di gwo ka Yuusup di'd ki e naskina/ mo dhali a'di iji'da ji apo/ bampa/ Masiri 'baar mo, dhala dum piti a'di 'thikina buye/ mo haali/ a'di diki gam gwom

buni is mo. ²⁷ Hili ki uni torki a'di aris gwo ma Yuusup i'baar mo a'di jin okina a'di uni mo dhali a'di parki'da arisa arabiya kun dira shumarum mo uni kun hashkin ma Yuusup mo mmokali a'di mo tani shi/in ma babam buni ka Yakuub a'di warkunu is mo be. ²⁸ Dhala Israyiil oki gwo mo ki: A'di 'koshki jwa mo. Yuusup jin ta ya/m pem a'di idiki'd ki e naskina/ mo. Aha/ mina ya mo dhali par a'di e mo ntwa/a/ ki aha/ dinaki wu mo be.

46

¹ Wakana Israyiil bu'thki moyam piti mo nyakka ris tom piti kun tana a'di mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pam Birsaba mo dhali a'di ki ci to jin 'cithu/ 'kus mmomiya basa 'cesh goma Arumgimis ma babam piti ka Is/hak mo. ² Dhali Arumgimis torki'da tor ka Israyiil mon'thiny ki jan mo dhali o a'di gwo mo ki: Yakuub, Yakuub. Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. ³ Dhali yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis mo a'di jin ta'da Arumgimis ma babam pini mo. Dhalku/ is ki ko/ mo mmoya ka lungu'b bway Pa Masir mo haali/ aha/ mina di imun mo dhali kar /e mmota adhan kal caaca mo. ⁴ Aha/ mina ya ka lungu'b nyakki / e mo e Pa Masir mo dhali aha/ si'da/ mina doku/ / e pa ka nyan'ko'd dok/ e mo dhali me'd ma Yuusup a'di imidi mu'th em pini mo. ⁵ Dhala Yakuub cuki mis mo 'peni Pam Birsaba mo dhali aris iya/ ma Israyiil uni kalkina Yakuub jin ta'da babam buni mo nyakki ushi ucim buni mo dhali aris up buni mo eya risa arabiya kun dira shumarum mo uni kun hashkin ma Pirawn mo mmokalu/ uni mo be. ⁶ Uni si'da/ urki to/em buni mo dhali tom 'borgam buni mo uni kun gamkina uniya du is mo e Pañ Kanaan mo dhali uni pu'dkin mo e Pam Masir mo aYakuub dhali aris kum piti kun cisa a'di nyakki a'di mo be. ⁷ Iya/ m piti dhali iya/ gi iya/ m piti nyakki a'di mo dhali i'bwam/ m piti mo dhali i'bwam/ gi iya/ m piti mo, aris kum piti 'baar mo kun cisa a'di mo tani uni 'doyina a'di bway Pa Masir mo be.

⁸ Dhali aris gway gi emen ma Israyiil uni annihe/ mo uni gun pu'dkin e Pa Masir mo aYakuub dhali iya/ m piti mo. Ra/ ubiin jin ta'da bwanyara/ ma Yakuub mo. ⁹ Dhali gway gi iya/ ma Ra/ ubiin uni annihe/ mo: Hanuuk dhala Pallu dhala Hasruun dhala Karmi mo. ¹⁰ Dhali gway gi iya/ ma Shim/ uun uni annihe/ mo: Yamu/ iil dhala Yaamin dhala Uuhad dhala Yaakin dhala Suuhar dhala Sha/ uul a'di jin ta ya/ ma 'bom 'Kwani Kanaan mo be. ¹¹ Dhali gway gi iya/ ma Lawi uni annihe/ mo: Jirshuun dhala Gahaat dhala Maraari mo. ¹² Dhali gway gi iya/ ma Yahuuda uni annihe/ mo: Iir dhala Unan dhala Shiilah dhala Paar

dhala Saarah mo (hila Iir dhala Unan uni a'di iwuyin mo e Pañ Kanaan mo) dhali gway gi iya/ ma Paar is mo uni annihe/ mo: Hasruun dhala Hamul mo. ¹³ Dhali gway gi iya/ ma Yassaakar uni annihe/ mo: Tuulaa/ dhala Pawwah dhala Yuub dhala Shimruun mo. ¹⁴ Dhali gway gi iya/ ma Sabuluun uni annihe/ mo: Saarad dhala Iilun dhala Yahal/ iil mo. ¹⁵ (Uni gwansan ita iya/ ma Le/ ah mo uni kun dho'thkina a'diya Yakuub mo e Pam Paddaan/ araam imontal 'de/ nyakki ku gi 'bwa/ ka Diinah mo imontal 'de/ nyakki iya/ m piti dhali i'bwam/ m piti mo dhali monderj buni 'koni iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka kwara apo/ mo.) ¹⁶ Dhali gway gi iya/ ma Jaad uni annihe/ mo: Sipyuun dhala Hajji dhala Shuuni dhala Asbuun dhala Iiri dhala Aruudi dhala Ar/ iil mo. ¹⁷ Dhali gway gi iya/ ma Ashiir uni annihe/ mo: Yimnah dhala Yishwah dhala Yishwi dhala Barii/ ah nyakka Saarah jin ta 'bwah buni mo. Dhali gway gi iya/ ma Barii/ ah uni annihe/ mo: Haabar dhala Malki/ iil mo. ¹⁸ (Uni gwansan ita iya/ ma Silpah mo a'di jin cikin ma Laabaana Le/ ah jin ta 'bwam/ m piti mo dhali uni gwansan idho'thkin ma yima Yakuub mo, 'kwani kun 'koni 'kume'd i'ce'dka pe'de/ mo.) ¹⁹ Dhali gway gi iya/ ma Rahiil a'di jin ta asha Yakuub uni annihe/ mo: Yuusup dhala Benyamiin mo. ²⁰ Dhali goma Yuusup e bampa/ Masir mo iya/ kun dho'thkunu a'di mo tani gway buni annihe/ mo: Manassa dhala Eprayim uni kun dho'thkin ma Asnaat a'di mo a'di ta 'bwa/ ma Puthipaara/ jin ta'da gasiis ma Uun mo be. ²¹ Dhali gway gi iya/ ma Benyamiin uni annihe/ mo: Baala/ dhala Baakar dhala Ashbiil dhala Jiira dhala Namaan dhala Iihi dhala Ruush dhala Muppiim dhala Huppiim dhala Ard mo. ²² (Uni gwansan ita iya/ ma Rahiil mo kun dho'thkina a'diya Yakuub mo kun ta 'kwani kun 'koni 'kume'd i'ce'dka donon 'baar mo.) ²³ Dhali gway gi iya/ ma Daan uni annihe/ mo: Hushim mo. ²⁴ Dhali gway gi iya/ ma Naptaali uni annihe/ mo: Yahas/ iil dhala Juuni dhala Yisr dhala Shiliim mo. ²⁵ (Uni gwansan ita iya/ ma Bilhah a'di jin cikin ma Laabaana Rahiil jin ta 'bwam/ mo dhali uni gwansan kun dho'thkin ma yim ma Yakuub mo tani ta 'kwani kun 'kon jasi pesuj gana/ 'baar mo.) ²⁶ Aris 'kwani kun ta kuma Yakuub kun pu'dkin mo e bampa/ Masir mo tani uni ta jasi ku ki cisa a'di mo, yisa nyce/ e ki ku ki aris up gi iya/ ma Yakuub mo. Hili aris uni 'baar mo imontal 'de/ mo tani uni tana issi kwara i'ce'dka pe'de/ mo be. ²⁷ Dhali iya/ ma Yuusup kun dho'thkunu a'di e bampa/ Masir mo tani uni 'koni jasi su/ mo dhali aris uni 'baar mo kun 'kon e gu'b ma Yakuub mo me'd jin pu'dkina uni e bampa/ Masir mo tani uni 'koni issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo be.

²⁸ A'di hashki'da Yahuuda ntwa/a/ ki a'di mo eya Yuusup mo mmopi a'di i isi bwambor e Pan Jaasaan mo dhali uni pu'dkin mo e mony'cesh ma Jaasaan mo. ²⁹ Dhali yan'ko'da Yuusup thosonki'da arabiyam piti jin dira shumaram is mo dhali cu mis mo dhali ya gama Israyiil 'kup mo a'di jin ta'da babam piti e Pan Jaasaan mo dhali a'di çiki is piti ki a'di mo dhali biçi 'bam piti mo dhali ko e 'bam piti ki rash rash gana/ mo. ³⁰ Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Shwane/ dhalkaa/ wuna mo me'd jin mishkika/ jis/em pini mo dhali mish mo mo ki /e din ki e naskina/ mo. ³¹ Yuusup oki ikam piti gwo mo dhali aris 'kwani 'baar mo kun ta kuñ gu'b gi com mo ki: Aha/ mina ya mo dhali tora Pırawn gwo mo dhali aha/ mina o a'di gwo mo ki: Ikam pem dhali aris 'kwani kun ta kuñ gu'b ma babam pemi 'baar mo uni kun 'kokin e mony'cesh gi Pan Kanaan mo tani uni pu'dkini aha/ mo be. ³² Dhali 'kwani uni ita imanhil ka'bal mo haali/ uni ta imanhil to/e mo dhali uni kalkina ma'diny ka'bal buni ilu/ mo dhala dhana nju'kup bip buni mo dhali aris to 'baar mo kun tana uni mo be. ³³ Ka Pırawn midı yu'k um mo dhali o gwo mo ki: Miin tom bum ta'da tinta mo? tani, ³⁴ um mini o gwo mo ki: Çiñkinam pini uni ita imanhil to/ e mo 'peni dhuru'c bam kun tana aman mo ntagi shwanesan mo, aman dhali ibabam bam mo, ki um mini mish 'ko mo e mony'cesh gi Pan Jaasaan mo haala ris 'kwani kun ta imanhil ka'bal mo tani uni ita thus ki thus e jis/e gi 'Kwani Masir mo be.

47

¹ Wakana Yuusup yaki bway gu'b mo dhali tora Pırawn gwo mo ki: Ababam pem dhali ikam pem nyakka ma'diny ka'bal buni dhala dhana nju'kup bip dhali aris to kun tagina uni mo tani uni ipu'dkin mo 'peni Pan Kanaan mo dhali uni shwane/ 'kokin e Pan Jaasaan mo. ² Dhali 'peni bwaman ikam piti mo tani a'di bu'thki 'kwani imudhe'd mo dhali tori uniya Pırawn i e mo. ³ Pırawn oki ikam piti gwo mo ki: Miin tom bum ta'da tinta mo? Dhali uni thokkina Pırawn gwo mo ki: Çiñkinam pini uni ita imanhil ka'bal mo me'd ibabam bam mo. ⁴ Uni okina Pırawn gwo mo ki: Aman pu'dkina mo mmo'ko ki 'ko ma ça/ e mony'cesh yan mo haali/ ashon dhii/i'da kamu/ yisa di'd imun kun mina çiñkinam pini içiya ma'diny ka'bal mo haali/ te/ si'da/ a'di ishilkı 'kwani is mo e Pan Kanaan mo. Dhali shwane/, aman 'thona / e mo, ki / e mini dhal çiñkinam pini bway mo mmo'ko e Pan Jaasaan mo. ⁵ Dhali yan'ko'da Pırawn ki owa Yuusup gwo mo ki: Ababam pini dhali ikam pini uni pu'dkini / e itan mo be. ⁶ Bampa/ Masir uni 'koni bwambori /

e m'baar mo. Thumi ababam pini dhali ikan mon'ko mo e mony'cesha 'borga/ mo dhali dhalki uni 'kon mo e Pan Jaasaan mo. Dhali wakki/ /e mishi wathi/ jin 'bora she/ 'peni bwaman uni mo tani dhuyi uni mmota imanhil to/em pem mo.

⁷ Dhali yan'ko'da Yuusup ki susa Yakuub jin ta'da babam piti mo dhali kar a'di ibwambor ma Pırawn mo dhala Yakuub 'borki'da Pırawn mii mo be. ⁸ Dhala Pırawn oki'da Yakuub gwo mo ki: Atee gi yil gi mondiki/ em pini uni 'kokin ekata mo? ⁹ Dhala Yakuub thokki'da Pırawn gwo mo ki: Atee gi yila ça/ pem mo tani uni 'koni iss 'kwanimpa ipe'de/i'ce'dka 'kume'da po/ mo. Dhala tee gi yil gi mondiki/em pem mo tani uni tana honye/ mo dhali kun pu'da tonthus apo/ aha/ mo dhali uni yisa i'thona/ 'tho/ ki me'd goma tee gi yil gi mon'koki/e gi ibabam pem ka atee kun iikina uni iinyça/ mo. ¹⁰ Dhala Yakuub 'borki'da Pırawn mii mo dhali ya ka piçe/ 'peni buy'kus ma Pırawn mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'da Yuusup thumki'da babam piti dhali ikam mon'ko mo dhali çiki uni mo mmota jim buni e bampa/ Masir mo e mony'cesh jin 'bora'bor mo e bampa/ Ra/ amsiis mo me'd gwo jin kankin ma Pırawn mo be. ¹² Dhala Yuusup thipki'da babam piti mo dhali ikam piti mo dhali aris 'kwani 'baar mo kun ta kuñ gu'b gi com mo ki tonte/ mo isi ki mii jin mina uni mii ta gi a'di mo be.

¹³ Dhali tonte/ piyi'd eya ris bampa/ 'baar mo haali/ te/ a'di ishilkı 'kwani is mo wakan bampa/ Masir dhali bampa/ Kanaan uni shi/ ki is mo gom gwon te/ mo be. ¹⁴ Dhala Yuusup tulki'da risa guurush is mo uni kun gamkunu mo e bampa/ Masir dhali 'peni Pan Kanaan gom pos jin yolkina 'kwani mo. Dhala Yuusup kalki'da guurush e gu'b ma Pırawn mo. ¹⁵ Dhali ka guurush 'baarki'd mo e bampa/ Masir mo dhali e bampa/ Kanaan mo tani aris 'Kwani Masir uni pu'dkina Yuusup mo dhali o a'di gwo mo ki: Çiyi aman tonte/ mo ma. To jin ta'da tinta imina amani wu mo ibwambori jis/em pini kan mo? Haali/ aguurush bam a'di 'baarki'd mo be. ¹⁶ Dhala Yuusup thokki uni gwo mo ki: Çiyaa/ to/em bum mo dhali aha/ mina çı um tonte/ mo mmowan a'di e ki to/em bum mo wakka guurush bum 'baarki'd mo. ¹⁷ Wakan uni kalki to/em buni aYuusup mo dhala Yuusup çiki uni tonte/ mo mmowan a'di e ki to/em buni kun tana ris, shumaram mo dhali ama'diny ka'bal mo dhala nju'kup bip dhali aris kuman thuluny mo dhali a'di thipki uni ki tonte/ mo mmowan a'di e ki to/em buni kun tana uni ki yil çaan mo. ¹⁸ Dhali ki yil çaan 'baarki'd mo tani uni pu'dkini a'di ki yil jin 'ko'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman yisa mina ba'k gwo 'peni tapam bam ka guurush bam i'baarki'd mo dhali arisa nju'kup to/e uni ta to gi tapam

bam mo, toj kamu/ yisa boçki'da e jis/ e gi tapam bam mo hili jasi bunçwar is bam dhali mony'cesh bam mo be. ¹⁹ To jin ta'da tinta i mina amani wu e bwambori jis/em pini mo, aman dhali mony'cesh bam mo? Yoli aman mo dhali mony'cesh bam ki tonçe/ mo dhali aman nyaçki mony'cesh bam imina ta çinçina/ ma Pırawn kun yolu mo, dhali çiyi aman emena ka'bany to mo ki aman mina 'ko ki e mo dhali 'koki wu mo dhali mony'cesh si'da/ midı diki ta bwam ma'du/ mo.

²⁰ Wakana Yuusup yolki bampa/ Masiri 'baar mo goma Pırawn mo haala ris 'Kwani Masir yolkina ris buntom buni mo haali/ te/ a'di ishılki'da şil ki she/ apo/ uni ki 'bi'th mo. Dhali mony'ceshi 'baar mo tani uni ta kuma Pırawn gana/ mo be. ²¹ Dhali gom 'kwani mo tani a'di dhuki uni mmota çinçina/ kun yolu mo 'peni yoçkam Pa Masir itor karash ntagi 'bana kamu/ mo. ²² Jasi mony'cesh 'kwani kun ta igasiis mo tani a'di dina a'di ki yol mo haali/ igasiis uni ita gi to kun kalkina uni ki me'd 'pena Pırawn mo dhali 'ko ki e mo 'peni to gwansan kun kalkina uni ki me'd mo kun çikin ma Pırawn uni mo. Gom gwo gi wakan mo tani uni 'koki yol mony'cesh buni mo be. ²³ Dhali yan'ko'da Yuusup oki 'kwani gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ 'pena tee yansan mo tani aha/ yolkina um mo dhali mony'cesh bum goma Pırawn mo. Shwane/ emena ka'bany annihe/ gom um mo dhali um mini si uni e mony'cesh mo. ²⁴ Dhali e bwam mondhe'd mo tani um mini çika Pırawn 'ban 'de/ 'peni uni kun 'kon ma po/i mudhe'd mo dhali 'ban kun 'kon ma po/i doçon mo 'peni apo/ ma kamu/ mudhe'd mo tani uni imini ta jim bum mo jin midı ta emena ka'bany to gom bunto mo dhali me'd tonçe/ gom is bum mo dhali goma ris kuj gu'b bum mo dhali gom tonçe/ gom uşı uçim bum mo. ²⁵ Dhali uni oki a'di gwo mo ki: /E taki mondiki/em bam is is ki me'd mo. Dhalki gwo yan 'bor tapam bam bwa mo ki aman mina ta çinçina/ ma Pırawn kun yolu mo. ²⁶ Wakana Yuusup a'di karki a'di mmota gwoçkan jin bahu mo isi gom gwo gi bampa/ Masir mo dhali a'di 'dishki'd 'pena cim caan ntagi şhwanesan mo ka Pırawn midı bu'th 'ban 'de/ 'peni uni to kun 'kon ma po/i mudhe'd mo. Mony'cesh gi igasiis uni 'cena 'koki ta ku ma Pırawn mo be.

²⁷ Wakana İsrayıil a'di iça'bki'd mo e Pa Masir mo e mony'cesh gi Pan Jaasaan mo dhali uni gamki miya du is e a'di mo, dhali dho'thki maman mo dhali mara/ amar is ki nyanye/ mo. ²⁸ Dhala Yakuub ça'bki'd e bampa/ Masir ki yili 'kume'd i'ce'dka pesu/ apo/ mo. A'di ita'da tee ma Yakuub gi wakan mo dhali yil gi mondiki/ em piti 'koni iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka pesu/ apo/ mo.

²⁹ Dhali ki mo 'dishkina 'twa/ mo ka İsrayıil midı mii wu mo tani a'di yukki ya/ m piti ka Yuusup mo dhali o a'di gwo mo ki: Wakki/ aha/ shwane/ mina gam mii ma 'the 'peni jis/em pini mo tani kari me'd pini awum pem mo dhali oyi gwo is mo mmota ga dum paç gana/ dhali tayi wathıç gana/ gom aha/ mo. Dhalku/ e ki kanaa/ e bampa/ Masir mo. ³⁰ Dhalki aha/ yana ish nyaçki ibabam pem mo. Kali aha/ ka piçe/ 'peni bampa/ Masir mo dhali kani aha/ e mom buni jin kana uniya kan mo. A'di thoçki gwo mo ki: Aha/ mina mii a'di me'd jin okina /e mo. ³¹ Dhali a'di oki gwo mo ki: Thuli/ e gwo me'da po/ gom aha/ mo. Dhali a'di ithulki gwo me'da po/ gom a'di mo. Dhala İsrayıil a'di ça'bki'd ki goçgo/ ki is piti mo apo/ 'kupa cim piti mo be.

48

¹ 'Ko'di mii yan mo tani aYuusup a'di toçkumu gwo mo ki: Hili mo mo ma, ababam pini a'di 'ba'thki'd mo. Wakan a'di suski iya/ m piti isu/ mo İManassa dhala Eprayim mo. ² Dhali a'di toçkunuwa Yakuub mo ki: Ya/ m pini ka Yuusup a'di pu'dki'di /e mo, dhali yan'ko'da Yakuub iriny is piti mo mmogam mom'bi'th mo dhali ça'bki mis mo apowa ci mo. ³ Dhala Yakuub oki'da Yuusup gwo mo ki: Arumçimis jin Eka/ Eç a'di piki aha/ i is mo e Pan Luus mo e bampa/ Kanaan mo dhali a'di 'borki aha/ mii mo be. ⁴ Dhali a'di o aha/ gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ mina kar /e mo mmodho'th maman kagahara mo dhali aha/ mina mar /e amar is mo dhali aha/ mina kar /e mo mmota adhana ru'kup 'kwani mo dhali aha/ mina çı bampa/ yan ki emen pini mo i'ko'di /e mo mmota mom buni jin mina uni ibu'th ki sule/ sule/ mo. ⁵ Dhali shwane/ iya/ m pini isu/ gwansan uni kun dho'thkuu /e mo e bampa/ Masir mo nıwa/ a/ ki aha/ dinaki pu'di /e e Pa Masir mo tani uni ta kum pem mo Eprayim dhala Manassa uni imini ta kum pem mo me'd jin tan ma Ra/ ubiin dhala Shim/ uun kum pem mo. ⁶ Dhali uni kun minu çis ki /e 'ko'di uni mo tani uni a'di imini ta kum pini mo. Uni minu yuç gway gi ikam buni mo e mal buni mo. ⁷ Haali/ me'd jin pu'dkika/ mo 'peni Pam Paddaan mo tani aRahil ki bwani di'i'd pem mo tani a'di wukaa/ mo e Paç Kanaan mo e bway jin iyyina ana mo ki nıatçin si'dasi'd naskina/ mo mmo'taki ii bway Pan Apraatah mo dhali aha/ kankina ayim imun mo e bway tur gi Pan Apraatah mo (a'di jin ta Pam Beetlaham mo).

⁸ Ka İsrayıil parki iya/ ma Yuusup e mo kun 'koni su/ mo tani a'di oki gwo mo ki: İja anni'dan mo? ⁹ Yuusup oki com gwo mo ki: Uni ta iya/ m pem mo uni kun çikin ma Arumçimis aha/ imahan mo. Dhali a'di oki gwo mo ki: Susi uni i aha/ mo ma, aha/

'thona / e mo, ki aha/ mina 'bor uni mii mo. ¹⁰ Dhali e ma Israyiil a'di dhuruma/ dhurum mo goma dhan piti mo, wakan a'di imolkina a'di mmopar e ki 'bore/ mo. Wakana Yuusup suski uni mmo'dish a'di is mo dhali a'di ki pi uni 'twa/ mo dhali dhu uni mmota isa kony mo. ¹¹ Dhala Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ dara ki gwo ibwa mo me'dyin mo mmo'taki par jis/em pini e mo dhali hili mo mo ma, Arumgimis ki dhal aha/ bway mo mmopar ucim pini e mo si'da/ mo. ¹² Dhali yan'ko'da Yuusup shorki uni is mo 'peni 'kupa'dupun piti mo dhali a'di goŋki is piti mo dhali kar jis/em piti ka 'cesh mo. ¹³ Dhali aYuusup bu'thki uni isu/ mo, Eprayim ki me'da bim poros piti mo 'kupki me'da biny cam ma Israyiil mo, dhala Manassa ki me'da biny cam piti mo 'kupki me'da bim poros ma Israyiil mo dhali suski uni mmo'dish a'di is mo. ¹⁴ Dhala Israyiil he'thki me'da bim poros piti mo dhali 'thi a'di i'kup ma Eprayim a'di jin gwa'da'd mo dhali me'da biny cam piti di'di 'kup ma Manassa mo mmo/aŋ abi e mo haala Manassa a'di ta'da bwanyara/ mo. ¹⁵ Dhali a'di 'borki'da Yuusup mii mo dhali o gwo mo ki:

Arumgimis a'di jin iikina ibabam pem ka Ibrahiim dhala Is/hak mo

dhali Arumgimis jin shuki aha/ bway eya ris mondiki/em pem mo ntagi shwane-san mo,

¹⁶ aman'doyu gwo a'di jin wanki aha/ 'ba/ mo 'pena ris tonthus mo, 'bori uci mii mo.

Dhali e uni mo tani dhalki gway pem lu/ ki'd mo dhali gway gi ibabam pem ka Ibrahiim dhala Is/hak mo.

Dhali dhalki uni cam mo mmota dhana buhany 'kwani mo e bwaman mony'cesh mo.

¹⁷ Ka Yuusup parki com e mmokar me'da bim poros piti i'kupa Eprayim mo tani a'di ishi/ki a'di bwa mo, dhali a'di ki bu'th com ime'd mo dhali shor a'di me'd piti mo 'peni 'kup ma Eprayim mo mmokar a'di i 'kup ma Manassa mo be. ¹⁸ Dhala Yuusup ki o com gwo mo ki: Yisa ababam pem haali/ a'di yansan ita'da bwanyara/ mo. Kari me'da bim poros pini i'kup piti mo. ¹⁹ Hili ababam piti a'di i/ ushki'd mo dhali o gwo mo ki: Aha/ misha mo ya/ m pem mo, aha/ misha mo. A'di si'da/ mido war ki 'kwani mo dhali a'di si'da/ mido caaca mo. Bahili ara kam jin gwa'dagwa'd a'di imidi caaca kagahara mo mmobol a'di e mo dhali emen piti mido ta abuhany kal 'kwaniny'cesh ka ris mo. ²⁰ Wakan a'di 'borki uni mii ka cim caan mo dhali o gwo mo ki:

Ki um mo tani Israyiil a'di imini bah mom'bor mii mo mmo/o gwo mo ki:

Arumgimis mido kar /e me'da Eprayim mo dhali me'da Manassa mo.

Dhali wakan a'di karki'da Eprayim ntwa/ a/ ka Manassa mo be. ²¹ Dhali yan'ko'da Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ 'dishkina 'twa/ mmowu mo, hili Arumgimis mido nyak di ki /e mo dhali a'di mido susi /e bway pa ka nyan'ko'd e mony'cesh gi ibabam pini mo. ²² Ba aha/ cikina /e tony caaga/ mmobol ikan e mo a'di jin ta 'ban 'de/ ka wosha turga/ mo a'di jin bu'thka/ 'peni me'd gi 'Kwani Amuur ki gandala turgam pem mo dhali ki bwam pem mo be.

49

¹ Dhali yan'ko'da Yakuub yukki iya/m piti mo dhali o gwo mo ki: Tuli um is bumi montal 'de/ mo mo ki aha/ mina tor um to kun mini mii taka po/ um yilin tiya kun mini iiyu/ mo.

² Tuli is mo dhali cik gwo mo, ayy um iya/ ma Yakuub mo

dhali ciki gwo ma Israyiil jin ta'da babam bum mo.

³ Ra/ubiin /e tana bwanyaram pem mo, 'peni mo ma dem dem pem mo dhali 'peni maman pem kun twa/a/ gi mom'bi'th is mo

dhala litgan pem mo e monyca mo dhala litgan e mom'bi'th mo.

⁴ E/ jin gwakalki mii mo me'd yi'de/ mo tani/ e mini gam mo jin mina /e idiya litgan yisa,

haali/ e sekim ka ci gi cim mo

dhali shi/ a'di is mo dhali /e yakin ki mis mo eya ci ma nyana'b pem mo.

⁵ Shim/uun dhala Lawi uni kun ta ikam mo. To gi mo/as gom mo ma bujur mo tani uni ita gandala turgam buni mo.

⁶ Ayy akashiram pem mido diki ya 'kup ki mo ma tul is buni mo.

Ayy shi/in pem mido diki gam dhana nul'kup 'kwanim buni is mo.

Goma nyor buni mo tani uni 'koshki 'kwani mo

dhali mmocana uni bwa en'dap buni mo tani uni ki 'citha morbig buni dugu'b gi 'kupa'dupun buni mo be.

⁷ Monyjee mido di goma nyor buni mo haali/ a'di cithracithir mo,

dhali anyor buni mo tani a'di si'da/ ita ji mat mo.

Aha/ mina kwa/ uni bwa mo e bwaman ma Yakuub mo

dhali cekeer uni bwa mo e bwaman ma Israyiil mo.

⁸ Yahuuda, ikam pini uni imini man /e mo dhali me'd pini mido di eya aris 'ba/ gi 'kwani kun ta 'kup ki /e mo.

Iya/ gi cim uni imini gonj is ka 'cesh ibwam-bori /e mo.

⁹ Yahuuda a'di ita adhop dhuru'c mo.

'Peni mo jin dheru to bwa ka gwapi/ mo, ayy ya/ m pem, /e yaki bway mis mo.

A'di wupki'da 'cesh mo dhali a'di ishki'd ki bara'th me'da dhop mo

dhali me'd kumana dhop mo. Aja a'di iro'dki mii mo mmomer a'di e mo?

¹⁰ Cwa ma malik midi diki pi mo 'peni Yahu-uda ki sule/ mo

walla cwa gi amanjinuwa ji 'peni bwaman sho'k piti mo

ntagi a'di midi pu'dku/ e a'dim piti jin cila a'di mo,

dhali e a'di mo mo jin hanu gwo e ki 'kwani midi mii di mo.

¹¹ A'di dekki ari thuluny dhuru'c piti ki cwalmana mura'th mo

dhali ari dhuru'c thuluny piti cwalmana mura'th jin kwanykunu mo gom 'boro'd piti mo tani,

a'di wuski burrinyem piti ki yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo

dhali burrinye/ ma pom piti eya basa mura'th mo.

¹² Em piti midi ca'bki dhir dhir gom yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo

dhali she/ piti midi tagi kush goma ko mo be.

¹³ Sabuluun a'di imidi ca'b e yana gap gi bwam ma al mo,

a'di imidi war ki mo kun min ma risa kur yi'de/ ikok 'kupi nycine/ mo,

dhali bwayam piti midi ya ntagi Pan Sidun mo.

¹⁴ Yassaakar a'di imidi 'bitha' bi'th me'd thuluny mo

mmothum 'kup ka lungu'b mo e bwaman ma ma'diny ka'bal mo.

¹⁵ A'di parki mo jin sinu is e mo, ki a'di 'bora'bor mo

dhali bampa/ ki a'di ta gi jin 'boru bwa mo. Wakan a'di igonkina a'di 'kupa bim piti ka

'cesh mo dhali kala/ kal mo

dhali a'di warki'd ki cinkina/ jin yolu mo jin miinu ki 'bi'th goma tu'c mo.

¹⁶ Daan a'di imidi ta amandwall 'kwanim piti gwo mo,

me'd a'din 'de/ e bwaman ma waḡ gi 'Kwani ma Israyiil mo.

¹⁷ Daan a'di imina e i wa ki tasha/ jin ishki'd e shemen bway mo

a'di jin ta tashan 'thi/ jin ishki'd e bway tur jin iinu mo mmowo'c shumarum 'pena tinkilam piti mo

wakan ka manmer a'di apo/ mo tani a'di imidi biḡ ki tar mo be.

¹⁸ Aha/ ḡorkina mowoth pini mo ayy Tapa.

¹⁹ Iman'ceya/ 'ce ki buw buw mini 'ceya Jaadi is mo,

hili a'di imidi 'ce uni ki is eya panyjapam buni mo.

²⁰ Tonte/ jin min ma Ashiir ishwa mo tani uni mini ṭawusaṭawus mo

dhali a'di midi dho'th ton ṭawusga/ ma malik mo.

²¹ Naptaali a'di imina e wa ka yuul jin dhalkunu me'd ki 'kus mo

jin dho'thki ushana 'borga/ mo.

²² Yuusup a'di imidi ta abincywa jin midi dho'th maman mo

abincywa jin midi dho'th maman monyjoḡo/ mo.

Abincywam piti mini so wupuni 'kup agangara/ ma gonj bampa/ mo.

²³ 'Kwani kun mishina bwa shin kun cithiraḡiṭhir mo tani iwupkina po/ a'di mo

dhali shin a'di mo dhali 'cwar a'di ki ṅara'd ṅara'd mmobur a'di adu mo.

²⁴ Bathho/ abwam piti ṭikiri di mo mmo'konu ki joḡ a'di mo,

dhali abim piti dhunu ki mo jin mishu mii mo

ki me'd gi a'din 'de/ jin Eḡa/ Eḡ mo a'di jin ta jima Yakuub mo

(ki gway ma Manhil Ka'bal mo jin ta Wosh ma Israyiil mo.)

²⁵ Ka Arumgimis ma babam pini mo a'di jin midi woth /e mo,

a'di jin ta'da Arumgimis jin Eḡa/ Eḡ mo a'di jin midi 'bor /e mii mo

ka ris mom'bor mii gi momis kun 'koni bun'kup mo,

dhali aris mom'bor mii kun 'kon e mon'kulga/ mo kun parashaparash e bwan'kwariny mony'cesh mo

dhali aris mom'bor mii 'pena risa bor kun cina ko mmopi mo

dhali aris bwama dho'th mo.

²⁶ Mom'bor mii ma babam pini mo uni ita mo ma dem dem jin 'ce'dki gwayu/

ma ris mom'bor mii ma ris wosha turga/ kun 'konu ki sule/ sule/ mo

dhali maman gi wosha turga/ kun 'konu ki sule/ sule/ mo.

Dhalki uni 'kon mo e 'kupa Yuusup mo dhali eya mur 'ko'd em piti mo a'di jin

karkunu ki she/ 'peni ikam piti mo.

²⁷ Benyamiin a'di ita awuu jin pitili to ki she/ mo,

e mon'thamo/ mo tani a'di midi la shwa 'kwani ki 'ci'd'da/ mo

dhali mom'pimpili/ mo a'di ki pwaḡ to bwa mo uni kun dilina a'di 'kwani mo.

²⁸ Uni gwansani 'baar mo tani uni itana waḡ ma Israyiil kun 'koni 'kume'd i'ce'dka

su/ mo, dhali gwo jin ṭorkin ma babam buni uni anann mo me'd jin 'borkina a'di uni

mii mo mmo'bor uni mii ka 'deṭe/ 'deṭe/

mo, mom'bor mii kun ha me'd mo gom a'di mo. ²⁹ Dhali yan'ko'd a'di kanki uni gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ minu mii 'tuma bi is imontal' de/ nya'kki 'kwanim pem mo. Kanaa/ nya'kki ibabam pem mo e jurum wosh gi mombunto Ipruun mo, jin ta Wathi/ Hiththa mo. ³⁰ E jurum wosh gi mombunto ma Makpiilah jin diki'd ki mom'pesho'k gi Pa Mamra mo e bampa/ gi Panj Kanaan mo a'di jin yolkin ma Ibrahiim 'peni bwam bunto ma Ipruun jin ta 'Kwani Hiththa mo e mo jin mina a'di imii ta mo gom mo jin kanuwa kan mo. ³¹ E mo yan mo tani a'di ikankina uniya Ibrahiim nycine/ mo dhala Saarah jin ta ash mo, dhali imun si'da/ mo tani a'di kankina uniya Is/hak dhala Ripka jin ta ash mo dhali imun si'da/ mo tani a'di ikankika/ aLe/ah mo. ³² Bwam bunto dhali jurum wosh gwansan mo tani a'di iyolkunu 'peni 'Kwani Hiththa mo. ³³ Ka Yakuub 'baarki gwo jin kankina a'di ya/m piti mo tani a'di dhuki sho'k piti eya ci mo dhali a'di ciki shi/in piti jin 'ko'd mo dhali a'di tulkunuwa abi is nya'kki 'kwanim piti mo be.

50

¹ Dhali yan'ko'da Yuusup bitki'di 'ba/i com mo dhali ko eya po/i a'di mo dhali pi a'di 'twa/ mo be. ² Dhala Yuusup kanki'da ris cinjinam piti gwo mo ka ris uni kun tana hakiim mini lol com bwa mo a'di idina a'di ki bul mo. Wakana risa hakiim uni lulkina Israyiil bwa mo be. ³ Acimi iss 'kwanimpa su/ a'di i'thekkunu gwo mo gom a'di mo, haali/ acim tana ris wakan kun 'thekkunu gwo mo mmolol bwa mo. Dhali 'Kwani Masir uni gwokin gom a'di ka cim iss 'kwan-impia ikwara i'ce'dka 'kume'd mo.

⁴ Dhali ka tee jin gwokunu gom a'di 'baarki'd mo tani aYuusup tor'ki'da tor ki kun gu'b ma Pirawni 'baar mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina gam mii ma 'the e jis/em pini shwane/ mo tani, oyi gwo mo, aha/ 'thona /e mo, e bwany'ce ma Pirawn mo mmo/o ki: ⁵ Ababam pem kar aha/ mmothul gwo me'da po/ mo mmo/o ki: Ki aha/ mura 'twa/ i'dish i mmomuri wu mo tani e jis wosh jwam pem jin 'kulkika/ mo e Panj Kanaan mo tani a'di iminu kan aha/ imun mo. Dhali shwane/ gom gwo gi wakan mo tani dhalki aha/ yana ka gagamis mo, aha/ 'thona /e mo, dhali kana babam pem mo dhali yan'ko'd aha/ ki do'ku/ mo. ⁶ Dhala Pirawn thokki gwo mo ki: Yaku/ ka gagamis mo dhali kani cim mo me'd jin karkina a'di /e mmothul gwo me'da po/ mo. ⁷ Wakana Yuusup yaki'd ka gagamis mo mmokana babam piti mo dhali nya'kki a'di mo tani cinjina/ tana ris kun bathki a'di mo 'peni ku ma Pirawn mo dhali aris 'kwaninj gwanyaja/ 'peni ku ki gu'b piti mo dhali aris 'kwaninj gwanyaja/ gi bampa/

Masiri 'baar mo. ⁸ Dhali isi kan aris kun gu'b ma Yuusupi 'baar mo ikam piti dhali aris kun gu'b gi com mo hili jasi ushi ucim buni a'di idhalkunu mo dhali ama'diny ka'bal buni mo dhali adhana nju'kup bip buni mo uni a'di idhalkunu mo e Pan Jaasaan mo. ⁹ Dhali aris 'kwani kun merkina arabiya kun dira shumarum mo tani uni inya'kki ii ka gagamis nya'kki a'di mo dhali aris 'kwani kun mer shumaruma po/ mo a'di ta dhana buhany wathimpa jin seki'd jin caaca kagahara mo be. ¹⁰ Ki uni pu'dkin mo e ja'dam pos gi Pan Athaad mo a'di jin diki'd e bwampo/ Yi'dej Kuma/ Uurdun mo tani uni kumki ko mo imun mo gom dhan bwan di'td kagahara mo e kony jwa jin gwokina uni mmo/up e ki jabu'th mo dhali a'di karki mo jin gwonu ki kony jwa gom com ka cima pesu/ mo. ¹¹ Ki 'kwani kun cila mony'cesh yan mo tani uni gun ta 'Kwaninj Kanaan mo parki kony jwa jin gwokunu mo e ja'dam pos gi Pan Athaad mo tani uni oki gwo mo ki: Kony jwa yansan jin gwokunu mo tani a'di ita a'di jin jwaka'tki'da du mo gom 'Kwani Masir mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu mo yan gway ka Aabilmis-rayim mo. A'di jin diki'd e bwampo/ Yi'dej Kuma/ Uurdun mo be. ¹² To jin miina iya/ m piti gom a'di a'dan mo me'd jin kankina a'di uni gwo mo. ¹³ Haali/ iya/ m piti kalki a'di mo e mony'cesh gi Panj Kanaan mo dhali kan a'di mo e bwam bunto ma Makpiilah mo a'di jin di'd 'kupki mom'pesho'k gi Pa Mamra mo a'di jin yolkin ma Ibrahiim 'pena Ipruun jin ta wathi/ Hiththa mo mmokar a'di ki mo jin minu kana kani cine/ mo. ¹⁴ 'Ko'di a'di kanki'da babam piti mo tani, aYuusup dokki bway Pa Masir mo nya'kki ikam piti mo dhali aris 'kwani 'baar mo kun nya'kki ii ki a'di ka gagamis mo mmokana babam piti mo be.

¹⁵ Ki ikam ma Yuusup parki mo e mo ka babam buni a'di iwuki'd mo tani uni oki gwo mo ki: Wariba/ aYuusup midi shi/ ana i e mo dhali ri/ ana mo goma ris tonthus kun miikina ana a'di apo/ me'd yin mo. ¹⁶ Gom gwo gi wakan mo tani uni hashki gwo aYuusup mo dhali o gwo mo ki: Ababam pini a'di ikanki gwo yansan n'twa/ a/ ki a'di dikki wu mo ki: ¹⁷ Oya Yuusup gwo mo ki: Gwami agwam mo ma, aha/ 'thona /e mo, gwondhanj gi ikam pini mo dhali miinthus buni mo haali/ uni miiki /e tonthusa po/ mo. Dhali shwane/ am 'thona /e ki /e mini gwama/ gwam mo gom gwondhanj gi cinjina/ ma Arungimis mo jin ta'da Arungimis ma babam pini mo. Yuusup a'di gwoki'd mo me'd jin tor'kina uni ator ki a'di mo. ¹⁸ Dhali ikam piti pu'dkin mo dhali taka 'ceshi bwambori a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aman tana cinjinam pini mo. ¹⁹ Hila Yuusup oki uni gwo mo ki: Dhalku/

is ki ko/ mo ma haali/ a/ aha/ be dina e embul ma Arumgimis mowa? ²⁰Haali/me'd um mo, kagush tani um kar to apo/ aha/ ki 'pemen thus mo hili Arumgimis a'di ikarki a'di ki 'pemen jim 'boro'd mo mmowaski mii yan mo ki 'kwani ka ris ris minu dhu ki e mo, me'd jin 'kokina uni ki e shwanesan mo. ²¹Dhalku/ is ki ko/ wakan mo, aha/ mina thip um mo dhali ushi u'cim bum mo. Wakan a'di rokomki uni ki gwo mo dhali malas uni mo.

²² Wakan Yuusup a'di ca'bki'd mo e bampa/ Masir a'di nyakki 'kwani gi gu'b gi com mo. Dhala Yuusup a'di ca'bki'd ki e mo ki yil iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da po/ mo. ²³ Dhala Yuusup parki u'ci ma Eprayim e mo kun 'kon ma ata/ i kwara mo dhali u'ci ma Maakiir si'da/ mo a'di jin ta ya/ ma Manassa mo uni dho'thkunu mo e 'kupa'dupun ma Yuusup mo. ²⁴ Dhala Yuusup oki ikam piti gwo mo ki: Aha/ 'dishkina 'twa/ mmomuri wu mo hili Arumgimis a'di midi yayu/ mmobu'ti um mo dhali a'di midi susi um bway pa ka nyan'ko'd mo 'peni bampa/ yansan e mony'cesh jin thulkina a'di a/ Ibrahiim gwo me'da po/ mo goma Is/ hak dhala Yakuub mo be. ²⁵ Dhali yan'ko'da Yuusup bu'thki mo jin thulu gwo me'da po/ mo e iya/ ma Israyiil mo mmo/o gwo mo ki: Arumgimis midi yayu/ mmobu'ti um mo dhali um mini kal asimam pem mo 'peni mahan mo. ²⁶ Wakana Yuusup a'di iwuki'd mo mmo'kokina yil a'di i/ iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da po/ mo, dhali uni lolki is piti mo dhali a'di karkunu mo e bwam ma kur jwa mo e bampa/ Masir mo be.

Gwo ma Musa jin 'Kon ma Po/ i Su/: Mmo/ii ka Pije/ mo

'Kwani ma Israyiil Sere'ckunu ki Sho'k mo

¹ Gwansan i ta gway gi iya/ ma Israyiil mo uni kun iikin bway Pam Masir mo nyakka Yakuub mo, aris uni ka 'dete/ 'dete/ mo 'peni kun gu'b piti mo be. ² Ra/ ubiin mo dhala Shim/uun dhala Lawi mo dhala Yahu-uda/ mo be. ³ Yassaakar dhala Sabuluun dhala Benyamiin mo. ⁴ Daan dhala Naptaali dhala Jaad dhala Ashiir mo be. ⁵ Aris emen ma Yakuub i 'baar mo uni 'ko iss 'kwan-impa i kwara i'ce'dka 'kume'd mo. Dhala Yuusup diki'di twa/ a/ e Pam Masir mo be. ⁶ Dhali yan'ko'd aYuusup wuki'd mo dhala ris ikam piti mo dhala risa nyakum yil ki u'cim buni mo be. ⁷ Hili emen ma Israyiil uni dho'thkin ka ris mo dhali markunu is kagahara mo. Dhali uni ekkin mo ki nyanye/ dhali 'bi'thkina is ki 'bi'th mo. Gom kan mo tani Pam Masir 'tu'dkunu ki uni mo.

⁸ Dhali yan'ko'd amalik thisa kamu/ bu'thki embul ma kamu/ dhamo/ mo i Pam Masir mo a'di jin diki misha Yuusup mo be. ⁹ Dhali a'di ki o 'kwanim piti gwo mo ki: Ayy, 'kwani ma Israyiil uni tana ris ka ris mo dhali uni si'da/ 'bitha'bi'th mo mmobol ana e mo be. ¹⁰ Wakki/ mo/as mididi bita po/ i ana mo tani uni mini gam me'd ki 'kwani kun ta 'kup ki ana mo dhali as ana mo dhali ye mo 'peni bampam bana mo be. Dhalki ana tikira apo/ uni ki yuk yuk mo ki uni mini 'koki mar is mo.

¹¹ Gom 'kup gwo yan tani uni dhuki itapa apo/ uni mo mmo'ta/ uni is jwa ka tu'c kun ditadi't mo. Dhali uni nyan'kina Pirawn 'pen'kuman bampa/ ki jasi mondhu tom piti mo kun yuku gway ka Pituum dhala Ramasiis mo be. ¹² Hili ki 'kwani ma Israyiil 'kokunu mo mmosirica po/ ki sho'k mo ki nyanye/ mo tani uni si'da/ markunu is mo ki nyanye/ mo dhali mmohakara 'cesh ka bor mo. Wakan 'kwani Pam Masir uni ko/ ki is mo gom 'kwani ma Israyiil mo be. ¹³ Wakan uni dhuki 'kwani ma Israyiil mo mmomiya tu'c ki cin'kina/ ki mom'bi'th mo be. ¹⁴ Dhali uni si'da/ dhuki 'kwani ma Israyiil is mmo'ta' bula'ta'bul mo ka tu'c jin 'batha'ba'th mo mmo'tho'ka jeen gu'b mo dhali eya risa tu'c kun 'kona e ki she/ ki she/ mo e bwam buntom buni mo. Eya risa tu'c buni gwansani 'baar mo tani cinu uni ki dar gi mo si/is mo be.

¹⁵ Dhali yan'ko'da malik gi 'kwani Pam Masir ki o iShipira uni ka Puu/ a kun ta up kun dho'th tiya Ibraniyiin gwo mo ki:

¹⁶ Wakki/ um dho'th up 'kwani Ibraniyiin mo dhali um ki par uni e eya powa birish jin dhodhuwa dho'th apo/ mo tani, 'koshi a'di jwa mo wakki/ ta'da 'cingwath mo. Hili wakki/ ta'da 'bomi mo tani dhalka yim di'd ki e mo. ¹⁷ Hili up gwansan kun dhodhi tiya mo tani uni ko/kina Arumgimis mo. Dhali uni 'koki miil gwon'kan ma malik gi Pam Masir jin kankina a'di uni mo. Hili uni dhal u'cingwath mo mmo'ko ki e mo be. ¹⁸ Dhali amalik gi Pam Masir a'di yukki up gwansan mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta miina um kan mo mmodhal u'cingwath bway mo mmo'ko ki e kan mo?

¹⁹ Up kun dhodhi tiya tho'kkina Pirawn gwo mo ki: Haali/ up gi 'kwani Ibraniyiin yisa wa ki up gi 'kwani Pam Masir yisa. Hili uni ca'b ki dem dem mo dhali uni la dho'th u'cim buni n'twa/a/ mo ki aman 'konaki pu'd naskina/ mo be.

²⁰ Wakan Arumgimis miiki'd ki 'bore/ gom up gun dho'thki tiya mo. Dhali 'kwani markunu is ki nyanye/ mo dhali uni ca'b ki dem dem e mom'bi'th buni mo be. ²¹ Dhali gom mon'ko/ jin ko/kina up Arumgimis mo tani a'di ciki uni u'cim buni si'da/ mo be. ²² Dhali yan'ko'd mo tani aPirawn kanki'da ris 'kwanim piti gwo 'baar mo ki: Aris iya/ kun dho'th'kununi gom 'kwani Ibraniyiin mo tani minu ta'kku/ mo e kumma/ yi'de/ mo, hili um mini dhalku/ ushi i'bwa/ i 'kon ki e mo be.

2

Mondho'th ma Musa

¹ Dhali ki embul yan wathi/ 'peni 'Kwani Lawi masha'da 'bom 'pena wak piti mo. ² Dhali a'bom bwaki'd mo dhali dho'th ya/ mo. Dhali ka yim parki a'di e mo ka 'ci 'bora'bor mo tani ayim ki bag a'di mo ka ppee 'kupi kwara mo be. ³ Dhali ka yim mol a'di bag ki rash rash mo tani ayim 'ku'cki'da guppa mo jin uk'kunu mo 'pena 'ci'd mo dhali rus a'di ka 'bi'c mo dhala sipti/ mo, mmonon yi'de/ ki bway mo mmoose bwa guppa mo. Dhala yim ki kara 'ci nycine/ mo dhali karki a'di e bwam ma 'ci'd jin di'd i shemen ma gap gi kumma/ yi'de/ mo be. ⁴ Dhali 'bwah ma 'ci doshki'd ari ka'tan mo mmopar mo e mo ka ta a'di i mididi pu'd e ara kam mo.

⁵ Dhali 'bwa/ ma Pirawn pu'dki'd ka lun'gu'b mo mmo/ up yi'de/ mo e kumma/ yi'de/ mo. Dhali aris nyara/ gun mi a'di atu'c iikin e yan wor mo tani ayim mishki'da guppa mo e bwam ma 'ci'd mo. Dhali ayim ki hash nyarany cin'kinam piti mo mmo'cwam a'di mo be. ⁶ Dhali ka yim ka'dki a'di 'kup mo tani ayim parki ara 'cingwath e mo. Dhali ara 'ci di'd mmoko mo. Ayim hilki a'di ki e ma 'thime/ gi mo/en mo dhali o gwo mo ki: Yansan a'di i ta ara 'ci 'peni 'Kwani Ibraniyiin mo be.

⁷ Dhali yan'ko'd 'bwah ma 'ci yansan ki o 'bwa/ ma Pırawn gwo mo ki: Miga/ ya mo dhali yuki /eya manthipa 'ci 'peni bwaman up' Kwani Ibraniyiin mo mmothip ki/eya 'ci mo 'taa?

⁸ Dhali 'bwa/ ma Pırawn ki o ari nyara/ gwo mo ki: Nye, yaku/ mo ma. Gom gwo gi wakan mo tani ari nyara/ yaki'd mo dhali yuki kum ma 'ci mo be. ⁹ Dhali 'bwa/ ma Pırawn o'da yim gwo mo ki: kalka 'ci yansan mo dhali thipi a'di mo gom aha/ mo dhali aha/ mina ciki / e to jin miina / eya tu'c gom a'di mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'bom bu'thki'da 'ci mo dhali thip a'di mo be. ¹⁰ Dhali a'ci caki'd mo dhala yim ki kalki a'di 'bwa/ ma Pırawn mo dhali a'di warki'd ki ya/ ma yim mo. Dhali ayim ki yer a'di gway ka Musa* mo goma yim oki gwo mo ki: Haali/ aha/ 'cwamkina a'di ka pije/ mo 'peni yi'de/ mo be.

AMusa Guski Pa Midyaan mo

¹¹ Ka Musa caki'd mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo mmobuti 'kwanim pitiŋ gana/ mo dhali para tuca ditga/ gi kwanim piti e mo. Dhali a'di parki wathi/ Masir e mo mmo'koshkina a'di wathi/ Ibraniyiin mo a'di jin ta wathi/ 'peni 'kwanim piti mo be. ¹² AMusa ki 'kar mo ki e mo dhali jan ta' deŋ kamu/ yisa di'da. Dhali a'di ki 'kosh wathi/ Masir jwa mo dhali bag a'di mo e bwam ma si'b mo be. ¹³ Ka cim jin 'ko'd, a'di yaki'd ka pije/ i 'kwanim piti dok e mo dhali a'di ki mish 'kwani Ibraniyiin i su/ kalkin ki as cem buni mo. Dhali a'di ki o wathi/ jin dina mi i 'ba/ gwo mo ki: Atinta i dorkina /eya wak pini mo kan?

¹⁴ A'di thoŋki a'di gwo mo ki: Aja i kar / e ki tapa mo dhali ka mandwall aman gwo mo? A /e kulumki gwo i bwa mo mmoŋapi 'kosh aha/ jwa mo me'd jin 'koshkina / e wathi/ Pam Masir mo 'taa? Dhali yan'ko'd aMusa ko/ki is mo dhali kulumki gwo 'kup mo ki to yansan ka jin gana/ mishu mo be. ¹⁵ Yan'ko'da maliŋ cikki gwo yansan mo dhali napa Musa ki minu 'kosh jwa mo. Hila Musa guski'd mo 'pena Pırawn mo dhali a'di yaki'd mmoča'b e Pam Midyaan mo be. Dhali ka cima kamu/ a'di ca' bki'da 'cesh e shemen jis yi'de/ mo. ¹⁶ Dhala gasiis gi Pam Midyaan taki'd gi i 'bwa/ i pesu/ mo dhali uni pu'dkin mo mmomush yi'de/ e mo jin ca'b ma Musa i shemen mo. Dhali uni 'tu'dkina kur ki yi'de/ mo goma ma'diny ka'bal dhali miya ma babam buni mo be. ¹⁷ Imanhil ka'bala tiya uni pu'dkin mo dhali ur uni mo. Hila Musa cuki mis mo dhali wothki nyara/ dhali doki uni ka nyan'ko'd mmowol ki uni to em buni yi'de/ mo be.

¹⁸ Ki nyara/ doŋkin eya babam buni ka Rau/ iil mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: 'Pemen ta'da ta layina um pu'du/ gane/ ki jahanne/ kan mo?

¹⁹ Uni ki thoŋ gwo mo ki: Wathi/ Masir a'di i wothki aman mo 'peni me'd gi imanhil ka'bal mo dhali a'di si'dayi ki mush ki aman yi'de/ mo dhali wolki to e mo be.

²⁰ A'di oki i' bwa/ gwo mo ki: Mane a'di mane? Atinta i dhalina um wathi/ mo? Yuki a'di mo ma ki a'di midi shwa to nyakki ana mo.

²¹ Dhala Musa gamki gwo me'd mo mmoča'b mo nyakki wathi/ yan mo. Dhali a'di ciki'da Musa 'bwa/ jin yuku gway ka Sapuura mmota ash mo be. ²² Ayim dho'thki a'di ya/ mo dhala Musa ki yer a'di gway piti ka Jirshuum† mo haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ dina ka cis e pampaŋ kamu/ mo.

²³ I'ko'di yil ka ris pekin mo tani amalik gi 'kwani Pam Masir a'di wuki'd mo be. Dhali 'kwani ma Israyiil uni 'kon mmo/ohon mo e bwan'kwariny miiny cınkinam buni mo dhali uni kumki cuuwa mo gom mowoth mo. Dhali kom buni e bwan'kwariny miiny cınkina/ mo tani cikkin ma Arungimis mo be. ²⁴ Dhali Arungimis cikki mo/ohon buni mo dhali a'di kakina gwo e mo jin gamkina a'di me'd ki mondek nyakka Ibrahiim mo dhali nyakka Is/ hak mo dhali nyakka Yakuub mo be. ²⁵ Dhali Arungimis mishki 'kwani ma Israyiil mo dhali a'di ta gi bwan' kulum apo/ uni mo gom moŋ'kom buni jin shi/ashi/ kan mo be.

3

Arungimis Yukki'da Musa mo

¹ Dhala Musa ta'da amanhila ma'diny ka'bal ma mar piti ka Rau/ iil mo jin ta'da gasiis gi Pa Midyaan mo. Dhala Musa urki'da ma'diny ka'bal piti dhali 'cith bway mombwaasho mo dhali pu'di Wosh Sinaa/ jin ta wosh jin kogu mo be. ² Dhali aman'doyu/ gwo gi TAPA piki a'di i is ka le'dan o'd e ari bwaman cwa mo. Dhala Musa parki mo e dhali merki'd mo ki cwa shwakina o'd mo dhali a'di 'konu ki kup ki sule/ mo be. ³ Dhali aMusa ki kulum gwo i bwa mo ki: Atinta dina o'd ki kup ari bwaman cwa yan mo kan sa/? Aha/ mina shorki is mo dhali par dhan miimer yan e mo.

⁴ Ki TAPA parki mo e ka Musa ya'd mmo'dish mo is mmopar mo e mo tani Arungimis yukki a'di 'peni ari bwaman cwa mo ki: Musa, Musa. Dhali a'di thoŋki gwo mo ki: Aha/ dina i se mo be.

* 2:10 Gway yan wana e ki gwo jin onu ki 'cwam ki 'twan' kwani Ibraniyiin mo. † 2:22 Gway yan wana e ki gwo jin onu ki: Wathi/ 'peni bampaŋ kamu/ mo ki 'twan' kwani Ibraniyiin mo.

⁵ Dhali yan'ko'd Arungimis ki o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki shor mmo'dish mo yan is mo. 'Cuka ppam pini 'peni sho'k mo ma haali/ mo yan jin dina /e i cine/ mo tani ta'da 'cesh jin kogu mo be. ⁶ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arungimis gi ibabam pini jin ta'da Arungimis ma Ibrahiim mo dhali Arungimis ma Is/hak dhali Arungimis ma Yakuub mo be. Dhali yan'ko'da Musa tikki jis empiti mo haali/ a'di ko/ki is mo mmohila Arungimis mo be.

⁷ Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo ki: Aha/ misha isa nyor jin wo'cki 'kwanim pem mo uni kun 'kokin mo e Pam Masir mo. Dhali aha/ cikina kom buni mo gom mii gi imanjiya tu'c buni kun ta 'Kwani Masir mo. Dhali aha/ misha mon'kosh is ka nyor buni mo be. ⁸ Dhali aha/ thulkina ka 'cesh mo mmo'cu'k uni 'peni me'd gi 'Kwani Masir mo. Dhali aha/ mina sus uni mo 'peni pa caan mo bway mo jin 'kosh jwa mo jin isha ris embul mo dhali jin 'bor ma 'cesh ki 'bor mo. A'di ta mo jin 'kona 'kwani Panj Kanaan mo dhali Pa Hiththa mo dhali Pa Amuur mo dhali Pam Paaris mo dhali Pa Haypa mo dhali Pa Yabuus mo be. ⁹ Dhali shwane/ aha/ cikina ko gi 'kwani ma Israyiil mo dhali aha/ mishkina mo jin siriju asiri'c ki sho'k jin 'kokina 'Kwani Pam Masir mmosiri'c uni apo/ ki sho'k mo be. ¹⁰ Dhali thwane/ yaku/ mo ma, aha/ mina hash /e aPirawn mo ki / e mini mish susu 'kwanim pem ka pije/ mo, uni kun ta 'kwani ma Israyiil mo 'peni Pam Masir mo be.

¹¹ Hila Musa tho'kki'da Arungimis gwo mo ki: Aha/ jana/ sa/ mina 'taki ya aPirawn dhali susi 'kwani ma Israyiil ka pije/ 'peni Pam Masir mo?

¹² Arungimis ki tho'k a'di gwo mo ki: Aha/ mina nya'k di ki /e mo. Dhali ki /e mini dili 'kwani sho'k ka pije/ 'peni Pam Masir mo tani um mini mii mmotak aha/ e 'kuwosh yan mo. Dhali mii yansan mididi ta jama mii mo gom /e mo ki aha/ tana a'di jin hashkina /e mo be.

¹³ Dhali yan'ko'd aMusa ki owa Arungimis gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina pu'dku/ e 'kwani ma Israyiil mo dhali o uni gwo mo ki: Arungimis gi ibabam bum a'di i hashki aha/ i um mo tani uni mini dot aha/ gwo mo ki: Gway piti yuku kaja mo? Atinta i miga/ tho'k uni mo? ¹⁴ Arungimis ki tho'ka Musa gwo mo ki: Aha/ Be I Tana Aha/ be. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Oyi gwo yansan e 'kwani ma Israyiil ki: Aha/ jin Tana Aha/ mo tani i hashki aha/ i um mo.

¹⁵ Arungimis si'da/ ki owa Musa gwo mo ki: Oyi gwo yansan mo ma e 'kwani ma Israyiil mo ki: Aha/ jin tana TAPA jin ta'da Arungimis gi ibabam bum mo a'di jin ta'da Arungimis ma Ibrahiim mo dhali Arungimis ma Is/hak mo dhali Arungimis

ma Yakuub mo aha/ i hashkina /e i uni mo. Gway pem a'dansan ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Gway yan a'di ta 'pemen jin min ma risa nya'kum yili heri 'baar mo ka londhoth mo be.

¹⁶ Yaku/ mo dhali tuli jwahan 'kwani ma Israyiil gun jina ji isi montal 'de/ mo dhali oyi uni gwo mo ki: TAPA jin ta'da Arungimis gi ibabam bum mo a'di jin ta'da Arungimis ma Ibrahiim mo dhali Arungimis ma Is/hak mo dhali Arungimis ma Yakuub mo a'di i piki aha/ i is mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ nyithkina um mo gom to kun miikunu um mo e Pam Masir mo be. ¹⁷ Dhali aha/ ona gwo is mo ki aha/ mina susi um ka pije/ mo 'peni mii jin woci um is she/ 'peni miin 'kwani gi Pam Masir mo mmopu'd mo e Panj kanaan mo dhali Pa Hiththa mo dhali Pan Amuur mo dhali Pam Paaris mo dhali Pa Haypa mo dhali Pa Yabuus mo e mo jin 'bor ma 'cesh ki 'bor mo.

¹⁸ Dhali uni mini cik 'twam pini mo dhali /e dhali gwany jwahan 'kwani ma Israyiil um mini ii eya malik gi 'kwani gi Pam Masir mo dhali o a'di gwo mo ki: TAPA jin ta'da Arungimis gi 'kwani ma Ibraniyiin mo tani a'di butki'di aman mo. Dhali shwane/ aman do'ta /e 'twa/ mo ki /e mini dhal aman bway ki aman mina ii mo jin kala'da cimi kwara e mombwaasho mo ki aman mina 'cith to e 'kus mmomiya bas gom Tapa Arungimis bam mo be. ¹⁹ Aha/ misha ka malik gi Pam Masir mididi diki dhal um bway mo hili isi ciki/ a'di minu ga'c ki dhan me'd jin 'bitha'bi'th mo be. ²⁰ Wakan aha/ mina he'th me'd pem mo dhali dor 'Kwani Masir mo ka ris miimer mo uni kun miga/ mii mo. Yan'ko'd mo tani a'di mididi dhal um bway mo be.

²¹ Dhali aha/ mina rak 'kwani gwansan mmo'ci um monyca mo. Dhali ki um mini ii mo tani um mini 'koki ii bwam me'd 'te/ mo be. ²² Up 'Kwani Israyiil ka 'dete/ 'dete/ mini ii gu'b gi 'Kwani Masir kun 'dish uni is mo dhali mini dot to 'peni uni mo dhali 'peni uni ilu/ gun 'koni gu'b buni mo. Dhali uni mini dot uni dhiriny 'dolkon kush mo dhali dhiriny 'dolkon gana/ mo dhali bur-rinye/ mo. Dhali um mini hi'thki iya/m bum burrinye/ i/ is mo dhali i'bwam bum si'da/ mo. Dhali um besene/ mini bu'th mal gi 'kwani Pam Masir ki mom'bi'th bum mo be.

4

Jamas Mii goma Musa mo

¹ AMusa tho'kki gwo mo ki: Wakki/ uni 'koki gam gwom pem is mo walla cik 'twam pem mo dhali o aha/ gwo mo ki: TAPA yisa piki /e i is mo yisa tani, aha/ mina mii ata mo?

² Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo ki: Atinta i di'di me'd pini mo sa/? A'di ki thok a'di gwo mo ki: Alukaas mo be.

³ Dhali TAPA ki o gwo mo ki: Biti a'di a'cesh mo ma. Wakan a'di bitki a'di a'cesh mo dhali a'di warki'd ki tasha/ mo dhala Musa guski'd 'peni a'di mo be. ⁴ Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Lunji ma dhali buthi a'di i thin mo. Wakan a'di lunji'd mo dhali bu'th a'di mo dhali a'di warki'd ka lukaas dok e mo e me'd piti mo be. ⁵ Wakan ki uni mini gam gwo is ki TAPA a'di piki /e i is mo, a'di jin ta'da Arungimis jin ta ji gi ibabam buni mo, Arungimis ma Ibrahim mo dhali Arungimis ma Is/haḵ mo dhali Arungimis ma Yakuub mo.

⁶ Dok e TAPA ki o a'di gwo mo ki: Dwari me'd abor pini mo ma, dhali a'di miiki'd kan mo. Dhali ki a'di bukki a'di ka piye/ mo tani me'd piti 'koshkina monthus mo mmokusha/kush me'd 'thipiny gana/ mo be.

⁷ Dhali yan'ko'd Arungimis ki o a'di gwo mo ki: Dwari me'd pini ka nyan'ko'd abor pini mo. Wakan a'di dwarki me'd ka nyan'ko'd abor piti mo. Dhali ki a'di bukki a'di ka piye/ mo tani a'di dheelkunu ka nyan'ko'd mo me'd isi is pitiḡ gana/ mo be.

⁸ Dhali TAPA ki o gwo mo ki: Wakki/ uni mini 'koki gam /e gwo is mo tani, walla 'koki ciya hirdhe/ ki to gi miimer jin twa/ a/ mo tani uni mini gam gwo is ki miimer yansan mo be. ⁹ Wakki/ uni 'koki gam gwo is, isi gom to gi miimera su/ gwansan mo walla 'koki ciya hirdhe/ ki 'twam pini mo tani / e mini pash yi'de/ 'peni kumma/ yi'de/ mo dhali gaḵ a'di apowa 'cesh jin kuthaku'th mo dhali yi'de/ mididi war ka bas mo be.

¹⁰ Hila Musa thokki TAPA gwo mo ki: Ayy Tapam pem, aha/ mola gwo o ka kar e ki 'bore/ ki sule/ mo, 'peni ntwaa/ a/ nniin wala 'peni embul jin tela / e mii 'pen mmawal twa/ ki aha/ mo. Hili aha/ dita 'twa/ wal ki diḡ mo mmo/o gwo mo dhala le'd cumpula/ cumpul mo be.

¹¹ Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo ki: Kaja a'di i ukki 'twa/ gi wathi/ mo? Dhali kaja a'di i karki a'di mo mmota amanmol 'twa/ wal mo walla mmota 'diye/ mo walla mmomish to par e mo walla mmota aja'da/ mo? A'di diki ta aha/ mo 'taa jin tana TAPA mo? ¹² Shwane/ yaku/ mo dhali aha/ mina di e 'twam pini mo dhali tor /e gwo jin mina /e i o mo be.

¹³ Hili aMusa thokki gwo mo ki: Ayy Tapa, hashki wathin kamu/ mo ma mmomii wakan mo.

¹⁴ Dhali yan'ko'd TAPA diḡkina bwa apo/ a Musa ki 'bi'th mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Din ma Haruun ki ta akam pini 'peni 'kwani Lawi mo 'taa? Aha/ misha ki a'di mish gwo o ki 'bore/ mo dhali a'di yayi'di bway mmogam /e 'kup mo. Dhali ki a'di

midi mish /e mo tani a'di mina bwa i 'bor kagahara mo be. ¹⁵ Dhali /e mini o a'di gwo mo dhali tor ki a'di gwo jin mina a'di o mo. Dhali aha/ mina di e 'twam pini mo dhali di e 'twam piti mo dhali tor ki um gwo mo gom to kun mina uni mii mo be. ¹⁶ A'di mididi o gwo mo gom /e e 'kwani mo dhali mididi ta 'twa/ gom /e mo. Dhali /e a'di i mini wa a'di e ka Arungimis mo be. ¹⁷ Dhali /e mini kala lukaas yan i me'd mo mmoḡor miimer ka ris mo.

AMusa Dokki'd Bway Pam Masir mo

¹⁸ Yan'ko'd aMusa dokki'd ka nyan'ko'd eya Rau/iil mo a'di jin ta'da mar piti mo dhali o a'di gwo mo ki: /E dotga/ 'twa/ mo ki: Dhalki aha/ bway mmodok ka nyan'ko'd i 'kwanim pem e Pa Masir mo dhali par uni e mo wakki/ 'kon ki e mo. Dhala Rau/iil ki owa Musa gwo mo ki: Yaku/ ki monju'th is mo. ¹⁹ Dhali ka Musa di'd e Pam Midyaan naskina/ mo tani TAPA ki o a'di gwo mo ki: Doki ka nyan'ko'd e Pam Masir mo, haali/ aris 'kwani kun ḡapki /e mmo'kosh jwa mo tani uni wukin mo be. ²⁰ Wakana Musa suski ash mo dhali iya/ m piti isu/ mo dhali dhu uni i 'ku thuluny mo dhali tel 'pen mmodok ka nyan'ko'd eya 'cesh gi Pam Masir mo. Dhali e me'd piti mo tani a'di ki kala lukaas ma Arungimis mo be.

²¹ Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Ki /e mini dok ka nyan'ko'd e Pam Masir mo tani hili ki 'bore/ mmomiiya ris miimeri 'baar mo ibwambor ma Pirawn mo uni kun cikika/ /e mom'bi'th mmomii mo. Hili aha/ mina 'bi'thki a'di adum piti is me'd wosh mo, wakan ki a'di mididi diki dhal 'kwani bway mo mmo/i mo be. ²² Dhali /e mini owa Pirawn gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA ki is piti mo ki: Israyiil ta'da bwanyaran gwaḡ pem mo be. ²³ Dhali aha/ tora /e gwo mo ki: Dhalki ya/ m pem ya'di mo ki a'di mididi mii mii mmodok aha/ mo. Dhali /e ushun mo mmodiki dhal a'di bway mmoya mo. Gom kan aha/ mina 'kosha bwanyaran gwaḡ pini mo be.

²⁴ E mo jin ishkina uni mo e bway mo tani TAPA gamki a'di 'kup mo dhali ḡap a'di mmo'taki 'kosh jwa mo be. ²⁵ Dhali yan'ko'da Sapuura ki 'de'k wosh jin kaaka dhali 'ci'th ya/ m piti amunyjal yis mo dhali ta aMusa sho'k piti ki a'di mo. Dhali a'di ki o gwo mo ki: /E ka jin gana/ tana kaḡim pem ka bas e aha/ mo be. ²⁶ Gom gwo gi wakan mo tani TAPA dhalki a'di mo. Dhali yan'ko'd a'di waka'd mo kan me'd jin okin ma yim a'di mo ki: /E tana kaḡim pem ka bas mo. A'di o gwo yan goma munyjal yis jin 'ciḡhu mo be.

²⁷ Dhali TAPA oki'da Haruun gwo mo ki: Yaku/ e mombwaasho mo mmogama Musa 'kup mo. Gom mo tani a'di yaki'd mo

dhali gam a'di 'kup mo e wosha turga/ ma Arungimis mo dhali pi aMusa 'twa/ mo be. ²⁸ Dhala Musa *torki'da* Haruun aris gwo gi TAPA mo jin hashkina TAPA a'di mo. Dhali a'di si'da/ *torki'da* Haruun aris jamas miimer mo jin *kankina* TAPA a'di mo mmomii mo be.

²⁹ Dhala Musa uni ka Haruun iikin mo dhali tula ris gwanyjwahan' kwani ma Israyiil isi montal 'de/ mo. ³⁰ Dhala Haruun oki'da ris gwo 'baar mo uni kun *torkina* TAPA aMusa mo. Dhali a'di ki mii jamas miimer i bwambori 'kwani 'baar mo be. ³¹ Dhali 'kwani gamki gwo is mo. Dhali uni cikki gwo ki TAPA yaya'di 'kwani ma Israyiil mo dhali ki a'di si'da/ ta gi bwan' kulum ki nyanye/ gom isa nyor buni jin wo'cki uni is she/ mo. Dhali uni *luŋkina* luŋ mo be.

5

Ka Cim jin Twa/a/ i Bwambora Pirawn

¹ Yan'ko'da Musa dhala Haruun iikina Pirawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA mo a'di jin ta'da Arungimis gi 'kwani ma Israyiil mo ki: Dhalki 'kwanim pem iin mo mmota gi dhan moshwan to mmotak' aha/ e mombwaasho mo.

² Hila Pirawn oki gwo mo ki: Kaja i taki TAPA mo ki aha/ mina ci a'di embul mo dhali dhala Israyiil bway mo mmo/ii mo? Aha/ yisa misha TAPA yisa. Dhali aha/ yisa mina dhala Israyiil bway mo mmo/ii mo yisa.

³ Dhali yan'ko'd uni ki o gwo mo ki: Arungimis gi 'kwani Ibraniyiin a'di nyakki is tul ki aman mo. Aman 'thona /e bway mo mmodhalki aman iina mo ari ii jin tura 'ba/ gom jasa cimi kwara mo e mombwaasho mo. Aman mina mii TAPA abasa 'cesh mo a'di jin ta'da Arungimis bam mo, isi cikki/ ki a'di midi diki bi'ta po/ aman mo ki 'ba'th jin woci 'kwani is she/ mo walla ki mo ma mee mo be.

⁴ Hila malik gi 'kwani Pa Masir oki uni gwo mo ki: Musa um ka Haruun, ata napa um mo mmosus 'kwani mo 'pena tu'c buni mo? Doki ka nyan'ko'da tu'c bum mo ma. ⁵ Dhala Pirawn ki o gwo mo ki: 'Kwani kun 'koni bampa/ yansan mo tani uni tana ris ka ris mo. Um ki dosh uni mo 'pena tu'c buni gomata?

⁶ Ka tenten 'de/ yan mo tani aPirawn *kanki'da* ris imanjiya tu'c kun ta 'Kwani Masir gwo mo dhali imahil tiya kun ta 'kwani ma Israyiil mo. ⁷ Um mini dok e ci 'kwani kun'tush i me'd mo mmo'thoka jengu'b yisa. Dhalki uni iini napi kun'tush ki is buni mo. ⁸ Uni mini mii uka jengu'b me'd jin miina uni *itwa/a/* mo. Ajen gu'ba 'der' kam/ yisa midi piya. Uni tana piny is

ka piny is mo. Wakan a'di ona uni gwo ki: Dhalki aman iina i miiya Arungimis bam abasa 'cesh 'te/ mo. ⁹ Dhalka tu'c kun *ditadi* i 'thikkunu 'kwani i 'ba/ mo ki uni mini miya tu'c mo dhali 'koki ci 'ce mo gom gwo ma ma'k ka ris mo.

¹⁰ Wakan imanjiya tu'c dhali imanhil tiya kun ta 'kwani ma Israyiil mo tani uni iikin ka pije/ mo dhali o 'kwani gwo mo ki: Yase ta gwo jin on ma Pirawn mo ki aha/ mina diki ci um kun'tush mo be. ¹¹ Iiyi ki is bum mo dhali kali kun'tush 'peni mo jin mina umi gami a'di mo. Hili atu'c bum mina shej kamu/ i po'd yisa ki sule/ mo. ¹² Wakan aris 'kwani ceckeri bwa mo mmopwak' is e Pa Masiri 'baar mo mmotula wusha is mo me'd kun'tush mo be. ¹³ Dhali imanjiya tu'c buni naskina/ 'kon mmopucur uni ka tu'c mo mmo/o gwo mo ki: Miiyi atu'c bumi 'baar mo me'd jin miina um a'di ka cimi 'baar mo jin cinu um kun'tush inniin mo. ¹⁴ Dhali imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil uni kun dhuna imanmiya tu'c ma Pirawn ki imanhil tiya mo tani uni si'da/ dorkunu mo dhali dot'kunu gwo mo ki: Atinta 'kona um ki miya risa tu'c bum mo mmo/uka jengu'b ka nimira shwane/ dhali katili mo me'd mii jin miikina um a'di *itwa/a/* mo?

¹⁵ Yan'ko'd imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil pu'dkin mo dhali kum cuuwa eya Pirawn mo ki: Atinta tu/ula /e aman ki mii gi wakan mo? ¹⁶ kun'tusha kamu/ yisa di'da jin kalunu cin'kinam pini mo. Hili uni 'kon mo mmo'ca'bi o aman gwo mo ki: 'Thoka jengu'b mo. Pari cin'kinam pini e 'koshu kata? Hili 'kwanim pini uni a'di *thu'th* mii mo.

¹⁷ Hila malik ki thok uni gwo mo ki: Um tana piny is ka piny is mo. A'di ona um gwo ki: Dhalki aman iina mo mmomii TAPA abasa 'cesh mo. ¹⁸ Doki ka nyan'ko'd mo dhali miya tu'c mo haali/ kun'tusha kamu/ minu ci ki um yisa. Hili uni mini uka jengu'b ki nyanye/ mo mmonyakki jin *twa/a/* mo. ¹⁹ Imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil uni mishki mo mo ki uni 'kokin mo e embul jin kan'kama kan'kam mo ka Pirawn oki gwo mo ki: Um mini dhalku/ miinj kamu/ ki guwa wuy mo 'pena tuca jengu'b mo a'di jin ta toma e me'd mo. ²⁰ Uni gamki iMusa 'kup mo uni ka Haruun mo ki uni corki uni mo me'd jin iiyina uni ka pije/ mo 'pena Pirawn mo be. ²¹ Dhali uni ki thok uni gwo mo ki: Dhalki TAPA hilki'da po/ um mo dhali dwall um gwo mo haali/ um dhuki aman mo mmota imankola kol mo e jis e ma Pirawn mo dhali aris imanmii a'di to mo dhali um dhu gandala turga/ e me'd buni mo mmo'kosh aman jwa mo be.

Arungimis Oki Gwo Is gom To jin Minu Mii mo

²² Dhali yan'ko'da Musa doḡko'd mo e TAPA mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa, atinta miikina / e to jin shi/ashi/ wakan apo/ 'kwani gwansan mo? Dhali atinta sa/ i hashina / e aha/ wakan mo? ²³ Haali/ me'd jin yakika/ aPirawn mo dhali o gwo ki gway pini mo tani a'di botki mii ton thus ki nyanye/ apo/ 'kwani gwansan mo. Dhali /e si'da/ yisa 'cuḡki 'kwanim pini gwansan yisa ki sule/ sule/ mo.

6

¹ Yan'ko'd TAPA thokki'da Musa gwo mo ki: Shwane/ / e mini mish to jin miga/ miya Pirawn mo haali/ ki me'd pem jin 'bitha'bi'th mo tani aPirawn midu hashki uni ka pije/ mo. Nye, ki me'd pem jin 'bitha'bi'th mo tani a'di midu ur uni ka pije/ 'peni bampam piti mo be.

Arumgimis Yuḡki'da Musa mo

² Dhali Arumgimis ki owa Musa gwo mo ki: Aha/ tana TAPA mo. ³ Aha/ pikina Ibrahiim i is dhala Is/haḡ dhala Yakuub mo me'da Arumgimis jin ca'bi ki dem dem mo. Hili gom gway pem jin taka/ TAPA mo tani aha/ dina ki dhal gway yan bway mo uni ki mish aha/ mo be. ⁴ Aha/ si'da/ tela gwom pem jin gamga/ me'd ki mondeḡ nyakki uni mmociki uni Paḡ Kanaan mo e bampa/ jin 'kona uni 'pena gush ki hilkina/ mo be. ⁵ Dhali aha/ si'dayi ciḡa ohon gi 'kwani ma Israyiil mo uni kun dhukina 'Kwani Masir mo mmota ciḡkinam buni mo. Dhali aha/ kakina gwom pem e jin gamga/ me'd mo.

⁶ Oyi gwo cikise/ mo e 'kwani ma Israyiil mo ki: Aha/ tana TAPA mo dhali aha/ mina sus um ka pije/ mo 'peni ton diḡin gi 'kwani Pa Masir mo dhali aha/ mina 'cu'k um mo 'peni mii jin miina uni um ki ciḡkina/ mo. Dhali aha/ mina wan um 'ba/ mo ka bim pem jin miga/ ye'th ka pije/ mo dhali ki dhan mii jin caaca ki gwon dwall mo be. ⁷ Dhali aha/ mina bu'th um ki 'kwanim pem mo dhali aha/ mina ta Arumgimis bum mo. Dhali um mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA Arumgimis bum mo a'di jin suski um ka pije/ mo 'peni aris ton diḡin gi 'Kwani Masir mo be. ⁸ Dhali aha/ mina sus um ka pije/ mo e bampa/ jin oka/ gwo is ki gwon deḡ mo mmocika Ibrahiim mo dhala Is/haḡ mo dhala Yakuub mo be. Aha/ mina ci ki um a'di mo mmota mo jin mina umi bu'th is mo. Aha/ be i tana TAPA mo be.

⁹ Musa si'da/ oki yase e 'kwani ma Israyiil mo, hili uni 'koki ciḡ gwo ma Musa haali/ shi/in buni i 'ce'dkunu bwa mo dhali gom miiny ciḡkinam buni jin maḡamaḡ mo be.

¹⁰ Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: ¹¹ Yaku/ / e mo dhali ṭora Pirawn gwo mo a'di jin ta'da malik gi 'kwani Pam Masir

mo mmodhalki 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni bampam piti mo.

¹² Hila Musa thokki TAPA gwo mo ki: Hili wakki/ 'kwani ma Israyiil ush gwo cik 'peni aha/ mo tani bakata i min ma Pirawn i cik aha/ 'twany cumpulgam pem yan mo?

¹³ Hili TAPA oki iMusa uni ka Haruun gwo mo gom 'kwani ma Israyiil mo dhali goma Pirawn mo a'di jin ta'da malik gi 'kwani Pam Masir mo. Dhali a'di kanki iMusa mmosus 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo be.

Kuḡ Gu'b ma Musa dhala Haruun

¹⁴ Gwansan uni tana 'kan'kup gom kuḡ gu'b gi ibabam buni mo, gway gi iya/ ma Ra/ ubiin mo a'di jin ta'da bwanyara/ ma Israyiil mo: Hanuuk dhala Pallu dhala Hasruun dhala karmi mo. Uni gwansan i tana waḡ ma Ra/ubiin mo be.

¹⁵ Gway gi iya/ ma Shim/uun si'da/ aniihe/ mo. Yamu/ iil dhala Yamiin dhala Uhad dhala Yakiin dhala Suhar dhala Sha/uul jin ta ya/ 'pena 'bom gi Paḡ Kanaan mo. Uni i tana waḡ ma Shim/uun mo be.

¹⁶ Gwansan si'da/ i ta gway gi iya/ ma Lawi mo isi me'da nyaḡum yil buni kun tana uni mo: Jirshuun dhala Gahaat dhala Maraari mo. Dhali yil ma Lawi jin dikina a'di ki e mo tani 'koni 137 mo be. ¹⁷ Dhali gway gi iya/ ma Jirshuun aniihe/ mo: Libni dhala Shim/i nyaḡka waḡ buni mo be.

¹⁸ Dhali gway gi iya/ ma Kahaat aniihe/ mo: Amraam dhala Yishaar dhala Hibruun dhala Usi/ iil mo. Dhali yil jin dikin ma Kahaat ki e mo 'koni 133 mo be.

¹⁹ Dhali gway gi iya/ ma Maraari aniihe/ mo: Mahli dhala Mushi mo: Gwansan uni tana waḡ gi 'kwani Lawi mo isi me'da nyaḡum yil buni mo be.

²⁰ Amraam bu'thki'da 'bom jin yuku ka Yukabed mo a'di jin ta 'bwah ma babam piti mo dhala yim dho'thki a'diya Haruun mo dhala Musa mo. Dhali yil piti jin dikina a'di ki e mo tani a'di 'koni 137 mo be.

²¹ Dhali gway gi iya/ ma Yashar aniihe/ mo: kuurah dhala Napu'c dhala Sikri mo be.

²² Dhali gway gi iya/ ma Usi/iil aniihe/ mo: Misha/iil dhala Elsapaan dhala Sitri mo be.

²³ Haruun si'da/ bu'thki'da 'bom jin yuku gway ka Alishaba/ mo a'di jin ta 'bwa/ ma Aminadab mo dhali a'di jin ta 'bwah ma Nahshuun mo. Dhali ayim dho'thki a'di aNadaab dhala Abiihu dhala Eli/asar dhala Iḡhamaar mo be.

²⁴ Dhali gway gi iya/ ma kuurah aniihe/ mo: Assiir dhala Elkana dhala Abi/asaap mo. Gwansan uni i tana waḡ gi 'kwanin kuurah mo.

²⁵ Ili/assar a'di jin ta ya/ ma Haruun mo a'di bu'thki'da 'bom 'de/ mo 'peni 'bwa/ ma Puṭi/ iil mo. Dhala ayim dho'thki a'di a

Pinihas mo. Gwansan uni i tana 'kan'kup gu'b'kwani ma Lawi mo 'pena waḵ buni mo be.

²⁶ AHaruun dhala Musa uni anansan kun ona TAPA gwo mo ki: Susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo ka waḵ buni mo. ²⁷ Uni i ta uni kun oki gwo eya Pīrawn jin ta'da malik gi 'kwani Pa Masir mo mmomuri susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo, aMusan 'de/ yan mo dhala Haruun mo be.

AHaruun Midi Ta Amanluḵ Goma Musa mo

²⁸ Ka tee yin jin okina TAPA gwo eya Musa e Bampa/ Masir mo tani ²⁹ TAPA oki'da Musa gwo mo mmo/o ki: Aha/ tana TAPA mo. Tori aPīrawn jin ta'da malik gi 'Kwani Masir aris gwo kun oka/ /e 'baar mo.

³⁰ Hila Musa thoḵki TAPA gwo mo ki: Aha/ wana 'twam pemi cumpula/ ki jin ta'da tinta i min ma Pīrawn i cik 'peni aha/ mo?

7

¹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Hili ma. Aha/ mina mii /e me'da Arumgimis ibwambora malik mo. Akam pini ka Haruun midi o gwom pini goma malik me'd isa manci gwo ma Arumgimis jin o gwo ma Arumgimis gom 'kwani mo. ² Torka Haruun aris to 'baar mo kun kankika/ /e mo dhala Haruun midi luḵ ka Pīrawn gwo mo mmodhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni bampam piti mo. ³ Hili aha/ mina 'bitha Pīrawn adum piti mo, dhali ba aha/ mina mara ris jamaas miim pem is mo dhali momer mo e Bampa/ Masir mo be. ⁴ Pīrawn yisa midi cik gwo 'peni/e mo. Dhali yan'ko'd aha/ mina dor Pam Masir mo dhali susa waḵ pem ka 'dete/ 'dete/ ka pije/ mo uni kun ta 'kwanim pem mo 'peni Bampa/ Masir mo. ⁵ Dhali 'kwanim Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo me'd jin miga/ dor Pam Masir mo dhali susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni bwam uni mo be.

⁶ AMusa dhala Haruun uni miikin kan mo me'd isi ji gi kankina TAPA uni gwo mo be. ⁷ Ka tee jin okina uni a Pīrawn gwo mo tani aMusa i 'kona yili iss 'kwanim pa i doḵon mo dhala Haruun i 'kona yili iss 'kwanimpa i doḵon i 'ce'dka kwara apo/ mo be.

Alukaas ma Musa Warka'd ki Tasha/ mo be

⁸ Dhali TAPA oki'da Musa dhala Haruun gwo mo ki: ⁹ Waḵka Pīrawn midi kan um mmomii miimer mo tani / e mini owa Haruun gwo mo ki: Budhi cwam pini mo dhali biṭi a'di a 'cesh i bwambor ma Pīrawn mo ki a'di midi war ki tasha/ mo.

¹⁰ Wakana Musa dhala Haruun uni iikina Pīrawn mo dhali miiki a'di me'd jin

kankina TAPA uni gwo mo. Haruun biṭki'da lukaas piti a'cesh ibwambor ma Pīrawn mo dhali aris imanmiya tu'c piti mo dhali a'di warki'd ki tasha/ mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'd si'da/ Pīrawn yuḵki 'kwanim piti kun yuḵayuk mo dhali aris narim piti mo. Dhali uni si'da/ miiki to jin nyakan mo ki miilatṭ buni mo. ¹² Haali/ aris uni ka 'dete/ 'dete/ biṭkina lukaas buni mo dhali uni warkin ki tasha/ mo. Hila lukaas ma Haruun a'di i loski'da lukaas buni i 'baar mo be. ¹³ Naskina/ adu ma Pīrawn wa ki wosh jin 'bitha'bi'th mo dhali ushki gwom buni gam is mo me'd gwo jin torkina TAPA uni mo be.

Mompal jin Wo'c 'kwani is she/ ka Bas mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Adu ma Pīrawn a'di 'bitha'bi'th mo. A'di ushki'd mo mmodhal 'kwani bway mo mmo/ii mo be. ¹⁵ Yaku/ a Pīrawn mon'thamo/ mo me'd isi mii jin miikina a'di mo mmoya ka pije/ e kumma/ Yi'de/ Niil mo. Cori a'di e yana gap mo dhali kala lukaas pini yani me'd mo a'di jin warki'd ki tasha/ mo. ¹⁶ Dhali /e mini o a'di gwo mo ki: TAPA jin ta'da Arumgimis gi 'kwani ma Ibraniyiin a'di i hashki aha/ i /e mo mmo/o /e gwo mo ki: Dhalki 'kwanim pem iin mo ki uni mini luḵ aha/ mo e mom bwaasho mo. Dhali /e ushki gwo ha e naskina/ mo be. ¹⁷ Yase i ta gwo jin ona TAPA mo. 'Peni mii yan mo tani /e mini mish gwo 'ban ki aha/ tana TAPA mo. Aha/ mina dor kumma/ yi'de/ mo ka lukaas pem mo a'di jin diki'd e me'd pem mo dhali a'di midi war ka bas mo be. ¹⁸ Dhali wa'c kun 'kokini kumma/ yi'de/ yan mo tani uni mini wu mo dhali kumma/ yi'de/ midi bula-bul mo be. Dhali 'kwani Pam Masir mini mol yi'de/ pi 'peni kumma/ yi'de/ yansan mo.

¹⁹ Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Owa Haruun gwo mo ki: Budha lukaas pini mo dhali yetha bim pini mo apo/ aris mon'kulu yi'de/ ka ris mo gi Pam Masir mo eya ris wor buni i 'baar mo dhali eya kanycal buni mo dhali eya ris ushi mo kun doshkina yi'dem buni dhali eya al buni 'baar mo, ki uni mini war ka bas mo. Dhali abas minu mish ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo eya ris bwaman ton'kul bwa mo kun ta cwa mo dhali e bwaman wosh kun ta ton tantar bwa mo be.

²⁰ Musa dhala Haruun uni miikin me'd jin kankina TAPA gwo mo. E jis e ma Pīrawn dhali aris imanmiya tu'c piti mo tani Haruun 'de'kki'da lukaas mo dhali dora po/ kumma/ Yi'de/ Niil mo. Dhala ris yi'de/ kun 'kokin mo eya Niil mo tani uni warkunu ka bas mo be. ²¹ Dhali aris wa'c kun 'kokin eya Niil mo tani uni wukin mo dhala Niil ki bul mo mo. Wakan 'kwani Pam Masir uni

molki yi'de/ pi 'pena Niil mo. Dhali abas si'da/ ishki'd ki tur e Bampa/ Masiri 'baar mo be.

²² Hili nari gi Pam Masir mo tani uni si'da/ mii to jin nyakan ki miilat buni mo. Wakan adu ma Pirawn wa ki wosh jin 'bitha'bi'th mo. Dhali a'di diki ha uni gwo e mo me'd gwo jin okina TAPA mo be. ²³ APirawn tu'kki'd mo dhali ya gu'b piti mo dhali a'di si'dayi diki kar 'cem piti gom to yan mo. ²⁴ Dhala ris 'kwani Pam Masir si'da/ uni cwanyki jis e yana Niil ka ris mo gom yi'de/ mmopi mo, haali/ uni molki yi'de/ pi 'pena Niil mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka 'Dwa/ mo

²⁵ Acim 'koni pesu/ kun pekin 'ko'di TAPA warki yi'den Niil ka bas mo be.

8

¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ mo eya Pirawn mo dhali tori a'di gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ mo. ² Hili wakki/ /e mini ush mo mmodiki dhal uni bway mo mmo/ii mo tani, aha/ mina 'kosh aris bampam pini ka ma'dinya 'dwa/ mo be. ³ Dhali kumma/ Yi'de/ Niil minu 'tu'd mo ka risa 'dwa/ mo. Uni mini seku bway gu'b pini mo dhali bway gu'b ish pini mo dhali apowa cim pini mo dhali eya ris gu'b gi imanmii tom pini mo dhali 'kwanim pini mo dhali eya ris mo ma purun pini mo dhali e bwaman ma sahan kun miikunu / eya gana'th mo. ⁴ Arisa 'dwa/ mini seku /e i is mo dhali apo/ 'kwanim pini mo dhali apo/ aris imanmiiya tu'c pini mo be.

⁵ Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Tora Haruun gwo mo mmo'deka lukaas piti apo/ aris yi'de/ kun son mo dhali apowa risa kanycal dhali apowa risa al mo. Dhali raka risa 'dwa/ mmoseyu/ apo/ Bampa/ Masir mo.

⁶ Wakana Haruun 'de'kki'da lukaas piti mo apowa ris yi'de/ gi Pam Masir mo. Dhali arisa 'dwa/ pu'dkin ka pije/ mo dhali kum Bampa/ Masir mo be. ⁷ Hili nari si'da/ miiki miilat buni gun gama uni adu is mo kun nyakan ki mii gi iMusa mo. Dhali uni si'da/ rakana arisa 'dwa/ mmoseyu/ ka pije/ mo e Bampa/ Masir mo be.

⁸ Dhali yan'ko'da Pirawn yukki'da Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: 'Thoyi TAPA mo ma ki a'di mididi kalka risa 'dwa/ mo 'peni aha/ mo dhali 'peni 'kwanim pem mo, dhali aha/ mina dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo mmomii TAPA a basa 'cesh mo be.

⁹ Musa oki'da Pirawn gwo mo ki: Aha/ mina bwa 'kuny mo mmo'tho gom /e mo.

Tori atente/ jin napa /e aha/ ki 'tho gom /e mo dhali goma ris imanmiiya tu'c pini mo dhali gom 'kwanim pini mo ka risa 'dwa/ minu 'ce'd sho'k mo dhali minu dhalku/ mo mmo'ko jasi e kumma/ Yi'de/ Niil mo be.

¹⁰ Dhala Pirawn ki o gwo mo ki: Ka'thamo/ mo. AMusa thokki gwo mo kan ki: Dhalki mii yan miinu wakan mo me'd jin okina /e mo ki /e mini mish mo mo ki jar kamu/ yisa di'da jin wa ki TAPA Arungimis bam mo. ¹¹ Ama'dinya 'dwa/ mini dhal um 'pen mo dhali aris gu'b pini mo dhali aris imanmii tom pini kun mii ki /eya tu'c mo dhali 'kwanim pini mo. Dhali momboc ma 'dwa/ mina uni 'ko jasi e kumma/ Yi'de/ Niil mo be.

¹² Wakana Musa dhala Haruun uni iikin ka pije/ mo 'pena Pirawn mo. Dhala Musa 'thoki'd ki 'bi'th mo e TAPA mo isi gom gwo ma 'dwa/ mo jin hashkina a'di a Pirawn mo. ¹³ Dhali TAPA miiki a'di mo isi me'd gwo ma Musa mo. Dhali arisa 'dwa/ wukin mo eya ris gu'bi 'baar mo dhali eya ris bwaagonj 'baar mo dhali e mondhe'di 'baar mo. ¹⁴ Dhali uni tulki uni is i montal 'de/ ka nju'kup mo dhali bampa/ bulabul mo be. ¹⁵ Hili ka Pirawn parki mo e mo ka 'dwa/ wukin mo tani a'di 'bi'thki'da dum piti mo dhali diki'd ki gwo i bwa mo mmo/ush gwo ma Musa dhala Haruun mo me'd jin torkina TAPA uni gwo mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Shokom mo

¹⁶ Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Tora Haruun gwo mo ki: 'Deki alukaas pini mo dhali dori bu'da 'cesh mo ki a'di mididi war ka shokom ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo. ¹⁷ Wakan aHaruun dorki'da 'cesh ka lukaas piti mo dhali dhan bu'd 'ce'dki'd ki to'bo/ to'bo/ mmowar ka shokom mo dhali shwa 'kwanim Pam Masiri 'baar mo dhali to em buni si'da/ mo be. ¹⁸ Dhali nari si'da/ palki mii mo mmo'taki raka shokom mmoseyu/ ka pije/ ki miilat buni mo jin gama uni adu is tani, hili uni pikunu e mo. Ashokom ishki'd e 'kwani mo dhali to e mo be.

¹⁹ Dhali nari torkina Pirawn gwo mo ki: Yansan ta me'd ma Arungimis mo. Hila Pirawn i 'bi'thkin ma du mo dhali a'di si'da/ ush gwom buni cik mo me'd gwo jin okina TAPA mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka kanthi/ mo

²⁰ Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Cuyi mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali yayi dosha bora Pirawn mo me'd jin yakina a'di ka pije/ bwaya Niil mo, dhali tor a'di gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA mo ki: Dhalki 'kwani bway mo mmo/ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki momanj

mo. ²¹ Wakki/ /e mini diki dhal 'kwanim pem bway mo mmo/ii mo tani aha/ mina hash ka dhana buhanya kan'thi/ apo/ /e mo dhali apo/ imanmiiya tu'c pini mo dhali apo/ 'kwanim pini mo dhali eya ris bwangu'b pini mo. Dhali eya ris bwangu'b gi 'kwani Pam Masir mo tani uni minu 'tu'd mo ka dhana buhanya kan'thi/ mo dhali i tagi mo jin karkina Bampa/ Masir 'kup mo be.

²² Hili ka tee caan mo tani aha/ mina kwa/ Bampa/ Jaasaan bwa mo a'di jin 'kokina 'kwanim pem i cine/ mo, wakan ka buhanya kan'thi/ 'deñ kamu/ mididi diki di imun mo, ki /e mini mish gwo 'ban ki aha/ tana TAPA jin di'd e bwaman gi mony'cesh mo. ²³ Yaase/ i ta mii jin miga/ mii mo mmokwa/ a kwa/ bwa mo e bwaman 'kwanim pem dhali 'kwanim pini mo. Ka'thamonj gana/ mo tani a'di i mina to mer yan i di mo be.

²⁴ Dhali TAPA miiki mii gi wakansan mo. E mun mo tani adhana buhanya kan'thi/ pu'dkin mo e gu'b ma Pirawn mo dhali gu'b ma ris imanmii tom piti mo. Dhali eya ris Bampa/ Masiri 'baar mo uni shi/kunu is mo ki 'kup gwo ma kan'thi/ mo be.

²⁵ Dhali yan'ko'd a Pirawn yukki'da Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ mo dhali miiya Arungimis bum abasa 'cesh e bampa/ Masir mo.

²⁶ Hila Musa thokki gwo o ki: A'di yisa mididi 'bora mmomii mii gi wakan mo haali/ aman mina mii TAPA Arungimis bam abasa 'cesh mo. Mii yan mididi bulabul mo gom 'kwani Pam Masir mo. Wakki/ aman miina abasa 'cesh jin bulabul mo e jis e gi 'kwani Pam Masir mo tani uni mini 'koki 'kosh aman jwa mo ki wosh mo 'te/ tana?

²⁷ Aman mina mii ii mo goma cimi kwara mo e mom bwaasho mo dhali mii TAPA Arungimis bam abasa 'cesh mo me'd gwo jin kankina a'di aman mo be.

²⁸ Wakana Pirawn oki gwo mo ki: Aha/ mina dhal ki um bway mo mmo/ii mo dhali mii TAPA Arungimis bum abasa 'cesh mo e mombwaasho mo hili un mini ii i si'dasi'd yisa. 'Thoyi gom aha/ si'da/ mo.

²⁹ Dhali yan'ko'da Musa oki gwo mo ki: Aha/ yana mo ka pije/ mo 'peni /e mo dhali aha/ mina 'tho TAPA ki a'di mididi hashka buhanya kan'thi/ mo 'peni /e mo jin tana Pirawn mo dhali 'peni imanmiiya tu'c pini mo, dhali 'peni 'kwanim pini mo ka'thamonj gana/ mo. Pirawn, dhalku/ ki ca'bi heka he'k em pus mo dok e mo mmodiki dhal 'kwani bwayi ii mo mmomii TAPA abasa 'cesh mo.

³⁰ Yan'ko'd aMusa a'di yaki'd ka pije/ mo dhali 'thoki TAPA mo be. ³¹ Dhali TAPA miiki'd wakan mo me'd jin okin ma Musa a'di mo dhali kalki'da buhanya kan'thi/ mo 'pena Pirawn mo dhali 'peni imanmiiya tu'c piti mo dhali 'peni 'kwanim piti mo. Jan

'deñ kamu/ yisa bogo'da. ³² Hila Pirawn 'bi'thki'da dum piti is mo dok e ka tente/ yansan gana/ si'da/ mo, dhali diki dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo be.

9

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ gom To/ e kun Thipu mo

¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ mo eya Pirawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA Arungimis gi 'kwani Ibraniyiim mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ mo. ² Wakki/ /e mini ush mo mmodhal uni bway mo mmo/ii mo dhali di mmonon uni 'kup mo tani ³ me'd gi TAPA mididi bita po/ to em pini ki 'ba'th jin shi/ashi/ mo e uni 'baar kun 'kon eya pije/ mo, shumaram dhali thulunyu dhali kalman dhali bip dhala ma'diny ka'bal dhali miya si'da/ mo be. ⁴ Hili TAPA mididi kwa'th to e gi 'kwani ma Israyiil mo 'peni bwaman ji gi 'Kwani Masir mo. Wakan ki jin tal 'de/ mididi diki wu mo 'peni aris uni kun ta ku ma Israyiil mo be.

⁵ Dhali TAPA karki'da cim 'pen ka pije/ mo dhali o gwo mo ki: Ka'thamonj gana/ aha/ TAPA mina mii to yansan mo be. ⁶ Dhali mon'thamonj gana/ mo tani TAPA miiki to yansan mo. Aris to e gi 'kwanim Pam Masir wukin mo. Hili to e gi 'kwani ma Israyiil mo tani tal 'deñ kamu/ yisa wu'da. ⁷ Dhala Pirawn hashki'da hash mmo'kar to e gi 'Kwani ma Israyiil mo. Dhali jan 'deñ kamu/ yisa di'da 'peni ji gi 'kwani ma Israyiil jin wu'da. Hila Pirawn 'bi'thki'da dum piti mo dhali a'di diki dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo be.

Mompal jin wo'c 'kwani is she/ ki 'Ba'th Jamany Jwa mo

⁸ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo dhala Haruun ki: Muthi 'pinyi 'tu'd me'd bum mo 'peni bwam ma gwata/ mo dhali dhalka Musa yek uni i mis mo e jis e ma Pirawn mo. ⁹ Dhali a'di mididi war ki bu'da 'cesh gana/ mo apowa ris Pa Masiri 'baar mo. Dhali 'ba'th jamany jwa mididi mu/ 'kwani is dhali ki to e ilu/ ki tur mo e Pa Masiri 'baar mo be.

¹⁰ Wakan uni mu'thki 'piny mo 'peni bwam ma gwata/ mo dhali dosh mo ibwambor ma Pirawn mo. Dhala Musa yekki 'piny mo isi mis mo dhali a'di warki'd ki 'ba'th jamany jwa mo apo/ i'kwanim pa ki to e ilu/ mo be. ¹¹ Dhali 'kwani kun miiki to ki e ma rum thus molki dosh mo ibwambor ma Musa mo gom jamany jwa mo haali/ jamany jwa bitki'da po/ uni mo dhali apo/ 'kwani Pam Masir i 'baar mo be. ¹² Hili TAPA i 'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo. Dhali a'di diki cik gwom buni mo me'd isi gwo jin torkina TAPA aMusa mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Wassa/ mo

¹³ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Cuyi mis mon'thamo/ ka 'tum mo dhali doshi ibwambor ma Pirawn mo dhali oyi a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA Arungimis gi 'kwani ma Ibraniyiin mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki momanj mo. ¹⁴ Ka tee yansan aha/ mina hash mom'bi'th gi mompal jin wo'c 'kwani is she/ pem apo/ e mo dhali apowa ris iman-miyya tu'c pini mo dhali apo/ aris 'kwanim pini mo, wakan ki / e mini mish mo mo ki wathij kamu/ yisa wa ki aha/ eya ris mony'ceshi 'baar mowah. ¹⁵ Wakki/ aha/ mina 'taki 'de'k me'd pem mmodor / e mo ki 'kwanim pini ilu/ mo tani um minu 'taki 'ce'd ki sho'k mo 'peni 'dishesan mo 'peni mony'cesh mo ki 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/ ki ra'b ra'b mo. ¹⁶ Hili gom 'kup mii yan mo tani aha/ dhalkina / e mo mmotor / e mom'bi'th pem mo, wakan ki gway pem minu bah ki tur mo eya ris mony'ceshi 'baar mo be. ¹⁷ / E din naskina/ mo mmokar is pini ki ca mo apo/ 'kwanim pem mo dhali diki dhal uni bway mo mmo/ ii mo be. ¹⁸ Gom kan mo tani ka'thamonj gana/ ka tente/ gi wakansan mo tani aha/ mina rasa dhana wassa/ kun ditadij mo, ji gi wakan yisa mishkunu e Pam Masir mo yisa, 'pena cim caan jin ka'bunku Pa Masir mo ntagi shwanesan mo be. ¹⁹ Hashi gwo mo mmo-tulu to em pini isi 'baar mo uni kun takina / e mo eya pije/ mo ki / e mini dhu uni ki 'dantar e bwan'kwarany ma darha'da/ mo haala wassa/ mini wolu ka 'cesh mo apo/ 'kwani 'baar mo dhali apo/ to e mo kun 'kokin apije/ mo. Dhali wakki/ uni 'konuki 'doyu/ pa mo tani uni mini wu mo be.

²⁰ Dhali yan'ko'd uni kun ko/ ki gwo gi TAPA mo e bwaman 'kwani kun miikina Pirawn atu'c mo tani uni dhuki aris cin'kina/ dhali to em buni mo mmosoyu/ bway bwan gu'b mo be. ²¹ Hili gwattan kun dina gwan TAPA ki tho'h ki is mo tani uni dhalki cin'kinam buni kun yola uni mo dhali to em buni eya pije/ mo be.

²² Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yethi me'd pini 'kup ki momis mo ka wassa/ midi rasu/ apo/ Pam Masiri 'baar mo apo/ i 'kwani mo dhali apo/ i to e mo dhali eya ris to kun sinu eya pije/ ki tur mo e Bampa/ Masir mo be. ²³ Wakana Musa 'de'kki cwam piti mo 'kup ki mis mo dhali TAPA hashki mon-dor ma sho'k mo dhala wassa/ dhali o'd iik-ina war war ka 'cesh mo. Wakan TAPA a'di i he'thki'da wassa/ mo apo/ Bampa/ Masir mo be. ²⁴ Awassa/ raski'd, dhali awara sho'k su'kki'd ki dwa/a'd dwa/a'd ki sule/ sule/ mo 'peni bwaman ma wassa/ mo. 'Tham si'da/ bucurki'd ki 'bi'th mo. Ji gi wakansan yisa

mishkunu yisa e Bampa/ Masiri 'baar mo 'pena dhamo/ me'dyin dina a'di ki war ki kal mo. ²⁵ Awassa/ raski'da po/a 'cesh eya ris to kun 'kona pije/ mo uni kun sikunu mo ki tur mo eya ris Bampa/ Masir mo ki 'kwani ilu/ mo dhali to e ilu/ si'da/ mo dhali dhera ris cwa bwa 'baar mo kun 'kokin e bwam bunto si'da/ mo be. ²⁶ Dhali mon 'de/ jin dina a'di ki 'ce'd sho'k ka wassa/ mo tani ta'da 'cesh gi Pany Jaasaan jin 'kona uci ma Israyiil i cine/ mo be.

²⁷ Dhali yan'ko'da Pirawn hashki'da hash mo dhali yuka Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus ka tee yan mo. TAPA a'di i mii'd ki 'bore/ mo dhali aha/ dhali 'kwanim pem mo tani aman a'di i thamkina mii mo be. ²⁸ 'Thoyi TAPA mo ma, haali/ a'di 'kosh jwa mo 'peni kon dor ma sho'k yan mo dhala wassa/ mo. Aha/ mina dhal um bway mo mmo/ ii mo. Um mini mii dhalku/ ki mii 'ko ki rash rash kan mo.

²⁹ Musa ki tho'h a'di gwo mo ki: Ki aha/ mina ya mo 'peni 'perjkuman bampa/ ki 'ta'b mo tani aha/ mina te'd me'd pem e TAPA mo dhali 'tho mo. Dhali mondor ma sho'k midi dosh mo dhala wassa/ si'da/ mini 'koki 'ko mo dok e ki / e mini mish gwo 'ban ki mony'cesh ta ji gi TAPA mo be. ³⁰ Hili gom / e mo dhali aris 'kwanim pini kun miiki / eya tu'c mo tani, aha/ misha ki um 'koki ko/ TAPA Arungimis naskina/ moyi.

³¹ Emen to ma yin dhali kala uni i'ce'dkunu sho'k mo haali/ kala isi'd mo dhali emen to ma yin di'd e pimpal mo be. ³² Hila gameh yisa i'ce'dkunu sho'k mo haali/ a'di iski'd i 'ko'd mo be.

³³ Wakan aMusa a'di yaki'd ka pije/ mo 'peni 'perjkuman bampa/ mo 'pena Pirawn mo dhali te'd me'd piti e TAPA mo. Dhali mondor ma sho'k dhala wassa/ uni doshkin mo dhali ashok yisa dok e hethi yi'de/ apo/ mony'cesh mowa. ³⁴ Hili ka Pirawn mishki'd ka sho'k dhala wassa/ dhali mon-dor ma sho'k doshkin mo tani a'di mi-iki miinthus naskina/ dok e mo. Dhali a'di 'bi'thki'da dum piti ki 'bi'th mo, a'di i nyakki/ uni kun miiki a'di atu'c si'da/ mo be. ³⁵ Wakan adu ma Pirawn a'di 'bi'thki'd mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ ii mo me'd gwo jin torkina TAPA eya Musa mo be.

10

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Kuyu/ mo

¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ aPirawn mo haali/ aha/ i'bi'thki'da a'di adum piti is mo dhala du gi aris 'kwani kun miiki a'di atu'c mo ki aha/ mina mii aris miimer pem gwansan i

bwamani uni mo. ² Dhali ki /e/ mini mii tor gwo mo ki ucin pini mo dhal ki uci gi iya/ in mo gom mon'the is jin 'thekika/ 'kwani Pam Masir mo ka tee jin miikika/ miimer e bwaman uni mo. Um 'baar mo mini mish kup mo ki aha/ tana TAPA mo.

³ Wakana Musa dhala Haruun uni iik-ina Pirawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA mo a'di jin ta 'da Arumgimis gi 'kwani Ibraniyiin mo. Me'di ekata i mina /e/ i ca'bi ush is pini kar ki gwa'd kan mo ibwambori aha/ mo? Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki moman mo be. ⁴ Haali/ wakki/ /e/ mini ush 'kwanim pem dhal bway mo mmo/ ii mo tani, ka'thamonj gana/ aha/ mina hasha waambuhanya kuyu/ e bampam pini mo. ⁵ Dhali uni mini tika 'cesh e mo, wakan ki wathin tal 'den kamu/ midi diki misha 'cesh mo. Dhali uni mini shwa to ki ca'ba ca'ba kun urki 'kup mo i'ko'da wassa/ mo. Dhali uni mini shwa aris cwam bumi 'baar mo kun cakin mo e mondhe'd mo be. ⁶ Dhali uni si'da/ mini 'tu'd aris gu'b pini mo dhali aris gu'b gi 'kwanim pini kun miiki /eya tu'c mo dhali aris gu'b gi 'kwani Pam Masiri 'baar mo. To gi wakansan yisa mishkina ibabam pini mo dhali idhan cim mo 'pena tee caan jin pu'dkina uni e mo yan mo ntagi shwane/ mo yisa. Dhali yan'ko'd aMusa tu'kki'da bor mo 'pena Pirawn mo dhali ya ka pije/ mo be.

⁷ Dhali 'kwani kun miikina Pirawna tu'c mo tani oki a'di gwo mo ki: Me'd ekata i mina wathi/ yan ica'bi yap ana ka gumme/ wakan mo? Dhalki 'kwani iin mo ki uni mini mii mii mmotak TAPA Arumgimis buni mo. /E mala tumu'c pini mmomol gwo 'ban naskinanj gana/ mo? Dina /e/ ki mish gwo 'ban ki Pam Masir 'ce'dkunu shoka?

⁸ Yan'ko'd aMusa dhala Haruun uni susunu ka nyan'ko'd eya Pirawn mo. Dhala Pirawn ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo mmomii mii mmotak TAPA jin ta'da Arumgimis bum mo. Hili ija uni i mini ii mo?

⁹ Dhala Musa ki thok a 'di gwo mo ki: Aman mina ii nya'ki dhuru'c bam mo dhali nya'ki 'kwani kun tana dhan mo. Dhali aman mina ii nya'ki iya/ m bam mo dhali i'bwa/ m bam mo dhali ura ma'diny ka'bal bam mo dhali aris bip bam mo haali/ aman mina mii ta gi dhan moshwan to mmotak TAPA mo be.

¹⁰ Dhala Pirawn ki o uni gwo mo ki: Dhalki TAPA di'd e um mo ma, wakki/ aha/ dhala um bway mo mmo/ii mo nya'ki ucin bum mo. Um ta gi gwon thusa tiya eya dum bum mo ba/. ¹¹ Yisa wakan 'teya. Iiku/ mo um 'kwani gwa'wath um 'cena mo dhali miyi mii mmotak TAPA mo. Haali/ mii a'dan jin gwon ma dum bum mo. Dhala Musa uni ka

Haruun urkunu ka pije/ 'peni bun'kus ma Pirawn mo be.

¹² Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: 'Deki me'd pini mo apo/ Bampa/ Masir mo goma kuyu/ mo ki uni mini thathu ki sher 'kup mo eya 'cesh gi Pam Masir mo dhali shwa aris to kun sinu mo e bwam bunto mo aris uni 'baar mo kun urkin ma wassa/ 'kup mo be.

¹³ Wakan aMusa a'di ihe'thki'da lukaas piti mo apo/ Bampa/ Masir mo. Dhali TAPA kalki 'tham gi mom'pesho'k mo mmoposh ka enthus mo ka cim caan ki mon'thiny ilu/ mo. Dhali ki mo ta mon'thamo/ mo tani 'tham gi mom'pesho'k a'di i kala'da risa kuyu/ mo be. ¹⁴ Dhala waambuhanya kuyu/ tha'thkin apowa 'cesh gi Pam Masir mo dhali thoson is buni mo mmo'ko mo e dhan Bampa/ Masiri 'baar mo. Adhana kuyu/ shwan ma risa nyor kagahara mo. Ji gi wakansan yisa mishkunuwa, dhali a'di midi dok e di ki sule/ sule/ mo yisa. ¹⁵ Uni kumkina 'ceshi 'baar mo. Wakan a'cesh ki kar 'kup ki dhurum mo mo. Dhali uni shwaki to kun sikunu mo e mony'cesh mo dhali aris maman to 'peni uni kun urkin ma wassa/ 'kup mo. Ton dhi/ i'da kamu/ yisa bog'o'da walla cwa si'da/ walla to kun sinu mo em bunto mo ki tur eya 'cesh gi Pam Masir mo.

¹⁶ Dhali yan'ko'da Pirawn yukki'da Musa dhala Haruun ki jahanne/ mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus apo/ TAPA Arumgimis bum mo dhali apo/ um mo be. ¹⁷ Dhali shwanesan gwami aha/ miinthus pem jasi me'd 'den gana/ mo. Dhali 'thoyi TAPA Arumgimis bum mo gom aha/ mo mmojoc ki mompal jin 'kosho'da 'kosh jwa mo 'peni aha/ mo.

¹⁸ Wakan aMusa yaki'd ka pije/ 'pena Pirawn mo dhali 'thoki TAPA mo be. ¹⁹ Dhali TAPA akki 'tham gi mompesho'k a'ban e mo mmowar ka bora lungu' b mo jin 'bitha'bi'th mo a'di jin yu'dki'da buhanya kuyu/ mo dhali kal uni sho'k mo e Yi'den kumam 'Per mo. Ara kuyun kamu/ 'de/ yisa di'd jin dhalkunu mo e Bampa/ Masira. ²⁰ Hili TAPA 'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ ii mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ki Mondhurumi'd mo

²¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Te'dki me'd pini 'kup ki momis mo ki mondhurumi'd jin 'cethe'da 'tum midi wuma po/ Pam Masiri 'baar mo. Mondhurumi'd mina monkusha kamu/ i diki di ce e mo. ²² Wakan aMusa te'dki me'd piti 'kup ki momis mo dhali dhan mondhurumi'da 'tum diki'd mo e Bampa/ Masir goma cimi kwara mo be. ²³ Wathinj kamu/ yisa di'da jin

mishi tiyan tiya par e mo yisa. Walla jin tal 'deñ kamu/ yisa cuki mis mo 'peni mom piti mo ka cimi kwara mo. Hili aris 'kwani ma Israyiil uni a'di i ta gi monjkush mo e mo jin 'kokina uni mo be.

²⁴ Dhali yan'ko'd aPirawn yukki'da Musa mo dhali o gwo mo ki: Iiku/ mo mmomii mii mmotak TAPA mo ki up bumi lu/ mo. Dhali ućim bum si'da/ mini nyak ii ki um mo. Hili dhalka ma'diny ka'bal dhali aris bip bum i mini 'koku/ maćaan mo.

²⁵ Hila Musa thokki gwo mo ki: /E mini mii dhal aman bway si'da/ mo mmota gi to jin mina aman i miya basa 'cesh mo dhali to kun miinu mo kun ćinu ki me'd mo jin 'thanu o'd ka kuluny ki aman mina ćiki a'di TAPA Arungimis bam mo be. ²⁶ To em bam si'da/ mini mii ii nyakki aman mo, To e 'deñ kamu/ yisa minu dhalku/ i'ko'd yisa, haali/ aman mina mii bu'th uni mo dhali mii mii mmotak TAPA Arungimis bam mo. Dhali aman yisa misha to kun mina aman i mii i 'ći'th 'kus naskina/ gom TAPA yisa ntagi aman mina pu'dku/ i mun mo be.

²⁷ Hili TAPA a'di i 'bi'thki'da Pirawna du is mo dhali a'di diki dhal uni bway mo mmo/i mo be. ²⁸ Dhala Pirawn ki owa Musa gwo mo ki: Guki jis em pini mo 'peni aha/ mo. Mishi gwo 'ban ki /e mini diki doku/ ka nyan'ko'd dok e mo. Dhali ka cim jin mina /e i par jis em pem e mo tani /e mini wu mo be.

²⁹ Musa thokki a'di gwo mo ki: Me'd jin ona /e mo tani aha/ si'da/ mina diki par jis em pini e ki sule/ dok e mo be.

11

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ Goma Bwanyara/ ma Dho'th mo

¹ Itwa/ a/ TAPA tor'ki'da Musa gwo mo ki: Mompala kamu/ jin wo'c 'kwani is she/ diy'i'di 'de/ naskina/ mo a'di jin miga/ kala powa Pirawn mo dhali apo/ 'kwanim piti mo. Yan'ko'd mo tani a'di mididi dhal um bway mo mmo/ii mo beseene/ mo. Ki a'di mididi dhal um bway mo mmo/ii mo tani, a'di mididi ur um ka kuluny mo. ² Tori 'kwaniñ gwa'th gwo mo ki up ilu/ ki uni mini doť tiya kun 'dish uni gu'b is mo gom dhiriny 'dolkon kush dhali 'dolkon gana/ mo be.

³ Dhali TAPA ćiki 'kwani mii ma 'the i jis e gi 'kwani Pam Masir mo. Dhali aMusa ki is piti mo tani a'di karu ki dhan gumpa/ mo e Pam Masir mo e jis e ma ris 'kwani kun miikina Pirawn aťu'c mo dhali e jis e gi 'kwani mo be.

⁴ Wakan aMusa oki'da Pirawn gwo mo ki: Yase/ i ta gwo jin ona TAPA mo. Ki mo mididi ta mombwam/e mo tani aha/ mina yaku/ e bwaman 'Kwani Masir mo. ⁵ Dhala bwan-yara/ ućin gwa'thi 'baar mo gun 'kon e Pam Masir mo tani mini wu mo 'pena bwan-yara/

ma Pirawn jin ca'bka'da kurse/ ma malik mo ntaga bwanyara/ gi ćinjinam piti kun miina yo mo dhali i ta ga bwan-yaram bip si'da/ mo be. ⁶ Dhali e mun mo tani adhan cuuwa minu 'ther ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo. Mii gi wakan yisa mishkunu me'd 'de/ yisa walla mii yan mididi dok e di yisa ki sule/ mo. ⁷ Hili e bwaman 'kwani ma Israyiil mo tani a'kan kamu/ yisa mididi buķ wathin kamu/ wala to e ilu/ yisa. Yan'ko'd um mini mish ki TAPA kar ki mo jin kwa/ uwa kwa/ bwa 'peni 'kwanim Pam Masir nyakki 'kwani ma Israyiil mo be. ⁸ Dhali aris 'kwanim pini kun miiki /e to mo tani uni mini dhorothu aha/ mo dhali luña luñ gom aha/ mo dhali o gwo mo ki: Yaku/ /e ka piye/ mo dhali aris 'kwani kun ba'thki /e nsho'k 'baar mo. Dhali yan'ko'd mo tani aha/ mina ya ka piye/ mo. Dhali a'di yaki'd ka piye/ 'pena Pirawn ka nyor jin 'batha'ba'th mo.

⁹ Dhali itwa/a/ TAPA oki'da Musa gwo mo ki: APirawn mididi cik gwo 'peni /e yisa mo. Wakan ki miimer pem miga/ mar is mo e Pam Masir mo be. ¹⁰ Musa dhala Haruun miikina ris to mer gwani 'baar mo i ibwambor ma Pirawn mo. Hili TAPA 'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ ii mo 'peni bampam piti mo be.

12

Mompe'kupanyolos mo

¹ Dhali TAPA oki iMusa uni ka Haruun gwo mo e Pam Masir mo ki: ² Appee yansan a'di ta'da ppee jin twa/a/ ki yil gom um jin mina uni tel 'pen goma risa ppee i 'baar mo. A'di mididi ta appee jin twa/ a/ ki yil gom um mo be. ³ Tora risa ñul 'kup 'kwani ma Israyiil gwo yan mo ka cima 'kume'd ka ppee yansan mo tani uni mini bu'th ushi ka'bal gwa'than mo, wathi/ ka 'deťe/ 'deťe/ 'peni gu'b gi ibabam buni mo isi me'd jin wana a'di kan mo, ka'bala 'de/ gom gu'b ka kuluny mo be. ⁴ Dhali waķki/ kungu'b ka kuluny gwa'da she/ mo gom ka'bala 'de/ mo tani dhalki uni nyak ka'bal ki gu'ba kamu/ mo jin 'dish uni is mo. Uni mini deñ 'kwani e me'd isa nimira jin mididi par shum isi me'd mo be. ⁵ Ka'bal bum mini mii dar gi thalkin mo, 'pena rasan jin dina yili 'de/ gana/ mo. Um mini bu'th a'di 'peni bwan ka'bal mo walla 'peni bwam mi mo. ⁶ Dhali um mini dhu uni ki 'bore/ mo ntaga cimi 'kume'd i'ce'd ka doñon ka ppee yansan mo. 'Kwani ma Israyiil ka ñul 'kupi 'baar mo mini 'kosh ka'bal buni jwa mom 'penkaskum mo be. ⁷ Dhali yan'ko'd mo tani uni mini 'thupa bas mo dhali 'kosh a'di e cwa gi 'twan'kal gu'b ka 'ban su/ mo dhali i cwa gi bur'kup ma campur gu'b mo kun 'kokina uni mmo'ka shum mo be. ⁸ Uni mini 'thos shum ki isi

o'd dhali 'ka a'di ki mon'thinya 'de/ caan mo! Dhali uni mini 'ka a'di nyakki jasse/ jin ka/ aka/ mo dhali nyakki maanjuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo. ⁹ Dhalku/ shum ki 'ka ki 'de/ mo walla dhalku/ a'di ki shun ki yi'de/ mo. Hili 'thosi a'di ki o'd mo ki 'kup ilu/ mo dhali ki 'basho'k ilu/ mo dhali ka ris to 'baar kun 'koni bwaman bungwar is ilu/ mo be. ¹⁰ Dhali um mini dhalku/ shuma kamu/ ki boç ntagi mon'thamo/ mo. Wakki/ kun tiya boça umi ta gi mon'thamo/ tani 'thayyi um uni o'd mo ka jin gana/ mo. ¹¹ Bwaya 'dihe/ jin mina um i 'ka a'di mo: Deki waçkan e empa'd bum mo dhali hitha ppam bum mo dhali kala lukaas e me'd bum mo, dhali um mini 'ka shum ki yap yap ise/ ki jahanne/ mo. Haali/ a'di ta Mompe'kupanyolos gi TAPA mo be.

¹² Dhali aha/ mina pe ki tur e Bampa/ Masir ki mon'thiny caan mo. Dhali aha/ mina 'kosha bwanyara/ gi Pam Masir 'baar mo uni kun tana gwaht mo dhali ki to e ilu/ mo. Dhali arum pinycon jin luja uni mo tani aha/ mina dor uni mo. Aha/ be i tana TAPA mo be. ¹³ Abas a'di i midu ta jamas mmomish gwo 'ban gom mon'kom bum mo. Dhali ki aha/ mina para bas e mo tani aha/ mina pe um 'kupa nyolos mo. Dhali mii shi/ gar kamu/ yisa midu bita po/ um mo mmo'ce'd um sho'k mo me'd jin miga/ 'kosh Bampa/ Masir mo yisa.

¹⁴ Atee midu ta jim bum jin mina umi ka e mo. Um mini ta gi dhan moshwan to mmotak TAPA mo. Um mini nyonj a'di me'd gwonkan jin mina umi mii ki tur e emen bum ki sule/ sule/ mo be. ¹⁵ Um mini shwa maanjuthu'd jin miinu ki dar ga cumat goma cimi pesu/ mo. Dhali ka cim jin twa/a/ mo tani um mini kala cumat bum sho'k ka piye/ mo 'peni aris gu'b bum mo. Jan tal 'derj kamu/ midu diki shwa ji gi din ma cumat/ e mo'pena cim jin twa/a/ ntaga cimi pesu/ mo. Haali/ wakki/ wathin kamu/ shwa to ka mak tani minu 'cith 'twa/ mo 'peni 'kwani ma Israyiil mo be. ¹⁶ Ka cim jin twa/a/ mo tani um mini ta gi mo ma tul 'kup jin kogu mo. Dhali ka cimi pesu/ mo doç e um mini ta gi mo ma tul 'kup jin kogu mo. Atuca kamu/ minu mii ka tee gwansan yisa, hili jasi to jin miin ma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ i shwa mo a'di mina umi i mii thoson jasi is mo be.

¹⁷ Um mini kar Dhan Moshwan To gi Maanjuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mmotak TAPA ki sule/ mo be. Haali/ a'di ta'da tee yan gana/ jin kalkika/ wak bum ka piye/ 'peni Pam Masir mo. Ka cim yansan 'ko'di yili 'baar mo tani um mini shwa maanjuthu'd jin miinu ki dar gi cumat mo ki dhan mombut yan mo be. ¹⁸ Dhali ka cim jin twa/a/ jin ta'da 'kume'd i'ce'd ka dojon ma ppe mo mom'pimpili/ mo tani

um mini shwa maanjuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo dhali wakan si'da/ ntaga cim iss 'de/ i'ce'd 'de/ ka ppe mo mom'pimpili/ mo be. ¹⁹ Haali/ goma cima pesu/ mo tani acumata kamu/ minu gam yisa eya ris gu'b mowa. Dhali wakki/ unin tiya shwaki maanjuthu'd jin miikunu ka cumat mo tani 'kwani gwansan minu 'cith 'twa/ mo 'pena nul'kup gi 'kwani ma Israyiil mo be. Nyakka'd kan wakki/ a'di ta wathi/ jin yayi yilkina/ mo walla wathi/ gi bampa/ mo be. ²⁰ Dhalku/ maa jin minu ka cumat ki shwa mo. E mo 'baar kun 'kona um mo tani, um mini mii shwa to kun minu ki dar ga cumat mo be. ²¹ Dhala Musa yukki'da ris 'kwani jawaha/ ma Israyiil mo dhali tor uni gwo mo ki: Lahi ushi ka'bal gom is bum mo me'd isa wak bum mo dhali 'koshi uni mo goma Cim gi Mompe'kupanyolos yan mo. ²² Budhi dekken cwan 'tasha cal bip mo dhali 'thupi a'di ka bas jin diki'd mo e bwaman ma sahan mo. Dhali 'koshi a'di i buj'kup ma campur mo dhali ka 'ban su/ cwa ma campur mo ka bas jin diki'd e bwaman ma sahan mo. Dhali jan tal 'derj kamu/ yisa midu ya ka piye/ ka campur gu'b piti mo ntagi mon'thamo/ mo be. ²³ Haali/ TAPA a'di i midu ya pe ki tur mo mmo'kosh 'kwani Pam Masir mo. A'di midu para bas e mo e buj'kup ma campur dhali 'ko'd gwara su/ mo. Dhali a'di midu peya campur 'kup mo dhali midu diki dhala aman'ce'da 'ce'd sho'k bway mo mmoci'c aris gu'b bum mo mmo'kosh um mo be.

²⁴ Um mini ha gwonkan e mo, um dhali iya/m bum ki sule/ sule/ mo. ²⁵ Dhali ki um mini ci'c mo e bampa/ caan jin okina TAPA mo mmoçi um mo me'd isi gwo jin okina a'di is mo tani um mini kar Mompe'kupanyolos yansan mo be. ²⁶ Dhali uçim bum mini o um gwo mo ki: 'Pemen mii yan ta'da tinta jin ona um gom miin to yan mo? Ki uni mini o um gwo kan mo tani ²⁷ um mini o gwo mo ki: A'di ta mii ma basa 'cesh gi TAPA mo gom mompe'kupanyolos mo haali/ a'di peki gu'b gi 'kwani ma Israyiil 'kup e Pam Masir mo. A'di 'koshki 'kwani Pam Masir mo hili a'di i 'tashki gu'b bana 'twa/ mo be. Dhali 'kwani taki 'kup buni ka lungu'b mo dhali luja lunj mo be. ²⁸ Dhali 'kwani ma Israyiil uni ilkin mo dhali mii a'di wakansan mo me'd gwo jin kankina TAPA aMusa mo dhala Haruun mo.

²⁹ Ki mombwam/ e mo tani TAPA 'koshki'da risa bwanyara/ gi Bampa/ Masir mo. A'di 'koshki'da bwanyara/ ma Pirawn mo a'di jin ca'bki'da kursem piti mo. Dhali a'di 'koshki'da ris uni 'baar mo si'da/ ntaga bwanyara/ gi a'di jin di'da sijina 'kulga/ mo dhali arisa bwanyara/ gi to e mo be. ³⁰ Dhali aPirawn cuki mis mo mon'thiny mo, a'di dhali aris imanmii a'di to mo dhali

aris 'kwani Pam Masiri 'baar mo. Dhali adhan mo jin kumu/ ko caaca kagahara mo e Bampa/ Masir mo haali/ gu'ba kamu/ yisa di'da jin dina jan tal 'denj kamu/ ki wu i bwaman mowa.

Mmo/ii ka Pije/ mo

³¹ Dhali a'di yukki'da Musa dhala Haruun ki mon'thinya 'de/ caan mo dhali o gwo mo ki: Cuyi um mis mo dhali iiku/ mo ka pije/ 'peni bwaj 'kwanim pem mo isi um gwan dhali 'kwani ma Israyiil mo. Dhali iiku/ um mo dhali mii ki montak gom TAPA mo me'd jin okina um mo be. ³² Budhi arisa ma'diny ka'bal bum dhali aris bip bum mo me'd gwo jin okina um mo. Dhali iyyi mo dhali 'borki aha/ mii si'da/ mo.

³³ Dhali 'kwanim Pam Masir uni di'bki 'kwani is mo mmo/ iiku/ mo ki yap yap ki jahanne/ 'peni bampam buni mo haali/ uni oki gwo mo ki: Amani 'baar mo mura wu mo be. ³⁴ Gom kan mo tani 'kwani kalkina gana'th buni ki dar ga cumat i e mo. Akwalal buni jin 'thoka uni to nycine/ mo tani kothkina uni is mo ki burriyem buni mo dhali shir uni mo e 'kupa bim buni mo be. ³⁵ Dhali 'kwani ma Israyiil miikin mo me'd jin torikin ma Musa uni gwo mo. Uni 'thoki 'kwani Pam Masir dhiriny 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo dhali burriyem/ mo be. ³⁶ Dhali TAPA ciki 'kwani mii ma 'the e jis e gi 'kwani Pam Masir mo. Uni ciki uni to gun dota uni mo be. Yase/ i ta mii jin kalkina uni 'kwani Pam Masir to mo be.

³⁷ Dhali 'kwanij gwaṭh ma Israyiil thum ii ka ji sho'k mo 'peni Pa Ramisiis mo ntagi Pan Sukuut mo. 'Kwani 'kona alipi suttu miyya mo kun iikin ki sho'k mo mmodiki denj up e dhali uci mo be. ³⁸ 'Kwanin tiya ka ris iikin nyaṅki uni mo dhali to e kun tana ris ka ris mo nyaṅka ma'diny ka'bal mo dhali aris bip mo be. ³⁹ Dhali uni 'thokki maanjuthu'd ki dar ga cumat i e mo 'pena gana'th jin kalina uni mo ka pije/ 'peni Pam Masir mo. Uni 'konuki miyya cumat i e mo haali/ uni dhi'thunu sho'k ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo. Uni yisa tan ga tenenj kamu/ mo mmothoson is bunij gana/ mo gom tonje/ gom bway mo yisa.

⁴⁰ Yil gun 'kokina 'kwani ma Israyiil mo e Pam Masir mo tani ta'da urbu/ miyya wa talatiin mo be. ⁴¹ Dhali e she/ yil ma urbu miyya wa talatiin mo 'pena cim gana/ 'de/ yan mo tani ku gi TAPA 'baar mo iikin ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo. ⁴² A'di ta mon'thiny jin jikina TAPA aji mo mmosusu uni ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo. Wakan ki mon'thiny yansan jin nyaṅka'd mo tani 'kwani ma Israyiili 'baar mo mini jiya ji ka tee yan eya risa nyaṅum yil buni mo be.

Gwoṅkan Gom Mompe'kupanyolos mo

⁴³ Dhali TAPA oki'da Musa dhala Haruun gwo mo ki: Yansan a'di i ta gwoṅkan gom mompe'kupanyolos mo be. Wathi/ gi paṅ kamu/ midu 'ka a'di mo yisa.

⁴⁴ Hili aris ciṅkina/ kun yolu ka guurusu mo tani uni a'di i mini 'ka a'di mo ḡ'ko'di / e mini 'cith' uni amunyjal yis buni mo be. ⁴⁵ Hili 'kwani gun iyyi yilkina/ mo walla 'kwani gun kwanyu ki imanmiya tu'c mo tani uni mini 'ka yisa.

⁴⁶ E gu'ba 'de/ mo tani a'di i minu 'ka a'di mo. Um mini dhalku/ shum ki kal ka pije/ mo 'peni gu'b mo dhali um si'da/ mini dhalka sima/ ki 'ce'd bwa mo 'peni uni mo be. ⁴⁷ Adhana waṅ 'kwani ma Israyiil ka kuluny mini mii moshwan to yan mmoṭak TAPA mo be.

⁴⁸ Dhali waṅki/ wathi/ jin dina e ki she/ di'di nyaṅki um mo dhali ḡapa'd mmokar Mompe'kupanyolos gi TAPA mo tani dhalka ris unim piti ka kuluny kun tana gwaṭh 'ciṭhuwa munyjal yis mo, dhali yan'ko'd a'di midu yayu/ mo mmo'dish mo is mo dhali kar a'di mo. A'di si'da/ midu wa e ki wathi/ gi bampa/ mo. Hili wathi/ jin di'd ka munyjal yisi e mo tani midu diki 'ka shum yan mo. ⁴⁹ Gwoṅkan midu tal 'de/ gom wathi/ gi bampa/ mo dhali gom wathi/ jin dina e ki she/ jin nyaṅki di ki um mo be.

⁵⁰ Yase/ i miikina 'kwani ma Israyiil i 'baar mo me'd jin kankina TAPA aMusa gwo dhala Haruun mo. ⁵¹ Dhali ka cima 'denj gana/ yan mo tani TAPA suski 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo ka waṅ buni 'peni e kun 'ko uni ki she/ ki she/ mo be.

13

Monyciya Bwanyara mo

¹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: ² Ciyi aha/ arisa bwanyara/ mo 'peni kuṅ gwaṭh, uni kun ka'dki bwa ma dho'th gi 'kwani ma Israyiil mo 'peni wathij gwaṭh mo dhali to e mo. Uni ta kum pem mo.

³ Dhali aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Kayi atee yansan e mo a'di jin pikina um ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo, 'peni mo jin miinu um ki miiny ciṅkina/ mo. Haali/ ki me'd gi TAPA jin 'bitha'bi'th mo tani i suskina a'di um ka pije/ mo 'peni mo yansan mo. Maanjuthu'da kamu/ yisa mina umi shwa jin din ma cumat i e mo yisa. ⁴ Ka ppee jin twa/ a/ jin yuku ka Abiib* mo tani um mini ii ki sule/ suleṅ gana/ mo. ⁵ TAPA oki gwo is gom ibabam bum mmoci ki um a'cesh gi Bampa/ Kanaan mo dhali Bampa/ Hathaṭh mo dhali Bampa/ Amuur mo dhali Bampa/ Hawb mo dhali Bampa/ Yabusu mo. Ki a'di midu 'doyu/ um eya 'cesh jin ta pa ki pa mo, um mini mii moshwan to yan ka ppee jin

* 13:4 Abiib ta'da ppee ki 'dish ma sho'k mmohe'th mo.

twa/a/ 'ko'di yili 'baar mo be. ⁶ Goma cimi pesu/ um mini shwa maanj'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo. Dhali ka cim pesu/ mo tani dhan moshwan to mididi m motak TAPA mo be. ⁷ Maanj'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo tani a'di i minu i shwa ka cim pesu/ mo. Maanj'kuthu'da kamu/ jin miinu ka cumat yisa minu mii mishi um mo dhali acumat yisa si'da/ minu mii i mishi um eya ris gwayu/ monj'kom bumi 'baar mo yisa. ⁸ Dhali /e mini tor iya/m pini gwo ka tee caan mo ki: Mii yan miikika/ gom to jin miina TAPA gom aha/ mo ki aha/ pikina ka pije/ 'peni Bampa/ Masir mo be. ⁹ Dhali a'di mididi ta jamaas mii e me'd pini mo dhali me'd mo jin kanuwa ka e e buyem pini mo, ki gwoj'kan gi TAPA mididi e 'twam pini mo. Haali/ki me'da 'bi'thga/ gi TAPA mo tani a'di i suski /e ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo be. ¹⁰ Gom gwo gi wakansan mo tani /e mini kar gwoj'kan yansan ka k'anne ka cim jin karu a'di gom ki sule/ 'ko'di yili 'baar mo be.

¹¹ Dhali TAPA mididi susi / e e Bampanj Kanaan mo isi me'd mii jin thulkina a'di gwo me'da po/ mo gom /e mo dhali ibabam pini mo. Dhali ki a'di mididi ciki /e a'di mo tani ¹² /e mini dhu to ki she/ gom TAPA mo, uni kun twa/a/ mo kun ka'dki bwama dho'th mo. Arisa bwanyaran to em pini mo uni kun tana rasan mo uni ta kun TAPA mo be. ¹³ Eya risa bwanyara ma rasan thulunyo mo tani /e mini wan uni 'ba/ ki ka'bal mo. Walla wakki/ /e diki wan uni 'ba/ mo tani 'ce'di a'di 'ba/ piti mo. Dhali arisa bwanyara/ ucingwath kun dho'th'kunyo mo e bwaman iya/m pini mo tani /e mini wan uni 'ba/ mo be.

¹⁴ Dhali ka tee mididi pu'du/ mo tani ya/m pini mididi dot /e gwo mo ki: 'Pemen gwo yan ta'da tinta mo? /E mini tho'k a'di gwo mo ki: Ki me'd gi TAPA jin 'bitha'bi'th mo tani a'di i suskina a'di aman ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo 'pena 'cesh gi miiny cin'kina/ mo be. ¹⁵ Haali/ ka Pirawn yan ushki'd ki 'tash mo mmodhal aman bway mo mmo/ ii mo tani TAPA ki 'kosh arisa bwanyara/ kun dhodhu e Bampa/ Masiri 'baar mo 'peni ucinj gwath kun tana bwanyara/ mo dhali 'pena risa bwanyaran to e mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ miikina TAPA abasa 'cesh mo 'peni aris to e kun ta gwath'an mo kun ka'dki bwama dho'th 'twa/ mo. Hila bwanyara/ gi iya/m pem 'baar mo tani aha/ wankina/ uni 'ba/ mo be. ¹⁶ A'di mididi ta jamaas gom /e e me'd pini mo walla e buyem pini mo ki me'da 'bi'thga/ gi TAPA a'di i suski aman ka pije/ 'peni Pam Masir mo be.

Mony'ci'th kumma/ Yi'de/ mo

¹⁷ Ka Pirawn dhalki 'kwani bway mo mmo/ ii mo tani Arumgimis diki shu uni bway mo ki bway Pam Pilistiyiin mo, ba ki

a'di 'disha'dish mo kan de. Haali/ Arumgimis oki gwo mo ki: Wakki/ uni mini par mo/ as e mo tani uni wari mini rica du is mo dhali dok bway Pam Masir ka nyar'ko'd mo ba/. ¹⁸ Hili Arumgimis suski 'kwani ka kukul is mo ki bway gi mombwaasho mo 'kup ki kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo. Dhali 'kwani ma Israyiil uni iikin ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo mmonyaj is gom mo ma mee mo be.

¹⁹ Dhali aMusa kalki'da sima/ ma Yuusup mo nyakki a'di mo haala Yuusup teki gwo gom 'kwani ma Israyiil mmo/ o is mmomii kan mo be. A'di ki o gwo mo ki: Arumgimis mididi yayu/ i wo'oh mo mo. Dhali yan'ko'd mo tani um mini mii kala simam pem nyakki um mo 'peni mahano mo.

²⁰ Dhali uni jockin mo 'peni Pa Sukuth mo dhali bu'th mon'ko me'd e Pan Ithaam mo e shemen gi mombwaasho mo be. ²¹ Dhali TAPA a'di i yaki uni ibwambor montee ka rak jin wana e ka ka'dum ki jamaas piti mo mmoshu uni bway ki sule/ sule/ mo. Dhali mon'thiny si'da/ o'd jin wana e ka ka'dum ki jamaas piti ciki uni mon'kush mo ki uni mini mish ii montee dhali mon'thiny mo be. ²² Araka ka'dum montee dhali araka ka'dum o'd mon'thiny mo uni 'koki dhal 'kwani 'pen mo 'peni jis em buni mo be.

14

Mmo'ci'th kumma/ Yi'dem 'Per mo

¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: ² Tori 'kwani ma Israyiil gwo mo mmo'tuka bor ka nyar'ko'd mo dhali thum gu'b burrynem buni mo i bwambor ma Pihaahiruth mo. A'di di'da nuss bwaman gi i Majduul dhali kumma/ yi'de/ mo jin 'dish pa Baalsapun is mo. ³ Haala Pirawn mididi tosh ki 'kwani ma Israyiil ii ki ii ma wukura/ e mombwaasho mo dhali mombwaasho si'da/ mu'thki uni ki jit mo e bwaman mo. ⁴ Dhali aha/ mina 'bitha Pirawn adum piti is me'd wosh mo dhali a'di mididi ur um i sho'k mo dhali aha/ mina gam monyca 'pena Pirawn mo dhali 'pena jesh piti mo. Dhali 'kwani Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo. Dhali 'kwani ma Israyiil miikin wakan si'da/ mo be.

⁵ Ka malik gi 'kwanim Pam Masir tor'kunyo gwo mo ki 'kwani sokin bway bwaasho mo tani bwa ma Pirawn ak e nyakki imanmii tom piti mo 'kup ki uni mo. Dhali uni oki gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina ana mo? Ana ki dhala Israyiil bway mo mmo/ ii mo 'peni mo jin miikina uni ana to mo. ⁶ Wakan a'di thosonki'da arabiyam piti jin dira shumarum ki jahanne/ mo dhali sus 'kwani ma meem piti nyakki a'di mo be. ⁷ Dhali a'di dilki'da arabiya sho'k i'baar mo gun dira shumarum mo e bwaman uni kun

tana suthumiyya i 'bora'bor mmobol tiya e mo. I bwaman uni ta gi 'kwaniny can ka 'dete/ 'dete/ mo. ⁸ Dhali TAPA 'bi'thki'da du ma Pirawn is mo a'di jin ta'da malik gi 'Kwani Masir mo dhali a'di urki 'kwani ma Israyiil i sho'k mo me'd jin iikina uni mo ki dar gi mon'ko/ is mo. ⁹ 'Kwani Pam Masir uni urki uni i sho'k mo, aris shumarum ma Pirawn mo dhali arisa arabiya kun dira shumarum mo dhali 'kwanim piti kun merki shumarum apo/ mo dhali 'kwanim piti mo dhali 'kwani ma meem piti mo. Dhali uni 'baar mo ur uni sho'k dhali dil uni is mo ki 'kwani ma Israyiil thunki gu'b burriyem buni i shemen kumma/ yi'de/ mo ki bway gi Bampa/ Pan Pihahiruth mo jin 'dish Bampa/ Baalsipuun is mo be.

¹⁰ Ka Pirawn 'dishki mo is mo tani 'kwani ma Israyiil uni 'deki em buni 'kup ki mis mo dhali 'kwani Pam Masir uni yakina ye'c ye'c i'ko'di uni mo. Dhali uni shwakin ma kape/ kagahara mo. Dhali 'kwani ma Israyiil uni gwo ki 'twa/ en TAPA mo. ¹¹ Dhali uni okina Musa gwo mo ki: A a'di bese/ i ta miu mo haali/ jis jwa jin minu kan 'kwani e Pam Masir piyina? I suskina/ e am mo mmowu mo mombwaasho kana? Atinta miikina/ e aman kan mo mmosusu aman ka pije/ 'peni Pam Masir mo? ¹² A'di diki ta gwo jin ona aman/ e e Pam Masir ki: Dhalki aman mo. Dhalki aman miikina 'kwani Pam Masir to mo. Haali/ a'di midi 'taki ha me'd ki isi haj gana/ mo gom aman mo mmomii ki 'kwani Pam Masir to mo mmo'koki wu mo e mombwaasho mo be.

¹³ Dhala aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo. Doshi tel shoka 'cesh 'te/ mo dhali par mowoth gi TAPA e mo a'di jin mina a'di i miia tuca po/ shwane/ gom um mo. 'Kwani Pam Masir kun parkina um e mo shwane/ tani mina umi 'koki par e dok e ki sule/ sule/ mo. ¹⁴ TAPA a'di i midi as gom um mo dhali um a'di 'te/ i mini tel jasi shoka 'cesh mo.

¹⁵ TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Atinta i gwokina/ e 'twa/ i aha/ mo? Tori 'kwani ma Israyiil gwo mo mmo/ ii mo ki seth. ¹⁶ 'Deki cwam pini 'kup ki mis mo dhali yethi me'd pini apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali kwa/ i a'di bwa mo ki uni mini mish ii apo/ a 'cesh jin kuthaku'th ki tur mo e kumma/ yi'de/ mo be. ¹⁷ Dhali aha/ mina 'bitha du gi 'kwani Pam Masir is mo wakan ki uni mini i bath uni i sho'k mo. Dhali aha/ mina gam monyca 'pena Pirawn mo dhala risa jesh piti mo dhali aris shumarum piti kun dirina arabiya mo dhali aris 'kwani ma meem piti kun mer shumaruma po/ mo be. ¹⁸ Dhali 'kwani Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo ki aha/ mina gam monyca mo apowa Pirawn mo dhali arisa arabiyam piti kun dira shumarum mo dhali aris 'kwani

ma meem piti kun merki shumaruma po/ mo be.

¹⁹ Dhali yan'ko'd aman'doyu/ gwo ma Arungimis jin yaki'da jesh gi 'kwani ma Israyiil ibwambor mo tani a'di jocki'd mo dhali ya i'ko'di uni mo. Dhali araka ka'dum si'da/ jocki'd mo 'peni bwambori uni bway 'ko'd mo be. ²⁰ A'di dwarki'di embul bwaman ma jesh 'Kwani Masir mo dhala jesh 'kwani ma Israyiil mo be. Araḡ kali mond-hurumi'd gom 'kwani pa Masir mo, hili a'di ki ciki mon'kush gom 'kwani ma Israyiil mo. Dhali mon'thiny yaki'di pe mo ki dar gi jin tal 'derj kamu/ mmoyaku/ mmo'disha kamu/ is ki mon'thiny cani 'baar mo be.

²¹ Dhali yan'ko'd aMusa ye'thki me'd piti mo apo/ kumma/ yi'de/ mo. Dhali TAPA halki kumma/ yi'de/ ka nyan'ko'd ki 'tham gi mom'pesho'k jin 'bitha' bith mo mon'thinyi 'baar mo dhali a'di ki kar kumma/ yi'de/ mo mmota a'cesh jin kuthaku'th mo dhali aris yi'de/ uni kwa/ kunu bwa mo be. ²² Dhali 'kwani ma Israyiil uni iikin mo e bwaman kumma/ yi'de/ apowa 'cesh jin ku'th ma po/ ki ku'th mo. Aris yi'de/ karki 'kup ki ta gan'gara/ gom uni mo ki 'ban sum buni mo be.

²³ 'Kwani Pam Masir uni urkina uri sho'k mo dhali iikin mmobath uni gi sho'k mo e bwaman kumma/ yi'de/ mo, aris shumarum ma Pirawn mo dhali arisa arabiyam piti mo dhali aris 'kwani ma meem piti kun merki shumaruma po/ mo be. ²⁴ Dhali i 'twa/ a/ gi mon 'twash e TAPA hilki mo ka lungu'b 'peni bwam ma ka'dum o'd dhali araḡ mo apo/ 'kwani ma mee Pam Masir mo dhali dungur uni 'kup is mo be. ²⁵ A'di rakki'da arabiyam buni kun dirkina shumarum mo. Wakan mombor buni uni ditkin ki dit mo. Dhali 'kwani Pam Masir uni oki gwo mo ki: Dhalki ana sona mo 'peni 'kwani ma Israyil mo haali/ TAPA a'di i aski'd gom uni mo apo/ ana mo be.

²⁶ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yethi/ e me'd pini mo apo/ kumma/ yi'de/ mo ki yi'de/ midi doku/ ka nyan'ko'd apo/ 'kwani Pam Masir mo dhali apowa ris arabiyam buni mo dhali apo/ 'kwani ma meem buni kun merki shumaruma po/ mo. ²⁷ Wakan aMusa a'di i ye'thki me'd piti mo apo/ kumma/ yi'de/ mo. Dhali mon'twash e kumma/ yi'de/ a'di dokki'd ka nyan'ko'd bway mo jin gusina a'di mo be. Dhali 'kwani Pam Masir uni sokin 'peni yi'de/ mo hili TAPA a'di belki uni mo e bwaman kumma/ yi'de/ mo be. ²⁸ Yi'de/ dokki'd ka nyan'ko'd mo dhali kuma po/ a/ arabiya kun dirkina shumarum mo dhali 'kwani ma mee kun merki shumaruma po/ mo dhala risa jesh ma Pirawn mo uni kun bathki 'kwani ma Israyiil i sho'k mo e kumma/ yi'de/ mo. Jan tal 'derj kamu/ dhalu ki e yisa.

²⁹ Hili 'kwani ma Israyiil uni iin ki tur eya 'cesh jin kuthaku'th mo e kumma/ yi'de/ mo, yi'de/ i warki'd ka gangara/ gom uni ki 'bana bim poros buni mo dhali ki 'bana biny cam buni mo be. ³⁰ Yase/ i ta mii gi TAPA mo mmota Israyiil is ki me'd mo ka tee caan mo 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo. Dhala Israyiil mishki 'kwani Pam Masir wukin mo e yana gap gi kumma/ yi'de/ mo be. ³¹ Dhala Israyiil mishki dhan mom'bi'th jin miikina TAPA apo/ 'kwani Pam Masir mo. Dhali 'kwani uni ko/ki TAPA mo. Dhali uni gamki gwo is e TAPA mo dhali e c̣iŋkinam piti ka Musa mo be.

15

Gway Yuŋma Musa mo

¹ Dhali yan'ko'da Musa dhali 'kwani ma Israyiil yuki gway yansan mo e TAPA mo mmo/o gwo mo ki:

Aha/ mina yuk gway e TAPA mo haali/ a'di karu ki ji gi eka/ ek mo.

Shumarum dhali com piti mo tani uni belkunu mo e kumma/ yi'de/ mo be.

² TAPA a'di i ta mom'bi'th pem mo dhali moroŋ pem mo

dhali a'di warki'd ki mowoth pem mo.

A'di i ta'da Arumgimis pem mo dhali aha/ mina maŋ a'di mo,

Arumgimis jin ta ji gi ibabam pem mo dhali aha/ mina kar a'di ki ji gi eka/ ek mo.

³ TAPA a'di i ta a'di gi mo/as mo, gway piti i ta TAPA mo.

⁴ Arabiya ma Pirawn kun dirkina shumarum ka ris mo dhali ajesh piti mo tani uni i ta'kkina a'di mo e kumma/ yi'de/ mo.

Dhali 'kwaniny can piti kun yukayuk gun bol tiya e ki yuk mo tani uni loskina kumma/ Yi'de/ jin Ta gi 'Per mo be.

⁵ Agannu/ yi'de/ i kumki uni mo, uni iikin ka 'cesh mo ki si'd si'd me'd wosh gana/ mo be.

⁶ Me'da bim poros pini ayy TAPA, a'di eka/ ek e mom'bi'th mo.

Me'da bim poros pini, ayy TAPA a'di i ceckerki 'kwanin 'kup bwa mo.

⁷ E monycam pini jin caaca kagahara mo e mo jin eka/ /e ki ek mo tani

/E yocorki 'kwani 'twa/a 'cesh kun ta 'kup ki /e mo.

/E hashkina nyor pini jin 'batha'ba'th mo a'di shwa ki uni mo me'da wusha/ mo be.

⁸ Eya le'dan gi jisan shush pini mo tani aris yi'de/ palan ka piye/ mo.

Dhali agannu/ yi'de/ a'di doshki'd ka jisho'k me'da gangara/ mo

dhali mon'kulga/ gi kumma/ yi'de/ wara'd ki boro'th mo.

⁹ 'Kwani kun ta 'kup oki gwo mo ki: Aha/ mina ura uri sho'k mo, dhali aha/ mina bu'th uni mo.

Dhali aha/ mina kwa/ mal buni bwa mo, dhali dil ku gi o aha/ bwa mo.

Dhali aha/ mina buŋ gandala turgam me'd pem mo.

Dhali me'd pem a'di i midi i 'ce'd uni sho'k mo be.

¹⁰ / E 'theŋki 'tham pini mo dhali kumma/ yi'de/ i kumki uni 'twa/a 'cesh mo be.

Uni loskina yi'de/ mo ki 'kolo'c me'da hathiŋ mo, e yi'de/ jin ca'b ki dem dem mo.

¹¹ Kaja a'di wana e ki /e, ayy TAPA, i bwa-man ma risa ruma 'cesh mo kun yeru gway ka wuny is mo?

Kaja a'di wana e ki /e mo?

/e jin cayaa/ e ki ca mo e mo jin kogu mo.

/e dar ki liil e monycam pini jin miina/ e to mo

/e miiki miimer ka ris mo.

¹² /E ye'thki me'd pini jin ta'da bim poros mo tani mony'cesh loski uni mo be.

¹³ 'Kwani kun wankina /e 'ba/ mo tani

/E shuki uni bway ki mo/en pini jin telkunu sho'k mo.

/E shuki uni bway ki mom'bi'th pini mo e mon'kogum pini jin dina /e nycine/ mo.

¹⁴ Ka ju'l'kup 'kwani i cikkin mo tani uni dekin ki bir bir mo be,

dhali akape bu'thki 'kwani Piliistiyyiin mo be.

¹⁵ Dhali aris tapa gi Pa Aduum uni si'da/ kalkina jwa mo

dhali aris tapa gi 'kwani Mu/ab mo tani mo jin denu ki bir bir mo tani a'di bu'thki uni mo.

Dhali aris 'kwani kun 'kokin mo e Pan Kanaan mo tani uni thiski mo ma dum 'bi'thgam buni e mo be.

¹⁶ Akape/ dhali mo jin tagu is jwa mo a'di i bitki'da po/ uni mo.

Gom monyca ma bim pini mo tani uni doshkin mo mmoku'th gunkuru/ me'd wosh mo. Ayy TAPA.

Ntagi 'kwanim pini pekin mo uni kun 'cukkina /e mo be,

¹⁷ / E mini susi uni mo dhali i dhu uni e 'kuwosha turgam pini mo,

ayy TAPA, e mo jin karkina / e mmota mondin pini jin kogu/ mo

jin nyan'kina /e ki me'd pini mo.

¹⁸ TAPA /e i mini ta aMalik gom ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

Gway Yuŋma Miriyam

¹⁹ Ka arabiyar 'kwani Pa Masir dhali shumarum ki imanmer uni ilu/ 'cethki bway kumma/ yi'de/ mo tani TAPA kalki yi'de/ ka nyan'ko'd 'peni kumma/ yi'de/ apo/ uni mo be. Hili 'kwani ma Israyiil uni iikin apo/a

'cesh jin kuthaku'th e bwaman kumma/ yi'de/ mo be.

²⁰ Dhali yan'ko'd aMiriyaam jin ta'da amanci gwo jin ta'da yim mo a'di jin ta 'bwah ma Haruun mo a'di 'bu'thki'da jallugga/ e me'd piti mo. Dhali aris upi 'baar mo iikin mo ka pije/ mmobathha yimi sho'k ka jalluggam buni i me'd mo dhali sa mo be. ²¹ Dhala Miriyam yukki uni gway mo mmo/ o gwo mo ki:

Yuki gway e TAPA mo haali/ a'di piki mii e ki monycaŋ gana/ mo.

Shumarum dhali imanmer uni apo/ mo tani uni belkunu mo e kumma/ yi'de/ mo be.

Yi'deŋ ka/ga/ mo

²² Dhali yan'ko'd aMusa suski'da Israyiil ki seth mo 'peni kumma/ Yi'dem 'Per mo. Dhali uni iikin mo e mombwaasho jin yuku gway ka Shur mo. Uni iikin ka cimi kwara/ e mombwaasho mo dhali 'koki gam yi'deŋ kamu/ mo be. ²³ Ki uni pu'dkin e mo jin yuku gway ka Murrah mo tani uni molki yi'de/ pi 'peni a'di mo haali/ a'di ka/ aka/ kagahara mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di i yukunu a'di gway ka Murrah mo. ²⁴ Dhali 'kwani miikina gumgum apowa Musa mo mmo/ o gwo mo ki: Atinta a'di mina ana i pi mo?

²⁵ Dhala Musa gwo ki 'twa/ e TAPA mo dhali TAPA tori a'di cwa mo. Dhali a'di birki a'di mo e yi'de/ mo dhali yi'de/ ca'b ki dhel dhel mo. E mun mo tani TAPA ciki uni gwonkan ki 'twa/ mmomii mo. Dhali e mun mo tani a'di palki uni mo. ²⁶ A'di o gwo mo ki: Wakki/ um mini ha gwom pem e ki 'bor 'bor mo tani dhali mii jasi tom 'boron e jis em pem mo tani dhali ciya hirdhe/ ki gwonkan pem mo dhali dhuwa ris gwonkan gi 'twam pem mo tani, aha/ mina dhu 'batha tiya apo/ um yisa me'd kun dhukika/ apo/ 'Kwani Masir mo. Haali/ aha/ tana TAPA jin wac um mo.

²⁷ Dhali yan'ko'd uni pu'dkin mo e Pa Iliim mo e mo yin jin 'kokina yi'de/ gun du'dun i 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali cwan jetkam 'kokina iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo. Dhali uni thumki gu'b burrinyem buni mo e yan yi'de/ mo be.

16

AManna/ dhali kuskun mo

¹ Arisa nul'kup 'kwani ma Israyiil uni iikin mo 'peni Pa Iliim dhali pu'dkin mo e mom bwaasho jin yuku gway ka Sinaa/ mo a'di jin diki'd mo em bwaman gi Pa Iliim dhali Pa Sinaa/ mo. A'di ta'da cim ma 'kume'd i 'ce'dka mudhe'd ka ppee jin 'kon ma po/ i su/ mo i'ko'di monycum buni 'peni Bampa/ Masir mo. ² Dhali e mombwaasho tani uni miikina gumgum apowa Musa dhala

Haruun mo. ³ Dhali uni oki uni gwo mo ki: Midi 'taki 'bor ki aman mina wuyu/ mo e me'd gi TAPA e Bampa/ Masir mo. E mun tani aman misha 'ko a'cesh dhali 'ka shum mo dhali shwa aris to gun o am bwa i kap mo. Hili um bala suski aman ka pije/ mo e mom bwaasho mo i 'kosha tul 'kup kwani 'baar mo ki te/ mo ba/.

⁴ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina rasku/ tonte/ 'peni momis me'da sho'k mo gom um mo. Dhali 'kwani mini ii ka pije/ isa yempa/ mo dhali tul tonte/ is mo gom jasa cima 'de/ caan mo ki aha/ mina nyo/ uni mo wakki/ uni mini ii e gwonkan pem walla yisa mo. ⁵ Ka cim pe'de/ mo tani uni mini kal tonte/ ka 'bukum 'ban mo dhali thoson a'di mo.

⁶ Wakan aMusa dhala Haruun torikina ris 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: Ki mo midi ta mom'pimpili/ mo tani um mini mish gwo 'ban ki TAPA a'di suski um ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo. ⁷ Dhali ki mon'thamo/ um mini par monyca gi TAPA e mo haali/ a'di cikki'da gumgum bum apo/ a'di mo. Haali/ aman tana ija mo, jin miikina uma gumgum apo/ aman kan mo? ⁸ Dhala Musa oki gwo mo ki: Um mini mish ki a'di ta TAPA jin ci ki um shum mmo'ka mom'pimpili/ mo dhali maan'kuthu'd mmoshwa mon'thamo/ mo haali/ TAPA cikki'da gumgum bum mo apo/ a'di mo. Aman tana ija sa/? Mo ma gumgum bum di'd apo/ aman yisa hili apo/ TAPA mo be.

⁹ Dhali a Musa oki'da Haruun gwo mo ki: Oyi arisa nul'kup 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: Iiyu/ ibwambori TAPA mo haali/ a'di cikki'da gumgum bum mo. ¹⁰ Dhali me'd jin torin ma Haruun anul'kup 'kwani ma Israyiil gwo mo tani uni hilki mo mo 'kup ki mom bwaasho mo dhali monyca gi TAPA a'di piki'd mo eya rak mo be. ¹¹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: ¹² Aha/ cikkina gumgum gi 'kwani ma Israyiil mo. Tori uni gwo mo ki: Mom'pen kaskum mo tani um mini 'ka shum mo, dhali mon'thamo/ mo tani um mini shwa maa i kap mo. Dhali yan'ko'd mo tani um mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA Arungimis bum mo be.

¹³ Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani kuskun tha'thkin ka ris mo dhali kuma 'cesh caan 'baar mo. Dhali mon'thamo/ jape/ 'kaka'd mo be. ¹⁴ Dhali ki jape/ birki is mo tani yan'ko'd bunya jin po'dapo'd diki'd mo eya po/ a 'cesh gi mom bwaasho mo me'da kwarma'c to mo jin wana e ka komo/ mo be. ¹⁵ Ki 'kwani ma Israyiil parki a'di e mo tani uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Atinta a'di a'dan mo? Haali/ uni 'koki mish a'di gi wakan mo. Dhala Musa oki uni gwo mo ki: A'di ta tonte/ jin cikina TAPA um mo mmoshwa mo be. ¹⁶ Yansan a'di ta gwo jin kankina TAPA mo ki: Tuli tonte/ is mo un

'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ki nyanye/ me'd jin mina uni n̄ap a'di mo. Um mini bar a'di ka balapip isu/ mo isi me'da ris 'kwani gi gu'b pini mo.

¹⁷ Dhali 'kwani ma Israyiil miiki a'di wakan mo, uni tulki uni is mo. Kun tiya tulki is ki nyanye/ mo dhali kun tiya tulki is ki gwa'd gwa'd mo be. ¹⁸ Hili ki uni barki a'di bwa mo tani a'di jin tul kum piti is ki nyanye/ mo tani a'di be i 'kosh jwa 'peni ji gi n̄apu mmodiki ur 'kup mo. Dhali a'di jin tulki is ki gwa'd gwa'd mo tani a'di yisa hara toŋ kamuwa. Aris uni tulki uni is mo isi me'd jin mina uni i shwa a'di mo be. ¹⁹ Dhali aMusa oki uni gwo mo ki: Wathin kamu/ yisa di'da jin midi boç a'di itagi mon'thamo/ mo. ²⁰ Hili unin tiya cik̄ gwo 'pena Musa yisa. Kun tiya boçki 'bana tiya i tagi mon'thamo/ mo dhali a'di shwakin ma yish mo dhali ca'b ki bul bul mo, dhali aMusa shwa'da nyor apo/ uni mo be, ²¹ Mon'thamo/ isa yempa/ uni tulki uni is mo aris uni ka 'dete/ 'dete/ me'd isi ji gi mina uni shwa a'di mo. Hili ka tente/ caki'd ka nyor piti ki 'ba'th 'ba'th mo tani uni gun boçkona 'cesh to'dkin mo be.

²² Ka cim pe'de/ mo tani uni tulki a'di is ki nyanye/ me'di su/ me'd tonte/ mo ka balapipi i doŋon gom uni ka 'dete/ 'dete/ mo. Dhali aris tapa ka n̄ul 'kup pu'dkin mo dhali toŋ ka Musa gwo mo. ²³ A'di oki uni gwo mo ki: Yansan a'di i ta gwo jin kankina TAPA wakan mo ki: Ka'thamo/ a'di ta'da tee jin minu dosh shoka 'cesh mo mmosi/is mo jin koŋu gom TAPA mo. 'Thoki to jin n̄apa umi 'thok̄ mo dhali shuni to gun n̄apa umi shun mo. Dhali aris uni gun urki 'kup mo tani thoson ki uni mo ki uni minu dhuku/ mo ntaga 'thamo/ mo be. ²⁴ Wakan uni thosonki uni mo ntagi mon'thamo/ mo me'd gwo jin kankin ma Musa uni mo. Dhali uni 'koki bul mo mo dhali ayisha kamu/ yisa di'di e uni mowaa. ²⁵ Musa oki gwo mo ki: Shwayi a'di shwane/ mo ma, haali/ shwane/ a'di i ta'da cim ma pesu/ jin sinu is jin ta'da cim jin cinu ki TAPA mo. Shwane/ um yisa mini gam tonten kamu/ apije/ mo yisa. ²⁶ Goma cim pe'de/ mo tani um mini tul uni is mo hili ka cima pesu/ mo tani a'di jin ta'da cim mosi/ is mo, um yisa mini gam tonten kamu/ yisa mowa.

²⁷ Ka cima pesu/ mo tani 'kwanin tiya uni iikin ka pije/ mo mmutul tonte/ is mo hili uni gam toŋ kamuwa? ²⁸ Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Me'd e kata ushkina um gwoŋkan pem e mo 'peni gwo jin cika um ki 'ce'de/ 'ce'de/ mo? ²⁹ Kayi gwo e ki TAPA ciki uma cim gi mosi/ is mo dhali gom kan mo tani ka cim pe'de/ mo aha/ cikina um tonte/ goma cimi su/ mo ba/. Dhalka

ris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ 'kon e mom buni mo. Dhalku/ ki dhal wathin 'de/ bway mo mmoya ka pije/ mo 'peni mom piti ka cima pesu/ mo. ³⁰ Wakan 'kwani si/ki is mo ka cima pesu/ mo be.

³¹ Wakan 'kwani ma Israyiil yuk̄ki a'di gway mo ka manna* mo. A'di wana e ki emen to jin miinu a'tash dhali ta gi kush mo. Dhali 'kuny piti waka biskwiita po'd 'ban jin miinu ka yina dham mo be. ³² Dhali aMusa oki gwo mo ki: TAPA kanki ana mmod-huwa mannan tiya gom emen bana jin mina uni mish tonte/ 'peni ji gi cikina a'di ana mmoshwa e mombwaasho mo me'd jin suskina a'di ana ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo be. ³³ Dhali aMusa oki'da Haruun gwo mo ki: Buthi dhur mo dhali 'thutha manna jin baru ka balapip i bwaman mo. Dhali kar ki a'di ibwambor gi TAPA mo ki a'di minu kar ki tur mo gom emen bana mo. ³⁴ Me'd gwo jin kankina TAPA aMusa mo tani wakan aHaruun karki'da manna e mo jin mina a'di di ki sule/ mo ibwambora sanduuk̄ jin dina gwoŋkan jin tenu mo be. ³⁵ Dhali 'kwani ma Israyiil uni shwakina manna ki yili isu/ mo ntagi uni pu'dkin mo e bampaŋ Kanaan mo dhali 'ko mo.

³⁶ Tom bar yan wana e ka balapip iss 'de/ mo be.

17

Yi'de/ 'Pena Kuluny Wosh mo

¹ Arisa n̄ul'kup 'kwani ma Israyiil 'baar mo uni joçkin mo 'peni mombwaasho jin yuku gway ka Siin mo dhali joçkon e mon tiya ka ris mo isi me'd gwoŋkan gi TAPA mo. Dhali uni ki thum moŋ'kom buni e Pan Repidiim mo hili yi'deŋ kamu/ yisa di'da jin mina 'kwani i pi mo. ² Gom gwo gi wakan mo tani 'kwani miikina gungum apowa Musa o ki: Ci am yi'de/, aman ki pi mo ma. Dhala Musa thoçki uni gwo mo ki: Atinta miikina uma gungum apo/ aha/ kan mo? Atinta si'da/ pala um TAPA kan?

³ Hili 'kwani ku'thkina 'kus gun̄kuru/ mo imun gom yi'de/ mo dhali 'kwani miikina gungum apo/ aMusa naskina/ mo dhali o gwo mo ki: Atinta i susina / e aman ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo mmo'kosh aman dhali uçim bam dhali to em bam jwa mo ki yi'dem bu'th kan mo?

⁴ Wakana Musa 'thoki TAPA mo ki: Atinta i miga/ mii mo gom 'kwani gwansan mo? Uni 'dishkina 'twa/ mo mmo'kosh aha/ ki wosh mo be.

⁵ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yayi ibwambori 'kwani mo. Susi 'kwanin gwanyjwaha/ ma Israyiila tiya nyakki /e mo dhali guyi cwam pini i me'd mo a'di jin dorkina /e yi'de/ ma Niil mo dhali yaku/

* 16:31 Manna: 'pemen piti ta atinta a'dan?

mo. ⁶ Aha/ mina dosh ibwambori /e apo/ wosh mo e Wosh Sinaa/ mo. Dhali /e mini dor wosh mo dhali yi'de/ midu gaçu/ ka piye/ mo 'peni a'di mo jin mina 'kwani i pi a'di mo. Dhali aMusa miiki a'di wakan mo e jis e gi gwanyjwaha/ 'kwani ma Israyiil mo be. ⁷ Dhali a'di yuḱki yansan gway ka Massa* mo dhala Miiriba† mo haali/ 'kwani ma Israyiil miikina gungum mo dhali uni palki TAPA mmo/o gwo mo ki: A TAPA di'di bwaman ana 'te/ tana walla piyi'd mo?

'Kwani ma Amaliik Pìkunu E mo

⁸ Yan'ko'd 'kwani Amaliik pu'dkin mo dhali as 'kwani ma Israyiili cine/ mo e Pa Repidiim mo be. ⁹ Dhali aMusa oki'da Jeshuwa gwo mo ki: Kwanyi 'kwanim bana mo. Dhali iyyi um ka piye/ mo mmo/ as 'kwani Amaliik nycine/ mo. Ka'thamo/ aha/ mina dosh i 'kupan wosh mo ki cwa ma Arumgimis e me'd pem mo be. ¹⁰ Wakana Jeshuwa miiki'd mo me'd jin kankin ma Musa a'di gwo mo. Dhali uni as ki 'kwani Amaliik nycine/ mo. Dhala Musa dhala Haruun dhala Huur iikin ka gagamis i 'kupan wosh mo be. ¹¹ Me'd jin 'de'kkin ma Musa me'di mis mo tani Israyiil piki mii e mo. Dhali me'd jin thulkina a'di me'd piti ka 'cesh mo tani 'kwani Amaliik uni piki mii e mo be. ¹² Hili me'd ma Musa i wuki e mo. Wakan uni kalki wosh mo goma a'di mmoça'b apo/ a'di mo. Dhali aHaruun dhala Huur bu'thki me'd piti mo, jan tal 'deñ kamu/ ki 'bana 'deñ kamu/ mo dhali jan kamu/ ka 'bana kamu/ mo. Wakan me'd piti 'bi'thkina is mo ntagi mo jin yakin ma tente/ jis mo be. ¹³ Ki mii yan mo tani Jeshuwa dorki 'kwani Amaliik 'twa/ a 'cesh mo ki gandala turga/ mo be.

¹⁴ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan mo ki gwo jin minu ka e mo e bwaman ma warkan 'kuç mo. Dhali bahi gwo yansan e bwany 'ce ma Jeshuwa mo haali/ aha/ mina 'ce'd 'Kwani Amaliik sho'k ka kuluny mo be. ¹⁵ Dhali a Musa nyanḱi'da gwata/ mo dhali yuḱ a'di gway mo ki: TAPA a'di i ta'da berkam pem mo. ¹⁶ A'di o gwo mo ki: 'Deka berkam piti isi mis mo. TAPA midu as 'kwani Amaliik nycine/ mo ki sule/ sule/ mo be.

18

ARau/iil Ya ki Yilkina/ Bway Pa Musa mo

¹ Rau/iil jin ta'da mar ma Musa ta'da gasiis gi Pam Midyaan mo. A'di ciḱki gwo goma ris to 'baar mo jin miikin ma Arumgimis goma Musa mo dhali 'kwanim piti ka Israyiil mo.

Dhali a'di ciḱki gwo ki TAPA suski 'Kwani Israyiil ka piye/ 'peni Bampa/ Masir mo.

² Dhala Rau/iil jin ta'da mar ma Musa mo a'di suski'da Sippuura mo a'di jin ta asha Musa mo i'ko'da Musa hashki'da yim mo nyakki ucin gwath ma yim su/ mo 'peni a'di mo, ³ dhali ucin gwath ma yim su/ mo. Jan tal 'de/ yuḱkunu gway mo ka Jirshuum* mo, haali/ aMusa oki gwo mo ki: Aha/ yakina yany ça/ mo e bampa/ 'kwanin tiya mo.

⁴ Dhali gway gi jan kamu/ mo tani a'di i ta'da Iliyaasir† haali/ a'di oki gwo mo ki: Arumgimis ma babam pem mo tani a'di ta'da manwoth aha/ mo dhali woḱh aha/ mo 'peni gandala ma Pìrawn mo be. ⁵ Dhala Rau/ iil pu'dki'd mo nyakki asha Musa dhali iya/ i su/ mo e mo jin bu'thkin ma Musa mondi me'd e mombwaasho e wosha turga/ ma Arumgimis mo be. ⁶ Dhali a'di hashki'da Musa gwo mo ki: Amar pini ka Rau/iil a'di yayi'd nyakki ashin mo dhali ucin gwath ma yimi su/ mo be.

⁷ Wakana Musa yaki'd mo dhali gama mar piti 'kup mo dhali 'tuḱ a'di i is mo dhali pi a'di 'twa/ mo. Dhali uni theki me'di montal 'de/ mo dhali uni iiki bway gu'b burrinye/ mo be. ⁸ Dhali yan'ko'da Musa tori'da mar piti aris to 'baar mo jin miikina TAPA a Pìrawn mo dhali aris 'kwani Pam Masir i 'baar mo gom gway ma Israyiil mo. Dhali a'di tori'da ris ton ditga/ kun pu'dkina po/ uni i bway mo dhali mii jin woḱhina TAPA uni mo be.

⁹ Dhala Rau/ iil 'kunykina bwa mo gom tom 'borga/ jin miikina TAPA goma Israyiil mo e mii jin miikina a'di mmo'cuḱ uni ka piye/ 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo be. ¹⁰ Dhala Rau/iil oki gwo mo ki: Mom'bor mii gom TAPA mo a'di jin 'cuḱki um ka piye/ mo 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo dhali 'peni me'd ma Pìrawn mo. Dhali mom'bor mii gom TAPA jin 'cuḱki 'kwani 'peni mii cinḱinam buni mo be. ¹¹ Shwane/ aha/ misha ki TAPA a'di i eḱki'd mo mmobola risa ruma tiya e mo haali/ a'di 'cuḱki 'kwani mo 'peni bwan 'kwariny me'd gi 'kwani Pam Masir mo ki uni tu/ ulki uni ki mii math mo. ¹² Dhala Rau/ iil a'di jin ta'da mar ma Musa mo a'di ciḱki to jin cinu ki me'd jin 'thanu o'd dhali miia Arumgimis abasa 'cesh mo. Dhala Haruun dhali aris 'kwanin gwanyjwaha/ ma Israyiil uni pu'dkin mo dhali shwa tonte/ jin karu ki she/ goma Arumgimis mo nyakka mar ma Musa mo be.

¹³ Dhali ka'thamo/ ki ej kamu/ mo tani aMusa ça'bki'd mo dhali dwall 'kwani gwo mo. Dhali 'kwani doshkin mo mmo'kama Musa is ki deḱ mo 'peni mon'thamo/ ntagi

* 17:7 Massa: 'pemen piti ta mompal † 17:7 Meriba: 'pemen piti ta mo ma gungum

yan wana e ki gwo jin onu ki: Wathi/ 'peni bampañ kamu/ mo ki 'twan 'kwani Ibraniyiin mo.

yan wana e ki gwo jin onu ki: Arumgimis woḱh aha/ mo.

* 18:3 Jirshuum: Gway

† 18:4 Eliyaasir: Gway

mom'pimpili/ mo be. ¹⁴ Ka mar ma Musa parki'da ris to gwansan e mo kun miikina a'di mo gom 'kwani mo tani a'di oki gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina /e 'kwani mo? Atinta dina /e /e 'de/ kan dhali aris 'kwani doshkini 'kam /e is mo 'peni mon'thamo/ ntagi mom'pimpili/ mo?

¹⁵ Dhali a Musa thokki'da mar piti gwo mo ki: Haali/ 'kwani pu'dkini aha/ mo mmoth- eke'th gwo mo goma Arumgimis mo be. ¹⁶ Ki uni su'kkin ki gwo mo tani yan'ko'd uni ki iiyu/ i aha/ mo dhali aha/ ki mish gwo pwaḵ bwa bese/ i bwamani uni gun su'kkin ki gwo mo. Dhali aha/ ki dhu uni mo mmomish gwoḵkan ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo dhali gwoḵkan piti kun cinu mo be.

¹⁷ Mar ma Musa oki a'di gwo mo ki: To jin miikina /e yisa 'boro'da. ¹⁸ /E dhali aris 'kwani gun iiyini /e mo tani um mina isi wu e mo, haali/ to diṭadiṭ gom /e mo. /E yisa mini mish tel shoka 'cesh /e 'de/ mo yisa. ¹⁹ Ciki gwo gi 'twam pem mo. Aha/ mina logom /e ki gwo mo dhali Arumgimis mididi nyakki/ e mo. A'di 'boro'd gom /e ki dosh i bwaman 'kwani dhali Arumgimis mo dhali kala ris tom buni kun toci uni 'kus eya Arumgimis mo be. ²⁰ Dhali /e mini tor uni gwoḵkan mo dhali gwo gom mo'ko mo. Dhali dhuyi uni mo mmomish way mo a'di jin mina uni mish ii nycine/ mo gom to jin mina uni i mii mii mo be.

²¹ Hili kwanyi 'kwani kun mishi mii mo si'da/ 'peni aris 'kwani mo, dhali dhu uni ki jwaha/ apo/ 'kwani alip mo dhali apo/ iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo dhali apo/ iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo dhali apo/ 'kwani ka 'kume'd mo be. Uni mini mii ta 'kwani gun ko/ on Arumgimis mo, 'kwaningwath kun dhelel ma du mo dhali uni kun shi/ki mii kun wanu 'kwani is ki ton tiya i e mo. ²² Dhali dhalki uni a'di i dwall 'kwani gwo isa yempa/ mo. Eya ris dhan mii kun piki e mo tani uni mini mishi uni kalu i /e mo. Hili ushi mii kun po'da she/ mo tani uni a'di mini pwaḵ uni bwa mo uni ki is buni uni 'cena mo. Wakan a'di i mina to i 'dish mii ki 'dish gom /e mo dhali uni mini mish ton diṭin nyak kal ki /e mo be. ²³ Waḵki/ /e mini mii mii yan mo tani dhali Arumgimis kanki /e wakan mo tani yan'ko'd /e mini mish 'dim 'kup mo. Dhali aris 'kwani gwansan si'da/ mini ii mom buni ki moḵku'th is mo be.

²⁴ Gom gwo gi wakan mo tani aMusa a'di ciki'da hirdhe/ ki gwo ma mar piti mo dhali miya ris to gwansani 'baar mo jin okina a'di mo be. ²⁵ AMusa a'di kwanyki 'kwaniḡ gwath kun mishki mii mo 'peni aris 'kwani ma Israyiil mo dhali dhuki uni mmota tapa apo/ i 'kwani mo, i tapa kun ji 'kwani alip mo dhali 'kwani iss 'kwanimpa i mudhe'd mo

dhali a/iss 'kwanimpa isu/ i 'ce'dka 'kume'd mo dhali imandwall gwo i 'kume'd mo be. ²⁶ Dhali uni dwallki 'kwani gwo isa yempa/ mo. Gwo kun 'bitha'bi'th mo tani uni kalki a'di ka Musa mo, hili ushi mii kun po'da she/ mo tani misha uni dwall ki is buni uni 'cena mo be.

²⁷ Dhali yan'ko'da Musa dhalki'da mar piti bway mo mmoya mo dhali a'di yaki'd mo ki bway bampam piti mo be.

19

E 'Kuwosh Sinaa/ mo

¹⁻² 'Kwani ma Israyiil iikin ka piye/ mo 'peni Pa Repidiim mo. Dhali ka cima 'de/ ka ppee 'kupi kwara 'ko'di uni iikin mo 'peni Pa Masir mo tani uni pu'dkin mo e momb- waasho ma Sinaa/ mo be. Dhali imun mo tani Israyiil bu'thki mo'ko me'd i bum'pen i wosha turga/ mo be.

³ Dhali aMusa seki mis wosh mmogam Arumgimis 'kup mo. Dhali TAPA yukki a'di mo 'peni wosha turga/ mo dhali o gwo mo ki: Yase/ i mina /e i tor 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: ⁴ Um mishki to kun miikika/ 'kwani Pa Masir me'dyin mo dhali bahili aha/ borkina um ka bi ma wulu/ mo dhali susu um e aha/ mo be. ⁵ Dhali waḵki/ um mini ha gwo gi 'twam pem e mo dhali tel gwom pem jin gamu/ me'd mo tani um mini ta 'kwani gun kwanyka/ ka me'd pem kun miga/ nyuny mo e bwaman ma aris 'kwani mo haali/ aris mony'ceshi 'baar mo tani uni ta kum pem mo be. ⁶ Dhali um mini ta kum pem gun cinu aha/ aha/ 'de/ mo. Dhali um mini dhu miim pem me'd igasiis mo. Gwo gwansan a'di i mina /e i tor 'kwani ma Israyiil mo be.

⁷ Wakan aMusa thulki'd mo dhali yukki gwanyjwahan 'kwani mo dhali tor uni aris gwo gwansani 'baar mo uni gon kankina TAPA a'di mo be. ⁸ Dhali aris 'kwani 'baar mo thokki gwo imonta' 'de/ mo dhali oki gwo mo ki: Aris gwo gwansan kun okina TAPA mo tani mina amani mii mo. Dhali aMusa doḵki gwoḡ 'kwani ka nyan'ko'd bway TAPA mo be.

⁹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina yaku/ i /e ka raḵ jin dhinya/ e ki dhiny mo ki 'kwani mini mish ki aha/ tora tor nyakki /e mo. Dhali uni si'da/ mini gam /e gwo is ki sule/ sule/ mo. Dhali yan'ko'd aMusa tor'ki gwoḡ 'kwani e TAPA mo be.

¹⁰ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ i 'kwani mo dhali dhu uni ki she/ shwane/ mo dhali ka'thamo/ mo. Dhali dhalki uni wusi burinyem buni mo ¹¹ dhali thosoni is mo goma 'thamo/ can mo. Haali/ ka'thamo/ can mo tani TAPA a'di mididi i thulu ka 'cesh mo apo/ 'Kuwosh Sinaa/ mo e jis e gi 'kwani 'baar mo. ¹² Dhali /e mini kar

gwayu/ ka kukul is mo ki 'ko'd gwar wosh jin mina 'kwani 'koki 'ciṭh a'di mo. Dhali oyi gwo mo ki: Hili ki 'bore/ ki um 'koki se 'ku wosh mo walla 'dish a'di is mo. Ba a'di yin jin midi ta Wosh Sinaa/ is ki me'd mo tani minu 'kosh jwa mo be. ¹³ Me'da kamu/ yisa midi ta a'di is ki me'd yisa mo hili a'di minu 'kosh ki wosh mo walla minu shin ka thopa mo. Waḳki/ ta to e walla wathimpa mo tani a'di midi mish di ki e yisa. Ka poome/ midi ko mo tani yan'ko'd uni mini iiku/ 'kup ki wosh mo.

¹⁴ Wakan aMusa yaki'd ka 'cesh mo 'peni 'kuwosha turga/ mo e 'kwani mo dhali tor 'kwani gwo mmothoson is mmoluṅ mo. Dhali uni wuski burrinyem buni mo be. ¹⁵ Dhali a'di oki 'kwani gwo mo ki: Thosoni is mo goma 'thamo/ ḳan mo. Dhalku/ up ki mii 'dish is mo.

¹⁶ Mon'thamo/ jin 'kon ma po/ i kwara mo tani kon dor ma sho'k diki'd mo dhala wara sho'k mo dhali arak jin 'cethe'da 'tum apo/ 'kuwosha turga/ mo. Dhali ko ma poome/ dhi'thki'd ki nyanye/ mo. Wakan aris 'kwani kun 'kokin e mo jin butha uni mon'ko me'd mo tani uni dekin ki bir bir mo. ¹⁷ Dhali yan'ko'da Musa suski 'kwani ka pije/ mo 'peni mon'kom buni mmogama Arumgimis 'kup mo. Dhali uni doshkin mo e bum'pen wosha turga/ mo. ¹⁸ Dhali 'kuwosh Sinaa/ ka kuluny a'di kothkunyu is ka ku'd mo haali/ TAPA i thulki'di a'di ki o'd mo. Dhali aku'd piti a'di yaki mis mo me'd ji ma purun mo. Dhali wosha turga/ kakulu mo tani a'di yiḳinki is kagahara ki nyanye/ mo. ¹⁹ Dhali ki ko ma poome/ gwoki'd ki nyanye/ dhali ki nyanye/ mo tani aMusa tor'ki'da tor mo dhali Arumgimis thoḳki a'di gwo ki 'twa/ jin wa ki kon dor ma sho'k mo be.

²⁰ Dhali TAPA thulki'd ka 'cesh eya liman wosh Sinaa/ mo dhali yuka Musa bwaya liman wosh mo. Dhala Musa a'di i seki 'kuwosh mo be. ²¹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Thulku/ ka 'ceshi 'kwani dhali rumi 'kwani ki gwo mo isi ciki/ ki uni mini 'koki 'cethku/ ki tur mo mmohil aha/ mo ka 'thime/ mo. Haali/ waḳki/ minu kan tani uni ka ris ka ris mini wu mo be. ²² Dhali si'da/ dhalki igasis uni kun iyyin ki 'dishe/ e TAPA dhagam is buni mo isi ciki/ ki TAPA midi diki dor uni mo.

²³ Dhali aMusa oki TAPA gwo mo ki: 'Kwani mini molku/ seku/ bway 'kuwosh Sinaa/ mo haali/ e ki is pini ḳanki aman gwo mo mmo/ o ki: Kari gwayu/ mo mmo'kam 'kuwosha turga/ is mo dhali dhagami a'di mo.

²⁴ Dhali TAPA oki a'di gwo mo ki: Yaku/ ka 'cesh mo dhali susa Haruun nyaḳki / e bway aha/ mo. Hili dhalku/ ki dhal igasisi

bway dhali aris 'kwani mo mmo'ciṭh gwayu mo mmo/ ii i aha/ mo haali/ waḳki/ miina uni kan mo tani aha/ mina dor uni mo be. ²⁵ Wakan aMusa a'di i yaki'd ka 'cesh mo e 'kwani mo dhali tor'ki uni gwo jin okina TAPA mo be.

20

Gwoṅkan kun 'Koni 'Kume'd mo

¹ Arumgimis oki'da ris gwo gwansani 'baar mo mmo/ o ki:

² Aha/ tana TAPA Arumgimis pini jin suski / e ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo 'peni mo jin miikunu / e ki miiny cṅḳina/ mo.

³ / E mini mii dhalku/ ki mii luṅa ruma tiya mo. / E mini mii luṅ jasi aha/ 'de/ mo.

⁴ / E mini mii dhalku/ to ki mii uḳ mo jin mina / e i luṅ mo, a'di jin wana e ki toṅ kamu/ jin di'd e momis walla jin di'di mony'cesh walla jin di'd e yi'de/ e bwan'kwariny mony'cesh mo.

⁵ / E mini mii dhalku/ ki mii luṅ to/ uḳa kamu/ mo walla mii uni to mo. Haali/ aha/ tana TAPA Arumgimis pini mo. Aha/ yisa mina dhal / e bway mmoluṅa ruma kamu/ mo. Aha/ dora 'kwani gun shi/aa/ i e dhali gun ush gwom pem mo. Dhali aha/ dora emen buni ka lonthoth i taga po/ doṅon mo. ⁶ Hili aha/ tora mo/en jin telu sho'k mo gom emena alip kun enki aha/ mo dhali dhu gwonḳan pem mo.

⁷ / E mini mii dhalku/ ki yer gway gi TAPA Arumgimis pini ka wuny is ka tor mo haali/ TAPA midi diki dhal a'di jin yeri gway piti ka tor mo be.

⁸ Kayi acima pesu/ e mo mmokar a'di ki she/ ki dheel dheel mo.

⁹ / E ta ga cimi pe'de/ mo mmomiiya risa tu'c pini 'baar mo. ¹⁰ Hili acim ma pesu/ mo tani a'di ta'da cim gi mo si/ is gom aha/ mo be. E a'di mo tani / e mini mii dhalka tu'c pini mo, / e dhali ya/ m pini mo dhali 'bwa/ m pini mo walla cṅḳina/ wathin gwaṭh jin mii'da tu'c pini mo dhali cṅḳina/ nyara/ jin mii'da tu'c pini mo dhali bip pini mo dhali wathi/ jin yayi yilkina/ e pum mo. ¹¹ Haali/ acim pe'de/ mo tani aha/ jin tana TAPA uḳkina momis mo dhali mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali aris to kun 'kokin e bwaman uni mo. Bahili ka cim ma pesu/ mo aha/ sikina is mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ 'borkina cim ma pesu/ mii mo dhali kar a'di ki ji gi ḳogu mo be.

¹² Taḳi cim dhali kwan mo ma, ki yil pini jin dina / e ki e mo mini ta ris mo e mo jin min ma Arumimisi ciki / e mo be.

¹³ / E mini mii dhalka mee ki 'kosh mo.

¹⁴ / E mini mii dhalku/ miinyḳal ki mii mii mo.

¹⁵ / E mini mii dhalku/ to ki ḳwal mo.

* 19:18 Awarkanḳ 'kuḳa tiya o gwo ki: 'Kwani dekin ki bir bir mo.

¹⁶/E mini mii dhalka tor ki kal apo/ wathin kamu/ mo.

¹⁷/E mini mii dhalku/ bwa ki mii 'thoth gom gu'b gi wathin kamu/ mo. /E mini mii dhalku/ bwa ki 'thoth goma 'bom gi wathin kamu/ mo walla gom wathi/ jin ta cinjinam piti mo walla nyarany cinjinam piti mo walla mor bip piti mo walla thuluny piti mo walla ton tal 'den kamu/ jin di'd e gu'b gi wathin kamu/ mo be.

'Kwani ko/ Is mo

¹⁸Dhali ki 'kwani nyith mondor ma sho'k mo dhala wara sho'k mo dhali ko ma poome/ mo dhali wosha turga/ mmoyakina a'di aku'd mo tani 'kwani ko/ki is mo dhali den ki bir bir mo dhali uni doshkin isa dhana mo be. ¹⁹Dhali uni ki owa Musa gwo mo ki: /E a'di i mini wal 'twa/ nyakki aman mo dhali aman mina cik gwo mo. Hili aman ko/a is gom wakka Arungimis a'di midi wal 'twa/ i nyakki aman mo tani aman mina wu mo be.

²⁰Dhali aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Dhali is ki ko/ mo ma, haali/ Arungimis pu'dki'd mo mmopal um mo dhali woth um mmoha gwom piti e mo ki um mini 'koki mii miinthus mo be

²¹Hili 'kwani doshkin isa dhanan gana/ mo imun mo. Jasa Musa a'di 'de/ 'dishki'da raka dhiny e is mo e mo jin dikin ma Arungimis mo be.

To kun Uku dhala Gwata/

²²Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yase a'di i mina /e i o 'kwani ma Israyiil mo ki: Um mishkin ki is bum ki aha/ torkina ator nyakki um 'peni momis mo. ²³Um mini mii dhalka ruma kamu/ ki mii uk 'peni 'dolkon kush walla 'dolkon gana/ mo mmokar ka par ki aha/ mo, jin mina umi lun mo. ²⁴Agwata/ ma 'cesh a'di i mina umi uk mo mmomii aha/ abasi cine/ mo 'peni ka'bal pini dhali bip pini mo mmota to jin cinu ki me'd goma Arungimis mo. Kun tiya minu ci mmo'tha o'd ka kuluny dhali kun tiya minu ci gom monku'th is goma Arungimis mo. E mo guni 'baar mo jin rak gway pem kakunu e mo tani aha/ mina pu'dku/ i um mo dhali 'bor um mii mo be.

²⁵Dhali ki um mini uka gwata/ 'peni wosh mo tani um mini mii dhalki a'di ki uk 'peni wosh jin pathu ki 'doro/ mo haali/ wakki/ um mini path a'di ki 'doro/ mo tani a'di yisa midi 'kosh jwa mo yisa gom to jin kogu mo. ²⁶Dhali um mini 'koki seya bor ki mis gi ushi mon tan eya gwata pem mo haali/ um mini tora yir bungwar is bum eya tente/ mo be.

Gway gi iDawuu'd AWARKA/ JIN TWA/A/ MO

1

¹ Mom'bor mii gom wathi/ a'di jin diki ya e
bway jin
logoma 'kwanin thus gwo mo,
walla dosh e bway gi imanmii miinthus mo,
walla ca'b mo e mon'ko gi uni gun 'thek
shushi mis mo,
² hili mom'bor bwam piti mo tani di'd e
gwoŋkan gi Tapa Arungimis jin cinu
mo,
dhali e gwoŋkan piti jin cinu mo tani a'di
ki ci is ki a'di montee mo dhali
mon'thiny mo be.
³ A'di wana e ki cwa
jin cu'thkunu e shemen yi'de/ jin guski'd
mo,
a'di jin gwono'dki maman ki yil piti mo,
dhali 'cemen piti diki ku'th mo.
Eya ris to 'baar kun miina a'di mo tani a'di
rusa/ rus mo.

⁴ Imanmii tonthus mo tani yisa wakana,
hili uni wana e ka 'pi'b jin 'dashkina 'tham
mo be.
⁵ Wakan imanmii tonthus mo tani mini
'koki dosh mo ka tee gi gwon dwall jin
toru gwo 'twa/a 'cesh mo
walla imanmii miinthus si'da/ e dhan mo
ma tul 'kup gi 'kwani ma kar/e mo,
⁶ haali/ Tapa Arungimis mishki bway gi
a'din kar/e mo,
hili bway gi uni gun mii tonthus mo tani ta
mony'ce'd sho'k mo be.

2

¹ Ata miina 'kwani gi kala tiya adula'tt mo,
dhali 'kwani gam 'twa/ 'kup ki pe'th kan
mo?
² Imalik gi 'kwaniny'cesh doshkin ki is buni
ki 'dishe/ mo,
dhali itapa tuli isi montal 'de/ mo
apo/ Tapa dhali apo/ a'din 'de/ jin 'koshkunu
ki monyca mo, mmo/o gwo mo ki:
³ Dhalki ana 'ce'da mondek buni mo
dhali taka nyok buni 'peni ana mo.
⁴ A'di jin ca'bki'd eya ris momis mo tani
pe'thki'd mo,
Tapa miiki uni ka mudhiny'cere/ mo.
⁵ Yan'ko'd a'di midi tor uni gwo eya nyor piti
mo
dhali dher uni is bwa ka nyor piti jin
ci'hiraci'hir mo mmo/o gwo mo ki:
⁶ Aha/ karkina malik pem mo apowa Si-
hyuun,
a'di jin ta wosh pem jin kogu mo.

⁷ Aha/ mina tor gwoŋkan gi Tapa mo:

A'di ta gwo jin ona a'di aha/ mo ki: /E ta Ya/
m pem mo,
shwane/ aha/ dho'thkina /e mo.

⁸ Do'ti aha/ ma, dhali aha/ mina ci/eya ris kal
gi 'kwaniny'cesh mo mmota mal pini
mo,

dhali 'pemen gi mony'cesh mo tani uni mini
ta kum pini mo.

⁹ /E mini 'ce'd uni bwa mo ki cwan kol 'kus
jin ta ton'kuthu'd mo,

dhali mu/ uni 'twa/a 'cesh mo ka 'ci'cimi'th
mo me'd ton'kul bwa jin uku 'pena je
mo.

¹⁰ Dhali wakan shwane/, ayy imalik, yuki is
mo ma,

muri is mo, ayy um itapa gi mony'cesh mo.

¹¹ Miiyi Tapa to ki mon'ko/ is mo

dhali ki mondee is mo, ¹² piyi sho'k piti 'twa/
mo,

isi ciki/ ki a'di midi diki shwaa nyor mo,
dhali um minu 'ce'd sho'k ibway mo,
haali/ anyor piti 'thakunu hila/ ki jahanne/
mo.

Mom'bor mii goma ris uni gun bu'thki mo
jin huru jwa e a'di mo.

3

*Gway jin yuku mo mmoka mo jin miin-
uwa mii e mo jin ta jim ma Dawuu'd mo
me'd jin guskina a'di mo 'peni ya/m piti ka
Abshaluum mo.*

¹ Ayy Tapa, 'kwani kun ta 'kup gi aha/ wana
risa!

Uni tana ris ka ris kun cuna po/ aha/ mo.

² Uni tana ris o gwo gom aha/ mo ki:

mowotha/ kamu/ midi di gom a'di eya
Arungimis yisa.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

³ Hili /e, ayy Tapa, itana gon'goro/ gom aha/
mo,

dhali monycam pem mo dhali aman'de'k
'kup pem ki mis mo.

⁴ Aha/ 'thera cuuwa/ ki nyanye/ e Tapa mo,
dhali a'di thokki aha/ 'twa/ 'peni 'kuwosh
piti jin kogu mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Aha/ isha 'ko'da 'cesh dhali ish e mo.

Aha/ mera e dok/e mo, haali/ Tapa a'di teki
aha/ mo.

⁶ Aha/ dinaki ko/ is gom 'kwani kun 'koni
alaapi 'kume'd mo

uni gun doshkin ki is buni apo/ mo
mmo'kama 'kam mo.

⁷ Cuyi mis mo ma, ayy Tapa.

'Cuki aha/ mo ma, ayy Arungimis pem.

Haali/ /e dorkina ris uni gun ta 'kup ki aha/
e peshe/ mo,

dhali /e ki 'ce'd she/ gi uni gun ta thus ki thus mo.

⁸ Mo jin 'cu'kuwa 'cu'k mo tani a'di ta ji gi Tapa mo,

mom'bor miim pini a'di midi di apo/ 'kwanim pini mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4

Eya manyuk gway mo nyakka risa dhen'dhenye/. Gway jin yuku mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Thoki aha/ 'twa/ mo ma ki aha/ yuka yuk mo, ayy Arungimis pem jin ta'da kar/ e mo.

/E ciki aha/ mo mo ki aha/ dina ka cis mo.

Miyyi mii ma 'the apo/ aha/ ma, dhali ciki mo ma 'thom pem mo.

² Ayy 'kwani kakasja imina montak pem jin 'koshu is is ka nyor idi ki mo ma 'the is kan mo?

Kakasja imina /e dhal mo/en gi gwo jin di'd bwa 'te/ 'pen mo dhali simm jasi gwo ma tor e kan mo?

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

³ Hili mishi gwo 'ban ki Tapa a'di dhuki unin gayiin ki she/ mo gom is piti mo.

Tapa ciki aha/ gwo mo ki aha/ gwona 'twa/ e a'di mo.

⁴ Ka nyor di'd mo tani hili dhalku/ miinthus ki mii mo.

Wali 'twa/ ka dum bum mo apowa cim bum mo dhali 'koyi um ki shwamm mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Ciyi to kun 'cithu/ 'kus kun tana kar/ en gana/ mo

dhali dhuyi mon'gam gwo is bum e Tapa mo.

⁶ Kwani tana ris kun o gwo mo ki: Ayy, ki ana mina mish tom 'boro'da kamuyi. 'Deki mon'kush gi jis/em pini apo/ aman mo, ayy Tapa.

⁷ /E karki mon'kuny bwa ki nyanye/ eya dum pem mo

mmobol uni gwansan e mo kun takin gi pos buni dhali yimana mura'th jin ka/u ki nah nah kun ishkin mo.

⁸ E mo ma ku'th is mo tani aha/ mina ish 'ko'da 'cesh mo dhali ish e mo,

haali/ /e 'de/ mo tani ayy Tapa, kar aha/ mmoga'b ki 'dantar mo.

5

Eya manyuk gway mo gom imanpiya thathar mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Ciyi 'cem pini ka ris gwom pem mo ma, ayy Tapa,

yipi/e 'kup mo gom ohon pem jin ohonkika/ mo.

² Ciki kony cuuwam pem jin gwoka/ mo ma,

aMalik pem dhali Arungimis pem, gom e /e mo tani aha/ 'thona mo.

³ Ayy Tapa, e mon'thamo/ mo tani /e ciki 'twam pem mo,

e mon'thamo/ mo tani aha/ 'citha to 'kus gom /e mo dhali tima tim mo.

⁴ Haali/ /e diki ta Arungimis jin 'kunya bwa mo e tonthus jin miikunu mo.

tonthus midi diki nyak di ki /e mo.

⁵ Iman'thek 'ba/i mis mo mini 'koki doshi bwambori jis/em pini mo,

/e shi/kina ris imanmii tonthusi e mo.

⁶ /E 'ce'dki uni gwansan sho'k mo kun oki gwo ma tor mo.

Tapa shi/i uni gwansani e kun budha te/ jasi goma bas mo dhali 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo.

⁷ Hili aha/ ki mo/en pini jin telu sho'k mo jin ishki'd ka enthus mo tani aha/ mina ci'c gu'b pini mo,

dhali aha/ mina luja luja ka karambuye/ gi gu'b gi mondheleladhelel pini mo ki mon'ko/ /e mo.

⁸ Shuyi aha/ bway mo ma, ayy Tapa, e mii ma kar/em pini mo

haali/ gom 'kup pem tana ris mo, kari bway pini ka ji sho'k mo ibwambori aha/ mo.

⁹ Haali/ gwon' gana/ yisa di'da e 'twam buni mo,

adum buni 'ce'dkunyo sho'k mo, 'kus buni wana e ki mon'kupaje jin ka'du

'twa/ mo,

dhali uni ko 'kus ka le'd buni mo.

¹⁰ Dhuyi uni mmokal tom buni kun 'ko uni i'ba/ mo, ayy Arungimis,

dhalki uni bitkin ki gwom bunin' gana/ gun 'ko uni ibwa mo,

haali/ goma dhij gwom buni ka ris mo tani taki uni ka piye/ mo,

haali/ uni walkin ki tas tas apo/ /e mo.

¹¹ Hili dhalka ris uni gwansan kun huri jwa mo e /e mo tani 'kunya bwa mo.

Dhalki uni yuk gway ki sule/ gom mon'kuny bwa mo,

dhali /e a'di imina uni jett me'di cine/ mo, ki uni gwansan kun en gway pini mo tani

mina bwa i/i imis gom /e mo.

¹² Haali/ /e 'borki unin' kar/ e mii mo, ayy Tapa,

/e kumki uni ki mo ma 'them pini me'da gongoro/ mo.

6

Eya manyuk gway mo nyakki dhen'dhenye/ isi ki kon'ko jin 'kula 'kus ki 'kul mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Ayy Tapa, dhalku/ ki kucur aha/ ka nyor pini mo,

walla dor aha/ ka nyor pini jin 'batha'ba'th mo.

² Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo, ayy Tapa, haali/ aha/ 'dushura ki 'dushur mo.

Ayy Tapa, waçi/ aha/ mo, haali/ arisa simam pem òcu bwa mo.

³ Akashiram pem si'da/ a'di puru/ ki montò'c bwa mo.

Hili /e, ayy Tapa – kakasja sa/?

⁴ Tuki mo, ayy Tapa, tayi mondiki/em pem is ki me'd mo,

'cuki aha/ mo gom gway gi mo/en pini jin telki sho'k mo.

⁵ Haali/ e mowu mo tani monkamu/ yisa di'da jin kanu /e e mo.

E mo ma Haawiya mo tani aja si'da/ imidi çi /e momañ mo?

⁶ Aha/ 'thabula is mo gom is pem jin shunki aha/ mo,

aris mon'thinyi 'baar mo aha/ upa cim pem ki jabu'th mo.

Aha/ corosa/ ki coros apowa cim pem mo ki jabu'th pem jin gwoka/ mo.

⁷ Em pem ca'bki reñ reñ mo gom monyjwakañ pem mo,

a'di warki'd ki mon'ka'd is mo haala ris 'kup pem tana ris ka ris mo.

⁸ Iiku/ 'peni aha/ mo, aris um gun miiki tonthus mo,

haali/ Tapa a'di cikki cuuwa/ gi kom pem mo.

⁹ Tapa cikki aha/ ko gom mo ma di'b is mo.

Tapa bu'thki mo ma 'thom pem mo be.

¹⁰ Aris uni gun ta 'kup pem minu dhu ki mo ma 'the is mo dhali pura du ki montò'c bwa mo,

uni mini doğ ka nyan'ko'd mo dhali minu dhu ki mo ma 'the is ki e 'kamu'thki'd hila/ mo.

7

Ko ma Dawuu'd mo a'di jin yukkina a'di gway e Tapa mo isi ki gwo goma Kuush mo jin ta'da wağ ma Benyamiin mo.

¹ Ayy Tapa Arumgimis pem, e/e mo tani aha/ budha mo jin huru jwa mo,

tayi aha/ is ki me'd 'pena ris unim pem kun uri aha/ isho'k mo, dhali 'cuki aha/ mo ma,

² isi ciki/ ki uni mini 'koki dher aha/ bwa me'da dhop mo,

mmodir aha/ mo mmodar gi jan tal 'de/ mmowoth aha/ mo.

³ Ayy Tapa Arumgimis pem wakki/ aha/ mi-ina yansankan mo,

dhali wakki/ tonj kamu/ di'd jin miiga/ ki me'd pem jin shiyi'd mo tani

⁴ dhali wakki/ aha/ ri/ a amugum pem ki tonthus mo tani

walla dil a'di jin ta 'kup pem to ka wuny is mo tani

⁵ dhalki a'di jin ta 'kup gi aha/ uri aha/ mo dhali bu'th mo,

dhali dhalki a'di pucur mondiki/ em pem 'twa/a 'cesh mo,

dhali 'thi/a kashiram pem e bwam bu'd mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁶ Cuyi mis mo ma, ayy Tapa, eya nyor pini mo,

'deki is pini ki mis apo/ uni gwansan kun ta 'kup pem kun puri mii ki o'd mo,

meri is mo, ayy Arumgimis pem, /e òrki gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo.

⁷ Dhalki montul is gom 'kwani uni itul is gom /e mo,

dhali apo/ a'di mo tani budhi monyca'b pini jin eka/ ek mo.

⁸ Tapa dwalli 'kwani gwo mo,

dwalli aha/ gwo mo ayy Tapa, isi ki mii ma kar/em pem mo

dhali isi ki gwo jin di'di aha/ jin dika/ ki mii ki njadhun mo.

⁹ Ayy dhalki tonthus gi imanmii miinthus dağu ka bwa i'ba/ mo ma,

hili teli /e imanmii ka kar/e sho'k mo,

/e jin nyo/ki bwanj 'kwani mo dhali aduj 'kwani mo,

/e jin tana Arumgimis jin ta'da kar/e mo.

¹⁰ Agongorom pem a'di di'd eya Arumgimis mo,

a'di jin ta uni is ki me'd mo, uni kun dhelel ma du mo.

¹¹ Arumgimis ta'da kar/e jin dwalli gwo mo, dhali Arumgimis jin değ ma nyor mo isa yempa/ mo.

¹² Wakki/ wathi/ diki rica du is mo tani

Arumgimis midi cil gandal piti ki ñar ñar mo.

A'di riçki'da shum bwam piti mo.

¹³ A'di thosonki to gi mo/as piti gom mo gi 'koshuwa 'kosh mo,

mmodhala thopa/ o'd piti me'd mo jin ca'bki wur wur mo.

¹⁴ Hili mo mo ma, amanmii tonthus mo tani a'di bwaaki'da ris tonthus mo,

dhali di'd ka 'ci ibwa mo jin ta'da pibi ka pibi mo,

dhali a'di ki kala òr ka pije/ mo.

¹⁵ A'di ki cwanj jis mo tani dhali tor a'di karash ka pije/ mo,

dhali biti jis piti jin cwanjyina a'di mo be.

¹⁶ Mo ma pibim piti tu'kki'd e 'kup pitinj gana/ mo,

dhali mombujur piti thulu'd e bwanj 'kup pitinj gana/ mo.

17 Aha/ mina ci Tapa mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo jin ha me'd ki mo ma kar/ em pitin gana/ mo
dhali aha/ mina yuk gway mmoman gway gi Tapa mo, a'di jin Caa e ki Ca mo.

8

Eya manyuk gway, isi ki gway jin yuku ka jattiyya mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Ayy Tapa, jin ta Tapam bam, gway pini wa'di eka/ e mony'ceshi 'baar mo!
/E jin ta gi monyca apo/ momisi 'baar mo jin nani'da nana/ mo.

2 Ki 'twa/ gi usha na/ mo dhali uni gun tana 'pereny mo tani
/e telkina cur sho'k mo haali/ gom uni gun ta 'kup gi /e mo,
mmodosh a'di jin ta 'kup gi /e mo dhali a'di jin ri'cki'da ri'c mo.

3 Ki aha/ parkina momis pini e mo, jin ta'da tu'c gi me'd pini mo tani
mmopara ppe e mo dhala risa cul kun telkina /e sho'k mo,

4 wathi/ gi wakata mo, jin mina /e i/o bwa ki a'di mo,
walla ya/ gi wathi/ mo ki /e mini hil a'di i e mo?

5 Naskin/ e ki kar a'di mmota ari jin gwa'da'd ka Arungimis mo
dhali shum a'di ki monyca mo dhali mii montak mo.

6 /E ciki a'di mo jin tanu tapa apowa risa tu'c gi me'd pini mo
dhali / e dhukina ris to 'baar mo e bwan'kwariny sho'k piti mo

7 aris ka'bal dhala morbip mo,
dhali si'da/ aris tombwaasho mo,

8 dhali aris 'dii kun peni mis mo, dhala ris wa'c e bwan kumma/ yi'de/ mo
dhala ris to gunn kun dhu bway e bwan kumma/ yi'de/ mo.

9 Ayy Tapa, jin ta Tapam bam mo, gway pini wa'di eka/ e mony'ceshi 'baar mo!

9

Eya manyuk gway mo isi ki gwo mowu gi ya/m piti mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is e Tapa ka dum pemi 'baar mo.
Dhali aha/ mina tora ris to kun miikina /e ki jaro/ jaro/ mo.

2 Aha/ mina bwa 'kuny mo dhali ya i mis gom /e mo.
Dhali aha/ mina yuk gway mmoman gway pini mo, ayy /e jin Caa e ki Ca.

3 Ka ris uni kun ta 'kup gi aha/ do'kkin ka nyan'ko'd mo
dhali uni golkinki is mo dhali 'ce'd sho'k ibwambori /e mo.

4 Haali/ /e halki mom pem jin raku jin ta jin kar/ e mo.

/E ca'bkina po/ kursi ma malik mo mmoci mo ma kar/ e mo dhali gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo.

5 /E kucurkina ris kal gi 'kwaniny'cesh mo, / e 'ce'dki uni gun ta thus ki thus sho'k mo,

/e 'koshki gway buni ki sule/ dhali ki sule/ mo.

6 Uni gun ta 'kup mo tani uni torki sho'k ka pupush mo e mo jin mu/u 'twa/a 'ceshi 'baar mo,
aris 'penkuman bampam buni mo tani yu'dkina /e mo,
dhali mom buni jin kanu uni e mo tani a'di i'ce'dkunu sho'k mo be.

7 Hili Tapa a'di ica'bki'd i mo ma kursi ma malik ki sule/ mo.

A'di telki'da kursi ma malik piti mo gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo,

8 dhali a'di dwallki 'kwaniny'cesh gwo ki mii ma kar/ e mo.
A'di midi dwall 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.

9 Tapa a'di 'bitha'bi'th me'da cur gom uni gun yapkunu mo,
a'di ta'da cur jin 'bitha'bi'th ka tee jin tojuwa to'c bwa mo.

10 Dhali uni gwansan kun mishki gway piti mo tani dhuki mongam gwo is buni e /e mo,

haali/ gom /e mo tani ayy Tapa /e diki dhal uni gwansan 'pen mo gun simmki /e e mo.

11 Yuki gway ki manji Tapa mo a'di jin di'd eya Sihyuun mo.

Tori miin tom piti e bwaman ma ris 'kwani mo.

12 Haali/ a'di jin ri'cki'da bas mo tani a'di diki this uni e mo

dhali a'di diki this ko e mo, ko gi a'di jin wo'ckunu is she/ mo.

13 Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo ma, ayy Tapa.

Hili mo mo ma to jin 'koshi aha/ is ka nyor mo tani a'di ta to 'peni uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo,

Ayy /e jin 'de'kki aha/ mo 'peni 'twan'kal gi mowu mo,

14 ki aha/ mina rasha ris moman pini e mo, ki eya ris 'twan'kal ma gonj gi 'bwa/ ma Sihyuun mo

ki aha/ mina bwa 'kuny mo e mony'cu'k pini mo.

- 15 Aris kal gi 'kwaniny'cesh ciḡkin 'teki jorom mo e jis kun ḡwanykina uni mo,
 eya nyok kun bagkina uni mo tani a'di bu'thki uni isho'k buninḡ gana/ mo.
- 16 Tapa dhalki is piti ki a'di minu mish mo, a'di torki gwon dwall 'twa/a 'cesh mo, uni gun ta thus ki thus mo tani bu'thkin ma gumem buni kun uḡkina uni ki me'd buninḡ gana/ mo.
 Higgsaion. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 17 Uni gun ta thus ki thus mo tani uni mini ḡeker bwa mo eya Haawiya mo, aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo kun thiskina Arungimis e mo.
- 18 Haali/ uni kun mini mii ta gi to mo tani uni minu mii 'koki this e isa yempa/ mo, dhali mo ma 'teḡ kape/ gi uni gun hatha'ko'd mo tani uni minu 'koki 'ce'd sho'k ki sule/ mo be.
- 19 Cuyi mis mo, ayy Tapa. Dhalku/ ki dhal 'kwani mmopi gwo jipi/ mo.
 Dhalka ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo dwallu gwo mo ibwambori jis/ em pini mo.
- 20 Dhuyi uni ki mo ma ḡo/ is mo, ayy Tapa. Dhalka ris kal gi 'kwaniny'cesh ki mish uni mo ki uni tana ta, uni ta 'kwaniny'cesh mo!
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

10

- 1 Katinta doshkina /e isa dhana/ kan mo, ayy Tapa?
 Katinta bagkina /e is pini 'pena tee jin tocu bwa mo?
- 2 E mo jin dhuna uni kun ta thus ki thus is ki ca mo tani uni ki ur uni kun hatha'ko'd isho'k mo.
 Dhalki uni budhu mo e mom buni kun pishinkina uni ki 'pen mo kun kulumkina uni gwo ibwa mo.
- 3 Haali/ uni kun ta thus ki thus mo tani dhuki 'ba/ ki ca mo gom to kun gop uni bwam buni mo,
 dhali wathi/ jin pura bwa ki pur gom nyunykina/ mo tani a'di midi jeeya je mo dhali ruḡ Tapa mo.
- 4 E bwam/em piti jin kara a'di 'ba/ ki ca mo tani a'di jin ta thus ki thus mo tani diki ḡap a'di mo.
 Dhali aris gwom piti kun kuluma a'di ibwa mo tani ta ku kun wa cikise/ mo mmo/ o ki: Arungimis piyi'd mo be.
- 5 Bway piti ruski'd ki rus isa yempa/ mo, gwon dwall pini a'di ḡa'bki'd e mo jin eḡa/ eḡ mo, jin di'di bwampo/ gi jis/em piti mo:
 dhali goma ris 'kup piti mo tani a'di ki 'tak uni manya/ i'kup mo.

- 6 A'di kulumki gwo eya dum piti mo ki: Aha/ mina mol ḡoḡ mo,
 eya risa nyakum yil gi 'kwani mo tani aha/ mina diki gam a'di jin ta mo jin 'konu ki 'twa/ jin 'bushura/ 'bushur 'kup mo.
- 7 'Twam piti 'tu'dkunu mo ki mo ma jee mo dhali ki mo ma he'k e mo dhali mmoyapa yap mo,
 dhali 'ko'da le'd piti mo tani a'di taki'da pibi mo dhali miinthus jin shi/ashi/ mo.
- 8 A'di ḡa'bki'd mo mmobag mo eya ris bampa/ mo,
 e mom piti jin bagkina a'di is mo tani a'di jin ta'da man'kosha mee gom uni gun 'kon ka po/ mo.
 Em piti mii'd ki jir jir mmotim uni gun hatha'ko'd mo
- 9 a'di ki wupa 'cesh ka ḡwal is me'da dhop e bwanḡ gu'b piti mo,
 a'di ki wupa 'cesh ki a'di midi bu'th uni gun hatha'ko'd mo,
 a'di ki bu'th uni gun hatha'ko'd mo ki a'di di'd mmodir uni ka nyokḡ bway bwa-man mo.
- 10 Uni gun hatha'ko'd mo tani uni nyu/kunu mo, mmociḡ ka 'cesh mo,
 dhali ta'k mo e mom'bi'th piti mo.
- 11 A'di kulumki gwo eya dum piti mo ki: Arungimis dhalki'da dhal 'pen mo,
 a'di bagki jis/em piti mo, a'di midi mol a'di par e mo.
- 12 Cuyi mis mo ma ayy Tapa, ayy Arungimis. 'Deki me'd pini mo,
 dhalku/ ki dhal uni gun woca is is she/ 'pen mo.
- 13 Katinta iruḡkina wathi/ jin ta thus ki thus Arungimis mo,
 dhali o gwo eya dum piti mo ki: /E mini diki yuḡ a'di mmoḡi mondeḡ piti e mo?
- 14 /E mishkin mo, nye, /e nyithki mo jin tocu bwa mo dhali mo jin jwakaḡkunuwu jwakaḡ mo
 ki /e mini 'taki ḡal a'di e me'd pini mo,
 a'di jin hatha'ko'd mo tani a'di ciḡi is piti ki /e mo,
 haali/ /e jin tana manwoḡ gom a'di jin dar gi com mo.
- 15 'Ce'dki /e a'di abi mo a'di jin ta thus ki thus mo dhali a'di jin ta'da manmii tonthus mo,
 simmi miin tonthus piti e naskin mo ntagi / e mini diki gam toḡ kamu/ mo.
- 16 Tapa a'di ta'da malikḡ gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo.
 Kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mini 'ce'd sho'k 'peni mony'cesh mo.
- 17 Ayy Tapa /e mini ciḡ to gi a'di jin 'ka'd ma du ki 'ka'd gom to jin o a'di bwa mo,

/e mini 'bi'th uni adum buni is mo dhali /e mini ka'd'cem pini mo,
 18 mmodhuwa dhu ka po/ mo gom uni gun dar gi icom mo dhali uni gun yapkunu mo be,
 wakan ki wathi/ gi mony'cesh midi diki dhu uni ki monjko/ is dok/e mo be.

11

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 E Tapa mo tani aha/ bu'thkina mom pem jin hurkika/ jwa mo, dhali /e mini oyaa/ gwo kata mo ki:
 Peyi me'd 'dii mo e 'kuwosha turga/ mo,
 2 haali/ hili mo mo ma, haali/ uni gun ta thus ki thus mo tani gwana'dkina bwa mo, uni ka'bkina thopam buni eya shu/ mo mmoshin e mondhurumi'd mo apo/ uni kun dhelel ma du mo.
 3 Dhali wakki/ mo kun ka'bkunu 'ce'dkunu sho'k mo tani imanmii ka qar/e mini miyya ta mo?

4 Tapa a'di di'd e gu'b gi mondheleladhelel piti jin kogu mo,
 dhali akursi gi Tapa a'di di'd e momis mo,
 dhali em piti hilki mo mo, dhali akwarma'c em piti a'di nyo/ki uci gi 'kwaniny'cesh mo be.

5 Tapa a'di nyo/ki uni gun miin ka kar/e mo dhali uni gun ta thus ki thus mo,
 dhali akashiram piti shi/ki a'di i e mo a'di jin enki mo jin bujuruwa bujur mo.
 6 Apo/ a'di jin ta thus ki thus kan mo tani a'di midi hetha po/ a'di akapany o'd mo dhali to jin si'du/ mo,
 dhali 'tham jin shi'bil to mo tani a'di midi ta tom buni kun pwa'kkunu uni bwa ka 'to'd 'to'd mo be.

7 Haali/ Tapa a'di ta'da qar/e mo dhali a'di eni mii gun miinu ka qar/e mo.
 Uni gun dhelel ma du mo tani mini hil bwam/em piti mo be.

12

Eya manyuk gway mo: isi ki gwo ma sheminith mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Wothi/ awoth mo ma, Tapa. Haali/ jan kamu/ yisa di'da naskina/ jin ta'da gayiin mo,
 haali/ uni kun ta ku isin gana/ mo tani torki sho'k ka pupush mo 'peni bwaman gi ya/ gi 'kwaniny'cesh mo be.

2 Aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani takina tor ka tor apo/ imannyak 'dish gu'b buni is mo,
 ki gwo man buni 'pena le'd buni ka mak mo dhali ka du kun 'koni su/ mo tani uni ki tor gwo mo.

3 Dhalki Tapa a'di 'ci'hi'ki'da risa man kun manju ka mak 'peni 'twa/ mo,
 dhala le'd kun dhu dhan 'ba/ ki ca mo,
 4 uni gwansan kun o gwo mo ki: Ka le'd bana mo tani ana mina pi gwo jipi/ mo,
 ale'd bana 'kon nyakki ana mo, kaja a'di ita tapam bana mo?

5 Haali/ uni gun hatha'ko'd mo tani uni yapkunu mo, haali/ uni gun mini mii ta gi to mo tani uni ohonkin mo,
 aha/ mina cu mis shwane/ mo, a'di ta gwo jin ona Tapa mo,
 dhali aha/ mina kar a'di ki 'dantar e mo jin o a'di bwa mo.

6 Aris gwo kun ona Tapa is mo tani uni ta gwo kun onu is mo kun dhelelkin mo,
 'dolkon kush uni ito'dkunu ki o'd jin ca'b ki wur wur mo 'pena 'cesh mo,
 uni dhukunu i o'd me'di pesu/ mmodhelel a'di mo.

7 Ayy Tapa, miyyi mii mmocesh am ka po/ mo ma,
 jiyi aman 'pena nyakum yil gi 'kwani gwansan mo ma ki sule/ mo.

8 Eya ris 'twan'kal kuku/ mo uni kun ta thus ki thus mo tani 'kakariki mo mo,
 me'd miim bulga/ a'di ikaru ki ca e bwaman iya/ gi 'kwaniny'cesh mo.

13

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Kakasja, ayy Tapa? A/e mini dhal aha/ 'pen ki sule/ sule/ kan mowa?
 Dhali /e mini bag jis/em pini 'peni aha/ ki mo gi wakata mo?

2 Dhali ki mo gi wakatinta imiga/ mii kal mom'pe'd shem pem eya kashiram pem mo,
 dhali ta gi mondit bwa eya dum pem iyula tente/ kan mo?
 Ki mo gi wakatinta imina a'di jin ta 'kup gi aha/ ica apo/ aha/ mo?

3 Nyithi ma dhali thok aha/ gwo mo, ayy Tapa, Arungimis pem mo.
 Kushi em pem mo isi ciki/ ki aha/ mina ish e mo e a'di jin ta mo/ish e gi mowu mo,
 4 isi ciki/ ki a'di jin ta 'kup ki aha/ midi o gwo mo ki: Aha/ pina a'di e mo be,
 isi ciki/ ki uni kun ta 'kup ki aha/ mina bwa 'kuny mo haali/ aha/ yi'kinkunu is mo be.

5 Hili aha/ gamkina gwo is mo e mo/en pini jin telkunu sho'k mo,
 adum pem mina bwa 'kuny mo e bwam mowoth pini mo.
 6 Aha/ mina yuk gway e Tapa mo,

haali/ a'di mii aha/ ki 'bore/ ki miin to kun ishkin ka enthus mo.

14

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 A'di jin ta pus mo tani o gwo eya dum piti mo ki: Arungimis piyi'd mo.
 Uni pu/kin mo, dhali uni mii mii kun bula-bul mo.
 Jan kamu/ jin mii'd ka kar/e yisa di'da.
 2 Tapa hilki mo ka lungu'b 'peni mis apo/ uci gi 'kwaniny'cesh mo
 mmopar mo e mo wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ mii mii ki yuk yuk mo,
 mmosimm jasi Arungimis e mo.
 3 Uni 'baar mo iikini dheres mo, uni 'baar mo wakina e ki to gun pu/kin mo,
 jan tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin mii mii jin 'boro'd mo, tal 'de/ piyi'd mo be.

4 Kona uni ki nyitha/, aris imanmii tonthus mowa,
 uni kun shwa 'kwanim pem me'd tonŋe/ kun shwana uni mo,
 dhali uni 'koki yuk Tapa mo.
 5 Uni minu dhu ki dhan moŋko/ is mo,
 haali/ Arungimis nyaŋ di ki 'kwani ma nyaŋum yil kun mii miin kar/e mo.
 6 Um mini 'taki non mo jin thosona wathi/ jin hatha'ko'd 'twa/ mo tani,
 hili Tapa a'di ita jim piti jin hura a'di jwa nycine/ mo be.
 7 Ayy mony'cuŋ midu 'taki pu'd gom 'Kwani ma Israyiil moyi 'peni Sihyuun mo!
 Ki Tapa midu wara shamanettan ki 'kwanim piti is mo tani
 Yakuub mina bwa 'kuny mo dhali Israyiil mina bwa 'bor mo.

15

Gway ma Dawuu'd

1 Ayy Tapa, aja a'di imidi ca'b ki ca'b yilkina/ e gu'b burrinyem pini mo?
 Dhali aja a'di imidi ca'b e 'kuwosh pini jin kogu mo?
 2 A'di jin ya'd ki dar gi mii 'ba/ mo, dhali mii miim 'boro'd mo,
 dhali tor gwoŋ gana/ 'pena dum piti mo,
 3 a'di jin diki thutha thu'th 'pen ka le'd piti mo,
 dhali diki mii tonthus ka kam piti mo,
 walla kal mo jin waŋuwa wak apowa man-nyaŋ ca'b piti jin 'dish a'di is mo,
 4 dhali e jis/em piti mo tani aman/ush gwo gam is mo tani waŋkina a'di mo,
 hili a'di tak uni gwansan kun ko/ki Tapa mo,
 dhali a'di jin thulki gwom piti me'da po/ mo ki to jin shi/ki a'di mo tani dhali diki aŋ gwom piti e mo be,
 5 a'di jin diki kara guurush piti e mo jin nyunyu/ to mo,

dhali a'di diki bu'th mo jin wanu is apo/ a'di jin di'd ka po/ mo be.
 A'di jin mii to gwansan mo tani minu mol jog ki sule/ mo be.

16

Ko ma Dawuu'da dhamo/ jin kanu e mo.

1 Tashi aha/ 'twa/ mo ma, ayy Arungimis, haali/ e/ e mo tani aha/ bu'thkina mo jin huru jwa mo.
 2 Aha/ ki o Tapa gwo mo ki: /E ta Tapam pem mo.
 Ki dar gi / e mo tani aha/ mina mol tom 'boro'd gam mo.
 3 Me'd uni gun dhu nu ki she/ ki dhelel dhelel e mony'cesh mo tani uni a'di ita kun bol tiya e ki 'bor mo,
 dhali e uni mo tani a'di 'kunya/ bwam pemi 'baar mo.
 4 Uni gwansan kun kwanykina ruma tiya mo tani uni marki monditi bwam buni is mo,
 mon tom buni gun cina uni mmo'ciŋha basa 'cesh mo tani aha/ mina diki ci mo
 walla aha/ mina diki kal gway buni e 'twam pem mo.
 5 Tapa a'di ta tom pem jin kwanyka/ mmobu'th mo dhala kubbaayam pem mo
 dhali /e ko'dki mal pem is mo.
 6 Jil uni dirkini bwambori aha/ mo e mo jin 'kunya/ bwa mo,
 nye, aha/ tana gi mala 'borga/ mo.
 7 Aha/ 'bora Tapa mii mo a'di jin ciki aha/ gwo logom mo,
 e mon'thiny si'da/ mo tani adum pem ye'thki aha/ sho'k ki gwo mo.
 8 Aha/ karkina Tapa isa yempa/ ibwambori jis/em pem mo,
 haali/ a'di di'd ki me'da bim poros pem mo ki aha/ minu 'koki jog mo be.
 9 Wakan adum pem a'di 'borkunu bwa mo dhala kaŋshiram pem a'di 'kunykina bwa mo.
 Bungwar is pem a'di ca'bki'd ki ca'b 'pempañ gana/ mo.
 10 Haali/ /e diki ci aha/ eya Haawiya mo,
 walla /e diki dhal a'din 'de/ jin ta'da gayiin pini bway mo mmopar jisa 'kulga/ e mo.
 11 /E tor ki aha/ bway tur gi mondiki/e mo,
 e bun'kus pini mo tani a'di isha mo jin 'tu'du ki moŋ'kuny bwa mo,
 eya bim poros pini mo tani a'di 'kona mo jin 'boru bwa ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

17

Mon'tho ma Dawuu'd

1 Ciki gwoŋ kar/e mo ma, ayy Tapa. Kari 'ce gom kom pem mo.

Ciyi 'cem pini gom mon'thom pem 'pena le'd pem jin di'd ki 'kus 'pena he'k e mo.

²Peni /e mo tani dhalki mom pem jin yenu pu'du'd mo.

Dhalki em pini a'di hili jim 'boro'd mo.

³Wakki/ /e mini pala dum pem mo, dhali wakki/ /e mini yayu/ mmobuti aha/ mon'thiny mo,

dhali wakki/ /e mini nyo/ aha/ mo tani /e mini diki gam tonthusa kamu/ e aha/ mo.

'Twam pem diki dhan gwo mo.

⁴Me'd mii gun miina 'kwani mo tani ki gwo gi 'twam pini mo tani

aha/ gaskina mo 'peni bway gi uni kun bujurkina bujur mo.

⁵Natgin pem telki sho'k mo e bway tur pini mo,

sho'k pem diki yeres mo.

⁶Aha/ yukkina /e mo haali/ /e mini thok aha/ 'twa/ mo, ayy Arungimis.

Kari /e 'cem pini gom aha/ mo, ciki /e gwom pem mo ma.

⁷Tori montel sho'k gi mo/en pini ki jaro/ jaro/ mo,

ayy amanwoth gi uni gwansan kun simmki mo jin huru jwa e mo

'peni uni kun ta 'kup gi uni ki me'da bim poros pini mo.

⁸Kari aha/ me'da pinya/ e e mo.

Bagi aha/ eya la ma bim pini mo,

⁹'peni uni kun ta thus kun dilki aha/ to mo, kun ta 'kup pem kun shi/in ki shin gana/ mo kun 'kamki aha/ mo.

¹⁰Uni mu'thkina dum buni 'peni bwa jin hili ki e ma 'thime/ mo.

Dhali ki 'twam buni mo tani uni oki gwo ki 'ba/ kun dhuna uni ki ca mo.

¹¹Uni thukki aha/ ki 'the'b 'the'b mo, dhali shwane/ uni 'kamki aha/ mo.

Uni dhuki em buni mo mmo'tuk aha/ ka 'cesh mo.

¹²Uni wana e ka dhop jin gananki 'ba/ mo mmodher to bwa ka gwapi/ mo,

me'd ari dhuruc ma dhop jin wupki'da 'cesh mmobag mo.

¹³Cuyi mis mo, ayy Tapa, jemi uni 'kup mo, dhali piyi uni e mo.

Dhali 'cuki mondiki/em pem 'peni uni kun ta thus ki thus ki gandal pini mo,

¹⁴'peni 'kwani ki me'd pini mo, ayy Tapa, 'peni 'kwani gwansan kun bu'th to jin ta mon'ko gi mony'cesh mo.

Dhalki bwam buni 'tu'du/ mo ki to kun dhukina /e gom uni mo.

Dhalki ucim buni uni tan gi to ki nyanye/ mo jin midi bol ji gi ca'd e mo.

Dhali dhalki uni ur ton tiya 'kup gom usha nam buni mo.

¹⁵Dhali gom aha/ mo tani aha/ mina hil bwam/em pini mo e mo ma kar/e mo.

Ki aha/ mina mer e mo tani aha/ minu kap mo mmohila yir em pini mo be.

18

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd, a'di jin ta cinjina/ gi Tapa mo, a'di jin dhalki'da ris gwo me'd mo ki gway jin yuka a'di e Tapa mo ka tee jin 'cukkina Tapa a'di mo 'peni me'd ma ris unim piti kun ta 'kup ki a'di mo dhali me'd ma Shawuul mo tani a'di ki o gwo mo ki:

¹Aha/ ena /e mo, ayy Tapa, jin ta mom'bi'th pem mo.

²Tapa a'di ta wosh pem mo, dhali acur pem mo, dhali aman'cuk aha/ mo,

dhali Arungimis pem mo, dhali wosh pem mo, e a'di jin bu'thkika/ mo jin hurga/ jwa mo,

a'di jin ta'da gorgorom pem mo, dhali ce gi bway gi mowoth pem mo, dhali mo ma cur pem jin tenu gwo mo.

³Aha/ yukkina Tapa mo, a'di jin haki me'd mo jin minu marj mo,

dhali aha/ takunu is ki me'd mo 'pena ris unim pem kun ta 'kup ki aha/ mo.

⁴Atommi gi mowu a'di 'tamkunu aha/ is mo, mii jin kar 'kus me'd yi'de/ 'peni mo jin daku/ gwo me'd mo a'di tik aha/ e mo,

⁵dhali atommi ma Haawiya a'di kot'ki aha/ is mo,

dhali agume/ gi mowu a'di jemki aha/ 'kup mo.

⁶E mo ma cis pem mo tani aha/ yukkina Tapa mo,

eya Arungimis pem mo tani aha/ gwokina 'twa/i a'di gom mowoth mo.

'Peni gu'b gi mondheleladhelele piti mo tani a'di cikki 'twam pem mo,

dhali kom pem a'di jidhirki'd mo e bwany'cem piti mo.

⁷Dhali mony'cesh a'di yaki'd ka kul is mo dhali tu'k 'ban ki washar washar mo,

dhali monka'b ma ris wosha turga/ si'da/ uni deekin ki bir bir mo,

dhali yikinki is mo haali/ a'di shwaki'da nyor mo.

⁸Aku'd yaki'd ka piye/ 'peni shush piti mo dhali o'd jin midi kupa kup 'peni 'twam piti mo,

akapany o'd jin kakaca kaka'c gacki'd ka piye/ 'peni a'di mo.

⁹A'di gonki momis is mo dhali thulu/ ka 'cesh mo

dhala rak jin 'cethki'da 'tum a'di di'd e bwan'kwariny sho'k piti mo.

¹⁰A'di merki'da powa man'doyu gwo mo dhali pe mo,

a'di pu'dki'd ki 'ta'b apowa bi gi 'tham mo.

11 A'di karki mondhurumi'd mmota tom piti jin 'kamki a'di is mo, adarha'dam piti a'di ta'da rak jin 'cethki'da 'tum gom yi'de/ mo.
 12 'Peni monkush jin kushi mo kagahara e bwambori a'di mo tani to pu'dki'd 'pena rak piti mo jin ta'da wasa/ mo dhali akapany o'd mo.
 13 Dhali Tapa si'da/ a'di gwoki'da gur gur e momis mo dhali a'di jin Caa e ki Ca a'di bahki 'twam piti mo, awasa/ mo dhali akapany o'd mo.
 14 Dhali a'di shinki'da thopam piti mo dhali ge uni bwa mo dhali a'di ki dhi'th mo ka war mo dhali ti'k uni 'pen mo.
 15 Dhali bway tur e kumma/ yi'de/ mo tani uni 'kokunu mo mmomish mo, dhali monka'b gi mony'cesh uni mishkunu mo be, gom miinj kucur pini mo jin kucurkina /eya kucur mo, ayy Tapa, gom du'd gi shi/in 'peni shush pini mo.
 16 A'di jidhirki'd 'peni mo jin eka/ ek mo, dhali a'di bu'thki aha/ mo, a'di ki dir aha/ ka pije/ 'pena ris yi'de/ mo.
 17 A'di ki 'cuk aha/ mo 'peni a'di jin ta 'kup ki aha/ jin 'bitha'bi'th mo, dhali 'peni uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo, haali/ uni 'kona isi 'bitha gom aha/ mo.
 18 Uni pu'dkina po/ aha/ ka teem pem jin ta jok ki jok mo, hili Tapa a'di ta mohal pem mo,
 19 A'di ki buk aha/ ka pije/ e mo jin kwashara/ kwashar mo dhali a'di 'cukki aha/ mo, haali/ a'di 'borkina bwa ki 'bor ki aha/ mo.
 20 Tapa a'di ciki aha/ adum pem jin ish kumma/ mo me'd isi mii ma kar/ em pem mo, dhali me'd isi mii jin dhelelkika/ me'd pem mo tani a'di rakki aha/ to ibway mo.
 21 Haali/ aha/ dhukina bway gi Tapa mo dhali aha/ dinaki mii tonthus mmoper mo 'peni bway ma Arungimis pem mo.
 22 Haali/ aris gwonkan piti kun onu mo tani uni 'koni bwambori aha/ mo, dhali gwonkan piti kun bahu mo tani aha/ dinaki dhu uni 'pen ka pije/ 'peni aha/ mo.
 23 Aha/ dara gi mii 'ba/ ibwambori a'di mo, dhali aha/ karkina is pem 'peni mo jin 'konu ki mii 'ba/ mo.
 24 Gom gwo gi wakan mo tani Tapa a'di irakki aha/ to ibway mo isi ki mii ma kar/ em pem mo, dhali isi ki me'd pem jin dhelelkika/ mo e jis/ em piti mo be.

25 Gom uni kun ta ku isinj gana/ mo tani /e ki tor is pini jin tana /e a/isinj gana/ e uni mo, dhali ki wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo tani / e ki tor is pini jin dara /e ki mii 'ba/ e wathi/ mo.
 26 Dhali gom uni kun dhelelkin mo tani /e ki tor is pini jin dhelelkina /e e uni mo, dhali ki uni kun wanyarcarkina ii ki wanyjar mo tani /e ki tor is pini e uni ki ca'ckon mo.
 27 Haali/ /e 'cukki 'kwani kun dhu is ki gwa'd mo, hili uni kun dhu 'bam buni ki ca ki e ma wak mo tani /e mini thul uni ka 'cesh mo be.
 28 Nye, /e kanyki monkush ma lambam pem mo. Tapa Arungimis pem a'di 'twakki mondhurumi'd pem ki monkush mo.
 29 Nye, ki /e mo tani aha/ misha sirica risa thuruk ma mee ki sho'k mo dhali ka Arungimis pem mo tani aha/ mina mish nyalla/ apo/ 'kupa ganggara/ mo.
 30 Arungimis yansan mo tani bway piti 'boro'd ki 'bor gana/ mo. Dhali gwo jin ona Tapa is mo tani a'di nyo/ ki gwonj gana/ mo. A'di ta'da gongoro/ goma ris uni gwansan kun bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo be.
 31 Haali/ aja a'di ta'da Arungimis mo? hili a'di jin ta Tapa mo. Dhali aja a'di ita wosh? isi ciki/ Arungimis bana mo.
 32 Arungimis jin dekki aha/ ki mom'bi'th is mo, dhali kar bway pem ki 'dantar mo.
 33 A'di ki kar sho'k pem mmowa e ki sho'k ma buyymo mo, dhali a'di ki kar aha/ ki kar 'pempaņ gana/ mo e mo jin turatur mo.
 34 A'di tori me'd pem gwo mo gom mo ma mee mo, wakan ka bim pem mini mish gwana'da bwa me'da korok mo.
 35 / E ciki aha/ agongoro/ gi bway mowoth pini mo, dhali ki me'da bim poros pini mo tani /e thipki aha/ mo, dhali ki mowoth pini mo tani a'di ki kar aha/ mmocaaca mo.
 36 / E ki ci aha/ mo jin wangala/ wangal gom natgin pem kun dhuka/ e bwan'kwariny pem mo, dhali sho'k pem diki yeres mo.
 37 Aha/ urkina ris uni kun ta 'kup gi aha/ isho'k mo, dhali bu'th uni mo dhali aha/ dinaki dok ka nyan'ko'd mo ntagi uni kupkunu mo be.

38 Aha/ puṭulkina uni i e mo, wakan ki uni molki cu mis mo.

Uni ta'kkin e bwan'kwariny sho'k pem mo.

39 Haali/ /e dekki aha/ ki mom'bith mo gom mo ma mee mo.

/E ki dhu uni kun tikki aha/ e mo mmociḥ ki jorom mo ibwan'kwariny aha/ mo.

40 /E ki dhu aris unim pem kun ta 'kup ki aha/ mmoṭu'k aha/ 'ko'd buni i is mo dhali uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo tani aha/ 'ce'dkina uni sho'k mo be.

41 Uni cuukin gom mowoth mo hili jaṅ kamu/ piyi'd mmota uni is ki me'd mo.

Uni cuukin 'twa/ e Tapa mo tani hili a'di diki thoḥ uni gwo mo be.

42 Aha/ dorkina uni mmota agarisa/ ibwam-bori 'tham mo.

Aha/ ta'kkin uni ka pije/ me'da je e bway tur kun iinu mo.

43 /E 'cuḥki aha/ mo 'peni mo jin bira 'kwani abir mo,

/E ki kar aha/ mmota a'kan'kup ki kal gi 'kwaniny'cesh mo.

Ki 'kwani kun dika/ ki mish mo tani uni miiki aha/ to mo.

44 Haali/ me'd jin cikina uni gwo gom aha/ mo tani uni haki aha/ gwo e mo.

'Kwani kun wal 'twan tiya mo tani uni pu'dkin mo mmopar ki jin 'kupa'dupun 'kup ki aha/ mo.

45 'Kwani kun wal 'twan tiya mo tani uni thiskin ma du e mo,

dhali pu'du/ mo mmodee kagahara 'peni mo ma cur buni mo.

46 Tapa di ki e mo dhali mom'bor mii midi di gom wosh pem mo,

dhali mo/ek midi di goma Arumgimis pem jin ta bway mowoth pem mo.

47 Arumgimis jin ciki aha/ mori'c mo

dhali aris 'kwani mmo'dap 'twa/ a 'cesh i bwan'kwariny sho'k pem mo.

48 A'di jin 'cuḥki aha/ mo 'pena ris 'kup pem mo,

nye, /e karki aha/ ki ca mo mmoboloḥa ris uni kun ta 'kup ki aha/ e mo,

dhali /e 'cuḥki aha/ mo 'peni 'kwani kun bujurkina bujur mo.

49 Haali/ gom mii yan kan mo tani aha/ mina ci/ e montak gi gwo maṅ mo, ayy Tapa ibwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,

dhali yuk gway mmomaṅ gway pini mo be.

50 Adhan mo jin pinu mii e mo tani a'di cikina a'di goma malik piti mo,

dhali a'di ki tor mo jin telu mo/en piti sho'k mo ki a'dim piti jin 'koshkina a'di ki monyca mo,

eya Dawuu'd mo dhali e emen piti ki sule/ sule/ mo.

19

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Aris momis uni tor ki monyca ma Arumgimis mo, dhala balany bahki miin tom piti ki me'd mo.

2 Ka yempa/ ka yempa/ mo a'di ki gaḥ gwontor piti mo,

dhali mon'thiny ka yempa/ mon'thiny mo tani a'di ki tor monyith piti mo,

3 Mowal 'twa/ piyi'd mo walla gwo piyin mo, dhali 'twam buni si'da/ 'konuki cik mo tani

4 hili 'twam buni a'di yaki'd ka pije/ e mony'ceshi 'baar mo,

dhali gwom buni a'di yaki'd ki 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo.

E uni mo a'di ki kar gu'ba'ku/ goma tente/ mmodi mo,

5 a'di jin sulki'd ka pije/ me'd wathinyana'b jin dhalki gu'b jin isha a'di 'pen mo

dhali wa e ki wathi/ jin 'bitha'bi'th jin guski'd mmo'baar bway piti ki moṅ'kuny bwa mo.

6 Mosul piti a'di 'peni 'pemen ma ris momis mo,

dhali mo ma kul is piti a'di taki'd gi 'pemen e uni mo,

dhali tor kamu/ yisa di'da jin mishu bag mo 'peni mo ma wur wur piti mo.

7 Gwonkan jin cinu gi Tapa mo tani a'di 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo,

a'di jin warki'da kashira/ is mo,

dhali gwonyci gi Tapa a'di doshki'd mo, mmodhu uni gun 'ka'da mii 'ba/ ki moyuk mo,

8 gwonkan gi 'twa/ gi Tapa mo tani uni yisa shiyina,

hili uni 'kunykina du mo be.

Dhali gwonkan gi Tapa jin 'kwarikunu mo tani a'di dheleladhelel mo,

a'di jin kushki e gi 'kwani mo.

9 Moṅko/ jin kogu Tapa mo tani uni dheleladhelel mo,

kun minu 'dim 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

Dhali gwonkan gi Tapa kun onu mo tani uni ta unij gana/ mo

dhali tana kar/ e mmontal 'de/ mo be.

10 Kun minu o bwa ki nyanye/ mmobol 'dolkon gana/ e mo

isi kan si'dayi me'd 'dolkon gana/ jin tashkunu e ki o'd mo,

dhali a'di jin ca'bki dhel dhel si'da/ mmobola dham e mo

dhali jin yuki'd ki haw haw me'd mamana dham mo.

11 Bahili ki uni mo tani cinjinam pini a'di rumkunu mo

dhali mmodhu uni mo tani adhan to jin ish kumma/ jin caaca mo tani a'di cikunu mo.
 12 Hili aja a'di imidi theke'th tom piti kun thama a'di mii mo?
 Dheleli / e aha/ 'peni mombag gi mii kun thamka/ mii mo.
 13 'Tashi cinjinam pini 'twa/ mo 'peni mi-inthus kun miina a'di ka daran du mo.
 Dhali dhalku/ ki dhal uni bway mo mmota tapa apo/ aha/ mo.
 Dhali yan'ko'd aha/ mina di ki dar gi mii 'ba/ mo
 dhali di ka po/ 'pena dhan gwon dhanj mo.
 14 Dhalki gwo gi 'twam pem dhali gwo kun kulum aha/ eya du mo mishu bu'th mo e jis/em pini mo, ayy Tapa jin ta wosh pem mo dhali aman-wan aha/ 'ba/ mo.

20

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Tapa midi thoḵ / e 'twa/ mo ka tee jin toju / e bwa mo.
 Dhali gway ma Arumgimis ma Yakuub mo tani a'di midi cesh / e ka po/ mo.
 2 Dhalki a'di hashki / e mowoth 'peni mo jin kogu mo
 dhali ci / e mo ma thip 'pena Sihyuun mo.
 3 Dhalki a'di ka'da ris tom pini kun cina / e ki me'd e mo mmo'ciḥ 'kus mo,
 dhali kar / e ki mo ma 'the mo gom to kun 'ciḥkina / e 'kus mo mmomiya bas mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 4 Dhalki a'di ci / e a'di jin gwon ma dum pini mo
 dhali thima ris tom pini kun thosonkina / e is mo.
 5 Dhalki aman wola cuuwa/ mo gom bwanj 'kunya/ apo/ mom pini jin pina / e mii e mo
 dhali ki gway ma Arumgimis bana mo tani dhalki ana thuma bereḵ bana mo.
 Dhalki Tapa a'di thimi'da ris mo ma 'thom pini mo.
 6 Dhali aha/ misha ki Tapa a'di midi woḥ jim piti jin 'koshkunu ki monyca mo. A'di midi thoḵ a'di 'twa/ mo 'peni momis piti jin kogu mo
 ki dhan mo ma dem dem jin pinu mii e mo ki me'da bim poros piti mo be.
 7 Kun tiya dhu 'ba/ ki ca mo goma risa arabiyya kun dira shumaram mo, dhali goma ris shumaram mo.
 Hili ana dhuna 'ba/ ki ca gom gway gi Tapa Arumgimis bana mo.
 8 Uni mini 'tuḵ mo dhali ṭa'k mo

hili ana mina cu mis mo dhali dosh ki bim-bir mo.
 9 Ciyi mo jin pinu mii e ka malik mo, ayy Tapa,
 thoḵi aman 'twa/ mo ma ki aman yukkina yuk mo.

21

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 E mom'bi'th is pini mo tani amalik a'di 'kunykina bwa mo, ayy Tapa,
 dhali e mowoth pini mo tani adhan momanj mmoyuk gway wa'd e a'diya!
 2 / E ciki a'di to jin gwon ma dum piti mo,
 dhali / e diki non to jin 'theḵa a'di gwo ki 'twam piti mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 3 Haali/ / e gamki a'di 'kup ki mom'bor miim 'borga/ mo,
 dhali / e ki kar a'di ton'kup ki 'dolkon gana/ jin tashu e ki o'd i'kupi a'di mo.
 4 A'di doṭki mondiki/ e 'peni / e mo tani dhali / e ciki a'di a'di mo,
 a'di jin ta'da luḵ ma tee gom ki sule/ dhali ki sule/ mo.
 5 Monycam piti caaca gom mowoth pini mo,
 dhali mo ma ra/ ra/ mo dhali mo/ eḵ mo tani karkina / e apo/ a'di mo be.
 6 Nye, / e karki a'di mmota a'di jin midi 'bora 'bor mii ki sule/ mo
 dhali / e ki kar a'di mmota aman'bor bwa mo ki mon'kuny bwa gi buj'kus pini mo.
 7 Haala malik gamki gwo is e Tapa mo
 dhali e montel sho'k gi mo/en gi a'di jin Caa e ki Ca mo tani a'di midi diki joḵ sho'k mo.
 8 Me'd pini a'di midi gama ris unim pini 'baar kun ta 'kup ki / e mo.
 Me'da bim poros pini midi gam uni gwansan gun shi/ki / e i e mo.
 9 / E mini dhu uni mmota 'cepesa 'cepes me'd to kun cesuwa gwaṭa/ mo
 ki / e mini pi is ka pije/ mo.
 Tapa a'di midi los uni ki 'kolo'c ka nyor piti mo,
 dhali o'd midi shwa uni ki 'ci'd'da/ mo.
 10 / E mini 'ce'da 'pereny buni sho'k 'peni mony'cesh mo
 dhali uḵim buni 'peni bwaman iya/ gi 'kwani mo.
 11 Wakki/ uni thoson tonthus apo/ / e mo,
 dhali wakki/ uni mini mum tonthus mmota pibi icine/ mo tani uni mini mol a'di pi 'ba/ ka pije/ mo.
 12 Haali/ / e mini dhu uni mmoso mo.
 Haali/ / e mini ṭur uni jis/em buni ka bwam pini mo.
 13 Dhalki / e karu ki ca mo, ayy Tapa, e mom'bi'th is pini mo.

Aman mina yuk gway mo dhali man
mom'bi'th pini mo be.

22

*Eya manyuk gway mo, isi ki mii ma
buyymo mo jin kala e kush mo. Gway ma
Dawuu'd.*

¹ Arungimis pem, Arungimis pem, atinta
idhalkina /e aha/ 'pen kan mo?

Dhali ki ton ta'da ta isi'da/ /e ki si'd 'peni
mowoth aha/ kan mo? 'peni gwo gi
kom pem jin ohonkika/ mo?

² Ayy Arungimis pem aha/ gwokina montee
ka yempa/ mo, dhali hili /e diki thok
aha/ 'twa/ mo.

Dhali mon'thiny si'da/ aha/ gwokina mo,
dhali hili mosi/isa kamu/ gamkaa/?

³ Naskin mo tani /e dheleladhelel mo,
/ e karuwa kursin tapa jin ta moman gi
'Kwani ma Israyiil mo.

⁴ E/e mo tani ibaba gamki gwo is mo.
Uni gamki gwo is mo, dhali /e 'cukki uni mo.

⁵ E/e mo tani uni gwokin mo dhali 'kokunu
mo mmota is ki me'd mo.

E /e mo tani uni gamki gwo is mo, dhali uni
'konuki this dhu mo.

⁶ Hili aha/ tana yiish mo, dhali aha/ tana
wathi/ yisa,

haali/ aha/ cinu gurra/ ki 'kwani mo, dhali
jin wakunu ki 'kwani mo.

⁷ Aris uni gwansan gun parki aha/ e mo tani
uni miiki aha/ ka mak mo,
uni thuny aha/ 'twa/ i is mo, dhali uni pirki
'kup buni mo be.

⁸ A'di ciki miim piti jin rak'a'd e Tapa mo.
Dhalki a'di 'cuk a'di mo.

Dhalki a'di 'cwam a'di mo, haali/ a'di 'kunya
bwa e a'di mo.

⁹ Hili /e ta a'di jin bu'thki aha/ 'peni bwa ma
dho'th ma ta'da mo.

Dhali /e karki aha/ ki 'dantar mo abora ko
ma ta'dam pem mo.

¹⁰ Apo/ / e mo tani aha/ bitkunu 'peni
mondho'th pem mo,

dhali me'd jin kal ma ta'dam pem aha/ e bwa
mo tani /e tana Arungimis pem mo
be.

¹¹ Dhalku/ ki si'd 'peni aha/ kan mo ma,
haali/ mont'o'c bwa uni 'disha'dish mo
dhali wathin kamu/ piyi'd mmowotha woth
mo be.

¹² Aris gwathim bip uni 'kamki aha/ mo,
gwathim bip gun 'bitha'bi'th 'peni Pam
Bashan mo tani uni 'kamki aha/ mo.

¹³ Uni ceeki aha/ 'twam buni i is mo
mmowa e ka dhop kun pithilki to ki she/ mo
dhali ko mo.

¹⁴ Aha/ wana 'baar mo me'd yi'de/,

dhala risa simam pemi 'baar rakkin mo
'peni gwocor mo.

Adum pem ta walmish ki walmish mo,
a'di to'do'd mo eya bor pem mo.

¹⁵ Mom'bi'th pem a'di ku'thki'd me'da 'pish
mo,

dhala le'd pem a'di 'dapki'd e bwaj ka'dkim
pem mo.

/E 'thiki aha/ 'ko'd e bu'da 'cesh ki mowu mo.

¹⁶ Nye, arisa 'ka uni 'kamki aha/ mo.
Imanjali 'pen kun mii tonthus mo tani uni
hamki aha/ mo.

Uni su'kki me'd pem dhali sho'k pem mo.
¹⁷ Aha/ misha de'ja risa simam pem e mo –
Uni hilki aha/ ka 'thime/ mmoko'c e i is mo
dhali pe'th ki kuss kuss apo/ aha/ mo.

¹⁸ Uni pwa'kki burrinyem pem bwa mo e
bwaman is buni mo,

dhali gom burrinyem bwaman pem mo tani
uni bitki to gom aha/ mo.

¹⁹ Hili /e, ayy Tapa, dhalku/ ki si'd mo ma.
Ayy / e jin ta mowoth pem mo, huru/ ki
jahanne/ gom mowoth pem mo.

²⁰ 'Cuka kashiram pem 'pena ris gandal gun
kaaka mo ma,

dhali mondiki/em pem 'peni mom'bi'th ma
'ka mo.

²¹ Tayi aha/ is ki me'd 'peni 'twa/ ma dhop
mo ma,

akashiram pem wa'thkunu i e ki ce ma mor-
bip gun shwana nyor ka nyor mo.

²² Aha/ mina tor gway pini e iwak pem mo.
E bwaman ma dhana tul 'kup 'kwani mo
tani aha/ mina man /e mo be.

²³ Um gun ko/ki Tapa mo tani manj a'di mo
ma,

aris um gun ta iya/ ma Yakuub mo tani kari
a'di ki ca mo ma,

dhali doshi ki monko/ is gom a'di mo, aris
um gun ta iya/ ma Israyiil mo.

²⁴ Haali/ a'di diki waka wak mo dhali shi/a
shi/ i e mo

gom mont'o'c bwa jin toci wathi/ bwa mo.
Dhali a'di diki bag jis/ em piti 'peni wathi/
mo,

hili a'di cikki ko mo me'd jin gwokina wathi/
'twa/ i a'di mo.

²⁵ 'Peni /e mo tani a'di pu'dkina mom pem
jin manka/ /e eya dhana tul 'kup ki
'kwani mo,

aris gwom pem kun oka/ is mo tani aha/
mina ci uni ibwambori uni gwansan
kun ko/ki a'di mo.

²⁶ Wathi/ jin to'ckunu bwa mo tani a'di midi
shwa tonte/ mo tani dhali minu kap
mo,

Dhali uni gwansan kun simmki a'di e mo
tani uni mini man Tapa mo.

Dhalka dum bum 'kon ki sule/ sule/ ya ye
'ba/ mo.

²⁷ Aris uni kun 'kokin isi 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo tani uni a'di imini ka a'di e mo

dhali tu'k e Tapa mo,
dhala risa wak gi kal gi 'kwaniny'cesh mini luḡ ibwambori a'di mo.

²⁸ Haali/ mo jin tanu tapa a'di cila Tapa mo, dhali a'di ki jiya ris kal gi 'kwaniny'cesh mo.

²⁹ Nye, e a'di aris 'kwani kun dhu 'ba/ ki ca e mony'cesh mo tani mini dhu shush ka luḡu'b mo.

Ibwambori a'di mo tani uni mini luḡ mo, uni gun mini ii ka 'cesh mmowa e ki bu'da 'cesh mo,

dhali a'di jin mol is piti kar ki e mo.

³⁰ Aris uni gun mini iiyu/ i'ko'd mo tani uni a'di imini mii a'di to mo.

Dhali 'kwani mini tor gwo gom Tapa goma nyakum yil gi uci gun mini pu'du/ i'ko'd mo.

³¹ dhali bah gwo gom mony'cuk piti mo gom uni gun 'konuki dho'th naskina/ mo, ki a'di a'di iwagaski a'di mo.

23

Gway ma Dawuu'd.

¹ Tapa a'di ta'da Manhil aha/ mo.

Aha/ mina diki har to mo.

² A'di karki aha/ mmo/ish 'ko'da shon dhii/ i'd mo.

A'di suski aha/ e shemen yi'de/ jin doshki'd mo.

³ A'di warki aha/ akashiram pem is mo.

A'di suski aha/ e bway mii ma kar/ e mo gom gway gi gway piti mo.

⁴ Ba isi wakki/ aha/ mina ya e embul wosh ma la gi mowu mo tani aha/ yisa mina ko/ tonthus yisa, haali/ e nyakki di ki aha/ mo.

Ajappam pini dhali cwam pini uni malaski aha/ mo be.

⁵ /E thosonki tonḡe/ ibwambori aha/ mo e bun'kus ma ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo. /E 'koshki aha/ 'kup pem ka yin mo.

Akubbaayam pem a'di 'tu'dki'd iwol 'kupa sho mo.

⁶ Ka jin gana/ miim 'boron dhali momiimii mo tani uni mini bath aha/ nsho'k mo ka teem pemi 'baar mo jin dika/ ki e mo, dhali aha/ mina ca'b e gu'b gi Tapa ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

24

Gway ma Dawuu'd.

¹ Mony'cesh a'di ta jin Tapa mo dhali mon'tu'd piti mo, mony'cesh dhali uni gwansan gun 'koni bwaman a'di mo.

² Haali/ a'di nyanji a'diya powa ris kumma/ yi'de/ mo

dhali tel a'di sho'k mo apowa ris yi'de/ kun son mo.

³ Kaja a'di imidi shin 'kuwosh gi Tapa mo? Dhali kaja a'di imidi doshi mom piti jin kogu mo?

⁴ A'di ta a'di jin mina me'di dheleladhelel mo dhali adu jin dheleladhelel mo, a'di jin diki 'deka kashiram piti 'kup ki gwo jin 'ce'du/ 'te/ ka tor mo

dhali jin diki thul gwo me'da po/ ka he'k e mo.

⁵ A'di midu bu'th mom'bor mii 'peni Tapa mo,

dhali mo gi yeyunum piti 'peni Arungimis gi bway gi mowoth piti mo.

⁶ Me'd uni ma nyakum yil gwansan kun simmki a'di e mo,

uni gun simmki jis/ e ma Arungimis ma Yakuub e mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁷ 'Deki 'kup bum ki mis mo ma, ayy aris 'twanjaka goḡ mo,

dhali um minu 'de'k mo, ayy arisa campur kun tana dhamo/ mo,

jin min ma Malik gi monyca yayu/ bway bwaman mo.

⁸ Kaja a'di ita'da Malik gi monyca mo?

Tapa a'di jin ta gi mom'bi'th mo dhali mo ma dem dem mo.

Tapa a'di jin ta gi mo ma dem dem e mo ma mee mo.

⁹ 'Deki 'kup bum ki mis mo ma, ayy aris 'twanjaka goḡ mo

dhali um minu 'de'k mo, ayy arisa campur kun tana dhamo/ mo,

jin min ma Malik gi monyca yayu/ bway bwaman mo.

¹⁰ Kaja a'di yansan ita'da Malik gi monyca mo?

Tapa gi momis mo,

a'di ita'da Malik gi monyca mo be.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

25

Gway ma Dawuu'd.

¹ E / e mo tani ayy Tapa, aha/ 'de'kkina kashiram pem mo.

² Ayy Arungimis pem e / e mo tani aha/ gamkina gwo is mo.

Dhalku/ ki dhal aha/ ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.

Dhalku/ ki dhal ris uni kun ta 'kup ki aha/ mmoyuk gway ki monj'kuny bwa apo/ aha/ mo.

³ Nye, dhalki jan tal 'de/ jin cor / e ki kar ki mo ma 'the is mo ma.

Dhalki uni dhuu ki mo ma 'the is mo, uni gwansan gun 'dapa e ki mii ma 'bar 'bar mo.

4 Kari aha/ mmomish bway pini mo ma, ayy Tapa.

Tori /e aha/ bway tur pini mo.

5 Shuyi aha/ bway e gwoŋ ganam pini mo, dhali tori aha/ gwo mo,

haali/ /e tana Arungimis gi bway gi mowoth pem mo,

haali/ aha/ corkina /e ka tee 'baar mo isa yempa/ mo.

6 Kayi momiimiim pini e mo, ayy Tapa, dhali mo/en pini jin telu sho'k mo,

haali/ uni 'kokin 'peni kadhamo/ mo.

7 Dhalku/ki ka miinthus pem e kun miiga/ki aha/ tana dhuru'c mo, walla ris gwon dhanj pem mo,

isi ki gwo ki mo/en pini jin telu sho'k mo tani kayi aha/ e mo,

gom gway gi miim 'borgam pini mo, ayy Tapa.

8 Tapa a'di 'boro'd dhali ta jan kar/e mo.

Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki ye'th imanmii miinthus sho'k e bway 'boro'd mo.

9 A'di ki shuwa shu/um bway gom uni gun dhu is ki gwa'd e a'di jin 'boro'd mo,

dhali tor imandhu is ki gwa'd bway piti mo.

10 Aris bway tur gi Tapa mo tani uni telu sho'k e mo/en mo dhala ris mii ma isinj gana/ mo,

gom uni gwansan gun dhu gwom piti kun gamu me'd mo dhali gwonycim piti gun cina a'di mo.

11 Gom gway gi gway pini mo tani ayy Tapa, dhalki miim pem jin dika/ i'ba/ 'pen mo ma, haali/ a'di caaca mo.

12 Ki wathi/ ja iko/ki Tapa mo?

A'di imina a'di ye'th sho'k mo i bway jin mina a'di ikwany mo.

13 A'di ki is piti midi ca'b e mo jin isha to ka enthus mo,

dhali ucim piti mini gam mal gi mony'cesh mo be.

14 Mo jin nyaku to mii ki Tapa mo tani a'di gom uni gwansan gun ko/ki a'di mo,

dhali a'di tor ki'd eya tente/ e uni gwom piti jin gamu me'd mo.

15 Em pem isa yempa/ cu'thki 'kupki Tapa mo,

haali/ a'di midi buk sho'k pem 'pena gume/ mo.

16 Tuki /e e aha/ mo dhali miyi mii ma 'the e aha/ mo,

haali/ aha/ dina aha/ 'de/ dhali tocu bwa mo.

17 Cuki aha/ 'peni mo ma to'c bwa ma dum pem mo ma,

dhali susi aha/ ka pije/ 'peni mo ma cis pem mo.

18 Hili isi gwo e gom monto'c bwam pem mo dhali gom mo ma du mur pem mo,

dhali gwami aha/ 'pena ris miinthus pemi 'baar mo.

19 Hili isi gwo e ma haali/ 'kup pem njala/ wana risa!

Dhali ki mombujur jin shinuwa shi/i e mo tani uni shi/ki aha/ i e mo be.

20 Ayy jiyi mondiki/em pem mo dhali 'cuki aha/ mo.

Dhalku/ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo, haali/ aha/ budha mo jin hurga/ jwa e/e mo.

21 Dhalki mii jin miinu ki dar gi njadhum dhali miinjkar/ e uni 'tash aha/ 'twa/ mo,

haali/ aha/ corkina cor gom /e mo.

22 Wani 'Kwani ma Israyiil 'ba/ mo ma, ayy Arungimis,

'pena ris monto'c bwam buni mo.

26

Gway ma Dawuu'd.

1 Yeyi aha/ mo ma, ayy Tapa,

haali/ aha/ yana e yam pem ki ya jin dar gi njadhum mo,

dhali aha/ gamkina gwo is e Tapa ki dar gi bwa jin shinu 'kup mo.

2 Nyo/i aha/ mo ma, ayy Tapa dhali pali aha/ mo.

'Cunycuri adum pem mo dhali bwam pem mo.

3 Haali/ mo/en pini iteli sho'k ibwambori em pem mo.

Dhali aha/ yana e ya ma isinj gana/ e/e mo.

4 Aha/ dinaki nyak ca'b ki 'kwani kun ta iman'or gwonthus mo,

walla aha/ dinaki ce e ki 'kwani kun kal mii ka bor mo.

5 Aha/ shi/a mo jin cenu e ki imanmii tonthusi e mo,

dhali aha/ mina diki nyak ca'b ki a'di jin ta thus ki thus mo.

6 Aha/ mina 'thur me'd pem mo gom aha/ dina ka po/ mo,

dhali ya e mo ma gwa'am pini jin 'cithu/ to 'kus mo, ayy Tapa,

7 mmoyuk gway ki 'kall 'kall mo, gway jin 'boruwa 'bor bwa i is mo,

dhali mmo'tora ris miiny jarom pini kun miina /e mo.

8 Ayy Tapa, aha/ ena mo kun 'konu e gu'b pini mo,

dhali e mo jin dina monycam pini mo.

9 Dhalku/ki tor aha/ sho'k ka pupush nyakki imanmii miinthus mo,

walla mondiki/em pem nyakki 'kwani kun 'kosha te/ ma nyor mmowol 'kwani abasa 'cesh mo,

10 'kwani uni gun nyo/a me'd ki nyo/ gom tonthus kun pishinkina uni ki mii mo

dhali me'da bim poros buni uni 'tu'dkunu ki mowan 'kwani is mo.

11 Hili gom aha/ mo tani aha/ yana ki yam pem ki ya jin dar ki ṅadhum mo.
 Wani aha/ 'ba/ mo dhali miyi mii ma 'the e aha/ mo.
 12 Sho'k pem doshki'd e mo ma 'cesh jin ba'da/ ba'd mo.
 Eya dhana buhany 'kwani mo tani aha/ mina 'bor Tapa mii mo be.

27

Gway ma Dawuu'd.

1 Tapa a'di ta monkush pem mo dhali bway gi mowoth pem mo,
 kaja a'di imiga/ ko/ mo?
 Tapa a'di ta'da cur jin telu gwo sho'k mo gom mondiki/em pem mo,
 dhali kaja a'di imiga/ ko/ is mo?
 2 Ki imanmii tonthus tikki aha/ e mo tani uni thu'thkina thu'th 'pen kagahara apo/ aha/ mo,
 uni gun ta 'kup ki aha/ mo dhali kun 'kwark-ina 'kwar ka gwapi/ mo tani uni mini kal 'bar mo dhali ta'k mo be.
 3 Ba aris uni kun 'kamkina 'kam apo/ aha/ mo tani adum pem yisa ko/ is yisa.
 Ba ki mo ma mee cuu'da po/ aha/ mo tani hili aha/ mina wu is ka 'cesh mo.

4 Ton tal 'de/ dotkika/ 'peni Tapa mo, a'di jin miga/ simm e mo mmobathi 'ko'd mo,
 ki aha/ mina ca'b e gu'b gi Tapa mo ka risa cim pemi 'baar mo ki mondiki/em pem mo,
 mmohil monyaro/ gi Tapa mo,
 dhali mmohil isi gwo i e mo gom gu'b gi mondheleladhelel piti mo be.
 5 Haali/ a'di midi bag aha/ eya darha'dam piti mo ka tee jin tocu aha/ bwa mo.
 A'di midi bag aha/ e bwan'kwariny gi gu'b burrinyem piti mo.
 Dhali a'di midi kar aha/ i'kuwosh jin turatur mo.
 6 Dhali shwane/ 'kup pem minu 'de'k ki mis mo apowa ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo kun 'kamki aha/ is mo be.
 Dhali aha/ mina ci to jin 'ciṅhu/ 'kus mmomi-ya bas e gu'b burrinyem piti mo ki cuuwa/ gi moṅ'kuny bwa mo.
 Dhali aha/ mina yuk gway mo dhali mii ko gom Tapa mo.
 7 Ciki ko mo ma, ayy Tapa, ki aha/ 'thera cuuwa/ kagahara mo.
 Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo dhali thoḳi aha/ 'twa/ mo.
 8 /E oki gwo mo ki: Simmi um bwam/ em pem e mo.
 Adum pem o gwo gom /e mo ki:

Bwam/ em pini Tapa, a'di isimmkika/ e mo be.
 9 Dhalku/ ki bag bwam/ em pini 'peni aha/ mo.
 Dhalku/ ki tu'k ciṅkinam pini jin mii /e to ka nyor mo,
 /e jin tana manwoth pem 'thissa/ mo.
 Dhalku/ ki biṅ aha/ asho mo, dhali dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo,
 ayy Arungimis gi mowoth pem mo.
 10 Haala babam pem dhali ata'dam pem uni dhalki aha/ 'pen mo,
 hili Tapa a'di imidi hil aha/ i e mo.
 11 Tori aha/ bway pini mo ma, ayy Tapa, dhali susi aha/ e bway tur jin ba'da/ ba'd mo haali/ goma ris uni kun ta 'kup ki aha/ mo.
 12 Dhalku/ ki ci aha/ ki bwa gi uni kun ta 'kup ki aha/ mo,
 goma ris iman/o gwonthus cukina po/ aha/ mo
 dhali uni wukina shure/ gom mombujur mo.
 13 Aha/ gama gwo is ki aha/ mina par miim 'boro'd gi Tapa e mo
 e mo jin 'kona 'kwani ki e mo.
 14 Cori Tapa mo ma,
 dhali 'bithi is mo dhali dhalka dum pini bu'th mo jin roḳu sho'k mo.
 Nye, cori Tapa mo ma.

28

Gway ma Dawuu'd.

1 E /e mo tani, ayy Tapa, aha/ yukkina /e mo. /E jin ta wosh pem mo, dhalku/ ki ta a'diye/ gom aha/ mo,
 isi ciki/ wakki/ /e mini 'taki ca'b ki shwamm gom aha/ mo tani
 aha/ mina e waki uni gwansan gun iin ka lunḡu'b e jisa 'kulga/ mo.
 2 Ciki 'twam pem jin oka/ gwo gom mo ma di'b is pem jin di'bka/ mo ma,
 me'd jin gwoka/ 'twa/ i /e gom mowoth mo, me'd jin 'de'kkika/ me'd pem ki mis mo 'kup ki mom pini jin miinu to jin koḡu mo jin bol tiya e mo.
 3 Dhalku/ ki nu'th aha/ 'ban nyaḳki imanmii tonthus mo,
 nyaḳki uni gwansan kun ta imanmii to kun ta thus ki thus mo,
 uni gun torkina tor gom moṅku'th is nyaḳki imannyak 'kom buni mo,
 ki mo ma pibi 'kokin eya dum buni mo.
 4 Raḳi uni to ibway isi ki tom buni kun miina uni mo,
 dhali isi ki tonthus buni kun miikina uni mo.
 Raḳi uni to ibway isi ki miin to kun miina uni ki me'd buni mo.
 Garki uni to 'kusi 'twa/ kun mina uni gam mo.
 5 Haali/ uni 'koki dhu miin to gi Tapa mo,

walla miin to ki me'd piti mo.
 A'di midu 'ce'd uni ka 'cesh mo dhali midu diki nyan uni ki mis dok/e mo.
 6 Mom'bor mii midu di gom Tapa mo!
 Haali/ a'di cikki 'twam pem goma di'b is jin di'bkika/ is mo.
 7 Tapa a'di ita mom'bi'th pem mo dhali agongorom pem mo.
 E a'di mo tani adum pem gamki gwo is mo be.
 Wakan aha/ wothkunu mo dhali adum pem midu ya i mis mo,
 dhali ki gway pem jin miga/ yuk mo tani aha/ mina ci a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo.
 8 Tapa a'di ita mom'bi'th gom 'kwanim piti mo.
 A'di ta mo jin huru jwa jin tanu is ki me'd mo gom a'dim piti jin 'koshu ki monyca mo.
 9 Ayy tayi 'kwanim pini is ki me'd mo ma, dhali 'bori mal pini mii mo.
 Tayi/e Amanhil uni mo dhali kali uni ki sule/ sule/ mo.

29

Gway ma Dawuu'd.

1 Ciyi Tapa monyca mo, ayy um gun 'koni momis mo,
 Ciyi Tapa monyca mo dhali mom'bi'th mo.
 2 Ciyi Tapa monyca ki gway piti mo
 dhali lunji Tapa e monyjarom piti jin kogu mo.
 3 'Twa/ gi Tapa a'di diki'da powa ris yi'de/ mo.
 Dhali Arumgimis ki monyca a'di ta 'twan tor ma sho'k mo,
 Tapa jin di'da powa ris yi'de/ 'baar mo.
 4 'Twa/ gi Tapa a'di ta gi mom'bi'th caaca mo,
 dhali 'twa/ gi Tapa a'di 'tu'dkunu mo ki mo/ ek mo.
 5 'Twa/ gi Tapa a'di 'ce'dki cwa kun wana e ka bwanayaiis bwa mo,
 Tapa a'di 'ce'dki cwa kun wana e ka bwanayaiis bwa mo kun ta cwa gi Pan Lubnaan bwa mo.
 6 A'di ki kar cwa yan e Pan Lubnaan mmopeya njalbothonj mo me'd ari bip mo,
 dhali 'Kuwosh Siryuun me'd dhuru'c ari morbip mo jin shwa'da nyor ka nyor mo.
 7 'Twa/ gi Tapa a'di dhi'thki mo ka le'dan o'd ki 'bala'c 'bala'c mo.
 8 'Twa/ gi Tapa a'di yikinki mombwaasho is mo,
 Tapa a'di yikinki mombwaasho is ki Panj Kaadish mo.
 9 'Twa/ gi Tapa a'di ki dhu abuyymo mmodho'th ushan mo
 dhali mmo'cwar 'cemen gi bwanycwa mo.

Dhali e gu'b gi mondheleladhelel piti mo tani aris 'kwani 'baar mo cuun ki: Monyca mo.
 10 Tapa a'di ca'bki'da powa kursi apowa gannu/ yi'de/ mo,
 Tapa a'di ca'bki'da powa kursi ma malik ki sule/ sule/ mo.
 11 Dhalki Tapa ci mom'bi'th piti ki 'kwanim piti mo.
 Dhalki Tapa 'bor 'kwanim piti mii ki monjku'th is mo.

30

Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mmo'ci gu'b gi mondheleladhelel ka Arumgimis mo.

1 Aha/ mina kar /e ki ca mo, ayy Tapa, haali/ /e 'de'kki aha/ ki mis mo,
 dhali/e diki dhal uni gwansan bway mo kun ta 'kup ki aha/ mo mmo'kuny bwa apo/ aha/ mo.
 2 Ayy Tapa Arumgimis pem, aha/ gwona 'twa/ e /e gom mowoth mo,
 dhali /e wacki aha/ mo be.
 3 Ayy Tapa, / e 'cwamkina akashiram pem 'pena Haawiya mo,
 dhali war aha/ mondiki/em pem is mo 'peni bwaman uni gwansan kun iikin ka lungu'b e jisa 'kulga/ mo.
 4 Yuki gway mmoma'j Tapa mo, ayy um piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,
 dhali ciji a'borim bwa i is gom gway piti jin kogu mo,
 5 Haali/ anyor piti di'd mo hili jasi gom ari mo mo,
 dhali mii ma 'them piti a'di di'd ki sule/ sule/ mo.
 Ko jin gwonu a'di midu di gom mon'thiny mo tani
 hili mon'kuny bwa a'di pu'dki'd mon'thamo/ mo be.
 6 Haali/ me'd aha/ mo tani aha/ ona gwo e mom pem jin isha to ka enthus mo ki:
 Aha/ minu 'koki jo'c ki sule/ mo.
 7 Ki mii ma 'them pini mo, ayy Tapa,
 /e telki aha/ sho'k mo me'd 'kuwosha turga/ jin 'bitha'bi'th mo.
 / E bagki jis/ em pini mo tani dhali aha/ merkina mo.
 8 E /e mo tani ayy Tapa, aha/ gwokina mo
 dhali e Tapa mo tani aha/ karkina mo jin di'buwa di'b is mo.
 9 To wakata midu 'dap e mowum pem mo wakki/ aha/ yana ka 'cesh e jisa 'kulga/ mo?
 A/dhali mina bu'da 'ceshi manj /eya?
 A/dhali mina a'di itor mom pini jin tana /e a/ isin gana/ mowa?

¹⁰ Ciki gwo mo ma, ayy Tapa, dhali miiyi mii ma 'the gom aha/ mo.

Ayy Tapa, wari /e ka manwoth aha/ mo ma.

¹¹ /E tu'kki moŋkom pem ki mo jin peka/ imis mo.

Dhali /e 'cuŋki aha/ burrinyen shawaal mo dhali 'kam aha/ ki moŋ'kuny bwa mo,

¹² ka kashiram pem midi maŋ /e mo dhali diki di ki shwamm mo.

Ayy Tapa Arumgimis pem mo, aha/ mina ci /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki sule/ sule/ mo.

31

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ /E /e mo tani ayy Tapa, aha/ simmkina mom pem jin huru jwa e mo.

Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.

E mo ma kar/em pini mo tani 'cuŋki aha/ mo.

² Kari 'cem pini gom aha/ mo ma.

'Cwami aha/ ki 'ta'b mo.

Wari /e ki wosh jin miga/ hur jwa mo,

dhali mmota acur jin 'bitha'bi'th jin midi ta aha/ is ki me'd mo.

³ Nye, /e ta wosh pem mo dhali acur pem mo, gom gway gi gway pini mo tani susi aha/ mo

ma dhali shuyi aha/ bway mo.

⁴ Susi aha/ ka piŋe/ 'pena gume/ jin bagkunu gom aha/ mo,

haali/ /e ta jim pem jin hurga/ jwa mo.

⁵ E me'd pini mo tani aha/ cikina shi/in pem mo.

/E wanki aha/ 'ba/ mo, ayy Tapa, Arumgimis jin ta isiŋ gana/ mo.

⁶ /E shi/ki uni gwansan i e mo uni gun cina hirdhe/ ki pe'th ki tompinycon kun luŋu mo.

Bahili aha/ gamkina gwo is e Tapa mo.

⁷ Aha/ mina bwa 'kuny mo dhali 'bor mo gom mo/en pini jin telu sho'k mo,

haali/ /e hilki mom pem jin tocu aha/ bwa mo,

dhali /e yipki 'kup mo goma ris uni kun ta 'kup gi aha/ mo,

⁸ dhali /e diki ci aha/ e me'd gi uni kun ta 'kup gi aha/ mo.

/E dhuki sho'k pem e mo ma 'cesh jin beeyabee mo.

⁹ Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo, ayy Tapa, haali/ aha/ dina e mo ma cis mo.

Em pem shi/ ki is mo gom jwakat jin jwakatki'd mo,

eya kashiram pem mo dhali buŋwar is pem si'da/ mo.

¹⁰ Haali/ mondiki/em pem 'baaru mo jasi ki mondit bwa mo,

dhali yil pem ki jasi mowuwa shure/ mo.

Mom'bi'th pem ushki me'd mo gom mondin pem jin 'bushura/ 'bushur mo,

dhala simam buŋwar is pem tana 'kala/ 'kala/ mo.

¹¹ Aha/ tana jin thuny/ 'twa/ i is ka ris uni kun ta 'kup ki aha/ mo,

dhali aha/ shi/u i e ki uni gun nyak 'ko ki aha/ mo,

dhali aha/ tana to jin guna uni ki e mo ki moŋko/ is mo, unim pem kun mishi aha/ mo,

dhali uni gwansan kun parki aha/ e mo e bway tur mo tani uni 'cuŋki aha/ i 'kup mo.

¹² Aha/ ŋakunu me'd jan 'de/ jin wuki'd mo.

Dhali aha/ wakina e ki toŋ'kul bwa jin waki'd mo.

¹³ Nye, aha/ cikina ris 'kwani 'baar mo shilki gwalish mo

mmo'dowa ŋur ŋur 'twan'kal kuku/ mo,

me'd jin 'tuntulkina uni isi montal 'de/ apo/ aha/ mo,

me'd jin wu'th'kina uni awu'th mmo'bu'th mondiki/em pem mo.

¹⁴ Hili aha/ gamkina gwo is e /e mo, ayy Tapa.

Aha/ ona gwo mo ki: /E tana Arumgimis pem mo.

¹⁵ Mom pem uni 'kon e me'd pini mo.

'Cuŋki aha/ mo 'peni me'd ma ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo dhali uni kun to'cki aha/ bwa mo.

¹⁶ Dhalki bwam/em pini a'di kushu mo mo e cin'kinam pini mo.

Tayi aha/ is ki me'd mo e mo/en pini jin telu sho'k mo.

¹⁷ Dhalku/ ki dhal aha/ mo mmodi ki mo ma 'the is mo, ayy Tapa mo,

haali/ aha/ yukkina /e mo.

Dhalki uni kun mii tonthus idhukunu 'te/ ki mo ma 'the is mo

dhali dhalki uni ii 'ce us kan e mo ma Haawiya mo.

¹⁸ Dhalka le'd kun tana tor tana 'diye/ mo,

uni oki gwo sor apo/ uniŋ kar/ e mo

e mo jin dhuna uni 'ba/ ki ca mo dhali mo ma bujur mo.

¹⁹ Ayy mom'boro'd pini wa'di ish ka enthusa!

A'di jin karkina /e gom uni gwansan kun ko/ ki /e mo

dhali wagas mo gom uni gwansan kun bu'thki mo jin huru jwa e /e mo,

e jis/ e gi iya/ gi 'kwani mo.

²⁰ Dhali buŋ'kus pini mo tani a'di ibagki uni mo

'pena risa wu'th gi 'kwani mo.

/E dhuki uni ki 'dantar e bwan'kwariny ma darha'dam pini mo

'pena risa le'd jin biruwa bir mo.

- 21 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo, haali/ a'di wa'di 'bora mmoṭor mo/en piti jin telu sho'k e aha/ mo
 ki aha/ karu mo mmohem me'd 'penjkuman bampa/ mo.
- 22 Aha/ okina gwo e mo ma ayy/ayy/ayy pem mo ki:
 Aha/ borkunu ki 'bal 'bal itaga dhana/ mo 'peni jis/em pini mo.
 Hili/e ciḱki mom pem jin di'bkika/ di'b is mo ki aha/ gwokina 'twa/i/e gom mowoth mo.
- 23 Eni Tapa mo, aris umi 'baar mo kun ta kum piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.
 Arungimis dhuki uni kun ta ku isinj gana/ mo,
 hili tom piti kun mina a'di irak 'kwani to ibway ishki'd ka enthus mo gom uni kun ḱalki mii mo mmo'theḱ 'ba/ imis mo.
- 24 'Bithi is mo dhali dhalka dum pini bu'th mo jin roḱu sho'k mo,
 aris umi 'baar mo kun ḱorki Tapa mo.

32

- Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuḱu mo mmoyetha ye'th sho'k ki gwo mo.*
- 1 Mom'bor mii gom a'di jin gwamkunu gwon dhaṅ piti mo,
 a'di jin ta miinthus piti jin kumkunu 'kup mo.
- 2 Mom'bor mii gom wathi/ jin dina Tapa ki yer is ki gway gom miinthusa kamu/ mo,
 dhali e shi/in piti mo tani mo ma he'k e piyi'd mo.
- 3 Ki aha/ dinaki tor gwo miinthus pem mo tani buṅgar is pem a'di muṭti'di 'baar mo
 e mo/ohon pem ka tee 'baar mo.
- 4 Haali/ montee dhali mon'thiny mo tani me'd pini diṭadiṭ apo/ aha/ mo.
 Mom'bi'th pem a'di ku'thki'd mo me'd mom'batha'd jin 'koshki to moyuran-tee mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 5 Aha/ nyithkina miinthus pem e/e mo dhali aha/ dinaki bag miinthus pem mo.
 Aha/ ona gwo mo ki: Aha/ mina pi gwon dhaṅ pem ki Tapa mo.
 Dhali yan'ko'd / e gwamki aha/ gom miinthus jin di aha/ i'ba/ mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 6 Wakan dhalka ris 'kwani 'baar mo kun tana gayiin 'thon e/e mo.
 Ka tee ma cis mo, dhali ka tente/ kun sona dhan yi'de/ mo tani uni mol a'di gam mo.
- 7/E ta mombag gom aha/ mo

- dhali /e 'tashki aha/ 'twa/ mo 'peni monto'c bwa mo.
 Dhali /e 'kamki aha/ ki mony'cuḱ mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 8 Aha/ mina ye'th /e sho'k mo dhali tor /e bway jin mina /e iya mo be.
 Aha/ mina logom /e ki gwo mo ki em pem jin midi di apo/ /e mo.
- 9 Dhalku/ ki wa e ki shumaram walla bagal kun mol 'twa/ wal mo,
 uni kun minu 'kali'th is mo dhali 'kamu'th 'twa/ ka lijaam mo
 isi ciki/ ki uni mini 'koki so 'peni /e mo.
- 10 To kun diṭ bwa gom 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni tana ris mo,
 hili mo/en jin teli sho'k mo a'di 'kam a'di is mo a'di jin gamki gwo is e Tapa mo.
- 11 'Bori bwa e Tapa mo dhali 'kunyi bwa mo ayy um 'kwani kun tana ḱar/e mo,
 dhali kumi cuuwa/ gom mon'kuny bwa mo, aris um kun dhelel ma du mo.

33

- 1 'Kunyi bwa mo ma e Tapa, ayy um 'kwani kun tana ḱar/e mo.
 Maṅa maṅ jin 'dapa'd gom uni kun dhelel ma du mo.
- 2 Maṅi Tapa ka dhenḱhenye/ jin buku/ mo,
 dhali yuḱi gway gom a'di ka dhenḱhenye/ jin 'kon ma shu/i 'kume'd mo.
- 3 Yuḱi gway gom a'di, gway jin ta jin this mo, buḱa shu/ ki me'd jin ta gwocon mo, ki 'kus jin caaca mo.
- 4 Haali/ gwo gi Tapa mo tani uni ha me'd mo.
 Dhali aris miim piti uni miikunu ki mii ma isinj gana/ mo.
- 5 A'di enki momii ma ḱar/e mo dhali mo jin miinu ki dar gi mo ma gwar 'de/ mo.
 Mony'cesh a'di 'tu'du/ mo ki mo/en gi Tapa jin teli sho'k mo.
- 6 Ki gwo gi Tapa mo tani momis uḱkunu mo dhali aris to kun 'koni bwaman uni ki shi/in jin shi/ini'd 'peni 'twam piti mo.
- 7 A'di ki tula ris yi'de/ is mo dhali kumma/ yi'de/ mo me'd jin 'thuthu/ uni ibwaman a'di ma gasaas mo.
 A'di ki dhu yi'dej 'kulga/ e mo kun dhunu to mo.
- 8 Dhalki aris 'kwani 'baar kun 'kon e mony'cesh ḱo/ Tapa mo.
 Dhalki aris 'kwani 'baar kun 'kon e mony'cesh doshon ki monḱo/ is gom a'di mo.
- 9 Haali/ a'di torḱi gwo mo tani dhali a'di pu'dki'd kan mo.
 Dhali a'di ḱanki gwo mo tani dhali gwo doshki'd mo.
- 10 Tapa ki ḱal gwo kun logoma kal gi 'kwaniny'cesh mo mmota gwo jin di bwa 'te/ mo.

A'di ki non mo jin thosona 'kwani 'kup 'twa/ mo.
 11 Gwo logom gi Tapa mo tani a'di doshki'd ki sule/ mo.
 Gwoŋ kulum eya dum piti mo tani a'di diki'd ki sule/ goma risa nyaḱum yil gi 'kwani mo.
 12 Mom'bor mii gom kal gi 'kwani jin tan ma Arungimis Tapa mo,
 'kwani kun kwanykina a'di mo mmota mal piti mo.
 13 Tapa hilki mo ka luŋu'b 'peni momis mmopara ris iya/ gi 'kwaniny'cesh e mo.
 14 'Peni mo jin ɕa'bkina a'di eya ƙursi ma maliḱ mo tani a'di ki hil mo mo apowa ris 'kwani gi mony'cesh mo.
 15 A'di ta a'di jin akki'da dum buni e 'baar mo,
 dhali a'di ki hila ris miim buni kun miina uni mo.
 16 Amaliḱ a'di 'konuki ta is ki me'd ki dhan 'kwani ma meem piti mo.
 Wathi/ gom mo ma mee mo tani a'di 'konuki 'cuḱ ki dhan mom'bi'th piti mo.
 17 Shumarum gi mo ma mee mo tani a'di ta tom pe'th gi mo ma 'teŋ kape/ gi mo jin pinu mii e mo.
 Dhali ki dhan mo ma 'bi'th ma dem dem piti mo tani a'di molu ta is ki me'd mo.
 18 Hili mo mo ma, e gi Tapa a'di di'd apo/ uni gwansan kun ƙo/ki a'di mo,
 apo/ uni gwansan kun takin gi mo ma 'teŋ kape/ gi mo/en piti jin telkunu sho'k mo,
 19 ki a'di mididi 'cuḱa ƙashiram buni 'peni mowu mo,
 dhali dhu uni ki e mo e yil jin 'kosha te/ mo.
 20 Akashiram bana a'di ɕorki Tapa mo.
 A'di ta'da Manwoth gom ana mo dhali agongorom bana mo.
 21 Nye, adum bana 'kunykina bwa mo e a'di mo
 haali/ ana gamkina gwo is e gway piti jin kogu mo.
 22 Dhalki mo/en pini jin telu sho'k, ayy Tapa, di'd eya po/ aman mo,
 isi kani, me'd jin tana aman ka 'teŋ kape/ e / e mo.

34

Gway ma Dawuu'd, ki a'di ki mii me'd wathi/ jin gus ma du mo ibwambor ma Abi-maalik mo. Wakan a'di urki a'di ka pije/ mo dhali a'di ki 'kosh ya mo.
 1 Aha/ 'bora Tapa mii isa yempa/ mo.
 Momaj mididi isa yempa/ e 'twam pem mo.
 2 Akashiram pem kar is ki ca e Tapa mo.
 Dhalki uni gwansan kun 'koshu ki isa nyor ciḱ a'di mo dhali 'bor bwa mo.
 3 Ayy kari Tapa ki ca nyaḱki aha/ mo,

dhali dhalki ana kara gway piti ki ca imontaḱ de/ mo.
 4 Aha/ nḱapkina Tapa mo dhali a'di thoḱki aha/ 'twa/ mo,
 dhali 'cuḱ aha/ mo 'pena ris monḱo/ is pem mo.
 5 Hili 'kup ki a'di mo dhali kushi mo mo wakan ki bwam/em bum mini 'koki 'ko ki mo ma 'the is mo.
 6 Wathi/ ha'th'ko'd yan gwoki'd mo dhali Tapa ciḱki a'di mo
 dhali ta a'di is ki me'd mo 'pena ris mont'o'c bwam piti mo.
 7 Aman'doyu gwo gi Tapa 'kamki'da 'kam ka kul is gom uni gwansan kun ƙo/ki a'di mo,
 dhali 'cuḱ uni mo.
 8 Ayy nyoḱi ma dhali par e ki Tapa 'boro'd mo.
 Mom'bor bwa gom wathi/ jin bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo.
 9 Ayy ƙoki Tapa mo um piti kun dhuuni ki she/ ki dhelel dhelel mo,
 haali/ uni gwansan kun ƙo/ki a'di mo tani 'kona ton tiya ki har mo.
 10 Ushi dhuruca dhop uni hari to mo haali/ uni 'kosha te/ mo
 hili uni gwansan kun simmki Tapa e mo tani uni 'koki har tom 'boro'da kamu/ mo.
 11 Iiyu/ ma, ayy iya/ mo, ciḱi gwo 'peni aha/ mo.
 Aha/ mina ɕor um gwo gom monḱo/ is gom Tapa mo.
 12 Wathi/ jana i/ona bwa ki mondiki/e mo,
 dhali 'thoth bwa ka yempa/ ki a'di mina bwa 'kuny ka yempa/ gom tom 'boro'd mo?
 13 Nona le'd pini 'twa/ 'peni gwon thus mo dhali 'twam pini mmo/o gwo ka he'k e mo.
 14 Ƙwa/ i bwa mo 'peni tonthus mo dhali miiyi ki 'bore/ mo.
 Simmi monḱu'th is e mo dhali uri a'di isho'k mo.
 15 E gi Tapa a'di di'da po/ uni kun miin ka ƙar/e mo
 dhali 'cem piti 'kup ki kom buni mo.
 16 Bwam/e gi Tapa di'da po/ imanmii tonthus mo,
 ki uni minu 'ciḱh 'twa/ mo ki uni minu 'koki dok/e ka e e mony'cesh mo.
 17 Ki uni kun mii miiḱkar/ e gwokin gom mowoth mo tani Tapa ciḱki uni mo
 dhali 'cuḱ uni mo 'peni aris mont'o'c bwam buni mo.
 18 Tapa 'disha'dish ka yempa/ e uni kun 'ce'dkunuwa du mo
 dhali ta uni is ki me'd mo uni kun siri'ckunu shi/in ki sho'k mo.

19 Monto'c bwa tana ris gom a'di jin mii miinjkar/e mo,
 hili Tapa 'cukki a'di 'peni uni 'baar mo.
 20 A'di ki dhuwa risa simam piti 'baar mo.
 Simam pitinj kamu/ yisa 'ce'dkunuwa.
 21 Tonthus jin miinu midu 'kosha manmii tonthus mo,
 dhali uni gwansan kun shi/ki 'kwani kun mii miinjkar/e i e mo tani minu wak mo be.
 22 Tapa a'di wanki mondiki/e gi cinjinam piti 'ba/ mo.
 Jan tal 'den kamu/ 'peni uni gwansan kun bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo tani minu 'koki wak mo be.

35

Gway ma Dawuu'd.

1 Jemi ajem 'kup mo ma, ayy Tapa, nyakki uni gwansan kun jemki aha/ 'kup mo.
 Asi apo/ uni gwansan kun askin apo/ aha/ mo ma.
 2 Bu'thka gongoro/ ki me'd mo dhali to mmo-cesh is mo
 dhali cuyi mis gom mowoth pem mo.
 3 'Deka mee she mis mo dhali ameeny 'cith is mo
 apo/ uni kun urki aha/ isho'k mo.
 Oyi gwo goma kashiram pem mo ki:
 Aha/ tana man'cuk pini mo.
 4 Dhalki uni dhukunu 'te/ ki mo ma 'the is mo dhali ush tak mo
 uni gwansan kun simmki mondiki/em pem e mo.
 Dhalki uni tu'kkunu ka nyan'ko'd mo dhali non 'twa/ mo
 uni kun pishinki mo gi 'pen mo mmomii tonthus apo/ aha/ mo.
 5 Dhalki uni wana e ka 'pi'b ibwambori 'tham mo
 ka man'doyu gwo gi Tapa ki ur uni ki sule/ sule/ mo.
 6 Dhalki bway buni ta'da 'tum mo dhali dheresa dheres mo,
 ka man'doyu gwo gi Tapa ki ur uni isho'k mo.
 7 Ki dar gi 'kup mii mo tani uni bagkina gumem buni gom aha/ mo.
 Dhali ki dar gi 'kup mii mo tani uni cwanyki jis gom mondiki/em pem mo.
 8 Dhalki mo kun toru sho'k ka pupush pu'du'd apo/ uni ki e ka wu mo.
 Dhalka gumem buni kun бага uni mo tani bu'th uni mo.
 Dhalki uni ta'kkin ibwaman uni mmo'ce'd sho'k ka pupush mo.
 9 Dhali yan'ko'd akashiram pem 'kunya bwa e Tapa mo
 mmoyuk gway mmomaja man gom mony'cuk piti mo.
 10 Arisa simam pem mini o gwo mo ki:

Ayy Tapa, kaja a'di jin waki /e mo,
 /e jin 'cuk a'di jin 'ka'da is ki 'ka'd mo
 'peni a'di jin 'bitha'bi'th gom a'di mo,
 dhali a'di jin 'ka'da is dhali a'di jin midu mii ta gi to mo 'peni a'di jin shi/ki a'di is mo.
 11 Iman/o gwo kun dupuna dupi e mo tani uni cuki mis apo/ aha/ mo.
 Uni dotki aha/ to kun 'koka/ki mish 'ban mo.
 12 Uni ki ci aha/ tonthus ka nyan'ko'd gom tom 'borga/ kun miiga/ gom uni mo.
 Akashiram pem a'di 'bushura/ 'bushur mo.
 13 Hili aha/, ki uni 'ba'thkin mo tani - aha/ hi'thkina burrinyen shawaal mo,
 aha/ shi/kina is pem ki monga/ to mo.
 Aha/ 'thokina ki 'kup pem jin karka/ ka lungu'b abor pem mo
 14 me'd jin jwaka'kunu aha/ adu goma mugum pem mo dhala kam pem mo.
 Aha/ yakina ka kul is me'd jan tal 'de/ jin gwoki'd goma ta'dam piti mo,
 mmobit 'kup ka lungu'b dhali ko ki gwony jabu'th mo.
 15 Hili e mombit pem mo tani uni tulki is mo mmope'th ki kuss kuss mo,
 uni tulki is mmontal 'de/ apo/ aha/ mo.
 Uni kun ta njwol kun molka/ mo tani thu'thki aha/ 'pen ki dar gi mondak mo.
 16 Uni ci aha/ tinya/ ka mak mo ki nyanye/ dhali ki nyanye/ mo.
 Uni 'pe'dki aha/ shem buni i is mo.
 17 Kakasja, ayy Tapa, mina /e ca'bi gu is mo kan?
 'Cwami aha/ mo 'peni mo ma bujur buni kun 'ce'du sho'k mo,
 mondiki/em pem 'pena risa dhop mo.
 18 Dhali yan'ko'd aha/ mina ci /e mom'bor bwa i is e bwaman ma waambuhany 'kwani mo.
 Dhali e mom'bi'th ma waambuhany 'kwani mo tani aha/ mina manj /e mo.
 19 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo mmo'kunya bwa apo/ aha/ mo
 uni kun mii aha/ ki shi/ kun ta 'kup ki aha/ mo,
 dhali dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo mmoshi'b e
 kun shi/ aha/ i e ki dar gi mii kamu/ mo.
 20 Haali/ uni 'koki o gwo gom monku'th is mo,
 hili apo/ uni gwansan kun 'kon ki biyuu e mony'cesh mo tani
 uni bwaaki gwo kun hekuwa he'k e mo.
 21 Uni ka'dki 'twam buni kun beeyabee apo/ aha/ mo.
 Uni oki gwo mo ki: Soso soso.
 Em bana parki a'di e mo.
 22 /E mishkin mo, ayy Tapa. Dhalku/ ki ca'b ki shwamm mo ma,
 ayy Tapa, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ mo.

23 Muri is pini mo ma, dhali meri is gom tom pem jin rak aha/ mo, dhali tom pem jin pu'du'd mo. Arumgimis pem mo dhali Tapam pem mo.
 24 Yeyaa/ mo, ayy Tapa, Arumgimis pem, isi ki mii ma kar/em pini mo, dhali dhalku/ ki dhal uni bway mo mmo'kuny bwa apo/ aha/ mo.
 25 Dhalku/ uni ki dhal bway mo mmo/o gwo e is buni mo ki:
 Soo, ana tana gi to kun on ma dum bana mo. Dhalku/ uni ki dhal bway mo mmo/o gwo mo ki: Ana loskina a'di ki 'kolo'c mo.
 26 Dhalki uni dhuuni ki mo ma 'the is mo dhali dunguru/ ka du isi montal 'de/ mo
 uni kun 'kunykina bwa mo apowa cis pem mo.
 Dhalki uni kumu is ki mo ma 'the is mo dhali ki mo jin ushuwa tak tak mo,
 uni kun dhu is buni ki ca apo/ aha/ mo.
 27 Dhalki uni gwansan kun 'kona gwo i bwa gom moyem pem
 kam cuuwa/ mo gom mon'kuny bwa mo dhali mom'bor bwa mo,
 dhali o gwo ki sule/ sule/ mo ki:
 Tapa a'di caaca mo,
 a'di jin 'kunya bwa e miin to gi cinjinam piti jin gama a'di adu is mo.
 28 Dhali yan'ko'd 'twa/ pem midi tor gwo gom mii ma kar/em pini mo
 dhali moman pini isa yempa/ isa yempa/ mo.

36

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd, a'di jin ta cinjina/ gi Tapa mo.
 1 Gwon dhan oki a'di jin ta thus ki thus gwo mo ki 'kula'kul eya dum piti mo.
 Monko/ isa kamu/ yisa di'da goma Arumgimis e bwambor jis/ em piti mo.
 2 Haali/ a'di o gwo man ka mak gom is piti mo e em pitin gana/ mo
 ki miinthus piti minu 'koki gam mo dhali shi/i e mo.
 3 Gwo 'peni twam piti mo tani uni tana pibi mo dhali mo jin hekuwa he'k e mo.
 A'di daki'd mo 'peni mo jin miina a'di ki yuk yuk mo dhali mii ki 'bore/ mo.
 4 A'di ci is piti ki gwo ma pibi ma wu'th mo ki a'di di'd mmo/isha ankar piti mo.
 A'di ki kar is piti e bway jin diki 'bor mo.
 5 Mo/en pini jin teli sho'k mo tani, ayy Tapa, a'di jithirki'd e momis mo,
 dhali mii gi isin ganam pini eya rak mo.
 6 Mii ma kar/em pini a'di wana e ki wosh kun turatur kun ta ku ma Arumgimis mo,
 gwon dwall pini kun toru gwo 'twa/a 'cesh mo uni wana e ki dhan 'kul yi'de/ mo.

'Kwani dhali tombwaasho takina / e is ki me'd mo, ayy Tapa.
 7 Mo/ en pini jin teli sho'k mo tani wa'di yinthowa, ayy Arumgimis.
 Uci gi 'kwaniny'cesh uni bu'thki mo jin huru jwa eya kashira/ ma bim pini mo.
 8 Uni yukkina yuk e gu'b pini jin isha to ka enthus mo,
 dhali / e ciki uni to mmopi mo 'peni yi'de/ jin 'kunykina / e bwa mo.
 9 Haali/ e / e mo tani / e a'di ta mondiki/ e jin kashki'd mo.
 E monkush pini mo tani am parkina monkush e mo.
 10 Ayy tikiri mo/en pini jin teli sho'k ki sule/ gom uni gwansan kun mishki / e mo, dhali bway gi mowoth pini gom uni kun dhelel ma du ki dhelel mo.
 11 Dhalku/ ki dhal sho'k gi a'di jin kar 'ba/ ki ca mmopu'da po/ aha/ mo,
 walla me'd gi a'di jin ta thus ki thus mmobor aha/ mmosi'da/ si'd mo.
 12 'Kwani kun ta imanmii tonthus ishkin ki rap rap mo,
 uni kun torkunu 'ko'da 'cesh mo, mmomol cu mo.

37

Gway ma Dawuu'd.

1 Dhalku/ is pini ki anan mo goma manthu'th to mii mo,
 dhalku/ dhapan ki mii ta gom imanthu'th to mii mo.
 2 Haali/ uni mini la us ki jog me'da sho mo, dhali ku'th mo me'da sho mo.
 3 Gami gwo is e Tapa mo, dhali miyi ki 'bore/ mo.
 Wakan ki / e mini ca'b eya 'cesh mo, dhali 'kuny bwa mo gom mo jin mina / e ca'b ki 'dantar mo.
 4 Budhi mo jin 'kunyu bwa e Tapa mo,
 dhali a'di midi ci / e to kun gwon ma dum pini mo.
 5 Cuthi bway pini 'kup ki Tapa mo.
 Dhali gami gwo is e a'di mo, dhali a'di midi kal mii mo be.
 6 Dhali a'di midi kal mom pini jin minu ye / e mo e monkush mo
 dhali tom 'boro'd pini mina e waki montee mo.
 7 Doshi naskina/ e bwambor gi Tapa mo dhali coriya cor ki bwa jin 'kuçu/ ki 'kari'th gon a'di mo.
 Dhalku/ is ki anan apo/ a'di jin gam mii adu is e bway piti mo,
 apo/ wathi/ jin kali tonthus ka pije/ ki mii jin pishina a'di ki 'pen mo.
 8 Daki 'pena nyor mo dhali dhalka nyor jin shwanu 'pen mo.

Dhalku/ is pini ki anan mo, a'di jin kuthi is jasi gom tonthus mo.

⁹ Haali/ amanmii tonthus mo tani a'di minu la 'ciḥ mo,

hili uni gwansan kun çorki Tapa mo tani uni a'di imini gam mony'cesh mo.

¹⁰ Çori naskina/ ari'ceenne/ mo dhali amanmii tonthus midi di dok/e yisa.

Ba me'd jin hila um a'di ki a'di di'd e mom piti ki 'bore/ mo tani a'di midi di yisa.

¹¹ Hili uni kun 'thup ma du mini gam mony'cesh mo

dhali 'kuny bwa e is buni mo e mo jin isha to ka enthus ki mii jin gama uni adu is mo.

¹² Amanmii tonthus a'di mii'da wu'th apo/ a'diñ kar/e mo

dhali 'pe'd shem piti apo/ a'di mo,

¹³ hili Tapa pe'thki a'di jin mii tonthus mo haali/ a'di mishki'd ka teem piti pu'dki'd mo be.

¹⁴ Imanmii tonthus uni buki gandal buni mo dhali gwana'da bwam buni mo, mmokal ka 'cesh uni kun hatha'ko'd mo dhali kun mini mii ta gi to mo.

dhali 'kosh uni gwansan kun iin ki iin dhelelga/ mo.

¹⁵ Gandal buni mini ciça dum buninç gana/ mo,

dhali abwam buni minu 'ce'd bwa mo be.

¹⁶ To kun tana a'diñ kar/ e ush'ceenne/ mo tani a'di 'boro'd mo

mmobol to jin ishi'd ka enthus ma ris uni kun mii tonthus e mo.

¹⁷ Haala bi gi imanmii tonthus mo tani uni minu 'ce'd mo,

hili Tapa a'di dhuki imanmii miinçkar/ e mo.

¹⁸ Tapa a'di mishki'da tee gi uni kun 'kon ki dar gi mii 'ba/ mo,

dhali mal buni ça'bki'd ki sule/ sule/ mo.

¹⁹ Uni minu 'koki dhu ki mo ma 'the is ka tee kun ta thus ki thus mo,

dhali ka tee jin mina te/ 'kosh mo tani uni mini ta gi to jin ish ka enthus mo.

²⁰ Hili imanmii tonthus mo tani uni 'ce'dki sho'k mo.

Aris uni kun ta 'kup gi Tapa mo tani uni wana e ki monyca ma shon dhii/i'd mo,

uni kun la puu mo – dhali uni kun wana e ka ku'd kun la puu mo.

²¹ Amanmii tonthus barki to kal 'peni 'kwani mo tani, dhali mol çiya murem piti ka nyanç'ko'd mo,

hili a'diñ kar/ e ta'da 'the mo dhali ç'i'da ç'i mo.

²² Haali/ uni gwansan kun 'boru mii ki Tapa mo tani uni mini gam mony'cesh mo, hili uni gwansan kun jeenu ki a'di mo tani uni minu 'ciḥ 'twa/ mo be.

²³ Naḡgin jin tana wathi/ mo tani a'di 'peni Tapa mo,

dhali a'di telki a'di sho'k mo e bway jin mina bwa 'kuny a'di mo.

²⁴ Ba ki a'di midi biḥ mo tani a'di minu 'koki biḥa sho 'kup ka lunçu'b mo,

haali/ Tapa a'di ta mondinç gom me'd piti mo.

²⁵ Aha/ tana dhuru'c 'thissa/ mo dhali shwane/ aha/ tana dhan mo.

Hili naskina/ aha/ dinaki par a'diñ kar/ e e dhalkunu 'pen mo

walla uçim piti mmo'tho tonte/ mo.

²⁶ A'di çiki to ka 'ka'd me'di is mo ka yempa/ mo dhali ç'i to mo,

dhali uçim piti warkin ki uni kun 'bor mii mo.

²⁷ Kwa/ i bwa mo 'peni tonthus mo dhali miyi ki 'bore/ mo,

wakan ki/ e mini di ki sule/ sule/ mo.

²⁸ Haali/ Tapa a'di enki mo jin 'konuki miya mii ka gwar 'de/ mo.

A'di midi diki dhal unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel 'pen mo.

Imanmii miinçkar/ e minu dhu ki sule/ sule/ mo.

Hili uçi gi imanmii tonthus mo tani uni minu 'ciḥ 'twa/ mo.

²⁹ Imanmii miinçkar/ e mini gam mony'cesh mo

dhali ça'ba pu/ a'di ki sule/ sule/ mo.

³⁰ 'Twa/ ma manmii miinçkar/ e mo tani a'di bahki gwo gom moyuk mo

dhali ale'd oki gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.

³¹ Dhali gwonçan ma Arungimis piti jin çinu mo tani a'di di'da dum piti mo.

Dhali naḡgin piti 'koki yeresa/ yeres mo.

³² Amanmii tonthus a'di timki a'diñ kar/ e mo

dhali simm a'di e mo mmo'kosh mo.

³³ Tapa a'di midi diki dhal a'di 'pen e mom'bi'th piti mo,

walla dhal a'di ki a'di minu waç mo me'd jin minu sus a'di e mondwall gwo mo.

³⁴ Çori Tapa mo dhali kari bway piti mo dhali a'di midi kar/ e ki ca mo mmogam mal gi mony'cesh mo.

/ E mini hil mony'ce'd sho'k ma manmii tonthus mo.

³⁵ Aha/ hilkina manmii tonthus mo mmomii mii gi 'ba/ mo,

dhali mmotura tur me'da bwanyayis gi Pan Lubnaan mo.

³⁶ Dok/ e aha/ yakina ki yam pe mo dhali hili a'di diki di dok/ e mo.

Ba aha/ naçkina a'di mo tani a'di 'konuki gam mo be.

³⁷ 'Cunçuri wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo dhali hili mo mo ma a'di jin dhelel ma du mo,

haali/ emen 'kon gom wathi/ gi monjku'th is mo.
 38 Hili imandhanj gwo mo tani uni minu 'ce'd sho'k imonta' de/ mo.
 Dhali emen gi imanmii tonthus mo tani uni minu 'ciṭh mo be.
 39 Bway gi mowoth gom wathinj kar/ e mo tani a'di 'peni Tapa mo be.
 A'di ita jim buni jin hura uni jwa ka tee gi monto'c bwa mo.
 40 Tapa wothki uni mo dhali 'cukki uni mo.
 A'di 'cukki uni mo 'peni imanmii tonthus mo dhali ta uni is ki me'd mo
 haali/ uni bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo be.

38

Gway ma Dawuu'd mmoka to e jin cinuwa Arungimis ki me'd mo.

1 Ayy Tapa, dhalku/ ki kucur aha/ ka nyor pini mo
 walla dhalku/ ki dor aha/ ka nyor pini jin shwana /e mo!
 2 Haala thopam pini karana dum 'per pem 'kup mo,
 dhali me'd pini pu'dkina pom pem mo be.
 3 Dhali monjkamu/ mura shuman bungwar is pem is mowa?
 haala nyor pini jin shwana /e caaca mo.
 Dhali mowaça kamu/ di'd goma simam pema?
 gom miinthus pem mo be.
 4 Haali/ miinthus pem loski aha/ ki 'kupi lu/ mo,
 dhali uni 'thiraa/ diṭ mmoka' mo be.
 5 Jamam pem 'kakin mo dhali bulabul mo dhali taga 'bi/ nycine/ mo
 gom miim pus pem mo.
 6 Aha/ kumkunu 'twa/a 'cesh mo dhali 'daçal 'ko'da 'cesh mo.
 Isa yempa/ yula tente/ mo tani aha/ yakina gwolu/ mo.
 7 Haali/ empa'd pem a'di 'tu'dkunu ki mo jin 'batha'ba'th mo,
 dhali monjkamu/ mura shuman bungwar is pem is mowa?
 8 Aha/ kumkunu 'twa/a 'ceshi 'baar mo dhali sirica po/ ki sho'k mo.
 Aha/ ohonkina mo goma dulatt ma nyor ma dum pem mo.
 9 Tapa, aris mom pem kun gwon ma du mo tani mishu ki /e mo.
 Dhali ashurem pem jin wuka/ mo tani 'konuki bag 'peni /e mo be.
 10 Adum pem shwa'd ki ju'k ju'k mo dhali mom'bi'th pem ushi me'd mo e aha/ mo
 dhali apinya/ em pem jin shwa'd ki o'd mo tani, uni si'da/ uskin 'peni aha/ mo be.
 11 Imugum pem dhali uni gun nyak aha/ ii ka yempa/ mo tani uni doshkin ki

monjko/ is 'peni isa nyor pem kun wo'cki aha/ she/ mo,
 dhala bas pem si'da/ uni doshkin isa dhana/ mo.
 12 Uni gwansan kun simmki mondiki/ em pem e mo tani 'thikina gumem buni mo.
 Uni gwansan kun simmki mo e jin mina uni shi/ aha/ is mo tani oki gwo kun minu kup mo
 dhali kulum gwo ibwa mmo'ce'da 'ce'd me'di isi yula tente/ mo.
 13 Hili aha/ wana e ki wathin 'diye/ mo, aha/ dinaki cik tonj kamu/ mo.
 Aha/ wana e ki wathi/ jin mol 'twa/ wal mo jin mol 'twam piti ka'd mo.
 14 Nye, aha/ wana e ki wathi/ jin mol gwo cik mo,
 dhali e 'twa/ mo tani aha/ dara gi gwoj kucur mo.
 15 Hili e /e mo tani ayy Tapa, /e be icorkaa/ mo be.
 A'di ta /e be, ayy Tapa Arungimis pem, /e jin mini thoḳa thoḳ 'twa/ mo be.
 16 Haali/ aha/ 'thona mo ki: Uni mini dhalki bwa ki 'kunyo apo/ aha/ mo.
 uni gun dhu 'ba/ ki ca apo/ aha/ mo ki sho'k pem yereski'd mo.
 17 Aha/ 'dishkina mmobit mo,
 dhali mo jin woca is aha/ she/ mo tani a'di di'da bori aha/ ki sule/ sule/ mo.
 18 Aha/ pikina gwo gom tonthus pem jin miika/ mo,
 aha/ kala bwana di'ti'd gom miinthus pem mo.
 19 Uni gwansan kun ta 'kup pem mo tani dar gi 'ko mo uni 'bitha'bi'th mo,
 dhali uni gwansan kun shi/i aha/ i e ki shi/ thus mo tani uni tana ris mo.
 20 Dhali uni gwansan kun rakki aha/ tonthusi bway gom tom 'boro'd mo tani uni ita 'kup pem kun tana ris mo haali/ aha/ batha jasi tom 'boroni 'ko'd mo.
 21 Dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo ma, ayy Tapa,
 ayy Arungimis pem, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ mo!
 22 Huru/ ki jahanne/ mmowoth aha/ mo,
 ayy Tapa, gi bway mowoth pem mo.

39

Eya manyuk gway mo: goma Yaduthuun. Gway ma Dawuu'd.

1 Aha/ ona gwo mo ki: Aha/ mina ji bway pem ki e mo,
 ki aha/ mina diki mii miinthus ka le'd pem mo.
 Aha/ mina 'kali'th 'twam pem mo,
 wakan me'd jin mina 'kwanin thusi 'kowa bori aha/ mo.

² Aha/ usha 'twa/ wal mo dhali ɕa'bki shwamm mo,
aha/ bu'thkina mon'ku'th is pem mo tani tonj kamu/ gamkaa/?
mo ma ɕis pem thissi'di ca mo 'teki shi/ shi/ mo.

³ Adum pem ɕa'bki 'ba'th 'ba'th e aha/ mo.
Me'd jin tashu aha/ ki gwo kun kulumkaa/ e bwa mo tani o'd jin 'batha'ba'th shwaki'd mo,
dhali yan'ko'd aha/ ki o gwo ka le'd pem mo ki:

⁴ Tapa, dhalki aha/ misha 'pemen pem jin midi di 'kup mo
dhali aatem bar pem wakata mo?
Dhalki aha/ misha mo mo, ma mondiki/em pem midi gus kata mo?

⁵ Hili /e ki kara teem pem mmokuta/ kut me'd bwam me'd ki da'ka/ mo
dhali mondiki/em pem jin dika/ ki e mo tani ta tonj kamu/ ibwambori jis/em pini yisa.

Ka jin gana/ aris 'kwani 'baar mo 'kokin 'twa/i 'kup 'te/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁶ Ka jin gana/ 'kwani iikin ki jasa kashira/ ma la 'te/ mo.

Ka jin gana/ uni 'koshki jis mo ki dar gi mii kun kala uni mii 'kup pa ka pije/ mo.
'Kwani sugki to mo dhali mol mo mo a'di jin midi tul a'di is mo.

⁷ Dhali shwane/ Tapa, ki to jin ta'da ta iɕorkika/ mo?
Mo ma 'tej kapem pem di'd e /e mo.

⁸ 'Cu'ki aha/ mo 'pena ris gwom pem kun dhan'ka/ mo.
Dhalku/ ki kar aha/ jin mina imanmii miim pus iwa'k aha/ mo.

⁹ Aha/ usha 'twa/ wal mo, aha/ dinaki ka'd 'twam pem mo,
haali/ a'di ta /e jin miiki a'di mo.

¹⁰ Jo'cki mondor pini 'peni aha/ mo.
Aha/ 'baarkina mo ki mondor ki me'd pini mo.

¹¹ Ki /e ki dor wathi/ dhali kucur a'di gom miinthus mo tani
/e ki 'cum to jin ena a'di me'da dhurany jin shwa to jin 'ka'd a'di 'twa/ ki 'ka'da bor mo.

Ka jin gana/ aris 'kwani 'baar mo 'ko ki e 'twa/i 'kup 'te/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

¹² Ci'ki mon'thom pem mo ma, ayy Tapa, dhali ka'di 'cem pini gom mon'kom pem mo.
Dhalku/ ki bu'th mon'ku'th is pini 'peni jabu'th em pem mo.

Haali/ aha/ takina yilkinam pini jin yaki'd ki yam pe mo,

a'di jin tani pa mo, mmowa e ki ibabam pemi 'baar kadhama/ mo.

¹³ Hilki /e mo ka ɕin'ko'd mo 'peni aha/ mo, ki aha/ mina gam bwanj 'kunu'd mo n'twa/ a/ ki aha/ mina ya mo dhali diki di dog/e mo.

40

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Aha/ ɕora/ ɕor ki bwa jin 'ku'cu/ ki 'kari'th gom Tapa mo.

A'di ka'dki 'cem piti mo dhali ci'k aha/ kom pem mo.

² A'di dirki aha/ ka pije/ 'peni jis jin miga/ 'taki tor sho'k ka pupush mo,
'peni boro'th jin ɕa'bki ɕo'do/ ɕo'do/ mo.

A'di ki dhu sho'k pem apo/ wosh mo dhali dhu ɳatgin pem mmo'ko ki 'dantar mo.

³ A'di ki kar gway this e 'twam pem mo,
gway jin man'ka/ Arungimis bana mo.
'Kwani ka ris mini par e mo tani dhali koka ko/ mo

dhali dhu mon'gam gwo is buni e Tapa mo.

⁴ Mom'bor mii gom wathi/ jin kar Tapa ki jim piti jin gama a'di gwo is mo,

a'di jin diki tu'k mo e mo jin karu is ki ca mo, ki uni gwansan kun iikini per mo mmobath gwo ma rum pinyconi sho'k mo.

⁵ /E marki momiin tom pini kun ta momer is mo

dhali gwom pini kun kulumkina /e ibwa 'kupki am mo, ayy Tapa Arungimis pem mo.

Jamu/ piyi'd jin minu kar ka par nyak'ki /e mo.

Wak'ki/ aha/ mina 'taki bah gwo mo dhali tor uni mo tani

uni mini 'taki bol uni kun minu 'taki den e e ka ris mo.

⁶ To jin 'ci'hu/ 'kus mmomiya bas mo dhali to jin ɕinu ki me'd mo tani bwam pini diki o mo.

Hili /e ki tup aha/ 'cem pem mmoshuwa shu mo.

To jin ci'hu/ ki o'd jin ɕinu ki me'd mo dhali jin ɕinu gom miinthus mo tani /e yisa 'the'kki gwo gom uni yisa.

⁷ Yan'ko'd aha/ ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina mo.

Eya warka/ jin 'ku'cu/ is jin 'kwarkunu gwo apo/ gom aha/ mo.

⁸ Aha/ 'kunya bwa mo mmomii bwam pini mo, ayy Arungimis pem.

Gwon'kan pini jin ɕinu mo a'di di'd eya dum pem mo.

⁹ Aha/ tor'kina gwonj 'kunya/ jin ɕinu gom mo jin 'cu'kuwa 'cu'k mo eya dhana tul 'kup mo.

Dhali hili mo mo ma, aha/ dinaki mu'th
 'twam pem mo, me'd jin mishkina /e aha/ mo, ayy Tapa.
¹⁰ Aha/ dinaki bag mom pini jin tana /e aha/
 is ki me'd mmowoth aha/ eya dum
 pem mo.
 Aha/ torkina gwo mo goma isinj ganam pini
 jin tana /e mo dhali gom bway gi
 mowoth pini mo.
 Aha/ dinaki us mo/en pini jin telu sho'k mo
 dhali mo ma isinj ganam pini jin tana
 /e mo.
 'pena dhana tul 'kup 'kwani mo.
¹¹ Dhalku/ ki bu'th momiimiim pini 'peni
 aha/ mo, ayy Tapa.
 Dhalki mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mo
 ma isinj ganam pini jin tana /e mo tani
 'tash aha/ 'twa/ ki sule/ sule/ mo.
¹² Haali/ tonthus uni 'kamki aha/ mo dhali
 uni molu deŋ e mo.
 Miinthus pem uni kalki aha/ ka 'cesh mo
 ntagi aha/ mola mo mo.
 Uni tana ris ka ris kun bolina mur 'kup pem
 e mo.
 Adum pem ush aha/ me'di e mo.
¹³ Ba miyi ki 'bore/ bala, ayy Tapa, mmo'cuŋ
 aha/ mo.
 Ayy Tapa, huru/ ki jahanne/ ma mmowoth
 aha/ mo.
¹⁴ Dhalki uni dhunu mo ma ki mo ma 'the is
 mo dhali dun'kuru/ 'kup isi montal 'de/
 mo
 uni gwansan kun simmki mii e mo tani
 mmo/uth mondiki/em pem mo.
 Dhalki uni tu'kkunu ka nyan'ko'd mo dhali
 'doyu/ e mo jin ushuwa taŋ taŋ mo
 uni gun ona bwa ki shi/ aha/ is mo.
¹⁵ Dhalki uni meren kagahara gom mon'the
 is buni mo
 uni gun o aha/ gwo mo ki: Soso, soso.
¹⁶ Hili dhalki uni gwansani 'baar mo kun
 simmki /e e mo tani
 'kunya bwa mo dhali 'bor bwa mo e /e mo.
 Dhalki uni gwansan kun eni bway gi
 mowoth pini mo tani
 tikir gwo o mo ki: Tapa a'di /eka/ ek mo.
¹⁷ Gom aha/ mo tani aha/ hatha'ko'd ki ha'th
 mo dhali mina mii ta gi to mo,
 hili Tapa a'di kulumki gwo ibwa gom aha/
 mo.
 /E ta a'dim pem jin wothki aha/ mo dhali
 a'dim pem jin 'cuŋki aha/ mo.
 Dhalku/ ki ta adiite/, ayy Arumgimis pem!

41

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Mom'bor mii gom a'di jin hili uni gun
 hatha'ko'di e mo.
 Tapa 'cuŋki a'di ka tee jin toju a'di aŋo'c bwa
 mo.

² Tapa wothki a'di mo dhali kar a'di ki e mo.
 A'di yuku gway ka man'boru mii e
 mony'cesh mo.
 /E diki ci a'di e bwa gi uni gun ta 'kup ki a'di
 mo.
³ Tapa a'di thip a'di 'ko'da cim piti jin isha
 a'di mmo'ba'th mo.
 E mom'ba'th piti mo tani a'di ki waŋ a'di
 'pena ris isa nyor kun 'koshki a'di mo.
⁴ Gom aha/ mo tani, aha/ ona gwo mo ki: Ayy
 Tapa, miyi mii ma 'the gom aha/ mo
 ma.
 Dhali waŋi aha/ mo, haali/ aha/ miikina mi-
 inthusa po/ /e mo be.
⁵ Uni gun ta 'kup ki aha/ mo o gwo e aha/ eya
 adun dup buni mo ki:
 Kakasja imina a'di iwu mo? dhali gway piti
 ki 'ce'd sho'k mo?
⁶ Dhali ki jan tal 'deŋ kamu/ pu'dki'd
 mmopar aha/ e mo tani a'di ki bah
 gwo kun 'kon isi bwa 'te/ mo,
 ka yiha/ ka dum piti tulu'da ris mii ma pibi
 is mo.
 Ki a'di ya'd ka piŋe/ mo tani a'di ki wagar
 gwo mo.
⁷ Aris uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo
 tani torkina tor ki kako/ mmontal 'de/
 gom aha/ mo.
 Uni ki gwalal buni mo tani uni kulumki gwo
 shi/in ibwa gom aha/ mo, kun bol tiya
 e mo.
⁸ Uni ki o gwo mo ki, To jin wunu kara biŋi'da
 po/ a'di ba/
 A'di midi cu mis doŋ/ eya? ma 'peni mo jin
 isha a'di mo.
⁹ Isi kani amugum pem gana/ jin di'da bori
 aha/ jin gamka/ gwo is mo tani
 a'di jin shwaki tontem pem mo tani a'di
 'de'kki 'penaŋkilam piti apo/ aha/
 mo.
¹⁰ Hili /e ayy Tapa, miyi mii ma 'the apo/
 aha/ mo,
 dhali 'deki aha/ ki mis mo ki aha/ mina 'taki
 mu'th uni 'twa/ mo.
¹¹ Gom mii yansan mo tani aha/ misha ki /e
 'bora bwa ki aha/ mo,
 ki a'di jin ta 'kup ki aha/ mo tani diki pi aha/
 e mo be.
¹² Hili /e bu'thki aha/ mo gom miim pem jin
 dar gi rjadhun mo,
 dhali /e ki kar aha/ e bun'kus pini ki sule/
 sule/ mo.
¹³ Mom'bor mii midi di gom Tapa mo, a'di
 jin ta Arumgimis gi 'Kwani ma Is-
 rayiil mo,
 'peni mo jin 'konuki/ e ki sule/ sule/ ya ye
 'ba/ mo ntagi mo jin 'konuki/ e ki sule/
 sule/ ya ye 'ba/ mo.
 Amen dhali doŋ/ e Amen mo.

**AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI
SU/ MO.**

42

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo jin yethu sho'k mo.

¹ Me'da sheṭ jin kara ce jin ta yoll mo a'di jin ona bwa ki yi'de/ jin kasha e ki kash mo tani

wakan si'da/ akashiram pem çorki'da çor gom /e mo, ayy Tapa Arungimis.

² Akashiram pem budha te/ miinḱar/e goma Arungimis mo, goma Arungimis jin di ki e mo.

Ki aha/ mina pu'd kakasja dhali hil bwam/e ma Arungimis mo?

³ Jabu'th em pem a'di warki'd ki tontem pem gi montee mo

dhali mon'thiny mo, ka yiha/ ki 'kwani 'kon mmorash aha/ gwo o mo ki:

Mane Arungimis pini mane?

⁴ To gwansan mo tani uni kakika/ e mo, me'd jin wolkika/ kashiram pem ka piye/ mo: me'd jin yaka/ nyakka buhany 'kwani mo dhali shu uni bway ka jintura/ e gu'b ma Arungimis mo,

ki bwam 'boro'd kun kumu cuuwa/ mo dhali yuk gway kun 'boruwa 'bor bwa i is mo,

me'd jin dhukin ma waambuhany 'kwani kun kogu acim mo.

⁵ Katinta ibiṭu/ / e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,

dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo? Tayi ka 'teṅ kape/eya Arungimis mo. Haali/ aha/ mina dok/e maṅ a'di mo,

a'di jin ta'da manwoṭh pem dhali Arungimis pem mo.

⁶ Akashiram pem a'di biṭu/ 'ko'da 'cesh e aha/ mo.

Wakan aha/ kakina /e e mo 'pena 'cesh gi Pan Uurdun mo dhali gi Pan Harmuun mo

dhali 'peni 'Kuwosh ma Misar mo.

⁷ Moṅ'kulga/ jin yuku ki moṅ'kulgaṅ kamu/ mo

me'd jin dora yi'den kuku/ kukum pini mo. Aris yi'dem pini kun bir bakal mo dhali aris eṅ ḱuthar yi'dem pini

uni ḱalki aha/ ka 'cesh mo.

⁸ Ki montee isa yempa/ mo tani Tapa a'di ḱanki mo/en piti jin telu sho'k mo

dhali mon'thiny mo tani gway piti di'd nyakki aha/ mo,

mmo'thowa Arungimis gi mondiki/ em pem mo.

⁹ Aha/ ona gwo eya Arungimis jin ta wosh pem mo ki:

Atinta inana /e aha/ kan mo?

Katinta gara/ imiga/ ça'b jasi gwolu/ kan mo gom mosiri'c gi uni kun ta 'kup ki aha/ kan mo.

¹⁰ Me'd wathi/ jin 'disha 'twa/ mmowu mo 'peni jama/ jin doruwa dor e bungwar is pem mo tani

uni kun ta 'kup ki aha/ mo sorki aha/ mo, dhali ka yiha/ mo tani uni 'kon mmorash aha/ gwo o mo ki:

Mane Arungimis pini mane?

¹¹ Katinta ibiṭu/ / e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,

dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo? Tayi ka 'teṅ kape/eya Arungimis mo. Haali/ aha/ mina dok/e maṅ a'di mo,

a'di jin ta'da manwoṭh pem dhali Arungimis pem mo.

43

¹ Yeyi aha/ mo, ayy Arungimis dhali 'ce'di gwo she/ gom to jin raḱi aha/ mo apo/ 'kwani kun 'koki mii miinḱar/e mo, dhali 'peni 'kwani kun ta imanhe'k e mo, dhali 'peni 'kwani kun 'konuki dhu ki mo ma ḱar/e mo tani 'cuḱi aha/ mo.

² Haali/ /e tana Arungimis a'di jin bu'thka/ mom pem jin hurga/ jwa mo be.

Katinta biṭa /e aha/ asho kan mo? Dhali tonta imiga/ ça'b jasi gwolu/ kan mo gom uni kun siri'c aha/ ki sho'k mo kun ta 'kup pem mo?

³ Ayy, hashi moṅkush pini mo dhali gwoṅ ganam pini mo.

Dhalki uni shu aha/ bway mo.

Dhalki uni sus aha/ mo e 'kuwosh pini jin kogu mo

dhali mom pini jin ça'ba /e mo.

⁴ Dhali yan'ko'd aha/ mina ya mo e mo ma gwata/ jin 'ciṭhu/ to 'kus goma Arungimis mo,

eya Arungimis jin 'kunya/ bwa ki 'kuny icine/ kagahara mo.

Dhali aha/ mina maṅ /e ka dhenḱhene/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo, ayy Arungimis jin ta Arungimis pem mo.

⁵ Katinta ibiṭu/ / e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,

dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo? Tayi ka 'teṅ kape/eya Arungimis mo. Haali/ aha/ mina dok/e maṅ a'di mo,

a'di jin ta'da manwoṭh pem dhali Arungimis pem mo.

44

Eya Manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah jin yedhu sho'k mo.

¹ Aman ciḱkina gwo ki 'cem bam mo, ayy Arungimis mo,

ibabam bam ṭorki aman gwo mo,

gom miim pini kun miikina /e mmothim ka teem buni mo,
 ka tee 'peni kadhamo/ mo.
 2 /E ki me'd piniŋ gana/ mo tani /e ki ura ris kala tiya ka pije/ mo
 dhali hili uni mo tani /e ki cu'th uni mo.
 /E ki dor 'kwani ka ris mo,
 dhali hili uni mo tani /e ki dhu uni ki 'kus mo.
 3 Haali/ a'di ki gandal buni yisa igamkina uniya 'cesh yan adu is mo yisa,
 walla si'da/ abim buni diki ci uni mom'bi'th mo,
 hili me'da bim poros pini mo dhali abim pini mo,
 dhali moŋkush 'peni bwam/ em pini jin kushki mo mo,
 haali/ /e 'kunykina bwa e uni mo be.
 4 /E tana Malik pem mo dhali Arumgimis pem mo,
 a'di jin 'kawurki'da 'kawur mo gom mompinu mii e ma Yakuub mo.
 5 Ki /e mo tani am ki tan uni kun ta 'kup bam ka bor mo.
 Dhali ki gway pini mo tani am ki yap uni gwahan ki sho'k mo kun gam am 'kup mmo/as mo.
 6 Haali/ bwam pem mo tani aha/ dinaki gam gwo is gom a'di mo,
 walla gandal pem si'da/ diki ta aha/ is ki me'd mo.
 7 Hili /e wo'thki aman mo 'peni uni kun ta 'kup ki am mo,
 dhali kar to ibwaman uni kun shi/i aman i e mo jin midi dun'gur uni 'kup 'kup is mo.
 8 Eya Arumgimis mo tani aman dhukina 'ba/ ki ca ki tikir tikir mo,
 dhali aman mina ci /e moman gom gway pini ki sule/ sule/ mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 9 Hili /e ki ta'k am ka pije/ mo dhali dhu am ki mondhu is ki gwa'd mo,
 dhali /e diki ya ka pije/ nyakki 'kwani ma meem bam mo.
 10 /E ki dhu am mmodoŋ ka nyan'ko'd mo 'peni uni gun 'kwar am ka gwapi/ mo.
 Dhali uni kun ta 'kup ki am mo tani dilki aman to mo.
 11 /E ki dhu am me'd ka'bal kun minu 'ci'th 'kus mo,
 dhali /e ki ce'ker aman bwa mo e bwaman kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
 12 /E ki yol 'kwanim pini ka maliim gana/ mo,
 /e ki kan gwo ki uni minu 'koki yol ka thaman kun caaca mo.
 13 /E ki dhu am ki uni gun nyak'ko ki am mmoçi aman gura/ mo,

dhali aman dupu i e dhali thuny 'twa/ i is ki uni gwansan kun 'kamki am is mo.
 14 Dhali / e ki dhu am ki ku gun miinu mii ka maŋ mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo.
 dhali aman pe'thkunu mmpoir 'kupi is e bwaman 'kwaniny'cesh mo.
 15 Ka cim 'baar mo mom pem jin darka/ ka 'the mo di'di bwambori aha/ mo,
 dhali mon'the is a'di kumki aha/ bwam/em pem mo,
 16 gom gwo gi uni kun ciki aman gura/ mo dhali imansor aman mo tani
 dhali e bwambor uni gun ta 'kup mo dhali a'di jin n'apa'd mmori/a ri'c mo.
 17 Aris to gwansan pu'dki'd apo/ aman mo, ba aman 'konaki ŋa /e mo,
 walla aman 'konaki ta thus gom gwom pini jin gamu me'd mo.
 18 Adum bam 'koki dok ka nyan'ko'd mo,
 walla ŋatgin bam 'koki dheres 'peni bway pini mo
 19 ki /e mini 'taki 'ce'd am mo 'peni mo jin 'kon ma jala/ nycine/ mo,
 dhali kum am 'kup ki mondhurumi'd jin 'kula'kul mo.
 20 Wakki/ aman ŋakina gway ma Arumgimis bam mo tani,
 walla he'th me'd bam goma rum pinycon mo tani,
 21 min ma Arumgimis 'taki diki gam mii yansana?
 Haali/ a'di mishki to kun 'kona durj 'kwani ka kwal is mo.
 22 Yisa, gom gway pini mo tani aman 'koshkunu yula tente/ mo,
 dhali aman dhukunu mo me'd ka'bal kun dhunu mmo'ci'th 'kus mo be.
 23 Muri is pini mo. Ata isha /e e kan mo, ayy Tapa?
 Meri /e e mo. Dhalku/ ki ta'k am asho ki sule/ sule/ mo.
 24 Katinta ibaga /e jis/em pini mo?
 Katinta in'ana /e mom bam jin woja is am she/ mo dhali mo jin siri'ckunu am ki sho'k mo?
 25 Haala kashiram bam a'di kumkunu 'twa/a 'cesh e bwam bu'd mo,
 dhali bun'gar is bam ishkina 'cesh ki rap rap mo.
 26 Cuyi mis mo dhali yayu/ mmowoth aman mo.
 'Cuki aman mo gom gway gi mo/en pini jin telu sho'k mo.

45

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo gi jandin to mo. Gway jin yuku mmoye'th iya/ ma Guurah sho'k mo. Gway gi mo/en mo.

1 Adum pem a'di 'tu'du/ mo ki tom 'borga/ jin di'di bwaman mo mmo/o mo.
 Aha/ bahkina gwom pem eya malik mo.
 Ale'd pem a'di wana e ka galama riisha/ jin thoson ma man'kwar to is hila/ mo.
 2/E ta a'di jin onu bwa ki nyanye/ ki iya/ gi 'kwani mo.
 A'the a'di wolkunuwa powa le'd pini mo.
 Wakan Arumgimis 'borki/e mii ki sule/sule/ mo.
 3 Deki gandal pini apowa wum pini mo, ayy /en 'de/ jin ca' bki dem dem mo
 e monycam pini mo dhali e mo/ek pini mo.
 4 E mo/ek pini mo tani meri mo e mo jin pinu mii e mo
 gom gway gi gwoŋ gana/ mo dhali gom mo jin minu cesh she/ mo
 gom mo jin minu dhu bwa ki gwa'd ki miin'kar/e mo.
 Dhalki me'da bim poros pini torki / e gwo gom dhan mii jin caaca mo.
 5 Athopam pini uni kaaka mo eya du uni kun ta 'kup ma malik mo.
 Dhali 'kwani ta'kkin e bwan'kwariny pini mo.
 6 Kursim pini a'di ta ji ma Arumgimis jin di'd ki sule/ sule/ mo.
 Cwa ma malik pini a'di ta cwa jin 'konuki mii mii ka gwar 'de/ mo.
 7/E eni mo jin miinu miin'kar/e mo dhali shi/ mo jin miinu to gun 'coka'cok i e mo.
 Wakan Arumgimis jin ta'da Arumgimis pini mo tani a'di 'koshki /e ki monyca mo ka yin gi mom'bor bwa apo/ uni gun ta cim pini mo.
 8 Burrinye/ ma pom pini a'di ter mo kagahara mo gom yiman cwan kuyu'd 'pena murr dhali yiman gi cwa jin wana e ka 'kwaŋan mo dhali yiman cwa jin yuku gway ka salii'ka mo.
 'Peni mo ma malik pini jin ta sheny je mo tani ashun dhen'dhenye/ uni bukkunu mo mmo'kuny /e bwa mo.
 9 I'bwa/ gi imalik mo uni 'koni bwaman up pini kun taku mo.
 E me'da bim poros pini mo tani ayim jin ta asha malik a'di doshki'd ki 'dolkon 'peni Pa Upir jin hidhu i/ is ma yim mo.
 10 Ciki gwo mo ma, ayy 'bwa/um, dhali mishii isi gwo dhali ka'di 'cem pini mo.
 Dhalki 'kwanim pini 'pen mo dhali gu'b gi icim mo.
 11 Dhala malik mina bwa o gom jarom pini mo.
 Me'd jin tana a'di tapam pini mo tani lunj a'di mo.
 12 'Kwani gi Pan Sur uni mini sus mo ma 'them pini ki to kun cinu ki me'd mo,

uni 'peni 'kwani kun ta pa ki pa mo, 13 'pena ris to gun 'kona e ki she/ ki she/ kun tanu mo.
 'Bwa/ ma Malik a'di shumkunu ki burrinye/ jin shonu ka ce e ki 'dolkoni e mo.
 14 Ka ris jama burrinye/ ki she/ ki she/ mo tani ayim suskunu amalik mo
 nyakki nyaranyana'b ma yim jin suski a'di mo, uni gun iyyin nyakka yim mo.
 15 Ki bwanj 'kunyud dhali ki bwanj 'kunya/ mo tani uni sus uni mmonta' de/ mo me'd jin cikina uni gu'b ma malik mo be.
 16 Mmodhal mii yansan e i is gom ibabam bum mo tani a'di midi ta iya/m bum mo.
 Dhali / e mini dhu uni mmota iya/ gi mony'ceshi 'baar mo be.
 17 Aha/ mina kar gway pini ki a'di midi 'ci'ha cim bwa mo jin minu tak a'di mo eya risa nyakum yil gi 'kwani mo.
 Wakan 'kwani 'baar mo mini maj / e mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo.

46

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo. Isi gi gwo gom a'di jin di'd ki nyaran'gana/ mo. Gway jin yuku mo.
 1 Arumgimis ta a'dim bana jin hura ana jwa icine/ mo dhali mom'bi'th mo,
 a'di jin 'dishi'd ka yempa/ mmowotha woth 'peni mont'o'c bwa mo.
 2 Wakan ana mina 'koki ko/ is mo, ma wakki/ mony'cesh midi ak jamas e mo,
 ma dhali wakka ris wosh kun turatur si'da/ mini 'taki yikin is mo e bwaman ma dun kumma/ yi'de/ mo,
 3 ba yi'de/ a'di gwokina is mo dhali seya gabusha/ mo,
 ba dhan wosha turga/ uni deekin mo ka dulatt piti mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 4 Yi'de/ jin kasha e jin gusu'd a'di jin kar 'penkuman Bampa/ ma Arumgimis ki bwanj 'kunya/ mo,
 dhali mo jin kogu jin ta mo gi a'di jin Eka/ Ek mo.
 5 Arumgimis a'di di'di bwaman ma yim mo. Ayim minu mol joç mo.
 Arumgimis midi wotha yim ki 'dishe/ shun-san mo.
 6 Kal gi 'kwaniny'cesh uni shwakina bum-burush mo. Dhala risa hakuuma kun 'kona 'cesh mo uni yaki yil mo mmokala mo uni mo.
 A'di bahki gwo ki 'twam piti mo tani mony'cesh waki'd mo be.
 7 Tapa gi momis mo tani a'di nyakki di ki ana mo.

Arumgimis ma Yakuub a'di ta jim bana jin hura ana jwa icine/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁸ Iiyu/ ma, hili mo mo ma, mii kun miina Tapa mo,

a'di jin wagaski mo jin 'ce'du/ sho'k e mony'cesh mo.

⁹ A'di doshki mo ma mee kun asu mo e 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo.

A'di 'ce'dki'da bwaa mo dhali tosha mee mo. A'di ki ciṭha arabiyya kun dira shumarum ki o'd mo.

¹⁰ Doshi ka ku'th is naskina/ mo dhali mishi gwo 'ban ki aha/ tana Arumgimis mo.

Aha/ karu ki ca e kal gi 'kwaniny'cesh mo.

Dhali aha/ karu ki ca e mony'cesh mo be.

¹¹ Tapa gi momis mo tani a'di nyakki di ki ana mo.

Arumgimis ma Yakuub a'di ta jim bana jin hura ana jwa icine/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

47

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.

¹ Tori me'd bum mo, aris 'kwani 'baar mo.

Kumi cuuwa/ mo goma Arumgimis mo ki gway jin eku/ ki nyanye/ gom bwanj 'kunyka/ mo.

² Haali/ Tapa, a'di jin Caa e ki Ca mo tani a'di ka/aka/ mo,

a'di jin ta dhana Malik apo/ mony'ceshi 'baar mo.

³ A'di ki dhuwa ris 'kwani e bwanj'kwariny ana mo

dhali aris 'kwani e bwanj'kwariny sho'k bana mo.

⁴ A'di ki kwany mal bana gom ana mo, 'ba/ jin kar ma Yakuub ki ca a'di jin ena a'di mo be.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Arumgimis shinki bway momis cuuwa/ ilu/ mo be,

dhali Tapa ki ko ma poome/ mo.

⁶ Yuḳi gway mmomaṅa Arumgimis mo, yuḳi gway mmomaṅa maṅ mo.

Yuḳi gway mmomaṅa Malik bana mo, yuḳi gway mmomaṅa maṅ mo.

⁷ Haali/ Arumgimis a'di ta'da Malik gom mony'ceshi 'baar mo.

Yuḳi gway mmomaṅa maṅ ki gway jin yed-huwa ye'th sho'k mo.

⁸ Arumgimis miiki miin tapa apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo.

Arumgimis ca'bki'da powa kursim piti jin kogu mo.

⁹ Iya/ gi 'kwani mo tani uni tulki isi montal 'de/ mo

me'd 'kwani ma Arumgimis ma Ibrahiim mo.

Haala gongoro/ jin ta ji gi mony'cesh mo tani a'di cil ma Arumgimis mo be.

A'di karu ki ca jin eka/ ek mo.

48

Gway jin yuku gom iya/ ma Guurah mo.

¹ Tapa a'di ta a'di jin ca'd mo dhali ta a'di jin ca'd jin minu maṅ mo

e 'penkuman bampa/ ma Arumgimis bana mo.

² Dhali e 'kuwosha turgam piti jin turatur jin kogu mo, dhali jarom piti ki tur mo,

a'di ta monj'kunyka/ gom 'kwaniny'ceshi 'baar mo.

A'di jin ta Wosh ma Sihyuun mo jin di'd isa dhana/ ki 'ban ma bim poros mo,

a'di jin ta 'penkuman bampa/ ma dhana Malik mo.

³ E bwaman gi gu'b mo gom montur piti mo tani

Arumgimis ki tor is piti eya tente/ ki a'di ta a'di jin 'ce'de'da 'ce'd she/ mo.

⁴ Bahili, imalik uni tulki 'kup mo, uni pu'dkini montal 'de/ mo be.

⁵ Isi me'd jin parkina uni a'di e mo tani uni merkin kagahara mo.

Uni 'kokunu mmodunḡur 'kup is mo dhali uni sokin mo be.

⁶ Mo jin deenu is ki bir bir mo tani a'di bu'thki uni mo,

dhali uni 'pe'dki she/ me'da 'bom jin shwan ma 'ci mmomuri dho'th mo.

⁷ Ki 'tham ki mom'pesho'k poshki'd mo tani /e ki por uni bwa mo

uni gun tana kur yi'de/ gi Pan Tarshiish mo.

⁸ Me'd jin cikkina ana gwo mo tani wakan si'da/ parkina ana e mo,

e 'penkuman bampa/ gi Tapa gi momis mo, dhali e 'penkuman bampa/ ma Arumgimis bana mo,

a'di jin tel ma Arumgimis sho'k ki sule/ sule/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁹ Aman kulumkina gwo ibwa gom mo/ en pini jin telu sho'k mo, ayy Arumgimis,

e bwaman gu'b gi mondheleladhelel pini mo.

¹⁰ Me'd gway pini mo tani, ayy Arumgimis mo,

wakan momaṅ pini a'di jidhirki'd e 'pemen gi mony'cesh mo.

Me'da bim poros pini mo tani a'di 'tu'dkunu ki mompi mii e mo.

¹¹ Dhalki Wosh ma Sihyuun a'di 'kunya bwa mo.

Dhali dhalki i'bwa/ gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'kunya bwa mo gom mondwall gwom pini mo.

12 Iiyi mmo'kara Sihyuun mo, dhali iiyi ka kul is mmo'kama yim is mo, denji aris gu'b ma yim kun turatur e mo,
 13 hili isi gwo i e ki 'bore/ goma cur ma yim mo,
 iiyi e bwaman mo ma, e mo ma yim kun turatur mo
 ki um mini mii tora nyakum yil 'kwani gwo i'ko'd mo,
 14 ki a'di yansan ta'da Arumgimis mo, a'di jin ta'da Arumgimis bana mo gom ki sule/ dhali ki sule/ mo.
 A'di midi ta jim bana jin midi shu ana bway ki sule/ sule/ mo.

49

Eya manyuk gway mo. Gway jin yuku gom iya/ ma Guurah mo.

1 Ciki gwo yansan mo ma, aris 'kwani 'baar mo.
 Dhali ciyi 'cem bum mo, aris um gun 'kokin e mony'cesh mo,
 2 um gun gwa'da is mo dhali um gun 'bapkin mo,
 dhali kun ta pa ki pa mo dhali kun hatha'do'd si'da/ mmontal 'de/ mo.
 3 Twa/ pem midi tor gwo gom moyuk mo.
 Dhali gwom pem jin kulumka/ eya du mo tani minu mish 'ban mo be.
 4 Aha/ mina ka'd 'cem pem ki gwom 'bi'th/e mo.
 Aha/ mina gam gwom pem jin 'ce'dka/ aga-gala/ mo ki ko ma dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.
 5 Ki gomatinta imiga/ ko/ is goma risa tente/ kun toju aha/ bwa mo,
 ki imanmii tonthus kun toci aha/ 'kus mo tani 'kamki aha/ mo?
 6 Uni gun ta 'kwanin gwath kun 'ko ki 'kus gom tom buni kun tana uni mo
 dhali dhu 'ba/ ki ca gom tom buni kun tana uni kun ishkin ka enthus ki pa jin tana uni mo?
 7 Ka jin gana/ wathin kamu/ piyi'd jin midi wan is piti 'ba/ mo,
 walla ciya Arumgimis she/ yol gom mondiki/em piti mo,
 8 haali/ mo jin wanu 'ba/ gom mondiki/em piti mo tani a'di 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo,
 dhali midi mol gam ki sule/ sule/ mo,
 9 ki a'di midi 'taki tikir di ki e ki sule/ sule/ mo,
 dhali mol jisa 'kulga/ par e mo.
 10 Nye, a'di midi par e ka jin gana/ ki isi 'kwani kun yukayuk wukin mo,
 uni gun ta pus dhali uni gun dar gi bwan'kup mo tani uni mini mii inyak 'ce'd sho'k imontal 'de/ mo
 dhali dhal tom buni kun tana uni pa ki pa ki unin tiya mo be.

11 Jis jwam buni mo tani a'di ta pam buni jin mina uni 'ko ki sule/ sule/ mo,
 a'di jin ta mo jin mina uni i'ko nyakka ris 'kwani ma nyakum yil buni mo,
 ba uni toshki yuka 'cesh gway ki jim buni mo.
 12 Wathi/ mol ca'b ki e e 'penkapan piti jin tana a'di mo,
 a'di wana e ki tonyucuk kun 'ce'dki sho'k mo.
 13 A'di yansan ta 'pemen gi uni gwansan kun ta pus mo kun wuna wuny jwa i is mo,
 a'di ta 'pemen gi uni gwansan kun 'bora bwa gom tom buni gun pwa'kkunu uni mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

14 Me'd ka'bal mo tani uni dhukunu 'pen ka pije/ goma Haawiya mo.
 Wu a'di midi ta amanhil uni mo,
 ka ji sho'k gana/ bway jis jwa mo tani uni thulkunu mo be,
 dhala yi'c buni midi shi/ is mo.
 AHaawiya a'di midi ta pam buni mo be.
 15 Hili Arumgimis midi wana kashiram pem 'ba/ mo 'peni mom'bi'th ma Haawiya mo,
 haali/ a'di midi bu'th aha/ mo be.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

16 Dhalki is ki ko/ mo wakki/ jan tal 'denj kamu/ ta pa ki pa mo,
 ki monyca gi gu'b piti maru is mo.
 17 Haali/ ki a'di midi wu mo tani tonj kamu/ mina a'di kal ime'da?
 Monycam piti midi diki ya ka lungu'b bath a'di nsho'k mo.
 18 Ba, me'dyin dina a'di ki e mo tani a'di ki par is piti e ki a'di 'bora bwa ki 'bor mo,
 dhali ba wathi/ manju mo ki a'di ki mii to ki 'bore/ gom is piti mo tani
 19 a'di midi ya nyakki 'kwani ma nyakum yil gi icom mo,
 uni gun mini mol monkush par e ki sule/ sule/ mo.
 20 Wathi/ mol ca'bki e e 'penkapan piti jin tana a'di mo,
 a'di wana e ki tonyucuk kun 'ce'dki sho'k mo.

50

Gway ma Asap.

1 A'din 'De/ jin ca'bki dem dem mo,
 Arumgimis jin ta Tapa mo,
 ki a'di ki o gwo mo dhali mony'cesh yukunu mo
 'peni mo jin sul ma tente/ mo ntagi mo jin yul ma tente/ mo be.
 2 Pena Sihyuun mo tani 'bor piti shina jaro/ ime'd mo,
 Arumgimis 'twa'kki mo mo.
 3 Arumgimis bana pu'dki'd mo a'di diki ca'bki shwamm mo,

e bwambori a'di mo tani a'di ta o'd jin loski'da los mo,
 dhali mo 'kam a'di is mo a'di jin ta'da dem dem mo tani a'di ta 'thama punthar mo.
 4 A'di yukki'da yuk gom momis jin di'da po/ momis mo,
 dhali mony'cesh mo, ki a'di midi dwall 'kwanim piti gwo mo be.
 5 Tuli aha/ kum pem is mo kun ta ku isin gana/ mo,
 uni gun gamki gwo me'd nyakki aha/ ki to kun 'ciṯhu/ 'kus mo.
 6 Momis bahki gwo gom mo ma kar/em piti mo.
 haali/ Arungimis ki is piti mo tani a'di ta'da mandwall gwo mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 7 Ciki gwo, ayy 'kwanim pem mo, dhali aha/ mina tor gwo mo,
 ayy Israyiila, aha/ mina te gwo apo/ um mo.
 Aha/ tana Arungimis jin ta'da Arungimis bum mo.
 8 Dhali aha/ dinaki kucur um gom tom bum gun 'ciṯha/ um 'kus mmomiya bas mo,
 walla tom bum kun cina um ki me'd mo mmoči'th ki o'd mo ki tikir tikir ibwambori aha/ mo.
 9 Aha/ mina mola rasim bip bu'th 'peni gu'b bum mo,
 walla rasi mi 'peni kal bum mo.
 10 Haala ris tonyucuk kun 'kon e bwaasho mo tani uni ta kum pem mo,
 dhali bip kun 'koni 'kuwosha alip mo.
 11 Aha/ misha ris 'dii kun pen e momisi 'baar mo,
 dhali aris to gwansan kun jočkin e bwam bunto mo tani uni ta kum pem mo.
 12 Wakki/ aha/ mina te/ 'taki 'kosh mo tani aha/ mina 'taki diki tor um gwoyi,
 haali/ mony'cesh dhali aris to gwansan kun 'koni bwaman a'di mo tani uni ta kum pem mo be.
 13 A/aha/ 'kana shum gi gwathim bip mo?
 walla a/aha/ pina bas mi mo?
 14 Ciyi Arungimis to jin cinu ki me'd mmo'ciṯh 'kus ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo,
 dhali ciyi gwom bum kun onu is ki a'di jin Eka/ Ek mo,
 15 dhali yukki aha/ ka tee jin toju um bwa mo,
 dhali aha/ mina 'cuč um mo dhali um mini kar aha/ ki ca mo be.
 16 Hili gom a'di jin ta thus ki thus mo tani Arungimis ki o gwo mo ki:
 Kaja ci / e shi/ mii mmorash gwonkan pem kun bahu e mo,
 walla bu'th gwonkan pem jin gamu me'd eya le'd pini mo?

17 Haali/ / e shi/i mo jin dilu 'kwani abora 'ceshi e mo
 dhali / e ki bič gwom pem ki nyanygon mo.
 18 Wakki/ / e ki par wathin 'di/ e mo tani / e tana mugum piti mo be
 dhali / e ki ta amanjali 'pen gom uni gun buthi miinyčal me'd mo.
 19 / E ki ci 'twam pini bway ki kany mo gom tonthus mo,
 dhali ale'd pini ki uč mo jin hekuwa he'k e mo.
 20 / E ki ča'b dhali tor gwo apowa kam pini mo.
 / E ki thutha 'ci ki kwan 'pen mo.
 21 To gwansan miikina um mo dhali aha/ ča'ba ki shwamm mo.
 Dhali / e toshkin ki aha/ nyaka is ki / e mo.
 Dhali hili shwane/ aha/ kucurkina / e mo,
 dhali kar gwonkan ibwambori / e mo.
 22 Nyithi gwo yansan mo ma, um gun nakina Arungimis mo,
 isi ciki/ ki aha/ mina bwa pu'd ka pije/ mo dhali yan'ko'd jan kamu/ midi diki di mmo'cuč um mo be.
 23 A'di yansan jin 'doyu to ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo me'd to jin 'ciṯhu/ 'kus jin ta jim piti mo tani a'di tak aha/ mo be.
 E a'di jin karki bway piti ki 'bore/ mo tani aha/ mina tor bway gi mowoth ma Arungimis mo be.

51

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd, me'd jin pu'dkin ma Nathan jin ta'da manci gwo i a'di mo i'ko'di yam piti jin yakina a'di a Bathshaba.
 1 Miiyi mii apo/ aha/ mo ma, ayy Arungimis, isi ki gwo gi mo/en pini jin telu sho'k mo,
 isi ki gwo gi mii ma 'them pini jin ishki'd ka enthus mo tani 'koshi aris gwon dhan pem mo ma.
 2 Lami aha/ 'pena tanjara/ 'peni miinthus pem mo,
 dhali dheleli aha/ mo 'peni miinthus pem mo.
 3 Haali/ aha/ misha gwon dhan pem mo,
 dhali miinthus pem di'd ka yempa/ e bwambori aha/ mo.
 4 Apo/ / e, / e 'de/ mo tani a'di imiikika/ miinthus mo,
 dhali mii a'din thus yin jin shi/ a shi/ e bwambori jis/em pini mo,
 wakan / e karu ki mo ma kar/e e gwom pini jin tora / e 'twa/a 'cesh mo,
 dhali dar gi mii 'ba/ e gwon dwall pini mo.
 5 Hili mo mo ma, aha/ kalunu ka pije/ e miinthus mo,
 dhali e miinthus mo tani ata'dam pem bwaaki aha/ mo be.

6 Hili mo mo ma /e ona bwa ki gwoŋ gana/ e isi bwaman ma dum 'per mo.
 Dhali gom gwo gi wakan mo tani tori aha/ gwo gom moyuk mo eya dum pem ki kup mo.
 7 Dhagami aha/ mo ki cwa jin wana e ka 'tasha jalbip mo, dhali aha/ mina dheleladhelel mo.
 Lami aha/ mo dhali aha/ mina ca'bki bany bany mmobola wasa/ e mo.
 8 'Tu'di aha/ ki bwam 'borga/ mo dhali ki bwanj 'kunyga/ mo.
 Dhalka sima/ jin 'ce'da /e mo 'kunya bwa mo si'da/.
 9 Bagi jis/em pini 'peni miinthus pem mo dhali 'koshi aris miinthus pemi 'baar mo.
 10 Uki e aha/ adun dhelelga/ mo, ayy Arumgimis,
 dhali kar jin this dhali jin 'boro'd e bwaman shi/in pem mo.
 11 Dhalku/ ki biṭ aha/ asho 'peni buj'kus pini mo,
 dhali dhalku/ ki bu'th Shi/in dhelel dhelel pini 'peni aha/ mo.
 12 Wari bwanj 'kunyga/ is e aha/ mo e bway gi mowoṭh pini mo,
 dhali buthi aha/ me'd ki bwa gi shi/in mo.
 13 Dhali yan'ko'd aha/ mina tor imandhan gwo bway pini mo,
 dhali imanmii miinthus mo mini tu'k mo e / e mo be.
 14 Cuki aha/ mo 'pena bas gi aha/ jin dina mii i'ba/ mo, ayy Arumgimis,
 /e jin tana Arumgimis mo tani ita bway gi mowoṭh pem mo be,
 dhali ale'd pem midi yuk gway ki 'kal 'kal gom mony'cuk pini mo be.
 15 Ayy Tapa, ka'di /e 'twa/ pem mo ma,
 dhali 'twa/ pem midi tor momaŋ pini mo.
 16 Haali/ /e dina bwa ki 'kuny mo e mo jin 'ciṭhu/ to 'kus mmomiiya bas mo.
 Wakki/ aha/ mina 'taki ci to ki me'd mmoçi'th ki o'd mo tani /e mini 'taki diki 'bor bwa mo be.
 17 To jin 'ciṭhu/ 'kus mmomiiya bas jin mish ma Arumgimis bu'th mo tani a'di ta shi/in jin 'ce'dkunu mo.
 Dhali mo ma du jin 'ce'du mo dhali adu jin waki'd mo tani, ayy Arumgimis, /e mini diki usha ush mo.
 18 Miyyi ki 'bore/ gom Sihyuun mo e bwanj 'kunygam pini mo.
 Nyarji dok/ e agon gi Pa Urushaliim mo.
 19 Dhali yan'ko'd /e mina bwa 'kuny mo e to jin cinu ki me'd mo mmo'ciṭh 'kus jin 'boro'd mo,
 dhali e to jin cinu ki me'd mo mmoçi'th ki o'd mo dhali kun ciṭhu/ ki o'd ka 'bimpil mo,
 dhali yan'ko'd gwasimbip uni minu 'ciṭh 'kus eya gwaṭam pini mo.

52

Eya manyuk gway mo. Gway jin yuk ma Dawuu'd mmoyetha ye'th sho'k mo me'd jin pu'dkin ma Duwaag jin ta Wathi/ gi Pan Aduum, dhali tora Shawuul gwo mo ka: Dawuu'd pu'dki'd mo e gu'b ma Akimaalik mo.
 1 Atinta kara /e 'ba/ ki ca mo, ayy wathi/ jin ca'bki dem dem mo?
 mmota pibi apo/ 'kwani kun tana gayiin mo.
 Isa yempa/ /e kar gwo shiyi'd e ilu/ mo mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo.
 2 'Twam pini kaaka me'da nyer mo, /e jin tana manmii mii jin hekuwa he'k e mo.
 3 /E ki en tonthus mmobol jin 'boro'd e mo dhali /e ki o gwo ka tor mmobol gwoŋ gana/ e mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 4 /E ki en aris gwo kun losina los mo, ayy /e jin tan ma le'd pini ahe'k e ka he'k e mo.
 5 Hili Arumgimis midi 'ce'd /e bwa ka 'cesh ki sule/ mo.
 A'di midi bor /e mo dhali dher /e bwa mo 'peni gu'b burrinyem pini mo.
 Dhali /e minu yu'd mo 'peni mo jin 'kona 'kwani mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

6 Unin kar/ e mini par e mo dhali ko/ is mo dhali pe'th a'di mo mmo/o gwo mo ki:
 7 Hili wathi/ yan jin 'tena bwa mmokara Arumgimis ki a'dim piti jin hura a'di jwa icine/ mo,
 hili a'di ki gam gwo is e tom piti jin ishin ka enthus jin tana a'di pa ki pa mo,
 dhali a'di ki ṇap mo jin huru jwa e 'penkapan piti jin tana a'di mo.
 8 Hili aha/ wana e ki cwa seṭuun jin ca'bki go'd go'd
 e gu'b ma Arumgimis mo.
 Aha/ gamkina gwo is e mo/ en ma Arumgimis jin ṭelu sho'k
 ki sule/ ki sule/ mo.
 9 Aha/ mina ci /e bwam 'boro'di is ki sule/ ki sule/ mo,
 haali/ /e miiki a'di mo.
 Aha/ mina bah gway pini haali/ a'di 'boro'd mo be,
 e buj'kus uni kun tana gayiin mo be.

53

Eya manyuk gway mo, isi ki koŋ gway jin gwonu gom bwan di'ti'd mo. Gway jin yuk ma Dawuu'd mmoyetha ye'th sho'k mo.
 1 A'di jin ta pus mo tani o gwo eya dum piti mo ki: Arumgimis piyi'd mo.
 Uni pu/kin mo, dhali uni mii mii kun bula-bul mo.
 Janj kamu/ jin mii'd ka kar/ e yisa di'da.
 2 Tapa hilki mo ka lunju'b 'peni mis

apo/ uci gi 'kwaniny'cesh mo
 mmopar e mo wakki/ jan tal 'denj kamu/ mii
 mii ki yuk yuk mo,
 mmosimm jasi Arungimis e mo.
³ Uni 'baar mo iikini dheres mo,
 uni 'baar mo wakina e ki to kun pu/kin mo.
 Jan tal 'denj kamu/ yisa di'da jin mii mii jin
 'boro'd mo,
 tal 'de/ piyi'd mo be.
⁴ Kona uni ki nyiṯa, aris uni gwansan kun
 mii tonthus mo,
 uni kun shwa 'kwanim pem me'd tonte/ mo
 dhali uni 'koki yuka Arungimis mo?
⁵ Uni nanni kun 'kon e dhan mo kun kogu is
 mo,
 mo jin kogu is wakan diki di 'peni kadhamo/
 mo.
 Haali/ Arungimis mididi rasa sima/ gi 'kwani
 kun ushuna Arungimis mo.
 Uni minu dhu ki mo ma 'the is mo haali/
 Arungimis wakki uni mo be.
⁶ Ayy mo jin 'cukuwa 'cuk gom 'Kwani ma
 Israyiil mo tani a'di mididi 'taki pu'du/
 'pena Sihyuun moyi.
 Ka Arungimis mididi wara shamanettan ki
 'kwanim piti is mo tani
 Yakuub mina bwa 'kuny mo dhali Israyiil
 mina bwa 'bor mo be.

54

*Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku
 gway mo. Gway ma Dawuu'd jin yetha a'diya
 ye'th sho'k mo me'd jin pu'dkina 'Kwani
 gi Pan Siip mmotora Shawuul gwo mo ka
 Dawuu'd bagki'd e bwam am mo.*
¹ Tayi aha/ is ki me'd mo ma, ayy Arungimis
 mo, ki gway pini mo,
 dhali yeyi aha/ mo ki mo ma dem dem pini
 mo.
² Ciki mon'thom pem mo ma, ayy
 Arungimis.
 Ciyi 'cem pini ki gwo gi 'twa/ pem mo.
³ Haali/ iman/ush 'kwani ga/ mo tani uni cu
 mis apo/ aha/ mo,
 dhali imangora bwa ki gor mo tani uni njapki
 mondiki/em pem mo.
 Dhali uni 'koki kara Arungimis ibwambori
 jis/em buni mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
⁴ Hili mo mo ma, Arungimis ta'da manwoṯh
 pem mo,
 dhali Tapa a'di ta'da mantel aha/ mondiki/
 em pem sho'k mo.
⁵ A'di mididi ri'c 'kwani kun ta 'kup ki aha/ ki
 tonthus mo.
 Dhali e mii ma isinj ganam pini mo tani /
 e mini daḡ uni 'pemen buni 'kup mo
 be.
⁶ Ki bwam pem jin di 'bakany mo tani aha/
 cina to jin 'ciṯhu/ 'kus mmomiya bas
 ki /e mo.

Dhali aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa
 i is ki gway pini mo, ayy Tapa, haali/
 mii yan a'di 'boro'd mo be.
⁷ Haali/ /e 'cukki aha/ mo 'pena ris montoc
 bwam pem mo,
 dhali em pem hilki mo jin pinu mii e apo/
 'kwani gun ta 'kup ki aha/ mo be.

55

*Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku
 mo. Gway ma Dawuu'd jin yetha a'diya ye'th
 sho'k mo.*
¹ Ciyi 'cem pini ki mon'thom pem, ayy
 Arungimis.
 Dhali dhalki is pini ki ba'k mo 'peni tom
 pem jin doḡka/ ka di'b is mo.
² Kuthi is gom aha/ mo, dhali thoḡi aha/ gwo
 mo.
 Aha/ kumu 'twa/ a 'cesh ki montoc bwam
 pem mo.
³ Dhali aha/ guskina du mo gom cuuwa/ gi
 'kwani kun ta 'kup mo,
 haali/ 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni
 siri'ckina siri'c ki sho'k mo.
 Haali/ uni kali mo jin toju bwa apo/ aha/ mo
 dhali ka nyor mo tani uni ki thip mo ma
 dupe/ apo/ aha/ mo.
⁴ Dhali adum pem 'pe'di she/ e bwaman is
 pem mo,
 dhala pure/ gom mowu bitki'da po/ aha/ mo.
⁵ Monko/ is dhali mondee is pu'dkina po/
 aha/ mo,
 dhali to jin ko/ki aha/ is mo tani uni kumki
 aha/ 'twa/ a 'cesh mo.
⁶ Dhali aha/ ona gwo mo ki: Ayy wakki/ aha/
 mina 'taki ta ga bi me'd gurko/ mo
 tani
 aha/ mina 'taki pe mo dhali si/ is mo be.
⁷ Nye, aha/ mina ya si'dasi'd moyi
 Aha/ mina ya ca'b e mombwaasho moyi.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
⁸ Aha/ mina lala ki jahanneyi dhali gama
 darha'dam pem
 'peni mo ma bumburush 'tham mo dhali
 'thama punthar mo.
⁹ Ce'di tom buni jin thosona uni sho'k sho'k
 mo ma, ayy Tapa. Cumbulki uni ale'd
 buni mo,
 haali/ aha/ hilkina mo jin bujura bujur mo
 dhali mo jin biruwa bir e 'pernkuman
 bampa/ mo.
¹⁰ Montee dhali mon'thiny uni iikin ka kul is
 e yana gangaram piti mo,
 dhali mo jin tanuwa pibi dhali mo jin toju
 bwa mo tani 'kon e uni mo.
¹¹ Mo jin doru sho'k ka pupush mo tani a'di
 di'd e bwaman a'di mo,
 dhali mo jin sirijuwa siri'c ki sho'k mo dhali
 mo jin hekuwa he'k e mo tani
 uni 'koki ii mo 'peni mo ma suug piti mo.

12 A'di diki ta a'di jin ta 'kup ki aha/ jin 'bakaa e mo -

ki aha/ mina 'taki mish a'di kal mo.
A'di diki ta a'di jin ta 'kup ki aha/ jin tu/ul mo
jin gora bwa ki gor apo/ aha/ mo,
ki aha/ mina 'taki bag 'peni a'di mo.

13 Hili /e be, jin wa e ki aha/ ki is pem mo,
/e jin nyaḱ ya ki aha/ mo, dhali /e jin tana waḱ pem mo.

14 Me'dyin mo ana nyaḱa tor tori montal 'de/ mo jin 'kunya'kuny mo.

E gu'b ma Arumgimis mo tani ana iina mmonyak to mii mo.

15 Dhalki mowu pu'du'd apo/ uni mo.
Dhali dhalki uni 'donu ki e eya Haawiya mo.
Dhali dhalki uni iin e bwaya pure/ gi moḱ'kupajem buni mo.

16 Hili aha/ yukkina Arumgimis mo.

Dhali Tapa midu ta aha/ is is ki me'd mo.

17 Mom'pimpili/ dhali mon'thamo/ dhali montee mo tani

aha/ bahkina gwo ma 'thupin 'twam pem mo dhali ko mo,

dhali a'di midu cik 'twam pem mo.

18 A'di midu 'cuḱa ḱashiram pem ki 'dantar mo 'peni mo ma mee jin miga/ 'taki as mo, haali/ 'kwani tana ris miina bumburusha po/ aha/ mo.

19 Arumgimis midu ci 'cem piti mo dhali dhu uni ki gwa'd mo,
a'di jin diki'd eya ḱursi ma malik kadhamo/ mo.

Haali/ uni 'koki dhu gwoḱan jin ḱinu mo dhali uni 'koki ḱo/ Arumgimis mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

20 Amannyak yam pem a'di he'thki'da bim piti mo apowa mugum piti mo,

a'di 'ce'dki gwom piti jin gama a'di me'd mo.

21 Gwom piti jin ona a'di mo tani a'di na'bulana'bul mmobola yina ko e mo,

hili anyor di'd eya dum piti mo.

Dhali gwom piti 'capuḱa/ 'capuḱ mmobola yin e mo,

hili uni wana e ki gandal kun 'de'kkunu she ki mis mo.

22 Taki to jin diti'd pini apo/ Tapa mo dhali a'di midu kal gom /e mo.

A'di midu diki dhal jaḱ kamu/ jin ta'da ḱar/e mmojoḱ mo.

23 Hili /e ayy Arumgimis mini ḱa'k uni ka luḱgu'b mo

e jis jin 'kula'kul mo.

'Kwani kun wol tiya bas mo dhali kun wa'thkina wathi/e mo tani uni mini 'koki 'ko ki e mo ka teem bunin 'de/ i'tu'd mo.

Hili aha/ mina gam gwo is e /e mo be.

56

Eya manyuḱ gway mo, isi ki koḱ gurko/ kun 'kon e cwa kun si'dasi'd kun wana e ka ḱiss mo. Gway jin karu ki kup jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin bu'thkina 'Kwani Pilisthiin a'di mo e Pany Jatt mo.

¹ Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo ma, ayy Arumgimis, haali/ 'kwani yapki aha/ ki sho'k mo.

Yula tente/ mo 'kwani kun ta 'kup ki aha/ uni siri'cki aha/ apo/ ki sho'k mo.

² Uni gun ta 'kup ki aha/ mo tani uni yapki aha/ ki sho'k mo yula tente/ mo,

haali/ 'kwani tana ris kun askina po/ aha/ ki 'ba/ gun dhuna uni ki ca mo.

³ Ki aha/ ḱo/kina is mo tani aha/ karkina moḱgam gwo is pem e /e mo be.

⁴ Eya Arumgimis mo, a'di jin maḱka/ gwom piti mo,

eya Arumgimis mo tani aha/ gama gwo is ki dar gi moḱko/ is mo.

Buḱgwar is midu miiya tinta ki aha/ mo?

⁵ Yula tente/ mo tani uni simmki mii e mo mmoḱak aha/ jama/ gom tom pem jin raḱki aha/ mo.

Aris gwom buni 'baar mo kun kulumkina uni ibwa apo/ aha/ mo tani uni ta thus ki thus mo.

⁶ Uni 'tuntulki is buni imontal 'de/ mo, dhali uni wupkina 'cesh mo.

Uni ḱorki ḱatgin pem mo.

Me'd jin ḱorkina uni mondiki/em pem mo,

⁷ wakan raḱi uni to ibway mo gom tonthus buni mo kun miikina uni mo,

ka nyor pini mo tani Arumgimisa, ḱaki 'kwani gwan ka 'cesh mo, ayy.

⁸/E denki yam pem jin wuḱkulkika/ e mo.

Te'di jabu'th em pem eya gasaas pini mo.

'Kona uni ki 'ko eya warkam pini mowa?

⁹ Dhali yan'ko'd mo tani uni kun ta 'kup ki aha/ mo tani minu ḱu'k ka nyan'ko'd mo

ka tee jin miga/ yuḱa yuḱ mo.

Dhali aha/ misha ka jin gana/ ka Arumgimis ta a'di gom aha/ mo be.

¹⁰ Eya Arumgimis mo, a'di jin maḱka/ gwom piti mo,

e Tapa, a'di jin maḱka/ gwom piti mo,

¹¹ Eya Arumgimis mo tani aha/ gama gwo is ki dar gi moḱko/ is mo.

Ton tinta a'di imina 'kwani mii gom aha/ mo?

¹² Gwom pem kun oka/ is e /e mo tani aha/ mina thim uni mo, ayy Arumgimis.

Aha/ mina ḱi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki to jin ḱinu mmo'ciḱh 'kus gom /e mo.

¹³ Haali/ /e 'cuḱkina ḱashiram pem mo 'peni mowu mo,
nye, sho'k pem 'tasha /e 'twa/ 'peni mombit mo,

ki aha/ mina ya ibwambor ma Arumgimis mo,
e monkush gi mondiki/e mo.

57

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin minu 'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin guskina a'di mo 'pena Shawuul mo e jurum wosh mo.

¹ Miiyi mii e aha/ mo, ayy Arumgimis, dhali miiyi mii e aha/ mo, haali/ e/ e mo tani akashiram pem bu'thki mo jin huru jwa mo.

Dhali eya la ma bim pini mo tani aha/ bu'thkina mo jin hurga/ jwa mo, ntagi 'thama punthar jin 'ce'di'da 'ce'd sho'k peki'd mo be.

² Aha/ gwokina 'twa/ Arumgimis jin Caa e ki Ca mo,

eya Arumgimis jin thimki 'kup miim 'boro'd piti gom aha/ mo.

³ A'di mididi hash hash 'peni momis dhali ta aha/ is ki me'd mo,

dhali a'di mididi dhu uni gwansan ki mon'the is mo, uni gun yapki aha/ ki sho'k mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

Arumgimis mididi hashi mo/ en piti jin telu sho'k mo dhali mii ma isinj ganam piti mo.

⁴ Aha/ isha e bwaman ma risa dhop mo uni gun pitilki iya/ gi 'kwani bwa ki she/ mo. Shem buni waka mee mo dhala thopa/ mo, dhali ale'd buni kaaka me'd gandal mo be.

⁵ Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Arumgimis, apowa ris momisi 'baar mo.

Dhalki monyacam pini a'di di'da po/ mony'ceshi 'baar mo.

⁶ Uni karkina kume/ gom natgin sho'k pem kun dhuka/ mo, akashiram pem a'di di ki 'kup ka lun'gu'b mo. Dhali uni cwanyki jis e bway pem jin yaka/ mo, hili uni ki is buni uni ita'kkin e jis buni jin cwanya uni mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁷ Adum pem telkunu sho'k mo, ayy Arumgimis, adum pem ka jin gana/ a'di telkunu sho'k mo. Aha/ mina yuk gway mo dhali nann gway mo.

⁸ Meri e mo ma, akashiram pem. Meri e mo ma, ayy adhen'dhenye/ dhali adhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.

Aha/ mina mer mo gi mon'thamo/ e mo.

⁹ Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo, ayy Tapa, e bwaman ma ris 'kwani mo.

Aha/ mina yuk gway mo dhali man/ e mo e bwaman ma ris kal gi 'kwani'cesh mo.

¹⁰ Haali/ mo/ en pini jin telu sho'k mo tani a'di caaca kagahara e momis mo, dhali mo ma isinj ganam pini jin tana /e mo e bwaman ma risa rak mo.

¹¹ Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Arumgimis mo, apowa ris momisi 'baar mo.

Dhalki monyacam pini a'di di'da po/ mony'ceshi 'baar mo.

58

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin minu 'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup jin ta jima Dawuu'd mo.

¹ A/um ka jin gana/ kani gwo ki isi kan gana, um kun ta 'kwani ma tul 'kupa?

A/ um dwalli iya/ gi 'kwani gwo ki dwall gana/ mowa?

² Yisa, eya dum bum mo tani um usha 'ce 'kol mo eya dum bum gom tonthus mo.

Me'd bum tu/ ul mo jin bujura bujur e mony'cesh mo.

³ Imannii tonthus mo iikini dheres mo 'peni bwa gi ikum mo, uni thamki mii 'pena cim gun dhodhu uni mo tani uni thamki gwo o ka tor mo.

⁴ Uni tan ga ti'd me'da ti'd tasha/ mo, me'd tashan 'thi/ jin ta'da 'diye/ mo jin 'dapki bwany'cem piti 'twa/ mo,

⁵ wakan jin mina a'di diki cik gwalish gi wathi/ mo walla lat jin latu/ a'di mo.

⁶ Ayy Arumgimis, 'ce'dki uni she/ e bwan 'twam buni mo.

Bu'ki uni shen gwolingwotha/ mo 'peni ushi dhuru'c ma dhop mo, ayy Tapa.

⁷ Dhalki uni pikin ki jahanne/ me'd yi'de/ jin gusu'di 'cith' pen mo, dhali wa e ka sho si'da/ jin tora monkuthu'd 'ko'da 'cesh mo dhali ku'th mo.

⁸ Dhalki uni wana e ka homo'th jin yu moros mo,

dhali me'da 'ci jin tagu ka dho'th piti jin molo'da tente/ par e mo be.

⁹ Ki 'dishe/ tani anos bum mina 'ko'd gwari 'batha'ba'th me'da 'de/ jin shwana o'd mo,

wakki/ ta'da go'd go'd walla diki'd mo/ o'd mo tani dhalki a'di dhi'th uni sho'k ki jahanne/ mo.

¹⁰ Amanmii miinjkar/ e mo tani a'di mina bwa 'kuny mo haali/ a'di mididi par mo jin ri/uwa ri'c e mo be.

Dhali a'di mididi lam sho'k piti ka bas gi 'kwani kun ta thus ki thus mo.

¹¹ 'Kwani mini o gwo mo ki: Ka jin gana/ to jin ish kumma/ mo tani di'd gom 'kwanij kar/e mo.

Ka jin gana/ Arungimis di'd mmodwall gwo apo/ mony'cesh mo be.

59

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin minu 'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin hashkin ma Shawuul 'kwani mo mmotim gu'b piti mmo'taki 'kosh a'di jwa mo be.

¹ Cuki aha/ mo ma 'peni 'kwanin 'kup pem mo, ayy Arungimis pem, ceshi aha/ 'peni uni gwansan kun cuuna po/ aha/ mo.

² Cuki aha/ mo 'peni uni gwansan kun mii tonthus mo, dhali tayi aha/ is ki me'd mo 'peni 'kwani gwansan kun 'kosha te/ mmowol 'kwaniya bas mo.

³ Haali/ hili mo mo ma, uni ishkin mmoçor mondiki/em pem mo, 'kwani kun 'cithira/ 'cithir mo tani uni 'tuntulki is buni imontal 'de/ apo/ aha/ mo.

Gom gwon dhan pem walla miinthus pem yisa, ayy Tapa,

⁴ walla gom miim pem jin thamka/ yisa, uni urkina uri sho'k mo dhali thoson is mo.

Muri is pini mo, dhali pu'du/ mo dhali woth aha/ mo, dhali pari mii yan e mo.

⁵ /E, jin ta Tapa Arungimis gi momis mo tani, /e tana Arungimis ma Israyiil mo be.

Meri is mo dhali ciya ris kal gi 'kwaniny'cesh to kun wana e ki miim buni mo.

Dhalku/ ki dhal jan tal 'deŋ kamu/ bway mo 'peni uni gwansan kun 'dapa e ki mii ma wu'th gi tonthus mo.

Doshi ma dhali 'cunyuri yan mo.

⁶ Mom'pimpili/ isa yempa/ mo tani uni pu'dkin ka nyan'ko'd mo

mmobuk me'da 'ka ka ris mo dhali 'thil is buni e 'perkuman bampa/ mo.

⁷ Uni anann be, gwona bombok ki 'twam buni mo,

dhali kaa 'twa/ i is ki 'twam buni mo – haali/ kaja ikuluma uni gwo lbwa mo mmo/ o gwo mo ki: Kaja imidi cik ana mo?

⁸ Hili /e, ayy Tapa, /e pe'thki uni mo, dhali /e dhukina ris kal gi 'kwaniny'cesh mmota uni gun waŋu mo.

⁹ Ayy Mom'bi'th pem mo tani aha/ mina yuk gway mo mmoman /e mo,

haali/ /e, ayy Arungimis, tana cur pem jin tenu gwo mo.

¹⁰ Arungimis pem jin di'd e mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di mididi gam aha/ 'kup mo.

Dhali Arungimis pem a'di mididi dhal aha/ bway mo mmopar mo jin pinu mii e mo apo/ uni gun ta 'kup ki aha/ mo.

¹¹ Dhalku/ uni ki 'kosh jwa mo, isi ciki/ tagi 'kwanim pem mini this uni e mo.

Dhuyi uni mmomol dosh shoka 'cesh mo ki mom'bi'th pini mo, dhali 'doku/ uni ka lun'gu'b mo,

ayy Tapa, jin ta jim bam jin ta'da gongoro/ mo.

¹² Haali/ gom miinthus kun miikina uni ki 'twam buni mo, dhali ki gwo ma le'd buni mo,

dhalki uni bu'th ma kume/ gi 'bam buni kun dhuna uni ki ca mo.

Gom gwo ma jee dhali gwo ma tor kun baha uni mo tani

¹³ shwayi uni ki 'ci'd'da/ ka nyor pini mo, shwayi uni ki 'ci'd'da/ ntagi uni mini 'koki 'ko dok/ e mo, ki 'kwani mini mish ki /e tana Arungimis jin ji 'kwani ma Yakuub mo

ntagi 'pemen gi mony'cesh mo be. Doshi ma dhali 'cunyuri yan mo.

¹⁴ Mom'pimpili/ isa yempa/ mo tani uni pu'dkin ka nyan'ko'd mo

mmobuk me'da 'ka ka ris mo dhali 'thil is buni e 'perkuman bampa/ mo.

¹⁵ Uni tani mo ki tantan gom tonte/ mo, dhali cesh mo ki narjash mo wakki/ uni 'koki kapa dum buni mo.

¹⁶ Hili aha/ mina yuk gway gom mo ma dem dem pini mo.

Dhali aha/ mina yuk gway ki 'kal 'kal gom mo/en pini jin telu sho'k mo e mon'thamo/ mo.

Haali/ /e takina cur jin tenu gwo gom aha/ mo

dhali /e ta jim pem jin hurga/ jwa icine/ mo ka teem pem jin dika/ ka cis mo.

¹⁷ Ayy Mom'bi'th pem mo tani aha/ mina yuk gway mo mmoman /e mo,

haali/ /e, ayy Arungimis, tana cur pem jin tenu gwo mo,

/e jin tana Arungimis jin tor ki aha/ mo/en pini jin telu sho'k mo.

60

Eya manyuk gway mo, isi ki konj gway jin yuku gom jandin to mo. Gway ma Dawuu'd jin yedhu sho'k mo dhali gwo ma ye'th sho'k jin yedhu me'd jin kalkina a'diya shir shir uni ka Araam Nahreen mo dhala Araam Suba mo dhali me'd jin pu'd ma Yuwab e kul piti jin dokkina a'di me'd jin 'koshkina a'di 'Kwani gi Pa Aduum kun 'koni alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ mo e embul Wosh ma 'Donkoro/ mo.

¹ Ayy Arungimis, /e wakki aman mo, dhali 'ce'd mom bam jin 'ce'du/ gwo she/ mo.

/E miikina nyor mo. Ayy, waru/ aman is mo ma.
 2/E karki mony'cesh mmoyikin is mo. Dhali/ e ki 'twak'a'di bwa mmothe'k she/ mo. Nyanji a'di ka nyanj'ko'd mo e mom piti jin shi/ki'd mo, haali/ a'di mol dosh shoka 'cesh mo.
 3 /E ki dhal 'kwanim pini mmo'kosh is ka nyor ki to kun 'batha'ba'th mo, /e ki dhu am me'd 'kwani kun sona du mo gom to kun ditadi' kun 'kosh am mo.
 4/E ki kar mom pini jin ta'da berag gom uni gwansan kun ko/ki /e mo, mmocuna uni ki bimbir 'peni a'di jin ta jin gana/ mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 5 Wakan ki unim pini gun ena /e mo minu 'cuk mo, ciyi mo jin pinu mii e ki me'da bim poros pini mo dhali thok am gwo mo.
 6 Arumgimis oki gwo e mom piti jin kogu mo. Nyakki gway jin yuku ki monj'kuny bwa mo tani aha/ mina kwa/ Pan Shakiim bwa mo dhali dhu uni ka bwanykin 'peni embul ma Sukkuut mo.
 7 Dhala jil/aad, a'di ta jim pem mo. Dhala Manassa a'di ta jim pem mo. Dhala Eprayim a'di ta tonj'kup pem mo. Dhala Yahuuda/ a'di ta cwa ma malik pem mo.
 8 Muwab a'di ta mom pem jin 'thurka/ me'd mo. Dhali apo/ Pan Aduum mo tani aha/ yipa ppam pema po/ mo. Dhali apo/ Pam Palasthiin mo aha/ mina 'ther cuuwa/ gom mo jin pinu mii e mo be.
 9 Kaja a'di imidi sus aha/ e 'penkuman bampa/ jin tenu gwo mo? Dhali kaja a'di imidi shu aha/ bway mo e Pan Aduum mo?
 10/E a'di idiki wak amana, ayy Arumgimis? /E diki kal ya ka bor mo, ayy Arumgimis, nyakki 'kwani ma meem bam mo.
 11 Ayy tuka bor ma, woth am mo 'pena po/ 'kwani kun ta 'kup ki am mo, haali/ mowoth jin ta gi wathi/ mo tani a'di ta jim pe'th mo be.
 12 Nyakka Arumgimis mo tani ana pina mii e mo haali/ a'di ta a'di jin siri'cki uni gun ta 'kup bana ki sho'k mo.

61

Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku mo. A'di jin ta gway ma Dawuu'd.

¹ Ciki gwom pem mo ma, ayy Arumgimis, kari 'ce gom mon'thom pem mo,

² 'peni 'pemen gi mony'cesh mo tani aha/ yukkina /e mo me'd jin 'thin ma dum pem buye/ mo be. Susi / e aha/ mo e wosh caan jin turatur mmobol aha/ e mo,
³ haali/ /e ta jim pem jin hurga/ jwa mo, /e ta a'di jin waki gu'ba turga/ jin 'bitha'bi'th apo/ 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo.
⁴ Dhalki aha/ ca'ba e gu'b burrinyem pini ki sule/ sule/ mo. Ayy mmodi ki 'dantar e bwanj'kwariny ma darha'dam pini jin ta'da bi mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
⁵ Haali/ /e, ayy Arumgimis, cikki gwom pem jin oka/ is mo, /e ciki aha/ mal gi uni gwansan kun ko/ki gway pini mo.
⁶ Galali mondiki/e ma malik mo. Dhali dhalki yil piti 'dim 'kup ntaga risa nyakum yil gi 'kwaniny'cesh mo.
⁷ Dhalki a'di karuwa kursi ma malik ki sule/ sule/ ibwambor ma Arumgimis mo. Dhalku/ ki non mo/en jin telu sho'k mo dhali mii ma isinj gana/ mmotim a'di apo/ mo.
⁸ Dhali aha/ mina yuk gway mo mmomanj gway pini mo, me'd jin cikika/ gwom pem jin oka/ is 'ko'da tee 'ko'da tee mo.

62

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo ma Yaduthuun mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Goma Arumgimis 'de/ mo tani a'di icor ma kashiram pem ki shwamm mo. 'Peni a'di mo tani mowoth pem pu'dki'd mo.
² A'din 'denj gana/ ita wosh pem mo dhali bway gi mowoth pem mo dhali acur pem jin tenu gwo mo. Ki aha/ minu 'koki jo'c mo ki jo'c jin shiyi'd mo.
³ Um mini dak mo kakasja mmo'ko apo/ 'kwani mo mmo'ce'd uni bwa mo, aris umi 'baar mo, kun wana e ka gonj kun ishki gal mo, agonj jin dar gi mo jin kar shoka 'cesh mo?
⁴ Uni i'kona gwo ibwa mo mmoyap a'di ki sho'k 'pena ris 'kup piti mo. Uni 'kunyikina bwa ki 'kuny gom gwon thus mo. Uni 'borki 'twam buni mii mo, dhali hili e bwaman ma dum buni mo tani uni jeekina jee mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
⁵ Goma Arumgimis a'di 'de/ mo tani a'di icor ma kashiram pem ki shwamm mo. Haali/ mo ma 'tenj kapem pem mo tani a'di 'peni a'di mo be.
⁶ A'din 'denj gana/ ita wosh pem mo dhali bway gi mowoth pem mo

dhali acur pem jin tenu gwo mo. Aha/ minu mol yikin is mo be.

⁷Eya Arumgimis mo tani mom pem jin sika/ is gom mony'cuḱ mo dhali montak mo tani 'kon e a'dim pem

jin ta wosh jin eḱa/ eḱ mo, dhali a'dim pem jin hurga/ jwa mo tani a'di ita'da Arumgimis mo be.

⁸Gami gwo is e a'di ka tee i'baar mo, ayy 'kwani.

Woli adum bum ibwambori a'di mo.

Haali/ Arumgimis ta a'di jin mina ana hur jwa icine/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁹'Kwani kun hatha moḱ'ko 'ko'd ki ha'th mo tani hili 'kon jasi ari'ceenne/ mo.

'Kwani kun 'kon e mo jin kapa 'penkapan mo tani suskunu this e mo eya dum buni mo.

Dhali mombar buni 'deke'thki'd isi mis mo. Uni tawasha tawash mo mmobola wulpe/ e mo.

¹⁰Dhalku/ ki dhu mo jin wunu awuny jwa i is e mo jin dilu to mo.

Dhalku/ ki dhu mo ma 'te/ ma kapem bum ki pe'th e mo jin kwalu to mo.

Waḱki/ mo jin tanu pa ki pa mar is mo tani dhalku/ ki dhu adum bum 'ko'di uni mo.

¹¹Me'd 'de/ Arumgimis oki gwo mo.

Me'di su/ mo tani aha/ cikḱina gwo yansan mo

ki mom'bi'th ta jima Arumgimis mo

¹²dhali e/ e mo tani ayy Tapa, mo/en jin telu sho'k mo cila/ e mo.

Haali/ e ki rak wathi/ to ibway mo isi ki miini to jin miina a'di mo be.

63

Gway ma Dawuu'd me'd jin dikina a'di e bwaasho gi 'Kwani Yahuuda/ mo.

¹Ayy Arumgimis, / e tana Arumgimis pem mo, dhali aha/ simmkina / e e mo.

Aḱashiram pem 'kosha te/ / e mo.

Buḱgwar is pem 'thina buye/ gom / e mo me'd mo jin kuthaku'th mo dhali mony'cesh jin ta toḱkor jin dina yi'de/ ki di mo be.

²Wakan aha/ hilkina apo/ / e e mo jin kogu mo mmohil mom'bi'th pini mo dhali monyca mo.

³Haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo tani a'di 'borki'd mo mmobol mondiki/e e mo, 'twa/ pem midi mar/ e mo be.

⁴Wakan aha/ mina 'bor / e mii mo isi me'd jin miga/ di ki e mo.

Aha/ mina 'de'k me'd pem 'kup ki mis mo dhali yuka yuk apo/ gway pini mo.

⁵Aḱashiram pem a'di 'kunykina bwa mo me'd ki monoro'd mo dhali ca'bki momoḱ momoḱ mo

dhali 'twa/ pem a'di maḱki / e ki moḱ'kuny bwa jin ta 'twa/ mo.

⁶Ki aha/ kulumkina gwo ibwa gom / e apowa cim pem jin ishka/ mo

dhali kulum gwo ibwa gom / e mon'thiny kun timka/ tim mo.

⁷Haali/ / e tana manwoḱḱ aha/ mo,

dhali eya la ma bim pini mo tani aha/ yukḱina gway gom moḱ'kuny bwa mo be.

⁸Aḱashiram pem koḱki / e me'd mo.

Dhali me'da bim poros pini bu'thki aha/ mo.

⁹Hili uni gwansan kun simmki mondiki/em pem e mo mmo'ce'd a'di sho'k mo tani uni mini ii ka luḱgu'b e mony'cesh jin 'kula'kul mo.

¹⁰Uni mini ciku/ e mom'bi'th gi gandal jin kaaka mo.

Uni min ma jala/ i'kwar ka gwapi/ mo.

¹¹Hili amalikḱ mina bwa 'kuny eya Arumgimis mo.

Aris uni gun thulkunu me'da po/ ki a'di mo tani uni mini ca mo,

haali/ 'twa/ gi uni kun tana toḱ ka toḱ mo tani minu 'dap' twa/ mo be.

64

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

¹Ciki 'twa/ pem ma, ayy Arumgimis, goma 'thupin 'twam pem mo.

'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo 'peni mo jin kar aha/ ki mo ma ko/ is gom uni kun ta 'kup gi aha/ mo.

²Bagi aha/ mo 'peni 'kwanin thus kun miina wu'th ka kwal is mo,

'peni mo jin 'konu gwo ibwa mo mmomii to jin ta thus ki thus mo.

³Uni gun cilkina le'd buni me'd gandal kun kaaka mo,

kun ḱurki gwo kun kaaka me'da thopa/ kun turu/ to mo,

⁴mmo'kosha 'kosh 'peni mo jin isha uni ki jim bag apo/ wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo,

mmo'kosh a'di ki jahanne/ mo dhali dar gi moḱko/ is mo.

⁵Uni buthi tonthus buni me'd mo, dhali uni toḱkina toḱ goma gume/ kun 'thina uniya 'cesh ka kwal is mo

mmokulum gwo ibwa mo mmo/o ki: Kaja mini par ana e mo?

⁶Dhali kaja a'di imidi ḱap ana ki bur bur gom miim bana kun 'ko ana i'ba/ mo?

Ana kulumkina gwo ibwa ki e kun korakor mo mmobwaa wu'th mo.

Haali/ isi bwaman bwa wathi/ mo dhali adu mo tani a'di 'kula'kul mo.

7 Hili Arungimis a'di midu shinka thopa/ ka luḡu' b e uni imun mo, uni mini ta jama/ ki jahanne/ mo.
 8 Haali/ goma le'd buni mo tani a'di midu 'doyi uni e mo jin kupu/ mo.
 Aris 'kwani kun mini par uni e mo tani mini bir 'kup buni mo be.
 9 Dhali yan'ko'd aris 'kwani 'baar mo mini ko/ is mo
 dhali uni mini tor to jin wagaskin ma Arungimis mo,
 dhali kulum gwo ibwa mo gom to kun miik-ina a'di mo.
 10 Dhalki a'di jin mii miinḡar/ e 'kunya bwa mo e Tapa mo
 dhali bu'th mo jin huru jwa e a'di mo.
 Dhalki uni gwansan kun dhelel ma du mo tani can mo.

65

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mo.

1 Momaḡ a'di 'dapa'd ki / e mo, ayy Arungimis, eya Sihyuun mo,
 dhali e / e mo tani gwo jin onu is minu mii thim mo,
 2 ayy / e jin cikki mon'tho mo.
 Haali/ e i / e mo tani a'di ipiyina ris buḡwar is mo
 3 haali/ gom gway gi miinthus mo.
 Ki gwondhan bana piki ana e mo,
 / e gwamki uni mo.
 4 Mom'bor mii gom a'di jin kwanykina / e mo dhali guyu/ mmo'dish mo is mo,
 dhali mmoḡa' b e bwaagonj pini mo.
 Am minu kap mo ki miim 'borgam pini mo e gu'b pini mo
 jin ta gu'b pini gi mondheleladhelel mo be.

5 Ki dhan miim pini kun miikina / e kun caaca mmothok am 'twa/ ki mony'cuḡ mo,
 ayy Arungimis bam jin ta bway mowoth mo,
 / e jin ta mo ma 'teḡ kape/ goma ris 'kwani kun 'kokin e 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo,
 dhali uni kun si'dkin mo e bwampowa ris kumma/ yi'de/ mo.
 6 / E ki mom'bi'th is pini mo tani / e telki dhan wosh kun turatur sho'k mo,
 mmoḡu'th gi mo ma dem dem mo.
 7 / E jin doshki yi'de/ jin mii'da kuku/ kuku/ mo,
 dhala kuku/ kukum buni jin birkina uni bakal mo,
 dhala dulatt gi 'kwani mo,
 8 wakan uni gwansan gun 'kokin e mony'cesh jin si'dasi'd mo tani,
 uni ko/ ki is gom jamas miim pini mo.

/ E ki dhal mo jin yana ya gi mon'thamo/ mo dhali mom'pimpili/ mo mmoḡum cuuwa/
 gom bwan 'kunya/ mo.
 9 / E butkin e mony'cesh mo dhali wol a'di yi'de/ mo,
 dhali / e 'kummki a'di ki 'kumm jin caaca kagahara mo.
 Yi'de/ ma Arungimis kun son a'di 'tu'dki mo mo.
 / E ki 'twak emen buni mo,
 haali/ wakan / e thosonki a'di mo be.
 10 / E wolki a'di yi'de/ ka cenjal kun ishkin ka enthus mo,
 dhali thoson a'di jil piti mo,
 mmodal a'di ki co'do/ mo 'pena piriny ma sho'k mo
 dhali / e ki 'bor a'di mii mo gom ca jin cana a'di mo.
 11 / E shumki yil gi mo jin isha to ka enthus kun ta kum pini mo.
 jil jin dir ma arabiiyam pini mo tani uni wolki 'twa/ mo ki momot jin momotkina uni mo.
 12 Mo ma shon dhii/i'd gi mombwaasho mo tani wolki 'twa/ mo,
 dhali aris woshi 'baar mo uni 'kamki is buni ki moḡ'kunya bwa mo.
 13 Ashom bip uni hi'thki is buni ki mo ma ma'diny mo,
 dhali embul wosh uni hi'thki is buni ki pos mo,
 uni kumki cuuwa/ mo dhali yuk gway mmotal 'de/ ki moḡ'kunya bwa mo.

66

Eya manyuk gway mo. Gway jin yuku jin ta gway mo.

1 Yuki gway ki moḡ'kunya bwa ki 'kal 'kal goma Arungimis
 aris um kun 'koni mony'cesh mo.
 2 Yuki gway ki monyca gom gway piti mo.
 Dhali ci a'di monyca ki momaḡ mo.
 3 Dhali oyi Arungimis gwo mo ki: Dhan miim pini 'ka'da mii ca kagahara.
 Wakan dhan monycam pini 'kuḡki uni gun ta 'kup ki / e ibwambori / e mo.
 4 Aris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo luḡki / e mo.
 Uni yukki gway mmomaḡ / e mo,
 uni yukki gway gom gway pini mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 5 Iiyu/ mo dhali par to jin miikin ma Arungimis e mo.
 A'di miiki'da dhan to kun caaca kagahara e bwan 'kwani gi mony'cesh mo.
 6 A'di tu'kki kumma/ yi'de/ mo mmota a'cesh jin kuthaku'th mo.
 Dhali 'kwani iikin ki sho'k e bwam yi'de/ jin ku'thki'd mo.

Dhali e mun mo tani aman 'kunykina bwa mo e a'di mo,

⁷ a'di jin jiki'da ji ki mo ma dem dem piti ki sule/ sule/ mo,

a'di jin timki kal gi mony'cesh gi 'kwani ki em piti mo,

dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo uni kun pishi is buni ka le'd mo mmodhu is buni ki ca mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁸ Mom'bor mii goma Arungimis bana mo, ayy 'kwani,

dhalki cuuwa/ jin minu maŋ a'di dhalki a'di ciƙu mo,

⁹ a'di jin dhuki ana e bwaman 'kwani kun 'kon ki e mo,

dhali diki dhal sho'k bana bway mmoyeres mo.

¹⁰ Haali/ /e, ayy Arungimis, /e nyo/ki aman mo.

Dhali /e palki aman me'd 'dolkon kush jin palu ki o'd mo.

¹¹ /E ki sus am eya gume/ mo.

/E ki 'thi monŋo'c bwa e empa'd bam mo.

¹² /E ki dhal 'kwani bway mo mmomeri 'kupi aman mo.

Aman iikina e mo/o'd mo dhali e yi'de/ kun shwana nyor mo,

hili /e din mmosus am e embul mo kun beeyabee mo.

¹³ Aha/ mina ya e gu'b pini mmoƙi to jin 'ciƙhu/ 'kus mmo'tha ki o'd mo.

Aha/ mina ci /e gwo jin oka/ is mo,

¹⁴ a'di jin bahkina 'twam pem mo

dhali 'twam pem oki gwo is mo me'd jin dika/ e monŋo'c bwa mo.

¹⁵ Aha/ mina ci /e to jin cinu mmo'ciƙh 'kus jin ta gunkulus ka'bal mo,

nyakka ku'd ma rasiŋ ka'bal mo kun 'ciƙhu/ 'kus mmo'tha ki o'd mo.

Aha/ mina ci to jin 'ciƙhu/ 'kus kun ta gwaƙim bip dhali mi mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

¹⁶ Iiyu/ mo dhali ciƙ gwo mo, aris umi 'baar mo kun ko/kina Arungimis mo,

dhali aha/ mina tor a'di jin miikunu gom aha/ mo.

¹⁷ Aha/ 'therkina cuuwa/ kagahara gom a'di mo,

dhali a'di karkunu ki ca ki 'twa/ pem mo.

¹⁸ Wakki/ aha/ mina 'taki thiƙ tonthus eya dum pem mo tani

Tapa a'di midi 'taki diki ciƙ aha/ 'twa/ mo.

¹⁹ Hili ka jin gana/ Arungimis a'di iciki'da ciƙ mo.

A'di ciƙi'da hirdhe/ ki 'twa/ pem jin 'thoka/ mo.

²⁰ Mom'bor mii goma Arungimis mo, haali/ a'di diki wak mon'thom pem mo,

walla joƙ mo/en piti jin telu sho'k 'peni aha/ mo.

67

Eya manyuƙ gway mo ka shu/ kun buƙu mo. Gway jin yuku mo jin ta gway mo.

¹ Dhalka Arungimis mii mii ma 'the gom am mo dhali 'bor am mii mo

dhali kar bwam/em piti mmokush mo apo/ aman mo,

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

² ki bway pini minu mish mo apo/ mony'cesh mo,

dhali mom'bi'th pini jin tana /e ata is ki me'd mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo.

³ Dhalki 'kwani maŋ /e mo, ayy Arungimis. Dhalka ris 'kwani 'baar mo maŋ /e mo.

⁴ Dhalki kal gi 'kwaniny'cesh yuƙ gway ki mom'bor bwa mo dhali ki mony'kuny bwa mo,

haali/ /e dwellki 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo,

dhali shu kal gi 'kwaniny'cesh bway apo/ mony'cesh mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Dhalki 'kwani maŋ /e mo, ayy Arungimis. Dhalka ris 'kwani 'baar mo maŋ /e mo.

⁶ Mony'cesh gwono'dki maman piti jin markina a'di is mo.

Arungimis jin ta'da Arungimis bam mo, a'di 'borki am mii mo.

⁷ Arungimis 'borki am mii mo.

Dhalka ris 'kwani kun 'kon e 'pemen gi mony'cesh mo ko/ a'di mo.

68

Eya manyuƙ gway mo. Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mo.

¹ Dhalka Arungimis cu mis mo dhali dhalki uni kun ta 'kup ki a'di ceƙerkunu bwa mo.

Dhalki uni gwansan kun shi/ a'di i e mo tani son mo 'peni bwambori a'di mo.

² Dhalki uni wana e ka ku'd kun borkunu mo, wakan borki uni mo.

Dhali me'd mamana dham jin to'dki'd ibwambori o'd mo tani

dhalki a'di jin ta thus 'ce'du/ sho'k mo si'da/ e bwambor ma Arungimis mo.

³ Hili dhalki a'di jin ta'da kaŋ/e 'kunya bwa mo.

Dhalki uni yuƙ gway ki mony'kuny bwa mo ibwambor ma Arungimis mo.

Dhalki uni tashu ki mony'kuny bwa mo.

⁴ Yuƙi gway eya Arungimis mo. Yuƙi gway jin maŋu gway piti mo.

⁷Deki gway isi mis apo/ a'di jin merki'da powa rak mo.

Gway piti ta Tapa mo. Yuḱi gway ki moṅ'kuny bwa mo ibwambori a'di mo.

⁵Ababa gi uni kun daran ki icom mo, dhali amanhil up gun wuna ikatḥ mo tani, a'di ta'da Arumgimis jin di'd e mom piti jin ḱogu mo.

⁶Arumgimis ki ḱi uni kun dar gi gu'b mo mo mmo'ko icine/ mo.

A'di ki sus 'kwani gun dḥunu eya sijin e mo jin rusa/ rus mo,

hili uni gun pish is ka le'd mo tani uni 'kokin e mo jin ta'da burṭa/ o'd ka burṭa/ o'd mo.

⁷Ayy Arumgimis, me'd jin yana /e ka piḱe/ nyakḱi 'kwanim pini mo tani

dhali me'd jin yana /eya ye'th ye'th nyakḱi 'kwanim pini mo e mombwaasho mo tani,

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁸mony'cesh yiḱinki is mo dhali momis wolki'da shoka 'cesh 'peni icine/ mo, e buṅ'kus ma Arumgimis mo.

Wosh Sinaa/ caan mo tani a'di yiḱinki is mo e buṅ'kus ma Arumgimis mo,

a'di jin ta'da Arumgimis ma Israyiil mo.

⁹Ayy Arumgimis, / e dhalkina sho'k mmohe'th kagahara mo,

/e jin wari mal pini is ka nyan'ko'd mo me'd jin wuyina is a'di e mo.

¹⁰Ama'diny ka'bal pini uni gamki mo jin 'konu icine/ mo.

E mo mii miij ganam pini mo tani, ayy Arumgimis, / e ki thoson mii gom 'kwani kun dar gi to mo.

¹¹Tapa ḱanki gwo mo.

Uni gwansan tana ris kagahara kun ḱalki gwom 'borga/ yan mo.

¹²Imaliḱ gi 'kwani ma mee mo tani uni son mo, hili uni sokin mo.

Up kun 'koni pa mo tani uni ḱwa/ki to jin dilu bwa mo,

¹³ba uni nyak'ko ki ka'bal e bwam ma goṅ mo,

dhala biṅ gurko/ uni 'koshkunu is ki 'dolkon kush mo

dhali jeshem piti ca'b ki go'd go'd me'd 'dolkona go'd go'd mo.

¹⁴Ki a'di jin ta gi Mom'bi'th ma Dem Dem ceckerki imaliḱ bwa mo tani

awasa/ pu'dki'd apo/ Wosha Salmuun mo.

¹⁵Ayy, wosh jin turatur jin ca'bki dem dem mo, jin ta wosha turga/ gi Pam Bashan mo.

Ayy wosha turga/ jin 'kana 'kup ki bidhi/ bidhi/ ka ris mo, jin ta wosha turga/ gi Pam Bashan mo.

¹⁶Ata hila /e mo ki en dhapan kan mo, ayy, wosha turga/ jin 'kana 'kup ki bidhi/ bidhi/ ka ris mo,

e 'kuwosh jin on ma Arumgimis bwa mo mmota mom piti mmoḱa'bi cine/ mo?

Nye, mo jin mina Tapa ca'b ki sule/ sule/ mo.

¹⁷Ki mom'bi'th ma ris shumarum kun tana dem dem mo kun ta iss 'kwanimpa ka iss 'de/ ka alip mo,

dhala alaapa powa alaap mo,

Tapa pu'dki'd 'peni 'kuwosha Sinaa/ e mo jin ḱogu mo.

¹⁸/E ki poḱ wosh jin turatur mo,

dhali /e ki shu uni bway uni gun bu'thkunu mo e bway pini jin yana /e mo,

dhali bu'th to kun cinu ki me'd e bwan 'kwani mo,

isi kan e bwan 'kwani kun pishi is ka le'd mo, wakan ki Tapa Arumgimis midi di e mo yan mo be.

¹⁹Mom'bor mii midi di gom Tapa mo,

a'di jin 'de'kki ana abor ki mis isa yempa/ mo.

Arumgimis a'di ta bway gi mowoth bana mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

²⁰Arumgimis bana a'di ta'da Arumgimis gi bway gi mowoth mo.

Dhali eya Arumgimis mo tani, a'di ta Tapa jin cila mo jin yenu 'peni mowu mo.

²¹Hili Arumgimis midi pwath 'kup gi uni kun ta 'kup ki a'di mo,

dhali ayinyjwa gi 'kup gi a'di jin ya'd e bway piti jin dina mii a'di i'ba/ mo.

²²Tapa o gwo mo ki:

Aha/ mina doḱ uni ka nyan'ko'd 'peni Pam Bashan mo,

dhali aha/ mina doḱ uni ka nyan'ko'd 'peni ḱumma/ yi'de/ jin 'kula'kul mo

²³ki um mini lam sho'k bum ka bas mo,

dhali ka le'd ma 'kam bum mo tani uni mini ta gi tonte/ 'peni 'kwani gi 'kup bum mo.

²⁴Yam pini kun ḱogu kun yana /e mo tani mishu mo, ayy Arumgimis,

a'di jin ta ya ma Arumgimis pem mo, a'di jin ta'da Maliḱ pem mo, e mo jin ḱogu mo,

²⁵imanyuḱ gway kun iina bori a'di mo, dhali uni kun buḱina dhenḱhenye/ iini 'ko'd mo

dhali bwaman uni mo tani nyara/ pina dhenḱhenyem buni ki me'd mo.

²⁶'Bori Arumgimis mii e dhana tul 'kup gi 'kwani mo,

Tapa, ayy um 'kwani kun ta uḱi ma Israyiil kun kasha e mo.

27 Pena waḵ ma Benyamiin, a'di jin piski'd e bwaman uni, jin shu'da shu/ um bway mo, e bwaman gi iya/ gi 'Kwani Yahuuda/ eya waambuhany buni mo, dhali e iya/ gi 'Kwani gi Pan Sabulun mo, dhali e iya/ gi 'Kwani gi Pa Naptaali mo.

28 Tilu mom'bi'th ma dem dem pini is mo, ayy Arungimis. Tori mom'bi'th pini mo, ayy Arungimis, /e jin wagaski a'di gom am mo.

29 Gom gu'b gi mondheleladhelele pini jin di'd e Pa Urushaliim mo tani imalik kalki to kun cinu ki me'd mmoçi /e mo.

30 Kucuri to/e gwansan kun 'kon e bwaman ma pil mo, dhali e bwaman ma ma'diny gwaḥim bip nyakki ushi bip gi 'kwani mo. Yap uni ki sho'k uni gwansan kun 'dapkina e goma thulpa/ mo, dhali ceckerki 'kwani bwa mo uni gun 'kunyi bwa e mo ma mee mo.

31 Dhalka korok kalu 'peni Pam Masir mo. Dhalki 'Kwaniḡ Gale/ soyin ki jahanne/ mo dhali he'th me'd buni goma Arungimis mo.

32 Yuki gway eya Arungimis mo, ayy aris 'penjkuman bampa/ gi mony'cesh mo. Yuki gway mmomanḡ Tapa mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

33 E a'di jin merki'd eya powa ris momis mo, a'di jin ta gi momisa dhamo/ mo. Hili mo mo ma, a'di hashki 'twam piti 'peni mun mo, 'twam piti jin ca'bki dem dem mo.

34 Cika Arungimis mom'bi'th mo, mom'bi'th piti jin miikina a'di miin tapa apo/ 'kwani ma Israyiil mo, dhali mom'bi'th piti a'di diki'd e bwaman momis mo.

35 Arungimis a'di ka/ aka/ e mom piti jin kogu mo, a'di jin ta'da Arungimis gi 'Kwani ma Israyiil mo, a'di ki ci mom'bi'th mo dhali 'bi'th 'kwanim piti is mo. Mom'bor mii midi di goma Arungimis mo.

69

Eya manyuḵ gway mo, isi ki gwo gom jandin to mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Tayi aha/ is is ki me'd mo ma, ayy Arungimis. Haali/ yi'de/ loski aha/ ki 'ba/ ilu/ mo.

2 Aha/ ciçkina ka 'cesh e bwam boro'th jin 'kula'kul mo, e mo jin dar gi mo jin miga/ jett shoki cine/ mo. Aha/ pu'dkina e yi'de/ jin 'kula'kul mo,

dhali agannu/ yi'de/ a'di caçki'da po/ aha/ mo.

3 Aha/ wukina is e gom kom pem mo, dhali 'kus pem dhere'di 'baar mo. Dhali em pem 'cethki'da 'tum kagahara mo mmowu e 'kup mmoçora Arungimis mo.

4 Mmobola mur 'kup pem e mo tani uni ta uni gwansan kun shi/ki aha/ e mo ki dar gi miinḡ kamu/ mo. Uni gwansan ca'bki dem dem mo kun mini 'ce'd aha/ sho'k moyi, uni gwansan kun mini bu'th aha/ ki gwo ma tor mo. A'di jin dika/ ki kwal naskina/ mo tani aha/ mina mii doḵ a'di ka nyarḡko'd mowa?

5 Ayy Arungimis, /e mishki mii ma palim pem mo. Mii gun ḥu'thka/ mii mo tani 'konuki bag 'peni /e mo be.

6 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway kun tan gi mo ma 'tej kape/ e /e mo dhunu ki mo ma 'the is gom aha/ mo, ayy Tapa Arungimis gi momis mo. Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway kun simmki /e e mo jin minu 'doyu/ uni e mo jin minu this uni taḵ gom aha/ mo, ayy Arungimis ma Israyiil mo.

7 Haali/ a'di gom gway pini mo tani aha/ kalkina mo jin wakuwa waḵ mo, dhali mon'the is a'di kumki aha/ bwam/em pem mo.

8 Aha/ wara ki wathi/ gi bampan kamu/ e bwaman 'kwani ma waḵ pem mo, mmota a'di gi pan kamu/ e bwaman iya/ ma ta'da mo.

9 Haala nyor gom gu'b pini a'di shwaka/ mo, dhali asor gi uni gwansan kun sorki /e mo tani ta'kkina po/ aha/ mo.

10 Ki aha/ karkina is pem ki gwa'd mo eya kashiram pem ki moḡga/ to mo tani a'di warki'd ki mowaḵ pem mo.

11 Ki aha/ hi'thkina burrinye/ ma shawaal e is mmota burrinye/ gom is pem mo tani, aha/ warkina ki a'di jin miikina uni ka maḵ mo.

12 Aha/ tana a'di jin tora uni gwansana tor kun 'kon e 'twaḡkala goḡ mo dhali uni kun 'koshkin ma su mo tani yuḵki gway gom aha/ mo.

13 Hili gom aha/ mo a'thom pem jin 'thoka/ mo tani e /e mo be, ayy Tapa. Eya tente/ jin mishuwa bu'th bu'th mo, ayy Arungimis, dhali e mo/ ish jin isha mo/en pini jin telu sho'k mo tani /e 'thoḵki aha/ 'twa/ mo.

14 Ki mowothḡ pini jin ta isinḡ gana/ mo tani 'cwami aha/ mo 'peni boro'th jin loski aha/ mo. Dhalki aha/ cuḵu mo 'peni 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo

dhali 'peni yi'de/ kun 'kula'kul kun shwana nyor mo.
 15 Dhalku/ ki dhala gannu/ yi'de/ bway mo mmodhi'th aha/ sho'k mo, walla mon'kul piti mmolos aha/ mo, walla jisa'kulga/ mmomu'th 'twa/ apo/ aha/ mo.
 16 'Thoki aha/ 'twa/ mo ma ayy Tapa, haali/ mo/ en pini jin telu sho'k mo a'di 'bora'bor mo be. Isi ki gwo gi momiimiim pini jin ishki'd ka enthus mo tani tu'kki/ aha/ is mo.
 17 Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni cinjinam pini mo. Haali/ aha/ dina e mo ma cis mo tani huru/ ki jahanne/ mo mmo'thok aha/ 'twa/ mo.
 18 'Dishi aha/ is mo dhali wani aha/ 'ba/ mo, dhali kari aha/ ki 'kus 'peni 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo.
 19/E mishi mowak pem jin waku aha/ mo, dhali mo ma 'the is pem mo dhali mo jin 'konuki tak aha/ mo. Aris uni gun ta 'kup ki aha/ misha /e mo.
 20 Asor 'ce'dkina dum pem bwa mo, wakan a'di itaka/ bu'tkan ki bu'tkan mo. Aha/ napa mo jin minu 'taki hil aha/ ki mo ma 'thime/ ki mo/en mo tani hili aha/ gama wathij kamu/ yisa.
 Dhali aha/ napa 'kwani mmo'taki malas aha/ mo tani, hili aha/ dinaki gam jan kamu/ mo.
 21 Uni ciki aha/ at'i'd tonthus e tont'e/ mo, dhali gom yi'de/ jin bu'thki aha/ mo tani uni ciki aha/ yiman tom'paca'd mmopi mo be.
 22 Dhalki tontem buni jin shwana uni atharabeesa mo warki'd ka gume/ ibwambori uni mo. Dhalki tom buni kun 'ci'thu/ 'kus mmomiya bas goma yuk jin yuku ka tul 'kup mo warki'd ka gume/ mo.
 23 Dhalki em buni a'di dhumkunu mo mo, wakan ki uni mini 'koki par mo e mo dhali dhu ki uni empa'd buni mmodee ki sule/ sule/ mo.
 24 Woli anyor pini jin dekkina /e apo/ uni mo, dhali dhalka nyor buni jin pura /e ki o'd kumki uni 'twa/a' cesh mo.
 25 Dhalki gu'ba'kum buni taki bwam ma'du/ mo. Dhalku/ ki dhal jan tal 'denj kamu/ bway mo mmo'ca'b e gu'b burriyem buni mo.
 26 Haali/ uni to'cki a'di bwa mo a'di jin dorkina /e mo, dhali a'di jin takkina /e jama/ mo tani uni 'kon naskina/ mmoto'c a'di bwa ki nyanye/ mo.
 27 Dhuki uni ajisa i is mo.

Dhalku/ ki dhu uni mmodhu ka po/ 'peni /e mo.
 28 Dhalki uni 'koshu gway buni 'pena warka/ gi mondiki/e mo, dhali uni minu 'koki 'kwar gway buni e bwamana warka/ nyakki 'kwani kun tana kar/e mo.
 29 Hili aha/ wo'ckunuwa du she/ mo dhali 'kaa du she/ mo, Dhalki bwaya kar/ em pini, ayy Tapa Arungimis, kar aha/ e mo jin ka'dama/ ka'dam mo.
 30 Aha/ mina man gway ma Arungimis ki gway jin yuku mo. Aha/ mina ek a'di ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo.
 31 Mii yansan a'di imidi 'bor Tapa bwa kagahara mmobola morbip e mo, walla rasim bip jin 'kana je mo dhala cuk mo.
 32 Dhalki uni gwansan kun siriju/ ki sho'k par mii e mo dhali 'kuny bwa mo. Dhali um gwansan gun simmkina Arungimis e mo tani dhalka dum bum tashu e mo dok/e.
 33 Haali/ Tapa a'di cikki gwo mo 'peni uni gun mini mii ta gi to mo, dhali a'di diki wak uni gun ta unim piti kun dekkunu mo.
 34 Dhalki momis dhali mony'cesh man a'di mo, dhali dhan kumma/ yi'de/ dhali aris to 'baar mo kun kalki ya e bwaman a'di mo.
 35 Haali/ Arungimis midi ta Sihyuun is is ki me'd mo dhali nyanj ka Yahuuda/ 'penkuman bam-pam piti dok/e mo. Dhali uni gun ta cinjinam piti mo tani mini 'ko e mo yan mo dhali bu'th a'di mo
 36 dhali uci gi cinjinam piti mo tani midi ta mal piti mo, dhali uni gwansan gun eni gway piti mo tani mini 'ko e bwaman a'di mo.

70

Eya manyuk gway. Gway ma Dawuu'd, gom mo jin kanu to e jin cinu ki me'd mo.

¹ Tayi ki bwam 'boro'd ma, ayy Arungimis mmo'cuk aha/ mo. Ayy Tapa, huru/ ki jahanne/ mmowoth aha/ mo.
 2 Dhalki uni dhuuni ki mon'the is mo dhali dunjurki 'kup is mo uni gwansan kun napa mondiki/em pem mo. Dhalki uni dokkunu to ka nyanj 'ko'da bor mo dhali dhalki uni 'doyunu mo e mo jin ushu uni tak mo uni gwansan kun ona bwa ki aha/ minu shi/ mo.
 3 Dhalki uni ko/ is ki ko/ jin shiyi'd mo gom mo ma 'the is buni mo

uni gun o gwo mo ki: 'Thor ki 'thor.
 4 Dhalki aris uni 'baar kun simmi /e e mo tani
 'bora bwa mo dhali 'kuny bwa mo e /e mo.
 Dhalki uni gwansan kun en bway gi mowoth pini mo
 o gwo mo kagahara mo ki: Arungimis a'di caaca mo.
 5 Hili aha/ hatha'ko'd mo dhali aha/ mina mii ta gi to mo.
 Huru/ ki jahanne/ gom aha/ mo, ayy Arungimis.
 /E tana manwoth pem mo dhali aman'cuḱ pem mo.
 Ayy Tapa, dhalku/ ki tayaa diite/ mo.

71

1 E/e mo tani, ayy Tapa, aha/ bu'thkina mom pem jin hurga/ jwa e /e mo.
 Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.
 2 E momii ma kar/em pini mo tani 'cuḱi aha/ mo dhali 'cwami aha/ mo.
 Ka'di 'cem pini gom aha/ mo dhali tayi aha/ is is ki me'd mo.
 3 Wari /e ki wosh jin miga/ hur jwa icine/ mo, mmota acur jin tenu gwo mo mmota aha/ is is ki me'd mo,
 haali/ /e ta wosh pem mo dhali acur pem jin tenu gwo mo.
 4 'Cwami aha/ mo, ayy Arungimis pem, 'peni me'd gi a'di jin ta thus ki thus mo,
 dhali 'peni a'di jin bu'thki'da bu'th ki kwap mo, a'di jin diki ta kar/ e mo dhali wathi/ jin ta matt ki matt mo.
 5 Haali/ /e, ayy Tapa, /e tana 'tej kapem pem mo,
 dhali 'pena cim pem jin gamka/ /e gwo is mo, ayy Tapa, 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo.
 6 Apo/ /e mo tani aha/ dikina ka lindhith 'peni mondho'th pem mo.
 /E ta a'di be jin bu'thki aha/ 'peni bwa ma dho'th ma ta'dam pem mo.
 Momanḱ pem tikirki di gom /e mo.
 7 Aha/ mera 'kwani ka ris ka yempa/ mo.
 Hili /e ta jim pem jin 'bitha'bi'th jin hurga/ jwa icine/ mo.
 8 'Twa/ pem a'di 'tu'du/ mo ki piny piny ki momanḱ /e mo
 dhali ki monycam pini i'baara tee mo.
 9 Dhalku/ ki biḱ aha/ asho ka tee jin miga/ ta adhan mo.
 Dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo wakki/ aha/ mina mom'bi'th pemi 'baar mo.
 10 Haali/ 'kwani tana ris kun ta 'kup ki aha/ mo kun oki isi gwo gom aha/ mo,
 uni gwansan kun ḱorki mondiki/ em pem mo tani uni logomki gwo mo mmontaḱ 'de/ gom aha/ mo

11 dhali o gwo mo ki: Arungimis, mola /e, dhalki a'di 'pen mowa?
 Uri a'di isho'k mo dhali bu'th a'di mo haali/ janḱ kamu/ di'da jin mididi 'cuḱ a'di mo?
 12 Ayy Arungimis, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ kagahara mo.
 Ayy Arungimis pem, huru/ ki jahanne/ dhali woḱh aha/ mo.
 13 Dhalki unim pem gwahan kun yeri aha/ is ki gway dhunu ki mo ma 'the is mo dhali shwa ki o'd ki 'ci'd'da/ mo.
 Dhalki uni tashu ki mo jin wakuwa waḱ mo dhali mo jin thisuwa taḱ taḱ mo,
 uni gwansan kun simmki mo e jin mididi shi/ aha/ is mo.
 14 Hili aha/ mina ta gi mo ma 'tej kape/ ki sule/ sule/ mo,
 dhali aha/ mina manḱ / e naskina/ ki sule/ dhali ki sule/ sule/ mo.
 15 'Twam pem mididi tor gwo gom mo ma kar/ em pini jin kalkina /e mo
 dhali miim pini jin miina /e gom bway gi mowoth goma tee 'baar mo,
 haali/ mondeḱ buni a'di peki monyith pem jin nyithka/ uni mo.
 16 Ki dhan mii ma dem dem gi Tapa Arungimis mo tani aha/ mina pu'dku/ mo,
 aha/ mina manḱ mii ma kar/em pini mo, a'di jin ta jim pini /e 'de/ mo.
 17 Ayy Arungimis, 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo tani /e ḱorki aha/ gwo mo,
 dhali aha/ mina bah dhan momer pini jin miina /e to mo.
 18 Wakan, isi kani, e mo jin canu ki yil mo dhali mo jin 'kan ma wuu 'kwani mo ayy Arungimis, dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo,
 ntagi aha/ mina bah mo ma dem dem pini mo
 eya risa nyakum yil gi 'kwani kun mini pu'du/ mo.
 19 Mom'bi'th pini dhali mo ma kar/em pini mo tani, ayy Arungimis,
 uni jidhirkin e momis jin ka'dama/ ka'dam mo.
 /E jin miikina dhan to kun caaca mo,
 ayy Arungimis, kaja a'di iwaki /e mo?
 20 /E jin karki aha/ mo mmopara ris mont'o'c bwa e kun surkun mo tani
 /e mini tash aha/ e mo dok/ e.
 'Peni monḱ kul gi mony'cesh mo tani
 /e mini 'de'k aha/ abor gi mis dok/ e mo.
 21 /E mini mar aha/ montak pem is is mo dhali malas aha/ dok/ e mo.
 22 Dhali aha/ si'da/ mina manḱ / e ka dhenḱdhenyem pem jin buḱka/ mo gom mo ma isinḱ ganam pini jin tana /e mo tani, ayy Arungimis pem,

aha/ mina yuƙ gway mmomaŋ / e ka
dhenɗhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/
mo,
ayy /En 'De/ jin ta jima Israyiil jin Kogu mo.
23 'Twa/ pem midu 'ther cuuwa/ gom bwan
'kunya/ mo,
ma me'd jin miga/ yuƙ gway mmomaŋ / e
mo,
nyaƙka ƙashiram pem si'da/ ilu/ mo a'di jin
'cwamkina /e mo.
24 Dhali ale'd pem midu tor gwo gom mii ma
kar/em pini jin wothƙina /eya woth
ka tee 'baar mo
haali/ uni dhukunu ki mo ma 'the is mo
dhali mo jin thisuwa taƙ taƙ e mo,
uni gwansan kun nƙapi bway ki bur bur mo
mmo'taki shi/ aha/ is mo.

72

Gway ma Sulemaan.

1 Ƙiya malik mo ma ƙar/ em pini mo, Ayy
Arumgimis,
dhali mo ma ƙar/ em pini gom ya/ ma malik
mo.
2 Dhalki a'di dwall 'kwanim pini gwo ki mii
ma ƙar/e mo
dhali unim pini kun hatha'ko'd ki mo ma
ƙar/e mo.
3 Dhalki dhan wosha turga/ ƙali mo jin rusu
ki rus gom 'kwani mo,
dhali aris wosh si'da/ ƙali mo ma ƙar/e mo.
4 Dhalki a'di 'ce'd gwo she/ gom to jin raƙi
'kwani kun hatha'ko'd mo.
Ƙiyi mo jin 'cuƙuwa 'cuƙ gom 'kwani kun
mini mii ta gi to mo,
dhali yapi uni gwansan kun siri'ckina siri'c
ki sho'k mo.
5 Dhalki a'di di'd ki e mo ka tente/ di'di
motim 'kup naskina/ mo,
dhali me'd jin din ma ppe naskina/ gara/ mo,
eya risa nyaƙum yil gi 'kwani mo.
6 Dhalki a'di wana e ka sho'k jin wolki
yi'dem piti asho jin 'punyu/ mo,
me'da sho'k jin mii yi'de/ ki puya/ puya/
apowa 'cesh mo.
7 Eya teem piti jin dina a'di ki e mo tani
dhalki mo ma ƙar/e 'twaƙa'd mo,
dhali monƙu'th is mmo/ ish mo ntaga ppe
midu diki di dok/e mo.
8 Dhalki a'di ta gi mom'bi'th 'peni ƙumma/
yi'de/ mo ntagi ƙumma/ yi'den tiya
mo,
dhali 'peni yi'de/ kun sokin mo ita gi 'pemen
gi mony'cesh mo.
9 Dhalki uni gun ta 'kup ki a'di luƙkini
bwambori a'di mo,
dhali 'kwani kun ta 'kup ki a'di mini 'bitt
bu'da'cesh mo.
10 Dhalki imalik gi Pan Tarshiish dhali kum
pa uƙa 'cesh mo

ci a'diya thulpa/ mo,
dhali imalik gi Pan Shaba mo dhali Pan Saba
mo
ƙal to kun cinu ki me'd gom a'di mo.
11 Dhalki aris imaliki 'baar mo taƙina 'cesh
ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di
mo,
dhali dhalka ris ƙal gi 'kwaniny'cesh si'da/
mii a'di to mo.
12 Haali/ a'di 'cukki uni gun mini mii ta gi to
mo, ki a'di yuƙki'da yuƙ mo,
a'di jin hatha'ko'd mo dhali a'di jin dar gi
wathi/ mmowoth a'di mo.
13 A'di ki hila hil ki e ma 'thime/ ki mo/ en
apo/ uni gun 'ka'da is mo dhali apo/
uni gun mini mii ta gi to mo,
dhali ta mon'koki/ em buni is ki me'd mo
gom uni gun mini mii ta gi to mo.
14 'Peni mo jin sirijuwa siri'c ki sho'k mo
dhali abujur jin bujuru mo tani a'di
wanki mon'koki/ em buni 'ba/ mo,
dhala bas buni ta yinthoŋ gana/ e jis/ em piti
mo.
15 Dhalki a'di di'd ki e ki sule/ sule/ mo.
Dhalki 'dolkon gana/ jin ta gi Pan Shaba cinu
a'di mo.
Dhalki mon'tho minu tikir 'tho gom a'di ki
tikir tikir mii
dhali mom'bor mii minu 'tho gom a'di ka tee
'baar mo.
16 Dhalki emen tontɛ/ ishin ka enthus e
bampa/ mo,
apowa ris 'kuwosha turga/ mo me'd jin
yikinkina 'tham uni is mo.
Dhalki maman cwam piti wana e ki ji gi Pan
Lubnaan mo
dhali dhalki 'kwani 'tu'dina 'tu'd mo 'peni
aris 'penkuman bampa/ mo
me'da sho gi bwam bunto mo.
17 Dhalki gway piti 'dim 'kup ki sule/ sule/
mo.
Dhalki yir piti di'd ki sule/ sule/ me'da tente/
mo.
Dhalki 'kwani 'bori is buni mii ki a'di mo,
dhali aris ƙal gi 'kwaniny'cesh yuƙi a'di mo
ki a'di jin 'boru mii mo.
18 Mom'bor mii midu di gom Tapa mo a'di
jin ta'da Arumgimis gom 'Kwani ma
Israyiil mo,
A'din 'derj gana/ imii'da dhan to gi momer
mo.
19 Mom'bor mii midu di gom gway gi mony-
cam piti ki sule/ sule/ mo.
Dhalki monycam piti 'tu'd mony'ceshi 'baar
mo. Amen dhali Amen.
20 Mon'tho ma Dawuu'd mo a'di jin ta ya/ ma
Yassa mo a'di 'baarkunu mo.

**AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI
KWARA MO**

73

Gway ma Asap mo.

- 1 Ka jin gana/ Arumgimis ta a'di jin 'boro'd gom uni kun dhelekin eya du mo, gom uni gwansan kun dhelekin eya du mo.
- 2 Bahili gom aha/ mo tani sho'k pem 'dishi 'twa/ 'taki dheres mo, n̄atgin pem 'disha'dish 'taki yeres mo.
- 3 Haali/ aha/ tana dhapan gom uni kun dhu is ki ca mo, ki aha/ parkina mo jin rusa to ki rus gom uni kun ta thus ki thus e mo.
- 4 Haali/ uni dar gi mo jin su'k uniya du ka war mo. Buɗɗwar is buni ɕa'b ki ɕur ɕur mo dhali ɕa'b ki 'thikil 'thikil mo.
- 5 Uni tocu 'kus me'd 'kwanin tiyaa? Dhali uni doru ki to jin woci is she/ me'd 'kwanin tiyaa?
- 6 Wakan uni dhu is ki ca gom neram buni kun hitha uni i'ba/ mo, dhali mo ma bujur jin bujurkina uni mo tani a'di 'kamki uni is mo me'd bur-rinye/ mo.
- 7 Em buni dhethadhe'th gom momoɕ buni mo, adum buni a'di kumkunu 'twa/a 'cesh ki mii ma pali mo.
- 8 Uni 'theɕ shushi mis mo dhali o gwo ki mo jin dupuwa dup i e mo. Mmodhuna uni is buni eya tente/ ki ɗhorony mo tani uni ki ruma rum gom mo jin miinu sirica siri'c ki sho'k mo.
- 9 Uni ki ka'd 'twam buni mmosor momis mo dhala le'd buni a'di kalki 'pen kany e mony'cesh mo.
- 10 Dhali gom gwo gi wakan mo tani 'kwani ɗu'kkin mo dhali manj uni mo dhali gam to shiyi'da kamu/ e uni yisa.
- 11 Dhali uni o gwo mo ki: Ki tonta si'da/ imish ma Arumgimis mo? A/a'di jin Caa e ki Ca nyiɗki toɗ kamuwa?
- 12 Hili mo mo ma, uni gwansan ita thus ki thus mo. Isa yempa/ uni 'koni mo jin 'ka'da mii 'ba/ ki 'ka'd mo dhali uni mara to kun tana uni pa ki pa is mo.
- 13 Dhali aha/ ki pe'th mo tani aha/ karkina dum pem ki dhelekin dhelekin mo dhali lam me'd pem e mo jin 'konu ka po/ mo.
- 14 Haali/ ka tee 'baar mo tani aha/ dherkunu is bwa mo, dhali dorkunu isa yempa/ mon'thamo/ mo.
- 15 Waɕki/ aha/ mina 'taki o gwo mo ki: Aha/ mina o gwo wakan mo tani

- aha/ mina 'taki diki ta a'diɗ gana/ goma nyakum yil gi ucim pini mo.
- 16 Hili ki aha/ kulumkina gwo ibwa mmomish gwo yansan 'ban mo tani a'di mido 'taki wayaa/ e ki to jin mido wu is e mmomii mo,
- 17 ntagi aha/ yakina e mo ma Arumgimis jin kogu mo, dhali yan'ko'd aha/ ki nyiɗh 'pemen gi 'ko'd 'buni mo.
- 18 Ka jin gana/ /e ki dhu uni e mo jin yeresa/ yeres mo. /E ki dhal uni bway mo mmota'k e mo jin kupu/ mo.
- 19 Uni 'ce'dki sho'k kadhamowa? Uni dhidhu sho'k ka pupush ka dhan mii jin ta'da pure/ ka pure/ mo.
- 20 Uni wana e ki jan jin shu'bu/ mo me'd jin merkina jan 'deɗ kamu/ e mo. 'Peni momer e mo tani um ki waɕ to munn buni mo.
- 21 Ka kashiram pem ka/ki'd ki ka/ mo tani dhali ki aha/ su'kkunu eya du mo,
- 22 aha/ takina dholgon mo dhali ta pus mo tani aha/ wana e ki tombwaasho 'kup ki /e mo.
- 23 Bahili aha/ dina mmoti'kir ɕa'b nyakki /e mo. /E bu'thki me'da bim poros pem mo.
- 24 /E ki shu aha/ bway ki gwom pini jin logomkina /e mo dhali yan'ko'd /e mini bu'th aha/ mmotaɕ mo.
- 25 Kaja a'di itaka/ e momis mo? Hili diki ta jasi /eya? Dhali to piyi'd e mony'cesh yan mo mmo/ oka/ bwa mo mmodhal /e ka po/ mo.
- 26 Buɗɗwar is pem dhala dum pem mini 'taki ush me'd mo tani hili Arumgimis a'di ta'da Man'bitha dum pem is mo dhali Amanpwaɕ ki aha/ to jin miga/ ta ki sule/ sule/ mo.
- 27 Haali/ hili mo mo ma, uni gwansan kun si'dkin 'peni / e mo tani minu 'ce'd sho'k mo be. /E ki kar mo jin daku gwo 'kup mo gom uni gwansan kun ɗori gwon thus apo/ /e mo.
- 28 Hili gom aha/ mo tani a'di 'boro'd jin miga/ 'disha Arumgimis is mo. Aha/ karkina Tapa Arumgimis mo mmota a'di jin hurga/ jwa icine/ mo, ki aha/ mina ɗora ris miim pini mo.

74

Gway jin yedhu sho'k goma Asap mo.

- 1 Ayy Arumgimis, ki to jin ta'da ta ita'kkina/ e amana sho ki sule/ sule/ kan mo? Ki to jin ta'da ta idhala /eya nyor pini i ya ku'd apo/ ka'bal pini kun tana shon dhii/i'd mo?

2 Kayi dhana tul 'kup 'kwanim pini e mo, uni gun takina /e 'peni kadhamo/ mo, uni kun wankina /e 'ba/ mo mmota waḡ gom mal pini mo.

Kayi 'Kuwosh ma Sihyuun e mo e mo yan jin ca'bkina /e mo.

3 Čuthi /e njaḡin pini e mo jin 'tuḡkunu ki sule/ sule/ mo.

Uni gun ta 'kup ki 'kup mo tani 'ce'dkina ris to sho'k mo e mo jin ḡogu mo.

4 Uni gun ta 'kup ki /e mo tani anḡarkin e bwaman mom pini jin ḡogu mo.

Uni thumkina bereḡ buninḡ gana/ mo mmota jamas mo.

5 Dhali e 'twaḡkal gu'b isi mis mo tani uni ki jep cwandher bwa ka thurmany mo.

6 Dhali yan'ko'd aris cwa kun 'cimudhu bwa mo tani

uni 'ce'd uni ka 'cesh ka thurmanya ba'd'ban mo dhali ki 'dorro/ mo.

7 Uni ki ci'th mom pini jin ḡogu ki o'd mo. Uni ki shi/a 'cesh pini jin ca'ba /e ki gway pini mo.

8 Uni ki o gwo e is buni mo ki: Ana mina uḡh uni 'baar mo.

Uni ki ciḡha ris mo jin tulu is goma Arumgimis e mo yan mo.

9 Ana 'konaki par jamas bana e mo. Dhala manci gwoḡ kamu/ di'da? Dhali jaḡ kamu/ di'di bwam ana jin mishi gwo ki mii yan midi ta ata?

10 Ayy Arumgimisa, /e mini dhal 'kwani kun ta 'kup bway mo mmo'theḡ shushi mis ki rash rash kan ntagi mo gi wakata mo?

A/'kwani kun ta 'kup ki /e mini sor gway pini ki sule/ sule/ kan mo?

11 Ki to jin ta'da ta si'da/ igukina /e me'd pini ka nyan'ko'd mo?

Ki to jin ta'da ta ikarkina /e me'd pini e bwambor pini mo?

12 Hili Arumgimis jin ta'da malik pem mo a'di jin diki'd 'peni kadhamo/ mo, jin miiki bway gi mowoth e bwaman gi mony'cesh mo.

13 /E ki kwa/ dhan yi'de/ bwa ki mii ma dem dem pini mo.

/E ki 'ce'd 'kup ma dhan tasha/ ki bwam yi'de/ mo.

14 /E ki pwaḡh 'kup gi dhan to yi'de/ mo, dhali /e ki ci a'di mmota tonḡe/ gom uni kun uḡu kun 'kon e bwaasho mo.

15 /E ki tirki wosh mo dhali ka'd a'di 'twa/ mo dhali du'd yi'de/ mo dhali yi'de/ ki 'thonthor mo.

/E ki ku'thki yi'de/ jin sokin e bwam ma gap mo.

16 Atee ta jim pini mo. Mon'thiny si'da/ ta jim pini mo.

/E telki monḡkush gi momis sho'k mo dhala tente/ mo.

17 /E thosonkina ris gwayu/ gi mony'cesh mo.

/E karki moyurantee mo dhali mondit mo.

18 Kayi gwo yan e mo ma, ayy Tapa, 'kwani kun ta 'kup 'theḡki shushi mis kata sa/ mo?

dhali 'kwani kun 'koki dhu mii gun ḡogu mo tani waḡki gway pini mo be.

19 Dhalku/ ki ciya kaḡhira/ gi gurkom pini ki tom bwaasho mo.

Dhalku/ ki ḡa mondiki/ e gi a'dim pini jin hatha'ko'd ki sule/ sule/ mo.

20 Kari gwom pini jin gaw me'd mo. Haali/ mo gi mondhurumi'd gi mony'cesh mo tani a'di 'tu'dkunu mo ki 'kwani gwahan kun bujurkina bujur mo.

21 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo kun yapkunu ki sho'k mo mmodhu ki mo ma 'the is mo.

Dhalki uni kun hatha'ko'd dhali kun mini mii ta gi to mo maḡ gway pini mo.

22 Cuyi mis mo, ayy Arumgimis, dhali muri is mo gom mii jin midi raḡ /e mo.

Kayi gwo e ki uni gwahan kun ushi gwo kun ḡogu dhu 'theḡki /e shushi is ka tee 'baar mo.

23 Dhalku/ ki ḡa cuuwa/ jin cuuna 'kwani kun ta 'kup ki /e mo,

abombok 'peni 'kwani kun ta 'kup ki /e ka ris mo, a'di jin yaki'd ka 'kulam 'pen mo.

75

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin onu ki: Dhalki sho'k ki 'ce'd mo. Gway ma Asap.

A'di jin ta gway mo.

1 Am cina /e mo jin 'boru /e bwa i is mo, ayy Arumgimis,

bwa jin 'boruwa 'bor bwa i is cina aman /e mo.

Aman yukkina yuk apo/ gway pini mo dhali derḡ dhan momer pini e mo kun miikina /e mo.

2 Ka tee jin karka/ 'pen ka piḡe/ mo tani aha/ mina dwall gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.

3 Ka 'cesh midi wunḡkul mo dhali aris 'kwani kun 'kon e a'di mo tani

a'di ta aha/ be jin telki mom piti jin tana a'di akaḡ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 Aha/ mina o uni gwansan kun dhu 'ba/ ki ca gwo mo ki: Dhalku/ 'ba/ ki dhu ki ca mo

dhali aha/ mina o a'di jin ta thus ki thus gwo mo ki: Dhalku/ cem pini ki 'de'k ki mis mo.

⁵ Dhalku/ cem pini ki 'de'k 'kup ki mis jin ka'dama/ka'dam mo walla o gwo mmo'thek 'ba/ imis mmo/ush 'kwani ga/ mo.

⁶ Haali/ yisa 'peni mom'pesho'k walla bora lungu'b mo dhali yisa 'peni mombwaasho mo ipu'dkina mo jin 'deku is ki mis mo.

⁷ Hili a'di ta'da Arumgimis jin torki gwon dwall 'twa/a 'cesh mo mmo'thi jan 'de/ 'ko'da 'cesh mo dhali cuwa kamuŋ kamu/ mis mo.

⁸ Haali/ e me'd gi Tapa mo tani aqubbaaya diki'd mo jin sekina yimana mura'th jin ka/u ki nah nah ki 'tha'da/ 'tha'da/ mo, jin 'koshu is ki 'bore/ mo.

Dhali a'di midi wol a'di 'peni jin pinu mo, dhali aris 'kwani kun ta thus ki thus e mony'cesh mo

uni mini pi a'di ku'th mo ki ter ntaga 'cum-mam piti ilu/ mo.

⁹ Hili aha/ mina bwa 'kuny ki sule/ sule/ mo. Aha/ mina yuk gway mmomaŋ Arumgimis ma Yakuub mo.

¹⁰ Aris ce gi uni kun ta thus ki thus mo tani mina a'di wa'b bwa mo hili ce gi uni kun tana qar/e minu dhu ki ca mo.

76

Eya manyuk gway ka shu/ jin buku mo. Gway ma Asap. A'di jin ta gway mo.

¹ Eya Yahuuda/ mo tani a'di imish ma Arumgimis mo, gway piti jin eka/ ek mo e bwaman ma Israyiil mo.

² Monyca'b piti a'di telkunu sho'k mo e Pan Saliim mo, mo jin ca'ba a'di mo tani a'di di'd eya Si-hyuun mo.

³ E mun mo tani a'di ki 'ce'da thopa/ kun shinunu ki o'd ki yuwar yuwar bwa mo,

dhali agongoro/ gi mo/as mo dhali gandal gi mo/as mo dhali aris tonkan gi mo/as mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁴ Monyca ta jim pini mo, dhali mo jin eku mmobol dhan wosha turga/ e kun 'kon ki sule/ sule/ mo.

⁵ Kwani kun 'kon ma du ki dhethadhe'th mo tani uni dilkunu tom buni kun dilina uni mo.

Uni ciŋkin e mo jin ishu e mo.

Aris 'kwani gi mo/as mo tani uni mol me'd buni bu'th mmomii to mo.

⁶ E mo ma kucur pini mo ayy Arumgimis ma Yakuub mo tani

a'di jin mer shumaruma po/ mo dhali shumarum mo uni su/ miikina buye/ ka yinjira/ mo.

⁷ Hili /e, /e tana pure/ mo.

Kaja a'di imidi mish doshi bwambori /e mo me'd jin min ma nyor pini 'tulu/ka pije/ mo?

⁸ 'Peni momis mo tani /e ki bah gwo gom gwon dwall jin toru 'twa/a 'cesh mo.

Mony'cesh ko/ ki is mo dhali dosh shoka 'cesh mo

⁹ ka Arumgimis cuki mis mo dhali tel gwon dwall piti jin toru 'twa/a 'cesh mo

mmota ris 'kwani gwansan is ki me'd mo kun 'cwarkunu e mony'cesh mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

¹⁰ Ka jin gana/ anyor gi 'kwani midi maŋ /e mo.

Dhali anyor jin bocki'd mina /e non 'twa/ 'pena po/ /e mo.

¹¹ Oyi um gwo is e Tapa Arumgimis bum mo dhali thimi uni mo.

Dhalki aris uni 'baar mo kun 'kam a'di is mo tani 'doyu to kun cinu ki me'd mo

e a'di jin minu mi ko/ mo.

¹² dhali a'di jin 'ciŋki mondiki/e gi iya/ ma malik mo,

a'di jin taki'da pure/ ka pure/ apo/ imalik gi mony'cesh mo.

77

Eya manyuk gway, isi ki gwo gi a'di jin 'cemki gway jin yuku ka Yadu'thuun mo. Gway ma Asap.

¹ Aha/ gwokina 'twa/ Arumgimis ki nyanye/ mo,

mmoko 'twa/ Arumgimis ki nyanye/ ki a'di midi cik aha/ 'twa/ mo.

² Ka tee jin tocu aha/ bwa mo tani aha/ simmkina Tapa e mo,

e mon'thiny me'd pem a'di he'thki'd mo ki dar gi mo jin wuna is a'di e mo.

Akashiram pem a'di ushki'd mo ki a'di minu malas mo.

³ Aha/ kulumkina gwo ibwa goma Arumgimis mo, dhali aha/ gwokina mo mmo/anana is mo.

Dhali aha/ kulumkina gwo ibwa mo dhali shi/in pem 'thikina buye/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁴ /E ki bu'th 'ko'd em pem me'd mo 'peni mo jin 'kamutha a'di e mo.

Aha/ tocu bwa kagahara mo dhali aha/ mola gwo o mo.

⁵ Aha/ hila isi gwo i e goma teen dhamo/ gunn mo,

dhali aha/ kakina yil gunn e kadhamo/ mo.

⁶ Aha/ torkina tor eya dum pem mon'thiny ka qar/e mo.

Dhali aha/ kulumkina gwo ibwa mo dhali aha/ ṅapkina shi/in pem mo.

⁷ Mina Tapa usha ush ki sule/ mo dhali diki mii mii ma 'the doḡ/e 'taa?

⁸ Mo/en piti jin ṭelu sho'k dakki'd mo 'taa?

Dhali aris gwom piti kun onu is 'kokin ntagi 'pemen ma risa tee 'baar mo 'taa?

⁹ Arumgimis thiski mii ma 'them piti e mo 'taa?

Dhala nyor piti jin shwakina a'di mo tani a'di dakki'da hil hil ki e ma 'thime/ ki mo/en mo 'taa?

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

¹⁰ Dhali aha/ ona gwo mo ki: A'di ta aha/ jin jwakaṭkunuwa du mo

ki me'd gi a'di jin Caa e ki Ca aḡki mii e mo.

¹¹ Aha/ mina ka mii gi Tapa e mo.

Nye, aha/ mina ka momer piti e 'peni kun dhamo/ mo.

¹² Aha/ mina kulum gwo ibwa goma ris miin tom pini mo

dhali ṭikir gwo kulum ibwa gom mii ma dem dem pini mo.

¹³ Bway pini, ayy Arumgimis, a'di kogu mo.

Ka rum jana caaca me'da Arumgimis banan gana/ mo?

¹⁴ /E tana Arumgimis jin miiki momer mo, /e jin piki mo ma dem dem pini ibwaman 'kwani mo.

¹⁵ /E ki me'da bim pini mo tani /e ki wan 'kwanim pini 'ba/ mo,

uni gun ta iya/ ma Yakuub mo dhali ku ma Yuusup mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

¹⁶ Ka ris yi'de/ parki / e e mo tani ayy Arumgimis,

ka ris yi'de/ parki /e e mo tani uni ko/kina ko/ is mo,

nye, uni gun 'kula'kul mo tani deekina is ki bir bir gom moṅko/ is mo.

¹⁷ Dhali araḡ kun 'kani mis wolki yi'de/ mo, dhali momis si'da/ dhalki mondor ma sho'k me'd mo.

Dhali athopam pini a'di dhwa/ a'dki'd ki dhwa/ a'd dhwa/ a'd mo eya ris 'twanjal kuku/ mo.

¹⁸ Dhali mom pini jin 'twaḡa mondor ma sho'k mo tani a'di diki'd e 'tham kun 'theḡkin mo.

Awara sho'k pini a'di kushki mony'cesh mo, dhali mony'cesh deeki'd ki bir bir mo dhali yilkin is mo.

¹⁹ Bway pini diki'd e bwam kumma/ yi'de/ mo

dhali bway tur pini diki'd eya dhan yi'de/ mo.

Dhala dum bwam sho'k pini jin yana /e mo tani mishuwa?

²⁰ /E ki sus 'kwanim pini me'da ma'diny ka'bal mo,

ki me'd ma Musa mo dhala Haruun mo.

78

Gway jin yedhu sho'k goma Asaḡ mo.

¹ Dhuyi 'ce, ayy 'kwanim pem, ki gwo jin ṭorka/ mo.

Ḳa'di bwany'cem bum mo ki gwo ki 'twam pem mo.

² Haali/ aha/ mina Ḳa'd 'twam pem ki gwom 'bi'th e mo.

Aha/ mina bah gwo mmo/ o gwo kun mini 'koki 'ko eya tente/ 'peni gwon dhamo/ mo,

³ 'peni to gwansan kun ciḡkina ana gwo mo dhali mish mo,

uni gun ṭorkina ibabam bana ana mo.

⁴ Ki ana mina 'koki bag uni 'peni uḡim buni mo,

hili a'di minu ṭor ka nyaḡum yil jin mini yayu/ i'ko'd mo

mii gi monyca gi Tapa mo dhali mo ma dem dem piti mo

dhali momer jin wagaskina a'di mo.

⁵ A'di ṭelki gwonyci sho'k eya Yakuub mo, dhali kar gwonḡan 'pen ka piḡe/ jin cinu eya

Israyiil mo, a'di jin ḡankina a'di ibabam bana mo

mmoṭor uḡim buni gwo mo

⁶ ki uḡi ma nyaḡum yil kun min ma po/i 'ko isu/ ki uni mini mish uni mo

dhali uḡi kun 'konuki dho'th naskina/ mo, dhali cu mis mo dhali ṭor uḡi kun ta uḡim

buni mo

⁷ wakan ki uni mini dhu mo ma 'terḡ kapem buni eya Arumgimis mo

dhali 'koki this mii ma Arumgimis e mo, hili mmodhu gwonḡan piti kun 'kwarkunu

mo

⁸ dhali ki uni mini 'taki 'koki waki ibabam buni mo,

mmota ga du jin tana wa'ba/ mo dhali ta anyaḡum yil kun mini pish is ka le'd mo,

uni gun mini ta anyaḡum yil kun min ma du ṭel shoka 'cesh mo,

uni gun mini ta ga ḡashira/ kun mini 'koki ta ku isinḡ gana/ goma Arumgimis mo.

⁹ 'Kwani ma Eprayim uni takin ka bwaa gi mo/as mo,

dhali uni doḡkin ka nyan'ko'd mo ka tee jin asuwa mee mo.

¹⁰ Uni 'koki dhu Gwo ma Arumgimis jin gamu me'd mo,

hili uni ushkin ki 'tash mo mmo/ ii isi ki gwonḡan piti jin cinu mo.

¹¹ Uni ṅaki mii kun miikina Tapa mo dhali miimer jin ṭorkina a'di uni mo.

12 E jis/e gi ibabam buni mo tani a'di wagaski momer mo
 dhali e Pam Masir mo dhali e bwam bunto ma Suu/an mo.

13 A'di ki kwa/ dhan kumma/ yi'de/ bwa mo dhali dhal uni bway mo mmo/ii icine/ mo
 dhali a'di ki kar yi'de/ mmodosh me'da gap mo.

14 Dhali montee mo tani a'di ki shu uni bway ka rak mo,
 dhali mon'thiny isa yempa/ mo tani a'di ki shu uni bway ka dhan o'd jin kushi mo mo.

15 A'di ki tawan wosh e ki cwa e momb-waasho mo
 dhali a'di ki ci uni yi'de/ jin kasha e ki kash mmopi mo me'd mo jin 'kula'kul mo.

16 A'di ki dhal yi'de/ bway mmo'thonthoru/ 'peni 'kuwosh mo,
 dhali a'di ki rak yi'de/ mmogaçu/ ka 'cesh me'd a'di jin guski'd e bwaagap mo.

17 Naskina/ uni 'kon mmomii miinthus apo/ a'di mo,
 mmopish is ka le'd apo/ a'di jin Caa e ki Ca mo e bwam ma si'b mo.

18 Uni ki pal Arumgimis ka dum buni mo ki gwom buni jin 'thekkina uni gom tonte/ mo ka dum buni kun purki uni mo.

19 Uni ki o gwo apowa Arumgimis mo mmo/ o gwo mo ki: A/Arumgimis mishi ci ana tonte/ mmoshwa e bwaashowa?

20 A'di ki mush wosh ki cwa mo, wakan yi'de/ kolki 'kush mo,
 dhali yi'de/ 'thonthorki'd kagahara mo.
 Gara/ mina a'di diki ci tonte/
 walla dina a'di gara/ ki ci shum ki 'kwanim piti mo?

21 Wakan ki Tapa cikki gwo mo tani, a'di 'tu'dkunu ka nyor mo.
 O'd a'di 'thakunu apowa Yakuub mo, anyor piti a'di caki'da powa Israyiil mo

22 haali/ uni dar gi mongam gwo is eya Arumgimis mo
 dhali 'koki gam gwo is gom mom'bi'th piti jin tana a'di ata is ki me'd mo.

23 Naskina/ a'di ki kan momis jin di'di mis mo,
 dhali a'di ki ka'c acampur gi momis mo

24 dhali a'di ki hethu a'cesh apo/ uni amanna mmoshwa mo,
 dhali a'di ki ci uni pos 'peni momis mo.

25 'Kwani shwaki tonte/ gi iman'doyu gwo mo.
 A'di hashki uni tonte/ ka enthus mo.

26 A'di ki rak 'tham gi mom'pesho'k mmo-poshu e momis mo,
 dhali ki mom'bi'th piti mo tani a'di ki shu 'tham ma biny cam bway mo.

27 A'di ki he'th shum apo/ uni me'd bu'da 'cesh mo,
 dhali 'dii kun 'kan ma bi me'd emena si'b kun 'kon e bwaman ma gap mo.

28 A'di ki dhal uni bway mo mmo'ta'k e bwaman gum'b cinjam buni mo,
 mmo'kama ris mom buni kun 'kona uni is mo.

29 Dhali uni 'kaki uni mo ntagi uni kapkin ki kap gana/ mo,
 haali/ a'di ciki uni to jin 'thona bwa uni ki gor gor mo.

30 Hili ntwa/a/ ki uni dhu to kun gora bwa uni mo tani,
 ki tonte/ di'd e 'twam buni mo tani,
 31 anyor ma Arumgimis cuki mis apo/ uni mo
 dhali a'di ki 'kosh uni gun 'bitha'bi'th 'peni bwam uni mo
 dhali a'di ki 'thi uni gwahan a'cesh uni gun dhunu 'pen ka piye/ gom mom'bor buni 'peni 'Kwani ma Israyiil mo.

32 Bahili apowa ris to gwansan kun miinu mo tani uni 'kon naskina/ mmomii miinthus mo.
 Dhali bahili ki a'di mii momer piti mo tani uni 'koki gam a'di gwo is mo.

33 Wakan a'di dhalki'da teem buni mmopuu mo me'da wulpe/ mo
 dhali yil buni ta'da pure/ ka pure/ mo.

34 Ki a'di 'koshki uni mo tani uni napki a'di mo.
 Uni ri'ckina du is mo dhali napa Arumgimis ka duj gana/ mo.

35 Uni kaki gwo e ka Arumgimis a'di ta wosh buni mo,
 a'di jin ta'da Arumgimis buni jin Caa e ki Ca jin wanki'da wan 'ba/ mo.

36 Hili uni torkina tor ki a'di ki 'twany jarom buni ka mak mo.
 Uni takina tor ka tor gom a'di ka le'd buni mo.

37 Adum buni yisa telu shoka 'kup ki a'di mo. Uni 'koki ha me'd gom gwoj ganam piti jin gamu me'd mo.

38 Hili a'di di'd naskina/ mmohila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en mo,
 dhali gwam uni 'peni tonthus buni kun mi-ikina uni mo,
 dhali diki 'ce'd uni sho'k mo.
 A'di 'tumki'da nyor piti is ka nyan'ko'd me'd ka ris mo,
 dhali a'di diki mura nyor piti 'baar mo mmoshwa a'cesh ki sho'k mo.

39 A'di kaki gwo e mo ki uni ta jasi shuman is gi bungwar is mo,
 me'd 'tham yin jin poshki'd mo dhali diki wutulu/ ka nyan'ko'd mo.

40 Me'd wana risa kun pisha uni is ka le'da po/ a'di e mombwaasho mo

dhali jwakaṭ a'di adum piti e bwam ma si'ḅ mo.
 41 Uni palki a'di dok/e dhali dok/e mo
 dhali rukuny A'din 'De/ jin Kogu jin ta jima Israyiil mo.
 42 Dhali uni yisa dhu mom'bi'th piti eya dum buni yisa,
 walla atee yin si'da/ me'd jin wankina a'di uni 'ba/ 'peni 'kup buni mo,
 43 me'd jin wagaskina a'di jamas miim piti e Pam Masir mo,
 dhali miimer piti e bunto ma Suu/an mo.
 44 A'di ki tu'k yi'dem buni mmota abas mo,
 wakan ki uni mini 'koki pi yi'dem buni kun sokin mo.
 45 A'di ki hash dhana buhanya kanthi/ e bwa-man uni mo a'di jin loski uni mo,
 dhali adhana buhanya 'dwa/ jin 'ce'dki uni sho'k mo.
 46 A'di ki ci tonṭem buni kun sina uni ka jirsaj mmoshwa mo,
 dhali maman buni jin miina uniya tu'c mo tani shwan ma kuyu/ mo.
 47 Dhali a'di ki 'ce'd cwalman tom buni sho'k ka wasa/ mo
 dhali cwampu/ buni ki jape/ jin wuna uni me'd manyandhe/ mo.
 48 Dhali a'di ki ci bip buni cwa ki me'd ka wasa/ mo,
 dhali ma'diny ka'bal buni uni dorkunu ki dhan o'd jin dhwa/ a'dki'd mo 'pena wara sho'k mo.
 49 A'di ki 'cuḅa nyor piti jin ca'bki wur wur apo/ uni mo,
 anyor jin ta'da nyor piti jin deḅ a'di mo dhali mo ma cis mo,
 uni gun 'doyina iman'doyu gwo kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k mo.
 50 A'di ki kar bway tur goma nyor piti mo.
 A'di 'tash uni 'twa/ 'peni mowuwa?
 Hili a'di ki kar 'kupki ta'kki moṅ'koki/em buni ki mom'ba'th jin wo'cki uni is she/ mo.
 51 A'di ki musha risa bwanyara/ gi 'Kwani gi Pam Masir ki cwa mo,
 mom'bi'th jin ta jim buni jin gaḅki'd e gu'ba'ku/ ma Haam mo.
 52 Dhali yan'ko'd a'di ki shu 'kwanim piti bway ka pije/ me'd ka'bal mo,
 dhali a'di ki shu uni bway e mombwaasho me'da ma'diny ka'bal mo.
 53 A'di ki sus uni ki 'dantar mo, wakan uni 'koki ko/ is mo.
 Hili dhan kumma/ yi'de/ a'di 'ce'dki 'kup buni sho'k mo.
 54 Dhali a'di ki sus uni ka pije/ e mony'cesh piti jin kogu mo,
 dhali e 'kuwosha turga/ jin ta'da bim poros piti mo jin gamkina a'di adu is mo.
 55 A'di ki ura ris kal gi 'kwani ka pije/ ibwam-bori uni mo.

A'di ki dhu mo ki she/ gom uni jin mina uni mii bu'th mo,
 dhali thoson mo kun minu 'ko goma waḅ ma Israyiil e gu'ba'kum buni mo.
 56 Naskina/ uni 'kon mmopal a'di mo dhali pish is ka le'da po/ a'di jin Caa e ki Ca jin ta'da Arungimis mo,
 dhali 'koki dhu gwonycim piti mo,
 57 hili uni tu'kkin mo dhali 'dap e ki miiny daḅara/ mo me'd ibabam buni mo.
 Uni toshkin me'da bwaa jin he'kki'da he'k e mo.
 58 Haali/ uni rukunyki a'di mo mmomii anyor mo ki mom buni kun eḅa/ eḅ mo.
 Uni ki raḅ a'di joḅu/ ki mo jin 'thoṭhu/ bwa ki miin dhapan mo gom tompinycon buni kun uka uni mmolur mo.
 59 Ka Arungimis cikki gwo mo tani a'di 'tu'du ka nyor mo,
 dhali a'di ki waḅa Israyiil ka bor 'denḅ gana/ mo.
 60 A'di ki dhal mom piti 'pen jin ca'bkina a'di jin ta Pan Shilu mo,
 e gu'ba'ku/ jin ca'bkina a'di e bwanḅ 'kwani mo,
 61 dhali a'di ki 'cuḅ mom'bi'th piti apo/ uni gun bu'thkunu mo mmota cinḅkina/ mo,
 dhali monyca gi me'd piti apo/ 'kwani kun ta 'kup mo.
 62 A'di ki ci 'kwanim piti e me'd gi uni kun kal gandal mo,
 dhali kuma nyor piti mo apo/ uni kun ta mal piti mo.
 63 O'd shwaki 'kwani kun ta dhuru'c buni mo,
 dhali nyaram buni uni dar gi gway gi mo-mash mo.
 64 Igasiis buni ta'kkina 'cesh gom shemen gandal mo,
 dhali upa dhalla/ gi igasiis mo, moṅkamu/ gwona uniya?
 65 Dhali yan'ko'd Tapa merki e mo 'peni mo jin wana e ki mo jin ishkina a'di e mo, me'd wathi/ jin 'bitha'bi'th jin 'therki cu-uwu/ gom yimana mura'th jin pina a'di jin ka/u ki ṅah ṅah mo.
 66 Dhali a'di ki dhu 'kup piti mmokwa/ bwa mo.
 A'di ki dhu uni e mo ma 'the is ki sule/ sule/ mo.
 67 A'di ki waḅ gu'ba'ku/ ma Yuusup mo,
 dhali a'di diki kwanya waḅ ma Eprayim mo.
 68 Hili a'di ki kwany awaḅ ma Yahuuda/ mo, a'di jin ta 'Kuwosha Sihyuun, a'di jin ena a'di mo.
 69 A'di ki nyanḅ mom piti jin kogu mo me'd mo jin eḅa/ eḅ e momis mo,

dhali me'd mony'cesh jin telkina a'di sho'k ki sule/ sule/ mo.
 70 Dhali a'di ki kwanya Dawuu'd jin ta cinjkinam piti mo, dhali sus a'di mo 'peni mo jin hila a'di ka'bal mo,
 71 'peni mo jin hila a'di ushi nas ka'bal kun bwana mo tani a'di ki sus a'di mo mmota amanhil ka'bal gom 'Kwani ma Yakuub mo, a'di jin ta'da Israyiil jin ta mal piti mo.
 72 Ka du jin ta a'di pa ki pa mo tani a'di ki hili uni mo, dhali a'di ki shu uni bway ki me'd piti jin ta gwocono mo.

79

Gway ma Asap.

1 Ayy Arumgimis, 'kwani kun 'kon ki 'kus 'peni ji gi lunu mo tani uni pu'dkun e mo gi mal pini mo. Uni ki shi/ gu'b gi mondheleladhelel pini mo. Uni ki shi/ Pa Urushaliim mo mmokup a'di mo.
 2 Uni ki ci bungwar is gi cinjkinam pini ki 'dii kun pen e momis mmota tonte/ gom uni ki 'ka mo, bungwar is gi unim pini kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel mo tani 'kakina tongwapi/ gi mony'cesh mo.
 3 Uni wolkina bas buni me'd yi'de/ mo mmo'kam Pa Urushaliim is mo dhali janjamu/ di'd jin kan uniya?
 4 Ana warkina ki uni gun cinu gura/ ki imannyak 'kom bana mo, dhali miikunu ka mak mo dhali pe'th ki petha sor ki uni gwansan kun 'kamki ana is mo.
 5 Ayy Tapa, kakasja imina /e di mo mmomiya nyor mo? Min ma nyor pini 'peni bwana ta'c pini diki pur me'd o'da?
 6 Woli / e anyor pini apo/ kal gi 'kwaniny'cesh mo uni kun 'koki mish /e mo, dhali eya dhan bampa/ mo uni kun 'koki yuk gway pini mo.
 7 Haali/ uni loskina Yakuub mo, dhali shi/ mom piti is mo.
 8 Dhalku/ ki dok/ e ka gwo e apo/ am gom miinthus kun miikina ibabam bam kadhamo/ mo. Dhalki mo ma 'thimem pini jin hilu ki mo/ en pu'du'd ki jahanne/ gam am 'kup mo, haali/ aman dhukunu e mo jin 'the am is ki 'the ka lungu'b mo.
 9 Wothi/ aman mo, ayy Arumgimis, jin ta bway mowoth bam mo,

ki gway gi monycam pini mo. 'Cuki aman mo dhali gwami aman 'peni miinthus bam mo, gom gway gi gway pini mo.
 10 Ki to jin ta'da ta imina kal gi 'kwaniny'cesh i/o gwo mo ki: Mane Arumgimis buni mane? Dhalki mori'c pini goma bas gi cinjkinam pini jin gackunuwa 'cesh mo, dhalki a'di mishu mo e bwama kal gi 'kwaniny'cesh e bwambori jis/ em bam mo.
 11 Dhalki mo/ohon gi uni gun dhunuwa sijin pu'dkini bwambori /e mo, ki isi ki dhan mom'bi'th pini mo ki /e mini 'tash uni 'twa/ mo uni gwansan kun 'disha 'twa/ mmowu mo.
 12 'Tu'dki uni to me'di pesu/ ibwambor mo uni gwahan kun ta imannyak 'kom bam mo, gom gura/ jin cikina uni /e mo, ayy Tapa.
 13 Dhali yan'ko'd aman kun tana 'kwanim pini mo, uni gun tana ma'diny ka'bal pini goma shon dhii/i'd pini mo aman mina ci /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki sule/ sule/ mo, 'pena nyakum yil jin tanu mo ntaga nyakum yil jin 'ko'd mo, aman mina pe'd monan pini mo be.

80

Eya manyuk gway, isi ki gwo gom jandin to mo. Gom gwo jin cinu goma Asap mo. A'di jin ta gway mo.

1 Ciyi 'ce mo ma, ayy Amanhil Ka'bal ma Israyiil mo, /e jin shukina Yuusup bway ka pije/ me'da ma'diny ka'bal mo.
 / E jin karkunu mo mmo'aba po/ kursi ma malik mo apowa carabiim kun 'thupa kursi is ka bim buni mo tani, kushi mo mo
 2 ibwambor ma Eprayim mo dhali bwambor ma Benyamiin mo dhala Manassa mo.
 Piri mo ma dem dem pini is mo dhali yayu/ mo mmota am is ki me'd mo.
 3 Waru/ am is mo, ayy Arumgimis. Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.
 4 Ayy Tapa Arumgimis gi momis mo, anyor pini midi di pu'd kakasja gom mon'tho gi 'kwanim pini mo?
 5 / E ki ci uni tonte/ jin shwana uni jin ta jabu'th mo, dhali /e ki ci uni jabu'th mmopi mo ki shen kwa jin 'tu'du'd mo.
 6 / E ki dhu am ki imannyak 'kom bam mmo'ci am gura/ mo,

dhali uni gun ta 'kup ki am mmope'th e bwaman is buni mo.
 7 Waru/ am is mo, ayy Arumgimis gi momis mo.
 Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.
 8 /E ki kal cwalman ka pije/ 'peni Pam Masir mo,
 dhali /e ki ura ris kal gi 'kwaniny'cesh ka pije/ mo dhali cu'th a'di mo.
 9 /E ki kara 'cesh eya tente/ gom a'di mo.
 A'di ki guwa birman piti ka lun'gu'b e mo jin 'kula'kul mo dhali a'di ki 'tu'd mony'cesh mo.
 10 Dhali 'kuwosha turga/ uni 'tu'dkunu mo ka lam piti mo,
 cwa kun wana e ka bwanyayisi kun ca'bki dem dem nya'ka bim piti mo.
 11 A'di ki hash ka bim piti ntagi kumma/ yi'de/ mo
 dhala birman piti mmoya gam yi'de/ a'cesh mo.
 12 Goma tinta sa/ i'ce'dkina /e agangaram piti ka 'cesh mo
 wakan ka ris uni gun iikin ki iimpe e bway piti mo tani hoki maman piti mo?
 13 Abogo'b gi bwaasho a'di ha'thki a'di ki 'twa/ mo,
 dhali aris to gwansan kun 'kon mmokal ya e bwam bunto mo tani shwaki a'di mo.
 14 Tuku mo dok/e, ayy Arumgimis gi momis mo.
 Hili mo ka lun'gu'b 'peni momis mo dhali par mo e mo.
 Hili cwalman ma mura'th yan mo ma,
 15 a'di jin ko'thki'd jin sikina /e ka bim poros pini mo.
 16 Uni ci'thki a'di ki o'd mo dhali uni ki jep uni ka 'cesh mo.
 Dhalki uni 'ce'd sho'k mo e mo jin kucura kucur mo jin ta jis/em pini mo.
 17 Hili dhalki me'd pini a'di di'da po/ wathi/ jin ta me'da bim poros pini mo,
 a'di jin ta ya/ gi wathi/ jin karkina / e mmo'bitha'bi'th gom is pini mo.
 18 Dhali yan'ko'd am mina mol dok ka nyan'ko'd 'peni/e ki sule/ mo.
 Ci am mo'koki/e mo dhali am mina yer gway pini mo.
 19 Waru/ am is mo, ayy Tapa Arumgimis gi momis mo.
 Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.

81

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo ma dhen'dhenye/ gi 'Kwani gi Pany Jatt mo. Gway ma Asaq.

1 Yu'ki um gway ki 'kal 'kal eya Arumgimis jin ta mom'bi'th bana mo.
 Kumi cuuwa/ mo gom bwan 'kunya/ eya Arumgimis ma Yakuub mo.

2 'Deki gway abor ki mis mo ki ko ma dhen'dhenye/ jin pinu ki me'd mo,
 adhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo jin 'kunya'kunyo mo dhali adhen'dhenye/ mo.
 3 Piyi apoome/ ka ppen this mo,
 dhali ka ppe jin ta'da kunn is mo, ka cim jin yukuwa yuk ka tul 'kup bana mo.
 4 Haali/ a'di ta gwo'kan jin bahu gom 'Kwani ma Israyiil mo,
 dhali gwo'kan ma Arumgimis jin onu ki 'twa/ goma Yakuub mo.
 5 A'di ki kar gwo'kan goma Yuusup mo,
 me'd jin yakina a'di ka pije/ e Pam Masir mo.
 Aha/ cikkina 'twa/ mo a'di jin molkika/ mo.
 6 Aha/ sorothkina /e 'kupa bim pini 'peni ton di'ti'd mo.
 Me'd pini karu ki 'kus 'pena nura/ mo.
 7 E mo ma cis pini mo tani /e yukkina yuk mo dhali aha/ 'cukkina /e mo.
 Aha/ thokkina /e 'twa/ ka kwal is e mo jin dor ma shoka dor mo.
 Aha/ palkina /e mo e yi'de/ ma Mariiba mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 8 Ci'ki gwo mo ma, ayy 'kwanim pem, dhali aha/ mina kucur um mo ki kucur pa mo.
 Ayy Israyiil, wakki/ /e mina bwa 'taki oyi, hili dhali cik aha/ gwo mo.
 9 Wakan ka rum pinycon kun luja 'kwanin tiya midi dik di e bwam um mo.
 Wakan ki um mini 'koki lun ka jin 'kupa'dupun gom tompinycon jin luja 'kwanin tiya mo.
 10 Aha/ tana Tapa Arumgimis bum mo,
 a'di jin suski um ka pije/ 'peni Pam Masir mo.
 Ka'di 'twam bum ki wan'gal mo dhali aha/ mina 'tu'd a'di ki piny piny mo.
 11 Hili 'kwanim pem 'koki cik 'twam pem mo,
 Israyiil midi 'taki ta gi jim pema kamuwa?
 12 Wakan aha/ cikina uni bway mo eya dum buni kun miin ki wa'th wa'th mo,
 mmobath gwom buni kun logoma bwam bunin gana/ uni mo.
 13 Ayy, ki 'kwanim pem mini 'taki 'koki cik aha/ gwo mo sa/?
 Ka Israyiil midi 'taki ya e bway pem moyi.
 14 Aha/ 'disha 'twa/ ba/ mmo'ce'd 'kup buni sho'k mo,
 dhali tu'k me'd pem apo/ uni gun ta 'kup ki uni mo.
 15 Uni gwansan kun shi/ki Tapa i e mo tani uni mini 'taki kocki til til 'kup ki a'di mo,
 dhali tom buni jin 'baki uni e mo tani midi diyi bwambori uni ki sule/ sule/ mo.
 16 Aha/ mina 'taki thip um ki pos bunyan gana/ mo

dhali ka dham 'peni wosh jin midi 'taki kap
um moyi.

82

Gway ma Asap.

1 Arumgimis bu'thki mom piti e mo ma tul
'kup jin ta jim piti mo,
eya ris bwaman gi 'kwani ma hakuumam
piti a'di ki kar mo jin dwallu gwo jin
toru gwo 'twa/a 'cesh mo.

2/E mini dak gwo dwall ki shi/ shi/ kakasja
mo

dhali tor mo ma gwar 'de/ gom uni gun ta
thus ki thus mo?

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

3 Ciyi mii ma kar/e ki uni gun 'ka'da is mo
dhali uni gun daran gi icom mo.

Hali mo ma kar/e gom uni gun dorkunuwa
du mo dhali gom uni kun mini mii ta
gi to mo.

4'Cwamu/ uni gun 'ka'da is mo dhali uni kun
mini mii ta gi to mo.

'Cuki uni mo 'peni me'd gi uni gun ta thus ki
thus mo.

5 Uni mish ton kamu/ nyith yisa walla gwon
kamu/ misha uni 'bana?

Uni iikin e mondhurumi'd mo.

Aris mo gun ka'bu mony'cesh mo tani uni
yikinki is mo.

6 Aha/ ona gwo mo ki: Um a'di itana haku-
uma mo,

dhali um ta iya/ gi a'di jin Caa e ki Ca mo, aris
umi 'baar mo.

7 Bahili um 'baar mo mini wu mo me'd
'kwani mo

dhali ta'k 'ko'da 'cesh me'd iya/ ma malik
mo.

8 Cuyi mis mo, ayy Arumgimis, dhali dwalli
mony'cesh gwo mo

haala ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo tani
ta kum pini mo be.

83

*Gway jin yuku mo. A'di jin ta gway ma
Asap.*

1 Ayy Arumgimis, dhalku/ ki ca'b ki
shwamm mo.

Dhalku/ ki ca'bi bu'th monku'th is pini
mo walla di ki shwamm mo, ayy
Arumgimis.

2 Haali/ hili mo mo ma, 'kwanin 'kup pini
uni miikina dulatt mo.

Uni gwansan kun shi/ki /e i e mo tani uni
'deki 'kup buni ki mis mo.

3 Uni 'thiki gwonthus 'cesh apo/ 'kwanim
pini mmocesh uni mo.

Uni torkina tor mmontal 'de/ apo/ unim pini
gun ceshkina /e ka po/ mo.

4 Uni o gwo mo ki: Iiyu/ mo, dhalki ana
dhidha uni sho'k ka pupush 'peni kal
jin tana uni mo.

Dhalku/ ki dhal gway ma Israyiil ki a'di
minu ka e dok/e mo.

5 Nye, uni 'dapan ki me'd ki gwom buni ka
rem 'kup mo.

Apo/ /e mo tani uni ki gam gwo me'd mo.

6 Gu'ba'ku/ gi 'Kwani Pa Aduum dhali
'Kwani ma Isma/iil

dhali 'Kwani gi Pa Muwab dhali 'Kwani gi
Pa Haajar mo,

7 dhali 'Kwani gi Pany Jibaal dhali 'Kwani
gi Pa Ammuun dhali 'Kwani gi Pa
Amalik,

dhali 'Kwani gi Pam Palasthiin nyakka ris
'Kwani gi Pan Sur mo.

8 Dhali 'Kwani gi Pan Ashshuur si'da/ uni
gamki gwo me'd ki uni mo.

Uni ta 'kwani kun 'bi'th ma bi ki 'bi'th kun
ta uci ma Luuth mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

9 Wakan /e mini mii miim pini apo/ uni me'd
jin miikina /e apor 'Kwani gi Pam
Midyaan mo,

dhali me'da Sisara dhala Yabin mo e Yi'de/
ma Kishun mo,

10 uni gun 'ce'dkunu sho'k mo e Pan Endor
mo,

uni gun warkin ki gure/ gom mony'cesh mo.

11 Dhuyi mom buni kun tana uni 'penkapan
mmowa e ka Guraab dhala Diib mo

dhali aris iya/ ma malik buni mo me'da
Sabah dhala Salmunnaa/ mo.

12 Uni gun o gwo mo ki: Dhalki ana budha to
gom is bana mo

'pena shon dhii/i'd ma Arumgimis mo.

13 Ayy Arumgimis pem, dhuyi uni mmowa
e ki 'tham jin 'the'ki bu'da'cesh ki ji
wutul mo,

me'da 'pi'b jin 'dashedu ibwambori 'tham mo.

14 Me'd o'd jin shwaki bwanyewa mo,
dhali me'da le'dan o'd jin shwaki'd ka le'd
eya ris 'kuwosha turga/ mo tani

15 wakan /e mini nal uni ka cunthar pini mo,
dhali por uni bwa ka punthar pini mo.

16 'Tu'dki uni bwam/em buni ki mo ma 'the
is mo,

ki uni mini 'taki nap gway pini mo, ayy Tapa.

17 Dhalki uni dhuun ki mo ma 'the is mo
dhali 'koku ki 'ko ma cis ki sule/ sule/
mo.

Dhalki uni 'ce'dki sho'k mo ki mii jin
thiskunu mii 'ko'd e ki dar ka 'the mo.

18 Dhalki uni mish gwo 'ban mo ki /e a'di ital
'de/ mo jin tana gway pini Tapa mo,

/e jin Caa e ki Ca apo/ mony'ceshi 'baar mo.

84

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo ma dhenjhenye/ gi 'Kwani gi Pany Jatt mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.

- ¹ Mom pini jin ca'ba /e mo tani wanu ena, ayy Tapa gi momis mo.
- ² Akashiram pem cor'ki'da cor mo, nye a'di 'thikina buye/ mo gom mo ki monyca'b gi Tapa mo. Adum pem dhali bungwar is pem yuki gway ki bwanj 'kunya/ goma Arungimis jin di ki e mo.
- ³ Isi kan si'da/ ara ganya/ a'di gamki gu'b mo dhala gwajayilil taki'd gi gu'b gom is piti mo, e mo jin mina a'di dho'th ushan piti mo, e mo ma gwa'am pini jin miinu to mo, ayy Tapa gi momis mo, /e jin tana Malik pem mo dhali Arungimis pem mo.
- ⁴ Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kokin e gu'b pini mo, uni gun yukki gway mmomañ / e ki sule/ sule/ mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- ⁵ Mom'bor mii gom 'kwani gwahan kun 'kona mom'bi'th is e /e mo, dhali uni gun kwasharr ma du ki kwasharr e bway ma Sihyuun mo.
- ⁶ Me'd jin iikina uni ka lungu'b e embul wosh ma Buka mo tani uni ki war a'di mmota mo jin kasha yi'de/ e ki kash mo, dhala shoka 'ce'dcipiny tashki a'di 'kup ki usha al piti mo.
- ⁷ Uni iikin ki mo jin 'bithu is mo itagi mo jin 'bithu is mo. Arungimis jin bol tiya e ki 'bor mo tani a'di iminu mish mo eya Sihyuun mo.
- ⁸ Ayy Tapa Arungimis gi momis mo, ciki mon'thom pem mo ma. Dhali ciyi / e 'ce mo, ayy Arungimis ma Yakuub mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- ⁹ Hila gongoro/ me'd bam mo ma, ayy Arungimis. Hili 'kup ki jis/ e gi a'dim pini jin 'koshu ki monyca mo.
- ¹⁰ Haali/ atee gi mo ki monyca'b pini mo tani a'di 'boro'd mo, mmobola alip gi mo gunn e mo. Aha/ mina 'taki dhal mii gunn e i is 'te/ sayi mmota manhil 'twanjal gu'b ma Arungimis pem mo mmobol mo jin 'konu e gu'ba'ku/ gi 'kwani kun ta thus ki thus e mo.
- ¹¹ Haali/ Tapa Arungimis a'di ta'da tente/ dhali agongoro/ mo. A'di ciki mo ma 'the dhali montak mo. Tom 'boro'da kamu/ mina Tapa non yisa 'peni uni gwansan kun iikin ki iinj gana/ mo.

85

¹² Ayy Tapa gi momis mo, mom'bor mii gom wathi/ jin gamki gwo is e /e mo.

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.

- ¹ Tapa, /e miiki isi mii gi bwa goma 'cesh pini mo. /E ki waru/ shamanettan ma Yakuub is mo. ²/E ki gwamki miinthus gi 'kwanim pini mo. /E ki dhal ka ris miinthus buni 'pen mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- ³ /E dokkina nyor pini bway bwa 'baar mo. / E tu'kkin mo 'pena nyor pini jin 'batha'ba'th mo.
- ⁴ Waru/ aman is ka nyan'ko'd mo dok/ e ayy Arungimis jin ta bway mowoth bam mo dhali dhu ka nyor pini gunn 'pen ka pije/ kun dekkina /e apo/ aman mo.
- ⁵ A/ e mini miya nyor apo/ aman ki sule/ sule/ kan mo? A/ e mini dhala nyor pini mmoya ki tur apo/ ma risa nya'kam yil gi 'kwani kana?
- ⁶ Mina /e bunya/ diki tash am e mo dok/ e? ki 'kwanim pini mina bwa 'kuny mo e /e?
- ⁷ Tori aman mo/en pini jin telu sho'k mo ma, ayy Tapa, dhali dhalki aman bway gi mowoth pini me'd mo.
- ⁸ Dhalki aha/ cika gwo mo ma, gwo jin min ma Arungimis jin ta Tapa o mo, haali/ a'di midi o gwo gom monku'th is ki 'kwanim piti mo, dhali unim piti gwansan kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel mo, dhali uni gwansan kun tu'kkun e a'di mo eya dum buni mo.
- ⁹ Ka jin gana/ bway mowoth piti a'di diki'd e me'd mo gom uni gwansan kun ko/ki a'di mo ki monyca midi di e bampam bana mo.
- ¹⁰ Mo/en jin telu sho'k mo dhali mii jin ta ji ma isinj gana/ mo tani uni mini sho ki me'd mo. Mii ma kar/ e dhali monku'th is uni mini pi 'twa/ ka rem 'kup mo.
- ¹¹ Mo ma isinj gana/ midi kash e me'd yi'de/ 'peni mony'cesh mo, dhali mii ma kar/ e midi hil ka lungu'b 'peni momis mo.
- ¹² Nye, Tapa a'di midi ci a'di jin 'boro'd mo, dhali bampam bana a'di midi gwono'd a'di jin midi mara mar is mo.
- ¹³ Mii ma kar/ e midi ya ibwambori a'di mo dhali kar njatgin piti mmota bway mo be.

86

Mon'tho ma Dawuu'd.

- 1 Ka'di 'cem pini mo, ayy Tapa, dhali cik aha/ gwo mo, haali/ aha/ hatha'ko'd mo dhali mina mii ta gi to mo.
- 2 'Tashi mondiki/ em pem 'twa/ mo, haali/ aha/ tana wathij gayiin mo. Tayi cinjinam pini is ki me'd mo, a'di jin gami gwo is e /e mo.
- 3 /E tana Arungimis pem mo. Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo, ayy Tapa, haali/ e /e mo tani aha/ gwokina 'twa/ i /e iyula tente/ mo.
- 4 'Kunyi akashira/ gi cinjinam pini mo, haali/ e /e, ayy Tapa, akashiram pem 'de'kka/ 'kup 'kup ki mis mo.
- 5 Haali/ /e, ayy Tapa, ta a'di jin 'boro'd mo dhali jin gwamki'da gwam mo, ki mo/en pini jin telu sho'k mo jin ishki'd ka enthus mo gom uni 'baar mo kun mini yuk /e mo be.
- 6 Ciyi 'cem pini, ayy Tapa, ka 'thom pem mo. Ciki gwo gom ko jin gwoka/ ka di'b me'di is mo.
- 7 Ka tee jin tocu aha/ bwa mo tani aha/ yukkina /e mo, haali/ /e thokki aha/ 'twa/ mo.
- 8 Jan kamu/ yisa di'da e bwam ma rum thus gwahan jin waki /e, ayy Tapa, walla jan kamu/ yisa di'da jin mii to me'd /e mo.
- 9 Aris kal ma ris 'kwaniny'ceshi 'baar mo kun uka /e mo tani mini pu'du/ mo dhali lunj ki jin 'kupa'dupuni bwambori /e mo, ayy Tapa, dhali kar gway pini ki ca mo.
- 10 Haali/ /e caaca mo dhali miina dhan to gi momer mo, dhali /e 'de/ itana Arungimis mo.
- 11 Tori aha/ gwo gom bway pini mo, ayy Tapa, ki aha/ mina ya e bway ganam pini mo. Kara dum pem mmo'al 'de/ mo ki aha/ mina ko/ gway pini mo.
- 12 Aha/ cina mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo, ayy Tapa Arungimis pem mo, ka dum pemi 'baar mo, dhali aha/ mina kar gway pini ki ca ki sule/ sule/ mo.
- 13 Haali/ mo/en jin telu sho'k mo tani a'di caaca 'kup ki aha/ mo. /E 'cukkina kashiram pem 'peni mon'kulga/ ma Haawiya mo.
- 14 Ayy Arungimis, 'kwani kun ushi 'kwani ga/ uni cuki apo/ aha/ mo, dhana tul 'kup 'kwani kun mathamath mo tani simmki mondiki/em pem e mo, dhali uni 'koki kar /e ibwambori jis/em buni mo.

- 15 Hili /e, ayy Tapa, /e tana Arungimis jin miimii mo dhali mii mii ka 'the mo, /e mangala she/ ki mangal goma nyor mo, dhali mo/en pini jin telu sho'k mo tani ishki'd mo dhali mii ma isin gana/ si'da/ mo.
- 16 Tuku/ mo e aha/ mo dhali bu'th mo jin hiluwa hil ka 'thime/ ki mo/en apo/ aha/ mo. Ciyu/ mo jin 'bidhu/ e is pini ki cinjinam pini mo, dhali tayi ya/ gi nyaranycinjinam pini is ki me'd mo.
- 17 Tori aha/ jamas mii ma 'them pini mo, ki uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo mini par mii e mo tani dhali minu dhu ki mo ma 'the is mo haali/ /e, Tapa, wothki aha/ mo dhali malas aha/ mo be.

87

Gway gi iya/ ma Guurah. A'di ta gway jin yuku mo.

- 1 E 'kuwosha turga/ jin kogu mo jin doshki'd mo jin ta 'penkuman bampam piti jin ka'bki'd mo.
- 2 Tapa a'di enki 'twan'kala gorj ma Sihyuun mo, mmobola ris mo jin 'konu e pa ma Yakuub e mo.
- 3 To gi monyca a'di torkunuwa tor gom /e mo, ayy 'penkuman bampa/ ma Arungimis mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 4 E bwaman uni gwansan kun mishki aha/ mo tani aha/ torkina aRahab eya tente/ mo dhali Pam Baabil mo. Hili mo mo ma, 'Kwani gi Pam Palasthiin dhali 'Kwani gi Pan Sur nyakki 'Kwani gi Pan Gale/ mo. Uni o gwo mo ki: Jan 'de/ yan dho'thkunu e mun mo.
- 5 Dhali goma Sihyuun mo tani a'di minu o gwo ciki: Jan 'de/ yan dhali jan 'de/ caan dho'thkunu eya yim mo. Haali/ a'di jin Caa e ki Ca ki is piti midi tela yim sho'k mo.
- 6 Tapa midi de'ja de'j e mo me'd jin 'kwark-ina a'di gway gi 'kwani mo ki: A'di 'de/ yan dho'thkunu imun mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 7 Imanyuk gway dhali imansa gara/ o gwo mo ki: Aris mo jin kasha yi'dem pem e mo tani uni 'kon e /e mo.

88

Gway jin yuku mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo. Eya manyuk gway mo, isi ki gway jin gwonu gom bwan diti'd mo. A'di ta

gway mmoyetha Hemaan jin ta Wathi/ ma Asraah sho'k mo.

¹ Ayy Tapa, Arungimis pem, aha/ yuƙkina /e mmowoth aha/ montee mo.

Aha/ gwokina mon'thiny ibwambori /e mo.

² Dhalki mon'thom pem pu'dki'd ibwambori /e mo,

ka'di 'cem pini mmocik kom pem mo.

³ Haali/ akashiram pem a'di 'tu'du/ mo ki monto'c bwa mo,

dhali mondiki/em pem a'di kalkina mo mo mmo'disha Haawiya is mo.

⁴ Aha/ denju e nyakki uni gwansan kun iikin ka lunƙu'b e jisa 'kulga/ mo.

Aha/ tana wathi/ jin dar gi mom'bi'th mo,

⁵ dhali mmowa e ki a'di jin dhalkunu 'pen e bwaman jwa mo,

dhali wa e ki wathi/ jin 'koshkunu mmo/ish e jis jwa mo,

dhali wa e ki uni gwansan kun dina /e ki ka e dok/e mo,

haali/ uni 'cihƙunu 'twa/ mo 'peni me'd pini mo.

⁶ /E karki aha/ e jisa 'kulga/ mo,

dhali e pa gi mondhurumi'd dhali mon'kulga/ mo.

⁷ Anyor pini ishki'da po/ aha/ ki diƙ diƙ mo, dhali /e kumki aha/ 'twa/a 'cesh ka ris mii gi lanthinem pini mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁸ /E ki raƙ uni gun nyak ii ki aha/ mmogas aha/ mo.

/E ki kar aha/ mmota to jin bulabul gom uni mo.

Aha/ mu'thƙunu 'twaƙal e bwaman mo wakan ki aha/ mina mol ye mo.

⁹ Em pem caki'd mo mmokala 'tum gom bwan diƙ'd mo.

Isa yempa/ aha/ yuƙkina /e mo, ayy Tapa.

Aha/ te'dkina me'd pem gom /e mo.

¹⁰ A/e mii miimer gom uni gun wukina?

A/dhali kun iikin mo mini cu mis mo mmo-manj /eya?

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

¹¹ A/mo/en pini jin telu sho'k bahu e jis jwa mowa?

Walla dhali mo ma isinj ganam pini e mo jin kupu mowa?

¹² A/ momer pini mishu e mondhurumi'd mowa?

Walla a/mo jin tana /e is ki me'd mmowoth 'kwani e mony'cesh jin dhaluwa dhal 'pen mishu mowa?

¹³ Hili aha/, ayy Tapa, gwokina 'twa/ e /e mo. E mon'thamo/ a'thom pem yaki'di bwambori /e mo.

¹⁴ Ayy Tapa, atinta ibita /e aha/ asho kan mo? Atinta бага /e jis/em pini 'peni aha/ mo?

¹⁵ Mo jin jwakaƙkunuwa du mo dhali mowu 'dishki aha/ is mo 'pena tee jin taka/ dhuru'c mo,

aha/ 'koshu is ka nyor goma purem pini mo. Aha/ dara gi mowoth mo.

¹⁶ Anyor pini a'di dhi'thki aha/ sho'k mo.

To jin ko/ka/ is 'peni /e uni bu'thƙina bu'th mmo'ce'd aha/ sho'k mo.

¹⁷ Uni 'kamki aha/ is me'da gannu/ yi'de/ jin guski'd ka tee 'baar mo.

Uni 'kamki aha/ 'kup ki deki montal 'de/ mo.

¹⁸ /E ki raƙ uni gun eni aha/ dhali imugum pem mmogas aha/ mo.

Imannyak 'kom pem uni 'kon e mondhurumi'd mo.

89

Gway jin yedhu a/ Etħaan sho'k jin ta Wathi/ ma Asraah mo.

¹ Aha/ mina yuƙ gway gom mo/en pini jin telu sho'k mo, ayy Tapa, ki sule/ sule/ mo.

Ki 'twa/ pem mo tani aha/ mina bah gwo gom mo ma isinj ganam pini eya risa nyakum yil gi 'kwani'cesh mo.

² Haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo tani a'di telkunu ki sule/ sule/ mo.

Mo ma isinj ganam pini a'di rwa'ckunu mo me'd momis mo.

³ /E ki o gwo mo ki: Aha/ gamkina gwo me'd ki jin 'dem pem jin kwanyaka/ mo.

Aha/ thulƙina gwo me'da po/ goma Dawuu'd jin ta ciƙƙinam pem mo.

⁴ Aha/ mina tel emen pini sho'k ki sule/ sule/ mo,

dhali nyaƙa ƙursi ma malik pini goma risa nyakum yil gi 'kwani mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Dhalki momis manj momer pini mo, ayy Tapa,

dhali mo ma isinj ganam pini e dhana tul 'kup gi 'kwani kun ƙogu mo.

⁶ Haali/ kaja a'di jin di'd e momis gunn kun uƙu jin minu kar ka par nyakki Tapa mo?

Kaja ibwaman uni gi momis jin wakina e ki Tapa mo?

⁷ Arungimis a'di jin ko/kunu eya dhana tul 'kup gi 'kwanim piti kun ƙogu mo,

a'di jin caaca mo dhali jin ta'da pure/ mo apowa ris uni 'baar mo kun 'kamki a'di is mo.

⁸ Ayy Tapa Arungimis gi momis mo, kaja a'di jin ta jima dem dem me'd /e mo?

ayy Tapa, nyakki mo ma isinj ganam pini jin 'kamki /e is mo.

⁹ /E jikina ji apo/ yi'de/ jin birki bakal mo. Ki lanthinem pini jin cukina a'di mis mo tani /e doshki uni mo.

¹⁰ /E siri'ckina Rahab apo/ ki sho'k mo me'd buƙƙwar isa goƙƙoro/ mo.

/E ƙwa/ki 'kwani kun ta 'kup ki /e 'twa/ mo ka bim pini jin ca'bki dem dem mo.

11 Momis ta kum pini mo dhali mony'cesh si'da/ ta jim pini mo.
 Mony'cesh dhala ris to 'baar kun 'kon e a'di mo tani, /e ka'bki uni mo be.
 12 Abora bim poros dhali abora biny cam /e ukki uni mo.
 Wosh ma Tabur dhali Wosh ma Harmuun uni 'kunykina bwa gom gway pini mo.
 13 /E takin ga bim pini jin ca'bki dem dem mo.
 Me'd pini 'bitha'bi'th mo, me'da bim poros pini turatur mo.
 14 Mo ma kar/e dhali mo jin dhunuwa dhu ka po/ uni ka'bkina kursi ma malik pini mo
 dhali mo/en jin telu sho'k mo dhali mii ma isinj ganam pini mo uni iikini bwam-bori /e mo.
 15 Mom'bor mii gom 'kwani kun mishi cuu mo e mo ma tul 'kup jin yukuwa yuk mo,
 uni gun iikin mo, ayy Tapa, e mor'kush gi jis/em pini mo,
 16 uni gun 'de'k gway isi mis gom gway pini ka tee 'baar mo,
 dhali kar mo ma kar/em pini ki ca mo.
 17 Haali/ /e ta monyca gom mom'bi'th is buni mo.
 Ki mii ma 'them pini mo tani cem bam karkunu ki ca mo.
 18 Haali/ agongoro/ gi me'd bana mo tani a'di ta ji gi Tapa mo,
 amalik bana mo tani a'di ta ji gi A'din 'De/ jin Kogu jin ta jima Israyiil mo.
 19 Haali/ 'pena dhamo/ mo tani /e torki gwo ki tonyjan mo
 ki a'dim pinin 'de/ jin ta isinj gana/ mo dhali o a'di gwo mo ki:
 Aha/ karkina tor'kup 'dolkon apo/ jan 'de/ a'di jin ca'bki dem dem mo,
 dhali aha/ karkina a'di ki ca, a'din tal 'de/ yan jin kwanyu/ mo 'peni 'kwani mo.
 20 Aha/ gamkina Dawuu'd mo a'di jin ta cin'kinam pem mo.
 Ka yin pem jin kogu mo tani aha/ ki 'koshki a'di mo.
 21 Wakan me'd pem midi diya po/ a'di ki sule/ sule/ mo.
 Abim pem si'da/ midi 'bi'th a'di is mo.
 22 Uni gun ta 'kup ki a'di mo tani uni mini 'koki pi a'di e ki yuk mo.
 Uni gun ta thus ki thus mini 'koki kar a'di mo mmokar is ki gwa'd mo.
 23 Aha/ mina siri'c uni gun ta 'kup ki a'di ki sho'k ibwambori a'di mo.
 dhali dher uni gwahan is bwa ka 'cesh mo uni gun shi/ki a'di i e mo.
 24 Mii ma isinj ganam pem dhali mo/en pem jin telu sho'k mo tani uni mini nyak 'ko ki a'di mo be,

dhali ki gway pem mo tani cem piti minu kar ki ca mo.
 25 Aha/ mina kar me'd piti apo/ kumma/ yi'de/ mo
 dhali me'da bim poros piti apo/ yi'de/ kun son mo.
 26 A'di midi 'ther ko e aha/ mo dhali o gwo mo ki: /E tana Ababam pem mo,
 jin ta'da Arungimis pem mo, dhali Wosh jin ta bway mowoth pem mo.
 27 Dhali aha/ mina kar a'di mmota abwan-yara/ mo,
 a'di jin eka/ ek mmobol imalik gi mony'cesh e mo.
 28 Mo/ en pem jin telu sho'k mo tani aha/ mina karki a'di gom a'di ki sule/ sule/ mo.
 Dhali gwom pem jin gamka/ me'd mo midi dosh mmorwa'ckunu a'di gom a'di mo.
 29 Aha/ mina tel jil piti sho'k ki sule/ sule/ mo dhali akursi ma malik piti mina e wa ka tee gi momis mo.
 30 Wakki/ ucim piti mini dhal gwonkan pem jin cinu 'pen mo
 dhali 'koki ii isi me'd gwonkan kun onu mo tani,
 31 dhali wakki/ uni ki puu gwonkan pem kun bahu mo
 dhali 'koki dhu gwonkan pem kun 'kwarkunu mo tani
 32 yan'ko'd aha/ mina ci uni ajisa gom gwondharj buni ki cwam pem mo
 dhali miinthus buni ki gulu'c jin miga/ dor uni mo.
 33 Hili aha/ mina joç mo/en pem jin telu sho'k 'peni a'di yisa,
 walla aha/ mina ta thus gom mii ma isinj ganam pem yisa.
 34 Aha/ mina diki puu gwo jin gamka/ me'd mo
 walla ak gwo e mo jin piyi'd 'peni 'twam pem mo.
 35 Me'd 'de/ ki sule/ aha/ okina gwo isi 'baar mo mmothul gwo me'da po/ gom mondhelel pem mo.
 Dhali aha/ mina diki ta ator goma Dawuu'd mo.
 36 Jil piti midi 'dim 'kup ki sule/ sule/ mo,
 dhali akursi ma malik piti midi di ki sule/ me'da tente/ ibwambori jis/em pem mo.
 37 Me'da ppe mo tani a'di midi tel sho'k ki sule/ sule/ mo.
 A'di midi dosh ki morwa'c is mo ki momis 'kon mmo'dim 'kup mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 38 Hili shwane/ /e bitkina bita sho mo dhali ruka/ ruk mo.
 /E 'tu'dkunu mo ka nyor apo/ a'dim pini jin 'koshkunu ki monyca mo.

39 /E watki gwom pini jin gamu me'd mo gi cinjinam pini mo.

/E ki shi/ tonj'kup piti is e bu'da'cesh mo.

40 /E ki yu'd agonj piti mo.

/E ki kar mom piti jin tenu gwo mmokup mo.

41 Aris uni gwansan kun pekin mo uni dilki a'di to mo.

A'di cikunu gura/ ki imannyak 'kom piti mo.

42 /E ki kar me'da bim poros gi a'di jin ta 'kup ki a'di ki ca mo.

/ E ki dhuwa ris uni gun ta 'kup ki a'di mmo'kunybwa mo.

43 Nye, / e ki dok shemen gandal piti jin kaaka ka nyan'ko'd mo.

Dhali /e diki kar a'di mmodosh mo e mo ma mee mo.

44 /E ki joc cwa ma malik 'peni me'd piti mo dhali /e ki bita kursi ma malik piti a'cesh mo.

45 /E ki kara teem piti ki kut kut mo ateen piti jin tana a'di dhuru'c mo.

/E ki tash a'di is ki mo ma 'the is mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

46 Ki mo gi wakata, ayy Tapa, imina /e bag is pini ki sule/ sule/ kan mo?

Ki mo gi wakata, imin ma nyor pini pur me'd o'd kan mo?

47 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, mondiki/e wana bar piti kata mo?

Dina /e ki par e mom pini jin uka /e to di bwa 'te/ goma ris iya/ gi 'kwani mo?

48 Wathi/ jana sa/ imidi di ki e mmodiki par wu e mo?

Dhali kaja si'da/ imidi misha kashiram piti woth 'peni mom'bi'th ma Haawiya mo?

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

49 Tapa, mane mo/en pinin dhama/ yin jin telu sho'k mo,

a'di jin tana /e isinj gana/ a'di jin thulkina /e aDawuu'd gwo me'da po/ mo?

50 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, cinjinam pini cinu gura/ mo be.

Kayi gwo e mo ma, ki aha/ kalkina asor gi 'kwani gwansan eya bor pem mo,

51 a'di jin thunykina 'kwani kun ta 'kup ki /e 'twa/ is mo, ayy Tapa,

a'di jin miikina uni ka mak mo, natgin gi a'di jin 'koshkina /e ki monyca mo.

52 Mom'bor mii gom Tapa ki sule/ sule/ mo. Amen dhali Amen.

**AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI
DONON MO**

90

Mon'tho ma Musa, a'di jin ta Wathi/ ma Arumgimis mo.

1 Tapa, /e taki jim bam jin 'kona am 'twa/i cine/ mo eya risa nyakum yil gi 'kwani mo.

2 Ntwa/ a/ ka dhan wosha turga/ 'kokunu mmo'doyu/ ka pije/ mo,

walla isi me'dyini jin uka /eya 'cesh dhali mony'cesh mo,

'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo itan mo jin 'konuki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo tani /e tana Arumgimis mo.

3 /E ki tu'k wathi/ mmowar ki bu'da'cesh ka nyan'ko'd dok/ e mo

dhali /e ki o gwo mo ki: Dokku/ ka nyan'ko'd mo, ayy uci gi 'kwaniny'cesh mo.

4 Haali/ yila alip e jis/em pini mo tani ta tonj kamuwa?

Hili a'di wana e katili/ jin peki'd mo, walla a'di wana e ki mon'thiny jin timkunu mo mo.

5 / E ki dhi'th 'kwani sho'k mo dhali uni wakina e ki jan jin shu'bu/ mo,

dhali wa e ka sho jin lu/kin mon'thamo/ mo.

6 E mon'thamo/ me'd jin lu/a a'di ki tup tup mo dhali a'di lu/u mo

dhali mom'pimpili/ mo tani a'di uski'd ki jog mo dhali ku'th mo.

7 Haali/ aman kupkunu ki 'ci'd'da/ ka nyor pini mo.

Ka nyor pini mo tani aman kumkunu 'twa/ a 'cesh ki kum jin 'boro'da?

8 /E ki kar tom bam jin 'coka'coq ibwambori /e mo.

Miinthus bam kun miikina am ka kwal is mo dhukina /e e monjkush gi bwam/em pini mo.

9 Haala risa teem bami 'baar mo pekin mo e bwan'kwariny ma nyor pini mo.

Yil bam pu'dkin itagi 'pemen mo me'da shure/ jin dak 'kup mo.

10 Yil gi mon'koki/em bam a'di ta iss 'kwan-impa kwara i'ce'dka 'kume'd apo/ mo,

walla isi kani wakki/ 'kup gwo gom mom'bi'th is itagi iss 'kwanimpa donon mo tani

hili naskina/ sur buni a'di di'di mmo'kosha 'kosh ki mii mo dhali monto'c bwa mo,

dhali ki 'dishe/ mo tani uni pekin mo dhali aman pekina mo.

11 Kaja si'da/ imidi hil isi gwo i e goma nyor pini mo,

dhali ka nyor pini isi ki gwo jin minu ko/ /e mo?

12 Wakan tori aman gwo mo mmodenja teem bam e mo

ki aman mina gama dum bam gi moyuk mo.

13 Doku/ mo, ayy Tapa! Ki mo jin wakata imina /e idi mo?

Hili ahil ki e ma 'thime/ gom cinjinam pini mo.

- 14 Kapi amana dum bam ki mon'thamo/ ki mo/en pini jin telu sho'k mo
ki aman mina bwa 'kuny mo dhali 'bor bwa mo ka tem bam 'baar mo.
- 15 Dhuyi aman mmo'kuny bwa mo me'da tee ka ris mo me'da cim gunn kun dorkina /e aman mo
dhali me'd yil ka ris me'd jin parkina aman tonthus e mo.
- 16 Dhalka tu'c pini a'di toru eya tente/ e cin'kinam pini mo,
dhali monyca gi gom'bi'th pini e ucim buni mo.
- 17 Dhalki mii ma 'the gi Tapa Arumgimis bam di'da po/ aman mo,
dhali teli /e atu'c bam sho'k mo jin miina aman ki me'd bam mo,
nye, atu'c jin miina aman ki me'd bam mo tani teli /e a'di sho'k mo.

91

- 1 A'di jin ca'bki'd eya darha'da/ gi a'di jin Caa e ki Ca mo,
a'di jin ca'bki'd eya la gi a'di jin ca'bki dem dem mo,
- 2 mido Tapa gwo mo ki: /E a'di ihurga/ jwa icine/ mo dhali /e tana cur pem jin tetu gwo mo,
Arumgimis pem, e/e mo tani aha/ gamkina gwo is mo.
- 3 Haali/ a'di mido 'cu'k /e mo 'pena gume/ jin cesh ma mancesh to to mo
dhali 'peni to jin wo'cki 'kwani is she/ mmowu mo.
- 4 A'di mido kum/ e 'kup ki thulas piti mo,
dhali e bwan'kwariny ma bim piti mo tani/ e mini gam mo jin huru jwa mo.
- Mii ma isinj ganam piti a'di ta'da gongoro/ mo dhali pa'dal mo.
- 5/E mini diki ko/ is gom mon'thiny jin mido miia pure/ mo,
walla athopa/ jin peki'd montee mo,
- 6 walla to jin wo'cki is she/ jin parki'd mon'thiny mo,
walla mo jin 'ce'du/ sho'k jin shi/ki'da shi/ is montee mo.
- 7 Alip 'kwani mini rasu/ e 'ko'd gwar pini mo,
dhali alaapi 'kume'd mini rasu/ ka bim poros pini mo,
hili a'di mido diki pu'du/ mmo'dish /e is mo.
- 8/E mini hil ki jasi em pini mo
dhali hil mo jin minu ri'c a'di jin ta thus ki thus mo.
- 9 Haali/ /e ki kar Tapa mmota jim pini jin hura /e jwa mo,
a'di jin Caa e ki Ca mo jin ta mom pini jin ca'ba /e icine/ mo tani
- 10 tonthusa kamu/ mido diya mmopu'da po/ /eya?
walla mo jin doruwa dor mido 'dish /e is e gu'b burinyem pini jin ca'ba /eya?

- 11 Haali/ a'di mido hash iman'doyu gwom piti mo mmo'kan gwo gom /e mo
dhali mmoji /e mo eya ris bway pini 'baar mo.
- 12 E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo,
isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki torosh apo/ wosh mo be.
- 13 /E mini yapa dhopa po/ ki sho'k mo dhali tasha/ jin ta ga ti'di cine/ mo,
dhali adhop jin ta dhuru'c mo dhali tasha/ mo /e mini yap uni ki sho'k mo.
- 14 Haali/ a'di kothki aha/ me'd ki mo/en mo tani aha/ mina 'cu'k a'di mo.
Dhali aha/ mina cesh a'di ka po/ mo haali/ a'di mishki gway pem mo be.
- 15 Ki a'di mido yuk' aha/ mo tani aha/ mina yuk a'di 'twa/ mo,
aha/ mina nyak di ki a'di e mo jin toju a'di bwa mo.
- Aha/ mina 'cwam a'di mo dhali tak a'di mo.
- 16 Ki mondiki/ e jin tura 'ba/ ki tur mo tani aha/ mina kap a'diya du mo,
dhali tor a'di bway gi mowoth pem mo.

92

- Gway. Gway jin yuku goma cim ma pesu/ mo.*
- 1 A'di 'boro'd mmo'ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo,
mmoyuk' gway mmomanj gway pini mo, ayy /e jin Caa e ki Ca mo,
- 2 mmobah gwo gom mo/en pini jin telu sho'k mo mon'thamo/ mo,
dhali mo ma isinj ganam pini mon'thiny mo,
- 3 dhali ki konj gway ma dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i 'kume'd mo jin buku ki dar ga yi'c mo dhala dhen'dhenye/ mo,
dhali ko jin lukum ma dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo be.
- 4 Haali/ /e, ayy Tapa, /e karki aha/ mmo'kuny bwa ki 'kuny gom miim pini mo.
Ki miin to ki me'd pini mo tani aha/ yuk'kina gway ki mon'kuny bwa mo.
- 5 Dhan miim pini 'ka'da miia, ayy Tapa.
Gwom pini kun kuluma /e ibwa mo tani uni 'kula'kul mo.
- 6 Wathi/ jin ta dholgon mo tani mol a'di mish 'ban mo,
wathi/ jin 'kan ma 'kama janya/ mo tani a'di mol mish gwo yansan 'ban mo be.
- 7 Ki ba a'di jin ta thus mo tani a'di 'ka'da le/ me'da sho mo
dhali imanmii tonthusi 'baar mo lugkin ki tup tup mo tani
uni 'birki 'kup ki mo jin 'ce'du/ sho'k ki sule/ sule/ mo,
- 8 hili /e, ayy Tapa, /e a'di idikin e mo jin kapata/ kapat ki sule/ sule/ mo.
- 9 Haali/ hili mo mo ma, 'kwani kun ta 'kup ki /e mo, ayy Tapa,

haali/, hili mo mo ma, 'kwani kun ta 'kup ki /e mo tani uni minu 'ce'd sho'k mo.
Aris imanmii tonthus mo tani minu ce'ker bwa mo be.

¹⁰ Hili /e ekki cem pem mo mmowa e ki ce ma almaṇa'th mo.

/E ki wol aha/ ayin jin ta this ki this i is mo.

¹¹ Em pem parki uni kun ta 'kup ki aha/ e mo mmoṭa'k ka luṅgu'b mo.

'Cem pem cikki gwo gom mom'bir 'kup ki 'kwani kun ta thus ki thus kun ṭha'th aha/ ki is mo.

¹² Unin ḵar/e uni lugkin me'd cwanyjethkum mo

dhali ca me'da bwanyayiis e Pan Lubnaan mo.

¹³ Uni cu'thkunu mo e gu'b gi Tapa mo.

Uni lugkin ki ṭup ṭup e gu'b ma piḵe/ jin di 'kup ḵany ma Arumgimis bana mo.

¹⁴ Uni 'kon naskina/ mmodho'th maman ka dhan buni kun tana uni mo.

Uni 'tu'du/ mo ki sule/ ki yiman ki is buni mo dhali ishki dhii/ mo

¹⁵ mmoṭor eya tente/ ki Tapa a'di ta a'di jin ta'da ḵar/e mo,

a'di jin ta wosh pem mo, dhali miinj kamu/ di'd e a'di yisa jin ush me'd mmonon a'di mmota ḵar/e mo.

93

¹ Tapa a'di jiki'da ji mo. A'di hi'thkunu ki burriṇye/ ma malik mo.

Tapa a'di hi'thkunu is ki burriṇye/ mo. A'di 'kamkunu is ki mom'bi'th mo.

Nye, mony'cesh a'di telkunu sho'k mo. A'di molu joḵ ki sule/ sule/ mo be.

² Ḵursi ma malik pini a'di telkunu sho'k mo 'peni kadhamo/ mo.

/E idikin 'peni kadhamo/ ki sule/ sule/ mo.

³ Agannu/ yi'de/ uni uluḵkin ki mis mo, ayy Tapa, agannu/ yi'de/ uni uluḵkin ki mis ki 'twam buni mo,

agannu/ yi'de/ uni uluḵkin ki mis ki 'twam buni jin gwokina uni akuku/ kuku/ mo.

⁴ Mo ta gi mom'bi'th kagahara mmobol yi'de/ e jin alki is is ka ris mo, dhali mo ta gi mom'bi'th mmobol yi'de/ jin birki bakal e mo.

Tapa jin diki'd e mo jin ka'dama/ ka'dam mo tani a'di ca'bki dem dem mo.

⁵ Gwoṅkan pini kun 'kawurkunu mo tani uni 'kon eya tente/ ki 'koṅ gana/ mo.

Moṅko/ piti a'di gama gam gom gu'b pini mo,

ayy Tapa, gom ki sule/ sule/ mo.

94

¹ Ayy Tapa, /e tana Arumgimis jin ri'cki'da ri'c mo.

/E tana Arumgimis jin ri'cki'da ri'c mo tani dhalki /e kushki mo mo.

² Cuyi mis mo, ayy /e jin tana Amandwall mony'cesh gwo mo.

Ciki uni gwahan kun dhu is ki ca tom buni kun 'dapa uni ki 'dap mo.

³ Ayy Tapa, ki mo gi wakata imina uni kun ta thus ki thus i'ko mo?

Ki mo gi wakata imina uni kun ta thus ki thus 'ko mo mmope ki bwanj 'kunyud' mo?

⁴ Uni wolki gwom pus buni kun dhunu uni 'ba/ ki ca ka piḵe/ mo,

uni dhu 'ba/ ki ca mo, aris uni 'baar mo kun miiki tonthus mo.

⁵ Uni siri'cki 'kwanim pini apo/ ki sho'k mo, ayy Tapa,

dhali wa'th mal pini i e mo.

⁶ Uni ki 'kosh upa dhalla/ mo dhali uni kun ii ii yilkina/ mo,

dhali ta iman'kosha mee ki 'kwani kun dar gi icom mo.

⁷ Dhali uni ki o gwo mo ki: Tapa mishki toj kamu/ par eya?

Arumgimis ma Yakuub a'di mish toj kamu/ nyitha/?

⁸ Mishki gwo 'ban ma, ayy 'kwani kun ta dholgon ki dholgon mo.

Um kun tana rwa/e/, ki um mini yuḵ kakasja mo?

⁹ A'di jin ukki gu'ban'ce mo tani mina a'di diki cik gwo mowa?

A'di jin ukki e mo tani mina a'di diki par mo e mowa?

¹⁰ A'di jin dorki kal gi 'kwaniny'cesh mo tani mina a'di diki dora dor garaa?

A'di jin tor'ki 'kwani gwo mmonyith to mo tani,

¹¹ Tapa a'di mishki to kun kuluma 'kwani ibwa mo,

ki uni ta toj kamuwa? ayy jasa wulpe/ 'te/ mo.

¹² Mom'bor mii gom wathi/ a'di jin dorkina /e mo, ayy Tapa,

dhali a'di jin tor'kina /e gwo 'peni gwoṅkan pini jin cinu mo,

¹³ mmoḵi a'di isa haju/ 'pena teem piti jin toju a'di bwa mo,

ntagi jisa 'kulga/ minu cwany mo gom a'di jin ta thus ki thus mo.

¹⁴ Haali/ Tapa midi diki dhal 'kwanim piti 'pen mo.

A'di midi diki dhal mal piti 'pen mo.

¹⁵ Mo jin dhunuwa dhu ka po/ midi doḵu/ mo e mo jin ta'da ḵar/e mo,

dhali aris uni 'baar mo kun dhelel ma du mo tani uni mini baṭṭ a'di isho'k mo be.

- 16 Kaja a'di jin cu mis gom aha/ apo/ uni kun ta thus ki thus mo?
Kaja a'di jin doshki'd gom aha/ apo/ iman-mii tonthus mo?
- 17 Wakki/ Tapa midi diki ta manwoth pem mo tani
akashiram pem ishunsan gana/ moyi midi ca'b ki shwamm e mony'cesh jin 'konu ki shwamm mo.
- 18 Ki aha/ kulumkina gwo ibwa mo ki: Sho'k pem yereski'd mo tani
mo/en pini jin telu sho'k mo, ayy Tapa, a'di ibu'thki aha/ mmodosh mo be.
- 19 Ki mo ma tete/ ma dum pem tana ris mo tani
momalas pini uni 'kunyikina kashiram pem bwa mo be.
- 20 Mina itapa kun ta thus ki thus mish gwo gam me'd nyakki/e mo,
uni kun thosonki gwonkan kun bahu kun tanuwa pibi ka pibi mo?
- 21 Uni 'tuntulki isi montal 'de/ apo/ mondiki/ e gi wathin kar/e mo,
dhali wak a'di jin di'd ka po/ mmokar a'di mmowu mo.
- 22 Hili Tapa a'di warki'd ka cur pem jin tenu gwo mo,
dhali Arumgimis pem ta wosh pem jin hurga/ jwa mo.
- 23 A'di midi dokki uni to i is mo gom miiny 'cokgam buni mo
dhali dhi'th uni sho'k ka pupush 'peni miim buni kun tana uni thus ki thus mo.
Tapa Arumgimis bana midi dhi'th uni sho'k ka je'desh mo.

95

- 1 Ayy iiyu/ mo, dhalki ana yuka gway gom Tapa mo.
Dhalki ana 'kunya bwa kagahara mmowol cuuwa/ gom wosh jin ta bway mowoth bana mo.
- 2 Dhalki ana iiyina mo e buj'kus piti mo mmoci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo.
Dhalki ana 'kunya bwa kagahara mmowol cuuwa/ nyakki gway jin manuwa man mo.
- 3 Haali/ Tapa a'di ta'da Arumgimis jin caaca mo,
dhali a'di ita'da Malik jin caaca apowa risa rum pinycon mo.
- 4 E me'd piti mo tani mon'kulga/ gi mony'cesh 'kokin mo,
dhali mo jin ka'dama/ ka'dam kun ta wosha turga/ si'da/ uni ta kum piti mo.
- 5 Kumma/ yi'de/ uni ta kum piti mo, haali/ a'di i/ukki uni mo,
haali/ me'd piti a'di ukki mony'cesh jin kuthaku'th mo.

- 6 Ayy iiyu/ mo, dhalki ana lunja lunj mo, dhali 'ko ki jin 'kupa'dupun mo,
dhalki ana raka is ka 'cesh ibwambori Tapa jin ukki ana mo.
- 7 Haali/ a'di ta'da Arumgimis bana mo,
dhali ana tana 'kwani ma shon dhii/i'd piti mo, dhali ka'bal gi me'd piti mo.
- Ayy ka tee yan shwane/ mo ki um mini 'taki cik 'twam piti moyi.
- 8 Dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mo jin yuku gway ka Mariiba* mo
me'da tee yan jin ta'da tee ma Massa e bwaasho mo,
9 ki ibabam bum palki aha/ mo
dhali kar aha/ mmony/ mo, ba uni mishki miim pem mo be.
- 10 Ki yila issu/ mo tani aha/ jwakat kunuwa du mo gom 'kwani ma nyakum yil gwan mo,
dhali o gwo mo ki: Uni 'kwani gwansan uni tan ma dum buni thuthu/ ki thuthu/ mo,
dhali uni 'koki dhu gwo ki bway pem mo.
- 11 Wakan aha/ thulkina gwo me'da po/ ka nyor pem mo
ki uni mini 'taki 'koki cik mo e mo jin sinu is mo be.

96

- 1 Ayy, yuki gway e Tapa gway jin ta jin this mo,
yuki gway e Tapa mo aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
- 2 Yuki gway e Tapa mo, dhali 'bori gway piti mii mo,
tori gwo gom bway mowoth piti 'pena tee itana tee mo.
- 3 Bahi monycam piti e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,
dhali miim piti kun miina a'di ki momer e bwaman ma ris 'kwani mo.
- 4 Haali/ Tapa a'di caaca mo, dhali ki nyanye/ mo tani a'di iminu tak mo.
A'di iminu ko/ mo apowa risa rum pinyconi 'baar mo.
- 5 Haali/ arisa rum pinycon gi 'kwani mo tani uni ta tompinycon kun luja 'kwani mo.
Hili Tapa a'di ukki momis mo.
- 6 Montak dhali mo jin eka/ ek uni 'koni bwambori a'di mo,
mom'bi'th dhali monyjarom piti uni 'kon e mom piti jin kogu mo.
- 7 Ciki Tapa monyca mo, ayy um uci gi 'kwani mo,
ciki Tapa monyca mo dhali mom'bi'th is mo.
- 8 Ciki Tapa monyca mo, a'di jin 'dapa gway piti ki 'dap mo.

* 95:8 Mo e mombwaasho jin doru wosh ki cwa gom yi'de/ mo.

Guyi to jin cinu mmo'ciḥ 'kus mo dhali iiyi e mom piti jin di 'kup kany mo.
 9 Luṅi Tapa ki burryine/ ma du jin hidhu ki hitha dhelelga/ mo.
 Dhali deeyi ki bir bir ibwambori a'di mo, aris 'kwani 'baar gi mony'cesh mo.
 10 Oyi gwo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo ki: Tapa a'di ijiki'da ji mo.
 Nye, mony'cesh a'di telkunu sho'k mo, dhali a'di molu joç ki sule/ sule/ mo be.
 A'di midi dwall 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.
 11 Dhalki momis 'kunya bwa mo dhali dhalki mony'cesh si'da/ 'kunu bwa mo,
 dhali dhalki kumma/ yi'de/ si'da/ bir bakal mo dhali aris to gwansani 'baar mo kun 'tu'd a'di bwaman mo.
 12 Dhalki bwam mondhe'd yuk gway ki mon'kuny bwa mo dhali aris to 'baar mo kun 'kon e bwaman a'di mo.
 Yan'ko'd aris cwa 'baar mo gi bwanycwa mini yuk gway ki mon'kuny bwa mo
 13 ibwambor gi Tapa mo, haali/ a'di pu'dki'd mo,
 haali/ a'di pu'dki'd mo mmodwall mony'cesh gwo mo.
 A'di midi dwall mony'cesh gwo ki mii ma kar/e mo
 dhali 'kwaniny'cesh ki gwoṅ ganam piti mo.

97

1 Tapa a'di ijiki'da ji mo. Dhalki mony'cesh 'kunya bwa mo.
 Dhalka ris 'kwani kun 'kon e mony'cesh ki yanagap 'kunya bwa mo.
 2 Araḱ dhali arak kun 'ceḥina ku'dum ki mondhurumi'd mo tani a'di 'kamki a'di is mo.
 Mo ma kar/ e dhali mii ma kar/ e uni ita monka'b ma kursi ma maliḱ piti mo.
 3 O'd yayi'di bwambori a'di mo,
 dhali shwa jin minu shwa 'kup piti ki o'd mo tani 'kamki a'di is mo.
 4 Awara sho'k piti a'di kushki mony'cesh mo mo.
 Mony'cesh parki a'di e mo dhali dee ki bir bir mo.
 5 Dhan wosha turga/ uni wakin me'd mandha/ dham mo ibwambori Tapa mo,
 ibwambori Tapa gi mony'ceshi 'baar mo.
 6 Momis a'di bahki mo ma kar/em piti mo,
 dhali aris 'kwani 'baar mo parki monycam piti e mo be.
 7 Aris uni 'baar mo kun luṅki tompinycon mo tani uni dhunu ki mo ma 'the is mo,
 uni kun dhu 'bam buni ki ca mo gom to jin mol ha me'd jin ta tompinycon mo.

Arisa rum pinycon mini luṅ ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo.
 8 Sihyuun ciḱki gwo mo tani dhali a'di 'kunya bwa mo,
 dhali i'bwaw/ gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'kunya bwa mo,
 haali/ gom gwon dwall pini jin toru gwo 'twa/a'cesh mo, ayy Arungimis.
 9 Haali/ / e, ayy Tapa, / e a'di icaaca apo/ mony'ceshi 'baar mo,
 / e a'di ikarkunu ki ca apowa risa rum pinyconi 'baar mo.
 10 Tapa a'di enki uni gwansan kun shi/ ki tonthusi e mo.
 A'di 'tashki mondiki/ e gi unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel 'twa/ 'peni tonthus mo.
 A'di 'cuḱki uni 'peni me'd gi uni kun ta thus ki thus mo.
 11 Mon'kush kushki mo mo gom uni kun miin ka kar/e mo,
 dhali mon'kuny bwa gom uni kun dhelel ma du mo.
 12 'Kunyi bwa e Tapa mo, ayy uma kar/e mo,
 dhali ci a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom a'di jin kogu mo.

98

Gway

1 Ayy, yuḱi gway e Tapa gway jin ta jin this mo, haali/ a'di miiki dhan to ki momer mo.
 Me'da bim poros piti dhala bim piti jin kogu mo tani gamki a'di mo jin pinu mii e mo.
 2 Tapa a'di iṭorki mom piti jin pinu mii e eya tente/ mo,
 a'di ki pi mom piti jin yenuwa ye mo e jis/ e gi kal gi 'kwaniny'cesh mo.
 3 A'di ki ka mo/en piti jin telu sho'k e mo dhali mii ma isiṅ ganam piti mo
 e gu'b ma Israyiil mo.
 Aris 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo tani parki a'di e mo,
 a'di jin ta mo jin pinu mii e ma Arungimis bana mo.
 4 Kumi cuuwa/ gom bwan 'kunya/ e Tapa mo, aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
 Kwaku/ 'twan'kal gom mon'kuny bwa ki gway mo dhali yuḱi gway jin manjuwa manj mo.
 5 Yuḱi gway jin manjuwa manj e Tapa ka dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo,
 dhali ka dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo dhali ki koṅ gway jin lukumu mo.
 6 Ka risa poome/ jin pinu mo dhali ki kony ce jin pinu mo,
 kumi cuuwa/ gom bwan 'kunya/ ibwambor ma Maliḱ mo, a'di jin ta Tapa mo.

⁷ Dhalki kumma/ yi'de/ bir bakal mo, dhali aris to gwansan kun 'tu'dki a'di bwaman mo, mony'cesh dhali uni gwansan kun 'kokin e a'di mo.

⁸ Dhalka gannu/ yi'de/ tor me'd buni mo. Dhalka ris wosh yuk gway mony'kuny bwa imontal 'de/ mo

⁹ ibwambori Tapa mo, haali/ a'di midu pu'du/ mo

mmoji mony'cesh mo be.

A'di midu dwall 'kwaniny'cesh gwo ki mii ma kar/e mo

dhali 'kwani ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo be.

99

¹ Tapa a'di ijiki'da ji mo. Dhalki 'kwani deen ki bir bir mo.

A'di ca'bki'd eya kursi ma Malik eya powa carabiim mo. Dhalki mony'cesh thek she/ mo.

² Tapa a'di caaca eya Sihyuun mo.

A'di ikarkunu ki ca apowa ris 'kwani 'baar mo.

³ Dhalki 'kwani man gway pini mo jin caaca mo dhala purem pini mo.

A'di ikogu mo.

⁴ Malik a'di ca'bki dem dem mo, a'di jin enki mo ma kar/e mo.

/E telki mo jin daru gi mii ma dehe/ sho'k mo. /E ki tor gwowa bora 'cesh gom mii ma kar/ e mo

dhali mo ma kar/e goma Yakuub mo.

⁵ Kari Tapa Arumgimis bana ki ca mo.

Lunji a'di e cwam piti jin dhuna a'di sho'k mo.

A'di ikogu mo.

⁶ Musa dhala Haruun uni ita kum piti ibwaman ma gasiis mo.

Samu/iil si'da/ a'di ita jim piti e bwaman uni gwansan kun yukki gway piti mo.

Uni ki ko 'twa/ i Tapa mo tani dhali a'di ithokki uni gwo mo be.

⁷ A'di torki uni gwo ka rak jin wana e ka ka'dum ki jamas piti mo.

Uni dhuki gwonycim piti mo, dhali gwonkan piti kun bahu mo kun cikina a'di uni mo.

⁸ Ayy Tapa Arumgimis bam / e thokki uni 'twa/ mo.

/E tana Arumgimis jin gwamki uni mo, hili/ e ki ri'c uni gom tonthus buni jin thama uni mii mo.

⁹ Kari Tapa Arumgimis bana ki ca mo, dhali lunji a'di e 'kuwosha turgam piti jin kogu mo,

haali/ Tapa Arumgimis bana mo tani a'di kogu mo.

100

Gway jin yuku mo gom mo jin 'boruwa 'borim bwa i is gom to jin 'cihu/ 'kus mo.

¹ Kumi cuuwu/ ki mony'kuny bwa e Tapa mo, aris um 'kwaniny'cesh mo.

² Miiyi Tapa to ki bwanj 'kunyka/ mo.

Iiyu/ i bun'kusi a'di ki gway ilu/ mo.

³ Mishi mo mo ki a'di ta Tapa jin ta'da Arumgimis mo.

A'di ta a'di jin ukki ana mo dhali ana tana kum piti mo be.

Ana tana 'kwanim piti mo dhali ana tana ka'bal ma shon dhii/ i'd piti mo.

⁴ Ciçi e 'twanjal ma goj piti ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo,

dhali e mom piti jin di 'kup kany nyaqki mo jin manjuwa man mo.

Ciyi a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo, dhali 'bori gway piti mii mo.

⁵ Haali/ Tapa a'di 'bora'bor mo.

Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo,

dhali mo ma isinj ganam piti eya risa nyaqum yil ki 'kwani mo.

101

Gway ma Dawuu'd

¹ Aha/ mina yuk gway ki yuka gayiin mo dhali ki mo ma kar/e mo.

E/ e mo tani ayy Tapa, aha/ mina yuk gway mo.

² Aha/ mina yip 'kup ki bway kun 'konu ki dar gi mii 'ba/ mo.

Ayy, kakasja imina /e pu'du/ i aha/ mo?

Aha/ mina ya ki dar gi njadhun eya dum pem e gu'b pem mo.

³ Aha/ mina diki kar e bwambor jis/em pem mo,

ma ton kamu/ jin 'coka'coq mo.

Aha/ shina mii gi uni gwansani e mo kun ta'kkin 'peni bway gana/ mo.

Uni mini 'koki thal aha/ mo.

⁴ Mo jin iinu ki ca'ckon eya du mo tani midu si'd 'peni aha/ mo.

Tonthus miga/ mol mo be.

⁵ A'di jin thuthi'da mannyak 'dish gu'b piti 'pen ka kwal is mo tani

aha/ mina 'ce'd a'di sho'k mo.

Wathi/ jin 'theq 'ba/ mmis dhali jin kar 'ba/ ki ca mo eya dum piti mo tani

aha/ mina mish a'di 'dim 'kup yisa.

⁶ Aha/ mina hila hil ki mo/en apo/ uni kun ta ku isinj gana/ e mony'cesh mo,

ki uni mini nyak 'ko ki aha/ mo be.

A'di jin yaki'd e bway jin 'konu ki dar gi mii 'ba/ mo tani

a'di imidi mii aha/ to mo be.

⁷ Wathinj kamu/ jin boto'd ki mo ma he'k e isa yempa/ mo tani

a'di midu ca'bi gu'b pem yisa.

Wathinj kamu/ jin baha'da tor ka yempa/ mo tani
 a'di mol fikir ca'b e bun'kus pem mo be.
 8 Mon'thamo/ itan mon'thamo/ mo tani aha/
 mina 'ce'd uni sho'k mo,
 aris uni kun ta thus ki thus kun 'kon e
 mony'cesh mo,
 mmo'ciṭha ris tonthusi 'baar mo kun miina
 imanmii uni mo
 'peni 'penkuman bampa/ gi Tapa mo.

102

A'tho 'peni jan 'de/ jin jwakaṭkunuwa du mo, ki a'di 'thikina buye/ mo dhali wola gumgum piti iwambori Tapa mo.

1 Ciki mon'thom pem mo ma, ayy Tapa.
 Dhalki kom pem pu'dki'di /e mo.
 2 Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni aha/ mo
 ka teem pem jin ta'da cis ki cis mo.
 Ka'di 'cem pini ki aha/ mo.
 Thoḱi aha/ 'twa/ ishunsan gana/ ka tee jin
 yukkika/ /e mo.
 3 Haala teem pem a'di peki'd mo me'da ku'd
 jin 'ciṭhki 'pen mo
 dhala simam pem burkin mmowa e ki
 mo ma gwata/ jin 'thanu o'd jin
 'batha'ba'th mo.
 4 Adum pem dorkunu mmowa e ka sho mo
 dhali ku'thki'd mo.
 Aha/ ṅakina tonṭem pem mmoshwa mo.
 5 Haali/ gom dhan mo/ohon pem caaca mo
 tani
 asimam pem thalkina bunḡwar is pem mo.
 6 Aha/ wakina e ki koro/ gi mombwaasho
 mo,
 aha/ wana e ka kunu/ jin diki'd e bwam
 ma'du/ mo.
 7 Aha/ isha ki e i'kup ki walwal mo,
 aha/ wana e ki 'dii jin di a'din 'derj gana/
 apo/ 'kunḡu'b mo.
 8 Ka tee 'baar mo 'kwani kun ta 'kup ki aha/
 ṭṭhunyi aha/ 'twa/ i is
 ki uni gwansan kun pe'th aha/ ki petha
 sor mmokar gway pem ki mo jin
 jeenuwa jee mo.
 9 Aha/ shwakina jasi 'piny me'd tonṭe/ mo,
 dhali ce jabu'th pem e ki to jin pika/ mo
 10 goma nyor jin deḱkina /e mo dhala nyor
 pini mo.
 Haali/ /e ḱalki aha/ imis mo dhali biṭ aha/
 asho mo.
 11 Ateem pem wana e ka ḱashira/ ma tente/
 gi mom'pimpili/ mo.
 Aha/ ku'thkina me'da sho mo.
 12 Hili /e, ayy Tapa, dikin e ḱursi ma maliḱ ki
 sule/ sule/ mo.
 Gway pini a'di 'dim 'kup eya risa nyaḱum yil
 gi 'kwaniny'cesh mo.
 13 /E mini cu mis mo dhali tayi gi mo/en ma
 'thime/ apowa Sihyuun mo.

A'di ta'da tente/ jin minu mii mii ka 'the
 goma yim mo.
 Atente/ jin karu 'pen ka pije/ a'di pu'dki'd
 mo.
 14 Haali/ ciṅkinam pini uni bu'thki wosh ma
 yim ji gi ṅa/u mo,
 dhali hila hil ki mo/en apo/ bu'da'cesh ma
 yim mo.
 15 Kal gi 'kwaniny'cesh uni mini ḱo/ gway gi
 Tapa mo,
 dhali aris imaliḱ gi mony'cesh mo uni mini
 ḱo/ monycam pini mo.
 16 Haali/ Tapa mididi nyaṅa Sihyuun ki mis ka
 nyaṅ'ko'd mo,
 a'di mididi piyu/ ki monycam piti mo.
 17 A'di mididi ciya hirdhe/ ki mon'tho gi uni
 kun dhalkunu 'pen mo,
 dhali a'di mididi wāḱ uni gom tom buni
 kun 'thona uni ka di'b is mo.
 18 Dhalki gwo yansan a'di 'kwarkunu isa
 'cesh goma nyaḱum yil gi 'kwani kun
 mini iyyu/ i'ko'd mo,
 wakan ki 'kwani kun 'konuki dho'th nask-
 ina/ mo uni a'di imini maṅ Tapa mo,
 19 haali/ a'di hilki mo ka lungu'b 'peni mom
 piti jin ḱogu mo jin ḱa'dama/ ḱa'dam
 mo,
 'peni momis mo tani Tapa hilki mo apowa
 'cesh mo
 20 mmociḱ ohon gi uni kun tana habuus mo,
 mmo'cuḱ uni gwansan kun 'birki 'kup ki
 jwa mo,
 21 ki 'kwani mini bah gwo eya tente/ eya
 Sihyuun mo a'di jin ta gway gi Tapa
 mo,
 dhali e Pa Urushaliim mo tani uni mini bah
 gwo maṅ piti mo,
 22 ki 'kwani mini tul isi monṭal 'de/ mo
 dhali aris 'penkuman bampa/ mo mmoluj
 Tapa mo.
 23 A'di 'ce'dki mom'bi'th pem bwa mo e bwa-
 man yam pem mo.
 A'di karki'da teem pem mmokuṭa/ kuṭ mo.
 24 Ayy Arungimis pem, aha/ ona gwo mo ki:
 Dhalku/ ki bu'th aha/ 'peni mahan mo
 e bwaman ma teem pem mo,
 /e jin 'dimkina yil 'kup mo
 eya risa nyaḱum yil gi 'kwaniny'ceshi 'baar
 mo.
 25 'Peni kadhamo/ mo tani /e 'thiki monḱa'b
 gi mony'cesh mo,
 dhali momis a'di ta mii ki me'd pini mo.
 26 Uni mini 'ce'd sho'k mo tani hili /e a'di
 imini 'dim 'kup mo,
 uni 'baar mo mini wuwa dhagale/ mo me'd
 burrinye/ jin hidhu i is mo.
 /E aḱ uni e me'd burrinye/ jin hidhu i is mo
 dhali uni pekin mo,
 27 hili /e ta a'di ma 'de/ mo, dhali yil pini mol
 di 'kup mo.

28 Uci gi cin kinam pini uni mini 'ko ki 'dantar mo.
Nyemes gi ucim buni ki uni mini dho'th i'ko'd mo tani uni iminu tel shoki bwambori /e mo be.

103

Gway ma Dawuu'd

1 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem, dhali aris to gwan 'baar mo kun 'kon e aha/ mo, 'bori gway piti mii jin kogu mo.
2 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo, dhali dhalku/ ki nja a'dim piti jin 'dapa 'dap mo,
3 a'di jin gwamki /e 'pena ris miim pini kun 'coka'co'k mo,
a'di jin wa'ki /e 'pena ris 'ba'th pini mo,
4 a'di jin wanki /e 'ba/ 'peni jisa 'kulga/ mo, a'di jin shumki /e ki ton 'kup ki mo/en jin telu sho'k mo dhali ki momiimii mo,
5 a'di jin kapki /eya du mo ki tom 'boron me'd jin dikina /e ki e mo,
wakan dhuru'c pini jin tana /e midi 'ka gura/ me'da biny jeshe/ ma wulu/ mo.
6 Tapa a'di miiki mii jin yenuwa ye mo dhali mo ma kar/ e goma ris uni gwansan kun siri'ckunu apo/ ki sho'k mo.
7 Bway piti tora a'di eya tente/ ka Musa mo, dhali miim piti jin kala a'di e 'Kwani ma Israyiil mo.
8 Tapa a'di ta'da manmiimii mo dhali mii jin miinu ka 'the mo,
anyor piti mangala she/ mo dhali mo/en jin telu sho'k ishki'd ka enthus mo.
9 A'di isa yempa/ diki kucura kucur mo, walla a'di diki kara nyor piti ki sule/ sule/ mo.
10 A'di diki tu/ul ana isi ki gwo gi miinthus bana mo,
walla ri'c ana isi ki gwo gom tony 'co'kgam bana kun miina ana mo.
11 Haali/ me'd momis jin ka'dama/ ka'dam apo/ mony'cesh mo tani wakan dhan mo/en piti jin telu sho'k caaca mo 'kupki uni gwansan kun ko/ki a'di mo be.
12 Me'd jin si'da mom'pesho'k ki si'd 'pena bora lungu'b mo tani isa dhana/ kan si'da/ a'di ki jo'c gwondhan bana 'peni ana mo.
13 Me'da baba jin hilki ya/ ki mo/en mo tani wakan si'da/ Tapa ki hil uni gwansan kun ko/ki a'di ki mo/en mo.
14 Haali/ a'di mishki'da yi'c bana mo, dhali a'di kaki gwo e ki ana tana bu'da'cesh mo.
15 Wathi/, ateem piti a'di wana e ka sho mo. A'di lugki'd ki tup tup mo me'd jandin to e bwam bunto mo,
16 haali/ 'tham poshki'd apo/ a'di mo dhali a'di ki 'cwar a'di mo,

dhali mom piti mishi a'di dok/e yisa.
17 Hili mo/en gi Tapa a'di telkunu sho'k mo 'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo itan mo jin 'konuki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo
apo/ uni gwansan kun ko/ki a'di mo,
dhali mo ma kar/em piti e uci gi ucim buni mo,
18 e uni gwansan kun dhuki gwom piti jin gamu me'd mo,
dhali ka uni e mo mmomii gwonkan piti kun 'kwarkunu mo.
19 Tapa a'di telki'da kursi ma malik piti sho'k e momis mo,
dhali 'penkuman bampam piti jiki'da ji apowa ris to 'baar mo.
20 'Bori Tapa mii mo, ayy um iman'doyu gwom piti mo,
um kun ca'bki dem dem mo kun mii gwom piti mo,
mmocik 'twa/ gi gwom piti mo.
21 'Bori Tapa mii mo, aris umi 'baar mo kun ta kum piti kun 'kon e momis mo,
imanmii tom piti mo kun mii bwam piti mo.
22 'Bori Tapa mii mo, aris to kun miina a'di mo,
eya ris mo 'baar mo kun ta mom piti kun tana a'di tapa mo. 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo.

104

1 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo, ayy Tapa Arungimis pem, / e a'di icaaca kagahara mo.
/E hi'thkunu ki montak mo dhali mo/ek mo,
2 /e jin 'kamki is pini ki monkush me'd bur-rinye/ jin 'kamu is mo,
/e jin bele'thki momis me'd gu'b burrinye/ mo,
3 /e jin 'thikina ka'dum gi gu'b pini apowa ris yi'de/ 'baar mo,
/e jin dhukina rak me'd arabiyya jin dira shumarum pini mo,
/e jin merkina powa bi gi 'tham mo,
4 /e jin dhuki 'tham ka ris mmota iman/ii gom /e mo,
o'd dhala le'dan o'd jin shwa'd ki bar bar mo tani uni mii /e to mo.
5 /E ki kar mony'cesh e monka'b piti mo, wakan ki a'di minu 'koki yikin is ki sule/ sule/ mo.
6 /E ki kum a'di 'kup ki mon'kulga/ me'd burrinye/ jin kumu to 'kup mo.
Dhali yi'de/ doshki'da powa ris wosha turga/ mo.
7 Ki gwom pini jin kucurkina /e uni mo tani uni sokin mo.
Dhali ki kon dor ma sho'k pini mo tani uni yakina njaca/ mo.

8 Aris wosha turga/ cuki mis mo, dhali embul wosh mo tani uni ciċkin ka 'cesh mo
 e mo jin karkina /e 'pen ka pije/ gom uni mo.
 9 /E ki kar gwayu/ mo ki uni mini 'koki pe mo,
 wakan ki uni mini 'taki 'koki halas mony'cesh dok/e mo.
 10 /E ki dhu yi'de/ kun 'du'dun mmogaç ka pije/ e embul wosh mo.
 Uni yakina ŋwaça/ e embul ma ris wosh mo.
 11 Dhali uni 'baar mo pikina to/e 'baar mo kun 'kon e bwaasho mo.
 Thuluny bwaasho si'da/ uni kapkin 'peni mo jin budha yi'de/ uni mo.
 12 Ki uni mo tani 'dii kun peni momis mo tani gamki moŋ'kom buni mo.
 Uni wolki gway e bwaman ma risa biny cwa mo.
 13 'Peni monyça'b pini jin dina /eya 'ta'dama mo tani / e wolki yi'de/ apo/ wosha turga/ mo.
 Mony'cesh a'di kapkunuwa du ki maman miin to ki me'd pini mo.
 14 /E rakkina sho ca'd gom to/e mo, dhali dhu emen to jin mina 'kwani si mo, ki a'di midi dho'th maman tonțe/ 'peni mony'cesh mo,
 15 dhali yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah mmo'kunya dun 'kwani mo, dhala yin mmokar bwam/ em piti ki 'tikil 'tikil mo,
 dhali tonțe/ mmo'bi'th 'kwani adu mo.
 16 Aris cwa gi Tapa uni wolu yi'de/ ka enthus mo,
 dhali arisa bwanyayis gi Pan Lubnaan jin sikina a'di mo.
 17 E uni mo tani 'dii nyanċi gu'b buni mo, dhala gwampi/ taki'd ki gu'b piti apo/ cwa jin wana e ka tuþ mo.
 18 Dhali aris wosha turga/ mo tani uni gom mi kun 'koni bwaasho mo,
 dhali wosh uni ta mo jin hur ma warriny jwa icine/ mo.
 19 /E ki kara ppe mmoya yil mo, dhali atente/ mishu mom piti jin mina a'di iyul mo.
 20 /E ki kar mondhurumi'd mo dhali a'di ta ji mon'thiny mo,
 ka ris to/ e 'baar mo kun 'kon e mombwaasho mo tani parkina 'cesh mo.
 21 Ushi dhuruca dhop uni aŋkarki ko mo gom tom buni kun 'kwarkina uni ka gwapi/ mo,
 mmosimm tonțem buni e mo 'peni Arumgimis mo.
 22 Ka tente/ sulki'd mo tani uni sokin 'pena tente/ mo
 dhali bag is buni e jurum wosh mo.
 23 Dhali wathi/ yaki'd mmomiya tu'c mo dhali a'di ki miya tu'c piti ntagi mom'pimpili/ mo.

24 Ayy Tapa, mii gi me'd pini wan ma po/ e dița/
 E moyuċ mo tani /e ukki uni 'baar mo.
 Aris mony'cesh 'tu'dkunu ki tom pini kun ukkina /e mo.
 25 Bwampo/ kumma/ yi'deŋ 'kulga/ mo kun caaca mo dhali kun beena bwa ki bee mo,
 a'di jin ishkina to/e ki mus mus ibwaman kun uku mo kun molu deŋ e mo,
 kun 'kon ki e mo nyaċki kun gwa'da is mo dhali kun caaca mo.
 26 Dhali arisa kur yi'de/ si'da/ hashkina po/ a'di mo
 dhala dhan to yi'de/ a'di jin ukkina / e mmoguwa ŋalbothoŋ ibwaman a'di mo.
 27 Aris to gwansani 'baar mo hil 'kupki / e mo,
 dhali /e ċiki uni tonțem buni mmoshwa ka tentem buni ki she/ ki she/ mo.
 28 Ki /e ki ċiki uni to mo tani uni tulki a'di isi montal 'de/ mo.
 Ki /e ka'dki me'd pini mo tani uni 'tu'dkunu ki tom 'borga/ mo.
 29 Ki /e bagki jis/em pini mo tani uni bițkina bwa ka lunġu'b mo.
 Ki /e ki bu'th shi/in buni mo tani uni wukin mo
 dhali dok ka nyan'ko'd e bu'da'cesh buni mo.
 30 Ki /e hashki Shi/in pini mo tani uni ukkunu mo be
 dhali /e ki ta bwam/e gi mony'cesh this mo dok/e mo.
 31 Dhalki monyca gi Tapa a'di i'dim 'kup ki sule/ sule/ mo.
 Dhalki Tapa 'kunya bwa e miim piti mo,
 32 a'di jin hilki mo apo/ mony'cesh mo dhali a'di deeki'd ki bir bir mo,
 a'di jin taki wosha turga/ is ki me'd mo dhali uni yakina ku'd mo.
 33 Aha/ mina yuċ gway e Tapa mo me'd jin dika/ ki e mo.
 Aha/ mina yuċ gway mmomaŋa Arumgimis pem mo me'd jin kusha buye/ aha/ mo.
 34 Dhalki gwom pem jin kulum aha/ ibwa mo tani 'bor a'di bwa mo,
 haali/ aha/ 'kunya bwa e Tapa mo.
 35 Dhalki imanmii münthus tušhunkunu ki o'd 'peni mony'cesh mo,
 dhali dhalki imanmii to kun 'coċa'coċ mini mii dhalku/ ki 'ko mo dok/e.
 'Bori Tapa mii mo ma, ayy kashiram pem.
 Manj Tapa mo.

105

1 Ayy ċiyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo, dhali yuċki gway piti mo.

Kari eya tente/ mii gi tom piti e bwaman 'kwani mo.

² Yuḱi gway e a'di mo, yuḱi gway mmoman a'di mo,

tori aris to kun miina a'di ki momer mo.

³ Cayi mo e gway piti jin ḱogu mo.

Dhalka du gi uni gwansan kun simmki Tapa e mo tani 'kunya bwa mo.

⁴ Simmi Tapa e mo dhali mom'bi'th piti mo, simmi bun'kus piti e ki ṱikir ṱikir mo.

⁵ Kayi momer piti e jin miikina a'di mo,

a'di jin ta miimer piti mo dhali gwon dwall kun toru 'twa/a 'cesh jin bahkina a'di mo,

⁶ ayy emen ma Ibrahiim jin ta ḱinḱinam piti mo,

um kun ta iya/ ma Yakuub mo, kun ta kum piti kun kwanykina a'di mo.

⁷ A'di ta Tapa ma Arumgimis bana mo.

Gwon dwall piti kun toru gwo 'twa/ a 'cesh mo tani a'di idiki'da powa ris mony'ceshi 'baar mo.

⁸ A'di tana bwam piti pa ki pa gom gwom piti jin gama a'di me'd ki sule/ sule/ mo,

gom gwom piti jin ḱankina a'diya ḱan goma alip ma risa nyaḱum yil 'kwani mo,

⁹ gwo jin gamkina a'di me'd nyaḱka Ibrahiim mo,

dhali gwom piti jin thulkina a'di me'da po/ mmo/o is goma Is/hak mo,

¹⁰ a'di jin rwa'ckina a'di eya Yakuub mo me'd gwonḱan jin bahu mo,

dhali eya Israyiil me'd gwonḱan yan jin gamu me'd mo jin midi di ki sule/ sule/ mo,

¹¹ mmo/o gwo mo ki: E um mo tani aha/ mina ḱi um mony'cesh gi Paṅ Kanaan mo

mmota a'di jin mina umi 'tuntul bwa ime'd mo mmota mal bum mo.

¹² Ki uni 'kon ki daḱa/ ka ris buni mo, ki uni ta jasi ara ushalarḱ gana/ mo, ki iim-pem buni e a'di mo,

¹³ mmo/ iikina uni ki ii ma ḱa/ 'peni kal gi 'kwany'cesh mmoṱan kal gi 'kwany'cesh mo,

'peni bampa/ gi 'penḱuman bampaṅ kamu/ itagi 'kwaniṅ tiya mo,

¹⁴ a'di diki dhal jan 'deṅ kamu/ bway mo mmosiri'c uni apo/ ki sho'k mo.

A'di ḱucurki imaliḱ gom gway buni mo

¹⁵ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ ki ta unim pem kun kwanyka/ is ki me'd mo,

dhalku/ ki mii to shi/ka/ apo/ imanci gwom pem mo.

¹⁶ Ki a'di yuḱi ṱe/ apo/ mony'cesh mo, dhali 'ce'da ris tonte/ 'baar mo kun miinu ime'd mo,

¹⁷ a'di ki hash wathi/ mmoya iṱwa/a/ ki uni mo,

a'di jin ta'da Yuusup mo, a'di jin yolḱunu mmota ḱinḱina/ mo.

¹⁸ 'Basho'k piti a'di shi/ kunu ka maḱḱiyya mo,

dhali 'ba/ piti a'di re'dḱunu ka dhan neran toṅḱuthu'd mo

¹⁹ ntagi gwo jin ona a'di mo pu'dḱi'd mo ki jim pe mo

dhali gwo gi Tapa nyo/ki a'di mo.

²⁰ Dhala maliḱ hashki'da hash mo dhali 'cuḱ a'di mo be,

dhali tapa gi 'kwani mo tani karki a'di ki 'kus mo,

²¹ dhali a'di ki kar a'di ki ari tapa apo/ gu'b piti mo,

dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti 'baar kun tana a'di mo,

²² mmoye'th uni kun ta iya/ ma maliḱ piti sho'k ki bwam 'boro'd piti mo,

dhali mmoṱor 'kwani gwanyḱam piti gwo ki moyuḱ mo.

²³ Dhali yan'ko'd Israyiil pu'dḱi'd e Pam Masir mo,

dhala Yakuub pu'dḱi'd ki yan'kus eya 'cesh ma Haam mo.

²⁴ Dhali Tapa ki dhu 'kwanim piti mmota uni kun dho'th maman gi dho'th gana/ mo,

dhali mmodhu uni mmota 'kwani kun 'bitha'bi'th mo mmobol 'kwaniṅ 'kup buni e mo.

²⁵ A'di ki ṱuka dum buni mmoshi/ 'kwanim piti i e mo,

mmoṱu/ul nyaḱki uni mmoheka ris ḱinḱinam piti e mo.

²⁶ A'di ki hasha Musa jin ta ḱinḱinam piti mo, dhala Haruun jin kwanykina a'di mo.

²⁷ Uni wagaskunu jamas miim piti e bwam uni mo,

dhali miimer kun miikunu e bampa/ ma Haam mo.

²⁸ A'di hashki mondthurumi'd mo, dhali 'ceṱ bampa/ 'tum mo.

Dhali uni pishki is ka le'da po/ gwom piti mo.

²⁹ A'di tu'kki ḱumma/ yi'dem buni mmota bas mo,

dhali raḱ wa'c buni isi jwa mo.

³⁰ Bampam buni tashḱunu ka buhany ma 'dwa/ mo,

wakan si'da/ e gu'b gi imaliḱ buni mo.

³¹ A'di oki gwo mo dhali abuhanya ḱanṱhi/ pu'dḱi'd mo,

dhali arisa shokom ṱa'thḱin e bampam buni 'baar mo.

³² A'di ḱi uni dhana wasa/ mmohe'th me'da sho'k mo,

dhala wara/ sho'k yan jin dhwa/a'dḱi mo ki dhwa/a'd dhwa/a'd e bampam buni 'baar mo.

33 A'di 'koshki cwalman ma mura'th buni mo dhala ris cwam pu/ mo, dhali a'di kwa/ki cwa gi bampam buni 'baar mo.
 34 A'di oki gwo mo dhala kuyu/ pu'dkin mo, dhali ushi emena kuyu/ kun molu dej e mo,
 35 uni kun loskina ris to kun sinu ki 'kolo'c e bampam buni mo, dhali uni ki shwa maman cwam buni 'pena 'cesh mo.
 36 A'di ki 'kosha ris bwanyaram buni 'peni bampam buni mo, a'di jin gački'di twa/a/ 'peni mom'bi'th buni mo.
 37 Yan'ko'd a'di ki shuwa Israyiil bway ki 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo, dhali jan tal 'dej kamu/ piyi'd e bwaman ma waḵ piti mo jin kolkunu mo.
 38 'Kwani gi Pam Masir 'bora bwa ki 'bor ki uni iikin mo, haali/ dhan to jin ko/ uni is 'peni 'Kwani ma Israyiil mo tani pu'dki'da po/ uni mo.
 39 A'di ki pa'da raḵ mmokuma kum 'kup mo, dhali o'd mmoçi monḵkush mon'thiny mo.
 40 Uni doḵki to mo dhali Arungimis ki çi uni aris kusskun mo, dhali a'di ki çi uni tonte/ 'peni momis jin ishki'd ka enthus mo.
 41 A'di ka'dki wosh 'twa/ mo dhali yi'de/ gački'd ka pije/ mo. A'di guski'd e bwam ma si'b me'd yi'de/ jin guski'd e bwam wor mo.
 42 Haali/ a'di kaki gwom piti e jin ona a'di is jin kogu mo, dhala Ibrahim jin ta çinḵinam piti mo.
 43 Wakan a'di suski 'kwanim piti ka pije/ ki monḵkuny bwa mo, unim piti kun kwanykina a'di mmo/ii gwayi lu/ mo.
 44 A'di ki çi uni kal gi bampa/ gi 'kwanin tiya mo, dhali uni bu'thki to gi 'kwanin tiya kun tana uni gi maman buni kun miikina uni to mo,
 45 tagi 'kup gwo yan mo ki uni mini 'taki dhu gwonḵan piti kun bahu mo, dhali mii gwonḵan piti kun çikunu mo. Manji Tapa mo.

106

1 Manji Tapa mo. Ayy çiyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gi Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo, haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 2 Kaja a'di jin midi mish baḵ gwo gom miin to ma dem dem gi Tapa mo, walla tora ris momaḵ piti mo?
 3 Mom'bor mii gom uni gwansan kun miiki mii ma ḵar/e mo,

uni kun mii miinḵar/e isa yempa/ mo.
 4 Kayi aha/ e mo, ayy Tapa, ki /e din mmotor mii ma 'them pini e 'kwanim pini mo. Wothi/ aha/ mo me'd jin mina /e 'cuḵ uni mo,
 5 ki aha/ mina par mo jin rusa/ rus gi unim pini kun kwanya /e e mo, ki aha/ mina bwa 'kunyo mo e mo jin 'kunyo bwan 'kwani gi kal pini mo, ki aha/ mina ca mo e mal pini mo.
 6 Am dhali ibabam bam mo, 'thissa/ niin mo tani miikina miinthus mo. Aman miikina mii kun 'çoka'çok mo, am miikina to kun ta thus ki thus mo.
 7 Ibabam bam, ki uni 'kokin e Pam Masir mo tani, uni 'koki hil gwo i e gom tom pini kun miina /e ki momer mo. Uni 'koki ka mo/en pini e jin telu sho'k jin ishki'd ka enthus mo, hili uni pishki is ka le'd apo/ a'di jin Caa e ki Ca e Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo.
 8 Naskina/ a'di ki ta uni is ki me'd gom gway gi gway piti mo, ki a'di midi tor mom'bi'th ma dem dem piti mo.
 9 A'di kucurki Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo dhali a'di warki'd ki mo jin kuthaḵu'th mo. Dhali a'di suski uni e bwaman monḵkulga/ mo me'd jin miikina a'di e bwaman ma si'b mo.
 10 Wakan a'di taki uni is ki me'd mo 'peni 'kwanin 'kup buni mo, dhali 'cuḵ uni mo 'peni mom'bi'th gi 'kwanin 'kup buni mo.
 11 Dhali yi'de/ kumki unin 'kup buni 'twa/a 'cesh mo. Janḵamu/ di'd jin boço'd 'peni uniya?
 12 Dhali yan'ko'd uni gamki gwom piti is mo. Uni yukki gway gom momaḵ piti mo.
 13 Hili ki jahanne/ uni naki miim piti mo. Uni 'koki çor gwom piti jin logoma a'di mo.
 14 Hili uni cana bwa en'dap mo mmogora bwa ki gor e mombwaasho mo, dhali kara Arungimis mo mmonyoy/ a'di e bwam ma si'b mo.
 15 A'di çi uni to jin dotkina uni mo, hili a'di ki hash 'ba'th jin shi/ uni is e bwa-man uni mo.
 16 Ki 'kwanin gwas kun 'kon e mo ma yuukam buni mmota'c bwa ki ta'c apowa Musa mo dhala Haruun, a'di jin ta jan 'de/ gi Tapa jin kogu mo tani
 17 mony'cesh ka'dki 'twa/ mo dhali losa waḵ ma Daḵhan mo dhali kum 'kwani kun nyak ii ka Abiram 'twa/a'cesh mo.

18 O'd si'da/ du'dushki'da po/ imannyak iim
buni mo
dhala le'dan o'd shwaki 'kwani kun ta thus
ki thus mo.
19 Uni ukki ari bip e 'kuwosh ma Hurib mo
dhali uni ki luḡ tompinycon jin to'du/ mmo/
uk a'di jin ta pinycon mo.
20 Uni akki monyca ma Arungimis e mo
gom jamas to jin uku mo me'da morbip jin
shwa'da sho mo.
21 Uni ḡakina Arungimis mo, a'di jin ta'da
Manwoth uni mo
a'di jin miiki dhan to jin caaca e Pam Masir
mo,
22 ki mii gi momer mo e bampa/ ma Haam
mo,
dhali dhana puren to e Kumma/ Yi'de/ jin ta
gi 'Per mo.
23 Wakan a'di oki gwo mo ki: A'di midu 'ce'd
uni sho'k moyi,
dhala Musan 'dem piti jin kwanya a'di mo
tani
dina a'di ki doshi bwambori a'di mo
ntagi a'di dokki'da nyor piti jin midu 'taki
'ce'd uni sho'k mowa?
24 Yan'ko'd uni ki wak mony'cesh jin
'bora'bor mo,
dhali dar gi mongam gwo is gom gwom piti
jin ona a'di is mo.
25 Uni miikina gumgum e bwanḡ gu'b bur-
rinyem buni mo,
dhali ush gwo gi 'twa/ gi Tapa ha e mo.
26 Wakan a'di 'de'kki me'd piti mo dhali thul
gwo me'da po/ gom uni mo
mmo/o ki a'di midu dhu uni mo mmoṭa'k mo
e mombwaashoyi,
27 dhali kwa/ emen gi ucim buni bwa mo e
bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,
mmocekerki uni bwa mo e bampany 'ceshi
'baar mo.
28 Wakan uni 'tampalki is buni ka rum ma
Baal jin ta ji Pam Paguur mo,
dhali 'ka to jin 'ciṭhu/ 'kus mmothe
tompinycon gom jwa gi 'kwani kun
wun mo.
29 Uni rukunyki Tapa mmomiiya nyor mo
gom miim buni mo,
dhali 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/
du'dushki'd e bwaman uni mo.
30 Dhali yan'ko'd Pinahaas doshki'd ki mis
mo dhali woṭh gwo is mo,
dhali 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/ ca'bki'd
mo.
31 Dhali a'di ikarkunu a'di ki mo ma kar/e
mo
'pena nyakum yil jin tanu mo mmoṭana
nyakum yil ki sule/ sule/ mo.
32 Uni rak a'di isa nyor mo gom gwo yi'de/ e
mo ma Mariiba mo,
dhala Musa cinu isi jwa mo gom gway buni
mo,

33 haali/ uni ki rakā ḡashiram piti ca'bki ḡah
ḡah mo,
dhali a'di ki o gwo ki mony'cwar mo.
34 Uni 'koki 'ce'd 'kwani sho'k mo
me'd gwo jin ḡankina Tapa uni mo,
35 hili uni ceki e ki kal gi 'kwanin tiya mo
dhali da/ar mii kun miina uni mo.
36 Uni ki mii to gom tompinycon buni mo,
a'di jin warki'd ka gume/ gom uni mo.
37 Uni ki ci iya/ m buni mmo'ciṭh 'kus
mmomiiya bas mo
dhali i'bwā/ buni si'da/ ka rum thus kun
nyo/anyo/ mo.
38 Uni ki wol tiya bas kun 'kon ma bas ka po/
mo,
uni kun tana bas gi iya/ m buni mo dhali
i'bwā/ mo,
uni kun cikina uni mmo'ciṭh 'kus gom
tompinycon kun luḡu gi Paḡ Kanaan
mo,
dhali bampa/ shi/kunu is ka bas 'kwanimpa
mo.
39 Wakan uni taki 'kwani kun nyo/anyo/ ki
miim buni mo,
dhali lo'bi gwonycaḡ ki miim buni mo.
40 Dhali yan'ko'd anyor gi Tapa a'di
'thakunu ki ligi/ ligi/ apo/ 'kwanim
piti mo
dhali a'di ki shi/ mal piti i e mo.
41 A'di ki ciki uni mo e me'd gi kal gi 'kwanin
tiya mo,
wakan ki uni gwansan kun shi/ki uni i e mo
tani mii miin tapa apo/ uni mo.
42 'Kwaninḡ 'kup buni siri'cki uni apo/ ki
sho'k mo,
dhali uni 'doyunu mo mmodila bora 'cesh e
bwanḡ'kwariny mom'bi'th buni mo.
43 Me'd ka ris a'di ki 'cuḡ uni mo,
hili uni pishki is ka le'd ki ṭas ṭas gom 'kup
gwom buni mo
dhali uni 'doyunu ka luḡu'b e miim buni
kun 'coka'cok mo.
44 Bahili a'di ki ciya hirdhe/ ki mo ma cis
buni mo,
ki a'di cikki kom buni mo.
45 A'di ki ka gwo e gom gway buni gom
gwom piti jin gama a'di me'd mo,
dhali a'di ki biṭ bwam piti me'd mo isi ki
gwo gi mo/en piti jin telu sho'k mo jin
ishki'd ka enthus mo.
46 A'di ki rak uni gwahan mmohila hil ki e
ma 'thime/ ki mo/en mo
ki uni gwansan kun bu'th uni mmoṭa
habuus mo.
47 Tayi aman is ki me'd mo, ayy Tapa
Arungimis bam mo,
dhali tulu/ aman is mo 'pena ris bwaman gi
kal gi 'kwaniny'cesh mo,
ki am mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
ki gway pini jin ḡogu mo,

dhali ca mo e moman jini mo.

⁴⁸ Mom'bor mii gom Tapa mo, a'di jin ta'da Arumgimis ma Israyiil mo, 'peni mo jin 'konuki/e ki sule/sule/ ya ye 'ba/ mo itan mo jin 'konuki/e ki sule/sule/ ya ye 'ba/ mo.

Dhali dhalka ris 'kwani 'baar mo o gwo mo ki: Amen.

Manji Tapa mo.

**AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI
MUDHE'D MO**

107

¹ Ayy, ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo, haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

² Dhalki 'kwani gwahan kun wanu 'ba/ mo i/o gwo wakan mo, uni kun wankina a'di 'ba/ 'peni mo jin toju bwa mo,

³ dhali tul uni is 'peni mony'cesh mo 'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bora lun'gu'b mo,

dhali 'peni monj'ko'd gwar ma bim poros mo dhali 'peni monj'ko'd gwar ma biny cam mo.

⁴ Unin tiya kun iikin ki iinya/ e bwam ma si'b mo jin shinu is mo, uni gam bwaya kamu/ e 'penkuman bampa/ mmo'ko icine/ mowa?

⁵ Uni 'kosha te/ mo dhali budha yi'de/ mo, dhali akashiram buni 'thikina buye/ e bwa-man uni mo.

⁶ Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom mont'o'c bwam buni mo, dhali a'di 'cu'kki uni 'peni mo ma cis buni mo,

⁷ dhali a'di ki shu uni bway ki bwaya ji sho'k mo, ntagi uni bumburkin mo e 'penkuman bampa/ mmo'ko icine/ mo.

⁸ Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo, gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.

⁹ Haali/ a'di ki kap a'diya du mo, a'di jin budha yi'de/ mo, dhali a'di jin 'kosha te/ mo tani a'di ki 'tu'd a'diya du ki tom 'borga/ mo.

¹⁰ Kun tiya 'kokin e mondhurumi'da 'tun mo dhali e mo jin molu pi 'kup ka pije/ mo

kun tana habuus mo gom uni doru ki isa nyor mo dhali remu 'basho'k ki ton'kuthu'd mo,

¹¹ haali/ uni pishki is ka le'da po/ gwo ma Arumgimis mo,

dhali bel gwo jin logoma a'di jin Caa e ki Ca mo.

¹² Adum buni a'di lun'ku'd gom to jin di'tadit kun miina uni mo,

dhali ki uni ta'kki 'ko'da 'cesh mo tani jan'kamu/ piyi'd mmowoth uni mo.

¹³ Yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom mont'o'c bwam buni mo

dhali a'di 'cu'kki uni 'peni mo ma cis buni mo.

¹⁴ Dhali a'di ki 'doyu/ uni ka pije/ 'peni mondhurumi'd mo dhali mo jin molu pi 'kup ka pije/ mo

dhali a'di ki 'ce'd mondek buni mmoshat uni ka 'ceshi 'baar mo.

¹⁵ Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo,

gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.

¹⁶ Haali/ a'di shat'ki'da risa campur ma korok ka 'cesh mo,

dhali a'di ki pwa'ath dhana bem'ban ton'kuthu'd bwa mo.

¹⁷ Kun tiya 'ba'thkin mo e bway miinthus buni mo,

dhali gom miiny'co'kam buni mo tani uni 'koshkunu is ka nyor gom to jin wo'cki is she/ mo.

¹⁸ Uni ushki tonten tiya kun 'kona e ki she/ mo,

uni 'dishki 'twan'kal gi mowu is mo.

¹⁹ Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom mont'o'c bwam buni mo

dhali a'di 'cu'kki uni 'peni mo ma cis buni mo.

²⁰ A'di hashki gwom piti mo dhali wa'c uni mo,

dhali a'di 'cu'kki uni mo 'peni mo jin 'ce'du sho'k mo.

²¹ Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo,

gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.

²² Dhali dhalki uni ci to jin cinu mmo'ci'ih 'kus ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo

dhali tor miim piti ki gway mo ki bwan 'kunyka/ mo.

²³ Kun tiya iikin ka 'cesh e bwaman kumma/ yi'de/ e bwaa kur mo,

mmomiya tu'c yol jin caaca e dhan yi'de/ mo.

²⁴ Uni parki mii gi Tapa e mo, momer piti kun miikina a'di e monj'kulga/ mo.

²⁵ Haali/ a'di kanki gwo mo dhali cu 'tham jin ta'da punthar mo,

a'di jin 'de'kki yi'de/ abor ki mis mmobir bakal apo/ kumma/ yi'de/ mo.

- 26 Uni uluḱki 'kupki mis mo tani dhali uni iikin ka 'cesh e monj'kulga/ mo.
Mo ma dum buni jin 'bitha uni is waki'd mo gom mo ma cinthar buni kun ta thus ki thus mo.
- 27 Uni iikin ki dho'do/ dho'do/ mo dhali wuḱgul ii mo me'd 'kwani kun 'koshkin ma su mo,
dhali uni deekina miim buni ki tash tash mo.
- 28 Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom monto'c bwam buni mo
dhali a'di 'cuḱki uni 'peni mo ma cis buni mo.
- 29 A'di karki'da punthar 'tham mmodi ka ku'th is mo,
dhali bakal kumma/ yi'de/ a'di doshkunu ki biyuu mo.
- 30 Dhali yan'ko'd uni 'kunya bwa mo haali/ uni gam mo jin 'konu ki shwamm mo,
dhali a'di ki sus uni e mom buni jin 'kana uni ki she/ jin ona bwa uni mo.
- 31 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo,
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.
- 32 Dhalki uni kar a'di ki ca mo e bwaman ma tul 'kup 'kwani mo,
dhali manj a'di e bwaman ma tul 'kup gi 'kwaninj gwanyjaka/ mo.
- 33 A'di ki tu'k yi'de/ e bwaman ma si'b mo, yi'de/ jin kasha e e mony'cesh jin budha yi'de/ 'kwani mo.
- 34 Mony'cesh jin dhotha to a'di ki tu'k a'di mo mmota a'cesh jin 'balatha'bala'th jin shiyi'd mo,
gom miim buni kun ta thus ki thus kun 'kokin e a'di mo.
- 35 A'di ki tu'k bwaa si'b mmowar ka al yi'de/ mo,
dhali mony'cesh jin ta'da burta/ o'd mo tani a'di ki kar a'di mmokash yi'de/ e mo.
- 36 Dhali imatṭaan a'di ki dhal uni kun 'kosha te/ mmo'ko mo,
dhali uni telki 'penkuman bampa/ sho'k mo mmo'ko icine/ mo.
- 37 Uni siki bunto mo dhali nyanja gonj mmosiya mura'th mo,
dhali gam maman cwa kun gwono'dkin mo.
- 38 Ki mom'bor miim piti mo tani uni markina mar is ki caaca mo,
dhali a'di diki dhal bip buni bway mo mmo'koki 'ko mmodhodhi mar is mo.
- 39 Ki uni 'kon ki daka/ mo dhali warkunu ki 'kwani kun aṭha she/ ki aṭh mo e mo jin siri'ckunu uniya siri'c ki sho'k mo dhali monto'c bwa mo dhali bwan diṭi'd mo tani
- 40 a'di ki wol mowaḱa po/ iya/ gi imalik mo

- dhali a'di ki dhu uni mmo/ii ka ca/ e mo jin pina sho'k 'kwani mo dhali tonyucuk mo.
- 41 Hili a'di ki cu uni mis uni kun mini mii ta gi to 'peni mo jin tojuwa to'c bwa mo,
dhali dhuwa wak buni mmowa e ka ma'diny ka'bal mo.
- 42 'Kwani kun dhelel ma du mo tani parki a'di e mo dhali 'kuny bwa mo
dhali aris uni kun ta thus ki thus mo tani 'dapkunu 'twam buni mo.
- 43 A'diyin jin yukayuk mo tani dhalki a'di ciyi'da hirdhe/ ki to gwansan mo.
Dhalki 'kwani hil isi gwo i e mo gom mo/en gi Tapa mo jin telu sho'k mo.

108

Gway. Gway jin ta gway ma Dawuu'd.

- 1 Adum pem thosonki is mo, ayy Arungimis. Adum pem thosonki is mo.
Aha/ mina yuk gway mo, aha/ mina yuk gway mmomanja manj mo.
Meri e mo, akashiram pem.
- 2 Meri e mo, ayy adhenḱhenye/ dhala dhenḱhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.
Aha/ mina mer mon'twash/e e mo.
- 3 Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo, ayy Tapa, e bwaman ma ris 'kwani mo.
Aha/ mina yuk gway mmomanj /e e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo.
- 4 Gom mo/en pini jin telu sho'k mo apowa dhan momis mo,
mo ma isinj ganam pini a'di jithirki'd e bwaman ma rak mo.
- 5 Kari is pini ki ca mo, ayy Arungimis, apo/ momisi 'baar mo.
Dhalki monycam pini a'di di'da po/ mony'ceshi 'baar mo.
- 6 Ki a'dim pini jin enu minu 'cuḱ mo tani /e ki ci mowoṭh ka bim poros pini mo, dhali thoḱ aha/ 'twa/ mo.
- 7 Arungimis oki gwo is e mom piti jin kogu mo mmo/o gwo mo ki:
Aha/ mina ya i mis ki monj'kuny bwa mo dhali kwa/ Pan Shakiim bwa mo
dhali 'to/ to bwa ime'd mo e embul Wosh ma Sukkuut mo.
- 8 Jil/aad a'di ta jim pem mo, dhala Manassa a'di ta jim pem mo,
dhala Eprayim a'di ta tonj'kup pem mo.
Yahuuda/ a'di ta cwa ma malik pem mo.
- 9 Muwab a'di ta'da kwalal pem jin 'thurka/ me'd mo
dhali e Pan Aduum mo tani aha/ mina biṭa ppa/ pem mo,
dhali apo/ e Pam Palasthiin mo tani aha/ mina 'ther cuuwa/ ki mo jin pinu mii e mo.

10 Kaja a'di imidi shu aha/ bway e 'penkuman bampa/ jin t̄enu gwo mo?
 Dhali kaja a'di jin midi shu aha/ bway e Pan Aduum mo?
 11 Ki diki ta / e iwaḱki aman mo, ayy Arungimis?
 /E diki nyaḱ ya ki aman mo, ayy Arungimis, nyaḱki 'kwani ma meem bam mo.
 12 Ayy ciyi aman mowoth 'peni 'kup bam mo ma,
 haali/ mowoth 'peni 'kwani mo tani ta jim pe'th mo.
 13 Ka Arungimis mo tani ana mina mii mii kun ca'bki koḱ koḱ mo.
 Haali/ a'di ta a'di jin midi tan bway gom 'kwanin 'kup bana mo be.

109

Eya manyuḱ gway mo. Gway ma Dawuud.

1 Dhalku/ ki ca'b ki shwamm mo, ayy Arungimis gom momaḱ pem mo.
 2 Haali/ 'twa/ gi 'kwani kun ta thus ki thus mo dhali kun he'kkina he'k e mo ka'dkina uni apo/ aha/ mo,
 mmo/o gwo apo/ aha/ ki 'twa/ ma tor mo.
 3 Uni tu'bki aha/ ki gwo jin shinuwa shi/ i e mo
 dhali bu'th aha/ ki dar gi mii mo.
 4 To kun dokkina uni aha/ 'peni mo/en pem mo tani uni ki thisi yer aha/ is ki gway mo,
 isi kani me'd jin dika/ mmo'tho gom uni mo.
 5 Wakan uni ki ci aha/ to jin ta thus gom tom 'boro'd mo
 dhali mo jin shinuwa shi/ i e mo gom mo/en pem mo.
 6 Kari wathi/ jin ta thus ki thus 'pen ka piye/ apo/ a'di mo
 dhali dhalka manyer a'di is ki gway susi a'di e mo jin dwallu gwo mo.
 7 Ki a'di dwallkunu gwo mo tani dhalki a'di dikina mii i'ba/ mo.
 Dhalki mon'thom piti a'di deḱu e ki ta ji miinthus mo.
 8 Dhalka teem piti karu ki kuḱ kuḱ mo.
 Dhalki wathin kamu/ bu'th mal piti mo.
 9 Dhalki uḱim piti 'kon ki dar gi com mo, dhali dhalki ashim piti ta'da dhalla/ mo.
 10 Dhalki uḱim piti ii iinyca/ dhali 'tho to mo.
 Dhalki uni uru ka piye/ 'peni mo jin kupa uni kun 'kona uni mo.
 11 Dhalki wathi/ jin dina a'di ka mure/ i'ba/ bu'th tom piti 'baar mo.
 Dhalki 'kwanin tiya si'da/ shi/ maman cwam piti is mo jin 'koshkina a'diya tu'c ki mii mo.
 12 Dhali dhalki wathi/ piyi'd jin midi mii kar bwa jin kushakush gom a'di mo,
 walla hil uḱim piti jin dar gi com ki mii ma 'thime/ gi mo/en mo.

13 Dhalki emen piti kun mini yayu/ i'ko'd 'ciḱkunu 'twa/ mo.
 Dhalki gway piti si'da/ minu 'kosh 'peni 'kwani ma nyaḱum yil kun min ma po/i 'ko/i su/ mo.
 14 Dhalki mii kun 'coḱa'coḱ gi icom kanu e ibwambori Tapa mo,
 dhali dhalki miinthus gi kum minu 'koki 'kosh ka piye/ mo.
 15 Dhalki uni 'koni bwambori Tapa ki tikir tikir mo
 dhali dhalki a'di jin dhunu ibwa minu 'ciḱ 'twa/ 'peni mony'cesh mo.
 16 Haali/ a'di diki ka mii e mo mmotoḱ mii gi bwan kush mo
 hili a'di ki ur 'kwani kun hatha'ko'di sho'k mo
 dhali uni gun mini mii ta gi to mo dhali uni gun 'ce'dkin ma dum buni gom jwam buni mo.
 17 A'di en mo jin jeenuwa jee kagahara mo, dhali dhalki mo ma jee pu'dki'da po/ a'di mo.
 A'di diki en mo jin 'boruwa 'bor mii mo, dhali dhalki a'di si'dasi'd 'peni a'di mo.
 18 A'di shumki is piti ki mo ma jee me'd burrinyem pom piti jin hitha a'di mo.
 Dhalki a'di 'thoḱ buḱgwar is piti me'd yi'de/ mo,
 dhali me'da yin eya simam piti mo.
 19 Dhalki a'di wana e ki burrinye/ jin 'tampalkina a'di i is mo,
 dhali me'd waḱan jin hi'thkina a'di e empa'd piti ka yempa/ mo.
 20 Dhalki a'di yansan ita to jin gam ma manyer aha/ is ki gway 'peni Tapa mo gom uni gwansan kun oki tonthus a po/ mondiki/em pem mo.
 21 Hili, /e, ayy Arungimis jin ta Tapam pem mo,
 tu/ uli mii yan mo ma gom gway pem mo dhali gom gway gi gway pini mo
 haali/ mo/ en pini jin telu sho'k mo a'di 'boro'd mo mmo'cuk aha/ mo.
 22 Haali/ aha/ hatha di 'ko'd ki ha'th mo dhali mina mii ta gi to mo,
 dhala dum pem a'di ta jama/ ki jama/ e isi aha/ mo.
 23 Aha/ 'baara mo, dhali aha/ wana e ka kaḱshira/ ma la gi mom'pimpili/ mo.
 Aha/ yikinkunu is me'da kuyu/ mo.
 24 'Kupa'dupun pem 'ka'da'ka'd mo gom ga/ jin ga/ka/ to mo.
 Buḱgwar is pem lulki'd mo.
 25 Aha/ tana kuḱ jin thunya imanyer aha/ is ki gway 'twa/i is mo.
 Ki uni parki aha/ e mo tani uni birki 'kup buni mo be.

- 26 Wo^{thi}/ aha/ mo ma, ayy Tapa Arungimis pem mo.
Tayi aha/ is is ki me'd mo isi ki mo/en pini jin telu sho'k mo.
- 27 Dhalki uni mishi mo mo ki mii yansan a'di ita mii gi me'd pini mo,
ki /e, ayy Tapa, imiiki a'di mo be.
- 28 Dhalki uni jeena jee mo, hili /e mini mii mo jin 'boru mii mo.
Dhalki uni gwansan kun ^{tha}'th aha/ ki is dhunu ki mo ma 'the is mo. Dhalki cin^{kinam} pini 'kunya bwa mo.
- 29 Dhalki imanyer aha/ is ki gway shumu ki mii jin thisuwa tak ush tak mo.
Dhalki uni i'tampalkina mo ma 'the is bunin gana/ e is mo me'd burrinye/ mo.
- 30 Ki 'twam pem mo tani aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo.
Aha/ mina manj a'di e bwaman ma waambuhany 'kwani mo.
- 31 Haali/ a'di doshki'd ki me'da bim poros mo gom a'di jin midii mii ta gi to mo, mmota a'di is ki me'd mo 'peni uni gwansan kun wakki a'di mmowu mo be.

110

Gway ma Dawuu'd.

- 1 Tapa ki o tapam pem gwo mo ki:
Ca'bi /e aha/ ki me'da bim poros pem mo ma ntagi aha/ mina dhu uni gun ta 'kup ki /e mmota cwa jin mina /e dhu sho'k mo.
- 2 Tapa ki hash 'pena Sihyuuw cwa ma malik pini jin ta gi mo ma dem dem mo.
Jiyiya ji e bwaman 'kwani kun ta 'kup pini mo.
- 3 'Kwanim pini mini ci is buni 'bakany mo ka tee jin mina /e susa waambuhany pini apo/ 'kuwosh kun turatur kun kogu mo.
'Peni bwa ma dho'th gi mon'thamo/ mo tani dhuru'c pini jin tana /e midi pu'du/ i /e me'd jape/ mo be.
- 4 Tapa thulki gwo me'da po/ mo dhali a'di midi diki ak bwam piti e mo:
/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo mmobath^a cuk ma Malkisaadag isho'k mo be.
- 5 Tapa a'di diki'd ki me'da bim poros pini mo be.
A'di midi sha^t imalik ka 'cesh mo ka tee ma nyor piti mo.
- 6 A'di midi tor gwon dwall 'twa/ a 'cesh e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,
mmo'tu'd uni ki bungwar is jwa mo.
A'di midi sha^t itapa ka 'cesh mo apo/ mony'cesh jin beeyabee mo.
- 7 A'di midi pi 'peni jis yi'de/ jin kasha e jin di'di shemen bway mo.
Wakan a'di midi 'de'k 'kup piti ki mis mo be.

111

- 1 Manj Tapa mo.
Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo ka dum pemi 'baar mo,
ki dhan ya ma tul 'kup gi kwani kun dhelel ma du mo e bwaman ma tul 'kup yan mo.
- 2 Mii gi Tapa a'di caaca mo,
dhali a'di thukkin ma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki e mo, uni kun 'borkina bwa e uni mo.
- 3 A'di 'tu'du/ ki montak mo dhali mo/ek mo e miin tom piti mo,
dhali miinj^{kar}/ em piti 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
- 4 A'di ki rak miin tom piti jin miina a'di ki momer kanu e mo.
Tapa a'di ta'da 'the ka 'the mo dhali aman-miimi mo.
- 5 A'di ki thoson ton^{te}/ gom uni gwansan kun ko/ki a'di mo.
A'di dina bwam piti ki ush mmota pa gom gwo jin gama a'di me'd mo.
- 6 A'di ki tor 'kwanim piti mom'bi'th gi miin tom piti mo,
dhali ci uni mal gi kal gi 'kwaniny'cesha tiya mo.
- 7 Miin to gi me'd piti mo tani uni ta ku isinj gana/ mo dhali kun ^{kar}/e mo.
Aris gwon^{kan} gi 'twam piti uni ta ku gun minu gam is mo.
- 8 Uni telkunu sho'k ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo,
mmothim uni ki mii ma isinj gana/ mo dhali ki mii ma ^{kar}/e mo.
- 9 A'di ki hash mo jin wanu 'ba/ ki 'kwanim piti mo.
A'di ki ^{kan} gwon^{kan} piti jin gamu me'd mmodi ki sule/ sule/ mo.
Gway piti kogu mo dhali mii ma purem piti mo.
- 10 Mon^{ko}/ gom Tapa mo tani a'di ta montel 'pen gi moyuk mo.
Mo jin mishu gwo 'ban jin 'boro'd goma ris uni 'baar mo kun botkin ki a'di mo.
Momanj piti a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

112

- 1 Manj Tapa mo.
Mom'bor mii gom wathi/ jin ko/ki Tapa mo, a'di jin 'kunykina bwa ki 'kuny kagahara e gwon^{kan} piti kun 'kwarkunu mo.
- 2 Emen piti mini ca'bki dem dem e mony'cesh mo,
dhala nyakum yil gi 'kwani kun dhelel ma du mo tani uni minu 'bor mii mo.
- 3 Pa jin tanu dhali pa jin tana a'di e gu'b piti mo
dhali mo ma ^{kar}/em piti 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

4 Monkush cuki mis e bwaman mondhu-rumi'd gom uni kun dhelel ma du mo. Tapa a'di ta'da 'the mo dhali ta'da manmi-imii mo dhali ta'da kar/e mo.
 5 A'di 'boro'di gom wathi/ jin tu/ulki mii ki mii ma 'the mo dhali ci to ka 'ka'd me'di is mo, a'di jin mishi is piti ninn gom tom piti ki mii ma kar/e mo.
 6 Haali/ wathij kar/e a'di molu joç ki sule/ sule/ mo. A'di minu ka e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
 7 Dhali a'di mididi diki ko/ is gom tonthus jin minu kal mo. Adum piti rwa'ckunu mo, mmogamkina a'di gwo is e Tapa mo.
 8 Adum piti shurki'd mo, a'di mididi diki ko/ is mo ntagi a'di mididi par to jin ona bwa a'di e apo/ uni kun ta 'kup ki a'di mo.
 9 A'di ki pwaç to bwa 'bakany mo, a'di çiki to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo, mii ma kar/em piti a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Cem piti a'di karkunu ki ca ki montak mo.
 10 Wathi/jin ta thus ki thus mo tani a'di parki a'di e mo dhali a'di shwa'da nyor mo. A'di ki 'pe'd shem piti mo dhali wa mo. To jin ona bwa wathi/ jin ta thus ki thus mo tani warki'd ka munyjal mo.

113

1 Manji Tapa mo. Manji aman mo, ayy um çinkina/ gi Tapa mo, manji gway gi Tapa mo.
 2 Mom'bor mii mididi mo gom gway gi Tapa mo 'pena tee yansan mo dhali ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.
 3 Peni mo jin sul ma tente/ mo tani dhali mo jin yula a'di mo tani gway gi Tapa a'di iminu man mo.
 4 Tapa a'di ika'damaka'dam apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo, dhali monyacam piti a'di diki'da po/ momis mo.
 5 Kaja a'di iwakina e ki Tapa Arumgimis bana mo, a'di jin ca'bki'd e mo jin ka'dama/ ka'dam mo,
 6 a'di jin hilki mo ka luŋgu'b 'pena po/ momis mo dhali mony'cesh mo?
 7 A'di ki 'de'k 'kwani kun hatha'ko'd ki ha'th 'peni bu'da'cesh mo dhali a'di ki 'de'k uni kun mini mii ta gi to mo 'pena duhal 'piny mo,
 8 mmodhu uni mmonyak 'ko ki iya/ gi imalik mo, dhali nyaçki iya/ gi imalik gi 'kwanim piti mo.
 9 A'di ki çiya 'boma burum pa mo mmoça'b mo,

mmokara yim mmo'kuny bwa ki 'kuny jin shiyi'd mo me'd kum gi uçi mo. Manji Tapa mo.

114

1 Me'd jin yakin ma Israyiil ka pije/ 'peni Pam Masir mo tani gu'b ma Yakuub 'peni 'kwani kun wal 'twan tiya mo tani
 2 Yahuuda/ warki'd ki mom piti jin kogu mo, dhala Israyiil a'di ta mo jin tanu tapa ki sule/ sule/ mo.
 3 Dhan kumma/ yi'de/ hilki mo mo dhali ya njwaça/ mo. Dhali Kumma/ Yi'de/ Uurdun doçki'd ka nyan'ko'd mo.
 4 'Kuwosha turga/ pekina nalbothoç ki 'thir 'thir mo me'd gwasin ka'bal mo, dhali ushi wosha gwa'dga/ wana e ki ushi ka'bal mo.
 5 Ata mii /eye, ayy kumma/ yi'de/, ki /e guskin kan mo? Ayy Uurdun, katinta doçkina /e ka nyan'ko'd mo?
 6 Ayy 'kuwosha turga/, ata pekina um ki 'thir 'thir me'd gwasin ka'bal kan mo? Dhali um ushi wosha gwa'dga/ kun wana e ki ushi ka'bal mo?
 7 Deeyi ma ki bir bir mo, ayy mony'cesh, e buñ'kus gi Tapa mo, e buñ'kus ma Arumgimis ma Yakuub mo,
 8 a'di jin tu'kki wosh mo mmota a/ al gom yi'de/ mo dhali wosh jin bilitki o'd mo tani warki'd ki yi'de/ jin kasha e mo.

115

1 Yisa e am, ayy Tapa, yisa e am, hili gom gway pini mo tani çiyi monyca mo, gom gway gi mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mii ma isin ganam pini mo.
 2 Ki ton ta'da tinta imina kal gi 'kwaniny'cesh i/o gwo mo ki: Mane Arumgimis buni mane?
 3 Arumgimis bana a'di diki'd e momis mo. A'di ki mii a'diyin jin 'bora bwa a'di mo.
 4 Tompinycon buni kun luja uni mo tani ta 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo kun uku ki me'd gi 'kwani mo be.
 5 Uni ta gi 'twa/ mo, hili uni o gwoç kamuwa? Dhali uni ta gi e mo, hili uni parki toç kamu/ eya?
 6 Uni ta gi 'ce mo, hili uni ciç toç kamuwa? dhali uni ta gi shush mo, hili uni ciçkina shim toç kamuwa?
 7 Uni tan gi me'd mo, hili uni ta toç kamu/ is ki me'da? Uni tan gi sho'k mo, hili uni mishi ii ki shoka?

Dhali uni misha isa kamu/ mur e 'kus buniya?

⁸Uni gwansan kun ukuni mo tani uni wana e ki uni mo.

Wakan si'da/ aris uni gwahan kun gamki gwo is e tompinycon buni mo.

⁹Ayy Israyiil, gami gwo is e Tapa mo.

Haali/ a'di ita mowoth buni mo dhali agongorom buni mo.

¹⁰Ayy gu'b ma Haruun, kari mongam gwo is e Tapa mo.

Haali/ a'di ita mowoth buni mo dhali agongorom buni mo.

¹¹Um kun ko/ki Tapa mo tani gamki gwo is e Tapa mo.

Haali/ a'di ita mowoth buni mo dhali agongorom buni mo.

¹²Tapa tana bwa pa ki pa gom ana mo. A'di midi 'bor ana mii mo.

A'di midi 'bor gu'b ma Israyiil mii mo.

Dhali a'di midi 'bor gu'b ma Haruun mii mo.

¹³A'di midi 'bor uni gwansan mii kun ko/ki Tapa mo

'peni uni kun gwa'da is mo dhali uni kun cakin mo.

¹⁴Dhalki Tapa ci um mo jin maruwa mar is mo,

um dhali ucim bum mo.

¹⁵Dhalki um 'boru mii ki Tapa mo,

a'di jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo.

¹⁶Momis uni ta momis gi Tapa mo, hili mony'cesh cikina a'di ki iya/ gi 'kwani mo.

¹⁷Uni kun wukin mo tani mishi Tapa man yisa,

walla uni gwansan kun iikin ka lungu'b e mo ma shwamm mo.

¹⁸Hili ana mina 'bor Tapa mii mo

'pena tee yansan shwane/ mo dhali ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

Manji Tapa mo.

116

¹Aha/ mina en Tapa mo haali/ a'di cikki ko gi

'twam pem mo jin 'thoka/ ka di'b me'di is mo.

²Haali/ a'di ka'dki bwany'cem piti ki aha/ mo

wakan aha/ mina yuk a'di isi ki me'd jin dika/ ki e mo.

³Agume/ gi mowu uni 'kamki aha/ is mo, anyok ma Haawiya uni bu'thki aha/ mo.

Aha/ 'kosha is ka nyor mo eya cis pem mo dhali 'pe'd she/ mo.

⁴Yan'ko'd aha/ ki yuk gway gi Tapa mo mmo/o gwo mo ki:

Ayy Tapa, aha/ yuka/ e mo, tayi mondiki/em pem is ki me'd mo.

⁵Tapa a'di ta'da 'the ka 'the mo dhali ta'da kar/ e mo,

Arumgimis bana jin miimii mo.

⁶Tapa a'di 'tashki uni 'twa/ mo uni kun wana she/ is is kan mo,

ki aha/ guyunu ka lungu'b e mongwa'dga/ mo tani a'di taki aha/ is ki me'd mo.

⁷Doki ka nyan'ko'd, ayy kashiram pem, e mosi/ is pini mo,

haali/ Tapa a'di tu/ulki'd nyakki/ e ki mii jin isha to ka enthus gom/ e mo.

⁸Haali/ e 'cukkina kashiram pem 'peni mowu mo,

dhali em pem 'peni jabu'th jin wolki'd mo, dhali sho'k pem 'peni mo jin gwoluwa gol mo.

⁹Aha/ yakina e bwambori Tapa mo

e mony'cesh jin 'konuki/ e mo.

¹⁰Aha/ karkina mongam gwo is pem mo, isi kani me'd jin okika/ gwo mo ki:

Aha/ tashu ka dhan mo jin jwaka'kunuwa jwaka'k jin shiyi'd mo.

¹¹Aha/ ona gwo e mom pem jin dumb-ulkika/ bway mo ki:

'Kwani 'baar mo tan ga 'tenj kape/ jin ta jim ma pe'th mo.

¹²Ata a'di jin miga/ ci ki Tapa mo goma ris tom piti 'baar kun ishkin ka enthus gom aha/ mo?

¹³Aha/ mina 'deka kubbaaya gi mowoth ma Arumgimis ki mis mo

dhali yuk gway gi Tapa mo.

¹⁴Aha/ mina ci gwom pem jin oka/ is ki Tapa mo

e bun'kus ma ris 'kwanim piti 'baar mo.

¹⁵Yinthon gana/ e jis/ e gi Tapa mo,

a'di ita wu ki unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.

¹⁶Ayy Tapa, aha/ tana cin'kinam pini mo.

Aha/ tana cin'kinam pini mo, a'di jin ta ya/ gi nyarany'cin'kinam pini mo be.

/E ki 'cuk mondek pem mo.

¹⁷Aha/ mina ci to jin 'cithu/ 'kus ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo

dhali yuk gway gi Tapa mo.

¹⁸Aha/ mina ci gwom pem jin oka/ is ki Tapa mo

e bun'kus ma ris 'kwanim piti 'baar mo,

¹⁹eya pije/ gi gu'b gi 'kup kany gi Tapa mo, e bwaman um mo tani, ayy Urushaliim.

Manji Tapa mo.

117

¹Manji Tapa mo, aris um kal gi 'kwaniny'cesh mo.

Yuki gway ki mo'j'kuny bwa gom a'di mo, aris um 'kwani mo.

²Haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di caaca 'kupki ana mo

dhali mo ma isinj gana/ gi Tapa mo a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

Manji Tapa mo.

118

¹ Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo, haali/ a'di i'boro'd mo.
 Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
² Dhalka Israyiil o gwo mo ki:
 Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo be.
³ Dhalki gu'b ma Haruun o gwo mo ki:
 Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo be.
⁴ Dhalki uni gwansan kun ko/ Tapa mo tani o gwo mo ki:
 Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo be.
⁵ Peni mo ma cis pem mo tani aha/ yuƙkina Tapa mo.
 Dhali Tapa thoƙki aha/ 'twa/ mo dhali kar aha/ ki 'kus mo.
⁶ Ki Tapa nyak di ki aha/ mo tani aha/ mina ko/ tonj kamu/ yisa.
 To gi wakatinta imina 'kwani imii aha/ mo?
⁷ Tapa a'di diki'd e 'ko'd gwar pem mo mmowoth aha/ mo.
 Aha/ mina hil mo ki e jin pinu mii e mo apo/ uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo.
⁸ A'di 'boro'd mmobu'th mo jin huru jwa e Tapa mo
 mmo'koki dhu mo jin wunuwa wuny jwa i is e 'kwani mo.
⁹ A'di 'boro'd mmobu'th mo jin huru jwa e Tapa mo
 mmo'koki dhu mo jin wunuwa wuny jwa i is e iya/ ma maliƙ mo.
¹⁰ Aris kal gi 'kwaniny'cesh uni 'kamki aha/ 'kup ki deƙ mo.
 Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'ciƙhina uni 'twa/ mo.
¹¹ Uni 'kamki aha/ 'kup ki deƙ mo, mmo'kam aha/ 'kup ka ris 'twanƙal kuku/ mo.
 Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'ciƙhina uni 'twa/ mo.
¹² Uni 'kamki aha/ 'kup ki deƙ me'da dham mo.
 Uni shwan ki bar bar me'd o'd cwan 'de/ mo.
 Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'ciƙhina uni 'twa/ mo.
¹³ Aha/ gaçu/ ki gaç jin shi/ashi/ mo. Wakan aha/ 'barkina mo
 hili Tapa wothki aha/ mo be.
¹⁴ Tapa a'di ta mom'bi'th pem dhali gway pem mo.
 A'di warki'd ki bway gi mowoth pem mo.
¹⁵ Ciki gwo mo ma, gom gwaya 'kunya/ kun pinu mii e mo
 e gu'b burri nye/ gi 'kwani gi miinjkar/ e mo.
 Me'da bim poros gi Tapa a'di miiki mii ki dar gi monyju/ mo.
¹⁶ Me'da bim poros gi Tapa a'di karkunu ki ca mo.

Me'da bim poros gi Tapa a'di miiki mii ki dar gi monyju/ mo.
¹⁷ Aha/ mina wu yisa, hili aha/ mina di ki e mo,
 dhali tash miin to deŋ e kun miina Tapa mo.
¹⁸ Tapa a'di dorki aha/ ntagi aha/ bura is ki wap wap mo,
 hili a'di yisa ciki aha/ mmowu mo yisa.
¹⁹ Ka'di aha/ 'twanƙal ma goŋ ki mii ma ƙar/ e mo
 ki aha/ mina ciç e uni mo
 dhali ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo.
²⁰ Yansan a'di ta 'twanƙala goŋ gi Tapa mo jin mina 'kwaninj ƙar/ e ciçi cine/ mo.
²¹ Aha/ 'borkina /e bwa i is mo haali/ /e ciƙki aha/ 'twa/ mo
 dhali war ki bway gi mowoth pem mo.
²² Wosh gana/ yansan jin wakƙina imannyan gu'b mo tani
 a'di warki'd ka dhana 'kar'kup wosh gi 'penabi mo.
²³ Mii yansan a'di ita mii jin miikina Tapa mo,
 dhali a'di ta mii jin meru em bana mo be.
²⁴ Yansan a'di ita'da tee jin karkina Tapa mo.
 Dhalki ana 'kunya bwa mo dhali 'bor bwa e a'di mo.
²⁵ Tayi am is ki me'd mo, am kun yuƙkina /e mo, ayy Tapa.
 Ayy Tapa, am yuƙkina /e mo, ciyi aman mo jin diluwa bora 'cesh mo.
²⁶ Mom'bor mii gom a'di jin ciçi'd mo e gway gi Tapa mo.
 Am 'bora /e mii mo 'peni gu'b gi Tapa mo.
²⁷ Tapa a'di ita'da Arungimis mo,
 dhali a'di ciki ana moŋkush mo.
 Nyonji mo jin ƙalu ya goma yuƙ ma tul 'kup ka biny cwa mo
 ntagi ce jin thumu e 'kupa gwata/ jin miin-uwa bas mo.
²⁸ /E tana Arungimis pem mo dhali aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo.
 /E tana Arungimis pem mo dhali aha/ mina kar /e ki ca mo.
²⁹ Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo, haali/ a'di i'boro'd mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

119

¹ Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kona bway buni ki dar gi mii i'ba/ mo
 uni kun iyyin e gwonƙan jin cinu gi Tapa mo.
² Mom'bor mii gom uni gwansan kun dhuki gwonycin piti mo,
 uni kun simmki a'di e ka dum buni 'baar mo,
³ uni si'da/ kun 'koki thu'th to mii mo,

hili mmo/ii e bway piti mo be.
⁴E kanki gwonƙan gi 'twam pini mo
 ki uni minu dhu ka dun gana/ mo.
⁵Ayy ki bway pem minu tel sho'k mo
 mmodhu gwonƙan pini kun bahu mo.
⁶Wakan ki aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the
 is mo,
 mmothoson em pem mmoƙo'c eya
 ris gwonƙan pini 'baar mo kun
 'kwarkunu mo.
⁷Aha/ mina mar/ e ka du jin dheleladhelel
 mo,
 ki aha/ mina da/ar gwo gom mii ma kar/em
 pini 'peni gwonƙan kun onu mo.
⁸Aha/ mina mii gwonƙan pini kun bahu mo.
 Ayy dhalki aha/ ki dhal 'pen mo ka dun
 thoronoy mo.
⁹A'di jin ta dhuru'c midi kar bway piti ki
 dhelel dhelel kata mo?
 mmoji a'di isi ki gwom pini mo.
¹⁰Ka dum pemi 'baar mo tani aha/ simmk-
 ina /e e mo.
 Dhalku/ ki dhal aha/ mmoƙaca/ mo 'peni
 gwonƙan pini kun 'kwarkunu mo.
¹¹Aha/ dhukina gwom pini eya dum pem
 mo,
 ki aha/ mina diki mii miinthusu po/ e mo.
¹²Mom'bor mii gom /e mo, ayy Tapa.
 Tori aha/ gwonƙan pini kun bahu mo.
¹³Ki 'twam pem mo tani aha/ bahkina aris
 gwonƙan pini
 kun onu ki 'twam pini mo.
¹⁴E bway gi gwonyƙim pini mo tani aha/
 'kunya bwa mo
 me'd jin miga/'kuny bwa eya ris mo jin tanu
 pa ki pa mo.
¹⁵Aha/ mina kulum gwo ibwa gom gwonƙan
 gi 'twam pini mo
 dhali ko'c em pem e bway pini mo.
¹⁶Aha/ mina bwa 'kuny mo e gwonƙan pini
 kun bahu mo.
 Aha/ mina diki ŋa gwom pini mo.
¹⁷Tu/uli nyakki ƙinƙinam pini ki mo jin isha
 to ka enthus mo,
 ki aha/ mina di ki e mo dhali mii gwom pini
 mo be.
¹⁸Ƙa'di em pem mo ma ki aha/ mina par
 momer e
 kun 'kon e gwonƙan pini jin ƙinu mo.
¹⁹Aha/ tana yilkina/ ki yilkina/ e mony'cesh
 mo.
 Dhalku/ ki bag gwonƙan pini kun
 'kwarkunu 'peni aha/ mo.
²⁰Aƙashiram pem a'di 'cumkunu ki mo jin
 ƙora/ ƙor mo
 goma ris gwonƙan pini 'baar kun onu ka
 yempa/ mo.
²¹/E ki ƙucur uni gwansan kun ush 'kwani
 ga/ mo, dhali uni kun jeenu mo,
 uni kun ƙa'cƙin mo 'peni bway gi gwonƙan
 pini kun 'kwarkunu mo.

²²Ƙali 'peni aha/ mon'twam buni kun thunya
 uni aha/ i is mo dhali mo ma waƙ mo,
 haali/ aha/ dhukina gwonyƙim pini mo.
²³Isi kani ba iya/ ma malik uni 'kokin mo
 dhali miya wutha po/ aha/ mo tani
 ƙinƙinam pini a'di midi kulum gwo ibwa
 gom gwonƙan pini kun bahu mo.
²⁴Gwonyƙim pini uni a'di i'kunykika/ bwa
 mo
 haali/ uni itana manlogom aha/ ki gwo mo.
²⁵Aƙashiram pem thalkina bu'da'cesh mo.
 Tashi aha/ e mo isi ki gwom pini mo.
²⁶Ki aha/ torkina bway pem mo tani/e thokki
 aha/ 'twa/ mo.
 Tori aha/ gwonƙan pini kun bahu mo.
²⁷Kari aha/ mmomish gwo 'ban gom bway
 gi gwonƙan gi 'twam pini mo,
 dhali aha/ mina kulum gwo ibwa gom miim
 pini jin miina /e to ki momer mo.
²⁸Aƙashiram pem a'di waki'd gom bwan
 di'ti'd mo.
 'Bithi aha/ is mo isi ki gwom pini mo.
²⁹Kari bway jin ta thus ki thus mmosi'd
 'peni aha/ mo.
 Dhali ka 'the mo tani tori /e aha/ gwonƙan
 pini jin ƙinu mo.
³⁰Aha/ kwanykina bway gi mii ma isin
 ganam pini mo.
 Aha/ karkina gwonƙan pini kun onu ibwam-
 bori jis/em pem mo.
³¹Aha/ thalkina gwonyƙim pini mo, ayy
 Tapa.
 Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar
 ki mo ma 'the is mo.
³²Aha/ mina gus e bway gi gwonƙan pini kun
 'kwarkunu mo
 ki /e mini lala'th mom pem jin mishka/ gwo
 'ban is mo.
³³Tori aha/ gwo mo ma, ayy Tapa, gom bway
 gi gwonƙan pini kun bahu mo
 dhali aha/ mina dhu uni ntagi 'pemen mo
 be.
³⁴Ƙiyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki
 aha/ mina dhu gwonƙan pini jin ƙinu
 mo
 dhali mii a'di ka dum pemi 'baar mo.
³⁵Susi aha/ e bway gi gwonƙan pini kun
 'kwarkunu mo
 haali/ aha/ 'kunya bwa e a'di mo.
³⁶Ƙa'da dum pem ki gwonyƙim pini mo
 yisa mmota miya du is ki me'd mo.
³⁷Tuki em pem 'peni mo jin hiluwa hil kun
 'kon bwa 'te/ mo
 dhali ƙiyi aha/ mondiki/e e bway pini mo.
³⁸Rwaci gwom pini jin ona /e is e ƙinƙinam
 pini mo,
 a'di jin ona /e gom uni gwansan kun ko/ki/e
 mo.
³⁹Ƙali 'peni aha/ mowak jin ƙalki aha/ 'ko'da
 'cesh mo,
 haali/ gwonƙan pini kun onu mo tani uni
 'bora'bor mo.

40 Hili mo mo ma, aha/ cōrkina gwoṅkan gi
 'twam pini mo
 e mii ma kar/em pini mo tani / e ciyi aha/
 mondiki/e mo.

41 Dhalki mo/en pini jin telu sho'k pu'dki'd e
 aha/ mo, ayy Tapa,
 isi ki bway gi mowoth pini jin ona /e gwo is
 mo.

42 Dhali yan'ko'd aha/ mina ta gi gwonthok
 gom uni gwansan kun thunyki aha/
 'twa/i is mo

haali/ aha/ gamkina gwo is e gwom pini mo.

43 Dhali dhalku/ ki bu'th gwoṅ gana/ 'peni
 'twa/ pem ka dun thōrony mo,
 haali/ mo ma 'tej kapem pem a'di di'd e
 gwoṅkan pini kun onu mo.

44 Aha/ mina dhu gwoṅkan pini jin cinu ki
 tikir tikir mo

gom ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

45 Dhali aha/ mina ya 'bakany gana/ mo
 haali/ aha/ ṅapkina gwoṅkan gi 'twam pini
 mo.

46 Aha/ si'da/ mina o gwo gom gwonycim
 pini ibwambori imalik mo
 dhali aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is
 mo

47 haali/ aha/ gamkina mom pem jin 'kun-
 yka/ bwa mo e gwoṅkan pini kun
 'kwarkunu mo,
 a'di jin enka/ mo.

48 Aha/ taka gwoṅkan pini kun 'kwarkunu
 mo, a'di jin enka/ mo,
 dhali aha/ mina kulum gwoṅkan pini kun
 bahu mo eya du mo.

49 Kayi gwom pini e e cinṅinam pini mo,
 e a'di jin karkina /e aha/ mmota ga 'tej kape/
 mo.

50 Yansan ta momalas pem mo e monto'c
 bwa mo
 ki gwom pini jin ona /e is ci aha/ mondiki/e
 mo.

51 'Kwani kun dar gi mii ma gayiin mo tani
 uni pe'th aha/ ki petha sor mo,
 hili aha/ dinaki tu'k mo 'peni gwoṅkan pini
 jin cinu mo.

52 Ki aha/ kulumkina gwoṅkan pini kun onu
 mo ibwa mo 'peni kadhomo/ mo tani
 aha/ bu'thkina momalas mo, ayy Tapa.

53 Anyor jin deku jin 'batha'ba'th mo tani
 bu'thki aha/ mo gom 'kwani kun ta
 thus ki thus mo,
 uni kun dhalki gwoṅkan pini jin cinu 'pen
 mo.

54 Gwoṅkan pini kun bahu mo tani uni
 warkin ki gway pem jin yukka/ mo
 e gu'b pem gi moyam pem jin yaka/ luṅ mo
 be.

55 Aha/ kakina gway pini e mon'thiny mo,
 ayy Tapa,
 dhali dhu gwoṅkan pini jin cinu mo.

56 Mom'bor mii yansan a'di bitki'da po/ aha/
 mo
 ki aha/ dhukina gwoṅkan gi 'twam pini mo.

57 Tapa a'di ita tom pem jin 'tuntulka/ bwa
 ime'd mo.

Aha/ ona gwo is mmodhu gwom pini mo.

58 Aha/ 'thona mii ma 'them pini ka dum
 pemi 'baar mo.

Miiyi mii ka 'the gom aha/ isi gi gwom pini
 jin ona /e is mo.

59 Ki aha/ kulumkina gwo ibwa gom bway
 pini mo tani

aha/ wothkina sho'k pem 'ba/ e gwonycim
 pini mo.

60 Aha/ hurkina ki 'ta'b mo dhali diki ta
 adiite/ mo

mmodhu gwoṅkan pini kun 'kwarkunu mo.

61 Ba anyok gi 'kwani kun ta thus ki thus mo
 tani uni bu'thki aha/ ka gume/ mo
 dhali aha/ dinaki this gwoṅkan pini jin cinu
 e mo.

62 E mombwam/e mo tani aha/ cukina mis
 mmoman/ e mo,

haali/ gom mii ma kar/em pini gi gwoṅkan
 pini kun onu mo.

63 Aha/ nyakina ya ka ris uni gwansan kun
 ko/ki /e mo,

uni gwansan kun dhuki gwoṅkan gi 'twam
 pini mo.

64 Mony'cesh, ayy Tapa, a'di 'tu'dkunu mo ki
 mo/en pini jin telu sho'k mo.

Tori aha/ gwoṅkan pini kun bahu mo.

65 /E tu/ulkina tu/ul ki 'bore/ gom cinṅinam
 pini mo,

ayy Tapa, isi ki gwom pini mo.

66 Tori aha/ gwo isi ki tor gana/ mo mmonyith
 to mo dhali moyuk mo,

haali/ aha/ gamkina gwo is e gwoṅkan pini
 kun 'kwarkunu mo.

67 Ntwa/a/ ki aha/ wo'ckunu is she/ mo tani
 aha/ yakina yam per mo,

hili shwane/ aha/ dhukina gwom pini mo.

68 / E 'bora'bor mo dhali mii mii kun
 'bora'bor mo.

Tori aha/ gwoṅkan pini kun bahu mo.

69 'Kwani kun ushina ga/ ga/ mo tani uni
 'thokki aha/ ka tor mo,

hili ka dum pemi 'baar mo aha/ dhukina
 gwoṅkan gi 'twam pini mo.

70 Adum buni momata/ momat me'd kwalany
 mo,

hili aha/ 'kunykina bwa mo e gwoṅkan pini
 jin cinu mo.

71 A'di 'boro'd gom aha/ ki aha/
 jwakatkuuwa du mo

ki aha/ mina da/ar gwoṅkan pini kun bahu
 mo.

72 Gwoṅkan jin cinu ki 'twam pini mo tani
 a'di 'boro'd gom aha/ mo,

mmobol 'dolkon gana/ ma alip e mo dhali
'ku'kus 'dolkon kush mo.

73 Me'd pini a'di ukki'da uk mo dhali /e ciki
aha/ jama mo.

Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki
aha/ mina da/ ar gwonkan pini kun
'kwarkunu mo.

74 Uni gwansan kun ko/ki /e mo tani mini
par aha/ e mo dhali 'kuny bwa mo
haali/ aha/ tana gi mo ma 'tej kape/ e gwom
pini mo.

75 Aha/ misha, ayy Tapa, ki gwon dwall pini
kun toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo
tani uni tana kar/e mo
dhali /e dorki aha/ ki isa nyor ki mii ma isin
ganam pini mo.

76 Dhalki mo/en pini jin telu sho'k mo thoson
is mo mmomalas aha/ mo
isi ki gwom pini jin ona /e is gom cinjinam
pini mo.

77 Dhalki momiimiim pini pu'du'd e aha/ mo
ki aha/ mina di ki e mo,
haali/ gwonkan pini jin cinu mo tani a'di ta
jim pem jin 'kunya/ bwa mo.

78 Dhalki uni kun ushina ga/ ga/ mo tani
idhunu ki mo ma 'the is mo
haali/ uni ceshki aha/ ki gwo ma mak mo.

Gom aha/ mo tani aha/ mina kulum gwo
ibwa gom gwonkan gi 'twam pini mo.

79 Dhalki uni gwansan kun ko/ /e mo tani
tu'kkina bor ki aha/ mo,
ki uni mini mish gwonycim pini mo.

80 Dhalka dum pem a'di dar gi mii 'ba/ e
gwonkan pini kun bahu mo
ki aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo.

81 Akashiram pem a'di gananki 'ba/ mo gom
bway gi mowoth pini mo.
Aha/ tana ga 'tej kape/ gom gwom pini mo.

82 Em pem ushi me'd mo mmochor /e gom
gwom pini jin ona /e is mo.

Aha/ doṭa gwo mo ki: Kakasja sa/ imina /e
imalas aha/ mo?

83 Haali/ aha/ warkina ki kucan gi yimana
mura'th jin 'koshkin ma ku'd mo,
hili aha/ dinaki ṅa gwonkan pini kun bahu
mo.

84 Ki mo gi wakatinta imina cinjinam pini
i'dim 'kup mo?
Kakasja imina /e idwall uni gwansan gwo
mo uni kun to'c aha/ bwa mo?

85 'Kwani kun ushina ga/ ga/ mo tani uni
cwanyki jisa 'kulga/ gom aha/ mo jin
miga/ biti cine/ mo,

'kwani kun 'konuki dosh shoka 'cesh gom
gwonkan pini jin cinu mo.

86 Aris gwonkan pini kun 'kwarkunu mo tani
uni shurkin mo.

Uni to'cki aha/ bwa ki gwo ma tor mo.
Wothi/ aha/ mo ma.

87 Uni 'dishi 'twa/ mo mmo'baar aha/ 'peni
mony'cesh yan mo

hili aha/ dinaki ṅa gwonkan gi 'twam pini
mo.

88 E mo/en pini jin telu sho'k mo tani 'tashi
mondiki/em pem 'twa/ mo
ki aha/ mina dhu gwonycim pini gi 'twam
pini mo.

89 Gom ki sule/ sule/ mo tani, ayy Tapa,
gwom pini
a'di irwa'ckunu mo mmothosonkunu uni
mo e momis mo.

90 Mii ma isin ganam pini i'dimki 'kup
ki sule/ sule/ eya risa nya'cum yil gi
'kwani mo.

/ E telki mony'cesh sho'k mo dhali a'di
doshki'd ki sho'k piti mo.

91 Ki miim pini kun dhukina /e uni 'pen
ka piye/ mo tani uni doshkin shwane/
mo.

Haali/ aris to 'baar mo tani uni ta cinjinam
pini mo.

92 Wakki/ gwonkan pini jin cinu mididi 'taki
diki ta jim pem jin 'kunya/ bwa mo
tani,

aha/ minu 'taki 'ce'd sho'k e tom pem jin
to'caa/ bwa mo.

93 Aha/ mina mol ṅa gwonkan gi 'twam pini
ki sule/ sule/ mo,

haali/ ki uni mo tani /e ciki aha/ mondiki/e
mo.

94 Aha/ tana jim pini mo. Tayi aha/ is ki me'd
mo

haali/ aha/ ṅapkina gwonkan gi 'twam pini
mo.

95 Imanmii tonthus ishkin mo dhali cora/
cor mmo'ce'd aha/ sho'k mo,
hili aha/ hila isi gwonycim pini i e mo.

96 Aha/ hilkina gwayu/ gom a'di jin ha me'd
ki isi han gana/ 'baar mo,
hili gwonkan pini jin 'kwarkunu mo tani a'di
ibeeyabee kagahara mo.

97 Ayy, gwonkan pini jin cinu mo tani enka/
kata mo sa/.

A'di ta gwom pem jin kulumka/ ibwa isa
yempa/ mo.

98 Gwonkan pini jin 'kwarkunu mo ikar
aha/ mmoyukayuk kagahara mmobol
'kwani kun ta 'kup ki aha/ e mo,

haali/ a'di di'd nya'kki aha/ isa yempa/ mo be.

99 Aha/ misha gwo 'ban kagahara mmobola
ris uni kun tor'ki aha/ gwo e mo,
haali/ gwonycim pini a'di ta jim pem jin
kulumka/ ibwa mo.

100 Aha/ mishkina gwo 'ban mo mmobol
'kwani kun cakin e mo,

haali/ aha/ dhukina gwonkan gi 'twam pini
mo.

101 Aha/ wothi sho'k pem 'ba/ mo 'pena ris
bway thus mo,
gom mii gi wakan mo tani mmodhu gwom
pini mo be.

102 Aha/ dinaki tu'k mo 'peni gwonkan pini kun onu mo, haali/ /e torki aha/ gwo mo be.
 103 Gwom pini wana 'kuny kata si'da/ mmonyokka/ a'di mo.
 A'di ca'bki dhel dhel mmobola dham e e 'twam pem mo.
 104 E gwonkan gi 'twam pini mo tani a'di ibu'thkika/ mo jin mishu gwo 'ban mo.
 A'di ishi/kika/ aris bway thusi e wakan mo.
 105 Gwom pini a'di ta'da lamba/ gom sho'k pem mo
 dhali monkush gom bway tur pem mo.
 106 Aha/ thulkina gwo me'da po/ mo dhali o gwo is mo dhali rwa'c a'di mo
 mmomii gwonkan pini kun onu mo kun tana kar/e mo be.
 107 Aha/ wo'ckunu is she/ mo mmobur is ki wap wap mo.
 Ciyi aha/ mondiki/ e mo, ayy Tapa, isi ki gwom pini mo.
 108 Budhi tom pem jin cika/ ki me'd ki mo-manj mo, ayy Tapa,
 dhali tori aha/ gwo gom gwonkan pini kun onu mo.
 109 Aha/ butha mondiki/em pem e me'd pem ki sule/ sule/ mo,
 hili aha/ dinaki na gwonkan pini jin cinu mo.
 110 'Kwani kun ta thus ki thus mo tani uni 'thikina gume/ gom aha/ mo.
 hili aha/ dinaki per mo 'peni gwonkan gi 'twam pini mo.
 111 Gwonycim pini uni ta mal pem ki sule/ sule/ mo.
 Nye, uni ita mom'bor bwa goma dum pem mo.
 112 Aha/ ka'dkina dum pem mo mmothim gwonkan pini kun bahu
 ki sule/ sule/ mo ntagi 'pemen gi mony'cesh mo.
 113 Aha/ shi/kina 'kwani kun 'kona bwa ka susu/ i e mo,
 hili aha/ enkina gwonkan pini jin cinu mo.
 114 /E ta mo jin bagka/ mo dhali agongorom pem mo.
 Aha/ takina ga 'tej kape/ e gwom pini mo.
 115 Iku/ mo 'peni aha/ mo um kun mii to kun ta thus ki thus mo,
 ki aha/ mina 'taki dhu gwonkan ma Arumgimis pem kun 'kwarkunu mo.
 116 Budhi aha/ mo isi ki gwom pini jin ona /e is mo ki aha/ mina di ki e mo,
 dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo gom mom pem jin taka/ ga 'tej kape/ mo.
 117 'Deki aha/ ki mis mo ki aha/ mina 'taki di ki 'dantar mo
 dhali mii gwonkan pini kun bahu ki sule/ sule/ mo.

118 /E wakina ris uni kun perkin mo 'peni gwonkan pini kun bahu mo,
 nye, mo jin lata/ uniya lat e mo tani a'di di bwa 'te/ mo.
 119 Aris imanmii tonthus gi mony'cesh mo tani /e ki denj uni e me'd wushulan to mo.
 Wakan aha/ ena gwonycim pini mo.
 120 Bungwar is dee'd ki bir bir gom monjko/ is jin ko/ka/ /e mo,
 dhali aha/ ko/kina is kagahara gom gwon dwall pini kun toru gwon dwall 'twa/ a 'cesh mo.
 121 Aha/ miikina a'di jin ta'da kar/ e mo dhali jin 'boro'd mo.
 Dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo jin mina uni gwansan kun siri'c aha/ apo/ ki sho'k mo 'koki siri'c aha/ apo/ ki sho'k mo.
 122 Tayi ki bwa ma 'dantar gom cinjinam pini mo, gom mom'bor piti mo.
 Dhalku/ ki dhal 'kwani kun molina gayiin ga/ bway mo mmosiri'c aha/ apo/ ki sho'k mo.
 123 Em pem ushki me'd mo mmotim bway mowoth pini mo,
 dhali gom gwom pini jin minu thim jin ona /e is ki o ma kar/e mo.
 124 Tu/uli nyakki cinjinam pini mo isi ki gwo gi mo/en pini jin telu sho'k mo,
 dhali tori aha/ gwo gom gwonkan pini kun bahu mo.
 125 Aha/ tana cinjinam pini mo. Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo
 ki aha/ mina 'taki mish gwonycim pini mo.
 126 A'di ta'da tee gi Tapa jin mina a'di kal mii mo,
 haali/ gwonkan pini jin cinu mo tani a'di 'ce'dkunu bwa mo.
 127 Wakan aha/ enkina gwonkan pini kun 'kwarkunu mo
 mmobol 'dolkon e mo, dhali 'dolkon gana/ jin tashu e ki o'd ki tash gana/ mo.
 128 Wakan aha/ cu'thkina bway pem 'twa/ 'kup ka ris gwonkan gi 'twam pini mo,
 dhali aha/ shi/kina ris bway thusi e mo.
 129 Gwonycim pini uni ita jaro/ ki jaro/ mo.
 Wakan akashiram pem idhuki uni mo be.
 130 Gwom pini kun 'ceenu mo tani uni ciki monkush mo.
 A'di ciki mo jin mishu gwo 'ban ki 'kwani kun tekela/ tekel mo.
 131 Ki 'twa/ jin ka'du/ mo tani aha/ miikina shir shir mo,
 haali/ aha/ 'koshkina te/ gom gwonkan pini kun 'kwarkunu mo.
 132 Tuki /e 'kupki aha/ mo dhali miyi mii ka 'the gom aha/ mo,
 me'd jin bo'ta /e ki miim pini 'kup ki uni gwansan kun enki gway pini mo be.

133 Dhuyi sho'k pem dhali n̄atgin pem mmo-
dosh ki seele/ mo isi ki gwom pini jin
ona /e is mo,
dhali dhalku/ki dhal toj kamu/ jin 'coka'cok
bway mo mmota tapa apo/ aha/ mo.
134 Wani aha/ 'ba/ mo 'peni mo jin sirica
'kwani aha/ apo/ ki sho'k mo,
ki aha/ mina 'taki dhu gwoŋkan gi 'twam
pini mo.
135 Kari bwam/em pini mmokush mo mo
apo/ ciŋkinam pini mo,
dhali tori aha/ gwo gom gwoŋkan pini kun
bahu mo.
136 Em pem yuki jabu'th ki haw haw mo
haali/ 'kwani 'koki dhu gwoŋkan pini jin
cinu mo be.
137 Akar/e itana /e mo, ayy Tapa,
dhali /e tana kar/ e ki gwon dwall pini jin
toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo.
138 /E dhuki gwonycim pini 'pen ka pije/ mo
e mii ma kar/ e mo
dhali eya ris mii ma isij ganam pini mo.
139 Anyor pem shwaki aha/ mo
haali/ uni kun ta 'kup ki aha/ mo tani uni
n̄aki gwom pini mo.
140 Gwom pini jin ona /e is mo tani a'di nyo/
u ki nyo/ gana/ mo,
dhali ciŋkinam pini enki a'di mo be.
141 Aha/ gwa'da ki gwa'd mo dhali wak̄kunu
mo,
hili aha/ dinaki n̄a gwoŋkan gi 'twam pini
mo.
142 Mii ma kar/em pini uni itana kar/ e ki sule/
sule/ mo,
dhali gwoŋkan pini jin cinu mo tani a'di ita
jin gana/ mo.
143 Monto'c bwa dhali mo jin 'pe'du/ she/ mo
uni pu'dkina po/ aha/ mo,
hili gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo tani
uni ita kum pem kun 'kunya/ bwa
mo.
144 Gwonycim pini uni tana kar/ e ki sule/
sule/ mo.
Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki aha/
mina di ki e mo.
145 Ka dum pem 'baar mo tani aha/ gwokina
mo. Thoki aha/ 'twa/ mo ma, ayy Tapa
mo.
Aha/ mina dhu gwoŋkan pini kun bahu mo.
146 Aha/ gwona 'twa/ i /e mo. Tayi aha/ is ki
me'd mo
ki aha/ mina 'taki mii gwonycim pini mo.
147 Aha/ cukina mis mmosul mon'twash/ e
bway mo dhali ko gom mowoth mo.
Aha/ tana gi mo ma 'ten kape/ e gwom pini
mo.
148 Em pem di'd ki e ki wal wal mo mmotim
mo gi mon'thiny ki mombwam/e mo
ki aha/ mina 'taki kulum gwo ibwa gom
gwom pini jin ona /e is mo.

149 Ciki 'twa/ pem mo e mo/en pini jin telu
sho'k mo,
ayy Tapa, e mii ma kar/em pini mo tani 'tashi
mondiki/em pem 'twa/ mo.
150 Uni pamki mo ki is ki 'dish 'dish mo uni
gun to'cki aha/ bwa mo ki to kun ta
thus ki thus 'te/ ka kar 'kup mo.
Uni si'dasi'd 'peni gwoŋkan pini jin cinu mo.
151 Hili /e a'di i'disha'dish mo, ayy Tapa,
dhali aris gwoŋkan pini 'baar kun
'kwarkunu mo tani uni ta kun gana/
mo be.
152 'Peni kadhamoonnii mo tani aha/ mishk-
ina gwonycim pini mo
ki /e ka'bki uni ki sule/ sule/ mo.
153 Hili monto'c bwam pem mo dhali 'cuk
aha/ mo
haali/ aha/ dinaki n̄a gwoŋkan pini jin cinu
mo.
154 Woth/ gwo is gom tom pem jin rakaa/
mo dhali wani aha/ 'ba/ mo.
Ciyi aha/ mondiki/e isi ki gwom pini jin ona
/e is mo.
155 Bway gi mowoth a'di si'dasi'd 'peni a'di
jin ta thus ki thus mo be
haali/ uni 'koki simm gwoŋkan pini kun
bahu e mo.
156 Dhan momiimiim pini a'di caaca mo, ayy
Tapa.
Ciyi aha/ mondiki/e isi ki gwo gi mii ma kar/
em pini mo.
157 'Kwani tana ris ka ris kun ta imanto'c
aha/ bwa mo dhali ta imanta 'kup ki
aha/ mo,
hili aha/ dinaki gu is mo 'peni gwonycim
pini mo.
158 Aha/ hila mo ki hil apo/ uni kun dar gi
gwo jin gamu is mo dhali o gwo wak̄
mo,
haali/ uni 'koki dhu gwoŋkan pini jin kana /
eya kan mo.
159 Hili isi gwo i e mo ma. Gwoŋkan gi 'twam
pini si'da/ enka/ kata mo.
'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo isi ki gwo
gi mo/en pini jin telu sho'k mo.
160 Gumm gwom pini a'di ita gwoŋ gana/ mo
dhali aris gwoŋkan pini kun onu 'baar ka
'dete/ 'dete/ mo tani uni ita kun kar/ e
mo dhali uni 'dimki 'kup ki sule/ sule/
mo.
161 Iya/ ma maliq uni to'cki aha/ bwa ka
wuny is kan mo,
hili adum pem doshki'd ki monko/ is gom
gwom pini mo.
162 Aha/ 'kunyikina bwa e gwom pini mo
mmowa e ki jan 'de/ jin gamki dhan to jin
caaca jin dilu mo.
163 Aha/ shina shi/ i e mo dhali 'te bwa ki
gwon thus mo,
hili aha/ ena gwoŋkan pini jin cinu mo.
164 Me'di pesu/ ka tee mo tani aha/ mankina
/e mo

goma kar/em pini jin tana /e gom gwonḵan pini kun onu mo.

165 Dhan monḵu'th is jin caaca tana uni gwansan kun enki gwonḵan pini jin cinu mo.

To piyi'd jin midi kol uni mo.

166 Aha/tana gi mo ma 'teñ kape/ gom bway gi mowoth pini mo, ayy Tapa,

dhali aha/ miina gwonḵan pini kun 'kwarkunu mo.

167 Akashiram pem dhu gwonycim pini mo.

Aha/ena uni ki en jin shi/ashi/ mo.

168 Aha/ dhuna gwonḵan gi 'twam pini mo dhali gwonycim pini mo,

haali/ aris bway pemi 'baar mo tani uni 'koni bwambori /e mo be.

169 Dhalki gwom pem pu'dki'di bwambori /e mo, ayy Tapa.

Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban isi ki gwom pini mo.

170 Dhalki tom pem jin 'thoka/ ka di'b is pu'dki'di bwambori /e mo.

'Cuki aha/ mo isi ki gwom pini mo.

171 'Twa/ pem midi wol mo jin manjuwa man mo

ki /e toriki aha/ gwonḵan pini kun baha /e mo.

172 Ale'd pem midi yuk gway gom gwom pini mo

haali/ aris gwonḵan pini 'baar kun 'kwarkunu mo tani uni ta kuj gana/ mo.

173 Dhalki me'd pini thoson is mo mmowoth aha/ mo

haali/ aha/ kwanykina gwonḵan gi 'twam pini mo.

174 Aha/ 'koshkina te/ gom bway gi mowoth pini mo, ayy Tapa,

dhali gwonḵan pini jin cinu mo tani a'di ta jim pem jin 'kunya/ bwa mo.

175 Dhalki aha/ dina ki e mo ki aha/ mina man /e mo

dhali dhalki gwonḵan pini kun onu woth aha/ mo.

176 Aha/ yakina per mo me'd ka'bal jin thiski e mo. Simmi cinḵinam pini e mo,

haali/ aha/ dinaki na gwonḵan pini kun 'kwarkunu mo.

120

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 E mo ma cis mo tani aha/ gwokina 'twa/i Tapa mo,

ki a'di midi 'taki thok aha/ 'twa/ mo.

2 'Cuki aha/ mo, ayy Tapa,

'peni 'twa/ pem jin ta'da tor mo,

dhali 'pena le'd pem jin he'kki'da he'k e mo.

3 Ata a'di iminu ci /e mo?

Dhali tonta a'di iminu mii gom /e mo,

/e jin tana le'd jin he'kki'da he'k e mo?

4 Athopa/ jin kaaka jin kala wathi/ ma mee

nyaḵka 'cila'th o'd jin shwa'd ki bar bar mo 'peni cwa jin wana e ka shilgwalish mo.

5 Wayyi e aha/ ki aha/ yakina yanyca/ e Pam Maashik mo,

ki aha/ ca'bkina e bwaman gu'b burrinye/ ma Gidar mo.

6 Ki rash rash mo tani aha/ ca'bkina e bwaman uni gwansan kun shi/ ki monḵu'th isi e mo.

7 Aha/ tana gom monḵu'th is mo,

hili ki aha/ okina gwo mo tani uni ḵapkina nyor mo.

121

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Aha/ 'deka em pem 'kup ki wosh kun turratur mo.

'Peni mana imina woth pem ipu'du/ mo?

2 Mowoth pem pu'dki'd 'peni Tapa mo, a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

3 A'di midi diki dhal sho'k pini bway ki a'di minu joç mo,

a'di yan jin kar /e mo tani mina e diki 'ce'd mo.

4 Hili mo mo ma, a'di jin dhu 'Kwani ma Israyiil mo tani

a'di mina e diki 'ce'd mo walla midi diki ish e mo.

5 Tapa a'di ita'da mankar /e mo.

Tapa a'di ita'da la goma bim poros pini mo.

6 Atente/ midi diki 'kosh /e montee mo

walla appe midi diki 'kosh /e mon'thiny mo.

7 Tapa midi kar /e 'pena ris tonthusi 'baar mo.

A'di midi kar mondiki/em pini mo.

8 Tapa a'di imidi kara kar mo gom yam pini jin mina /e ya ka piye/ mo dhali kul pini jin mina /e kulu/ ka nyan'ko'd mo,

'pena tee yansan mo dhali ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

122

Gway ma Dawuu'd jin ta gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Aha/ 'bora bwa ki 'bor mo mmo/ona uni aha/ gwo mo ki:

Dhalki ana iina gu'b gi Tapa mo.

2 Sho'k bam uni doshkin mo

e bwaman ma goḵ pini mo, ayy Urushaliim.

3 Urushaliim, a'di nyanḵunu mo mmota 'penḵuman bampa/ mo

a'di jin shokunu ki me'di montal 'de/ mo,

4 e mo jin iikin ma waḵ gi 'kwani 'kup ki mis mo,

uni kun tana waḵ gi 'kwani gi Tapa mo,

me'd gi gwonḵan jin 'kawurkunu mo goma Israyiil mo

mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway gi Tapa mo.

⁵ Akursi ma malik gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/ a 'cesh mo tani uni dhukunu imun mo, akursi ma malik gom gu'b ma Dawuu'd mo.

⁶ 'Thoyi gom moŋku'th is gi Pa Urushaliim mo.

Dhalki uni rusa/ rus mo, uni kun enki /e mo.

⁷ Dhalki mo ma ku'th is di'd eya gorj ma ganjaram pini mo

dhali mo ma 'dantar e bwaman mom pini kun tura e ki tur mo.

⁸ Gom gway gi iwak pem mo dhali uni kun nyak ii ki aha/ mo tani

aha/ mina o gwo mo ki: Moŋku'th is mididi e bwam um mo.

⁹ Gom gway gi gu'b gi Tapa Arungimis bana mo,

aha/ mina simm tom 'boro'd pini e mo.

123

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ E/e mo tani aha/ 'deka em pem 'kup ki mis mo,

ayy /e jin dikin eya kursori ma malik e momis mo.

² Hili mo mo ma, me'd jin hila e gi ciŋkina/ me'd gi tapam buni mo,

dhali me'd jin hila e gi nyara/ me'd ma yim jin karu mmohil ciŋkina/ nyara/ mo tani

wakan em bana si'da/ hil 'kup ki Tapa Arungimis bana mo,

ntagi a'di mididi miimii apo/ ana mo.

³ Miiyi mii apo/ aman mo ma, ayy Tapa, miiyi mii apo/ aman mo

haali/ aman tana ga dhana wak jin uri 'kup mo ba/.

⁴ Ki rash rash mo tani akashiram bam 'tu'dkunu mo

ki mo jin thunyu aman 'twa/ i is mo ki uni gwansan kun 'ko ki 'ko 'penkapan mo,

ka wak buni uni gun dhu is buni ki ca mo.

124

Gway ma Dawuu'd jin ta gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ Wakki/ a'di mididi diki 'taki ta Tapa jin di'di 'ko'd gwar bana mo tani,

dhalka Israyiil o gwo mo shwane/ -

² wakki/ a'di mididi diki 'taki ta Tapa jin di'di 'ko'd gwar bana mo shwane/

ki 'kwani 'kon mmocu mis apo/ ana mo,

³ dhali yan'ko'd uni mini 'taki los ana ki 'kolo'c ki e mo,

ka nyor buni jin 'thakina uni apo/ ana mo.

⁴ Dhali yan'ko'd agannu/ yi'de/ mididi 'taki dhi'th ana sho'k ka pupush mo,

dhali yi'de/ jin mishi'da ŋwaça/ mididi 'taki kum ana 'twa/a 'cesh mo,

⁵ dhali yan'ko'da po/ ana mo tani yi'de/ jin wuluski eŋ kuthar mo.

⁶ Mom'bor mii gom Tapa mo, a'di jin diki ci ana

ki shem buni mmo'kwar mo.

⁷ Ana yekina me'd 'dii

'pena gume/ ma mancesh to jin cessa a'di to mo,

dhala gume/ 'ce'dki bwa mo

dhali ana yekina mo.

⁸ Mowoth bana a'di diki'd e gway gi Tapa mo,

a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

125

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ Uni gwansan kun gami gwo is e Tapa mo tani uni wana e ki 'Kuwosh ma Si-hyuun mo,

a'di jin molu joç mo, hili a'di ca'bki'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

² Me'da ris wosha turga/ kun 'kamki Pa Urushaliim is mo,

wakan si'da/ Tapa mididi 'kam 'kwanim piti is mo,

'pena tee yansan gana/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

³ Dhali cwa ma malik gom uni kun ta thus ki thus mo tani mididi diki di mo

apo/ mony'cesh jin karu gom 'kwani kun tana kar/e mo,

isi ciki/ uni gun dhu ka kar/e mini dhu me'd buni mmotham to mii mo.

⁴ Miiyi ki 'bore/ mo, ayy Tapa, gom uni gwansan kun 'bora'bor mo,

dhali gom uni gwansan kun dhelel ma dum buni ki dhelel mo.

⁵ Hili uni gwansan kun tu'kkin mo e bway buni kun wanyara/ wanyar mo tani

Tapa mididi shu uni bway nyakki uni gun mii to kun ta thus ki thus mo.

Moŋku'th is mididi di goma Israyiil mo.

126

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ Ki Tapa warki'da shamanettan ma Sihyuun is mo tani

ana wana e ki uni gwansan kun shu'bki jan mo.

² Yan'ko'd 'twam bana 'tu'dkunu ki piny piny ki mompe'th mo,

dhali ale'd bana a'di kumki cuuwa/ gom moŋ'kuny bwa mo.

Dhali yan'ko'd uni oki gwo e bwaman kal gi 'kwanin tiya mo ki:

Tapa miiki dhan to jin caaca gom uni mo be.
³ Tapa miiki dhan to jin caaca gom ana mo be.
 Ana 'borkina bwa mo.

⁴ Wara shamanettan bam is mo ma, ayy Tapa,
 mmowa e ki boṭan yi'de/ e mo ma Januub mo.

⁵ Dhalki uni gwansan kun si to ki kony jabu'th mo tani
 dhalki uni 'cith to ki cuuwa/ jin kumu/ ki bwanj 'kunyka/ mo.

⁶ A'diyin jin yaki gwolu/ mmokal emen to mmosi mo tani
 midu kulu/ bway pa ki cuuwa/ jin 'thera a'di ki bwanj 'kunyka/ mo,
 mmokali cwalman maman to jin sina a'di mo.

127

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo. Gway ma Sulemaan.

¹ Isi ciki/ wakki/ Tapa midu nyanj gu'b yan mo tani uni gwansan kun nyanj a'di mo tani uni miikina tu'c ki pe'th mo.

Isi ciki/ wakki/ Tapa ki tima po/ 'penkuman bampa/ mo tani
 amantim mo mo tani diki'd ki e ki pe'th mo.

² A'di ta miim pe'th be ki /e mini cu mis ki jahanne/ mon'thamo/ mo, dhali ca'b mmota adiite/ mmosi/is mo,
 dhali mmoshwa tonte/ mo 'peni mii jin minu a'di ki mo/anan is mo,
 haali/ a'di ciki unim piti kun ena a'di mo tani mo/ish e mo.

³ Hili mo mo ma, iya/ gi 'kwani uni ta mal 'peni Tapa mo,
 maman 'peni bwa ma dho'th mo tani a'di /ishki kumma/ mo.

⁴ Me'da thopa/ e me'd ma man/as mo tani a'di wana e ki iya/ gi uni gun ta dhuru'c ki dhuru'c mo.

⁵ Mom'bor mii gom wathi/ jin 'tu'dki'da kulpem piti ki uni mo.
 A'di minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo ki a'di midu tora tor ka ris 'kwaninj 'kup piti mo e 'twanjala goj mo.

128

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ Mom'bor mii goma ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun ko/ki Tapa mo,
 a'di jin yaki'd e bway piti mo.

² /E mini shwa maman cwa ma tu'c ki me'd pini mo,
 dhali /e mina bwa 'bor mo, dhali a'di midu ha me'd gom /e mo.

³ Ashim pini a'di mina e waki cwa jin dho'th maman mo
 e bwanj gu'b pini mo.

Ucim pini uni mina e waki cwa setuun kun 'kan ki biṭhi/ biṭhi/
 mmo'kama tharabeesam pini is mo.

⁴ Hili mo mo ma, wakan wathi/ minu 'bor mii mo,
 a'di jin ko/ki Tapa mo.

⁵ Tapa 'borki /e mii mo 'pena Sihyuun mo.
 Dhalki /e pari mo jin midu rusa/ rus e gom Pa Urushaliim mo

ka risa tee gi mondiki/em pini 'baar mo.

⁶ Dhalki /e hili uci gi ucim pini mo.
 Monju'th is midu di apowa Israyiil mo.

129

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ Ka daran duj gana/ mo tani uni wo'cki aha/ is she/ mo 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo,

dhalka Israyiil o gwo wakan shwane/ mo –

² Ka daran duj gana/ mo tani uni wo'cki aha/ is she/ mo 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo,

hili uni 'koki pi gwo jipi/ apo/ aha/ mo.

³ Imangora 'cesh uni gorkina 'cesha powa pom pem mo.

Dhali uni dherki gwan'thim buni ki tur tur mo.

⁴ Tapa a'di ta'da kar/e mo.
 A'di 'cithki'da shi/ gi 'kwani kun ta thus ki thus bwa mo.

⁵ Dhalki uni gwansan kun shi/kina Sihyuuni e mo tani

dhunu ki mo ma 'the is mo dhali dhuwa bor ki tar mo.

⁶ Dhalki uni wana e ka shonj 'kungu'b mo kun ku'thkin mo itwa/a/ ki uni 'koki ca mo,

⁷ a'di jin din ma man'cith to ki 'tu'd me'd piti mo,

walla aman'de'k cwalman maman to ki kala bor piti mo,

⁸ ki 'kwani gwansan kun iin mo mmope a'di mo tani 'koki o gwo mo ki:

Mom'bor mii gi Tapa midu di apo/ /e mo.
 Aman 'bora /e mii ki gway gi Tapa mo.

130

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ 'Peni mo jin 'kula'kul mo tani aha/ gwok-ina 'twa/ e /e mo, ayy Tapa.

² Tapa, ciki 'twa/ pem mo ma.
 Dhalki 'cem pini ci'da hirdhe/ mo ki 'twa/ pem jin 'thoka/ to ka di'b me'di is mo.

³ Ayy Tapa, wakki/ /e mini 'taki nyitha ris mony'cokka/ mo tani

Tapa, kaja a'di imidi dosh mo?

⁴ Hili mo jin gwamkina /eya gwam mo tani di'd e /e mo,

ki /e a'di minu 'taki ko/ moyi.

5 Aha/ corkina Tapa mo, akashiram pem corksida cor mo
 dhali e gwom pini mo tani aha/ tana ga 'tej kape/ mo.
 6 Akashiram pem corksida Tapa mo
 mmobola ris 'kwani kun thimki mon'thamo/ e mo,
 mmobola ris 'kwani kun thimki mon'thamo/ e mo.
 7 Ayy Israyiil, tayi gi mo ma 'tej kape/ e Tapa mo.
 Haali/ gom Tapa mo tani mo/en jin telu sho'k diki'd mo
 dhali e a'di mo tani mo ma entus jin wanuwa wan 'ba/ ishki'd mo.
 8 Dhali a'di midi wana Israyiil 'ba/ mo 'pena ris miim piti kun 'coka'cok mo.

131

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Ayy Tapa, adum pem 'konuki 'de'k ki mis mo dhali em pem 'konuki 'de'k 'kup ki mo jin ka'dama/ ka'dam gara/ be.
 Bunḡwar is pem diki jar e ki dhan to kun caaca gara/ mo
 dhali ki to kun ta to mer gom aha/ gara/ mo.
 2 Hili aha/ ca'bkina ki dwam mo dhali kara kashiram pem ki shwamm mo,
 me'da 'ci jin karkina kun ki shwamm mmociya ko eya bor piti mo.
 Me'da 'ci jin karkunu ki shwamm mo tani aha/ kara kashiram pem ki shwamm mo be.
 3 Ayy Israyiil, tayi gi mo ma 'tej kape/ e Tapa mo
 'peni mo yansan shwane/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

132

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, goma 'the goma Dawuu'd mo,
 aris to 'baar mo kun 'batha'ba'th kun 'dimkina a'di 'kup mo,
 2 ba a'di thulki gwo me'da po/ e Tapa mo
 dhali o gwo is ki A'di ma Dem Dem ma Yakuub mo, mmo/o gwo mo ki:
 3 Aha/ mina mol ciḡ gu'b pem mo,
 walla ish eya powa cim pem mo,
 4 dhali aha/ mina diki ci is pem ki e mmo/ish mo,
 walla dhal moḡ'ko'd em pem bway mmo'ce'd e mo,
 5 ntagi aha/ mina gam mo gom Tapa mo,
 mo jin mina A'di ma Dem Dem ma Yakuub iḡa'b mo.

6 Hili mo mo ma, aman cikina gwo mo 'pena Apraatah,

dhali aman gamkina a'di mo e bwam bunto ma Waar mo.
 7 Dhalki ana iina mo e mom piti jin ca'ba a'di mo.
 Dhalki ana luḡa a'di e cwam piti jin dhuna a'di sho'k mo.
 8 Cuyi mis mo ma, ayy Tapa, dhali yayi mo e mom pini jin mina /e ishi/ is mo,
 /e dhali Sanduuk gi mo ma dem dem pini mo.
 9 Dhalki igasiis pini uni shumkunu ki mo ma kar/ e mo,
 dhali dhalki unim pini kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel kum cuuwa/ gom bwanḡ 'kunya/ k mo.
 10 Gom gway ma Dawuu'd jin ta ciḡkinam pini mo tani
 dhalku/ ki tu'k bwam/ em pini 'peni a'dim pini jin 'koshkina /e ki monyca mo.

11 Tapa a'di thulki'da Dawuu'd gwo me'da po/ ki isi oḡ gana/ mo,
 'peni gwo jin mina a'di diki doḡ ka nyanḡ'ko'd mo, mmo/o gwo mo ki:
 Jan tal 'de/ 'peni iya/ m pini gi bunḡwar is pini mo tani
 a'di miga/ kara po/ kursi ma malik pini mo.
 12 Wakki/ iya/ m pini mini dhu gwom pem jin gamu me'd mo
 dhali gwonycim pem kun miga/ tor uni mo tani
 iya/ m buni si'da/ ki sule/ sule/ mo mini 'kowa po/ kursi ma malik pini mo.

13 Haali/ Tapa a'di kwanyki'da Sihyuun mo.
 Dhali a'di ona bwa ki a'di ki o jin shiyi'd mo gom mom piti mo be.

14 Mo yansan a'di ta mom pem jin miga/ si/ is ki sule/ sule/ mo.

Mmahan imiga/ ca'b mo haali/ aha/ ona bwa ki a'di mo be.

15 Dhali aha/ mina 'bor mo ma yim mii ka entus gom to kun minu ci a'di mo.

Aha/ mina kap 'kwani ma ha'th'ko'd ma yima du ki tonte/ mo.

16 Igasiis ma yim mo tani aha/ mina hi'th uni ki bway mowoth mo

dhali uni ma yim kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani mini kum cuuwa/ ki moḡ'kuny bwa mo.

17 Imun mo tani aha/ mina dhal ce ma Dawuu'd mmo'ka ale/ gom a'di mo.

Aha/ thosonkina lamba/ gom a'dim pem jin 'koshka/ ki monyca mo.

18 Kwaninḡ 'kup piti mo tani aha/ mina shum uni ki mo ma 'the is mo

hili apo/ is piti mo tani toḡ'kup piti a'di midi dhel mo ki ra/ ra/ mo.

133

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Hili mo mo ma, wa'di 'bora dhali bwan
'kunyud wakata sa/
ki 'kwani kun ta ikam mmonyak'ko ki isa tal
'de/ mo.
2 A'di wana e ka yin jin ta yinthon gana/ jin
wolu i'kup mo,
mmogus ka 'cesh mmothul ka halan'twa/
mo,
apowa halan'twa/ ma Haruun mo,
dhali mmogus ka 'cesh mmothul ka yupen
'twaman burrinyem pom piti mo.
3 Dhali a'di wana e ki jape/ gi Pan Harmuun
mo,
a'di jin ta'kki'da po/ 'Kuwosha turga/ ma
Sihyuun mo.
Haali/ Tapa kanki mo jin 'boru mii e mat'taan
mo,
gom mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

134

Gway jin yuku mmo/ti ka gagamis mo.

1 Iiyu/ mo, 'bori Tapa mii mo,
aris um 'baar mo kun ta cin'kina/ gi Tapa mo,
um kun doshkin mon'thiny e gu'b gi Tapa
mo.
2 'Deki me'd bum 'kup ki mis ki mo jin kogu
mo,
dhali 'bori Tapa mii mo.
3 Dhalki Tapa 'bor um mii 'pena Sihyuun
mo,
a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

135

1 Manji Tapa mo.
Manji gway gi Tapa mo,
ciyi moman mo, ayy um cin'kina/ gi Tapa mo,
2 um kun doshkin e gu'b gi Tapa mo,
dhali e gu'b ma pije/ jin di 'kup kany ma
Arungimis bana mo.
3 Manji Tapa mo, haali/ Tapa a'di i'bora'bor
mo.
Yuki gway gom gway piti mo, haali/ a'di
ita'da manmii mii ga 'the mo.
4 Haali/ Tapa kwanyki'da Yakuub gom is piti
mo,
Israyiil ita jim piti'n gana/ jin cila a'di mo.
5 Haali/ aha/ misha Tapa ki a'di caaca mo
dhali Tapam bana a'di di'da powa risa rumi
'baar mo.
6 Aris to gunn kun 'bori Tapa bwa mo tani
uni miina a'di mo,
e momis mo dhali e mony'cesh mo,
dhali eya ris kumma/ yi'de/ mo dhali aris
mon'kulga/ mo.
7 A'di jin dhuki'da rak mmocu mo e mo jin
dina mony'cesh 'kup mo,
a'di jin ukki'da wara sho'k goma sho'k mo
dhali a'di jin kalki 'tham 'peni mon'gu'b piti
jin dhuna a'di uni mo.
8 A'di ta a'di jin 'koshki'da bwanyara/ gi
'Kwani gi Pam Masir mo,

kun tana bwanyara/ gi 'kwaniny'cesh dhali
to/e mo,
9 a'di jin diki'di bwaman /e mo, ayy Masir,
jin hashki jamas mii mo dhali momer mo
apowa Pirawn dhali aris cin'kinam piti mo,
10 a'di jin 'koshki'da ris kal gi 'kwaniny'cesh
mo,
dhali 'kosh imalik kun ca'bki dem dem mo,
11 Siihuun jin ta'da malik gi 'Kwani Amuur
dhala Uuj jin ta'da malik gi Pam Bashan mo,
dhala ris 'pen'kuman bampa/ gi Pan Kanaan
mo,
12 dhali ci mony'cesh buni mmota mal,
mmota mal gi 'kwanim piti kun ta ku ma
Israyiil mo.

13 Gway pini, ayy Tapa i'dimki 'kup ki sule/
sule/ mo,
/e mishu man mo, ayy Tapa, ka ris 'kwani
ma nyakum yil mo.
14 Haali/ Tapa a'di midi ye 'kwanim piti mo
dhali hila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en apo/
cin'kinam piti mo.
15 Tompinycon kun luja kal gi 'kwanin tiya
mo tani ta 'dolkon kush mo dhali
'dolkon gana/ mo,
uni kun ta mii ki me'd gi 'kwani mo.
16 Uni ta gi 'twa/ mo tani hili uni mol gwo o
mo,
uni ta gi e mo tani hili uni mol to par e mo,
17 uni ta gi 'ce mo tani hili uni mol to cik mo,
walla shi/ina kamu/ di'd e 'twam buniya?
18 Uni wana e ki uni gwansan kun ukki uni
mo -
nye, aris uni gwansan kun gamki gwo is e
uni mo.
19 Ayy gu'b ma Israyiil, 'bori Tapa mii mo
ma.
Ayy gu'b ma Haruun, 'bori Tapa mii mo ma.
20 Ayy, gu'b ma Lawi, 'bori Tapa mii mo ma.
Um kun ko/ki Tapa mo tani 'bori Tapa mii
mo ma.
21 Mom'bor mii midi di gom Tapa 'pena
Sihyuun mo,
a'di jin ca'bki'd e Pa Urushaliim mo.
Manji Tapa mo.

136

1 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki
Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
2 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka
Arungimis jin bolki'da risa rum e
mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
3 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom
Tapa jin bolki'da ris tapa e mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

4 E a'di, a'din 'denj gana/ mo jin miiki dhan momer kun caaca mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 5 E a'di jin ukki momis ki gwo jin mishu 'ban mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 6 E a'di jin peperki mony'cesh apo/ yi'de/ mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 7 E a'di jin ukki dhan monkush kun caaca mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 8 Atente/ mmoji apo/ montee mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo,
 9 Appe dhala risa cul mmojiya po/ mon'thiny mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 10 E a'di jin 'koshki'da bwanyara/ gi 'Kwani Masir mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 11 Dhali suski'da Israyiil ka pije/ 'peni bwaman uni mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 12 Ki me'da bim 'bi'thgam piti mo dhali ki me'd piti jin he'thkina a'di mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 13 E a'di jin kwa/ki dhan Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per bwa ki buuw mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 14 Dhali a'di ki dhala Israyiil bway mo mmoya bwaman a'di mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 15 Hili a'di ki kuma Pirawn 'twa/ a 'cesh e bwam Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 16 E a'di jin suski 'kwanim piti ka pije/ e mombwaasho mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 17 E a'di jin 'koshki dhan imalik mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 18 Dhali a'di jin 'koshki imalik kun gwonu 'kus mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 19 Siihuun jin ta'da malik gi 'Kwani Amuur mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 20 Dhali Malik Uuj gi Pam Bashan mo,

haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 21 Dhali a'di ki ci mony'cesh buni mmota mal mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 22 Mmota mal goma Israyiil jin ta cinjinam piti mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 23 A'diyi ita a'di jin kayi ana e mo e mom bana jin 'koyina ana e mo jin hatha 'ko 'ko'd ki ha'th mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 24 Dhali 'cwam ana mo 'peni 'kwanin 'kup bana mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 25 A'di jin ciki tonte/ goma ris bungwar isi 'baar mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 26 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka Arungimis gi momis mo,
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

137

1 E yana gap gi yi'denj kumma/ gi Pam Baabil mo tani ana 'kokina a'cesh mo dhali ko mo
 ki ana kakina Sihyuun e mo.
 2 E cwa jin wana e ka gwapindhop mo tani ana shirkina adhenhnyem bana kun 'kon ma shu/i pesu/ mo.
 3 Haali/ uni kun bu'thki ana mo tani 'thekki gwo mo ki ana mina yuk gway bana mo,
 dhali uni gun 'koshki ana is ka nyor kagahara mo, uni 'thekki gwo mo ki ana mina isi ca'b ki cur cur mo, mmo/o gwo mo ki:
 Yuki aman gwaya kamu/ 'de/ 'peni gway ma Sihyuun mo.
 4 A/ ana mina yuk gway gi Tapa kata mo e bampa/
 gi 'kwanin tiya mo?
 5 Wakki/ aha/ njana / e mo tani ayy Urushaliim,
 dhalki me'da bim poros pem ku'thki'd mo.
 6 Dhalka le'd pem 'dapa'di bwanjka'dki/ gi 'twam pem mo
 wakki/ aha/ dinaki ka /e e mo,
 wakki/ aha/ dinaki kar Pa Urushaliim apo/ mom pem jin eka/ ek jin 'kunyka/ bwa mo.
 7 Kayi gwo e mo, ayy Tapa, apo/ 'Kwani Aduum
 goma tee gi Pa Urushaliim mo,

me'd jin ona uni gwo mo ki: Ka 'cesh gana/
 Ka 'cesh gana/
 Ntagi monka'b piti mo.
⁸ Ayy 'bwa/ gi 'Kwani gi Pam Baabil, /e jin
 'ce'd mo sho'k ki tash tash mo.
 Mom'bor bwayi gom a'di jin midi rak /e to
 ibway mo
 gom to jin miikina /e gom aman mo.
⁹ Mom'bor bwa gom a'di jin bu'thki ushi
 ucim pini mo
 dhali wa uni 'ko'di wosh mo.

138

Gway ma Dawuu'd.

¹ Aha/ cina /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
 mo. ayy Tapa, ka dum pemi 'baar mo.
 Ibwambora risa rum pinycon mo tani aha/
 yukkina gway mmoman /e mo.
² Aha/ ca'bkina ka jin 'kupa'dupun mmolun
 'kupki gu'b gi mondheleladhelel pini
 mo
 dhali ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway
 pini mo
 gom mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mii
 ma isin ganam pini mo
 haali/ /e a'di i/ekkin ki ek apowa ris to 'baar
 mo
 ki gway pini mo dhali ki gwom pini mo.
³ Ka tee jin yukka/ /e mo tani /e thokki aha/
 'twa/ mo,
 dhali mom'bi'th is ma kashiram pem mo tani
 markina /e is mo.
⁴ Aris imalik gi mony'cesh mo tani uni mini
 man /e mo, ayy Tapa,
 haali/ uni cikki gwo gi 'twam pini mo.
⁵ Dhali uni mini yuk gway ki bway gi Tapa
 mo,
 haali/ monyca gi Tapa a'di icaaca mo.
⁶ Ba haali/ Tapa a'di i/eka/ ek mo tani a'di ki
 ciya hirdhe/ki uni kun hatha 'ko'ko'd
 ki ha'th mo,
 hili uni kun 'thek 'ba/ imis mo tani mishkina
 a'di 'pena dhana/ mo.
⁷ Ba aha/ yana e bwaman mo jin toju bwa mo
 tani
 /e 'tashki aha/ mondiki/em pem 'twa/ mo.
 /E ki he'th me'd pini apowa nyor gi 'kwani
 kun ta 'kup ki aha/ mo,
 dhali me'da bim poros pini mo tani /e 'cukki
 aha/ mo.
⁸ Tapa a'di midi thim bwam piti yin jin
 'boro'd gom aha/ mo.
 Mo/en pini jin telu sho'k mo tani, ayy Tapa,
 a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 Dhalku/ki dhal miin to ki me'd pini 'pen mo.

139

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Ayy Tapa, /e napki aha/ ki bur bur mo dhali
 mish aha/ mo.

² /E mishkina mish mo ki aha/ ca'bkina 'cesh
 mo dhali ki aha/ cuna mis mo.
 /E nyithki gwom pem kun kulumka/ ibwa
 'pena dhana/ mo.
³ /E napki bway pem ki bur bur mo jin yaka/
 ka piye/ mo dhali mom pem jin ishka/
 'ko'da 'cesh mo,
 dhali miim pem mishkina /e 'baar mo.
⁴ Isi kan si'dayi /e mishki gwo kun 'koni
 'twam pemi twa/a/ mo,
 hili mo mo ma, ayy Tapa, /e mishki uni 'baar
 mo imontal 'de/ mo.
⁵ /E tu'bki aha/ ibwampo/ mo dhali ibwam-
 bor mo,
 dhali /e kari me'd pini apo/ aha/ mo.
⁶ Dhan mo jin mishu gwo 'ban a'di ita jaro/
 gom aha/ mo.
 A'di ka'dama/ ka'dam mo. Aha/ mola a'di
 gamm mo.
⁷ Ki mana imiga/ ya 'peni /e ki dar gi Shi/in
 pini mo?
 Walla ki mana imiga/ gus 'peni /e ki dar gi
 bun'kus pini mo?
⁸ Wakki/ aha/ shinkunu bway momis mo
 tani /e dikin imun mo.
 Wakki/ aha/ mina ta ga ci e mo jin 'kona
 'kwani kun wun mo tani /e dikin
 imun mo.
⁹ Wakki/ aha/ mina bu'th ya ma bi ma tente/
 mon'thamo/ mo
 dhali e mo gi bwaagap gi kumma/ yi'de/
 'baar mo
¹⁰ isi kani me'd pini shuki aha/ bway mo
 dhali me'da bim poros pini bu'thki aha/ mo.
¹¹ Wakki/ aha/ mina o gwo mo ki: Dhalki
 mondhurumi'd 'kam aha/ is mo
 dhali dhalki monkush wara'd ki mon'thiny
 gom aha/ mo,
¹² isi kan mondhurumi'd diki ta mondhu-
 rumi'd gom /e mo.
 Mon'thiny a'di ca'bki bany bany me'd mon-
 tee mo
 haali/ mondhurumi'd a'di wara'd ki
 monkush gom /e mo.
¹³ Haali/ /e ukkina aris to gi bwaman is pem
 mo,
 /e shoki aha/ ki 'be'b 'be'b e bwama dho'th
 ma ta'dam pem mo.
¹⁴ Aha/ mankina /e mo haali/ /e a'di kogu mo
 dhali /e tana manmii to mer mo.
 To mer uni ta miim pini mo.
 /E mishki aha/ ki mish gana/ mo.
¹⁵ Ayica yir pem a'di mola bag 'peni /e mo,
 ki aha/ 'konu mmo/uk ki kup mo,
 ki koth jin wagaskunu a'di e mony'cesha
 'kulga/ mo.
¹⁶ Em pini mishki bul pem ntwa/a/ gom uk
 pem ki aha/ tana ari 'dii mo.
 Ka tee kun 'kawurkunu gom aha/ mo tani
 a'di 'kwarkunu eya warkam pini mo, aris
 uni 'baar mo,

me'd jin 'kona uni ki 'ko mo naskina/ mo.
 17 Gwom pini kun kuluma /e bwa gom aha/
 mo wani yinthowa, ayy Arungimis.
 Kwashar buni 'ka'da miya?
 18 Wakki/ aha/ mina denj uni e mo tani uni
 bolkina si'b gi bwaagap e ka ris mo.
 Ki aha/ merkina e mo tani aha/ dina nyakki
 /e mo naskina/.
 19 Ayy /e jin mini 'taki 'kosh uni kun mii
 tonthus moyi, ayy Arungimis,
 dhali ki 'kwani kun wol 'kwaniya bas mo
 mini 'taki kwa/ is buni bwa 'peni aha/
 mo,
 20 ki 'kwani kun dupi /e i e mmo/ush /e gwo
 ki 'tash mo,
 uni kun cukin ki is buni imonta' /de/ apo/ /e
 gom tonthus mo.
 21 Dika/ ki shi/ uni i e uni gun shi/ki /e i e mo,
 ayy Tapa?
 Dhali dika/ ki 'te bwa ki uni gwansan kun
 cukina apo/ /e mo?
 22 Aha/ shi/ kina uni i e ki isi shi/ ma shij
 gana/ i e mo.
 Aha/ denjina uni e moyi mmota 'kup ki aha/
 mo.
 23 Napi aha/ ki bur bur mo, ayy Arungimis,
 dhali misha dum pem mo.
 Nyo/i aha/ mo dhali mish gwom pem kun
 kulunka/ ibwa mo.
 24 Dhali pari mo e mo wakki/ tonthusa
 kamu/ di'd e aha/ mo,
 dhali shuyi aha/ bway e bway jin 'konuki/e
 ki sule/ sule/ mo.

140

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 'Cuki aha/ mo, ayy Tapa, 'peni 'kwani kun
 ta thus ki thus mo.
 'Tashi aha/ 'twa/ mo 'peni 'kwani kun bu-
 jurkina bujur mo,
 2 uni kun thosonki tonthus is eya dum buni
 mo,
 dhali bir 'kwani mmo/asa mee ka yempa/
 yempa/ mo.
 3 Uni dhuna le'd buni mmokaaka me'd
 tasha/ mo,
 dhali 'twa/ buni 'tu'dkin ka ti'd tashan 'thi/
 mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 4 Jiyy aha/ mo, ayy Tapa, 'peni me'd gi 'kwani
 kun ta thus ki thus mo.
 'Tashi aha/ 'twa/ mo 'peni 'kwani kun bu-
 jurkina bujur mo,
 uni kun thosonki is mo mmota'b aha/ ki
 sho'k mo.
 5 'Kwani kun dhu is ki ca mo mmo/ush
 gwonkan mii mo tani uni bagkina
 gume/ gom aha/ mo,
 nyakka nyoka gume/ jin bere'thkina uni mo,

e 'ko'd gwar bway mo tani uni ka'bkina
 gume/ gom aha/ mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 6 Aha/ ona gwo e Tapa mo ki: / E tana
 Arungimis pem mo.
 Ciyyi 'ce ki 'twa/ ki tom pem jin 'thoka/ ka di'b
 me'di is mo, ayy Tapa.
 7 Ayy Tapa, /e jin ta Tapam pem mo, dhali /e
 jin ta jim pem jin 'bitha'bi'th jin 'cukki
 aha/ mo,
 /e kumki aha/ 'kup pem mo ka tee gi mo ma
 mee mo.
 8 Dhalku/ ki ci amanta thus ki thus to jin on
 ma dum piti a'di mo, ayy Tapa.
 Dhalku/ ki tho'th tonthus piti jin miina
 a'diya wu'th apo/ mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
 9 Uni gwansan kun 'kamki aha/ ki dek mo
 tani uni 'de'kki 'kup buni mo.
 Dhalki 'twa/ buni kun tana pibi kumki uni
 'twa/a 'cesh mo.
 10 Dhalki o'd jin 'thanu ka 'cila'th ta'kki'da
 po/ uni mo.
 Dhalki uni ta'kkunu e jis jin 'kula'kul mo jin
 mina uni mol cuyu/ mis dok/e mo.
 11 Dhalku/ ki dhala manthutha thu'th
 'pen bway mo mmo'tel mii sho'k e
 mony'cesh mo.
 Dhalki tonthus wa'di wathi/ jin bujurki'da
 bujur ki jahanne/ mo.
 12 Aha/ misha Tapa halki mo jin wo'cki is
 she/ jin rakki'd mo,
 dhali tor gwon dwall 'twa/a 'cesh ki mii ma
 kar/ e gom uni gun mini mii ta gi to
 mo.
 13 Ka jin gana/ uni gun tana kar/ e mini ci mo
 jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini
 mo.
 Dhali uni gun dhelel ma du mini 'ko e
 buj'kus pini mo be.

141

Gway ma Dawuu'd.

1 Aha/ yukkina /e mo, ayy Tapa. Layu/ ki
 jahanne/ e aha/ mo.
 Ciyyi 'cem pini ki 'twam pem mo, ki aha/
 yukkina /e mo.
 2 Dhalki mon'thom pem a'di denju e me'da
 ku'da 'bicajwahar ibwambori /e mo,
 dhali mo jin 'de'kka/ me'd pemi mis mo
 me'd to jin 'ci'thu/ 'kus mom'pimpili/
 mmomiiya bas mo.
 3 Kari mo jin jinuwaja ji apo/ 'twam pem mo,
 ayy Tapa,
 doshi mmotima campur gi 'twam pem mo.
 4 Dhalku/ ki ka'da dum pem ki ma tonthusa
 kamu/ mo,
 mmoshwa pibi/ anyor ki is pem gom ton-
 thus mmomii mo
 mmonyak ya ki 'kwani kun mii to kun
 'co'ka'co'k mo,

dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo
mmoshwa tontem buni kun
tawusaṭawus mo.

⁵ Dhalki wathi/ jin 'boro'd idor aha/ mo
walla kucur aha/ ki bwanḵush mo,
hili dhalku/ ki dhala yin gi 'kwanin thus ki
a'di minu 'kosh 'kup pem ki sule/sule/
mo.

Haali/ mon'thom pem ṭikirkika/ apo/ tonthus
buni kun miina uni mo.

⁶ Me'd jin cikunu uni e me'd gi uni gwansan
kun mini waḵ uni mo tani
dhali yan'ko'd uni mini da/ar gwo ki gwon
Tapa a'di ita gwon gana/ mo.

⁷ Me'd wosh jin koṭhkina jan ṭal 'de/ me'd mo
dhali shaṭ uni apowa 'cesh mo tani
wakan asimam buni minu 'kwaḵar bwa mo
e 'twa/ ma Haawiya mo.

⁸ Hili em pem di'd 'kup ki /e mo, ayy Tapa
Arumgimis.

E /e mo tani aha/ simmkina mo jin hurga/
jwa e mo.

Dhalku/ ki dhal aha/ me'd wathi/ jin dar gi
mo jin ceshuwa cesh ka po/ mo.

⁹ Noni aha/ 'twa/ mo 'pena gume/ jin 'thikina
uniya 'cesh gom aha/ mo,
dhali agume/ gi uni kun mi tonthus mo.

¹⁰ Dhalki imanmii tonthus ṭa'kkini montal
'de/ agumem buni mo
ki aha/ dina mmoye mo.

142

*Gway jin yedhuwa Dawuu'd sho'k mo ki
a'di diki'd e jurum wosh mo. Mon'tho mo.*

¹ Aha/ gwokina ki 'twam pem e Tapa mo,
ki 'twam pem mo tani aha/ 'thokina to ka
di'b me'di is e Tapa mo.

² Aha/ gaḵa mom pem jin walka/ a'thupuny
'twa/ e bwambori a'di mo.

Aha/ ṭora tom pem kun ṭoci aha/ bwa ibwam-
bori a'di mo.

³ Ki shi/in pem 'thikina buye/ mo tani
/e mishki bway pem mo.

E bway tur jin yaka/ mo tani
uni bagkina gume/ gom aha/ mo.

⁴ Aha/ hilkina mo ki 'bana bim poros mo
dhali tim mo mo,

hili janḵamu/ yisa di'da jin tor aha/ ki e mo.
Mo jin huru jwa yisa di'd gom aha/ mo.

Wathi/ piyi'd jin hilki'da hil gom aha/ mo.

⁵ Aha/ gwona 'twa/ e /e mo, ayy Tapa.

Aha/ ona gwo mo ki: /E ta jim pem jin hurga/
jwa icine/ mo,

tom pem jin 'tuntulka/ bwa ime'd mo, a'di
jin di'd nyakki 'kwani kun 'kon ki e e
mony'cesh mo.

⁶ Ciyi ahirdhe/ ki gwom pem mo,
haali/ aha/ gunu ka lunḵu'b gana/ mo.

'Cuki aha/ mo 'peni imanto'c aha/ bwa mo,

haali/ uni 'bitha'bi'th gom aha/ mo mmobol
aha/ e mo.

⁷ Susi aha/ ka pije/ 'pena sijin mo,
ki aha/ mina 'taki ci mo jin 'boruwa 'bor
bwa i is ki gway pini mo.

'Kwani kun tana ḵar/e mini 'kam aha/ mo
haali/ /e mini ṭu/ul dhan mo jin isha to ka
enthus gom aha/ mo.

143

Gway ma Dawuu'd.

¹ Ciki mon'thom pem mo, ayy Tapa.

Dhali ciyi 'cem pini ki tom pem kun 'thoka/
ka di'b me'di is mo.

E mi ma isinj ganam pini mo tani thoḵi aha/
'twa/ mo, e mo ma ḵar/em pini mo.

² Dhalku/ ki ciḵ mo e mo jin dwallu gwo
nyakki ciṅkinam pini mo

haali/ wathin kamu/ yisa di'da jin di'd ki e
jin ta'da ḵar/e ibwambori /e mo.

³ Haali/ wathi/ jin ta 'kup mo tani a'di urki
aha/ isho'k mo.

A'di yapki mondiki/ em pem ki sho'k itaga
'cesh mo.

A'di ki kar aha/ mmoḵa'b e mondhurumi'd
mo me'd uni gwansan kun wukin ki
wuj gana/ mo.

⁴ Gom gwo gi wakan mo tani shi/in pem
'thikina buye/ e isi aha/ mo,
dhali adum pem e isi aha/ mo tani a'di tin-
tira/ tintir mo.

⁵ Aha/ kakina teen dhamo/ gunn e mo.

Aha/ kulumkina gwo ibwa goma ris to kun
miikina /e mo.

Dhali aha/ ṭikirk ina gwo kulumi bwa gom
miin to ki me'd pini kun wagaskina /
e mo.

⁶ Aha/ he'thkina me'd pem gom /e mo.

Aḵashiram pem ḵu'thkina 'kus gunḵuru/ mo
me'd mo ma burṭa/ o'd mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁷ Huru/ ki jahanne/ mo dhali thoḵ aha/ 'twa/
mo, ayy Tapa.

Shi/in pem ushi me'd mo.

Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni aha/ mo,
isi ciki/ ki aha/ mina e wa ki uni gwansan
kun iikin ka lunḵu'b e jisa 'kulga/ mo.

⁸ Dhalki aha/ ciḵa gwo mon'thamo/ gom mo/
en pini jin ṭelu sho'k mo,

haali/ e /e mo tani aha/ kara mom pem jin
gamka/ gwo is mo.

Tori aha/ bway jin miga/ 'taki ya mo,

haali/ e /e mo tani aha/ 'de'kkina aḵashiram
pem 'kup ki mis mo.

⁹ 'Cuki aha/ mo, ayy Tapa, 'peni aris 'kwani
kun ta 'kup ki aha/ mo.

Aha/ guskina mmohur jwa e /e mo.

¹⁰ Tori aha/ gwo mmomii bwam pini mo,
haali/ e tana Arumgimis pem mo.

Dhalki shi/in pini jin 'boro'd shu aha/ bway mo
e bway jin ba'daba'd mo.

11 Gom gway gi gway pini mo tani, ayy Tapa, 'tashi mondiki/em pem 'twa/ mo.

E mii ma kar/em pini mo tani susi aha/ ka pije/ 'peni monto'c bwa mo.

12 Dhali e mo/en pini jin telu sho'k mo tani 'ciithi/ 'kwani kun ta 'kup ki aha/ 'twa/ mo

dhali 'ce'd uni kun ta 'kup ki aha/ shoki 'baar mo

haali/ aha/ tana cinjinam pini mo.

144

Gway ma Dawuu'd.

1 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo, a'di jin ta wosh pem mo,

a'di jin to'kki me'd pem gom mo ma mee mo, dhali njwal me'd pem mmo/asa as mo,

2 a'di jin ta wosh pem dhali acur pem mo, dhali acur pem jin tenu gwo mo dhali aman'cu'k aha/ mo,

dhala gongorom pem mo dhali a'di jin bu'thka/ mo jin hurga/ jwa mo,

a'di jin 'dapki'da ris 'kwani e bwan'kwariny piti mo.

3 Ayy Tapa, ki wathiny'cesh jana sa/ imina bwa o /e ki a'di mo,

walla ya/ gi wathiny'cesh jana imina /e kulum gwo ibwa gom a'di mo?

4 Wathiny'cesh wana e ka wulpe/ mo, ateem piti wana e ka kashira la jin peki'd mo.

5 Gonji momis pini is ka 'cesh mo, ayy Tapa, dhali pu'du/ ka 'cesh mo.

Tayi wosha turga/ is ki me'd mo ki uni mini iiya ku'd mo.

6 Biliti/ uni mmoshwayi mo mmomiiya war mo dhali ce'ker uni bwa mo.

Dhali peper ka risa thopam pini bwa mo dhali mi'ya 'bala'c 'bala'c dhan mo yin mo.

7 Hethi me'd pini 'peni mo jin ka'dama/ ka'dam mo,

'cwami aha/ mo dhali 'cu'ki aha/ mo 'pena ris yi'de/ mo,

dhali 'peni me'd gi 'kwani gi bampam tiya mo,

8 uni kun tana 'twa/ buni a'or ka tor mmo/o gwo mo,

dhali uni gun tana me'da bim poros buni abim poros jin ta thus ki thus mo.

9 Aha/ mina yuk gway jin ta gway this gom / e mo, ayy Arumgimis, apowa dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/ i 'kume'd mo aha/ mina pi a'di gom / e mo,

10 a'di jin ci'ki mo jin pinu mii e ki imalik mo,

a'di jin 'cwamki cinjinam pini ka Dawuu'd mo.

11 'Cwami aha/ 'peni gandal gi 'kwani kun ta matt ki matt mo

dhali 'cu'ki aha/ mo 'peni me'd gi 'kwani kun ta 'kwani gi bampam tiya mo,

uni kun tana 'twa/ buni a'or ka tor mmo/o gwo mo,

dhali uni gun tana me'da bim poros buni abim poros jin ta thus ki thus mo.

12 Dhalki iya/m bam e dhuru'c buni mo wana e ki cwalman kun dhethadhe'th mo, walla i'bwam/ m bam mmowa e ka ka'dum gu'b mo

kun jepkunu mo mmonyay gu'b ma malik mo.

13 Dhalki themes bam 'tu'du/ ki piny piny mo

mmo'tu'da risa lakan gu'b kun dhuna am to mo.

Dhalki ka'bal bam dhodhon ka alip mo dhali ka alaapi 'kume'd mo e buntom bam mo.

14 Dhalki bip bam 'tu'd mo ki ushan mo, jin mina is 'koki 'kosh uni ka nyor gom 'ba'th mo walla ta a/ ulul is mmodho'th ushan mo.

Dhalku/ ki mii dhal ko jin gwonu ki ko ma cis bway mo mmodi e bway tur bam mo.

15 'Kwani kun bita mo jin 'boru mii wakana po/ mo tani uni i'boru bwa mo.

'Kwani kun tan ga Arumgimis jin ta Tapa mo tani uni i'boru bwa mo.

145

Gway jin yuk ma Dawuu'd mmomanja manj mo.

1 Aha/ mina kar /e ki ca mo, /e jin tana Arumgimis pem mo dhali aMalik pem mo,

dhali 'bori gway pini mii ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

2 Isa yempa/ aha/ mina 'bor /e mii mo, dhali manj gway pini ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

3 Tapa a'di icaaca mo dhali a'di ica'd jin minu manj mo,

dhali dhan cam piti minu 'koki gu'd 'kup mmodot mo.

4 Anyakum yil gi 'kwanin 'derj kamu/ mini manj miim pini ka nyakum 'kwani yilan tiya mo,

dhali uni mini bah dhan mii ma dem dem pini jin kala /e ki mii mo.

5 Gom monyca ma ra/ ra/ pini mo dhali mo/ ek pini mo

dhali aris to kun miina /e ki momer mo tani aha/ mina kulum uni ibwa mo be.

6 'Kwani mini bah dhan mo ma dem dem ma purem pini jin kala /e ki mii mo,

dhali aha/ mina bah dhan monycam pini mo.
 7 Uni mini gaç miin tom pini jin ishi'd ka enthus ki gway pini jin tor /e karash gom tom 'boron mo
 dhali yuk gway ki 'kal 'kal gom mo ma kar/em pini mo.
 8 Tapa a'di ta'da manmii mii ka 'the mo dhali amanmiimii mo,
 anyor piti mangala she/ mo dhali mo/ en ishki'd jin telu sho'k mo.
 9 Tapa a'di 'bora'bor gom 'kwani 'baar mo, dhali bwam ma 'thimem piti ki mo/ en diki'da powa ris 'kwani 'baar mo kun ukkina a'di mo.
 10 Aris miin tom pini mini ci / e bwa jin 'boruwa 'bori is mo, ayy Tapa, dhali aris unim pini kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani uni mini 'bor / e mii mo.
 11 Uni mini o gwo gom monyca gi bampam pini mo,
 dhali uni mini tor gwo gom mom'bi'th pini mo,
 12 mmo'tor eya tente/ e iya/ gi 'kwani mo miin to ma dem dem pini mo,
 dhali monyca jin miid' ki ra/ ra/ jin ta ji gi bampam pini mo.
 13 Bampam pini a'di ta bampa/ jin midi di ki sule/ sule/ mo
 dhali mo jin tanu tapam pini 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo eya risa nyakum yil gi 'kwaniny'cesh mo.
 Tapa a'di ita a'di ma isinj gana/ eya ris gwom piti mo,
 dhali ta 'the ka 'the eya ris miin tom piti mo.
 14 Tapa a'di bu'thki uni gwansan kun ta'kkin mo,
 dhali 'deka ris uni imis mo uni gun 'kokin ki gongo/ mo.
 15 Aris e gi 'kwani 'baar mo hilki /e mo dhali /e ki ciki uni tontem buni ki yil ka kar/ e mo.
 16 /E ka'dki me'd pini mo
 dhali /e kapkina ris to kun 'ko ki e adu mo ka ris to gun o uni bwa mo.
 17 Tapa a'di ita'da kar/ e eya ris bway piti 'baar mo
 dhali kush bwa ki kush goma ris miim piti mo.
 18 Tapa a'di 'disha'dish goma ris uni gwansan kun yukki a'di mo,
 eya ris uni gun yukki a'di gom miin gana/ mo,
 19 A'di ki thim to jin ona a'di bwa mo a'di jin ko/ki a'di mo.
 A'di si'da/ cikki gwom buni mo dhali ta uni is ki me'd mo.
 20 Tapa a'di ki 'tasha ris uni 'baar 'twa/ mo uni gun enki a'di mo,
 hili aris uni gun ta thus ki thus mo tani mina a'di i'ce'd sho'k mo.

21 'Twa/ pem midi o gwo mmomañ Tapa mo, dhali dhalka ris shuman isi 'baar mo 'bor gway piti jin kogu mii mo ki sule/ sule/ mo.

146

1 Manji Tapa mo.
 Manji Tapa mo ma, ayy kashiram pem.
 2 Aha/ mina manj Tapa ki aha/ dina mmodi ki e mo.
 Aha/ mina yuk gway mmomaña Arungimis pem mo ka yiha/ ki aha/ dina ki e mo.
 3 Dhalku/ ki dhu mom bum jin gamu gwo is e iya/ gi imalik mo,
 e ya/ gi 'kwani mo, e a'di jin dar gi mowoth mo.
 4 Ki shi/in piti 'baarki'd mo tani a'di dokki'd ki bu'da'cesh ka nyan'ko'd mo,
 Dhali ka tenteñ gana/ yan mo tani to jin thosona a'di mo tani nyak sho'k 'ce'd ki a'di mo.
 5 Bwam 'boro'd gom a'di jin ta gi mowoth 'pena Arungimis ma Yakuub mo,
 a'di jin ta'd ga 'teñ kape/ e Tapa Arungimis piti mo,
 6 a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo, dhali kumma/ yi'de/ mo dhali aris to kun 'kon e bwaman uni mo,
 a'di jin dhu'da dhu ka dhu ma isinj gana/ ki sule/ sule/ mo,
 7 a'di jin torke gwon dwall 'twa/ a 'cesh ki tora kar/ e mo, gom uni gun siri'ckunuwa po/ ki sho'k mo,
 a'di jin ciki tonte/ ki 'kwani kun 'kosha te/ mo.

Tapa dhuki uni kun tana habuus ki 'kus mo.
 8 Tapa ka'dki e gi 'kwani kun tana ja'da/ mo. Tapa 'de'kki uni gwansan kun 'kokin ki gongo/ mo.
 Tapa enki 'kwani kun miin ka kar/ e mo.
 9 Tapa timki'da powa ris 'kwani kun iiki iinj 'kus mo.
 A'di ki ta up kun wuna ikath is ki me'd mo dhali uni gun dar gi icom mo,
 hili bway jin iina 'kwani kun ta thus ki thus mo tani mina a'di guyu/ e mo jin mina uni kup mo.
 10 Tapa a'di midi ta tapa ki sule/ sule/ mo, ayy Sihyuun, a'di jin ta'da Arungimis pini mo, eya risa nyakum yil gi 'kwani mo.
 Manji Tapa mo.

147

1 Manji Tapa mo.
 Haali/ a'di 'boro'd mmoyuk gway mmo-mañña Arungimis bana mo,
 haali/ a'di ta'da 'the mo dhali gway jin minu manj a'di mo a'di ha me'd mo.
 2 Tapa nyanj Pa Urushaliim mo.

A'di ki tul uci ma Israyiil is kun ta'kkunuwa sho mo.

³ A'di ki waç uni gun 'ce'dkunuwa du mo dhali is jamam buni kun 'koshkunu uni mo.

⁴ A'di ki kar gwo mmota njalla/ mo gom gwo mmodenja cul e mo.

A'di ki ciya cul gway buni ki she/ ki she/ mo.
⁵ Tapam bana a'di icaaca mo dhali mom'bi'th piti ishi'd ka enthus mo.

Mo jin mishu gwo 'ban jin ta jim piti mo tani a'di idiki'd ibwampo/ mo jin molu bar a'di mo.

⁶ Tapa a'di ki 'de'k uni gun yapkunu ki sho'k mo.

A'di ki tor uni 'ko'da 'cesh uni gun ta thus ki thus mo.

⁷ Yuki gway e Tapa mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo.

Lugumi gway eya Arungimis bana ka dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.

⁸ A'di ki kum momis ka rak mo, dhali a'di ki thosona sho'k mmohetha po/ mony'cesh mo,

dhali a'di ki raka sho mmoca mo apowa ris wosh mo.

⁹ A'di ki ci to/e ton'em buni mmoshwa mo dhali ki usha waranjwak kun gwokin mo.

¹⁰ Bwanj 'kunu'd piti yisa di'd e shumarum kun 'bi'tha'bi'th mo,

walla bwanj 'kunu'd piti yisa di'd e 'basho'k gi wathi/ mo.

¹¹ Hili Tapa a'di ki bu'th mo jin 'boru bwa mo e uni gwansan kun ko/ki a'di mo, dhali e uni gwansan kun tan ga 'tej kape/ e mo/en piti jin telu sho'k mo.

¹² Manji Tapa mo, ayy Urushaliim.

Manji Arungimis pini mo, ayy Sihiyuun.

¹³ Haali/ a'di 'bi'thki'da bem'ban gi ton'kuthu'd jin miinu 'twan'kala gon pini mo.

A'di 'borki iya/m bum mii e bwaman um mo.

¹⁴ A'di karki mon'ku'th is e bwanjgwayum bum mo.

A'di 'tu'dki um bwa ka dipany pos bunyan jin thebera/ e ki theber mo.

¹⁵ A'di hashki gwo jin kana a'diya kan e mony'cesh mo.

Gwom piti guski'd ki shaw shaw mo.

¹⁶ A'di ki ciya wasa/ mmo/isha 'cesh me'da mur ka'bala bany bany mo.

A'di ki kwa/a wasanyjape/ bwa me'd 'piny mo.

¹⁷ A'di ki taka wasam piti ka 'cesh me'd ushi kuluny to mo.

Kaja a'di imidi doshi bwambor mon'thup piti jin 'thupa a'di mo?

¹⁸ A'di hashki gwom piti mo dhali wa uni mo.

A'di ki kar 'tham piti mo mmoposh mo dhali yi'de/ yakina njawa/ mo.

¹⁹ A'di ki bah gwom piti eya Yakuub mo

a'di jin ta gwonkan piti kun bahu mo dhali gwonkan kun onu eya Israyiil mo.

²⁰ Kal gi 'kwanin tiya dina a'di ki tu/ul ki mii gi wakan mo.

Uni 'koki mish gwonkan piti kun onu mo.

Manji Tapa mo.

148

¹ Manji Tapa mo.

Manji Tapa mo 'peni momis mo.

Manji a'di e mo jin ka'dama/ ka'dam mo.

² Manji a'di mo, aris iman'doyu gwom piti mo.

Manji a'di mo, aris unim piti kun 'kon e momis mo.

³ Atente/ dhala ppe, manji a'di mo, manji a'di mo, aris uma cul kun kushki mo mo.

⁴ Manji a'di mo, um momis kun ka'dama/ ka'dam mo,

dhali um yi'de/ kun 'kona po/ momis mo.

⁵ Dhalki uni bway mo mmomanj gway gi Tapa mo.

Haali/ a'di kanki'da kan mo dhali uni 'kokunu mo mmo/uk mo.

⁶ Dhali a'di telki uni sho'k ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

A'di ki thoson gwayum buni jin mina uni mol pe mo.

⁷ Manji Tapa 'peni mony'cesh mo, um kun ta dhan to yi'de/ gi kumma/ yi'de/ mo dhali aris mon'kulga/ mo,

⁸ o'd dhala dhana wasa/ wosh dhala wasa/ kun telkin mo dhala wasanyjape/ mo, dhali 'tham jin mi'da punthar uni thimki gwom piti jin kana a'diya kan mo.

⁹ 'Kuwosha turga/ mo dhala ris wosh mo, cwa kun dho'th maman mo dhali arisa bwanyayis mo.

¹⁰ Aris tombwaasho dhali aris to/e mo, dhali to kun parana 'cesh mo dhali 'dii kun peni mis mo.

¹¹ Imalik kun 'kon e mony'cesh mo dhali aris 'kwani mo,

dhali iya/ gi imalik mo dhali aris tapa gi mony'cesh mo.

¹² 'Kwani kun ta dhuru'c mo dhali aris nyara/ mmonta' de/ mo,

dhali 'kwani kun tana dhan mo dhali uci mo.

¹³ Dhalki uni manj gway gi Tapa mo,

haali/ gway piti a'di 'de/ ikaru ki ca mo.

Monycam piti a'di idiki'da po/ mony'cesh mo dhali momis mo.

¹⁴ A'di ki 'de'k ce gi mowoth gom 'kwanim piti mo,

manja manj goma ris unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,

haali/ 'Kwani ma Israyiil mo tani uni i'dishki a'di is mo.

Manji Tapa mo.

149

Mañi Tapa mo.

- ¹ Mañi Tapa mo.
 Yuƙi gway gi Tapa mo gway jin ta gway this
 mo,
 momañ piti eya dhana tul 'kup gom 'kwani
 kun ta ku isin gana/ mo.
- ² Dhalka Israyiil 'bora bwa mo eya Man/uk
 a'di mo,
 dhalki iya/ ma Sihyuun 'kunya bwa eya
 Malik buni mo.
- ³ Dhalki uni mañ gway piti ki pe jin pena uni
 imis mo,
 mmolugum gway gom a'di ka dhen̄dhenye/
 jin pinu ki me'd mo dhala
 dhen̄dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/
 mo.
- ⁴ Haali/ Tapa bu'thki mo jin 'boru bwa e
 'kwanim piti mo.
 A'di nyoŋki a'di jin kar is ki gwa'd mo ki mo
 jin pinu mii e mo.
- ⁵ Dhalki uni gun ta ku isin gana/ iini mis gom
 bwam 'boro'd e monyca mo.
 Dhalki uni yuƙi gway gom bwan̄ 'kunyud
 eya cim buni mo.
- ⁶ Dhalki mo jin eka/ ek̄ jin minu mañ Tapa
 di'd e 'kus buni mo,
 dhali dhan gandal kun kaaka ka 'ban su/
 'kon e me'd buni mo,
- ⁷ mmori/a ri'c jin ricu apo/ kal gi 'kwanin
 tiya mo
 dhali mmadora dora po/ 'kwani mo,
- ⁸ mmodek imalik buni ka jindhiir mo
 dhali unim buni kun sena 'penkapan ka
 makkiyyan tonkuthu'd mo,
- ⁹ mmotor uni gwon dwall 'twa/a 'cesh, gwon
 dwall jin 'kwarkunu mo.
 Yan ta monyca goma ris unim piti kun ta ku
 isin gana/ mo.
 Mañi Tapa mo.

150

- ¹ Mañi Tapa mo.
 Mañi Arungimis e mom piti jin kogu mo.
 Mañi a'di e mo ma balany piti mo jin ca'bki
 dem dem mo.
- ² Mañi a'di gom miin to ma dem dem piti mo.
 Mañi a'di isi ki dhan miiny cam piti jin cana
 a'di mo.
- ³ Mañi a'di ki ko ma poome/ jin dhalu me'd
 mo.
 Mañi a'di ka dhen̄dhenye/ jin 'kon ma shu/i
 'kume'd mo jin buku ki dar ga yi'c mo
 dhala dhen̄dhenye/ mo.
- ⁴ Mañi a'di ka dhen̄dhenye/ jin pinu ki me'd
 mo dhali iiyi imis mo.
 Mañi a'di ka shun dhen̄dhenye/ mo dhala
 bargum mo.
- ⁵ Mañi a'di ki ko ma sahana shu e mo.
 Mañi a'di ki 'kal 'kal ki ko ma sahana shu e
 mo jin tirkunu mo.
- ⁶ Dhalka ris to 'baar mo kun shi/irrkun mo
 mañi Tapa mo.

Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma MATTA mo

Gwo jin Beledhu goma Yesus Kristhos mo

¹ Gwo jin 'kwaru mo mmobele'th gwo mo goma Yesus Kristhos mo jin ta ya/ ma Dawuu'd mo dhali ya/ ma Ibrahiim mo.

² Ibrahiim ta'da baba ma Is/hak mo dhala Is/ hak ta'da baba ma Yakuub mo dhala Yakuub ta'da baba ma Yahuusa mo dhali ikam piti mo be. ³ Dhala Yahuusa ta'da baba ma Paaris mo dhala Saarah mo ka Thamar mo. Dhala Paaris ta'da baba ma Hasruun mo dhala Hasruun ta'da baba ma Araam mo. ⁴ Dhala Araam ta'da baba ma Aminadaab mo dhala Aminadaab ta'da baba ma Nahshuun mo dhala Nahshuun ta'da baba ma Salmuun mo be. ⁵ Dhala Salmuun ta'da baba ma Bu/as ka Rahab mo dhala Bu/as ta'da baba ma Ubiid ka Ra/uuth mo dhala Ubiid ta'da baba ma Yassa mo. ⁶ Dhala Yassa ta'da baba ma Dawuu'd jin ta'da malik mo be.

Dhala Dawuu'd ta'da baba ma Sulemaan ki ash ma Uriyya mo ⁷ dhala Sulemaan ta'da baba ma Rahabaam mo dhala Rahabaam ta'da baba ma Abiyya mo dhala Abiyya ta'da baba ma Aasa mo. ⁸ Dhala Aasa ta'da baba ma Yahushapaath mo dhala Yahushapaath ta'da baba ma Yuram mo dhala Yuram ta'da baba ma Ussiyya mo ⁹ dhala Ussiyya ta'da baba ma Yutham mo dhala Yutham ta'da baba ma Ahaas mo dhala Ahaas ta'da baba ma Hiskiyya mo. ¹⁰ Dhala Hiskiyya ta'da baba ma Manassa mo dhala Manassa ta'da baba ma Aamuun mo dhala Aamuun ta'da baba ma Yushiyya mo ¹¹ dhala Yushiyya ta'da baba ma Yakunya mo dhali ikam piti mo ka tee jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo be.

¹² Dhali 'ko'di mo jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani Yakunya ta'da baba ma Sha/alti/ iil mo dhala Sha/alti/ iil ta'da baba ma Sarubbaabil mo be. ¹³ Dhala Sarubbaabil ta'da baba ma Abihud mo dhala Abihud ta'da baba ma Aliyagiim mo dhala Aliyagiim ta'da baba ma Aasuur mo. ¹⁴ Dhala Aasuur ta'da baba ma Saaduug mo dhala Saaduug ta'da baba ma Akiiim mo dhala Akiiim ta'da baba ma Aliyuud mo ¹⁵ dhala Aliyuud ta'da baba ma Ali/aasar mo dhala Ali/aasar ta'da baba ma Mattaan mo dhala Mattaan ta'da baba ma Yakuub mo. ¹⁶ Dhala Yakuub ta'da baba ma Yuusup jin ta'da kath ma Mariyam mo, Mariyam jin dho'thki'da Yesus mo, a'di jin yukunu gway ka Kristhos mo be.

¹⁷ Wakan 'pena risa nyakum yil 'pena Ibrahiim mo ntaga Dawuu'd mo tani uni

'koni 'kume'd i'ce'dka donon ka nyakum yil mo, dhali 'pena Dawuu'd mo tani ntagi mo jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani 'koni 'kume'd i'ce'dka donon ka nyakum yil mo, dhali 'peni mo jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani ntaga Kristhos mo tani 'koni 'kume'd i'ce'dka donon ka nyakum yil mo be.

Mondho'th ma Yesus mo be

¹⁸ Dhali dho'th ma Yesus Kristhos a'di bu'thki mo yan kansan mo be. Ka ta'dam piti jin ta'da Mariyam karkunu mo goma Yuusup mo tani ntwa/ a/ ki uni 'konuki gam me'd mo tani ayim gamkunu mo ka 'ci mbwa ki Shi/ in Dheleladhelel mo be. ¹⁹ Dhala kathim piti ka Yuusup mo mmotana a'di wathin kar/ e mo dhali mmo'tena a'di bwa mo mmokara yim ki mon'the is mo tani a'di dina gwo mbwa mo mmothoson gwo jin 'kwaru mo mmodhala yim 'peni ki kup mo be. ²⁰ Hili ki a'di dina gwo yansan mbwa mo tani hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki a'di i is ki jan mo mmo/ o gwo mo ki: Yuusup ya/ ma Dawuu'd, dhalki is ki ko/ mo ma mmobudha Mariyam ki ashim pini mo haali/ a'di caan jin bwaakina a'di mo tani a'di 'peni Shi/ in Dheleladhelel mo be. ²¹ Ayim midi dho'th ya/ mo dhali / e mini yer a'di gway ka Yesus mo haali/ a'di midi woth 'kwanim piti 'peni mianthus buni mo be. ²² Aris gwo gwansan bu'thki embul mo mo kun minu thim mo jin ona Tapa ka manci gwom piti kadhamo/ mo ki:

²³ Hili nyaranj gana/ midi bwaa mo dhali dho'th ya/ mo,

dhali gway piti minu yuk ka Imanu/iil mo ('pemen piti jin o'd ka Arumgimis di'd e ana mo). ²⁴ Ka Yuusup merki e mo 'peni mo/ ish e mo tani a'di miiki'd me'd jin kankin ma man'doyu gwo gi Tapa a'di gwo mo. A'di bu'thki a'di mo mmota ashim piti mo be. ²⁵ Hili a'di diki misha yim mo naskina/ ntaga yim dho'thki ya/ mo. Dhali a'di ki yer a'di gway ka Yesus mo be.

2

Mombut jin Bu'a 'Kwani kun Yukayuk mo

¹ Dhala ka Yesus dho'thkunu mo e Pam Beetlaham gi Pa Yahuudiyya ka tee ma Hirodus jin ta'da malik mo tani hili 'kwani kun yukayuk 'peni mom'pesho'k pu'dkin mo e Pa Urushaliim mo mmo/ o gwo mo ki: ² Mane a'di jin dho'thkunu mo mmota malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? Haali/ aman parkina acul piti e mo e mom'pesho'k mo dhali aman iikina mo mmolunj a'di mo be. ³ Ka Hirodus jin ta'da malik cikki gwo yansan mo tani a'di mur ma du mo dhali aris 'kwani gi Pa Urushaliimi 'baar mo nyakki a'di mo be. ⁴ Dhali a'di ki tul aris igasiis kun can is mo dhali iman'kwar to gi 'kwani mo.

A'di ki dot̄ uni gwo mo gom mo jin minu dhodha Kristhos nycine/ mo. ⁵ Dhali uni ki tor a'di gwo mo ki: E Pam Beetlaham e Pa Yahuudiyya mo, haali/ wakan a'di ta gwo jin 'kwarkin ma manci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo ki:

⁶ Dhali /e, ayy Beetlaham, e bampa/ Yahuudiyya mo tani /e yisa pisina e bwaman 'kwani gi itapa gi 'Kwani Yahuudiyya mo, haali/ 'peni /e mo tani amanjiya ji midu pu'du/ mo, a'di jin midu hil 'kwanim pem ma Israyiil mo be.

⁷ Yan'ko'd Hirodus ki yuk 'kwani kun yukayuk mo ka kwal is mo dhali dot̄ gwo 'peni uni goma tee jin pikin ma cul mo. ⁸ Dhali a'di ki hash uni e Pam Beetlaham mo mmo/o gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali n̄ap gwo ka kar/ e goma 'ci mo, dhali ki um mini gam a'di mo tani guyaa/ gwo mo ki aha/ si'da/ mina yaku/ mo dhali luŋ a'di mo be. ⁹ Ki uni cikki gwo 'pena malik mo tani uni iikin e bway buni mo, dhali hili, acul jin parkina uni e mo e mom'peso'k mo tani yaki'di uni ibwambor mo ntagi a'di pu'dki'd mo mmodosh apo/ mo jin din ma 'ci nycine/ mo be. ¹⁰ Ki uni parkina acul e mo tani uni 'kunykina bwa mo ka daran du ki dhan bwan 'kunyga/ mo. ¹¹ Dhali ki uni iiki bway bwan gu'b mo tani uni parkina 'ci e mo nyakka Mariyam jin ta kum mo dhali uni ta'kkina 'ches mo dhali luŋ a'di mo. Dhali yan'ko'd uni ki ka'd tom buni gun ish kumma/ 'twa/ mo tani uni ki ci a'di to kun cinu ki me'd mo, 'dolkon gana/ mo dhala 'bicajwaha mo dhala 'bi'c cwa jin yuku ka murr mo be. ¹² Dhali uni rumkunu ki gwo ki jan mo mmo'koki doka Hirodus mo. Uni iikin ki bway bampam bunin gana/, mo ki bwaya kamu/ mo be.

Hirodus Palki Mii mo Mmo'kosha Yesus mo

¹³ Dhali ki uni iikin mo tani hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki'da Yuusup i is mo ki jan mo dhali o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo ma, dhali susa 'ci dhali kum mo dhali soyi mo e Pam Masir mo dhali 'koyi mmun mo ntagi aha/ mina tor /e gwo mo, haala Hirodus muru'di n̄apa 'ci mmo'ce'd a'di sho'k mo be. ¹⁴ Dhali a'di cuiki mis mo dhali susa 'ci mo dhali kum mon'thiny mo dhali ii Pam Masir mo. ¹⁵ Dhali uni 'kokin mo mmun ntagi jwa ma Hirodus mo. Yansan miikunu mo mmothim gwo jin ona Tapa ka manci gwom piti kadhama/ mo ki: 'Peni Pam Masir mo tani aha/ yukkina ya/m pem mo be.

¹⁶ Yan'ko'd ka Hirodus ki a'di parki mo e ki a'di he'kkunu e ki 'kwani kun yukayuk mo tani a'di dak ma nyor bwa me'd mo dhali

a'di ki hash gwo mo dhali 'kosh ucingwath jwa 'baar mo kun 'kon e Pam Beetlaham mo dhali e bampa/ kun 'kon ka kukul is mo kun 'kona yil susu/ mo dhali kun 'kona bor mo me'd gwo jin da/ arkina a'di 'peni 'kwani kun yukayuk mo. ¹⁷ Wakan a'di thimkunu mo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo jin ta'da Irmiya mo ki: ¹⁸ 'Twa/ cikku mo e Pa Rama mo mmomiya cinthar mo dhali kony jwa jin gwonu ki jabu'th mo, aRahiil gwoki'd mo gom uci ma yim mo. Ayim ushki'd mo ki a'di minu malas mo, haali/ uni mini 'koki 'ko dok/e mo be.

¹⁹ Hili ka Hirodus wuki'd mo tani hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki'da Yuusupi is ki jan mo e Pam Masir mo mmo/o gwo mo ki: ²⁰ Cuyi mis mo ma dhali susa 'ci dhali kum mo, dhali iiyi e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiil mo haali/ uni gwansan kun n̄apkina 'ci mondiki/em piti mo mmo'kosh mo tani uni wukin mo be. ²¹ Dhali a'di cuiki mis mo dhali susa 'ci dhali kum mo dhali ii mo e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiil mo be. ²² Hili ki a'di cikki gwo ka Arkilaawus ta tapa apo/ Pa Yahuudiyya mo e mo gi com ka Hirodus mo tani a'di ko/ ki is mo mmoya mo dhali a'di rumkunu ki gwo ki jan mo tani a'di yaki'd mo e Pany Jalil mo be. ²³ Dhali a'di yaki'd mo mmo'ca'b e 'penkuman bampa/ jin yuku ka Naasira mo. A'di jin ta gwo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo ki a'di minu thim mo ki: A'di minu yuk ki wathi/ gi Pa Naasira mo be.

3

Gwo jin Cin ma Yohaana jin Ta'da Manmiya Mii ki Yi'de/ mo

¹ Dhali ka tee gwansan Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ pu'dki'd mo mmo'ci gwo mo e bwaasho gi Pa Yahuudiyya mo mmo/o gwo mo ki: ² Ricci adu is mo ma haali/ Bampa/ gi Momis midu pu'd ki 'dishe/ mo be. ³ Haali/ a'di yansan ta a'di jin okunu ka manci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo jin ta'da Ishaya ki a'di o gwo mo ki: 'Twa/ gi jan 'de/ mmocuu gwo em bwaasho ki:

Thosoni bway gi Tapa mo ma.

Kari bway piti ka kar/ e mo.

⁴ Dhala Yohaana a'di hi'thki'da mur kalman mo dhali waakan mo e empad piti mo, dhali ton'tem piti jin shwana a'di mo tani ta'da kuuyu/ dhala dham eya kur mo be. ⁵ Yan'ko'd aris 'kwani 'baar mo iikin ka piye/ mo e a'di mo 'peni Pa Urushaliim mo dhali 'peni bampa/ Yahuudiyya 'baar mo dhali e bampa/ 'baar mo kun 'kon ka kukul is mo e Yi'den Kumma/ Uurdun mo be. ⁶ Dhali uni 'kokunu mo mmomii ki yi'de/ ki a'di mo e

Yi'deŋ Kuma/ Uurdun mo mmopikina uni gwo gom miinthus buni mo be.

⁷ Hili ki a'di parki 'Kwani Parisiyiin e mo dhali 'Kwani Sadukiyyiin pu'dkin mo e mo gi miinuwa mii ki yi'de/ mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um ucin tasha/. Aja rum um ki gwo mo mmoso mo 'pena nyor jin midu pu'du/ mo? ⁸ Kali maman gana/ adho'th mo ma jin midu ha me'd ki mo jin rijuwa du is mo ⁹ dhali dhalku/ ki tel gwo 'pen mo mmo/o gwo mo e is bum ki: Ana tana ga Ibrahiim jin ta'da ababam bana mo. Haali/ aha/ tora um gwo mo ka Arungimis mishi war wosh gwansan mmo'de'k uni mmota uci ma Ibrahiim mo be. ¹⁰ Hili shwane/ athurmany a'di 'thikunu mo eya birman cwa mo. Wakan mo tani aris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki dho'th maman mo tani uni jepkunu ka 'cesh mo dhali minu taci o'd mo be.

¹¹ Aha/ miikina um ki yi'de/ gom mo gi minu rica du is mo, hili a'di jin midu yayu/ i'ko'di aha/ mo tani a'di ca'd ki aha/ mo dhala ppam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmokal uni mo. Hili a'di midu mii um ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki o'd mo be. ¹² Dhali tonkar shem piti mmo'dash to mo tani di'di me'd piti mo dhali a'di midu dhelel ja'dam piti mo dhali a'di midu tul emen pos is mo e bwan themes mo, hila 'pi'b mina a'di ci'th ki o'd jin midu mol us mo be.

Mo jin Miinuwa Yesu ki Yi'de/ mo

¹³ Yan'ko'd Yesu pu'dki'd mo 'peni Pany Jalil e Yi'deŋ Kuma/ Uurdun eya Yohaana mo ki a'di minu mii ki yi'de/ ki a'di mo be. ¹⁴ Yohaana a'di ur a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ mina mii ta gi mo gi miinuwa mii ki yi'de/ ki / e mo dhali / e pu'dkini aha/ kan mo 'taa? ¹⁵ Hila Yesu thok a'di gwo mo ki: Dhalki a'di miinu mo wakan shwane/ haali/ a'di wakan jin midu ha me'd mo gom ana mmothima ris mo ma kar/ e mo. Dhali yan'ko'd a'di gamki gwo me'd mo be. ¹⁶ Dhali ka Yesu miikunu ki yi'de/ mo tani a'di cuki mis ki jahanne/ 'peni yi'de/ mo dhali hili, momis ka'dkunu mo dhali a'di parki Shi/in ma Arungimis e mo mmothulu/ me'd gurko/ mo mmo'ca'ba po/ a'di mo be. ¹⁷ Dhali hili, 'twa/ 'peni momis o gwo mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enka/ mo dhali e a'di mo tani aha/ 'bora bwa mo be.

4

Mo gi Paluwa Yesu mo

¹ Yan'ko'd aYesu a'di urkina Shi/ in ka piye/ mo e mombwaasho mo dhali a'di palkina tapa ma ruma 'cesh mo be. ² Dhali a'di ga/ ki to mo ka cim ma issu/ montee mo dhali ka cim ma issu/ mon'thiny mo dhali yan'ko'd mo tani a'di 'kosha te/ mo be.

³ Dhali amanpal a'di pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Wakki/ / e ta Ya/ ma Arungimis mo tani kani wosh gwansan gwo mo ma mmowar ki tonte/ mo. ⁴ Hili a'di thok a'di gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki:

Wathi/ midu diki di ki e jasi gom tonte/ a'di 'de/ mo

hili ki gwo 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun piyin mo 'peni 'twa/ ma Arungimis mo be.

⁵ Yan'ko'd tapa ma rum a'cesh ki sus a'di mo e 'penkuman bampa/ jin kogu mo dhali a'di ki kar a'di eya liman gu'b gi mondheleladhelel mo ⁶ dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ / e ta Ya/ ma Arungimis mo tani biti is pini ka 'cesh mo ma haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

A'di midu ci iman'doyu gwom piti mo mmoji / e mo,

dhali,

E me'd buni mo tani uni mini 'de'k / e mo, isi ciki/ ki / e mina sho'k pini diki torosha po/ wosh mo be.

⁷ Yesu o a'di gwo mo ki: Dok/ e gwo 'kwarkunu mo ki: / E mini diki pal Tapa Arungimis pini mo. ⁸ Dok/ e tapa ma ruma 'cesh ki sus a'di mo e 'kuwosh jin turatur kagahara mo dhali mmo'tor a'di aris bampa/ gi mony'ceshi 'baar mo dhali monycam buni mo be. ⁹ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aris uni gwansani 'baar mo tani miga/ ci / e mo be wakki/ / e mini bita 'cesh mo dhali luŋ aha/ mo be. ¹⁰ Yan'ko'd Yesu ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma, Setaan, haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

/ E mini luŋ Tapa Arungimis pini mo, dhali a'di 'de/ mo tani mmuna / e mii to mo be.

¹¹ Yan'ko'd tapa ma ruma 'cesh ki dhal a'di 'pen mo dhali hili, iman'doyu gwo pu'dkin mo dhali mii a'di to mo be.

Yesu Telki Mii ma Tu'c Piti 'Pen mo

¹² Dhali ki a'di cikki gwo ka Yohaana karkunu eya sijn mo tani a'di pu'dki'd mo e Pany Jalil mo be. ¹³ Dhali a'di dhalki Pa Naasira 'pen mo dhali ya mo dhali ca'b mo e Pan Kapranahuu mo e shemen yi'de/ gi bampa/ gi Pan Sabuluun mo dhali Pan Naptaali mo be. ¹⁴ A'di ta gwo jin okunu ka manci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya, a'di jin minu thim mo ki:

¹⁵ E Pan Sabuluun mo dhali e Pan Naptaali mo tani

'kup ki shemena gap jin 'cithu/ Yi'deŋ Kuma/ Uurdun mo, e Pany Jalil gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani

¹⁶ 'kwani kun 'kokin mo e bwaman mond-hurumi'd mo tani

uni parki dhan moykush e mo, dhali e uni gwansan kun 'kokin mo e bampa/ mo dhali eya la wu mo tani

monkush 'twaḱkunu mo mo be.

¹⁷ Pena tee caan mo tani Yesus telki gwo 'pen mo mmoḱi gwo mo mmo/o gwo mo ki: Rici adu is mo ma haali/ Bampa/ gi Momis a'di pu'dki'd mo be.

Yesus Yukki Imanciḱ A'di Gwo Itwa/a/ mo

¹⁸ Me'd jin yakina a'di e shemena gap ma al ma Jaliil mo tani a'di parki 'kwanin tiya e isu/ mo kun tana kam mo, Simaan jin yuku gway ka Buterus mo dhala Andaraawus jin ta'da kam piti mo mmobitkina uni a'thi/ a/ al mo, haali/ uni ta imancesh to yi'de/ mo be. ¹⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma dhali aha/ mina dhu um ki imanbu'th 'kwani ki gwo mo be. ²⁰ Dhali ki jahanne/ uni dhalkina 'thim buni 'pen mo dhali bath a'di isho'k mo be. ²¹ Dhali ki a'di yaki'd mo 'peni mun mo tani a'di parki 'kwani su/ e mo kun ta ikam mo si'da/, Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo e bwam ma kur buni nyaḱ ka Sabadi jin ta'da ababam buni mo mmoshowa 'thim buni mo, dhali a'di ki yuk uni mo. ²² Dhali ki jahanne/ uni dhalkina kur buni 'pen mo dhali ababam buni mo, dhali bath a'di nsho'k mo be.

Yesus Ciki Gwo mo dhali Waḱa/ Waḱ mo

²³ Dhali a'di yaki'd mo e Pany Jaliili 'baar mo tani a'di tori gwo mo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmoḱi gwom 'borga/ gom Bampa/ mo dhali mmowaḱa ris 'bathi 'baar mo dhali aris isa nyor kun 'koshi 'kwani mo be. ²⁴ Wakan gwo gom a'di yaki'd ki lala'th ki tur mo e Pan Suriyya mo dhali uni suskina ris 'kwani e a'di kun 'bathan mo, uni gwansan kun doru ki isa nyor mo dhali ki isa nyor kun woci is she/ mo dhali kun bu'th ma rum thus mo dhali aris uni kun wu gampan mo dhali aris uni kun mutta/ is mo dhali a'di ki waḱ uni mo be. ²⁵ Dhali awaambuhany 'kwani caaca 'peni Pany Jaliil bathki a'di m'pen mo dhali 'peni Pan Dekapolis mo dhali 'peni Pa Urushaliim mo dhali 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni bwampo/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo be.

5

Gwo jin Toru e 'Kuwosh mo

¹ Mmohilkina a'di awaambuhany 'kwani mo tani a'di seki bway 'kuwosh jin turatur mo dhali ki a'di ca'bki'da 'cesh mo tani imanciḱ a'di gwo pu'dkini a'di mo be. ² Dhali a'di ki ka'd 'twam piti mo dhali tor uni gwo mo mmo/o gwo mo ki:

'Ban jin 'Boruwa 'Bor Mii mo

³ Mom'bor mii gom uni gun hatha'ko'd e shi/in mo, gom bampam buni ta ji gi momis mo be.

⁴ Mom'bor mii gom uni gwansan kun gwokin mo, ki uni minu malas mo be.

⁵ Mom'bor mii gom uni gun 'thup ma du mo ki uni mini gam mal ma 'cesh mo be.

⁶ Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'koshate/ mo dhali kun butha te/ miinjkar/e mo ki uni minu kap mo be.

⁷ Mom'bor mii gom uni gun miimii mo ki uni mini gam momiimii mo be.

⁸ Mom'bor mii gom uni gun dhelel ma du mo ki uni mini para Arungimis e mo be.

⁹ Mom'bor mii gom uni gun dhuna dhu ka ku'th is mo ki uni minu yuk ki iya/ ma Arungimis mo be.

¹⁰ Mom'bor mii gom uni gwansan kun toju bwa mo gom gway gi miinjkar/e mo, gom bampam buni jin tana uni mo tani ta ji gi momis mo be.

¹¹ Mom'bor mii gom uni ki 'kwani mini sor um mo dhali to'c um bwa mo dhali wal gwo sora shigga/ apo/ um mo gom gway pem mo be. ¹² Kunyi bwa mo ma dhali 'bori bwa mo, haali/ tom bum gun tana um gun ish kumma/ mo e momis mo tani uni ekkin mo, haali/ wakan 'kwani toci imanci gwo ma Arungimis bwa kadhamo/ mo uni gun 'koni twa/a/ ki um mo be.

'Donkoro/ dhali Monkush

¹³ Um tana 'donkoro/ gom mony'cesh mo. Hili waḱka 'donkoro/ midi this montanjar piti e mo tani a'di midi mish 'bala'th kata mo? A'di diki ha me'd mo dok/ e gom toj kamu/ mo, hili isi ciki a'di minu bita sho mo dhali minu yap ki sho'k gi 'kwani mo be.

¹⁴ Um ta monkush gi 'kwaniny'cesh mo be. 'Penkuman bampa/ caan jin ka'bkunu mo e 'kuwosh mo tani a'di molu ba'k mo be. ¹⁵ Walla ki 'kwani ci'thkina lamba/ mo tani uni kum a'di 'kup ki toj'kul bwa mo 'taa? Hili uni ki kar a'di e tirkina/ mo dhali a'di ki ci monkush e gu'bi 'baar mo be. ¹⁶ Dhalki monkush bum kushi mo mo wakan mbwam-bori 'kwani mo, ki uni mini par miim 'boron bum e mo dhali ci monyca ka Babam bum jin di'd e momis mo be.

Yesus Tori Gwo gom Gwonjan jin Cinu mo

¹⁷ Dhalku/ ki tosh ki aha/ pu'dkina mo mmopuu gwonjan jin cinu mo dhali imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo. Aha/ pu'dkina mo mmopuu uni mo yisa, hili mmothim uni mo be. ¹⁸ Haali/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: ntagi momis dhali mony'cesh uni mini pe mo tani walla ari businyan gwo walla 'pisiran gwo mo tani uni mini 'koki pe mo 'peni gwonjan jin cinu mo ntagi uni 'baar mo minu thim mo be. ¹⁹ A'diyin jin midi 'ce'd gwonjana 'de/ 'peni

uni gwansan kun 'kwarkunu mo kun pisin mo dhali tor 'kwani gwo wakan mo si'da/ tani a'di minu yuk ki a'di jin pisapis mo e Bampa/ gi Momis mo. Hili a'di jin mii uni mo dhali tor gwo ki uni mo tani a'di minu yuk gway ki a'di jin caaca mo e Bampa/ gi Momis mo be. ²⁰ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki isi ciki/ miinjkar/ em bum mo mini bol ku gi iman'kwar to e mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo tani um mini mol cic e Bampa/ gi Momis mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Gwo ma Nyor mo

²¹ Um cikki gwo jin onu 'peni 'kwanin dhamo/ ki: /E mini mii dhalku/ ki 'kosha 'kosh mo, dhali a'di jin 'koshki'da 'kosh mo tani a'di mididi 'dapi gwon dwall mo be.

²² Hili aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ ki ji gi mii'da nyor ka kam piti mo tani a'di mididi 'dapi gwon dwall mo be. A'diyin jin soro'da kam piti mo si'da/ mo tani mididi 'dapi gwon dwall e montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali a'diyin jin mididi o /e gwo mo ki: /E ta pus mo tani, a'di mididi 'dapi mo ma al o'd mo be.

²³ Wakan wakki/ /e ki guyu/ tom pini jin cinu ki me'd mo apowa gwa'a/ mo dhali /e ki ka gwo e ka kam pini dina toj kamu/ apo/ /e mo tani ²⁴ dhalki tom pini jin cina /e ki me'd mo mbwambor ma gwa'a/ mo dhali yaku/ mo, mmogwama gwam ntwa/a/ mo nyakka kam pini mo dhali yan'ko'd yayu/ mo dhali ci tom pini jin cinu ki me'd mo. ²⁵ Miiyi amugu ki jahanne/ mo nyakki a'di jin yer / e is ki gway mo ki um 'kon mo mmo/ii ka yiha/ mo e bway mmowall gwo mo nyakki a'di mo, isi ciki/ amanyer /e is ki gway mididi bitki / e mo e me'd ma mandwall gwo mo dhali amandwall gwo mo a'di mididi ciki /e ka manji mo mo dhali /e minu kar eya sijin mo be. ²⁶ Ka jin gana/ aha/ ona /e gwo mo ki /e mini mol 'ba/ piyu/ ka piye/ ki sule/ mo ntagi /e mini ciya maliim jin 'ko'd mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Mii jin Miinu Miinyal mo

²⁷ Um cikki gwo jin onu ki: Dhalku/ cal ki mii mii mo ma. ²⁸ Hili aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni gun hili 'kup ki up mo mmo'dap e mo tani ki jahanne/ uni miiki miinyal nyakki up mo eya dum buni mo be. ²⁹ Wakki/ e ma bim poros pini tu'c /e mo mmomii miinthus mo tani buki a'di ka piye/ mo ma dhali biti a'di asho mo haali/ a'di 'boro'd gom /e mo mmothis bungwar is gi 'ban is pini kam/ e mo jin mina bungwar is pini ka 'bimpil diki ya e mo ma al o'd mo be. ³⁰ Dhali wakki/ me'da bim poros pini mididi tu'c /e mo mmomii miinthus mo tani 'cithi/ a'di mo ma dhali yipi a'di asho mo haali/ a'di 'boro'd gom /e mo mmothis bungwar is gi 'ban is

pini kam/ e mo jin mina bungwar is pini ka 'bimpil diki ya mo e mo ma al o'd mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Mii jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo

³¹ A'di onu si'da/ ki: A'diyin jin mididi dhal ashim piti 'pen mo tani dhalki a'di thosoni'da warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo. ³² Hili aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ gun dhalki up buni 'pen mo hili isi ciki/ jasi gom gwo gi miinyal mo tani uni dhu uni ki imanmii miinyal mo dhali a'diyin jin mididi mash a'bom jin dhal ma kathim piti 'pen mo tani a'di si'da/ miiki miinyal mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Gwo jin Thulu Me'da Po/ mo

³³ Dok/ e um cikki gwo jin onu mo ki 'kwanin dhamo/ ki: /E mini dhalku/ ki mii thul me'da po/ gwo mo mmo/ o is ka tor mo, hili thimi gwo e Tapa mo a'di jin thula /e gwo me'da po/ mo mmo/ o mo. ³⁴ Hili aha/ ona um gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki mii thul me'da po/ mo mmo/ o mo ki sule/ mo ma, walla gom momis mo haali/ a'di ta'da kursi ma Arumgimis mo be, ³⁵ walla gom mony'cesh mo haali/ a'di ta mondhu sho'k piti mo, walla gom Pa Urushaliim mo haali/ a'di ta 'penkuman bampa/ ma Malik jin ca'd mo. ³⁶ Dhali dhalku/ ki mii thul gwo me'da po/ mo mmo/ o mo gom 'kup pini mo haali/ /e molona mur'kup tal 'denj kamu/ war mo mmota gi kush mo walla mmota gi 'thi/ mo. ³⁷ Dhalki gwom pini jin ona /e mo mididi ta jasi anynye mo walla yisa mo. Ma e toj kamu/ jin mar mii yan is mo tani uni pu'dkin 'peni tonthus mo be.

Mo/en gom Uni gun Ta 'Kup mo

³⁸ Um cikkin a'di jin onu ki: Ki e gom e mo dhali ki she/ gom she/ mo tani ³⁹ hili aha/ ona um gwo mo ki: Dhalku/ ki roc a'di jin ta thus mo. Hili wakki/ jan 'denj kamu/ mididi dor /e e 'ban 'peshe/ ma bim poros mo tani tu'kki a'di 'bana kamu/ si'da/ mo ma. ⁴⁰ Dhali wakki/ wathin 'denj kamu/ mididi su /e mo dhali bu'th burriyem bwaman pini mo tani dhalki a'di bu'th jam po/ si'da/ mo ma. ⁴¹ Dhali wakki/ wathin 'denj kamu/ kan /e gwo ki 'bi'th mo mmoya ki natgin 'de/ mo tani yayi nyakki a'di mo ki natgini su/ mo. ⁴² Ciki a'di jin dotki to 'peni /e mo dhali dhalku/ ki ush a'di jin mididi bar to kal 'peni / e mo.

⁴³ Um cikkin a'di jin onu ki: /E mini en amannyak ca'b pini mo dhali shi/ 'kup pini i e mo. ⁴⁴ Hili aha/ tora um gwo mo ki: Eni uni gun ta 'kup ki um mo ma dhali 'thoyi gom uni gwansan kun toci um bwa mo. ⁴⁵ Wakan ki um mini ta iya/ ma Ababam bum jin di'd e momis mo, haali/ a'di tu'cki'da tentem piti mmosul apo/ 'kwani kun to thus ki thus mo

dhali apo/ uni kun ta 'kwaniŋ gana/ mo, dhali a'di ki hashha sho'k apo/ 'kwani kun ta kunŋ kar/ e mo dhali apo/ uni gun 'koki ta kunŋ kar/ e mo be. ⁴⁶ Haali/ wakki/ um ki en uni gwansan kun eni um mo tani tom bum kun mina um gam gom mii gi wakan mo tani mini wakata mo sa/? 'Kona imantera thulpa/ ki mii mii jin nyaka'd kan mo 'taa? ⁴⁷ Dhali wakki/ um ki the jasi iwaŋ bum me'd mo tani mii jana imiina / e ki nyanye/ mmobol cin tiya e mo? 'Kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ki mii mii jin nyaka'd kan mo 'taa? ⁴⁸ Wakan um mini mii ta unim 'borgaŋ gana/ mo me'da Ababam bum jin di'd e momis jin ta a'dim 'borgaŋ gana/ mo be.

6

Yesus Torki Gwo gom To jin Minu Ci 'Kwani kun Hatha'ko'd mo

¹ Jiyi miiny jarom bum jin mina umi bot mo mbwambori 'kwani mo mmomina uni mish um mo haali/ ŋ'ko'd mo tani um mini ta gi to jin ish kumma/ yisa 'pena Ababam bum jin di'd e momis mo.

² Wakan si'da/ ki /e mini ci to jin cinu gom 'kwani kun hatha'ko'd mo tani dhalku/ ki kowa poome/ mo mbwambori /e mo me'd 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo kun miiki to mo e gu'b gi montul is mo dhali e bway tur kun iinu mo ki uni mina 'kwani imanŋ mo. Ka jinŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni gun ish kumma/ mo be. ³ Hili ki /e mini ci to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo tani dhalku/ ki dhal me'da cam pini mmomish me'da bim poros pini mmomiina a'di to mo ⁴ wakan ki tom pini kun cina /e gom 'kwani kun hatha'ko'd mo minu mii ki kup mo, dhala Ababam pini jin mishki'da ris to gun miinu ki kup mo tani mididi ci /e to kun mini ish kumma/ mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Mon'tho mo

⁵ Dhali ki /e mini 'tho mo tani /e mini mii dhalku/ ki mii me'd 'kwani kun ta imanhe'k e mo haali/ uni eni mondosh mo dhali 'tho mo e gu'b gi montul is mo dhali e mo jin 'ci'ha/ bway tur mo ki uni mina 'kwani mish mo. Ka jinŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni kun ish kumma/ mo be. ⁶ Hili ki /e mini 'tho mo tani yayi gu'b pini mo dhali muthi acampur mo dhali 'thoyi Ababam pini mo, a'di jin 'konuki tor eya tente/ mo, dhali Ababam pini, a'di jin mishki to gun 'kon ki kup mo tani mididi ci /e to gun ish kumma/ mo be.

⁷ Dhali eya 'thom bum mo tani dhalku/ ki roth gwo apo/ mo gun 'ko bwa 'te/ mo me'd 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ uni kulumki gwo mbwa mo ki uni minu cik' twam buni ki gwom buni kun ona uni ka ris mo be. ⁸ Dhalku/ ki wa e ki uni mo

ma haali/ Ababam bum mishki a'di jin mina um mii ta mo ntwa/a ki um dotki a'di mo be. ⁹ 'Thoyi wa cikise/ mo ma:

Ababam bam jin di'di momis, dhalki gway pini a'di kogu mo ma.

¹⁰ Dhalki bampam pini a'di yayi'da 'cesh.

Dhali dhalki bwam pini a'di miinu a'cesh mo ma

me'd yan a'di miinu e momis.

¹¹ Ka tee yansan ciyi am tontem bam jin ta ji gi isa yempa/ mo ma.

¹² Dhal am amure/ miinthus bam 'pen mo ma

me'd yan si'da/ dhala aman 'kwani 'pen gun 'kon ka mure/ miinthus bam m'ba/.

¹³ Dhalku/ ki sus am e mo jin palu mo e miinthus.

Hili wo'hi/ aman 'peni wathin thus mo ma.

¹⁴ Haali/ wakki/ um mini dhal 'kwani gwon dhaŋ buni 'pen mo tani Ababam bum si'da/ mididi dhal um gwon dhaŋ bum 'pen mo be. ¹⁵ Hili wakki/ um 'koki dhal 'kwani gwon dhaŋ buni 'pen mo tani wakan si'da/ Ababam bum mididi diki dhal um gwon dhaŋ bum 'pen mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom To jin Ga/u mo

¹⁶ Dhali ki um mini ga/ to mo tani dhalku/ ki hil mo ki engwamash mo me'd 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo haali/ uni warki jis/em buni mo ki moŋga/ tom buni minu mish ki 'kwani mo. Ka jinŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni kun ish kumma/ mo be. ¹⁷ Hili ki /e mini ga/ to mo tani shupuri 'kup pini ka yin mo ma dhali lami bwam/em pini mo ¹⁸ ki moŋga/ tom pini minu 'koki mish ki 'kwani mo hili ka Ababam pini, a'di jin dinuki tor mo eya tente/ mo, dhali Ababam pini jin mishi to jin di'd ki jinŋ kup mo tani a'di mididi ci /e to jin ish kumma/ mo be.

Mmo/ish Kumma/ e Momis mo

¹⁹ Dhalku/ ki sug to gom is pini mo ma mmo/ish kumma/ mo e mony'cesh yan mo, e mo gun 'kon ma dhurany mo dhali mo gun wuna to gure/ mo mmoshwa mo dhali mo gun 'kona 'kwanin 'di/ mo mmo'ce'd mo mo dhali mmo'kwal to mo be. ²⁰ Hili suki is pini ki to kun ish kumma/ mo e momis mo e mo jin dar ga dhurany mo walla mo jin wuna to gure/ mo mmoshwa to mo dhali e mo jin daru gi 'kwanin 'di/ mo mmo'koki 'ce'd to mo dhali kwal to mo. ²¹ Haali/ mo jin isha tom pini kumma/ mo tani a'di ta mo jin min ma dum pini idi si'da/ mo be.

Alamba/ gi Buŋgwar Is mo

²² E, a'di ta'da lamba/ gom buŋgwar is mo. Wakan wakki/ em pini mididi ca'bki kwany kwany mo tani buŋgwar is pini 'baar mo ka 'bimpil mo tani minu 'tu'd mo ki moŋkush mo be. ²³ Hili wakki/ em pini diki ca'bki

kwany kwany mo tani buɗɗwar is pini 'baar mo ka 'bimpil mo tani minu 'tu'd mo ki mondhurumi'd mo be. Waƙƙi/ monƙush jin di'd e /e dhurumi'd mo kan tani dhan mondhurumi'd 'ka'da miyya!

Mmo/anan Is mo

²⁴ Wathin 'deɗ kamu/ yisa di'da jin midu mish miyya tu'c gom tapa isu/ mo: haali/ a'di midu mi shi/ jan tal 'deɗ kamu/ i e mo dhali ena kamu/ mo walla ilu/ a'di midu bu'th jan 'deɗ kamu/ ka bor mo dhali waƙ jaɗ kamu/ mo be. Um moli mi Arumgimis to mo dhali mi to gun tanu pa ki pa mo.

²⁵ Wakan aha/ tora um gwo mo ki dhalku/ is ki anan mo gom monƙ'koki/em bum mo ma walla gom tonƙe/ jin mina umi shwa mo walla gom to jin mina umi pi mo walla gom buɗɗwar is bum mo gom to jin mina umi hithi is mo. Dina mondiki/e ki bol tonƙe/ e mo 'taa? Dhali buɗɗwar is ki bol burriɗye/ e mo 'taa? ²⁶ Hili 'kup ki 'dii kun pen e mis mo ma. Uni 'koki si to mo walla 'koki 'ciɗ to mo walla 'koki tul to is mo e bwan themes mo tani dhali hili Ababam bum jin di'di momis mo tani a'di thipki uni mo be. 'Kona um ki ta 'kwani kun 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo mmobol uni e mo 'taa? ²⁷ Dhali wathi/ jana di'di bwam um mo jin midu anan is mo dhali jin midu mish ganan mondiki/ em piti 'ba/ mo? ²⁸ Dhali atinta anana um is mo gom burriɗye/ mo? Kulumi gwo ibwa mo ma gom jandin to kun 'kona piƙe/ mo mmocakina uni mo. Uni 'koki miyya tu'c mo walla sura thus mo be. ²⁹ Hili aha/ tora um gwo mo, goma Sulemaan e monycam piti 'baar mo tani a'di dinuki hi'th ki burriɗye/ jin waki jandin 'de/ 'peni uni gwansan mo be. ³⁰ Hili waƙƙi/ Arumgimis ki hitha sho ki burriɗye/ wakan mo e bwaasho mo tani uni gun 'kokin mo shwane/ dhali ka'thamo/ 'kwani ki ta'k uni e mo/o'd mo tani bakata 'te/ mmina a'di diki hi'th um ki burriɗye/ ki nyanye/ mo, ayy um 'kwani kun gwa'da monƙam gwo is ki gwa'd mo kan? ³¹ Wakan dhalku/ is ki anan mo ma mmo/o gwo mo ki: Atinta mmina ana ishwa mo? walla, Atinta mmina ana ihithi is mo sa/? ³² Haali/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ɗaƙkina ris to gwansani 'baar mo, dhali Ababam bum jin di'di momis mo tani a'di mishki a'di jin mina umi mi to gi uni 'baar mo be. ³³ Hili simmi bampam piti e nƙwa/a/ mo ma dhali mo ma ƙar/em piti mo, dhali aris to gwansani 'baar mo tani uni mini ta kum bum si'da/ mo be.

³⁴ Wakan dhalku/ is ki anan mo gom ka'thamo/ mo haala 'thamo/ midu anan is mo gom is piti mo. Dhalka tee ki is pitin gana/ toci bwa mo mmoteɗa tee mo.

7

Mmodwall kun Tiya Gwo mo

¹ Dhalku/ ki ciɗiɗa ciɗi'th mo ki um minu 'koki ciɗi'th mo. ² Haali/ ki gwo jin ciɗiɗa um ki ciɗi'th mo mmopi mo tani um minu ciɗi'th mo dhali ki mi jin bara um mi mo tani um minu bar ka nyaɗ'ko'd mo be. ³ Atinta mishkina /e businyan to i e ma kam pini mo hili diki mish adhana ƙa'dum jin di'd e e em piniɗ gana/ mo? ⁴ Walla atinta mina /e i/owa kam pini gwo mo ki: Dhalki aha/ guna /e businyan to 'peni em pini mo ma dhali /e ki dhal adhana ƙa'dum /e i em piniɗ gana/ mo. ⁵ /E jin tana he'k e ka he'k e kan mo, buƙi aƙa'dum jin di'di em pini nƙwa/ a/ mo ma dhali yan'ko'd /e mini mish mohil ki 'bore/ mo mmobuƙ businyan to jin di'da kam pini i e mo be.

⁶ Dhalku/ ki ciya 'ka to jin ƙogu mo dhali dhalku/ ki biɗ dhemam bum mbwambori ƙuthar mo, hili isi ciki/ ki uni mini sa uni ki sho'k mo dhali tu'k mo mmo'kosh um mo be.

Doɗi ma, dhali Simmi Mii E mo, dhali Nagkani mo

⁷ Doɗi to mo ma dhali a'di minu ciƙi um mo be. Simmi mi e mo ma dhali um mini gam a'di mo be. Nagkani anagkan ki me'd mo ma dhali a'di minu ƙa'd ki um mo be. ⁸ Haali/ aris uni 'baar mo ka'dete/ 'dete/ kun doɗki to mo tani bu'thki uni mo dhali uni gun simmki mi e mo tani gamki to mo dhali a'di jin nagkanki a'di mo tani a'di ƙa'dkunu a'di mo be. ⁹ Walla wathi/ jana di'di bwam um mo waƙƙi/ ya/m piti doɗ a'di gwo gom maɗƙuthu'd mo tani mina a'di ci a'di wosh mo 'taa? ¹⁰ Walla waƙƙi/ a'di ki doɗ a'di gwo gom wa'c mo tani mina a'di ci a'di tasha/ mo 'taa? ¹¹ Waƙƙi/ um si'da/ kun ta 'kwani kun ta thus ki thus kan mo mishi tom 'boron ci ki uƙim bum mo tani bakata bese/ mmin ma Babam bum jin di'di momis mo diki ci aris to gwansan kun 'boron ki uni gwansan kun doɗki a'di mo si'da/? ¹² Wakan ma to yin jin ona um ki 'kwani mini mi gwo um mo tani miyyi wakan si'da/ gom uni mo ma haali/ gwo yansan ta gwonƙan jin cinu mo dhali gwo gi imanƙi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be.

Campur jin Nyuthanyu'th mo

¹³ Ciƙi um mo ma e bway jin nyutha 'twaman ki nyu'th mo haali/ acampur a'di waɗgala waɗgal mo dhali bway a'di 'disha mi mo e mo jin shunu mo e mo jin 'ce'du sho'k mo dhali uni gwansan kun ciƙin e a'di mo tani tana ris ka ris mo be. ¹⁴ Haali/ acampura nyu'thga/ mo tani dhali bway mo tani a'di diɗa mi mo jin shunu mo e mondiki/ e mo dhali uni gwansan kun gamki a'di mo tani 'koni daƙa/ mo be.

8

Aris Cwa Uni Mishu ki Maman Buni mo be

¹⁵ Jiya imançi gwonthus ki e ki 'bore/ mo ma uni gun pu'dkin mo e um mo mmohitha mur ka'bali is mo, hili e bwaman ma du mo tani uni tana wu gun pitili to ki she/ mo be. ¹⁶ Um mini mish uni ki maman buni mo. Amura'th minu ho mo 'pena 'de/ mo 'taa? walla pu/ 'pena liṭ mo 'taa? ¹⁷ Wakan aris cwa kun 'boron mo tani dho'th maman kun 'boron mo hili cwa kun shi/ashi/ mo tani dho'th maman kun ta thus ki thus si'da/ mo be. ¹⁸ Cwam 'borga/ mol dho'th maman kun shiyin mo walla cwa shigga/ si'da/ mol dho'th maman kun 'boron mo be. ¹⁹ Aris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki dho'th maman kun 'boron mo tani uni jepu ka 'cesh mo dhali ṭaki o'd mo be. ²⁰ Wakan si'da/ um mini mish uni ki maman buni mo be.

²¹ Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun o aha/ gwo mo ki: Tapa, Tapa mo tani mini 'koki ciç mo e Bampa/ gi Momis mo hili jasi a'di jin mii bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo be. ²² Dhali ka cim caan mo tani 'kwani mini ta aris ka ris mo kun mini o aha/ gwo mo ki: Tapa, Tapa, 'kona aman ki o gwo is ki gway pini mo 'taa? dhali ura rum thus ka piye/ ki gway pini mo? dhali miya ris dhan mii kun 'bitha'bi'th ki gway pini mo 'taa? ²³ Dhali yan'ko'd aha/ mina ṭor uni gwo eya tente/ mo ki: Aha/ dinaki mish um ki sule/ mo be. Iiku/ mo 'peni aha/ mo ma, um gun ta imanmii tonthus mo.

Moṅka'b jin Ka'bu Isu/ mo be

²⁴ Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun cikki gwom pem gwansan mo dhali mii uni mo tani uni wana e ki wathi/ jin yuṅayuk mo mmonyan gu'b piti eya po/ wosh mo be. ²⁵ Dhali ka sho'k wolki yi'de/ mo dhali dhana gannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'tham poshki'd mo dhali dor apo/ gu'b mo tani hili a'di diki 'tuḱ mo be haali/ a'di ṅka'bkunu apo/ wosh mo be. ²⁶ Dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun cikki gwom pem mo dhali 'koki mii uni mo tani uni wana e ki wathim pus jin nyanḱi gu'b piti apowa si'b mo be. ²⁷ Dhali ka sho'k wolki yi'de/ mo dhali agannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'tham poshki'd mo dhali dor apo/ gu'b caan mo tani dhali a'di kumki'da 'cesh mo be dhali adhana bar jin caaca shinu is e a'di mo be.

Moshirr ma Yesus mo

²⁸ Dhali ka Yesus 'baarki gwo gwansan mmo/ o mo tani awambuhany 'kwani merkin mo gom gwontor piti mo be ²⁹ haali/ a'di ṭorki uni gwo mo me'd wathi/ jin ta gi moshirr mo dhali yisa me'd iman'kwar tom buni mo be.

Yesus Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo

¹ Ki a'di thulki'd ka 'cesh mo 'peni 'kuwosha turga/ mo tani adhana waambuhany 'kwani kun caaca bathi a'di m'pen mo be. ² Dhali hili wathi/ jin 'kosha monthus pu'dki'di a'di mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e ona bwa mo tani /e mishi aha/ mmodhelel mo be. ³ Dhali a'di ki he'th me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo ma. Dhali ki jahanne/ monthus piti dhelelkunu mo be. ⁴ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Hili /e mini dhalku/ ki o wathin kamu/ gwo mo gom ton ṭal 'de/ yan mo. Hili yaku/ mo dhali ṭor is pini ka gasiis mo dhali ci a'di to jin kan ma Musa gwo mo e gwonḱan mo haali/ a'di ta to jin nyo/i gwo gom 'kwani mo be.

Cinḱina/ ma Mancil ma Askar Iss 'Kwanimpa Mmudhe'd jin Waḱkunu mo

⁵ Me'd jin cinḱina a'di mo e Paṅ Kapranahuum mo tani amancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd mo tani pu'dki'd 'kup ki a'di mo mmonḱap a'di mo, ⁶ dhali o gwo mo ki: Tapa, cinḱinam pem ishki 'ko'da 'cesh ki 'ba'th jin muṭt a'di is mo e pa mo dhali a'di shwan ma ciṣa nyor mo be. ⁷ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina yaku/ mo dhali waç a'di mo be. ⁸ Hili amancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd thoḱ a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ dinaki ha me'd mo jin mina /e yayu/ mo eya galgin gu'b pem mo. Hili oyi jasi gwo mo 'te/ dhali cinḱinam pem minu waç mo be. ⁹ Haali/ aha/ tana wathi/ jin di 'ko'd e moshirr mo. A/ askar 'koni bwam me'd pem mo, dhali ki aha/ ona gwo e jan ṭal 'de/ mo ki: Yaku/ mo tani dhali a'di yaki'd mo. Dhali aha/ ki o gwo e jan ṭal 'deṅ kamu/ mo ki: Yayu/ mo tani a'di yayi'd mo be, dhali e cinḱinam pem ki: Miyyi yan mo ma tani dhali a'di miiki a'di mo be. ¹⁰ Ka Yesus cikki gwom piti mo tani a'di merki'd mo dhali o uni gwansan gwo kun bathi a'di nsho'k gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Jan 'deṅ kamu/ yisa di'da e 'Kwani ma Israyiil jin gamkika/ jin ta'd gi moṅgam gwo is gi wakansan mo be. ¹¹ Aha/ ṭora um gwo mo ki: Ama'diny 'kwani ka ris mini pu'du/ mo 'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bora lunḱu' mo dhali 'ko atharabeesa nyakka Ibrahiim mo dhala Is/ hak mo dhala Yakuub mo e Bampa/ gi Momis mo be ¹² ki iya/ gi Bampa/ gi Momis mo minu ta'k mo e mondhurumi'd jin ta'da 'tum ka 'tum mo tani e mun mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. ¹³ Dhali eya mancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd mo tani Yesus ki o a'di gwo mo

ki: Yaku/ mo ma. Dhalki a'di miinu mo gom /e mo me'd jin gamkina /e gwo is mo be. Dhali ciŋkina/ a'di waçkunu mo eya tee çaan ki e 'kamu'thki'd mo be.

Yesus Waçki'da Mar ma Buŋerus jin Ta'da 'Bomi mo

¹⁴ Dhali ka Yesus ciçki gu'b ma Buŋerus mo tani a'di parki'da mar ma Buŋerus e mo jin ta'da 'bomi mo mmo/isha a'di mmo'batha a'di is ki 'ba'th mo. ¹⁵ A'di ki ta ayim is ki me'd mo dhali 'ba'th dhalki'da yim 'pen mo dhali ayim cuki mis mo dhali mii a'di to mo be. ¹⁶ Ki mom'pimpili/ mo tani uni kalki 'kwani i a'di mo aris uni gun bu'th ma ruma 'cesh mo dhali a'di ki ura rum thus kun nyo/ on ka piye/ mo ki gwo mo dhali a'di ki waç uni 'baar mo kun 'kokin mo mmo'ba'th mo be. ¹⁷ Dhali a'di yan ta gwo jin minu thim mo me'd gwo jin okin ma mançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya mo ki: A'di kalki isa nyor bana mo dhali kalki aris 'ba'th jin 'koshki ana mo be.

Uni kun Mini 'Taki Baḥa aYesus Nsho'k mo

¹⁸ Dhali ka Yesus parki'da waambuhany 'kwani e kun 'kamki a'di mo tani a'di kanki gwo mo mmoya mo mmo'ciḥa/ gap ki 'bana kamu/ mo be. ¹⁹ Dhala man'kwar to pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Amanŋor Gwo, aha/ mina baḥ /e nsho'k mo e mo 'baar mo jin mina /e iya mo. ²⁰ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Amaŋ uni ta gi jis mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani uni ta gi gu'b mo. Hili, Ya/ gi 'Kwani mo tani a'di dar gi mo mo mmokar 'kup piti nycine/ mo be. ²¹ Dhala mançiŋ gwoŋ kamu/ o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ yana nṯwa/a/ mo mmokana babam pem mo. ²² Hila Yesus ki o a'di gwo mo ki: Baḥi aha/ m'pen mo ma dhali dhalki jwa kan çeny jwam bunin gana/ mo.

Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo

²³ Dhali ki a'di ciçki'd e bwaakur mo tani imanciŋ a'di gwo baḥki a'di isho'k mo be. ²⁴ Dhali hili adhana punthar 'tham caaca cuki mis mo e bwam yi'de/ mo, wakan dhala kur a'di borkunu mo ki yi'de/ jin bir bakal mo. Dhali hili a'di ishki e mo be. ²⁵ Dhali uni iikin mo mmomer a'di e mo mmo/o gwo mo ki: Woḥi/ awoḥ mo ma, Tapa. Ana 'ce'da sho'k mo be. ²⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta ko/ka um is mo kan, ayy um 'kwani kun gwa'da moŋgam gwo is ki gwa'd kan mo? Dhali yan'ko'd a'di ki cu mis mo dhali kucur 'tham ki gwo mo dhali yi'de/ mo dhali adhan mo dosh ki biyuu mo be. ²⁷ Dhali 'kwani merkin mo mmo/o gwo mo ki: Ki wathi/ jana a'danne, ki 'tham dhali yi'de/ ha a'di gwo e mo kan?

'Kwani gi Paŋ Gadara kun Bu'th ma Ruma 'Cesh mo

²⁸ Dhali ki a'di pu'dki'd ki 'bana gapa kamu/ jin ta bampa/ gi Paŋ Gadara mo tani 'kwani su/ 'kon kun takin ga rum thus kun nyo/ on mo gamki a'di 'kup mo kun iiyin 'peni moŋ'kupaje mo. Uni shwana nyor kagahara ki jan ṯal 'deŋ kamu/ midi diki ya ki bway çaan mo be. ²⁹ Dhali hili uni cuun kagahara mo ki: /E mini miya tinta e am mo ayy Ya/ ma Arungimis? /E pu'dkin mo mmahan mmodhu am ki isa nyor nṯwa/a/ ki mo diki pu'd mo naskina/ 'taa? ³⁰ Dhali ama'diny kuthar 'kokin mo mmosha mo isa dhana/ mo 'peni uni mo. ³¹ Dhali arum thus kun nyo/ on ki doṯ a'di gwo mo ki: Waçki/ /e mini dhu am 'pen ka piye/ mo tani hashi aman mo e bwaŋ kuthar mo ma. ³² Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo. Wakan uni iikin mo ka piye/ mo dhali se mo e bwaŋ kuthar mo. Dhali hili ama'diny kuthar uni yakina waça/ ka luŋgu'b mo e bwaman ma gapa al mo dhali uni 'ce'dkunu sho'k ki yi'de/ mo be. ³³ Dhali imanhil kuthar uni sokin mo dhali uni iikin mo e 'peŋkuman bampa/ mo dhali uni torkina ris to gwansan mo dhali gom to kun miikunu mo goma rum thus kun nyo/on mo. ³⁴ Dhali hili aris 'kwani gi 'peŋkuman bampa/ uni pu'dkin mo mmogama Yesus 'kup mo. Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni doṯki a'di mo mmodhal mom buni gun 'kokina uni 'pen mo be.

9

Yesus Waçki Wathi/ jin Mutṯa/ Is mo

¹ Dhali a'di ciçki bwam ma kur mo mmo'ciḥa/ gap mo dhali a'di pu'dki'd mo e 'peŋkuman bampam piti mo be. ² Dhali hili uni kalki a'di wathi/ jin mutṯa/ is mo mmo/ isha a'di eya cim piti mo. Dhali ka Yesus parki moŋgam gwo is buni e mo tani a'di ki o a'di jin mutṯa/ is gwo mo ki: Buthi adu mo ma, ya/m pem. Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be. ³ Dhali hili iman'kwar ton tiya o gwo mo e is buni ki: Wathi/ yansan walki gwo sor mo be. ⁴ Hila Yesus mishki gwom buni jin kulumkina uni ibwa mo be mmo/ o gwo mo ki: Atinta kuluma um gwon thus eya dum bum kan mo? ⁵ Haali/ mii jana sa/? ṅ'ka'da'd mo? Mmo/o wathimpa gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo? walla mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deki acim pini dhali ya mo? ⁶ Hili ki um mini mish ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e mony'cesh yan mo mmodhal miinthus gi 'kwaniny'cesh 'pen mo – yan'ko'd a'di ki o wathi/ jin mutṯa/ is gwo mo ki: Cuyi mis mo, dhali 'deki acim pini mo dhali yayi bway pa mo ma. ⁷ Dhali yan'ko'd a'di cuki mis mo dhali ya bway pa mo be. ⁸ Ka waambuhany 'kwani parki a'di e mo tani uni 'kokin mo

mmo^{ko}/ is mo dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo gom a'di jin ciki moshirr e 'kwani kan mo be.

Ayuk jin Yukkunuwa Matta mo

⁹ Ka Yesus yaki'd ki yampe 'peni mattan mo tani a'di parki wathin^g kamu/ e mo jin yuku gway ka Matta mo mmo^{ca}'ba a'di mo e mo jin teruwa thulpa/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma. Dhali a'di cuki mis mo dhali bath^g a'di nsho'k mo be.

¹⁰ Dhali ki a'di ca'bki'd mo eya tharabeesa e gu'b mo tani hili imanter thulpa/ ka ris dhali imanmii miinthus mo pu'dkin mo dhali 'kowa 'cesh nyakka Yesus mo dhali imancik a'di gwo mo be. ¹¹ Dhali ki 'Kwani Parisiyiin mishki mii yan mo tani uni ki o imancik a'di gwo mo ki: Atinta shwan ma mantor gwom bum to mo nyakki imanter thulpa/ mo dhali 'kwani kun mii miinthus kan mo? ¹² Hili ki a'di cikki gwo yan mo tani a'di ki o gwo mo gom uni gwansan kun 'kon ki 'bore/ mo kun mini mii 'koki mii ta ga hakiim mo, hili jasi gom uni gwansan kun 'ba'thkin mo be. ¹³ Iiku/ mo ma dhali da/ari a'di yan jin ta 'pemen gwo mo ki: Aha/ napa momiiimii moyi dhali yisa gom to jin minu 'cith 'kus mo. Haali/ aha/ pu'dkina mo yisa mmoyuk uni gun mii miinjkar/ e mo yisa hili gom uni gun ta imanmii miinthus mo be.

Gwondot jin Dotu gom To jin Ga/u mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd imanci^{ka} Yoha^{an} gwo uni pu'dkini a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Atinta ga/ a aman to mo dhali 'Kwani Parisiyiin si'da/? hili imancik/ e gwo 'koki ga/ to mo? ¹⁵ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Mina 'kwani kun yuku mo e momiiimash mo mmota yilkina/ mmoko mo e mo caan jin dina wathinya^g'b nyakki uni mo 'taa? Atee mini pu'du/ mo ki wathinya^g'b minu gu mo 'peni uni mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to mo be. ¹⁶ Wathin 'den kamu/ yisa di'da jin kar sharkin burrinye/ jin diki shum is apo/ burrinyen dhamo/ mo haali/ mo jin 'dapu mo tani midi dher bwa mo 'peni burrinye/ mo, dhali mondher piti midi shi/ mo kagahara. ¹⁷ Wakan si'da/ wathin kamu/ diki kar yimana mura'th jin this e bwan^g kaca^g yimana muratha dhamo/ mo. Wakki/ a'di midi mii kan mo tani kaca^g midi 'twak mo dhali yimana mura'th midi gaca sho mo, dhali kaca^g minu 'ce'd sho'k mo. Hili yimana mura'th minu kar e kaca^g kun daka kaca^guru mo dhali wakan uni su/ mini 'ko ka 'dan'dap mo be.

'Bwa/ gi Wathi/ jin Ta Tapa mo dhala 'Bom jin Ta'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo

¹⁸ Ki a'di di'd mmo/ o gwo mo wakan i uni mo tani hili tapan kamu/ pu'dki'd mo dhali ca'b ki jin 'kupa' dupuni bwambori a'di mo mmo/ o gwo mo ki: 'Bwa/um pem daka wu'd mo be. Hili yayu/ mo ma dhali kar me'd pini apowa yim mo ka yim midi di ki e mo. ¹⁹ Dhala Yesus cuki mis mo dhali bath^g a'di nsho'k mo nyakki imancik a'di gwo mo be. ²⁰ Dhali hili a'boma kamu/ diki'di mun jin 'kosha is ka nyor mo 'pena bas jin gus a'di ki yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo. Dhali a'di pu'dki'd mo n'ko'di a'di mo dhali ta 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo, ²¹ haala yim o gwo mo ki is piti mo ki: Wakki/ aha/ mina ta a'di jasi 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo tani aha/ mina isi 'bor mo be. ²² Yesus tu'kki'd mo dhali para yim e mo dhali o a'di gwo mo ki: Buthi adu mo ma, 'bwa/um, mongam gwo is pini wa^gki / e mo be. Dhali ki jahanne/ mo tani a'bom wa^gki'd mo be. ²³ Dhali ka Yesus pu'dki'd mo e gu'b gi tapa mo tani a'di parki imanpiya thathar e mo dhala waambuhany 'kwani mo mmomiiya dulatt mo ²⁴ dhali a'di ki o gwo mo ki: Iiku/ mo ma haali/ ari nyara/ diki wu mo, hili a'di ishi e mo be. Dhali uni pe'th a'di mo be. ²⁵ Hili ka waambuhany 'kwani urkunu ka pi^ge/ 'baar mo tani a'di seki bway bwan^g gu'b mo dhali butha yim mme'd mo be dhali ari nyara/ cuki mis mo. ²⁶ Dhali gwo gom mii yan mo tani a'di yaki'd ki lala'th mo e bampa/ 'baar mo be.

'Kwaniny Ja'da/ Isu/ kun Bu'thki Momish Mo mo

²⁷ Dhali ka Yesus yaki'd ki yampe mo 'peni mun mo tani 'kwaniny ja'da/ isu/ bathki a'di nsho'k mo mmocuu ki 'twa/ kun caaca mo ki: Mi^gyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawu'd mo. ²⁸ Ki a'di cikki gu'b mo tani 'kwani kun tana ja'da/ pu'dkini a'di mo. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Um gamki gwo is mo ki aha/ misha to yan mii mo 'taa? Uni thok a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. ²⁹ Dhali yan'ko'd a'di ki ta uni em buni is ki me'd mo dhali o gwo mo ki: Isi me'd mongam gwo is bum mo tani a'di miikunu gom um mo be. ³⁰ Dhali em buni ka'dkunu mo dhala Yesus ki la kan uni gwo ki 'bi'th mo mmo/ o gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal wathin kamu/ mmomish a'di yan mo. ³¹ Hili uni iikini bway mo dhali peper gwom piti ki lala'th mo e pa gwansani 'baar mo.

Wathi/ jin Ta'da 'Diye/ Mishki 'Twa/ Wal mo

³² Me'd jin iikina uni mbway mo tani hili wathin 'diye/ jin bu'th ma rum thus mo suskunu i a'di mo be. ³³ Dhali ka rum thus urkunu ka pi^ge/ mo tani wathi/ jin ta'da 'diye/ oki gwo mo dhala waambuhany 'kwani merkin mo mmo/ o gwo mo ki: Tonj kamu/ yisa di'da jin paru e mo wakansan

'thissa/ mo e 'Kwani ma Israyiil ki sule/ mo be. ³⁴ Hili 'Kwani Parisiyyin o gwo mo ki: A'di urki'da rum thus ka pije/ ki gway gi tapa ma ruma 'cesh mo be.

Yesus Hilki'da Hil ka 'Thime/ gom 'Kwani mo

³⁵ Dhala Yesus yaki'd e 'penkuman bampa/ 'baar mo dhali e bampa/ si'da/ mmotor gwo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmoci gwom 'borga/ gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali mmowaça ris 'ba'th kun 'koshi 'kwani mo dhali aris isa nyor mo be. ³⁶ Ki a'di parki'da waambuhany 'kwani e mo tani a'di hilki'da hil ka 'thime/ mo gom uni mo haali/ uni 'kokin mo ka ha'th'ko'd mo dhali dar gi mom'bi'th mo mmowa e ki ka'bal kun dar ga manhil uni mo be. ³⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki o imanciḱ a'di gwo gwo mo ki: Bwaman mondhe'd iskina to mo tani hili imanmiiya tu'c uni 'koni daḱa/ mo be. ³⁸ 'Thoyi wakansan mo ma, ki Tapa gi mondhe'd mididi hashki imanmiiya tu'c mo e bwam mondhe'd piti mo be.

10

Yesus Kwanyki Uni N'kume'd I'ce'dka Su mo

¹ Dhali a'di yukki uni e a'di mo gun ta kum piti kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun ta imanciḱ a'di gwo mo dhali ci uni moshirr mo apowa rum thus kun nyo/on mo mmo/ ur uni ka pije/ 'peni uni mo dhali mmowaça ris 'ba'th dhali aris isa nyor kun 'koshi 'kwani mo be. ² Dhali gway gi uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun dhuuni ki she/ mo tani wa cikise/ mo be: jin twa/ a/ ta'da Simaan, a'di jin yuku gway ka Buterus mo dhala Andaraawus jin ta'da kam piti mo, dhala Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi mo dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo be. ³ Dhala Pilibbus dhala Bartulamaawus, dhala Tuuma dhala Matḱa jin ta'da mantera thulpa/ mo, dhala Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo, dhala Taddaawus mo, ⁴ dhala Simaan gi Paḱ Kaana mo dhala Yahuusa Iskariyyuuti, a'di jin 'cithi/ a'di is ki gwo mo be.

Uni kun Hashu ka 'Kume'd I'ce'dka Su mo

⁵ Unin 'kume'd i'ce'dka su/ gwansan hashkin ma Yesus ka pije/ mo mmokan uni gwo mo ki: Dhalku/ ki ii mo e bwaman mo kun 'kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ma dhali dhalku/ ki ciḱ mo e bampa/ gi Pa Saamira mo. ⁶ Hili iyyi mo ma mmodhal mii e i is mo mmorap ka'bal kun thisu e mo e gu'b ma Israyiil mo be. ⁷ Dhali ciyi gwo mo me'd jin mina umi ii mo mmo/ o ki: Bampa/ gi Momis pu'dki'd mo hila/ e me'd mo be. ⁸ Waçi uni gun 'ba'thkin mo, 'deki uni gun wukin mo, dhali dheleli uni gun 'kosha monthus mo, dhali uri aruma

'cesh ka pije/ mo. Um bu'thki a'di ki dar gi to jin cinu mo, ciyi a'di jin cinu ki dar ga kar 'kus mo. ⁹ Dhalku/ 'dolkon gana/ ki bu'th mo walla 'dolkon kush mo walla gurany 'per eya jisalaan bum mo, ¹⁰ walla kucaḱ mo gom iim bum mo, walla burriyem bwaman isu/ mo, walla appa/ nsho'k mo, walla to mme'd mo, haali/ amanmiiya tu'c a'di ha me'd gom tonḱem piti mo. ¹¹ Dhali e mom bampa/ yin jin mina umi se mo walla pa mo tani gami a'di jin ha me'd mo e bwaman mo yan mo dhali 'koyi nyakki a'di mo ntagi um mini ii mo. ¹² Me'd jin mina umi ciḱ gu'b mo mo tani theyi a'di me'd mo ma. ¹³ Dhali wakki/ gu'b ha me'd mo tani dhalki moḱu'th is bum pu'dki'da po/ a'di mo. Hili wakki/ a'di diki ha me'd mo tani dhalki moḱu'th is bum dokki'di um ka nyan'ko'd mo. ¹⁴ Dhali wakki/ a'din 'de/ yin mididi diki bu'th um mo walla diki ciḱ gwom bum mo tani biri abuhany 'peni sho'k bum mo ma me'd jin dhalkina um gu'b caan 'pen mo walla pa caan mo. ¹⁵ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa ka tee gi gwon dwall mo gom bampa/ gi Pan Saduum mo dhali Paḱ Gamuura mo mmobol pa caan e mo yisa.

Monto'c 'Kus Mini Pu'du/ mo

¹⁶ Hili mo mo ma, aha/ hashkina um mo ka pije/ mo me'd ka'bal mo e bwaman ma wu mo, wakan yuki ki yuk mo me'd tasha/ mo, dhali dari ga maḱ mo me'd gurko/ mo. ¹⁷ Jiyyi 'kwani ki e ki 'bore/ mo ma haali/ uni mini ci um mo e montul is jin dwallu gwo mo dhali dor um mo e gu'b gi montul is buni mo be. ¹⁸ Dhali um minu dir 'ko'da 'cesh mo mbwambori imudhiir mo dhali imalik mo gom gway pem mo mmoci gwo mbwambori uni mo dhali 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ¹⁹ Ki uni mini ci um wakan mo tani dhalku/ is ki anan mo mmo/o gwo mo ki gwonta imina umi o mo walla um mini o ata mo. Haali/ a'di jin mina umi o mo tani minu ci um ki mo yansan mo be. ²⁰ Haali/ a'di diki ta um kun mini o gwo mo, hili Shi/in 'pena Ababam bum oki gwo e um mo be. ²¹ Akama kamu/ mididi ciya kam piti mmowu mo, dhali ababa gi wathin 'deḱ kamu/ mididi ci ya/ m piti mmowu mo dhali uçi mini cu mis apo/ ikum mo dhali uni mini dhu uni mmowu mo be. ²² Dhali um minu ishi/ i e mo gom gway pem mo be. Hili a'diyyin jin mididi 'dim 'kup ntagi 'pemen mo tani a'di minu woḱ mo be. ²³ Ki uni mini to'c um bwa mo e bampam 'deḱ kamu/ mo tani soyi mo e bampap kamu/ mo. Haali/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki um mini 'koki ii e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiili 'baar mo ntwa/a/ ki Ya/ gi 'Kwani mididi pu'du/ mo be.

²⁴ Amanciƙ gwo yisa ica'd ka manƙor a'di gwo mo yisa, walla ƙinƙina/ si'da/ yisa ica'd ki tapam piti mo yisa. ²⁵ A'di 'koshi jwa mo goma manciƙ gwo mo mmowa e ka manƙor gwom piti mo be, dhali ƙinƙina/ si'da/ a'di 'koshi jwa mo mmowa e ki tapam piti mo be. Waƙƙi/ uni mini yuƙ tapa gi gu'b gway ka Baalsebuul mo tani bakata 'te/ beseene/ mina uni sor uni gwansan kun 'koni gu'b piti mo.

A'di jin Minu Ko/ mo

²⁶ Wakan dhalki uni ki ƙo/ mo haali/ toƙ kamu/ yisa di'da jin kumu 'kup mo ki a'di minu 'koki tor eya tente/ mo. Walla toƙ kamu/ yisa di'da jin bagkunu mo ki a'di minu 'koki mish eya tente/ mo. ²⁷ A'di jin ƙorka/ um ka ƙwal is mo tani mina umi tor e moƙkush mo dhali a'di jin ciƙa um ki ƙako/ mo tani mina umi tor eya tente/ enj 'kunƙu'b mo be. ²⁸ Dhali dhalku/ ki ƙo/ uni gwansan kun 'koshi buƙƙar is mo hili uni 'koki misha ƙashira/ 'kosh mo. Hili dhali mii yan e i is mo mmoko/ a'di jin mishƙi'da ƙashira/ sho'k 'ce'd mo mmontaƙ 'de/ ki buƙƙar is ilu/ mo e mo ma al o'd mo be. ²⁹ Konuki yol ushi 'dii su/ ka maliimi su/ mo 'taa? Dhali jaƙ kamu/ 'de/ 'peni uni gwansan mido diki bi'a 'cesh mo ki dar gi bwa ma Ababam bum mo be. ³⁰ Hili amur 'kup bum gana/ uni 'baar mo deƙkunu e mo be. ³¹ Gom a'di gi wakan mo tani dhalku/ is ki ƙo/ mo ma haali/ um a'di i'bitha yol she/ ki 'bi'th mo mmobol ushi 'dii e mo be. ³² Wakan aris 'kwani 'baar mo ka 'deƙe/ 'deƙe/ uni gun mini ci gwo mbwambori 'kwani mo gom aha/ mo tani aha/ si'da/ mina ci gwo gom uni mbwambor ma Ababam pem mo, a'di jin di'd e momis mo be. ³³ Hili a'diyin jin waƙƙi aha/ gway mo mbwambori 'kwani mo tani aha/ si'da/ mina waƙ a'di gway mo mbwambor ma Ababam pem jin di'd e momis mo be.

Yisa Moƙƙu'th Isa, Hili Gandal jin Ka'd mo

³⁴ Dhalku/ ki tosh ki aha/ pu'dkina mo mmokar moƙƙu'th is e mony'cesh mo. Aha/ dinaki pu'du/ mo mmokal moƙƙu'th is mo, hili gandala turga/ mo be. ³⁵ Haali/ aha/ pu'dkina mo mmothum wathi/ apo/ com mo dhali a'di jin ta uni a'bwa/um mo tani apo/ kum mo be dhali a'di jin ta uni a'bwa/um eya mar piti mo tani apowa mar pitim 'bomi mo be. ³⁶ Dhali 'kwani kun ta 'kup gom wathiƙ kamu/ mo tani mini ta uni gwansan gi gu'b pitin gana/ mo be. ³⁷ A'di jin eni com kagahara mo walla kum mo mmobol aha/ e mo tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. Dhali a'di jin eni ya/ mo walla 'bwa/ mo mmobol aha/ e mo tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. ³⁸ Dhali a'di jin diki ƙal cwany'ciƙhan dhul piti mo dhali diki

baƙh aha/ nsho'k mo tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. ³⁹ A'di jin mido gam mondiki/em piti mo tani a'di mido this a'di e mo be, dhali a'di jin mido this mondiki/em piti e mo gom gway pem mo tani a'di mido gam a'di mo be.

To gi Ish Ƙumma/ mo

⁴⁰ A'diyin jin bu'thki um mo tani a'di bu'thki aha/ mo dhali a'diyin jin bu'thki aha/ mo tani a'di bu'thki a'di jin hashki aha/ mo be. ⁴¹ A'diyin jin bu'thki'da manci gwo ma Arungimis ƙadhamo/ mo haali/ a'di ta'da manci gwo mo tani mido bu'th to jin ish ƙumma/ ma manci gwo ma Arungimis mo, dhali a'diyin jin bu'thki wathiƙ ƙar/ e mo haali/ a'di ta wathiƙ ƙar/ e mo tani a'di mido bu'th to jin ish ƙumma/ gi wathiƙ ƙar/ e mo be. ⁴² Dhali a'diyin jin mido pash ari jan tal 'de/ jin gwa'da'd 'peni uni gwansan yi'den 'thupga/ ki 'kwa mo haali/ a'di ta'da manciƙ gwo mo tani ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di mido diki this tom piti e jin ish ƙumma/ mo be.

11

¹ Dhali ka Yesu 'baarki gwo yansan mmoye'thƙina a'di kun piti kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ sho'k ki gwo mo kun ta imanciƙ a'di gwo mo tani a'di yaƙi'd mo 'peni mun mo dhali tor gwo mo dhali ci gwo mo e 'penƙuman bampam buni mo be.

Imanhashu mo 'Pena Yohaana jin Ta'da Manmiya Mii ki Yi'de/ mo

² Dhali ka Yohaana ciƙki gwo mo ki a'di di'd eya sijin mo gom mii kun miikin ma Ƙrišthos mo tani a'di hashki gwo mo ki imanciƙ a'di gwo mo ³ dhali o a'di gwo mo ki: A/e ta a'di jin mido pu'du/ mo 'taa? walla aman mina hil jaƙ kamu/ mo? ⁴ Dhala Yesu ki thoƙ uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali tora Yohaana gwo mo gom to jin ciƙa um mo dhali jin parkina um e mo be ⁵ ki uni gun tana ja'da/ mo tani bu'thki momish mo mo dhali uni gun ta njwol mo tani iin ki sho'k mo, dhali uni gun 'kosha monthus mo tani dhelelkunu is mo dhali uni gun tana 'diye/ mo tani ciƙki gwo mo dhali uni gun wukin mo tani cukunu mis mo dhali uni gun hatha'ko'd mo tani uni cikunu gwom 'boro'd mo be. ⁶ Dhali mom'bor mii gom a'diyin, a'di jin mido diki bu'th moƙol e aha/ mo be.

⁷ Me'd jin iikina uni e bway mo tani Yesu telki mii 'pen mo mmotora waambuhanyi 'kwani gwo mo isi gwo goma Yohaana mo ki: Atinta iikina um ka piƙe/ mo mmopar e mo e mombwaasho mo? Apil jin yiƙinkina 'tham is mo 'taa? ⁸ Atinta iikina um ka piƙe/ mo mmopar e mo? Mmopar wathi/ jin hithi burriyeni na'bulka/ e mo 'taa? Hili uni gwansan kun hithi burriyeni na'bulka/ mo tani uni 'kon e gu'b gi imaliƙ mo be. ⁹ Dhali

atinta iikina um ka piye/ mo mmopar e mo? Amanci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo 'taa? Nye. Aha/ tora um gwo mo dhali a'di jin bolo'da manci gwo e mo. ¹⁰ A'di yansan ita a'di jin 'kwarkunu gwo mo ki:

Hili mo mo ma, aha/ mina hasha gum bway pem mbwambori jis /em pini mo, a'di jin midi thoson /e bway pini ntwa/a/ mo be.

¹¹ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo e bwanman uni gwansan kun dhodha up mo tani jan kamu/ yisa di'da jin ca'd ka Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo. Hili a'di jin pisapis mo e Bampa/ gi Momis mo tani a'di nyc'a'd ki a'di mo be. ¹² Pena tee ma Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ mo ntagi shwane/ mo tani Bampa/ gi Momis 'koshu ki mombujur mo dhali 'kwani kun bujurki a'di mo tani bu'thki a'di ki mom'bi'th mo be. ¹³ Haali/ aris imanci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo dhali gwonkan jin cinu mo tani di'd mo mmo/o gwo is mo ntaga Yohaana mo be. ¹⁴ Dhali wakki/ um ona bwa ki bu'th a'di mo tani a'di ta'da Iliyya jin midi pu'du/ mo be. ¹⁵ Dhali a'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

¹⁶ 'Kwani ma nya'kum yi gwansan mo tani miga/ dhu uni ka par 'ban kata mo? Uni wana e ki uci kun 'kon mo e mo ma suug mo dhali mmoyuka yuk mo ki uni gun nya'k uniya lo'b buni mo ki:

¹⁷ Aman pina athele/ mo gom um mo tani dhali um 'koki sa mo be.

Aman gwona mo mmomiiya cinthar mo tani dhali um 'koki ko mo ki konyjwa mo be.

¹⁸ Haala Yohaana pu'dki'd mo dhali diki shwa to mo walla diki pi to mo dhali uni o gwo mo ki: A'di ta'd ga rum thus mo be. ¹⁹ Dhali Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo dhali shwa to mo dhali pi to mo dhali uni o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Amanshwana te/ anyor mo dhali aman'kosh ma su mo, a'di jin ta'da mugu gi imantera thulpa/ mo dhali 'kwani kun ta imanmii miinthus mo. Hili moyuk a'di karu ka kar/e e mo ki mii ma yimi 'baar mo be.

Wayyi e 'Penkuman Bampa/ kun Ushkina Du Ri'c Is mo

²⁰ Dhali yan'ko'd a'di telki mii 'pen mo mmotor 'kwani gi 'penkuman bampa/ gwo mo ki 'bi'th mo e mo jin miikunu miiny caagam piti nycine/ mo haali/ uni 'koki rica du is mo be. ²¹ Wayyi e um, 'Kwani gi Pa Kurasiin mo. Dhali wayyi e um, 'Kwani gi Pam Beetsayda mo. Haali wakki/ adhan miiny caaga/ kun miikunu mo e um mo tani minu 'taki mii mo e Pan Sur mo dhali e Pan Saydaa/ mo tani uni mini 'taki rica du is mo kadhama/ mo nii mmohi'th burriyeny shawaal mo dhali 'kosh 'piny mo be. ²² Hili aha/ tora um gwo mo ki a'di mina 'twa/

si'd mo yisa ka tee gi gwon dwall mo gom Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo mmobol um e mo yisa. ²³ Dhali um 'Kwani gi Pan Kapranahuum mo a/ um minu 'de'k me'd momis mo 'taa? Um minu 'doyu/ ka 'cesh eya Haawiya mo. Haali/ wakka dhana tuca 'bi'thga/ kun miikunu mo e um mo tani minu 'taki mii mo gom Pan Saduum mo tani a'di midi 'taki di ntaga tee yansan mo be. ²⁴ Hili aha/ tora um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa goma tee gi gwon dwall mo gom Pan Saduum mo mmobol um e mo yisa.

Iiyu/ I Aha/ mo ma, dhali Siyi Is mo

²⁵ Dhali ki mo caan mo tani Yesus ki tor gwo mo eya tente/ mo ki: Aha/ 'bora /e bwa i is mo. Ababa jin ta Tapa gi momis mo dhali mony'cesh mo, ki /e bagki to gwansan 'peni 'kwani kun yukayuk mo dhali kun mishi gwo 'ban mo mmotor a'di eya tente/ ki uni gun tana 'pereny mo be. ²⁶ Nye, Ababa, gom ku gi wakan mo tani a'them pini ona bwa mo be. ²⁷ Aris to 'baar mo cikunu aha/ mo ka Ababam pem mo dhali jan 'de'j kamu/ yisa di'da jin mishki Ya/ mo hili isi ciki/ Ababa mo, dhali jan 'de'j kamu/ yisa di'da jin mishki'da Ababa mo hili isi ciki/ a'di jin ta Ya/ mo dhali ma a'din 'de/ yin jin mina Ya/ ikwany mo tani mina a'di ifor eya tente/ mo be. ²⁸ Iiyu/ i aha/ mo ma, aris 'kwani 'baar mo kun miina tu'c mo dhali kun 'thira ton diti'd mo, dhali aha/ mina ci um mosi/is mo. ²⁹ Buthi dhan'ka'b tom 'bam pem apo/ um mo ma dhali da/ari 'peni aha/ mo haali/ aha/ tana man'thup e mo dhali amankar is ki gwa'd eya du mo dhali um mini gam mosi/is goma kashiram bum mo be. ³⁰ Haali/ dhan'ka'b tom 'bam pem mo tani a'di 'disha'dish mo dhali tom pem jin kaka/ mo tani a'di po'dapo'd mo be.

12

Imancik Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be

¹ Dhali ka tee caan mo tani Yesus yaki'd mo e bwam bunto mo ka cim ma pesu/ mo dhali imancik a'di gwo uni 'koshkina te/ mo be dhali uni telki mii 'pen mo mmo'ce'd pos mo dhali mmo'ka a'di mo be. ² Hili ki 'Kwani Parisiyyin parki a'di jin miikunu e mo tani uni oki a'di gwo mo ki: Hili imancik /e gwo uni miiki to jin dina gwonkan jin cinu ki dhal bway mo mmomii ka cim ma pesu/ mo be. ³ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: 'Kona um ki de'j Gwo ma Dawuu'd e mo 'taa? ki a'di 'kosha te/ mo tani dhali uni gwansan kun nya'ki 'ko ki a'di mo tani ⁴ ba a'di cikki gu'b ma Arumgimis mo dhali shwa maanjuthu'd jin di'di bun'kus mo, a'di jin dina gwonkan jin cinu ki dhal a'di bway mo mmoshwa mo walla uni gwansan kun nya'ki 'ko ki a'di mo, hili gom igasiis uni 'cena mo be.

5 Walla 'kona um ki deŋ gwoŋkan jin cinu e mo goma cim ma pesu/ mo ki igasisi kun 'kon e gu'b gi mondheleladhelel mo tani uni 'koki kara cim ma pesu/ ki jin kogu mo dhali uni 'kon ka po/ mo? 6 Aha/ tora um gwo mo ki jan kamu/ jin ca'd jin bol gu'b gi mondheleladhelel e mo tani di'di mahan mo be. 7 Dhali wakki/ um mini mish 'pemen gwo yansan mo tani, aha/ ona bwa ki momiimii mo dhali yisa abas jin 'ciŋhu/ mo, um mini 'taki 'koki wak uni gun 'kon ka po/ mo be. 8 Haali/ Ya/ gi 'Kwani a'di ta tapa ga cim ma pesu/ mo be.

Wathi/ jin Kutha Me'd Guŋkuru/ mo

9 Dhali a'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali cicki'd mo e gu'b gi montul is buni mo be. 10 Dhali hili wathin kamu/ diki'd mmun mo jin kutha me'd guŋkuru/ mo dhali uni dotki a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin dhala gwoŋkan jin cinu bway mo mmowaça/ waç mo ka cim ma pesu/ mo 'taa? Wakan ki uni mini 'taki ta gi gwo mmoyer a'di is ki gway mo be. 11 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wathi/ jana di'di bwam umme, a'di jin ta'd gi ka'bala 'de/ jin biŋki'd e bwam jis mo ka cim ma pesu/ mo, mina a'di diki ya mo mmobu'th a'di mo dhali mmokal a'di ka piye/ mo 'taa? 12 Bahili wathimpa a'di gama she/ yol ki gam mo mmobol ka'bal e mo. Wakan a'di ta gwo jin dhala gwoŋkan jin cinu bway mo mmomii miim 'boro'd ka cim ma pesu/ mo be. 13 Dhali yan'ko'd a'di ki o wathi/ gwo mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali wathi/ he'thki me'd piti mo dhali a'di waçkunu mo dhali a'di 'borkina me'd mo me'd jan kamu/ mo be. 14 Hili 'Kwani Parisiyiin iikin ka piye/ mo dhali bu'th gwo jin gamu me'd apo/ a'di mo gom mii jin mina uni 'ce'd a'di sho'k mo be.

Gwo ma Ishaya jin Onu Is Thimkunu mo be

15 Dhala Yesus a'di nyiŋhki mii yansan mo dhali yaki'd mo 'peni mun mo. Dhali 'kwani ka ris bathki a'di nsho'k mo dhali a'di ki waç uni 'baar mo be. 16 Dhali a'di ki kan uni gwo mo mmodhalku/ ki dhal a'di ki a'di minu mish mo. 17 Dhali mii yansan a'di ta gwo jin thimkunu mo jin okin ma amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya mo ki:

18 Hili mo mo ma, ciŋkinam pem a'di jin kwanyka/ mo tani jin ta a'di jin enka/ mo dhali a'di jin 'bor ma kashiram pem bwa i is mo tani aha/ mina ci Shi/in pem apo/ a'di mo, dhali a'di mididi tor gwo gom miinŋkar/ e gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be.

19 Dhali a'di mididi diki wal mo walla mididi diki ko kagahara mo

walla mina jan 'deŋ kamu/ diki cik 'twam piti mo e bway tur jin iinu mo be.

20 Dhali a'di mididi diki 'ce'd bwa mo me'd apil jin mu/ u mo

walla mididi diki usa thus jin mura she/ ikup mo

ntagi a'di mididi kal mo ma qar/ e ki mo jin minu pi mii e mo be.

21 Dhali ki gway piti mo tani a'di mina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ita ga 'teŋ kape/ mo be.

Gwo Sor jin Walu apo/ Shi/in Dheleladhelel mo

22 Dhali yan'ko'd wathi/ jin ta'da ja'da/ mo dhali jin mol 'twa/ wal mo dhali jin bu'th ma rum thus mo tani kalkunu mo e a'di mo dhali a'di ki waç a'di mo. Wakan a'di jin mol 'twa/ wal mo tani a'di oki gwo mo dhali par to e mo be. 23 Dhali aris 'kwani 'baar mo merkin mo dhali o gwo mo ki: Dina yan ki ta Ya/ ma Dawuu'd mo 'taa? 24 Hili ki 'Kwani Parisiyiin cikki a'di mo tani uni o gwo mo ki: A'di ta jasi jim ma Baalsebuul mo jin ta tapa ma ruma 'cesh mo jin urkina wathi/ yansan arum thus ka piye/ mo. 25 Dhali a'di mishki gwom buni kun kuluma uni ibwa mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Aris 'penkuman bampa/ kun kwa/ u bwa mo e is buni mo tani uni shi/ ki is mo dhali 'penkuman bampaŋ kamu/ walla gu'b jin kwa/ u bwa mo e is piti mo tani mididi mol dosh mo be. 26 Dhali wakka Seŋaan uru'da Seŋaan ka piye/ mo tani a'di kwa/ u bwa mo apo/ is piti mo. Ba bampam piti mididi mish dosh kata mo? 27 Dhali wakki/ aha/ ura aruma 'cesh ka piye/ ki gway ma Baalsebuul mo tani a/ dhali iya/ m bum mini ur uni ka piye/ kaja mo? Wakan uni mini ta um imandwall gwo mo. 28 Hili wakki/ ki Shi/in ma Arumgimis jin urka/ aruma 'cesh ka piye/ mo tani dhali yan'ko'd Bampa/ ma Arumgimis mididi pu'du/ apo/ um mo be. 29 Walla ki wathi/ mididi ciç gu'b gi wathi/ jin 'biŋha'bi'th kata mo dhali kal tom piti mo hili isi ciki/ a'di mididi mii deŋ wathi/ jin 'biŋha'bi'th ka shi/ nŋwa/ a/ mo. Dhali yan'ko'd mo tani ka jin gana/ a'di mididi kwal gu'b piti to mo be. 30 A'di jin diki di nyakki aha/ mo tani a'di di'd apo/ aha/ mo dhali a'di jin diki nyak is tul ki aha/ mo tani a'di ta'da akwa/ um bwa ki aha/ mo be. 31 Wakan aha/ tora um gwo mo ki: Ka aris miinthus mo dhali gwo sor jin wala 'kwani mo tani uni dhalkunu 'kwani 'pen mo be. Hili a'di jin wal gwo sor apo/ Shi/in mo tani yisa minu dhal miinthus piti 'pen mo ki sule/ mo. 32 Dhali a'diyin jin mididi o gwo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo tani a'di minu dhal miinthus piti 'pen mo, hili a'diyin jin o gwo sor apo/ Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di minu 'koki dhal miinthus piti 'pen mo hili ki she/ yil yan mo walla ki yil jin mididi pu'du/ mo be.

³³ Hili kari cwa jin 'boro'd mo dhali manan piti jin 'boro'd mo, walla kari cwa jin shiyi'd mo dhali manan piti jin shiyi'd mo, haali/ cwa mishu ki manan piti mo be. ³⁴ Um uci gi tasha/, um mishu gwo jin 'boro'd o kata mo? ki um ta kun ta thus ki thus kan mo? Haali/ 'peni mo jin isha to kumma/ eya du mo tani 'twa/ a'di ciki gwo mo be. ³⁵ Dhali wathim 'boro'd jin isha tom 'boro'd kumma/ eya du mo tani a'di kalki miim 'boro'd mo dhali wathi/ jin ta thus jin isha tonthus kumma/ eya dum piti mo tani a'di kalki tonthus mo be. ³⁶ Aha/ tora um gwo mo eya tee yan gi gwon dwall mo tani 'kwani minu kam 'kup ki gwo mo goma ris gwo 'baar mo ki 'beles kun thutha uni mii mo mmo/o mo be. ³⁷ Haali/ ki gwom pini mo tani /e minu kar ka qar/e mo dhali ki gwom pini mo tani /e minu wak mo be.

'Kwani kun Tana Nyakum Yil kun Ta Thus ki Thus mo Napki Jamas Mii mo

³⁸ Dhali yan'ko'd iman'kwar ton tiya dhali 'Kwani Parisiyiin mo tani uni oki a'di gwo mo ki: Amanfor gwo, aman ona bwa ki par jamas mii e 'peni /e mo be. ³⁹ Hili a'di thokki uni gwo mo ki: 'Kwani kun ta thus ki thus mo dhali kun ta imanmii miinyal ka nyakum yil buni mo tani simmki jamas mii e mo, hili jamas mii yisa minu ci gom uni mo hili isi ciki/ jamas mii jin ta'da amanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo jin ta'da Yuunaan mo be. ⁴⁰ Haali/ me'd jin dikin ma Yuunaan ka cim kwara mo dhali ka cim kwara ki mon'thiny ilu/ mo e bwan to yi'de/ mo tani wakan si'da/ mina Ya/ gi 'Kwani di ka cim kwara mo dhali ka cim kwara ki mon'thiny ilu/ mo eya du gi mony'cesh yansan mo be. ⁴¹ 'Kwani gi Pa Ninawa mini cu mis mo e gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo dhali uni mini wak uni mo, haali/ uni 'koki rica du is mo gom gwo jin cikin ma Yuunaan mo, dhali hili jan kamu/ di'di mahan mo jin ekki'd ka Yuunaan mo be. ⁴² Dhala yim jin ta'da malik 'peni 'ko'd gwar ma biny cam mo tani midi cuyu/ mis mo e gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo dhali wak uni mo be haala yim pu'dki'd mo 'peni mo jin dina mony'cesh 'kup mo mmocik yuk ma Sulemaan mo dhali hili mo mo ma, jan kamu/ di'di mahan mo jin ekki'd ka Sulemaan mo be.

Mo jin Dokkin ma Rum Thus kun Nyo/on ka Nyar'ko'd mo

⁴³ Ka rum thus kun nyo/on iikin ka pije/ 'peni wathi/ mo tani a'di yaki'd ki tur mo e mo jin dar gi yi'de/ mo mmo'ap mo mo mmosi/is mo hili a'di diki gam mo mo be. ⁴⁴ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina dok ka nyar'ko'd mo e gu'b pem mo 'peni mo jin yayika/ mo 'peni cine/. Dhali ki

a'di pu'dki'd mo tani a'di gamki a'di bwa 'te/ mo mmodhi'thkunu a'di mo dhali mmoth- onsonkunu aris to 'baar mo ki 'bore/ mo be. ⁴⁵ Dhali yan'ko'd a'di ki ya mo dhali susa rum thus kun 'koni pesu/ nyakki a'di mo kun ta thus ki thus mo mmobol a'di e ki is piti mo dhali uni ciçkin mo dhali nyakki 'ko mo. Dhali monyca'b gi wathi/ jin ta jin 'ko'd mo tani a'di warki'd ki shi/ mo mmobol jin twa/ a/ e mo be. Wakan si'da/ a'di mina e waki 'kwani ma nyakum yil gwansan kun ta thus ki thus mo be.

KoYesus dhali Ikam Piti mo

⁴⁶ Dhali ki a'di di'd mmo/o 'kwani gwo mo tani hili kum dhali ikam doshkina pije/ mo mmodot gwo mo mmo'tora tor ki a'di mo be. ⁴⁷ Wathin kamu/ tor ki a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ata'dam pini dhali ikam pini uni 'kokin mo mmodosha pije/ mo mmodot /e mo mmo'tora tor ki /e mo be. ⁴⁸ Hili a'di thok wathi/ gwo mo dhali o a'di gwo mo ki: Aja a'di ita'da ata'dam pem mo dhali aja a'di ita ikam pem mo? ⁴⁹ Dhali a'di ki he'th me'd piti mo 'kup ki imancik a'di gwo mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Ita'dam pem anan mo dhali ikam pem anan mo be. ⁵⁰ Haali/ a'diyin jin mii bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo tani a'di ta'da akam pem mo dhali 'bwah pem mo dhali ata'dam pem mo be.

13

Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Yeku mo

¹ Dhali ka teen 'de/ caan mo tani Yesus yaki'd ka pije/ mo 'peni gu'b mo dhali ca'bki'di shemena al mo be. ² Dhali adhana waambuhany 'kwani tulki is mo e a'di mo. Wakan a'di sekina a'di mo e bwam ma kur mo dhali ca'b nycine/ mo dhali awaambuhany 'kwani uni doshkini shemen ma gap mo be. ³ Dhali a'di ki tor uni gwo ka ris ki gwom 'bi'th/e mo ki: Amanyeka ka'bany yaki'd mo mmoyeka ka'bany mo be. ⁴ Dhali ki a'di yejki'd mo tani aka'banya tiya bitkin mo e bway tur kun iinu mo dhali 'dii pu'dkin mo dhali los uni mo be. ⁵ Dhali aka'banya tiya bitkin mo eya 'cesh gi embul wosh mo, e mo jin dara uni ka 'cesh ki nyanye/ mo tani dhali ki jahanne/ uni 'kana le/ mo haali/ uni dar gi embul mo e mo ma 'cesh mo be. ⁶ Hili ka tente/ sulki'd mo tani uni shi'bilkunu mo dhali haali/ uni daran ga birman mo tani uni ku'thkin ka bush'ko'd mo be. ⁷ Aka'banya tiya uni bitkin mo e bwam ma 'de/ mo dhali ka 'de/ can mo tani uni coko'ki uni mo be. ⁸ Aka'banya tiya uni bitkin mo eya 'cesh jin 'boro'd mo dhali uni dho'th manan mo, jan kamu/ dhotho'di iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo dhali jan kamu/ dhotho'di iss 'kwanimpa ka 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. ⁹ A'diyin jin ta'd

gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

'Kup Gwo gom Gwom 'Bi'th/e mo

¹⁰ Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Atinta tora /e uni gwo ki gwom 'bi'th/e mo sa/? ¹¹ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: E um mo tani um cinu gwo mo mmomish gwo jin cinu ki jin bag mo gom Bampa/ gi Momis mo, hili e uni mo tani uni 'konuki ci a'di mo be. ¹² Haali/ e a'diyin jin ta'd gi nyanye/ mo tani minu ci a'di ki nyanye/ mo be dhali a'di midu ta gi a'di jin ishki'd ka entus mo. Dhali hili 'peni a'diyin jin dara'd mo tani hili me'd jin tana a'di gi a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be. ¹³ A'di ta 'pemen gwo a'danni jin oka/ gwo e uni ki gwom 'bi'th/e mo haali/ uni hilki to gun 'kona uni ki mish mo dhali uni cikki gwo kun 'kona uni ki cik mo walla uni 'koki mish gwo 'ban mo be. ¹⁴ E uni ka jin gana/ mo tani gwo thimkunu mo jin onu is mo eya Ishaya jin o'd ki:
Um ka jin gana/ mini cik gwo mo tani hili um mini 'koki mish gwo 'ban ki sule/ mo, dhali um ka jin gana/ mini par to e mo tani hili um mini 'koki nyith to ki sule/ mo be.

¹⁵ Haala durj 'kwani gwansan uni war kin ka du kun dhethadhe'th mo
dhali 'cem buni mo tani usa/us mo mmocik gwo mo,
dhali em buni mo tani uni 'dapkin mo be.
Hili isi ciki/ ki uni mini 'taki nyith to ki em buni mo
dhali cik gwo ki 'cem buni mo
dhali mish a'di 'ban ka dum buni mo
dhali tu'k mo e aha/ mo jin miga/ 'taki wac uni mo be.

¹⁶ Hili mom'bor mii gom em bum mo haali/ uni mishki to mo dhali 'cem bum mo haali/ uni cikki gwo mo be. ¹⁷ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki imanci gwo ma Arungimis ka ris mo dhali 'kwani kun tana kar/ e mo tani uni 'koshkina te/ mo mmohil a'di jin misha um mo tani dhali uni 'koki par a'di e mo dhali mmocik a'di jin cikkina um mo dhali uni 'koki cik a'di mo be.

Yesus A'di Torki 'Pemen Gwo gom Gwom 'Bi'th/e gom To jin Yeku mo

¹⁸ Gom a'di gi wakan mo tani ciki gwo gom gwom 'bi'th/e goma manyeka ka'bany to mo ma. ¹⁹ Ki a'din 'de/ yin jin cikki gwo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali diki mish a'di 'ban mo tani a'din thus 'de/ yin pu'dki'd mo dhali kwany gwo jin sinu eya dum piti mo be. A'di yansan ta a'di jin yeku e bway tur jin iinu mo be. ²⁰ Dhali me'd gom a'di jin yeku e embula 'cesh wosh mo tani a'di ta a'di jin cikki gwo mo dhali ki jahanne/ a'di ki la bu'th a'di ki bwan 'kunyga/ mo, ²¹ hili a'di dara'd ga birman e is piti mo hili a'di

di'd ari'ceenne/ mo dhali ki monto'c bwa pu'dki'd mo walla ki moj'kosha 'kosh cuki'd mo gom gway gi gwo mo tani ki jahanne/ a'di bitki'd mo be. ²² Dhali wakan gom a'di jin yeku mo e bwam ma 'de/ mo tani a'di yansan ita a'di jin cik gwo mo, dhali hili a'di bala to ga 'cesh is mo dhali 'penkapan piti jin tana a'di pa ki pa mo tani cokot a'di mo dhali a'di mol dho'th maman mo be. ²³ Dhali gom gwo gi a'di jin yeku mo eya 'cesh jin 'bora'bor mo tani a'di yansan nta a'di jin cik gwo mo dhali mish a'di 'ban mo dhali a'di ka jin gana/ dhodhi maman mo be, dhali adho'th piti jin dhodha a'di eya tora 'de/ mo tani ta iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali jan kamu/ ki iss 'kwanimpa ikwara mo, dhali jan kamu/ ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be.

Biriny e Bwam Pos jin Sinu mo

²⁴ Dhali gwom 'bi'th/ ej kamu/ kara a'di uni mbwambor mo mmo/ o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis mo tani mishu kar ka par 'ban mo me'd wathi/ jin yekki'da ka'bany tom 'borod' e bwaman buntom piti mo be. ²⁵ Hili ki 'kwani ishki e mo tani a'di jin ta 'kup gi a'di pu'dki'd mo dhali yek biriny e bwaman pos piti mo dhali a'di ki ya mo be. ²⁶ Wakan ki to jin sinu mo 'kaki'da le/ mo tani dhali dho'th emen mo tani dhali yan'ko'd biriny pikin si'da/ mo be. ²⁷ Dhali ki imanmiiya tu'c gi com gu'b pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, dina / e ki yeka ka'bany to jin 'borod' e bwam buntom pini mo 'taa? Atinta winya biriny isi pi mo? ²⁸ A'di ki o uni gwo mo ki: A'di jin ta 'kup, a'di mii mii yansan mo be. Dhali imanmiiya tu'c o a'di gwo mo ki: A/ dhali / e napi aman mmo/ ii mo mmotul uni is mo 'taa? ²⁹ Hili a'di ki o gwo mo ki: Yisa. Hili isi ciki/ ki um mini tul biriny is mo tani um mini buk pos si'da/ mo mmontal 'de/ nyakki uni mo be. ³⁰ Dhalki uni cani montal 'de/ mo ntagi bwam mondhe'd mo dhali bwam mondhe'd min ma teem piti 'baar mo jin minu 'cith a'di to mo tani aha/ mina tor iman'cith to gwo mo ki: 'Cithi/ to mo ma mmotul biriny is ntwa/ a/ mo dhali dek uni ki deken mo mmoci'th mo hili tuli pos is mo e bwan themes pem mo ma.

Emen To jin Miinuwa 'Tash mo

³¹ Dhali gwom 'bi'th/ ej kamu/ kara a'di uni mbwambor mo mmo/ o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis a'di wana e ki emen to jin miinuwa 'tash mo, a'di jin kala wathi/ mo dhali yek mo e bwam buntom piti mo be. ³² Emen to a'di ta piri'th ki piri'th mo be hili ki a'di caki'd mo tani a'di wurupa wurup kagahara mo dhali warki'd ki cwa mo. Wakan 'dii kun pen e mis mo tani pu'dkin mo dhali nyan gu'b buni eya bim piti mo be.

Gwo goma Cumaṭ mo

³³ A'di ki ṭor uni gwom 'bi'th/enj kamu/ mo mmo/o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis wana e ka cumaṭ jin kaḷ ma 'bom mo dhali kum a'di 'kup mo eya dipany jin baru ka uṇaṇji kwara mo ntagi a'di sha 'bki'di 'baar mo be.

Mo gi Bu'th ma Yesus Gwom 'Bi'th/ e Mmoṭor mo

³⁴ Aris gwo gwansani 'baar mo okin ma Yesusa waambuhany 'kwani ki gwom 'bi'th/ e mo. Ka jinṅ gana/ a'di diki o gwonj kamu/ ki dar gi gwom 'bi'th/ e mo be. ³⁵ A'di ta gwo jin minu thim mo jin okin ma amañci gwo ma Arungimis kadhamo/ ki:

Aha/ mina ka'd 'twam pem mo mmoṭor gwom 'bi'th/ e mo be.

Aha/ mina ṭor eya tente/ to jin bagu mo ki mony'cesh ka'bkunu mo be.

Yesus A'di Ṭorki 'Pemen Gwom 'Bi'th/ e goma Biriny jin yeḷu e Bwam Pos mo

³⁶ Dhali yan'ko'd a'di dhalki'da waambuhany 'kwani 'pen mo dhali a'di yaki bway gu'b mo. Dhali imañciḷ a'di gwo pu'dkini a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ṭori aman 'pemen gwom 'bi'th/ e mo ma gom biriny jin yeḷu e bwam bunto mo. ³⁷ Dhali a'di thok gwo mo ki: A'di jin yekki emen to jin 'boro'd mo tani ta Ya/ gi 'Kwani mo be.

³⁸ Dhali bwam mondhe'd mo tani a'di ta mony'cesh mo be. Dhali emen to tani a'di ta 'pemen gwo gom iya/ gi Bampa/ gi Momis mo. Dhali 'pemen gwo gom biriny mo tani a'di ta iya/ gi a'din thus 'de/ yin mo be.

³⁹ Dhali a'di jin ta 'kup jin si'da ka'bany to e uni mo tani ta tapa ma ruma 'cesh mo be. Dhali bwam mondhe'd mo tani a'di ta mo jin 'disha 'pemen mo mo mmodi 'kup mo be. Dhali iman'ciṭh to mo tani ta iman'doyu gwo mo be. ⁴⁰ Jasi me'd biriny kun tulu is mo dhali ci'th ki o'd mo tani wakan a'di mina embul mo i'dish 'twa/ mo be. ⁴¹ Haali/ Ya/ gi 'Kwani midi hash iman'doyu gwom piti mo dhali uni mini tul uni gwansan is ka piye/ 'peni bampam piti mo aris uni gun rakki miiṅthus mo dhali aris uni gun miiki to kun ta thus ki thus mo. ⁴² Dhali uni mini ta'k uni e mo/o'd jin ca'bkī wur wur mo. Dhali e mun mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. ⁴³ Dhali uni gun miiṅ ka ka/ e mo tani mini 'twaḷ mo mo me'da tente/ 'peni Bampa/ ma Ababam buni mo be. A'di jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

To jin Ish Kuma/ jin Bagu mo

⁴⁴ Bampa/ gi Momis mo a'di wana e ki to jin ish kuma/ jin bagu mo e bwam bunto mo, jin gama wathi/ mo dhali kum 'kup mo. Yan'ko'd gom bwan 'kunygam piti mo tani a'di ki ya mo dhali yol a'di 'baar mo, a'di jin

tana a'di mo jin mina a'di yol bunto caan mo be.

Dhema/ jin 'Bitha Yol She/ ki 'Bi'th mo

⁴⁵ Dok/ e Bampa/ gi Momis a'di wana e ki wathi/ jin mii'da dukkaan mo jin ṇapi dhema/ jin gama gam mo be. ⁴⁶ A'di, ki a'di gamki a'din 'de/ jin caaca mo jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo tani a'di yaki'd mo dhali yol a'di 'baar mo, a'di jin tana a'di mo ki a'di midi yol a'di mo be.

Gwo goma 'Thi mo

⁴⁷ Dok/ e Bampa/ gi Momis a'di wana e ka 'thi/ mo, a'di jin yipu mo e bwam yi'de/ mo dhali mmomusha ris wa'c ka enthus ki e ki she/ ki she/ mo be. ⁴⁸ Dhali ki a'di 'tu'dki'd mo tani 'kwani ki dir a'di ka gap mo dhali 'ko 'pena 'cesh mo dhali laḷ uni gun 'boron mo e bwaman toṅ'kul bwa mo, hili kun shiyin mo tani ṭaguwa sho mo be. ⁴⁹ Wakan si'da/ a'di midi ta mo jin 'disha 'twa/ mo. Iman'doyu gwo mini pu'du/ mo dhali kwa/ 'kwanin thus bwa mo 'peni uni gun miiṅ ka ka/ e mo be. ⁵⁰ Dhali ta'k uni e mo o'd jin ca'bkī wur wur mo be. Dhali e mo yin mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be.

To kun Ish Kuma/ kun This dhali kun Dhamo/ mo

⁵¹ A/ um mishi gwo gwansan 'bani 'baar mo 'te/ sana? Uni thok a'di gwo mo ki: Nye. ⁵² Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Wakan si'da/ iman'kwar to 'baar mo uni gun ye'thkunu sho'k mo gom Bampa/ gi Momis mo tani uni wana e ki com gu'b jin kalki tom piti jin ish kuma/ mo ka piye/ mo a'di jin ta jin this mo dhali jin dhamo/ mo be.

Yesus A'di Wakḷunu mo e Pa Naasira mo

⁵³ Dhali ka Yesus 'baarki gwom 'bi'th/ e gwansan mo tani a'di yaki'd 'peni mun mo be. ⁵⁴ Dhali a'di pu'dki'd mo e bampam pitinṅ gana/ mo dhali ṭor uni gwo mo e gu'b gi montul is buni mo. Wakan uni merkin mo dhali o gwo mo ki: 'Peni mana gama wathi/ yansan yuk kan mo sa/? Dhali mii mii gwansan kun eka/ eḷ mo? ⁵⁵ Dina a'di ki ta ya/ ma manpa/ cwa mo 'taa? Dhali din ma kam piti ki ta Yakuub mo dhala Yuusup mo dhala Simaan mo dhala Yahuusa mo 'taa? ⁵⁶ Dhali 'kona i'bwaham piti 'baar mo ki nyaḷ 'ko ki ana mo 'taa? Dhali 'peni mana gama wathi/ yansan aris to gwansani 'baar mo kan? ⁵⁷ Dhali uni kolu ki a'di mo be. Hila Yesus ki o uni gwo mo ki: Amañci gwo ma Arungimis yisa dar gi tak e mon tiya yisa, hili isi ciki/ e bampam piti mo dhali e gu'b pitinṅ gana/ mo be. ⁵⁸ Dhali a'di mol mii mii gun 'bitha'bi'th mo e mun gom uni dar gi gwo jin gamu is mo be.

14

Mowu ma Yohaana jin Ta'da Manmiyya Mii ki Yi'de/ mo

¹ Dhali ka tee caan mo tani Hirodus jin ta'da rub ra/iis cikki gwo goma Yesus mo be. ² Dhali a'di ki o cinjinam piti gwo mo ki: A'di ta'da Yohaana jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/ mo be. A'di 'de'kkunu mo 'peni mowu mo. A'di miikina a'di aris to gwansan ki mom'bi'th mo. ³ Haala Hirodus bu'thki'da Yohaana mo dhali deƙ a'di mo dhali kar a'di eya sijn mo gom way ma Hirodiyya mo ash ma kam piti ka Pilibbus mo be. ⁴ Haala Yohaana o a'di gwo mo ki: Haali/ a'di diki ta mii gi gwonƙan mmokar ayim mo be. ⁵ Dhali hili a'di nƙap a'di mmo'kosh jwa mo tani a'di ƙo/ ki 'kwani mo haali/ uni karki a'di ka manci gwo ma Arungimis mo be. ⁶ Hili ka cim jin dhodhuwa Hirodus pu'dki'd mo tani 'bwa/ ma Hirodiyya saki'd mo mbwambori 'kwani mo dhali a'di 'boro'da Hirodus bwa mo be. ⁷ Wakan a'di ki o a'di gwo is mo ka ba/ gom to jin mina a'di ciya yim mo to yin jin mina a'di doƙ a'di mo be. ⁸ Dhali ayim logomkina kum ki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Ciyyaa/ 'kup ma Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ shwanesan mo e bwam ma sahan mo. ⁹ Dhala malik a'di shina bwa mo, hili haali/ gom gwo jin ona a'di is mo dhali yilkinam piti mo tani a'di kanki gwo mo ki a'di minu guyu/ mo be. ¹⁰ A'di hashki gwo mo dhala Yohaana 'ciƙhunu 'kup mo eya sijn mo be. ¹¹ Dhali 'kup piti guyunu mo e bwam ma sahan mo dhali ciki nyara/ mo dhala yim ki ƙalki a'di ki kum mo be. ¹² Dhali imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali ƙal bunƙwar is piti mo dhali kan a'di mo, dhali uni iikin mo dhali tora Yesus gwo mo be.

'Kwani Alaapi Mudhe'd kun Cɪkunu Tonte/ mo

¹³ Ka Yesus cikki gwo yansan mo tani a'di yaki'd mo 'peni mun eya ƙur yi'de/ mo e mo jin dar gi 'kwani mo is 'ko'd mo be. Hili ka waambuhany 'kwani cikki gwo mo tani uni iikin mo mmobath a'di nsho'k mo ki sho'k 'peni bampa/ mo. ¹⁴ Ki a'di yaki'd e shemena gap mo tani a'di parki'da dhana waambuhany 'kwani e mo, dhali a'di ki ko'c uni e i is mo dhali waƙ 'ba'th buni mo be. ¹⁵ Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Mo yansan dar gi 'kwani mo be dhali shwane/ atente/ yulu'd mo. Hashka waambuhany 'kwani bway pa mo ma mmoyol tonte/ gom is buni mo. ¹⁶ Yesus ki o uni gwo mo ki: Uni mini mii ta gi bway mmo/ii bway pa mo yisa. Um mini ci uni tonte/ mmoshwa mo be. ¹⁷ Uni ki thoƙ a'di gwo mo ki: Am tana gi jasi maanjuthu'di mudhe'd mmahan mo dhali to yi'de/ isu/ mo be. ¹⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Doyi uni mmahani aha/ mo ma.

¹⁹ Dhali yan'ko'd a'di ki kana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko 'pena 'cesh apowa sho mo. Dhali a'di ki bu'th maanjuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ nsu/ mo tani a'di ki hil 'kup ki 'ce'd a'di mo dhali a'di ki ci maanjuthu'di imancik a'di gwo mo dhali imancik a'di gwo ki ciki uni ka waambuhany 'kwani mo be. ²⁰ Dhali uni 'baar mo shwaki a'di mo dhali uni kapkunu mo. Dhali uni 'tu'dkina nura/ i'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa kun 'ce'dkunu mo gun uri 'kup mo be. ²¹ Dhali uni gwansan kun shwakin mo tani ta 'kwaniƙi gwas alaapi mudhe'd mo mmodhal up ka po/ mo dhali uci mo be.

Yesus Ya ki Sho'k e 'Kupa Al Yi'de/ mo

²² Dhali yan'ko'd a'di ki tor imancik a'di gwo gwo mo mmose bwaa ƙur mo dhali iyyi twa/ a/ ki a'di mo mmo'ciha/ gap gi 'bana kamu/ mo ki a'di di'd mmodhala waambuhany 'kwani bway mo mmo/ii bway pa mo. ²³ Dhali yan'ko'd ki a'di dhalki'da waambuhany 'kwani 'pen mo tani a'di yaki bway 'kuwosha turga/ mo a'di 'de/ mo mmo'tho mo be. Ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani a'di diki'd a'di 'de/ mmun mo. ²⁴ Hila ƙur ka tente/ yan mo tani a'di si'da nƙatgin ka ris 'pena gap mo. A'di dorkina 'tham mo haali/ 'tham poshki'da po/ uni mo be. ²⁵ Dhali ki mo ta mon'twash/e mo tani a'di pu'dki'd e uni mo mmoya ki sho'k e 'kup yi'de/ mo be. ²⁶ Hili ki imancik a'di gwo parki a'di e mo mmoya ki sho'k e 'kup yi'de/ mo tani uni deekina is mo kagahara mo mmo/ o gwo mo ki: A'di ta'da arum mo be. Dhali uni cuukin mo kagahara haali/ uni ko/ ki is mo be. ²⁷ Hili ki jahanne/ a'di torki uni gwo mo mmo/ o gwo mo ki: 'Bithi adu is mo ma. Aha/ tana a'di mo be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma.

²⁸ Dhala Buterus ki thoƙ a'di gwo mo ki: Tapa, waƙki/ / e ta a'di mo tani yuki aha/ mmoyaku/ i e i'kuyi'de/ mo ma. ²⁹ A'di ki o a'di gwo mo ki: Yayu/ mo ma. Wakan Buterus cuki mis 'pena ƙur mo dhali ya ki sho'k e 'kuyi'de/ mo dhali pu'da Yesus mo. ³⁰ Hili ki a'di parki 'tham e mo tani a'di ko/ ki is mo dhali telki mii 'pen mo mmocik yi'de/ mo. A'di gwoki'd mo ki: Tapa, wothi/ aha/ mo ma. ³¹ Dhala Yesus ki jahanne/ a'di jidhirki me'd piti mo dhali bu'th a'di mo mmo/ o a'di gwo mo ki: Ayy wathi/ jin gwa'da monƙam gwo is ki gwa'd mo. Atinta shina/ e bwa 'kup kan mo? ³² Dhali ki uni cikkin e bwam ma ƙur mo tani 'tham doshki'd mo be. ³³ Dhali uni gwansan kun 'kon e bwam ma ƙur mo tani lunƙi a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Ka jin gana/ / e ta Ya/ ma Arungimis mo be.

Yesus Waƙi 'Kwani kun 'Bathan e Pa Jannisaarat mo

³⁴Dhali ki uni 'cithkina gap gi 'bana kamu/ mo tani uni pu'dkin mo e Bampa/ gi Pa Jannisaarat mo be. ³⁵Dhali ki 'kwani gi mo caan nyithki a'di mo tani uni hashki gwo e bampa/ 'baar mo kun 'kon ka kukul is mo dhali kala ris 'kwani kun 'bathan e a'di mo be. ³⁶Dhali uni n̄apki a'di mo mmo'taki ta a'di 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo. Dhali aris uni gun taki a'di is ki me'd mo tani 'borkunu is mo be.

15

Gwon Dhamo/ jin Luḵu 'Peni 'Kwani Gwanyjaka/ mo

¹Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar to pu'dkina Yesu mo 'peni Pa Urushaliim mo dhali o a'di gwo mo ki: ²Atinta dhaṇa imancik/ e gwo gwon dhamo/ jin luḵu 'peni 'kwani gwanyjaka/ mo? Haali/ uni 'koki 'thur me'd buni ki yi'de/ n̄twa/ a/ ki uni 'koki shwa to mo. ³A'di ki thoḵ uni gwo mo ki: Dhali atinta si'da/ idhaṇa um gwoṅkan ma Arungimis jin 'kwarkunu mo gom gway gi gwon dhamom bum jin luḵu mo? ⁴Haali/ Arungimis kanki gwo mo ki: Taḵi cim dhali kwan mo, dhali, A'di jin mido o gwonthus apo/ com mo walla kum mo tani dhalki a'di ka jin̄ gana/ iwu'd mo. ⁵Hili um o gwo mo ki: Wakki/ wathin 'de/ mido tor com gwo mo walla kum gwo mo ki: Ki a'di jin mina / e gam 'peni aha/ mo tani cikunu Arungimis mo tani a'di mido diki mii ta gi mo mmotaḵ com mo. ⁶Wakan gom gway gi gwon dhamom bum jin luḵu mo tani um ki puu Gwo ma Arungimis mo be. ⁷Um gun tana he'k e ka he'k e mo. Din ma Ishaya ki o um gwo is mowa ki a'di o gwo mo ki:

⁸'Kwani gwansan taḵ aha/ ki 'twam buni mo tani

hili adum buni si'dasi'd 'peni aha/ mo be.

⁹Uni lunḵi aha/ ki pe'th mo be.

Gwoṅkan gi 'twan' kwani tora uni me'd gwoṅ gana/ mo be.

To gi Shi/i Wathi/ Is mo

¹⁰Dhali a'di ki yuḵ 'kwani e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Ciki gwo mo ma dhali mish a'di 'ban mo. ¹¹A'di diki ta to jin yaki 'twa/ wathi/ jin mido shi/ a'di mo hili a'di jin piyi'd 'peni 'twa/ wathi/ mo tani to yansan a'di ishi/ki wathi/ is mo be. ¹²Yan'ko'd imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Dina / e ki mish 'Kwani Parisiyiin 'kokunu mo mmogol mo ki uni cikki gwo yansan mo 'taa? ¹³Dhali a'di thoḵki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aris to gun sinu 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ jin din ma Ababam pem e momis ki si mo tani uni minu yu'd mo be. ¹⁴Dhalki uni 'kon, uni 'cena mo ma. Uni ta uni gun tana ja'da/ ka ja'da/ mo kun toshki ta ashu/um bway mo be. Dhali wakki/ wathiny ja'da/ sus cen̄y ja'da/ mo tani uni su/

mini taḵi jis mo be. ¹⁵Hila Buterus ki thoḵ a'di gwo mo ki: Tori aman 'pemen gwom 'bi'th/e yansan mo ma. ¹⁶Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/um si'da/ 'kon naskina/ kan mo mmomol gwo 'ban mo 'taa? ¹⁷Kona um ki misha, ki to yin jin ya 'twa/ wathi/ mo mmoya bwa mo tani dhali wakan a'di ki pe moyi? ¹⁸Hili to jin piyi'd mo 'peni 'twa/ wathi/ mo tani a'di yayi'd 'pena du mo dhali to yansan a'di ishi/ki wathi/ is mo be. ¹⁹Haali/ 'pena du mo tani gwonthus kun kulumu mbwa mo pu'dkin mo mmo'kosha mee mo dhali mmota ḵal mo dhali mmomii miinyal mo dhali mmokwal to mo dhali mmo/o gwonthus apo/ wathin kamu/ mo dhali mmothutha thu'th 'pen mo be. ²⁰To gwansan uni ita to gun shi/i wathi/ is mo, hili mmoshwa to ki me'd kun 'konuki 'thur ki yi'de/ mo tani a'di diki shi/ wathi/ is mo be.

Mongam Gwo Is ma 'Bom gi Pan̄ Kanaan mo

²¹Dhali ka Yesu yaki'd mo 'peni mo yin mo tani a'di yaki'd mo e bampa/ gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo be. ²²Dhali hili a'bom gi Pan̄ Kanaan 'peni bampa/ caan mo tani pu'dki'd mo dhali cuu gwo mo ki: Miiyi mii apo/ aha/ mo ma, ayy Tapa, Ya/ ma Dawuu'd mo. 'Bwa/ m pem bu'th ma ruma 'cesh kagahara mo. ²³Hili a'di diki thoḵa yim gwo mo. Dhali imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali doḵ a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Urka yim mo ma haali/ ayim cuu'di baḥ ana n̄'ko'd mo be. ²⁴Dhali a'di ki thoḵ gwo mo ki: Aha/ hashkunu mo jasi gom ka'bal gi gu'b ma Israyiil kun thiskunu e mo uni 'cena mo be. ²⁵Hila yim pu'dki'd mo mmoga'b ki jin̄ 'kupa'dupun̄i bwambori a'di mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, wothi/ aha/ mo ma. ²⁶Dhali a'di ki thoḵ a'di gwo mo ki: A'di yisa ta mii jin ha me'd mo mmobu'th maan̄kuthu'd 'peni uci mo dhali ta'k a'di ka 'ka mo. ²⁷Ayim thoḵ a'di gwo mo ki: Nye, Tapa, hili, a'ka uni mini shwa kuluny maa kun ta'kkin mo 'pena tharabeesa gi tapam buni mo be. ²⁸Yan'ko'd Yesu ki thoḵa yim gwo mo ki: Ayy, a'bom, dhan mongam gwo is pini caaca mo. Dhalki a'di miinu mo gom /e mo me'd jin dina a'di /e e bwa mo. Dhali 'bwa/ m piti waḵkunu hila/ mo be.

Yesu Waḵki 'Kwani ka Ris mo be

²⁹Dhala Yesu yaki'd 'peni mun mo dhali 'citha/ gap gi Al ma Jaliil mo be. Dhali a'di seki'd e mon̄'kuwosh mo dhali a'di ca'bki'da 'cesh mmun mo be. ³⁰Dhali awaambuhany 'kwani pu'dkini a'di mo mmosuski 'kwani e a'di mo, uni gun ta njwal mo dhali uni gun kutha is gun̄kuru/ mo dhali uni gun tana ja'da/ mo dhali uni gun mol 'twa/ wal mo dhali kun tiya ka ris mo dhali uni ki 'thi uni mo e sho'k piti mo dhali a'di ki waḵ uni mo be. ³¹Wakan awaambuhany 'kwani merkin

mo be ki uni parki wathi/ e mo jin mol 'twa/ wal walki 'twa/ mo be, dhali uni gun kutha is gunkuru/ mo 'borkunu is mo dhali uni gun ta nɔwol mo iikin ki sho'k mo dhali uni gun tana ja'da/ mo mishki mo mo dhali uni karkina Arumgimis gi 'kwani ma Israyiil ki ca mo be.

'Kwani Alaapi Dojon kun Cikunu Tonte/ mo

³² Dhali yan'ko'd Yesu ki yuk imancik a'di gwo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ koca e eya waambuhany 'kwani mo be. Haali/ uni 'kon nyakki aha/ ka cim kwara shwane/ mo dhali uni dar gi tonte/ mmoshwa mo. Dhali aha/ 'tena bwa mmo-hash uni bway pa mo ki te/ mo isi ciki/ haali/ uni mina buye/ i'thi mo mbway mo be. ³³ Dhali imancik a'di gwo ki dot a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: 'Peni mana mmina ana gam tonte/ jin midi 'kosh jwa mo e bwam ma si'b mmahan mo mmo'ciya waambuhany 'kwani kun caaca wakan mo? ³⁴ Dhala Yesu ki o uni gwo mo ki: Um 'kona maanjuthu'd ekata mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Mpesuyi, dhali ushi to yi'de/ idaka/ mo be. ³⁵ Dhali a'di ki kana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko mo mmo'ko 'pena 'cesh mo be. ³⁶ Dhali a'di ki bu'th maanjuthu'di pesu/ mo dhali to yi'de/ mo dhali a'di ki 'bora 'bor bwa i is mo dhali a'di ki 'ce'di uni mo dhali ci uni ki imancik a'di gwo mo mmo'ciya waambuhany 'kwani mo be. ³⁷ Dhali ki uni 'baar mo shwakin mo dhali 'kokunu mo mmokap mo tani uni ki tul maanjuthu'd is jin ta 'pisira/ jin 'ce'dkunu bwa mo mmo'tu'da nura/ pesu/ 'peni jin urkunu 'kup mo be. ³⁸ Uni gwansan kun shwaki mo mo tani tana alaapi dojon mo mmodhal up ka po/ mo dhali uci mo be. ³⁹ Dhali a'di ki hasha waambuhany 'kwani mo dhali a'di cik'i'd mo e bwam ma kur mo mmoya bampa/ gi Pa Majdal mo be.

16

Mmo/o Bwa ki Par Jamas Mii E mo

¹ Dhali 'Kwani Parisiyiin dhali 'Kwani Sadukiyiin pu'dkin mo dhali pal a'di ki gwo mo. Uni dotki a'di mo mmotor uni jamas mii 'peni momis mo be. ² A'di ki thok uni gwo mo ki: Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani um ki o gwo mo ki: A'di midi ta a'di mompiriny mo shwane/ haali/ momis 'pera'per mo be. ³ Dhali ka'thama/ tani a'di midi ta mon'thama punthar mo shwane/ mo haali/ momis 'pera'per mo dhali wuma wuma mo. Um mishina jo'da yir mii gi momis mo tani hili atinta 'kona um ki misha jo'd jamas mii ma tee mo? ⁴ Um 'kwani gun tana nya'kum yil kun ta thus ki thus kan mo dhali imanmii miinyal mo tani napki jamas mii mo janta? bahili jamas mii minu ci um

mo yisa hili isi ciki/ jamas mii ma Yuunaan mo. Wakan a'di ki dhal uni mo dhali ya mo be.

Acumat gi 'Kwani Parisiyiin mo

⁵ Ki imancik a'di gwo merkin e 'bana gapa kamu/ mo tani uni naki maanjuthu'd mo mmo'koki guyi jan kamu/ mo be. ⁶ Yesu ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma dhali jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyiin mo dhali 'Kwani Sadukiyiin mo ma. ⁷ Dhali uni su'kkin ki gwo mo, uni 'cena cem buni mo mmo/ o gwo mo ki: Ana 'konaki guyu/ maa mo be. ⁸ Hila Yesu mishki gwo yansan mo dhali o uni gwo mo ki: Ayy um 'kwani kun gwa'da mongam gwo is ki gwa'd mo. Atinta suka um ki gwo cem bum kan mo? mmodara um ki tonte/ mo. ⁹ 'Kona um ki nyith mo 'taa? 'Kona um ki ka gwo e gom maanjuthu'd kun shwana 'kwani alaapi mudhe'd mo dhali anura/ ekata i'tu'dkina um mo mmo-tul is mo? ¹⁰ Walla maanjuthu'di pesu/ kun shwana 'kwani alaapi dojon mo dhali anura/ ekatinta i'tu'dkina um mmotul is mo? ¹¹ Atinta 'kona um ki nyith mii mo ki aha/ dinaki o gwo mo gom tonte/ mo? Jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyiin mo dhali 'Kwani Sadukiyiin mo ma. ¹² Dhali yan'ko'd uni mishki gwo 'ban mo ki a'di diki tor uni gwo mo mmojiya cumat gi tonte/ mo, hili gom gwontor gi 'Kwani Parisiyiin mo dhali 'Kwani Sadukiyiin mo be.

Buterus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesu mo

¹³ Dhali ka Yesu pu'dki'd e bampa/ gi Pan Kaysariyya gi Pam Pilibbi mo tani a'di ki dot imancik a'di gwo mo ki: Ki 'kwani oki Ya/ gi 'Kwani jana a'dan mo? ¹⁴ Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Kun tiya on ka Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo. Dhali kun tiya on ki Iliyya mo. Dhali kun tiya on ka Irmiya mo walla jan 'de/ 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ba um on ki aha/ tana aja mo? ¹⁶ Simaan Buterus thok a'di gwo mo ki: /E tana Kristhos mo, Ya/ ma Arumgimis jin di'd ki e mo be. ¹⁷ Dhala Yesu ki thok a'di gwo mo ki: Mom'bor mii gom /e mo, Simaan jin ta ya/ ma Yuuna mo. Haali/ bungwar is mo dhala bas mo tani uni 'koki tor a'di yan eya tente/ e /e mo, hili, Ababam pem a'di jin di'd e momis mo be. ¹⁸ Dhali aha/ tora /e gwo mo, /e jin tana Buterus mo, dhali eya po/ wosh yan mo tani aha/ mina nya'ja kaniisam pem mo, dhali mom'bi'th gi mowu mo tani midi diki pi a'di jipi/ mo be. ¹⁹ Aha/ mina ci /e amuptha/ gi Bampa/ gi Momis mo, dhali ma to yin jin mina /e nnon mo e mony'cesh mo tani a'di minu non mo e momis mo dhali ma to yin jin mina /e ndhal me'd e mony'cesh

mo tani a'di minu dhal me'd e momis mo be.
²⁰ Yan'ko'd a'di ki kan imancik a'di gwo gwo mo ki 'bi'th mo, mmodiki tor wathin tal 'derj kamu/ gwo mo ki a'di ta'da Kristhos mo be.

Yesus Torki Wum Piti Itwa/a/ mo

²¹ 'Peni mo caan mo tani Yesus telki mii 'pen mo mmo'tor imancik a'di gwo gwo mo ki a'di mididi mii ya mo e Pa Urushaliim mo dhali 'kosh is ka nyor ki to ka ris mo 'peni 'kwani gwanyjaka/ mo dhali 'peni igasis mo dhali iman'kwar to mo, dhali a'di minu 'kosh jwa mo, dhali ka cim kwara mo tani a'di minu 'de'k mo be. ²² Dhala Buterus ki bu'th a'di mo dhali tel mii 'pen mo mmokucur a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Arungimis diki tosh kan mo, Tapa. Mii yansan mididi diki pu'di /e ki sule/ sule/ mo be. ²³ Hili a'di ki tu'k mo dhali owa Buterus gwo mo ki: Setaan, yaku/ i'ko'di aha/ mo ma. /E noni aha/ 'kup mo. Haali/ /e diki di ki 'ban ma Arungimis mo, hili /e din ka 'ban gi 'kwani mo be.

²⁴ Yan'ko'd Yesus ki tor imancik a'di gwo gwo mo ki: Wakki/ wathin kamu/ mididi yayu/ ibath aha/ nsho'k mo tani dhalki a'di non is piti mo ma dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ nsho'k mo. ²⁵ Haali/ a'diyin jin mididi woth mondiki/em piti mo tani mididi this a'di e mo dhali a'diyin jin mididi this mondiki/em piti e mo gom gway pem mo tani mididi gam a'di mo be. ²⁶ Haali/ mii jin nyo/a wathi/ mo wakata si'da/ wakki/ a'di gama'da ris to 'baar mo e mony'cesh yan mo dhali this mondiki/em piti e mo? Walla wathi/ mididi wan mondiki/em piti 'ba/ ka tinta mo? ²⁷ Haali/ Ya/ gi 'Kwani mididi pu'du/ mo nya'ki iman'doyu gwom piti ilu/ mo ki monyca gi com mo dhali yan'ko'd a'di mididi ci aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ to jin wana e ki mii kun miikina uni mo be. ²⁸ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki 'kwanin tiya 'kon kun dosh'kini mahan mo shwane/ mo tani uni mini 'koki nyok wu ntwa/a/ mo ki uni 'koki par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/ mo nya'ki Bampam piti mo be.

17

Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo

¹ Dhali 'ko'da cim pe'de/ mo tani Yesus ki susa Buterus nya'ki a'di mo dhala Yakuub dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur uni 'cena mo. ² Dhali a'di ki war is piti mbwambori uni mo, dhali bwam/ em piti 'twakki mo mo me'da tente/ mo dhali burrinyem piti warki'd ki bany bany me'd monkush mo be. ³ Dhali hili aMusa dhali Iliyya piki uni i is mo mmo'tora/ tor nya'ki a'di mo be. ⁴ Dhala Buterus ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa a'di

'boro'd gom aman mmo'kona aman mmanhan mo. Wakki/ /e ona bwa mo tani aha/ mina nyanj cinja/ ikwara mmahan mo, jan tal 'de/ gom /e mo dhali jan kamu/ goma Musa mo dhali jan kamu/ gwo Iliyya mo be. ⁵ Ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani hili arak jin kushu mo mo 'kamki uni is mo dhali 'twa/ 'pena rak yan mo tani o gwo mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enka/ mo, a'di jin 'borka/ bwa i is mo. Ciki a'di gwo mo ma. ⁶ Ki imancik a'di gwo cikki gwo yan mo tani uni ta'kki bwam/em buni a'cesh mo dhali uni 'tu'dkunu mo ki monko/ is mo be. ⁷ Hila Yesus pu'dki'd mo dhali ta uni is ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo ma. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. ⁸ Dhali ki uni 'de'kki em buni ki mis mo tani uni 'koki par wathin kamu/ e mo, hili jasa Yesus a'di 'de/ mo be.

⁹ Dhali me'd jin pu'dkina uni ka 'cesh 'peni 'kuwosh mo tani Yesus kan uni gwo mo ki: Dhalku/ wathin tal 'derj kamu/ ki tor tonyjan yan mo ntagi Ya/ gi 'Kwani minu 'de'k mo 'peni mowu mo be. ¹⁰ Dhali imancik a'di gwo dot a'di gwo mo ki: Atinta i/ ona iman'kwar to gwo mo ki Iliyya mididi mii pu'du/ ntwa/a/ mo? ¹¹ A'di ki tho'k uni gwo mo ki: Iliyya pu'dki'd mo dhali a'di mididi thoson aris to 'baar mo be. ¹² Hili aha/ tora um gwo mo ki Iliyya a'di pu'dki'd hila/ mo dhali uni 'koki mish a'di mo, hili uni ki mii a'diyin jin 'bor uni bwa mo. Wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani mina isi 'kosh ka nyor mo e me'd buni mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo mishki gwo 'ban mo ki a'di tor'ki uni gwo mo goma Yohaana jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/ mo be.

Yesus Wa'cki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo

¹⁴ Dhali ki uni pu'dkin eya waambuhany 'kwani mo tani wathin kamu/ pu'dki'd e a'di mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo dhali o gwo mo ki: ¹⁵ Tapa, miiyi mii apo/ ya/ m pem mo ma. Haali/ a'di wu gampan mo dhali a'di 'kosha is ka nyor kagahara mo. Haali/ me'd ka ris a'di bitki'd e bwam o'd mo dhali me'd ka ris a'di bitki'd e bwam yi'de/ mo be. ¹⁶ Dhali aha/ suskina a'di e imancik /e gwo mo tani dhali uni 'koki mish a'di wa'c mo be. ¹⁷ Dhala Yesus ki tho'k uni gwo mo ki: Ayy, um 'kwani kun a'ha mongam gwo is ki ath kan mo dhali kun caca ii ki caca mo eya nya'kam yil bum mo, aha/ mina di i um ki mo gi wakata mo? Dhali ki mo gi wakata imiga/ i'dim 'kup e um mo sa/? Susi a'di mmahan i aha/ mo ma. ¹⁸ Dhala Yesus ki kucur a'di ki gwo mo dhali aruma 'cesh pu'dki'd ka piye/ 'peni a'di mo dhali a'ci a'di wa'ckunu ki jahanne/ mo be. ¹⁹ Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo pu'dkina Yesus mo uni 'cena mo dhali o a'di gwo mo ki: Atinta 'kona aman ki mish a'di ur ka

pije/ mo sa/? ²⁰ A'di ki thoḵ uni gwo mo ki: Haali/ mongam gwo is bum gwa'dagwa'd mo. Haali/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, wakki/ um mini ta gi mongam gwo is me'd emen to jin miinuwa 'tash mo tani um mini o wosha turga/ yansan gwo mo ki: Dhalki a'di joçu/ mo 'peni mo yansan is 'ko'di mun mo ma tani dhali a'di minu joç mo dhali toḵ kamu/ yisa di'da jin minu mol mii gom um mo be. ²¹ Hili mii yansan midi diki piyu/ 'kup ka pije/ mo hili isi ciki/ ki mon'tho mo dhali ki monḡa/ to mo be.

Dok/ e aYesus Torki Mowum Piti Itwa/ a/ mo

²² Me'd jin tulkina uni is mo mmonṭal 'de/ mo e Pany Jaliil mo tani Yesu ki o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani minu ci 'kwanin thusi me'd mo be. ²³ Dhali uni mini 'kosh a'di jwa mo dhali a'di minu 'de'k ka cim kwara mo. Dhali uni butha 'tham kagahara mo be.

Mmocīya Guurush gom Gu'b gi Mond-heleladhelel mo

²⁴ Dhali ki uni pu'dkin e Paḡ Kapranahuum mo tani imantera tulpa/ gom gu'b gi mondheleladhelel mo pu'dkina Buṭeris mo dhali o a'di gwo mo ki: Din ma manṭor gwom bum ki ciya thulpa/ mo 'taa? ²⁵ A'di ki o a'di gwo mo ki: Nye. Dhali ki a'di pu'dki bway pa mo tani Yesu ki ṭora ṭor ki a'di nṭwa/ a/ mo mmo/ o gwo mo ki: Atinta kuluma /e mbwa mo, Simaan? 'Peni mana ika/ ma malik kun 'kon e mony'cesha thulpa/ mo dhali to gun woṭhu/ 'kup mo? 'Peni iya/ m buni mo 'taa? Walla 'peni kun tiya mo? ²⁶ Dhali a'di o a'di gwo mo ki: 'Peni kun tiya mo tani Yesu ki o a'di gwo mo ki: Wakan iya/ 'kon ki 'kus mo. ²⁷ Bahili mmomina ana 'koki kol uni mo tani yaku/ mo e yi'de/ mo ma dhali biṭa bi'c mo dhali bu'th wa'c jin yayi'di twa/ a/ ka pije/ mo dhali ki /e mini ka'd a'di 'twa/ mo tani /e mini gama guurush e 'twam piti mo. Buthi caan mo dhali ci a'di ki uni mo gom aha/ mo dhali gom is pini mo.

18

Kaja A'di Cade?

¹ Dhali ka tee caan mo tani imanciḵ a'di gwo pu'dkina Yesu mo dhali o a'di gwo mo ki: Kaja a'di ica'd mo e Bampa/ gi Momis mo? ² Dhali a'di ki yuḵa 'ci mo dhali kar a'di e bwaman uni mo ³ dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki isi ciki/ wakki/ um 'koki tu'k mo dhali war ki uçi mo tani um mini 'koki se Bampa/ gi Momis ki sule/ mo be. ⁴ A'diyin jin kar is piti ki gwa'd mo mmowa e ka 'ci yansan mo tani a'di icaaca mo e Bampa/ gi Momis mo be.

⁵ A'diyin jin midi budha 'ci gi wakansan ki gway pem mo tani a'di buthi aha/ mo be. ⁶ Hili a'diyin jin midi rak jan tal 'de/ 'peni

uni gwansan kun gwa'dan kun gam gwo is e aha/ mo mmomii miinthus mo tani a'di midi 'taki 'bor mo gom a'di ka dhan wosha caaga/ minu 'taki dek a'di e 'bam piti mo dhali biṭ a'di mo e kulkun yi'de/ mo be.

Mompal gom Miinthus mo

⁷ Wayyi e 'kwaniny'cesh mo gom mompal gi miinthus mo. Haali/ a'di ta mii jin midi ta mii mo ki mompal mini pu'du/ mo. Dhali hili, wayyi e wathi/, a'di jin pu'dkina mompal 'peni cine/ mo be. ⁸ Dhali wakki/ me'd pini walla sho'k pini rak /e ki me'd su/ mo walla ki sho'k su/ mo e mo ma al o'd ki sule/ mo be. ⁹ Dhali wakki/ em pini rak /e mo mmomii miinthus mo tani buki a'di mo ma dhali biṭ a'di ka pije/ 'peni /e mo. A'di 'boro'd gom /e mo mmociç mondiki/e ki en tal 'de/ mo jin minu 'koki biṭ /e ki e su/ mo e mo ma al o'd jin kaakacaḵa'c mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Ka'bal jin Thisi E mo

¹⁰ Hil ki 'bore/ ki um mini 'koki wak jan tal 'deḡ kamu/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan mo haali/ aha/ ṭora /e gwo mo ki e momis mo tani iman'doyu gwom buni isa yempa/ uni hilki bwam/e ma Ababam pem jin di'd e momis mo be. ¹¹ Haali/ Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo mmowoth uni gun thiskunu e mo be. ¹² Um kulumi gwo mbwa jin wakata mo? Wakki/ wathi/ ta gi ka'bal iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali jan tal 'deḡ kamu/ 'peni uni thiski e mo tani mina a'di diki dhal uni iss 'kwanimpa mmudhe'd aṭhka 'de/ mo e mon'kuwosh mo dhali ya mo mmonḡaḡ jin tal 'de/ jin thiski e mo 'taa? ¹³ Dhali wakki/ a'di ki gam a'di mo tani ka jin gana/ aha/ ṭora /e gwo mo ki a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara mo gom a'di jin 'dap uni 'twa/ ka iss 'kwanimpa mmudhe'd aṭhka 'de/ mo kun 'koki this e mo ki sule/ mo. ¹⁴ Wakan a'di si'da/ diki ta bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo ki jan tal 'deḡ kamu/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan mo tani minu 'taki 'koki 'ce'd sho'k mo be.

Akam gi Miiki Miinthus mo

¹⁵ Waḵa kam pini mii miinthus apo/ /e mo tani yaku/ mo dhali ṭor a'di miim piti mo ce um su/ mo, /e dhali a'di 'de/ mo. Wakki/ a'di ciḵ /e gwo mo tani /e warana kan mo be. ¹⁶ Hili wakki/ a'di diki ciḵ gwo mo tani susi jan tal 'deḡ kamu/ mo walla su/ mo nyakki/ /e mo ki aris gwo 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun onu mo minu 'da'b 'pen mo mmota du'd gwo gi 'twanḡ 'kwani su/ mo walla kwara mo be. ¹⁷ Wakki/ a'di ki ush gwo ciḵ 'peni uni mo tani ṭori a'di ki 'kwaninḡ kaniisa mo, dhali wakki/ a'di si'da/

ki ush gwo gi 'kwaniŋ kaniisa cik mo tani dhal ki a'di wara'd gom /e ki wathi/ jin diki ta Wathi/ Yahuuda/ mo dhali ka mantera thulpa/ mo be. ¹⁸ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki ma to yin jin mina umi nnon mo e mony'cesh yansan mo tani a'di minu non mo e momis mo dhali ma to yin jin mina umi dhal me'd mo e mony'cesh mo tani a'di minu dhal me'd mo e momis mo be. ¹⁹ Dok/e aha/ ona um gwo mo ki wakki/ 'kwani 'koni su/ mbwam um kun gami gwo me'd mo e mony'cesh mo gom ma to yin jin mina uni dot mo tani a'di minu mii gom uni ki gway ma Ababam pem jin di'd e momis mo be. ²⁰ Haali/ wakki/ 'kwani 'koni su/ mo walla kwara mo kun tuli is mo e gway pem mo tani aha/ dina e bwam uni mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Ciŋkina/ jin Diki Dhala Kamu/ Amurem Piti 'Pen mo

²¹ Dhali yan'ko'd Buterun pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, me'd ekata min ma kam pem mmii miinthus apo/ aha/ mo dhali aha/ ki dhal a'di miinthus piti 'pen mo? a/me'd kun 'koni saba kana? ²² Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Aha/ dinaki o /e gwo mo ki jasi me'di saba mo, hili me'd saba/iin pi saba mo.

²³ Wakan Bampa/ gi Momis minu kar ka par 'ban ka malik jin thosoni gwo nyakki ciŋkinam piti mo gom to gun denŋ e mo. ²⁴ Ki a'di telki mii 'pen mo mmoden a'di e mo tani jan kamu/ suskunu mo e a'di mo jin din ma murem piti m'ba/ mo ki dhan* kuluny 'dolkon alaapi 'kume'd mo. ²⁵ Dhali ki a'di diki mish mmoŋi a'di to mo tani tapam piti kanki gwo mo ki a'di minu yol mo nyakki ashim piti mo dhali ki uŋim piti ilu/ mo dhali ka ris to 'baar mo kun tana a'di mo tani, dhali mii jin din ma mure/ a'di m'ba/ mo tani minu ci mo be. ²⁶ Wakan ciŋkina/ a'di bitki'd ki jin 'kupa'dupuni sho'k piti mo mmowoth gwo is gom a'di mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, 'kuŋi bwa gom aha/ mo ma dhali aha/ mina ci /e aris to 'baar mo be. ²⁷ Dhali gom miiny ciŋkina/ jin miikina a'di mo gom a'di mo tani tapa gi ciŋkina/ ki 'cuŋ a'di 'ba/ mo dhali dhal a'di amurem piti 'pen mo be. ²⁸ Hili eny ciŋkinan 'de/ yan mo tani me'd jin yakina a'di ka pije/ mo tani a'di gamki 'kup ki ciŋkinam pitin kamu/ mo a'di jin din ma mure/ a'di m'ba/ mo ka riyaal iss 'kwanimpa ikwara mo. Dhali a'di ki jigiti a'di 'ba/ ki me'd mo dhali o gwo mo ki: Ciya/ to jin din ma mure/ /e m'ba/ mo ma. ²⁹ Wakan agarr piti jin nyaka a'di aŋu'c mii mo tani bitki'da 'cesh mo dhali woth a'di gwo is mo mmo/o gwo mo ki: 'Kuŋi bwa gom aha/ mo ma dhali aha/ mina ci /e amurem pini mo be. ³⁰ A'di ushu'd mo dhali ya mo

dhali kar a'di eya sijn mo ntagi a'di mididi 'taki ciya mure/ mo be. ³¹ Ki imannyaka tu'c mii ki a'di, ki uni parki a'di jin bu'thki embul mo mo tani uni butha 'tham kagahara mo dhali uni ki ii mo dhali ci gwo e tapam buni mo goma ris to gwansan kun bu'thki embul mo mo be. ³² Dhali yan'ko'd tapam piti ki dot a'di gwo mo dhali o a'di gwo mo ki: /E ta ciŋkina/ jin ta thus ki thus mo. Aha/ dhalkina /e arisa murem pini 'peni 'baar mo haali/ /e wuki aha/ jwa i is mo be. ³³ Dhali /e mini 'taki diki ta gi momiimii apo/ amannyaka tu'c pini mii mo me'd jin miikika/ mii apo/ /e mo? ³⁴ Dhali ka nyor mo tani tapam piti a'di ki ci a'di ki imanjiya sijn mo ntagi a'di mididi 'taki ci amurem piti 'baar mo be. ³⁵ Wakan si'da/ Ababam pem jin di'd e momis mo mididi mii kan goma ris umi 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo wakki/ um 'koki dhal ikam bum amure/ miinthus buni 'pen 'pena dum bum gana/ mo be.

19

Yesus Torki Gwo gom Mo jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo

¹ Dhali ka Yesus 'baarki'da ris gwo gwansan mo mmo/o mo tani a'di yaki'd mo 'peni Pany Jaliil mo dhali ciŋ mo e Bampa/ Yahuudiyi mo e bwampo/ Yi'denŋ Kumma/ Uurdun mo be. ² Dhali adhana waambuhany 'kwani caaca bathki a'di nsho'k mo dhali a'di ki waŋ uni mo be. ³ Dhali 'Kwani Parisiyin pu'dkini a'di mo dhali pal a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta mii jin dhala gwonŋan bway mo mmomina wathi/ thoson gwo mo mmodhal ashim piti 'pen mo goma ris miin tiya kun tocon mo 'taa? ⁴ A'di ki thoŋ gwo mo ki: 'Kona um ki denŋ gwo e mo ki a'di jin ukki uni 'peni ka mun'kup mo ukki uni mo mmota wathin gwaŋ mo dhali wathim 'bomi mo 'taa? ⁵ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Haali/ gom 'kup mii gi wakan mo tani wathi/ mididi mii dhal com 'pen mo dhali kum 'pen mo dhali gam is me'd ki ashim piti mo dhali uni su/ tala bungwar isa tal 'de/ mo be. ⁶ Wakan uni dok/e 'koni su/ dok/e yiisa. Hili uni tal 'de/ mo. Haali/ gwo gi wakan mo tani a'di jin gam ma Arungimis is mo mmota isa 'de/ mo tani dhalku/ ki dhal wathin kamu/ bway mo mmoŋwa/ uni bwa mo. ⁷ Dhali uni ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ba katinta iŋan ma Musa gwo mo ki wathin tal 'de/ mididi thosona warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo mmodhala yim 'pen mo? ⁸ Dhali a'di ki thoŋ uni gwo mo ki: Haali/ adum bum kun 'biitha'bi'th mo tani aMusa dhalki um bway mo ba/ mmodhal up bum 'pen mo, hili 'peni ka mun'kup mo tani a'di yiisa wakana.

* 18:24 Dhan kuluny 'dolkon 'de/ wana e ka jineeh iss 'kwanimpa ka iss 'de/ aŋa iss 'de/ apo/ mo.

⁹ Dhali aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin midhi dhal ashim piti 'pen mo gom ma to gunn kun tocon mo dhali mash jan kamu/ mo tani a'di miiki miinyal mo be. Mo ma dhal 'pen midhi diki mii di mo gom ma to gunn kun tocon mo, hili isi ciki/ mo wakka 'bom mii miinyal ki wathin kamu/ mo be. Dhali a'diyin jin midhi masha 'bom jin dhal ma kathim piti 'pen mo tani a'di miiki miinyal mo.

¹⁰ Dhali imancik a'di gwo o a'di gwo mo ki: Wakki/ wakan gom wathin gwash mo gom gwo gi ash mo tani mane shi/ miim 'borod jin minu mash mo? ¹¹ Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo yisa mini bu'th gwo yansan mo yisa, hili jasi uni gwansan kun cikunu a'di mo be. ¹² Haali/ 'kwanin tiya 'kon ki mantil wakan mo 'peni mo jin dhodhu uni mo dhali 'kwanin tiya 'kon kun ta mantil 'peni mantil kun miina 'kwani uni mo dhali 'kwanin tiya 'kon kun mii is buni ki mantil mo uni 'cena mo gom gway gi Bampa/ gi Momis mo. A'di jin mishi gwo yansan bu'th mo tani dhalki a'di bu'th a'di mo ma.

Yesus 'Borki Ushi Ucin Gwa'dga/ Mii mo

¹³ Dhali yan'ko'd 'kwani 'kon mmokali uci i a'di mo ki a'di midhi kar me'd piti apo/ uni mo dhali 'tho mo. Dhali imancik a'di gwo uni kucurki 'kwani ki gwo mo be. ¹⁴ Hila Yesus ki o gwo mo ki: Dhalki uci iiyini aha/ mo ma. Dhalki uni ki non mo haali/ e Bampa/ gi Momis mo tani a'di ta'd gi uni gi wakan mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki kar me'd piti apo/ uni mo dhali ya mo be.

Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo

¹⁶ Dhali hili, jan 'de/ pu'dki'di a'di mo mmo/o gwo mo ki: Man'or gwo, tom 'boro'd jin miga/ mii mii mo ta'da ta mo? mmogam mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ¹⁷ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Atinta do'a / e aha/ gwo mo gom a'di jin 'boro'd mo? Jan tal 'derj kamu/ di'd jin 'boro'd mo. Wakki/ / e mini 'taki ciç mondiki/ e mo tani dhuyi gwonkan kun 'kwarkunu mo ma. ¹⁸ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Jana? Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: /E mini mii dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo. /E mini mii dhalki cal ki mii mii mo. Dhali /e mini mii dhalku/ ki mii kwal to mo. Dhali /e mini mii dhalku/ ki ak wathin kamu/ gwo i is mo. ¹⁹ Tak' cim dhali kwan mo dhali /e mini ena mannyak ca'b pini me'd is piniñ gana/ mo be. ²⁰ Dhali dhuru'c wathi/ ki thok a'di gwo mo ki: Aris to gwansani 'baar mo tani miikika/ mo. Dhali to jin wakata i/athka/ mo? ²¹ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Wakki/ /e mini 'taki ta wathim 'borgañ gana/ mo tani yaku/ mo dhali yola ris to kun tana /e mo, dhali ciki uni ki 'kwani kun hatha'ko'd mo, dhali /e mini gam to kun ish kumma/

mo e momis mo. Dhali yayu/ mo mmobath aha/ nsho'k mo. ²² Ki wathin dhuru'c cikki gwo yansan mo tani a'di yaki'd mo ki bwa jin di'adit mo, haali/ a'di ta wathi/ jin isha to ka enthus mo be.

²³ Dhala Yesus ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'di di'a mii ki di' mo gom wathi/ jin ta pa ki pa mo mmociç Bampa/ gi Momis mo be. ²⁴ Dok/ e aha/ tora um gwo mo ki: A'di 'disha mii ki 'dish mo gom kalman mo mmoya ki solol e jisa 'dipira/ mo mmodhal wathimpa e i is mo, a'di jin ta pa ki pa mo mmociç Bampa/ ma Arungimis mo be. ²⁵ Ki imancik a'di gwo cikki gwo yansan mo tani uni 'kokin mo mmomer kagahara mo mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ a'di wakan mo tani ba jia a'di mminu iwoth mo? ²⁶ Hila Yesus ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Ki miinj 'kwani mo tani a'di molu mii mo, hili ka Arungimis mo tani aris to 'baar mo mishu mii mo be. ²⁷ Dhali yan'ko'd Buterus ki thok a'di gwo mo ki: Hili, aman dhalkina aris to 'peni 'baar mo dhali bath /e nsho'k mo dhali aman mina ta ga ta mo? ²⁸ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki e momis jin this dhali e mony'cesh jin this mo tani ki Ya/ gi 'Kwani midhi ca'ba po/ kursi gi monycam piti mo tani um kun bathi aha/ nsho'k mo tani mini 'ko si'da/ apowa kursi ma malik kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo mmodwall uci ma Israyiil gwo mo, uni kun 'kon ma waki 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ²⁹ Dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'de'e/ 'de'e/ uni gun dhalki gu'b buni 'pen mo walla ikam buni mo walla i'bwah buni mo walla icom mo walla ikum mo walla ucim buni mo walla mo gom gway pem mo tani uni mini bu'th to ki me'd iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali ta gi mal gi monj'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ³⁰ Hili 'kwani ka ris kun 'koni t'wa/a/ mo tani uni minu dhu n'ko'd mo be dhali uni gun 'koni 'ko'd mo tani minu dhu nt'wa/a/ mo be.

20

Imanmiya Tu'c e Bwam Monsinu mo

¹ Haali/ Bampa/ gi Momis a'di wana e ki wathi/ jin cila gu'b mo, a'di jin ya'd mo mon'thamo/ ka'tum mo mmoñag imanmiya tu'c mo gom bwaman monsinum piti mo be. ² Ko'di gwo jin gama a'di me'd nyakki imanmiya tu'c piti mo gom nasa guurush ka tee mo tani a'di ki hash uni e bwaman monsinum piti mo be. ³ Dhali a'di yaki'd mo dok/ e ka tente/ ta'da tente/ pedonon mo tani a'di parki 'kwanin tiya e mo mmodosh mo ka wuny is e mo ma suug mo be. ⁴ Dhali e uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um mini ii e bwaman monsinum pem mo si'da/ dhali a'diyin jin 'boro'd mo tani aha/ mina ci

um a'di mo. Wakan uni iikin mo be. ⁵ Gom ya jin yana a'di dok/ e ka tente/ di'di bwan 'kup mo dhali ka tente/ kwara mo tani a'di ki mii mii jin nyakka'd kan mo si'da/. ⁶ Dhali ka tente/ ta'da tente/ mudhe'd mo tani a'di yaki'd mo dhali gam kun tiya mmodosh mo dhali a'di ki o uni gwo ki: Atinta dosha um mmahan ka wuny is kan iyula tee mo? ⁷ Uni ki thok a'di gwo mo ki: Haali/ wathin tal 'de/ yisa di'da jin napi aman mo. A'di ki o uni gwo mo ki: Um mini iiku/ mo e bwaman monsinum pem mo si'da/. ⁸ Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani com gi monsinu o'da mandhu tom piti gwo mo ki: Yu'ki imanmiiya tu'c mo dhali ci uni tom buni gun miina uniya tu'c mo mmotel 'pen nyakki uni gun 'ko'd mo ntagi uni kun 'koni t'wa/a/ mo be. ⁹ Dhali ki uni gwansan kun yukkunu mo ka tente/ mudhe'd pu'dkin mo tani uni ka 'dete/ 'dete/ bu'thki nasa guurush mo. ¹⁰ Dhali ki uni kun 'koni t'wa/a/ pu'dkin mo tani uni kulumki gwo i bwa mo ki uni mini 'taki bu'th ki nyanye/ mo. Hili uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ si'da/ bu'thki nasa guurush si'da/ mo be. ¹¹ Dhali ki uni bu'thki uni mo tani uni miikina gungum apo/ com gu'b mo ¹² mmo/ o gwo mo ki: Uni gwansan kun miikina tu'c n'ko'd mo ka jasa tenten 'de/ mo tani dhali /e ki dhu uni mmonyakki aman mana, aman kun miikina tu'c kun di'tadi't ka tente/ jin 'batha'ba'th kan mo. ¹³ Hili a'di thok jan tal 'derj kamu/ gwo mo 'peni uni mo ki: Akam pema, aha/ dinaki mii /e ki shi/ mo. Dina /e ki gam gwo me'd ki aha/ mo gom nasa guurush mo 'taa? ¹⁴ Buthi a'di jin ta jim pini mo ma dhali yaku/ mo. Aha/ kwanykina a'di jin cika/ uni gwansan mo kun iiyini 'ko'd mo me'd jin cikika/ /e mo be. ¹⁵ Aha/ dina bway ki kany mo be mmomii to jin oyaa/ bwa mo gom a'di jin ta jim pem mo be. Walla mina /e ta ham 'kus mo gom aha/ mmomiga/ mii ka 'the mo ki 'bore/ mo 'taa? ¹⁶ Wakan uni gun 'koni 'ko'd mo tani minu dhu n'wa/a/ mo dhali uni gun 'koni t'wa/a/ mo tani minu dhu n'ko'd mo be.

Yesus Torki Mowum Piti It'wa/ a/ Me'di Kwaramo

¹⁷ Dhali ka Yesus yaki'd ka gagamis e Pa Urushaliim mo tani a'di suski imancik a'di gwo i'kume'd i'ce'dka su/ mo uni 'cena mo dhali e bway mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: ¹⁸ Hili ana iina ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo, dhali Ya/ gi 'Kwani minu ci 'kwani gasiis kun cani me'd mo dhali iman'kwar to mo, dhali uni mini wa' a'di mo mmo'kosh a'di jwa mo be. ¹⁹ Dhali uni mini ci a'di ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmomii a'di ka mak mo dhali mmodor a'di mo dhali 'kosh a'di mo ki cwany'ci'han dhul mo, dhali a'di midi cu mis mo ka cim kwara mo be.

Gwondo' ma Yakuub dhala Yohaana mo

²⁰ Dhali yan'ko'd ata'da gi iya/ ma Sebadi pu'dkini a'di mo nyakki iya/ m piti mo dhali 'ko ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo, dhala yim ki dot a'di gwo mo gom to mo. ²¹ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Atinta napa /e mo? Ayim ki thok a'di gwo mo ki: Kani iya/ m pem su/ gwansan gwo mo ma mmo'ko mo, jan 'de/ midi ca'b /e ki me'da bim poros pini mo dhali jan 'de/ midi ca'b /e ki me'da biny cam pini mo e bampam pini mo be. ²² Hila Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Um 'koki mish to jin dotkina um mo be. Um mini mish piya kubbaaya jin pikika/ mo 'taa? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman mina mish mii mo be. ²³ A'di ki thok uni gwo mo ki: Um mini piya kubbaayam pem mo. Hili mmo'ko aha/ ki me'da bim poros pem mo dhali ki me'da cam pem mo tani a'di diki ta miim pem mmodhal um bway mo, haali/ a'di ta mo gom uni gwansan kun thosonkin ma Ababam pem mo gom uni mo be. ²⁴ Dhali ki uni gun 'koni 'kume'd cikki gwo yan mo tani uni 'kokin ka nyor mo apo/ uni su/ gwansan mo kun ta ikam mo be. ²⁵ Hila Yesus yu'ki uni mo dhali o gwo mo ki: Um mishki mo mo ki tapa kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mii miin tapa apo/ uni mo dhali 'kwanim buni gun can mo miiki moshirr apo/ uni mo be. ²⁶ Mii yansan minu 'koki mii wakan e bwam um mo. Hili a'diyin jin midi 'taki ca mo mbwam um mo tani a'di midi mii ta amanmiiya tu'c bum mo. ²⁷ Dhali a'diyin jin midi 'taki di n'wa/a/ mbwam um mo tani a'di midi mii ta cinjinam bum mo be. ²⁸ Wakansan me'd Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo ki a'di minu 'koki mii to mo tani hili ki a'di midi mii to gom 'kwani mo dhali mmo'ci mondiki/ em piti mo mmota amangwam gom 'kwani ka ris mo be.

'Kwani Su/ kun Bu'thki Momish Mo mo

²⁹ Dhali me'd jin iikina uni ka piye/ mo 'peni Pa Ariiha mo tani adhana waambuhany 'kwani bathki a'di nsho'k mo be. ³⁰ Dhali hili 'kwaniy ja'da/ isu/ 'kokin e shemen bway mo be. Ki uni cikki gwo ka Yesus yaki'd ki yampe mo tani uni cuu gwo kagahara ki: Miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. ³¹ Dhali awaambuhany 'kwani kucurki uni ki gwo mo mmo'gor uni gwo mo mmo'ko ki shwam mo. Hili uni cuukin kagahara ki nyanye/ mo ki: Tapa, miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. ³² Dhala Yesus doshki'd mo dhali yu'k uni mo dhali o gwo mo ki: Atinta o um bwa jin miga/ mii gom um mo? ³³ Uni thok a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki em bam ka'du mo ma. ³⁴ Dhala Yesus ki kwo'c uni e i is mo dhali ta uni em buni ki me'd mo, dhali

ki jahanne/ uni bu'thki momish mom buni mo dhali uni bathki a'di nsho'k mo be.

21

Mo jin Pinu Mii E mo Mmociç Pa Urushaliim mo

¹ Dhali ki uni 'dishkin e Pa Urushaliim mo dhali pu'd mo e Pam Beetpaji mo e 'Kuwosh Setuun mo tani yan'ko'd Yesus ki hash imancik a'di gwo isu/ mo ² mmo/o uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma e bampa/ jin di'd ka par 'bani um mo dhali ki jahanne/ um mini gam thuluny jin shi'du/ mo dhali aran nyak di ki a'di mo. 'Cuki uni mo dhali 'doyu/ uni i aha/ mo ma. ³ Wakki/ wathin 'dej kamu/ midi 'taki o um gwo mo tani um mini o a'di gwo mo ki: Tapa a'di midi mii ta gi uni mo dhali a'di midi doku/ uni ki jahanne/ mo be. ⁴ Mii yansan a'di bu'thki mo mo jin minu thim gwo mo, a'di jin okin ma mançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo mmo/o gwo mo ki:

⁵ Tori 'bwa/ ma Sihyuun gwo mo ma, hili amalik pini a'di pu'dki'd e/ e mo mmokar is ki gwa'd mo, dhali a'di merki thuluny apo/ mo, dhali eya po/ ari thuluny mo, a'di jin ta arin thuluny mo.

⁶ Imancik a'di gwo uni iikin mo dhali mii a'di me'd gwo ma Yesus jin kankina a'di uni mo be. ⁷ Uni suski thuluny dhali aran mo dhali pa'd burrinyem buni apo/ uni mo, dhali a'di merki a'di apo/ mo be. ⁸ Dhala waambuhany 'kwani 'dishkina 'twa/ m'baar mo uni kun pa'dki burrinyem buni mbway mo dhali kun tiya uni kwa/ kina biny cwa mo dhali pa'd uni e bway mo be. ⁹ Dhala waambuhany 'kwani iikini bwambori a'di mo dhali uni gun bathki a'di nsho'k mo tani kumki cuuwa/ mo ki: Hosanna e Ya/ ma Dawuu'd mo. Mom'bor mii gom a'di jin yayi'd ki gway gi Tapa mo. Hosanna a'di jin di'd e mo jin eka/ ek mo. ¹⁰ Dhali ki a'di cikki'd mo e Pa Urushaliim mo tani aris 'kwani gi 'penkuman bampa/ uni ci'thkuun is ki mii mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'danne? ¹¹ Dhala waambuhany 'kwani o gwo mo ki: Yansan ta'da Mançi Gwo jin ta'da Yesus 'peni Pa Naasira gi Pany Jalii mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

¹² Dhala Yesus cikki'd e gu'b gi mondheleladhelel ma Arungimis mo dhali urki'da ris uni ka pije/ mo uni gun yolki to mo dhali kun yoli to mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali a'di ki 'danjala tharabeesa gi uni gun wani emena guurush mo dhali mo'ngo gi uni gwansan kun yoli gurko/ mo be. ¹³ A'di ki o uni gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki: Gu'b pem minu yuk ki

gu'b gi mon'tho mo. Hili um ki mii a'di me'd gu'b gi 'kwanin 'di/ mo be.

¹⁴ Dhali 'kwaniny ja'da/ dhali uni gun ta njwol pu'dkini a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali a'di wakçi uni mo be. ¹⁵ Dhali hili ki igasis kun can mo dhali iman'kwar to mo parki miim 'borga/ kun miikina a'di e mo tani dhali uçi mmogwona uni mo e gu'b gi mondheleladhelel mo ki: Hosanna e Ya/ ma Dawuu'd mo tani, uni 'kokin ka nyora du mo be. ¹⁶ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: A/ e cikki gwo jin ona uni gwansan mo? Dhala Yesus ki thoç uni gwo mo ki: Nye. 'Kona um ki deç gwo e ki suny suny mo 'taa? jin o gwo mo ki: 'Peni 'twa/ uçi dhali uni gun pina ko mo tani /e kalki momaça 'borgaça gana/ mo be. ¹⁷ Dhali a'di ki dhal uni 'pen mo dhali ya mo e 'penkuman bampa/ gi Pam Beetaniya mo dhali ça'b e mun mo be.

Cwampu/ jin Jeekunu mo

¹⁸ Dhali ki mo ta mon'thamo/ mo tani me'd jin dokkina a'di e 'penkuman bampa/ mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. ¹⁹ Dhali a'di yaki'd mo mmo'japa pu/ mo jin di'd e shemen bway mo dhali ki a'di yaki'd mo dhali diki gam maman tal 'de/ 'peni a'di mo tani hili jasi 'cemen uni 'cena mo be. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Maman 'peni /e mo tani minu 'koki piyu/ shush ka pije/ ki sule/ sule/ mo dok/e. Dhali apu/ a'di ku'thki'd ki jahanne/ mo be. ²⁰ Dhali ki imancik a'di gwo parki a'di e mo tani uni merkin mo mmo/o gwo mo ki: Hili atinta lan ma pu/ ku'th hila/ ki jahanne/ kan mo? ²¹ Dhala Yesus ki thoç uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Wakki/ um mini ta gi mo'ngam gwo is mo dhali 'koki shi/ bwa 'kup mo tani um mini 'koki mii jasi a'di jin miikunu mo gom cwampu/ yan mo. Hili wakki/ um mini owa dhan wosha turga/ yansan gwo mo ki: Dhalki a'di gunu mo dhali biç mo e bwam kumma/ yi'de/ mo tani, a'di minu mii mo be. ²² Dhali ma to yin jin mina umi dot ki mon'tho mo tani um mini bu'th a'di mo wakki/ um ta gi mo'ngam gwo is mo be.

Moshirr ma Yesus Dotkunu Gwondot mo

²³ Dhali ki a'di pu'dki'd mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani igasis kun can dhali 'kwani gwanyjaka/ gi 'kwani mo, uni pu'dkini a'di mo me'd jin tokina a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Ki moshirr jana sa/ mmiikina /e aris to gwansani 'baar mo kan? Dhali aja a'di iciki /e moshirr yansan mo? ²⁴ Yesus ki thoç uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina thoç um gwondot mo dhali wakki/ um mini tor aha/ gwon thoç mo tani yan'ko'd aha/ si'da/ mina tor um gwo mo gom gwo gi moshirr yan jin miikika/ to gwansan mo be. ²⁵ Ki mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo tani 'peni mana moye? 'Peni momis mo

'taa? Walla 'peni 'kwani mo? Dhali uni walkin ka rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ ana mina 'taki o ki 'peni momis mo tani a'di mididi 'taki o ana gwo mo ki: Ba tinta 'kona um ki gam a'di gwo is mo? ²⁶ Hili wakki/ ana ona ki, 'peni 'kwani mo tani, ana ko/kina waambuhany 'kwani mo. Haali/ uni 'baar mo karkina Yohaana ka manci gwo ma Arungimis mo be. ²⁷ Wakan uni thokkina Yesus gwo mo ki: Aman mola mo mo be. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakan si'da/ aha/ mina diki tor um gwo mo gom moshirr yan kun miikika/ aris to gwansan mo be.

Gwom 'Bith/e gom Iya/ Isu/ mo

²⁸ Dhali um kulumki gwo mbwa wakata mo? Gom wathi/ jin 'kona iya/ isu/ mo. Dhali a'di yaki'd mo e a'di jin ta'da bwanyara/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ya/uma, yaku/ mo dhali miyya tu'c e bwaman monsinu shwane/ mo. ²⁹ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina ya yisa. Hili n'ko'd mo tani a'di rici'da du is mo dhali ya mo be. ³⁰ Dhali a'di yaki'd mo e a'di jin 'kon ma po/i su/ mo dhali o a'di gwon tal 'de/ mo. Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina ya mo gana. Hili a'di diki ya mo be. ³¹ Jana 'peni bwam uni su/ gwansan jin miiki bwa gi com mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: jin twa/ a/ mo be. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, imantera thulpa/ dhali uni gun mii miinyal mo tani mini ii ntwa/ a/ ki um mo e Bampa/ ma Arungimis mo be. ³² Haala Yohaana pu'dki'd mo e um mo ki bway gi miinjar/ e mo. Dhali um 'koki gam a'di gwo is mo. Hili imantera thulpa/ dhali uni gun mii miinyal mo tani uni gamki a'di gwo is mo be. Dhali hili me'd jin hilkina um a'di mo tani n'ko'd um 'koki rica du is mo dhali gam a'di gwo is mo be.

Gwom 'Bith/ e gom Bwaman mo ma Mura'th jin Sinu mo dhali Imanhil mo mo

³³ Ciki gwom 'bi'th/enj kamu/ mo. Wathi/ jin cila gu'b mo di'd mo a'di jin thosonki mo mo e monsinu mo dhali a'di ki nyanja goj mmo'kam a'di is mo. Dhali a'di ki cwany mo mo mmonyu/ a mura'th nycine/ mo dhali a'di ki nyanj gu'ba turga/ mo dhali a'di ki dhal a'di e uni gun miina tu'c mo dhali a'di ki ya bampa/ jin si'dasi'd mo be. ³⁴ Dhali ki yil gi maman cwa 'dishi 'twa/ mo tani a'di hashki cinjkinam piti e uni gun miina tu'c mo mmokali maman cwam piti mo be. ³⁵ Dhali imanmiyya tu'c bu'thki cinjkinam piti mo dhali dor jan 'de/ mo dhali jan kamu/ 'koshkina uni jwa mo dhali jan kamu/ 'koshkina uni ki wosh mo be. ³⁶ Dhali dok/ e a'di ki hash cinjkinam piti mo, a'di jin bol kun twa/ a/ e ka ris mo, dhali uni mii uni ki miin tal 'de/ mo jin miina uni mo be. ³⁷ Yan'ko'd a'di ki hash ya/ m pitinj gana/ e uni mo mmo/ o gwo mo ki: Uni mini tak

ya/ m pem mo be. ³⁸ Hilki imanmiyya tu'c parki ya/ e mo tani uni o gwo mo cem buni mo ki: Yan ti nta a'di jin mididi kal mal mo. Iiyu/ mo ma, dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali kal mal piti mo. ³⁹ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali bit a'di ka piye/ 'peni bwaman monsinu mo dhali 'kosh a'di jwa mo be. ⁴⁰ Dhali wakan ki com jin cila monsinu mo mididi pu'du/ mo tani a'di mididi mii atinta mo gom imanmiyya tu'c gwansan mo? ⁴¹ Uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di mididi dhu uni gwansan kun ta 'kwanin thus mo e mowu jin ka/ aka/ mo, dhali dhal monsinu piti ki imanmiyya tu'ca tiya mo, uni gun mini ci a'di maman cwa gi yil buni mo be.

⁴² Yesus ki thok uni gwo mo ki: 'Kona um ki denj gwo e ki suny suny mo 'taa e Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo ki:

Ki wosh gana/ yansan jin nyanjkuu gu'b mo tani wakki/ imannyan gu'b mo dhali a'di warki'd mo ki dhan 'kupan wosh gi 'pena bi mo.

Mii yansan a'di ita mii jin miikina Tapa mo, dhali a'di ta mii jin meru em bana mo be.

⁴³ Wakan aha/ mina tor um gwo mo ki: Bampa/ ma Arungimis mo minu bu'th 'peni um mo dhali ci a'di ki kala kamu/ mo jin mididi dho'th maman e a'di mo be. ⁴⁴ Dhali a'di jin mididi 'bar apo/ 'kuwosh yansan mo tani mididi 'ce'd bwa ka 'ci'cimi'th mo, hili ki a'di mididi bit apo/ jan 'denj kamu/ mo tani mididi yap a'di mo be.

⁴⁵ Dhali ki igasiis kun can dhali 'Kwani Parisiyyin ciki gwom 'bi'th/em piti mo tani uni nyithki gwo ki a'di oki gwo gom uni mo be. ⁴⁶ Hili ki uni palki mii mmobu'th a'di mo tani uni ko/ kina waambuhany 'kwani mo haali/ uni karki a'di ka manci gwo ma Arungimis mo be.

22

Gwom 'Bi'th/e gom Miimash jin Yukuwa Yu'ku mo

¹ Dhali dok/ e Yesus oki gwom 'bi'th/e e uni mo mmo/ o gwo mo ki: ² Bampa/ gi Momis miga/ kar ka par 'ban ka malik mo, a'di jin yukki'da yuk mo gom miimash gi ya/ m piti mo be. ³ Dhali mmohasha a'di cinjkinam piti mo mmoyuk uni gwansan kun yukku mo e momiimash jin yukuwa yuk mo tani hili uni 'koki iyyu/ mo be. ⁴ Dhali a'di ki hash cinjkinam tiya mo mmo/ o gwo mo ki: Kushi uni gwansan kun yukku mo ma. Hili aha/ thosonkina tontem pem mo, dhali amorbip pem mo dhali ushi bip pem mo uni 'koshkunu mo dhali aris to 'baar mo thosonkunu mo. Iiyu/ mo ma e mo ma yuk jin yukku mo e momiimash mo be. ⁵ Hili uni 'koki ciya hirdhe/ ki a'di mo dhali uni iikin mo dhali jan 'denj kamu/ e buntom piti mo dhali jan kamu/ e mo ma tu'c piti

mo be. ⁶ Ki 'kwanin tiya 'kon mo mmojigiti cin̄kinam piti 'ba/ ki me'd mo tani kun tiya miikina uni ki mon'the is mo dhali 'kosh uni jwa mo be. ⁷ Dhala malik shwa'da nyor ka nyor mo dhali a'di ki hash 'kwani ma meem piti mo dhali 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun 'koshkina mee mo dhali ci'th bampam buni ki o'd mo be. ⁸ Dhali a'di ki o cin̄kinam piti gwo mo ki: Ayuḡ jin yuḡu mo gom moshwa to mo e momiimash mo tani a'di thosonkunu mo, hili uni gwansan kun yukkunu mo tani uni ta 'kwani kun 'koki ha me'd mo. ⁹ Iiku/ mo wakan e bwaya beega/ mo dhali yuki 'kwani e momiimash ka ris mo me'd jin mina umi gam mo. ¹⁰ Dhali cin̄kina/ gwansan uni iikin mo e bway tur mo dhali tula ris uni 'baar mo is kun gamkina uni mo nyaḡki uni kun shiyini lu/ mo dhali kun 'boron mo. Wakan momiimash jin yuka yuk mo tani a'di 'tu'dkunu mo ki yilkinan 'kwani mo be.

¹¹ Hili ka malik pu'dki'd mo dhali hili 'kwani yilkina/ mo tani a'di parki wathin 'deḡ kamu/ e mo mmodara a'di gi burrinnye/ gi momiimash mo be. ¹² Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pema, atinta iyayina / e mmahan ki dar gi burrinnye/ gi momiimash kan mo? Dhali a'di diki thoḡ 'twan kamu/ mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd amalik ki o gwo mo e uni gun miina tu'c mo ki: Deki a'di ki me'di lu/ mo dhali ki shoki lu/ mo ma dhali biḡ a'di e jis jin ta'da 'tum ka 'tum mo, dhali e mun mo tani mo yan a'di ta mo jin mina 'kwani ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. ¹⁴ Haali/ 'kwani ka ris yukkunu mo tani hili uni 'kokini daḡa/ mo kun kwanykunu mo be.

Mo gi Cinu Athulpa/ ka Kaysar mo

¹⁵ Yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin iikin mo dhali gam 'twa/ 'kup mo mmochesh a'di ki gwo jin ona a'di mo be. ¹⁶ Dhali uni ki hash imancik a'di gwo i a'di mo nyaḡki 'Kwani Hirodusiyyin mo mmo/o gwo mo ki: Manḡor Gwo, am misha ki / e ta a'din gana/ mo dhali / e ki tor gwo gi bway ma Arungimis gana/ mo dhali / e diki ko/ 'kwani mo haali/ / e diki mii mii ka gwar 'de/ gom buye/ jin nyitha / eya nyith mo walla gom 'kwani kun ta tapa mo. ¹⁷ Tori aman gwo mo ma, gwo kuluma / e mbwa katinta mo? A'di ta gwoḡkan 'taa? jin minu ciya Kaysara thulpa/ mo walla minu dhalku/ mo? ¹⁸ Hila Yesu mmonyitha a'di tonthus buni mo tani a'di ki o gwo mo ki: Atinta pala um aha/ ki gwo kan mo, um 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo? ¹⁹ Tori aha/ nasa guurush jin cinuwa thulpa/ mo ma. Dhali uni ki guyu/ a'di nasa guurush mo be. ²⁰ Dhala Yesu ki o uni gwo mo ki: Jamas maja a'dan? dhali aja a'di i'kwara'di san mo? ²¹ Uni ki thoḡ a'di gwo mo ka Kaysar mo be. Dhali yan'ko'd a'di ki thoḡ uni gwo

mo ki: Wakan ciḡa Kaysar to jin ta jim ma Kaysar mo ma. Dhali ciḡa Arungimis to jin ta ji ma Arungimis mo ma. ²² Ki uni cikki gwo gwansan mo tani uni merkin mo, dhali uni dhal a'di 'pen mo dhali ii mo be.

Mo gi Doḡu Gwondoḡ gom Mo gi Pinu mo

²³ Dhali ka tente/ caan mo tani 'Kwani Sadukiyyin pu'dkini a'di mo mmo/o gwo mo ki: Mompinuḡ kamu/ yisa di'da. Dhali uni ki doḡ a'di gwondoḡ mo ²⁴ mmo/o gwo mo ki: Manḡor Gwo, aMusa a'di oki gwo mo ki: Waḡki/ wathi/ midu wu mo ki dar gi uci mo tani akam piti midu mii masha 'bom jin dar ga kath mo dhali cis uci goma kam piti mo be. ²⁵ Dhali uni ikam 'kokini pesu/ mo gun 'koni bwam am mo. Jin t'wa/ a/ mashki'd mo dhali a'di wuki'd mo ki dar gi uci mo, dhali a'di ki dhal ash ka kam piti mo be. ²⁶ Wakan si'da/ a'di jin 'ko'd mo dhali jin 'kon ma po/i kwara mo ntagi uni 'baar mo 'kokini pesu/ mo be. ²⁷ Dhali 'ko'di uni 'baar mo tani a'bom wuki'd si'da/ mo be. ²⁸ Dhali e mompinu mo tani wakan e uni gun 'koni pesu/ mo tani ayim midu ta asha ja mo? Haali/ uni 'baar mo mashkina yim mo be.

²⁹ Hila Yesu ki thoḡ uni gwo mo ki: Um thuthi mii mo haali/ um 'koki mish Gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo walla mom'bi'th ma Arungimis mo be. ³⁰ Haali/ e mompinu mo tani uni mini mash mo yisa walla minu 'koki ci bway mo mmo-mash mo si'da/. Hili uni mina e waki iman'doyu gwo mo e momis mo be. ³¹ Dhali gom gwo jin pinu 'peni mowu mo tani 'kona um ki deḡ gwo e mo, a'di jin okin ma Arungimis um mo mmo/ o gwo mo ki: ³² Aha/ tana Arungimis ma Ibrahiim mo dhali Arungimis ma Is/hak mo dhali Arungimis ma Yakuub mo. A'di diki ta Arungimis gom uni gun wukin mo, hili gom uni gun 'kokin ki e mo be. ³³ Dhali ka waambuhany 'kwani cikki gwo yan mo tani uni 'kokin mo mmo/ o gwo mo be.

Adhan Gwoḡkan jin Ca'd jin 'Kwarkunu mo

³⁴ Dhali ki 'Kwani Parisiyiin cikki gwo yan ki a'di 'teki 'Kwani Sadukiyyin 'twa/ mo tani uni tulki is mo mmonal 'de/ mo be. ³⁵ Dhali jan tal 'deḡ kamu/ 'peni uni mo tani jin ta'da manmisha jo'd gwoḡkan mo dotki a'di gwondoḡ mo mmopal a'di mo be mmo/o gwo mo ki: ³⁶ Manḡor gwo, gwoḡkan jana i/ eḡa/ eḡ mo mbwan gwoḡkan jin 'kwarkunu mo? ³⁷ Dhali a'di ki thoḡ a'di gwo mo ki: / E mini mii en Tapa Arungimis pini ka dum pini 'baar mo dhali ka kashiram pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo be. ³⁸ Gwo yansan a'di ita gwoḡkan jin t'wa/ a/ jin eḡa/ eḡ mo e gwoḡkan jin 'kwarkunu mo be. ³⁹ Dhali jin 'ko'd jin waki a'di mo tani a'dihe/ mo

be. /E mini en amannyak ɕa'b pini me'd is piniŋ gana/ mo be. ⁴⁰ Eya po/ gwoŋkan su/ gwansan kun 'kwarkunu mo tani uni i'dapkan ki gwoŋkan jin cinu 'baar mo dhali gwo jin cina imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo be.

Gwo gi Doṭu gom Ya/ ma Dawuu'd mo

⁴¹ Dhali ki 'Kwani Parisiyiin 'kokin mo mmotul is mo mmonṭal 'de/ mo tani Yesus ki doṭ uni gwondot mo be ⁴² mmo/ o gwo mo ki: Atinta kuluma um gwo mbwa mo goma Kristhos mo? A'di ta ya/ maja mo? Uni thoḳ a'di gwo mo ki: Ya/ ma Dawuu'd mo be. ⁴³ Dhali a'di ki thoḳ uni gwo mo ki: Dhali wakki/ a'di wakan mo tani atinta on ma Dawuu'd gwo ki Shi/in mo mmoyuk a'di ki Tapa mo mmo/o gwo mo ki:

⁴⁴ Tapa o'da Arungimis pem gwo mo ki: ɕa'bi/e aha/ ki me'da bim poros pem mo ma, ntagi aha/ mina dhu uni gun ta 'kup ki/e mo e bwan'kwariny mom pini jin dhuna /e sho'k mo be.

⁴⁵ Dhali wakka Dawuu'd ki yuk a'di ki Tapa mo tani ba/ ata mmina a'di ita ya/ m piti moyi? ⁴⁶ Dhali jan ṭal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin mishi a'di gwo yansan thoḳ mo, walla 'pena tee ɕaan mo tani jan kamu/ dok/e di'd 'de/ yisa jin dotki a'di gwondota kamu/ mo be.

33

Yesus Be'dki Mii gi Iman'kwar To mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo

¹ Dhali yan'ko'd Yesus ki owa waambuhany 'kwani gwo mo dhali imanciḳ a'di gwo mo be mmo/o gwo mo ki: ² Iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin uni 'kokin mo e monyɕa'b ma Musa mo be. ³ Wakan boti ki mii gi ma to gunn iniin dhali ɕiya hirdhe/ ki gwo jin tora uni um hili dhalku/ ki mii to kun miina uni mo, haali/ uni ɕiki gwo mo tani hili uni 'koki botki a'di mo be. ⁴ Uni dekki to jin diṭadiṭ mo kun shina ɕal ki shi/ mo dhali uni ki dhu uni e 'kupa binj 'kwani mo. Hili uni ki is buni mo tani uni 'koki joḳ uni ki me'd buni mo be. ⁵ Uni miina ris tom buni 'baar mo ki uni mina 'kwani mish mo. Pilakterim* buni miina uni ki bee bee mo dhali burrinyen turgam buni nye'ba/ uni she/ ka yupen turga/ mo. ⁶ Dhali uni eni montak e mo jin yukunuwa yuk mo dhali mom 'boron e gu'b gi montul is mo be ⁷ dhali en monthe me'd kagahara e mo ma suug mo dhali uni eni mii jin yuka 'kwani uni ki gum pem jin caa e ki ca mo. ⁸ Hili um mini 'koki nṭap 'kwani mmoyuk um ki gum bam kun caa e ki ca mo haali/ um tan ga mantor gwom bum jin ṭal 'de/ mo dhali um tana waka ṭal 'de/ mo be. ⁹ Dhali um mini

'koki yuk wathin kamu/ ka babam bum e mony'cesh yan mo haali/ um tan ga Babam bum jin ṭal 'de/ mo a'di jin di'd e momis mo be. ¹⁰ Walla um yisa minu yuk ki itapa mo haali/ um tan gi tapam bum ṭal 'de/ mo a'di jin ta'da Kristhos mo be. ¹¹ A'di jin caaca e bwam um mo tani a'di mido ta ɕinjinam bum mo be. ¹² A'diyin jin kar is piti ki ca mo tani minu kar ki gwa'd mo dhali a'diyin jin kar is piti ki gwa'd mo tani minu kar ki ca mo be.

¹³ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um 'dapki bway gi Bampa/ gi Momis 'twa/ mo apo/ 'kwani mo. Haali/ um ki is bum 'koki ɕiḳ mo walla 'koki dhal uni gwansan bway mo kun mini 'taki ɕiḳ i a'di mo be. ¹⁴ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um loski gu'b gi up gun wuna ikath mo dhali eya por ma piḳe/ mo tani um ki mii mon'tho mo ki rash rash mo. Wakan um mini bu'th dhan miiwak gun caaca mo be. ¹⁵ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um tani mo mo dhali dhan yi'de/ mo dhali a'cesh mo mmogam jan ṭal 'deŋ kamu/ jin dina e ki she/ mo mmobu'th gwom bum mo, dhali ki a'di warki'd ka manbu'th gwom bum mo tani um ki mii a'di ka 'ci ma al o'd me'di su/ ki nyanye/ mo mmobol is bum gana/ e mo be.

¹⁶ Wayyi e um, 'kwani kun tana ja'da/ ka ja'da/ mo kun toshki ta ashu/ um bway mo, kun o gwo mo ki: Wakki/ jan ṭal 'deŋ kamu/ mido thul me'da po/ gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di mii mii ki pe'th mo be. Hili wakki/ wathin kamu/ mido thul me'da po/ 'dolkon gana/ gi gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di deku ki gwom piti jin ona a'di is mo be. ¹⁷ Um 'kwani kun tana ja'da/ kun ta pus mo. Haali/ to jin ca'd ita'da ta mo, ta 'dolkon 'taa? walla gu'b gi mondheleladhelel jin kar 'dolkon ki a'di jin kogu mo? ¹⁸ Dhali um kun o gwo mo ki: Wakki/ jan 'de/ mido thul me'da powa gwaṭa/ jin miinuwa bas mo tani a'di mii'd ki pe'th mo be. Hili wakki/ wathin 'deŋ kamu/ thul me'da po/ to jin cinu ki me'd mo apowa gwaṭa/ jin miinuwa bas mo tani a'di deka gwom piti jin ona a'di is mo be. ¹⁹ Um 'kwani kun tana ja'da/ mo. Haali/ to jana ica'd mo, to jin cinu ki me'd mo 'taa? walla gwaṭa/ jin miinuwa bas a'di kar to jin cinu ki me'd ki jin kogu mo? ²⁰ Wakan a'di jin thuli me'da apowa gwaṭa/ jin miinuwa bas mo tani a'di thulki me'di a'di mo dhali aris to 'baar kun 'koni a'di mo be. ²¹ Dhali a'di jin thuli me'da po/ gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di

* **23:5** Pilakteri ta'da yi'c jin dhunu Gwo ma Arungimisa tiya kun 'kwarkunu mo apo/ mo mmohithi buye/ mo dhala biny cam mo e mon'tho mo.

thulki me'di a'di mo dhali ki a'di jin ça'bki'd e a'di mo be. ²² Dhali a'di jin thuli me'da po/ momis mo tani thulki me'da powa kursi ma Arumgimis mo dhali ki a'di jin ça'bki'da po/ a'di mo be.

²³ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um cina nana/ ki to jin cinu Arumgimis mo dhali anuñkure/ mo dhali toñ kuyga/ jin miinuwa 'tash jin ta'da akammun mo dhali um ki ta piny is e ton tiya kun 'bitha mii 'ba/ ki 'bi'th mo me'd gwonkan jin cinu mo dhali momii ma kar/e mo dhali momiimii mo dhali monngam gwo is mo. Aris to gwansan ka ba/ mmina umi mii mii mo mmodar ga piny isi cine/ ki miin tiya mo. ²⁴ Um kun toshki ta ashu/ um bway kun tana ja'da/ mo, um ki dhim e ka piye/ mo dhali um ki los kalman ki 'kolo'c mo be.

²⁵ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um lamki 'ko'd gwar ma kubbaaya mo dhali asahan mo, hili e bwaman mo tani uni 'tu'dkunu mo ki mondli to mo dhali ki mii kun 'coka'co'k mo. ²⁶ E Wathim Parisi jin ta'da ja'da/ mo. Lami bwamana kubbaayam pini n'wa/ a/ mo ma dhali asahan mo, wakan ki 'ko'd gwar ma piye/ si'da/ midi dheleladhelel mo be.

²⁷ Wayyi e um 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um wana e ki mon'kupaje kun kushu mo ki bany bany mo e mis 'te/ mo. Dhali eya por ma piye/ mo tani uni ki piyu/ monyjaro/ mo, hili e bwaman uni mo tani uni 'tu'dkunu mo ka simanj 'kwani kun wukin mo dhali aris to mo kun nyo/ anyo/ mo. ²⁸ Wakan um si'da/ eya por ma piye/ mo tani um ki pi mon'kar/e gom 'kwani mo, hili e bwam um mo tani um 'tu'dkunu mo ka he'k e mo dhali ki mii kun 'coka'co'k mo be.

²⁹ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um nyan'ki mon'kupaje gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali um ki nyon to mo apo/ mon'kupajen 'kwaniñ kar/e mo, ³⁰ mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ ana mina 'taki 'ko ka tee gi ibabam bana mo tani ana mina 'taki 'koki nyak to mii ki uni mo e mo jin woluwa bas gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. ³¹ Wakan um o gwo apo/ is bum mo ki um ta iya/ gi uni gwansan kun 'koshkina mee gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. ³² 'Tu'di 'te/ ma ki piny piny mo ki mombar gi ibabam bum mo. ³³ Um kun ta tasha/ mo, dhali um kun ta ushin tashan 'thi/ mo, um mini mish ye kata sa/ um kun 'dapa'dap ki bway gi mo ma al o'd kan mo. ³⁴ Wakan aha/ hashkina um imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali

'kwani kun yukayuk mo dhali 'kwani kun ta iman'kwar to mo. Dhali kun tiya mina umi 'kosh mo dhali 'kosh ki cwany'cithan dhul mo dhali kun tiya mina umi dor mo e gu'b gi montul is bum mo dhali to'c 'kus e bampa/ ki she/ ki she/ mo. ³⁵ Wakan eya po/ um mo tani arisa bas gi 'kwaniñ kar/e wolkina po/ mony'cesh mo 'pena bas ma Habiil jin di'd ka po/ mo ntaga bas ma Sakariyya jin ta ya/ ma Barakiyya mo a'di jin 'koshkina um mo e bwaman ma gwa'a/ jin karu mo ki jin kogu mo e mo jin miinuwa bas mo be. ³⁶ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki aris to gwansan mini pu'd apo/ 'kwani gwansan kun tana nyakum yil mo be.

Yesus Gwoki'd Apo/ Pa Urushaliim mo

³⁷ Ayy Urushaliim Urushaliim jin 'koshki imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ jwa mo dhali 'kosh uni gwansan ki wosh kun hashkunu e / e mo. Me'd wana risa kun oka/ ki tul ucim pini isi montal 'de/ mo me'd kumana nwa jin wupi ushan piti ka bi mo, dhali um ushkin mo be. ³⁸ Hili mo mo ma, gu'b pini dhalkunu 'pen mo dhali ta ma'du/ ki ma'du/ mo. ³⁹ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki: Um mini 'koki par aha/ e dok/e mo ntagi um mini o gwo mo ki: Mom'bor mii gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be.

24

Mo jin 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Itwa/a/ gom 'Pemen jin 'Ko'd mo

¹ Dhala Yesus dhalki gu'b gi mondheleladhelel 'pen mo dhali di'd mmoya ka piye/ mo ki imanci a'di gwo pu'dkin mo dhali tor a'di gu'b gi mondheleladhelel mo be. ² Hili a'di ki thok uni gwo mo ki: Um mishina ris to gwansani 'baar mo 'taa? Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki wosha kamu/ yisa minu dhal ka makampo/ apowa kamu/ jin midi diki bita 'cesh mo.

³ Me'd jin dikina a'di e 'Kuwosh Setuun mo tani imanci a'di gwo pu'dkini a'di mo mmo/ o gwo mo ka kwal is ki: Tor am gwo mo ma, kakasja sa/ mmina to yansani di mo? dhali ki jamas mii gi wakata mmina / e mpu'du/ mo dhali ki mii jin mina yil gi mony'cheshi di 'kup mo? ⁴ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma, ki wathin 'deñ kamu/ midi diki sus umi dheres mo. ⁵ Haali/ 'kwani tana ris kun mini iyyu/ ki gway pem mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ tana Kristhos mo dhali uni mini sus tiya ka ris mmodheres mo. ⁶ Dhali um mini cik gwo gom mo/ as mo dhali gwo gom mo/ as jin 'ce'du 'te/ mo. Hili mo mo ma ki um mini dhalki is ki ko/ mo haali/ mii yansan a'di midi bu'th embul mo mo dhali hili 'pemen diki pu'd naskina/ mo be. ⁷ Haali/ kala kamu/ midi cu mis apo/ kala kamu/ mo

dhali 'penjkuman bampaŋ kamu/ midu cu mis apo/ 'penjkuman bampaŋ kamu/ mo, dhali te/ midu di mo dhali mony'cesh midu yiŋin is ki mo ka ris mo be. ⁸ Aris to gwansan uni ta jasi montel 'pen gi isa nyor mo be.

⁹ Yan'ko'd uni mini ci um mo ki um minu to'c bwa mo dhali dhu um mmowu mo. Dhali um minu shi/ i e mo ka ris kal gi 'kwaniny'cesh mo gom gway pem mo be. ¹⁰ Dhali yan'ko'd 'kwanin tiya ka ris mini ye gwo is mo dhali waŋ tiya gway ka rem 'kup mo dhali shi/a ashim bwa i is ka rem 'kup mo be. ¹¹ Dhali imançi gwonthw mini cu mis mo dhali sus 'kwani ka ris mmodheres mo be. ¹² Dhali mo/ en gi 'kwani ka ris mo tani mina isi mii ki dhadharmu'th mo haali/ aris tonthw kun 'coŋa'coŋ mo tani markunu is kagahara mo be. ¹³ Hili a'di jin 'dimki 'kup mo ntagi 'pemen mo tani a'di iminu woŋh mo be. ¹⁴ Dhali gwom 'borga/ gi Bampa/ gi Momis mo tani minu mii cika piŋe/ e mony'ceshi 'baar mo me'd gwo jin çinu gom kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo, idhali yan'ko'd mo tani 'pemen midu pu'du/ mo be.

¹⁵ Wakan ki um mini par a'di e mo mmodosha a'di e mo jin koŋu mo a'di jin ta mii jin bulabul mo jin mina 'kwani ta'k is jwa mo tani a'di jin okin ma mançi gwo ma Arumgimis kadhama/ mo jin ta'da Dani/ aal mo (Dhalka manderŋ gwo e mishi gwo 'ban mo). ¹⁶ Dhali yan'ko'd dhalki uni gwansan kun 'kon e Pa Yahuudiyya mini so 'kuwosh mo. ¹⁷ Dhalki a'di jin di'd e 'kuŋgu'b midu diki thul ka 'cesh mo mmogu toŋ kamu/ 'peni gu'b piti mo. ¹⁸ Dhali a'di jin di'd e bwam bunto mo midu diki doŋu/ ka nyan'ko'd mmobu'th burriyem pom piti mo be. ¹⁹ Dhali ayy/ayy/ayy gom uni gwansan kun bwaa uçi mo dhali gom uni gwansan kun ci uçi ako mmopi ka tee gwansan mo. ²⁰ 'Thoy mo ma ki mosom bum mini 'taki 'koki ta mondiŋ mo walla ka cim ma pesu/ mo. ²¹ Haali/ yan'ko'd adhan monŋo'c bwa midu di mo, gi ji wakan yisa di'da 'peni ka mun'kup gi mony'cesh mo ntagi shwanesan mo, yisa, dhali midu diki di ki sule/ sule/ mo be. ²² Dhali wakki/ ka cim gwansan 'konuki 'taki 'koki 'ciŋh bwa mo tani wathimpaŋ kamu/ si'da/ minu 'taki 'koki woŋh mo be. Hili haali/ gom gway gi uni gwansan kun kwanykunu mo ka tee gwansan mo tani a'di i'ciŋh kunuwa cim bwa mo be. ²³ Yan'ko'd wakki/ jan 'derŋ kamu/ midu o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, aKristhos a'dan mo be tani walla, a'di acittaan mo tani dhalku/ gwom piti ki gam is mo ma. ²⁴ Haali/ i'kristhos kun 'koki ta kuŋ gana/ walla imançi gwo kun 'koki ta kuŋ gana/ mo tani mini cu mis mo dhali to'ra dhan jamas mii mo dhala dhan momer mo. Wakan uni mini susa susi dheres mo

ntagi uni kun kwanyu ki she/ mo wakki/ a'di mishu mii mo be. ²⁵ Hili mo mo ma, aha/ to'ra um gwo nŋwa/a/ mo be. ²⁶ Wakan wakki/ uni mini o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, a'di di'd e mombwaasho mo tani dhalku/ ki ii ka piŋe/ mo. Wakki/ uni o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, a'di di'd isi bwaman gu'b gana/ mo tani dhalku/ gwom piti ki gam is mo ma. ²⁷ Haali/ me'da wara sho'k jin pu'dki'd 'peni mom'pesho'k mo dhali dhwa/a'd mo mo ntaga bora luŋgu'b mo tani wakan a'di midu ta mo jin mina Ya/ gi 'Kwani ipu'du/ mo be. ²⁸ E mo yin jin mina buŋgar isi di mo tani a'di mina korro/ itul 'kup mmontaŋ 'de/ mo be.

Mo jin Mina Ya/ gi 'Kwani Doku/ mo

²⁹ Dhali ki jahanne/ 'ko'di monŋo'c bwa ka tee gwansan mo tani atente/ midu dhurum mo mo dhali appe midu diki ci monkush piti mo dhali arisa cul mini ta'k 'peni momis mo dhali aris mom'bi'th kun 'kon e momis mo tani minu yiŋin is mo be. ³⁰ Dhali yan'ko'd jamas mii gi Ya/ gi 'Kwani minu piyu/ mo 'peni momis mo, dhali yan'ko'd arisa waŋ gi 'kwaniny'cesh mini ko mo dhali uni mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/ e bwaarak 'peni momis mo ki mom'bi'th mo dhali ki monyca ilu/ mo be. ³¹ Dhali a'di midu hash iman'doyu gwom piti ka dhana yuk gi cuuwa/ ma poome/ mo dhali uni mini tul unim piti is kun kwanykunu mo 'peni momis kun 'kona shem 'penabi idonjon mo 'peni montel 'pen gi momis mo ntagi 'bana kamu/ mo be.

³² Mishi gwo 'ban mo ma 'peni cwampu/ mo. Ki jahanne/ me'd jin lu/kina a'di abiny-cwalman piti jin 'ta'dama'ta'dam mo tani dhali lu/ jipim piti mo tani um ki mish gwo 'ban mo ki moyurantee 'dishi'd mo be. ³³ Wakan si'dayi, ki um ki para ris to gwansan e mo tani um ki mish mo mo ki a'di 'disha'dish mo dhali a'di 'dishki'd hila/ mo e 'twanjal mo be. ³⁴ Ka jinŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki 'kwani ma nyakum yil gwansan mini 'koki pe mo ntagi aris to gwansan mini bu'th mo mo be. ³⁵ Momis dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem mini 'koki pe mo be.

Wathiy Kamu/ Yisa Mishi'da Tee mo dhali Mo mo

³⁶ Hili ka tee çaan mo dhali mo mo tani dina wathin 'de/ ki mish mo dhali iman'doyu gwo si'da/ kun 'kon e momis mo 'koki mish mo mo walla Ya/ si'da/, hili Ababa a'di 'de/ mo be. ³⁷ Me'da tee ma Nuuh mo tani wakan si'da/ mina Ya/ gi 'Kwani pu'du/ mo be. ³⁸ Haali/ ka tee gwansan iŋwa/ a/ ka gannu/ yi'de/ mo tani uni 'kokin mo mmoshwa to mo dhali mmopi to mo dhali mmomash mo dhali mmociya ci mmomash mo ntaga tee ma Nuuh jin jithirkina a'di mo

e bwam ma kur mo be. ³⁹ Dhali uni 'koki mish mo mo ntaga gannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali dhi'th uni 'baar sho'k mo. Dhali wakan mina Ya/ gi 'Kwani pu'du/ mo be. ⁴⁰ Dhali yan'ko'd 'kwaniḡ gwasi su/ mini 'ko mo e bwam bunto mo. Dhali jan 'de/ minu bu'th mo be dhali jaḡ kamu/ minu dhalku/ mo be. ⁴¹ Up mini 'ko isu/ mo si'da/ kun mini yor to ayo mo. Dhali jan 'de/ minu bu'th mo be dhali jaḡ kamu/ minu dhalku/ mo be. ⁴² Timi mo mo ma wakan, haali/ um 'koki mish mo mo atee jin mina Tapam bumi yayu/ mo be. ⁴³ Hili mishi yaase mo ma, wakki/ com gu/ mididi 'taki misha cim jin mina wathin 'di/ 'taki yayu/ mon'thiny mo dhali kwal to mo tani a'di mididi 'taki tim mo mo dhali mididi 'taki diki dhal gu'b piti mo ki a'di minu 'taki 'koki 'ce'd mo be. ⁴⁴ Wakan um si'da/ mini mii thoson is mo haali/ Ya/ gi 'Kwani mididi pu'du/ ki mo jin mina umi 'taki 'koki tosh mo.

Çinḡkina/ jin Ta jin Gana/ mo dhali Çinḡkina/ jin Diki Ta jin Gana/ mo

⁴⁵ Kaja a'di jin ta isinḡ gana/ mo dhali jin ta çinḡkina/ jin yuḡayuk moye? A'di, jin mina tapam piti kar a'di tapa apo/ gu'b piti mo mmoci unim piti tonḡe/ ka tentenḡ gana/ mo? ⁴⁶ Mom'bor mii 'te/ ba/ gom çinḡkina/ caan, a'di jin mina tapam piti pu'du/ mo mmogam mo ki a'di di'd mmomii kan mo be. ⁴⁷ Ka jinḡ gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di mididi kar a'di ari tapa apo/ aris tom piti jin tana a'di mo be. ⁴⁸ Hili wakki/ çinḡkina/ caan jin ta thus ki thus mo o gwo mo e is piti mo ki: Tapam pem tayi'da diiḡe/ mo be ⁴⁹ dhali yan'ko'd a'di ki tel mii 'pen mo mmodor igarr piti kun nyakka a'di atu'c mii mo dhali shwa to mo dhali pi to mo nyakki uni gun 'kosh ma su mo tani ⁵⁰ dhali tapa gi çinḡkina/ mididi pu'du/ mo ka tee jin dina a'di ki tosh ki a'di mididi 'taki pu'du/ mo dhali ki mo jin dina a'di ki mish mo mo be. ⁵¹ Dhali a'di mididi çidi a'diya jisa mo dhali a'di mididi kar a'di nyakki uni gun tana he'k e ka he'k e mo. Dhali e mun mo tani a'di ta mo jin mina 'kwani 'pe'd shem buni mo be.

25

Gwom 'Bi'th'e gom Nyaraḡ 'Kume'd mo

¹ Yan'ko'd Bampa/ gi Momis minu kar ka par 'ban ki nyara/ kun 'koni 'kume'd mo kun kalḡkina lambam buni mo dhali ii mo mmoraḡ wathinyaḡa'b mbway mo be. ² Dhali unin tiya kun 'koni mudhe'd mo tani uni ta pus mo dhali kun 'koni mudhe'd mo tani uni yuḡayuk mo be. ³ Haali/ uni gun ta pus ki pus mo kalḡkina lambam buni mo tani uni 'koki kala yini nyakki uni mo. ⁴ Hili uni gun yuḡayuk mo kalḡki tura/ yin nyakka lambam buni mo be. ⁵ Me'd jin tayina wathinyaḡa'ba diiḡe/ mo tani uni 'baar mo

to'da e is mo dhali ish e mo be. ⁶ Hili ki mombwam/ eḡ gana/ mo tani cuuwa/ cuuyunu mo ki: Hili mo mo ma. Wathinyaḡa'b a'dan be. Iiyu/ ka piḡe/ mo mmoraḡ a'di mbway mo. ⁷ Dhali yan'ko'd aris nyara/ gwansan uni cuki mis mo dhali dhitha lambam buni is mo be. ⁸ Dhali uni kun ta pus ki pus mo ki o uni gun yuḡayuk gwo mo ki: Çiyi aman ara yin bum mo ma haali/ alambam bam mur ma yini ku'th mo be. ⁹ Hili uni gun yuḡayuk thoḡ uni gwo mo ki: Wariba/ a'di si'da/ mididi diki mii 'kosh jwa mo gom am mo dhali gom um mo. Ba dhali mii e is mo dhali ii mo e imanyol to mo dhali yolu a'di gom is bum mo. ¹⁰ Dhali ki uni 'kokin mo mmo/ ii mo mmoyol mo tani wathinyaḡa'b pu'dki'd mo dhali uni gwansan kun 'kokin mo mmothoson is mo tani uni iiki bway bwaḡ gu'b mo nyakki a'di mo e mo ma yuḡ gi momimash mo. Dhali acampur mu'thku mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'd nyaran tiya uni pu'dkin mo si'da/ mmo/o gwo mo ki: Tapa Tapa, ka'dki aman gu'b mo ma. ¹² Hili a'di thoḡ uni gwo mo ki: Ka jinḡ gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ mola um mo be. ¹³ Wakan timi mo mo ma haali/ um moli mo mo walla cim mo walla mo mo be.

Gwom 'Bi'th'e gom Kuluny 'Dolkon mo

¹⁴ Haali/ a'di mina e waki wathi/ jin ya ya yilḡkina/ e bampaḡ kamu/ jin si'dasi'd mo dhali a'di ki yuḡ çinḡkanam piti mo dhali a'di ki çidi uni tom piti mo be. ¹⁵ Dhali e jan 'de/ mo tani a'di ki çidi a'di adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo dhali e jaḡ kamu/ tani a'di ki çidi a'di adhan kuluny 'dolkoni su/ mo dhali e jaḡ kamu/ mo tani a'di ki çidi a'di adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo, e uni ka 'dete/ 'dete/ mo me'd isi to kun misha uni mii mo be. Dhali yan'ko'd a'di ki ya mo be. ¹⁶ A'di jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo tani a'di yaki'd mo ki jahanne/ mo dhali yol to ki uni mo dhali a'di ki ta/ a'di mo mmota adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/ mo be. ¹⁷ Wakan si'da/ a'di jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni su/ mo tani a'di ki ta/ a'di mo dok/ e mmota adhan kuluny 'dolkoni su/ ki nyanye/ mo be. ¹⁸ Hili a'di jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo tani a'di yaki'd mo dhali cwany jisa 'cesh mo dhali ba/ a guurush gi tapam piti mo be. ¹⁹ Dhali yan'ko'd mmosi'dkina tapam buni ca'b'ko'd ki si'd mo tani tapa gi çinḡkina/ gwansan a'di pu'dki'd mo dhali thoson gwo gom ton deḡ nyakki uni mo be. ²⁰ Dhali a'di jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo tani pu'dki'd kadhoḡ mo mmokal adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/ mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, /e çiki aha/ adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo tani aha/ miikina to mmota/ uni mmota adhan kuluny

'dolkoni mudhe'd ki nyanye/ mmahan mo be. ²¹ Dhali tapam piti ki o a'di gwo mo ki: Mba/ ca/. /E ta c̄in̄kina/ jin 'boro'd mo dhali jin ta isin̄ gana/ mo be. /E ta a'di jin ta isin̄ gana/ apo/ ushi to kun gwa'dan mo. Aha/ mina kar /e apowa ris to ki nyanye/ mo. Huri/e mo 'te/ma e mon̄'kuny bwa gi tapam pini mo. ²² Dhali a'di si'da/ jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni su/ mo pu'dki'd kadhoj mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, /e ciki aha/ adhan kuluny 'dolkoni su/ mo. Aha/ miikina to ki uni mo dhali ta/ adhan kuluny 'dolkoni su/ ki nyanye/ mmahan mo be. ²³ Dhali tapam piti ki o a'di gwo mo ki: Mba/ ca/. /E ta c̄in̄kina/ jin 'boro'd mo dhali jin ta isin̄ gana/ mo. /E ta a'di jin ta isin̄ gana/ apo/ ushi to kun gwa'dan mo. Aha/ mina kar /e apowa ris to ki nyanye/ mo. Huri /e mo 'te/ ma e mon̄'kuny bwa gi tapam pini mo. ²⁴ A'di si'da/ jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo pu'dki'd kadhoj mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, aha/ misha ki /e ta wathi/ jin c̄in̄thira c̄in̄thir mo haali/ /e 'cīthi to jin dina /e ki si mo dhali tul to is jin dina /e ki 'dash mo. ²⁵ Wakan aha/ ko/ka is mo dhali aha/ yakina mo dhali ba'k adhan kuluny 'dolkoni pini eya 'cesh mo. Dhali a'di a'dan be. Guyi a'di jin ta jim pini mo ma. ²⁶ Hili tapam piti ki thoḵ a'di gwo mo ki: /E ta thus ki thus mo dhali /e ta c̄in̄kina/ jin ta'da piny is ka piny is mo. /E mishkin ki aha/ tana man'cīth to jin dika/ ki si mo? dhali tul a'di jin dika/ ki 'dash is mowa? ²⁷ Dhali yan'ko'd /e ka ba/ mini 'taki dhuka guurush pem mo e imandhuwa guurush mo dhali ki yampu'd pem jin miga/ 'taki bu'th a'di jin ta jim pem gana/ mo dhali nyunycinam piti mo be. ²⁸ Wakan buthi adhan kuluny 'dolkon 'peni a'di mo ma dhali ciki a'di jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni 'kume'd mo. ²⁹ Haali/ aris uni ka 'dete/ 'dete/ kun ta gi to mo tani minu ci to ki nyanye/ mo dhali uni mini ta gi to kun mini ur 'kup mo. Hili 'peni a'di jin dara'd mo tani hili a'di jin tana a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be. ³⁰ Dhali bu'th c̄in̄kina/ jin ush me'd ki 'tash mo dhali biṭ a'di mo e mo jin ta'da 'tum ka 'tum mo. Dhali e mo yin mo tani a'di ita mo jin mina 'kwani 'pe'd shem buni mo be.

Mom'bor Mii dhali 'Kwani kun Jeenu mo

³¹ Ki Ya/ gi 'Kwani mididi pu'du/ mo e mony-cam piti mo tani dhali ka ris iman'doyu gwom piti ilu/ mo tani dhali yan'ko'd a'di mididi ca'b apowa kursim piti gi monyca mo be. ³² Aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo minu tul isi bwambori a'di mo, dhali a'di mididi kwa/ uni bwa mo 'peni tiyan tiya mo me'd jin kwa/ ma manhil ka'bal ka'bal bwa mo 'peni mi mo be. ³³ Dhali a'di mididi dhu ka'bal ki me'da bim poros piti mo, hili mi mina a'di dhu ki me'da cam piti mo be.

³⁴ Dhali yan'ko'd aMalik mididi o uni gwansan kun 'kon ki me'da bim poros piti gwo mo ki: Iiyu/ mo ma, ayy um kun 'bor ma Ababa mii mo mmogam mal gi Bampa/ gi Momis jin thosonkunu mo gom um 'peni mo jin ka'bkunuwa 'cesh sho'k mo be. ³⁵ Haali/ me'd jin 'kosha te/ aha/ mo tani dhali um ki ci aha/ tonṭe/ mo. Dhali ki aha/ butha yi'de/ mo tani dhali um ki ci aha/ yi'de/ mmopi mo. Dhali ki aha/ yana ya yilkina/ mo tani dhali um hanki aha/ mo be. ³⁶ Dhali ki aha/ dina is 'te/ mo tani dhali um hi'thki aha/ burrinye/ i is mo. Dhali ki aha/ 'ba'thkina mo tani dhali um iiyini buti aha/ mo. Dhali ki aha/ dina eya sijin mo tani dhali um pu'dkini aha/ mo be. ³⁷ Dhali yan'ko'd uni kun ta kuṅ kar/ e mini thoḵ a'di gwo mo ki: Tapa, kakasjana mparkina aman /e e mo mmo'kosha te/ e mo dhali mmoçi /e tonṭe/ mo? walla butha yi'de/ /e mo dhali aman ki ci /e a'di mmopi mo? ³⁸ Dhali kakasja mparkina aman /e e mo mmoya ya yilkina/ mo dhali aman ki han /e mo? walla dina /e is 'te/ mo dhali aman ki hi'th /e burrinye/ i is mo? ³⁹ Dhali kakasja mparkina aman /e e mo mmo'ba'th mo walla dina /e eya sijin mo dhali aman ki buti /e mo? ⁴⁰ Dhali aMalik ki thoḵ uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ṭora um gwo mo ki: Me'd jin miina um a'di gom a'din 'denj kamu/ jin pisi'd mo 'peni ushi uni gwansan kun tana wak pem mo tani um miiki a'di gom aha/ mo be. ⁴¹ Dhali yan'ko'd a'di mididi o uni gwansan gwo mo kun 'kon ki me'da cam piti ki: Iiku/ 'peni aha/ mo ma, um kun jeekunu mo e mo ma al o'd jin mididi diki us ki sule/ sule/ mo, a'di jin thosonkunu mo gom tapa ma ruma 'cesh mo dhali iman'doyu gwon thus piti mo be. ⁴² Haali/ aha/ 'kosha te/ mo ka jin gana/ dhali um 'koki ci aha/ tonṭe/ mo, dhali aha/ butha yi'de/ ka jin gana/ mo dhali um 'koki ci aha/ yi'de/ mmopi mo be. ⁴³ Dhali aha/ ka jin gana/ yana ya yilkina/ mo tani dhali um 'koki han aha/ mo. Dhali aha/ dina is 'te/ mo tani um 'koki hi'th aha/ burrinye/ i is mo be. Dhali ki aha/ 'batha mo tani dhali di eya sijin mo tani um 'koki buti aha/ mo be. ⁴⁴ Dhali yan'ko'd si'da/ uni mini thoḵ gwo mo ki: Tapa, kakasjana mparkina aman /e e mo mmo'kosha te/ /e mo walla butha yi'de/ /e mo walla ya ya yilkina/ mo walla di is 'te/ mo walla 'ba'th mo walla di eya sijin mo dhali 'kona aman ki mii to gom /e mo? ⁴⁵ Dhali yan'ko'd a'di mididi thoḵ uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ṭora um gwo mo ki: Me'd jin 'kona um ki mii a'di gom jan tal 'denj kamu/ 'peni uni gwansan kun pisin mo tani um 'koki mii a'di gom aha/ mo be. ⁴⁶ Dhali uni mini ii mo e mo jin 'konu ki mii 'ba/ ki sule/ mo, hili uni kun miin ka kar/ e mo tani mini ciç mo e mon'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

26

Imanshu 'Kwani Bway Miikina Wu'th apowa Yesus mo

¹ Ka Yesus 'baarki'da ris gwo gwansan mmo/ o mo tani a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: ² Um mishi mo mo ki 'ko'da cim su/ mo tani a'di ta'da cim ki Mompe'kupanyolos midu pu'du/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani minu ci mo mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

³ Dhali igasiis kun can dhali 'kwani gwanyjaka/ gi 'kwani mo uni mini tul is mo mmon'tal 'de/ mo e bwaagon ma gasiis jin ca'd mo a'di jin yukunu gway ka Kayaapa mo be. ⁴ Dhali uni gamki 'twa/ 'kup mo mmon'tal 'de/ mo mmobutha Yesus ki kup mo dhali mmo'kosh a'di jwa mo be. ⁵ Hili uni o gwo mo ki: Yisa ka cim jin yukuwa yuk mo yisa, hili isi ciki/ haali/ adulatt midu di mo e bwan' kwani mo be.

Yesus A'di 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnan Gana/ mo e Pam Beetaniya mo be

⁶ Dhali ka Yesus di'd e Pam Beetaniya e gu'b ma Simaan jin ta gi monthus mo tani ⁷ a'boma kamu/ pu'dki'di a'di mo, a'di jin ta'd gi turan gasaas jin ta gi kush mo, a'di jin din ma yina pi'dnan gana/ nycine/ jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. Dhala yim ki wol a'di e 'kup piti mo me'd jin dikina a'di eya tharabeesa mo be. ⁸ Hili ki imancik a'di gwo parki a'di e mo tani uni dek ma nyor mo mmo/ o gwo mo ki: Atinta shinu yansan isa 'cesh kan mo? ⁹ Haali/ ayina pi'dna/ yansan minu 'taki yol ka guurush ki nyanye/ mo dhali ci 'kwani kun hatha'ko'd mo be. ¹⁰ Hila Yesus ki tor mii yansan ki e mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta toca uma 'bom 'kus kan mo? Haali/ ayim mii tony jaro/ gom aha/ mo be. ¹¹ Haali/ um isa yempa/ tan gi 'kwani kun hatha'ko'd kun 'kon e um mo. Hili um mini 'koki ta gi aha/ ki sule/ mo be. ¹² Mmowoluwa yina pi'dna/ yansan e bungwar is pem mo tani ayim ki mii a'di mmothoson a'di gom aha/ gam kan jin minu kan aha/ mo be. ¹³ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: E mo yin jin minu ci gwom 'barga/ yan e mony'ceshi 'baar mo tani a'di jin miin ma yim mo tani minu tor mo mmonyon mo mo mmoka ayim e mo be.

Yahuusa A'di Gamki Gwo Me'd mo Mmo'citha/ Yesus Is ki Gwo mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd jan tal 'den kamu/ 'peni uni jin 'dap uni 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo jin yuku gway ka Yahuusa Iskariyuuti mo tani a'di yaki'd mo e igasiis kun can mo be ¹⁵ dhali o gwo mo ki: Atinta mmina umi ci aha/ mo wakki/ aha/ mina ci a'di ki um mo? Dhali uni ki ci a'di gabul 'dolkon kushi iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. ¹⁶ Dhali 'peni mo caan ki jahanne/ mo tani a'di cor'ki'da

cor mo mmogam embul gana/ mo mmo'cith a'di is ki gwo mo be.

Yesus Shwaki Tonte/ jin 'Ko'd Nyakki Imancik A'di Gwo mo

¹⁷ Dhali ka cim jin twa/a/ gi Maanj'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo tani imancik gwo pu'dkina Yesus mo mmo/ o gwo mo ki: Mana o / e bwa jin mina amani thoson to mo gom / e mo mmoshwa ki Mompe'kupanyolos mo? ¹⁸ A'di ki o uni gwo mo ki: Iliku/ mo e 'penkuman bampa/ mo dhali e jan 'den kamu/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman'tor gwo o gwo mo ki: Mom pem 'dishi'd mo hila/. Aha/ mina mii rash di ki Mompe'kupanyolos yan e gu'b pini nyakki imancik aha/ gwo mo be. ¹⁹ Dhali imancik a'di gwo miikin mo me'd jin kankin ma Yesus uni gwo mo, dhali uni ki thoson to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

²⁰ Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani a'di ca'arki'da tharabeesa nyakki imancik a'di gwo mo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ²¹ Dhali ki uni 'kokin mo mmoshwa to mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki jan 'de/ 'peni um midu 'cith aha/ is ki gwo mo be. ²² Dhali uni 'kokina bwa mmodit mo kagahara, dhali uni ki tel mii 'pen mo mmo/ o a'di gwo mo ka rem 'kup ka bath 'pen mo ki: Aha/ 'taa? Tapa. ²³ Dhali a'di ki thok gwo mo ki: A'di jin 'thupki me'd piti eya sahan nyakki aha/ mo tani a'di midu 'cith aha/ is ki gwo mo be. ²⁴ Haali/ Ya/ gi 'Kwani yaki'd mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo, hili wayyi e wathi/ yan a'di jin midu 'cith Ya/ gi 'Kwani is ki gwo mo. A'di midu 'taki 'bor ki 'bor gana/ mo gom wathi/ yan wakki/ a'di minu 'taki 'koki dhodhu/ mo be. ²⁵ Yahuusa be a'di jin 'cithki a'di is ki gwo mo a'di ki o a'di gwo mo ki: A/aha/ 'taa, Tapa? A'di ki thok a'di gwo mo ki: /E oki a'di wakan si'da/ mo be.

²⁶ Dhali me'd jin 'kokina uni mmoshwa tonte/ mo tani Yesus bu'thki maanj'kuthu'd mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo, dhali a'di ki 'ce'd a'di mo dhali ci a'di ki imancik a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Buthi a'di mo ma, dhali 'kayi mo ma. A'di yansan ita bungwar is pem mo be. ²⁷ Dhali a'di bu'thki'da kubbaaya mo dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani a'di ki ci a'di ki uni mo mmo/ o gwo mo ki: Piyi a'di mo ma, aris umi 'baar mo, ²⁸ haali/ a'di yansan ita'da bas pem ki gwo jin gamu me'd mo, a'di jin wolki'd ka piye/ mo gom 'kwani ka ris mo gom mogwama gwam gom miinthus mo be. ²⁹ Aha/ tora um gwo mo ki aha/ mina diki dok/ e pi yiman maman cwa yansan ki sule/ ntaga tee jin miga/ pi a'di jin ta jin this nyakki um e Bampa/ ma Ababam pem jin di'd e momis mo be.

*Mo jin Waṭ ma Buterusa Yesus Gway A'di
Torkunu Itwa/a/ mo*

³⁰ Dhali ki uni yuḱki gway mo tani uni iikin ka piḱe/ mo e 'Kuwosh Setuun mo be. ³¹ Yan'ko'd aYesus ki o uni gwo mo ki: Umī 'baar mo mini ta'k mo gom aha/ mon'thiny yan shwane/ mo tani haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Aha/ mina 'kosha manhil ka'bal mo dhali ka'bal 'pena ma'diny piti mo tani uni minu ceḱer bwa mo be. ³² Hili ḱ'ko'd mo tani ki aha/ piyunu/ mo tani aha/ mina ya um itwa/ a/ e Pany Jaliil mo be. ³³ Dhala Buterus ki tor a'di gwo mo eya tente/ ki: Ba uni gwansani 'baar mo mini ta'k mo gom /e mo tani aha/ mina diki biṭ ki sule/ mo be. ³⁴ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki mon'thiny yansan shwane/ mo ḱtwa/ a/ ka dhoḱgola ḱwa diki ko e naskina/ mo tani /e mini wataa/ gway me'di kwara mo be. ³⁵ Dhala Buterus thok a'di gwo mo ki: Hili waḱki/ aha/ mina mii wu mo nyaḱki /e mo tani aha/ mina diki waṭ /e gway mo. Dhali imancḱ a'di gwo 'baar mo o gwo wakansan mo be.

*Yesus 'Thoki'd e Monsinu jin Ta Bwaagon
ma Jathsemaani mo*

³⁶ Dhali yan'ko'd aYesus yaki'd nyaḱki uni mo e mo jin yuḱu ka Jathsemaani mo dhali a'di ki o imancḱ a'di gwo gwo mo ki: 'Koyi mmahan mo ma ki aha/ mina thoṭh is mo mmatṭaan dhali 'tho mo be. ³⁷ Dhali a'di ki susa Buterus nyaḱki a'di mo dhali iya/ ma Sabadi isu/ mo, dhali a'di telki mii 'pen mo mmokal bwan diṭi'd mo dhali bwa jin toco'd mo be. ³⁸ Dhali yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Akashiram pem a'di diṭa bwa ki diṭ kagahara mo gom mowu mo. 'Koyi mmahan mo ma, dhali timi nyaḱki aha/ mo ma. ³⁹ Dhali mmothothkina a'di 'peny'ce ari'ceenne/ mo tani a'di biṭki bwam/em piti a'cesh mo dhali 'tho mo ki: Ababam pem, waḱki/ a'di yan mishu mii mo tani dhalka kubbaaya yan ya'di pe aha/ mo ma. Bahili a'di jin oyaa/ bwa mo yisa. Hili a'di jin ta bwam pini mo be. ⁴⁰ Dhali a'di pu'dki'd e imancḱ a'di gwo mo dhali gam uni ki uni ishki e mo. Dhali a'di ki owa Buterus gwo mo ki: A/um bunya/ mini 'koki tim nyaḱki aha/ ka tente/ 'de/ mo? ⁴¹ Timi mo mo ma, dhali 'thoyi mo ma, ki um mini 'taki 'koki ciḱ mo e mo jin palu mo, haali/ shi/in ka jin gana/ mo tani a'di ona bwa mo, hili buḱgwar is a'di ihatha'ko'd ki ha'th mo be. ⁴² Dok/e gom me'd jin 'ko a'di isu/ mo tani a'di yaki'd mo dhali 'tho mo ki: Ababam pem, waḱki/ a'di yan mol pe mo tani hili isi ciki/ aha/ mina pi a'di mo, dhalki a'di jin ta bwam pini mo tani dhalki a'di miinu mo ma. ⁴³ Dhali dok/e a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo haali/ em buni to'dki uni is mo be. ⁴⁴ Wakan a'di dhalki uni mo dok/e dhali

a'di ki ya mo dhali 'tho mo gom me'di kwara mo mmo/o jasi gwon ṭal 'de/ mo be. ⁴⁵ Dhali yan'ko'd a'di pu'dki'd mo e imancḱ a'di gwo mo dhali o uni gwo mo ki: A/um 'kon mmo/ ish e kan mo? dhali bu'th mosi/is bum mo? Hili mo mo ma, mo pu'dki'd mo hila/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani 'ciṭḱkunu is ki gwo mo e me'd gi 'kwani kun ta imanmii miinthus mo be. ⁴⁶ Cuyi mis mo ma. Dhalki ana iina mo. Hili, a'di jin 'ciṭḱki aha/ is ki gwo mo tani a'di pu'dki'd mo be.

*Mo jin 'Cithuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali
Mo gi Budhu A'di mo*

⁴⁷ Ki a'di di'd mo mmo/ o gwo naskina/ mo tani Yahuusa pu'dki'd mo, a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali nyaḱki a'di mo tani dhana waambuhany 'kwani pu'dkin ki gandala turga/ mme'd mo dhali cwa mo, 'peni igasiis kun can mo dhali 'kwaniḱ gwanyjaka/ gi 'kwani mo be. ⁴⁸ Dhali a'di jin 'ciṭḱki a'di is ki gwo mo ciki uni jamas mii mo mmo/o gwo mo ki: A'din 'de/ jin miga/ pi 'twa/ mo tani ta wathi/ mo. Buthi a'di mo ma. ⁴⁹ Dhali a'di pu'dki'da Yesus ki jahanne/ mo dhali o gwo mo ki: Hayy, Tapa. Dhali a'di ki pi a'di 'twa/ mo be. ⁵⁰ Yesus ki o a'di gwo mo ki: Akam pem, /e miina ta mmahan mo? Dhali yan'ko'd uni ki pu'du/ i a'di mo dhali dhu me'd buni apowa Yesus mo dhali bu'th a'di mo be. ⁵¹ Dhali hili jan 'de/ 'peni uni gwansan jin nyaḱ di ka Yesus mo tani a'di he'thki me'd piti mo dhali buḱ gandala turgam piti mo dhali ruṭhun ciḱkina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'ciṭh 'cem piti mo be. ⁵² Dhali yan'ko'd Yesus ki o a'di gwo mo ki: Dwarī gandala turgam pini ka nyan'ko'd e mom piti mo ma, haali/ aris uni gwansani 'baar mo kun kaḱi gandala turga/ mo tani minu 'ce'd sho'k ki gandala turga/ mo be. ⁵³ A/tosha /e ki aha/ mina mol Ababam pem 'tho mo dhali a'di ki ci aha/ ki jahanne/ awaambuhany iman'doyu gwom piti ka ris mo mmo'koki 'ko jasi 'kume'd i'ce'dka su/ mo? ⁵⁴ Hili bakataye ki Gwo ma Arungimis minu 'taki thim mo ki a'di minu mii mii wakan mo be. ⁵⁵ Dhali ki mo yan mo tani aYesus ki owa waambuhany 'kwani gwo mo ki: Um iyyin ka piḱe/ ki gandala turga/ mme'd mo dhali ki cwa mo mmobu'th aha/ mmohabus mo me'd wathin 'di/ mo. Ka tee kun bathani 'ko' mo tani aha/ dikina mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoṭor gwo mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo be. ⁵⁶ Hili aris to gwansani 'baar mo tani uni bu'thki embul mo mo, ki Gwo ma Arungimis kun 'kwarkina imancḱ gwo ma Arungimis kadhamo/ mo minu mii thim mo be. Dhali yan'ko'd aris imancḱ a'di gwo uni dhalki a'di 'pen mo dhali so mo be.

*Yesus Doshki'd e Bwambor Montul Is gi
'Kwani Yahuuda/ mo*

⁵⁷ Dhali yan'ko'd uni gwansan kun bu'thkina Yesus mo tani uni ki sus a'di eya Kayaapa jin ta'da gasiis jin ca'd mo e mo jin tulkina iman'kwar to is mo dhali 'kwani gwanyajaka/ si'da/ mo be. ⁵⁸ Hila Buterus bathki a'di nsho'k isa dhana/ mo ntagi mo gi bwaagon ma gasiis jin ca'd mo. Dhali a'di ki seyu bwaman mo. Dhali a'di ki nyak ca'b ki uni kun hili mo mo mmopar 'pemen gwo e mo be. ⁵⁹ Dhali igasiis kun can dhali aris uni 'baar mo gi montul is yan mo tani uni napki gwonthus mo mmo'ce'da Yesusa po/ mo, ki uni mini 'taki kar a'di mmowu mo be. ⁶⁰ Hili uni 'koki gam tonthusa 'de/ mo, bahili aris iman/o gwonthus apo/ a'di mo tani uni pu'dkin kadhon mo. N'ko'd uni su/ pu'dkin kadhon mo ⁶¹ dhali o gwo mo ki: Agarr yansan o gwo mo ki: Aha/ misha mmo'ce'd gu'b gi mondheleladhelel ma Arungimis sho'k mo dhali nyan' a'di ka cim kwara mo be. ⁶² Dhala gasiis jin ca'd a'di doshki'd ki mis mo dhali o gwo mo ki: Ayy, /e moli 'twan' kamu/ 'de'k mo? Gwo wakata ona 'kwani gwansan apo/ /e mo? ⁶³ Hila Yesus ca'bki'd ki shwam mo. Dhala gasiis jin ca'd ki o a'di gwo mo ki: Aha/ kana /e gwo ka Arungimis jin di ki e mo. Ba tor am gwo mo ma, wakki/ /e tana Kristhos mo, a'di jin ta Ya/ ma Arungimis mo. ⁶⁴ AYesus ki o a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin ona /e si'da/ mo be. Hili aha/ mina tor /e a'di 'peni shwane/ mo, /e mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmo'ca'b ki me'da bim poros ki mom'bi'th mo dhali mmoyayu/ e bwaarak 'peni momis mo be. ⁶⁵ Dhali yan'ko'd agasiis jin ca'd dherki burriyem piti bwa mo dhali o gwo mo ki: A'di walki gwo sor jin shi/ashi/ mo. Atinta 'kokina ana mmo'ap gwo mo mmo/o apo/ a'di mo? Um cikki gwo sor 'peni 'twam piti shwane/ mo be. ⁶⁶ Gwom bum jin tosha uni wakata mo? Uni thok gwo mo ki: A'di ha me'd mo mmowu mo be. ⁶⁷ Dhali yan'ko'd uni ki 'tak a'di manya/ e bwam/em piti mo dhali dor a'di mo dhali kun tiya ki dor a'di ki cwa mo ⁶⁸ mmo/o gwo mo ki: Oyi am gwo is mo ma, /e jin tana Kristhos mo. Kaja 'dunn idorki /e kan mo?

Buterus Watki'da Yesus Gway mo

⁶⁹ Dhala Buterus a'di ca'bki'da pije/ e bwa-man ma gonj mo. Dhali ari nyarany cin'kina/ pu'dki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: / E si'da/, /e nyakki di ka Yesus gi Pany Jaliil mo be. ⁷⁰ Hili a'di watki gwo mo mbwam-bori uni 'baar mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish 'pemen gwom pini yan jin ona /e mo be. ⁷¹ Dhali ki a'di yaki'd mo ka pije/ eya lambalany gu'b mo tani ari cin'kina/ nyaran kamu/ parki a'di e mo dhala yim ki o uni gwansan gwo kun doshkina pije/ ki: Wathi/ yansan nyak di ka Yesus gi Pa Naasira mo be. ⁷² Dhali yan'ko'd dok/ e

a'di watki gwo mo ki gwo mmo'te gwo mo ki: Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo be. ⁷³ Yan'ko'd ari'ceenne/ uni kun doshkina pije/ mo tani pu'dkin mo dhali owa Buterus gwo mo ki: Ka jin gana/ /e ta jan tal 'de/ si'da/ 'peni uni mo haali/ 'twam pini tor /e eya tente/ mo be. ⁷⁴ Yan'ko'd a'di telki mii 'pen mo mmojee is piti jwa ki is piti mo dhali mmothul gwo me'da po/ mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo be. Dhali ki jahanne/ adhongola njwa gwoki'd mo. ⁷⁵ Dhala Buterus ka gwo ma Yesus e mo jin ona a'di a'di ntwa/ a/: Ka dhongola njwa diki ko e mo naskina/ tani /e mini wat aha/ gway me'di kwara mo. Dhali a'di yaki'd ka pije/ mo dhali ko ki jabu'th ki ku'bu/ ku'bu/ mo be.

27

Yesus Suskunu mo Mbwambor ma Bilaatus mo be

¹ Dhali ki mon'thamo/ pu'dki'd mo tani aris igasiis kun can dhali 'kwani gwanyajaka/ gi 'kwani mo uni gamki 'twa/ 'kup apowa Yesus mo mmokar a'di mmowu mo be. ² Dhali uni ki dek a'di mo dhali sus a'di mo dhali mmo'ci a'di ka Bilaatus jin ta'da mudhiir mo be.

Jwa ma Yahuusa mo

³ Ka Yahuusa jin ta'da man'cith a'di is ki gwo parki a'di e mo ki a'di wakkuu mo tani a'di rici'da du is mo dhali a'di ki 'doyu 'dolkon kush jin ta'da iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd ka nyan'ko'd mo e igasiis kun can mo dhali 'kwani gwanyajaka/ mo ⁴ mmo/o gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus mo mmo'cith a'di is ki gwo mo, a'di jin din ma bas ka po/ mo. Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di yan ta'da ta gom am mo? Hili is pini 'teyi e ma. ⁵ Dhali a'di ki ta'k 'dolkon kush e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali a'di ki pi ka pije/ mo dhali ya mo dhali shir is piti ka nyok mo be. ⁶ Hili igasiis kun can uni bu'thki 'dolkon kush mo mmo/o gwo mo ki: A'di diki ta mii jin dhala gwonkan bway mo mmodhu uni mo e mo jin dhunuwa guurush mo haali/ uni tana guurush ma bas mo be. ⁷ Wakan uni gamki 'twa/ 'kup mo mmobu'th uni mo dhali yol mo gi iman/ uka nos mo mmokan 'kwani kun ta yilkina/ nycine/ mo be. ⁸ Wakan mombunto yan yukkuu gway ki Mombunto ma Bas mo ntaga tee yansan mo be. ⁹ Wakan gwo thimkunu mo, a'di jin okin ma manci gwo ma Arungimis kadhomo/ mo jin ta'da Irmiya mo mmo/o gwo mo ki: Dhali uni bu'thki 'dolkon kush kun 'koni iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo jin ta she/ yol piti mo, a'di jin ta she/ yol jin karkina unin tiya kun ta iya/ gi uci ma Israyiil mo be. ¹⁰ Dhali uni ki ci uni gom uni kun cila mombunto ma

iman/uka nos mo be me'd gwo jin shukina tapa aha/ bway mo be.

Bilaatus Dotki'da Yesus Gwo mo be

¹¹ Dhala Yesus doshki'd mbwambora mudhiir mo dhala mudhiir ki dot a'di gwo mo ki: Ki / e de / e tana Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin ona / e si'da/ mo be. ¹² Hili ki a'di yerkuu is ki gway mo ki igasiis kun can mo dhali 'kwanij gwanyjaka/ mo tani a'di diki thok 'twan kamu/ mo be. ¹³ Dhali yan'ko'da Bilaatus ki o a'di gwo mo ki: Dina / e ki cik gwo mo 'taa? ama'diny gwo kun ona uni apo/ / e mo? ¹⁴ Hili a'di diki ci a'di 'twan thoka 'de/ mo walla ari gwoj kamu/ jin yerkuu a'di is ki gway mo. Wakan ntaga mudhiir a'di merki'd kagahara mo be.

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo

¹⁵ Dhali ka yuk jin yuku mo tani mii ma mudhiir isa yempa/ mo mmo'cu'ka waambuhany jan tal 'de/ 'peni uni habuus mo a'di jin dotkina uni mo be. ¹⁶ Dhali uni tan gi wathi/ eya sijin jin mishu 'baar mo eya tente/, a'di jin yukunu gway ka Baraabas mo be. ¹⁷ Wakan uni tulki is mo mmontal 'de/ mo dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Kaja i/o um bwa jin miga/ 'cukki um mo, a/Baraabas 'taa? walla Yesus a'di jin yuku ka Kristhos mo? ¹⁸ Haali/ a'di mishki dhapan buni jin takina uni mo mmo'ci a'di mo be. ¹⁹ Isa dhamo/ 'teya ki a'di diki'd mmo'ca'ba kursi jin dwallu gwo jin ta jim piti mo tani ashim piti hashki a'di gwo mo mmodhalku/ tonj kamu/ ki mii apo/ wathij kar/ e yan mo haali/ aha/ to'ckunu bwa kagahara shwane/ gom a'di mo ki gwony jan mo be. ²⁰ Dhali igasiis kun can dhali 'kwanij gwanyjaka/ uni lalki 'kwani sho'k ki gwo mo mmodot gwo mo goma Baraabas mo dhali mmo'ce'da Yesus sho'k mo be. ²¹ Dhala mudhiir ki o uni gwo mo dok/e ki: Jana 'peni bwam uni su/ jin o um bwa mo jin miga/ 'cukki um mo? Dhali uni ki thok gwo mo ki: aBaraabas be. ²² Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Dhali aha/ mina miya tinta ka Yesus mo a'di jin yuku gway ka Kristhos mo? Uni 'baar mo thok gwo mo ki: Dhalki a'di 'koshu ki cwany'cithan dhul mo. ²³ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Gomata sa/? Tonthus gi wakatinta imiikina a'di mo? Hili uni cuukin kagahara mo mmontal 'de/ mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki a'di 'koshu ki cwany'cithan dhul mo.

²⁴ Wakan ka Bilaatus parki a'di e mo ki a'di mol gwo pi jipi/ mo tani hili a'di ki dhal mii e i is mo goma dulatt jin telkunu 'pen mo tani a'di ki bu'th yi'de/ mo dhali 'thur me'd piti mo mbwambor ma waambuhany 'kwani mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dina ka

po/ 'pena bas gi wathi/ yan mo. Hili a'di 'te/ ki is bumi niin ma. ²⁵ Dhali aris 'kwani 'baar mo thok a'di gwo mo ki: Abas piti midi di apo/ aman mo dhali apo/ ucim bam mo be. ²⁶ Dhali yan'ko'd a'di ki 'cukki uni aBaraabas mo dhali ki a'di dorki'da Yesus ki yis bip mo tani a'di ki ci a'di mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

I/askar Miiikina Yesus ka Mak mo

²⁷ Dhali yan'ko'd i/askar ma mudhiir uni ki susa Yesus mo e bwaagon gi gu'b ma mudhiir mo dhali uni ki tula askar isi 'baar mo mmontal 'de/ mo ibwambori a'di mo be. ²⁸ Dhali uni ki 'cu'k a'di burrinye/ mo dhali hi'th a'di is ki burrinye/ jin ta'da duk is mo be. ²⁹ Dhali uni ki thoson ton'kup 'pena 'de/ mo dhali uni ki hi'th a'di i'kup piti mo dhali uni ki kar a'di guluca cwahan e me'da bim poros piti mo dhali lu'j ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di ka mak mo mmo/o gwo mo ki: Hayy, Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo. ³⁰ Dhali uni ki 'tak a'di manya/ i is mo dhali uni ki bu'th gulu'c mo dhali dor a'di e 'kup piti mo be. ³¹ Dhali ki uni miiki a'di ka mak mo tani uni ki 'cu'k a'di burrinyen duk is mo dhali uni ki hi'th a'di burrinyem piti i is mo dhali uni ki sus a'di ka pije/ mo mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'cithan Dhul mo

³² Me'd jin 'kokina uni mmoya ka pije/ mo tani uni pu'dkin mo e wathi/ gi Panj Kerawaan jin yuku gway ka Simaan mo. Wathi/ yansan a'di tu'ckina uni mo mmo'kal cwany'cithan dhul piti mo be. ³³ Dhali ki uni pu'dkin mo e mo jin yuku ka Gulgutha mo tani (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: Mo ma Siman 'Kup mo) ³⁴ uni ki ci a'di yimana mura'th jin 'koshu e ki tonj ka/ ga/ mo. Hili ki a'di nyokki a'di mo tani a'di ushki a'di pi mo be. ³⁵ Dhali ki uni 'koshki a'di ki cwany'cithan dhul mo tani uni ki kwa/ burrinyem piti bwa mo e bwam uni 'cena mo mmo'ta'k to mo. ³⁶ Yan'ko'd uni ki 'ko a'cesh mo dhali rash 'ko mo mnotim ki'di apo/ mo be. ³⁷ Dhali apo/ 'kup piti mo tani uni ki 'kwar gwo apo/ a'di mo jin deru e mo ki: Yansan ta'da Yesus jin ta'da Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. ³⁸ Dhali 'kwani su/ kun tana 'di/ nyak'kunu 'kosh ki a'di mo ki cwany'cithan dhul mo, jan 'de/ ki me'da bim poros piti mo, dhali jan kamu/ ki me'da biny can piti mo be. ³⁹ Dhali uni gwansan kun iikin ki iimpe e bway mo tani uni sorki a'di mo mmopir 'kup buni mo be, ⁴⁰ dhali mmo/o gwo mo ki: /E jin mini 'taki 'kosh gu'b gi mondheleladhelel mo dhali nyan a'di ka cim kwara mo tani wothi is pini mo. Wakki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo, ba thulu ka 'cesh 'peni apo/ cwany'cithan dhul mo. ⁴¹ Wakan si'da/ igasiis kun can dhali

iman'kwar to mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ mo tani uni miiki a'di ka maŋ mo mmo/o gwo mo ki: ⁴² A'di woṭṭhi tiya mo tani is piti mola a'di woṭṭh moyi. Dhalki a'di thulu'd ka 'cesh shwane/ 'peni apo/ cwany'ciṭhan dhul mo, dhali ana mina gam a'di gwo is mo be. ⁴³ A'di gamki'da Arumgimis gwo is mo. Dhalka Arumgimis 'cuŋ a'di mo shwane/ waŋki/ a'di ona bwa ki a'di mo, haali/ a'di o gwo mo ki a'di ta Ya/ ma Arumgimis mo be. ⁴⁴ Dhali unin 'di/ kun nyakkunu 'kosh ki cwany'ciṭhan dhul nyakki a'di mo tani uni si'da/ waŋki a'di ki gwon 'de/ yan mo be.

Mowu ma Yesus mo

⁴⁵ Dhali shwane/ ka tente/ ta'da tente/ mbwan'kup mo tani adhan mondhurumi'd pu'dki'da po/ mony'ceshi 'baar mo ntaga tente/ mbum 'ban mo be. ⁴⁶ Dhali ka tente/ ta'da tente/ kwara mo tani Yesus gwoki'd ki 'twa/ jin caaca mo ki: Ili, Ili, lama sabaktani, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: Arumgimis pem, Arumgimis pem, atinta dhalkina / e aha/ 'pen kan mo? ⁴⁷ Dhali unin tiya kun doshkin ki 'dishe/ ciŋki a'di mo dhali o gwo mo ki: Wathi/ yuŋki'd Iliya mo be. ⁴⁸ Dhali jan tal 'de/ 'peni uni a'di guski'd ki jahanne/ mo dhali a'di ki kala lipa/ mo dhali 'tu'd a'di ki yiman tom 'paŋa'd mo dhali kar a'di eya cwahan mo dhali a'di ki ciŋki a'di mo mmopi mo be. ⁴⁹ Hili kun tiya o gwo mo ki: Cori naskina/ bala/. Dhalki ana para mo e mo waŋki/ Iliya midi thulu/ mo mmowoṭṭh a'di mo. ⁵⁰ Dhala Yesus cuu'd ki dhan 'twa/ jin caaca doŋ/ e mo dhali a'di ki ci shi/in piti mo be.

⁵¹ Dhali hili mo mo ma, burriyene/ gi gu'b gi mondheleladhelel mo a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo 'peni bun'kup mo ntagi bum'pen mo, dhali mony'cesh yiŋinki is mo, dhali aris woshi 'baar mo pwaṭṭkunu bwa mo be. ⁵² Dhali moŋ'kupaje si'da/ uni ka'dkunu 'twa/ mo, dhali aris bungwar is gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo uni gun ishki e mo e mowu mo tani uni cukunu mis mo be. ⁵³ Dhali mmopikina uni ka piŋe/ 'peni jis jwa mo tani 'ko'di mompim piti mo tani uni iikin e 'penkuman bampa/ jin kogu mo dhali piki 'kwani i is ka ris mo be. ⁵⁴ Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanim pa mmudhe'd dhali uni gwansan kun nyak'ko ki a'di mo tani uni rashkina Yesus tim mo mmopar mony'cesh e mo mmoyikin is mo dhali to gwansan kun bu'thki embul mo mo tani uni 'tu'dkunu mo ki moŋko/ is mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ yansan ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

⁵⁵ Wakan si'da/ up 'kokin ka ris mo mmun mmohil mo 'pena dhana/ mo, uni gun baṭṭhina Yesus nsho'k mo 'peni Pany Jaliil mo mmota imanmii a'di to mo be. ⁵⁶ Dhali

e bwaman uni mo tani aMariyam Magdaliyya diki'd mo dhala Mariyam jin to Ko Yakuub mo dhala Yuusup mo dhali ko iya/ ma Sabadi mo be.

Mo jin Kanuwa Yesus mo

⁵⁷ Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani wathi/ jin ta pa ki pa pu'dki'd mo 'peni Pa Arraama jin yuŋkunu gway ka Yuusup mo, a'di si'da/ jin ta'da mancika Yesus gwo mo be. ⁵⁸ A'di yaki'd mo eya Bilaatus mo dhali doṭ a'di gwo mo gom bungwar is ma Yesus mo. Dhali yan'ko'd Bilaatus ki kan gwo mo ki a'di minu ci ki a'di mo be. ⁵⁹ Dhala Yuusup ki bu'th bungwar is mo dhali 'tam a'di is ki burriyene dhelelga/ jin ta'da dhinye e mo be. ⁶⁰ Dhali 'thi a'di e jis pitin gana/ jin ta jis jwan this mo, a'di jin 'kolkina a'di wosh mo. Dhali a'di ki 'danŋal wosha caaga/ mo mmo'dap 'twaŋkal jis jwa 'twa/ mo, dhali a'di ki ya mo be. ⁶¹ Mariyam Magdaliyya dhali Mariyama kamu/ nyakki 'ko mmun mo mmo'ko ka par 'twa/ gi moŋ'kupaje mo be.

Imanji Mo mo e Moŋ'kupaje mo

⁶² Dhali ka cim jin 'ko'd mo, a'di jin ta'da cim jin 'ko'd jin Thosonkunu to mo tani igasiis kun can dhali 'Kwani Parisiyyin tulki isi bwambor ma Bilaatus mo be, ⁶³ dhali o gwo mo ki: Tapa, am kakina gwo e jin okin ma manhe'k 'kwani e mo ki a'di di'd ki e mo naskina/ mmo/o gwo mo ki: 'Ko'da cim kwara mo tani aha/ mina cuyu mis doŋ/ e mo be. ⁶⁴ Wakan ki / e mini kan gwo mo ki moŋ'kupaje minu mii ji mo ki 'dantar mo ntaga cim kwara mo, isi ciŋki/ ki imanciŋ a'di gwo mini 'koki ii mo dhali kwal is piti mo dhali tor 'kwani gwo mo ki: A'di piki'd 'peni mowu mo, dhali gwonthus jin ta jin 'ko'd jin minu o mo tani a'di midi war ki shi/ kagahara mo mmobol jin 'twa/ a/ e mo be. ⁶⁵ Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Um tan ga askar kun ji mo mo. Iiku/ mo ma, mmoji a'di ki 'dantar mo me'd jin misha um a'di mii mo be. ⁶⁶ Wakan uni iikin mo dhali ji moŋ'kupaje mo, dhali uni ki 'dap wosh 'twa/ ka 'diŋkila/ mo dhali dhu imanji mo mo be.

28

Mompinu mo

¹ Dhali 'ko'da cim ma pesu/ mo tani ki mo kali kush mo ka cim jin 'twa/ a/ ka dhas mo tani aMariyam Magdaliyya dhala Mariyama kamu/ uni iikin mo mmopar moŋ'kupaje e mo be. ² Dhali hili mo mo ma, adhan mony'cesh yiŋinki is mo kagahara haala man'doyu gwo gi tapa thulki'd mo 'peni momis mo dhali pu'du/ mo dhali ka'c wosh ka nyan'ko'd mo dhali a'di ki ca'ba po/ a'di mo be. ³ Jamas piti jin piyina a'di mo tani a'di wana e ka wara sho'k mo dhali burriyem piti ca'bki bany bany mo me'da

wasan̄ gana/ mo be. ⁴ Dhali gom is jin kogu a'di mo tani imanji mo mo uni deekina is mo dhali uni wakina e gi 'kwani kun wukin mo be. ⁵ Hila man'doyu gwo ki o up gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, haali/ aha/ misha ki um ṅapkina Yesu jin 'koshkunu jwa mo ki cwany'ciṅhan dhul mo be. ⁶ A'di yisa di'di mahana, haali/ a'di cuki mis mo me'd gwo jin ona a'di mo. Iiyu/ mo ma, mmopar mo e mo jin ishkina a'di nycine/ mo. ⁷ Dhali yan'ko'd iiyi ki jahanne/ mo dhali tor imancik a'di gwo gwo mo ki a'di cuki mis mo 'peni mowu mo. Dhali hili mo mo ma, a'di midi ya ntwa/ a/ ki um mo e Pany Jaliil mo be. Dhali e mun mo tani um mini gam a'di mo. Hili aha/ ṭorkina um gwo mo be. ⁸ Wakan uni iikin ki jahanne/ mo 'peni mony jis jwa mo ki monko/ is mo dhali ka dhan bwanj 'kunyga/ mo, dhali uni sokin mo mmotor imancik a'di gwo gwo mo be. ⁹ Dhali hili mo mo ma, aYesu gamki uni 'kup mo dhali o gwo mo ki: Hayy. Dhali uni pu'dkin mo dhali bu'th a'di i sho'k piti mo dhali luṅ a'di mo be. ¹⁰ Dhali yan'ko'd Yesu ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Iiku/ mo ma, dhali tor iwaṅ pem gwo mo mmo/ii mo e Pany Jaliil mo dhali uni mini par aha/ e i mun mo be.

Imanji Mo mo Wankunu Is mo be

¹¹ Ki uni 'kokin mo mmo/ii mo tani hili mo mo ma, kun tiya 'peni uni gun ta imanji mo mo tani uni iikin mo e 'perkuman bampa/ mo dhali tor igasiis kun can gwo mo goma ris to gwansan kun bu'thki embul mo mo be. ¹² Dhali ki uni tulki is mo mmontaṅ 'de/ mo nyakki 'kwaniṅ gwanyjaka/ mo dhali gam 'twa/ 'kup mo tani uni ki ciya dhana guurush ki i/ askar mo be. ¹³ mmo/ o gwo mo ki: Tori 'kwani gwo mo ki: Imancik a'di gwo pu'dkin mo mon'thiny mo dhali kwal a'di mo ki aman 'kokina mmo/ish e mo be. ¹⁴ Dhali wakki/ gwo yansan midi pu'du/ mo e bwany'ce ma mudhiir mo tani aman mina lal a'di sho'k ki gwo mo dhali buṅ um 'ba/ mo 'peni mont'o'c bwa mo be. ¹⁵ Wakan uni bu'thkina guurush mo dhali mii a'di me'd jin kankunu uni gwo mo. Dhali gwo lolop yansan a'di kalu ki lala'th mo e bwanj 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo ntaga tee yansan mo be.

Yesu Hashki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka 'De/ mo

¹⁶ Dhali imancik a'di gwo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo tani uni iikin mo e Pany Jaliil mo e 'kuwosh jin kankin ma Yesu uni gwo mo. ¹⁷ Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni luṅki a'di mo. Hili kun tiya 'koni modhanj gwo mo be. ¹⁸ Dhala Yesu pu'dki'd mo dhali o uni gwo mo ki: Aris moshirri 'baar mo e momis mo dhali apo/ mony'cesh mo tani uni cikunu aha/ mo be. ¹⁹ Wakan iku/ mo ma, dhali waraa ris kal

gi 'kwani'cesh ki imancik aha/ gwo mo. Miiki uni ki yi'de/ ki gway ma Ababa mo dhali ki gway gi Ya/ mo dhali ki gway gi Shi/ in Dheleladhelel mo be. ²⁰ Tori uni gwo mo ma, mmodhu aris gwo gwansan uni gun kankika/ um mo, dhali hili mo mo ma, aha/ mina nyak di e um isa yempa/ mo ntagi yil gi mony'cesh yan midi di 'kup mo be.

Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma MARKUS mo

*Gwo jin Ćin ma Yohaana jin Ta'da Manmi-
iya Mii ki Yi'de/ mo*

¹ Montel 'pen gi gwom 'borga/ ma Yesus Kristhos jin ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

² Me'd gwo jin 'kwarkunu eya Ishaya jin ta'da manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

Hili mo mo ma. Aha/ hashkina agum bway pem ibwambori jis/em pini mo.

a'di jin midi thoson /e bway mo.

³ 'Twa/ gi wathin 'de/ mmocuu gwo em bwaasho ki:

Thosoni bway gi Tapa mo ma, kari bway piti ka ji sho'k mo.

⁴ Yohaana jin ta'da manmii 'kwani ki yi'de/ a'di piki'd mo e mombwaasho mo mmoci gwo mo gom mo jin minu miya mii ki yi'de/ mo mmorica du is mo gom gwo gi miinthus kun minu gwam 'kwani mo. ⁵ Dhali aris 'kwani iikin ka piye/ e a'di mo 'peni aris bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni aris 'kwani gi Pa Urushaliim mo. Dhali uni 'kokunu mo mmomii ki yi'de/ ki a'di mo e Yi'dej Kumma/ Uurdun mo mmopikina uni gwo gom miinthus buni mo be.

⁶ Dhala Yohaana si'da/ hi'thki'da mur kalman e isi a'di mo dhali a'di ta'd gi waćkan jin hi'thkina a'di e empa'd piti mo dhali a'di 'ka'da kuuyu/ dhali shwa'da dham eya kur mo be. ⁷ Dhali a'di ĉiki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: N'ko'di aha/ mo tani jamu/ midi pu'du/ mo jin ca'd ki aha/ mo. Dhali waćkana ppm piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmoluj ki ji luj mo dhali 'cuć uni mo be. ⁸ Aha/ miikina um ki yi'de/ tani hili a'di midi mii um ki Shi/in Dheleladhelel mo be.

Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi'de/ mo

⁹ Dhali ka tee gwansan mo tani Yesus pu'dki'd mo 'peni Pa Naasira jin di'd e Pany Jaliil mo dhali a'di miikunu ki yi'de/ ka Yohaana mo e Yi'dej Kumma/ Uurdun mo be. ¹⁰ Dhali ki a'di piki'd ka piye/ 'peni yi'de/ mo tani ise/ ki jahanne/ a'di parki momis e mo mmodi ki kany dhali Shi/in di'd mmothulu/ i a'di mo me'd gurko/ mo be. ¹¹ Dhali 'twa/ cikunu 'peni momis mo ki: /E ta Ya/m pem jin enka/ mo, dhali aha/ 'bora bwa ki 'bor ki /e mo.

Mo gi Paluwa Yesus mo

¹² Dhali Shi/in Dheleladhelel a'di urki'da Yesus ka piye/ ise/ mo e mombwaasho mo. ¹³ Dhali a'di diki'd e mombwaasho mo ka cim ma issu/ mo, dhali a'di palkunu ka

Setaan mo. Dhali a'di nyakki di ki tombwaasho mo. Dhali iman'doyu gwo pu'dkin mo dhali mii a'di to mo be.

Yesus Telki Mii ma Tu'd Piti 'Pen mo

¹⁴ Dhali ka Yohaana karkunu eya sijin mo tani Yesus pu'dki'd mo e Pany Jaliil mo mmoci gwom 'borga/ ma Arumgimis mo ¹⁵ dhali mmo/ o gwo mo ki: Mo thimkunu mo, dhali Bampa/ ma Arumgimis pu'dki'd e me'd mo. Rici adu is mo ma dhali gam gwom 'borga/ is mo.

Yesus Yukki Imancesh To Yi'de/ Idojon mo

¹⁶ Dhali me'd jin yakina a'di ki yampe e shemen ma gap ma Al ma Jaliil mo tani a'di parki'da Simaan e mo dhala Andaraawus jin ta'da kam ma Simaan mo mmobitkina a'di a'thi/ eya al mo haali/ uni ta 'kwani kun ta imancesh to yi'de/ mo be. ¹⁷ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma, dhali aha/ mina dhu um mmowar ki imanbu'th 'kwani ki gwo mo be. ¹⁸ Dhali ki jahanne/ uni dhalkina 'thim buni 'pen mo dhali uni ki bath a'di nsho'k mo be. ¹⁹ Dhali mmothothkina a'di is ari'ceenne/ mo tani a'di parki'da Yakuub e mo jin ta ya/ ma Sabadi dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo uni kun 'kokin eya kur buni mo mmshowa 'thi/ mo be. ²⁰ Dhali ki jahanne/ a'di ki yuk uni mo. Dhali uni dhalkina babam buni ka Sabadi eya kur mo nyakki ĉinkina/ kun miina tu'c mo dhali bath a'di nsho'k mo be.

Wathi/ jin Bu'th ma Arum Thus jin Nyo/ o'd mo

²¹ Dhali ki uni pu'dkin mo e Pan Kapranahuum mo tani dhali ki jahanne/ a'di seki gu'b gi montul is buni ka cim ma pesu/ mo dhali a'di ĉorki gwo mo be. ²² Dhali uni merkin mo gom gwom piti jin ĉorkina a'di mo haali/ a'di ĉorki uni gwo mo me'd wathi/ jin ta gi moshirr mo dhali yisa me'd iman'kwar to mo. ²³ Dhali ki jahanne/ wathin kamu/ diki'd e gu'b montul is buni mo a'di jin taki'd ga rum thus jin nyo/o'd mo be. ²⁴ Dhali a'di cuuki'd ki dhan 'twa/ caaca mo mmo/ o gwo mo ki: Ki /e mini mii atinta ki aman mo, Yesus gi Pa Naasira mo? A/ e pu'dkin mo mmo'ce'd aman sho'k mo? /E mishka/ ki /e ta a'din tal 'de/ ma Arumgimis jin kogu mo. ²⁵ Hila Yesus kucurki a'di ki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Ca'bi ki shwam. Piyu/ ka piye/ 'peni a'di mo. ²⁶ Dhala rum thus jin nyo/ o'd ki tor a'di 'ko'da 'cesh mo dhali cuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo. Dhali a'di ki pi ka piye/ 'peni a'di mo. ²⁷ Dhali uni 'baar mo merkin mo. Dhali wakan, uni dotki gwondot e bwam uni mo mmo/ o gwo mo ki: Mii yan ta'da taye? Gwon this jin toru de. Ki moshirr maja sa/ ikankina a'di arum thus kun nyo/on gwo mo dhali uni ha a'di

gwo e mo? ²⁸ Dhali ki jahanne/ gwom piti yaki'd ki lala'th mo e mo 'baar mo ki tur mo eya ris bampa/ kun 'kon ki jin 'kam mo e bampa/ gi Pany Jaliil mo be.

Yesus Waçki'da Mar ma Simaan jin Ta'da 'Bomi mo

²⁹ Dhali ki jahanne/ a'di dhalki gu'b gi montul is buni 'pen mo dhali a'di cicki'd mo e gu'b ma Simaan mo dhala Andaraawus mo nyakka Yakuub mo dhala Yohaana mo be. ³⁰ Dhala mar ma Simaana 'bomi, a'di 'ba'thki'd mo mmo/ish 'ko'da 'cesh ki 'batha thunya/ mo dhali ki jahanne/ uni ki torki a'di ayim mo be. ³¹ Dhali a'di pu'dki'd mo mmobutha yim mme'd mo dhali 'deka yim ki mis mo dhala thunya/ dhalki'da yim 'pen mo, dhala yim miiki uni to mo be.

Yesus Waçki 'Kwani ka Ris Mom'pimpili/ mo

³² Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo jin yulkin ma tente/ mo tani uni kalki 'kwani e a'di mo, aris uni gun 'ba'thkin mo dhali uni kun bu'thkin ma ruma 'cesh mo be. ³³ Dhali aris 'kwani gi 'penkuman bampa/ 'baar mo tulki is mo mmontal 'de/ mo e shan'tamo/ mo be. ³⁴ Dhali a'di ki waç uni ka ris mo, uni gun 'ba'thkin mo ki 'ba'th ki she/ ki she/ mo, dhali a'di ki ura ruma 'cesh ka pije/ mo, dhali a'di diki dhala ruma 'cesh bway mo mmowal 'twa/ mo haali/ uni nyithki a'di mo be.

Yesus Yaki'd mo Mmoçi Gwom 'Borga/ mo

³⁵ Dhali ki mo ta mon'thamo/ ka 'tum gana/ mo ki monkush n'twa/ a/ mo tani a'di cuki mis mo dhali ya mo e mo jin pina 'kwani mo, dhali a'di ki 'tho mo be. ³⁶ Dhala Simaan dhali uni gwanan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani bathki a'di nsho'k mo be. ³⁷ Dhali uni gamki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo ñapki /e mo be. ³⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e bampa/ kun 'dish yan is mo, ki aha/ mina çi gwo mmun si'da/ mo. Haali/ gom mi gi wakan mo tani a'di ipu'dkika/ mo be. ³⁹ Dhali a'di yaki'd ki tur mo e bampa/ gi Pany Jaliili 'baar mo mmoçi gwo mo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmo/ura ruma 'cesh ka pije/ mo be.

Yesus Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo

⁴⁰ Dhali wathi/ jin 'kosha monthus pu'dki'di a'di mo mmonap mowoth 'peni a'di mo, dhali ca'bki jin 'kupa'dupun mo dhali o a'di gwo mo ki: Waçki/ / e ona bwa mo tani / e mishi aha/ dhelel mo. ⁴¹ Mmogukina a'di a'di ki e ma 'thime/ ki mo/en mo tani a'di ki he'th me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo

ma. ⁴² Dhali ki jahanne/ monthus dhalki a'di 'pen mo dhali a'di dhelelkina is mo be. ⁴³ Dhali a'di ki kan a'di gwo ki 'bi'th mo dhali hash a'di mo mmoyaku/ mo ki jahanne/ mo ⁴⁴ dhali tor a'di gwo mo ki: Hili miim pini i e ki 'bore/ mo ki /e mini diki tor jan tal 'derj kamu/ gwo mo. Hili yaku/ mo dhali tora gasiis is pini i e mo dhali çi a'di to gom is pini jin dhelelkunu mo me'd gwonkan jin kankin ma Musa mo haali/ a'di ta gwo jin nyo/a 'kwani mo. ⁴⁵ Hili a'di yaki'd ka pije/ mo dhali tel mii 'pen mo mmobah gwo gom a'di 'bakany mo dhali mmoçal gwo ki lala'th mo. Wakan a'di mol ma Yesus çiç bampa/ dok/ e mo eya tente/, hili a'di di'd ka pije/ 'peni bampa/ mo, dhali 'kwani pu'dkini a'di mo 'peni aris shemen bampa/ mo be.

2

Yesus Waçki Wathi/ jin Mutta/ Is Is mo

¹ Dhali ki a'di dokki'd ka nyan'ko'd mo 'peni Panj Kapranahuum 'ko'da cim ka honye/ mo tani gwo toru mo ki a'di di'di pa mo be. ² Dhali 'kwani ka ris tulki is mo mmontal 'de/ mo. Wakan, mo piyi'd gom uni mo. Monkamu/ yisa di'da shan'tamo/ si'da/ mo. Dhali a'di di'd mo mmoçi uni gwo mo be. ³ Dhali uni pu'dkin mo dhali kali wathi/ jin mutta/ is mo e a'di mo, jin kalkina 'kwanin gwasi donon mo be. ⁴ Dhali ki uni mol a'di 'dish is mo goma waambuhany 'kwani mo tani uni ka'cki 'kungu'b mo 'peni 'kupi a'di mo. Dhali ki uni tupki mo i e mo tani uni ki dhala ci me'd ki wathi/ i e jin mutta/ is mo be. ⁵ Dhali ka Yesus parki mongam gwo is buni e mo tani a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Ya/ m pem, miinthus pini gwamkunu / e mo be. ⁶ Dhali iman'kwar ton tiya, uni 'kokin mo mmodot gwo mo eya dum buni mo ki: ⁷ Katinta sa/ i/ ona wathi/ yansan gwo gi wakan mo? A'di walki gwo sor mo. Kaja a'di mididi mish gwam 'kwani gom miinthus mo, hili jasa Arungimis a'di 'de/ mo be. ⁸ Dhali ki jahanne/ Yesus nyithki'd e is piti ki uni tan gi gwondot wakan e is buni mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta dotkina um gwondot eya dum bum kan mo? ⁹ Ki ji gi 'ka'da mi mane ti, mmo/o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Miinthus pini gwamkunu / e mowa? walla mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deka cim pini mo dhali yayi mo? ¹⁰ Hili ki um mini mish ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e mony'cesh yan mo mmogwam miinthus gi 'kwani mo, a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: ¹¹ Aha/ ona / e gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali kala cim pini mo dhali yayi bway pa mo. ¹² Dhali a'di cuki mis mo dhali ki jahanne/ a'di ki kala cim piti mo dhali ya ka pije/ mbwambori uni 'baar mo. Wakan aris uni 'baar mo merkin mo

dhali karkina Arumgimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Ana 'konaki par ji gi wakan e me'd 'de/ki sule/ mo be.

Mo jin Yukkunuwa Lawi mo

¹³ A'di yayi'd ka pije/ mo dok/e e shemen ma gap ma al mo, dhala dhana buhany wathimpa tulki is i a'di mo, dhali a'di tor'ki uni gwo mo be. ¹⁴ Dhali ki a'di yaki'd ki yampe mo mbway mo tani a'di parki'da Lawi e mo a'di jin ta ya/ ma Halpa mo mmodikina a'di mo e mo jin teruwa thulpa/ mo, dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma. Dhali a'di cuki mis mo dhali bath' a'di nsho'k mo be.

¹⁵ Dhali ki a'di ca' bki'da tharabeesa e gu'b piti mo tani imantera thulpa/ ka ris dhali imanmii miinthus 'kokin nya'kka Yesu mo dhali imancik a'di gwo mo, haali/ 'kwani tana ris ka ris kun bath'ki a'di nsho'k mo be. ¹⁶ Dhali iman'kwar mo dhali 'Kwani Parisiyiin ki uni parki a'di e ki a'di shwaki to nya'kki uni gun ta imanmii miinthus mo dhali imantera thulpa/ mo tani uni ki dot imancik a'di gwo gwo mo ki: Atinta ish-wana a'di to nya'kki imantera thulpa/ mo dhali nya'kki uni gun ta imanmii miinthus kanni? ¹⁷ Dhali ka Yesu cik'ki a'di yan mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: 'Kwani gwansan kun 'kon ki 'bore/ mo tani uni mini 'koki mii ta ga hakiim mo, hili uni gwansan kun 'ba' thkin mo be. Aha/ pu'dkina mo yisa mmoyuk 'kwani kun mii miin'kar/e hili gom imanmii miinthus mo be.

Gwo jin Dotu mo gom To jin Ga/u mo

¹⁸ Dhali imanci'ka Yohaana gwo dhali 'Kwani Parisiyiin uni ga/ ki to mo dhali 'kwani pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Katinta si'da/ imiina imanci'ka Yohaana gwo mii mo dhali 'Kwani Parisiyiin mmoga/ to mo, hili imancik /e gwo uni 'koki ga/ to mo be. ¹⁹ Dhala Yesu ki tho'k uni gwo mo ki: Mina 'kwani yilkina/ gwansan, uni kun yuku mo e momiimash mo mish to ga/ mo ki wathinya'ba diki'd nya'kki uni naskina/ mo 'taa? Me'd jin dikina wathinya'ba e bwam uni mo tani uni moli to ga/ mo be. ²⁰ Atee mididi pu'du/ mo ki wathinya'ba minu susu/ 'peni uni mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to ka tee caan mo be. ²¹ Wathij kamu/ yisa di'da jin sho burrinyen this apo/ sharkin burrinyen dhamo/ mo. Wa'kki/ a'di mididi mii kan mo tani mo jin 'dapu mididi dher bwa 'peni a'di jin ta jin this mo 'peni jin dhamo/ mo, dhali mondhere'd mididi war ki shi/ mo. ²² Dhali wathij kamu/ yisa di'da jin mididi kar yimana mura'th jin ta jin this mmowol a'di e kucan jin wolu yimana muratha dhamo/ mo. Wa'kki/ a'di mididi mii kan mo tani yimana mura'th mididi 'twak kucan mo dhali yimana mura'th mididi ga'ca sho mo. Dhali wakan kucan minu dher bwa

mo, hili yimana mura'th this minu mii wol mo e kucan this jin da'ka kucuru/ mo be.

Imancik Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be

²³ Ka cim ma pesun kamu/ tani a'di yaki'd ki tur mo e bwam bunto mo. Dhali ki uni tanki bway buni mo tani imancik a'di gwo telki mii 'pen mo mmo'ce'd pos mo be. ²⁴ Dhali 'Kwani Parisiyiin o a'di gwo mo ki: Hili ma, atinta imiina uni to jin dina gwonkan ma cim ma pesu/ ki dhal bway mo? ²⁵ Dhali a'di ki tho'k uni gwo mo ki: 'Kona um ki den' gwo e mo gom mii ma Dawuu'd mo 'taa? ki a'di mididi mii ta gi to mo dhali ki a'di 'kosh'a te/ mo tani a'di dhali uni gwansan kun nya'kki 'ko ki a'di mo. ²⁶ A'di cik'ki gu'b ma Arumgimis mo ka Abi/a'haar di'd jin ta'da gasiis jin ca'd mo, dhali shwa tonte/ jin di'di bun'kus ma Arumgimis mo, a'di jin dina gwonkan ki dhal bway mo gom 'kwanin tiya mo, hili jasi gom igasiis uni 'cena mmoshwa mo be. Dhali a'di si'da/ ki cik'ki uni gwansan kun nya'kki 'ko ki a'di mo be. ²⁷ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Acim ma pesu/ karkunu mo gom wathi/ mo, yisa wathi/ goma cim ma pesu/ mo. ²⁸ Wakan Ya/ gi 'Kwani si'da/ a'di ta tapa goma cim ma pesu/ mo be.

3

Wathi/ jin Kutha Me'd Gun'kuru/ mo

¹ Dok/ e a'di cik'ki gu'b gi montul is mo dhali wathi/ diki'd jin ku'thkina me'd gun'kuru/ mo be. ² Dhali uni timki a'di mo mmopar a'di e mo wa'kki/ a'di mididi 'taki wa'c a'di ka cim ma pesu/ mo, wakan ki uni mini 'taki ta gi gwo mmoyer a'di is ki gway mo be. ³ Dhali a'di ki o wathi/ jin kutha me'd gun'kuru/ gwo mo ki: Yaya/ ise mo ma. ⁴ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di ta mii jin dhala gwonkan bway mo mmomii mii jin 'boro'd ka cim ma pesu/ mo 'taa? walla mii jin ta jin thus minu mii mo? mmowotha/ woth mo 'taa? walla mmo'kosh'a 'kosh mo? Hili uni 'kon ki shwam mo be. ⁵ Dhali a'di ki hil mo mo mmo'kar mo ki e mo ka nyor e uni mo mmokal bwa di't mo goma dum buni kun 'bitha'bi'th mo. Dhali a'di ki o wathi/ gwo mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali a'di he'thki a'di mo dhali me'd piti wa'kun mo be. ⁶ Dhali 'Kwani Parisiyiin iikin ka pije/ mo dhali ki jahanne/ uni ki gam 'twa/ 'kup nya'kki 'Kwani Hirodusiyyiin apo/ a'di mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be.

Adhana Waambuhany 'Kwani 'Kokini Shemen ma Al mo

⁷ Yesu a'di yaki'd mo nya'kki imancik a'di gwo mo e shemen ma al mo dhala dhana buhany wathimpa 'peni Pany Jaliil bath'ki a'di nsho'k mo. Dhali 'peni Pa Yahuudiyya si'da/ mo be ⁸ dhali 'peni Pa Urushaliim

mo dhali 'peni Pa Adumiyya mo dhali 'peni bampa/ jin di'd e bwampo/ Yi'deñ Kumma/ Uurdun mo dhali 'peni Pan Sur mo dhali 'peni Pa Saydaa/ mo, dhana waambuhany 'kwani mmocika uni gwo mo goma ris mii kun miikina a'di mo tani, uni pu'dkini a'di mo be. ⁹ Dhali a'di ṭorki imanciḡ a'di gwo gwo mo mmothosona kur gom a'di mo goma waambuhany 'kwani mo, isi ciki/ ki uni mini 'koki 'taki yap a'di ki is mo. ¹⁰ Haali/ a'di waḡki'da waḡ ka ris mo, wakan ki aris uni kun 'koshkina 'ba'th ka ris mo gaḡkina gaḡ mo mmota a'di is ki me'd mo. ¹¹ Dhali ka rum thus kun nyo/on parki a'di e mo tani uni ta'kkina 'cesh mbwambori a'di mo dhali cuu gwo ki dhan 'twa/ kun caaca ki: /E ta Ya/ ma Arungimis mo be. ¹² Dhali a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo mmodhalku/ ki dhal a'di ki a'di minu mish mo.

Yesus Kwanyki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

¹³ Dhali a'di yaki'd ka gagamis e moñ'kuwosh mo dhali a'di ki yuk' uni gwansan nyakki a'di mo, uni kun ona bwa a'di ki sus mo. Dhali uni pu'dkini a'di mo be. ¹⁴ Dhali a'di ki dhu uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo mmonyak' ko ki a'di mo dhali mmohash uni mmoci' gwo mo ¹⁵ dhali mmota gi moshirr mo mmo/ura ruma 'cesh ka pije/ mo. ¹⁶ Simaan, a'di jin yukkunu gway ka Buterus mo, ¹⁷ dhala Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi mo dhala Yohaana jin ta'da kam ma Yakuub mo, uni kun yuk'kina a'di gway ka Buwanarjis mo jin ta 'pemen gwo jin onu ki iya/ ma wara sho'k mo. ¹⁸ Dhala Andaraawus mo dhala Pilibbus mo dhala Bartulamaawus mo dhala Matṭa mo dhala Tuuma mo dhala Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo dhala Taddaawus mo dhala Simaan gi Pañ Kaana mo, ¹⁹ dhala Yahuusa Iskariyuuti jin 'ciṭhi/ a'di is ki gwo mo be.

Gwo Sor jin Walu apo/ Shi/in Dheleladhelel mo

Dhali yan'ko'd a'di yaki bway pa mo be. ²⁰ Dhala waambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali tuli isi montal 'de/ dok/e mo. Wakan uni 'koki ta gi mo mo mmoshwa to mo. ²¹ Dhali ki imugun piti ciḡki gwo gom a'di mo tani uni pu'dkin mo dhali ḡap a'di mo mmobu'th mo haali/ uni o gwo mo ki: A'di guski'da du mo be. ²² Dhali iman'kwar to pu'dkin mo ka luḡu'b 'peni Pa Urushaliim mo mmo/ o gwo mo ki: A'di bu'thkin ma Baalsebuul mo dhali ki gway gi tapa ma ruma 'cesh mo tani a'di urkina a'di aruma 'cesh ka pije/ mo be. ²³ Dhali a'di ki yuk' uni i a'di mo dhali ṭor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo ki: A/ka Seṭaan mishi is piti ur ka pije/ ce Seṭaan mo 'taa? ²⁴ Wakki/ 'penjkuman bampa/ kwa/ u bwa mo e is piti mo tani 'penjkuman bampa/ caan mido mol dosh mo

be. ²⁵ Dhali wakki/ gu'b kwa/ u bwa mo apo/ is piti mo tani gu'b caan mido mol dosh mo be. ²⁶ Dhali wakka Seṭaan mido cu mis apo/ is pitiḡ gana/ mo wakan dhali kwa/ bwa mo tani a'di mido mol dosh mo, hili a'di mido dak ka bwa i'ba/ mo be. ²⁷ Hili wathin 'deñ kamu/ yisa di'da jin mido mish ciḡ gu'b gi wathi/ jin 'bitha'bi'th mo dhali shi/ tom piti is mo, hili isi ciki/ a'di mido mii deḡ wathi/ jin 'bitha'bi'th ka shi/ nṭwa/ a/ mo. Dhali yan'ko'd ka jin gana/ mo tani a'di mido shi/ gu'b piti is mo be.

²⁸ Ka jin gana/ aha/ ona um ki, aris mi-inthusi 'baar mo minu gwam ki iya/ gi 'kwani mo, dhala ris gwo sor gunn kun wala uni mo. ²⁹ Hili a'di jin wali gwo sor apo/ Shi/ in Dheleladhelel mo tani minu 'koki gwam miinthus piti ki sule/ mo, hili a'di dina mii m'ba/ ki sule/ sule/ e miinthus mo be. ³⁰ Haali/ uni oki gwo mo ki: A'di ta'd ga rum thus jin nyo/o'd mo be.

KoYesus dhali Ikam Piti mo

³¹ Dhali kum dhali ikam piti pu'dkin mo dhali dosha pije/ mo. Uni ki hash a'di gwo mo dhali yuk' a'di mo be. ³² Dhala dhana waambuhany 'kwani 'kokini 'kam a'di is mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Kwan dhali ikam pini dhali i'bwahan uni 'kona pije/ mmahan mo mmodot / e mo be. ³³ Dhali a'di ki thoḡ gwo mo ki: Aja sa/ nta'da ta'dam pem dhali ikam pem mo? ³⁴ Dhali a'di ki hil mo mo mmo'kar mo ki e mo gom uni gwansan kun 'kon mmo'kam a'di is mo, dhali a'di ki o gwo mo ki: Ita'dam pem anan be dhali ikam pem anan mo be. ³⁵ A'di yin jin mii'd ki bwa ma Arungimis mo tani a'di ita'da kam pem mo dhali 'bwah pem mo dhali ata'dam pem mo be.

4

Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Yeku mo

¹ Dok/e a'di telki mii 'pen mo mmotor uni gwo e shemen ma gap mo. Dhala dhana waambuhany 'kwani caaca kagahara tulki isi a'di mo. Wakan a'di seki bwaa kur mo dhali ca'bi cine/ mo e bwaman ma al mo. Dhala dhana waambuhany 'kwani 'koni shemen ma gap ma al mo eya 'cesh mo. ² Dhali a'di ṭorki uni gwo ka ris mo ki gwom 'bi'th/e mo, dhali e gwom piti jin tora a'di uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: ³ Ba ciḡki gwo mo ma. Amanyeḡa ka'bany a'di ya'd ka pije/ mo mmoyeḡ to mo. ⁴ Dhali ki a'di yeḡki to mo tani aka'banya tiya ta'kkin mo e bway tur jin iinu mo. Dhali 'dii pu'dkin mo dhali los uni mo be. ⁵ Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo e mo wosh mo dhali uni daran ga 'cesh e embul mo. Dhali ki jahanne/ ki uni 'kana le/ mo haali/ uni dar ga 'cesh mo tani, ⁶ dhali ka tente/ sulki'd ka

nyor piti jin 'batha'ba'th mo dhali mmodara uni ka birman mo tani uni la shi'bil mo be. ⁷ Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo e bwam ma 'de/ mo dhali ka 'de/ can mo tani a'di cokoŋki uni mo dhali a'di moli maman dho'th mo be. ⁸ Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo eya 'cesh jin 'bora'bor mo dhali uni ki kala dho'th kagahara mo mmocakina uni mo dhali mmomarkina uniya mar is mo, mmogwono'dkina uniya dho'th ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd eya tora 'de/ mo dhali ki iss 'kwanimpa ikwara mo dhali ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo be. ⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di jin ta'd gi gu'ban'ce mo mmocikŋ gwo mo tani dhalki a'di cikŋ gwo mo ma.

¹⁰ Dhali ki a'di di'd a'di 'de/ mo tani dhali uni gwansan kun tulki isi a'di kun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni dotki a'di gwo mo isi gom gwom 'bi'th/ e yan mo. ¹¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um cinu gwo jin cinu ki kup mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo, hili gom uni gwansan kun 'kona pije/ mo tani uni a'di iminu ŋorki gwo ki gwom 'bi'th/ e mo be. ¹² Wakan ki uni mini miŋ mish ka jin gana/ dhali 'koki nyiŋh a'di mo, dhali uni ka jin gana/ mini cikŋ a'di mo tani dhali 'koki mish a'di 'ban mo be. Hili isi ciki/ ki uni mini 'taki tu'k mo dok/ e dhali uni minu 'taki gwamki miinthus buni mo be. ¹³ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/ um si'da/ 'koki mish gwom 'bi'th/ e yan 'ban mo? Um mini mish a'di 'ban kata aris gwom 'bi'th/ e gwansan mo? ¹⁴ Amanyeka ka'bany to mo tani a'di yeŋki gwo mo be. ¹⁵ Dhali uni gwansan uni ita uni kun ta'kkin mo e bwam tur mo e mo jin yeŋu gwo nycine/ mo. Dhali ki uni cikki gwo mo tani aSetaan ki jahanne/ pu'dki'd mo dhali kal gwo jin yeŋu e uni mo be. ¹⁶ Dhali uni gwansan si'da/ uni ita uni gun yeŋkunu mo e embula 'cesh wash mo. Uni, ki uni cikki gwo mo tani uni la bu'th a'di ki jahanne/ ki bwaj 'kunu'd mo be. ¹⁷ Dhali uni tan ga birman yisa e is buni mo, hili uni 'kon jasi ari'ceenne/ mo, dhali yan'ko'd ki monto'c bwa walla mo gi 'koshuwa 'kosh cuki mis mo gom gway yan mo tani ki jahanne/ uni ta'kkin mo be. ¹⁸ Dhali aka'banya tiya uni gun yeŋkunu mo e bwam ma 'de/ mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo be. ¹⁹ Hili uni bala to ga 'cesh is mo dhali 'penkapan buni jin el uni e ki el mo dhali bwam buni gun ona uni gom ton tiya mo tani cikkina uni nycine/ mo dhali cokoŋ gwo mo dhali a'di inyo/i uni mo ki uni moli dho'th mo be. ²⁰ Hili uni gwansan kun yeŋu mo eya 'cesha 'borga/ mo tani uni ita uni gun cikki gwo mo dhali bu'th a'di mo dhali dho'th maman mo, eya tora 'de/ mo tani a'di dho'th ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo, dhali eya tora 'de/ mo tani a'di dho'th ki iss 'kwanimpa ikwara mo, dhali

eya tora kamu/ mo tani a'di dho'th ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo be.

Moŋkush jin Kumu 'Kup ki Toŋ'kul Bwa mo

²¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Alamba/ ki a'di kalkunu bway gu'b mo tani a'di kumkunu 'kup ki toŋ'kul bwa mo 'taa? walla karkunu mo e bwaj'kwariny ma anjar mowa? dhali a'di dinuki kara po/ tirkina/ mo 'taa? ²² Haali/ toŋ kamu/ yisa di'da jin minu bag mo isi ciki/ a'di minu mish eya tente/ mo. Walla toŋ kamu/ yisa di'da jin minu miŋ ka 'di/ mo, hili isi ciki/ uni minu mish ki moŋkush mo be. ²³ Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cikŋ gwo mo ma. ²⁴ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ a'di jin cikŋ um mo. A'di jin barkina um mo tani a'di minu barki um mo dhali to ki nyanye/ mo tani a'di minu ci ki um mo be. ²⁵ Haali/ a'di jin ta'd gi to mo tani minu cikŋ/ ki nyanye/ mo. Dhali 'peni a'di jin dara'd mo tani, me'd jin tana a'di gi a'di mo tani a'di minu bu'th 'peni a'di mo be.

Gwom 'Bi'th/ e goma Ka'bany To jin Caki'd mo

²⁶ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis a'di wana e ki wathi/ jin mido 'taki pepera ka'bany bwa apo/ mony'cesh mo ²⁷ dhali 'taki ish e mo dhali cu mish mon'thiny mo dhali montee mo, dhali aka'bany mido 'taki 'ka ale/ mo dhali ca mo ki a'di molo'd mo be. ²⁸ A'cesh a'di dho'thki to ki is piti mo, ale/ a'di i'ka'di ŋwa/ a/ mo dhali yan'ko'd akulpe/ mo hali yan'ko'd maman gana/ mo. ²⁹ Hili ki maman iski'd mo tani a'di ki kar mo ma nyertha/ eya tente/ ki jahanne/ mo haali/ mo gi minu 'ciŋh to mo pu'dki'd mo be.

Gwom 'Bi'th/ e gom Emen To jin Miinuwa 'Tash mo

³⁰ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mina ana kar Bampa/ ma Arumgimis ka par 'ban kata moye? walla gwom 'bi'th/ e gi wakata imina ana i/ o mo gom a'di mo? ³¹ A'di wana e ki emena ka'bany to jin miinuwa 'tash mo, a'di jin yeŋkunu apowa 'cesh mo. A'di ta ara ka'bany to jin ca'ba e ki piri'th piri'th apowa 'cesh mo. ³² Hili ki a'di yeŋkunu mo tani a'di caki'd mo dhali a'di warki'd ki dhan wurup mo dhali a'di ki pepera adhana bi mo. Wakan 'dii kun pen e mis mo tani uni nyan'ki gu'b buni eya lam piti mo be.

Mo gi Bu'th ma Yesus Gwom 'Bi'th/ e Mmoŋtor mo

³³ Ka ris gwom 'bi'th/ e gi wakan mo tani a'di ki ŋor uni gwo mo me'd jin mina uni 'taki mish a'di mo be. ³⁴ A'di diki ŋor uni gwo ki dar gi gwom 'bi'th/ e mo. Hili e imancikŋ

gwoḡm pitij gana/ mo uni 'cena mo tani a'di ki be'd uni gwo 'baar mo be.

Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo

³⁵ Ka tee caan ki mo ta mom'pimpili/ mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana iina mo mmo'citha/ gap gi 'bana kamu/ mo. ³⁶ Dhali mmodhalkina uni awaambuhany 'kwani 'pen mo tani uni suski a'di nya'kki uni mo me'd jin ca'bkina a'di e bwam ma kur mo. Dhali akura tiya nya'kki 'ko ki a'di mo be. ³⁷ Dhali adhana punthar 'tham poshki'd mo dhali yi'de/ birki bakal mo mmodora kur mo. Wakan akur a'di 'tu'dkina yi'de/ hila/ mo be. ³⁸ Hili a'di diki'd mo e bum 'pen ma kur mo mmo/ish e apo/ burriyey/ jin ishu 'ba/ mo. Dhali uni merki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki: Mantor gwo, ki /e bunya/ dina is ki mer mo ki ana mina 'ce'd sho'k mo? ³⁹ Dhali a'di ki mer e mo dhali kucur 'tham ki gwo mo dhali o yi'de/ gwo mo ki: Roci sho'k mo dhali doshi mungun mo. Dhali 'tham doshki'd mo dhali adhan mo dosh ki biyuu mo be. ⁴⁰ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Katinta ko/ka uma ko/ ise? Um dar gi monggan gwo is mo 'taa? ⁴¹ Dhali uni 'kokunu mo mmo'tu'd ki mondee is mo dhali o gwo ka rem 'kup mo ki: Ki wathi/ jana a'dan sa/? ki 'tham dhali yi'de/ haki a'di gwo e mo?

5

Wathi/ gi Pan Gadara jin Bu'thkin ma Ruma 'Cesh jin Wa'kunuu mo

¹ Dhali uni pu'dkin ki 'ban ma gap ma ala kamu/ mo e bampa/ gi Pan Gadara mo be. ² Dhali ki a'di piki'd ka pije/ 'peni bwam ma kur mo tani a'di gamki 'kup ki wathi/ jin piki'd mo 'peni mon'kupaje jin taki'd ga rum thus jin nyo/ o'd mo be. ³ A'di jin ca'bki'd e mon'kupaje mo dhali wathin 'deŋ kamu/ yisa di'da jin mishki a'di deŋ ki sule/ mo isi ka jindhiir ilu/ mo. ⁴ Haali/ a'di dekkunu me'd ka ris ka mak'kiya mo dhala jindhiir mo, hila jindhiir bene'dkina a'di bwa mo dhali mak'kiya si'da/ 'ce'dkina a'di ka 'ci'cimi'th mo. Dhali wathin kamu/ yisa ta gi 'bitha mmo'te a'di mii 'twa/ mo. ⁵ Mon'thiny dhali montee a'di diki'd mo e mon'kupaje mo dhali e mon'kuwosh si'da/ mo a'di cuuki gwo ki 'twa/ jin caaca mo dhali tha'th is piti ki wosh mo be. ⁶ Dhali ki a'di parki'da Yesus e mo 'pena dhana/ mo tani a'di guski'd mo dhali lun' a'di mo be ⁷ dhali a'di cuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo mmo/o gwo mo ki: Ki /e mini miya tinta ki aha/, Yesus, /e jin ta Ya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca jin ta'da Arungimis mo? Aha/ kana /e gwo mo ka Arungimis mo ki: Dhalku/ ki 'kosh aha/ is ka nyor mo. ⁸ Haali/ a'di ki o a'di gwo mo ki: Piyi ka pije/

'peni wathi/ mo, /e jin tana rum thus jin nyo/ o'd kan mo. ⁹ Dhala Yesus ki doŋ a'di gway mo mmo/o gwo mo ki: /E yuku gway kaja mo? A'di ki thoŋ gwo mo ki: Gway pem yuku Karis mo haali/ aman 'kona ka ris mo be. ¹⁰ Dhali a'di ki doŋ a'di gwo ka garan du mo mmohash uni ka pije/ 'peni bampa/ mo be. ¹¹ Dhala dhana waambuhany kuthar uni shwakin mo e 'bambala wosh mo be. ¹² Dhali uni doŋki a'di bway mo mmo/o gwo mo ki: Hashki aman mo e bwan' kuthar mo ma. Dhalki aman cika e uni mo. ¹³ Wakan a'di ki dhali uni bway mo mmo/ii mo be. Dhala rum thus kun nyo/on pu'dkin ka pije/ mo dhali ciŋ mo e bwan' kuthar mo. Dhala dhana buhany kuthar denjunu e ka alaapi su/ mo, mmosokina uni ka lungu'b eya gap yi'deŋ 'kulga/ mo e bwam yi'de/ mo dhali uni loskina yi'de/ mo be.

¹⁴ Dhali imanhil kuthar uni sokin mo dhali tor gwo e 'penkuman bampa/ mo dhali e pa 'baar mo. Dhali 'kwani pu'dkin mo mmopar a'di e mo a'di jin miiki'd mo be. ¹⁵ Dhali uni pu'dkina Yesus mo dhali uni ki par wathi/ jin bu'thkin ma ruma 'cesh e mo mmo'ca'b mo ki burriyey/ i is mo dhali ka dum piti jin 'boro'd mo be dhali wathi/ jin taki'd ga ruma 'cesh ka ris mo tani dhali uni ko/ki a'di mo be. ¹⁶ Dhali uni gwansan kun mishki a'di mo tani uni tor'ki gwo mo gom a'di jin miikunu mo gom wathi/ jin bu'th ma ruma 'cesh mo dhali gwo gom kuthar mo. ¹⁷ Dhali uni telki mii 'pen mo mmoyuka Yesus mo mmoya mo 'peni mom buni mo be. ¹⁸ Dhali me'd jin jithirkina a'di mo e bwam ma kur mo tani wathi/ jin bu'thkin ma ruma 'cesh a'di doŋki a'di 'twa/ mo ki a'di mid' taki nyaŋ di ki a'di mo be. ¹⁹ Hila Yesus ushki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Yaku/ bway pa mo e imugum pini mo ma dhali tor uni gwo gom to jin miikina Tapa gom /e mo dhali gom momiimii jin miikunu apo/ /e mo be. ²⁰ Dhali a'di yaki'd ka pije/ mo dhali tel mii 'pen mo mmotor gwo eya tente/ e Bampa/ gi Pan Dekapolis mo gom dhan to jin miikin ma Yesus gom a'di mo, dhali aris 'kwani 'baar mo merkin mo be.

'Bwa/ ma Yaa/irus dhala 'Bom jin Taki'da Yesus 'Twaman Burriyem Piti Is ki Me'd mo

²¹ Dhali ka Yesus 'ci'ŋki'da gap dok/ e eya kur ki 'bana kamu/ mo tani awaambuhany 'kwani caaca tulki isi a'di mo. Dhali a'di diki'd e shemen ma gap ma al mo. ²² Dhali yan'ko'd tapan kamu/ gi gu'b gi montul is pu'dki'd mo, a'di jin yukunu gway ka Yaa/irus mo. Dhali ki a'di parki a'di e mo tani a'di biŋki'da 'ceshi sho'k piti mo be. ²³ Dhali mmonap a'di mo mmo/o gwo mo ki: Ari 'bwa/ m pem a'di 'ba'thki'd mo mmomuri wu mo. Yayu/ mo ma dhali kar me'd pini apowa yim mo. Wakan ka yim mina isi 'bor

mo dhali di ki e mo be. ²⁴ Dhali a'di yaki'd mo nyakki a'di mo.

Dhala dhana waambuhany 'kwani caaca bathki a'di mo dhali uni ki 'kam a'di ki dek mo. ²⁵ Dhali a'boma kamu/ diki'd si'da/ mo, a'di jin guskin ma bas ki yil 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ²⁶ Dhali a'di 'koshkina is ka nyor kagahara mo gom mii jin yakina a'di i ihakiim ka ris mo. Dhali a'di ki 'baara ris to 'baar mo kun takina a'di mo be dhali isa kamu/ yisa 'borki'da, hili isa nyor 'curki 'pen ki shi/ mo kagahara mo be. ²⁷ Dhali ayim cikki gwo kun okunu goma Yesus mo dhali a'di pu'dki'd 'ko'di a'di mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali ta a'di burrinyem piti is ki me'd mo. ²⁸ Haali/ ayim ki o gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina 'taki ta isi burrinyem piti is ki me'd mo tani aha/ mina isi 'bor mo be. ²⁹ Dhali ki jahanne/ abas jin guski a'di dakki'd mo, dhali ayim mishki'd ki is piti mo ka yim wa'kun mo 'peni 'ba'th jin 'koshki a'di mo be. ³⁰ Dhala Yesus nyithki'd ki is piti ki mom'bi'th yaki'd 'peni a'di mo dhali ki jahanne/ a'di ki 'tuka bor mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali o gwo mo ki: Kaja ta aha/ burrinye/ is ki me'd mo? ³¹ Dhali imancik a'di gwo ki o a'di gwo mo ki: /E parkina waambuhany 'kwani e yapkina yap ki is mo mmo'kam/ e mo dhali ata ona/ e ki: Kaja ta aha/ is ki me'd mo? ³² Dhali a'di ki hil mo ki e mo mmopar a'di jin miiki'd kan e mo be. ³³ Hila 'bom a'di mishki a'di jin miikunu mo gom a'di mo. A'di pu'dki'd ki monjo/ is mo dhali mondee is mo dhali a'di ki bita 'cesh ibwambori a'di mo dhali a'di ki tor a'di gwoj gana/ 'baar mo. ³⁴ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: 'Bwa/ m pem, mongam gwo is pini a'di wacki/ e mo. Yaku/ mo ki monku'th is mo dhali wa'ci mo 'peni 'ba'th pini jin 'koshki/ e mo.

³⁵ Dhali ki a'di di'd mmo'gor gwo mo tani 'kwanin tiya pu'dkin mo 'peni gu'b gi tapa mo, uni gun o gwo mo ki: 'Bwa/ m pini wuki'd mo. Atinta tu/ ulkina/ e amantor gwo ki gwo ki rash rash kan mo? ³⁶ Hili a'di tonki'd mo gom gwo jin okina uni mo. Dhala Yesus ki o tapa gi gu'b gi montul is gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Hili gami jasi gwo is mo. ³⁷ Dhali a'di diki dhal jan tal 'dej kamu/ bway mo mmobath a'di mo, hili isi ciki/ jasa Buterus mo dhala Yakuub mo dhala Yohaana jin ta'da kam ma Yakuub mo be. ³⁸ Ki uni pu'dkin mo e gu'b gi tapa gi gu'b gi montul is mo tani a'di parki'da dulatt e mo jin miikunu mo dhali 'kwani mmoko mo dhali mmomiya cinthar kagahara mo. ³⁹ Dhali ki a'di cikki gu'b mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta miikina uma dulatt mo dhali ko mo kan? A'ci a'di yisa wu'd mowa, hili a'di ishki e mo be. ⁴⁰ Dhali uni ki pe'th a'di mo. Hili a'di ki dhu uni 'peni 'baar ka pije/ mo dhali a'di ki sus jasi com

ma 'ci mo dhali kum mo dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo dhali i bway bway gu'b e mo jin din ma 'ci mo. ⁴¹ Dhali a'di ki butha yim ki me'd mo dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Tali'tha kumi, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: Ari nyara/, aha/ ona / e gwo mo ki: cuyi mis mo. ⁴² Dhali ki jahanne/ ari nyara/ cuki mis mo dhali ya ki sho'k mo. Haala yim 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo. Dhali ki jahanne/ uni 'baar mo 'kokunu mo mmo'tash ki momer mo be. ⁴³ Dhali a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo ki wathin kamu/ midu 'taki diki mish mii yan mo. Dhali a'di ki tor uni gwo mo mmo'ci ka yim ton'e/ mmoshwa mo be.

6

Yesus A'di Wakkunu mo e Pa Naasira mo

¹ A'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali pu'd mo e bampam piti mo dhali imancik a'di gwo bathki a'di nsho'k mo be. ² Dhali ka cim ma pesu/ mo tani a'di ki tel mii 'pen mo mmo'gor uni gwo mo e gu'b gi montul is mo. Dhali 'kwani ka ris kun cikki gwom piti mo tani uni 'kokin mo mmomer mo mmo/o gwo mo ki: 'Peni mana sa/ igamkina wathi/ yansan aris mii gwansan mo? Ki moyuk jin ta'da ta sa/ icikunu a'di mo? Dhali adhan mom'bi'th maja sa/ imiikina a'di mii gwahan ki me'd piti mo? ³ Dina a'di ki ta amampa/ cwa 'taa? Dhali dina a'di ki ta ya/ ma Mariyam 'taa? Dhali ikam piti 'koki ta iyakuub mo dhala Yusi mo dhali Yahu-uda/ mo dhala Simaan 'taa? Dhali 'kona i'bwaham piti ki nyak 'ko ki ana imahana? Dhali uni kolkunu ki a'di mo be. ⁴ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Aman'ci gwo ma Arungimis yisa dar gi tak e mon tiya hili isi ciki/ jasi e bampam pitin gana/ mo dhali e bwaman ma bas 'kwanim piti mo dhali e gu'b pitin gana/ mo be. ⁵ Dhali a'di mol dhan miiny caaga/ mii mo isi ciki/ a'di kar me'd piti apo/ 'kwani kun 'bathan ki daka/ mo dhali a'di ki wa'c uni mo be. ⁶ Dhali a'di merki'd kagahara mo haali/ gom 'kom buni jin 'kona uni ki dar gi mongam gwo is mo be.

Dhali a'di yaki'd mo e bwaman 'kwani e bampa/ 'baar mo mmo'gor gwo mo be.

Mo/i jin Iina Uni 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

⁷ Dhali a'di ki yuk 'kwani 'kume'd i'ce'dka su/ nyakki a'di mo, dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmohash uni ka susu/ susu/ mo. Dhali ci uni moshirr apowa rum thus kun nyo/on mo be. ⁸ A'di ki kan uni gwo mo mmo'koki 'do ton tiya gom iim buni i bway mo hili isi ciki/ jasi cwa mo, walla maa yisa, walla kucan yisa, walla guurush yisa eya jisalaan buni mo. ⁹ Hili uni mini hi'th jasa ppa/ isho'k mo dhali mini 'koki hi'th burrinyem bwamani su/ mo. ¹⁰ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: E gu'b yin jin mina umi ci'c mo tani

'koyi mo ntagi um mini dhal mo yan 'peni mo. ¹¹ Dhali wakki/ 'kwani gi mo caan 'koki bu'th um mo, dhali ush gwo cik 'peni um mo tani dhali ki um mini dhal mo yin 'pen mo tani piri abuhany 'peni sho'k bum mo haali/ a'di midi ta gwo jin onu apo/ uni mo be. ¹² Wakan uni iikin mo dhali ci gwo mo ki 'kwani mini 'taki rica du is mo be. ¹³ Dhali uni urkina ruma 'cesh ka pije/ ka ris mo dhali wol uni ayini 'kup ka ris mo, aris uni gun 'ba'thkin mo dhali waç uni mo be.

Mowu ma Yohaana jin Ta'da Manmiyya Mii ki Yi'de/ mo

¹⁴ Dhala Malik Hirodus cikki gwo mo gom a'di mo, gom gway ma Yesus mishkunu e mo 'baar mo. Gom kun tiya o gwo mo ki: A'di ta'da Yohaana jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/ mo jin cukunu mis mo 'peni mowu mo. A'di 'bitha wathi/ mii ki 'bi'th e a'di mo be. ¹⁵ Hili kun tiya o gwo mo ki: A'di ta'da liyya mo. Dhali kun tiya o gwo mo ki: A'di ta'da mançi gwo ma Arungimis mo jin wana e gi jin tal 'deñ kamu/ 'peni imançi gwo ma Arungimis kadhomo/ mo be. ¹⁶ Hili ka Hirodus cikki gwo mo gom a'di mo tani a'di ki o gwo mo ki: AYohaana jin 'ci'ha/ 'kup mo a'di cukunu mis mo 'te/ be. ¹⁷ Haala Hirodus a'di hashki gwo mo dhali butha Yohaana mo dhali dek a'di mo mmokara sijn mo gom gway ma Hirodiyya mo jin ta asha kam piti ka Pilibbus mo haali/ a'di mashki'da yim mo be. ¹⁸ Haala Yohaana ki owa Hirodus gwo mo ki: A'di diki ta mii jin dhala gwonkan /e bway mo mmomash asha kan mo be. ¹⁹ Dhala Hirodiyya a'di dikina gwo apo/ a'di mo mmoruk a'di mo dhali ñap a'di mmo'taki 'kosh jwa mo tani hili ayim diki mish a'di mii mo. ²⁰ Haala Hirodus a'di ko/ki'da Yohaana mo mmomishkina a'di a'di ki a'di ta wathiñ kar/e mo dhali wathi/ jin kogu mo dhali kar a'di ki 'dantar mo. Ki a'di cikki gwo 'peni a'di mo tani a'di dunjurkina 'kup is kagahara mo dhali a'di di'd mmocik gwo 'peni a'di ki bwan 'kunya/ mo be. ²¹ Hili embula 'borga/ pu'dki'd mo ka Hirodus pu'dkin ma cim jin dhodhu a'di mo tani a'di miiki dhan maa gom 'kwani ma hakuuma gi gu'b piti mo dhali imancil ma askar alip mo dhali 'kwani gwanyjaka/ gi Pany Jaliil mo be. ²² Dhali ki 'bwa/ ma Hirodiyya pu'dki'd mo dhali sa mo tani ayim 'borki'da Hirodus bwa mo dhali yilkinam piti mo, dhali malik ki o nyara/ gwo mo ki: Doçi aha/ mo ma gom ma to yin jin o /e bwa mo dhali aha/ mina çiki a'di /e mo be. ²³ Dhali a'di ki owa yim gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Ma to yin jin mina /e idot aha/ mo tani aha/ mina çiki a'di /e mo ntagi 'bwanu'b bampam pema kamu/ mo be. ²⁴ Dhala yim yaki'd ka pije/ mo dhali

doçi kum gwo mo ki: Ata miga/ doçi a'di mo? Dhali kum ki o a'di gwo mo ki: 'Kup ma Yohaana jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/ mo be. ²⁵ Dhala yim yaki gu'b ki jahanne/ mo mmobumburku/ mo eya malik mo dhali doçi a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ñapa /e mmoçi aha/ 'kup ma Yohaana shwane'dan e bwam ma sahan mo, a'di jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/ mo be. ²⁶ Dhala malik a'di bitkina bwa ka lungu'b kagahara mo ki bwan di'ti'd mo. Hili haali/ gom gwo jin ona a'di is mo dhali yilkinam piti mo tani a'di 'tena bwa mmo'ce'd gwom piti goma yim mo be. ²⁷ Dhali ki jahanne/ a'di hashki'da askar mo, a'di jin ta'da amanji mo mo, dhali kan gwo mo ki 'kup piti minu guyu/ mo. Dhali a'di yaki'd mo dhali 'ci'ha/ Yohaana 'kup mo eya sijn mo ²⁸ dhali guyu/ 'kup piti mo e bwam ma sahan mo dhali çiki a'di ki nyara/ mo, dhali nyara/ ki çiki a'di ki kum mo be. ²⁹ Dhali ki imancik a'di gwo cikki gwo mo gom a'di mo tani uni pu'dkin mo dhali kal buñgar is piti mo dhali 'thi a'di e jis wosh mo be.

'Kwani Alaapi Mudhe'd kun Cikunu Tonte/ mo

³⁰ Dhali imandhun ma Yesus ki she/ mo uni dokkin mo ka nyan'ko'd eya Yesus mo dhali tor a'di aris gwo 'baar mo kun miikina uni mo dhali aris gwo kun torkina uni mo be. ³¹ Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki: Iiyi mo um 'cena mo e mo jin pina 'kwani mo dhali siyi is mo ari'ceenne/. Haali/ 'kwani tana ris ka ris pu'dkin mo dhali iikin mo, dhali uni 'koki butha tente/ mo mmokar ton kamu/ n'twa/ mo mmoshwa mo be. ³² Dhali uni iikin mo e bwam ma kur mo e mo jin dar gi 'kwani uni 'cena ki is buni mo be. ³³ Dhali 'kwani ka ris parki uni e mo mmo/ ii mo dhali mish uni mo dhali uni sokin ki sho'k mo 'peni aris bampa/ 'baar mo dhali pu'di twa/a/ ki uni mo be. ³⁴ Ki a'di thulki'd mo tani a'di parki'da dhana buhany wathimpa e mo dhali a'di ki ko'c uni e i is mo haali/ uni wakina e gi ka'bal kun dar ga manhil uni mo. Dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmotor uni gwo ki to ka ris mo be. ³⁵ Dhali ki mo taki'da babalalu/ mo tani imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Mo yansan ta mo jin pina 'kwani mo, dhali mo ta'da 'thintha/ mo be. ³⁶ Hashki uni mo ma ki uni mini ii bampa/ mo dhali pa kun 'kon gi jin 'kam mo dhali yol tonte/ gom is buni mo mmoshwa mo. ³⁷ Hili a'di ki thoç uni gwo mo ki: Um mini çì uni tonte/ mmoshwa mo. Dhali uni o a'di gwo mo ki: Mina aman ii mo 'te/ be dhali yol maanj'kuthu'd ka riyaaal* iss 'kwanimpa ipe'de/ mo dhali çì uni mmoshwa mo 'taa? ³⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'kon ma guraasa ekata mo? Iiku/ mo dhali

* 6:37 miyya wa ishriin

par e mo ma. Dhali ki uni gamki a'di mo tani uni ki o a'di gwo mo ki: Imudhe'd mo dhali to yi'de/ 'koni su/ mo be. ³⁹ Dhali yan'ko'd a'di ki kan uni gwo 'baar mo mmo'ko 'pena 'cesh ka pwaḱ she/ mo apowa shon dhii/ i'd mo. ⁴⁰ Wakan uni 'kokina 'cesh ka ṅul 'kup mo ki iss 'kwanimpa ka mummudhe'd mo dhali ki iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo be. ⁴¹ Dhali a'di ki bu'th maanḱuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ isu/ mo tani dhali a'di ki hil 'kup ki momis mo dhali a'di ki 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd maanḱuthu'd bwa mo dhali a'di ki ci uni ki imancik' a'di gwo mo mmodhu ibwambori 'kwani mo. Dhali a'di ki pwaḱ to yi'de/ isu/ bwa mo mbwaman uni 'baar mo. ⁴² Dhali uni 'baar mo shwakin mo dhali kapkunu mo be. ⁴³ Dhali uni 'tu'dkina nura/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa mo dhali to yi'de/ mo be. ⁴⁴ Dhali uni gwansan kun shwaki maanḱuthu'd mo tani ta 'kwaniḱ gwasi alaapi mudhe'd mo be.

Yesus Ya ki Sho'k e 'Kupa Al Yi'de/ mo

⁴⁵ Ki jahanne/ a'di ki ṭor imancik' a'di gwo gwo mo mmose bwam ma kur mo mmo/ ii itwa/ a/ ki a'di mo e 'bana gapa kamu/ mo e Pam Beetsayda mo ki a'di mididi 'cukka waambuhany 'kwani montul is mo be. ⁴⁶ Dhali ṅ'ko'd ki a'di dhalki uni 'pen mo tani a'di seki mon'kuwosh mo dhali 'tho mo be. ⁴⁷ Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani aḱur a'di diki'd isi bwaman ma al mo dhali a'di di'd a'di 'de/ eya 'cesh mo be. ⁴⁸ Dhali a'di di'd mmopar uni e ki uni 'kokin ka cis mo e mon'kosh yi'de/ is ki cwa mo haala punthar 'tham poshki'da po/ uni mo be. Dhali ki mo ta mon'twash/ e mo tani a'di pu'dki'di uni mo mmoya ki sho'k e 'kupa al yi'de/ mo. A'di ya'd 'taki ya pe uni mo be. ⁴⁹ Hili ki uni parki a'di e mo mmoya ki sho'k apo/ 'kupa al yi'de/ mo tani uni toshkin ki a'di ta'da rum mo dhali uni kumki cuuwa/ mo be ⁵⁰ haali/ uni 'baar mo parki a'di e mo dhali uni 'kokina isi modee mo. Hili ki jahanne/ a'di ṭorki uni gwo mo dhali o gwo mo ki: Budhi adu mo ma. Aha/ a'dan be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. ⁵¹ Dhali a'di seki'd e bwam ma kur mo nyakki uni mo dhali 'tham doshki'd mo be. Dhali uni 'kokini momer kagahara mo be. ⁵² Haali/ uni 'koki mish gwo 'ban mo gom maanḱuthu'd mo haali/ adum buni 'bitha'bi'th mo be.

Yesus Waḱi 'Kwani kun 'Bathan e Pa Jannisaarat mo

⁵³ Dhali ki uni 'ciḱhina gap mo tani uni pu'dkin mo e bampa/ gi Pa Jannisaarat mo dhali uni shi'dkina kur iyana gap mo be. ⁵⁴ Dhali ki uni pikin ka pije/ mo 'peni bwam ma kur mo tani ki jahanne/ 'kwani nyithki a'di mo be ⁵⁵ dhali uni sokin mo 'peni aris bampa/ 'baar mo mmokukul mo caan is mo dhali tel mii 'pen mo mmokal 'kwani kun

'bathan mo eya cim buni mo e mo 'baar mo jin cika uni gwo ki a'di di'di cine/ mo be. ⁵⁶ Dhali e mo yin jin pu'da a'di mo eya ris bampa/ mo dhali e 'penḱuman bampa/ mo walla e bampa/ mo tani uni ki 'thi uni gun 'bathan e mo ma suug mo dhali o bwa ki a'di mo, ki uni mini 'taki ta a'di isi 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo. Dhali ka ris uni ka ris kun taki a'di is ki me'd mo tani uni 'kokunu mo mmowaḱ mo be.

7

Mii gi 'Kwaniḱ Gwanyjaka/

¹ Dhali ki 'Kwani Parisiyiin tulki is imonṭal 'de/ mo e a'di mo nyakki iman'kwar to mo uni gun pu'dkin mo 'peni Pa Urushaliim mo tani ² uni parki imancik' a'di gwon tiya e mo mmoshwa to ki me'da nyo/ ga/ mo mmo'koki 'thur uni ki yi'de/ mo be. ³ (Haali/ 'Kwani Parisiyiin dhali aris 'Kwani Yahuda/ mo tani uni 'koki shwa to wakan mo, hili isi ciki/ uni mini 'thur me'd buni mo mmobotki mii gi 'kwani gwanyjakam buni kadhamo/ mo be. ⁴ Dhali ki uni pu'dkin 'peni mo ma suug mo tani uni si'da/ 'koki shwa to mo hili isi ciki/ uni mini mii nyon is buni mo dhali miin tiya ka ris si'da/ miikina uni mo gom miin dhamo/ kun ṭorkunu uni mo mmomii mii mo mmolama kubbaya mo dhala nos mo dhali toṅ'kul bwa kun ta gurany kush mo.) ⁵ Dhali 'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar to mo dotki a'di gwo mo ki: Katintaye i'kona imancik' /e gwo ki bath mii gi gwoṅ gwanyjakan dhamo/ mo, hili uni shwa to ki me'd kun nyo/ anyo/ kan mo. ⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Nye, din ma Ishaya ki o um gwo is ki um tana he'k e ka he'k e mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: 'Kwani gwansan uni taḱ aha/ ki 'twam buni mo tani

hili adum buni si'dasi'd 'peni aha/ mo be.

⁷ Uni ki luḱ aha/ ki pe'th mo

gwoṅkan 'peni 'kwani mo tani ṭora uni me'd gwoṅ gana/ mo be.

⁸ Um dhalki gwoṅkan ma Arumgimis mo dhali bu'th gwoṅ 'kwanin dhamo/ ki nyen ka bor mo.

⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'dapa'dap kagahara mmo/ush gwoṅkan ma Arumgimis mo jin mina um dhu gwoṅ 'kwanin dhamom bum mo. ¹⁰ Haala Musa o gwo mo ki: Taḱi icim dhali ikwan mo, dhali, A'di jin mididi o gwon thas apo/ com mo walla kum mo tani dhalki a'di ka jinḱ gana/ iwu'd mo. ¹¹ Hili um o gwo mo ki: Waḱki/ wathi/ mididi ṭor com gwo mo walla kum ki a'di jin mina /e 'taki gam 'peni aha/ mo tani mididi ta Kurbaan mo (a'di jin ta 'pemen jin onu ki: A'di jin cikunu Arumgimis mo be) – ¹² dhali yan'ko'd um 'koki dhal a'di bway mo mmomii ari toṅ kamu/ tal 'de/ gom com

mo walla kum mo be. ¹³ Wakan um ki puu gwo ma Arungimis mo gom gwo gi gwoŋ 'kwanin dhamom bum mo a'di jin luŋa um mo. Dhali um ki miyya ris ton tiya gi wakan mo be.

To gi Shi/i Wathi/ Is mo

¹⁴ Dhali a'di ki yuŋ 'kwani i a'di mo dok/ e dhali o uni gwo mo ki: Ciki gwo 'peni aha/ mo ma, aris umi 'baar mo dhali mishi gwo 'ban mo ma. ¹⁵ Toŋ kamu/ yisa di'da jin di'd 'pena pije/ jin midu ya bwa wathi/ mo dhali shi/ a'di is mo, hili a'di jin piyi'd ka pije/ 'peni bwa wathi/ mo tani a'di shi/ki a'di is mo be. ¹⁶ Wakki/ wathiŋ kamu/ ta gi gu'ban'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di ciŋ gwo mo ma. ¹⁷ Dhali ki a'di ciŋki gu'b mo tani dhali dhal 'kwani mo tani imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo gom gwom 'bi'th/ e yan mo be. ¹⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/ki um si'da/ 'kokin kan mo mmo'koki mish gwo 'ban mowa? 'Kona um ki mish 'taa ki ma to yin jin yaki'd e bwa wathi/ 'pena pije/ mo tani midu mol shi/ a'di is mo be ¹⁹ haali/ a'di diki seya dum piti mo hili e bwam piti mo dhali wakan a'di ki ya ka pije/ mo. (Wakan a'di toŋki gwo eya tente/ ka ris tonŋe/ 'baar mo ta kun dheelkin mo be.) ²⁰ Dhali a'di ki o gwo mo ki: To jin piyi'd ka pije/ 'peni 'twa/ wathi/ mo tani a'di ishi/ ki a'di is mo be. ²¹ Haali/ 'peni bwaman mo, 'peni bwaman ma du wathi/ mo tani a'di pu'dkina gwon thus kun kulumu ibwa kun shi/ ahi/ mo, kun ta miŋ gun miinu miinycal mo, dhali mmota 'di/ mo dhali mmo'kosha mee mo dhali mmota cal mo ²² dhali mmo'thoth bwa mo dhali mmomii miŋ kun 'coŋa'coŋ mo dhali mmota he'k e mo dhali miŋ kun 'kanuwa kanthi/ mo dhali miŋ dhapan mo dhali mmota imanthutha thu'th 'pen mo, mmodhu 'ba/ ki ca mo dhali miŋ jin miinu miim pus mo. ²³ Aris tonthus gwansani 'baar mo kun pikin ka pije/ 'peni bwa wathi/ mo tani uni a'di ishi/ki wathi/ is mo be.

Moŋgam Gwo Is ma 'Bom gi Pam Pinikiyya ma Suriyya mo

²⁴ Dhali a'di cuki mis mo 'peni mun mo dhali ya mo e bampa/ gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo. Dhali a'di ciŋki gu'b mo dhali a'di diki dhal jan 'deŋ kamu/ bway mo mmomish a'di mo. Hili a'di molu bag mo be. ²⁵ Hili ki jahanne/ a'boma kamu/ a'di jin bu'thkin ma rum thus jin nyo/o'd 'bwa/ mo ciŋki gwo mo gom a'di mo, dhali a'di pu'dki'd mo dhali ca'bkii jin 'kupa'dupun shoki a'di mo be. ²⁶ A'bom yansan ta'da 'bom gi Pan Griki mo be, a'di jin dho'thkunu mo e Pam Pinikiyya ma Suriyya mo. Dhala yim dotki a'di gwo mo mmo/ura ruma 'cesh ka pije/ 'peni 'bwa/ mo be. ²⁷ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Dhalki uci cinu

tonŋe/ mmoshwa ntwa/a/ mo, haali/ a'di diki 'bor mo mmokal tonŋe/ 'peni uci mo dhali ta'k a'di ka 'ka mo. ²⁸ Hila yim thoŋki a'di gwo mo ki: Nye, Tapa, hili a'ka si'da/ uni mini shwa kuluny maa uci kun raskin 'pena tharabeesa mo be. ²⁹ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Gom gwo jin ona /e wakansan mo tani yaku/ /e mo. Aruma 'cesh dhalki 'bwa/um pini 'pen mo be. ³⁰ Dhali ayim yaki pa mo dhali gama 'ci mmo/ish eya ci mo dhali aruma 'cesh dhalki a'di 'pen mo be.

Yesus Waŋki Wathi/ jin Ta'da 'Diye/ mo dhali jin Moli 'Twa/ Wal mo

³¹ Dhali yan'ko'd a'di dokki'd ka nyan'ko'd mo e Pan Sur mo dhali yaki tur mo e Pan Saydaa/ mo eya Al ma Jaliil mo dhali ki tur mo e bampa/ gi Pan Deŋapolis mo be. ³² Dhali uni kalki a'di wathi/ jin ta'da 'diye/ mo dhali 'twam piti jin cumpulkina a'di wal mo. Dhali uni naŋki a'di mo mmokar me'd piti apo/ a'di mo be. ³³ Dhali uni ki kal a'di 'pen ka pije/ mo 'pena waambuhany 'kwani mo, a'di 'de/ mo. A'di ki kar me'd piti e bwany'cem piti mo, dhala Yesu ki 'taŋ manya/ mo dhali ta a'di ale'd piti is ki me'd mo be. ³⁴ Dhali a'di ki hil mo 'kup ki momis mo dhali wuwa shure/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ippatha, jin ta 'pemen jin onu gwo mo ki: Dhalki a'di ka'du mo ma. ³⁵ Dhali 'cem piti ka'dkunu mo dhala le'd piti cuŋkunu mo dhali a'di ki o 'twa/ eya tente/ mo be. ³⁶ Dhali a'di ki kan uni gwo mo mmo'koki toŋ jan ta' deŋ kamu/ gwo mo gom gwo yan mo. Dhali hili mmokankina a'di uni gwo ki 'bi'th ki nyanye/ mo tani wakan uni toŋki gwo ki bwa gom a'di ki nyanye/ eya tente/ mo be. ³⁷ Dhali uni 'kokin mo mmomer ki mer jin shiyi'd mo mmo/o gwo mo ki: A'di miŋki'da ris to gwansan ki 'bore/ mo. A'di ka'dki wathi/ jin ta'da nape/ 'ce mo mmocik gwo mo dhali uni gun mol 'twa/ wal mishki 'twa/ wal mo be.

8

'Kwani Alaapi Doŋon kun Ciŋunu Tonŋe/ mo

¹ Dhali ka tee gwansan ka dhana waambuhany 'kwani tulki is dok/e mo dhali uni dar gi tonŋe/ mo mmoshwa mo tani a'di ki yuŋ imancik a'di gwo mo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: ² Aha/ ko'ckina adhana waambuhany 'kwanimpa e i is mo haali/ uni 'koni aha/ shwane/ ka cimi kwara mo dhali dar gi tonŋe/ mmoshwa mo be. ³ Dhali wakki/ aha/ mina hash uni bway pa ki te/ mo e bampam buni mo tani uni mina buye/ i'thi mo i bway mo. Haali/ kun tiya iiyin 'peni pa kun si'dasi'd mo be. ⁴ Dhali imancik a'di gwo thoŋki a'di gwo mo ki: Adhana waambuhany 'kwani minu ci tonŋe/ mmoshwa e bwam ma si'b imahan 'peni

mana mo? ⁵ Dhali a'di ki doṭ uni gwo mo ki: Um 'kona maanḵuthu'd ekata mo? Uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: Ipesu/ mo be. ⁶ Dhali a'di ki ḵana dhana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko 'pena 'cesh mo. Dhali a'di ki bu'th maanḵuthu'd ipesu/ mo dhali ki a'di ḵiki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd uni mo dhali ḵi uni ki imanciḵ a'di gwo mo mmodhu abori 'kwani mo. Dhali uni dhuki uni ibwambor ma waambuhany 'kwani mo be. ⁷ Dhali uni tan gi ushi to yi'de/ idaka/ mo. Dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di ḵanki uni gwo mo ki uni gwansan si'da/ minu 'taki dhu ibwambori uni mo be. ⁸ Dhali uni shwaki uni mo dhali uni 'kokunu mo mmokap mo. Dhali uni tulki kuluny maa is kun urki 'kup mo mmo'tu'da nura/ ipesu/ mo be. ⁹ Dhali uni gwansan kun 'kokin mo mmoshwa a'di mo tani wakina e gi 'kwani alaapi doṅon mo be. ¹⁰ Dhali a'di ki hash uni mo dhali ki jahanne/ a'di seki bwam ma ḵur mo nyakki imanciḵ a'di gwo mo dhali uni iikin mo e bampa/ gi Pan Dalmanuṭha mo be.

Mmo/o Bwa ki Par Jamas Mii E mo

¹¹ Dhali 'Kwani Parisiyiin pu'dkini a'di mo dhali telki mii 'pen mo mmogar a'di gwo 'kusi 'twa/ mo mmoṅap jamas mii 'peni a'di 'peni momis mo mmopal a'di mo be. ¹² Dhali a'di wuki'da shure/ kagahara mo e shi/in piti mo dhali o gwo mo ki: Atinta ṅap ma nyakum yil 'kwani gwansan jamas mii mo? Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Jamas miin kamu/ yisa minu ḵi um 'kwani ma nyakum yil gwansan mo. ¹³ Dhali a'di ki dhal uni 'pen mo dhali se i bwam ma ḵur dok/e mo. A'di ki 'ciṭha gap gi 'bana kamu/ mo be.

Acumat gi 'Kwani Parisiyiin mo

¹⁴ Dhali uni ṅaki maanḵuthu'd mo mmo'koki guyu/ mo. Dhali uni tan gi jasi jin tal 'denj gana/ jin takina uni mo e bwam ma ḵur mo. ¹⁵ Dhali a'di ki rum uni ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: 'Cunycuri miim bum ki 'bore/ mo dhali jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyiin ki e ki 'bore/ mo dhali acumat gi 'Kwani Hirodusiyyiin mo. ¹⁶ Dhali uni su'kkin ki gwo ka rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Ana dara gi maanḵuthu'd mo be. ¹⁷ Dhala Yesus nyithki gwom buni mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta su'kkina um ki gwo mo gom maanḵuthu'd jin piyi'di um kan mo? 'Kona um ki nyith mo 'taa? Walla 'kona um ki mish gwo 'ban mo? Adum bum 'bitha'bi'th mo kana? ¹⁸ Um tan gi e mo dhali 'kona um ki mish mo mo? Dhali um tan gi 'ce mo dhali 'kona um ki ciḵ gwo mowa? Dhali 'kona um ki ka gwo e mowa? ¹⁹ Ki aha/ 'ce'dkina maanḵuthu'di mudhe'd mo gom 'kwani alaapi mudhe'd mo dhala nura/ ekata i'tu'dkina um ki kuluny maa

kun uri 'kup mo? Uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: I'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ²⁰ Dhali maanḵuthu'di pesu/ gom 'kwani alaapi doṅon mo tani anura/ 'tu'dkina um ekata ki kuluny maa kun tulkina um is mo? Dhali uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: Ipesu/ mo be. ²¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhali 'kona um ki mish gwo 'ban naskina/ mowa?

Wathiny Ja'da/ jin Waḵkunu mo e Pam Beetsayda mo

²² Dhali uni pu'dkini Pam Beetsayda mo. Dhali 'kwanin tiya suski wathi/ i a'di mo, a'di jin ta'da ja'da/ mo dhali ṅap a'di mo mmota a'di is ki me'd mo be. ²³ Dhali a'di ki sus wathi/ jin ta'da ja'da/ ki me'd mo, dhali a'di ki sus a'di ka piḵe/ 'peni pa mo. Dhali ki a'di 'takki manya/ i em piti mo dhali sus a'di ki me'd piti mo tani a'di ki doṭ a'di gwo mo ki: /E mishi toṅ kamu/ par e mo 'taa? ²⁴ Dhali a'di ki hil 'kup ki mis mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ mishkina 'kwani mo. Hili uni wakina e gi cwa kun iikin mo 'te/. ²⁵ Dhali yan'ko'd dok/ e a'di ki sus a'di ki me'd piti mo dhali kar me'd piti apo/ em piti mo. Dhali a'di hilki'da hil ki dha'k mo dhali waḵ mo dhali a'di mishki'da ris to 'baar mo eya tente/ mo be. ²⁶ Dhala Yesus ki hash a'di bway gu'b piti mo mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ ki ciḵ bampa/ mo.

Buterus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesus mo

²⁷ Dhala Yesus nyak ya ki imanciḵ a'di gwo mo e bampa/ gi Pan Kaysariyya mo e Pam Pilibbi mo. Dhali e bway tur jin iina uni mo tani a'di ki doṭ imanciḵ a'di gwo gwo mo ki: Ki 'kwani on ki aha/ tana aja mo sa/? ²⁸ Dhali kun tiya ki tor a'di gwo mo ki: Ka Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo ti. Dhali kun tiya o ki: Iliyya mo, dhali kun tiya o ki: Jan tal 'de/ 'peni imanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo be. ²⁹ Dhali a'di ki thoḵ uni gwo mo ki: Hili idhali um onki aha/ tana aja mo sa/? Buterus ki thoḵ a'di gwo mo ki: /E tana Kristhos mo be. ³⁰ Dhali a'di ki ḵan uni gwo mo mmodiki tor jan tal 'denj kamu/ gwo gom a'di mo be.

Yesus Torki Wum Piti Itwa/a/ mo

³¹ Dhali a'di telki mii 'pen mo dhali tor uni gwo mo ki Ya/ gi 'Kwani mina isi 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali mina 'kwanin gwanyjaka/ iwaḵ mo dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo, dhali a'di minu 'kosh jwa mo, dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di midi cuyi mis dok/e mo be. ³² Dhali a'di o gwo yansan eya thithin thith gana/ mo. Dhala Buterus ki bu'th a'di mo dhali tel mii 'pen mo mmokucur a'di ki gwo mo be. ³³ Hili a'di tu'kki'da bor mo dhali hil imanciḵ a'di gwo mo tani a'di ki ḵucura Buterus ki gwo mo dhali o gwo mo ki: Setaan,

yaku/ i'ko'di aha/ mmun mo ma. Haali/ /e diki di ki 'ban ma Arumgimis mo hili /e din ka 'ban gi 'kwani mo be.

³⁴ Dhali a'di ki yuk uni i a'di mo awaambuhany 'kwani nyakki imancik a'di gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Wakki/ wathinj kamu/ midiyay/ ibath aha/ nsho'k mo tani dhalki a'di non is pitinj gana/ mo dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ nsho'k mo. ³⁵ Haali/ gom a'diyin jin midiyay 'taki woth mondiki/ em piti mo tani midiyay this a'di e mo. Dhali a'diyin jin midiyay this mondiki/ em piti e mo gom gway pem mo tani dhali gom gway gi gwom 'borga/ mo tani midiyay woth a'di mo be. ³⁶ Haali/ gwo gi wakataye jin nyo/ a wathi/ mo wakki/ a'di midiyay gam to 'baar mo e mony'cesh mo dhali lo'b mondiki/ em piti mii nycine/ mo? ³⁷ Haali/ wathi/ midiyay mish wan mondiki/ em piti 'ba/ kata mo? ³⁸ Haali/ a'diyin jin minyay isi 'theya'the mo gom aha/ mo dhali gom gwom pem mo e bwaman uni gwansan kun tana nyakum yil kun ta imanmii miinyal mo dhali imanmii miinthus mo tani Ya/ gi 'Kwani si'da/ a'di minyay isi 'theya'the mo gom a'diyin mo ki a'di midiyay pu'du/ mo e monyay gi com mo dhali nyakki iman'doyu gwom piti kun kogu ilu/ mo be.

9

¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Kun tiya 'kokin mo mmodoshi mahan mo kun mini 'koki nyok wu mo ntwa/a/ ki uni 'koki par Bampa/ ma Arumgimis e mo mmopu'du/ ki mom'bi'th mo be.

Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo

² Dhali 'ko'da cim pe'de/ mo tani Yesus ki susa Buterus nyakki a'di mo dhala Yakuub mo dhala Yohaana mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur uni 'cena mo. Dhali a'di ki war is piti ibwambori uni mo be. ³ Dhali burrinyem piti ca'bki 'be'd 'be'd mo dhali ki bany bany kagahara mo. Tonj kamu/ yisa di'da e mony'cesh yan jin midiyay mish dhagam uni ki kush kush kan mo. ⁴ Dhali e mun mo tani Iliyya piki uni i is mo uni ka Musa mo, dhali uni torcina tor ka Yesus mo be. ⁵ Dhala Buterus ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, a'di 'boro'd gom am ki aman 'kona imahan mo. Dhalki aman nyanja cina/ ikwara mo, jan tal 'de/ gom/ e mo dhali jan tal 'de/ goma Musa mo dhali jan tal 'deh kamu/ gom Iliyya mo be. ⁶ Haali/ a'di diki mish gwo jin ona a'di mo haali/ uni ko/kina ko/ is kagahara mo be. ⁷ Dhali arak 'kamki uni is mo dhali 'twa/ pu'dki'd 'peni bwam ma rak yansan mo mmo/o gwo mo ki: Yansan ta Ya/ m pem jin enka/ mo. Ciki a'di gwo mo ma. ⁸ Dhali ki jahanne/ ki uni hilki mo mo mmo'kar mo ki e mo tani uni yisa mishki

wathinj kamu/ mo jin nyak di ki uni mo, hili jasa Yesus a'di 'de/ mo be.

⁹ Dhali ki uni 'kokin mo mmothul ka 'cesh mo 'peni 'kuwosh mo tani a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo mmo'koki tor wathinj kamu/ tal 'de/ gwo gom to jin parkina uni e mo ntaji Ya/ gi 'Kwani minyay 'de'k mo 'peni mowu mo be. ¹⁰ Wakan uni dhuki gwo mo mmokulum gwo ibwa mo uni 'cena mo mmodot'eya dum buni gom 'pemen gwo jin okina a'di ki a'di midiyay cuyu mis mo 'peni mowu mo. ¹¹ Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Katinta sa/i/ona iman'kwar to gwo mo ki Iliyya midiyay mii pu'du/ itwa/a/ mo? ¹² Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Iliyya pu'dki'di twa/a/a mo dhali tela ris to 'baar mo sho'k ka nyan'ko'd mo. Dhali ba ki gwo 'kwaru kataye ki Ya/ gi 'Kwani minyay isi 'taki 'kosh ka nyor ki nyanye/ mo gom miin tiya ka ris mo dhali minyay mii ka jin thus mo dhali minyay wak mo be. ¹³ Hili aha/ tora um gwo mo ki Iliyya pu'dki'd mo dhali uni miiki a'diyin jin 'bori uni bwa mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo be.

Yesus Wakki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo

¹⁴ Dhali ki uni pu'dkin mo e imancik a'di gwo mo tani uni parkina dhana buhany wathimpa e mo kun 'kamki a'di mo dhali iman'kwar to garki uni gwo 'kusi 'twa/ mo. ¹⁵ Dhali ki jahanne/ adhana buhany wathimpa ki uni parki a'di e mo tani uni 'kokini momer kagahara mo dhali uni sokin 'kup ki a'di mo dhali the a'di me'd mo be. ¹⁶ Dhali a'di ki dot uni gwo mo ki: Gwonta su'kkina um nyakki uni mo? ¹⁷ Dhali jan tal 'de/ 'pena buhany wathimpa thokki a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, aha/ suskina ya/ m pem i /e mo haali/ a'di bu'thkin ma rum thus jin nyo/o'd jin mol a'di 'twa/ wal mo. ¹⁸ Dhali ki a'di bu'thki a'di mo tani a'di torki a'di 'ko'da 'cesh mo, dhali a'di shwaki'da gabusha/ mo dhali rem shem piti 'kup mo dhali a'di peshki'd mo. Dhali aha/ dotkina imancik /e gwo gwo mo mmo/ ur a'di ka piye/ mo tani dhali uni molki a'di mii mo be. ¹⁹ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ayy, um 'kwani kun tana nyakum yil kun atha mongam gwo is ki ath mo. Ki aha/ minyay di i um ki mo gi wakata mo? Dhali ki mo gi wakata imiga/ i'dim 'kup e um mo sa/? Susi a'di i aha/ mo ma. ²⁰ Dhali uni ki susa 'ci i a'di mo. Dhali ka rum thus jin nyo/o'd parki a'di e mo tani dhali ki jahanne/ a'di ki tora 'ci 'ko'da 'cesh mo dhali a'di ki bita 'cesh mo dhali 'danjal ka gabusha/ i'twa/ mo be. ²¹ Dhala Yesus ki dot com gwo mo ki: Kakasja sa/ imiikina a'di mii gi wakan mo? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: 'Pena cim jin tana a'di a'ci mo be. ²² Dhali me'd ka ris a'di ki bit a'di e bwam o'd mo dhali e

bwam yi'de/ mo mmo'ce'd a'di sho'k mo tani hili wakki/ /e mini mish toj kamu/ mii mo mmomina /e hila ha'th'ko'd bam mo dhali woth am mo. ²³ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e ona bwa mo tani aris to mishu mii mo gom a'di jin gamki gwo is mo be. ²⁴ Dhali ki jahanne/ com ma 'ci gwoki'd ki jabu'th mo dhali o gwo mo ki: Aha/ gamkina gwo is mo. Wothi/ aha/ mo mmodika/ ki dar gi gwo jin gamu is mo. ²⁵ Dhali ka Yesus mishki'da dhana buhany wathimpa pu'dkin mo mmosoyu/ mo mmotal 'de/ mo tani a'di kucurki'da rum thus jin nyo/o'd ki gwo mo mmo/o a'di gwo mo ki: /E jin noni wathi/ 'twa/ wal mo dhali /e jin ta wathi/ 'ceya 'diye/ mo, dhali /e jin tana arum jin nyo/o'd mo tani aha/ kankina /e gwo mo ki: Piyi ka pije/ 'peni a'di mo dhali dhalku/ ki se i a'di ki sule/ sule/ mo dok/e. ²⁶ Dhali 'ko'di cuuwam piti jin cuukina a'di mo tani a'di ki tor a'di 'ko'da 'cesh ki tor jin shiyi'd mo dhali a'di ki pi ka pije/ mo. Dhala 'ci a'di wakina e gi wathi/ jin wuki'd mo. Wakan aris uni 'baar mo oki gwo mo ki: A'di wuki'd mo be. ²⁷ Hila Yesus bu'th a'di ki me'd mo dhali 'de'k a'di ki mis mo. Dhali a'di cuki mis mo be. ²⁸ Dhali ki a'di cikki bwan gu'b mo tani imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo ka kwal is mo mmo/o gwo mo ki: Atinta gara/ i'kona aman ki mish a'di ur ka pije/ mo? ²⁹ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ji gi wakansan minu 'koki mish ur ka pije/ ki miinj kamu/ mo ba/ hili ki mon'tho mo be.

Dok/e aYesus Torki Mowum Piti Itwa/ a/ mo

³⁰ Dhali uni iikin 'peni mun mo dhali ii ki tur mo e Pany Jaliil mo. Dhali a'di diki dhal wathin tal 'denj kamu/ bway mo mmomish a'di mo be. ³¹ Haali/ a'di torki imancik a'di gwo gwo mo mmo/o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani minu ci e me'd gi 'kwanin thus mo, dhali uni mini 'kosh a'di jwa mo. Dhali ki a'di minu 'kosh jwa mo tani 'ko'da cim kwara mo tani a'di midi cuni mis mo be. ³² Hili uni 'koki mish gwo 'ban jin ona a'di mo dhali uni ko/ki is mo mmodot a'di mo be.

Kaja A'di Icade?

³³ Dhali uni pu'dkin mo e Panj Kapranahuum mo. Dhali ki a'di diki'd e bwan gu'b mo tani a'di ki dot uni gwo mo ki: Gwonta sa/ isu'kkina um mmo/ iiyina um ibway mo? ³⁴ Hili uni 'kokin ki shwam mo haali/ e bway jin iiyina uni mo tani uni su'kkin ki gwo ka rem 'kup mo gom gwo gi a'di jin cakid mo be. ³⁵ Dhali a'di ca'bki'da 'cesh mo dhali yuk unij 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakki/ wathin tal 'de/ jin ona bwa ki ta jin twa/ a/ mo tani a'di midi mii ta jin 'ko'd mo dhali ta amanmii to gom tiya 'baar mo be. ³⁶ Dhali a'di ki budha 'ci mo dhali kar a'di ibwaman

uni mo. Dhali mmokara a'di a'di 'ko'da bim piti mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: ³⁷ A'diyin jin midi budha 'ci gi wakansan ki gway pem mo tani a'di bu'thki aha/ mo, dhali a'diyin jin midi bu'th aha/ mo tani a'di diki bu'th aha/ jasi 'te/ mo, hili a'di bu'thki a'di jin tu'cki aha/ ki yayu/ mo be.

A'di Caan jin Diki Di apo/ Ana mo tani A'di Ta A'di gom Ana mo

³⁸ Yohaana ki o a'di gwo mo ki: Aman'or Gwo, aman mishkina wathinj kamu/ jin urki'da rum thus ka pije/ ki gway pini mo dhali a'di diki bath ana nsho'k mo, dhali aman nonkina a'di mo haali/ a'di diki ta amanbath ana nsho'k mo be. ³⁹ Hila Yesus ki o gwo mo ki: Dhalki a'di ki non mo ma haali/ a'di jin midi miya tu'c jin eka/ ek ki gway pem mo tani a'di midi diki mish mmo/ o gwon thus apo/ aha/ mo ki jahanne/ n'ko'd mo. ⁴⁰ Haali/ a'di jin diki se ana shoka po/ mo tani a'di ta a'di gom ana mo be. ⁴¹ Haali/ ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: A'diyin jin midi ci um yi'de/ ki 'kwa mmopi mo haali/ um yuku ki gway ma Kristhos mo tani a'di yisa midi this tom piti jin ish kumma/ e mo.

Mompal gom Miinthus mo

⁴² A'diyin jin midi rak jan tal 'de/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan kun gam gwo is e aha/ mo mmomii miinthus mo tani a'di midi 'taki 'bor ki 'bor gana/ mo wakka dhana yo minu dek a'di i'bam piti mo dhali a'di minu bit mo e kumma/ yi'de/ mo. ⁴³ Dhali wakki/ me'd pini rak /e mo mmomii miinthus mo mmokol mo tani 'ci'hi/ a'di mo ma. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom /e mo mmocij mondiki/e ki nul mo ki /e mini 'taki diki ya e mo ma al o'd ki me'd su/ mo be, e mo jin mola o'd us mo. ⁴⁴ E mun mo tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. ⁴⁵ Dhali wakki/ sho'k pini rak /e mo mmomii miinthus mo mmokol mo tani 'ci'hi/ a'di mo ma. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom /e mo mmocij mondiki/e ki ijwol mo ki /e minu i'taki 'koki bit ki sho'k su/ e mo ma al o'd mo be. ⁴⁶ E mun mo tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. ⁴⁷ Dhali wakki/ em pini rak /e mo mmomii miinthus mo mmokol mo tani buki a'di ka pije/ mo. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom /e mo mmocij Bampa/ ma Arungimis ki en tal 'de/ mo ki /e minu i'taki 'koki bit ki e su/ mo e mo ma al o'd mo. ⁴⁸ E mun mo tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. ⁴⁹ Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani uni minu imii ka 'donkoro/ ki mo/o'd mo be. ⁵⁰ A'donkoro/ a'di 'bora'bor mo. Hili wakka 'donkoro/ a'di ki this mom'balath piti e mo tani um mini gam mon'danjari'th gom a'di mmana? Tayi

ka 'doŋkoro/ e is bum mo ma dhali tayi ki moŋku'th is ka rem 'kup mo ma.

10

Yesus Torki Gwo gom Mo jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo

¹ Dhali a'di dhalki mo yan 'pen mo dhali yaki'd mo e Bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo dhali e bwampo/ Yi'den Kumba/ Uurdun mo, dhala dhana buhany wathimpa thulki is i a'di mo dok/e. Dhali dok/e me'd miim piti jin miina a'di isa yempa/ mo tani a'di ki for uni gwo mo be.

² Dhali 'Kwani Parisiyyin pu'dkin mo mmonap bway mo mmopal a'di ki gwondot mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta gwoŋkan jin dhala'da dhal bway mo 'taa? gom wathi/ mmothoson gwo jin dhaluwa dhal 'pen mo mmodhal ash 'pen mo? ³ A'di ki thok uni gwo mo ki: Gwo gi wakatinta ikankin ma Musa um mo? ⁴ Uni thokki a'di gwo mo ki: AMusa a'di dhalki wathi/ bway mo mmo'kwara warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo dhali kara yim 'pen ka piye/ mo be. ⁵ Hila Yesus ki o uni gwo mo ki: Haali/ goma dum bum kun 'bitha'bi'th kan mo tani a'di 'kwarki um gwoŋkan gi wakansan mo be. ⁶ Hili 'peni ka mun'kup jin uku to mo tani Arumgimis ki uk wathin gwath mo dhali wathim 'bomi mo be. ⁷ Gom 'kup gwo gi wakan mo tani a'di imina wathi/ idhal com 'pen mo dhali kum mo dhali gam is ki ashim piti mo be. ⁸ Dhali uni su/ mina bungwar isi tal 'de/ mo be. Wakan uni dok/e yisa i'koni su/ dok/e yisa, hili uni tala bungwar isa 'de/ mo be. ⁹ Gom mii gi wakan mo tani uni gun gam ma Arumgimis isi montal 'de/ mo tani dhalku/ ki dhal wathin kamu/ bway mo mmokwa/ uni bwa mo.

¹⁰ Dhali e bwan gu'b mo tani imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo gom gwo yansan dok/e mo. ¹¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'diyin jin midi dhal ashim piti 'pen mo dhali mash jan kamu/ mo tani a'di miiki miinyal apowa yim mo be. ¹² Dhali wakka yim si'da/ dhala'da kathim piti 'pen mo dhali mash jan kamu/ mo tani ayim si'da/ miiki miinyal mo be.

Yesus 'Borki Ushi Ucin Gwa'dga/ Mii mo

¹³ Dhali uni 'kokin mo mmosusi uci i a'di mo ki a'di midi 'taki ta uni is ki me'd mo. Dhali imancik a'di gwo kucurki uni ki gwo mo be. ¹⁴ Hili ka Yesus mishki mii yan mo tani a'di dekin ma nyor mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalki uci iyini aha/ mo ma. Dhalki uni ki non mo. Haali/ ku gi wakansan mo tani uni 'kokin mo e Bampa/ ma Arumgimis mo be. ¹⁵ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki a'diyin jin midi diki bu'th Bampa/ ma Arumgimis mo mmowa e ka 'ci yan mo tani a'di midi diki se a'di mo be. ¹⁶ Dhali a'di

ki sus uni mo mmodhu 'ko'da bim piti mo dhali a'di ki 'bor uni mii mo mmokarkina a'di me'd piti apo/ uni mo be.

Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo

¹⁷ Dhali mmomurkina a'di mmoya mo e bway piti mo tani wathin tal 'den kamu/ guski'd mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Amantor Gwo jin 'boro'd mo, ki aha/ mina mii miya taye mmogam mal gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo? ¹⁸ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Atinta yuka / e aha/ ki jin 'boro'd mo? Jan tal 'den kamu/ yisa a'da jin 'boro'd mo, hili jasa Arumgimis a'di 'de/ mo be. ¹⁹ /E mishki gwoŋkan kun 'kwarkunu mo 'taa? kun o gwo mo ki: Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo, dhali, Dhalki cal ki mii mii mo, dhali, Dhalku/ to ki mii kwal mo. dhali, Dhalki gwon thus ki mii ak wathin kamu/ i is mo, dhali, Dhalki to ki mii dil mo, dhali, Taki cim dhali kwan mo? ²⁰ A'di ki thok a'di gwo mo ki: Amantor Gwowa, aris to gwansani 'baar mo miikika/ mo ki aha/ tana dhuru'c mo be. ²¹ Dhala Yesus ki hil a'di ki e mo dhali en a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Ton tal 'de/ atha / e mo be. Yaku/ mo dhali yol aris tom pini 'baar mo kun tana /e mo dhali ciki uni ki 'kwani kun hatha'ko'd mo, dhali /e mini ta gi to kun mini ish kumma/ mo e momis mo, dhali yayu/ mo ma, mmobath aha/ nsho'k mo. ²² Gom gwo jin onu a'di kan mo tani a'di ki bit a'di bwa ka lungu'b mo dhali a'di ki ya bway pa mo ki bwa jin ditadit mo, haali/ a'di ta'd gi dhan to kun eka 'pen ki ek mo be.

²³ Dhala Yesus ki hil mo mo dhali 'kar mo ki e mo dhali o imancik a'di gwo gwo mo ki: Mii wa'di dita/ gom uni gwansan kun ta pa ki pa mo mmocic Bampa/ ma Arumgimis mo be. ²⁴ Dhali imancik a'di gwo merkin gom gwom piti yansan mo be. Hila Yesus ki o uni gwo mo dok/e ki: Uciya, a'di wana mii dita/ gom uni gun gamki gwo is gom pam buni kun tana uni mo mmocic Bampa/ ma Arumgimis mo. ²⁵ A'di 'disha mii ki 'dish gom kalman mo mmoya ki solol e jis ma 'dipira/ mo mmodhal wathimpa e i is mo, a'di jin ta pa ki pa mo mmocic Bampa/ ma Arumgimis mo be. ²⁶ Dhali uni 'kokin mo mmomer mo ka daran duj gana/ mo dhali o gwo ka rem 'kup mo ki: Ba wakki/ wakan mo tani ija a'di iminu iwoth moyi? ²⁷ Yesus ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Ki 'kwani mo tani a'di molu mii mo, hili ka Arumgimis mo tani aris to 'baar mo mishu mii ka Arumgimis mo be. ²⁸ Hila Buterus telki mii 'pen mo mmo/ o a'di gwo mo ki: Hili, aman dhalkina aris to 'peni 'baar mo dhali bath/e nsho'k mo be. ²⁹ Yesus ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: wathin kamu/ yisa di'da jin dhalki

gu'b piti 'pen mo walla ikam piti mo walla i'bwah piti mo walla kum mo walla com mo walla uci mo walla mo mo gom gway pem mo dhali gom gway gi gwom 'borga/ mo tani ³⁰ a'di jin mididi diki bu'th to ki me'd iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo shwane/ mo ki mo yansan mo, gu'b mina a'di gam mo dhali ikam piti mo dhali i'bwaham piti mo dhali ikum mo dhali uci mo dhali mo mo nyakki to kun mini to'c a'di 'kus mo, dhali ki she yil yan jin mididi pu'du/ mo tani a'di mididi gam mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ³¹ Hili aris uni gun 'koni twa/a/ mo tani uni minu dhu n'ko'd mo dhali uni gun 'koni 'ko'd mo tani uni minu dhu itwa/a/ mo be.

AYesus Torki Wum Piti Me'di Kwara Itwa/ a/ mo

³² Dhali uni 'kokin mo mmo/ii i bway mo mmo/ii ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo dhala Yesus yaki'di shu uni bway mo. Dhali uni 'kokin mo mmomer mo dhali uni gwansan kun bathki a'di nsho'k mo tani ko/ ki is mo. Dhali a'di ki sus uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo dok/ e dhali a'di ki tel mii 'pen mo dhali tor uni gwo mo gom to gun minu mii a'di mo be, ³³ mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, ana iina ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo, dhali Ya/ gi 'Kwani minu ci mo e igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo, dhali uni mini wak a'di mo mmo'kosh a'di jwa mo, dhali a'di minu ciki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ime'd mo be. ³⁴ Dhali uni mini mii a'di ka mak mo dhali 'tak a'di manya/ i is mo dhali dor a'di mo dhali 'kosh a'di jwa mo. Dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di mididi piyu/ ka piye/ mo be.

Gwondot ma Yakuub mo dhala Yohaana mo

³⁵ Dhala Yakuub dhala Yohaana uni gun ta iya/ ma Sabadi mo tani pu'dkin kadhon' kup ki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Amanor Gwo, aman ona bwa ki /e mini dhal aman bway mo gom to jin mina amani dot 'peni /e mo be. ³⁶ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Atinta o um bwa mo jin miga/ mii gom um mo? ³⁷ Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Dhas am bway mo ma mmo'ko mo. Jan 'de/ mididi ca'b /e ki me'da bim poros pini mo dhali jan 'de/ mididi ca'b /e ki me'da biny cam pini mo e monycam pini mo be. ³⁸ Hila Yesus ki o uni gwo mo ki: Um 'koki mish to jin dota um mo. A/um mini piya kubbaaya jin pikika/ mo walla a/um minu cuç mo ki mii jin miinuwa mii ki yi'de/ mo jin miikunu aha/ mo? ³⁹ Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman mina mish mii mo be. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Akubbaaya jin pika/ mo tani mina umi pi mo dhali mo jin miinu aha/ amii ki yi'de/ mo tani a'di imiinu mii um si'da/ mo be. ⁴⁰ Hili mmo'ko aha/ ki me'da bim poros pem mo walla ki me'da

biny cam pem mo tani a'di diki ta miim pem mo mmodhas um bway mo, hili a'di gom uni gwansan kun thosonkunu uni mo be. ⁴¹ Dhali ki uni gun 'koni 'kume'd cikki gwo yansan mo tani uni telki mii 'pen mo mmodeka nyor mo goma Yakuub mo dhala Yohaana mo be. ⁴² Dhala Yesus ki yuk uni mo i a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Um mishki gwo mo gom uni gwansan kun o ki ta tapa apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni mii miin tapa apo/ uni mo dhali 'kwanim huni gun eka/ ek kun ta gi moshirr mo apo/ uni mo be. ⁴³ Hili mii yansan minu 'koki mii wakan apo/ um mo. Hili a'diyin jin mididi eka/ ek mo e bwam um mo tani a'di mididi mii ta a'di jin mididi mii to mo be. ⁴⁴ Haali/ a'diyin jin mididi mii ta jin twa/ a/ mbwaman um mo tani a'di mididi mii ta cinjina/ gom umi 'baar mo be. ⁴⁵ Haali/ Ya/ gi 'Kwani si'da/ pu'dki'd mo yisa ki a'di minu mii to mo, hili ki a'di mididi mii 'kwani to mo dhali ci mondiki/em piti mo mmota Amanwan 'Kwani 'Ba/ ka ris mo be.

Bartimawuus jin Ta Wathiny Ja'da/ Bu'thki Momish Mo mo

⁴⁶ Dhali uni pu'dkin mo e Pa Ariiha mo. Dhali ki a'di di'd mmodhal Pa Ariiha 'pen mo nyakki imancik a'di gwo mo tani adhana waambuhany wathimpa caaca kagahara mo. Dhali wathiny ja'dan kamu/ dikid jin yukunu gway ka Bartimawuus mo jin ta'da man'tho to mo, a'di jin ta ya/ ma Timawuus mo, a'di ca'bki'd mo e shemen bway isa yempa/ mo. ⁴⁷ Dhali ki a'di cikki gwo goma Yesus ki Pa Naasira mo tani a'di telki mii 'pen mo mmocuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo dhali o gwo mo ki: Yesus, jin ta Ya/ ma Dawuu'd. Miiyi mii apo/ aha/ mo ma. ⁴⁸ Dhali 'kwani ka ris kucurki a'di ki gwo mo mmotor a'di gwo mo mmoça'b ki shwam mo. Hili a'di cuuki'd kagahara ki nyanye/ ki nyanye/ mo ki: Ya/ ma Dawuu'd. Miiyi mii apo/ aha/ mo ma. ⁴⁹ Dhala Yesus doshki'd mo dhali o gwo mo ki: Yuki a'di mo ma. Dhali uni ki yuki wathiny ja'da/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Budhi adu mo ma. Cuyi mis mo. A'di yukki /e mo be. ⁵⁰ Dhali a'di bitki burrinye/ ma pom piti a'cesh mo dhali a'di ki pe imis mo dhali ya a'Yesus mo. ⁵¹ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ata o /e bwa jin miga/ mii gom /e mo. Dhali wathiny ja'da/ ki o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ butha momish mom pem mo ma. ⁵² Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ i bway pini mo. Mongam gwo is pini a'di wothki /e mo. Dhali ki jahanne/ a'di ki bu'th momish mo mo dhali bath a'di nsho'k ibway mo be.

11

Mo jin Pinu Mii E mo Mmocic Pa Urushaliim mo

¹ Dhali ki uni 'dishki Pa Urushaliim is mo e Pam Beetpaji mo dhali e Pam Beetaniya mo e 'Kuwoosh Setuun mo tani a'di ki hash imancik a'di gwo isu/ mo be ² dhali o uni gwo mo ki: liku/ i bampa/ jin di'd ka par 'twa/ i um mo, dhali ki jahanne/ ki um mini ciç a'di mo tani um mini gam ari thuluny jin shi'du/ mo. A'di yisa merkina wathin kamu/ apowa. 'Cuki a'di mo dhali guyu/ a'di mo. ³ Wakki/ wathin 'deñ kamu/ mido o um gwo mo ki: Atinta mina um kan mo tani tori a'di gwo mo ki: Tapa a'di mido mii ta gi a'di mo dhali mido hashu/ a'di ka nyan'ko'd ki jahanne/ mo imahan mo. ⁴ Dhali uni iikin mo dhali gam ari thuluny jin shi'dkunu mo e 'twan'kal bway tura beega/ mo. Dhali uni 'cukki a'di mo be. ⁵ Dhali uni gwansan kun doshkin mo tani o uni gwo mo ki: Atinta imina um kan mo sa/? Um 'cuki ari thuluny gomata? ⁶ Dhali uni ki tor uni gwo mo gom gwo jin okin ma Yesu mo, dhali uni ki dhal uni bway mo mmo/ ii mo be. ⁷ Dhali uni ki susi ari thuluny Yesu mo dhali uni ki pa'd burrinem buni apo/ a'di mo dhali a'di ki mer a'di apo/ mo be. ⁸ Dhali 'kwani ka ris uni pa'dki burrinem buni e bway tur mo be. Dhali kun tiya pa'dkina biny cwa kun kwa/kina uni 'peni bwam bunto mo be. ⁹ Dhali uni gwansan kun iikini twa/ a/ mo dhali uni gwansan kun bathki uni nsho'k mo tani uni kumki cuuwa/ mo ki 'twa/ kun caaca mo ki: Hosanna. Mom'bor mii mido di mo gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be. ¹⁰ Mom'bor mii mido di mo gom Bampa/ ma ababam bana ka Dawuu'd a'di jin pu'dki'd mo. Hosanna jin di'di mis mo.

¹¹ Dhali a'di cikki'd mo e Pa Urushaliim mo dhali a'di seki gu'b gi mondheleladhelel mo be. Dhali ki a'di hilki mo mo dhali 'kara ris to 'baar mo ki e mo tani dhali n'ko'd a'di ki dok Pam Beetaniya nyakki uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo haala tente/ yulu'd mo be.

Cwampu/ jin Jeekunu mo

¹² Dhali ka cim jin batha'di 'ko'd mo tani ki uni pu'dkin mo e Pam Beetaniya mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. ¹³ Dhali a'di mishki'da pu/ 'pena dhana/ mo jin lu/u'd mo. A'di ki ya mo mmopar e mo wakki/ a'di mido 'taki gam maman 'peni a'di mo. Ki a'di pu'dki'di a'di mo tani a'di diki gam toñ kamu/ mo hili jasi 'cemen gana/ mo haali/ a'di diki ta yil ma pu/ mmोधo'th mo be. ¹⁴ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Wathin tal 'deñ kamu/ mido diki shwa maman 'peni/e dok/e mo ki sule/. Dhali imancik a'di gwo cikki gwo yansan mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

¹⁵ Dhali uni pu'dkin mo e Pa Urushaliim mo. Dhali ki a'di cikki gu'b gi mondheleladhelel mo tani dhali a'di telki mii 'pen mo

mmo/ur uni gwansan ka pije/ kun yoli to mo, dhali uni gwansan kun yolki to mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali a'di ki kuma tharabeesa 'twa/ a'cesh mo gun ta ku gi uni gwansan kun wanki emena guurush mo dhali a'di ki kum to 'twa/ a'cesh mo kun 'kona imanyol gurko/ mo be. ¹⁶ Dhali a'di diki dhal uni bway mo mmo'do ton tiya mmo'cih ki tur mo e gu'b gi mondheleladhelel mo be. ¹⁷ Dhali a'di torki gwo mo dhali o uni gwo mo ki: A'di diki ta gwo jin 'kwarkunu mo 'taa? ki: Gu'b pem minu yuk ki gu'b jin minu 'tho goma ris kal gi 'kwani'ceshi 'baar mo? Hili um iikin mii a'di me'd gu'b gi 'kwani kun ta imandil to mo be. ¹⁸ Dhali igasiis kun can dhali iman'kwar to mo uni cikki gwo yan mo dhali uni njaki bway mo mmo'ce'd a'di sho'k mo haali/ uni ko/ki a'di mo haali/ awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo merkin mo gom gwom piti jin torkina a'di mo be. ¹⁹ Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani a'di dhali imancik a'di gwo uni iikin ka pije/ mo 'peni 'perjkuman bampa/ mo.

Gwo gom Cwampu/ jin Ku'thki Gun'kuru/ mo

²⁰ Me'd jin iikina uni ki iimpe mo mon'thamo/ mo tani uni parkina pu/ e mo mmoku'thkina a'di hila/ ka birman ilu/ mo be. ²¹ Dhala Buterus kakina gwo e mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa. Hila pu/ mo ma, a'di jin jeekina /e mo tani a'di ku'thki'd mo be. ²² Dhala Yesu ki tho'k uni gwo mo ki: Tayi gi mongam gwo is mo eya Arungimis mo. ²³ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin mido o wosh yansan gwo mo ki: Dhalki a'di gunu mo dhali bi' mo e bwan' kumma/ yi'de/ mo dhali diki ta ga du jin shi/ i gwo 'kup mo tani, hili a'di gamki gwo is gom a'di jin okina a'di mo tani ki a'di mido pu'd mo tani a'di minu mii gom a'di mo be. ²⁴ Wakan aha/ tora um gwo mo ki a'diyin jin mina umi do' ki mon'tho mo tani gami gwo is mo ma, ki a'di mina umi bu'th mo dhali um mini bu'th a'di mo be. ²⁵ Dhali ma mo yin jin mina umi dosh mo mmo'tho mo tani dhalki a'di 'pen mo wakki/ um ta gi gwo jin ona um is apo/ cin tiya mo tani wakan si'da/ Ababam bum jin di'd e momis mo mido dhal um gwon dhan' bum 'pen mo be. ²⁶ Hili wakki/ um 'koki dhal 'kwani amure/ miinthus buni 'pen mo tani wakan si'da/ Ababam bum jin di'd e momis mo mido diki dhal um amure/ miinthus gi gwon dhan' bum 'pen mo be.

Moshirr ma Yesu jin Do'kunu Gwondo' mo

²⁷ Dhali uni pu'dkin dok/ e mo e Pa Urushaliim mo. Dhali ki a'di diki'd mmoya e gu'b gi mondheleladhelel mo tani igasiis kun can dhali iman'kwar to mo dhali

'kwaniḡ gwanyajaka/ mo uni pu'dkini a'di mo be. ²⁸ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Ki moshirr jana sa/ imiikina / e aris to gwansani 'baar mo, walla kaja içiki / e moshirr yansan mo mmomii uni mo? ²⁹ Yesus ki thoḡ uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina doḡ um gwondot mo. Thoḡi aha/ gwo mo ma dhali aha/ mina tor um a'di jin çiki aha/ moshirr mmomii aris to gwansan mo be. ³⁰ Mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo tani, a'di 'peni momis mo 'taa? walla 'peni 'kwani mo? Thoḡ aha/ gwo mo ma. ³¹ Dhali uni garki gwo 'kusi 'twa/ ka rem 'kup mo mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ aman mina o gwo mo ki: 'Peni momis mo tani, a'di mididi o am gwo mo ki: Batinta 'kona um ki gam a'di gwo is mo? ³² Hili wakki/ aman mina o ki: 'Peni 'kwani mo tani uni ko/ki 'kwani mo haali/ aris 'kwani 'baar mo karkina Yohaana ka mançi gwo ma Arumgimis gana/ mo be. ³³ Wakan uni thokkina Yesus gwo mo ki: Aman 'konaki mish mo mo. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Wakan si'da/ aha/ mina diki tor um gwo mo gom a'di jin çiki aha/ moshirr mo mmomii to gwansan mo be.

12

Gwom 'Bi'th/e gom Bwam Monsinu ma Mura'th dhali Uni gun Hil Mo mo

¹ Dhali a'di telki mii 'pen mo mmoḡor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo mmo/ o gwo mo ki: Wathi/ diki'd mo jin siki'da mura'th mo dhali a'di ki nyanja goḡ mo mmo'kam a'di is mo dhali a'di ki çwany jis gom yimana mura'th mo dhali a'di ki nyanj 'kuḡuma/ isi mis mo, dhali a'di ki dhal a'di e imanmii to ka guurush mo dhali a'di ki ya bampaḡ kamu/ jin si'dasi'd mo be. ² Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di ki hash çinḡinaḡ kamu/ e imanmii to ka guurush mo mmo'taki kali maman cwan tiya 'peni monsinu mo be. ³ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali dor a'di mo dhali uni ki hash a'di me'd 'te/ mo be. ⁴ Dok/e a'di ki hash ki uni çinḡinaḡ kamu/ i uni mo dhali uni waki a'di 'kup ki jama/ mo dhali uni ki mii a'di ka jin thus ki mon'the is mo be. ⁵ Dhali a'di ki hashki uni jaḡ kamu/ mo dhali a'di si'da/ 'koshkina uni jwa mo. Dhali wakan si'da/ kun tiya ka ris 'koshkina uni mo dhali kun tiya dorkina uni mo dhali kun tiya 'koshkina uni jwa mo be. ⁶ A'di ta'd gi jasi jin tal 'deḡ gana/ mo jin di'di a'di mo, a'di jin ta ya/m piti jin ena a'di ki en gana/ mo. N'ko'd a'di ki uḡki uni ya/ m piti mo mmohashki a'di e uni mo mmo/ o gwo mo ki: Uni mini taḡ ya/m pem mo be. ⁷ Hili uni gwansan kun miiki to ka guurush mo o gwo mo ka rem 'kup mo ki: Amankaḡ mala caan pu'dki'd mo. Dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali mal mididi ta jim bana mo

be. ⁸ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali 'kosh a'di mo dhali kar a'di 'pen ka piḡe/ mo 'peni bwam monsinu mo be. ⁹ Ata mina com gi mo ma mura'th i mii mo sa/? A'di mididi pu'du/ mo dhali 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun miiki to ka guurush mo dhali ç mo ma mura'th ki 'kwanin tiya mo be. ¹⁰ 'Kona um ki deḡ Gwo e mo 'taa? Gwo jin 'kwarkunu mo.

Ka dhan wosha caaga/ yansan jin waḡkina imannyanḡu'b mo tani warki'd ki dhan wosh gi 'kupan ma rukun gu'b mo.

¹¹ Yansan ta mii gi Tapa mo be.

Dhali a'di ta dhan mii jin meru em bana mo be.

¹² Dhali uni palki mii mo mmo'taki cesh a'di mo tani hili uni ko/ kina waambuhany 'kwani mo haali/ uni nyithkin ki a'di toriki gwom 'bi'th/e yansan apo/ uni mo. Wakan uni dhalki a'di mo dhali ii mo be.

Mmoçika Kaysara Thulpa/ mo

¹³ Dhali uni hashki a'di 'kwanin tiya 'peni 'Kwani Parisiyiin mo dhali 'kwanin tiya 'peni 'Kwani ma Hirodusiyiin mo mmo'taki cesh a'di ki gwo jin ona a'di mo. ¹⁴ Dhali uni pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Amanḡor Gwowa, aman misha ki / e ta a'diḡ gana/ mo dhali / e diki mii mii ka gwar 'de/ mo gom wathiḡ kamu/ mo, haali/ / e diki taḡ 'kwani gom monycam buni mo hili ka jin gana/ / e tori gwo gi bway ma Arumgimis mo be. A/ a'di ta gwonḡan jin minu çika Kaysara thulpa/ mowa? walla minu dhalku/ mo? ¹⁵ Mina aman 'taki çiya thulpa/ mo 'taa? walla mina aman 'taki dhal 'pen mo? Hili mmonyitha a'di ahe'k em buni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta palkina um aha/ kan mo? Guyi aha/ nasa guurush mo ma dhali dhalki aha/ para a'di e mo. ¹⁶ Dhali uni ki guyi a'di jan 'de/ mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ki jamaḡ maja a'dan sa/? Dhali a'di 'kwar maja imahan mo? Dhali uni ki thoḡ a'di gwo mo ki: A'di ta jim ma Kaysar mo be. ¹⁷ Yesus ki o uni gwo mo ki: Çika Kaysar to jin ta jim ma Kaysar mo ma dhali çika Arumgimis to jin ta jim ma Arumgimis mo ma. Dhali uni merkin mo gom a'di mo be.

Gwondot jin Dotu mo gom Mo jin Pinu mo

¹⁸ Dhali 'Kwani Sadukiyyiin pu'dkini a'di mo, uni gun o gwo mo ki mompinunḡ kamu/ yisa di'da. Dhali uni ki doḡ a'di gwondot mo mmo/ o gwo mo ki: ¹⁹ Amanḡor Gwo, aMusa a'di 'kwarki aman gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Wakka kam gi wathi/ mididi wu mo dhali dhal ashim piti mo hili diki dhal a'di a'ci mme'd mo tani wathi/ mididi mii mash asha kam piti mo dhali çis uçi goma kam piti mo be. ²⁰ Ikam uni 'kokini pesu/

mo be. Jin t̄wa/a/ bu'thki'da 'bom mo dhali ki a'di wuki'd mo tani a'di diki dhal a'di a'ci mo be. ²¹ Dhali jin 'kon mo po/i su/ mo bu'thki'da yim mo dhali wuki'd mo si'da/ mmodiki dhal a'di a'ci mo dhali jin 'kon ma po/i kwara mo nyakkina mii gi wakansan mo be. ²² Dhali unim pesu/ 'koki dhal a'di a'ci mo. Yan'ko'd mo tani a'bom si'da/ wuki'd mo. ²³ E mompinu mo tani a'bom midi ta asha ja mo? Haali/ gwaḥ/ 'kokini pesu/ kun bu'thki a'di mo mmota a'bom buni mo be.

²⁴ Yesus ki o uni gwo mo ki: A'di diki ta 'kup gwo jin thu'thkina um mii mo ki um 'kowi mish Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo walla mom'bi'th ma Arumgimis mo? ²⁵ Haali/ ki uni mini piyu/ mo 'peni mowu mo tani uni mini mash dok/ e yisa walla minu 'koki ci bway mo mnomash mo si'da/. Hili uni mina e waki iman'doyu gwo mo e momis mo be. ²⁶ Dhali gom gwo gi uni gun minu cuyi mis mo 'peni mowu mo tani 'kona um ki denj gwo e mo e gwo jin 'kwarkin ma Musa mo 'taa? e gwo gi ari cwa me'd jin on ma Arumgimis a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali aha/ tana Arumgimis ma Is/hak mo dhali aha/ tana Arumgimis ma Yakuub mo? ²⁷ A'di diki ta Arumgimis gom uni gun wukin mo hili gom uni gun 'kon ki e mo. Um wani imanthu'th mii mana?

Adhan Gwoḅkan jin Ca'd jin 'Kwarkunu mo

²⁸ Dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni iman'kwar to pu'dki'd mo dhali cik gwo jin su'kkina uni ka rem 'kup mo. Dhali mmonyitha a'di ki a'di thoḅki uni gwo ki 'bore/ mo tani a'di ki doḅ a'di gwo mo ki: Gwoḅkan jana jin 'kwaru si'da/ jin ta jin t̄wa/a/ ki tiya 'baar mo? ²⁹ Yesus ki thoḅ a'di gwo mo ki: Jin t̄wa/a/ a'dihe/ be jin o gwo mo ki: Ciki um gwo mo ma. Ayy, um 'Kwani ma Israyiil mo. Tapa Arumgimis bana a'di ta Tapa Arumgimis jin tal 'de/ mo be. ³⁰ Dhali /e mini en Tapa Arumgimis pini ka dum pini 'baar mo dhali ka kashiram pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo dhali ki 'bi'th pini 'baar mo. ³¹ Dhali jin 'ko'da 'dihe/ mo be: /E mini en amannyak ca'b pini me'd is piniḅ gana/ mo be. Gwoḅkana kamu/ jin 'kwarkunu mo yisa di'da jin ca'd mmobol yansan e mo. ³² Dhali aman'kwar to mo a'di ki o a'di gwo mo ki: /E o gwoḅ gana/ mo, Amantor Gwo. /E tori gwo ki tor gana/ ki a'di tal 'de/ mo, haali/ jan kamu/ yisa di'da, hili a'di 'de/ mo be. ³³ Mmo/en a'di ka du 'baar mo dhali ka du jin mishi gwo 'bani 'baar mo dhali ki mom'bi'thi 'baar mo dhali mmo/en amannyak ca'b pini me'd is piniḅ gana/ mo tani a'di boli to 'baar mo e gun cinu mo mmoci'th ki o'd mo dhali kun 'donu mo mmomiya bas mo be. ³⁴ Dhali

ka Yesus mishki'd ki a'di thoḅki a'di gwo ki 'bore/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: /E yisa si'dkina 'peni Bampa/ ma Arumgimis mo. Dhali 'peni mo yan mo tani wathin 'denj kamu/ yisa di'da jin ro'dki mii mo mmodot a'di gwondota kamu/ mo be.

Gwo gi Doḅu gom Ya/ ma Dawuu'd mo

³⁵ Dhali ka Yesus di'd mo mmotor uni gwo mo e gu'b gi mondheleladhele mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Kata i/ona iman'kwar to mo ka Kristhos ta Ya/ ma Dawuu'd moye?

³⁶ Haala Dawuu'd ki is piti mmoshi/irrkunu a'di ki Shi/in Dheleladhele mo tani a'di o gwo eya tente/ mo ki:

Tapa o Tapam pem gwo mo ki:

'Ca'bi/e aha/ ki me'da bim poros pem mo ntagi aha/ mina dhu 'kup pini mo e bwan 'kwariny cwa jin dhuna /e sho'k mo.

³⁷ Dawuu'd ki is piti ki yuk a'di ki Tapa mo. Wakan a'di midi ta ya/m piti kata mo dok/ e? Dhali adhana waambuhany 'kwani cikki gwo 'peni a'di ki bwan 'kunya/ mo be.

Yesus Be'dki Gwo gom Mii gi Iman'kwar To mo

³⁸ Dhali e gwom piti jin tora a'di uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Jiyi iman'kwar to ki e ki 'bore/ mo uni gun eni momanjas ki burrinyen turga/ i is mo dhali kun eni mo jin takuwa tak ka rem 'kup e mo ma suug mo ³⁹ dhali mmobu'th mo kun 'boron e gu'b gi montul is mo dhali mo kun takuwa tak mo e mo jin yuk uwa yuk mo, ⁴⁰ uni gun loski gu'b gi up gun wuna ikath ki 'kolo'c mo dhali uni gun miiki mon'tho mo eya por ma piye/ mo ki rash rash mo. Uni mini bu'th dhan miiwak jin bol kun tiya e mo be.

A'bom jin Wun ma Kath jin Ci To mo

⁴¹ Dhali a'di ca'bki'da 'cesh ka par 'twa/ e mo jin dhunuwa guurush mo dhali a'di parki'da waambuhany 'kwani e mo mmod-huna uni aguurush e mo jin dhunuwa guurush mo. 'Kwani tana ris ka ris kun ta pa ki pa mo kun dhukina dhana guurush mo.

⁴² Dhala 'bom jin wukin ma kathim piti mo pu'dki'd mo dhali a'di ki dhu ushi emena guurushu/ mo kun ta gi 'per mo, uni gun wana e ka tariipan 'de/ mo be. ⁴³ Dhali a'di ki yuk imancik a'di gwo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, a'boma ha'th'ko'd yansan jin wun ma kathim piti mo tani a'di dhuki'da ris tom piti 'baar mo mmobol uni gwansan e mo kun ta'kki to mo e mo jin dhunuwa guurush mo be. ⁴⁴ Haali/ uni 'baar mo ta'kki to mo 'peni tom buni gun ishkin ka entus mo. Hili ayim 'pena ha'th'ko'd piti mo tani a'di dhuki'da ris to 'baar mo kun tana a'di mo gun mini 'taki kar a'di mo be.

13

Mo gi 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Itwa/a/ mo gom 'Pemen jin 'Ko'd mo

¹ Dhali me'd jin yakina a'di ka pije/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo tani jan 'deŋ kamu/ 'peni imancik a'di gwo mo o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, Amantor Gwo. Wosh gwahan wani jaro/jarowa dhali monyangi gu'b gwahan wani jaro/jaro/ mo!
² Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: / E mishi dhan mii gi gu'ba caaga/ gwansan kun nyan'kunu mo? Hili wosha tal 'deŋ kamu/ yisa mididi apowa kamu/ kamu/ mo jin minu 'koki ta'k a'cesh mo be.

³ Dhali me'd jin ca'bkina a'di e 'kuwosh Setuun jin di'd ka par 'twa/ ki gu'b gi mondheleladhelel mo tani Buterus dhala Yakuub dhala Yohaana dhala Andaraawus dotki a'di gwo ka kwal is mo ki: ⁴ Tori aman gwo mo ma, ki mii gwansan mini pu'd kakasja mo? Dhali ki jamas mii kun wakatinta imina to gwansani 'baar mo mmothim mo mo? ⁵ Dhala Yesus ki tel mii 'pen mo dhali o uni gwo mo ki: 'Cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo ma, ki jan tal 'deŋ kamu/ mididi diki sus um mmodheres mo. ⁶ 'Kwani tana ris ka ris mini iyyu/ ki gway pem mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo. Dhali uni mini sus tiya ka ris mmodheres mo be. ⁷ Dhali ki um mini cik gwo gom mo/ as mo dhali gom gwo jin 'ce'du 'te/ mo gom mo/ as mo tani dhalku/ is ki anan mo. Gom to gwansan mini mii pu'du/ mo. Hili 'pemen yisa minu thim naskina/ mo. ⁸ Haali/ kala kamu/ mididi cu mis apo/ kala kamu/ mo dhali 'penkuman bampaŋ kamu/ mididi cu mis apo/ 'penkuman bampaŋ kamu/ mo. Dhali adhan mony'cesh mididi yikin is ki mo ka ris mo dhali te/ mididi di mo si'da/. Hili mii gwansan uni ita jasi montel 'pen ki isa nyor mo be.

⁹ Hili 'cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo ma. Haali/ uni mini ci um mo e montul is mo dhali um minu dor mo e gu'b gi montul is mo dhali um mini doshi bwambor imudhiir mo dhali imalik mo gom gway pem mo mmoçi gwo ibwambori uni mo be. ¹⁰ Dhali gwom 'borga/ minu mii çiki kal gi 'kwaniy'ceshi 'baar mo ntwa/a/ mo be. ¹¹ Dhali ki uni mini sus um mo e mo jin dwallu gwo mo dhali ci um wakan mo tani dhalku/ is ki anan mo ntwa/a/ mo gom gwo jin mina umi o mo. Hili oyi a'diyin jin minu ci um ki mo yansan mo haali/ a'di diki ta um kun mini o gwo mo, hili Shi/in Dheleladhelel mo be. ¹² Dhala kama kamu/ mididi ci akam piti mmo'kosh jwa mo dhali com mididi ci ya/ ki 'bwa/ ilu/ mo mmo'kosh mo dhali uçi mini cu mis apo/ ikum mo dhali uni mini dhu uni mmowu mo be. ¹³ Dhali um minu shi/i e ki 'kwani ka ris mo gom

gway pem mo. Hili a'di jin mididi 'dim 'kup mo ntagi 'pemen mo tani a'di iminu iwoth mo be.

¹⁴ Hili ki um mini par a'di jin ta mii jin bulabul e mo, a'di jin thumu mo e mo jin mina a'di ka 'taki diki di mo ba/ tani (dhalka mandeŋ gwo e mishi gwo 'ban mo) dhali yan'ko'd uni gwansan kun 'kon e Pa Yahu-udiyya mo tani dhalki uni soni 'kuwosh mo ma. ¹⁵ Dhali dhalki a'di jin di'di 'kungu'b mididi diki thul ka 'cesh mo walla ciç gu'b piti mo mmogu toŋ kamu/ mo. ¹⁶ Dhali dhalki a'di jin di'd e bwam bunto mididi diki doku/ ka nyan'ko'd mo mmogu burriyem pom piti mo be. ¹⁷ Dhali ayy/ ayy/ ayy gom uni gwansan kun bwaa uçi mo dhali gom uni gwansan kun ci uçi ako mmopi ka tee gwansan mo. ¹⁸ 'Thoyi mo ma ki a'di mididi diki pu'du/ monditi mo. ¹⁹ Haali/ ka cim gwansan mo tani monto'c bwa mididi di jin diki di wakan mo 'peni ka muŋ'kup mo me'd jin uk ma Arungimis to mo ntagi shwane/ mo ba/, dhali mididi diki di ki sule/ sule/ mo be. ²⁰ Dhali wakki/ Tapa mididi 'taki diki 'ciŋa/ cim gwansan bwa mo tani buye/ wathimpaŋ kamu/ minu 'taki 'koki woŋ mo be. Hili gom gway gi uni gun kwanykunu mo, uni gun kwanykina a'di mo tani a'di i'ciŋuwa cim bwa mo be. ²¹ Dhali wakki/ wathin 'deŋ kamu/ mididi o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, aKriŋthos a'dan mo, walla, Hili mo mo ma, a'di açiŋaan mo tani dhalki gwom piti ki gam is mo. ²² Haali/ iKriŋthos kun 'koki ta kuŋ gana/ mo dhali imanci gwonthus mini cu mis mo dhali tor dhan jamas mii mo dhali dhan momer mo mmo-susa susi dheres mo, wakki/ a'di mishu mii si'da/ gom uni gun kwanykunu mo be. ²³ Hili 'cunycuri is bum ki 'bore/ mo. Aha/ tor'kina um aris to gwansani 'baar mo ntwa/a/ mo be.

Mo gi Mina Ya/ gi 'Kwani Pu'du/ mo

²⁴ Hili ka tee gwansan mo 'ko'di monto'c bwa mo tani atente/ mididi dherum mo mo dhali appe mididi diki ci mon'kush piti mo be. ²⁵ Dhali arisa culi 'baar mo mini ta'k mo 'peni momis mo dhali mom'bi'th kun 'kon e momis mo tani minu pir is mo be. ²⁶ Dhali yan'ko'd uni mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/ mo e bwaarak ka dhan mom'bi'th mo dhali ki monyca mo be. ²⁷ Dhali yan'ko'd a'di mididi hash iman'doyu gwom piti mo dhali tul kum piti is kun kwanykunu mo 'peni mony'cesh kun 'kona shem 'pena bi idonon mo 'peni mo jin din ma 'cesh 'kup mo ntagi mo jin dina momis 'kup mo be.

²⁸ 'Peni gwo gi cwampu/ da/ ari a'di mo dhali mishi miim piti mo. Me'd jin lu/kina a'di abim piti mo mmo'ta'dama'ta'dam mo dhali dhu jipin this mo tani um ki mish mo

mo ki moyurantee 'dishi'd mo be. ²⁹ Wakan si'da/ wakki/ um ki par aris to gwansan e mo mmobu'th mo mo tani um ki mish mo mo ki a'di 'dishki'd mo, e 'twaŋkal hila/ mo be. ³⁰ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki 'kwani ma nyakum yil gwansan mini 'koki pe mo ntwa/a/, ntwa/a/ ka ris to gwansan mini bu'th mo mo be. ³¹ Momis dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem midi diki pe mo be.

³² Hili ka tente/ caan mo walla ki mo caan mo tani a'di dina wathin tal 'denj kamu/ ki mish mo walla iman'doyu gwo kun 'kon e momis mo walla Ya/ si'da/ mo, hili jasi Com a'di 'de/ mo be. ³³ Cunycuri is bum ki 'bore/ mo ma dhali timi mo mo ma dhali 'thoyi mo ma, haali/ um 'koki mish mo mo atente/ jin mina mo pu'du/ mo be. ³⁴ A'di mina e waki wathi/ jin ya yilkina/ mo. Me'd jin dhalkina a'di pam piti 'pen mo tani dhali a'di dhu cinjinam piti mo mmohil mo mo isi ka tu'c piti ka 'dete/ 'dete/ mo. Dhali a'di ki kan amantim 'twaŋkal gu'b gwo mo mmotim mo mo be. ³⁵ Timi mo mo ma wakan - haali/ um 'koki mish mo mo jin mina com gu'bi pu'du/ mo. A'di wari mididi ta mom'pimpili/ mo walla mombwam/e mo walla mo kun gwon ma dhongola nya mo walla mon'thamo/ mo. ³⁶ Hili isi ciki/ a'di midu pu'du/ ki jahanne/ mo dhali gam um ki um mala e mo be. ³⁷ Dhali a'di jin toraka/ um mo tani miga/ tor ki 'kwani 'baar mo ki: Timi mo mo ma.

14

Imanshu 'Kwani Bway Miikina Wu'th apowa Yesus mo

¹ Dhali acim bockini su/ ntwa/a/ ka cim gi Mompe'kupanyolos mo dhali ayuk jin tulu 'kup mo gi maanj'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo. Dhali igasiis kun can dhali iman'kwar to mo uni n'apki bway mo mmobu'th a'di ki kup mo dhali 'kosh a'di jwa mo ² haali/ uni o gwo mo ki: Yisa ka tul 'kup yan jin yukuwa yuk mo yisa hili isi ciki/ adu'latt mina 'kwani ishwa mo be.

Yesus A'di 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnanj Gana/ mo e Pam Beetaniya mo be

³ Dhali ki a'di diki'd e Pam Beetaniya e gu'b ma Simaan jin 'kosha monthus mo tani ki a'di ca'bki'da tharabeesa mo tani a'boma kamu/ pu'dki'd mo jin taki'd gi turanj gasaas jin ta gi kush mo jin din ma yina pi'dnanj gana/ nycine/ mo, jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. Dhala yim ki 'ce'd tura mo dhali wol a'di e 'kup ma Yesus mo be. ⁴ Hili 'kwanin tiya 'kokini mun mo kun dekin ma nyor mo e is buni mo mmo/o gwo mo ki: Atinta shinu ayina pi'dnanj gana/ yan isa 'cesh kan mo? ⁵ Haali/ ayina pi'dna/ yan minu 'taki yol ka riyaal iss 'kwanimpa ka 'kume'd mo dhali

ciki 'kwani kun hatha'ko'd mo. Dhali uni ki ruka yim ki gwo mo be. ⁶ Hila Yesus o gwo mo ki: Dhalka yim mo ma. Atinta toca um ayim bwa mo? Ayim miiki tony jaro/ gom aha/ mo. ⁷ Haali/ um isa yempa/ um tan gi 'kwani kun hatha'ko'd kun nyak 'ko ki um mo, dhali ki yilan tiya jin ona bwa um mo tani um ki mish uni tom 'boron mii mo. Hili um mini 'koki ta gi aha/ isa yempa/ mo. ⁸ Ayim mii a'di jin mish a'di mii mo. Ayim 'koshki aha/ bun'gwar is pem ntwa/a/ mo gom kan jin minu kan aha/ mo be. ⁹ Dhali ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: E mo yin jin minu ci gwom 'borga/ e mony'ceshi 'baar mo tani a'di jin miikin ma yim mo tani minu tor mo mmokaa yim e mo be.

Yahuusa A'di Gamki Gwo Me'd mo Mmo'citha/ Yesus Is ki Gwo mo

¹⁰ Dhali yan'ko'd Yahuusa Iskariyuuti a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani a'di yaki'd mo e igasiis kun can mo mmothoson gwo mo mmo'cith a'di is ki gwo mo e uni mo be. ¹¹ Dhali ki uni cikki gwo mo tani uni 'kunya bwa ki 'kuny mo dhali o gwo is mo mmo'ciki a'di aguurush mo. Dhali a'di n'apki embula 'borganj gana/ mo mmo'cith a'di is ki gwo mo be.

Yesus Shwaki Tonte/ jin 'Ko'd Nyakki Imancik A'di Gwo mo

¹² Dhali ka cim jin t'wa/a/ gi maanj'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo ki uni 'cithki ari ka'bal 'kus mo gom Mompe'kupanyolos mo tani imancik a'di gwo oki a'di gwo mo ki: Ki mana o /e bwa jin mina aman ii mo dhali thoson to mo gom /e mo mmoshwa ki Mompe'kupanyolos mo? ¹³ Dhali a'di hashki imancik a'di gwo isu/ mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ i dhan 'pernkuman bampa/ mo dhali wathi/ jin kali dhan dhur yi'de/ mididi gam um 'kup mo. Bathi a'di nsho'k mo ma. ¹⁴ Dhali e mo yin jin mina a'di ci' mo tani oyi com gu'b gwo mo ki: Amantor Gwo o ki: Mane gu'b jin mididi ta gu'b yilkina/ gom aha/ mo jin miga/ shwa to ka cim gi Mompe'kupanyolos nyakki imancik gwom pem mo? ¹⁵ Dhali a'di mididi tor um adhan gu'ba beega/ mo jin nya'ru ka makampo/ apowa kamu/ mo, jin isha to ki korom korom mo dhali jin thosonkunu mo. E mun mo tani thosoni to mo ma gom ana mo. ¹⁶ Dhali imancik a'di gwo iikin mo dhali pu'd mo e 'pernkuman bampa/ mo dhali gam a'di me'd jin torkina a'di uni gwo mo. Dhali uni thosonki to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

¹⁷ Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani a'di pu'dki'd nyakki kum piti kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo. ¹⁸ Dhali ki uni 'kokina tharabeesa mo mmoshwa to mo tani Yesus ki o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Jan tal 'de/ 'peni um

midi 'cith aha/ is ki gwo mo, a'din 'de/ jin nyakki to shwa ki aha/ mo be. ¹⁹ Dhali uni telki mii 'pen mo mmokaal bwan ditid mo dhali o a'di gwo mo ka bath 'pen ka rem 'kup mo ki: A/aha/ 'taa? ²⁰ A'di ki o uni gwo mo ki: A'di ta jin tal 'de/ 'peni um kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, a'di jin 'thupki maanjuthu'd nyakki aha/ eya sahana 'de/ mo be. ²¹ Haali/ Ya/ gi 'Kwani yaki'd mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo, hili wayyi e wathi/ jin 'cithki Ya/ gi 'Kwani is ki gwo mo. A'di midi 'taki 'bor ki isi 'bor gana/ mo gom wathi/ yansan mo wakki/ a'di minu 'taki 'koki dho'th mo be.

²² Dhali ki uni 'kokin mo mmoshwa to mo tani a'di ki bu'th maanjuthu'd mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd a'di mo dhali ciki uni mo dhali o gwo mo ki: Budhi a'di yansan mo ma. A'di ta is pem mo be. ²³ Dhali a'di ki budha kubbaaya mo, dhali ki a'di ciki mom'bora 'bor bwa i is mo tani a'di ki ciki uni mo dhali uni 'baar mo piki a'di mo be. ²⁴ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di yansan ta'da abas pem gi gwo jin gamu me'd jin ta jin this mo a'di jin wolki'd gom 'kwani ka ris mo be. ²⁵ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki aha/ mina diki pi yiman maman cwa dok/e mo ntaga tee jin miga/ pi a'di jin ta jin this e Bampa/ ma Arumgimis mo be.

*Mo jin Wat ma Buterusa Yesus Gway A'di
Torkunu Itwa/a/ mo*

²⁶ Dhali ki uni yukki gway mo tani uni iikin ka pije/ mo e 'kuwosh Setuun mo. ²⁷ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Umi 'baar mo mini ta'k mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Aha/ mina 'kosha manhil ka'bal mo dhali ka'bal minu ceke bwa mo be. ²⁸ Hili n'ko'd mo tani ki aha/ minu cuyu mis mo dok/e tani aha/ mina ya itwa/a/ ki um e Pany Jalil mo be. ²⁹ Buterus ki o a'di gwo mo ki: Bahili wakki/ uni gwansani 'baar mo mini ta'k mo tani aha/ mina diki bit mo be. ³⁰ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki mon'thiny yansan shwane/ mo ntwa/a/ ka dhongola nwa diki ko e me'di su/ mo naskina/ tani /e mini wat aha/ gway me'di kwara mo be. ³¹ Hili a'di oki gwo ka du jin daradar mo ki: Wakki/ aha/ mina mii wu mo nyakki /e mo tani aha/ mina diki wat /e gway mo. Dhali uni 'baar mo nyakki o 'twan tal 'de/ mo be.

*Yesus 'Thoki'd e Monsinu jin Ta Bwaagon
ma Jathseamani mo*

³² Dhali uni iikin mo e mo jin yuku gway ka Jathseamani mo. Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: 'Koyi imahan mo ma. Aha/ ki ya mo dhali 'tho mo. ³³ Dhali a'di ki susa Buterus mo dhala Yakuub mo dhala Yohaana mo dhali mii ma cis telki a'di 'pen mo mmobu'th a'di kagahara mo dhali bwa jin tocu 'kus si'da/ mo be. ³⁴ Dhali a'di ki

o uni gwo mo ki: Akashiram pem dita bwa ki dit kagahara mo, ma isi kan mmow moyi. 'Koyi imahan mo ma dhali timi mo mo mmo'ko ki e i'kup mo. ³⁵ Dhali mmoyakina a'di mo mmothoth is ari'ceenne/ mo tani a'di bitki'da 'cesh mo dhali 'tho mo wakki/ a'di minu 'taki mish mii mo tani ki mo yan midi 'taki ya pe a'di mo. ³⁶ Dhali a'di o gwo mo ki: Abba Ababa. Aris to 'baar mo mishu mii ki /e mo. Kalka kubbaaya yan 'peni aha/ mo ma. Hili a'di yisa jin oyaa/ bwa, hili a'di jin ta bwam pini mo be. ³⁷ Dhali a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo dhali a'di ki owa Buterus gwo mo ki: Simaan, A/ e ishki e kan mo? Bunya/ mina /e diki tim mo mo ka tenten 'de/ mmodi ki e i'kup mo? ³⁸ Timi mo mo ma dhali 'koyi ki e i'kup mo dhali 'thoyi mo, ki um mini 'koki cig mo e mo jin palu mo. Shi/in ka jin gana/ a'di ona bwa mo tani hili bungwar is a'di ihatha'ko'd ki ha'th mo be. ³⁹ Dhali dok/e a'di yaki'd mo dhali 'tho mo mmorash jasi gwon tal 'de/ e mo. ⁴⁰ Dhali dok/e a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo haali/ em buni to'dki uni is mo dhali uni 'koki mish gwo jin mina uni thok a'di mo be. ⁴¹ Dhali me'di kwara mo dok/e tani a'di pu'dki'di uni mo dhali o uni gwo mo ki: A/um 'kon mo mmo/ ish e kan mo dhali bu'th mosi/ is bum mo? A'di 'koshi jwa mo ba/. Mo pu'du'd mo. Ya/ gi 'Kwani a'di 'cithkunu is ki gwo mo e me'd gi 'kwani kun ta imanmii miinthus mo be. ⁴² Cuyi mis mo. Dhalki ana iina mo. Hila uma? Aman'cithaa/ is ki gwo pu'dki'd hila/ mo be.

*Mo jin 'Cithuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali
Mo gi Budhu A'di mo*

⁴³ Dhali ki jahanne/ ki a'di di'di mmo/o gwo mo naskina/ mo tani Yahuusa pu'dki'd mo, a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di suski'da waambuhany 'kwani nyakki a'di mo ki gandala turga/ ime'd mo dhali cwa mo, 'peni igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo dhali 'kwani gwanyjaka/ mo be. ⁴⁴ Dhali a'di jin 'cithki a'di is ki gwo mo ciki uni jamas mii mo mmo/o gwo mo ki: Jan tal 'de/ jin miga/ pi 'twa/ mo tani a'di ta wathi/ mo. Budhi a'di mo dhali susi a'di ki 'dantar mo. ⁴⁵ Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di ki ya a'di ki jahanne/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa. Dhali a'di ki pi a'di 'twa/ mo be. ⁴⁶ Dhali uni 'baar mo ki dhu me'd buni apo/ a'di mo dhali bu'th a'di mo. ⁴⁷ Hili jan tal 'denj kamu/ 'peni uni gwansan kun doshkin ki 'dishe/ mo tani a'di ki buk gandala turgam piti mo dhali ruthun cinjina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cith a'di 'cem piti mo be. ⁴⁸ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: A/um iyyin ka pije/ mmobu'th aha/ ki gandala turga/ ime'd mo dhali ki cwa mo, me'd mii jin miinu apo/

wathin 'di/ mo? ⁴⁹ Ka tee kun bathani 'ko'd mo tani aha/ dikina mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'or um gwo mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo be. Hili dhalki Gwo jin 'kwarkunu mo thimu mo. ⁵⁰ Dhali uni 'baar mo dhalki a'di me'd mo dhali so mo be.

Wathin Dhuru'c jin Guski'd mo

⁵¹ Dhali wathin dhuruca kamu/ bathki a'di nsho'k mo ki dar gi ton kamu/ i is mo, jasi burrinyen dhiny e jin 'kamkina a'di i is mo, dhali uni ki bu'th a'di mo. ⁵² Hili a'di dhalki burrinyen dhiny e mo dhali gus is 'te/ mo ki jasi burrinye/ jin hitha a'di i emp'a'd mo be.

Yesus Doshki'd mo e Bwambor gi Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

⁵³ Dhali uni ki susa Yesus eya gasiis jin ca'd mo. Dhali igasiis kun cani 'baar mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ mo dhali iman'kwar to mo uni tulki is mo be. ⁵⁴ Dhala Buterus bathki a'di nsho'k 'pena dhana/ mo. A'di ki ya ki sule/ e bwaagon ma gasiis jin ca'd mo. Dhali a'di ki nyak ca'b ki imanji mo mo dhali sam is piti i o'd mo be. ⁵⁵ Dhali igasiis kun can dhali 'kwani gi montul is buni 'baar mo uni njaki gwo mo mmo/o apowa Yesus mo mmokar a'di mmowu mo tani hili uni 'koki gam ton tal 'de'j kamu/ mo be. ⁵⁶ Haali/ 'kwani tana ris ka ris kun 'ce'dki a'di gwo apo/ mo dhali gwom buni gun 'ce'dkina uni a'di i is mo tani uni 'konuki gam me'd mo be. ⁵⁷ Dhali kun tiya doshkin ki mis mo dhali 'ce'd a'di gwo apo/ mo mmo/o gwo mo ki: ⁵⁸ Aman cikina gwo jin ona a'di mo ki: Aha/ mina 'kosh gu'b gi mondheleladhelel yansan mo, a'di jin nyan'kunu ki me'd mo, dhali ka cim kwara mo tani aha/ mina nyan jan kamu/ jin 'konuki nyan ki me'd mo be. ⁵⁹ Isi gwom buni jin 'ce'da uni kan mo tani yisa gamu me'd mowa. ⁶⁰ Dhala gasiis jin ca'd doshki'd ki mis mo e bwaman uni mo dhali do'a Yesus gwo mo ki: A/ e bunya/ diki 'de'k 'twarj kamu/ mo mmothok gwo kana? Gwo gi wakatinta i/ ona 'kwani gwansan apo/ e mo? ⁶¹ Hili a'di ca'bki'd ki shwam mo dhali yisa thok 'twarj kamuwa. Dhala gasiis jin ca'd dok/ e ki dot a'di gwo mo ki: A/ e tana Kristhos jin ta Ya/ gi A'di jin Manju mowa? ⁶² Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo, dhali / e mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmo'ca'b ka bim poros gi mom'bi'th mo dhali mmодоку/ ka nyan'ko'd mo e bwaarak 'peni momis mo be. ⁶³ Dhala gasiis jin ca'd dherki burrinyem pom piti bwa mo dhali o gwo mo ki: Katinta icorkina ana gwo mo jin minu mii o mo? ⁶⁴ Um cikki a'di walki gwo sor mo. Gwo jin gama um me'd mo wakata mo? Dhali uni 'baar mo wakki a'di mo mmo/o ki a'di ha me'd mmowu mo be. ⁶⁵ Dhali kun tiya telki mii 'pen mo mmo'tak a'di manya/ i is

mo dhali mmokum a'di bwam/em piti mo dhali dor a'di mo mmo/o gwo mo ki: Oyi gwo is mo ma. Dhali mmodora uniya dor ki me'd buni mo tani uni kun ta imanji mo mo bu'thki a'di mo be.

Buterus Watki'da Yesus Gway mo

⁶⁶ Dhala Buterus diki'd ka lungu'b mo e bwam ma gon mo, dhali nyarany cin'kinan 'de'j kamu/ 'peni jim ma gasiis jin ca'd mo tani a'di pu'dki'd mo. ⁶⁷ Dhali mmonyithkina a'diya Buterus mo mmosam is piti i o'd mo tani ayim ku'thki a'di ki e mo dhali o gwo mo ki: / E si'da/ nyakki di ki wathi/ gi Pa Naasira yan jin ta'da Yesus mo. ⁶⁸ Hili a'di watki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ mola a'di mo walla 'pemen gwom pini jin ona / e mo tani a'di molka/ 'ban mo. Dhali a'di ki ya ka piye/ ki 'twarj kala lambalany mo. Dhala dhongola nwa gwoki'd mo be. ⁶⁹ Dhali nyarany cin'kina/ parki a'di e mo dhali tel mii 'pen mo mmo/o a'di gwo mo dok/ e e uni gwansan kun doshkin ki 'dishe/ mo ki: Wathi/ yansan ta jan tal 'de/ 'peni uni mo be. ⁷⁰ Dhali dok/ e a'di watki gwo mo. Dhali yan'ko'd dok/ e ari'ceenne/ mo tani uni gwansan kun doshkin ki 'dishe/ mo tani ona Buterus gwo mo ki: Ka jin gana/ e ta jan tal 'de/ 'peni uni mo haali/ / e ta ji gi Pany Jaliil mo be. ⁷¹ Hili a'di telki mii 'pen mo mmojee is piti jwa mo ki gwo jin thulkina a'di me'da po/ mo, mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo, a'di jin okina um mo. ⁷² Dhali ki jahanne/ adhongola nwa gwoki e me'di su/ mo. Dhala Buterus kana gwo e mo, ma gwo yin jin on ma Yesus a'di mo ki: Niwa/ a/ ka dhongola nwa diki ko e mo me'di su/ mo tani / e mini wat aha/ gway me'di kwara mo. Dhali ki a'di di'd mmoka gwo e 'baar mo ka bath 'pen mo tani a'di 'tul ma du mo dhali a'di gwoki'd ki jabu'th mo be.

15

Yesus Doshki'd Ibwambor ma Bilaatus mo

¹ Dhali ki jahanne/ ki mo ta mon'thamo/ mo tani igasiis kun can mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ mo dhali iman'kwar to mo dhali aris 'kwani gi montul is buni mo tani uni tulki is mo mmoganan gwo 'kup mo. Dhali uni ki deka Yesus mo dhali sus a'di mo mmocika Bilaatus mo be. ² Dhala Bilaatus ki dot a'di gwo mo ki: Ki / e de itana malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo de? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: / E si'da/ on wakansan mo be. ³ Dhali igasiis kun can uni yerki a'di is ki gway ki to ka ris mo. ⁴ Dhala Bilaatus ki dot a'di mo dok/ e ki: / E bunya/ mini diki thok 'twarj kamu/ mo 'taa? Hili ma, ama'diny gwo wana risa kun okina uni apo/ / e mo. ⁵ Hila Yesus diki thok a'di gwon tal

'denj kamu/ mo. Gom mii gi wakan mo tani aBilaatus merki'd mo be.

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo

⁶ Dhali ki mii jin tuluwa tul 'kup mo tani miim piti isa yempa/ ta mii mmo'cukki uni jan 'de/ 'peni 'kwani habuus mo a'di jin dotkina uni mo be. ⁷ Dhali wathi/ di'd jin yukunu gway ka Baraabas mo jin diki'di bwam uni eya sijin mo, a'di jin 'koshki'da mee mo e mii jin miinu gom gwo jin onuwa 'cesh gom bampa/ mo be. ⁸ Dhala waambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali tel mii 'pen mo mmodoṭa Bilaatus gwo mo mmomii to jin miina a'di isa yempa/ gom uni mo. ⁹ Dhali a'di ki thoḱ uni gwo mo ki: Um ṅapki aha/ mmo'cukki um aMalik gi 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? ¹⁰ Haali/ a'di nyithki dhapan jin takina igasiis kun can mo gom a'di mo mmoci a'di wakan mo. ¹¹ Hili igasiis kun can ci'thkina waambuhany 'kwani is ki mii mo ki a'di midi 'cukki uni aBaraabas mo 'te/. ¹² Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo dok/ e ki: Dhali aha/ mina miyya ta ki wath/ jin yuka um ka Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? ¹³ Dhali uni cuukin kagahara mo dok/ e ki: 'Koshi a'di ki cwany'ciṭhan dhul mo. ¹⁴ Dhala Bilaatus ki thoḱ uni gwo mo ki: Gomatinta sa/? Tonthus gi wakatinta imiikina a'di mo? Hili uni 'baar mo kumki cuuwa/ mo ki nyanye/ mo mmo/ o gwo mo ki: 'Koshi a'di ki cwany'ciṭhan dhul mo. ¹⁵ Wakan Bilaatus mmodikina a'di gwo ibwa mo mmoṭeya waambuhany 'kwani ki gwo mo tani a'di ki 'cukki uni aBaraabas mo dhali ki a'di dorki'da Yesus ki yis bip mo tani a'di ki ciki a'di ki uni mo mmo'kosh ki cwany'ciṭhan dhul mo be.

I/askar Miiikina Yesus ka Maḱ mo

¹⁶ Dhali i/askar ki sus a'di mo e bwam mo ma mudhiir mo, a'di jin ta gu'b jin ca'ba a'di nycine/ mo. Dhali uni ki yuk i/askari 'baar mo ka tul 'kup mo. ¹⁷ Dhali uni ki hi'thki a'di burrinyen duk is mo jin ta jam po/ mo dhali uni ki to'd ton'kup 'pena 'de/ mo mmokar a'di i'kup mo be. ¹⁸ Dhali uni ki tel mii 'pen mo mmothe a'di me'd mo mmo/o gwo mo ki: Hayy Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo. ¹⁹ Dhali uni ki dor a'di 'kup ki cwa mo dhali 'taḱ a'di manya/ i is mo dhali uni ki luḱ jin jin 'kupa 'dupuni bwambori a'di mo mmowu is ka 'cesh mo. ²⁰ Dhali ki uni miiki a'di ka maḱ mo tani uni ki 'cuḱ a'di burrinyen duk is jin ta jam po/ mo dhali uni ki hi'thki a'di burrinyem piti i is mo. Dhali uni ki sus a'di ka pije/ mo mmo'kosh ki cwany'ciṭhan dhul mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'ciṭhan Dhul mo

²¹ Dhali uni ki budha Simaan gi Paṅ Kerawaan ki 'bi'th mo a'di jin ta CoAlaksandar darus mo dhala Rupus mo, a'di jin yaki yampe mo, a'di jin yayi'd 'peni bampa/ mo, mmokal cwany'ciṭhan dhul piti mo. ²² Dhali uni suski a'di mo e mo jin yuku gway ka Gulguṭha mo (jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: mo ma simanj 'kup mo be.) ²³ Dhali uni ciki a'di yimana mura'th jin 'koshu e ki yiman cwa jin ta'da murr mo be. Hili a'di diki bu'th a'di mo be. ²⁴ Dhali uni 'koshki a'di ki cwany'ciṭhan dhul mo dhali uni ki kwa/ burrinyem piti bwa mo e bwam uni mo mmota'k to mo gom uni mo mmopi gwo 'pen ka pije/ mo, gom to jin mina uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ 'taki bu'th mo be. ²⁵ Dhali ki mo ta'da tente/ pedonon mo tani uni 'koshki a'di ki cwany'ciṭhan dhul mo be. ²⁶ Dhali gwo jin onu apo/ a'di jin 'kwarkunu mo, a'di jin denjunu e mo tani o'd ka: Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²⁷ Dhali nyakki a'di mo tani uni ki 'kosh 'kwanin 'di/ isu/ ki cwany'ciṭhan dhul mo, jan tal 'de/ ki me'da bim poros piti mo dhali jan kamu/ ki me'da biny cam piti mo be. ²⁸ Dhali Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo thimkunu mo, a'di jin o gwo mo ki: A'di karkunu mo nyakki imandhan gwo mo. ²⁹ Dhali uni gwansan kun iikin ki iimpe mo tani uni ciki a'di gura/ mo dhali pir 'kup buni mo dhali o gwo mo ki: Ayy. / E jin mini 'taki 'kosh gu'b gi mondheleladhelel mo dhali nyan' a'di ka cim kwara mo tani ³⁰ woṭhi/ is pini mo ma, dhali thulu/ ka 'cesh 'pena po/ cwany'ciṭhan dhul mo. ³¹ Wakan si'da/ igasiis kun can miiki a'di ka maḱ mo ka rem 'kup nyakki iman'kwar to mo mmo/ o gwo mo ki: A'di mishi tiya woṭh mo tani hili a'di molki is piti woṭh moyi. ³² Dhalka Kristhos jin ta'da Malik gi 'Kwani ma Israyiil thulu'd ka 'cesh shwane'dan 'pena po/ cwany'ciṭhan dhul mo ki ana mina par e mo dhali gam gwo is mo. Dhali uni gwansan kun nyakkunu 'kosh ki a'di ki cwany'ciṭhan dhul mo tani uni si'da/ sorki a'di mo be.

Mowu ma Yesus mo

³³ Dhali ka tente/ pu'dki'di bwan' 'kup mo tani adhan mondhurumi'd pu'dki'd apo/ mony'chesi 'baar mo ntaga tente/ ibum 'ban mo be. ³⁴ Dhali ka tente/ 'koni kwara mo tani Yesus cuuki'd ki dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Iluwi, Iluwi, lama sabaktani, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ka: Arungimis pem, Arungimis pem, atinta dhalkina / e aha/ 'pen kan mo? ³⁵ Dhali unin tiya kun doshkin ki 'dishe/ cikki a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. A'di yukki'da Iliyya mo be. ³⁶ Dhali jan tal 'denj kamu/ guski'd mo dhali 'tu'da lipa/ ki yiman tom 'paḱa'd mo mmokar a'di e cwa mo dhali ciki a'di mmopi mo mmo/ o gwo mo ki: Ḷora ma. Dhalki

ana para e mo wakki/ Iliyya midi pu'du/ mo mmo'cuk a'di ka 'cesh mo. ³⁷ Dhala Yesus cuuki'd kagahara mo dhali a'di ki ci shi/ in piti jin 'ko'd mo be. ³⁸ Dhali bur-rinye/ jin di'd e gu'b gi mondehela'dhelele mo tani a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo 'peni bun'kup mo ntagi bum'pen mo be. ³⁹ Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd, a'di jin doshki'd ka karambuye/ i a'di mo tani parki a'di e mo mmoko wakan mo dhali mmo'ci shi/in piti jin 'ko'd mo tani a'di ki o gwo mo ki: Ka jin gana/ wathi/ yansan ta Ya/ ma Arungimis mo be.

⁴⁰ Dhali up 'kokin mo mmun si'da/ mo kun hilki mo mo 'pena dhana/ mo. Uni gun 'koni bwaman uni mo tani ta iMariyam Magdaliyya mo dhala Mariyam jin ta KoYakuub mo jin ta a'di jin ta dhuru'c mo dhala Yusi mo dhala Saluuma mo be. ⁴¹ Uni gun bathki a'di nsho'k mo me'd jin dikina a'di e Pany Jaliil mo dhali mii a'di to mo. Dhali up tana ris ka ris si'da/ kun pu'dkin mo kun nya'ki ii ki a'di mo e Pa Urushaliim mo be.

Mo jin Kanuwa Yesus mo

⁴² Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo me'd jin tana a'di atee jin Thosonkunu to mo tani a'di jin ta'da tee jin t'wa/a/ ka cim ma pesu/ mo tani ⁴³ aYuusup gi Pa Arraama a'di jin taku mo jin ta jan tal 'de/ gi montul is buni mo, a'di ki is piti si'da/ jin carki Bampa/ ma Arungimis mo, a'di bu'thki'da du mo dhali yaa Bilaatus mo dhali dot a'di gwo mo gom bun'gwar is ma Yesus mo be. ⁴⁴ Dhala Bilaatus merki'd mo wakki/ a'di midi 'taki wu ki jahanne/ kan mo. Dhali a'di ki yuka mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo mmodot a'di gwo mo wakki/ a'di wuki'd hila/ mo walla a'di kapki wu mo. ⁴⁵ Dhali ki a'di da/arki gwo 'pena mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo gom jwa jin wukina a'di mo tani a'di ki dhala Yuusup bway mo mmokal bun'gwar is piti mo be. ⁴⁶ Dhali a'di yolki burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali a'di ki thul a'di ka 'cesh mo dhali 'tham a'di is ki burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali 'thi a'di mo e jis wosh jin 'kolkunu mo dhali 'danjal dhan wosha caaga/ mo mmomu'th 'twaman jis jwa 'twa/ mo be. ⁴⁷ Mariyam Magdaliyya dhala Mariyam jin ta KoYusi parki mo e mo, mo jin 'thikunu a'di nycine/ mo be.

16

Mompinu mo

¹ Dhali ka cima pesu/ peki'd mo tani aMariyam Magdaliyya dhala Mariyam jin ta KoYakuub mo dhala Saluuma mo uni yolki to kun kuyi mo ki kuy mo, wakan ki uni mini ii mo dhali 'koshki a'di i is mo be. ² Dhali ki mo ta mon'thamo/ ka tee jin t'wa/ a/ ga dhas mo tani uni iikin mo

e mon'kupaje mo ka tente/ sulki'd mo be. ³ Dhali uni 'kokin mo mmo/o gwo ka rem 'kup mo ki: Kaja sa/ imidi ka'cki ana wosh 'peni 'twaman jis jwa mo? ⁴ Dhali uni hilki mo 'kup ki mis mo dhali uni parki wosh e mo mmo'danjalkunu a'di ka nyan'ko'd mo haali/ a'di caaca mo be. ⁵ Dhali uni cikki bwaman jis jwa mo dhali uni parki wathin dhuruca kamu/ e mo mmo'ca'bki me'da bim poros mo mmohi'th burrinye/ jin ca'bki bany bany mo dhali uni merkin mo. ⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki mer mo. Um n'apkina Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin 'koshkunu jwa mo ki cwany'cithan dhul mo. A'di cuki mis mo be. A'di diki di imahan mo be. Hili mo mo ma, mo jin karkina uni a'di nycine/ mo. ⁷ Hili iiku/ mo dhali tor imancik a'di gwo gwo mo dhala Buterus si'da/ ki a'di midi ya it'wa/a/ ki um e Pany Jaliil mo. Dhali e mun mo tani um mini par a'di e mo me'd gwo jin torkina a'di um mo be. ⁸ Dhali uni iikin mo dhali so ka n'waca/ 'peni mon'kupaje mo haali/ mo jin deenu is mo dhali momer mo pu'dki'd apo/ uni mo be, dhali uni 'koki o gwon kamu/ tal 'de/ mo ki wathin kamu/ mo haali/ uni ko/ki is mo be.

Yesus Piki'da Mariyam Magdaliyya I/ is mo

⁹ Dhali ki a'di cukunu mis mo ka'tum ka cim jin t'wa/ a/ ka dhas yan mo tani a'di piki'da Mariyam Magdaliyya i is n'twa/a/ mo a'di jin urkina a'di aruma 'cesh thusi pesu/ ka piye/ mo be. ¹⁰ Ayim yaki'd mo dhali tor to gwansan ki uni gwansan kun nya'ki 'ko ki a'di mo ki uni 'kokin mo mmo'ko ki bwann ditin mo dhali mmoko mo be. ¹¹ Hili ki uni cikki gwo ki a'di diki'd ki e mo dhali mish ma yim mo tani uni 'koki gam gwom piti is mo be.

Yesus Piki Imancik A'di Gwo Isu/ I/ is mo

¹² Dhali yan'ko'd mo tani a'di piki unin sun tiya i is mo ki jamasa kamu/ mo me'd jin iikina uni ibway mo mmo/i bampa/ mo. ¹³ Dhali uni iikin ka nyan'ko'd mo dhali tor aris to gwansan ki 'kwani 'baar mo. Hili uni 'koki gam gwom buni is mo be.

Yesus Hashki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka 'De/ mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd mo tani a'di ki pi uni 'kume'd i'ce'dka 'de/ i is uni 'cena mo me'd jin 'kokina uni eya tharabeesa mo mmoshwa to mo. Dhali a'di ki kucur uni ki gwo mo gom gwom buni gun 'kona uni ki gam is mo dhali goma dum buni kun 'bi'ha'bi'th mo haali/ uni 'koki gam gwo gi uni gwansan is mo uni kun parki a'di e mo 'ko'di pim piti jin piyunu a'di mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo e mon'y'ceshi 'baar mo dhali ci gwom 'borga/

eya ris 'kwani 'baar mo kun ukkunu mo. ¹⁶I/ a'di jin midi gam gwo is mo dhali minu mii ki yi'de/ mo tani a'di iminu iwoth mo be. Hili a'di jin diki gam gwo is mo tani a'di minu wak mo be. ¹⁷Dhali jamas mii gwansan mini bath uni gwansan kun gam gwo is mo: Ki gway pem mo tani uni mini ura ruma 'cesh ka pije/ mo dhali uni mini wal 'twa/ ki 'twan thisa tiya mo be. ¹⁸Uni mini bu'th tasha/ mo. Dhali wakki/ uni mini pi ton tiya kun 'kon ma ti'di cine/ mo tani a'di midi diki shi/ uni is mo be. Uni mini dhu me'd buni apo/ uni gun 'ba'thkin mo, dhali uni minu waç mo be.

Yesus Shinkunu Bway Momis mo

¹⁹Dhali yan'ko'd wakan Tapa Yesus 'ko'di a'di torki gwo e uni mo tani a'di bu'thkunu mo bway momis mo dhali di'd mo mmoça'b ka bim poros ma Arungimis mo. ²⁰Dhali uni iikin mo mmoçi gwo mo eya ris mo 'baar mo dhali Tapa diki'd mo mmonyakka tu'c mii ki uni mo dhali mmo'da/ki uni gwo kun çina uni sho'k mo ki jamas mii kun bathkunu mo be. Amen

Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma LUUKA mo

Gwo jin Yedhuwa Thawupiius Sho'k mo

¹ Haali/ me'd 'kwani ka ris kun bu'thki gwo mo mmutol gwo 'kup mo ka bath 'pen mo, gwo jin thimkunu mo e bwam ana mo, ² jasi me'd uni kun cikunu ana mo ki uni gwansan 'peni ka mun'kup mo kun ta iman/ o gwo ki e mo dhali imanmii gwo mo tani ³ a'di toshka/ ki a'di 'boro'd gom aha/ si'da/ mo mmobatha aris to gwansan ki 'dishe/ mo haali/ goma cim gunn isa gush mo mmo'kwar uni ka rotham po/ mo gom /e mo /e jin tana Thawupiius jin ta jim 'borga/ mo ⁴ ki /e mini mish gwonj gana/ mo gom gwo gi to gwansan kun torkunu /e mo be.

Mondho'th ma Yohaana jin Mii'da Mii ki Yi'de/ Torkunu Ntwa/a/ mo

⁵ Dhali ka tee ma Hirodus jin ta'da malik gi Pa Yahuudiyya mo tani agasiisa kamu/ diki'd mo jin yuku gway ka Sakariyya mo. A'di ta'da awak 'peni 'kwani ma Abiyya mo. Dhali a'di ta'd gi ashim piti 'peni i'bwaa/ ma Haruun mo dhali gway ma yim yuku ka Ilisabaat mo be. ⁶ Dhali uni su/ mmontal 'de/ mo tani ta kunj kar/ e mo ibwambor ma Arumgimis mo mmomii gwonkan jin 'kwarkunu 'baar mo dhali a'di jin ona gwonkan gi Tapa mo ki dar gi miiwak mo be. ⁷ Hili uni dar ga 'ci mo haali/ Ilisabaat a'di ta'da burum mo dhali uni su/ cakin ki yil mo be.

⁸ Dhali ki a'di di'd mo mmomiiya tu'c ma gasiis ibwambor ma Arumgimis mo ka wak piti 'kon atu'c mo tani ⁹ isi me'd mii ma gasiis mo tani to bitki'da po/ a'di mo, to jin bitu mo jin mina a'di cic e gu'b gi mondheleladhelel gi Tapa mo dhali duka 'bicajwahaar mo be. ¹⁰ Dhali awaambuhany 'kwani 'baar mo 'kokina pije/ mo mmo'tho mo ka tente/ jin dukuwa 'bicajwahaar mo be. ¹¹ Dhali aman'doyu gwo gi Tapa piki a'di i is mo mmodosh ki 'bana bim poros ma gwata/ jin dukuwa 'bicajwahaar mo. ¹² Dhala Sakariyya mur ma du mo mmoparkina a'di a'di e mo dhali monko/ is bitki'da po/ a'di mo be. ¹³ Hili aman'doyu gwo ki o a'di gwo mo ki: Dhalki is ki ko/ mo ma, Sakariyya, haala 'thom pini cikunu mo be dhali ashim pini ka Ilisabaat midi dho'th /e ya/in mo dhali gway piti mina /e iyuk ka Yohaana mo be.

¹⁴ Dhali /e mina bwa 'kuny mo dhali 'bor bwa mo be,

dhali 'kwani ka ris mina bwa 'kuny mo gom mondho'th piti mo be.

¹⁵ Haali/ a'di midi eka/ ek mo mbwambori Tapa mo,

dhali a'di midi diki pi yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo walla tompinum 'bi'thga/ mo,

dhali a'di minu 'tu'd mo ki Shi/in Dheleladhelel mo.

me'd jin dikina a'di 'peni bwanj kum mo be.

¹⁶ Dhali a'di midi tu'k iya/ ma Israyiil ka ris mo e Tapa Arumgimis buni mo be,

¹⁷ dhali a'di midi ya mbwambori a'di ki shi/ in mo dhali gi mom'bi'th ma Iliyya mo,

mmutuka du gi icom ki uci mo,

dhali uni gun ushi gwo ha e mo e moyuk gi uni gun miin ka kar/e mo,

mmothoson 'kwani is mo gom Tapa mo, 'kwani kun thosonkunu mo be.

¹⁸ Dhala Sakariyya thokki'da man'doyu gwo gwo mo ki: Yan miga/ mish kata mo? Haali/ aha/ si'da/ tana wathin dhan mo dhali ashim pem si'da/ a'di ca'd ki yil mo be. ¹⁹ Dhali aman'doyu gwo ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Jibra/ iil, a'di jin doshki'd e buj'kus ma Arumgimis mo, dhali aha/ hashkunu mo mmo'ci / e gwo mo dhali mmokal /e gwom 'boro'd yansan mo.

²⁰ Dhali hili mo mo ma, /e mini ta a'diye/ mo dhali mo gwo o mo ntaga tee ki to gwansan minu pu'd mo haali/ /e diki gam gwom pem is mo, a'di jin minu thim ki mom buni mo be.

²¹ Dhali 'kwani 'kokin mo mmo'gora Sakariyya mo dhali uni merkin mo mmotayina a'di adiite/ mo e gu'b gi mondheleladhelel mo be. ²² Dhali ki a'di yayi'd ka pije/ mo tani a'di diki mish 'twa/ walki uni mo dhali uni nyithkin ki a'di parki tonjanj e mo e gu'b gi mondheleladhelel mo, dhali a'di ki mii jamaas mii mmotor uni mo dhali a'di di'd ka 'diye/ mo naskina/. ²³ Dhali ki mo ma cim piti jin miikina a'diya tu'c 'baarki'd mo tani a'di dokki bway pam piti mo be.

²⁴ Dhali 'ko'da tee gwansan mo tani ashim piti ka Ilisabaat bwaaki'd mo dhali ka ppe 'kona 'kupi mudhe'd mo tani ayim bagki is piti mo mmo/o gwo mo ki: ²⁵ Tapa a'di mii'd kan e aha/ mo ka tee jin hila a'di apo/ aha/ mo mmokal mowak pem jin waku aha/ e bwaman 'kwani mo.

Mondho'th ma Yesus Torkunu Ntwa/a/ mo

²⁶ Dhali ka ppe 'kona 'kupi pe'de/ mo tani aman'doyu gwo jin ta'da Jibra/ iil mo a'di hashkunu mo 'peni Arumgimis mo e 'penkuman bampa/ gi Pany Jalil mo jin yuku gway ka Naasira mo be, ²⁷ eny nyaranj gana/ jin karkunu mo gom wathi/ jin yuku gway ka Yuusup mo 'peni gu'b ma Dawuu'd mo, dhali nyaranj gana/ yan yuku gway ka Mariyam mo be. ²⁸ Dhali a'di pu'dki'da yim mo dhali o gwo mo ki: Hayy, ayy, /en 'de/ jin gamkina 'the mo. Tapa a'di di'd e /e mo be. ²⁹ Hili a'di yim mur ma du kagahara mo, gom gwo yan jin okunu mo, dhali kulum

a'di e bwam piti mo gom monthe me'd yan midi ta atinta mo. ³⁰ Dhali aman'doyu gwo ki o a'di yim gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, Mariyam, haali/ /e gamkina 'the 'peni Arumgimis mo be. ³¹ Dhali hili mo mo ma. /e mini bwaa e bwam pini mo dhali dho'th ya/in mo dhali /e mini yer a'di gway ka Yesus mo be.

³² Dhali a'di midi ek mo dhali minu yuk ki Ya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo.

Dhali Tapa Arumgimis midi ci a'di akursi ma ababam piti ka Dawuu'd mo be.

³³ Dhali a'di midi ta tapa apo/ gu'b ma Yakuub ki sule/ mo,

dhali bampam piti midi di kan ki dar gi 'pemen mo be.

³⁴ Dhali aMariyam tho'ki'da aman'doyu gwo gwo mo ki: Yan minu mish mii kata mo ki aha/ mola wathij gwa'th kan mo? ³⁵ Dhali aman'doyu gwo tho'ki'da yim gwo mo ki: Shi/in Dheleladhelel midi yayu/ apo/ /e mo, dhali mom'bi'th gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo midi 'kam /e ka la mo be.

Wakan a'ci jin minu dho'th mo tani a'di minu yuk ki jin kogu mo,

a'di jin ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

³⁶ Dhali hili mo mo ma, abas pini ka Ilisabaat si'da/ bwaaki'da 'ci ki yil jin can ma yim mo, dhali yansan ta'da ppe 'kupi pe'de/ mo ka yim jin yuku gway ka yima burum mo be. ³⁷ Haali/ ka Arumgimis mo tani to piyi'd jin molu mii mo be. ³⁸ Dhala Mariyam o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ tana cin'kina/ nyara/ gi Tapa mo. Dhalki a'di miinu mo gom aha/ mo isi ki gwom pini mo. Dhali aman'doyu gwo yaki'd mo 'pena yim mo be.

Mariyam But'ki'd, Uni ka Ilisabaat mo

³⁹ Dhali ka tee gwansan mo tani aMariyam cuki mis mo dhali ya mo ki jahanne/ mo e bampa/ gi pa'j 'kuwosh mo e 'pen'kuman bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo.

⁴⁰ Dhali ayim cikki gu'b ma Sakariyya mo dhali theka Ilisabaat me'd mo be. ⁴¹ Dhali ka Ilisabaat cikki monthe me'd ma Mariyam mo tani a'ci peki'd mo e bwa ma yim mo be. Dhali Ilisabaat 'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo be, ⁴² dhali ayim 'terki cuuwa/ mo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Mom'bor mii gom /e e bwaman up mo dhali mom'bor mii gom maman gi bwam pini mo!

⁴³ Dhali a'di yan cikunu aha/ mo gomata mo? ka ta'da gi Tapam pem midi 'taki yayu/ i aha/ mo? ⁴⁴ Haali/ hili mo mo ma. Ki 'twa/ jin thekina /e aha/ me'd mo pu'dki'd e bwany'cem pem mo tani a'ci peki'd mo e bwam pem mo gom mo'j'kuny bwa mo be. ⁴⁵ Dhali mom'bor mii goma yim, a'di jin gamki gwo is mo ki a'di minu thim mo, a'di jin okunuwa yim mo 'peni Tapa mo.

Gway ma Mariyam jin Ma'ya A'diya Marj mo

⁴⁶ Dhala Mariyam o gwo mo ki:

Akashiram pem ekki Tapa mo,

⁴⁷ dhali shi/in pem 'kunykina bwa mo eya Arumgimis jin ta'da Amanwo'th pem mo,

⁴⁸ haali/ a'di ki hil monyca'b piti jin hatha nyarany cin'kinam piti 'ko'd mo.

Haali/ hili mo mo ma. 'Peni shwane/ mo tani aris 'kwani ma nyakum yil mo mini yuk aha/ gway ki a'di jin 'boru mii mo be.

⁴⁹ Haali/ a'di jin ta gi mom'bi'th mo tani miiki'da dhan to jin ekki'd e aha/ mo, dhali gway piti kogu mo be.

⁵⁰ Dhali momiimiim piti di'd apo/ uni gwansan kun ko/ a'di mo,

'peni uni gun tana nyakum yil ka nyakum yil mo be.

⁵¹ A'di tor 'bi'th piti ka bim piti mo be.

A'di kwa/ki uni gun dhu is ki ca mo e gwalal buni kun kuluma uni eya dum buni mo be.

⁵² A'di ki thul uni gun ta gi 'bi'th ka 'cesh mo 'pena kursin tapam buni mo.

Dhali a'di ki dhu uni gwansan ki ca mo kun hatha 'ko 'ko'd mo be.

⁵³ A'di ki 'tu'd uni gun 'kosha te/ mo ki tom 'boron mo,

dhali uni kun ta pa ki pa mo tani dhukina a'di 'pen bwa 'te/ mo be.

⁵⁴ A'di wo'thki cin'kinam piti ka Israyiil mo, mmoka momiimiim piti e mo be,

⁵⁵ me'd gwo jin okina a'di ibabam bana mo be,

eya Ibrahiim dhali iya/m piti ki sule/ mo.

⁵⁶ Dhala Mariyam ca'bki'd mo nyakki a'di me'da ppe 'kupi kwara mo dhali do'g pam piti ka nyan'ko'd mo be.

Mo jin Dhodhuwa Yohaana jin Mii'da Mii ki Yi'de/ mo

⁵⁷ Dhali mo pu'dki'd mo goma Ilisabaat mmoho'th mo be dhali a'di ki dhodha 'ci jin ta ya/ mo. ⁵⁸ Dhali imannya'k 'kom piti dhala bas piti cikki gwo ki Tapa tor'ki dhan miim piti e a'di yim mo dhali uni 'kunykina bwa mo nyakka yim mo be. ⁵⁹ Dhali ka cim 'koni pekwaro mo tani uni pu'dkin mo mmo'ci'tha/ 'ciya munyjal yis mo, dhali uni mini 'taki yer a'di gway ka Sakariyya 'ko'di gway gi com mo, ⁶⁰ hili kum piti o gwo mo ki: Yisa wakana. A'di minu yuk gway ka Yohaana mo be. ⁶¹ Dhali uni o a'di yim gwo mo ki: Abas pini'g kamu/ yisa yuku ki gway gi wakan mo be. ⁶² Dhali uni ci a'di jamas mii mo gom com mo mmo/o ki a'di minu yuk kata mo? ⁶³ Dhali a'di dot'ki uni cwam ba'd is mo jin gwaju ka 'din'kilan dham mo mmo'kwar to mo dhali a'di 'kwarki'd ki: Gway piti ka Yohaana mo be. Dhali uni 'baar mo merkin mo be. ⁶⁴ Dhali ki jahanne/ 'twam piti ka'dki'd mo dhala le'd piti

'cukki'd mo dhali a'di oki gwo mo mmo'borā Arungimis bwa i is mo be. ⁶⁵ Dhali monko/ is pu'dki'd apowa ris imannyak 'kom buni mo. Dhali aris to gwansan 'kokunu mo mmo/ o ki lala'th mo e bampa/ 'baar mo gi pan 'kuwosh gi Pa Yahuudiyya mo be. ⁶⁶ Dhali aris uni kun cikki uni mo tani dhuki uni eya dum buni mo dhali o gwo mo ki: A'ci yan midi ta ata mo? Haali/ me'd gi Tapa di'd e a'di mo be.

Gwo ma Sakariyya jin Ona A'di Is mo

⁶⁷ Dhali ababam piti ka Sakariyya 'tu'dkunu mo ki Shi/ in Dheleladhelel mo dhali o gwo is mo mmo/o ki:

⁶⁸ Mom'bor mii e Tapa Arungimis gi 'Kwani ma Israyiil mo,

haali/ a'di yayi'd mo mmobut mo dhali mmowan 'kwanim piti 'ba/ mo be.

⁶⁹ Dhali a'di ki 'de'k ce gi mowoth gom ana mo,

e gu'b gi cinjinam piti ka Dawuu'd mo.

⁷⁰ Me'd gwo jin okina a'di ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo kun kogu mo 'peni kadhama/ mo,

⁷¹ ki ana minu woth mo 'peni 'kup bana mo, dhali 'peni me'd ga ris uni gun shi/i ana i e mo,

⁷² mmo'baar momiimiim piti gun onu is mo gom ibabam bana mo,

dhali mmoka gwom piti e jin gamu me'd jin kogu mo.

⁷³ Gwo yan jin ona a'di is jin thula a'di ababam bana ka Ibrahim me'da po/ mo,

⁷⁴ mmoçi ana mony'cuk mo 'peni me'd gi uni gun ta 'kup ki ana mo,

ki ana mina mii a'di to mo ki dar gi monko/ is mo be,

⁷⁵ e mo gi ko/uwa ko/ mo dhali e mo ma kar/ e mo ibwambori a'di mo ka cimi 'baar mo gi mon'koki/em bana mo.

⁷⁶ Dhali /e jin tana 'ci mo, /e minu yuk ka mançi gwo ma Arungimis jin Cayaa/ e ki Ca mo,

haali/ /e mini ya ibwambori Tapa mo dhali thoson a'di bway mo be,

⁷⁷ mmoçi mo jin mishu mowoth bana mo e 'kwanim piti mo,

dhali e modhal miinthus buni 'pen mo be.

⁷⁸ Ka du gi momiimii ma Arungimis bana mo,

ka tee mini kush mo mo apo/ ana 'peni momis mo,

⁷⁹ mmoçi monkush e uni gwansan gun 'kokin mo e mondhurumi'd mo dhali eya la gi mowu mo,

mmoshu sho'k bana bway mo e bway gi monku'th is mo be.

⁸⁰ Dhali a'ci ca'd mo dhali a'di 'bitha is mo e shi/in mo dhali a'di diki'd e mombwaasho

mo ntaga tee jin toru a'di eya tente/ e 'Kwani ma Israyiil mo be.

2

Mondho'th ma Yesus mo be

¹ Dhali ka cim gwansan tani gwonkan hashu mo 'pena Ughustus Kaysar ki aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo minu mii 'kwar gway buni mo. ² A'di ta mo gi 'kwaru gway jin twa/a/ jin miikunu ka Kiriniyuus ta'da mudhiir gi Pan Suriyya mo be. ³ Dhali uni 'baar mo iiki bway pu buninj gana/ mo ki she/ ki she/ mo mmo'kwar gway buni mo be. ⁴ Dhala Yuusup yaki'd mo si'da/ 'peni Pany Jaliil mo. A'di yaki'd mo 'peni Pa Naasira em Bampa/ Yahuudiyya mo em Pan Dawuu'd jin yuku ka Beetlaham si'da/ haali/ a'di ta 'kwani gi gu'b ma Dawuu'd mo dhali awak ma Dawuu'd mo be. ⁵ A'di yaki'd mo mmo'kwar gway ki is piti mo uni ka Mariyam jin ta a'di jin onu a'di ki bu'th mo, dhali a'di si'da/ cana bwa mo be. ⁶ Dhali ki uni 'kokin mo imun mo tani acim pu'dki'd mo jin mina a'di dho'th mo. ⁷ Dhali ayim dho'thki'da bwa nyaram piti jin ta ya/ mo. Dhali a'di ki 'tam a'di is ki burrinye/ dhali 'thi a'di eya kak bip mo haali/ mo piyi'd gom uni e gu'b yilkina/ mo be.

Imanhil Ka'bal dhali Iman'doyu Gwo mo

⁸ Dhali e bampa/ yansan ki mon'thiny mo tani imanhil ka'bal 'kona pije/ mmohil ka'bal buni mo be. ⁹ Dhala man'doyu gwo gi Tapa piki uni i is mo dhali monyca gi Tapa 'twaki mo mo e isi uni mo dhali uni ko/kina ko/ is kagahara mo be. ¹⁰ Dhala man'doyu gwo ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, haali/ aha/ guyyina um gwom 'boro'd dhali gwo mmo'bor um bwa kagahara mo jin midi di goma ris 'kwani 'baar mo. ¹¹ Haali/ ka tee yansan mo tani Amanwoth jin ta Tapa Kristhos a'di dho'thkunu mo gom um e Pan Dawuu'd mo be. ¹² Dhali ki jamas mii yan mo tani a'di mina uni nyith a'di mo be. Um mini gama na/ 'tamkunu is ki burrinye/ mo dhali mmo/isha kak bip mo be. ¹³ Dhali ise/ iman'doyu gwon tiya ka ris ris 'peni momis nyakki 'ko ka man'doyu gwo mo be. Uni manjana Arungimis mo dhali o gwo mo ki:

¹⁴ Monyca ma Arungimis isi momis mo, dhali monku'th is e mony'cesh e bwan 'kwani gun 'bora a'di bwa i is mo.

¹⁵ Dhali ki iman'doyu gwo dokkin mo 'peni uni imomis ka nyan'ko'd mo tani imanhil ka'bal o gwo ka rem 'kup ki: Dhalki ana iina mo shwane/ e Pam Beetlaham dhali par to yan e jin yayi'd jin tora Tapa ana mo. ¹⁶ Dhali uni iikin mo ise/ tani gamkina Mariyam dhala Yuusup dhali ara na/ mmo/isha kak bip mo be. ¹⁷ Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni tori gwo jin cikkina

uni mo goma 'ci yan mo be. ¹⁸ Dhala ris 'kwani gun cikki a'di mo tani meren ki gwo gwansan gun ona imanhil ka'bal uni mo be. ¹⁹ Hila Mariyam a'di di'd mo mmodhu gwo gwansan mo mmokulum uni eya dum piti mo be. ²⁰ Dhali imanhil ka'bal dokkin ka nyan'ko'd mo mmokara Arungimis ki ca mo, dhali manji a'di mo goma ris to gun cikkina uni mo dhali kun mishkina uni mo me'd ji gi onu uni mo be.

Mo jin Cinuwa Yesus ka Arungimis e Gu'b gi Mondheleladhelel mo

²¹ Dhali ki mo thimi'd mo ka cim pekwarra mo tani ki a'di 'ci'khunuwa munyal yis piti mo tani a'di yerkuu gway ka Yesus mo, gway jin cikin ma man'doyu gwo mo ntwa/a/ ki a'di 'kokunu mo mmobwaa mo e bwa mo be.

²² Dhali ki mo pu'dki'd mo gom mondhelel is buni mo isi ki gwoŋkan ma Musa jin cinu mo tani uni suski a'di mo e Pa Urushaliim mo mmo'ci a'di ki Tapa mo ²³ (me'd gwo jin 'kwarkunu mo e gwoŋkan gi Tapa jin cinu mo ki: Aris unij gwa'ha ka 'dete/ 'dete/ kun ka'dki bwan dho'th mo tani uni minu yuk gway ki uni kun dhelelin mo gom Tapa mo.)

²⁴ Dhali uni suski a'di mo si'da/ mmomii to mmo'ci'ha/ basa 'cesh mo isi me'd gwo jin okina gwoŋkan gi Tapa jin cinu mo ki bimbir gurko/ su/ walla gurko/ kun hapani su/ mo be. ²⁵ Dhali wathi/ diki'd mo e Pa Urushaliim jin yuku gway ka Simaan dhali wathi/ yan ta a'din kar/e mo dhali ta a'din gayiin mo a'di jin c'orki momalas gi 'Kwani ma Israyiil mo dhali Shi/ in Dheleladhelel diki'da po/ a'di mo be. ²⁶ Dhali a'di torunu a'di eya tente/ mo ki Shi/ in Dheleladhelel mo ki a'di midi 'taki diki wu mo ntwa/a/ ki a'di diki par Tapa jin ta'da Kristhos e mo be.

²⁷ Dhali a'di shi/inkunu mo ki Shi/in mo tani a'di pu'dki'd mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali ki com dhali kum suskina 'ci jin ta'da Yesus mo tani mmomii a'di me'd isi mii gi gwoŋkan jin cinu mo tani ²⁸ a'di bu'th a'di mo 'ko'da bim piti mo dhali 'bora Arungimis bwa i is mo dhali o gwo mo ki:

²⁹ Tapa, dhalki cinjinam pini ya'd mo ki mon'ku'th is mo ma, isi ki gwom pini mo,

³⁰ haali/ em pem parki bway gi mowoth pini e mo

³¹ a'di jin thosonkina / e mo e bun'kus gi 'kwani 'baar mo,

³² mon'kush yan mmo'cee eya tente/ gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo

dhali gom monyca gom 'Kwanim pini ma Israyiil mo.

³³ Dhali com dhali kum uni merkin mo gom gwo yan jin okina a'di gom a'di mo.

³⁴ Dhala Simaan 'bor uni mii mo dhali owa Mariyam jin ta kum gwo mo ki:

Hili mo mo ma, a'ci yan karkunu mo gom ku gi ta'kkin mo dhali mmocu 'Kwani ma Israyiil ka ris mo,

dhali gom jama's caan jin okunu gwo mo apo/ a'di mo tani

³⁵ (dhali gandala turga/ midi suka kashiram pini mo si'da/)

ki gwo kun kulumu ka ris eya du mo minu tor eya tente/ mo.

³⁶ Dhali ayima 'bomij kamu/ diki'd mo jin ta'da Hanna mo. A'di ta 'bwa/ ma Panu/ iil mo 'pena wak ma Ashiir mo. Ayim a'di caki'd ki yil kagahara mo dhali a'di ca'bki'd mo nyakka ka'ham piti mo ki yil pesu/ mo 'peni yil jin dina a'di ki nyaran' gana/ mo ³⁷ dhala yim wun ma ka'ham piti mo dhali a'di di'd kan ntagi yil issi* donjon i'ce'dka donjon apo/ mo be. Dhala yim diki ya mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmolu'ja lu'j mo ki mon'ga/ to mo dhali mmo'tho mo ki mon'thiny mo dhali ki mon-tee ilu/ mo be. ³⁸ Dhali ki mo warki'd mo ka tente/ yan mo tani ayim pu'dki'd mo dhali 'bora Arungimis bwa i is mo dhali mmo/ o gwo mo gom a'di gom uni 'baar mo kun 'kokin mo mmohil gom mowan 'ba/ gi Pa Urushaliim mo.

Mondok jin Doka Uni ka Nyan'ko'd e Pa Naasira mo

³⁹ Dhali ki uni 'baarkina ris to mii mo me'd isi ki gwoŋkan gi Tapa jin cinu mo tani uni dokkin ka nyan'ko'd mo e Pany Jaliil mo e 'pen'kuman bampam bunij gana/ mo e Pa Naasira mo. ⁴⁰ Dhali a'ci ca'd mo dhali 'bidhu is mo dhali 'tu'du mo ki moyuk mo. Dhala 'the ma Arungimis ca'bki'da po/ a'di mo be.

Yesus jin Ta Ari Washan Diki'd e Gu'b gi Mondheleladhelel mo be.

⁴¹ Dhali com dhali kum uni iikin isa yempa/ e Pa Urushaliim mo ki yil mo gom Mompe'kupanyolos mo be. ⁴² Dhali ki a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni iikin mo me'd isi mii jin miinu mo be.

⁴³ Dhali ki Mompe'kupanyolos 'baarki'd mo tani me'd jin dokkina uni bway pa mo tani a'Yesus jin ta'da 'ci a'di ca'bki'd mo n'ko'di uni mo e Pa Urushaliim mo. Com dhali kum 'koki mish a'di mo, ⁴⁴ hili uni toshkin ki a'di midi di i bwan' 'kwani mo tani uni iikin ka tee iyyan mo dhali uni n'apki a'di mo e bwan' 'kwani ma bas buni mo dhali 'kwani kun misha uni mo. ⁴⁵ Dhali ki uni 'koki gam a'di mo tani uni dokkin ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo dhali n'ap a'di mo. ⁴⁶ 'Ko'da cim kwara mo tani uni gamki a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'ca'b mo

* 2:37 arba wa tamaniin

e bwam imant^{or} gwo mo mmocik^{gwo} 'peni uni mo dhali mmodot^{uni} gin gwondot^{mo}.
⁴⁷ Dhali aris uni kun cik^{a'di} mo tani uni merkin mo gom a'di mo mmomisha a'di gwo 'ban mo dhali gwonthok^{piti} mo be.
⁴⁸ Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni merkin mo dhali ata'dam piti ki o a'di gwo mo ki: Ya/um, atinta miina /e aman wakan mo? Hili mo mo ma. Babam pini dhali aha/, aman n^{ap}kina /e ki mo/an an is mo be.
⁴⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta n^{ap}kina um aha/ mo? A/^kona um ki mish mo mowa ki aha/ mina mii di e gu'b ma Babam pem mo? ⁵⁰ Dhali uni mol gwom piti 'ban jin ona a'di uni mo be.
⁵¹ Dhali a'di ya'd ka lungu'b nyakki uni mo dhali pu'd mo e Pa Naasira mo dhali a'di haki gwom buni e mo, dhali ata'dam piti a'di kulumki'da ris to gwansan eya dum piti mo be.

⁵² Dhala Yesu maru moyuk is mo dhali a'di 'tuntilkina bu^{ng}war is mo dhali ki yil mo, dhali ka 'the ma Arumgimis mo dhali ki jin^{gwo} 'kwani mo be.

3

Gwo jin Cin ma Yohaana jin Ta'da Manmiyya Mii ki Yi'de/ mo

¹ Dhali ki yil ta'da k^{ar}pa'c mo tani jin takin ma Thibariyuus Kaysar amalik mo tani Punthi Bilaatus ta'da mudhiir gi Pa Yahuudiyya mo dhala Hirodus ta'da ra/iis rub gi Pany Jaliil mo dhala akam piti ka Pilibbus jin ta'da ra/iis rub gi Pa Ithuriyya mo dhala aTara^kuniit^{is} mo dhali Lisaniyuus ta'da ra/iis rub gi Pa Abiliyya mo be.
² Dhali ki mo jin tan ma Hannaan dhala Kayaapa igasiis kun can mo tani Gwo ma Arumgimis pu'dki'd mo eya Yohaana mo a'di jin ta ya/ ma Sakariyya em bwaasho mo be.
³ Dhali a'di ya'd mo e mo 'baar mo ka kukul is mo e Pa Uurdun mo mmoci gwo gom mo jin minu miya mii ki yi'de/ mo dhali mmorica du is mo gom gwo gi miinthus jin minu gwam 'kwani mo.
⁴ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo e bwan^g gwo ma Ishaya jin ta'da manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

'Twa/ gi jan tal^{de}/ mmocuu gwo em bwaasho ki:

Thosoni bway gi Tapa mo ma, kari bway piti ka k^{ar}/e mo.

⁵ Aris embul wosh mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani minu 'tu'd mo

dhali aris wosh turga/ ka 'dete/ 'dete/ mo dhali aris wosh minu dhu ki gwa'di 'baar mo,

dhali bwaya kolga/ minu dhu ka k^{ar}/e mo, dhali bway kun k^okora^ko^kor mo tani mini 'tičila/ 'tičil mo be,

⁶ dhali aris bu^{ng}war isi 'baar mo mini par bway mowoth^g ma Arumgimis e mo be.

⁷ Dhali a'di o gwo wakan si'da/ eya waambuhany 'kwani mo kun pu'dkin mo e mo jin minu miya mii ki yi'de/ ki a'di mo ki: Um ucin tasha/ mo. Kaja rum um ki gwo mo mmoso mo 'pena nyor jin midi pu'du/ mo?
⁸ Dhodhi maman gana/ mo ma, kun mini ha me'd ki mo jin rijuwa du is mo dhali dhalku/ ki tel gwo 'pen mo mmo/o e is bum ki: Aman tana ga Ibrahiim jin ta'da babam bam mo, haali/ aha/ t^ora um gwo mo ka: Arumgimis mishi wosh gwansan war mo ki uci goma Ibrahiim mo.
⁹ Me'd gi shwane/ athurmany a'di 'thikunu mo hila/ eya birman cwa mo, ka ris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ wakan kun 'koki dho'th mamana 'borga/ mo tani minu jep ka 'cesh mo dhali minu ta'k mo e o'd mo be.

¹⁰ Dhala waambuhany 'kwani dotki a'di gwo mo ki: Haali/ a'di wakan mo tani aman mina miya tinta mo?
¹¹ Dhali a'di thokki uni gwo mo ki: A'di jin ta gi burriyinen 'thami su/ mo tani dhalki a'di k^{wa}/ a'di bwa mo ki a'di jin dara'd mo. Dhali a'di jin ta'd gi tonte/ mo tani dhalki a'di mii'd wakan si'da/ mo ma.
¹² Dhali imantera thulpa/ si'da/ pu'dkin mo e mo jin miinuwa mii ki yi'de/ mo ki uni minu mii mo be dhali uni o a'di gwo mo ki: Mant^{or} gwo, aman mina miya tinta mo?
¹³ Dhali a'di ki thok^{uni} gwo mo ki: Dhalku/ to ki ter mmo'ce'da po/ mo dok/e, jasi a'di jin torkunu um mo.
¹⁴ Dhali i/askar si'da/ dotki a'di gwo mo si'da/ ki: Aman mina miya tinta mo? Dhali a'di ki thok^{uni} gwo mo ki: Dhalku/ to ki dil 'peni jan kamun 'de/ ki mombujur mo walla ki gwonthus jin 'ce'du 'te/ apo/ mo dhali kapi mo ma ki to kun gama um ki ji miina um to mo.

¹⁵ Me'd jin 'kokina 'kwani mo mmocora cor mo dhali aris 'kwani dotki gwo mo eya dum buni mo isi gwo goma Yohaana mo wakki/ a'di wari ita'da Kristhos mo.
¹⁶ Yohaana thokki uni 'baar mo gwo mo ki: Aha/ miikina um ki yi'de/ mo tani hili a'di jin ca'd ki aha/ ki can gana/ mo midi yayu/ mo be. Dhali wačkana ppam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmocuk^{uni} mo. A'di midi mii um ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki o'd mo be.
¹⁷ Dhali ton 'dash ton^g kar shem piti di'd mme'd mo mmodhelel ja'dam piti mo dhali mmodol emen is mo e themes piti mo hila 'pi'b mina a'di ci'th ki o'd jin moli us mo be.

¹⁸ Wakan a'di malaski'da malas ka ris mo mmoci gwom 'boro'd ki 'kwani mo be.
¹⁹ Hila Hirodus jin ta'da ra/iis rub mo tani a'di jin nyo/kina a'di ki gwo mo goma Hirodiyya, ash ma kam piti mo, dhali goma ris tonthus kun miikin ma Hirodus mo si'da/
²⁰ mmomarkina a'di uni isi 'baar mo tani a'di ki kara Yohaana sijin mo be.

Mo jin Miinuwa Yesu ki Yi'de/ mo

²¹ Dhali ka ris 'kwani 'baar mo 'kokin mo mmomii ki yi'de/ mo tani dhala Yesus si'da/ ki a'di miikunu ki yi'de/ mo tani dhali di'd mmo'tho mo tani momis ka'dki'd mo be ²² dhali Shi/ in Dheleladhelel thulki'di a'di mo mmobu'th jamas gi bungwar mo mmowa e ki gurko/ mo, dhali 'twa/ yayi'd 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: /e ta Ya/ m pem jin enka/ mo. Ki /e mo tani aha/ 'bora bwa mo be.

Mo jin Beledhu Gwo mo goma Yesus mo be

²³ Dhala Yesus ki a'di telki mii ma tu'c piti 'pen mo tani a'di 'kona yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo. Mmotana a'di ya/ ma Yuusup mo (me'd jin toshu kan mo) jin ta ya/ ma Hali mo ²⁴ dhali jin ta ya/ ma Matthaat mo dhali jin ta ya/ ma Lawi mo dhali jin ta ya/ ma Melki mo dhali jin ta ya/ ma Yanna mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup mo, ²⁵ dhali jin ta ya/ ma Mattaathiya mo dhali jin ta ya/ ma Aamuus mo dhali jin ta ya/ ma Nahuum mo dhali jin ta ya/ ma Hasli mo dhali jin ta ya/ ma Najjaay mo, ²⁶ dhali jin ta ya/ ma Ma/ aath mo dhali jin ta ya/ ma Mattaathiya mo dhali jin ta ya/ ma Shim/i mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa mo, ²⁷ dhali jin ta ya/ ma Yuhanna mo dhali jin ta ya/ ma Risa mo, dhali jin ta ya/ ma Sarubbaabil mo dhali jin ta ya/ ma Sha/al'ti/ iil mo dhali jin ta ya/ ma Niri mo, ²⁸ dhali jin ta ya/ ma Melki mo dhali jin ta ya/ ma Addi mo dhali jin ta ya/ ma Gusam mo dhali jin ta ya/ ma Elmudaam mo dhali jin ta ya/ ma Iir mo, ²⁹ dhali jin ta ya/ ma Yuusi mo dhali jin ta ya/ ma Eli/ aasar mo dhali jin ta ya/ ma Yuriim mo dhali jin ta ya/ ma Matthaat mo dhali jin ta ya/ ma Lawi mo, ³⁰ dhali jin ta ya/ ma Shim/uun mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup mo dhali jin ta ya/ ma Yunaan mo dhali jin ta ya/ ma Eliyagiim mo, ³¹ dhali jin ta ya/ ma Malaya mo dhali jin ta ya/ ma Menaan mo dhali jin ta ya/ ma Mattatha mo dhali jin ta ya/ ma Nathaan mo dhali jin ta ya/ ma Dawuu'd mo, ³² dhali jin ta ya/ ma Yassa mo dhali jin ta ya/ ma Ubuid mo dhali jin ta ya/ ma Bu/as mo dhali jin ta ya/ ma Salmuun mo dhali jin ta ya/ ma Nahshuun mo, ³³ dhali jin ta ya/ ma Aminadaab mo dhali jin ta ya/ ma Araam mo dhali jin ta ya/ ma Hasruun mo dhali jin ta ya/ ma Paaris mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa mo, ³⁴ dhali jin ta ya/ ma Yakuub mo dhali jin ta ya/ ma Is/ hak mo dhali jin ta ya/ ma Ibrahim mo dhali jin ta ya/ ma Taarah mo dhali jin ta ya/ ma Nahur mo, ³⁵ dhali jin ta ya/ ma Saruuj mo dhali jin ta ya/ ma Ra/u mo dhali jin ta ya/ ma Paalaj mo dhali jin ta ya/ ma Aabir mo dhali jin ta ya/ ma Shaalah mo, ³⁶ dhali jin ta ya/ ma Giinaan mo dhali jin ta ya/ ma Arpakshaad

mo dhali jin ta ya/ ma Saam mo dhali jin ta ya/ ma Nuuh mo dhali jin ta ya/ ma Laamak mo, ³⁷ dhali jin ta ya/ ma Matushaalah mo dhali jin ta ya/ ma Aknuuk mo dhali jin ta ya/ ma Yaarid mo dhali jin ta ya/ ma Mahlal/iil mo dhali jin ta ya/ ma Giinaan mo, ³⁸ dhali jin ta ya/ ma Anuush mo dhali jin ta ya/ ma Shi't mo dhali jin ta ya/ ma Aadam mo dhali jin ta ya/ ma Arumgimis mo be.

4

Mo gi Paluwa Yesus mo

¹ Dhala Yesus 'tu'dkunu mo ki Shi/ in Dheleladhelel mo dhali dokki'd ka nyan'ko'd mo 'peni Yi'derj Kumma/ Uurdun mo dhali a'di ura Shi/ in mo ka pije/ mo. ² Dhali a'di diki'd em bwaasho ka cim ma issu/ mo dhali palkina tapa ma ruma 'cesh mo be. Dhali a'di diki shwa torj kamu/ mo eya cim gwansan mo. Dhali ka cim 'baarkin mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. ³ Dhali tapa ma ruma 'cesh ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ / e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani kani wosh yansan gwo mo ma, mmowar ki maa mo. ⁴ Dhala Yesus thok a'di gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki: Wathi/ midi diki ca'b mo ki e mo gom jasi tonte/ 'te/ mo. ⁵ Dhali tapa ma ruma 'cesh ki sus a'di ki mis mo dhali tor a'di aris 'penkuman bampa/ gi mony'cesh mo, ki e 'kamu'thki'd mo hila/ mo tani ⁶ dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: E /e mo tani aha/ mina ci /e aris moshirr gwansani 'baar mo dhali monycam buni mo. Haali/ uni cikunu aha/ mo dhali aha/ cikina uni gwansan kun oyaa/ bwa mo be. ⁷ Wakki/ / e mini luuj aha/ kan mo tani uni 'baar mo mini ta kum pini mo be. ⁸ Dhala Yesus thok a'di gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo be ki:

/E mini luuj Tapa Arumgimis pini mo,
dhali a'di a'di 'de/ mo tani a'di imina /e mmii to mo be.

⁹ Dhali a'di ki sus a'di mo e Pa Urushaliim mo dhali a'di ki kar a'di e 'kupan gu'b gi mondheleladhelel mo dhali o a'di gwo mo ki: Wakki/ / e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani bi'ti is pini ka 'cesh mo ma 'peni mahan mo, ¹⁰ haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

A'di midi hash iman'doyu gwom piti mo
mmo'kan gwo gom /e mo dhali mmoji /e mo,

¹¹ dhali,

E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo,
isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki torosh apo/
wosh mo be.

¹² Dhala Yesus thokki a'di gwo mo ki: A'di okunu mo ki: /e mini dhalku/ ki pal Tapa Arumgimis pini mo. ¹³ Dhali ki tapa ma ruma 'cesh 'baarki mompal piti mo tani a'di yaki'd mo 'peni a'di mo ntagi embula 'borga/ mo be.

Yesus Telki Mii ma Tu'c Piti 'Pen mo

¹⁴ Dhala Yesus dokki'd mo ka nyan'ko'd ki mom'bi'th gi Shi/in mo e Pany Jaliil mo dhali gwo gom a'di yaki'd ki lala'th mo eya ris bampa/'baar mo kun 'kon ki jin'kam mo be. ¹⁵ Dhali a'di torki gwo mo e gu'b gi montul is buni mo dhali a'di karkin ma ris 'kwani 'baar ki ca mo.

Yesus A'di Wak'kunu mo e Pa Naasira mo

¹⁶ Dhali a'di pu'dki'd mo e Pa Naasira mo e mo jin thipkunu a'di mo. Dhali a'di yaki'd mo e gu'b jin tulu is mo, me'd miim piti jin miikina a'di mo, ka cim ma pesu/ mo. Dhali a'di doshki'd ki mis mo dhali den gwo e mo. ¹⁷ Dhali a'di cikunu awarka/ gi gwo ma manci gwo ma Arungimis kadhamo/ jin ta'da Ishaya mo. A'di ka'dki'da warka/ mo dhali gam mo jin 'kwarkunu gwo nycine/ mo ki:

¹⁸ Shi/in gi Tapa a'di diki'da po/ aha/ mo, haali/ a'di 'koshki aha/ is ki monyca mo mmoci gwom 'boro'd mo gom uni gun hatha'ko'd mo.

A'di hashki aha/ mo mmobah eya tente/ mo mo jin 'cuku uni gwansan kun tana habuus mo,

dhali mmoka'd uni e mo uni gun tana ja'da/ mo mmomish mo,

dhali mmodhu uni gwansan ki 'kus mo, uni gun 'cwarkunu mo be,

¹⁹ mmobah eya tente/ yil jin kwanyu mo gom Tapa mo.

²⁰ Dhali a'di mu'thki'da warka/ mo dhali ci a'di ka nyan'ko'd mo e a'di jin doshki'd mo mmomii to mo dhali a'di ca'bki'da 'cesh mo. Dhali aris e gi 'kwani kun 'kon e gu'b gi montul is mo tani dhorothkina po/ a'di mo be. ²¹ Dhali a'di telki gwo 'pen mo dhali mmo/o uni gwo mo ki: Shwane/ Gwo ma Arungimis yan jin 'kwarkunu mo tani a'di thimkunu mo e bwany'cem bum mo mmocik' mo be. ²² Dhali aris 'kwani 'baar mo o gwo ki 'bore/ gom a'di mo dhali mer mo gom gwo ma 'the kun pikin mo 'peni 'twam piti mo. Dhali uni o gwo mo ki: A'di diki ta Ya/ ma Yuusup mo 'taa? ²³ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ um mini thok aha/ gwo mo 'peni gwoj gwar ka 'bi'th/e ki: /e jin tana hakiim mo tani waçi is pini mo ma. Gwo jin ci'ka aman mo gom miim pini jin miikina /e mo e Pan Kapranahuum mo tani miyi a'di si'da/ mmahan mo e bampam pini'j gana/ mo ma. ²⁴ Dhali a'di thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: amanci gwo ma Arungimis kadhamo'j kamu/ yisa mishu bu'th mo e bampam piti'j gana/ mo. ²⁵ Dhali hili e gwon'j gana/ mo tani aha/ tora um gwo mo ki up ka ris kun wuna ikath'kokin mo ka ris e 'Kwani ma Israyiil mo ka tee ma Iliyya mo, ki momis dar ga sho'k mo ki yili kwara mo dhali ka ppe 'kupi

pe'de/ mo dhali adhan te/ pu'dki'd mo apo/ mony'ceshi 'baar mo. ²⁶ Dhali Iliyya yisa hashkunu mo e jan tal 'den kamu/ 'peni uni mo yisa, hili jasi e a'di jin di'd e Pan Sarpa mo e Bampa/ gi Pan Saydaa/ mo eya 'bom jin wun ma kath' mo be. ²⁷ Dhali e mun mo tani 'kwani 'kon ka ris kun 'kosha monthus mo e 'Kwani ma Israyiil mo ka tee jin tan ma Aliisha amanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo dhali jan 'den kamu/ 'peni uni yisa dhelelki'd mo yisa, hili jasa Nimaan gi Pan Suriyya mo be. ²⁸ Dhali ki uni cikki gwo yansan mo tani aris 'kwani gi gu'b gi montul isi 'baar mo 'tu'dkunu mo ka nyor mo be. ²⁹ Dhali uni cuki mis mo dhali kar a'di 'pen ka pije/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo dhali sus a'di mo eya liman 'twa/ wosh e mo jin nyan'kunu 'penkuman pam buni mo, ki uni mini 'taki bel a'di ka 'cesh ka lung'u' mo be. ³⁰ Hili mmoyakina a'di ki yampe mo e bwam uni mo tani a'di yaki'd mo.

Wathi/ jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo

³¹ Dhali a'di pu'dki'd ka lung'u' mo e Pan Kapranahuum mo e 'penkuman pa gi Pany Jaliil mo. Dhali a'di ciki uni gwo mo ka cima pesu/ mo be. ³² Dhali uni merkin gom gwony cim piti jin cina a'di ki moshirr mo be. ³³ Dhali e gu'b montul isi mun mo tani wathi/ diki'd jin ta'd ga rum thus jin nyo/ o'd mo. Dhali a'di cuu gwo ka dhan 'twa/ jin caaca ki: ³⁴ Ahh. /e mini mii aman kata, Yesus gi Pa Naasira? /e pu'dkin mo mmo'ce'd am sho'k mo 'taa? Aha/ misha ki /e tana aja. /e ta jin 'de/ ma Arungimis jin kogu mo. ³⁵ Hila Yesus kucurki a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ca'bi ki shwam mo, dhali piyi mo ma 'peni a'di mo. Dhali ka rum thus jin nyo/o'd bi'ki a'di a'cesh mo e bwam uni mo tani a'di piki'd ka pije/ mo 'peni bwam a'di mo. A'di diki mii to shiyi'da kamu/ gom a'di mo. ³⁶ Dhali aris uni 'baar mo merkin mo dhali dot gwo ka rem 'kup mo ki: Gwo yan ta'da atinta mo? Haali/ ki moshirr mo dhali ki mom'bi'th mo tani a'di kanki'da rum thus kun nyo/on gwo mo dhali uni iikin ka pije/ mo be. ³⁷ Dhali gwo gom a'di yaki'd ka pije/ eya ris mo 'baar mo e bampa/ kun 'kon ki jin 'kam mo be.

Mo jin Waç ma Yesus Amar ma Simaan jin Ta'da 'Bomi mo

³⁸ Dhali a'di cuki mis mo dhali dhal gu'b gi montul is 'pen mo dhali ciç mo e gu'b ma Simaan mo. Dhali amar ma Simaan a'di 'ba'thki'd ki is jin 'batha'ba'th mo dhali uni n'apki a'di goma yim mo be. ³⁹ Dhali a'di doshki'd e 'kup ma yim mo dhali kucur 'ba'th ki gwo mo, dhali 'ba'th dhalki'da yim 'pen mo. Dhali ki jahanne/ ayim cuki mis mo dhali miiki uni to mo be.

Mo jin Waç ma Yesus 'Kwani ka Ris Mom'pimpili/ mo

⁴⁰ Dhali ka tente/ yaki jis mo tani aris uni gwansan kun tan gi tiya kun 'bathan ki 'ba'th ki she/ ki she/ mo tani uni kalki uni mo e a'di mo dhali a'di karki me'd piti apowa ris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo dhali waç uni mo be. ⁴¹ Wakan si'da/ arum thus pikin ka pije/ mo 'peni bwam uni ka ris mo mmocuu gwo mo ki: / e ta Ya/ ma Arungimis mo. Dhali hili a'di kucurki uni ki gwo mo dhali a'di diki dhal uni bway mo mmowal 'twa/ mo haali/ uni mishkin ki a'di ta'da Kristhos mo be.

Yesus A'di Yaki'd mo Mmotan Bampa/ mo Mmoçi Gwo mo

⁴² Dhali ki mo ta montee mo tani a'di yaki'd mo dhali ya mo e mo jin dar ki 'kwani mo. Dhali 'kwani ñap a'di mo dhali pu'd mo e a'di mo dhali uni ki non a'di mmoya mo 'peni uni mo be. ⁴³ Hili a'di o uni gwo mo ki: Aha/ mina mii çi gwom 'boro'd gom Bampa/ ma Arungimis mo gom 'penkuman bampan tiya mo si'da/ haali/ aha/ hashkunu mo gom 'pemen yan mo be. ⁴⁴ Dhali a'di çiki gwo mo e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuudiyya mo be.

5

Mo gi Budhu Dhan To Yi'de/ ka Ris mo

¹ Ki 'kwani yap a'di ki is mo mmocik gwo ma Arungimis mo tani a'di doshki'd ki mis mo eya al yi'de/ gi Pa Jannisaarat mo. ² Dhali a'di parki'da kur yi'de/ e isu/ mo eya al mo. Hili imancesh to yi'de/ uni iikin ka pije/ mo 'peni uni mo dhali uni 'kokin mo mmolama 'thim buni mo be. ³ Dhali a'di seki'di bwam ma kur 'de/ mo a'di jin ta jim ma Simaan mo. A'di ki dot a'di mo mmokar a'di 'pen ka pije/ mo ari is 'pena gap mo. Dhali a'di ca'arki'da 'cesh mo dhali tor 'kwani gwo mo 'peni bwam ma kur mo be. ⁴ Dhali ki a'di daçki gwo tor mo tani a'di ki owa Simaan gwo mo ki: Shorka kur e moç'kulu'd mo ma dhali dhala 'thim pini me'd ka 'cesh mo mmobu'th to mo. ⁵ Dhala Simaan thok a'di gwo mo ki: Tapa, aman miikina tu'c ki mon'thiny ilu/ 'baar mo tani dhali am 'konaki bu'th toj kamu/ mo be. Dhali hili ki gwom pini mo tani aha/ mina dhala 'thi/ me'd ka 'cesh mo be. ⁶ Dhali ki uni miiki a'di yansan mo tani uni mushki to yi'de/ kun tana ris ka ris kagahara mo, dhali a'thim buni 'kokin mo mmodher bwa mo. ⁷ Dhali uni wukki uni e ki me'd mo uni gun miina tu'c eya kura kamu/ mo mmo/ iiyu/ mo dhali mmowo'th uni mo. Dhali uni pu'dkin mo dhali uni 'tu'dkina kuri su/ mo. Wakan akur murkina yi'de/ ilos mo be. ⁸ Hili ka Simaan Bu'terus parki a'di e mo tani a'di biçki'd e 'kupa'dupun ma Yesus mo mmo/

o gwo mo ki: Yaku/ mo 'peni aha/ mo ma haali/ aha/ tana wathi/ gi miinthus mo, ayy Tapa. ⁹ Haali/ a'di merki'd mo dhali aris uni gwahan kun nyak 'ko ki a'di mo mmobu'th to yi'de/ kun kalkina uni mo. ¹⁰ Dhali wakan si'da/ aYakuub diki'd mo dhala Yohaani mo uni gun ta iya/ ma Sabadi uni gun nyak to mii ka Simaan mo. Dhala Yesus ki owa Simaan gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. 'Peni shwane/ e mini ta amancesh 'kwani ki gwo mo be. ¹¹ Dhali ki uni kalkina kur buni ka pije/ mo eya 'cesh mo tani uni dhalkina ris tom buni 'peni 'baar mo dhali bath a'di nsho'k mo be.

Yesus A'di Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo

¹² Ki a'di diki'd mo e 'penkuman bampañ kamu/ mo tani wathin kamu/ diki'di mun jin tashkina monthus mo. Dhali ki a'di parki'da Yesus e mo tani a'di biçki bwam/ em piti a'cesh mo dhali ñap a'di ki gwo mo ki: Tapa, wakki/ / e ona bwa mo tani / e mishi aha/ dhelel mo be. ¹³ Dhali a'di he'thki me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo ma. Dhali ki jahanne/ monthus dhalki a'di 'pen mo be. ¹⁴ Dhali a'di kanki a'di gwo mo ki dhalku/ ki tor wathin 'dej kamu/ gwo mo. Hili yayi mo ma dhali tor is pini ka gasiis mo dhali çi to mo gom buñgar is pini jin dhelelki'd mo me'd gwoñkan jin kankin ma Musa mo haali/ a'di ta gwo jin nyo/ a 'kwani mo be. ¹⁵ Dhali hili gwo yaki'd mo kagahara ka pije/ ki lala'th isi gom a'di mo, dhali awaambuhany 'kwani ka ris tulki is mo mmocik gwo 'peni a'di mo dhali ki uni minu waç mo 'peni 'ba'th buni ki she/ ki she/ mo. ¹⁶ Hili a'di sere'thki'd bway bwaasho mo dhali 'tho mo be.

Yesus A'di Waçki Wathi/ jin Mutta/ Is Is mo

¹⁷ Dhali 'peni bwam ma cim 'de/ gwansan mo tani me'd jin çikina a'di gwo mo tani 'Kwani Parisiyiin 'kokin mo dhali iman'tor gwoñkan jin çinu mo 'kokin ki 'dishe/ mo, uni gun pu'dkin mo 'peni aris bampa/ 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo 'peni Pany Jaliil mo dhali 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni Pa Urushaliim mo dhali mom'bi'th gi Tapa diki'da po/ a'di mo mmowaça waç mo be. ¹⁸ Dhali hili mo mo ma, 'kwani 'kokin mo mmohan wathin kamu/ ka ci i e mo, a'di jin mutta/ is mo. Dhali uni ñapki bway mo mmokaal a'di bway bwan gu'b mo dhali mmo'thi a'di mbwambor ma Yesus mo tani ¹⁹ hili uni 'koki gam bway mo mmokaal a'di mo haali/ abuhany 'kwani caaca mo tani uni seki 'kuñgu'b mo dhali uni ki thul a'di ka 'cesh ka cim piti i e mo ki embul shu'd e 'kuñgu'b mo eya galany 'kwani mbwambor ma Yesus mo. ²⁰ Dhali ki a'di parki mongam

gwo is buni e mo tani a'di o uni gwo mo ki: Wathi/, miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be. ²¹ Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin telki gwo 'pen mo mmodot gwo mo ki: Wathi/ yan ta'da ja sa/ jin walki gwo sor kan mo? Kaja a'di mishi dhal 'kwani miinthus buni 'pen mo? Hili jasi Arungimis a'di 'de/ mo be. ²² Ka Yesus nyithki'd e gwondot buni mo tani a'di thokki uni gwo mo ki: Atinta idotkina um gwo eya dum bum kan mo? ²³ Mii jana i'ka'da mii mo, mmo/o gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo, walla mmo/o ki: Cuyi mis mo dhali ya ki sho'k mo? ²⁴ Hili ki um mini mish mo mo ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e mony'cesh mo mmogwam miinthus gi 'kwani mo be – a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Aha/ ona /e ki: Cuyi mis mo ma dhali 'deka cim pini dhali yayi bway pa mo. ²⁵ Dhali ki jahanne/ a'di cuki mis mo mbwambori uni mo dhali a'di ki bu'th a'di jin ishkina a'di 'ko'di cine/ mo dhali ya bway pa mo mmokara Arungimis ki ca mo be. ²⁶ Dhali momer bu'th uni 'baar mo dhali uni karkina Arungimis ki ca mo dhali uni 'tu'dkunu mo ki morjo/ is mo mmo/o gwo mo ki: Ana mishkina to gun daka uli is mo shwane/.

Yesus Yūkki'da Lawi mo

²⁷ 'Ko'di mii yansan mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo dhali para mantera thulpa/ e mo. Gway piti yuku ka Lawi mo. A'di ca'bkid mo e mo jin tera a'diya thulpa/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ m'pen mo ma. ²⁸ Dhali a'di dhalki'da aris tom piti 'peni 'baar mo dhali cu mis mo dhali bath a'di isho'k mo be.

²⁹ Dhali Lawi ki miya dhana yuk caaca gom a'di e gu'b piti mo be. Dhali a'di nyakki ca'b ki imantera thulpa/ ka ris mo dhali kun tiya si'da/ kun nyakki 'kowa tharabeesa nyakki uni mo be. ³⁰ Dhali 'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar tom buni miikina gumung apo/ imancik a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Atinta shwana /e to nyakki 'kwani gun ta imantera thulpa/ mo dhali nyakki 'kwani gun ta imanmii miinthus kan mo? ³¹ Dhala Yesus thokki uni gwo mo ki: Uni gwansan kun 'bora is mo tani uni mini mii 'koki mii ta ga hakiim mo, hili uni gwansan kun 'ba'thkin mo be. ³² Aha/ dinaki yayu/ mo mmoyuk 'kwani gun mii miinjar/e mo hili mmoyuk uni gun mii miinthus mo mmorica du is mo be.

Gwondot jin Dotu mo gom To jin Ga/umo

³³ Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Iman-cika Yohaani gwo uni ga/i to mo me'd ka ris mo dhali uni 'thokin mo dhali wakan miina imancik 'Kwani Parisiyiin gwo mo si'da/. Hili kum pini uni shwaki to mo dhali pi to mo. ³⁴ Dhala Yesus ki thok uni

gwo mo ki: Mina umi dhu yilkina/ kun yuku mo e momimash ga/ to mo ka yiha/ ki wathinya'a'b di'd e bwam uni mo 'taa? ³⁵ Atee midu pu'du/ mo ki wathinya'a'b susu mo ka pije/ 'peni mo mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to mo ka tee yansan mo be. ³⁶ A'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e si'da/ ki: Wathin 'denj kamu/ diki dher burrinyen this mo dhali 'dap a'di apo/ burrinyen dhamo/ mo. Wakki/ a'di mii'd kan mo tani a'di midu dher jin this bwa mo dhali sharkin burrinyen this midu diki gam me'd ki jin dhamo/ mo be. ³⁷ Dhali wathin 'denj kamu/ si'da/ diki kar yimana mura'th this apo/ yimana mura'th kucanja dhamo/ mo. Wakki/ a'di mii'd kan mo tani yimana mura'th this midu 'twaq kucanj i e mo dhali a'di midu gaca sho mo dhali kucanj minu 'ce'd sho'k mo be. ³⁸ Hili yimana mura'th this minu mii kar mo e kucanj this mo be. ³⁹ Dhali wathin kamu/ yisa di'da jin ona bwa mmopi yimana mura'th this mo 'ko'di a'di ki pi jin dhamo/ mo, haali/ a'di o gwo mo ki: Jin dhamo/ a'di 'bora'bor mo be.

6

Imancik Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be

¹ Ka cim ma pesu/ mo tani ki a'di yaki'd ki tur mo e bwam bunto mo tani imancik a'di gwo uni 'ce'dki to mo dhali uni ki 'ka emen pos bunyana tiya mo mmomu/ uni ki me'd buni mo. ² Hili 'Kwani Parisiyiina tiya o gwo mo ki: Atinta imiina um a'di jin nona gwonjan ma cim ma pesu/ kan mo? ³ Dhala Yesus thok uni gwo mo ki: 'Kona um ki denj gwo ma Dawuu'd e mo 'taa? Ki a'di 'kosha te/ mo tani a'di dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani ⁴ a'di cikki gu'b ma Arungimis mo dhali bu'th maa gi bun'kus ma Arungimis mo dhali shwa a'di mo, a'di jin diki ta gwonjan gom maa gom 'kwanin tiya mo hili jasi gom igasiis uni ishwa a'di uni 'cena mo be. Dhali a'di ki ci uni gwansan gun nyakki 'ko ki a'di mo be. ⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani a'di ta Tapa ka cim ma pesu/ mo be.

Wathi/ jin Kutha Me'd Gun'kuru/ mo be

⁶ Dhali ka cim ma pesu' kamu/ mo tani ki a'di cikki gu'b gi montul is buni mo tani dhali tor gwo mo tani wathin kamu/ diki'd mmun jin kutha me'da bim poros piti gun'kuru/ mo. ⁷ Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin timki a'di mo mmopar e mo wakki/ a'di midu waca wac ka cim ma pesu/ mo. Wakan ki uni mini 'taki gam bway mo mmo'ce'd a'di gwo apo/ mo be. ⁸ Hili a'di mishki gwom buni kun kuluma uni ibwa mo dhali a'di ki o wathi/ jin kutha me'd gun'kuru/ gwo mo ki: Yayu/ mo ma, dhali doshi imahan mo. Dhali a'di cu mis

mo dhali dosh mmattaan mo be. ⁹ Dhali Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ dota um gwo mo, a'di diki ta gwonkan ka cim ma pesu/ mmomii miim 'boro'd mo 'taa? walla mmomii tonthus mo? walla mmowotaha/ wothi kar ki e mo? walla mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo? ¹⁰ Dhali a'di 'karki uni 'baar mo ki e mo dhali o a'di gwo mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali a'di miiki a'di mo wakan dhali me'd piti 'borki'd mo be. ¹¹ Hili uni 'tu'dkunu mo ka cinthar mo dhali uni o gwo ka rem 'kup gom to jin mina uni 'taki miiya Yesus mo be.

Yesus Kwanyki Unij 'Kume'd i'ce'dka Su/ mo

¹² Dhali ka tee gwansan mo tani a'di yaki'd mo e moj'kuwosh mo dhali 'tho mo. Dhali ki mon'thinyi 'baar mo tani a'di rashki 'tho mo eya Arumgimis mo be. ¹³ Dhali ki mo ta montee mo tani a'di yukki imancik a'di gwo mo dhali kwany uni 'peni bwam uninj 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni gun yukkina a'di gway ki uni gun dhunu ki she/ mo: ¹⁴ Simaan jin yuka a'di gway ka Buterus mo, dhala Andaraawus jin ta'da kam piti mo, dhala Yakuub mo dhala Yohaana mo dhala Pilibbus mo dhala Bartulamaawus mo ¹⁵ dhala Matta mo dhala Tuuma mo dhala Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo, dhala Simaan a'di jin yuku gway ka El Ghayuur mo, ¹⁶ dhala Yahuusa jin ta ya/ ma Yakuub mo dhala Yahuusa Iskariyuuti mo a'di jin warki'd ka man'cih a'di is ki gwo mo be.

Yesus Miiki Dhan To jin Caaca goma Waambuhany 'Kwani mo

¹⁷ Dhali a'di thulki'd ka lungu'b mo nyakki uni mo dhali dosh e momba'da'd mo nyakka waambuhany 'kwani kun cik a'di gwo mo dhali abuhany 'kwani ka ris caaca 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali Pa Urushaliim mo dhali bampa/ kun 'kon e yana gap gi Pan Sur mo dhali e Pan Saydaa/ mo. Uni pu'dkin mo mmocik gwo 'peni a'di mo ki uni minu waç mo 'peni 'ba'th kun 'koshki uni mo be. ¹⁸ Dhali uni gwansan kun 'kokunu mo mmoto'c bwa ka rum thus kun nyo/on mo tani uni waçkunu mo be. ¹⁹ Dhali awaambuhany 'kwani napki a'di mo mmota a'di is ki me'd mo haali/ mom'bi'th yaki'd mo 'peni a'di mo dhali a'di waçki uni 'baar mo be.

Mom'bor Mii dhala Wayyi mo

²⁰ Dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo apo/ imancik a'di gwo mo dhali o gwo mo ki:

Mom'bor mii gom um gun hatha'ko'd mo haali/ 'penkuman bampam bum jin tana um mo tani a'di ta ji ma Arumgimis mo be.

²¹ Mom'bor mii gom um gun 'kosha te/ shwane/ mo haali/ um minu kap mo be.

Mom'bor mii gom um gun gwokin mo shwane/ haali/ um mini pe'th mo be.

²² Mom'bor mii gom um ki 'kwani shi/i um i e mo dhali ki uni mini kwa'th um mo dhali waç um mo dhali ta'k gway bum mo me'd tonthus gom gway gi Ya/ gi 'Kwani mo.

²³ 'Kunyi bwa mo ma ka tee caan mo dhali iyyi i mis mo gom bwam 'borga/ mo haali/ hili mo mo ma, adhan tom bum kun ish kumma/ mo tani uni 'kon mo e momis mo be, haali/ wakan miikina ibabam buni mo gom imanci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo be.

²⁴ Hili wayyi e um mo kun ta pa ki pa mo haali/ um bu'thki momalas bum mo.

²⁵ Wayyi e um kun 'tu'du/ mo shwane/ haali/ um mina te/ i'kosh mo.

Wayyi e um mo kun pe'thkin mo shwane/ haali/ um mini ko mo ki kony jabu'th mo mmomiya cinthar mo.

²⁶ Wayyi e um mo, ka ris 'kwani 'baar mo mini o gwom 'boro'd gom um mo haali/ wakan miikina ibabam buni mo si'da/ gom imanci gwonthus mo be.

Mo/en gom Uni gun Ta 'Kup mo

²⁷ Hili aha/ ona um gwo mo um gun cik gwo mo ki: Eni uni gwansan kun ta 'kup ki um mo ma. Miiyi ki 'bore/ gom uni gwansan kun shi/i um i e mo. ²⁸ 'Bori uni gwansan mii mo ma kun jee um mo. 'Thoyi gom uni gwansan kun sorki um mo ma. ²⁹ E a'di jin dori /e mo e 'peshe/ mo tani tu'kki a'di 'peshej kamu/ si'da/ mo, dhali 'peni a'di jin gu /e burrinyem po/ mo tani dhalku/ ki non a'di ki burrinyem bwaman si'da/ mo. ³⁰ Cika ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ to mo ma kun dotki to 'peni /e mo dhali 'peni a'di jin kalki tom pini mo tani dhalku/ ki dot uni ka nyan'ko'd mo dok/e. ³¹ Dhali me'd jin ona bwa um mo jin mina 'kwani mii to ki 'bore/ gom um mo tani, miyi a'di wakan si'da/ mo ma gom uni mo.

³² Wakki/ um eni uni gwansan kun eni um mo tani um minu o gwo marj kata mo 'te/? Haali/ me'd uni gwansan kun miiki miinthus mo tani uni enki uni gwansan kun enki uni mo be. ³³ Dhali wakki/ um miin ki 'bore/ gom uni gwansan kun mii ki 'bore/ gom um mo tani um minu o gwo marj kata mo 'te/? Haali/ me'd imanmii miinthus mo uni mii a'di jin nyakka'd kam mo be. ³⁴ Dhali wakki/ um wan to e ki 'kwani gwansan mo tani 'peni uni kun tana uma 'tej kape/ mo mmobu'th to mo tani um minu o gwo marj kata mo 'te/? Me'd imanmii miinthus mo uni wanki to e ki imanmii miinthus mo tani uni ki bu'th a'di jin nyaka she/ kan dok/e mo. ³⁵ Hili eni uni gwansan kun ta 'kup ki um mo ma dhali miyi ki 'bore/ gom uni mo

dhali wani to e mo mmo'koki cor torj kamu/ mmodoku/ um ka nyan'ko'd mo, dhali tom bum kun ish kumma/ mini eka/ ek mo dhali um mini ta iya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo, haali/ a'di mii'd ki mo/en gom uni gwansan kun dar ga nnyca/ mo dhali kun tara ham 'kus ka ham 'kus mo. ³⁶ Wari ki imanmiimii mo ma, me'da Babam bum a'di ta'da manmiimii mo be.

Mmodwall kun Tiya Gwo mo

³⁷ Dhalku/ ki cinjitha cinji'th mo ma dhali um minu 'koki cinji'th si'da/ mo. Dhalka wak ki wak mo ma dhali um minu 'koki wak mo be. Dhalki markin 'kwani 'pen mo ma dhali um minu dhal markin 'pen mo be. ³⁸ Ciyi to mo ma dhali a'di minu ci um mo be, tombar tom 'boro'd jin shomu is mo tani uni shekemkini montal 'de/ mo mmo'tu'd mo mmogaça 'cesh mo dhali uni minu dhu 'ko'da 'dupun bum mo. Haali/ to jin bara um mmoçi mo mani tani ta tom bum kun baru um ka nyan'ko'd mo be.

³⁹ A'di si'da/ ki tor uni gwo ki gwom 'bi'th/ e mo mmo/ o gwo mo ki: Mina wathiny ja'da/ mish sus wathiny ja'da/ mo 'taa? Mina uni su/ 'koki ta'k mo e bwany jis mo 'taa? ⁴⁰ Amanciğ gwo yisa ica'd ka mantor a'di gwo mo yisa hili aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ ki uni bu'thki gwontori 'baar mo tani uni mina e wa ka mantor uni gwo mo be. ⁴¹ Atinta ihilkina /e businyan to i e ma kam pini mo, ihili /e diki hil aka'dum jin di'd e em piniñ gana/ mo? ⁴² Walla atinta imina /e i/owa kan gwo mo ki: Akam pema, dhalki aha/ guna /e businyan to caan jin di /e i e mo? ki /e ki is pini diki hila ka'dum caan jin di /e i em piniñ gana/ mo. /e he'k e yan, /e mini mii buka ka'dum 'peni em piniñ gana/ ntwa/a/ mo dhali yan'ko'd /e mini mish hil mo mo ki 'bore/, mmoğu businyan to caan jin di'da kam pini i e mo be.

Aris Cwa Uni Mishu ki Maman Buni mo be

⁴³ Haali/ cwam 'boro'da kamu/ yisa di'da jin dhothi maman kun shi/ashi/ mo, walla wakan si'da/ cwa shigga/ mol maman dho'th kun 'kunya'kuny mo be. ⁴⁴ Haali/ aris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo uni mishu ki maman bunin gana/ mo. Haali/ mamana pu/ 'konuki ho mo 'pena 'de/ mo walla amura'th si'da/ 'konuki ho mo 'pena buyy mo be. ⁴⁵ Wathim 'boro'd jin ish to kumma/ jin 'boro'd eya dum piti mo tani wagaski tom 'boro'd mo dhali wathin thus jin isha tonthus kumma/ mo eya du mo tani a'di wagaski tonthus mo, haali/ 'peni mo jin isha to ka enthus eya du mo tani 'twa/ a'di iciki gwo ka pije/ mo be.

Monja'b jin Ka'bu Isu/ mo be

⁴⁶ Atinta yuğa um aha/ ki Tapa, Tapa mo? dhali 'koki mii to gun torka/ um mo? ⁴⁷ Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun iiyini aha/ mo dhali cik gwom pem mo dhali mii uni mo tani aha/ mina tor um gwo a'di jin wana e kicise/ mo be. ⁴⁸ A'di wana e ki wathi/ jin nyançi gu'b mo, a'di ki cwany jis mo dhali a'di ki kar monka'b apo/ wosh mo dhali ka dhana gannu/ yi'de/ cuki mis mo tani dhali ki yi'de/ gacki'da po/ gu'b mo tani dhali a'di mol a'di yiğin is mo haali/ a'di nyançunu ki nyan gana/ mo be. ⁴⁹ Hili a'di jin cik gwo mo dhali diki mii uni mo tani a'di wana e ki wathi/ jin nyan gu'ba 'cesh 'te/ ki dar gi monka'b mo dhali ki yi'de/ gacki'd mo tani dhali ki jahanne/ a'di bitki'd mo dhali dhana barr caan jin shinu is mo e gu'b caan mo tani caaca mo be.

7

Cinjina/ ma Mancil ma Askar Iss 'Kwanim Pa Imudhe'd jin Waçkunu mo

¹ 'Ko'di a'di 'baarki'da ris gwom piti jin okina a'di mo e bwany'ceñ 'kwani kun cik gwo mo tani a'di cikki'd mo e Panj Kapranahuum mo. ² Dhala mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo a'di ta'd gi cinjina/ jin kara a'di ki jin ja/ mo tani a'di 'ba'thki'd mo dhali 'disha 'twa/ mmowu mo be. ³ Dhali ki a'di cikki gwo goma Yesus mo tani a'di hashki a'di 'kwanin gwanyjaka/ gi 'Kwani Yahu-uda/ mo mmodot a'di mo mmoyayu/ mo dhali mmowaç cinjinam piti mo be. ⁴ Dhali ki uni pu'dkina Yesus mo tani uni njaçi a'di mo mmodi'b a'di is ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: A'di ha me'd ki /e mini mii to yansan gom a'di mo be ⁵ haali/ a'di enki kal bana mo dhali a'di nyançi ana gu'b ki montul is bana mo be. ⁶ Dhala Yesus yaki'd mo nyakki uni mo. Ki a'di diki si'd pa is mo naskina/ tani amancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd hashki imugum piti e a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalku/ ki mur is pini mo ma haali/ aha/ tana ji gi ha me'd mo yisa jin mina /e yayu/ eya galgin gu'b pem mo. ⁷ Wakan aha/ dinaki tosh ki aha/ tana ji gi ha me'd mo mmoyayu/ i /e mo. Hili oyi gwo mo ma dhali dhalki cinjinam pem minu waç mo. ⁸ Haali/ aha/ tana wathi/ jin karkunu 'ko'd e moshirr mo dhali i/askar 'koni me'd pem mo dhali aha/ okina jan 'denj kamu/ gwo mo ki: Yaku/ mo ma tani, dhali a'di yaki'd mo be, dhali e jan kamu/ ki: Yayu/ mo ma tani, dhali a'di yaki'd mo be. Dhali e cinjinam pem mo tani ki: Miiyi to yansan mo ma tani, dhali a'di miiki a'di mo be. ⁹ Ka Yesus cikki gwo yansan mo tani a'di merki'd mo gom a'di mo dhali a'di ki tuka bor mo dhali owa waambuhany 'kwani gwo mo kun ba'thi a'di nsho'k mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki aha/ dinaki gam jan 'denj kamu/ e 'Kwani ma Israyiil jin ta'd gi mongam gwo is

jinn wakansan mo be. ¹⁰ Dhali uni gwansan kun hashkunu mo tani uni doŋki bway pa mo ka nyan'ko'd mo tani uni gamki cinjina/'borkina is mo be.

Yesus 'De'kki Ya/ ma 'Bom jin Wun ma Kathim Piti mo e Pa Nayiin mo

¹¹ Yan'ko'd ki 'dishe/ mo tani a'di yaki'd mo e 'penkuman bampa/ jin yuku ka Naayiin mo dhali nyaŋki imanciŋ a'di gwo mo dhali awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo nyaŋki ii ki a'di mo be. ¹² Ki a'di 'dishki 'twanjala gonj 'penkuman bampa/ is mo tani hili mo mo ma, wathin kamu/ jin wuki'd mo a'di kalkunu ka piŋe/ mo a'di ta jasi ya/ tal 'denj gana/ jin di'di kum mo dhala yim a'di wun ma kaŋh mo. Dhali adhana buhany 'kwani caaca mo 'peni 'penkuman bampa/ nyaŋki 'ko ka yim mo be. ¹³ Dhali ki Tapa parki'da yim e mo tani a'di hilki'da hil ka 'thime/ apowa yim mo dhali owa yim gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma. ¹⁴ Dhali a'di pu'dki'd mo dhali ta aciny jwa is ki me'd mo dhali uni gun hankina ci mo tani doshkin naskina/ mo. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wathin dhuru'c, aha/ ona/ e gwo mo ki: Cuyi mis mo ma.

¹⁵ Dhali wathi/ jin wuki'd mo tani ca'bki'd ki mis mo be dhali a'di telki gwo 'pen mo mmowal 'twa/ mo. Dhali a'di ki ci a'di ki kum mo be. ¹⁶ Dhali moŋko/ is bu'th uni 'baar mo dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Adhana manci gwo ma Arumgimis a'di cukunu mo e bwam ana mo! Dhali, Arumgimis a'di buŋki'd e 'kwanim piti mo be! ¹⁷ Dhali gwo yansan gom a'di mo tani a'di yaki'd ki lala'th mo e bampa/ gi 'Kwani Yahuudiyya 'baar mo dhali eya ris bampa/ kun 'kon ka kukul is mo be.

Imanhashu mo 'Pena Yohaana mo jin Ta'da Manmiya Mii ki Yi'de/ mo

¹⁸ Dhali imanciŋa Yohaana gwo uni torŋki a'di gwo mo goma ris to gwansan mo be. ¹⁹ Dhala Yohaana yuŋki imanciŋ gwom piti isu/ mo mmohash uni mo e Tapa mo mmo/ o gwo mo ki: A/e ta a'di jin mido yayu/ mo 'taa? Walla aman mina hil jan kamu/ mo? ²⁰ Dhali ki 'kwani pu'dkin mo e a'di mo tani uni o a'di gwo mo ki: Yohaana jin ta'da man-miyya mii ki yi'de/ mo tani a'di hashki am i/ e mo mmo/o gwo mo ki: A/e ta a'di jin mido pu'du/ mo 'taa? walla aman mina hil jan kamu/ mo? ²¹ Dhali e mo caan mo tani a'di waŋki 'kwani ka ris mo kun 'kosha 'ba'th mo dhali kun doru ki isa nyor mo dhali ka rum thus kun nyo/on mo dhali 'kwaniny ja'da/ ka ris woŋhina a'di mo mmomish mo mo be. ²² Dhali a'di ki thoŋ uni gwo mo ki: liku/ mo ma dhali tora Yohaana gwo mo gom to kun parkina um e mo dhali cik mo be ki 'kwani kun tana ja'da/ mo bu'thki momish

mom buni mo dhali 'kwani kun ta njwol mo tani iin ki sho'k mo dhali uni gun 'kosha monthus mo tani dhelelkunu is mo be dhali uni kun tana 'diye/ mo tani cikki gwo mo dhali uni gun wukin mo tani cukunu mis mo dhali uni kun hatha'ko'd mo tani tanki gwom 'boro'd jin cikunu uni mo be. ²³ Dhali mom'bor mii gom a'di jin diki gam to jin kol a'di mo e aha/ mo be.

²⁴ Ki 'kwani kun hash ma Yohaana iikin mo tani a'di telki gwo 'pen mo mmo/owa waambuhany 'kwani gwo mo isi gwo goma Yohaana mo ki: Atinta i/iikina um ka piŋe/ mo e mombwaasho mo mmohil mo? Apil jin yiŋinkina 'tham is mo 'taa? ²⁵ Atinta i/iikina um ka piŋe/ mo mmopar e mo? Wathi/ jin hithi burriŋye/ jin na'bula/ na'bul mo 'taa? Hili mo mo ma uni gwansan kun 'kokin mo mmohi'th burriŋyeny jaro/ jaro/ mo dhali mmo'ko 'kom 'penkapan mo tani uni 'kon mo e gu'b ma malik mo be. ²⁶ Atinta i/iikina um ka piŋe/ mo mmopar e mo? Amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo 'taa? Nye, aha/ tora um gwo mo dhali amanbola manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ e mo. ²⁷ A'di yansan ta a'di jin 'kwarkunu gwo mo ki:

Hili mo mo ma. Aha/ hashkina agum bway pem ntwa/a/ e jis/em pini mo, a'di jin mido thoson bway pini ntwa/a/ gom /e mo be.

²⁸ Aha/ tora um gwo mo ki: E bwaman uni gwansan kun dhodhu mo e bwam up mo tani jan tal 'denj kamu/ yisa di'da jin ca'd jin bolki'da Yohaana e mo hili isi ciki/ a'di jin pisi'd mo e Bampa/ ma Arumgimis mo tani a'di i/ekki'd ki a'di mo be. ²⁹ (Ki uni cikki gwo gwansan mo tani aris 'kwani 'baar mo dhali imantera thulpa/ karkina Arumgimis ki a'di jin ta jan kar/ e mo mmomiikunu uni ki yi'de/ mo ki mii yi'de/ jin miikin ma Yohaana mo be. ³⁰ Hili 'Kwani Parisiyyiin dhali iman-misha jo'd gwo mo tani uni ki puu gwo jin di'da Arumgimis mbwa mo gom is buni mo mmo'koki miyya mii ki yi'de/ ki a'di mo be.)

³¹ 'Kwani ma nyaŋum yil gwansan mo tani miga/ dhu uni ka par 'ban kata mo? Uni wana e kata mo? ³² Uni wana e ki uci gun 'kon mo e mo ma suug mo dhali yuka yuŋ ka rem 'kup mo ki:

Am pina athele/ gom um mo dhali um 'koki sa mo be.

Am gwona mo mmomiyya cinthar mo tani dhali um 'koki ko ki kony jwa mo.

³³ Haala Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ a'di pu'dki'd mo mmodiki shwa tont'e/ mo dhali mmodiki pi yimana mura'th jin ka/ u ki njah njah mo dhali um o gwo mo ki: A'di ta'd ga ruma 'cesh mo be. ³⁴ Ya/ gi 'Kwani a'di pu'dki'd mo dhali shwa to mo dhali pi to mo dhali um o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Amanshwana te/ anyor mo dhali aman'kosh ma su mo. A'di jin ta'da

mugu gi imantera thulpa/ mo dhali imanmii miinthus mo. ³⁵ Hili moyuk a'di karu ka kar/ e mo ki uci ma yimi 'baar mo be.

Yesus A'di Di'd e Gu'b gi wathim Parisi jin Yuku ka Simaan mo

³⁶ Wathi/ 'denj kamu/ 'peni 'Kwani Parisi yin a'di dotki a'di mo mmonyak to shwa ki a'di mo dhali a'di cikki gu'b gi Wathim Parisi mo dhali a'di ca'bki'da tharabeesa mo be. ³⁷ Dhali hili mo mo ma, a'boma kamu/ 'peni 'penj kuman bampa/ yan mo a'di ta'da manmii miinthus mo. Ka yim da/ arki gwo ki a'di ca'bki'da tharabeesa gi gu'b gi Wathim Parisi mo tani a'di guyi'd turaj gasaas jin ta gi kush jin din ma yina 'borga/ mo. ³⁸ Dhali a'di ki doshi bwampo/ a'di isho'k piti mo. A'di ki ko mo. A'di ki tel mii 'pen mo mmoli/ a'di sho'k ki jabu'th em piti mo dhali a'di ki shumut' uni ka mur 'kup ma yim mo dhali a'di ki pi sho'k piti 'twa/ mo dhali a'di ki 'kosh uni ka yina 'borga/ mo be. ³⁹ Dhali ki Wathim Parisi jin yukki a'di mo parki a'di e mo tani a'di o gwo e is piti mo ki: Wakki/ wathi/ yan ta'da amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo tani a'di mididi 'taki nyith mo mo ka 'bom yansan si'da/ ta'da 'bom jana mo jin taki a'di is is ki me'd mo haala yim ta'da manmii miinthus mo be. ⁴⁰ Dhala Yesus thokki gwo mo dhali o a'di gwo mo ki: Simaan, aha/ tana gi gwoj kamu/ mo mmo/o /e mo. Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Katinta mo Man'or Gwo mo? ⁴¹ Wathin 'denj kamu/ ta'd gi 'kwani su/ mo kun 'kon ma mure/ m'ba/ mo. Jan 'de/ din ma mure/ ma riyaal* iss 'kwanimpa ka karpaci 'ba/ mo dhali jamu/ ka riyaal† iss wathimpa mmota iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo. ⁴² Ki uni mol to ci ka nyan'ko'd mo tani a'di ki dhal uni su/ 'pen mo ka mure/ i'ba/ mo. Shwane/ jana 'peni bwam uni mididi en a'di ki nyanye/ mo? ⁴³ Simaan thok a'di gwo mo ki: Jan 'de/ jin toshka/ mo ki a'di jin dhalkunu amure/ 'pen mo ki nyanye/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: /e o gwo ki 'bore/ mo be. ⁴⁴ Yan'ko'd a'di ki tu'k 'kup ka 'bom mo dhali owa Simaan gwo mo ki: /e mishkina 'bom yansan mo 'taa? Aha/ cikki gu'b pini mo tani dhali /e diki ci aha/ yi'denj kamu/ mo ki sule/ mo gom sho'k pem mo. Hila yim a'di ki li/ aha/ sho'k pem ki jabu'th em piti mo dhali shumut' uni ka mur 'kup piti mo be. ⁴⁵ /e diki ci aha/ mompi 'twa/ ki sule/ mo. Hili 'pena tee ki aha/ pu'dkina mo tani ayim diki dak mo mmopi sho'k pem ki 'twa/ mo be. ⁴⁶ /e diki 'koshaa/ 'kup pem ka yin mo be. Hila yim a'di 'koshki aha/ sho'k pem ka yina 'borga/ mo be. ⁴⁷ Wakan aha/ torkina /e gwo mo ki miinthus ma yim kun takina ris mo tani uni dhalkunuwa yim

'pen mo haala yim enki'da en ki nyanye/ mo. Hili a'di jin dhalkunu miinthus 'pen ki gwa'de/ mo tani a'di enki'da en ki gwa'd gwa'd mo be. ⁴⁸ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be. ⁴⁹ Dhali yan'ko'd uni gwansan kun nyakki 'kowa tharabeesa nyakki a'di mo tani uni telki gwo 'pen mo mmo/o e bwam uni 'cena mo ki: Kaja yanne jin mishi dhal 'kwani miinthus buni 'pen mo? ⁵⁰ Dhali a'di ki owa 'bom gwo mo ki: Mon'gam gwo is pini a'di wothki /e mo be. Yaku/ ki mon'ku'th is mo ma.

8

Upa Tiya Bathkina Yesus Isho'k mo

¹ Yan'ko'd ki 'dishe/ mo tani a'di yaki'd mo eya ris 'penj kuman bampa/ 'baar mo dhali bampa/ si'da/ mmo'ci gwo mo dhali mmokal gwom 'boro'd gom Bampa/ ma Arumgimis mo. Dhali uni 'kume'd i'ce'dka su/ nyakki 'ko ki a'di mo. ² Dhali upa tiya si'da/ kun wothu/ 'pena rum thus kun nyo/on mo dhali 'peni 'ba'th kun 'koshi uni mo: Mariyam jin yuku gway ka Magdaliyya 'peni a'di jin urkunuwa rum thus kun nyo/on pesu/ ka piye/ mo. ³ Dhala Yuwanna jin ta ash ma Kusi jin ta'da mandhu to goma Hirodus mo dhala Susanna mo dhali unin tiya ka ris mo kun ci to 'peni tom buni kun mina uni mii ta mo.

Gwom 'Bi'th/e jin Onu goma Ka'bany To jin Yeku mo

⁴ Dhali ka waambuhany 'kwani pu'dkin mo mmontal 'de/ mo dhali 'kwani 'peni bampa/ gi bampa/ mo pu'dkin mo e a'di mo tani a'di ki tor uni gwo ki gwom 'bi'th/ e mo ki: ⁵ Amanye'ka ka'bany to a'di ya'd ka piye/ mo mmoyeka ka'bany tom piti mo. Dhali ki a'di yekki'd mo tani aka'banya tiya ta'kkini bway tur mo dhali uni yapkunu ki sho'k mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani loski uni mo be. ⁶ Dhali kun tiya bitkin mo e mowosh mo. Dhali ki uni can mo tani uni shi'bilin mo hila/ haali/ mo ta tor'kor gom uni mo be. ⁷ Dhali unin tiya bitkin mo e bwam ma 'de/ mo dhali a'de/ can mo nyakki uni mo tani dhali a'di ki koth' uni 'kup mo be. ⁸ Dhali kun tiya uni bitkina 'cesh kun 'bora'bor mo dhali uni can mo dhali dho'thkin ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo e emen gi cwalmana 'de/ mo. Ki a'di o gwo yansan mo tani a'di yukki'da yuk' mo ki: A'di jin ta'd gi bwany'ce mo mmocik' gwo mo tani dhalki a'di cik' gwo mo ma.

⁹ Dhali ki imanci'k a'di gwo dotki a'di gwo mo gom 'pemen gi gwom 'bi'th/e yan ta'da ta mo tani ¹⁰ a'di ki o uni gwo mo ki: E um mo tani um cikunu gwo mo mmomish gwo jin cinu ki jim bag mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo, hili gom unin tiya mo

* 7:41 (b) tultumiyya † 7:41 (c) talaatin

tani uni toru ki jim 'bi'th/ e mo, wakan ki uni gwansan kun mishi mo mo tani mini 'koki mish mo mo dhali uni kun cikki gwo mo tani uni mini 'koki mish gwo 'ban mo be. ¹¹ Gwom 'bi'th/ e a'di a'dihe/ mo be: Aka'bany to a'di ta gwo ma Arumgimis mo be. ¹² Dhali unin tiya kun bitkin mo e bway tur mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo. Yan'ko'd tapa ma ruma 'cesh pu'dki'd jin dhali 'do gwo 'pena dum buni mo ki uni mini 'koki gam gwo is mo dhali ki uni minu 'koki wo'th mo be. ¹³ Dhali unin tiya kun bitkin mo e mowosh mo tani uni ita uni gwansan, ki uni cikki gwo mo tani bu'th a'di ki bwanj 'kunu'd mo hila/. Hili uni gwansan idar ga birman mo. Uni gam gwo is mo ari'ceenne/ mo dhali ki mo pu'dki'd jin paluwa pal mo tani uni ta'kkin mo be. ¹⁴ Dhali gom uni gun bitkin mo e bwam ma 'de/ mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo hili ki uni iikin mo e bway buni mo tani uni kotha to gun noni 'twa/ mo dhali mo jin tanu pa gi pa mo dhali to kun se 'kwani ki 'pen mo e mo'j'ko mo, dhali maman buni 'koki is mo be. ¹⁵ Dhali gwo gom uni gun ta'kkin mo eya 'cesh kun 'bora'bor mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo mmodhu uni ki 'bore/ mo ka dun gana/ mo dhali ka dum 'borga/ mo dhali uni ki dho'th maman ki mo jin 'ku'cu/ bwa mo ki 'kari'th mo be.

Mo'jkush jin Kumu 'Kup ki To'j'kul Bwa mo

¹⁶ Wathi'j kamu/ diki ci'tha lamba/ mo mmokum a'di 'kup ki 'kwa mo walla mmokar a'di e bwanj 'kwariny ma ci mo, hili a'di ki kar a'di apo/ tirkina/ mo ki uni gwansan kun cikki gu'b mo tani mini par mo'jkush e mo be. ¹⁷ Haali/ to'j kamu/ yisa baguwa jin minu 'koki tor eya tente/ mo walla jin 'dapu 'kup mo jin minu 'koki mish mo dhali guyu/ ki mo'jkush mo. ¹⁸ Hil ki 'bore/ mo ma, gwo jin ci'ka um mo. Haali/ a'di jin ta'd gi to mo tani a'di minu ci ki nyanye/ mo dhali 'peni a'di jin dara'd mo tani to jin to'sha a'di jin tana a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be.

Ko'Yesus dhali Ikam Piti mo

¹⁹ Dhali yan'ko'd kum dhali ikam piti uni pu'dkin 'kup ki a'di mo dhali hili uni 'koki 'dish a'di is mo goma waambuhany 'kwani mo be. ²⁰ Dhali a'di to'kununu gwo mo ki: Kwan dhali ikam pini uni doshkina pije/ mo, ona bwa mo mmopar /e e mo be. ²¹ Hili a'di o uni gwo mo ki: Ata'dam pem dhali ikam pem ta uni gwansan kun cik' gwo ma Arumgimis mo dhali mii uni mo be.

Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo

²² Ka cima kamu/ mo tani a'di seki'da kur mo nyakki imancik a'di gwo mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana 'ci'tha/ gap ki 'bana kamu/ ma al mo ma. Wakan uni karkina kur 'pen mo be. ²³ Dhali me'd jin hashkina uni mo eya kur yi'de/ mo tani a'di ishki e mo. Dhala punthar 'tham pu'dki'd apo/ ma al yi'de/ mo dhali uni 'tu'dkina yi'de/ bwa kur mo dhali uni 'kokin mo e mo jin tagu wu mo be. ²⁴ Dhali uni iikin mo mmomer a'di e mo mmo/o a'di gwo mo ki: Tapa, Tapa, ana 'ce'du/ sho'k mo. Dhali a'di merki e mo dhali ku'cur 'tham ki gwo mo dhali yi'de/ jin bir bakal mo. Dhali uni dakkan mo dhali mo dosh ki biyuu mo be. ²⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Mane mo'ngam gwo is bum mane? Dhali uni ko/ki is mo be dhali uni merkin mo mmo/o gwo ka rem 'kup mo ki: Wathi/ yan ta'da ja sa/ haali/ a'di kanki 'tham gwo mo dhali yi'de/ mo, dhali uni ha gwom piti e mo be.

Wathi/ gi Panj Gadara jin Bu'thkin ma Ruma 'Cesh mo A'di Wa'cu/ mo

²⁶ Dhali uni merkin mo e bampa/ gi Panj Gadara mo a'di jin di'd ka par 'twa/ ki Pany Jaliil mo be. ²⁷ Dhali ki a'di thulki'd ka 'cesh mo tani wathi'j kamu/ 'peni 'penkuman bampa/ jin ta'd ga ruma 'cesh mo gamki a'di 'kup mo. Haali/ isa gush mo tani a'di diki hi'th burrinye'j kamu/ i/is mo dhali a'di diki ca'b e gu'b mo, hili a'di ca'bki'd mo e bwaman mo'jkupaje mo. ²⁸ Ki a'di parki'da Yesus e mo tani a'di cuu'd ki 'twa/ jin caaca mo dhali bita 'cesh mo mbwambori a'di mo dhali o gwo mo ki dhan 'twa/ jin caaca ki: / e mini mii aha/ katinta mo, Yesus jin ta Ya/ ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo? Aha/ 'thokina /e mo ki dhalku/ ki to'caaa/ 'kus mo. ²⁹ Haali/ a'di kanki'da rum thus jin nyo/ o'd gwo mo mmoya ka pije/ mo 'peni wathi/ mo. (Haali/ me'd ka ris a'di bu'thki a'di mo dhali a'di karkunu mo mmoji mo dhali a'di dekkunu ka jindhiir mo dhala mak'kiya mo, hili a'di 'ce'd'ki monde'k mo dhali a'di urkin ma ruma 'cesh ka pije/ mo e bwam ma si'b mo.) ³⁰ Yan'ko'd Yesus ki dot' a'di ki: Gway pini yuku kata mo? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Karis mo. Haali/ ama'dinya ruma 'cesh uni sekini a'di mo be. ³¹ Dhali uni 'thoki a'di mo mmodiki kan uni gwo mo mmo/ii mo e bwany jisa 'kulga/ mo. ³² Dhali hili ama'diny kuthar caaca shwani 'bambala wosh mo dhali uni 'tho a'di mo mmodhal uni bway mo mmose i uni gwansan mo be. Wakan a'di dhalki uni bway mo be. ³³ Dhali yan'ko'd aruma 'cesh iikin ka pije/ 'peni wathi/ mo dhali ci'c mo e bwam kuthar mo dhali ama'diny kuthar uni yakina n'waca/ mo ka lun'gu'b mo eya gapa al jin 'kula'kul mo mbwaman ma al mo dhali uni loskunu mo be.

³⁴ Ki imanhil kuthar parki a'di jin mikunu e mo tani uni son mo dhali tor a'di e 'penjkuman bampa/ mo dhali e pa 'baar mo. ³⁵ Dhali yan'ko'd 'kwani iikin ka pije/ mo mmopar to jin miiki'd e mo dhali uni pu'dkina Yesus mo dhali uni ki gam wathi/ 'peni a'di jin pikin ma ruma 'cesh ka pije/ mo mmoça'b e sho'k ma Yesus mo mmodi ki burrinye/ i is mo dhali mmoça'b ka dum 'boro'd mo dhali uni 'kokin mo mmoço/ is mo be. ³⁶ Dhali uni gwansan kun parki a'di e mo tani torki uni gwo mo gom a'di jin bu'thkin ma ruma 'cesh mo tani a'di waçkunu mo be. ³⁷ Dhali yan'ko'd aris 'kwani kun 'kona bampa/ ki jin 'kam mo e Pañ Gadara mo tani uni dotki a'di mo mmoya mo 'peni uni mo haali/ uni butha moñko/ is jin caaca kagahara mo. Wakan a'di seki'd mo e bwam ma kur mo dhali doç ka nyar'ko'd mo be. ³⁸ Wathi/ jin yakin ma aruma 'cesh ka pije/ mo 'peni cine/ mo tani dotki a'di mo mmo'taki nyak ya ki a'di mo. Hili a'di hashki a'di mo mmo/o gwo mo ki: ³⁹ Dokku/ bway pam pini mo ma dhali tora ris to jin miikin ma Arungimis i / e mo. Dhali a'di yaki'd mway mo mmoçora ris to gwansani 'baar mo eya ris 'penjkuman bampa/ gom tony caaga/ jin miikin ma Yesus gom a'di mo be.

'Bwa/ ma Yaa/irus dhala 'Bom jin Ta'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo

⁴⁰ Dhali ka Yesus dokki'd ka nyar'ko'd mo tani awambuhany 'kwani hanki a'di mo haali/ uni 'kokin mo mmoçor a'di mo be. ⁴¹ Dhali wathin kamu/ pu'dki'd mo jin yuku gway ka Yaa/irus mo. A'di ta tapa gi gu'b gi montul is mo, dhali a'di ki biça 'cesh e sho'k ma Yesus mo mmoçap a'di mo mmoya bway gu'b piti mo be. ⁴² Haali/ a'di ta'd gi jasi 'bwa/ jin di'd 'deñ gana/ mo. A'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo ki cam piti mo dhali ayim muru'di wu mo be.

Ki a'di yaki'd mo tani 'kwani kalki a'di ka bor mo be. ⁴³ Dhala 'boma kamu/ jin gus ma bas ki yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di molu waç mo ki miin kamu/ mo. ⁴⁴ A'di pu'dki'di bwampo/ a'di mo dhali ta a'di 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo, dhali ki jahanne/ abas ma yim jin guski'd mo tani dakki'd mo be. ⁴⁵ Dhala Yesus ki o gwo mo ki: Kaja a'di jin taya/ is ki me'd mo? Ki uni 'baar mo urki gwo mo tani Buterus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, awambuhany 'kwani caaca kagahara kal / e ki is mo dhali yap / e mo. ⁴⁶ Hila Yesus o gwo mo ki: Jin tal 'deñ kamu/ taki aha/ is ki me'd mo, haali/ aha/ nyiça ki mom'bi'th yaki'd mo 'peni aha/ mo be. ⁴⁷ Dhali ka 'bom mishki'd ki a'di 'kokunu ki mol mo tani ayim pu'dki'd mo dhali deena is kagahara mo dhali biça 'cesh mo ibwambori a'di mo

dhali a'di ki tor gwo mo e bwambori 'kwani 'baar mo mmoçana a'di a'di is ki me'd mo dhali mmowaçkunuwa yim ki jahanne/ mo be. ⁴⁸ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: 'Bwa/ um, moñgam gwo is pini waçi / e mo be. Yaku/ e ki moñku'th is mo ma.

⁴⁹ Ki a'di di'd mmoçor gwo mo tani wathi/ 'peni gu'b gi tapa pu'dki'd mo dhali o gwo mo ki: 'Bwa/ um pini a'di wuki'd mo be. Dhalku/ ki mura amantor gwo adu is doç/ e mo. ⁵⁰ Hila Yesus, mmociçkina a'di gwo yansan mo tani thoçki a'di gwo mo mmo/o ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Gami gwo is mo 'te/ dhala yim minu waç mo be. ⁵¹ Dhali ki a'di pu'dki'd mo e gu'b mo tani a'di diki dhal jan 'deñ kamu/ bway mo mmociç nyakki a'di mo, hili jasa Buterus dhala Yohaana dhala Yakuub mo dhali com ma 'ci mo dhali kum ma 'ci mo be. ⁵² Dhali aris uni gun gwokin mo dhali kun miikina pure/ mo goma yim mo tani, hili a'di o gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma haala yim yisa wu'd mowa, hili a'di ishi e mo be. ⁵³ Dhali uni ki pe'th a'di mo mmomisha uni ka yim a'di wuki'd mo be. ⁵⁴ Hila a'di ki budha yim ki me'd mo. A'di ki yuka yuç mo mmo/o gwo mo ki: Ari nyara/, cuyi mis mo ma. ⁵⁵ Dhali shi/ in ma yim dokki'd mo dhali ayim cuki mis ki jahanne/ mo dhali a'di kanki gwo mo ki to minu mii mii mo mmoçi ayim mmoshwa mo be. ⁵⁶ Dhali icom ma yim uni 'kokin mo mmomer mo be. Hili a'di kanki uni gwo mo mmo'koki tor wathin kamu/ a'di jin miikunu mo be.

9

Uni kun Hashu ka 'Kume'd i'ce'dka Su/ mo

¹ Dhali a'di ki yuç unin 'kume'd i'ce'dka su/ mmoñtal 'de/ mo dhali a'di ki ci uni mom'bi'th mo dhali moshirr mo apowa risa ruma 'cesh mo dhali mmowaça ris mom'ba'th mo. ² Dhali a'di hashki uni mo ka pije/ mmoçi gwo mo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali mmowaça waç mo be. ³ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki kal to gom iim bum e bway mo ma, dhalku/ ki kal cwa mo walla kacañ mo walla maa mo mo walla guurush mo, dhali dhalku/ ki ta gi burrinyem bwamani su/ mo. ⁴ Dhali e gu'b yin jin mina uni ciç mo tani 'koyi mmattaan mo ma dhali 'peni mattaan mo tani iiku/ mo ma. ⁵ Dhali e mo yin jin mina 'kwani 'koki bu'th um mo tani ki um murini dhal pa caan 'pen mo tani piri abuhany 'peni sho'k bum mo ma. A'di ta gwo jin onu apo/ uni mo be. ⁶ Dhali uni iikin mo dhali ii mo e bampa/ 'baar mo mmoçi gwom 'borga/ mo dhali mmowaça waç mo e mo 'baar mo.

Mowu ma Yohaana jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

⁷ Dhali ka Hirodus jin ta'da ra/ iis rub cikki'da ris to gwansan kun miikunu mo tani a'di dumbulki mo mo haali/ gwo ona 'kwanin tiya mo ka Yohaana a'di 'de'kkunu mo 'peni mowu mo. ⁸ Dhali kun tiya o gwo mo ki Iliyya a'di piki'd mo dhali 'kwanin tiya o gwo mo ki a'di ta jan 'de/ 'peni imanci gwo ma Arungimis ka dhamo/ mo a'di cukunu mis mo.

⁹ Hirodus o gwo mo ki: AYohaana a'di i'cithka/ 'kup moyi. Hili wathi/ yansan ta'da ja mo jin cikika/ aris to kun wakan mo? Dhali a'di n'apki'da n'ap mo mmpar a'di e mo be.

Mmoçi 'Kwani Alaapi Mudhe'd Tonte/ mo

¹⁰ Dhali e mondok jin dokkina imandhunu ki she/ mo tani uni torki a'di to kun miikina uni mo be. Dhali a'di ki sus uni mo dhali uni ki ii mo uni 'cena mo e 'penkuman bampa/ jin yuku ka Beetsayda mo be. ¹¹ Dhali ka waambuhany 'kwani da/arki gwo mo tani uni bathki a'di isho'k mo dhali a'di hanki uni mo dhali tor uni gwo mo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali waç uni gwansan kun mini mii ta gi mowaç mo be. ¹² Dhali ka tente/ di'd mo mmogala bi mo tani unin 'kume'd i'ce'dka su/ mo pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Hashka waambuhany 'kwani bway pa mo ma mmo/ii bampa/ mo dhali pa kun 'kon ka kukul is mo mmo/ish mo dhali mmogam tonte/ gom bway mo haali/ ana 'kona mo mmahan mo e mo jin dar gi 'kwani mo be. ¹³ Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Um mini çi uni tonte/ mmoshwa mo. Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Ana dara gi to ki nyanye/ mo jasi maankuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ isu/ mo isi ciki/ ana mina mii ii mo dhali yol tonte/ goma ris 'kwani kun wakansan mo be. ¹⁴ Haali/ uni wana e ki iss 'kwanimpa gwas alaapi mudhe'd mo. Dhali a'di ki o imanci a'di gwo mo ki: Tuci uni mmo'ko 'pena 'cesh mo ma, e moj'kom buni ki iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo ki she/ ki she/ mo be. ¹⁵ Dhali uni miiki a'di wakan mo dhali dhu uni 'baar mo mmo'ko 'pena 'cesh mo be. ¹⁶ Dhali a'di bu'thki maankuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ isu/ mo dhali a'di ki 'de'k e ki mis mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd uni mo dhali a'di di'd mmoçiki uni mo ki imanci a'di gwo mo mmodhu ibwambor ma waambuhany 'kwani mo be. ¹⁷ Dhali aris uni 'baar mo shwakin mo dhali 'kokunu mo mmokap mo be. Dhali uni ki tul uni is mo kun urki 'kup mo dhali uni 'tu'dkina nura/ i'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa mo be.

AButerus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesus mo

¹⁸ Dhali a'di warki'd mo ki a'di di'd mo mmo'tho mo a'di 'de/ mo tani imanci a'di gwo nyak 'ko ki a'di mo dhali a'di ki dot uni gwo mo ki: Ki 'kwani o ki aha/ tana aja mo? ¹⁹ Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Ka Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ mo ti. Kun tiya o gwo mo ki: Ki Iliyya mo, dhali kun tiya o gwo mo ki: Ki jan 'de/ 'peni imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo jin cukunu mo. ²⁰ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili um o ki aha/ tana aja mo si'da/? Dhala Buterus thok a'di gwo mo ki: AKristhos ma Arungimis mo be. ²¹ Hili a'di kanki uni gwo mo dhali kan uni gwo ki kan gana/ mo ki uni mini dhalku/ ki tor gwo yan ki wathin 'denj kamu/ mo ²² mmo/o gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani mina isi mii 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali minu waç mo ki 'kwanin gwanyjaka/ mo dhali ki igasiis mo dhali iman'kwar to mo dhali a'di minu 'kosh jwa mo dhali ka cim kwara mo tani a'di minu piyu/ mo be.

Yesus Torki Wum Piti Ntwa/a/ mo

²³ Dhali a'di ki owa ris 'kwani 'baar mo gwo mo ki: Wakki/ wathin kamu/ midi yayu/ mmobath aha/ isho'k mo tani dhalki a'di non is piti mo ma dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ m'pen mo be. ²⁴ Haali/ a'diyin jin midi woth mondiki/em piti mo tani midi this a'di e mo dhali a'diyin jin midi this mondiki/em piti e mo gom gway pem mo tani a'di midi woth a'di mo be. ²⁵ Haali/ to jin nyo/a wathi/ mo tani ta'da tinta mo wakki/ a'di midi jar e e to gi mony'ceshi 'baar mo dhali this e mo walla 'ce'd sho'k mo ki is piti mo. ²⁶ Haali/ a'diyin jin 'thena is ki aha/ mo dhali ki gwom pem mo tani e a'di si'da/ Ya/ gi 'Kwani mina isi 'the mo ki a'di midi pu'du/ mo e monycam piti mo dhali ki monyca ma Ababa mo dhali ki iman'doyu gwom piti kun kogu mo. ²⁷ Hili aha/ tora um gwo ka jin gana/ mo ki 'kwanin tiya doshkini mahan mo kun mini 'koki nyok mowu ntwa/ a/ mo ki uni mini par Bampa/ ma Arungimis e mo be.

Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo

²⁸ Dhali ki mo wana e ka cim pekware n'ko'di gwo gwansan kun okina a'di mo tani a'di ki susa Buterus nyakki a'di mo dhala Yohaana dhala Yakuub mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur mo mmo'tho mo. ²⁹ Dhali ki a'di diki'd mo mmo'tho mo tani jamas gi jis/em piti jin pikina a'di mo tani ankala/ ankal mo dhali burrinem piti warki'd ki ra/ ra/ mo dhali ki bany bany mo be. ³⁰ Dhali hili ma, 'kwani su/ nyakkina tor tor ki a'di mo be, a'di jin ta'da Musa dhali Iliyya mo be. ³¹ Uni gun pikin mo e monyca mo dhali uni ki tor gwo mo gom yam piti jin mina a'di ya mo, a'di jin mina a'di ithim mo e Pa Urushaliim mo. ³² Buterus dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani uni

'ce'da e is mo hili uni 'kokin mo mmorash e mer mo dhali uni parki monycam piti e mo dhali 'kwani su/ gwansan kun doshkin mo nyakki a'di mo be. ³³ Dhali ki 'kwani su/iikin mo 'peni a'di mo tani Buterus o'da Yesus gwo mo ki: Tapa, a'di 'boro'd gom aman mmo'kona aman mmahan mo be. Dhalki aman nyanja um cija/ ikwara mo ma, 'de/ gom /e mo dhali 'de/ goma Musa mo, dhali jaŋ kamu/ 'de/ gom Iliyya mo, haali/ a'di mol gwo jin ona a'di mo. ³⁴ Dhali ki a'di o gwo yansan mo tani arakpu'dki'd mo dhali 'kam uni is ka la mo. Dhali uni 'kokin mo mmo'ko/ is mo me'd jin ci'kina uni e bwam ma rak mo. ³⁵ Dhali 'twa/ pu'dki'd mo ka pije/ 'peni bwam ma rak mo mmo/o gwo mo ki: Yan ta Ya/m pem mo, jim pem jin kwanyka/ mo. Ci'ki a'di gwo mo ma. ³⁶ Dhali ki 'twa/ okunu gwo mo tani Yesus gamkunu a'di 'de/ mo. Dhali uni 'kon ki shwam mo dhali tor wathij kamu/ 'de/ gwo mo ka cim gwansan yisa ma e to jin parkina uni e mo.

Yesus A'di Waçki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo'o'd mo

³⁷ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani ki uni thulkin ka 'cesh 'peni wosha turga/ mo tani awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo gamki a'di 'kup mo be. ³⁸ Dhali hili mo mo ma, wathij kamu/ 'peni bwam ma waambuhany 'kwani a'di cuuki'd mo ki: Man'or Gwo, aha/ yuka /e mo mmohila hil apo/ ya/ m pem mo. Haali/ a'di ta ya/m pem jin di'd tal 'deŋ gana/ mo. ³⁹ Dhali hili ma, arum thus bu'thki a'di mo dhali a'di ise/ ki cuu kagahara mo dhali a'di ki pesh mo ntagi a'di mi'da gabusha mo dhali a'di mompola is ki mombol mo dhali a'di di'ta mii mo mmodhal a'di 'pen mo. ⁴⁰ Dhali aha/ yukkina imancik /e gwo mo mmo/ur a'di ka pije/ mo tani hili uni mol a'di mii mo be. ⁴¹ Yesus thok a'di gwo mo ki: Ayy um 'kwani kun a'ha moŋgam gwo is ki a'ŋ mo dhali kun ca'a/ ii ki ca'a/ mo eya nya'um yil bum mo tani aha/ mina di ka cim ekata mo e um mo dhali 'dim 'kup e um mo? Susi ya/m pini mmahan mo ma. ⁴² Ki a'di di'd mmoyayu/ mo tani aruma 'cesh ki mombol a'di is mo dhali pesh a'di mo. Hila Yesus ki kucura rum thus jin nyo/ o'd ki gwo mo dhali a'di ki wa'a 'ci mo dhali a'di ki ci a'di ka nyan'ko'd e com mo. ⁴³ Dhali aris 'kwani 'baar mo 'kokin mo mmomer mo gom mo/ek ma Arumgimis mo be.

Dok/ e aYesus A'di Tor'ki Mowum Piti N'twa/a/ mo be

Hili ki uni 'kokin mo mmomer mo goma ris to 'baar mo jin miikina a'di mo tani a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: ⁴⁴ Dhalki gwo gwansan hur bwany'cem bum mo ma, haali/ Ya/ gi 'Kwani minu ci mo e me'd gi 'kwani'cesh mo. ⁴⁵ Hili uni 'koki mish

gwo yansan 'ban mo jin okina a'di mo dhali gwo yan a'di bagkunu mo 'peni uni mo ki uni mini 'koki nyith a'di mo dhali uni ko/ a'di mo mmodot a'di gwo mo gom gwo yansan mo be.

Kaja A'di Icade?

⁴⁶ Dhali gwo jin wala uni cuki'd mo e bwam uni mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'di ica'd ki tiya i bwam uni mo? ⁴⁷ Hili ka Yesus nyithki gwo kun kuluma uni eya dum buni mo tani a'di ki bu'th ara 'ci mo dhali kar a'di e 'ko'd gwar piti mo ⁴⁸ dhali o uni gwo mo ki: A'diyin jin midu bu'th ara 'ci yansan ki gway pem mo tani a'di bu'thki aha/ mo be dhali a'diyin jin midu bu'th aha/ mo tani bu'thki a'di a'di jin hashi aha/ mo haali/ mo haali/ jin midu pis mo mbwam umi 'baar mo tani a'di ta jan tal 'de/ jin caaca mo be.

A'di jin Diki Di Apo/ Um mo tani A'di Ta A'di gom Um mo be

⁴⁹ Dhala Yohaana thok a'di gwo mo ki: Tapa, am mishkina wathij kamu/ urki'da ruma 'cesh ka pije/ ki gway pini mo dhali aman nonkina a'di mo haali/ a'di diki bath ana isho'k mo be. ⁵⁰ Hila Yesus thok a'di gwo mo ki: Dhalku/ a'di ki non mo ma, haali/ a'di caan jin diki di apo/ um mo tani a'di ita a'di gom um mo be.

Yesus Kucurki'da Yakuub dhala Yohaana mo be

⁵¹ Ki mom piti 'dishkina 'twa/ mo jin minu bu'th a'di mo tani a'di ki kar jis/ em piti mo mmoya bway Pa Urushaliim mo. Dhali a'di ki hash iman/ ii ntwa/ a/ ki a'di mo. ⁵² Dhali uni iikin mo dhali ci' mo e Bampa/ gi Pan Saamira mmothoson to gom a'di mo be. ⁵³ Hili 'kwani 'koki bu'th a'di mo haali/ jis/ em piti karkina a'di mo 'kup ki Pa Urushaliim mo be. ⁵⁴ Dhali ki imancik a'di gwo jin ta'da Yakuub dhala Yohaana parki a'di e mo tani uni o a'di gwo mo ki: Tapa, /e n'api aman mo mmo'kan o'd gwo mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo dhali shwa uni mo 'taa? ⁵⁵ Hili a'di tu'kki'da bor mo dhali kucur uni ki gwo mo be. ⁵⁶ Dhali uni iikin mo e bampaŋ kamu/ mo.

Uni kun Mini 'Taki Batha aYesus Nsho'k mo

⁵⁷ Me'd jin iikina uni e bway tur ki sule/ mo tani wathij kamu/ ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina bath /e m'pen mo e mo 'baar mo jin mina /e iya mo be. ⁵⁸ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Ama'k uni ta gi jis mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani ta gi gu'b mo. Hili Ya/ gi 'Kwani a'di dar gi mo mo mmokar 'kup piti nycine/ mo be. ⁵⁹ Dhali e wathij kamu/ a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ m'pen mo ma. Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ yana ntwa/a/ mo dhali kan abadam pem mo. ⁶⁰ Hili a'di ki o a'di

gwo mo ki: Dhalki jwa uni kan ceny jwam buninj gana/mo ma. Hili gom/e mo tani yayi mo dhali tor Bampa/ ma Arungimis eya tente/mo. ⁶¹ Dhali jan 'den kamu/o a'di gwo mo si'da/ ki: Aha/ mina bath /e nsho'k mo Tapa. Hili dhalki aha/ ona gwo ntwa/a/ mo mmotak uni gwansan kun 'koni gu'b pem mo. ⁶² Yesu ki o a'di gwo mo ki: Jan kamu/ yisa di'd 'deya jin karki me'd piti apo/ to jin goru a'cesh mo dhali mmohil ka isar'ko'd mo a'di jin midi ha me'd mmo'kosh jwa ki Bampa/ ma Arungimis mo.

10

Uni kun Hashu ki Issi Kwara I'ce'dka 'Kume'd mo

¹ 'Ko'di to gwansan mo tani Tapa lakki 'kwanin tiya i/ issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo dhali a'di hashki uni mo ntwa/a/ ki a'di mo ka susu/ susu/ mo e bampa/ 'baar mo dhali e mo 'baar mo jin mura a'di ki is piti mmoyaku/ mo. ² Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Bwam mondhe'd ishki'd ka enthus mo, hili imanmiya tu'c mo tani uni 'koni daka/ mo. Haali/ a'di wakan mo tani 'thoyi mo ma, ki Tapa gi bwam mondhe'd midi hash imanmiya tu'c piti mo e bwam mondhe'd piti mo be. ³ Iiku/ i bway bum mo ma. Hili mo mo ma, aha/ mina hashki um mo me'd ushi ka'bal mo e bwam ma wu mo. ⁴ Dhalka jisilaan ki kal mme'd mo walla kucan/ mo, walla appa/ mo, dhali dhalki wathin 'den kamu/ ki the me'd mbway mo ma. ⁵ E gu'b yin jin mina uni ciç mo tani oyi gwo ntwa/a/ mo cikise/ ki: Monku'th is midi di e gu'b yansan mo. ⁶ Dhali wakki/ ya/ gi monku'th is di'd e mun mo tani monku'th is bum mini si/is apo/ a'di mo, hili wakki/ a'di diki di mo tani a'di minu dokku/ um mo. ⁷ Dhali 'koyi e gu'ba tal 'de/ yan mo mmosha to mo dhali mmopi to mo a'di jin mina uni çiç um mo, haali/ amanmiya tu'c minu mii çi to jin ha me'd ka tu'c piti mo. Dhalku/ ki tan gu'b mo ma. ⁸ E bampa/ yin jin mina umi çiç mo tani dhali 'kwani ki bu'th um mo tani shwayi tonte/ jin minu kara bori um mo. ⁹ Waçi uni gun 'bathan e bampa/ yan mo dhali oyi uni gwo mo ki: Bampa/ ma Arungimis a'di pu'dki'd ki 'dishe/ e um mo. ¹⁰ Dhali e bampa/ yin jin cikina um mo dhali uni 'koki bu'th um mo tani iyyi i bway tur piti mo dhali oyi gwo mo ki: ¹¹ Bu'da 'cesh gi bampam bum yansan mo tani jin mu'thkina aman ki sho'k bam mo tani aman dhi'thkina a'di apo/ um mo. Bahili mishi mo mo ma, ki Bampa/ ma Arungimis midi pu'du/ ki 'dishe/ mo be. ¹² Aha/ tora um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa gom Pan Saduum mo ka tee caan mo me'd bampa/ caan mo be.

Wayyi e 'Penkuman Bampa/ kun Ushkina Du Ri'c Is mo

¹³ Wayyi e um gi Pan Kurasiin mo, wayyi e um gi Pam Beetsayda mo, haali/ wakka dhan miim 'bi'thga/ kun miikunu mo e um mo tani minu 'taki mii mo e Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo tani uni mini 'taki rica du is kadhamo/ mo mmo'ko e burrinyen shawaal mo dhali bwam 'piny mo. ¹⁴ Hili a'di mina 'twa/ 'dish mo gom gwon dwall gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo mmobol um e mo be. ¹⁵ Dhali um 'kwani gi Pan Kapranahuum mo minu 'de'k um me'd momis mo 'taa? Um minu 'doyu/ ka lungu'b eya Haawiya mo be.

¹⁶ A'diyin jin cikki um gwo mo tani a'di cikki aha/ gwo mo be dhali a'di jin wakki um mo tani a'di wakki aha/ si'da/ mo be. Dhali a'di jin wakki aha/ mo tani a'di wakki a'di jin hashki aha/ mo be.

Mondok kun Dokkina Uni Issi Kwara I'ce'dka 'Kume'd mo

¹⁷ 'Kwanimpa issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo tani uni dokkini a'di mo ki bwan 'kunyga/ mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, aruma 'cesh uni haki gwom bam e ki gway pini mo be. ¹⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ parkina Setaan e mo bitki'd mo me'da wara sho'k mo 'peni momis mo.

¹⁹ Hili mo mo ma, aha/ cikina um moshirr mo mmose tasha/ shoka po/ mo dhali a'dak mo dhali apowa ris mom'bi'th gi uni gun ta 'kup mo, dhali ton kamu/ yisa di'da jin midi shi/ um is mo be. ²⁰ Hili mo mo ma, dhalku/ bwa ki 'kuny mo gom mii yan mo, ka ruma 'cesh haki gwom bum e mo, hili 'kunyi bwa mo ma, gom gway bum kun 'gwarkunu mo e momis mo.

Yesu 'Kunykina Bwa mo

²¹ Dhali e mo yansan mo tani a'di 'kunykina bwa mo e Shi/in Dheleladhelel mo dhali o gwo mo ki: Aha/ 'bora /e bwa i is mo, Ababa, Tapa gi momis mo dhali mony'cesh mo, ki /e bagkina aris to gwansan 'peni uni gun yukayuk mo dhali kun mishi gwo 'ban mo dhali /e ki tor uni eya tente/ mo ki uni gun ta uçi mo be. Nye, Ababa, gom ku gi wakan mo tani bwam ma 'them pini a'di a'dan mo be. ²² Aris to 'baar mo cikunu aha/ mo ka Ababam pem mo, dhali wathin kamu/ yisa mishi mo mo ki Ya/ a'di ta'da aja mo, hili isi ciki/ Ababa mo be, walla Ababa a'di ta'da aja mo, hili isi ciki/ Ya/ mo dhali ma a'din 'de/ yin jin mina Ya/ ikwany mo tani mina a'di itor a'di i e mo be.

²³ Yan'ko'd a'di ki tu'k 'ban mo dhali o imancik a'di gwo gwo mo uni 'cena ki: Mom'bor mii gom e mo uni gun mishi to gun misha um mo. ²⁴ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo kun tana ris mo dhali imalik si'da/ mo, uni ona bwa mo mmopar to e mo kun para um e mo dhali uni 'koki mish a'di mo dhali

mmocik a'di jin cika um mo tani dhali uni 'koki cik a'di mo be.

Wathi/gi Pan Saamiram 'Borga/ mo

²⁵ Dhali hili mo mo ma, amanmisha jo'd gwoŋkan doŋki'd ki mis mo mmokar a'di mo mmopal ki gwo mo ki: Manŋor Gwo, aha/ mina mii atinta mo mmota gi mal gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo? ²⁶ Dhali a'di ki thoŋ a'di gwo mo ki: Gwo wakata 'kwarkunu mo e gwoŋkan jin cinu mo? Ji gi wakata idenŋina/e e mo? ²⁷ Dhali a'di ki thoŋ a'di gwo mo ki: /e mini en Tapa Arungimis pini mo ka dum pini 'baar mo dhali 'ka kaŋshiram pini 'baar mo dhali ki 'bi'th pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo, dhali amannyak ca'b pini mina /e i/en me'd is piniŋ gana/ mo be. ²⁸ Dhali a'di ki thoŋ a'di gwo mo ki: /e thoŋki gwo ki 'bore/ mo be. Rashi yansan mii mo ma, dhali/e mini di ki e mo be.

²⁹ Hili a'di dina gwo mbwa mo mmokar is piti me'd wathi/ jin ta jaŋ kar/e ki is piti mo. A'di ki owa Yesus gwo mo ki: Dhali aja a'di ita'da amannyak ca'b pem mo? ³⁰ Yesus thoŋ gwo mo ki: Wathiŋ kamu/ yaki'd ka luŋgu'b 'peni Pa Urushaliim mo e Pa Ariiha mo. Dhali a'di 'kamkina 'kwanin 'di/ 'kup mo. Uni ki bu'th tom piti 'baar mo dhali dor a'di mo, dhali uni ki ii mo dhali dhal a'di mo mmodikina a'di eny jwa mo. ³¹ Dhali e ya ma gasiis jin yana a'di iya ka luŋgu'b mo e bway tur mo tani dhali a'di ki par a'di e mo dhali a'di ki per bway tur ki 'bana kamu/ mo. ³² Wakan si'da/ Wathi/ Lawi ki a'di pu'dki'd mo e mo yan mo dhali par a'di e mo tani a'di ki per ki bway ki 'bana kamu/ mo. ³³ Hili Wathi/ gi Pan Saamira a'di yaki'd ki yampe mo tani a'di pu'dki'd mo e mo jin dina a'di mo, dhali ki a'di parki a'di e mo tani a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo ³⁴ dhali ya i a'di mo dhali a'di ki ya i'tam jamam piti mo dhali wol a'di ayin nycine/ mo dhali yimana mura'th jin ka/ u ki ŋah ŋah mo. Dhali yan 'ko'd a'di ki kar a'di apo/ thuluny piti mo dhali a'di ki sus a'di e gu'b yilkina/ mo dhali a'di ki mii miim pa gom a'di mo be. ³⁵ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di ki budha riyaa/ 'de/ mo dhali a'di ki ci a'di e com gu'b gi yilkina/ mo mmo/o gwo mo ki: Miiyi ki 'bore/ gom a'di mo ma, dhali a'diyin jin mina/e i'baar mo tani aha/ mina ci/e a'di mo ki aha/ mina doŋku/ ka nyan 'ko'd mo. ³⁶ Jana 'peni bwam uniŋ kwara gwansan jin kuluma /e gwo mbwa mo jin nyonŋi mii mo me'da mannyak ca'b gi wathi/ yan jin biŋki'd e bwam me'd gi 'kwanin 'di/ mo? ³⁷ A'di o a'di gwo mo ki: Jan 'de/ jin tor momiimii apo/ a'di mo be. Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma, dhali miiyi wakansan mo.

Yesus A'di Ca'bkid e Gu'b ma Marthā dhala Mariyam mo be.

³⁸ Dhali ki uni iikin e bway buni mo tani a'di cicki'd e pa mo. Dhala 'bom jin yuku gway ka Marthā bu'thki a'di e gu'b piti mo. ³⁹ Dhali ayim ta'd gi 'bwaham jin yuku gway ka Mariyam mo, a'di jin ca'bkid e sho'k gi Tapa mo dhali cik gwontor piti mo. ⁴⁰ Hila Marthā a'di tashu ka tu'c kagahara mo mmomii to mo. Dhali ayim yaki'd e a'di mo dhali o gwo mo ki: Tapa, dina bwa ki ta /e wathimpa mo ki 'bwah pem a'di dhalki aha/ mo mmomii to aha/ 'de/ mo? Tora yim gwo mo ma, mmowoth aha/ mo. ⁴¹ Hili Tapa thoŋ a'di gwo mo ki: Marthā, Marthā, /e tana man/ anan is mo dhali din ma du ki 'kus goma ris to 'baar mo. ⁴² Ton tal 'de/ di'd jin minu mii ta mo. Mariyam a'di kwanyki 'ban jin 'boro'd mo a'di jin minu 'koki bu'th mo 'pena yim mo be.

11

Yesus Torki Gwo goma 'Tho jin Minu 'Tho mo

¹ Dhali a'di diki'd mo mmo'tho mo e moŋkamu/ mo dhali ki a'di dakki 'tho mo tani jan tal 'deŋ kamu/ 'peni imancik a'di gwo o a'di gwo mo ki: Tapa, tori aman gwo mo ma, mmo'tho mo me'da Yohaana mmo'torkina a'di imancik a'di gwo gwo mo. ² Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ki um mini 'tho mo tani oyi gwo cikise/ mo ma:

Ababa, dhalki gway pini a'di kogu mo ma. Dhalki bampam pini a'di yayi'd mo. ³ Ci am tontem bam jin ta ji gi isa yempa/ mo ma. ⁴ Dhali dhal am amure/ miinthus bam 'pen mo ma, haali/ am ki is bam dhalkina 'kwani 'baar 'pen ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun 'kon ma mure/ miinthus bam m'ba/ mo. Dhali dhalku/ ki sus am mo e mo jin palu mo.

⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Jana 'peni um jin ta'd ka mugu mo jin midi ya i a'di mombwam/e mo dhali o a'di gwo mo ki: Amuguwa, ci aha/ maanŋkuthu'di kwara mo ma ⁶ haala mugum pem pu'dki'd mo 'peni bway jin yayina a'di mo dhali aha/ dara ki to mmokar a'di mbwambor mo. ⁷ Dhali a'di midi thoŋ gwo mo 'peni gu'b ki: Dhalku/ ki tocaa/ 'kus mo. Acampur di'd ki mo'th mo shwane/ dhali ucin pem uni 'kona ci nyakki aha/ mo be. Aha/ mola cu mis mo dhali ciki /e toŋ kamu/ mo be. ⁸ Aha/ tora um gwo mo, ba a'di midi diki cu mis mo dhali ci a'di toŋ kamu/ mo haali/ a'di ta'da mugum piti mo, hili gom mmodina a'di ki 'the is mo tani a'di midi cu mis mo dhali ci a'di to yin jin mina a'di mii ta mo be. ⁹ Dhali aha/ tora um gwo mo ki: Doŋi to mo ma, dhali a'di minu ci um mo. Simmi mii e mo ma dhali um mini gam a'di mo. Nagkani acampur apo/ ki me'd mo ma, dhali a'di minu ka'dki

um mo be. ¹⁰ Haala ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ gun doṭki to mo tani bu'thki to mo dhali a'di jin simmki to e mo tani gamki a'di mo dhali a'di jin nagkanki'da campura po/ ki me'd mo tani a'di minu ka'dki a'di mo be. ¹¹ Ababa jana di'di bwam um mo, wakki/ ya/ ki doṭ a'di gwo gom wa'c mo, dhali a'di mididi dhal wa'c e i is mo dhali ci a'di tasha/ mo 'taa? ¹² walla wakki/ a'di doṭki a'di mo goma oma ṅwa mo tani mina a'di ci a'di a'dak mo 'taa? ¹³ Wakki/ um kun ta thus kan mo mish mmoçi tom 'boron ki me'd mo ki uçim bum mo tani bakata 'te/ imin ma Baba gi momis mo çi Shi/in Dheleladhelel mo ki uni gwansan kun doṭki a'di mo?

Bampa/ jin Kwa/kunu Bwa mo gun Shi/ki Is mo

¹⁴ Dhali a'di di'd mmo/ ura ruma 'cesh ka pije/ mo 'peni wathi/ jin mol 'twa/ wal mo. Dhali ka ruma 'cesh yaki'd ka pije/ 'peni wathi/ jin mol 'twa/ wal mo tani a'di mishki gwo o mo dhali 'kwani merkin mo be. ¹⁵ Dhali 'kwanin tiya o gwo mo ki: A'di urki'da ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul jin ta tapa ma ruma 'cesh mo. ¹⁶ Ka yiha/ 'kwanin tiya si'da/ palki a'di mo mmodotkina uni jamas mii 'peni momis mo. ¹⁷ Hili a'di mishki gwo jin kulumkina uni eya dum buni mo dhali o uni gwo mo ki: Aris bampa/ kun kwa/ kunu bwa e is buni mo tani uni shi/ kin mo dhali gu'b a'di bitki'da po/ gu'ba kamu/ mo. ¹⁸ Dhali wakka Setaan si'da/ kwa/ i bwa mo apo/ is piti mo tani ki bampam piti mididi dosh kata mo? Haali/ um o gwo mo ki aha/ urkina ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul mo. ¹⁹ Dhali wakki/ aha/ ura ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul mo tani iya/ m bum ur uni ka pije/ katinta mo? Wakan uni mini ta imandwall gwo gom um mo be. ²⁰ Hili wakki/ a'di ki me'd ma Arumgimis mo jin urkika/ aruma 'cesh ka pije/ mo tani yan'ko'd Bampa/ ma Arumgimis mididi pu'du/ apo/ um mo be. ²¹ Ki wathi/ jin 'bitha'bi'th mo hi'thki'da gongoro/ e is piti 'baar mo mmodi mo mmoçi gu'b pitin gana/ mo tani tom piti kun tana a'di mo tani dhuunu ki mo ma ku'th is mo be. ²² Hili wakki/ jan 'den kamu/ jin 'bitha'bi'th mo mmobol a'di e mo gam a'di 'kup mo dhali pi a'di e mo tani a'di ki budha gongorom piti jin gama a'di gwo is mo tani a'di mididi kwa/ tom piti jin budhu bwa mo be. ²³ A'di jin diki ca'b nyakki aha/ mo tani a'di di'd apo/ aha/ mo dhali a'di jin diki nyak is tul ki aha/ mo tani a'di ta a'di jin kwa/ i bwa mo.

Mo jin Dokkin ma Rum Thus kun Nyo/on ka Nyar'ko'd mo

²⁴ Ka rum thus kun nyo/on iikin ka pije/ 'peni wathi/ mo tani a'di yaki'd ki tur mo e mo jin dar gi yi'de/ mo mmonap mo mo

mmosi/is mo. Dhali a'di diki gam monkamu/ mo tani a'di o gwo mo ki: Aha/ mina dok e gu'b pem ka nyan'ko'd mo 'peni mo jin yayika/ mo 'peni cine/ mo. ²⁵ Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di gamki a'di ki a'di dhi'thkuunu mo dhali to thosonkunu ki 'bore/ mo be. ²⁶ Yan'ko'd a'di ki ya mo dhali susa rum pesun tiya mo kun shi/ashi/ mo kun bol a'di ki is pitin gana/ e mo dhali uni cikkin mo dhali 'ko imun mo. Dhali mondin 'ko'd gi wathi/ yan mo tani a'di warki'd ki shi/ mo mmobol jin t̄wa/a/ e mo be.

Mom'bor Miin Gana/ mo

²⁷ Ki a'di oki gwo yansan mo tani a'boma kamu/ 'peni bwam ma waambuhany 'kwani mo tani a'di ekki cuuwa/ mo dhali o gwo mo ki: Mom'bor mii gom bwa gi a'di jin dhothi /e mo dhali ako yan jin pikina /e mo be. ²⁸ Hili a'di ki o gwo mo ki: Mmodhal gwo yansan e i is mo mmo/o gwo mo ki: Mom'bor mii gom uni gwansan kun cikki Gwo ma Arumgimis mo dhali mmodhu uni mo be.

'Kwani kun Tana Nyakum Yil kun Ta Thus ki Thus mo Napki Jamas Mii mo

²⁹ Ka waambuhany 'kwani marki is mo tani a'di telki gwo 'pen mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwani ma nyakum yil gwansan mo tana nyakum yil kun ta thus ki thus mo. Uni napki jamas mii mo, hili jamas miin kamu/ yisa minu ci gom uni yisa hili isi ciki/ jamas mii ma Yuunaan mo be. ³⁰ Haali/ me'da Yuunaan warki'd ki jamas mii gom 'kwani gi Pa Ninawa mo tani wakan mina Ya/ gi 'Kwani ita goma nyakum yil gi 'kwani gwansan mo be. ³¹ A'bom jin ta'da malik 'peni 'ko'd gwar ma biny cam mo tani a'di mididi cuyi mis mo dhali dwall gwo mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo, dhali wak uni mo, haala yim a'di pu'dki'd mo 'peni 'pemen gi mony'cesh mo mmocik yuḱ ma Sulemaan mo, dhali hili mo mo ma, jan tal 'den kamu/ jin eka/ ek jin bolki'da Sulemaan e mo tani a'di di'd mmahan mo be. ³² 'Kwani gi Pa Ninawa mini cu mis mo e gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo dhali wak uni mo, haali/ uni ri'ckina du is mo 'peni gwo jin cin ma Yuunaan uni mo, dhali hili mo mo ma, jan 'den kamu/ jin eka/ ek mo mmobola Yuunaan e mo tani a'di di'd mmahan mo be.

Alamba/ gi Bunḡwar Is mo

³³ Wathin kamu/ yisa di'da ki a'di ci'thki'da lamba/ mo dhali kar a'di e jis jin cwanyu mo e bwan' gu'b mo walla mmokar a'di mo e bwan'kwariny toṅ'kul bwa mo hili a'di ki dhal a'di mo mmodi eya po/ tirkina/ mo ki uni gwansan kun cikki gu'b mo tani mini mish monkush mo be. ³⁴ Em bum a'di ta'da lamba/ gom bunḡwar is bum mo be.

Wakki/ em bum tal 'de/ mo tani bunḡwar is bum 'baar mo 'tu'du/ mo ki moṅkush mo be. Hili wakki/ a'di diki tal 'de/ mo tani bunḡwar is bum 'tu'dkunu mo ki mondhurumi'd mo be. ³⁵ Wakan miyi ki 'bore/ mo ma, gom moṅkush jin di'd e /e mo jin mina a'di diki dhurum mo mo. ³⁶ Yan'ko'd wakki/ bunḡwar is bum 'tu'du/ mo ki moṅkush mo tani mmodar gi mondhurumi'd e 'bana kamu/ mo tani a'di 'baar ka 'bimpil mo midi 'twak mo mo me'da bi ma lamba/ jin ci um moṅkush mo be.

Yesus A'di Be'dki Mii gi 'Kwani Parisiyiin mo dhali Imanmisha Jo'd Gwo mo

³⁷ Ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani Wathim Parisi dotki a'di mo mmoshwa to nyaḡki a'di mo. Wakan a'di ya'ki' nyakki a'di mo dhali ca' bki'da tharabeesa mmoshwa to mo. ³⁸ Dhali Wathim Parisi merki'd kagahara mo mmopar a'di e mo mmodina a'di ki 'thur me'd ki yi'de/ ntwa/ a/ ki tonte/ gi montee mo. ³⁹ Dhali Tapa o a'di gwo mo ki: Shwane/ um 'Kwani Parisiyiin, um lamki 'ko'd gwar ma kubbaaya mo dhala sahan mo tani dhali hili e bwaman mo tani um 'tu'dkunu mo ki mondil to mo dhali ki mii kun 'coka'coḡ mo. ⁴⁰ Um pus gwahan. Dina a'di jin ukki 'ko'd gwar ki uk bwaman mo si'da/ 'taa? ⁴¹ Hili ciyi to jin minu ci ki me'd mo gom 'kwani kun hatha'ko'd mo, to gwansan kun 'koni cine/ mo dhali hili mo mo ma, aristo 'baar mo ta kun dhelelkin mo gom um mo be.

⁴² Hili wayyi e um 'Kwani Parisiyiin, haali/ um cina nana/ ki to jin cinu Arungimis mo dhali jipin to jin wana e ka guremu/ mo dhali aris jipi/ kun kuyi mo ki kuy mo dhali um ki ta piny is mo e momii miinḡkar/ e mo dhali mo/ en ma Arungimis mo. To gwansan ka ba/ mina uni mii thim mo ba/ dhali mmo'koki ta piny is gom miin tiyan tiya mo. ⁴³ Wayyi e um 'Kwani Parisiyiin haali/ um eni moṅ'kom 'borga/ mo e gu'b gi montul is mo dhali um eni monthe me'd e mo ma suug mo. ⁴⁴ Wayyi e um haali/ um wana e ki moṅ'kupaje kun 'konuki mish mo dhali 'kwani ki ii i'kupi uni mo mmo'kona uni ki mish uni mo be.

⁴⁵ Amanmisha jo'd gwoṅkana kamu/ 'de/ thoḡ a'di gwo mo ki: Amanḡor Gwo, e gwo yan jin ona /e mo tani /e ki wak am si'da/ mo be. ⁴⁶ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wayyi e um kun ta imanmisha jo'd gwoṅkan mo si'da/ haali/ um ki dhu 'kwani to kun diṡa mii ki diṡ mo mmokal mo tani dhali um ki is bum 'koki ta tonḡi'd is ki me'd mo ki ari me'd buma tal 'deḡ kamu/ mo be. ⁴⁷ Wayyi e um mo haali/ um nyanḡki moṅ'kupaje gi imanḡi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo, uni gun 'koshkina ibabam bum mo be. ⁴⁸ Wakan um ta iman/o gwo apo/ mo dhali

gam gwo me'd mo gom mii gi ibabam bum mo haali/ uni 'koshki uni jwa mo dhali um nyanḡki moṅ'kupajem buni mo be. ⁴⁹ Wakan si'da/ Moyuk ma Arungimis o gwo cikise/ mo ki: Aha/ mina hashki uni imanḡi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo dhali imandhunu ki she/ mo, dhali kun tiya i bwam uni mo mina uni i'kosh jwa mo dhali kun tiya mina uni iṡo'c bwa kagahara mo ⁵⁰ ka bas gi imanḡi gwo ma Arungimis 'baar mo kadhamo/ mo jin wolokunu mo 'peni mo gi ka'bu mony'cesh mo tani minu dot to mo 'pena nyaḡum yil gi 'kwani gwansan mo be, ⁵¹ 'pena bas ma Habiil mo ntaga bas ma Sakariyya mo tani a'di jin 'ce'dkunu sho'k mo e bwaman ma gwata/ jin karu mo mmomiiya bas mo dhali e gu'b gi mondheleldehelel ma Arungimis mo. Nye, aha/ ṡorkina um gwo mo ki a'di minu dot mo 'peni 'kwani ma nyaḡum yil gwansan mo be. ⁵² Wayyi e um mo kun ta imanmisha jo'd gwoṅkan mo. Haali/ um bu'ṡhina muṡtha/ gi moyuk mo. Dhali um ki is bum 'koki ciḡ mo dhali um ki non uni gwansan kun ciḡkin mo be.

⁵³ Me'd jin yakina a'di mo 'peni mo caan mo tani iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin telki mii 'pen mo mmodhu gwo mbwa mo gom a'di kagahara mo dhali uni ki 'cwar a'di ki gwo mo jin mina a'di oya ris ton tiya mo ⁵⁴ mmoṡimkina uni a'di mo mmoḡor mo gom a'di mo mmocesh a'di ki gwo jin mina a'di 'taki o gom toṅ kamu/ mo be.

12

Gwo jin Rumu apo/ Imanheka He'k E mo

¹ Dhali e mo caan ka waambuhanyi 'kwani tana ris ka ris mo tulki is mo mmonta' de/ mo dhali uni yapki unin tiya ki is mo tani dhali a'di telki gwo 'pen mo mmo/o imancik a'di gwo gwo mo ntwa/ a/ ki: Jiyyi acumaṡ gi 'Kwani Parisiyiin ki e ki 'bore/ mo ma, uni kun tana he'k e ka he'k e mo. ² Toṅ kamu/ yisa di'da jin kumkunu 'kup mo jin minu 'koki ṡor eya tente/ mo walla toṅ kamu/ yisa di'da jin bagkunu mo jin minu 'koki mish mo yisa. ³ Wakki/ gwo jin ona um e mondhurumi'd mo tani a'di minu ciḡ mo e moṅkush mo dhali a'di jin ona um ki kako/ mo ka kwal is e gu'b mo tani a'di minu ci eya tente/ e 'kuṅgu'b mo be.

A'di jin Minu Ko/ mo

⁴ Aha/ ṡora um gwo mo ikam pem mo ki: dhalku/ ki ko/ uni gwansan kun 'koshki bunḡwar is mo ma, dhali ṡ'ko'd uni dar ki miinḡ kamu/ mo jin misha uni mii mo. ⁵ Hili aha/ mina rum um ki gwo mo gom a'di jin mina umi ko/ mo: Koki a'di, a'di jin ta gi mom'bi'th mo mmoṡaka ṡ'a'k mo e mo ma al 'do mo 'ko'di a'di 'koshki'da 'kosh mo.

Nye, aha/ tora um gwo mo ki: Koki a'di mo ma. ⁶ 'Konuki yol ushi 'dii imudhe'd ka tariipa mowa? Dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni uni yisa thiskunu e mo ibwambor ma Arungimis yisa. ⁷ E/ um hili amur'kup bum gana/ si'da/ uni 'baar mo denjunu e mo be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Haali/ um gama she/ yol ki gam mo mmobol ushi 'dii e mo be.

Mmopiya Kristhos Gwo Mbwambori 'Kwani mo

⁸ Dhali aha/ tora um gwo mo, aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini pi gwo gom aha/ mbwambori 'kwani mo tani wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani mido pi a'di gwo mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arungimis mo be. ⁹ Hili a'di jin watki aha/ gway mo mbwambori 'kwani mo tani a'di minu wat gway mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arungimis mo be. ¹⁰ Dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni kun oki gwo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo tani uni minu dhal 'pen mo. Hili a'di jin wal gwo sor apo/ Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di minu dhal 'pen mo yisa. ¹¹ Dhali ki uni mini sus um mo e bwambor gu'b gi montul is mo dhali e itapa mo dhali e uni gun ta gi moshirr mo tani dhalku/ is ki anan mo gom gwo gi wakata imina umi thoq mo walla gwonta imina umi o mo. ¹² Haali/ Shi/in Dheleladhelel a'di mido tor um gwo ki mo yansan gana/ mo gwo jin mina um ka i/o mo ba/.

Gwom 'Bi'th/e gom Wathi/ jin Ta Pa ki Pa jin Ta Pus mo

¹³ Jan 'denj kamu/ 'peni bwanj 'kwani ma waambuhany oki a'di gwo mo ki: Manor Gwo, kana kam pem gwo mo ma, mmopwak mal bwa mo nyakki aha/ mo. ¹⁴ Hili a'di o a'di gwo mo ki: Wathi/ kaja kar aha/ mo mmota mandwall gwo mo walla mmota manpwakki um to bwa mo? ¹⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma, dhali jiyi aris mo jin 'thothu/ bwa ki e ki 'bore/ mo, haali/ mondiki/ e gi wathi/ a'di diki gamki mo jin isha tom piti jin gama a'di ka enthus mo. ¹⁶ Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo mmo/ o gwo mo ki: A'cesh jin tana wathi/ jin ta pa ki pa mo tani a'di pirki to me'd mo ka enthus mo be. ¹⁷ Dhali a'di ki kulum gwo ibwa ki is piti mo ki: Aha/ mina miya tinta mo haali/ aha/ dara ki mo mo mmodhu tom pem mo be. ¹⁸ Dhali a'di ki o gwo mo ki: To yansan a'di imiga/ imii mo be. Aha/ mina 'kosh themes pem ka 'cesh mo dhali nyanj kuny caaga/ mo be. Dhali aha/ mina dhu tom pemi 'baar mo kun ta pos pem mo dhali tom pem kun taka/ mo be. ¹⁹ Dhali aha/ mina owa kashiram pem gwo mo ki: Kashiraa, /e ta gi to kun 'koshi jwa mo kun dhukunu mo gom yil ka ris mo be. Hili mo isunse/ mo ma, shwayi to mo,

dhali piyi to mo dhali 'kunyi bwa mo ma. ²⁰ Hili Arungimis o a'di gwo mo ki: /em pus yan mo. Mon'thiny yan shwane/ mo tani akashiram pini miga/ dot 'peni /e mo, dhali to kun thosonkina / e is mo tani uni mini ta kum maja mo? ²¹ Wakan a'di jin isha to kumma/ gom is piti mo dhali diki ta pa ki pa mo 'kup ka Arungimis mo.

Mmo/anan Is mo

²² Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Wakan aha/ tora um gwo mo ki dhalku/ is ki anan mo gom morj'koki/em bum mo, gom to kun mina umi shwa mo walla to gom bungwar is bum mo a'di jin mina umi hithi is mo. ²³ Haali/ mondiki/ e a'di ica'd ki tonje/ mo dhali bungwar is a'di boli burrinnye/ e mo be. ²⁴ Kulumi gwo ibwa gom 'dii mo ma. Uni 'koki si to mo walla 'koki 'cith to mo tani uni si'da/ dar gi gu'b jin dhuu to mo walla themes mo dhali hili Arungimis thipki uni mo be. Bakata 'te/ um a'di i'bitha yol she/ ki 'bi'th mo mmobol 'dii e mo be. ²⁵ Dhali jan 'denj kamu/ 'peni bwam um di'da jin mido anan is mo jin mido mish mar gulan tur piti is mo? ²⁶ Wakki/ um si'da/ 'koki mish ushi tonj gwa'dga/ mii mo kun wakan tan mo tani atinta anana um is mo gom miin tiya mo sa/? ²⁷ Kulumi gwo ibwa mo ma, gom jandin to mo mmocakina uni mo. Uni 'koki miya tu'c mo walla sura thus mo. Hili aha/ tora um gwo mo goma Sulemaan eya aris monyanc piti mo tani a'di dinuki hi'thki burrinnye/ jin waki jandi/ 'peni uni gwansan 'de/ mo be. ²⁸ Hili wakki/ Arungimis ki hi'th asho ki burrinnye/ kun 'kon e bwaasho shwane/ mo dhali ka'thamo/ uni tagu i o'd mo tani bakata 'te/ imina a'di hi'th um ki burrinnye/, um 'kwani kun atha mongam gwo is ki ath kan mo? ²⁹ Dhali dhalku/ ki simm to e jin mina umi shwa mo dhali gwo gom to jin mina umi pi mo walla dhalku/ ki ta iman/ anan is e bwam bum mo. ³⁰ Haali/ aris 'kwani gi kal gi mony'cesi 'baar mo tani uni simmki to gwansan e mo dhali Ababam bum mishki a'di caan jin mina umi mii ta gi uni mo be. ³¹ Ma mo simm jasi bampam piti e mo dhali aris to gwansan mini ta kum bum si'da/ mo be.

Mmo/ish Kumma/ e Momis mo

³² Dhalku/ is ki ko/ mo ma, usha ma'diny mo, haali/ bwa ma Ababam bum mido 'bor mo mmoqi um bampa/ mo be. ³³ Yoli tom bum kun tana um mo ma. Dhali ci to jin cinu ki me'd mo gom 'kwani kun hatha 'ko'd mo. Kucura jisilaan ki is bum mo ma, uni gun 'koki war ki kun dhamo/ mo, a'di jin ish to kumma/ mo e momis jin mido diki ush me'd ki sule/ mo, mo jin daru ka 'di/ mo mmo'dish mo is mo dhali adhurany mido diki 'ce'd uni sho'k mo be. ³⁴ Haali/ mo jin isha tom bum

kumma/ mo tani a'di imin ma dum bumi 'ko si'da/ mo be.

Imanmiiya Tu'c kun Timina Tim mo

³⁵ Dhalki empa'd bum minu 'kam ki to mo dhali citha lambam bum mo ³⁶ dhali wayi e ki 'kwani kun çorki tapam buni mo mmopu'du/ bway pa mo 'peni momimash jin yukuwa yuk mo wakan ki uni mini mish ka'd ki a'di 'twanjal ise/ ki a'di midipu'du/ mo dhali nagkana campur mo be. ³⁷ Mom'bor mii gom çinkina/ gwansan uni kun gama tapa ki e mo ki a'di pu'dki'd ka nyan'ko'd mo. Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di mididi 'kam empa'd piti ki to mo dhali yuk uni mo mmo'kowa tharabeesa mo dhali a'di mididi yaku/ mo dhali mii uni to mo be. ³⁸ Wakki/ a'di pu'dki'd mo ntwa/ a/ ki mombwam/ e mo tani walla 'ko'di mombwam/ e mo tani dhali a'di ki gam uni wakan mo tani mom'bor mii gom çinkina/ gwansan mo be. ³⁹ Hili mishi yan mo ma, wakka mancila gu'b mididi 'taki misha tente/ jin mina wathin 'di/ iyayu/ mo tani a'di mididi 'taki di ki e mo dhali mididi diki dhal gu'b piti 'pen mo wathin 'di/ ki 'ce'd mo. ⁴⁰ Um si'da/ mini mii thoson is mo haali/ Ya/ gi 'Kwani mididi pu'du/ mo ka tente/ jin mina um 'koki tosh ki a'di mididi pu'du/ mo be.

Çinkina/ jin Diki Ta Isinj Gana/ mo

⁴¹ Buterus o a'di gwo mo ki: Tapa, a/e òri gwom 'bi'th/ e yan jasi gom am mo 'teya, walla gom 'kwani 'baar mo? ⁴² Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: Kaja a'di jin ta wathi/ isinj gana/ mo dhali yuka yuk mo mmota mandhu to mo? a'di jin mina tapam piti kar ari tapa apo/ gu'b piti mo mmoçi uni tonte/ ki 'ban buni ka tente/ ka kar/ e mo? ⁴³ Mom'bor mii gom çinkina/ çaan mo a'di jin mina tapam piti gam mo wakki/ a'di mididi pu'du/ mo mmogam a'di mmomii kan mo be. ⁴⁴ Ka jin gana/ aha/ òra um gwo mo a'di mididi kar a'di eya powa ris tom piti 'baar mo kun tana a'di mo be. ⁴⁵ Hili wakki/ çinkina/ çaan o gwo e is piti mo ki: Tapam pem tayi'da diite/ mo mmoyayu/ mo dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmodor 'kwaninj gwath kun ta çinkina/ mo dhali kun ta çinkina/ nyara/ si'da/ mo dhali a'di ki shwa to mo dhali pi to mo dhali 'kosh ma su mo tani ⁴⁶ tapa gi çinkina/ yansan mididi pu'du/ mo ka tee yan jin dina a'di ki tosh mo ki a'di mididi yayu/ mo dhali ki mo jin dina a'di ki mish mo mo dhali a'di mididi ç'i a'diya jisa mo dhali a'di mididi kar a'di mo nyakki uni gun 'koki ta ku isinj gana/ mo be. ⁴⁷ Dhali çinkina/ çaan jin mishi bwan tapam piti mo tani dhali diki thoson is mo walla diki mii me'd isi bwam piti mo tani a'di mididi bu'th mondor me'd ka ris mo be. ⁴⁸ Hili a'di jin diki mish mo mo dhali mii to jin mididi mii gam mondor mo tani a'di mididi bu'th mondor jin gwa'dagwa'd mo.

Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni kun çikunu to ki nyanye/ mo tani 'peni uni mo to jin caaca mo tani minu doḡ mo. Dhali 'peni uni gun çina 'kwani to ki nyanye/ mo tani mina uni doḡ to ki nyanye/ si'da/ mo be.

Yesus ki Raḡ mo gi Kwa/u Bwa mo

⁴⁹ Aha/ pu'dkina mo mmokar o'd apo/ mony'cesh mo be. Dhali aha/ ona bwayi ki a'di minu 'tha mo hila/. ⁵⁰ Aha/ tana gi mo jin minu mii ki yi'de/ mo mmomii nycine/ mo dhali aha/ miina is ki 'kasa/ 'kasa/ mo ntagi a'di minu thim mo be. ⁵¹ Um toshkin ki aha/ pu'dkina mo mmoci monku'th is e mony'cesh mo 'taa? Yisa. Aha/ òra um gwo mo, hili, mmodhal mii e i is mo mmokwa/ bwa mo be. ⁵² Haali/ 'peni shwane/ mo gu'ba tal 'de/ jin mina 'kwani 'ko imudhe'd mo tani uni minu kwa/ bwa mo, kun 'koni kwara mo mini kwa/ bwa mo apo/ uni kun 'koni su/ mo dhali kun 'koni su/ mo tani mini kwa/ bwa mo apo/ uninj kwara mo be. ⁵³ Uni mini kwa/ bwa mo, ababa apo/ ya/ mo dhali ya/ apo/ com mo, dhali kum apo/ 'bwa/ mo dhali 'bwa/ apo/ kum mo dhali kumpa jin ta'da mare/ apo/ mar pitim 'bomi mo dhali a'bom mash jin ta'da mare/ apo/ mar piti mo be.

Mo jin Nyithu Mo mo

⁵⁴ A'di si'da/ ki owa waambuhany 'kwani gwo mo ki: Ki um parkina raḡ e mo mmocu mo 'pena bor ma lunḡu'b mo tani um ki o gwo ki jahanne/ ki: Ari piriny pu'dki'd mo be dhali wakan a'di miiki'd mo be. ⁵⁵ Dhali ki um hilki 'tham 'peni 'ko'd gwar ma biny cam poshki'd mo tani um ki o gwo mo ki: Mo mididi 'batha'ba'th mo. Dhali a'di miiki'd mo be. ⁵⁶ Um 'kwani kun tana he'k e ka he'k e kan mo. Um mishki to nyith e mony'cesh kun pikin mo dhali momis mo tani hili, atinta 'kona um ki mish nyith mo gi bun'kus shwanesan mo?

Mo jin Mina / e Thoson Gwo Nyakka Manyer/ e Is ki Gway mo

⁵⁷ Dhali atinta 'kona um ki is bum ki theke'th gwo mo gom a'di jin 'boro'd mo? ⁵⁸ Me'd jin mina / e ya mo nyakka manyer / e is ki gway mo ibwambor ma mandwall gwo mo tani pali gwo mo mmothoson nyakki a'di mbway mo hili isi ciki/ ki a'di mididi diki dir / e eya dwallinj gwo jin ca'd mo dhali adwallinj gwo jin ca'd mo mididi ç'i / e eya mantor tonthus 'twa/a 'cesh mo dhali amantor tonthus 'twa/a 'cesh mo mididi kar / e eya sijin mo be. ⁵⁹ Aha/ òra / e gwo mo ki / e mini diki pi ka pije/ ki sule/ mo ntagi / e mini ç'i ara maliim jin 'ko'd mo be.

13

Mo gi Rijuwa Du Is mo walla Mony'ce'd Sho'k mo

¹Kwanin tiya 'kon ki mo caan mo uni kun torki a'di gwo mo gom 'Kwani gi Pany Jaliil kun 'kosh ma Bilaa'us abas buni e mo nyakki tom buni kun 'citha/ uni 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo. ² Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: A/ um kulumki gwo ibwa ki 'Kwani gi Pany Jaliil gwansan ta imanmii miinthus kun shi/ ashi/ mo mmobola ris 'Kwani gi Pany Jaliila tiya e mo 'taa? haali/ uni 'koshkunu ki isa nyor kan mo? ³ Aha/ tora um gwo mo ki: Yisa. Hili isi ciki/ um mini rica du is mo ki umi 'baar mo minu 'koki 'ce'd sho'k wakan mo be. ⁴ Walla uni gwansan kun 'koni 'kume'd i'ce'dka pekwaro mo uni gun bitkina gu'ba turga/ apo/ mo e Pan Siluwaam mo dhali 'kosh uni jwa mo tani a/ um kulumki gwo ibwa mo ki uni ta imandhi' gwo kun shi/ ashi/ mo mmobola ris unin tiya kun 'kon e Pa Urushaliim e mo 'taa? ⁵ Aha/ tora um gwo mo ki: Yisa, hili isi ciki/ um mini rica du is mo ki umi 'baar mo minu 'koki 'ce'd sho'k wakan mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Cwampu/ mo

⁶ Dhali a'di ki tor gwo gi gwom 'bi'th/e yan gom uni mo ki: Wathi/ jin ta'd gi cwampu/ jin sikina a'di e bwaagor piti mo dhali a'di pu'dki'd mo mmon'ap maman 'peni a'di mo tani dhali a'di diki gam jan 'de'j kamu/ mo be. ⁷ Dhali a'di ki owa manhil cwalman gwo mo ki: Hili mo mo ma. Yil 'koni kwara shwane/ jin yayika/ mo mmon'ap maman 'pena pu/ yan mo tani dhali aha/ dinaki gam jan 'de/ mo. Jepi a'di ka 'cesh mo ma. Atinta mina a'di bu'th mony'cesh yan kan mo? ⁸ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Dhalki a'di di'd mo ma, tapa, yil yansan si'da/ ntagi aha/ mina gwany a'di ka 'kawur is mo dhali wol guren to/eya po/ mo. ⁹ Dhali wakki/ a'di midi dho'th maman ki yil jin 'ko'd mo, 'boro'd be. Hili wakki/ a'di diki dho'th maman mo tani /e mini mish a'di jep ka 'cesh mo be.

A'бом jin Ta N'wol jin Waçkunu ka Cim ma Pesu/ mo

¹⁰ Dhali a'di diki'd mo mmo'tor gwo mo e gu'b gi montul isa kamu/ ka cim ma pesu/ mo. ¹¹ Dhala 'boma kamu/ diki'd jin ta'd ga rum thus jin 'batha a'di mo mmo/ ath mom'bi'th mo ki yili 'kume'd i'ce'dka pekwaro mo. Ayim di'd ki go'go/ mo dhali a'di mol is piti 'de'k ki 'bore/ mo. ¹² Dhali ka Yesus parki'da yim e mo tani a'di yukki'da yim mo dhali owa yim gwo mo ki: A'boma, /e din ki 'kus mo 'peni 'ba'th pini mo be. ¹³ Dhali a'di ki dhu me'd piti apowa yim mo dhali ki jahanne/ ayim 'ka'dkina is mo dhala yim 'borki'da Arungimis bwa i is mo be. ¹⁴ Hili tapa gi gu'b gi montul is mo a'di shwaki'da nyor ka nyor mo haala Yesus waçki'da waç ka cim ma pesu/ mo be. A'di

ki o 'kwani gwo mo ki: Acim 'koni pe'de/ jin minu ka mii thima tu'c mo be. Iiyu/ ka cim gwansan mo ma ki um minu waç mo, yisa ka cim ma pesu/ mo. ¹⁵ Yan'ko'd Tapa ki thok a'di gwo mo ki: Um 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo. 'Kona um ka 'de'te/ 'de'te/ ka cim ma pesu/ ki 'cu'k morbip bum mo walla thuluny bum 'peni gu'b buni mmosus uni mmopi yi'de/ mo 'taa? ¹⁶ Dhala 'bom yansan mo jin ta 'bwa/ ma Ibrahiim mo a'di jin de'kin ma Se'taan ki yili 'kume'd i'ce'dka pekwaro mo tani a'di ka ba/ mminu mii diki 'cu'k mo 'peni monde'k yan ka cim ma pesu/ mo? ¹⁷ Me'd jin okina a'di gwo gwansan mo tani aris uni kun ta 'kup ki a'di mo tani dhukunu ki mon'the is mo dhala ris 'kwani 'baar mo 'kunykina bwa mo goma ris mii gi monyca kun miikina a'di mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Emen To jin Miinuwa 'Tash mo

¹⁸ Dhali wakan a'di ki o gwo mo ki: Bampa/ ma Arungimis wana e katinta mo sa/? Dhali aha/ mina kar a'di ka par 'ban katinta mo? ¹⁹ A'di wana e ki emen to jin miinuwa 'tash jin kala wathi/ mo dhali si e monsinum piti mo. Dhali a'di caki'd mo dhali a'di warki'd ki cwa mo dhali 'dii kun pen e mis mo tani nyan'ki gu'b buni eya bim piti mo be.

Gwom 'Bi'th/e goma Cuma' mo

²⁰ Dhali dok/ e a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina kar Bampa/ ma Arungimis ka par 'ban kata mo sa/? ²¹ A'di wana e ka cuma' jin kal ma 'bom mo mmo'thok mo mmoce e ka dipany ka uça'j bwamani kwara mo ntagi a'di seki'd mo be.

Acampur jin Nyutha 'Twaman ki Nyu'th mo

²² A'di yaki'd mo e bway piti mo e bampa/ mo dhali e pa 'baar mo mmo'tor gwo mo dhali a'di ki ya mo 'kup ki Pa Urushaliim mo. ²³ Dhali wathin 'de'j kamu/ o a'di gwo mo ki: Tapa, mina uni gwansan kun wothkunu mo 'ko i daka/ kan mo 'taa? Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: ²⁴ U'thi/ mo ma mmociç mo eya campur jin nyuthanyu'th mo haali/ 'kwani torkika/ um gwo mo ki: Uni tana ris mo kun mini simm mo e mmociç mo tani dhali uni mini mol se mo be. ²⁵ Ki e'j kamu/ ka mancila gu'b, ki a'di midi cu mis mo dhali mutha campur mo tani um mini tel mii 'pen mo mmodosha pije/ mo dhali nagkana campura po/ ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, ka'dki am gu'b mo ma. A'di midi thok um gwo mo ki: Aha/ mola mo jin iiyina um 'peni cine/ mo be. ²⁶ Dhali yan'ko'd um mini tel mii 'pen mo mmo/o gwo mo ki: Aman shwana to mo dhali pi to mo e bu'j'kus pini mo dhali /e torki aman gwo mo e bway bam mo. ²⁷ Hili a'di midi o

gwo mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ dinaki mish mo mo jin iiyina um 'peni cine/ mo be. Iiku/ um mo 'peni aha/ mo aris umi 'baar mo kun miiki mii kun 'coka'cok mo. ²⁸ Dhali yan'ko'd um mini ko mo dhali 'pe'd shem bum mo ki um mini para Ibrahiim e mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo dhali aris imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo e Bampa/ ma Arungimis mo dhali um ki is bum minu ta'k ka piye/ mo be. ²⁹ Dhali 'kwani mini pu'du/ mo 'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bor ma lungu'b mo dhali 'peni mon'ko'd gwar ma bim poros mo dhali 'peni mon'ko'd gwar ma biny cam mo dhali uni mini 'ko mo atharabeesa gi Bampa/ ma Arungimis mo be. ³⁰ Dhali hili mo mo ma, unin tiya kun 'koni 'ko'd mo tani minu dhu itwa/a/ mo dhali unin tiya kun 'koni twa/a/ mo tani minu dhu i'ko'd mo be.

Yesus Gwoki'd Apo/ Pa Urushaliim mo

³¹ Dhali e mo caan gana/ mo tani 'Kwanim Parisiyina tiya pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Yayi mo 'peni mahan mo haala Hiro-dus nja/ e mmo'kosh jwa mo be.

³² Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ um mo ma dhali tora mak caan gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ urkina ruma 'cesh ka piye/ mo dhali mii mowaç shwane/ mo dhali ka'thamo/ si'da/ mo, dhali ka cim kwara mo tani aha/ mina 'baar bway pem mmothim a'di mo be. ³³ Bahili aha/ mina mii ya e bway pem shwane/ mo dhali ka'thamo/ dhali ka tee jin midi bathi 'ko'd mo haali/ a'di dinuki mish mii mo ka mançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo minu 'koki 'taki 'ce'd sho'k ka piye/ mo 'peni Pa Urushaliim mo be. ³⁴ Ayy Urushaliim, Urushaliim, um kun 'koshki imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ jwa mo dhali 'kosh uni gwansan ki wosh mo uni gun hashkunu mo e um mo. Me'd wana risa jin oka/ bwayi mmotul uçim bum is mo mmontal 'de/ mo me'd kumana nwa jin wupi ushan piti ka bi mo dhali um ushkin mo be. ³⁵ Hili mo mo ma. Gu'b bum dhalkunu um 'pen ki ma'du/ mo be. Dhali aha/ tora um gwo mo ki um mini 'koki par aha/ e mo ntagi um mini o gwo mo ki: Mom'bor mii ki a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be.

14

Yesus Waçi Wathi/ jin 'Kosha 'Batha Wasa/I/ is mo

¹ Dhali ka cim ma pesun 'den kamu/ mo tani ki a'di yaki'd mo mmoshwa to mo e gu'b gi tapan kamu/ mo 'peni 'Kwani Parisiyiin mo tani uni timki a'di mo be. ² Dhali hili mo mo ma, wathij kamu/ doshki'da bor a'di mo a'di jin ta'd gi 'batha wasa/ e is piti mo. ³ Dhala Yesus ki o imanmisha jo'd gwoñkan gwo mo dhali 'Kwani Parisiyiin gwo mo ki: A'di ta mii gi gwoñkan mo 'taa? mmowaça

waç ka cim ma pesu/ mo? walla minu dhalku/ mo? ⁴ Hili uni 'kon ki shwam mo. Yan'ko'd a'di ki sus a'di mo dhali waç a'di mo dhali mmodhal a'di mmoya mo be. ⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wathi/ jana 'peni bwam um ta'd gi thuluny mo walla morbiip kun ta'kkin mo e bwany jis mo, mina a'di diki ya ki jahanne/ mo mmodir uni ka piye/ mo ka cim ma pesu/ mo 'taa? ⁶ Dhali uni mol thoç gwo yansan mo be.

Gwo gom Yilkina/ dhali Com Gu'b mo

⁷ Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/ e mo gom uni gwansan kun yukunu mo ki a'di nyi'thki uni mo mmokwanykina uni mon'kom 'borga/ mo mmo/ o gwo mo ki: ⁸ Ki / e yukunu mo, ma e momimash ka tul 'kup mo tani dhalku/ ki ca'ba 'cesh e mom'borga/ mo, hili isi ciki/ wathi/ jin ekki'd ki / e mo yukina a'di mo be, ⁹ dhali a'di jin yukki / e mo gara/ midi pu'du/ mo dhali o / e gwo mo ki: Çiyi mo yansan ki wathi/ yansan mo ma dhali yan'ko'd / e mini tel mii 'pen mo mmo'the is mo mmobu'th mo jin gwa'dagwa'd mo be. ¹⁰ Hili ki / e yukunu mo tani yaku/ mo dhali ca'b e mo jin gwa'dagwa'd wakan mo, ki a'dim bum jin ciki'da yuk mo midi pu'du/ mo tani dhali a'di midi o / e gwo mo ki: Amugum pema, shoru/ mo ma, mmoça'bi mompoko'd yaase mo. Yan'ko'd / e minu tak mo e buj'kus uni 'baar mo kun 'kona tharabeesa nyaçki / e mo be. ¹¹ Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhu is buni ki ca mo tani minu dhu ki gwa'd mo, dhali a'di jin kar is piti ki gwa'd mo tani a'di minu kar ki ca mo be.

¹² Dhali a'di si'da/ o gwo mo e wathi/ jin yukki a'di mo ki: Ki / e ki çiya yuk jin yuk mo gom tonte/ mo walla dhan tonte/ jin shwanu mo tani dhalku/ ki yuk imugum pini mo walla ikam pini mo walla ibas pini mo walla imannyak 'kom pini kun ta pa ki pa mo hili isi ciki/ uni si'da/ mini yuk / e mo mmodok mii mo dhali / e minu rak mii yani bway mo be. ¹³ Hili waçki/ / e mini çiya yuk jin yuk mo tani yukki 'kwani kun hatha'ko'd mo ma, dhali uni gun kutha is gunkuru/ mo dhali uni kun ta nwo mo dhali uni gun tana ja'da/ mo be ¹⁴ dhali / e minu 'bor mii mo haali/ uni mini mol / e to rak bway mo be. Hili / e minu rak to ibway mo ki mompinu ki uni kun ta kuñ kar/ e mo be.

Gwom 'Bi'th/ e gom Dhan Tonte/ jin Shwanu mo

¹⁵ Ki jan tal 'den kamu/ 'peni uni gwansan kun 'kokina tharabeesa nyaçki a'di mo cikki gwo yansan mo tani a'di o a'di gwo mo ki: Mom'bor mii gom a'di jin midi shwa tonte/ e Bampa/ ma Arungimis mo be. ¹⁶ Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Wathi/ ki en kamu/ ciki'da yuk mo gom dhan tonte/ jin shwanu mo tani a'di yukki 'kwani ka ris mo be. ¹⁷ Dhali ka tee

pu'dki'd mo gom tonte/ mo tani a'di hashki c̣in̄kinam piti mo mmo/o uni gwansan gwo mo uni kun yuk̄kunu mo ki: Iiyu/ mo ma, haali/ aris to 'baar mo thosonkunu mo be. ¹⁸ Hili uni 'baar mo t̄elki mii 'pen mo mmoci gwo 'ko'd mo be. Wathi/ jin t̄wa/a/ a'di oki a'di gwo mo ki: Aha/ daka yola bunto mo dhali aha/ mina mii ya mo mmopar a'di e mo. Aha/ dot̄kina/ e mo ki aha/ minu dhalku/ mo be. ¹⁹ Dhali jaŋ kamu/ o gwo mo ki: Aha/ yol̄kina morbipi 'kume'd mo kun repu/ 'ba/ ki dhan̄ka'b to ka susu/ susu/ mo dhali aha/ mina mii ya mo mmopal uni mo. Aha/ dot̄kina/ e mo ki aha/ minu dhalku/ mo be. ²⁰ Dhali jaŋ kamu/ o a'di gwo mo ki: Aha/ daka mashkina a'bom mo dhali gom gwo gi wakan mo tani aha/ mina molku/ yaku/ mo be. ²¹ Wakan c̣in̄kina/ a'di pu'dki'd mo dhali tor gwo yansan ki tapam piti mo dhali com gu'b a'di shwa'da nyor kagahara mo dhali o c̣in̄kinam piti gwo mo ki: Yaku/ ka pije/ ki jahanne/ mo ma, e bwaya beega/ mo dhali bway tura nyu'thga/ mo gi 'pen̄kuman bampa/ mo dhali susi uni gun hatha'ko'd mo dhali uni gun k̄utha is gun̄kuru/ mo dhali uni gun tana ja'da/ mo dhali uni kun ta njwol mo. ²² Dhali yan'ko'd c̣in̄kina/ ki o gwo mo ki: Tapa, gwo gi k̄ankina/ e akan mo tani miikunu mo be dhali embul di'd naskina/ mo. ²³ Dhali tapa ki o c̣in̄kina/ gwo mo ki: Yayi e bway tur ka pije/ mo kun 'kon is'ko'd mo dhali e bwaagon mo dhali malasi 'kwani ki gwo mo mmo/iyyu/ mo, ki gu'b pem minu 'tu'd mo be. ²⁴ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki jan tal 'den̄ kamu/ 'peni 'kwani gwansan kun yuk̄kunu mo tani uni mini 'koki nyok̄ ton̄tem pem mo be.

Mii jin Minu Mii Den̄ E Mmota Amancīka Yesus Gwo mo

²⁵ Dhali adhana waambuhany 'kwani nyākki ii ki a'di mo dhali a'di ki t̄uka bor mo dhali o uni gwo mo ki: ²⁶ Wak̄ki/ wath̄in̄ kamu/ midi yayu/ i aha/ mo dhali diki shi/ ababam pitin̄ gana/ i e mo dhali kum mo dhali ash mo dhali uci mo dhali ikam mo dhali i'bwaham mo, nye, dhali mondiki/ em pitin̄ gana/ si'da/ mo tani a'di mol ta amancīk gwom pem mo be. ²⁷ A'diyin̄ jin diki kal cwany'cithan̄ dhul pitin̄ gana/ mo dhali bath̄ aha/ isho'k mo tani a'di mol ta amancīk gwom pem mo be.

²⁸ Haali/ wathi/ jana 'peni bwam um jin ona bwa ki nyan̄ gu'ba turga/ mo mina a'di diki di nt̄wa/a/ mo mmoder̄ to e jin midi mii 'baar a'di mo 'taa? wak̄ki/ a'di ta'd gi to jin 'kosh jwa mo mmothim a'di mo. ²⁹ Hili isi ciki/ wak̄ki/ a'di midi kar mo jin ka'bu mo tani dhali a'di mol a'di thim mo tani aris uni 'baar mo kun mishi a'di mo tani mini t̄el mii 'pen mo mmomii a'di ka mak̄ mo be ³⁰ mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan ti t̄elki mii

'pen mo mmonyan̄ gu'b mo tani dhali mol a'di 'ka 'kup mo be. ³¹ Walla malik̄ si'da/ jin yaki'd mo mmogam 'kup ka malika kamu/ mo mmo/as mo tani mina a'di diki di it̄wa/a/ mo mmo'cunycur mii mo wak̄ki/ a'di mish ta ga askar ka alaapi 'kume'd mo mmogam a'di 'kup mo a'di jin yayi'd mo apo/ a'di nyākka askar alipi iss 'kwanimpa 'de/ mo 'taa? ³² Dhali wak̄ki/ a'di diki wakan mo tani ka malika kamu/ dina sho'k mmosi'du/ mbway mo tani a'di ki hash amanya mo dhali dot̄ gwo mo gom mor̄ju'th is mo be. ³³ Gom gwo gi wakan mo tani a'diyin̄ 'peni um mo jin diki dhal tom piti 'peni 'baar mo jin tana a'di mo tani a'di mol ta amancīk gwom pem mo be.

A'don̄koro/ jin Thapathap mo

³⁴ A'don̄goro/ a'di 'bora'bor mo hili wak̄ki/ a'di ki this mom'bala'th piti e mo tani a'di midi mish mom'bala'th piti ta kata ka nyan̄'ko'd mo? ³⁵ A'di diki ha me'd mo goma 'cesh mo walla goma duhal guren to/e mo. 'Kwani mini bīt̄ a'di ka pije/ mo. A'di jin ta gi bwany'ce mo mmocik̄ gwo mo tani dhalki a'di cik̄ gwo mo ma.

15

Gwom 'Bi'th/e gom Ka'bal jin Thisi E mo

¹ Dhali imantera thulpa/ dhali imanmii miinthus mo uni 'kokin mo mmo'dish a'di is mo mmocik̄ a'di gwo mo be. ² Dhali 'Kwani Parisiyyin̄ dhali iman'kwar to mo uni miina gumgum mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di buthi imanmii miinthus mo dhali nyāk to shwa ki uni mo be.

³ Wakan a'di ki tor uni gwo gom gwom 'bi'th/e yansan mo be ki: ⁴ Ki wathi/ jana ibwam um ta'd gi ka'bal issi mudhe'd mo, wak̄ki/ jan 'de/ this e mo 'peni uni mo tani a'di midi diki dhal uni ka iss 'kwanimpa imudhe'd mmo/ath̄ 'de/ mo e bwaasho mo dhali ya mo mmonap̄ a'di jin thiski e mo ntagi a'di ki gam a'di mo 'taa? ⁵ Dhali ki a'di gamki a'di mo tani a'di ki kar a'di mo e 'kupa bim piti mo dhali 'kun̄y bwa mo be. ⁶ Dhali ki a'di pu'dki bway pa mo tani a'di ki yuk̄ imugum piti mo dhali imannyak 'kom piti mmontal̄ 'de/ mo mmo/o uni gwo mo ki: 'Kun̄y bwa mo ma, nyākki aha/ mo, haali/ aha/ gamkina ka'bal pem jin thiski e mo be. ⁷ Dhali wakan, aha/ tora um gwo mo ki mom'bor bwa midi caaca mo ki nyanye/ mo e momis mo apo/ jan 'de/ jin ta'da amanmii miinthus jin ri'ck̄i'da du is mo mmobol uni gun ta iss 'kwanimpa imudhe'd ath̄ka 'de/ e mo kun tana r̄ca/e mo uni gun mini mii 'koki ta gi mo ga r̄ca du is mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Emena Guurush jin Thisi E mo

⁸ Walla a' bom jana ta gi emena guurush 'dolkon kushi kume'd mo,* waḱka yim this jan 'deḱ kamu/ e mo tani mina a'di diki ḱanya lamba/ mo dhali dhi'th gu'b mo dhali ḱap a'di ki burbur mo ntaga yim ki gam a'di mo 'taa? ⁹ Dhali ka yim gamki a'di mo tani ayim ki yuḱ iyim piti mo dhali imannyak 'kom piti mo mmontaḱ 'de/ mo mmo/o gwo mo ki: 'Kunyi bwa mo ma, nyakki aha/ mo, haali/ aha/ gamkina emena guurush pem jin thiskika/ e mo be. ¹⁰ Dhali wakan si'da/ aha/ tora um gwo mo ki mon'kuny bwa midi di mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arumgimis mo apo/ amanmii miinthus 'de/ jin ri'cki'da du is mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Ya/ gi Wathi/ jin Thisi E mo

¹¹ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wathi/ di'd jin ta gi iya/i su/ mo be. ¹² Dhali a'di jin gwa'da'd ki uni mo, o com gwo mo ki: Ababa, ci aha/ to jin minu pwaḱ bwa mo gom aha/ mo. Dhali a'di ki pwaḱki uni to bwa mo be. ¹³ Dhali ka cim 'koki ta aris ḱ'ko'd mo tani a'di ya/ jin gwa'da'd mo tulki'da ris to isi 'baar mo dhali a'di ki bu'th moyam piti mo e bampa/ jin si'dasi'd mo, dhali e mun mo tani a'di ki la mii tom piti ka burbur mo dhali a'di diki butha shure/ mo. ¹⁴ Dhali ki a'di 'baarki tom piti 'baar mo tani adhan te/ cuki mis mo e bampa/ caan mo dhali a'di telki mii 'pen mo mmohar to mo be. ¹⁵ Wakan a'di yaki'd mo mmogam is piti gi wathin 'de/ gi 'penkuman bampa/ caan mo. A'di ki hash a'di mo e bwam buntom piti mo mmoci kuthar to mmoshwa mo. ¹⁶ Dhali a'di imina bwa 'bor mmoshwa ḱwama'c maman cwa mo kun cinu kuthar mo mmoshwa mo be. Dhali jan 'deḱ kamu/ yisa di'da jin ci a'di to mo. ¹⁷ Hili ki a'di kulumki gwo ibwa mo ki is piti mo tani a'di o gwo mo ki: Hili ciḱkina/ ma baba wana risa kun ciḱkina a'di aguurush mo dhali kun ta gi tonḱe/ kun 'koshi jwa mo dhali kun uri 'kup mo, hili aha/ 'ce'dkunu sho'k ki te/ mmahan mo be. ¹⁸ Aha/ mina cu mis mo dhali ya ababam pem mo dhali aha/ mina o a'di gwo mo ki: Ababa, aha/ miikina miinthus apo/ momis mo dhali ibwambori /e mo be. ¹⁹ Aha/ mina mish ta ji gi ha me'd mo dok/e yisa ki aha/ minu yuḱ ki ya/ m pini mo. Kari aha/ ki ciḱkina/ jin midi mii to ka guurush mo ma. ²⁰ Dhali a'di cuki mis mo dhali pu'd mo eya ababam piti mo. Dhali hili ki a'di si'dasi'd mo mbway naskina/ mo tani ababam piti mishki a'di mo dhali a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo dhali a'di ki gus mo dhali koḱh a'di me'd mo dhali pi a'di 'twa/ mo be. ²¹ Dhali ya/ ki o a'di gwo mo ki: Ababa, aha/ miikina miinthus apo/ momis mo dhali ibwambori

/e mo. Aha/ dinaki ta ji gi ha me'd mo jin minu yuḱ ki ya/ m pini mo be. ²² Hili com ki o ciḱkinam piti gwo mo ki: Guyu/ burrine/ jin 'boro'd ki jahanne/ mo ma dhali hi'th a'di mo, dhali hi'th a'di ki tome'd mo dhala ppa/ e sho'k piti mo. ²³ Dhali guyu/ ara morbip mo jin 'thiḱa'thiḱ mo dhali 'kosh a'di mo dhali dhalki ana 'kana a'di mo dhali 'bor bwa mo. ²⁴ Haali/ ya/ m pem yansan a'di wuki'd mo dhali a'di piki'd mo shwane/ dok/ e. A'di thiski e mo tani, dhali a'di gamkunu mo. Dhali uni telki mii 'pen mo mmo'bor bwa mo be.

²⁵ Dhali ya/ jin ta'da bwa nyara/ mo tani a'di di'd e bwam bunto mo. Dhali ki a'di pu'dki'd mo dhali 'dish gu'b is mo tani a'di ciḱki gway jin yuku mo dhali sa jin sana 'kwani mo be. ²⁶ Dhali a'di ki yuḱ ciḱkinaḱ kamu/ 'de/ mo dhali a'di ki doḱ a'di gwo gom 'pemen mii yansan mo. ²⁷ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pini pu'dki'd mo dhali ababam pini a'di 'koshki a'di ara morbipa 'thiḱga/ mo haali/ a'di bu'thki a'di ka nyan'ko'd ki 'dantar mo dhali ki 'bore/ mo. ²⁸ Hili a'di shwaki'da nyor mo dhali ush bway bway gu'b ya mo be. Ababam piti yaki'd/ ka pije/ mo dhali malas a'di mo. ²⁹ Hili a'di thoḱki com gwo mo ki: Hili mo mo ma, ka ris yili 'baar mo tani aha/ miikina / e to mo dhali aha/ dinaki ush gwonḱan pini e mo. Hili /e diki ci aha/ ari mi mo ki aha/ mina 'taki 'bor bwa mo nyakki imugum pem mo. ³⁰ Hili ki ya/ m pini yansan pu'dki'd mo tani a'di jin loski tom pini ki miinthus jin ta miinyal mo dhali /e ki 'koshki a'di amor bipa 'thiḱga/ mo. ³¹ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ya/uma, /e nyak di ki aha/ isa yempa/ mo dhali aris to gwansani 'baar mo kun ta kum pem mo tani uni ta kum pini mo be. ³² A'di ha me'd ki harj gana/ mo mmo'bor bwa mo dhali mmo'kuny bwa mo goma kam pini yansan jin wuki'd mo dhali a'di di'd ki e mo, a'di jin thiskunu e mo dhali a'di gamkunu mo be.

16

Gwom 'Bi'th/e gi Wathi/ jin Thisi To Dhu mo

¹ A'di si'da/ ki o imanciḱ a'di gwo gwo mo ki: Wathin kamu/ diki'd jin ta pa ki pa mo, a'di jin ta'd ka mandhu to mo dhali gwo gi yeru a'di is ki gway pu'dki'di a'di mo ki wathi/ yansan miiki tom piti jin tana a'di ka burbur mo be. ² Dhali a'di ki yuḱ a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Gwon tinta ciḱkika/ mo gom /e mo? Ciya/ montonden pini jin dhuna /e to e mo haali/ /e mini mish ta amandhu to mo dok/e yisa. ³ Dhali amandhu to a'di o gwo mo e is piti ki: Aha/ mina mii katinta mo sa/? haali/ tapam pem

* 15:8 Emena guurush 'dolkon kush 'de/ jin wana e ki nasa guurush mo.

a'di bu'thki mo jin dhuka/ to mo 'peni aha/ mo. Aha/ tana wathi/ jin 'bitha'bi'th jin 'kosh jwa mo mmogwany jis yisa dhali aha/ 'thena is mo mmo'tho to mo. ⁴ Aha/ misha to jin miga/ mii mo ki 'kwani mini mish aha/ bu'th mo e gu'b buni mo ki aha/ minu kar 'pen ka pije/ mo 'peni mo jin dhunu to mo. ⁵ Wakan a'di ki yuk 'kwani kun 'kon ma mure/ gi tapam piti m'ba/ ka 'dete/ 'dete/ mo dhali a'di ki o jin twa/ a/ gwo mo ki: /e din ma mure/ gi tapam pem i'ba/ ekata mo? ⁶ A'di ki thoꝥ a'di gwo mo ki: Ayin jin baru ki iss* 'kwanimpa imudhe'd mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Budhi awarka/ jin 'kwara /e to mo dhali ca'bi a'cesh ki jahanne/ mo dhali 'kwari ki iss† 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo. ⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki o jan kamu/ gwo mo ki: Dhali ekata si'da/ ndin ma mure/ /e m'ba/ mo? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Pos bunyan jin baru ki iss 'kwanimpa mmudhe'd mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Budhi awarkam pini jin 'kwara /e to mo dhali 'kwari ki iss‡ 'kwanimpa idonjon mo. ⁸ Dhali tapa ki manja mandhu to jin diki ta aꝥar/e mo goma gany piti mo, haali/ iya/ gi 'kwaniny'cesh gwansan mo tani uni yukayuk mo eya nyakum yil buninj gana/ mo mmobol iya/ gi monꝥush e mo be. ⁹ Dhali aha/ tora um gwo mo ki, miyya mugu gom is bum mo ki to jin ta pa ki pa mo kun 'koki ta kuj kar/e mo, wakan ki a'di midu ush me'd mo tani uni mini 'taki bu'th um mo e mo gi monꝥkoki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo.

¹⁰ A'di jin ta isinj gana/ mo gom ari tonꝥ gwa'dga/ mo tani a'di ta isinj gana/ mo si'da/ gom to jin ca'd mo. Dhali a'di jin thisi to kun gwa'dan mii mo tani ta a'di jin thisi to kun can mii si'da/ mo be. ¹¹ Waꝥki/ um 'koki ta isinj gana/ mo gom to jin ta pa ki pa mo kun 'koki ta kuj kar/e mo tani aja a'di jin midu ci um to jin ta pa ki pa gana/ mo mmodhu mo? ¹² Dhali waꝥki/ um 'koki ta ku isinj gana/ mo gom to ma ciꝥ kamu/ mo tani aja a'di jin midu ci um a'di jin midu ta jim bum gana/ mo? ¹³ Ciꝥkinaꝥ kamu/ yisa di'da jin midu mish to mii gom tapa isu/ mo. Hili a'di midu mii shi/ jan tal 'deꝥ kamu/ i e mo dhali en jamu/ mo walla a'di midu bu'th jan 'de/ ka bor mo dhali wak jan kamu/ mo. Um moli mii Arungimis to mo dhali mii to gi ta pa ki pa mo.

¹⁴ Dhali 'Kwani Parisiyiin uni gun ta iman/ena guurush mo ki uni ciꝥkina ris to gwansani 'baar mo tani dhali uni 'theꝥki a'di shushi mis mo be. ¹⁵ Hili a'di o uni gwo mo ki: Um ta uni gun dhu is bum ka kar/e mo mbwambori 'kwani mo. Hili Arungimis mishki'da dum bum mo. Haali/ a'di jin eꝥki'd e bwaman 'kwani mo tani a'di

ta tonthus ki thus mo e jis/e ma Arungimis mo be.

Gwoꝥkan jin Cinu mo dhali Bampa/ ma Arungimis mo

¹⁶ Gwoꝥkan jin cinu mo dhali imanꝥi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo uni 'kokin mo ntaga Yoahan mo. 'Peni mo yan mo tani gwom 'boro'd gi Bampa/ ma Arungimis a'di ciꝥkunu mo dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ ciꝥkini a'di ki mombujur mo be. ¹⁷ A'di 'disha mii mo gom momis mo dhali mony'cesh mmopi mo mmobol ari businya/ gi gwoꝥkan jin cinu mo ki a'di minu kar ki mompuu mo be.

Gwo jin Tor ma Yesus Apo/ Mo jin Dhaluwa Dhal'Pen mo

¹⁸ Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhal up buni 'pen mo dhali mash kun tiya mo tani uni miiki miinyꝥal mo be, dhali a'di jin mashki'da 'bom jin dhalu 'pen mo 'pena kaꝥim piti mo tani a'di miiki miinyꝥal mo be.

Wathi/ jin Ta Pa ki Pa dhala Li/aasar mo

¹⁹ Wathiꝥ kamu/ diki'd jin ta pa ki pa mo, a'di jin hi'thki burriꝥnye/ jin ta'da buhe/ ka buhe/ mo dhali burriꝥnye/ jin na'bulana'bul mo dhali jin shwa to ki shwam paꝥ gana/ isa yempa/ mo. ²⁰ Dhali e 'twanꝥala goꝥ piti mo tani wathi/ jin hatha'ko'd 'thikunu mo, a'di jin yukꝥ gway ka Li/aasar mo a'di jin tasha jama/ isi 'baar mo. ²¹ Dhali a'di dina gwo mbwa mo ki a'di minu thiꝥ mo ki to kun biꝥkin 'pena tharabeesa gi wathi/ jin ta pa ki pa mo. Hila 'ka pu'dkin mo dhali 'te'd jamam piti mo be. ²² Wathi/ ha'th'ko'd yan a'di wuki'd mo dhali a'di kaꝥkina iman'doyu gwo mo eya bor ma Ibrahiim mo. Dhali wathi/ jin ta pa ki pa si'da/ tani a'di wuki'd mo dhali kankunu mo be. ²³ Dhali eya Haawiya mo tani a'di 'koshkunu is ka nyor mo dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali a'di ki para Ibrahiim e mo 'pena dhana/ mo dhala Li/aasar eya bor piti mo be. ²⁴ Dhali a'di ki yukꝥ yukꝥ mo ki: Ababa Ibrahiima, miyyi mii apo/ aha/ mo ma dhali hashu Li/ aasar mo mmothul aliman me'd piti e yi'de/ mo dhali mmo'thupa le'd pem mo haali/ aha/ 'pe'dkina she/ mo eya le'dan o'd yansan mo be. ²⁵ Hila Ibrahiim thoꝥ a'di gwo mo ki: Ya/uma, kayi gwo e mo ma. Ki /e din ki e mo tani, /e buthi tom 'boron pini mo dhala Li/aasar a'di buthi to kun shiyin wakan mo. Dhali hili, shwane/ a'di malaskunu imahan mo dhali /e din e mo jin 'pe'du she/ mo be. ²⁶ Dhali eya ris mii yan ka makampo/ mo tani dhan jisa caaga/ di'di bwaman am mo dhali um mo jin thosonkunu mo, ki uni gwansan kun mini 'taki 'ciꝥh 'peni mahan e /e mo mini mol mii mo, dhali jan 'deꝥ kamu/ midu

* 16:6 miyya † 16:6 kaꝥsiin ‡ 16:7 taꝥaniin

mol 'cith' peni mun ntagi am mo be. ²⁷ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wakki/ wakan mo tani aha/ dotkina /e mo ababa, mmohash a'di mo e gu'b ma babam pem mo be ²⁸ haali/ aha/ tana gi ikam pemi mudhe'd mo, wakan ki a'di midu rum uni ki gwo mo, hili isi ciki/ ki uni si'da/ mini 'koki iiyu/ mo e mo/ isa nyor yansan mo be. ²⁹ Hili a/ibrahiiim thok a'di gwo mo ki: Uni tan ga Musa mo dhali imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo. Dhalki uni cik' uni gwo mo ma. ³⁰ Dhali a'di ki thok' gwo mo ki: Yisa, ababa Ibrahiim. Hili wakki/ jan 'denj kamu/ midu ya i uni 'peni mowu mo tani uni mini rica du is mo be. ³¹ A'di ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ uni 'koki ha gwo ma Musa e mo dhali gwo gi imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ e mo tani wakan si'da/ uni mini 'koki ci bwam buni ka gam 'kup mo wakki/ jan 'denj kamu/ midu 'taki cu mis' peni mowu mo be.

17

Mompal gi Miinthus mo

¹ Dhali a'di ki o imancik' a'di gwo gwo mo ki: Mompalu gom miinthus ka jin' gana/ mini pu'du/ mo. Hili wayyi e a'di jin' mina uni ipu'du/ mo be. ² A'di midu 'bor ki 'bor gana/ mo wakka yo minu 'taki dek' a'di m'bam piti mo dhali a'di minu bit' mo e kumma/ yi'de/ mo jin' mina a'di 'taki diki rak' jan 'de/ 'peni uni gwansan is mo kun gwa'dan mo mmomii miinthus mo. ³ Yipi 'kup 'kup ki is bum ki 'bore/ mo ma. Wakka kam pini mii miinthus mo tani kucuri a'di ki gwo mo ma, dhali wakki/ a'di ri'cki'da du is mo tani dhalki a'di miinthus piti 'pen mo. ⁴ Dhali wakki/ a'di mii miinthus apo/ e me'di pesu/ ka tee mo tani dhali a'di ki tu'k mo me'di pesu/ dhali o /e gwo mo ki: aha/ ri'ckina adu is mo tani /e mini mii dhal a'di miinthus piti 'pen mo be.

Mari Aman Mongam Gwom Bam Is mo ma

⁵ Dhali uni gun dhunu ki she/ mo ki o Tapa gwo mo ki: Mari aman mongam gwo is bam is mo ma. ⁶ Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Wakki/ um ta gi mongam gwo is mo me'd emen to jin' miinuwa 'tash mo tani um mini mish o cwa yansan jin' wana e ka 'kum'dii gwo mo ki: Dhalki a'di yu'du/ mo dhali dhalki a'di cudhu/ mo e yi'denj kumma/ mo dhali a'di midu ha um gwo e mo be.

Atu'c jin Miina Cijkina/ mo

⁷ Mina tal' denj kamu/ 'peni um, a'di jin ta gi cijkina/ jin goro'da 'cesh walla jin ur ka'bal mo mmo/ o a'di gwo mo ki a'di pu'dki'd mo 'peni bwam bunto mo ki: Yayu/ ki jahanne/ mo dhali ca'ba 'cesha tharabeesa mowa? ⁸ Walla mina a'di diki dhal gwo e i is mo mmo/ o gwo mo ki: Thosonaa/ tonje/ mo ma dhali deki is pini ki

burrinye/ mo dhali mii aha/ to mo ma, ntagi aha/ mina shwa to mo dhali pi to mo dhali yan'ko'd /e mini shwa to mo dhali pi to mo? ⁹ A'di 'bori cijkinam piti bwa i is mo 'taa? haali/ a'di miiki to jin' kankina a'di a'di gwo mo mmomii mo 'taa? ¹⁰ Wakan um si'da/ ki um miiki to gwansani 'baar mo kun kankunu um mo tani oyi gwo mo ki: Am tana cijkina/ kun' koki ha me'd mo. Aman miikina jasi a'din 'denj gana/ mo jin ta'da tu'c bam mo be.

Yesus Dhelelki 'Kwani kun 'Kosha Monthus 'Kume'd Is mo

¹¹ E bway gi Pa Urushaliim mo tani a'di yaki'd e bway bampa/ gi bwaman gi Pan Saamira mo dhali Pany Jaliil mo be. ¹² Dhali ki a'di cik'ki bampa/ mo tani a'di gamkina 'kwani kun 'kosha monthus 'kup mo uni kun 'koni 'kume'd mo, uni kun doshkin isa dhana/ mo. ¹³ Dhali uni ki 'de'k' twam buni ki mis mo dhali o gwo mo ki: Yesus jin ta Tapa, miyi mii apo/ aman mo ma. ¹⁴ Dhali ki a'di mishki uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma, dhali tor is bum eya tente/ e igasiis mo. Dhali ki uni iikin mo tani uni dhelelkina is mo be. ¹⁵ Dhali yan'ko'd jan tal' denj kamu/ 'peni uni mo tani ki a'di parki is piti e ki a'di waçu/ mo tani dokki'd ka nyan'ko'd mo mmomaña Arungimis mo ki dhan 'twa/ jin caaca mo be. ¹⁶ Dhali a'di ki bit' bwam/ em piti a'cesh mo e sho'k ma Yesus mo mmoci a'di mom'bor bwa i is mo be. Hili a'di ta wathi/ gi Pan Saamira mo be. ¹⁷ Yan'ko'd Yesus ki o a'di gwo mo ki: 'Kona uni ki 'ko 'kume'd uni kun dhelelkin mo 'taa? Mane uni gun 'koni pedoñon mane? ¹⁸ Jin tal' denj kamu/ bunya/? diki gam mo mmodobu/ mo mmomaña Arungimis mo hili isi ciki/ a'di jin diki ta Wathi/ Yahuuda/ mo be. ¹⁹ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali yayi e bway pini mo. Mongam gwo is pini a'di wothki /e mo be.

Mo gi Mina Bampa/ gi Momisi Pu'du/ mo

²⁰ Dhali a'di dotkunu gwo mo ki 'Kwani Parisiyyin mo ki Bampa/ ma Arungimis midu pu'du/ kakaşa mo sa? Dhali a'di ki thok' uni gwo mo ki: Bampa/ ma Arungimis midu diki yayu/ ki jamas mii jin minu tim ki ye'th ye'th mo. ²¹ Walla uni mini 'koki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, A'di a'dan be, walla, Imattaan mo, haali/ hili mo mo ma, Bampa/ ma Arungimis a'di di'di bwam um mo be.

²² Dhali a'di ki o imancik' a'di gwo gwo mo ki: Atee mini pu'du/ mo ki um mina bwa o mo mmopara tenten kamu/ e jin ta ji gi Ya/ gi 'Kwani mo dhali um mini 'koki par a'di e mo be. ²³ Dhali uni mini o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, mmattaan mo, walla, Hili mo mo ma, mmahan mo tani, dhalku/ ki ii mo ma. Dhalku/ ki bath' uni isho'k mo. ²⁴ Haali/ me'da wara sho'k jin dhithi mo ka war mo dhali mmokush mo

'peni momis mo 'peni 'ko'd gwar gi 'bana kamu/ mo tani wakan mina Ya/ gi 'Kwani di eya teem piti mo be. ²⁵ Hili ntwa/a/ a'di mina isi 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali a'di minu waḡ mo ki 'kwani ma nyaḡum yil gwansan mo be. ²⁶ Me'da tee ma Nuuh mo tani wakan a'di mididi ta atee gi Ya/ gi 'Kwani mo be. ²⁷ Uni shwaki to mo dhali uni piki to mo dhali uni mashkin mo dhali uni 'kokin mo mmociya ḡi mmomash mo ntaga tee jin ciḡkin ma Nuuh mo e bwaa kur mo dhali agannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'ce'd uni 'baar mo sho'k mo be. ²⁸ Wakan si'da/ a'di mina e waka tee ma Luuth mo – uni shwaki to mo dhali uni piki to mo dhali uni yolki to mo dhali uni yolkin mo dhali uni siki to mo dhali uni nyaḡki to mo ²⁹ hili ka tee jin yakin ma Luuth ka piḡe/ mo 'peni Pan Saduum mo tani o'd dhali to jin si'du/ mo he'thki'd ka sho'k mo 'peni momis mo dhali 'ce'd uni 'baar mo sho'k mo be. ³⁰ Wakan si'da/ a'di mididi ta atee gi Ya/ gi 'Kwani ki a'di minu tor eya tente/ mo be. ³¹ Ka tee caan mo tani dhali a'di jin di'd e 'kuḡḡu'b mo nyaḡki tom piti jin tana a'di e gu'b mo tani mididi diki thulu/ ka 'cesh mo mmo'do uni mo dhali wakan si'da/ a'di jin di'd e bwam mombunto mo tani mididi diki doḡku/ ka nyaḡ'ko'd mo. ³² Kayi gwo gi asha Luuth e mo ma. ³³ A'diyin jin mididi simm to e jin mina a'di ita e mondiki/em piti mo tani a'di mididi this a'di e mo be. Hili a'diyin jin mididi this mondiki/em piti e mo tani a'di mididi kar a'di mo be. ³⁴ Aha/ tora um gwo mo, e mon'thiny caan mo tani 'kwani su/ mini 'kowa cin tal 'de/ mo. Dhali jan tal 'de/ minu bu'th mo, dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. ³⁵ Up mini 'ko isu/ mo kun mini yor to mo mmonta' de/ mo. Dhali jan tal 'de/ minu bu'th mo, dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. ³⁶ Dhali 'kwani su/ si'da/ mini 'ko e bwam bunto mo. Dhali jan 'de/ minu bu'th mo, dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. ³⁷ Dhali uni o' a'di gwo mo ki: Mmana, Tapa? A'di ki thoḡ uni gwo mo ki: I mo jin dina bungwar is nycine/ mo tani e mo yan mo tani korro/ mini tul is mo mmonta' de/ mo be.

18

Gwom 'Bi'th/e goma 'Bom jin Wun ma Kath mo dhala Mandwall Gwo mo

¹ Dhali a'di ki tor uni gwo ki gwom 'bi'th/ e mo jin ta gi 'pemen jin mina uni ka mii 'tho mo isa yempa/ mo dhali mmo'koki dhotha du mo be. ² A'di ki o gwo mo ki: E 'penḡkuman bampaḡ kamu/ mo tani wathi/ diki'd mo jin ta'da mandwall gwo mo. A'di si'da/ jin diki ko/a Arumgimis mo walla diki tak 'kwani mo be. ³ Dhala 'boma kamu/ jin wun ma kath si'da/ mo tani diki'd e 'penḡkuman bampa/ caan mo, a'di jin rashki

ya ka yempa/ e a'di mo dhali o gwo mo ki: Miiyi aha/ ka kar/ e mo ma apo/ a'di jin yeri aha/ is ki gway mo. ⁴ Dhali hili ki a'di di'd mmo/ush mo tani hili yan'ko'd a'di ki o gwo ki is piti mo ki: Ba aha/ yisa ko/ ka Arumgimis yisa walla taka 'kwani yisa ⁵ hili goma 'bom yansan jin wun ma kath mo mmoḡu/ ulkina a'di aha/ ki mii mo tani aha/ mina mii ka kar/ e goma yim mo, wakan ka yim mididi diki wuyaa/ is e mo ki yam piti jin rashina a'di mo be. ⁶ Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Ciḡi gwo mo ma, jin on ma mandwall gwo jin diki ta amanmii ka kar/ e mo. ⁷ Dhali min ma Arumgimis diki mii ka kar/ e gom kum piti kun kwanykina a'di mo 'taa? uni gun gwoki 'twa/ i a'di ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny mo 'taa? Mina a'di itaya adiite/ apo/ uni mo 'taa? ⁸ Aha/ tora um gwo ki a'di mididi mii ka kar/ e gom uni ki jahanne/ mo. Bahili ki Ya/ gi 'Kwani mididi pu'du/ mo tani mina a'di gam monḡam gwo is e mony'cesh mo 'taa?

Gwom 'Bi'th/e gom 'Kwani Parisiyiin mo dhali Imantera Thulpa/ mo

⁹ A'di si'da/ ki tor gwom 'bi'th/ e yansan ki uni gun gam 'twa/ 'kup ki is buni mo ki uni ta kuḡ kar/ e mo dhali waḡ kun tiya mo. ¹⁰ 'Kwani su/ iikin mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'tho mo. Jan 'de/ ta Wathim Parisi mo. Dhali jamu/ ta'da mantera thulpa/ mo be. ¹¹ Wathim Parisi doshki'd mo dhali 'tho kan ki is piti mo ki: Arumgimis, aha/ 'bora / e bwa i is mo ki aha/ dinaki waki 'kwanin tiya mo kun ta imankwal to mo dhali kun 'koki ta kuḡ kar/ e mo dhali imanmii miinḡal mo walla mmodiki wa e ka mantera thulpa/ yansan mo be. ¹² Aha/ ga/ a to mo me'di su/ ka dhas mo. Aha/ cina to mo jin taḡu Arumgimis 'peni to 'baar mo jin gamkika/ mo be. ¹³ Hila mantera thulpa/ a'di doshki'd isa dhana/ mo, a'di diki 'de'k em piti 'kup ki momis mo, hili a'di dorki'da bor piti ki me'd mo mmo/ o gwo mo ki: Arumgimis, miiyi mii apo/ aha/ jin tana amanmii miinthus mo. ¹⁴ Aha/ tora um gwo mo ki: wathi/ yansan yaki'd ka lunḡu'b bway gu'b piti mo ki mo ma kar/ e mo, ma mo dhalka kamu/ mo. Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo kun dhu is buni ki ca mo tani uni minu dhu ki gwa'd mo, hili a'di jin karki is piti ki gwa'd mo tani minu kar ki ca mo be.

Yesus 'Borki Ushi Uci Mii mo

¹⁵ Dhali uni 'kokin mo si'da/ mmosusi usha 'pereny i a'di mo ki a'di mididi ta uni is ki me'd mo. Dhali ki imancik' a'di gwo parki a'di e mo tani uni kuḡurki uni ki gwo mo be. ¹⁶ Hila Yesus yuḡki uni i a'di mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki ushi uci iiyini aha/ mo ma, dhalki uni ki non mo. Haali/ ku gi wakan mo tani 'kon e Bampa/ ma Arumgimis mo

be. ¹⁷ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: a'diyin jin midi diki bu'th Bampa/ ma Arungimis me'd ara 'ci mo tani midi diki cig a'di mo be.

Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo jin Ta Tapa mo

¹⁸ Dhali tapan kamu/ dot a'di gwo mo ki: Mantor Gwo jin 'boro'd. Aha/ mina mii kata mo mmogam mal gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo sa/? ¹⁹ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Atinta yuka /e aha/ ki jim 'boro'd mo? Wathin tal 'dej kamu/ yisa di'da jin 'boro'd mo, hili Arungimis a'di 'de/ mo be. ²⁰ /e mishi gwo'kan kun 'kwarkunu mo kun o gwo mo ki: Dhalku/ cal ki mii mii mo ma, dhali, Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo ma, dhali, Dhalku/ to ki mii kwal mo ma, dhali, Dhalki gwonthus ki mii ak mo ma, dhali, Taki cim dhali kwan mo ma. ²¹ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aris to gwansan dhukika/ mo 'peni yil pem jin taka/ dhuru'c mo be. ²² Dhali ka Yesus cikki a'di mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Ton tal 'dej kamu/ di'd jin a'ha /e mo be. Yoli aris to gwansan kun tana /e mo ma dhali ciki uni gwansan kun hatha'ko'd mo dhali /e mini gam mo jin isha to kumma/ e momis mo dhali yayu/ mo dhali bathaa/ isho'k mo. ²³ Hili ki a'di cikki gwo gwansan mo tani a'di warkina bwa ki dit mo haali/ a'di ta wathi/ jin ta pa ki pa mo be. ²⁴ Yesus hilki a'di mo dhali o gwo mo ki: Mii wa'di dita/ gom uni gwansan kun ta pa ki pa mo mmocij Bampa/ ma Arungimis mo be. ²⁵ Haali/ a'di 'ka'da mii gom kalman mo mmoya ki solol e jisa 'dipira/ mo mmodhal wathi/ jin ta pa ki pa e i is mo mmocij Bampa/ ma Arungimis mo be. ²⁶ Uni gwansan kun cikki a'di mo tani o gwo mo ki: Wakki/ wakan mo tani ija iminu iwoth mo sa/?

²⁷ Hili a'di o gwo mo ki: To jin molu mii ki 'kwani mo tani a'di mishu mii ka Arungimis mo be. ²⁸ Dhala Buterus ki o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, am dhalkina gu'b bam 'pen mo dhali bath /e nsho'k mo be. ²⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: wathin kamu/ yisa di'da jin dhalki gu'b piti 'pen mo walla ashim piti mo walla ikam piti mo walla icom mo walla ucim piti mo gom gway gi Bampa/ ma Arungimis mo ³⁰ a'di jin midi diki gam to jin maru is ki nyanye/ki mo yansan mo dhali ki she/ yil jin midi pu'du/ mo tani a'di midi gam mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo be.

Yesus Toroki Mowum Piti Ntwa/ a/ Me'di Kwara mo

³¹ Dhali a'di ki sus uninj 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma, ana iina ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo be dhali aris to kun

'kwarkunu mo gom Ya/ gi 'Kwani mo ki imanci gwo ma Arungimis kadhano/ mo tani minu thim mo be. ³² Haali/ a'di minu ci 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni mini mii a'di ka mak mo dhali kar a'di ki mon'the is jin shi/ashi/ mo dhali 'tak a'di manya/ i is mo. ³³ Dhali uni mini dor a'di mo dhali 'kosh a'di mo, dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cuyi mis mo be. ³⁴ Hili uni 'koki mish gwo 'ban gom gwo gwansan mo. Haali/ gwo yansan bagkunu mo 'peni uni mo dhali uni 'koki nyith gwo jin okina a'di mo be.

Wathiny Ja'da/ jin Ta'da Man'tho To, A'di Wackunu mo e Shemen Bway gi Pa Ariiha mo tani

³⁵ Dhali ki a'di 'dishki Pa Ariiha is mo tani wathiny ja'dan kamu/ ca'bki'd e shemen bway tur mo mmo'tho to mo be. ³⁶ Dhali a'di cikki'da waambuhany 'kwani mmo/ iikina uni ki iim pe mo. A'di ki dot gwo mo ki: Li yan ta'da tinta mo? ³⁷ Dhali uni ki tor a'di gwo mo ka: Yesus gi Pa Naasira a'di yaki'd ki yampe mo be. ³⁸ Dhali a'di cuu'd ki: Yesus Ya/ ma Dawuu'd, miyi mii apo/ aha/ mo ma. ³⁹ Dhali uni gwahan kun 'koni bun'kup mo tani kucurki a'di ki gwo mo mmotor a'di gwo mo mmo'ca'b ki shwam mo. Dhali hili a'di cuu'd kagahara dok/ e ki nyanye/ ki: Ya/ ma Dawuu'd, miyi mii apo/ aha/ mo ma. ⁴⁰ Dhala Yesus doshki'd mo dhali kan a'di gwo mo ki a'di minu susu mo e a'di mo. Dhali ki a'di 'dishki a'di is mo tani a'di ki dot a'di gwo mo ki: ⁴¹ Atinta o /e bwa ki aha/ mina mii gom /e mo? A'di thok a'di gwo mo ki: Tapa, Dhalki aha/ budha momish mo mo. ⁴² Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Budhi momish mom pini mo ma. Mongam gwo is pini a'di wothki /e mo be. ⁴³ Dhali ki jahanne/ a'di bu'thki momish mo mo dhali a'di ki bath a'di nsho'k mo mmokara Arungimis ki ca mo dhali aris 'kwani, ki uni parki a'di e mo tani uni cina Arungimis moman mo be.

19

Yesus dhala Sakka

¹ A'di cikki'd mo e Pa Ariiha mo dhali a'di yaki'd ki tur mo be. ² Dhali e mun mo tani wathin kamu/ dik'i'd jin yuku gway ka Sakka mo. A'di ta'da 'kan'kup gi imantera thulpa/ mo dhali a'di ta pa ki pa mo be. ³ Dhali a'di napki mo mo mmopara Yesus e mo ki a'di ta'da ata mo dhali hili a'di diki par a'di e mo goma risa waambuhany 'kwani shwa'da nyor mo haali/ a'di kutakut ki kut piti mo be. ⁴ Wakan a'di guski'd itwa/a/ mo dhali se mis cwampu/ mo mmopar a'di e mo haali/ a'di yaki'd e bway caan mo be. ⁵ Dhali ka Yesus pu'dki'd mo e mo yan mo tani a'di ki hil'kup ki mis mo dhali o gwo mo ki: Sakka, thulu/ ka 'cesh ki 'ta'b mo haali/

aha/ mina mii di e gu'b pini shwane/ mo be. ⁶ Wakan a'di thulki'd mo ise/ dhali yayu/ ka 'cesh mo dhali bu'th a'di ki bwanj 'kunyga/ mo be. ⁷ Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni 'baar mo miina gungum mo mmo/ o gwo mo ki: A'di yaki'd mo mmota yilkina/ e gu'b gi wathi/ jin ta'da manmii miinthus mo be. ⁸ Dhala Sakka doshki'd mo ki mis mo dhali o Tapa gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa, 'ban gi tom pem jin taka/ ka dehe/ mo tani miga/ ci 'kwani kun hatha'ko'd mo be. Dhali wakki/ aha/ shwana to ki kup 'peni jan tal 'deŋ kamu/ mo tani aha/ mina ci a'di ka nyanj'ko'd me'di doŋon apo/ mo. ⁹ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Shwane/ mowoth a'di pu'dki'd mo e gu'b yansan mo me'd jin tana a'di ya/ ma Ibrahiim si'da/ mo be. ¹⁰ Haali/ Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo mmoŋapa ŋap mo dhali mmowotha woth mo gom uni gun thiskunu e mo be.

Gwom 'Bi'th/ e gom Kuluny 'Dolkoni 'Kume'd mo

¹¹ Me'd jin ciŋkina uni gwo gwansan mo tani a'di marki uni gwoŋ kamu/ is mo mmoŋorki gwom 'bi'th/ e mo haali/ a'di 'dishki Pa Urushaliim is mo dhali haali/ uni toshkin ki Bampa/ ma Arungimis minu piyu/ ki jahanne/ mo be. ¹² Gom gwo gi wakan mo tani a'di ki o gwo mo ki: Wathi/ jin mi'da tu'c e bampa/ ma malik tani a'di yaki'd mo e bampaŋ kamu/ jin si'dasi'd mo mmobu'th mom'bi'th ma malik mo dhali doŋu/ ka nyanj'ko'd mo. ¹³ A'di ki yuk ciŋkinam piti kun 'koni 'kume'd mo. A'di ki ci uni kuluny 'dolkoni 'kume'd* mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Miiyi atu'c ki uni gwansan mo ma ntagi aha/ mina pu'du/ mo. ¹⁴ Hili 'kwani gi bampaŋ piti shi/ i a'di i e mo dhali hashki a'di 'kwani kun hashu mo mmobath a'di isho'k mo mmo/ o gwo mo ki: Am 'tena bwa jin mina wathi/ yansan ta tapa apo/ am mo be. ¹⁵ Ki a'di doŋki'd ka nyanj'ko'd mo mmobu'thkina a'di mom'bi'th ma malik mo tani a'di kanki ciŋkina/ gwansan gwo mo e uni kun ciŋkina a'diya guurush mo ki uni minu yuku/ i a'di mo ki a'di midi mish to mo gom nyunyina/ to kun miikunu mo. ¹⁶ Jin twa/ a/ pu'dki'd ibwambori a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini warki'd ki kuluny 'dolkoni 'kume'd mo be. ¹⁷ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Mba/ / e ta ciŋkina/ jin 'boro'd mo. Haali/ / e ta a'di jin ta isin gana/ mo eya po/ ushi to kun gwa'dan mo tani / e mini ta gi moshirr apo/ 'penjuman bampa/ kun 'koni 'kume'd mo be. ¹⁸ Dhali jin 'kon ma po/ i su/ pu'dki'd mo si'da/ mmo/ o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini warki'd ki kuluny 'dolkoni mudhe'd mo be. ¹⁹ Dhali

a'di ki o a'di gwo mo ki: / e mini ta tapa apo/ 'penjuman bampa/ kun 'koni mudhe'd mo. ²⁰ Dhali yan'ko'd jan kamu/ pu'dki'd mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini a'dan be, a'di jin karkika/ mo eya mantiil mo. ²¹ Haali/ aha/ ko/ ka / e mo haali/ / e ta wathi/ jin ceshi mo mo ki thith mo. / e 'de'kki a'di jin dina / e ki kara 'cesh mo dhali / e 'ciŋki a'di jin dina / e ki si mo be. ²² A'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina waki' e mo 'peni gwo gi 'twam piniŋ gana/ mo. / e ta ciŋkina/ jin ta thus mo. / e mishin ki aha/ tana wathi/ jin ceshi mo mo ki thith, mmo'de'k a'di jin dika/ ki kara 'cesh mo dhali mmo'ciŋh a'di jin dika/ ki si mo tani ²³ atinta dina / e ki dhuka guurush pem mo e mo jin dhunuwa guurush mo dhali ki yam pem jin miga/ pu'du/ mo tani aha/ mina 'taki tul uni is mo nyakki nyunyinaŋ piti mo? ²⁴ Dhali a'di ki o uni gwansan gwo mo uni kun doshkin mo ki: Budhi kuluny 'dolkon 'peni a'di mo ma, dhali ci a'di jin ta'd gi kuluny 'dolkoni 'kume'd mo. ²⁵ (Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Tapa, a'di ta'd gi kuluny 'dolkoni 'kume'd mo be Ayy!) ²⁶ Aha/ ŋora um gwo mo ki, eya ris uni 'baar mo ka 'deŋe/ 'deŋe/ uni kun tan gi to mo tani minu ci ki nyanye/ mo be, hili 'peni a'di jin dara'd mo tani a'di si'da/ jin tana a'di mo tani a'di minu war a'di mo be. ²⁷ Hili gom uni gwansan kun ta 'kup ki aha/ mo tani uni kun 'koki ŋap aha/ mo mmota tapa apo/ uni mo tani susi uni mmahan mo ma dhali 'kosh uni jwa mo mbwambori aha/ mo.

Mo jin Pinu Mii E Mmociŋ Pa Urushaliim mo

²⁸ Dhali ki a'di oki gwo gwansan mo tani a'di yaki'd nŋwa/ a/ mo mmoya ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo be. ²⁹ Ki a'di 'dishki Pam Beetpaji is mo dhali Pam Beetaniya mo tani e 'kuwosh caan jin yuku ka Setuun mo tani a'di ki hash uni su/ 'peni imancik a'di gwo mo ³⁰ mmo/ o uni gwo mo ki: Iiku/ bampa/ mo ma jin di'd ka par 'twa/ mo. E mo jin ciŋkina umi cine/ mo tani um mini gam ari thuluny jin shi'dkunu mo, a'di jin dina wathin 'deŋ kamu/ ki mera po/ mo ki sule/ mo. 'Cuŋki a'di mo ma dhali susi a'di mmahan mo. ³¹ Wakki/ jan 'deŋ kamu/ doŋi um gwo mo ki: Atinta 'cuŋka um a'di mo tani um mini o gwo mo cikise/ ki: Tapa midi mii ta gi a'di mo be. ³² Wakan uni gwansan kun hashkunu mo tani iikin mo dhali gam a'di me'd jin ŋorkina a'di uni gwo mo be. ³³ Dhali me'd jin 'cuŋkina uni ari thuluny mo tani icom gi ari thuluny o uni gwo mo ki: Atinta 'cuŋka um ari thuluny mo? ³⁴ Dhali uni thoŋ uni gwo mo ki: Tapa midi mii ta gi a'di mo be. ³⁵ Dhali ki uni suski a'di aYesus mo tani uni ta'kki burinyem buni apo/ ari thuluny

* 19:13 Kuluny 'dolkon 'de/ wana e ka riyaal iss 'kwanimpa ikwara mo.

mo dhali uni ki kara Yesus apo/ a'di mo be. ³⁶ Dhali ki a'di merki'd ki tur mo tani uni pa'dki burrinyem buni e bway tur mo be. ³⁷ Dhali me'd jin 'dishkina a'di mo is mo tani e mo jin thulkina Wosh ma Setuun 'twa/ ka lungu'b mo tani awaambuhany 'kwani kun ta imancik a'di gwo mo tani uni telki mii 'pen mo mmo'kuny bwa mo dhali mmo-marja Arungimis mo ki 'twa/ jin caaca mo gom miim 'bi'thga/ kun parkina uni e mo ³⁸ mmo/o gwo mo ki: Mom'bor mii goma malik mo, a'di jin pu'dki'd mo ki gway gi Tapa mo. Monku'th is e momis mo, dhali monya e mo jin ca e ki ca mo be. ³⁹ Dhali 'Kwani Parisiyiina tiya uni 'kokin mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo mmo/o a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, kucuri imancik /e gwo gwo mo ma. ⁴⁰ A'di thok uni gwo mo ki: Aha/tora um gwo mo wakki/ uni mini 'ko ki shwam mo tani wosh gwahan uni mini 'taki 'ther cuuwa/ mo be.

⁴¹ Dhali ki a'di 'dishki mo is mo dhali par 'penkuman bampa/ e mo tani a'di gwoki'd apo/ a'di mo be ⁴² mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ /e mini 'taki mish shwane/ to gi ta jim monku'th is mo tani hili shwane/ uni bagkunu mo 'peni em pini mo be. ⁴³ Haali/ atee mini pu'du/ apo/ /e mo ki uni kun ta 'kup gi /e mini nyanja gonj mo mmo'kam /e is mo dhali uni mini 'kam /e 'kup mo dhali /e minu hem mo ki 'twanjal kuku/ mo be ⁴⁴ dhali /e minu mu/i 'baar mo eya 'cesh mo, /e dhali ucim pini kun 'koni bwam/e mo dhali uni mini 'koki dhal wosha kamu/ ka makampo/ e /e mo haali/ /e diki nyith mo mo gom mowoth pini mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

⁴⁵ Dhali a'di cikki gu'b gi mondheleladhelel mo dhali telki mii 'pen mo mmo/ur 'kwani gwansan ka pije/ kun yoli to mo ⁴⁶ mmo/o uni gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki: Gu'b pem midi ta gu'b jin miinu 'tho mo. Hili um mii a'di me'd gu'b gi 'kwanin 'di/ mo be.

⁴⁷ Dhali a'di rashki uni gwo tor ka yempa/ mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Igasiis kun can dhali iman'kwar to mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ uni njapki bway mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be. ⁴⁸ Hili uni 'koki gam tonj kamu/ jin mina uni mii mo be haali/ aris 'kwani 'baar mo uni laki gwom piti me'd ki kwap kwap mo be.

20

Moshirr ma Yesus Dotkunu Gwondot mo

¹ Ka cima kamu/ mo tani me'd jin torkina a'di 'kwani gwo mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali ci gwom 'borga/ mo tani igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo nyakki 'kwani gwanyjaka/ ilu/ mo tani uni pu'dkin mo ² dhali uni ki o a'di gwo mo

ki: Tori aman gwo mo ma, ki moshirr ja imiikina /e to gwansan mo? walla aja ici /e moshirr yansan mo? ³ A'di ki thok uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina dot um gwondot mo. Dhali um mini toraa/ gwo mo. ⁴ Mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ 'peni momis mo 'taa? walla 'peni 'kwani mo? ⁵ Dhali uni cuki gwo ka rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ ana mina o gwo mo ki: 'Peni momis mo tani a'di midi o ana gwo mo ki: Atinta 'kona um ki gam a'di gwo is mo? ⁶ Hili wakki/ ana mina o gwo mo ki: 'Peni 'kwani mo tani aris 'kwani 'baar mo mini tugkun ana ki wosh mo, haali/ uni gamki gwo me'd mo ka Yohaana ta'da manci gwo ma Arungimis mo be. ⁷ Wakan uni thokki a'di gwo mo ki uni 'koki mish mo mo jin yayina a'di 'peni nycine/ mo be. ⁸ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Walla aha/ si'da/ yisa mina tor um gwo mo gom moshirr kun miikika/ to gwansan mo yisa.

Gwom Bi'th/ e gom Bwaman mo ma Mura'th jin Sinu mo dhali Imanhil Mo mo

⁹ Dhali a'di telki mii 'pen mo mmo'tor 'kwani gwo ki gwom 'bi'th/e mo ki: Wathi/ di'd jin siki'da mura'th mo dhali a'di ki dhal a'di mo e uni gun miina tu'c mo dhali a'di ki ya mo e bampa/ jin si'dasi'd mo ka cim ka ris mo. ¹⁰ Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di hashki cinjkinan kamu/ e imanhil mo mo ki uni mini 'taki ci a'di maman to 'peni bwam ma gonj piti mo. Hili uni gun hili mo mo tani dorki a'di mo dhali uni ki hash a'di ka nyan'ko'd me'd 'te/ mo be. ¹¹ Dhali a'di ki hash cinjkinan kamu/ mo. A'di si'da/ dorkina uni mo dhali uni ki kar a'di ki mon'the is ki shi/ shi/ mo dhali uni ki hash a'di ka nyan'ko'd me'd 'te/ mo be. ¹² Dhali a'di hashki jin 'kon ma po/i kwara dok/e mo. Jan 'de/ yansan uni ki kar a'di jama/ i is mo dhali bit a'di ka pije/ mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd com gi monsinu o gwo mo ki: Aha/ mina miyya tinta mo? Aha/ mina hashki uni ya/m pem jin enka/ mo. A'di wari mmina uni itak mo. ¹⁴ Hili ki uni gun hilki mo mo parki a'di e mo tani uni o gwo e is buni mo ki: A'di jin midi kal mal a'dan ti. Dhalki ana 'kosha a'di jwa mo ki mal piti midi ta jim bana mo be. ¹⁵ Dhali uni ki bit a'di ka pije/ 'peni bwam monsinu mo dhali 'kosh a'di jwa mo. Dhali com monsinu midi miyya tinta n'ko'd mo gom uni mo? ¹⁶ A'di midi pu'du/ mo dhali 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun hili mo mo dhali bwam monsinu minu ciki kun tiya mo. Ki uni cikki gwo gwansan mo tani uni oki gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal a'di mmomii kan mo. ¹⁷ Hili a'di ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Gwo yansan wakatinta jin 'kwarkunu mo ki:

Wosh yan gana/ jin wakkina imannyan gu'b mo tani

a'di warki'd ki 'kupan jin karu eya rukun mo.

¹⁸ Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun ta'kkin e 'kuwosh yansan mo tani minu 'ce'd bwa ka 'ci'cimi'th mo, hili wakki/ a'di bit'i'd apo/ jan kamu/ mo tani a'di mididi tushun a'di mo be.

Mo gi Cinu Athulpa/ ka Kaysar mo

¹⁹ Dhali iman'kwar to dhali igasiis kun can uni palki mii mo mmodhu me'd buni apo/ a'di ki mo yan gana/ mo tani hili uni ko/ ki 'kwani mo, haali/ uni nyithkin ki a'di toriki gwom 'bi'th/e yan apo/ uni mo be. ²⁰ Wakan uni timki a'di mo dhali hash iman'kar mo mo kun dhu is buni me'd 'kwanim pan gana/ mo ki uni mini 'taki bu'th gwo 'peni a'di jin okina a'di mo. Wakan ki uni mini ci' a'di mo e mo gi shirru mo dhali e gom'bi'th ma mudhiir mo be. ²¹ Uni dotki a'di mo ki: Mantor Gwo, am mishkina ki /e oki gwo mo dhali tor gwo ki 'bore/ mo dhali /e diki tor mii jin miinu ka gwar 'de/ mo hili ka jin gana/ / e toriki gwo gi bway ma Arungimis mo be. ²² A'di ta gwoŋkan mo 'taa ki am mina cika Kaysara thulpa/ mo? walla minu dhalku/ mo? ²³ Hili a'di nyithki jim buni jin isha uni a'cesh mo dhali o uni gwo mo ki: ²⁴ Tori aha/ emena guurush mo ma. Jamas maja a'dan mo dhali a'di 'kwar maja mmahan mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di ta ji ma Kaysar mo be. ²⁵ A'di ki o uni gwo mo ki: Gom a'di gi wakan mo tani cika Kaysar to jin ta ji ma Kaysar mo ma, dhali cika Arungimis to jin ta ji ma Arungimis mo ma. ²⁶ Dhali uni mol a'di bu'th mo e bwambori 'kwani mo gom gwo jin okina a'di mo. Hili uni merkin mo gom gwom piti jin thokkina a'di uni mo tani uni 'kokin ki shwam mo be.

Mo gi Dotu Gwondot gom Mo gi Pinu mo

²⁷ Dhali 'Kwani Sadukiyiina tiya pu'dkini a'di mo, uni kun o gwo mo ki mompinuŋ kamu/ yisa di'da. ²⁸ Dhali uni ki dot a'di gwondot mo mmo/ o gwo mo ki: Aman'tor Gwo, aMusa a'di ki 'kwariki aman gwo mo ki wakka kam gi wathi/ wuki'd mo ki a'di ta'd ga 'bom mo hili a'ci piyi'd mo tani wathi/ mididi mii budha 'bom mo dhali cis uci mo goma kam mo. ²⁹ Dhali ikam 'kokini pesu/ mo. Jin t'wa/ a/ mashki'da 'bom mo dhali a'di wuki'd mo ki dar gi uci mo be. ³⁰ Dhali jin 'ko'd si'da/ mo be. ³¹ Dhali jin 'kon ma po/i kwara mashki'da yim mo, dhali wakan aris uni pesu/ 'baar mo uni 'koki dhal a'ciŋ kamu/ mo dhali uni wukin mo. ³² Yan'ko'd a'bom si'da/ wuki'd mo be. ³³ E mompinu wakan mo tani a'bom mididi ta jim maja mo? Haali/ unim pesu/ mashki a'di ka 'bom buni mo be.

³⁴ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Iya/ gi embul yil gwansan mo tani uni mashkin mo dhali uni cikunu bway mo mmomash mo be. ³⁵ Hili uni gwansan kun dhunu ki ku gi ha me'd mo mmobumbur mo e she/ caan mo dhali e mompinu 'peni mowu mo walla mmomash di'd yisa walla mo jin cinuwa ci mmomash mo. ³⁶ Haali/ uni moli wu mo dok/ e haali/ uni nyakkina nyak ki iman'doyu gwo mo dhali uni ta iya/ ma Arungimis mo mmodakina uni iya/ gi mompinu mo be. ³⁷ Hili ki uni kun wukin mo minu cu mo tani a'di tor ma Musa gwo mo e gwo jin 'kwarkunu mo gom ari cwa mo, me'd jin yukkina a'di Tapa mo a'di jin ta'da Arungimis ma Ibrahim mo dhali Arungimis ma Is/hak mo dhali Arungimis ma Yakuub mo be. ³⁸ Dhali hili a'di diki ta Arungimis gom uni gun wukin mo hili gom uni kun 'kokin mo, haali/ aris uni 'baar mo 'kokin e a'di mo be. ³⁹ Dhali iman'kwar ton tiya thok a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, /e oki gwo ki 'bore/ mo be. ⁴⁰ Haali/ uni ko/ ki a'di mo mmodot a'di gwoŋ kamu/ mo be.

Mo gi Dotu Gwondot gom Ya/ ma Dawuu'd mo

⁴¹ Hili a'di o uni gwo mo ki: A/ki uni o gwo ka Kristhos ta ya/ ma Dawuu'da? ⁴² Haala Dawuu'd ki is piti oki gwo eya warka/ ma Masamiir mo ki:

Tapa ki o Tapam pem gwo mo ki: Ca'bi aha/ ki me'da bim poros pem mo ma, ⁴³ ntagi aha/ mina dhu 'kup pini mmota cwa jin dhuna /e sho'k pini mo.

⁴⁴ Dawuu'd wakan ki yuk a'di ki Tapa mo. Wakan kata yuka a'di a'di ki ya/m piti mo?

Yesus Be'dki Gwo gom Iman'kwar To mo

⁴⁵ Dhali e bwany'ce jin cikkin ma ris 'kwani gwo gwansani 'baar mo tani a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: ⁴⁶ Jiyyi iman'kwar to ki e ki 'bore/ mo ma, uni gun eni monyjan'gal ki burriyeng turga/ i is mo dhali en monthe me'd kagahara mo e mo ma suug mo dhali kun eni mon'kom 'borga/ e gu'b gi montul is mo dhali mo gun takuwa tak mo e mo jin yukuwa yuk mo ⁴⁷ uni gun loski gu'b gi up kun wuna ikath mo dhali uni gun mii mii eya por ma piye/ mo e en 'kwani mo mmomii mon'tho ki rash rash mo. Uni mini bu'th momiiwak kun eka/ ek mo be.

21

A'bom jin Wun ma Kath jin Ci To mo

¹ A'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali par uni gun ta pa ki pa e mo mmodhu tom buni kun cina uni ki me'd mo e mo jin dhunuwa guurush mo. ² Dhali a'di ki para 'boma ha'th'ko'd e mo jin wun ma kath mo mmodhu ushi emena guurush isu/ mo kun

* 21:2 Kun wana e ka girish 'de/ mo be.

ta gi 'per mo.* ³ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ka 'boma ha'th'ko'd yan jin wun ma ka^him piti mo tani a'di dhuki to jin boli'da ris uni gun tan e mo be. ⁴Haali/ uni 'baar mo pashki to 'pen mo 'peni tom buni gun ishkin ka enthus mo, hili ayim 'pena ha'th'ko'd piti mo tani dhuki'da ris to 'baar mo kun mini kar a'di mo be.

Mo jin 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Ntwa/a/ apo/ Pemen jin 'Ko'd mo

⁵ Dhali me'd jin ona 'kwanin tiya gwo mo gom gu'b gi mondheleladhelel mo mmonyaju a'di ki wosha 'borga/ mo dhali to kun cinu mo dhali a'di ki o gwo mo ki: ⁶Me'da ris to gwansan kun parkina um e mo tani atee mini pu'du/ mo ki wosha kamu/ yisa minu dhal ka makampo/ apowa kamu/ imahan yisa kun mini 'koki taka 'cesh mo. ⁷Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, ki mii yan midi mii kakasja mo? Dhali jamas mii gi wakata minu mii mo? ki mii yansan jin mura 'twa/ mmobu'th mo mo. ⁸Dhali a'di ki o gwo mo ki: 'Cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo ma ki um minu 'koki susi dheres mo. Haali/ 'kwani tana ris mini iyyu/ ki gway pem mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ tana a'di be, dhali, Mo a'di pu'dki'd hila/ mo tani, dhalku/ ki ii mmobath^h uni isho'k mo. ⁹Dhali ki um mini cik gwo gom mo/as mo dhali adulatt^h jin miina 'kwani mo tani dhalka shi/in^y jwa ki shwa mo ma haali/ mii yansan a'di midi mii bu'th mo mo ntwa/a/ mo, hili 'pemen midi diki pu'd naskina/ ki jahanne/ mo.

¹⁰ Yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Kal gi kala kamu/ midi cu mis apo/ kala kamu/ mo dhali 'penkuman bampaⁿ kamu/ midi cu mis apo/ 'penkuman bampaⁿ kamu/ mo be. ¹¹Dhan mony'cesh midi yikin is ki mo ka ris mo dhali e mon tiya ka ris mo tani te/ midi 'kosha 'kosh mo dhali mo/isa nyor 'peni to kun woci 'kwani is mo, dhali to kun mini dher 'kwani is bwa mo dhali dhan momer 'peni momis mo be. ¹²Hili ntwa/a/ ka ris to gwansan mo tani uni mini dhu me'd buni apo/ um mo dhali to'c um bwa mo mmoci um e gu'b gi montul is mo dhali eya sijin mo dhali um minu susu mo mbwambori imalik mo dhali e imudhiir mo gom gway pem mo be. ¹³Yansan midi ta atente/ gom um mmota iman/o gwo mo be. ¹⁴Thosoni adum bum ntwa/a/ mo ma dhali dhalku/ ki dhuwa du ki mur mo gom gwo jin mina umi tho^k mo, ¹⁵haali/ aha/ mina ci um 'twa/ mo dhali moyuk mo a'di jin mina jan 'derj kamu/ 'peni uni kun ta 'kup ki um mol ro^c mo walla 'ce'd uma po/ mo be. ¹⁶Um minu ci mo ki ikwan mo si'da/ dhali ikam bum mo dhali ibas bum mo dhali imugum bum mo,

dhali kun tiya 'peni bwam um mo tani mina uni i'kosh jwa mo be. ¹⁷Um mina 'kwani 'baar mo ishi/i e mo gom gway pem mo be. ¹⁸Hili amur 'kup 'derj kamum bum mo tani minu diki 'ce'd sho'k mo be. ¹⁹Ki miim bum jin 'dima um 'kup mo tani um mini gam mon'kom bum mo be.

²⁰ Hili ki um mini par Pa Urushaliim e mo mmo'kamkunu a'di 'kup ki dek mo ki 'kwani ma mee mo tani yan'ko'd um ki mish mo mo ki a'di ta mony'ce'd sho'k jin pu'dki'd ki 'dishe/ mo be. ²¹Yan'ko'd dhali uni gwansan kun 'kon e Pa Yahu-udiyya mo mini so 'kuwosha turga/ mo, dhali dhalki uni gwansan kun 'kon e bwaman 'penkuman bampa/ mo tani mini ii mo, dhali mmo'koki dhal uni gwansan kun 'kon ka pi^je/ e bampa/ mmoci e a'di mo. ²²Haali/ atee gwansan a'di ta mo gi toru gwo 'twa/a 'cesh ka kar/e mo mmothuma ris to kun 'kwarkunu mo be. ²³Ayy/ ayy/ ayy gom uni gwansan kun bwa^a uci mo dhali gom uni gwansan kun ci uci ako mmopi mo ka tee gwansan mo. Haali/ adhana wukura/ midi caaca mo jin midi pu'du/ apo/ mony'cesh mo dhali anyor midi di apo/ 'kwani gwansan mo. ²⁴Dhali uni minu tor 'ko'da 'cesh ki shej gandala turga/ mo, dhali uni minu sus mo mmota habuus mo e bwaman kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo. Dhali Pa Urushaliim minu shubur ki sho'k gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ntaga tee gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ minu thim mo be.

Mo jin Mina Ya/ gi 'Kwani Doku/ mo

²⁵ Dhali jamas mii midi di eya tente/ mo dhala ppe mo dhali acul mo. Dhali eya po/ mony'cesh mo tani awukura/ e kal gi 'kwaniny'cesh mo midi di mo eya dumbul bway mo goma kuku/ kuku/ kumma/ yi'de/ mo dhali mombir bakal mo. ²⁶'Kwani mina shi/ini wu 'kup mo gom monko/ is mo gom to jin corkina uni mo, a'di jin midi pu'du/ apo/ mony'cesh mo. Haali/ mom'bi'th gi momis mo tani minu yikin is mo be. ²⁷Dhali yan'ko'd uni mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmoyayu/ e bwaarak mo ki mom'bi'th mo dhali ka dhan monyca jin ca'd ilu/ mo be. ²⁸Dhali ka ris to gwansan mini tel mii 'pen mo mmobu'th mo mo tani hili 'kup ki mis mo ma dhali 'deki 'kup bum mo haali/ mowan 'bam bum mo tani a'di 'disha'dish mo be.

²⁹ Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo ki: Hili cwampu/ mo ma dhali aris cwa 'baar mo. ³⁰Me'd jin daka lu/a uni jipiny this mo tani um ki par mo e gom is bum mo dhali um ki mish mo mo ki moyurantee a'di 'disha'dish hila/ mo be. ³¹Wakan si'da/ ki um mini par aris to gwansan e mo mmobu'th mo mo tani um ki mish mo mo

ki Bampa/ ma Arumgimis 'disha'dish mo be. ³² Ka jin gana/ aha/ ona uni gwo mo ki, 'kwani ma nyakum yil gwansan mo tani mini 'koki pe mo ntagi to 'baar mo minu thim mo be. ³³ Momis dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem mini 'koki pe mo be.

³⁴ Hili 'cunycuri is bum ki 'bore/ mo ma hili isi ciki/ adum bum mina umi biṭ is jwa mo 'peni mo jin tanu adhora su mo dhali 'peni mo gi 'kosh ma su 'kwani mo dhali mii kun noni 'twa/ e mondiki/e yan mo, dhali atee yan midi pu'du/ apo/ um ise/ mo me'da gume/ mo be. ³⁵ Haali/ a'di midi pu'du/ apo/ 'kwani 'baar mo uni gun 'kokin e jis/ e gi mony'cesh yansan mo be. ³⁶ Hili timi mo mo ma ka tee 'baar mo, mmo'tho mo ki um mini ta gi mom'bi'th mo mmo'ye aris to gwansan mo kun mini bu'th mo mo, dhali mmodoshi bwambori Ya/ gi 'Kwani mo be.

³⁷ Dhali ka yempa/ mo tani a'di diki'd mo mmotor gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo hili ki mon'thiny mo tani a'di yaki'd ka piye/ mo dhali ca'b mo e 'kuwosh jin yuku ka Setuun mo be. ³⁸ Dhali ki mon'thimo/ ka'tum mo tani aris 'kwani 'baar mo pu'dkini a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmociḡ gwo 'peni a'di mo be.

22

Awu'th jin Wudhuwa powa Yesus mo

¹ Dhali ka cim gi maan'kuthu'd jin miinu ki dar ka cumat 'dishki'd mo tani a'di jin yuku ki Mompe'kupanyolos mo. ² Dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo uni 'kokin mo mmonap bway mo mmokar a'di mmowu mo haali/ uni ko/ki 'kwani mo be.

³ Yan'ko'd Setaan ciḡki'd mo eya Yahuusa mo a'di jin yuku ka Iskariyuuti a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ⁴ A'di yaki'd mo mmotora ṭor ki igasiis kun can mo dhali tapa kun can ki iman'hil gu'b gi mondheleladhelel gom bway jin mina a'di 'taki 'ciṭh a'di is ki gwo mo e uni mo be. ⁵ Dhali uni 'kunya bwa mo dhali gam gwo me'd mo mmoci a'di aguurush mo be. ⁶ Wakan a'di gamki gwo me'd mo dhali mmonapkina a'di embula 'borga/ mo mmo'ciṭh a'di is ki gwo mo e uni mo ki kup ki dar ga waambuhany 'kwani mo be.

Yesus A'di Shwa To gi Mompe'kupanyolos Nyakki Imanciḡ A'di Gwo mo be

⁷ Yan'ko'd atee pu'dki'd mo ki maan'kuthu'd jin miinu ki dar ka cumat mo, ka tee gi ari ka'bal gi Mompe'kupanyolos minu mii 'ciṭha/ bas mo. ⁸ Wakan Yesus ki hasha Buterus dhala Yohaana mo mmo/ o gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali thosoni to mo gom Mompe'kupanyolos gom ana mo,

ki ana mina shwa a'di mo be. ⁹ Dhali uni ki thoḡ a'di gwo mo ki: Mana i/o /e bwa jin mina aman thoson a'di mo? ¹⁰ A'di ki o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma, ki um mini ciḡ 'penkuman bampa/ mo tani wathi/ jin kali dhur yi'de/ midi gam um 'kup mo. Bathi a'di isho'k mo e gu'b jin ciḡa a'di mo. ¹¹ Dhali ṭor com gu'b gwo mo ki: Amantor Gwo o / e gwo mo ki: Mane gu'b yilkina/ mane mo, a'di jin miga/ shwa to gi Mompe'kupanyolos nyakki imanciḡ gwom pem mo? ¹² Dhali a'di midi ṭor um dhan bwaman gu'ba beega/ mo jin di'di mis apowa kamu/ mo jin isha to ki kokorom mo. E mun mo tani thosoni to mo ma. ¹³ Dhali uni iikin mo dhali gam a'di me'd jin ṭorkina a'di uni gwo mo, dhali uni thosonki to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

¹⁴ Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di ca'bki'da tharabeesa mo dhali uni gun dhunu ki she/ mo nyakki a'di mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ dina gwo i bwayi ki nyanye/ mo mmonyak to shwa ki Mompe'kupanyolos yan nyakki um mo ki aha/ dina is ki 'kosh ka nyor nṭwa/ a/ mo be. ¹⁶ Haali/ aha/ ṭora um gwo mo ki: Aha/ mina diki shwa a'di mo doḡ/ e ntagi a'di minu thim mo e Bampa/ ma Arumgimis mo be. ¹⁷ Dhali a'di bu'thki'da kubbaaya mo dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani a'di o gwo mo ki: Budhi yansan mo ma dhali kwaki a'di bwa e bwam um ki is bum mo ma. ¹⁸ Haali/ aha/ ṭora um gwo mo ki 'peni shwane/ mo tani aha/ mina diki pi yiman maman cwa mo ntagi Bampa/ ma Arumgimis midi pu'du/ mo be.

¹⁹ Dhali a'di bu'thki maan'kuthu'd mo si'da/ dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd a'di mo dhali ci uni mo mmo/ o gwo mo ki: Yansan ta is pem mo be, a'di jin cikunu mo gom um mo. Miiyi yansan mmoka aha/ e mo. ²⁰ Dhali wakan si'da/ 'ko'di tonte/ mo tani a'di bu'thki'da kubbaaya mo mmo/ o gwo mo ki: Kubbaaya yan ta ji gi wolo'd ka piye/ gom um mo a'di jin ta gwon this jin gamu me'd ka bas pem mo be. ²¹ Hili, hili mo mo ma, me'd gi a'di jin 'ciṭh/ aha/ is ki gwo mo a'di nyakki di ki aha/ eya tharabeesa mo be. ²² Haali/ Ya/ gi 'Kwani a'di yaki'd mo me'd jin karkunu gom a'di mo. Hili wayyi e wathi/ caan mo ki a'di jin 'ciṭhki a'di is ki gwo mo be. ²³ Dhali uni ṭelki mii 'pen mo mmodot gwondot ka rem 'kup mo ki jana 'peni bwam uni ta a'di jin midi 'taki mii to yansan mo.

Gwo gi Sugu/ mo gom A'di jin Midi Ca mo

²⁴ Dhali gwo gi sugu/ si'da/ cuki'd mo e bwam uni mo gom a'dija iminu kar ki ca mo e bwam uni mo? ²⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Imalik gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani mii mo gi tanu

tapa apo/ uni mo, dhali uni gwansan kun ta gi moshirr mo apo/ uni mo tani yukkunu gway ki imanmii ki 'bore/ gom uni mo. ²⁶ Hili yansan mididi diki di wakan gom um mo. Hili dhalki a'di jin ca'd e bwam um mo dhal mii e i is mo mmowar ki gwa'd mo dhali a'di jin di'di t'wa/a/ mo ta a'di jin mididi ta amanmii to mo be. ²⁷ Haali/ a'di jin ca'd mo tani ta a'din 'de/ jin di'da tharabeesa mo 'taa? walla a'di jin ta'da manmii to mo? A'di diki ta a'di jin di'da tharabeesa mo 'taa? Hili aha/ dina mbwam um mo mmota wathin 'de/ jin mii to mo be.

²⁸ Um ta uni gwansan kun rashi 'ko nyakki aha/ mo e mompal pem mo. ²⁹ Me'da Ababa mmotorkina a'di aha/ bampa/ i e mo tani wakan si'da/ aha/ torkina um a'di i e mo, ³⁰ ki um mini nyak to shwa mo dhali nyak to pi eya tharabeesam pem e bampam pem mo dhali mmo'ko 'pena kursin tapa mo mmod-wall 'Kwani ma Israyiil gwo mo uni kun 'kon ma waki 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

Mo jin Min ma Buterus Wat Gwo mo A'di Torkunu N'twa/a/ mo

³¹ Simaan, Simaan, hili mo mo ma, Setaan dina gwo mbwa mo mmobu'th um mo ki a'di mididi 'dash um me'd emen pos mo. ³² Hili aha/ 'thokina mo gom / e mo ki mongam gwo is pini mididi diki ush me'd mo. Dhali ki / e mini tu'k mo dok/ e tani 'bithi awak pini is mo ma. ³³ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ thosonkina is mo mmonyak ya ki / e mo eya sijin mo dhali mmowu mo be. ³⁴ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tora/ e gwo mo, Buterus, ka dhongola njwa mididi diki ko e ka tee yan mo tani ntagi/ e mini wat aha/ gway me'di kwara ki / e mishi aha/ kan mo be.

Jisilaan, dhali Kucan, dhali Gandal

³⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Me'd jin hashkika/ um ka pije/ mo ki dar ga jisilaan mo walla kucan mo walla ka ppa/ isho'k mo tani um harki tonj kamu/ mo 'taa? Uni thok a'di gwo mo ki: To piyi'd mo be. ³⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili shwane/ mo ma. Dhalki a'di jin ta'd ga jisilaan bu'th a'di mo dhali wakan si'da/ a'di jin ta gi kucan mo. Dhali dhalki a'di jin dara'd gi gandala turga/ mo tani yol burrynem pom piti mo dhali yol gandala kamu/ mo.

³⁷ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki Gwo ma Arungimis yansan jin 'kwarkunu mo ki: Dhali a'di karkunu nyakki imandhan gwo mo tani a'di naskina/ minu mii thim ki aha/ mo be. Haali/ a'di jin 'kwarkunu gom aha/ mo tani a'di ta mo gi thimkunu a'di mo be. ³⁸ Dhali uni ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa, gandala turga/ 'koni su/ imahan mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di 'kosh jwa mo.

Yesus 'Thoki'd mo e Bwam Monsinu mo

³⁹ Dhali a'di pu'dki'd ka pije/ mo dhali ya mo me'd mii jin miina a'di mo mmoya e 'Kuwosh ma Setuun mo. Dhali imancik a'di gwo bathki a'di isho'k mo be. ⁴⁰ Dhali ki a'di pu'dki'd mo e mo caan mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: 'Thoyi mo ma, ki um mini 'koki ciç mo e mo jin palu mo. ⁴¹ Dhali ki a'di tho'thki is mo 'peni uni mo me'd ari wosh jin yipu kantaan mo tani dhali a'di ki ca'b ki jin 'kupa'dupun mo dhali 'tho mo be ki: ⁴² Ababa wakki/ / e ona bwa mo tani tho'thka kubbaaya yan 'peni aha/ mo ma, hili a'di jin oyaal/ bwa mo yisa hili a'di jin o / e bwa mo, ki a'di minu mii mo be. ⁴³ Dhali a'di pikin ma man'doyu gwo i is mo 'peni momis mo mmo'bi'th a'di is mo be. ⁴⁴ Dhali mmowoja is a'di she/ mo tani a'di 'thoki'd ka daran du mo. Dhali jitim piti warki'd ki dhan gunkulisa bas kun ta'kkina 'cesh apowa 'cesh mo be. ⁴⁵ Dhali ki a'di cuki mis mo 'peni mon'tho mo tani a'di pu'dki'd mo e imancik a'di gwo mo dhali gam uni mo mmomalkina uni e mo ki bwan diti'd mo be. ⁴⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta isha um e mo kan? Cuyi mis mo ma dhali 'thoyi mo, ki um mini 'koki 'taki ciç mo e mo jin palu mo be.

Mo jin 'Cithuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali Mo gi Budhu A'di mo

⁴⁷ Ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani awaambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali wathi/ jin yuku gway ka Yahuusa a'din 'de/ jin ta tiya a'kume'd i'ce'dka su/ mo tani a'di shuyi uni bway mo. A'di ki 'disha Yesus is mo dhali pi a'di t'wa/ mo be. ⁴⁸ Hila Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yahuusa, mina / eyi 'cith Ya/ gi 'Kwani is ki gwo ki 'twam pi kan mo 'taa? ⁴⁹ Dhali ki uni gwansan kun 'kamki a'di mo tani parki mii e mo jin mididi 'taki mii i'ko'd mo tani uni o gwo mo ki: Tapa, mina aman dora/ dor ki gandala mo 'taa? ⁵⁰ Dhali jan 'denj kamu/ 'peni uni mo tani a'di dorki cinjina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cith a'di 'ce ma bim poros piti mo be. ⁵¹ Hila Yesus o gwo mo ki: Dhalku/ yan ki mii dok/ e mo. Dhali a'di ki ta 'cem piti is ki me'd mo dhali waç a'di mo be. ⁵² Yan'ko'd Yesus ki o igasiis kun can gwo mo dhali tapa kun can ki imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo dhali 'kwaninj gwanyjaka/ mo, uni gun iijin ka pije/ apo/ a'di mo ki: Um iijina po/ wathi/ me'd wathin 'di/ ki gandala turga/ dhali ki cwa kan mo 'taa? ⁵³ Ki aha/ dikina ka tee jin batha'di 'ko'd isa yempa/ e gu'b gi mondheleladhelel mo tani um 'koki dhu me'd bum apo/ aha/ mo. Hili yaase ta mom bum mo be dhali mom'bi'th gi mondhurumi'd mo.

Buterus Watki'da Yesus Gway mo

⁵⁴ Dhali yan'ko'd uni ki bu'th a'di mo dhali uni ki shu a'di bway mo mmosusi a'di mo e gu'b ma gasiis jin ca'd mo. AButerus di'd

23

mmobath a'di isho'k isa dhana/ mo. ⁵⁵ Dhali ki uni 'thaki o'da 'cila'th mo e bwaman mo gi dwallu gwo mo dhali 'kowa 'cesh mmon'tal 'de/ mo tani Buterus ca'bki'di bwam uni mo be. ⁵⁶ Yan'ko'd ari nyara/ hilki a'di mo mmolina a'di mo mmo'ga'b ka le'dan o'd mo dhali tor a'di ki e mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yansan si'da/ nyaq di ki a'di mo be. ⁵⁷ Hili a'di wat a'di gwo mo mmo/o ki: 'boma, aha/ dinaki mish a'di mo be. ⁵⁸ Dhali yan'ko'd ari'ceenne/ mo tani jan 'dej kamu/ si'da/ parki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki: /e si'da/ ta jan tal 'de/ 'peni uni mo be. Hila Buterus o gwo mo ki: Wathi/ aha/ tana a'di yisa. ⁵⁹ Dhali yan'ko'd ki ari mo ta mo mo tani jan tal 'dej kamu/ di'd si'da/ mo mmo'cece'b gwo mo mmo/o ki: Ka jin gana/ wathi/ yansan si'da/ nyaq di ki a'di mo, haali/ a'di ta wathi/ gi Pany Jaliil mo. ⁶⁰ Hila Buterus ki o a'di gwo mo ki: Wathi/ aha/ mola gwo 'ban jin ona /e mo. Dhali ki jahanne/ ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani adhongola nwa gwo e mo be. ⁶¹ Dhali Tapa tu'kki'd mo dhali hila Buterus mo dhala Buterus kakina gwon Tapa e mo, gwo jin okina a'di a'di mo ki: Ntwa/a/ ka dhongola nwa diki ko e shwane/ mo tani /e mini wat aha/ gway me'di kwara mo be. ⁶² Dhali a'di yaki'd ka piye/ mo dhali ko ki jabu'th ki ku'bu/ ku'bu/ mo be.

Yesus Miikunu ka Mak mo dhali Doru mo

⁶³ Dhali 'kwani kun 'kokin mo mmobudha Yesus mo tani uni mii a'di ka mak mo dhali dor a'di mo be. ⁶⁴ Uni si'da/ kum a'di e mo mmota ja'da/ mo dhali dot a'di gwo mo ki: Ciyi gwo mo ma. Kaja 'dunn idorki /e mo? ⁶⁵ Dhali uni oki gwon tiya ka ris apo/ a'di mo mmosor a'di mo be.

Yesus Diki'd Mbwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

⁶⁶ Dhali ka tee pu'dki'd mo tani 'kwani gwanjaka/ tulki is mo mmon'tal 'de/ mo nyaqi igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo. Dhali uni ki shu a'di bway ka piye/ e montul is buni mo, dhali uni ki o gwo mo ki: ⁶⁷ Wakki/ /e tana Kristhos mo tani tori aman gwo mo ma. Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina tor um gwo mo tani um mini 'koki gam gwo is mo be. ⁶⁸ Dhali wakki/ aha/ mina dot um gwo mo tani um mini 'koki thok aha/ gwo mo be. ⁶⁹ Hili 'peni mo yansan shwane/ mo tani Ya/ gi 'Kwani minu kar mo mmo'ga'b ka bim poros gi mom'bi'th ma Arungimis mo be. ⁷⁰ Dhali uni 'baar mo o gwo mo ki: /e ta Ya/ ma Arungimis de? Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Um oki aha/ tana a'di mo be. ⁷¹ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Gwonta mina ana imii ita ki nyanye/ mmo/o mo? Haali/ ana cika gwo ki is bana 'peni 'twam pitin gana/ mo be.

Yesus Diki'd Ibwambor ma Bilaatus mo

¹ Yan'ko'd aris uni 'baar mo kun tulki is mo uni cuki mis mo dhali susi a'di mo mbwambor ma Bilaatus mo. ² Dhali uni telki mii 'pen mo mmoyer a'di is ki gway mo mmo/o gwo mo ki: Aman gamkina wathi/ yansan mmo/o gwo apo/ bampam bana mo dhali non am 'kup mo si'da/ mmo'ciya Kaysara thulpa/ mo dhali o gwo ki a'di ki is piti ta'da Kristhos jin ta'da Malik mo. ³ Dhala Bilaatus ki dot a'di gwo mo ki: Ki /e ntana Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo de? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Ona /e wakan si'da/ mo be. ⁴ Dhala Bilaatus ki o igasiis kun can gwo mo dhala waambuhany 'kwani mo ki: Aha/ dinaki gam miinj kamu/ e wathi/ yansan jin thutha a'di mii mo be. ⁵ Hili uni 'cece'bki gwo mo mmo/o ki: A'di cuki 'kwani is mo mmotot gwo ki tur mo e Bampa/ Yahuudiyya 'baar mo 'peni Pany Jaliil itagi mahansan mo be.

Yesus Diki'd Ibwambor ma Hirodus mo

⁶ Ka Bilaatus cikki gwo yan mo tani a'di dotki gwo mo wakki/ a'di ta wathi/ gi Pany Jaliil mo. ⁷ Dhali ki a'di da/ arki gwo mo ki a'di cila mo ma Hirodus gi moshirr mo tani a'di hashki a'di ka Hirodus mo, a'di jin di'd ki is piti e Pa Urushaliim ki mo caan mo be. ⁸ Ka Hirodus parki'da Yesus e mo tani a'di 'kunya bwa kagahara mo haali/ a'di dina gwo ibwa mo isa gush mo mmopar a'di e mo, haali/ a'di cikki gwo mo gom a'di mo dhali a'di toshki par miimera kamu/ e mo jin miikina a'di mo. ⁹ Wakan a'di dotki a'di gwon tiya ka ris mo, hili a'di diki 'de'k 'twan kamu/ mo be. ¹⁰ Dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo doshkin ki 'dishe/ mo mmo'cwara 'cwar mo mmoyer a'di is ki gway mo be. ¹¹ Dhala Hirodus nyaqka askar piti mo tani uni kar a'di ki mon'the is mo dhali mmomii a'di ka mak mo. Yan'ko'd uni ki hi'th a'di burrinye/ jin ca'bki'be'd'be'di is mo dhali a'di ki hash a'di ka nyan'ko'd eya Bilaatus mo be. ¹² Dhala Hirodus dhala Bilaatus uni warkin ka mugu ka rem 'kup mo ka teen gana/ caan mo haali/ ki mii yansan ntwa/a/ mo tani uni ta 'kup ka rem 'kup mo be.

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo

¹³ Yan'ko'd Bilaatus ki tul igasiis kun can is mo dhali 'kwani kun tana 'kan'kup pa mo dhali 'kwani mmon'tal 'de/ mo be. ¹⁴ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um suski wathi/ yansan i aha/ mo me'd wathin 'de/ jin o gwo apo/ 'kwani mo. Dhali n'ko'd aha/ palkina a'di mo mbwambori um mo. Dhali hili mo mo ma aha/ dinaki gam wathi/ yansan 'peni ton tal 'dej kamu/ jin thutha a'di mii mo jin

ona um a'di gwo apo/ mo. ¹⁵ Walla Hirodus si'da/ haali/ a'di hashki a'di ka nyan'ko'd e ana mo. Dhali hili mo mo ma. Toŋ kamu/ yisa di'da jin ha me'd ki mowu mo jin miikina a'di mo be. ¹⁶ Dhali gom mii gi wakan mo tani aha/ mina ci a'di monto'k mo dhali 'cuḱ a'di mo be. ¹⁷ Dhali a'di midu mii ta mii mo jin mina a'di mii 'cuḱ wathin 'de/ gom uni ka cim gun 'boron mo be.

¹⁸ Hili uni 'baar mo cuukin ki nyanye/ mo mmontal 'de/ mo ki: Ka bor 'deŋ gana/ e wathi/ yansan mo, dhali 'cuḱi amana Baraabas mo – ¹⁹ wathi/ jin biḱkunu mo eya sijn mo gom gwo gi onuwa 'cesh e 'peŋkuman bampa/ mo dhali haali/ a'di ta'da man'kosha mee mo. ²⁰ Dhala Bilaatus torki uni gwo mo dok/ e mmodina gwo a'di i bwa mo mmo'cuḱa Yesus mo be. ²¹ Hili uni cuukin ki dhan 'twa/ kun caaca mo ki: 'Koshi a'di ki cwany'ciḱhan dhul mo ma. 'Koshi a'di ki cwany'ciḱhan dhul mo ma. ²² Me'di kwara a'di ki o uni gwo mo ki: Goma tinta? tonthus wakata imiikina a'di mo? Aha/ dinaki gam miin kamu/ jin ḱḱutha a'di mii mo jin midu ha me'd ki mowu mo. Gom mii gi wakan mo tani aha/ mina ci a'di monto'k mo dhali 'cuḱ a'di mo be. ²³ Hili uni 'kokin mo mmo'cece' b gwo mo mmodot gwo ki cuuwa/ kun caaca mo ki a'di minu 'taki 'kosh ki cwany'ciḱhan dhul mo. Dhali 'twam buni piki gwo jipi/ mo be. ²⁴ Wakan Bilaatus a'di dhalki gwon dwall me'd mo ki gwom buni kun doḱa uni minu mii mo be. ²⁵ A'di 'cuḱki uni wathi/ jin biḱu eya sijn mo gom gwo gi onuwa 'cesh mo dhali goma mee jin 'kosha a'di mo, a'di jin doḱkina uni mo, hila Yesus a'di ciḱkunu uni mo gom gwo gi bwam buni mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'ciḱhan Dhul mo

²⁶ Dhali me'd jin suskina uni a'di i bway mo tani uni bu'thki wathin 'de/ jin ta'da Simaan gi Paŋ Kerawaan mo, a'di jin yayi'd 'peni pa mo dhali uni ki 'thiḱ a'di cwany'ciḱhan dhul piti m'ba/ mo mmokal a'di n'ko'da Yesus mo be. ²⁷ Dhali adhana waambuhany 'kwani bathki a'di isho'k mo dhali ki up ilu/ mo uni gun miikina cinthar mo dhali ko kagahara gom a'di mo be. ²⁸ Hila Yesus tu'kki 'ban mo dhali o uni gwo mo ki: I'bwaa/ gi 'Kwani gi Pa Urushaliim, dhalku/ ki ko gom aha/ mo ma, hili koyi gom is bum mo dhali gom uḱim bum mo. ²⁹ Haali/ hili mo mo ma, atee mini pu'du/ mo jin mina uni o gwo mo ki: Mom'bor mii gom uni gun tana burum mo dhali bwa kun molona dho'th ki sule/ mo dhala bor kun 'koki ciya ko mmopi ki sule/ mo. ³⁰ Dhali yan'ko'd uni mini tel mii 'pen mo mmo/ o wosha turga/ gwo mo ki: Biḱi apo/ am mo ma, dhali e wosh kun boḱa/ she/ ki: Kumi

aman is mo ma. ³¹ Haali/ wakki/ uni mii to yansan mo ki cwa yathaya'th mo tani atinta midu di mo n'ko'd ki a'di midu ku'th mo?

³² 'Kwanin tiya 'koni su/ si'da/ uni kun ḱḱu'thki mii mo, uni suskunu ka piḱe/ mo mmo'kosh jwa mo nyakki a'di mo be. ³³ Dhali ki uni pu'dkin mo e mo jin yuku ka Simaŋ 'Kup mo tani uni ki 'kosh a'di ki cwany'ciḱhan dhul mmun mo. Dhali uni gun ḱḱuthi mii mo, jan tal 'de/ ki 'bana bim poros piti mo dhali jan tal 'de/ ki 'bana biny cam piti mo be. ³⁴ Dhala Yesus ki o gwo mo ki: Ababa, dhalki uni miinthus buni 'pen mo ma, haali/ uni 'koki mish to jin miina uni mo be. Dhali uni ta'kki to mo mmokwa/ burrinyem piti bwa mo. ³⁵ Dhali 'kwani doshkin ki 'dishe/ mo mmohil mo mo, hili 'kwani kun tana 'kan'kup pa mo wakki a'di mo mmo/ o gwo mo ki: A'di woḱki kun tiya mo tani dhalki a'di woḱ is pitiŋ gana/ mo ma, wakki/ a'di ta'da Kristhos 'peni Arungimis mo, a'di jin ta jim pitiŋ 'de/ jin kwanykunu mo. ³⁶ Dhali i/askar si'da/ mii a'di ka maḱ mo. Uni iikin mo dhali ci a'di tom'paḱa'd mo, ³⁷ dhali mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ e tana Maliḱ gi 'Kwani Yahuuda/ mo tani woḱi/ is pini mo ma. ³⁸ Dhali gwo si'da/ 'kwarkunu mo n'kupi a'di mo ki: Yansan ta'da Maliḱ gi 'Kwani Yahuuda/ mo be.

³⁹ Dhali jan 'de/ jin ḱḱuthi mii mo jin shirkunu apo/ cwany'ciḱhan dhul mo tani o a'di gwo mo mmo/ o ki: Dina / e ki ta Kristhos 'taa? Woḱi is pini mo ma dhali aman mo. ⁴⁰ Hili jan kamu/ kuḱurki a'di ki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Dina / e ki ko/ ka Arungimis mo 'taa? Haali/ e dikin 'ko'di me'd gi gwon dwall gi miywaḱ jin nyaka'd mo. ⁴¹ Dhali ana ka jin gana/ miinu ka ka/ e kan mo. Haali/ ana bu'thkina a'di jin minu mii ci ana mo gom mii gun miikina ana mo, hili wathi/ yansan diki ḱḱu'th toŋ kamu/ mii mo be. ⁴² Dhali a'di ki o gwo mo ki: Yesus, kayi aha/ e mo ma, ki / e mini pu'dku/ mo e mom'bi'th gi bampam pini mo. ⁴³ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona / e gwo mo ki: Shwane/ / e mini nyak di ki aha/ mo e monyjaru/ e momis mo.

Mowu ma Yesus mo

⁴⁴ Dhali mo wana e ka tente/ bwan 'kup mo tani dhali mondhurumi'd pu'dki'd mo apo/ mony'ceshi 'baar mo ntaga tente/ mbum 'ban mo be. ⁴⁵ Ka tente/ uski monḱush piti mo tani dhali burrinye/ jin di'd e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo be. ⁴⁶ Dhali yan'ko'd Yesus ki cuu ki dhan 'twa/ jin caaca mo mmo/ o gwo mo ki: Ababa, e me'd pini mo tani aha/ ciḱkina / e shi/in pem mo be. Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki ci shi/ir piti jin 'ko'd mo. ⁴⁷ Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd parki

a'di jin bu'thki mo e mo tani a'di man'ki'da Arumgimis mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ wathi/ yansan a'di di'd ka po/ mo be. ⁴⁸ Dhali awaambuhany 'kwani 'baar mo kun tulki is mo mmpar mo e mo tani ki uni parki a'di jin bu'thki mo e mo tani uni dokki bway pa mo mmodora bor buni ki me'd mo be. ⁴⁹ Dhali aris 'kwani kun mishki a'di mo dhali up mo, uni gun bath'ki a'di nsho'k mo 'peni Pany Jaliil mo tani doshkin isa dhana/ mo dhali par to gwansan e mo be.

Mo gi Kanuwa Yesus mo

⁵⁰ Dhali wathin kamu/ di'd jin yuku gway ka Yuusup mo, a'di 'peni pa gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin yuku ka Arraama mo. A'di ta jan 'de/ 'peni montul is gi 'kwani gwanyaka/ gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin ta wathim 'boro'd mo dhali wathin kar/e mo be. ⁵¹ A'di diki gam gwo me'd ki gwom buni gun 'ko uni mbwa mo dhali mii mo hili a'di corki'da cor mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo. ⁵² Wathi/ yansan yaki'd eya Bilaatus mo dhali dot a'di gwo mo gom is ma Yesus mo be. ⁵³ Dhali yan'ko'd a'di ki bu'th a'di ka 'cesh mo dhali a'di ki 'tam a'di is ki burrinyen dhinye e mo dhali kar a'di e jis wosh jin cwanyu gom jis jwa mo jin dinuki kar jan tal 'dej kamu/ nycine/ naskina/ mo. ⁵⁴ A'di ta'da tee jin Thosonkunu to mo dhali acim ma pesu/ telkunu 'pen mo be. ⁵⁵ Dhali up kun nyakki ii ki a'di 'peni Pany Jaliil mo tani bathkina bathi sho'k mo dhali uni parki mon'kupaje e mo dhali mo jin karkunu is piti nycine/ mo. ⁵⁶ Dhali yan'ko'd uni ki dok bway pa mo dhali uni ki thoson to kun kuyi mo mo dhala yina pi'dna mo.

Dhali ka cim ma pesu/ mo tani uni siki is mo isi ki gwonkan jin 'kwarkunu mo be.

24

Mompinu mo

¹ Hili ka tee jin t'wa/a/ ka dhas mon'thamo/ ka'tum mo tani uni iikin mo e mon'kupaje mo mmo'ka to kun kuyi/ mo mo kun thosonkina uni mo be. ² Dhali uni gamki wosh ka'ckunu mo 'peni 'twaman jis jwa mo. ³ Hili ki uni iiki bwaman mo tani uni 'koki gam bungwar is gi Tapa Yesus mo be. ⁴ Ki uni 'kokin mo mmodumbul gom mii yansan mo tani hili mo mo ma, 'kwani su/ doshkin uni mo kun shwakina burrinye/ ka wara sho'k mo.

⁵ Dhali me'd jin ko/ kina uni is mo tani uni lun'ki bwam/em buni a'cesh mo dhali 'kwani ki o uni gwo mo ki: Atinta n'apkina um a'di jin di'd ki e 'peni bwam mowu kan mo? A'di diki di mmahan mo. Hili a'di piki'd mo be. ⁶ Kayi gwo e mo ma, a'di jin torkina a'di um mo ki a'di di'd naskina/ e Pany Jaliil mo ⁷ ki Ya/ gi 'Kwani minu mii ci 'kwanin thusi me'd mo dhali minu mii 'kosh jwa mo

ki cwany'cithan dhul mo dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cu mis mo be. ⁸ Dhali uni kaki gwom piti e mo be ⁹ dhali dok ka nyan'ko'd 'peni mon'kupaje mo mmo'ka to aris to gwansan ki uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali aris 'kwanin tiya si'da/ mo be. ¹⁰ Dhala Mariyam Magdaliyya dhala Yuwanna dhala Mariyam jin ta KoYakuub dhali upa tiya mo nyakki 'ko ki uni mo uni gun tori to gwansan e uni gun dhuu ki she/ mo. ¹¹ Hili gwo gwansan kun onu mo tani wa uni e ki gwo gi 'kwani kun sona du mo dhali uni 'koki gam uni gwo is mo be. ¹² Hila Buterus cuki mis mo dhali gus mo e mon'kupaje mo dhali tu mo mo dhali par bwaman e mo. Dhali a'di ki par burrinyen dhinye e e mo mmo'ko e mom buni mo dhali a'di dok bway pa mo dhali a'di merki'd mo gom to gun miikin mo be.

Mo gi Iinu e Pa Imwaas mo

¹³ Dhali ka tee yansan gana/ mo tani 'kwani su/ 'peni bwam uni 'kokin mo mmo/ ii bway Pa jin yuku gway ka Imwaas mo, a'di jin wana e ki n'atgini pesu/ 'peni Pa Urushaliim mo be. ¹⁴ Dhali uni 'kokin mo mmo'ka to ka rem 'kup mo goma ris to gwansan kun miikin mo be. ¹⁵ Ki uni 'kokin mo mmo'ka to ka rem 'kup mo dhali mmodhar gwo n'twa/ mmo'ka to 'de/ mo tani Yesus ki is piti 'dishki uni is mo dhali nyak ya ki uni mo be. ¹⁶ Hili em buni 'kokunu mo mmodik mo 'peni monyith a'di mo be. ¹⁷ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Gwon tinta 'kona um mo mmo'burushi 'twa/ mo ka rem 'kup mo mmo/iina um kan mo? Dhali uni doshkin mo naskina/ mmo'ka to ki bwan titi'd mo. ¹⁸ Dhali jan 'de/ 'peni uni mo tani yukunu gway ka Kilyubaas mo, tho'ki a'di gwo mo ki: / e ta jasi wathi/ yilkinan 'de/ e Pa Urushaliim mo jin diki mish to gwansan kun miikin ka tee gwansan mo 'taa? ¹⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ton tinta mo? Dhali uni ki tho'k a'di gwo mo ki: Isi gwo goma Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin ta'da man'gi gwo mo, a'di jin ta gi mii gin 'bitha'bi'th mo dhali gwo ibwambor ma Arumgimis mo dhali eya ris 'kwani 'baar mo. ²⁰ Dhali hili igasiis kun can bana mo dhali 'kwani 'kan'kup pa mo tani uni ciki a'di mo ki a'di minu wak mo mmo'ka to mo dhali mmo'kosh a'di jwa mo ki cwany'cithan dhul mo. ²¹ Hili aman takina ga 'terj kape/ ki a'di ta jan 'de/ mmo'wan 'Kwani ma Israyiil 'ba/ mo be. Nye, dhali ka ris to gwahan ka rotham po/ mo tani a'di ta'da tee kun 'koni kwara mo shwane/ ki to gwansan miikin mo be. ²² Dhali upa tiya 'peni bampam bam mo tani merki aman e mo. Uni 'kokin e mon'kupaje mo e mon'thamo/ ka'tum mo ²³ dhali uni 'koki gam is piti mo. Dhali uni dokki ka nyan'ko'd mo mmo/ o gwo mo ki uni hilki

jasi tonyan jin wana e ki iman'doyu gwo mo, a'di jin o gwo mo ki a'di di'd ki e mo be. ²⁴ Kwani tiya 'peni 'kwani gwansan, uni gun nyakki 'ko ki am mo tani uni iikin mo e mon'kupaje mo dhali gam a'di mo me'd jasi gwo jin ona up mo, hili a'di mo tani 'kona uni ki par e mo be. ²⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ayy um 'kwani kun ta pus mo dhali kun gwa'd ma du ki gwa'd mo mmo'koki gam aris gwo 'baar is mo kun okina imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo. ²⁶ A'di diki ta mii jin minu mii mii mo ka Kristhos mina is 'taki diki mii 'kosh ka nyor gom to gwansan mo dhali ci' mo e monycam piti mo 'taa? ²⁷ Dhali mmo'tel 'pen 'pena Musa mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo tani a'di ki tor uni aris 'pemen gwo kun 'kwarkunu mo e Gwo ma Arumgimis mo goma ris to gi isi gom is piti mo be.

²⁸ Wakan uni 'dishki pa is mo e mo jin iikina uni mo. A'di wana e ki a'di ya'di ya gi yam piti mo. ²⁹ Hili uni wo'thki a'di 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Ca'bi nyakki am mo ma haali/ mo ta mom'pen'kaskum mo be haala tee 'baara 'pen mo be. Wakan a'di seki bwaman mo mmonyak ca'bki uni mo be. ³⁰ Dhali ki a'di diki'da tharabeesa nyakki mo mo tani a'di bu'thki maan'kuthu'd mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd a'di mo dhali ci a'di ki uni mo be. ³¹ Dhali em buni ka'dkunu mo dhali uni nyithki a'di mo dhali a'di piki'd mo 'peni bwam/ em buni mo be. ³² Dhali uni o gwo ka rem 'kup mo ki: 'Kon ma dum bana ki su'kka war mo mmo'kona ana mmo'tora/ tor e bway tur mo? mmo'ka'dkina a'di ana Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mowa? ³³ Dhali uni cuki mis mo ka tenter gana/ yansan mo dhali dok ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo. Dhali uni ki gam unij 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo tulki is mo mmotal 'de/ mo dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki uni mo ³⁴ dhali uni kun o gwo mo ki: Tapa, ka jin gana/ a'di cuki mis mo dhali a'di piki'da Simaani is mo. ³⁵ Dhali yan'ko'd uni ki tor uni to kun miikin e bway tur mo dhali mmonyithkina uni a'di mo mmo'ce'd maan'kuthu'd mo be.

AYesu Piki Imancik A'di Gwo I/ is mo

³⁶ Dhali ki uni 'kon mo mmo/ o gwo yansan mo tani Yesu ki is piti doshki'd mo mbwam uni mo dhali o uni gwo mo ki: Mon'ku'th is e um mo. ³⁷ Hili uni dherkina is bwa mo mmoko/ is mo dhali toshki uni parkina arum e mo be. ³⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta murkina uma du kan mo? Dhali gwondota tinta cuki'd mo eya dum bun kan? ³⁹ Hili me'd pem dhali sho'k pem mo ma. Aha/ ki is pem tana a'di mo be. Budhi aha/ is ki me'd mo ma dhali par e

mo, haala rum diki ta gi bun'gwar is mo dhala sima/ mo me'd jin parkina um e mo kun taka/ mo be. ⁴⁰ Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki tor uni me'd piti i e mo dhali sho'k piti mo be. ⁴¹ Dhali ki uni 'kokin mo mmothis gwo 'koki gam is naskina/ mo gom mon'kunyu bwa mo dhali momer mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um tan gi ton'kamu/ mmoshwa mmahan mo 'taa? ⁴² Dhali uni ki ci a'di ushi kuluny shum wa'c mo jin 'thosu mo ⁴³ dhali a'di ki bu'th a'di mo dhali 'ka ibwambori uni mo be.

⁴⁴ Dhali yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Gwo gwansan ta gwom pem kun oka/ um mo ki aha/ dina um naskina/ mo, ka ris to gwansan kun 'kwarkunu mo gom aha/ mo e gwon'kan ma Musa jin cinu mo dhali e gwo gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali eya Masamiir mo tani minu mii thim mo be. ⁴⁵ Yan'ko'd a'di ki ka'd uni adum buni e mo mmo'mish gwo 'ban mo gom Gwo kun 'kwarkunu mo be. ⁴⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakan a'di 'kwarkunu mo ka Kristhos minu mii 'kosh is ka nyor mo dhali ka cim kwara mo tani a'di midu cu mis mo 'peni mowu mo. ⁴⁷ Dhali ki gwo gom mo gi rijuwa du is mo dhali gom gwo gi minu dhal minthus gi 'kwaniny'cesh 'pen mo tani minu mii ci ki gway piti mo e kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mmo'tel 'pen 'peni Pa Urushaliim mo be. ⁴⁸ Um ta iman/o gwo gom to gwansan mo be. ⁴⁹ Dhali hili mo mo ma aha/ mina hash gwo jin on ma Babam pem is mo apo/ um mo be. Hili 'koyi e 'pen'kuman bampa/ mo ntagi um minu shum mo ki mom'bi'th mo 'peni momis jin eka/ ek mo be.

Mmoshinkunu A'di Bway Momis mo

⁵⁰ Dhali yan'ko'd a'di ki shu uni bway ka piye/ mo ntagi Pam Beetaniya mo. Dhali a'di ki 'de'k me'd piti ki mis mo dhali 'bor uni mii mo be. ⁵¹ Ki a'di di'd mmo'bor uni mii mo tani a'di ki kwa/ is piti 'peni uni mo dhali a'di bu'thkunu bway momis mo be. ⁵² Dhali uni lun'ki a'di mo mmodok ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo ka dhan bwan'kunya/ mo be ⁵³ dhali uni 'kokin mo mmorash 'ko mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be.

Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma YOHAAN mo

Gwo Wara'd ki Bungwar mo

¹ Ka muɲ'kup tani Gwo diki'd dhali Gwo di'd eya Arumgimis mo dhali Gwo ta'da Arumgimis mo be. ² A'di diki'd 'peni ka muɲ'kup nyaɲka Arumgimis mo be. ³ Aris to 'baar mo 'kokunu mo mmo/ uɲ ki a'di mo dhali ton tal 'dej kamu/ yisa di'da jin uku ki dar gi a'di mo. ⁴ E a'di mo tani mondiki/e diki'd mo dhali mondiki/e a'di ta monkush gi 'kwani mo be. ⁵ Dhali monkush a'di 'twaɲki mondhurumi'd bwa mo dhali mondhurumi'd diki pi a'di e mo be.

⁶ Wathi/ diki'd jin tu'ckin ma Arumgimis ki yaku/ mo, a'di jin yuku gway ka Yohaana mo be. ⁷ A'di pu'dki'd mo gom gwo mmotor mo, mmotor gwo mo gom monkush mo, ka ris 'kwani 'baar mo mini gam gwo is e a'di mo be. ⁸ A'di diki ta monkush ki is piti mo. Hili a'di pu'dki'd mo mmotor gwo gom monkush mo be.

⁹ Dhali monkush gana/ a'di diki'd mmoyayu/ i 'kwaniny'cesh mo be, a'di jin ta monkush gana/ mmokusha ris 'kwaniny'ceshi 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo be. ¹⁰ A'di diki'd e mony'cesh mo dhali 'kwaniny'cesh ukunu ki a'di mo tani hili a'di 'kona 'kwaniny'cesh ki nyiɲh mo be. ¹¹ A'di pu'dki'd e kum piti tani dhali 'kwanim piti 'koki bu'th a'di mo be. ¹² Hili aris uni 'baar mo kun bu'thki a'di kun gam gway piti is mo tani a'di ciki uni mom'bi'th mo mmowar ki uci ma Arumgimis mo be. ¹³ Uni gun dhodhu 'pena bas yisa, walla 'peni bwa gi bungwar is yisa, walla 'peni bwa wathi/ yisa, hili 'peni Arumgimis mo be.

¹⁴ Dhali Gwo warki'd ki bungwar mo dhali shurki ca'b mo e bwam ana mo, 'tu'du/ ka 'the dhali ki gwoɲ gana/ mo. Ana mishkina cam piti mo, monyca gi Ya/ jin di'd tal 'de/ 'peni Com mo be. ¹⁵ (Yohaana a'di torki gwo gom a'di mo dhali cuu gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di ta jin torka/ um gwo mo ki: A'di jin midu pu'du/ i'ko'di aha/ mo tani a'di icaki'd ki aha/ mo haali/ a'di diki'di twa/a/ ki aha/ mo be.) ¹⁶ Dhali 'pena 'tu'd piti mo tani ana 'baar bu'thki na mo mo mmomara 'the is mo be. ¹⁷ Haali/ gwoɲkan jin cinu mo tani a'di cikunu ka Musa mo. Hili a'the dhali gwoɲ gana/ pu'dkin 'pena Yesu Kristhos mo be. ¹⁸ Wathin tal 'dej kamu/ yisa di'da jin parki'da Arumgimis e ki sule/ sule/ mo be, hili jasi Ya/m pitin tal 'de/ a'di jin diki'da bor gi com mo, a'di jin torki a'di eya tente/ mo be.

Gwo jin Tor ma Yohaana jin Mii'da Mii ki Yi'de/ mo

¹⁹ Dhali yansan ta gwo jin tor ma Yohaana mo ki 'Kwani Yahuuda/ hashki igasiis mo dhali 'Kwani Lawi 'peni Pa Urushaliim mo mmodot a'di gwo mo ki: Ki /e tana ajaye? ²⁰ A'di ki pi gwo mo. A'di diki ur gwo mo. Hili a'di piki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki ta Kristhos mo be. ²¹ Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Ba /e tana ja sa/? /E tana lliyya 'taa? A'di ki o gwo mo ki: Aha/ tana a'di yisa. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: I/e tana manci gwo de? Dhali a'di ki thoɲ uni gwo mo ki: Yisa. ²² Dhali yan'ko'd uni ki o a'di gwo mo ki: Ba ki /e tana jaye? Dhalki aman mina mii tagi gwon thoɲ gom uni gun hashki aman mo. Ata ona /e gwo gom is pini kan mo sa/? ²³ A'di ki o gwo mo ki: Aha/ tana 'twa/ wathin tal 'de/ mo mmocuu gwo mo e mombwaasho ki: Kari bway Tapa ka ji sho'k mo ma, me'd gwo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo jin yuku gway ka Ishaya mo.

²⁴ Dhali uni hashkunu mo 'peni 'Kwani Parisiyiin mo be. ²⁵ Dhali uni dotki a'di gwo mo ki: Katinta imiikina /e 'kwani ki yi'de/ mo waɲki/ /e diki ta aKristhos mo walla lliyya mo walla amanci gwo mo? ²⁶ Dhala Yohaana ki thoɲ uni gwo mo ki: Aha/ miikina mii jin miikunu ki yi'de/ mo tani hili wathi/ doshki'di bwam um mo jin molkina um mo be. ²⁷ Isi a'diyini jin midu yayu/ i'ko'di aha/ mo, dhali waɲkana pparam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmo'cuɲ uni mo be. ²⁸ Mii yansan a'di bu'thki mo mo e Pam Beetaniya mo e bwampo/ Yi'den Kamma/ Uurdun mo e mo jin miikina ma Yohaana mii ki yi'de/ mo be.

Hili ma, Ari Ka'bal ma Arumgimis mo

²⁹ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di parki'da Yesu e mo mmoyayu/ 'kup kadhon mo i a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Ari Ka'bal ma Arumgimis a'di jin midu kal miinthus gi 'kwaniny'cesh mo be. ³⁰ Wathi/ yansan a'di ta a'di jin torka/ um gwo mo ki: 'Ko'di aha/ tani wathi/ midu pu'du/ mo a'di jin caki'd ki aha/ ntwa/ a/ mo haali/ a'di diki'di twa/ a/ ki aha/ mo be. ³¹ Aha/ ki is pem dinaki mish a'di mo. Hili gom mii yan mo tani aha/ pu'dkina mo mmomiya mii jin miinu ki yi'de/ mo ki a'di minu tor eya tente/ e 'Kwani ma Israyiil mo be. ³² Dhala Yohaana torki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ parkina Shi/ in Dheleladhele e mo mmothulu/ me'd gurko/ 'peni momis mo mmoɲa'ba po/ a'di mo be. ³³ Aha/ ki is pem dinaki mish a'di mo. Hili a'di jin hashki aha/ mo mmomiya mii jin miinu ki yi'de/ mo tani a'di o aha/ gwo mo ki: A'di jin mina /e par Shi/ in e mmothulu/ mo dhali ca'ba po/ a'di mo tani a'di ta a'di yansan jin mii'da mii jin miinu ki Shi/ in Dheleladhele mo be. ³⁴ Dhali aha/ mishkina mo mo dhali

ta aman/ o gwo ki a'di yansan ita Ya/ ma Arumgimis mo be.

Imancik Gwo kun Twa/a/

³⁵ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani aYohaana a'di doshki'd mo nyakki imancik a'di gwo isu/ mo be. ³⁶ Dhali a'di ki para Yesus e mo me'd jin yayina a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. A'di ta Ari Ka'bal ma Arumgimis mo be. ³⁷ Dhali imancik a'di gwo su/ cikki gwo mo mmo/ ona a'di gwo yansan mo dhali uni bathkina Yesus nsho'k mo be. ³⁸ Yesus ki tuka bor mo dhali par uni e mo mmobathkina uni a'di nsho'k mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta napa um mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Rabbi, (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ka Mantor Gwo mo) ki /e dini mana mo? ³⁹ A'di ki thok uni gwo mo ki: Iiyu/ mo ma dhali par mo e mo. Uni pu'dkin mo dhali par mo e mo jin ca'bkina a'di mo dhali uni nyakki 'ko ki a'di ka tee caan mo haali/ atente/ ta'da tente/ idonon mo be. ⁴⁰ Jan tal 'de/ 'peni uni su/ jin cik gwo ma Yohaana jin tora a'di mo dhali jin bath a'di nsho'k mo tani a'di ta'da Andaraawus mo, jin ta'da kam ma Simaan Buterus mo be. ⁴¹ A'di gamki'da kam piti ntwa/a/ mo jin ta'da Simaan mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman gamkina aMasiyya (jin ta 'pemen gwo jin onu ka Kristhos mo be). ⁴² A'di suski'da kam piti eya Yesus mo dhala Yesus parki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki: Hayyiye /e tana Simaan jin ta ya/ ma Yohaana mo. /E minu yuk gway ka Sapa mo (a'di jin ta 'pemen gwo ka Buterus mo).

Yesus Yukki'da Pilibbus dhala Nathana/iil mo

⁴³ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani Yesus pu'da/ bwa ka pije/ mo mmoya Pany Jaliil mo. Dhali a'di gamki'da Pilibbus mo dhali o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma. ⁴⁴ Dhala Pilibbus a'di ta wathi/ gi Pam Beetsayda mo jin ta 'penkuman bampa/ ma Andaraawus dhala Buterus mo be. ⁴⁵ Dhala Pilibbus a'di gamki'da Nathana/iil mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman gamkina wathi/ yin jin okin ma Musa mo e gwonkan jin cinu mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo, uni si'da/ 'kwarki gwo mo goma Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin ta Ya/ ma Yuusup mo. ⁴⁶ Dhala Nathana/iil ki thok a'di gwo mo ki: A/mina tom 'boro'da kamu/ piyu/ mo 'peni Pa Naasira mowa? Pilibbus ki thok a'di gwo mo ki: Yayu/ mo ma dhali par e mo. ⁴⁷ Dhala Yesus mishki'da Nathana/iil mo mmopu'du/ e a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma. Wathi/ 'peni 'Kwani ma Israyiil ka jin gana/ jin dar ga ma' mo. ⁴⁸ Dhala Nathana/iil ki thok a'di gwo mo ki: /E mishi aha/ kata moye? Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Ntwa/a/ ka Pilibbus diki yuk /e mo ki /e dina lampu/ mo tani aha/ parkina /e e mo be. ⁴⁹ Dhala

Nathana/iil ki thok a'di gwo mo ki: Rabbi, / e ta Ya/ ma Arumgimis mo. /E tana Malik gi 'Kwani ma Israyiil mo be. ⁵⁰ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Haali/ gom gwo jin oka/ /e ki aha/ parkina /e e eya lampu/ mo tani a'di igama /e gwo is mowa? /E mini par dhan to kun caaca e mo mmobol gwansan e mo. ⁵¹ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki um mini par momis e mo mmodi ki kany mo, dhali iman'doyu gwo ma Arumgimis mo mmoseku/ mo dhali mmothulu/ mo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo be.

2

Momiimash e Panj Kaana mo

¹ Dhali ka cim kwara mo tani momiimash diki'd e Panj Kaana gi Pany Jaliil mo. Dhali KoYesus diki'd imun mo be. ² Dhala Yesus si'da/ yukunu mo e momiimash yan mo nyakki imancik a'di gwo mo be. ³ Ki yimana mura'th bolu ki is mo tani KoYesus pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Uni dar gi yimana mura'th mo be. ⁴ Dhala Yesus ki owa yim gwo mo ki: Ayy a'boma. A'di midi mii /e katinta dhali aha/ mo? Haali/ mom pem diki pu'd naskina/ mo be. ⁵ Dhali kum ki o imanmiiya tu'c gwo mo ki: Miiyi a'diyin jin mina a'di itor um mo. ⁶ Dhali dhur wosh 'kokini pe'de/ mo kun caaca mo kun dhukunu mo gom 'Kwani Yahuuda/ mo mmolam to mo me'd mii gi gwonkan jin cinu mo be. Jin tal 'de/ karki'da jaluun bwamani iss 'de/ mo walla jaluun bwamani iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. ⁷ Yesus ki o uni gwo mo ki: 'Tu'di dhur gwansan ki yi'de/ mo ma. Dhali uni ki 'tu'di uni ki shengolu/ ilu/ mo be. ⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Pashi mo ma dhali ha'bki a'di eya mancila to gi mo jin yukuwa yuk mo. Wakan uni ha'bki a'di mo be. ⁹ Dhali ka mancila to gi mo jin yukuwa yuk mo nyokki yi'de/ jin warki'd ki yimana mura'th mo tani dhali a'di diki mish mo jin ha'bkunu a'di 'peni nycine/ mo (bahili jasi imanmiiya tu'c uni mishki mo jin ha'bkunu yi'de/ 'peni cine/ mo) dhala mancila to gi mo jin yukuwa yuk gom montul 'kup mo tani a'di ki yuk wathinyanja' b mo be. ¹⁰ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ ciki 'kwani yimana mura'th jin 'boro'di twa/a/ mo, dhali ki 'kwani pikini kap mo tani yimana mura'th jin thapathap mo ciyunu 'kwani mo be. Hili /e karki yimana mura'th gana/ mo ntagi shwanesan mo be. ¹¹ Mii yansan a'di ta miimer jin twa/a/ jin miikin ma Yesus e Panj Kaana gi Pany Jaliil mo dhali a'di ki tor monycam piti eya tente/ mo, dhali imancik a'di gwo gamki gwo is e a'di mo be.

¹² Dhali 'ko'di mii yan mo tani a'di yaki'd ka lungu' b e Panj Kapranahuum nyakki kum

mo dhali ikam piti mo dhali imancik a'di gwo mo dhali uni ki 'ko imun ka cim ka honye/e mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

¹³ Dhali Mompe'kupanyolos gi 'Kwani Yahuuda/ dishki'd mo dhala Yesus yaki'd ka gagamis e Pa Urushaliim mo be. ¹⁴ Dhali e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di gamki uni gwansan kun 'kokin mo mmoyola morbip mo dhali ka'bal mo dhali gurko/ mo, dhali uni kun ta imanwan emena guurush mo eya tu'c buni mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki to'd guluca 'ci'd mo dhali a'di ki ur uni 'baar ka piye/ mo ki ka'bal ilu/ mo dhali ka morbipi lu/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo, dhali a'di ki wol emena guurush 'pera 'cesh mo dhali a'di ki kuma tharabeesam buni 'twa/ a 'cesh mo. ¹⁶ Dhali a'di ki tor uni gwansan gwo mo, uni gun yolki gurko/ mo ki: 'Doyi to gwansan mo. Um mini 'koki mii gu'b ma Babam pem me'd gu'b gi moyol mo. ¹⁷ Imancik a'di gwo kakina gwo e mo jin 'kwarkunu mo jin o gwo mo ki: Anyor gom gu'b pini mo tani a'di miga/ shwa mo be. ¹⁸ Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: Jamas mii gi wakatinta imina / e imii mo mmoŋor am mmomina / e to gwansan mo. ¹⁹ Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: 'Koshi gu'b gi mondheleladhelel yansan mo dhali ka cim kwara mo tani aha/ mina 'de'k a'di imis mo be. ²⁰ Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: Gu'b gi mondheleladhelel yansan a'di bu'thki yil issu/ i'ce'dka pe'de/ apo/ mmonyan a'di mo dhali / e mini 'de'k a'di imis ka cim kwara mmanakan? ²¹ Hili a'di oki gwo mo gom gu'b gi mondheleladhelel jin ta bungwar is piti mo be. ²² Dhali wakan ki a'di cuyunu mis mo 'peni mowu mo tani imancik a'di gwo kana gwo e mo jin okina a'di wakansan mo dhali uni gamki Gwo jin 'kwarkunu is mo dhali gwo jin okin ma Yesus mo be.

Yesus Mishki 'Kwani 'Baar mo

²³ Dhali ki a'di diki'd e Pa Urushaliim ka cim gi Mompe'kupanyolos jin yukuwa yuk mo tani 'kwani ka ris gamki gwo is e gway piti mo mmomishkina uni jamas miim piti kun miikina a'di mo. ²⁴ Hila Yesus ki is piti diki'd naskina/ mmowo'd uni mo ²⁵ haali/ a'di mishki'da ris 'kwani 'baar mo dhali mido mii diki ta gi jan tal 'denj kamu/ mmoŋor a'di gwo apo/ 'kwani mo haali/ a'di ki is piti mishki to kun 'kon e bwan 'kwani mo be.

3

Yesus dhala Nikudimus

¹ Dhali wathin kamu/ diki'd 'peni 'Kwani Parisiyyin jin yukunu gway ka Nikudimus mo a'di jin ta tapa gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. ² Wathi/ yansan pu'dki'da Yesus mon'thiny mo dhali o a'di gwo mo ki: Rabbi,

aman misha ki / e tana Mantor Gwo jin pu'dki'd 'peni Arumgimis mo. Haali/ jan tal 'denj kamu/ yisa di'da jin mido mish jamas mii gwansan mii mo kun miina / e mo, hili isi ciki/ Arumgimis mido nyak di i a'di mo be. ³ Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/, aha/ tora / e gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ jan tal 'denj kamu/ dinuki dho'th ki dho'th this 'peni momis mo tani a'di mido mol se Bampa/ ma Arumgimis mo be. ⁴ Nikudimus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ki wathi/ jin ca'd minu mish dho'th kata mo? Mina a'di mish se bwan kum dok/ e ki a'di minu dho'th mowa? ⁵ Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/, aha/ tora / e gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ jan tal 'denj kamu/ dinuki dho'th 'peni yi'de/ dhali 'peni Shi/in mo tani a'di mido mol ciŋ Bampa/ ma Arumgimis mo be. ⁶ Caan jin dhodhu 'peni bungwar is mo tani ta bungwar is mo dhali caan jin dhodhu 'peni Shi/in mo tani a'di ta shi/in mo be. ⁷ Dhalku/ ki mer mo gom gwo jin oka/ / e mo ki: Um minu mii dho'th ki dho'th this 'peni momis mo. ⁸ 'Tham poshki'd ki bwam piti mo dhali / e cikki is jin gwona a'di mo, hili / e diki mish mo jin yayina a'di mo walla mo jin yakina a'di mo. A'di ta mondho'th gi wakan be jin dhodhuwa ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhodhu ki Shi/in mo be. ⁹ Dhala Nikudimus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Yan minu mish mii kataye? ¹⁰ Dhala Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: / E tana mantor 'Kwani ma Israyil gwo mo dhali / e din naskina/ mmodiki mish gwo yansan 'ban mowa? ¹¹ Ka jin gana/, ka jin gana/, aha/ tora / e gwo mo ki: Haali/ aman tora gwo gi to jin misha aman mo dhali tor gwo gi to jin para aman e mo. Hili um 'koki bu'th gwo jin tora aman mo be. ¹² Wakki/ aha/ tora um gwo gom to ga 'cesh mo dhali um 'koki gam gwo is mo tani ba um mini mish gwo gam is kata mo wakki/ aha/ tora um gwo gom to gi momis mo? ¹³ Wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin seki momis mo, hili a'di jin thulki'd 'peni momis mo, a'di jin ta Ya/ gi 'Kwani mo, a'di jin diki'd e momis mo be. ¹⁴ Dhali me'd jin 'de'k ma Musa tasha/ e mombwaasho mo tani wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani minu mii 'de'k mo be, ¹⁵ ki a'diyin jin mido gam a'di gwo is mo tani mido ta gi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

¹⁶ Haali/ Arumgimis enki 'kwaniny'cesh kagahara tani a'di cikina a'di Ya/ m piti jin di'd tal 'de/ mo, ki a'diyin jin mido gam a'di gwo is mo tani mido 'taki diki this e mo hili mido ta gi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ¹⁷ Haali/ Arumgimis hashki Ya/ m piti i mony'cesh yansan yisa mmowak 'kwaniny'cesh mo, hili ki 'kwaniny'cesh minu woth ki a'di mo be. ¹⁸ A'diyin jin gam a'di gwo is mo tani yisa wakuwa, hili a'diyin jin diki gam gwo is mo tani a'di

wakunu hila/ mo be haali/ a'di diki gam gway gi Ya/ ma Arungimis jin di'd tal 'de/ is mo. ¹⁹ Dhali miwaka a'dan be ki monkush pu'dki'd e 'kwaniny'cesh mo tani dhali 'kwaniny'cesh enki mondhurumi'd mo, mmodhal monkush e i is mo haali/ miim buni kun miikina uni mo tani ta thus ki thus mo be. ²⁰ Haali/ aris uni 'baar mo kun miiki to kun ta thus ki thus mo tani shi/ki monkushi e mo dhali 'koki iyu/ imonkush mo isi ciki/ ki miim buni minu 'taki be'd mo be. ²¹ Hili a'di jin botki'd mmomii gwoj gana/ mo tani a'di pu'dki'd mo e monkush mo, ki a'di minu tor eya tente/ mo ki miim piti kun miikina a'di mo tani uni wagaskin ma Arungimis mo be.

A'di Midi Mii Eka/ Ek mo, Hili Aha/ Mina Mii Wa She/ Is Kan mo be.

²² Dhali yan'ko'd ki mii yansan mo tani Yesus dhali imancik a'di gwo uni iikin e Bampa/ Yahuudiyya mo, dhali nyakki ca'b ki uni imun mo dhali mmomiiya mii ki yi'de/ mo be. ²³ Dhala Yohaana si'da/ a'di miiki'da mii ki yi'de/ e Pa Enuun jin 'dish Pa Saliim is mo haali/ yi'de/ caaca imun mo. Dhali 'kwani pu'dkin mo dhali 'kokunu mo mmomiiya mii ki yi'de/ mo be. ²⁴ Haala Yohaana dinuki kara sijn naskina/ mo be.

²⁵ Dhali gwo jin sugu mo cu'ki'd mo ibwaman imancika Yohaana gwo mo dhali Wathi/ Yahuuda/ kamu/ mo gom mii jin miinu mmolam to mo me'd mii gi gwojkan jin cinu mo be. ²⁶ Dhali uni pu'dkina Yohaana mo dhali o a'di gwo mo ki: Rabbi, a'di jin nyakki di ki / e e bwampo/ Yi'den Kamma/ Uurdun mo tani a'di jin torkina / e gwo mo tani a'di a'dani, miiki'da mii jin miinu ki yi'de/ mo, dhali aris 'kwani 'baar mo iikini a'di mo be. ²⁷ Yohaana ki thok uni gwo mo ki: Wathin tal 'den kamu/ yisa di'da jin midi bu'th toj kamu/ mo hili isi ciki/ a'di cikunu a'di 'peni momis mo be. ²⁸ Um ki is bum ta iman/ o gwo gom aha/ mo, gwo jin oka/ um ki aha/ dinaki ta Kri'sthos mo, hili aha/ hashkununa nwa/ a/ mo gom a'di mo be. ²⁹ A'diyin jin ta gi nyaranyan'a'b mo tani a'di ta wathinyan'a'b mo, dhali amugu gi wathinyan'a'b jin doshki'd mo dhali cik a'di 'twa/ mo tani a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara mo mmocik 'twa/ gi wathinyan'a'b mo. Dhali wakan si'dayi a'di 'kunya/ bwa ki 'kuny mo shwane/ jin ta bwan 'kunyud pem mo. ³⁰ A'di midi mii eka/ ek mo, hili aha/ mina mii wa she/ is kan mo be.

A'di jin Pu'dki'd 'Peni Momis mo

³¹ A'di jin pu'dki'd 'peni momis kan mo tani a'di ta ji gi di'd apo/ 'kwani 'baar mo. A'di jin yayi'd 'peni mony'cesh mo tani ta ji jin cil ma 'cesh mo dhali ki 'twany'cesh mo tani a'di ki o gwo mo. A'di jin pu'dki'd 'peni Momis mo tani a'di ta ji gi di'd apo/

'kwani 'baar mo be. ³² A'di torki gwo gom a'di jin parkina a'di e mo dhali gwo jin cikina a'di mo, dhali wathin kamu/ yisa di'da naskina/ jin bu'thki gwo jin tora a'di mo be. ³³ A'diyin jin bu'thki gwo jin tora a'di mo tani 'dapka'd ki a'di yansan mo ka Arungimis ta jin gana/ mo be. ³⁴ Haali/ a'di jin hashkin ma Arungimis mo tani a'di torki gwo ma Arungimis mo haali/ a'di diki ci a'di Shi/in me'd jin baru to mo. ³⁵ Haali/ a'di jin ta Com enki Ya/ m piti mo dhali ciya ris to 'baar mo e me'd piti mo be. ³⁶ A'diyin jin gamki gwo is e Ya/ m piti mo tani a'di ta'd gi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. A'diyin jin diki ha gwo gi Ya/ e mo tani a'di midi diki par mondiki/ e e mo, hili anyor ma Arungimis ca'bki'd apo/ a'di mo be.

4

Yesus dhala 'Bom gi Pan Saamira mo

¹ Dhali ki Tapa nyithki'd ki 'Kwani Parisiyyin cikki gwo ka Yesus diki'd mmomar imancik a'di gwo is mo dhali mmomiiya mii jin miinu uni ki yi'de/ si'da/ mmobol kum ma Yohaana e mo ² (ba Yesus yisa imii uni ki yi'de/ ki is piti mo hili jasi imancik a'di gwo mo be). ³ Dhali a'di dhalki Pa Yahuudiyya 'pen mo dhali dokki'd ka nyar'ko'd e Pany Jaliil mo be. ⁴ A'di midi mii ya ki tur mo e Pan Saamira mo be. ⁵ Wakan a'di pu'dki'd e 'penkuman Bampa/ gi Pan Saamira, a'di jin yukunu gway ka Yakuub mo, a'di jin 'dishki mo ma 'cesh ma Sukuub is jin cikina a'di ya/ m piti ka Yuusup mo be. ⁶ Dhali jis yi'de/ ma Yakuub si'da/ diki'di mun mo be. Dhali wakan a'Yesus si'da/ a'di wukina is e mo gom ya jin yayina a'di nyakki imancik a'di gwo mo. Dhali a'di ca'bki'da 'cesh nshemen jis yi'de/ mo. Haali/ mo ta'da tente/ mbwan 'kup mo be.

⁷ Dhala 'bom gi Pan Saamira pu'dki'd mo mmomush yi'de/ mo. Yesus ki owa yim gwo mo ki: Ciyi aha/ mmopi mo ma. ⁸ Haali/ imancik a'di gwo mo uni iikin e 'penkuman bampa/ mo mmoyolu/ tonte/ mo be. ⁹ Dhala 'bom gi Pan Saamira ki thok a'di gwo mo ki: Ki / e jin ta Wathi/ Yahuuda/ 'tho aha/ yi'de/ ipi manakan? aha/ jin tana 'bom gi Pan Saamira mo? Haali/ 'Kwani Yahuuda/ usha gwo me'd nyakki 'Kwani Samiriyyin mo be. ¹⁰ Dhala Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Wakki/ / e mini nyith to jin cin ma Arungimis ki me'd mo dhali gom gwo gi a'di yansan jin o / e gwo mo ki: Ciyi aha/ yi'de/ aha/ pina mo tani / e mini 'taki dot a'di mo dhali a'di midi 'taki ci / e yi'de/ jin di ki e mo be. ¹¹ Dhala 'bom ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, / e dar gi to mmomush yi'de/ mo dhali jis yi'de/ 'kula'kul mo ba. Yi'de/ jin di ki e mina / e igam 'peni mana mo? ¹² A/ki/ e can ka babam bam ka Yakuub 'taa? a'di jin

çiki aman jis yi'de/ yansan mo? Dhali a'di ki is piti piki'd si'da/ mo 'peni jis yi'de/ yansan mo dhali iya/m piti mo dhali to/em piti mo be. ¹³ Yesus ki thoğa yim gwo mo ki: Aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun pi yi'de/ yansan mo tani mina yi'de/ dok/e bu'th mo be. ¹⁴ Hili a'diyin jin midi pi yi'de/ jin miga/ çi a'di mo tani mina yi'de/ diki dok/e bu'th ki sule/ sule/ mo. Yi'de/ jin miga/ çi a'di mo tani midi war mo e a'di mmokash mo dhali mmodu'd mo ntagi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ¹⁵ Dhala 'bom ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, çiyi aha/ yi'de/ yansan mo ma, ki aha/ mina yi'de/ diki dok/e bu'th mo walla mmodiki yayu/ imahan mmoha'b yi'de/ mo be.

¹⁶ Yesus ki owa yim gwo mo ki: Yaku/ mo ma. Yuka kaḥim pini mo dhali yayu/ imahan mo. ¹⁷ Dhala 'bom ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dara ga kaḥim pem mo. Yesus ki thoğa yim gwo mo ki: Gwom pini 'boro'd mo jin ona /e gwo mo ki: Aha/ dara ga kaḥim pem mo be. ¹⁸ Haali/ e 'dapkina gwaḥ 'twa/ ka mudhe'd mo dhali a'di jin di'di/ e shwane/ mo tani yisa ta'da kaḥim piniya. Gwo yan ona /e ki oḥ gana/ mo be. ¹⁹ Dhala 'bom ki o a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ nyiḥkina ki /e tana mançi gwo ma Arungimis mo be. ²⁰ Haali/ ibabam bam uni ilunḥin e 'kuwosh yansan mo be dhali um o gwo ki mo gi Pa Urushaliim a'di ta mo jin mina 'kwani ka mii ilunḥ mo ba/. ²¹ Yesus ki thoğa yim gwo mo ki: A'boma, gami aha/ gwo is mo ma. Mo midi pu'du/ mo ki um mini 'koki luḥa Baba e 'kuwosh yan mo walla e Pa Urushaliim mo be. ²² Um lunḥi to jin 'kona um ki mish mo. Aman lunḥina a'di jin misha aman mo haali/ mowoth piyi'd mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²³ Hili, mo midi pu'du/ mo dhali a'di a'dan shwane/ mo ki uni gun lunḥina lunḥi ki bwanḥ gana/ mo tani mini luḥa Baba ki shi/ in mo dhali ki gwoḥ gana/ mo haala Baba ḥapki ku gi wakansan mmoluḥ a'di mo be. ²⁴ Arungimis ta shi/in be dhali uni gwansan kun lunḥi a'di mo tani mini mii lunḥ a'di ki shi/in dhali ki gwoḥ gana/ mo be. ²⁵ Dhala 'bom ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ misha ka Masiyya midi pu'du/ mo (a'di jin yuḥu gway ka Kristhos mo tani), dhali ki a'di midi pu'du/ mo tani a'di midi tor aman aris to 'baar mo be. ²⁶ Yesus ki thoğa yim gwo mo ki: Aha/ jin tora /e gwo mo tani aha/ a'dan be jin tana a'di mo be.

²⁷ Dhali yan'ko'd ki 'ta'b mo tani imancik a'di gwo pu'dkin mo. Dhali uni merkin mo mmotorkina a'di ator ka 'bom mo. Hili jan tal 'derj kamu/ yisa ka'd 'twa/ mo mmo/o gwo mo ki: Atinta ḥapa /e mo, walla, Atinta torkina /e ator nyakka yim mo? ²⁸ Wakan a'bom dhalki dhur yi'dem piti 'pen mo dhali ya 'penkuman bampa/ mo dhali tor 'kwani gwo mo ki: ²⁹ Iiyu/ mo ma dhali par wathin

kamu/e mo jin torki aha/ aris tom peni 'baar mo kun miikika/ mo. Yansan diki ta Kristhos 'teya? ³⁰ Dhali uni iikin ka piye/ mo 'peni bampa/ mo dhali pu'dku/ i a'di mo be.

³¹ Ki embul mo yan mo tani imancik a'di gwo ḥapki a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Rabbi, shwayi to mo ma. ³² Hili a'di ki thok uni gwo mo ki: Aha/ takina gi tonte/ mmoshwa mo a'di jin molkina um mo be. ³³ Wakan imancik a'di gwo o gwo ka rem 'kup mo ki: Ki wathin kamu/ kalki a'di tonte/ mmoshwa mo 'taa? ³⁴ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Tontem pem jin shwaka/ mo tani ta bwa gi a'di jin hashki aha/ mo dhali mmothima tu'c piti mo be. ³⁵ 'Kona um ki o gwo mo ki: Appe boça 'kupi doḥon mo naskina/ dhali yan'ko'd mo gi 'ciḥu/ to midi pu'du/ mo. Dhali aha/ tora um gwo mo ki: 'Deki em bumi mis mo dhali hili mombunto mo, a'di kusha to mo mo hila/ mmo/is mo gom mo jin minu 'ciḥ a'di to mo be. ³⁶ A'di jin 'ciḥki to mo tani midi bu'th jin mina a'di gam mo dhali tul maman is gom mondiki/ e ki sule/ mo. Wakan amanyeka ka'bany to mo dhali aman'ciḥ to mo uni 'kunyina bwa mo mmontal 'de/ mo be. ³⁷ E mii yan mo tani gwo jin onu mo gama gam ki gwoḥ gana/ mo jin o gwo mo ki: Wathin tal 'de/ ki si to mo dhali jar kamu/ ki 'ciḥ to mo be. ³⁸ Aha/ hashkina um mo mmo'ciḥ a'di, a'di jin 'kokina um ki miiya tu'c mo. Kun tiya uni miikina tu'c mo dhali um ciçkin e mo ma tu'c buni mo be.

³⁹ 'Kwani Samiriyyin 'peni 'penkuman bampa/ çaan mo tani gamki a'di gwo is mo haali/ gom gwo jin tor ma 'bom mo mmo/o gwo mo ki: A'di torki aha/ gwo mo goma ris to 'baar mo kun miikika/ mo be. ⁴⁰ Wakan ki 'Kwani Samiriyyin pu'dkin e a'di mo tani uni doḥki a'di mo mmonyak çab e uni mo, dhali a'di çabki'di mun ka cim su/ mo be. ⁴¹ Dhali uni ka ris ris gamki gwo is mo gom gwom piti mo be. ⁴² Dhali uni ki owa 'bom gwo mo ki: A'di yisa di'd mmota gwom pini jin gama aman gwo is mo yisa haali/ aman cikina gwo ki is bam mo, dhali aman misha a'di yansan ka jin gana/ a'di ita'da Manwoḥ gi 'kwaniny'cesh mo be.

Yesus Waçki Ya/ gi Wathi/ ma Hakuuma jin Ca'd mo

⁴³ Dhali 'ko'da cim su/ mo tani a'di yaki'd e Pany Jaliil mo be. ⁴⁴ Haala Yesus ki is piti torki gwo ka mançi gwoḥ kamu/ yisa taku e bampam pitin ganaa. ⁴⁵ Wakan ki a'di pu'dki'd e Pany Jaliil mo tani 'Kwani gi Pany Jaliil hanki a'di mo mmomishkina uniya ris to gun miikina a'di mo e Pa Urushaliim e mo ma yuk jin yuḥu mo haali/ uni si'da/ iikin e mo jin yukuwa yuk mo be.

⁴⁶ Wakan a'di pu'dki'd ka nyan'ko'd e Pan Kaana gi Pany Jaliil e mo jin warkina a'di

yi'de/ ki yimana mura'th mo. Dhali e Paŋ Kapranahuum mo tani wathi/ ma malika kamu/ diki'd jin 'ba'thkina ya/m piti mo be. ⁴⁷ Ki a'di ciki gwo ka Yesus pu'dki'd 'peni Pa Yahuudiyya e Pany Jaliil mo tani a'di yaki'd mo dhali yuŋ a'di mo mmoyayu/ ka luŋgu'b mo dhali waç ya/m piti mo haali/ a'di 'disha 'twa/ mmowu mo be. ⁴⁸ Dhali wakan aYesus ki o a'di gwo mo ki: Isi ciki/ ki um 'koki par jamas mii e mo dhali momer mo tani um mini 'koki gam gwo is mo be. ⁴⁹ Dhali wathi/ ma malik ki o a'di gwo mo ki: Tapa, yayu/ ka luŋgu'b mo ma ntwa/a/ ka 'cim pem diki wu mo. ⁵⁰ Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma. Ya/m pini midi di ki e mo. Dhali wathi/ gamki gwo is jin torkin ma Yesus a'di mo dhali a'di yaki bway pa mo be. ⁵¹ Dhali ki a'di diki'd mmoyaku/ ka luŋgu'b mo tani imanmiiya tu'c piti gamki a'di 'kup mo dhali tor a'di gwo mo ki: Ya/m pini a'di di'd ki e mo be. ⁵² Wakan a'di ki doŋ uni atente/ mo jin telkina a'di mii 'pen mo mmowaç mo. Dhali uni ki thoŋ a'di gwo mo ki: Katili/ ka tente/ joç is 'peni bwaŋ 'kup mo mmota atenten 'de/ mo tani athunya/ ki dhal a'di 'pen mo be. ⁵³ Dhali com ki misha tente/ jin okin ma Yesus a'di gwo mo ki: Ya/m pini midi di ki e mo. Dhali a'di ki is piti gamki gwo is mo dhali 'kwani gi gu'b piti 'baar mo be. ⁵⁴ Dhali mii yansan a'di ta miimer kun 'kon ma po/i su/ mo jin miikin ma Yesus mo me'd jin pu'dkina a'di 'peni Pa Yahuudiyya e Pany Jaliil mo be.

5

Mowaç jin Waçu eya Al Yi'de/ mo

¹ Dhali 'ko'di mii yan mo tani ayuŋ jin yuku mmotul 'kup gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo dhala Yesus ya'd ka gagamis e Pa Urushaliim mo be.

² Dhali ara al yi'de/ diki'd e Pa Urushaliim e 'twaŋkala goŋ ka'bal mo jin yuŋkunu ki 'twaŋ 'Kwani Ibraniyiin ka Beet/ hisda mo, a'di jin 'kokin ma lambalanyi mudhe'd mo be. ³ Dhali mo yansan a'di ta mo jin ishkin ma waambuhany 'kwani kun aŋa mom'bi'th mo dhali kun takina ja'da/ mo dhali kun ta nŋwal mo dhali kun ku'thkina is guŋkuru/ mo, mmooçor yi'de/ mmobanŋal is mo, ⁴ haala man'doyu gwo gi Tapa thulki'd ki me'da tiya eya al mo dhali mmobanŋal yi'de/ is mo. Dhali a'diyin jin thulki yi'de/ ntwa/a/ 'ko'di yi'de/ baŋgalkunu is mo tani a'di waçki'd 'peni 'ba'th yin jin 'koshki a'di mo be. ⁵ Wathin tal 'de/ diki'd, a'di jin 'ba'thki'd ki yil iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo dhali pekwaro mo. ⁶ Dhali ka Yesus parki a'di e mo mmo/isha a'di 'ko'da 'cesh ki rash rash mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: /E nŋapan ki /e minu waç mowa? ⁷ Dhali wathi/ jin 'batha'd a'di ki thoŋ a'di gwo mo ki: Tapa,

aha/ dara gi wathi/ mmokar aha/ eya al mo ki yi'de/ baŋgalki is mo, dhali ki aha/ dina mmoya mo tani jaŋ kamu/ thulki'di twa/a/ ki aha/ mo be. ⁸ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deka cim pini dhali yayi mo. ⁹ Dhali ki jahanne/ wathi/ waçkunu mo dhali a'di 'de'kki'da cim piti mo dhali ya bway pa mo be.

Dhali acim yansan a'di ta'da cim ma pesu/ mo be. ¹⁰ Dhali wakan 'Kwani Yahuuda/ ki o wathi/ jin waçkunu gwo mo ki: A'di ta'da cim ma pesu/ mo. A'di diki ta mii jin dhala gwoŋkan /e bway mo mmokala cim pini mo be. ¹¹ Hili a'di ki thoŋ uni gwo mo ki: Wathi/ jin waçki aha/ mo tani a'di ki o aha/ gwo mo ki: 'Deki acim pini mo ma dhali yayi mo. ¹² Dhali uni ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ki wathi/ jana i/o /e gwo kan mo? mmo/o gwo mo ki: 'Deki acim pini dhali yayi mo? ¹³ Dhali wathi/ jin waçkunu mo tani a'di diki mish wathi/ mo haala Yesus borki is piti mo haala dhana waambuhany 'kwani caaca mo e mo caan mo be. ¹⁴ Dhali yan'ko'd Yesus ki gam a'di e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma. /E 'borkina is mo. Dhalku/ miinthusa kamu/ ki mii mii doŋ/ e mo jin mina jin kamu/ jin shi/ ahi/ mmobol yansan e mo diki 'kosh /e mo. ¹⁵ Dhali wathi/ yaki'd mo dhali tor 'Kwani Yahuuda/ gwo mo ka Yesus a'di iwaçki a'di mo be. ¹⁶ Dhali gom mii yan kan mo tani a'di toca 'Kwani Yahuuda/ aYesus 'kus mo haali/ a'di miiki mii yansan ka cim ma pesu/ mo be. ¹⁷ Hila Yesus thoŋ uni gwo mo ki: Ababam pem di'd naskina/ mmomiyya tu'c mo. Dhali aha/ si'da/ dina mmomiyya tu'c mo. ¹⁸ Dhali gom gwo yan kan mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo nŋapina nŋap mo ka dun dara'd mo mmo'kosh a'di mo haali/ a'di ilu/ yisa 'ce'dki jasa cim ma pesu/ yisa, hili si'da/ a'di yuŋki'da Arungimis ki Com mo mmokar is piti mmonyaka nyak ka Arungimis mo be.

Moshirr gom Ya/ mo

¹⁹ Dhali Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: Ka jinŋ gana/ ka jinŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Ya/ moli toŋ kamu/ mii ki bwam piti mo hili jasi a'di jin parkina a'di Com e mo mmomi mo. Haali/ to yin jin miikina a'di mo tani wakan si'da/ Ya/ a'di miiki uni mo be. ²⁰ Haali/ Ababa a'di enki Ya/m piti mo dhali tor a'di aris to 'baar mo a'di jin miikina a'di ki is piti mo. Dhali adhan mii kun can kun boli gwansan e mo tani mina a'di iŋor a'di i e mo ki um mini mer mo be. ²¹ Haali/ me'd jin 'de'kkin ma Baba uni kun wukin mo dhali ç uni moŋ'koki/e mo tani wakan si'da/ Ya/ çiki uni moŋ'koki/e mo uni gun ona bwa a'di mo be. ²² Dhala Baba diki dwall jan tal 'derŋ kamu/ gwo mo, hili aris gwon dwalli 'baar mo tani çikina a'di Ya/

mo be ka ris 'kwani 'baar mo mini taḵ Ya/ mo, ²³ ma me'dyin si'da/ taḵkina uniya Baba mo. A'di jin diki taḵ Ya/ mo tani diki taḵa Baba mo a'di jin hashki a'di mo be. ²⁴ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin ciḵki gwom pem mo dhali gam a'di is mo a'di jin hashki aha/ mo tani a'di ita'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. A'di mididi diki yayu/ e miywaḵ gi gwon dwall mo hili a'di 'ciḵki'd mo 'peni mowu mo ntagi moḵ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

²⁵ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ toḛa um gwo mo ki: Mo mididi pu'du/ mo dhali a'di diki'd shwane/ mo, ki uni kun wukin mo mini ciḵ 'twa/ gi Ya/ ma Arumgimis mo, dhali uni gwansan kun ciḵkin mo tani mini 'ko ki e mo be. ²⁶ Haali/ me'd jin tan ma Baba gi mondiki/e e is piti mo tani wakan si'da/ a'di ciḵi a'di Ya/m piti mo mmota gi mondiki/ e e is piti mo be. ²⁷ Dhali a'di ciḵi a'di moshirri 'baar mo mmotor mii 'twa/ a 'cesh gi gwon dwall mo haali/ a'di ta Ya/ gi 'Kwani mo be. ²⁸ Dhalku/ ki mer gom gwo yansan mo haali/ mo mididi pu'du/ mo ka ris 'kwani 'baar mo kun 'kokin mo e jis jwa mo tani mini ciḵ 'twam piti mo be ²⁹ dhali uni mini piyu/ ka piye/ mo uni gwansan kun miiki miim 'boron mo e mo jin pinu e moḵ'koki/e mo dhali uni gwansan kun miiki tonthus mo tani uni mini piyu/ e momiiwaḵ mo be.

Iman/o Gwo goma Yesus mo

³⁰ Aha/ mola toḵ kamu/ mii ki moshirr pem mo. Me'd gwo jin ciḵkika/ mo tani aha/ ki dwall gwo mo. Dhali gwon dwall pem kun dwallka/ mo tani ta kun kar/e mo haali/ aha/ dinaki ḵapi mmomii ki bwam pem mo, hili jasi ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. ³¹ Waḵki/ aha/ ona gwo gom is pem mo tani gwo jin toḛka/ gom is pem mo tani diki ta jin gana/ mo be. ³² Jamu/ diki'd jin ta'da man/o gwo gom aha/ mo dhali aha/ misha ki gwo jin toḛa a'di mo gom aha/ mo tani ta gwoḵ gana/ mo be. ³³ Um hashki 'kwani eya Yohaana mo dhali a'di ta'da man/o gwo mo gom gwoḵ gana/ mo be. ³⁴ Hili aha/ dinaki bu'th gwo jin toḛu 'peni 'kwani mo, hili aha/ ona gwo yansan ki um minu woḵh mo be. ³⁵ A'di ta o'd jin shwaki'd mo dhala lamba/ jin 'twakki mo mo, dhali um okina bwa mo mmo'kunyu bwa mo mmo'ko ari'ceenne/ mo e moḵkush piti mo be. ³⁶ Hili gwo jin okunu mo gom aha/ mo a'di ica'd mo mmobol gwo ma Yohaana e mo. Haali/ aṭu'c jin ciḵin ma Baba aha/ mo mmothim a'di mo, aṭu'c gwansan gana/ kun dika/ mmomii mo tani uni ta iman/o gwo gom aha/ mo ka Baba a'di hashki aha/ mo be. ³⁷ Dhali Ababa a'di jin hashki aha/ mo tani a'di ki is piti

ta'da man/o gwo gom aha/ mo. 'Twam piti 'kona um ki ciḵ ki sule/ sule/ mo dhali ayir/ em piti 'kona um ki par e ki sule/ sule/ mo be. ³⁸ Dhali um 'kon kan ki dar gi gwom piti mmodi e um mo haali/ um 'koki gam a'di gwo is mo a'di jin hashkina a'di mo be. ³⁹ Um ḵapkin ki burbur e bwaḵ Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo haali/ um toshkin ki um ta gi moḵ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo e uni mo. Dhali uni itana man/o gwo gom aha/ mo be. ⁴⁰ Dhali um 'kokin mo mmo/ush ki 'tash mo mmo/iuyu/ i aha/ mo ki um mini ta gi moḵ'koki/e mo. ⁴¹ Aha/ dinaki bu'th monyca 'peni 'kwani mo. ⁴² Hili aha/ misha ki mo/en jin mina umi 'taki ena Arumgimis mo tani piyi'd e um mo be. ⁴³ Aha/ pu'dkina ki gway ma Babam pem mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo. Waḵki/ jan taḵ 'deḵ kamu/ mididi 'taki pu'du/ ki gway piti mo tani a'di imina umi se 'twa/ apo/ mo mmobu'th mo be. ⁴⁴ Ba gwo mina umi mish gam is kata mo? um kun buḵhi monyca ka rem 'kup mo dhali 'koki ḵap monyca jin pu'dki'd 'peni Arumgimis jin di'd taḵ 'de/ mo? ⁴⁵ Dhalku/ ki tosh ki aha/ mina yer um is ki gway eya Ababa mo. A'di ta'da Musa jin mididi yer um is ki gway mo a'di jin karkina um ka 'teḵ kapem bum mo be. ⁴⁶ Waḵki/ um mini 'taki gama Musa gwo is mo tani um si'da/ mini 'taki gam aha/ gwo is mo haali/ a'di 'kwarki gwo gom aha/ mo be. ⁴⁷ Hili waḵki/ um 'koki gam gwo jin 'kwarkina a'di is mo tani ba um mini mish gwom pem gam is kata moye?

6

'Kwani kun Cinu Tonte/ kun Tana Alaapi Mudhe'd mo

¹ Dhali 'ko'di mii yansan mo tani Yesus yaki'd mo mmo'ciḵa/ gap ma Al ma Jalil mo a'di jin ta'da Al ma Thabariyya mo be. ² Dhala waambuhany 'kwani baḵki a'di nsho'k mo haali/ uni mishki miimer kun miikina a'di gom uni gwansan kun 'koshkina 'ba'th mo be. ³ Dhala Yesus a'di yaki'd e 'kuwosh mo dhali a'di ki ca'ba 'cesh nyaḵki imancik a'di gwo mo be. ⁴ Dhali Mompe'kupanyolos jin yukuwa yuk gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo be. ⁵ Dhali yan'ko'd mmo'deka a'di em piti ki mis mo dhali mmomisha a'diya waambuhany 'kwani mmopu'du/ i a'di mo tani Yesus ki owa Pilibbus gwo mo ki: 'Peni mana imina ana iyol maa mo jin mina 'kwani gwansan wakan i'taki shwa mo? ⁶ Gwo yansan okina a'di mo mmopal a'di mo haali/ a'di mishki'd ki is piti gom to jin mina a'di 'taki mii mo be. ⁷ Pilibbus ki thok a'di gwo mo ki: Ariyaal iss* 'kwanimpa ipe'de/ mididi 'taki diki yol maanḵuthu'd mmo'kosh jwa mo gom uni

* 6:7 miyya wa ishriin

'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mmo'ceth bwa ime'd ki gwa'd gwa'd mo. ⁸ Jan tal 'den kamu/ 'peni imancik a'di gwo jin yukunu gway ka Andaraawus mo jin ta'da kam ma Simaan Buterus mo o a'di gwo mo ki: ⁹ A'ciñ kamu/ di'di mahan jin ta'd gi maanjkuhu'di mudhe'd 'peni emen posa kamu/ mo dhali to yi'de/ isu/ mo. Hili uni gwansan minu mi-ya tinta ibwaman 'kwani ka ris kun wakan mo? ¹⁰ Yesus ki o gwo mo ki: Tuci 'kwani mmo'ko 'pena 'cesh mo. Dhali asho 'bina e ki 'bi mo. Wakan 'kwanin gwas uni 'kokina 'cesh mo dhali monden jin denkunu uni e mo tani wana e ka alaapi mudhe'd mo be. ¹¹ Yan'ko'd Yesus ki bu'th maanjkuhu'd mo dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di ki ciki uni gwansan kun 'kokina 'cesh mo. Dhali to yi'de/ si'da/ miikunu wakansan mo me'd jin nɔɔkina uni a'di mo be. ¹² Dhali ki shwam buni jin shwakina uni a'di ikap mo tani a'di ki tor imancik a'di gwo gwo mo ki: Tuli kuluny maa kun uru 'kup is mo ki jan tal 'den kamu/ minu 'taki diki this e mo be. ¹³ Wakan uni tulki uni is mo dhali 'tu'dkina nura/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ ki kuluny maa 'peni maanjkuhu'di mudhe'd 'peni emen posa kamu/ mo, kun dhalkina uni gwansan kun shwakin mo be. ¹⁴ Dhali ki 'kwani parki miimer e mo jin miikina a'di mo tani uni o gwo mo ki: Wathi/ yansan ka jin gana/ ta'da manci gwo mo a'di jin midi yayu/ i mony'cesh mo be.

¹⁵ Dhali yan'ko'd mmonyithkina a'di uni mo ki uni muruni iiyu/ mo dhali bu'th a'di ki 'bi'th mo mmokar a'di ka malik mo tani Yesus yaki'd mo dok/ e e 'kuwosh mo a'di 'de/ mo be.

Yesus Yaki'd ki Sho'k e 'Kupa Al mo

¹⁶ Ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani imancik a'di gwo uni iikin ka lungu'b eya al mo, ¹⁷ mmosekina uni e bwam ma kur mo dhali mmoɔel ii 'pen mo mmo'ciha/ gap ma al e Pan Kapranahuum mo. Dhali mo dhuruma/ dhurum mo be dhala Yesus diki yayu/ i uni naskina/ mo be. ¹⁸ Dhali yi'de/ birki bakal mo haali/ 'tham poshki'd kagahara mo be. ¹⁹ Dhali ki uni 'koshki cwa is me'd nɔɔgini kwara mo walla idonon mo tani uni parkina Yesus e mo mmoya ki sho'k e 'kupa al mo dhali a'di 'dishki'da kur is mo be. Dhali uni ko/kina ko/ is kagahara mo. ²⁰ Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ a'dan be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. ²¹ Dhali yan'ko'd uni 'kunykina bwa mo dhali bu'th a'di e bwam ma kur mo, dhali ki jahanne/ akur a'di pu'dki'd e mo jin 'kokina uni mmo/ii mo be.

'Kwani Nɔɔkina Yesus mo

²² Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani 'kwani kun 'kokina 'bana gapa kamu/ mo tani mishki mo mo ka kur diki'd jasi tal 'de/ imun mo, dhala Yesus diki se akur mo nyakki

imancik a'di gwo mo, hili imancik a'di gwo uni iikin uni 'cena mo be. ²³ Bahili jasa kur 'peni Pan Thabariyya mo tani pu'dkin mo mmo'dish mo is mo e mo jin shwakina uni maanjkuhu'd mo 'ko'di Tapa 'borki'da Arumgimis bwa i is mo be. ²⁴ Wakan ki 'kwani mishkin ka Yesus diki di imun mo tani walla imancik a'di gwo mo tani uni ki is buni seki bwam ma kur mo dhali ii e Pan Kapranahuum mo mmoɔapa Yesus mo be.

Yesus Ta Maa gi Mondiki/e ki Sule/ mo

²⁵ Dhali ki uni gamki a'di e 'bana gapa ala kamu/ mo tani uni ki o a'di gwo mo ki: Rabbi, / e yayini mahan kakasja mo? ²⁶ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Um nɔɔi aha/, yisa mmoparkina um miimer e mo yisa, hili mmoshwakina um maanjkuhu'd ikap mo be. ²⁷ Dhalku/ ki mi-ya tu'c gom tonte/ mo jin midi 'ce'd sho'k mo hili gom tonte/ jin midi 'dim 'kup ntagi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin mina Ya/ gi 'Kwani ici um mo. Haali/ e a'di mo tani Arumgimis jin ta Com mo a'di 'dapki gwom piti 'twa/ ki a'di mo be. ²⁸ Dhali yan'ko'd uni ki o a'di gwo mo ki: Aman mina mii miyya ta mo mmomii mii ma tu'c ma Arumgimis mo? ²⁹ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Mii yaase a'di ta mii jin minu mii goma Arumgimis mo ba/ ki um mini gam a'di gwo is mo, a'di jin hashkina a'di ki yayu/ mo be. ³⁰ Wakan uni ki o a'di gwo mo ki: Ki miimer wakata imina /e imii mo jin mina aman i'taki par e mo dhali gam /e gwo is mo? Mii gi wakata imiikina /e mo? ³¹ Ibabam bam shwakina manna mo e mombwaasho mo me'd Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo jin o ki: A'di ciki uni maanj gana/ 'peni momis mmoshwa mo be. ³² Dhali yan'ko'd Yesus ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: AMusa, yisa a'di iciki um maa yan 'peni momis yisa. Ababam pem a'di ciki um maanj gana/ yan 'peni momis mo be. ³³ Haali/ maa ma Arumgimis a'di ta a'di jin pu'dki'da 'cesh 'peni momis mo dhali ci mondiki/e e 'kwaniny'cesh mo. ³⁴ Uni ki o a'di gwo mo ki: Tapa, ci am maa yansan isa yempa/ mo ma.

³⁵ Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ tana maa gi mondiki/e mo be. A'diyin jin yayi'di aha/ mo tani mina te/ diki bu'th mo, dhali a'di jin gam aha/ gwo is mo tani mina yi'de/ diki bu'th ki sule/ mo be. ³⁶ Hili aha/ tora um gwo mo ki: Um parki aha/ e mo tani dhali um 'koki gam aha/ gwo is naskina/ mo be. ³⁷ Aris uni 'baar mo kun cikin ma Baba aha/ mo tani uni mini iiyu/ i aha/ mo, dhali a'di jin midi yayu/ i aha/ mo tani aha/ mina diki ur a'di ka piye/ mo be. ³⁸ Haali/ aha/ pu'dkina i mony'cesh yansan 'peni momis

mo, yisa mmomii ki bwam pem yisa, hili ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. ³⁹ Dhali a'di yansan ita bwam piti jin hashki aha/ mo, ki aha/ mina diki this jan tal 'denj kamu/ e mo 'pena ris uni gwansan kun cikina a'di aha/ mo, hili aha/ mina 'de'k uni ka cim jin 'ko'd mo be. ⁴⁰ Haali/ a'di yansan ita bwa ma Babam pem mo, ki aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun parki Ya/ e mo dhali gam gwo is e a'di mo tani mini 'taki ta gi moŋ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Dhali aha/ mina 'de'k uni ka cim jin 'ko'd mo be.

⁴¹ Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ uni mikina gungum apo/ a'di mo haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana maa jin thulki'd 'peni momis mo be. ⁴² Uni o gwo mo ki: Wathi/ yan diki ta aYesus mo? a'di jin ta Ya/ ma Yu-usup mo. 'Kona ana ki mish com dhali kum mowa? Ba ata ona a'di gwo mo shwane/ ki: Aha/ thulkina 'peni momis mo? ⁴³ Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: Dhalka gungum ki mii e bwam um 'cena kan mo. ⁴⁴ Wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin midi yayu/ i aha/ isi ciki/ Ababa jin hashki aha/, a'di dirki a'di mo. Dhali aha/ mina 'de'k a'di ka cim jin 'ko'd mo be. ⁴⁵ A'di ta gwo jin 'kwarkina imançi gwo ma Arumgimis kadhama/ mo ki: Dhali uni 'baar mo min ma Arumgimisi tor mo. Ki aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini cik gwo mo dhali da/ ar 'pena Baba mo tani uni mini i/ iiyu/ i aha/ mo be. ⁴⁶ Wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin parki'da Baba e mo, hili isi ciki/ jasi a'di jin ta ji 'peni Arumgimis mo, a'di mishki'da Baba mo be. ⁴⁷ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: A'diyin jin gamki gwo is mo tani ta'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba mo be. ⁴⁸ Aha/ tana maa gi mondiki/ e mo be. ⁴⁹ Ibabam bum shwakina manna e mombwaasho mo dhali uni wukin mo be. ⁵⁰ A'di yansan ta maa jin thulki'd 'peni momis mo jin mina wathi/ 'taki shwa mo tani dhali a'di midi diki wu mo be. ⁵¹ Aha/ tana maa jin di'd ki e jin thulki'da 'cesh 'peni momis mo. Wakki/ wathin tal 'denj kamu/ jin midi shwa maa yansan mo tani a'di midi di ki e ki sule/ sule/ mo. Dhali maa jin miga/ ci gom moŋ'koki/e gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di ta buŋwar is pem mo be.

⁵² Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ uni su'kkin ki gwo e bwaman cem buni mo mmo/o gwo mo ki: Ki wathi/ yansan midi ci ana buŋwar is piti mmo'ka manakan? ⁵³ Dhali wakan aYesus ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ um 'koki 'ka shuman is gi Ya/ gi 'Kwani mo dhali pi abas piti mo tani uni mini 'koki ta gi moŋ'koki/e e is bum mo be. ⁵⁴ A'diyin jin 'ka buŋwar is pem mo dhali piya bas pem mo tani a'di ta'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo dhali aha/ mina 'de'k a'di ka cim jin 'ko'd mo be.

⁵⁵ Haali/ buŋwar is pem a'di ta tonŋer gana/ mo be dhali abas pem a'di ta to jin minu pi jin ta jin gana/ mo be. ⁵⁶ A'diyin jin 'ka buŋwar is pem mo dhali piya bas pem mo tani a'di nyakki ca'b e aha/ mo dhali aha/ e a'di mo be. ⁵⁷ Dhali me'da Babam pem jin di'd ki e mo dhali hash aha/ mo tani dhali aha/ dina ki e mo goma Baba mo, wakan a'diyin jin midi 'ka aha/ mo tani midi di ki e mo gom aha/ mo be. ⁵⁸ Yansan ta maa jin thulki'da 'cesh 'peni momis mo, yisa waki jin shwakina icim dhali wu mowa. A'di jin midi shwa maa yansan mo tani midi di ki e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ⁵⁹ Gwo yansan okina a'di e gu'b gi montul is buni mo me'd jin torkina a'di uni gwo mo e Paŋ Kapranahuu mo be.

Gwo gi Mondiki/e ki Sule/ Ya Ye 'Ba/ mo

⁶⁰ Imanciŋ a'di gwo ka ris ki uni cikki gwo yansan mo tani uni o gwo mo ki: Gwo yansan 'bitha'bi'th mo be. Aja a'di imidi mish a'di cik mo? ⁶¹ Hila Yesus a'di nyiŋki'd ki is piti mo ki imanciŋ a'di gwo miiki'da gungum mo isi gom gwo yan mo tani dhali o uni gwo mo ki: Um si'da/ kolkunu mo gom gwo yansan mo de? ⁶² Wakki/ wakan mo tani gwo midi wakataye wakki/ um ki par Ya/ gi 'Kwani e mmoseku/ e mo jin dina a'di 'thissa/ mo? ⁶³ A'di ta shi/ in jin ci moŋ'koki/ e mo. Buŋwar is a'di aŋha/ aŋh mo. Gwo jin torka/ um mo tani uni ta shi/ in dhali moŋ'koki/e mo be. ⁶⁴ Hili unin tiya 'kokini bwam um mo kun 'koki gam gwo is mo. Haala Yesus mishki'd 'peni ka muŋ'kup nŋwa/ a/ mo uni gwansan kun mini 'koki gam gwo is mo dhali a'diyin jin midi 'taki 'ciŋh a'di is ki gwo mo be. ⁶⁵ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Gom gwo gi wakan mo tani a'di iŋtorka/ um gwo mo ki jan tal 'denj kamu/ midi moli yayu/ i aha/ mo, hili isi ciki/ a'di imin ma Babam pemi ci a'di mo be.

⁶⁶ 'Ko'di mii yansan mo tani imanciŋ a'di gwo ka ris yeki gwo is mo dhali 'koki nyak ii ki a'di mo be. ⁶⁷ Yesus ki o uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ gwo mo ki: I/um si'da/ mini ii mo 'taa? ⁶⁸ Simaan Buterus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Tapa, ki am mina ii aja mo? Ki / e a'di ita gi gwo gi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ⁶⁹ Dhali aman gamkina gwo is mo dhali shorkina is mo dhali mish mo mo ki / e ta jan tal 'de/ jin koŋu mo 'peni Arumgimis mo be. ⁷⁰ Dhala Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: Dika/ ki kwany umi 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni bwam um mo tani ta tapa ma ruma 'cesh mowa? ⁷¹ A'di oki gwo kan goma Yahuusa jin ta ya/ ma Simaan Iskariyuuti, haali/ a'di ta jan tal 'de/ 'peni unin 'kume'd i'ce'dka su/ mo jin midi 'ciŋh a'di is ki gwo mo.

7

Ikam ma Yesus Daran gi Gwoŋ Gam Is mo

¹ 'Ko'di mii yan mo tani Yesus yaki'd e Pany Jaliil mo. A'di ushki ya Pa Yahuudiyya mo haali/ 'Kwani Yahuuda/ uni ŋapki a'di mmo'kosh jwa mo be. ² Dhali ayuŋ gi 'Kwani Yahuuda/ jin yuŋuwa yuŋ mo gom Gu'b Ciŋa/ mo tani 'dishki'd mo be. ³ Wakan ikam piti o a'di gwo mo ki: Dhali mo yan mo dhali yayi e Pa Yahuudiyya mo ki imancik/ e gwo mini 'taki par miim pini e jin miikina / e mo. ⁴ Haali/ wathiŋ kamu/ yisa di'da jin miiki'da tu'c ka 'di/ mo waŋki/ a'di ona bwa ki miim piti minu mish eya tente/ mo. Waŋki/ / e mii to gwansan mo tani ŋi is pini eya tente/ e 'kwaniny'cesh mo. ⁵ Haali/ ikam piti si'dayi 'koki gam a'di gwo is mo be. ⁶ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Mom pem diki pu'd naskina/ mo be, hili mom bum uni 'kokin isa yempa/ mo. ⁷ 'Kwaniny'cesh 'koki shi/ umi e mo, hili uni shi/ki aha/ i e mo haali/ aha/ ŋorkina uni gwo ki miim buni kun miikina uni mo tani ta thus ki thus mo be. ⁸ Iiku/ um mo ma eya yuŋ jin yuŋu ka tul 'kup ki is bum mo. Aha/ mina diki ya eya yuŋ jin yuŋu mo haali/ mom pem diki pu'd mo mmothim mo naskina/ mo. ⁹ Gom gwo jin ona a'di kan mo tani a'di ca'bki'd e Pany Jaliil mo be.

Yesus Diki'd e Mo ma Yuŋ gi Gu'b Ciŋa/ gi 'Kwani Yahuuda/ mo

¹⁰ Hili ŋ'ko'd ki ikam piti iikin ka gagamis e mo ma yuŋ jin yuŋu mo tani yan'ko'd a'di si'da/ yaki'd ka gagamis mo, yisa ya'd eya tente/ yisa, hili ka kwai is mo be. ¹¹ Dhali 'Kwani Yahuuda/ 'kokin mo mmoŋap a'di ka cim jin yuŋuwa yuŋ mo dhali o gwo mo ki: Mane a'di sa/? ¹² Dhala dhana gungum miikin ma waambuhany 'kwani mo gom a'di mo. Kun tiya o gwo mo ki: A'di ta wathi/ jin 'boro'd mo be. Dhali kun tiya o gwo mo ki: Yisa. A'di suski 'kwani mmodheres mo be. ¹³ Bahili gom 'Kwani Yahuuda/ mo tani wathin tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin oki gwo eya tente/ gom a'di mo be.

¹⁴ Dhali ibwaman ma yuŋ jin yuku mo tani Yesus yaki'd ka gagamis mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali ŋor gwo mo be. ¹⁵ Dhali 'Kwani Yahuuda/ merkin mo gom gwom piti mo dhali o gwo mo ki: Ki wathi/ yansan mishki gwo 'peni mana kan mo ki a'di diki di mo naskina/ mmomish gwo deŋ e mo? ¹⁶ Wakan aYesus ki thoŋ uni gwo mo ki: Gwom pem jin ŋorka/ mo tani diki ta jim pem mo, hili ta ji gi a'di jin hashki aha/ mo be. ¹⁷ Waŋki/ wathiŋ kamu/ ona bwa ki mii bwam piti mo tani a'di midi mish mo mo waŋki/ gwo jin ŋoru ta jim ma Arungimis mo walla waŋki/ aha/ ŋora gwo ki moshirr pem gana/ mo be. ¹⁸ A'diyin jin oki gwo

ki moshirr pitin gana/ mo tani a'di ŋapki monyca ki is piti mo. Hili a'diyin jin ŋapki monyca gi a'di jin hashki a'di mo tani ta jin gana/ mo dhali mii kun 'koki ta kuŋ kar/ e yisa 'kona e a'di mo be. ¹⁹ Din ma Musa ki ci um gwoŋkan jin cinu mowa? Dhali jan tal 'deŋ kamu/ 'peni um yisa di'da jin dhuki gwoŋkan jin cinu mo. Ata inapkina um aha/ mmo'kosh mo? ²⁰ Dhali 'kwani ki thoŋ a'di gwo mo ki: /E tan ga ruma 'cesh mo. Aja inapki / e mmo'kosh jwa mo? ²¹ Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: Aha/ miikina jasi ton tal 'de/ mo dhali umi 'baar mo merkin mo gom a'di mo be. ²² AMusayi iciki um gwo mo gom mo jin minu 'ciŋa/ munyal yis mo (dhali a'di yisa jasi 'pena Musa, hili 'peni ibabam bum mo) dhali um ki 'ciŋ wathiŋ gwatha munyal yis piti ka cim ma pesu/ mo be. ²³ Waŋki/ ka cim ma pesu/ wathiŋ gwath ki bu'th mo jin 'ciŋuwa munyal yis mo tani wakan gwoŋkan jin cin ma Musa mo tani minu 'koki 'taki 'ce'd mo. A/ um mii aha/ ka nyor mmowaŋka/ buŋgwar is gi wathi/ ka 'bimpil mmo'bor mo ka cim ma pesu/ mowa? ²⁴ Dhalku/ gwo ki dwall eya por ma piŋe/ kan mo, hili dwali gwo ki dwall gana/ ka kar/ e mo.

Yansan Ta'da Kristhos mowa?

²⁵ 'Kwanin tiya 'peni Pa Urushaliim oki gwo wakan mo ki: Ki a'di diki ta wathi/ a'dana jin ŋapkina uni mmo'kosh mowa? ²⁶ Dhali a'di di'di mahan shwane/ mmoŋor gwo eya tente/ mo dhali uni 'koki o gwoŋ kamu/ e a'di mo. A/ mina uni gwansan kun ta gi moshirr imish ki a'di yansan ta'da Kristhos 'te/sana? ²⁷ Bahili aman mishkina mo jin yayina wathi/ yansan 'peni cine/ mo dhali ka Kristhos minu piyu/ 'kwani i is mo tani wathin tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin midi mish mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo be. ²⁸ Wakan Yesus ki ŋor uni gwo mo eya tente/ mo me'd jin ŋorkina a'di gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'o gwo mo ki: Um mishi aha/ mo dhali mo jin yayika/ 'peni cineyi? Hili aha/ dinaki yayu/ ki bwam pem mo. A'di jin hashki aha/ mo tani ta a'din gana mo, dhali a'di tani 'kona um ki mish mo be. ²⁹ Aha/ misha a'di mo haali/ aha/ yayina 'peni a'di mo dhali a'diyi ihashki aha/ mo be. ³⁰ Wakan uni ŋapki bway mo mmobu'th a'di mo, hili wathin tal 'deŋ kamu/ diki kar me'd piti apo/ a'di mo haali/ mom piti diki pu'd naskina/ mo be. ³¹ Dhali hili 'kwani ka ris gamki a'di gwo is mo dhali uni o gwo mo ki: A/ki me'd jin minu piya Kristhos 'kwani i is mo tani a/ mina a'di mii miimer ki nyanye/ mmobol ku gi miina wathi/ yansan e mowa?

Iboliish Hashkunu mo Mmobudha Yesus mo

³² Dhali 'Kwani Parisiyiin cik̄kina waambuhany 'kwani mmomiikina uni agumgum kan mo gom a'di mo, dhali igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyiin hashka iboliish mo mmobu'th a'di mo be. ³³ Dhali yan'ko'd Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ mina di e um ari'ceenne/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina ya e a'di jin hashki aha/ mo be. ³⁴ Um mini n̄ap aha/ mo dhali um mini 'koki gam aha/ mo haali/ mo jin miga/ ya mo tani mina um moli iiyu/ mo be. ³⁵ Dhali 'Kwani Yahuuda/ oki gwo ka rem 'kup mo ki: Ki mana dina wathi/ yansan gwo ibwa mo mmoya mo jin mina ana 'koki gam a'di mo? A'di dina gwo ibwa mo mmoya mo e bwaman 'Kwani Yahuuda/ kun cekerkuu bwa mo e bwan 'Kwani Griki mo dhali tor 'Kwani Griki gwo mo 'taa? ³⁶ Ki 'pemen gwo yan jin ona a'di ta'da taye? jin ona a'di ki: Um mini n̄ap aha/ mo tani dhali um mini 'koki gam aha/ mo, dhali, Mo jin dika/ nycine/ mo tani mina um mol iiyu/ icine/ mo be.

Kumma/ Yi'de/ jin Di ki E mo

³⁷ Dhali ka cim jin 'ko'd ki mo ma yuk jin yuku ka tul 'kup mo tani a'di jin ta'da cim jin caaca mo tani Yesus doshki'd ki mis mo dhali tor gwo eya tente/ mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ wathin tal 'den kamu/ budha yi'de/ mo tani dhalki a'di yayi'di aha/ mo dhali pi mo. ³⁸ A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani dhalki a'di yayi'di aha/ mo, dhali dhalki a'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani pi a'di mo, me'd Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo jin o gwo mo ki: 'Peni bwam ma dum piti mo tani a'di mina yi'den kumma/ jin di ki e igusu/ mo be. ³⁹ Dhali gwo yansan jin okina a'di mo tani okina a'di gom Shi/in mo, jin mina a'di ci gom uni gwansan kun gamki a'di gwo is mo kun muruni bu'th a'di mo be. Haali/ Shi/ in a'di dinuki ciyu/ naskina/ mo haala Yesus naskina/ dinuki kar cam piti eya tente/ mo be.

Mon̄kwa/ Bwa e Bwan 'Kwani mo

⁴⁰ Ki uni cik̄ki gwo gwansan mo tani 'kwanin tiya o gwo mo ki: Wathi/ yansan ta'da manci gwo ma Arumgimis ka jin gana/ mo be. ⁴¹ Dhali kun tiya ki o gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di ta'da Kristhos mo. Hili kun tiya o gwo mo ki: A/Kristhos midu piyu/ mo 'peni Pany Jaliila? ⁴² Dina Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki o gwo mo ka Kristhos midu pi 'peni emen ma Dawuu'd mo? dhali minu piyu/ 'peni Pam Beetlaham, a'di jin ta pa jin din ma Dawuu'd nycine/ mo? ⁴³ Wakan mondher bwa di'di bwaman 'kwani gom a'di mo be. ⁴⁴ Unin tiya ona bwa ki bu'th a'di mo, hili wathin tal 'den kamu/ yisa di'da jin karki me'd apo/ a'di mo be.

Uni Gwansan kun Ta gi Moshirr kun Daran ki Mon̄gam Gwo Is mo

⁴⁵ Dhali iboliish uni dok̄kin ka nyan'ko'd mo e igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo, uni gun oki uni gwo mo ki: Atinta 'kona um ki guyu/ a'di mo? ⁴⁶ Dhali iboliish ki thok̄ uni gwo mo ki: Wathin kamu/ yisa di'da jin tor̄ki gwo me'd wathi/ yansan mo be. ⁴⁷ Dhali 'Kwani Parisiyiin ki thok̄ uni gwo mo ki: A/ ki um si'da/ suskunu idheres mo de? ⁴⁸ A/ kun tiya 'peni 'kwani kun ta gi moshirr walla 'Kwani Parisiyiin gamki a'di gwo is mowa? ⁴⁹ Hili awaambuhany 'kwani gwahan uni molki gwon̄kan jin cinu mo dhali um jeekunu jwa mo be. ⁵⁰ Dhala Nikudimus a'di jin yaki'di a'di mon'thiny n̄twa/a/ mo tani dhali a'di jin ta jan tal 'de/ 'peni uni mo jin oki uni gwo mo ki: ⁵¹ A/gwon̄kan bana jin cinu mo midu dwall wathi/ gwo ka wunyisa, n̄twa/a/ mo ki uni 'koki dhu 'ce mo mmocik̄ a'di mo dhali da/ar a'di jin miikina a'di mowa? ⁵² Dhali uni ki thok̄ a'di gwo mo ki: /E si'da/ ta wathi/ 'peni Pany Jaliil 'taa? Aggi. N̄api mo ma dhali /e mini par e mo haala manci gwo ma Arumgimisa kamu/ yisa di'da jin midu piyu/ mo 'peni Pany Jaliil mo.

A'bom jin Bu'thkunu mo e Mo jin Miina A'di Miinyal mo

⁵³ Uni iikin e gu'b buni ki she/ ki she/ mo be.

8

¹ Hila Yesus yaki'd mo e 'Kuwosh Setuun mo be. ² Dhali mon'thamo/ ka 'tum mo tani a'di pu'dki'd e gu'b gi mondheleladhelele dok̄/e mo. Aris 'kwani 'baar mo pu'dkini a'di mo. Dhali a'di ca'bki'da 'cesh mo dhali tor uni gwo mo be. ³ Dhali iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin uni suskina 'bomi a'di mo jin bu'thkunu mo e momii miinyal mo, dhali uni ki kara yimi bwaman mo be. ⁴ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Man̄tor Gwowa, a'bom yansan a'di bu'thkunu mo e mo jin miina a'di miinyal mo be. ⁵ Dhali gwon̄kan jin cin ma Musa mo kanki aman gwo mo mmo'kosh wathi/ gi wakansan ki wosh mo be. Gwom pini wakatintaye jin mina /e i/o mo goma yim mo? ⁶ Mii yansan miikina uni mmopal a'di mo ki uni mini 'taki ta gi gwo mmo/o apo/ a'di mo. Dhala Yesus ca'bki'd ki ji luŋ mo dhali 'kwara 'cesh ki me'd piti mo be. ⁷ Dhali ki uni 'kon mo mmo'tirrish a'di ki gwondot mo tani a'di doshki'd ki mis mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalki a'di jin dara'd gi miinthus e bwam um mo tani iyipi woshi t̄wa/a/ mo mmo'kosha yim mo. ⁸ Dhali ki jahanne/ a'di ca'bki'd ki ji luŋ mo dhali 'kwara 'cesh ki me'd piti mo be. ⁹ Hili ki uni cik̄ki a'di mo tani uni iikin ka pije/ ka 'dete/ 'dete/ mo mmo'tel 'pen 'peni a'di jin ca'd mo, dhala Yesus dhalkunu a'di 'de/ mo nyak̄ka 'bom jin doshki'di bwambori a'di mo be. ¹⁰ Dhala

Yesus ki hil mo mo dhali owa yim gwo mo ki: A'boma, mane uni mane? Dina wathin tal 'denj kamu/ ki wak/eya? ¹¹ Ayim ki thoḵ gwo mo ki: Wathi/ yisa di'da Tapa. Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Wakan si'da/ aha/ dinaki wak/ e mo be. Yaku/ mo ma dhali dhalku/ miinthus ki mii dok/ e mo.

Yesus Ta Moḵkush gi 'Kwaniny'cesh mo

¹² Dok/ e Yesus ki tor uni gwo mo mmo/ o ki: Aha/ tana moḵkush gi 'kwaniny'cesh mo be. A'di jin mididi bath aha/ nsho'k mo tani mididi diki ya e mondhurumi'd mo. Hili a'di mididi ta gi moḵkush gi mondiki/ e mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin ki o a'di gwo mo ki: /E tori gwo ki is pini ba/. Gwom pini jin tora / e mo tani diki ta gwoḵ gana/ mo be. ¹⁴ Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki: Ba isi wakki/ gwo jin torka/ gom is pem mo tani gwom pem jin torka/ mo tani ta gwoḵ gana/ mo haali/ aha/ misha mo jin yayika/ 'peni cine/ mo dhali mo jin yaka/ iya mo si'da/ hili um 'koki mish mo jin yayika/ 'peni cine/ mo walla mo jin yaka/ iya mo be. ¹⁵ Um dwalli gwo isi gom bungwar is mo. Aha/ dinaki dwall jan tal 'denj kamu/ gwo mo be. ¹⁶ Ba isi wakki/ gwo jin dwalka/ mo tani gwon dwall pem ta gwoḵ gana/ mo haali/ aha/ yisa dina aha/ 'de/ mo jin dwalli gwo mo, hili aha/ dhali Ababam pem jin hashki aha/ mo be. ¹⁷ E gwoḵkan bum jin cinu mo, a'di jin 'kwarkunu mo mmo/ o gwo mo ki: Gwo jin čina 'kwani su/ mo tani ta gwoḵ gana/ mo be. ¹⁸ Aha/ tora gwo gom is pem mo dhali Ababam pem a'di jin hashki aha/ mo tani a'di tori gwo gom aha/ mo be. ¹⁹ Wakan uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: Mane Cim mane? Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki: Um 'koki mish aha/ mo walla Ababam pem mo. Wakki/ um mishi aha/ mo tani um mini 'taki misha Babam pem si'da/ mo be. ²⁰ Gwo gwansan okin ma Yesus e mo jin dhunuwa guurush mo me'd jin torina a'di 'kwani gwo e gu'b gi mondhelel adhelel mo. Hili wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin bu'thki a'di mo haali/ mom piti diki pu'd naskina/ mo be.

Mo jin Yaka/ Ya Nycine/ tani Mina Um Mol Iiyu/ mo

²¹ Dok/ e a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ yana ya mo dhali um mini ḵap aha/ mo dhali um mini wu mo e miinthus bum mo. Dhali mo jin yaka/ iya icine/ mo tani um mini mol iiyu/ mo be. ²² Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o gwo mo ki: Mina a'di 'kosh is piti jwa mo 'taa? me'd jin ona a'di gwo mo ki: Mo jin yaka/ iya mo tani mina um moli iiyu/ mo be. ²³ Dhali a'di ki thoḵ uni gwo mo ki: Um 'pena 'cesh yan mo. Aha/ 'peni momis mo. Um ita ku gi mony'cesh yan mo. Aha/ dinaki ta ji gi mony'cesh yan mo be. ²⁴ Aha/ tora um gwo mo ki um mini wu mo e miinthus bum mo, haali/ um mini wu mo

e miinthus bum mo isi ciki/ um mini 'taki gam aha/ gwo is mo ki aha/ tana a'di mo be. ²⁵ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: /E sa/ tana ja mo? Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki: Ma isi gwo yin jin torka/ um mo 'peni ka muḵ'kup mo tani a'di itorkika/ umi 'baar mo be. ²⁶ Aha/ tana gi gwon tiya ka ris mmo'taki o gom um mo dhali mmo'taki dwall si'da/ mo tani hili a'di jin hashki aha/ mo tani ta a'diḵ gana/ mo, dhali aha/ torina a'di i'kwaniny'cesh mo gwo jin cikka/ 'peni a'di mo be. ²⁷ Dhali uni 'koki mish gwom piti 'ban mo jin okina a'di uni mo gom gwony Com mo be. ²⁸ Dhali wakan aYesus ki o uni gwo mo ki: Ki um mini 'de'k Ya/ gi 'Kwani mo tani yan'ko'd um mini mish mo mo ki aha/ tana a'di be dhali ki aha/ dinaki mii ton tal 'denj kamu/ ki moshir pem ki is pem mo, hili jasi uni kun okika/ kun torkin ma Baba aha/ mo be. ²⁹ Dhali a'di jin hashki aha/ mo tani a'di di'd e aha/ mo. A'di diki dhal aha/ 'pen mo haali/ aha/ miina to isa yempa/ kun 'borki a'di bwa mo be. ³⁰ Me'd jin torina a'di gwo wakan mo tani 'kwani ka ris gamki a'di gwo is mo be.

Gwoḵ Gana/ Mididi Dhu Um ki 'Kus mo be

³¹ Dhali yan'ko'd Yesus ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo, uni kun gamki a'di gwo is mo ki: Wakki/ um mini tikir 'ko mo e gwom pem mo tani um ka jin gana/ mini ta imancik aha/ gwo mo be. ³² Dhali um mini mish gwon gana/ mo. Dhali gwon gana/ mididi dhu um ki 'kus mo be. ³³ Uni thoḵki a'di gwo mo ki: Aman tana emen ma Ibrahiim mo dhali aman 'konaki ta činčina/ gi 'kwanin tiya mo. Ba ata i/onaka /e gwo mo ki: Um minu dhu ki 'kus mo?

³⁴ Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki: Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun miiki miinthus mo tani uni ta činčina/ gi miinthus mo be. ³⁵ Dhali činčina/ yisa mishi tikir ča'b e gu'b ki sule/ ki sule/ mo, hili ya/ a'di tikirki ča'b ki sule/ sule/ mo be. ³⁶ Wakan wakki/ Ya/ dhu um ki 'kus mo tani um ka jin gana/ mini 'ko ki 'kus mo be. ³⁷ Aha/ misha ki um ta emen ma Ibrahiim mo. Bahili um ḵapki aha/ mmo'kosh mo haali/ gwom pem diki gam monyča'b e um mo be. ³⁸ Aha/ torina gwo ki to jin mishkika/ 'pena Babam pem mo dhali um miiki to jin čika um 'pena babam bum mo be.

Ababam Bum Ta'da Ibliis mo

³⁹ Uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: Ibrahiim ta'da babam bam mo. Dhala Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki: Wakki/ um mini 'taki ta uci ma Ibrahiim mo tani um mini 'taki mii mii kun miin ma Ibrahiim mo be. ⁴⁰ Hili shwane/ um ḵapki aha/ mmo'kosh mo, wathi/ jin tori um gwon gana/ jin cikina a'di 'peni Arungimis mo. Mii ma Ibrahiim yisa wakana. ⁴¹ Um mii to kun čika

um 'pena babam bum mo. Uni ki thoꝓ a'di gwo mo ki: Aman 'konuki dho'th ki dho'th ɕal mo be. Aman tana ga Baba jin di'd tal 'de/ mo a'di jin ta'da Arungimisi. ⁴² Yesu ki thoꝓ uni gwo mo ki: Waꝓki/ Arungimisi midi 'taki ta Ababam bum mo tani um mini 'taki en aha/ mo haali/ aha/ pikina 'peni Arungimisi mo dhali aha/ yayina 'peni a'di mo. Aha/ dinaki yayu/ ki bwam pem mo, hili ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. ⁴³ Atinta 'kona um ki mish gwo jin oka/ 'ban mo? Haali/ a'di wakan mmomola um gwom pem ciꝓ mo be. ⁴⁴ Um 'pena babam bum jin ta tapa ma ruma 'cesh mo dhali bwam bum o'd ki mii me'd bwa ma babam bum mo. A'di ta'da man 'kosha mee mo 'peni ka muꝓ 'kup mo dhali a'di dar gi toꝓ kamu/ mmomii gom gwoꝓ gana/ mo haali/ gwoꝓ ganaꝓ kamu/ yisa di'da e a'di mo. Ki a'di ki toꝓ gwo ka toꝓ mo tani a'di ki o gwo mo me'd isi jin di'di a'diyi haali/ a'di ta'da toꝓ mo dhali com jin cil ma toꝓ mo. ⁴⁵ Hili haali/ gom gwoꝓ gana/ jin toꝓka/ um mo tani um 'koki gam aha/ gwo is mo be. ⁴⁶ Wathi/ jana 'peni bwam um gamki aha/ ki aha/ dina mii m'ba/ gom miinthus mo? Waꝓki/ aha/ toꝓa gwoꝓ gana/ mo tani ata 'kona um ki gam aha/ gwo is mo si'da/? ⁴⁷ A'diyin jin ta jim ma Arungimisi mo tani ciꝓki'da Arungimisi gwo mo. Dhali gom gwo jin 'kona um ki ciꝓ a'di mo tani um 'koki ta ku ma Arungimisi mo be.

Ntwa/a/ ka Ibrahiim mo tani Aha/ Dikina mo be

⁴⁸ Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki thoꝓ a'di gwo mo ki: Aman ona gwo ki oꝓ gana/ ba/ ki / e ta Wathi/ gi Pan Saamira jin taki'd ga ruma 'cesh moyi? ⁴⁹ Yesu ki thoꝓ uni gwo mo ki: Aha/ dinaki ta aruma 'cesh mo, hili aha/ taꝓa Ababam pem mo dhali um 'koki taꝓ aha/ mo be. ⁵⁰ Hili wakan si'da/ aha/ dinaki ɓap monyca ki is pem mo. Jan tal 'deꝓ kamu/ diki'd jin ɓapki a'di mo dhali a'di midi ta mandwall gwo mo be. ⁵¹ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ toꝓa um gwo mo ki: Waꝓki/ wathin tal 'deꝓ kamu/ midi dhu gwom pem mo tani a'di midi diki par wu e ki sule/ mo be. ⁵² Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: Shwane/ aman misha ki / e tana ga ruma 'cesh mo. Ibrahiim wuki'd mo ba/, me'd jin wukina imanci gwo ma Arungimisi kadhamo/ mo dhali i/ e a'di i/ on ki: Waꝓki/ wathi/ midi dhu gwom pem mo tani a'di midi diki nyok wu ki sule/ mo be. ⁵³ /E can mo mmobola babam bam ka Ibrahiim e jin wuki'd mo 'taa? Aggi. Dhali imanci gwo ma Arungimisi kadhamo/ mo kun wukin mo. Ki / e si'da/ toshki / e tana ja mo? ⁵⁴ Yesu ki thoꝓ uni gwo mo ki: Waꝓki/ aha/ kara monycam pem mo tani monycam pem di'd ki buthur mo. A'di ta'da Babam

pem jin karki aha/ ca eya tente/ mo, a'di jin okina um ki a'di ta'da Arungimisi bum mo be. ⁵⁵ Hili um 'koki mish a'di mo. Aha/ misha a'di mo be. Waꝓki/ aha/ ona gwo ki aha/ mola a'di mo tani aha/ mina 'taki ta aꝓor me'd um mo, hili aha/ misha a'di mo dhali aha/ dhuna gwom piti mo be. ⁵⁶ Ababam bum ka Ibrahiim a'di 'kunykina bwa mo mmopina a'di acim pem e mo. A'di mishki a'di mo dhali 'borkina bwa mo be. ⁵⁷ Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: /E dina yil ki 'ko/ issu/* i'ce'dka 'kume'd naskina/ mo dhali /e parkina Ibrahiim eya? ⁵⁸ Yesu ki thoꝓ uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ toꝓa um gwo mo ki: Ntwa/ a/ ka Ibrahiim diki di mo tani aha/ dikina mo be. ⁵⁹ Dhali wakan uni 'de'kki wosh mo dhali 'taki 'kosh a'di mo. Hila Yesu bagki is piti mo dhali ya ka piꝓe/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo be.

9

Yesu Waꝓki Wathi/ jin Dhodhu ka Ja'da/ mo

¹ Me'd jin yakina a'di ki yampe mo tani a'di mishki wathin kamu/ jin taki'da ja'da/ 'pena dho'th piti jin dho'thkunu a'di kan mo be. ² Dhali imanciꝓ a'di gwo doꝓki a'di gwo mo ki: Rabbi, kaja miiki miinthus mo, wathi/ yansan 'taa? walla icom mo, ki a'di dho'thkunu ka ja'da/ kan mo? ³ Yesu ki thoꝓ gwo mo ki: A'di yisa ita miinthus gi wathi/ yan mo walla icom mo, hili ki mii ma Arungimisi minu toꝓ eya tente/ e a'di mo be. ⁴ Ana tuꝓu ki mii mii gi a'di jin hashki aha/ mo, ki mo di'd ki montee naskina/ mo. Ki mo midi ta mon'thiny mo tani wathin tal 'deꝓ kamu/ midi mola tu'c mii mo be. ⁵ Me'd jin dika/ e mony'cesh yan mo tani aha/ tana mon'kush gi 'kwaniny'cesh mo be. ⁶ Me'd jin okina a'di gwo wakansan mo tani a'di ki 'taꝓ manya/ a'cesh mo dhali 'thoꝓa je ki manya/ mo dhali gwa'c wathi/ e ka je mo be, ⁷ mmo/o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma mmolam eya Al Yi'de/ Siluwaam mo (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: a'di hashkunu mo). Wakan a'di yaki'd mo dhali lamki'd mo dhali doꝓki'd ka nyar'ko'd mo mmomish mo mo be. ⁸ Dhali imanmiyiya tu'c dhali uni gwansan kun mishki a'di ntwa/ a/ mo mmotana a'di aman'tho to mo tani uni o gwo mo ki: Dina a'di ki ta wathi/ yansan a'di jin ɕa'bki'd dhali 'tho to mo? ⁹ Kun tiya o gwo mo ki: A'di ta a'di be. Kun tiya o gwo mo ki: Yisa, hili a'di wana e ki a'di mo. A'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ tana wathi/ mo be. ¹⁰ Uni ki o a'di gwo mo ki: Dhali em pini mishu ka'd kataye? ¹¹ A'di ki thoꝓ gwo mo ki: Wathi/ jin yuku ka Yesu a'di 'thoꝓki'da je mo dhali gwa'c aha/ em pem mo dhali o

* 8:57 kamsiin

aha/ gwo mo ki: Yaku/ mo eya Siluwaam mo dhali lam mo. Wakan aha/ yakuwa mo dhali lam mo dhali aha/ bu'thkina momish mom pem mo be. ¹² Uni ki o a'di gwo mo ki: Mane a'di mane? A'di ki thoƙ gwo mo ki: Aha/ mola a'di mo be.

'Kwani Parisiyiin Uni Theke'thki Gwo mo Gom Mo jin Waƙuwa Waƙ ki E mo

¹³ Dhali uni ki susi wathi/ e 'Kwani Parisiyiin mo, a'di jin taki'da ja'da/ 'thissa/ mo be. ¹⁴ Dhali a'di ta'da cim ma pesu/ jin miikin ma Yesusa je mo dhali ka'd a'di em piti mo be. ¹⁵ Dhali 'Kwani Parisiyiin dok/ e ki doƙ a'di gwo mo ki a'di mishi bu'th momish mom piti kata mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di karki'da je e em pem mo dhali aha/ lamkina mo tani aha/ mishkina mo mo be. ¹⁶ Dhali 'Kwani Parisiyiina tiya ki o gwo mo ki: Wathi/ yansan diki di 'peni Arungimis mo ba/ haali/ a'di diki kara cim ma pesu/ ki jin kogu mo. Hili kun tiya o gwo mo ki: A/ ki wathi/ jin ta'da manmii miinthus mididi mish miimer gi wakansan mii mowa? Mondher bwa di'di bwaman uni mo be. ¹⁷ Wakan uni dok/ e ki o wathiny ja'da/ gwo mo ki: Gwo gi wakata i/ ona / e gom a'di mo me'd jin ka'dkina a'di / e e mo? A'di thoƙ gwo mo ki: A'di ta'da manci gwo ma Arungimis mo be.

¹⁸ Dhali 'Kwani Yahuuda/ 'koki gam gwo is ki a'di taki'da ja'da/ mo dhali ki a'di bu'thki momish mo mo ntagi uni ki yuk icom gi wathi/ jin bu'thki momish mom piti mo be. ¹⁹ Dhali uni ki doƙ uni gwo mo ki: A/ yan ta ya/ m buma, a'di jin ona um ki a'di dho'thkunu ka ja'da/ mo? Ba a'di mishi mo mo kata shwane/? ²⁰ Icom thoƙki gwo mo ki: Aman misha ki a'di yansan ta ya/ m bam mo dhali a'di dho'thkunu ka ja'da/ mo be. ²¹ Bahili a'di mishi mo kata shwane/ sa/? Aman mola mo walla aman 'konaki mish a'di jin ka'dki em piti mo. Doƙi a'di mo ma. A'di cana yil mo. A'di mididi o gwo gom is piti mo be. ²² Icom oki gwo wakansan mo haali/ uni ko/ ki 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ 'Kwani Yahuuda/ thosonki gwo mo jin gamu me'd mo wakki/ wathin tal 'deƙ kamu/ mididi 'taki pi gwo gom a'di mo mmo/ o ki a'di ta'da Kristhos mo tani a'di minu ur ka piƙe/ 'peni gu'b gi montul is buni mo be. ²³ A'di ta gwo jin ona icom gwo mo wakan mo ki: A'di cana yil mo be. Doƙi a'di mo ma.

²⁴ Wakan dok/ e me'di su/ mo tani uni ki yuk wathi/ jin taki'da ja'da/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ciya Arungimis mom'bor bwa i is mo ma. Aman misha ki wathi/ yansan ta'da manmii miinthus mo be. ²⁵ A'di ki thoƙ uni gwo mo ki: Wakki/ a'di ta'da manmii miinthus mo tani aha/ mola mo be. Jasi ton tal 'de/ a'di imishka/ mo ba/ me'd jin taka/ ja'da/ mo tani aha/ misha mo shwane/ mo

be. ²⁶ Uni ki thoƙ a'di gwo mo ki: Ki a'di miid'a ta i / e mo? Ki e ka'da a'di / e kata mo? ²⁷ A'di ki thoƙ uni gwo mo ki: Aha/ torkina um gwo mo hila/ dhali um ushki gwo cik moyi. Ba tinta inƙapa um a'di mmocik dok/ e sa/? Um si'da/ napan mmowar ki imancik a'di gwo mo 'taa? ²⁸ Dhali uni sorki a'di mo mmo/ o gwo mo ki: / E a'di itana mancik a'di gwo mo. Hili aman tana imancika Musa gwo mo be. ²⁹ Aman misha ka Arungimis torki'da Musa gwo mo. Hili gom gwo gi wathi/ yan mo tani aman mola mo mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo be. ³⁰ Dhali wathi/ ki thoƙ uni gwo mo ki: Ba mii yansan ta miimer mo be. Ki um 'koki mish mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo dhali hili a'di ka'dki aha/ em pem mo be. ³¹ Ana misha mo mo ka Arungimis diki cik 'twa/ gi imanmii miinthus mo hili wakki/ jan 'de/ yin jin ta'da manluƙa Arungimis mo dhali mii bwam piti mo tani Arungimis cikki a'di 'twa/ mo be. ³² Hili 'pena dhamo/ ki suny suny mo me'd jin telkina mony'cesh 'pen mo tani gwo yisa cikkuuwa ki jan tal 'deƙ kamu/ ka'dki'da kamu/ e mo a'di jin dhodhu ka ja'da/ mo. ³³ Wakki/ wathi/ yansan mididi 'taki diki di 'peni Arungimis mo tani a'di mididi 'taki mol ton kamu/ mii mo be. ³⁴ Dhali uni ki thoƙ gwo mo ki: / E jin dho'thkunu e miinthus kan mo tani dhali mina / e imish am gwo tora? Dhali uni ki ur a'di ka piƙe/ mo be.

Aja'da/ gom To gi Shi/in mo

³⁵ Dhala Yesus cikki gwo ki uni urki a'di ka piƙe/ mo dhali a'di ki gam a'di 'kup mo, dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: / E gamki Ya/ ma Arungimis gwo is mo 'taa? ³⁶ A'di ki thoƙ a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Ki a'di jaye, Tapa, ki aha/ mina gam a'di gwo is mo? ³⁷ Yesus ki thoƙ a'di gwo mo ki: / E mishki a'di mo dhali a'di a'dan be jin torki / e gwo mo be. ³⁸ A'di ki thoƙ a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ gamkina gwo is mo. Dhali a'di ki luƙ a'di mo be. ³⁹ Dhala Yesus ki o gwo mo ki: Gom gwon dwall mo tani aha/ pu'dkina i mony'cesh yansan mo, ki uni gwansan kun 'koki mish mo mo tani mini 'taki mish mo mo, dhali uni gwansan kun mishi mo mo tani mini war ka ja'da/ mo be. ⁴⁰ 'Kwani Parisiyiina tiya 'dishkin mo mmocik gwo jin ona a'di mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: A/ am si'da/ de itana ja'da/ de? ⁴¹ Yesus ki thoƙ uni gwo mo ki: Wakki/ um mini 'taki ta ja'da/ mo tani um mini 'taki dar gi mii 'ba/ mo, hili shwane/ um o gwo mo ki: Aman misha mo mo. Dhali mo kun 'konu ki mii 'ba/ mo tani ishkin e um mo be.

10

Gwom 'Bi'th/e goma Goƙ Ka'bal mo

¹ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um ki a'diyin jin diki se ki 'twanƙala goƙ ka'bal

mo, hili ise ki bwaya kamu/ mo tani a'di ta wathin 'di/ mo dhali jin ta'da mandil to mo be. ² Hili a'diyin jin ciçki'd ki 'twaŋkal mo tani a'di ta'da manhil ka'bal jin hili ka'bal mo be. ³ Dhali amançor 'twaŋkal mo tani ka'dki a'di 'twaŋkal mo, dhali ka'bal ciçki 'twam piti mo, dhali a'di ki yuğ ka'bal pitin gana/ ki gway buni mo dhali shu uni bway ka pije/ mo be. ⁴ Ki a'di suski kum pitin gana/ 'baar mo ka pije/ mo tani a'di ki ya n̄wa/ a/ ki uni mo dhali ka'bal baḥki a'di nsho'k mo haali/ uni mishki 'twam piti mo be. ⁵ Jan kamu/ jin di ki she/ mo tani mina uni 'koki baḥi sho'k mo be, hili uni mini so mo 'peni a'di mo haali/ uni 'koki mish 'twa/ gi 'kwanin tiya mo be. ⁶ Gwom poğ yansan tor ma Yesu uni mo, hili uni 'koki mish gwo 'ban mo, gwo jin okina a'di uni mo be.

Yesu Ta'da Manhil Ka'bal jin 'Boro'd mo

⁷ Wakan Yesu ki o uni gwo dok/ e mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ tana 'twaŋkal gom ka'bal mo be. ⁸ Aris uni 'baar mo kun iiyini t̄wa/ a/ ki aha/ mo tani uni ta 'kwanin 'di/ mo dhali kun ta imandil to mo. Hili ka'bal 'koki ç'i bwa 'kup ki uni mo be. ⁹ Aha/ tana 'twaŋkal mo. Waçki/ jan tal 'denç kamu/ midi sey/ i aha/ mo tani a'di minu woḥ mo dhali midi sey/ bwa-man mo dhali ya ka pije/ mo dhali gama shon dhii/ i'd mo be. ¹⁰ 'Kwanin 'di/ uni pu'dkin mo mmoğwal to jasi 'te/ mo dhali mmo'kosha 'kosh mo dhali mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo. Aha/ pu'dkina mo ki uni mini ta gi moŋ'koki/e mo dhali mmota gi a'di ki nyanye/ mo be. ¹¹ Aha/ tana manhil ka'bal jin 'boro'd mo. Amanhil ka'bal jin 'boro'd ki kar mondiki/em piti a'cesh gom ka'bal mo be. ¹² Hili a'di jin mii to ka guurush mo dhali diki ta manhil ka'bal mo tani dhali ka'bal 'koki ta kum piti mo tani ki a'di parki'da wu e mo mmoyayu/ mo tani a'di ki dhal ka'bal 'pen mo dhali gus mo be dhala wu ki bu'th uni mo dhali çeker uni bwa mo be. ¹³ A'di guski'd mo haali/ a'di ta'da manmii to ka guurush mo be dhali bwaŋ kamu/ yisa ta a'di pa gom ka'bala. ¹⁴ Aha/ tana manhil ka'bal jin 'boro'd mo. Aha/ misha kum pem mo dhali kum pem mishi aha/ mo be. ¹⁵ Me'd jin mishkin ma Baba aha/ mo tani dhali aha/ misha Ababa mo. Dhali aha/ karkina mondiki/em pema 'cesh gom ka'bal mo be. ¹⁶ Dhali aha/ tana gi ka'bala tiya kun 'koki 'ko eya goŋ yansan mo. Aha/ mina mii susi uni si'da/ mo, dhali uni mini ç'i bwa gom 'twam pem mo be. Wakan uni mini ta ama'dinya tal 'de/ mo be dhali amanhil ka'bal midi di 'de/ mo be. ¹⁷ Gom 'kup gwo gi wakan mo tani Ababa enki aha/ mo haali/ aha/ karkina mondiki/em pema 'cesh mo ki aha/ mina 'taki bu'th a'di ka nyan'ko'd mo be. ¹⁸ Wathin tal denç kamu/ yisa di'da

jin midi bu'th a'di 'peni aha/ mo, hili aha/ karkina a'diya 'cesh ki bwam pem gana/ mo. Aha/ tana gi mom'bi'th mo mmokar a'diya 'cesh mo dhali aha/ tana gi mom'bi'th mo mmobu'th a'di dok/ e mo be. Gwoŋkan yan bu'thki/ 'pena Babam pem mo be.

¹⁹ Dhali gwo jin dheru 'kwani bwa mo dok/ e diki'd mo e bwaŋ 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ gom gwo gwansan mo be. ²⁰ 'Kwanin tiya ka ris o gwo mo ki: A'di ta'd ga ruma 'cesh mo dhali a'di guski'da du mo. Atinta ciça um gwom piti mo? ²¹ Kun tiya o gwo mo ki: Gwo gwansan 'koki ta gwo gi wathi/ jin taki'd ga ruma 'cesh mo. A/min ma ruma 'cesh mish ka'd wathiny ja'da/ e mowa?

Yesu Wakkina 'Kwani Yahuuda/ mo

²² A'di ta'da ayuğ jin yuçu ka tul 'kup mo mmokar gu'b gi mondheleladhelel ki she/ mo (mmokar a'di ki she/ 'ko'di a'di nyonkunu dok/ e mo be) e Pa Urushaliim mo be. ²³ A'di ta mondiç mo dhala Yesu yaki'd ki sho'k e gu'b gi mondheleladhelel eya lambalany ma Sulemaan mo be. ²⁴ Wakan 'Kwani Yahuuda/ tulki is i a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: / E mini dhu am ki mo gi wakata mmoshi bwa 'kup mo kan? Waçki/ / e tana Kristhos mo tani tori aman gwo shoka 'cesh ka ji sho'k mo ma. ²⁵ Yesu ki thoç uni gwo mo ki: Aha/ torkina um gwo mo tani dhali um 'koki gam gwo is mo. Gom mii kun miikika/ ki gway ma Babam pem mo tani uni torki gwo gom aha/ mo be. ²⁶ Hili um 'koki gam gwo is mo haali/ um 'koki ta uni kun cilka/ ki ka'bal pem mo. ²⁷ Ka'bal pem ciçki 'twam pem mo dhali aha/ misha uni mo dhali uni baḥki aha/ nsho'k mo be. ²⁸ Dhali aha/ cina uni moŋ'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Dhali uni mini 'koki 'ce'd sho'k ki sule/ mo. Dhali wathin tal 'denç kamu/ midi diki sul uni mo 'peni me'd pem mo be. ²⁹ Ababam pem a'di jin çiki uni aha/ mo tani a'di ica'di ki uni 'baar mo dhali wathin kamu/ yisa di'da jin midi mish sul uni mo 'peni me'd ma Babam pem mo be. ³⁰ Aha/ dhala Baba, aman tala 'de/ mo be.

³¹ Dhali 'Kwani Yahuuda/ uni 'de'kki wosh mo dok/ e mmo'taki 'kosh a'di mo. ³² Yesu thoç uni gwo mo ki: Aha/ torkina um miim 'borga/ i e ka ris 'pena Babam pem mo. Dhali gom mii kuna imina uni 'kosh aha/ ki wosh mo? ³³ 'Kwani Yahuuda/ thoçki a'di gwo mo ki: Aman mina 'kosh/ e ki wosh gom miim 'boro'd yisa hili gom gwo sor jin walkina / e mo, haali/ / e jin ta wathiny'cesh kan mo kar is pini ka Arumgimis mo. ³⁴ Yesu ki thoç uni gwo mo ki: A'di dinuki 'kwar mo e gwoŋkan bum jin çinu mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ona gwo mo ki: Um a'di itana rumi? ³⁵ Waçki/ a'di ki yuçu uni ka rum, uni kun pu'dkina Gwo ma Arumgimis mo

(Dhali Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo tani minu mol 'ce'd mo be) tani ³⁶ a/um ki o gwo mo ki a'di jin karkina Com ki she/ ki jin kogu mo dhali hashu e mony'cesh mo ki: /E walki gwo sor mo, haali/ aha/ ona gwo mo ki: Aha/ tana Ya/ ma Arungimis mo. ³⁷ Waƙki/ aha/ dinaki mii mii ma Babam pem mo tani dhalki gwom pem ki gam is mo ma. ³⁸ Hili waƙki/ aha/ ki mii uni mo tani ba waƙki/ isi um 'koki gam aha/ gwo is mo tani gami aha/ gwo is gom mii mo ma, ki um mini mish mo mo dhali mish gwo 'ban mo ka Baba a'di diki'd e aha/ mo dhali aha/ eya Baba mo be. ³⁹ Dok/e uni palki mii mo mmobu'th a'di mo, hili a'di yeki'd mo 'peni bwam me'd buni mo be.

⁴⁰ A'di yaki'd dok/ e mo mmo'citha/ Al Kumma/ Yi'de/ Uurdun mo e mo yin jin mi-ikin ma Yohaana mii ki yi'de/ nƙwa/a/ mo dhali a'di ki ca'bi mun mo be. ⁴¹ Dhali 'kwani ka ris pu'dkini a'di mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Yohaana diki mii miimer mo tani, hili aris gwo kun okin ma Yohaana gom wathi/ yansan mo tani ta gwoƙ gana/ mo be. ⁴² Dhali 'kwani ka ris gamki a'di gwo is imun mo be.

11

Mowu ma Li/aasar mo

¹ Dhali wathin kamu/ diki'd jin 'ba'thki'd jin yuku gway ka Li/aasar gi Pam Beetaniya mo, a'di jin ta pa ma Mariyam dhali 'bwaham piti ka Marthā mo be. ² A'di ta'da Mariyam jin 'koshki Tapa is ka yina pi'dnanƙ gana/ mo dhali shumuƙ a'di sho'k ka mur'kup ma yim mo, a'di jin 'ba'thkin ma kam piti ka Li/aasar mo. ³ Wakan i'bwaham hashki a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, a'di jin ena /e mo tani 'ba'thki'd mo be. ⁴ Hili ka Yesus cikki gwo yansan mo tani a'di ki o gwo mo ki: 'Pemen 'ba'th yansan yisa ta mowuwa. A'di ta mii gom monyca ma Arungimis mo, wakan ki Ya/ ma Arungimis minu kar ki ca gom a'di mo be.

⁵ Dhala Yesus enki'da Marthā dhali 'bwaham mo be dhala Li/ aasar mo. ⁶ Wakan ki a'di cikki gwo gom a'di mmo'ba'thkina a'di mo tani a'di ca'bki'd ka cim su/ naskina/ e mo yin jin dikina a'di nycine/ mo be. ⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo yansan e imancik a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Dhali ana iina Pa Yahuudiyya mo dok/e. ⁸ Dhali imancik a'di gwo ki thok a'di gwo mo ki: Rabbi, 'Kwani Yahuuda/ hila/ uni shwaneyin ƙapki /e mmo'kosh ki wosh mo dhali /e mini ya imun dok/ e mana sa/? ⁹ Yesus ki thok uni gwo mo ki: 'Kon ma tee ki 'ko 'kume'd i'ce'dka su/ ka tente/ mowa? Waƙki/ wathin kamu/ ki ya ki sho'k montee mo tani a'di diki kol mo haali/ a'di parki monƙush gi mony'cesh yan e mo be. ¹⁰ Hili

waƙki/ wathin 'de/ ki ya ki sho'k mon'thiny mo tani a'di kolki'd mo haali/ monƙush diki di e a'di mo be. ¹¹ Wakansan a'di oki gwo mo dhali yan'ko'd tor uni gwo mo ki: Akam bana ka Li/aasar a'di ishki e mo, hili aha/ mina ya mo mmomer a'di e mo 'peni mo/ish e mo be. ¹² Dhali imancik a'di gwo ki o a'di gwo mo ki: Tapa, waƙki/ a'di ishki e mo tani a'di mina isi 'bor mo be. ¹³ Dhala Yesus a'di oki gwo gom jwam piti mo, hili uni kulumki gwo ibwa mo ki a'di midi si a'di is 'peni mo/ ish e mo be. ¹⁴ Dhali yan'ko'd Yesus ki tor uni gwo ka ji sho'k mo mmo/o gwo mo ki: ALi/ aasar, a'di jin yuku gway ka 'ci jin dhadhu isu/ mo, a'di o gwo e igarr piti jin nyaƙa a'di gwo cik mo ki: Dhalki ana iina si'da/ ki ana mina nyaƙ wu ki a'di mo be.

Yesus Ta Mompfi dhali Mondiki/e mo

¹⁷ Dhali ka Yesus pu'dki'd mo tani a'di gamki'da Li/aasar, a'di jin diki'di jis jwa ka cim doƙon hila/ mo be. ¹⁸ Pam Beetaniya a'di 'dishki Pa Urushaliim is mo, dhali si'd piti wana e ki ƙatgini su/ mo be. ¹⁹ Dhali 'Kwani Yahuuda/ tana ris ka ris uni iikina Marthā mo dhala Mariyam mo mmomalas uni mo isi goma kam buni mo be. ²⁰ Ka Marthā cikki gwo ka Yesus pu'dki'd mo tani ayim yaki'd mo dhali rak a'di ibway mo, ka Mariyam diki'd e bwanƙ gu'b mo be. ²¹ Marthā ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, waƙki/ /e mini 'taki di imahan mo tani akam pem midi 'taki diki wu mo be. ²² Dhali shwane/ isi me'd jin mishka/ ki to yin jin mina /e idot 'peni Arungimis mo tani Arungimis midi ci /e a'di mo be. ²³ Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Akam pini midi cu mis dok/ e mo be. ²⁴ Marthā ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mishayi ki a'di midi cu mis dok/ eyi e mompinu ka cim jin 'ko'd mo be. ²⁵ Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Aha/ tana mompinu dhali mon'koki/e mo be. A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani ba a'di jin wuki'd mo tani hili a'di midi di ki e mo be. ²⁶ Dhali a'diyin jin di'd ki e dhali gam aha/ gwo is mo tani a'di midi diki wu ki sule/ mo. A/ gwo yansan gama /e is mo 'te/sana? ²⁷ Ayim ki thok a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. Aha/ gama gwo is ki /e tana Kristhos mo jin ta Ya/ ma Arungimis mo, a'di jin midi yayu/ e mony'cesh yansan mo be.

Yesus Gwoki'd mo

²⁸ Ka yim oki gwo yansan mo tani ayim yaki'd mo dhali yuƙ 'bwaham piti ka Mariyam mo mmo/o a'di gwo ka kwal is mo ki: Amantor Gwo di'di mahan mo dhali a'di yuƙki /e mo be. ²⁹ Dhali ka yim cikki gwo mo tani ayim cuki mis ki jahanne/ mo dhali

ya i a'di mo be. ³⁰ Dhala Yesus diki pu'du/ ipa naskina/ mo, hili a'di diki'd naskina/ e mo yin jin gamkin ma Martha a'di 'kup mo be. ³¹ Ki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kokin mo naskina/ e gu'b nya'ka yim mo mmomalasa yim mo tani uni parkina Mariyam e mo mmocukina a'di mis ki jahanne/ mo dhali ya ka pije/ mo tani, uni bathkina yimi sho'k mo mmotosh ka yim yaki'd ka pije/ mo mmoko mo e mon'kupaje mo be. ³² Dhali yan'ko'd, aMariyam, ka yim pu'dki'd e mo jin din ma Yesus mo dhali par a'di e mo tani a'di bitki'di sho'k piti mo dhali o gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e mini 'taki di imahan mo tani akam pem midi 'taki diki wu mo be. ³³ Ka Yesus parki'da yim e mo mmogwokina a'di mo tani dhali 'Kwani Yahuuda/ kun nya'ki pu'd ka yim mo mmoko mo si'da/ tani a'di den ma du mo e shi/in piti mo dhali mur mo. ³⁴ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mane mo jin karkina um a'di mo? Uni ki tho'k a'di gwo mo ki: Tapa, yayu/ mo ma dhali par e mo. ³⁵ Yesus gwoki'd mo be. ³⁶ Wakan 'Kwani Yahuuda/ oki gwo mo ki: Hili mo mo ma. A'di enki a'di ijasa! ³⁷ Hili kun tiya 'peni uni oki gwo mo ki: A/bunya/ mina a'di jin mishi wathiny ja'da/ ka'd e mo tani mina a'di 'taki diki mish wathi/ yansan non 'peni mowu mo?

Li/aasar A'di Warkunu Is mo Mmodi ki E mo

³⁸ Dhali yan'ko'd Yesus den ma du mo e shi/in piti dok/ e mo dhali a'di pu'dki'd e mon'kupaje mo. A'di ta jis wosh jin 'kolkunu mo dhali wosh karkunu mo mmo'dap a'di 'twa/ mo be. ³⁹ Yesus ki o gwo mo ki: Kaci wosh mo ma. Dhala Martha jin ta 'bwaham gi wathi/ jin wu'd mo tani o a'di gwo mo ki: Tapa, ki mo yan shwanetan mo tani a'di min ma shimi bulabul mo haali/ a'di 'kokin ma cimi donon mo mmowu mo be. ⁴⁰ Yesus ki owa yim gwo mo ki: Dika/ ki tor/ e gwo mo wakki/ /e mini 'taki gam gwo is mo tani/ e mini 'taki par monyca ma Arumgimis e mowa? ⁴¹ Wakan uni ka'cki wosh mo dhala Yesus 'deki em piti ki mis mo dhali o gwo mo ki: Ababa, aha/ 'borkina/ e bwa i is mo ki/ e cikki aha/ 'twa/ mo. ⁴² Aha/ mishkina ki /e cikki aha/ 'twa/ isa yempa/ mo, hili aha/ okina gwo yansan gom gway gi 'kwani kun doshkin ki 'dishe/ mo ki uni mini 'taki gam gwo is ki/ e a'di ihashki aha/ mo be. ⁴³ Ki a'di oki gwo wakansan mo tani a'di cuuki'd ki dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Li/aasar, piyu/ ka pije/ mo. ⁴⁴ Wathi/ jin wuki'd mo piki'd ka pije/ mo, me'd piti dhali sho'k piti 'tamkunu is ki burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali bwam/em piti a'di 'tamkunu mo ki burrinye/ si'da/ mo. Yesus ki o uni gwo mo ki: 'Cu'ki a'di mo ma dhali dhalki a'di ya'd mo.

Awu'th jin Wudhu Apowa Yesus mo

⁴⁵ Wakan 'Kwani Yahuuda/ ka ris ris uni kun iyyin nyakka Mariyam mo dhali kun parki to kun miikina a'di e mo tani uni gamki gwo is e a'di mo be. ⁴⁶ Hili kun tiya 'peni uni, uni iikin mo e 'Kwani Parisiyyin mo dhali tor'ki uni gwo mo gom to jin miikin ma Yesus mo be. ⁴⁷ Wakan igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyyin uni tulki 'kwani gi montul is buni is mo dhali o gwo mo ki: Atinta i/a'di imina ana imii mo? Haali/ wathi/ yansan miiki'da ris miimer ka ris mo. ⁴⁸ Wakki/ ana mina dhal a'di mmomii kansan san mo tani aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini gam a'di gwo is mo dhali 'Kwani Ruumaniiyyin mini iiyu/ mo dhali 'ce'd mom bana jin kogu sho'k mo dhali kal bana mo be. ⁴⁹ Hili jan tal 'den kamu/ 'peni uni mo tani a'di ta'da Kayaapa, a'di jin ta'da gasiis jin ca'd gi yil caan mo, jin oki uni gwo mo ki: Um moli to 'baar mo. ⁵⁰ Um 'koki mish gwo 'ban mo ki a'di ta shi/ miim 'boro'd gom um mo ki wathin tal 'de/ midi 'taki wu mo gom 'kwani mo, dhali ki kal yan ka 'bimpil minu 'taki 'koki 'ce'd sho'k mo be. ⁵¹ A'di diki o gwo yansan 'peni bwam piti 'te/ mo, hili mmotakina a'diya gasiis jin ca'd gi yil caan mo tani a'di oki gwo is mo ka Yesus midi 'taki wu mo gom kal yan mo be. ⁵² Dhali yisa jasi gom kal yan a'di 'cena hili mmotul uci ma Arumgimis isi montal 'de/ mo uni gun ceker'kunu bwa mo is'ko'd mo be. ⁵³ Wakan 'pena tee caan mo tani uni gamki 'twa/ 'kup mo gom bway jin mina uni 'taki kar a'di mmowu mo be.

⁵⁴ Wakan aYesus yisa di'd mmoya eya tente/ mo e bwaman 'Kwani Yahuuda/ mo hili a'di yaki'd 'peni mun mo e bampa/ jin 'dish mombwaasho is mo e bampa/ jin yukkunu gway ka Eprayim mo. Dhali a'di ca'bki'di mun nya'ki imancik a'di gwo mo be.

⁵⁵ Dhali Mompe'kupanyolos gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo dhali 'kwani ka ris iikin 'peni bampa/ e Pa Urushaliim ntwa/ a/ ki Mompe'kupanyolos mo mmonyot is buni mo be. ⁵⁶ Uni 'kokin mo mmonjma tim mo goma Yesus mo dhali mmo/o gwo ka rem 'kup mo me'd jin doshkina uni e gu'b gi mondheleladhelel mo ki: Ki gwo gi wakatinta ikulumkina /e ibwa mo? Ki a'di midi diki yayu/ e montul is yan jin yukuwa yuk mo 'taa? ⁵⁷ Dhali igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyyin uni kanki gwo mo mmo/o ki wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi mish mom piti mo tani a'di midi 'taki tor uni gwo mo jin mina uni 'taki bu'th a'di mo be.

12

Yesus 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnan Gana/ mo e Pam Beetaniya mo

¹ Acim 'koni pe'de/ nṭwa/ a/ ki Mompe'kupanyolos mo dhala Yesus pu'dki'd e Pam Beetaniya mo e mo jin pikin ma Li/aasar mo a'di jin 'de'kkin ma Yesus 'peni mowu mo be. ² Dhali uni miiki a'di tonṭe/ mo. Marṭha a'di miiki'da ṭu'c mo, hila Li/aasar a'di ta jan ṭal 'de/ e bwam uni gwansan kun 'kokina tharabeesa nyakki a'di mo be. ³ Mariyam bu'thki'da yina pi'dnaṅ gana/ jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo jin din ma raṭul 'de/ mo be. Dhali a'di ki 'kosh sho'k ma Yesus mo dhali shumut a'di sho'k ka mur'kup piti mo, dhali gu'b a'di 'tu'dkunu mo ka shim ma pi'dna/ mo be. ⁴ Hila Yahuusa Iskariyuuti a'din ṭal 'de/ 'peni imancik a'di gwo mo (a'di jin mididi 'ciṭh a'di is ki gwo mo) o gwo mo ki: ⁵ Atinta 'konuki yola pi'dna/ yansan ka riyaal iss* 'kwanimpa i'kume'd mo dhali ciki 'kwani kun hatha'ko'd mo? ⁶ Gwo yansan ona a'di, yisa mmotan ma du a'di pa yisa gom 'kwani kun hatha'ko'd mo, hili haali/ a'di ta'da 'di/ mo, dhali mmotana a'di ka jisilaan ma guurush mo tani a'di ki pil mo ki 'pen mo mmo'do uni mo. ⁷ Yesus ki o gwo mo ki: Dhalka yim mo ma. Dhalka yim kar a'di igama tee jin minu kan aha/ mo. ⁸ 'Kwani kun hatha'ko'd 'koni um isa yempa/ mo, hili um mini 'koki ta gi aha/ isa yempa/ mo.

Awu'th jin Wudhu Apowa Li/aasar mo

⁹ Dhana waambuhany 'Kwani Yahuuda/ ka ris da/ arki gwo mo ki a'di di'di mun mo tani dhali uni pu'dkin mo, yisa jasi 'te/ gom gway ma Yesusa, hili si'da/ mmopara Li/aasar e mo a'di jin 'de'kkina a'di 'peni mowu mo be. ¹⁰ Wakan igasiis kun can mo thosonki gwo mo mmokara Li/aasar mmowu si'da/ mo be, ¹¹ haali/ gom gway gi a'di mo tani 'Kwani Yahuuda/ ka ris 'kokini mo/ii mo dhali gama Yesus gwo is mo be.

Mo jin Pinu Mii E mo Mmocic Pa Urushaliim mo

¹² Dhali ka tee jin 'ko'd mo tani awaambuhany 'kwani uni pu'dkin e mo ma yuk jin yuku ka tul 'kup mo mmocikina uni gwo ka Yesus mididi pu'dku/ e Pa Urushaliim mo be. ¹³ Wakan uni kwa/kina biny jethkum mo dhali ii mo mmorak a'di ibway mo mmocuu gwo mo ka: Hosanna. Mom'bor mii gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo, isa Malik gi 'Kwani ma Israyiili. ¹⁴ Dhala Yesus a'di gamki ari thuluny mo dhali mer a'di apo/ mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

¹⁵ Dhalku/ is ki ko/ mo, 'bwa/ ma Sihyuun. Hili mo mo ma. Amalik pini a'di pu'dki'd mo mmomer ari thulunya po/ mo be.

¹⁶ Imancik gwo 'koki mish gwo yansan 'bani ṭwa/a/ mo be. Hili ka Yesus karkunu cam piti eya tente/ mo tani dhali yan'ko'd uni

kakina gwo yansan e mo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo dhali jin miikunu mo gom a'di mo be. ¹⁷ Dhala waambuhany 'kwani 'kokin nyakki a'di mo me'd jin yukina a'di aLi/aasar 'peni jis jwa mo dhali 'de'k a'di 'peni mowu mo tani uni o gwo mo gom a'di mo be. ¹⁸ Dhali 'kup gwo a'dani, a'di iikin ma waambuhany 'kwani mo mmorak a'di ibway mo mmocikina uni gwo mo gom mimer yansan jin miikina a'di mo be. ¹⁹ Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin oki gwo ka rem 'kup mo ki: Misha uma, um moli toṅ kamu/ mii mo, hili aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo iikin mo mmobath a'di nsho'k mo be.

Ya/ gi 'Kwani Minu Mii 'De'k mo

²⁰ Dhali e bwaman uni gwansan kun iikin ka gagamis mo mmoluṅ ka cim jin yukuwa yuk mo tani unin tiya gwahan ita 'Kwanij Griki mo be. ²¹ Wakan uni gwansan pu'dkina Pilibbus mo, a'di jin ta wathi/ 'peni Pam Beetayda e Pany Jaliil mo, dhali uni o a'di gwo mo ki: Tapa, aman ona bwayi mmopara Yesus e mo be. ²² Dhala Pilibbus yaki'd mo dhali ṭorka Andaraawus gwo mo. Dhala Andaraawus yaki'd mo nyakka Pilibbus mo dhali uni ṭorkina Yesus gwo mo be. ²³ Dhala Yesus ki thoṅ uni gwo mo ki: Mo pu'dki'd mo gom Ya/ gi 'Kwani ki a'di minu kar ca eya tente/ mo be. ²⁴ Ka jin ṭal 'de/ e bwam uni gwansan pu'dkina Pilibbus mo, a'di jin ta wathi/ 'peni Pam Beetayda e Pany Jaliil mo, dhali uni o a'di gwo mo ki: Tapa, aman ona bwayi mmopara Yesus e mo be. ²⁵ A'diyin jin enki mondiki/em piti mo tani mididi this a'di e mo, dhali a'diyin jin shi/ki mondiki/em piti i e mo e mony'cesh yansan mo tani a'di mididi kar a'di ntagi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo. ²⁶ Wakki/ wathin ṭal 'deṅ kamu/ mididi mii aha/ to mo tani a'di mididi mii bath aha/ nsho'k mo be. Dhali mo yin jin miga/ di mo tani a'di imina cinṅkinam pemi di si'da/ mo be. Wakki/ wathin ṭal 'deṅ kamu/ mididi mii aha/ to mo tani Ababa mididi tak a'di mo be.

²⁷ Dhali shwane/ akashiram pem ṭocu bwa mo, dhali aha/ mina i/o kata mo? Ababa. /E ki wothi aha/ 'peni mo yansan mowa? Yisa. Haali/ gom 'kup mii yan mo tani aha/ pu'dkina mo e mo yansan mo be. ²⁸ Ababa, kari /e gway pini ki ca mo. Dhali yan'ko'd 'twa/ pu'dki'd 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ karkina a'di ki ca mo dhali aha/ mina kar a'di ki ca doṅ/e mo be. ²⁹ Dhala waambuhany 'kwani kun doshkin ki 'dishe/ cikki a'di mo dhali okin ki a'di ta'da sho'k jin dorki'd mo. Kun tiya o gwo mo ki: Aman'doyu gwo a'di ṭorki gwo e a'di mo be. ³⁰ Dhala Yesus ki thoṅ gwo mo ki: 'Twa/ yansan pu'dki'd gom gway bum mo, yisa gom gway pema. ³¹ Dhali mo jin minu tor

* 12:5 miyyateen

gwo 'twa/a 'cesh gi gwon dwall e mony'cesh yansan mo tani a'di pu'dki'd mo. Dhali tapa ma ruma 'cesh yansan minu biṭ ka pije/ mo be. ³² Dhali aha/, ki aha/ minu 'de'k mo 'peni mony'cesh yan mo tani aha/ mina dira ris 'kwani 'baar mo e is pem mo be. ³³ A'di oki gwo yansan mo mmoṭor 'pemen jwa jin mina a'di wu mo be. ³⁴ Dhala waambuhany 'kwani thoḱki a'di gwo mo ki: Aman ciḱkina gwo mo 'peni gwonḱan jin cikunu mo ka Kristhos mido ca'b ki sule/ sule/ mo. Ba / e o gwo kan mana ki Ya/ gi 'Kwani minu mii 'de'k mo? Ki Ya/ gi 'Kwani jana a'dan? ³⁵ Yesus ki thoḱ uni gwo mo ki: Moṅkush mido nyaḱ di e um ari'ceenne/ mo. Iiyi/ um mo ki moṅkush di'd naskina/ mo, isi ciki/ ki mondhurumi'd mido diki kum um mo. A'diyin jin yaki'd e bwam mondhurumi'd mo tani diki mish mo jin yakina a'di mo be. ³⁶ Ki um ta gi moṅkush mo tani gami gwo is e moṅkush mo ki um mini 'taki war ki iya/ gi moṅkush mo be.

'Kwani Yahuuda/ kun Dar gi Gwoṅ Gam Is mo

Ka Yesus oki gwo yansan mo tani a'di yaki'd mo dhali bag is piti 'peni uni mo be. ³⁷ Ba a'di miiki miimer ka ris iwambori uni mo tani hili uni 'koki gam a'di gwo is mo be. ³⁸ A'di ta gwo jin okin ma manḱi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya mo jin minu thim moyi jin o gwo mo ki: Tapa, kaja gamki gwom bana jin cinu is mo dhali eya ja ṭorkunu abi gi Tapa i e mo? ³⁹ Wakan uni mol a'di gwo gam is mo be. Haala Ishaya doḱ/e o gwo mo ki: ⁴⁰ A'di 'dapki uni em buni mo mmota ja'da/ mo dhali 'bi'thki uniya dum buni mo, isi ciki/ ki uni mini 'taki par e ki em buni mo dhali nyiṭh ka dum buni mo, dhali tu'k mo gom aha/ mmowaḱ uni mo be. ⁴¹ Ishaya oki gwo yansan haali/ a'di mishki monycam piti mo dhali o gwo gom a'di mo be. ⁴² Bahili 'kwani ka ris isi uni gun ta gi moshirr mo tani gamki a'di gwo is mo, hili gom moṅḱo/ is gom 'Kwani Parisiyiin mo tani uni 'koki pi gwo mo be, isi ciki/ uni minu 'taki ur ka pije/ 'peni gu'bi gi montul is buni mo be. ⁴³ Haali/ uni enki montak 'peni 'kwani mo mmodhal montak 'peni Arungimis e i is mo.

Gwo ma Yesus jin Midi Ta Gwo gi Dwalli 'Kwani mo

⁴⁴ Dhala Yesus cuuki'd kagahara dhali o gwo mo ki: A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani diki gam aha/ gwo is jasi 'te/ mo, hili a'di gamki a'di jin hashki aha/ gwo is mo be. ⁴⁵ Dhali a'di jin parki aha/ e mo tani parki a'di jin hashki aha/ e mo. ⁴⁶ Aha/ pu'dkina mo mmota moṅkush ma 'cesh yan mo ki a'diyin jin mido gam gwo is e aha/ mo tani mido diki ṭikir di mo e mondhurumi'd

mo be. ⁴⁷ Waḱki/ wathin ṭal 'deṅ kamu/ ciḱ gwo jin oka/ mo dhali diki dhu uni mo tani aha/ dinaki dwall a'di gwo mo, haali/ aha/ dinaki pu'du/ mo mmodwall 'kwani'cesh gwo mo, hili mmowoth 'kwani'cesh mo be. ⁴⁸ A'diyin jin ushki aha/ mo dhali diki bu'th gwom pem jin oka/ mo tani a'di ta gi jan ṭal 'deṅ kamu/ jin mido dwall a'di gwo mo. Gwo jin oka/ mo tani a'di mido ta gwon dwall piti ka cim jin 'ko'd mo. ⁴⁹ Haali/ aha/ dinaki o gwo 'peni moshirr pem gana/ mo. Ababa jin hashki aha/ mo tani a'di ki is piti ciki aha/ gwonḱan jin 'kwarkunu mo gom gwo jin miga/ i/ o mo dhali gwo jin miga/ iṭor mo. ⁵⁰ Dhali aha/ misha gwonḱan piti jin 'kwarkunu mo ki a'di ta gwo gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. A'di jin oka/ mo tani okika/ me'd jin ḱankin ma Baba aha/ gwo mo be.

13

Yesus Lamki Imancik A'di Gwo Sho'k mo

¹ Dhali nṭwa/a/ ki mo jin yuḱuwa yuḱ ka tul 'kup ki Mompe'kupanayos mo tani a'Yesus mishki'd ki mom piti pu'dki'd mo jin mina a'di ya mo 'peni mony'cesh yansan e com mo tani, a'di enki kum piti kun 'kokin e mony'cesh yansan mo, a'di enki uni ntagi 'pemen mo be. ² Dhali ki tonṭe/ muru shwa mo tani ki tapa ma ruma 'cesh 'baarki gwo kar mo eya du ma Yahuusa Isḱariyuuti mo, a'di jin ta ya/ ma Simaan mo mmo'ciṭh a'di is ki gwo mo tani, ³ Yesus mmomishkina a'di ki Com ciki'da ris to 'baar mo e me'd piti mo dhali mmopu'dkina a'di 'peni Arungimis mo dhali mmomina a'di doḱa Arungimis ka nyan'ko'd mo tani ⁴ a'di cuki mis mo 'peni tonṭe/ mo, dhali a'di 'cuḱki burriyem pom piti mo mmokara 'cesh mo dhali a'di ki deḱ burriyene/ gi imanmiiya tu'c e empa'd piti mo. ⁵ Dhali yan'ko'd a'di ki wol yi'de/ e bwam ma sahan mo dhali ṭel mii 'pen mo mmolam imancik a'di gwo sho'k mo dhali shumut uni sho'k ki burriyene/ gi imanmiiya tu'c jin hitha a'di e empa'd mo be. ⁶ A'di pu'dki'da Simaan Buṭerus mo dhala Simaan Buṭerus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, /e mini lam aha/ sho'k pem 'taa? ⁷ Yesus ki thoḱ a'di gwo mo ki: To jin miiga/ shwane/ tani dina/ e ki mish mo, hili ḱ'ko'd mo tani /e mini mish gwo yan 'ban mo be. ⁸ Buṭerus ki thoḱ a'di gwo mo ki: /E mini diki lam aha/ sho'k pem ki sule/ sule/ mo ba/. Yesus ki thoḱ a'di gwo mo ki: Waḱki/ aha/ dinaki lam /e mo tani /e diki ta gi moṅkamu/ e aha/ mo be. ⁹ Simaan Buṭerus ki thoḱ a'di gwo mo ki: Tapa, jasi sho'k pem 'te/ yisa, hili me'd pem si'da/ mo dhali 'kup mo be. ¹⁰ Yesus ki thoḱ a'di gwo mo ki: Adiyin jin upkunu mo tani mido mii diki mii ta gi mo jin minu lam a'di mo isi ciki/ jasi sho'k piti mo, hili a'di dhelelki'd ka 'kup kulu/ mo be. Dhali um dhelelkin mo

tani, hili yisa umi 'baar mowa. ¹¹ Haali/ a'di mishki a'di jin midi 'ciṭh a'di is ki gwo mo. A'di i/ ona a'di gwo gi wakan mo ki: Umi 'baar mo yisa idheleladhelel mo.

¹² Ki a'di lamki uni sho'k buni mo tani dhali a'di bu'thki burriyem piti ka nyan'ko'd mo dhali ca'b e mom piti mo, dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um mishi 'pemen miinj gwo yansan jin miiga/ gom um mowa? ¹³ Um yukki aha/ ka Manṭor Gwo dhali ki Tapa mo. Dhali miim bum 'boro'd be haali/ aha/ wana kan mo be. ¹⁴ Wakki/ aha/ wana kan mmota Tapa mo dhali Amantṭor Gwom bum mo lamki um sho'k mo tani um si'da/ ka ba/ imini lam sho'k ka gam 'kup mo be. ¹⁵ Haali/ aha/ cikina um she/um mii mo ki um si'da/ mini 'taki mii mii me'd aha/ mo me'd jin miika/ gom um mo be. ¹⁶ Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki cin'kina/ yisa ica'd ki tapam piti mo yisa, walla a'di jin hashu mo tani yisa ica'd ki a'di jin hashki a'di mowa. ¹⁷ Wakki/ um mini mish gwo gwansan mo tani mom'bor mii 'te/ ba/ gom um mo wakki/ um mini mii uni mo be. ¹⁸ Aha/ dinaki tor gwo gom umi 'baar mo. Aha/ misha uni gun kwanyka/ mo, a'di jin mina Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki a'di minu thim moyi ki: A'di jin shwaki maam pem a'di 'de'kki 'penaṭin'kilan sho'k piti apo/ aha/ mo. ¹⁹ Aha/ tora um gwo shwane/ nṭwa/ a/ mo ki mo diki bu'th mo mo, wakki/ a'di ki bu'th mo mo tani um ki gam gwo is ki aha/ tana a'di mo be. ²⁰ Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin midi bu'th jan tal 'deṅ kamu/ 'peni bwam uni kun hashka/ mo tani a'di bu'thki aha/ mo, dhali a'di jin bu'thki aha/ mo tani a'di bu'thki a'di jin hashki aha/ mo be.

Mo jin Minu 'Ciṭha/ Yesus Is ki Gwo mo Tokina A'di Itwa/a/ mo

²¹ AYesus oki gwo wakansan mo tani a'di murkin ma du mo e shi/in mo dhali te gwo shoka 'cesh mo ki: Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Jan tal 'deṅ kamu/ 'peni um midi 'ciṭh aha/ is ki gwo mo be. ²² Dhali imancik gwo uni sugkin ki e ka rem 'kup mo mmomolkina uni wathi/ jin okina a'di mo be. ²³ Jan tal 'de/ 'peni imancik a'di gwo mo a'di jin enkin ma Yesus mo mmo/ ishkina a'di ki 'dishe/ eya bor ma Yesus mo be. ²⁴ Wakan Simaan Buṭerus wuṭki a'di ki 'kup mo dhali o gwo mo ki: Tori aman wathi/ jin okina /e mo ma. ²⁵ Wakan mmo/ ishkina a'di abor ma Yesus ki 'dishe/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa kaja sa/? ²⁶ Yesus ki thoḅ gwo mo ki: A'di ta a'di jin miga/ cika gabul maan'kuthu'd yan mo ki aha/ mina 'thupki a'di mo be. Wakan ki a'di 'thupki a'di agabul maan'kuthu'd mo tani a'di ki ciki a'di ka Yahuusa jin ta ya/ ma

Simaan Iskariyuuti mo be. ²⁷ Dhali yan'ko'd ka gabul maan'kuthu'd mo tani Seṭaan seki'da dum piti mo. Yesus ki o a'di gwo mo ki: A'di jin mura / e imii mo tani miiji a'di ki jahanne/ mo ma. ²⁸ Dhali jan tal 'deṅ kamu/ jin di'da tharabeesa yisa mishki 'pemen gwowa, kata okina a'di a'di kan mo. ²⁹ Kun tiya toshkin haali/ Yahuusa ta'd ga jisilaan ma guurush mo tani on ka Yesus torki a'di gwo mo ki: Yoli tonte/ kun mina ana mii ta goma yuk jin yuku ka tul 'kup mo, walla ki a'di midi 'taki ci to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo be. ³⁰ Wakan 'ko'da gabul maan'kuthu'd jin bu'thkina a'di mo tani a'di ki jahanne/ yaki'd ka piije/ mo, dhali mo ta mondhurumi'd mo be.

Gwoṅkan Ta jin This jin 'Kwarkunu mo

³¹ Ki a'di yaki'd ka piije/ mo tani Yesus ki o gwo mo ki: Shwane/ Ya/ gi 'Kwani karkunu ca eya tente/ mo, dhali e a'di mo tani Arumgimis karkunu ki ca mo be. ³² Wakki/ Arumgimis karkunu ki ca mo e a'di mo tani Arumgimis si'da/ minu kar ki ca mo e is piti mo dhali midi kar a'di ki ca hila/ mo be. ³³ Ushi uciya, aha/ dina um jasi ari'ceenne/ mo. Um mini ṅap aha/ mo dhali me'd jin okika/ 'Kwani Yahuuda/ gwo mo, wakan si'da/ tani shwane/ aha/ ona um gwo mo ki: Mo yin jin miga/ ya icine/ mo tani mina um mol iiyu/ icine/ mo be. ³⁴ Gwoṅkan jin ta jin this jin 'kwarkunu mo tani a'di cikika/ um mo ki um mini en ka rem 'kup mo, isi me'd jin enka/ um moyi, ki um si'da/ mini en ka rem 'kup mo be. ³⁵ Gom 'kup mii yansan kan mo tani aris 'kwani ka ris mini mish ki um ta imancik gwom pem mo wakki/ um enen ka rem 'kup mo be.

Mo jin Waṭ ma Buṭerus Gwo mo Torkunu Itwa/a/ mo

³⁶ Simaan Buṭerus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, ki mana imina /e iya mo? Yesus ki thoḅ a'di gwo mo ki: Mo yin jin miga/ ya mo tani /e mini mol aha/ baṭhi sho'k shwane/ mo. Hili /e mini baṭh aha/ nsho'k ṅ'ko'd mo be. ³⁷ Buṭerus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, jan ta imiga/ mol /e baṭhi sho'k shwanetan mo? Aha/ mina kar mondiki/em pema 'cesh gom /e mo be. ³⁸ Yesus ki thoḅ a'di gwo mo ki: A/e mini kar mondiki/em pini a'cesh gom aha/? Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki: Ka dhongola ṅwa diki ko e mo tani ntagi / e mini waṭ aha/ gway me'di kwara mo be.

14

Yesus Ta Bway Tagi Com mo

¹ Dhalku/ ki dhu adum bum ki mur mo ma. Gami um gwo is eya Arumgimis mo dhali gami aha/ gwo is si'da/ mo. ² E gu'b ma Babam pem mo tani mo jin minu 'ko tana ris mo. Wakki/ a'di midi 'taki diki wakan mo tani a/ miga/ 'taki tor um gwo ki aha/ yana

ya mo mmothoson mo gom uma? ³ Dhali ki aha/ mina ya mo dhali thoson um mo tani aha/ mina doku/ dok/e dhali 'do um nyakki aha/ mo ki mo yin jin miga/ di nycine/ mo tani a'di imina umi 'ko si'da/ mo be. ⁴ Dhali mo yin jin yakika/ iya mo tani misha um mo dhali bway misha um si'da/ mo be. ⁵ Tuuma ki o a'di gwo mo ki: Tapa, aman 'konaki mish mo jin yana /e iya mo. I/aman misha bway imana? ⁶ Yesus ki thoq a'di gwo mo ki: Aha/ tana bway dhali gwon gana/ dhali mondiki/e mo. Wathin tal 'den kamu/ midiki yayu/ eya Baba, hili jasi e aha/ mo be. ⁷ Wakki/ um mini 'taki mish aha/ mo tani um mini 'taki misha Babam pem si'da/ mo be. 'Peni shwane/ um mishki a'di mo dhali um parki a'di e mo be.

⁸ Pilibbus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, tor am Ababa i e mo ma, dhali aman minu te mo be. ⁹ Yesus ki o a'di gwo mo ki: Aha/ dina i /e ki rash rash kan mo dhali dina /e ki mish aha/ naskina/ Pilibbus? A'di jin parki aha/ e mo tani parki'da Baba e mo. Ba kata ona /e ki: Tor am Ababa i e mo? ¹⁰ Dina /e ki gam gwo is ki aha/ dina eya Baba dhali Ababa di'd e aha/ 'taa? Gwo kun oka/ um mo tani aha/ dinaki o a'di ki moshirr pem gana/ mo. Hili Ababa jin ca'bkid e aha/ mo tani a'di miiki miim piti mo be. ¹¹ Gami aha/ gwo is mo ki aha/ dina eya Baba mo dhala Ababa di'd e aha/ mo, walla gami aha/ gwo is gom gway gi mii mo 'te/.

¹² Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di jin gamki aha/ gwo is mo tani midiki mii si'da/ kun miika/ mo, dhali mii kun can ki gwansan mo tani mina a'di imii mo haali/ aha/ yana ya Ababa mo be. ¹³ Ma to yin jin mina umi dot ki gway pem mo tani aha/ mina mii a'di mo, ka Baba minu kar ca eya tente/ e Ya/ mo be. ¹⁴ Wakki/ um mini dot aha/ ton tiya ki gway pem mo tani aha/ mina mii uni mo be.

Gwo jin Onu Is gom Shi/in Dheleladhelel mo

¹⁵ Wakki/ um eni aha/ mo tani um mini dhu gwonkan pem kun 'kwarkunu mo be. ¹⁶ Dhali aha/ mina dota Baba mo dhali a'di midiki ci uma Manmalasa kamu/ mmodi e um ki sule/ sule/ mo be, ¹⁷ isi a'diyi jin ta Shi/ in gi gwon gana/ mo, a'di jin molkina 'kwaniny'cesh bu'th mo haali/ uni 'koki mish a'di mo walla 'koki nyith a'di mo. Um mishki a'di mo haali/ a'di ca'bkid nyakki um mo dhali midiki e um mo be.

¹⁸ Aha/ mina diki dhal um ka dhipa mo. Aha/ mina yayu/ i um mo be. ¹⁹ Shini naskina/ dhali 'kwaniny'cesh mini 'koki par aha/ e doq/e mo. Hili um mishki aha/ mo. Haali/ aha/ dina ki e mo tani um si'da/ mini 'ko ki e mo be. ²⁰ Ka cim caan tani um mini mish ki aha/ dina eya Babam pem mo dhali um

e aha/ mo dhali aha/ e um mo be. ²¹ A'di jin ta gi gwonkan pem kun 'kwarkunu mo dhali jin dhu uni mo tani a'di be ita ji gi eni aha/ mo be. Dhali a'di jin eni aha/ mo tani a'di min ma Babam pemi en mo dhali aha/ mina en a'di mo dhali tor a'di is pem i e eya tente/ mo be. ²² Yahuusa a'di jin ta'da Iskariyuuti yisa, a'di ki thoq a'di gwo mo ki: Tapa, kata a'di imina /e itor is pini eya tente/ e am mo dhali diki tor 'kwaniny'cesh mo? ²³ Yesus ki thoq a'di gwo mo ki: Wakki/ wathi/ midiki en aha/ mo tani a'di midiki dhu gwom pem mo, dhali Ababam pem midiki en a'di mo, dhali aman mina iyu/ mo i a'di mo dhali mii mon'kom bam nyakki a'di mo be. ²⁴ A'diyin jin diki en aha/ mo tani diki dhu gwom pem mo. Dhali gwo yin jin cika um mo tani diki ta jim pem mo, hili ta jim ma Baba jin hashki aha/ mo be.

²⁵ Gwo gwansan torkika/ um mo ki aha/ dina e um naskina/ mo be. ²⁶ Hili ka Manmalas jin ta Shi/ in Dheleladhelel mo, a'di jin min ma Babam pem hashu/ ki gway pem mo tani a'di midiki tor um gwo 'baar mo dhali midiki ka um gwo e 'baar mo kun torkika/ um mo be. ²⁷ Monku'th is dhalkika/ um mo. Monku'th is pem cikika/ um mo. Yisa me'd jin cinu 'kwaniny'cesha, aha/ cikina um a'di mo. Dhalka dum bum ki dhu ki mur mo walla dhalku/ ki dhu uni ka ko/ is mo. ²⁸ Um ciki gwo mo jin oka/ ki: Aha/ yana ya mo dhali aha/ mina idoku/ i um mo. Wakki/ um eni aha/ mo tani um mina bwa 'taki 'kuny mo haali/ aha/ yana Ababa mo, haala Baba a'di ekki'd mmobol aha/ e mo be. ²⁹ Dhali shwane/ aha/ torkina um gwo ntwa/ a/ mo ki mo diki bu'th mo mo naskina/. Wakan ki a'di midiki bu'th mo mo tani um mini gam gwo is mo be. ³⁰ Aha/ mina diki ca'b mmotor um gwo ki rash rash mo haali/ tapa gi mony'cesh yan pu'dki'd mo. A'di dar gi mom'bi'th apo/ aha/ mo be. ³¹ Hili aha/ miikina to me'd jin kankin ma Baba aha/ gwo mo, wakan ki 'kwaniny'cesh mini 'taki nyith ki aha/ ena Ababam pem mo. Cuyi mis mo. Dhalki ana iina imun mo.

15

Yesus Ta Cwalman Gana/ mo

¹ Aha/ tana cwalman gana/ mo dhali Ababam pem a'di ta'da mankor mo be. ² Arisa bim pem kun dak dho'th mo tani uni 'citha/ a'di mo mmo'do ka pije/ mo, dhali arisa bi kun dho'th maman mo tani a'di ki thoson mo dhali 'cith mo ki uni mini dho'th maman ki nyanye/ mo be. ³ Um dhelelkin mo hila/ ki gwo jin torkika/ um mo be. ⁴ Koyi e aha/ mo ma dhali aha/ e um mo. Me'da biny cwa jin moli maman dho'th ki is piti mo isi ciki/ a'di midiki mii di e cwalman mo, wakan um si'da/ isi ciki/ um mini 'ko e aha/

mo be. ⁵Aha/ tana cwalman gana/ mo, dhali um a'di itana bi mo. A'diyin jin ca'bki'd e aha/ mo dhali aha/ e a'di mo tani a'di be jin dhothi maman kagahara mo, haali/ ki dar gi aha/ mo tani um moli toj kamu/ mii mo be. ⁶Wakki/ wathi/ diki ca'b e aha/ mo tani a'di bitu ka pije/ me'da biny cwa mo dhali a'di ki ku'th mo dhala binycwa tulkunu is mo mmota'k i o'd mo, dhali o'd ki shwa mo be. ⁷Wakki/ um 'kon e aha/ mo dhali gwom pem 'kon e um mo tani doji ma to yin jin ona bwa um mo dhali a'di minu mii gom um mo be. ⁸Ki 'kup mii yan kan mo tani Ababam pem karkunu ki ca mo mmodho'thkina um maman kagahara mo, dhali wakan um ki nyo/ mii mo mmota imancij aha/ gwo mo be. ⁹Me'd jin enkin ma Baba aha/ mo tani wakan si'da/ aha/ enkina um mo. 'Koyi e mo/ en pem mo ma. ¹⁰Wakki/ um dhu gwojkan pem kun 'kwarkunu mo tani um mini 'ko e mo/ en pem mo, me'd jin dhukika/ gwojkan ma Babam pem mo kun 'kwarkunu mo dhali ca'b e mo/ en piti mo be. ¹¹To gwansan torkika/ um mo ki moj'kuny bwam pem midi di e um mo dhali ki bwaj 'kunygam bum minu 'tu'd mo be.

¹²Gwo yansan a'di ta gwojkan pem jin 'kwarkunu mo ki um mini en ka rem 'kup mo me'd jin enkika/ um mo be. ¹³Mo/ en jin ca'da kamu/ yisa di'da e wathiny'cesha kamu/ jin wakansan mo jin mina wathi/ kar mondiki/em pitiya 'cesh gom ikam piti mo be. ¹⁴Um ta ikam pem mo wakki/ um ki mii gwo kun kankika/ um mo be. ¹⁵Aha/ yisa dikina mmoyuk um ki cinjina/ haali/ cinjina/ diki mish to jin miina tapam piti mo be. Hili aha/ yulkina um ki ikam pem mo haali/ aris to kun cikika/ 'pena Babam pem mo tani aha/ torkina um uni eya tente/ mo be. ¹⁶Um 'koki kwany aha/ mo tani hili aha/ ikwanykina um mo dhali dhu um mo ki um mini 'taki 'ko mo dhali dho'th maman mo dhali ki maman bum mini 'taki 'ko mo. Wakan ki ma to yin jin mina um doja Baba ki gway pem mo tani a'di midi ciki um uni mo be. ¹⁷Gwo yansan kankika/ um mo ki um mini en ka rem 'kup mo be.

'Kwaniny'cesh Shi/kina Shi/i E mo

¹⁸Wakki/ 'kwaniny'cesh shi/i um i e mo tani um ki mish mo ki uni shi/ ki aha/ i e n'wa/ a/ mo dhali uni mini shi/ um i e mo be. ¹⁹Wakki/ um mini 'taki ta ku gi 'kwaniny'cesh mo tani 'kwaniny'cesh mini 'taki ena en gom kum buni mo, hili haali/ um 'koki ta ku gi 'kwaniny'cesh mo haali/ aha/ kwanykina um mo 'peni 'kwaniny'cesh mo tani a'di ishi/ kina 'kwaniny'cesh umi e kan mo be. ²⁰Kayi gwo e jin torka/ um mo ma ki cinjina/ yisa ica'd ki tapam pitiya. Wakki/ uni to'cki aha/ 'kus mo tani uni si'da/

mini to'c um 'kus mo. Wakki/ uni mini dhu gwom pem mo tani uni si'da/ mini dhu gwom bum mo be. ²¹Hili aris to gwansan mina uni mii mo gom gway pem mo haali/ uni 'koki mish a'di mo, a'di jin hashki aha/ mo be. ²²Wakki/ aha/ mina 'taki diki pu'du/ mo dhali o uni gwo kan mo tani uni mini 'taki dar gi miinthus mo ba/. Hili shwane/ uni dar gi gwo mmoci miinthus buni 'ko'd mo be. ²³A'diyin jin shi/ ki aha/ i e mo tani shi/ki'da Babam pemi e si'da/ mo be. ²⁴Wakki/ aha/ mina 'taki diki mii to ibwam uni, mii jin dina jan tal 'dej kamu/ ki mii mo tani uni mini 'taki dar gi miinthus mo. Hili shwane/ uni parki mo e mo dhali shi/ aha/ i e mmontal 'de/ nyakka Ababam pem mo be. ²⁵A'di ta gwo jin minu thim moyi jin 'kwarkunu mo e gwojkan buni jin cikuuna mo ki: Uni shi/ki aha/ i e ka kar 'kup mo be. ²⁶Hili ka Manmalas midi pu'du/ mo a'di jin miga/ hashu/ i um 'pena Baba mo tani isi a'diyi jin ta Shi/in gi gwojkan/ mo a'di jin piyi'd 'pena Baba mo, a'di midi ta Man/ o gwo gom aha/ mo be. ²⁷Dhali um si'da/ mini ta iman/o gwo mo haali/ um nyakki 'ko ki aha/ 'peni ka mun'kup mo be.

16

¹Aha/ okina ris to 'baar mo e um mo mmonon um 'peni mo jin minu kol um mo be. ²Uni mini ur um ka pije/ 'peni gu'b gi montul is mo. Ka jin gana/ mo midi pu'du/ mo ki a'diyin jin midi 'kosh um mo tani midi tosh ki a'di mii to mmoluja a'diya luja goma Arumgimis mo. ³Dhali uni mini mii mii yansan haali/ uni 'koki misha Baba mo walla aha/ mo be. ⁴Hili aha/ okina to gwansan e um mo, ki mom buni mini pu'du/ mo tani um ki ka gwo e ki aha/ torkina um uni mo be.

Mii gi Shi/in Dheleladhelel mo

Aha/ dinaki o gwo gwansan 'peni ka mun'kup mo haali/ aha/ dikina nyakki um mo be. ⁵Hili shwane/ aha/ yana ya e a'di jin hashki aha/ mo. Hili jan tal 'dej kamu/ 'peni um diki dot aha/ gwo mo ki: /E yani ya mana mo? ⁶Hili haali/ aha/ torkina um gwo gwansan mo tani bwam diti'd 'tu'dki uma dum bum mo be. ⁷Bahili aha/ torkina um gwojkan gana/ mo. A'di ta shi/ miim 'boro'd bum mo jin miga/ ya mo haali/ wakki/ aha/ dinaki ya mo tani Amanmalas midi diki yayu/ i um mo. Hili wakki/ aha/ yana mo tani aha/ mina hashki a'di i um mo be. ⁸Dhali ki a'di midi pu'du/ mo tani a'di midi pucur 'kwaniny'cesh ki gwo mo gom miinthus mo dhali gom mo ma kar/e mo dhali gom gwo jin minu dwall mo be. ⁹Gom gwo gi miinthus mo haali/ uni 'koki gam gwo is e aha/ mo be. ¹⁰Gom mii ma kar/e mo haali/ aha/ yana ya Ababa mo, dhali um mini 'koki

par jis/ em pem e mo be. ¹¹ Gom gwon dwall mo haali/ tapa gi mony'cesh yansan a'di torkunu gwon dwall 'twa/a' cesh mo be.

¹² Hili aha/ tana gi gwon tiya ka ris mmo/ o um mo tani hili um mol uni bu'th shwane/ mo be. ¹³ Ki Shi/in gi gwon gana/ midi pu'du/ mo tani a'di midi shu um bway eya ris gwon gana/ 'baar mo. Haali/ a'di midi diki tor gwo gi moshirr ki is piti mo. Hili ma to yin jin mina a'di cik mo tani a'di mina a'di ifor mo dhali a'di midi tor um eya tente/ to kun mini pu'du/ mo be. ¹⁴ A'di midi kar aha/ ki ca mo haali/ a'di midi bu'th jim pem mo dhali tor um a'di eya tente/ mo be. ¹⁵ Aris to 'baar mo kun ta ku ma Baba mo tani uni ta kam pem mo. A'di oka/ gwo mo wakan ki: A'di midi bu'th jim pem mo dhali tor um uni eya tente/ mo be.

Mondit Bwa Midi War ki Mon'kuny Bwa mo

¹⁶ Shini naskina/ dhali um mini 'koki par aha/ e dok/ e mo. Dok/ e shini naskina/ dhali um mini par aha/ e mo be. ¹⁷ Kun tiya 'peni imancik a'di gwo oki gwo ka rem 'kup mo ki: Gwonta okina a'di ana kan mo ki: Shini naskina/ dhali um mini 'koki par aha/ e mo dhali dok/ e, shini naskina/ dhali um mini par aha/ e mo, dhali, haali/ aha/ yana iya Ababa mo? ¹⁸ Uni oki gwo mo ki: 'Pemen gwo yansan wakata jin ona a'di ki: Shini naskina/. Aman 'konaki mish 'pemen gwo jin ona a'di mo. ¹⁹ Yesus nyithki'd ki uni ona bwa ki dot a'di mo tani a'di ona a'di uni gwo mo ki: A/gom gwo yan a'di idotkina um gwo ki is bum mo jin oka/ 'pemen piti ki: Shini naskina/ mo dhali um mini 'koki par aha/ e mo, dhali dok/ e, shini naskina/ mo dhali um mini par aha/ e mowa? ²⁰ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Um mini ko mo dhali ko ki kony jabu'th mo, hili 'kwaniny'cesh uni imina bwa i'kuny mo. Um a'di imina bwa iditadit mo, hili bwan ditid bum midi war ki mon'kuny bwa mo be. ²¹ Ka 'bom shwan ma 'ci mo tani ayim dita bwa mo haali/ ayim pu'dki'di mom piti mo. Hili ka yim ki dhotha 'ci mo tani ayim yisa di'di moka gwo e mo goma nyor pitiya, gom bwan 'kunyud mo ka 'ci dho'thkunu mo e mony'cesh mo be. ²² Wakan um ditkina bwa shwane/ mo, hili aha/ mina par um e dok/ e mo dhali adum bum minu 'tu'd ki mon'kuny bwa mo dhali wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin midi bu'th mon'kuny bwa yan 'peni um mo be. ²³ Dhali ka tee caan mo tani um mini 'koki dot aha/ gwon-dota kamu/ mo. Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Wakki/ um mini dot tonj kamu/ 'pena Baba mo tani a'di midi ciki um uni ki gway pem mo be. ²⁴ Ntagi shwanesan mo tani um 'koki dot tonj kamu/ ki gway pem mo. Doti mo ma dhali um mini

bu'th to mo ki mon'kuny bwam bum minu 'tu'd mo be.

Aha/ Pikina Mony'cesh E ki Mii mo

²⁵ Aha/ okina gwo yansan e um ki jim pok mo. Mo midi pu'du/ mo ki aha/ mina diki dok/ e tor um gwo ki jim pok mo, hili aha/ mina tor um gwo ka ji sho'k goma Baba mo be. ²⁶ Dhali ka tee caan mo tani um mini dot ki gway pem mo. Dhali aha/ dinaki o um gwo mo ki aha/ mina dot Ababa gom um mo. ²⁷ Haali/ Ababa ki is piti enki um mo haali/ um enki aha/ mo dhali gamki gwo is ki aha/ pu'dkina 'pena Baba mo be. ²⁸ Aha/ pikina 'pena Baba mo dhali aha/ pu'dkina i 'kwaniny'cesh mo be. Dok/ e aha/ mura idhal 'kwaniny'cesh 'pen mo dhali ya Ababa mo be.

²⁹ Imancik a'di gwo o gwo mo ki: Ayy, shwane/ /e torki gwo shoka 'cesh mo, yisa ki ari gwonj kamu/ jin poka/ eya. ³⁰ Shwane/ aman misha ki /e mishkina ris to 'baar mo dhali /e mini mii diki ta gi jan tal 'denj kamu/ mmodot /e gwo mo. Gom 'kup mii yan mo tani aman gamkina gwo is ki /e pu'dkin 'peni Arumgimisi mo be. ³¹ Yesus ki thok uni gwo mo ki: A/gwo gama um is shwane/ mowa? ³² Mo midi pu'du/ mo. Ka jin gana/ a'di pu'dki'd mo ki um minu ceke bwa mo, aris umi 'baar mo e gu'b bum ka 'dete/ 'dete/ mo dhali um mini dhal aha/, aha/ 'de/ mo. Hili aha/ dina aha/ 'de/ yisa, haali/ Ababa a'di nyakki di ki aha/ mo be. ³³ Aha/ okina gwo yansan e um mo ki e aha/ mo tani um mini ta gi mon'ku'th is mo. E mony'cesh yan mo tani um mini gam montoc bwa mo, hili roci shoka 'cesh 'te/ ma, haali/ aha/ pikina mony'cesh yansan e ki mii mo be.

17

Yesus 'Thoki'd mo gom Imancik A'di Gwo mo

¹ Ka Yesus 'baarki gwo gwansan mmo/o mo tani a'di 'de'kki em piti 'kup ki momis mo dhali o gwo mo ki: Ababa, mo pu'dki'd mo. Kari /e Ya/ m pini ki ca mo ki Ya/ m pini si'da/ midi kar / e ki ca mo be. ² Me'dyin jin cikina / e a'di mom'bi'th apo/ bungwar is mo mmoci mon'koki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo e uni gun cikina / e a'di mo be. ³ Dhali mon'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo a'dan be, ki uni mii mish / e mo, ki /e tana Arumgimisi mana/ / e 'de/ ki lish mo, dhala Yesus Krithos, a'di jin hashkina / e mo be. ⁴ Aha/ karkina / e ki ca mo e mony'cesh yansan mmothimkika/ atu'c jin cikina / e aha/ mmomi mo be. ⁵ Dhali shwane/ Ababa, kari /e aha/ ki ca e bun'kus pini mo ma, a'di jin ta monyca jin nyakka/ ki /e ntwa/a/ ki mony'cesh yansan dinuki uk mo be.

⁶ Aha/ torkina gway pini eya tente/ e 'kwaniny'cesh mo, uni gun cikina /e aha/ 'peni'kwaniny'cesh mo. Uni ta kum pini mo dhali /e ciki uni aha/ mo dhali uni dhuki gwom pini mo be. ⁷ Shwane/ uni mishkin ka ris to 'baar mo tani gwo cikina /e aha/ mo tani uni 'peni /e mo be. ⁸ Haali/ aha/ cikina uni gwo kun cikina /e aha/ mo dhali uni bu'thki uni mo dhali mish ka jin gana/ ki aha/ pikina 'peni/e mo, dhali uni gamki gwo is ki /e a'di ihashki aha/ mo be. ⁹ Aha/ dikina mmo'tho mo gom uni mo. Aha/ yisa dina mmo'tho gom 'kwaniny'cesh gwansan mo, hili gom uni gwansan kun cikina /e aha/ mo haali/ uni ta kum pini mo be. ¹⁰ Aris kum pemi 'baar mo tani uni ta kum pini mo be. Dhali kum pini ta kum pem mo dhali aha/ karkunu ki ca e uni mo be. ¹¹ Dhali shwane/ aha/ mina diki di i mony'cesh yan mo, hili uni a'di i'koni mony'cesh yan mo, dhali aha/ yakina iya i /e mo. Ababa, /e jin kogu mo, dhuyi uni ma e gway pini mo uni kun cikina /e aha/ mo, ki uni mini tal 'de/ mo isi me'd jin tala ana 'de/ mo be. ¹² Ki aha/ dikina uni naskina/ mo tani aha/ dhukina uni ki gway pini mo, uni kun cikina /e aha/ mo. Aha/ jikina uni mo dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni uni yisa thisu e mowa, hili jasi ya/ gi a'di jin daku gwo me'd mo, ki Gwo ma Arungimis jin 'kwarukunu minu thim moyi. ¹³ Hili shwane/ aha/ yakina iya i /e mo, dhali gwo gwansan torkika/ 'kwaniny'cesh mo ki uni mina bwa 'kuny mo mmo'tu'd uni ki is buni mo. ¹⁴ Aha/ cikina uni gwom pini mo dhali 'kwaniny'cesh shi/ki uni i e mo haali/ uni 'koki ta ku gi mony'cesh mo, isi me'dyin dika/ ki ta ji gi mony'cesh mo be. ¹⁵ Aha/ dinaki 'tho ki /e mini 'taki bu'th uni 'peni mony'cesh mo, hili ki /e mini 'taki dhu uni 'peni a'din thus 'deyin mo. ¹⁶ Uni 'koki ta ku gi mony'cesh mo, isi me'dyin dika/ ki ta ji gi mony'cesh mo be. ¹⁷ Dhagami uni ki gwoj gana/ mo. Gwom pini ita gwoj gana/ mo be. ¹⁸ Me'd jin hashkina /e aha/ i mony'cesh mo tani wakan si'da/ aha/ hashkina uni mo e mony'cesh mo be. ¹⁹ Dhali gom gway buni mo tani aha/ dhagamkina is pem mo, ki uni si'da/ minu dhagam e gwoj gana/ mo be. ²⁰ Aha/ dinaki 'tho gom uni gwansan uni 'cena mo, hili si'da/ gom uni gwansan kun mini gam aha/ gwo is i'ko'd mo e gwom buni mo be, ²¹ ki uni 'baar mo mini tal 'de/ mo, isi me'dyin /e jin tana Baba dikin e aha/ mo, dhali aha/ e /e mo, ki uni si'da/ mini 'ko e ana mo, wakan ki 'kwaniny'cesh mini gam gwo is ki /e hashki aha/ mo be. ²² Dhali monyca yin jin cikina /e aha/ mo tani aha/ cikina uni a'di mo ki uni mini tal 'de/ mo isi me'd ana mmo'tala ana 'de/ mo be. ²³ Aha/ e uni mo dhali /e e aha/ mo ki uni minu gam is ki gam gana/ mmo'tal 'de/ mo, wakan ki 'kwaniny'cesh mini mish ki /e

a'di ihashki aha/ mo dhali /e enki uni mo isi me'dyin jin enkina /e aha/ mo be. ²⁴ Ababa, aha/ ona bwa si'dayi ki uni gwansan kun cikina /e aha/ mo mini nyak 'ko ki aha/ mo e mo yin jin miga/ di mo, mmojar monyca pem e mo, a'di jin cikina /e aha/ mo ki mo/ en pini gom aha/ mo nt'wa/a/ ki mony'cesh yan dinuki ka'b mo be. ²⁵ Ayy Ababa jin ta'da kar/e mo, 'kwaniny'cesh 'koki mish /e mo, hili aha/ mishkina /e mo, dhali uni gwansan imishkin ki /e a'di ihashki aha/ mo be. ²⁶ Aha/ torkina uni gway pini i e mo dhali aha/ mina kar a'di eya tente/ mo, ki mo/en caan jin enkina /e aha/ mo tani mididi e uni mo dhali aha/ e uni mo be.

18

Mo jin 'Cithuwa 'Cith Is ki Gwo mo dhali Mo jin Budhuwa Yesus mo

¹ Ka Yesus dakki gwo gwansan o mo tani a'di yaki'd ka piye/ mo nya'kki imancik a'di gwo mo mmo'ci'ih embul wosh ma Gidruun mo e mo yin jin dikina monsinu mo, a'di jin cikina a'di nya'kki imancik a'di gwo mo be. ² Dhala Yahuusa a'di jin 'ci'ihki a'di is ki gwo mo si'da/ mishki mo mo haala Yesus yaki'di mun me'd ka ris mo nya'kki imancik a'di gwo mo be. ³ Wakan Yahuusa a'di cikunu i/askar kun tulu 'kup mo, uni gun dhunu mo mmoji mo mo, dhali kun tiya kun tana imanji mo mo si'da/ 'peni igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo, dhali uni iikin mo ka lamba/ ime'd mo dhali dhantho/ mo dhali to kun asu mo. ⁴ Dhali yan'ko'd Yesus mishki'da ris to gwansan kun mini pu'du/ i a'di mo tani dhali a'di yaki'd ka karambu'e/ mo dhali o uni gwo mo ki: Kaja njapa um mo? ⁵ Dhali uni ki tho'k a'di gwo mo ki: Yesus gi Pa Naasira mo. Yesus ki tho'k uni gwo mo ki: Aha/ a'dan jin tana a'di mo. Dhala Yahuusa jin 'ci'ihki a'di is ki gwo mo tani doshki'd nya'kki uni mo be. ⁶ Ki a'di oki uni gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo tani, uni iikin ka cin'ko'd mo dhali tagkina 'cesh mo be. ⁷ Dok/ e a'di ki dot/ uni gwo mo ki: Kaja a'di njapa um mo? Dhali uni ki tho'k a'di gwo mo ki: Yesus gi Pa Naasira mo. ⁸ Yesus ki tho'k gwo mo ki: Aha/ torkina uni gwo mo ki: Aha/ a'dan jin tana a'di mo. Wakki/ um njapi aha/ kan mo tani dhalki 'kwani gwansan iin mo ma. ⁹ A'di ta gwo jin thinkunu moyi jin okina a'di mo ki: 'Peni uni gwansan kun cikina /e aha/ mo tani aha/ dinaki this jan tal 'denj kamu/ e mo be. ¹⁰ Dhali yan'ko'd Buterus ta'd gi dhan gandala turga/ mo dhali a'di ki buk a'di mo dhali ru'ahun cin'kina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cith a'di 'ce ma bim poros piti mo. Dhali cin'kina/ yan yuku gway ka Malkus mo be. ¹¹ Yesus ki owa Buterus gwo mo ki: Dwari gandala turgam pini e 'kumpum pini /e

mo. Miga/ diki piya kubbaaya jin cikin ma Baba aha/ mo 'taa?

Yesus Suskunu mo Ibwambor ma Gasiis jin Ca'd mo

¹² Wakan i/askar dhala mancil ma askar alip buni mo dhali imanji mo mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo uni bu'thkina Yesus mo dhali dek a'di mo be. ¹³ Ntwa/a/ uni ki sus a'di eya Hannaan mo haali/ a'di ta'da mar ma Kayaapa mo, a'di jin ta'da gasiis jin ca'd gi yil caan mo be. ¹⁴ A'di ta'da Kayaapa jin logomki 'Kwani Yahuuda/ ki gwo mo ki a'di ta shi/ miim 'boro'd jin mina wathin tal 'denj kamu/ 'taki wu mo gom 'kwani mo be.

Buterus Watki'da Yesus Gway mo be

¹⁵ Simaan Buterus bathki'da Yesus nsho'k mo dhali amancik a'di gwoŋ kamu/ si'da/ mo. Dhali amancik gwo yan a'di mishkin ma gasiis jin ca'd mo dhali gom mii gi wakan mo tani a'di cikki bwaagor ma gasiis jin ca'd mo nyakka Yesus mo be, ¹⁶ ka Buterus di'di modosh naskina/ e 'twanjala goŋ mo be. Wakan amancik gwo yan jin mishkin ma gasiis jin ca'd mo yaki'd ka piye/ mo dhali tora tor ki nyarany cinjina/ jin hili 'twanjala goŋ mo dhali susa Buterus bwaman mo mo. ¹⁷ Dhali nyarany cinjina/ jin hili 'twanjala goŋ mo tani o'da Buterus gwo mo ki: /E si'da/ diki ta amancik wathi/ yansan gwo mo 'taa? A'di ki o gwo mo ki: Aha/ yisa tana a'diya. ¹⁸ Dhali uni kun ta cinjina/ dhali imanji mo mo tani uni 'thaki o'da 'cila'th mo haali/ mo 'thupa'thup mo, dhali uni 'kokin mo mmosam is buni i o'd mo. Dhala Buterus si'da/ nyakki di ki uni mo mmodoshkina a'di mo dhali mmosam is piti i o'd mo be.

Gasiis jin Ca'd Dotki'da Yesus Gwo mo

¹⁹ Dhali yan'ko'd agasiis jin ca'd dotki'da Yesus gwo mo gom imancik a'di gwo mo dhali gom gwo jin tora a'di mo be. ²⁰ Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Aha/ torkina 'kwaniny'cesh gwo eya tente/ isa yempa/ mo dhali aha/ torkina gwo isa yempa/ e gu'b gi montul is mo dhali e gu'b gi mondheleladhelel mo, e mo yin jin tulkina 'Kwani Yahuuda/ isi 'baar mo mmonal 'de/ mo. Aha/ dinaki tor gwoŋ kamu/ ka kwal is mo. ²¹ /E doti aha/ gwo janta mo? Doti uni gwansan kun cik aha/ gwo mo ma, gwo jin okika/ uni mo. Uni mishi gwo kun oka/ mo be. ²² Ki a'di oki gwo gwansan mo tani jan tal 'de/ 'peni imanji mo mo jin doshki'd ki 'dishe/ mo tani dorki'da Yesus ki me'd piti mo dhali o gwo mo ki: Eeh. A/e thoŋkina gasiis jin ca'd gwo mo kana? ²³ Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Wakki/ aha/ thutha gwo o mo tani tori gwo jin thuthka/ mii mo. Hili wakki/ aha/ ona gwo ka kar/e mo tani atinta dorkina /e aha/ mo? ²⁴ Dhali yan'ko'd

Hannaan ki hash a'di eya gasiis jin ca'd ki mondek is mo be.

Buterus Watki'da Yesus Gway mo Dok/e

²⁵ Dhala Simaan Buterus a'di diki'di modosh ki mis mo dhali mmosam is piti i o'd mo. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: /E si'da/ diki ta amancik a'di gwo mo 'taa? A'di watki gwo mo dhali o gwo mo ki: Aha/ yisa tana a'diya. ²⁶ Dhali cinjina tal 'denj kamu/ 'peni uni ma gasiis jin ca'd jin ta'da abas gi wathi/ jin 'ciŋ ma Buterus 'cem piti mo tani dotki a'di gwo mo ki: Dika/ ki par /e e mo nyakki a'di e bwam monsinu mowa? ²⁷ Dok/ e Buterus watki gwo mo, dhali ki jahanne/ adhongola nwa gwoki e mo be.

Yesus Diki'd Ibwambor ma Bilaatus mo

²⁸ Yan'ko'd uni ki susa Yesus mo 'peni gu'b ma Kayaapa mo e mo jin ca'b ma mudhiir nycine/ mo. A'di ta mon'thamo/ ka 'tum mo. Uni ki is buni 'koki ciŋ mo jin din ma mudhiir nycine/ mo, wakan ki uni minu 'taki 'koki nyo/ is mo, hili jin mina uni 'taki shwa to gi Mompe'kupanyolos mo be. ²⁹ Wakan aBilaatus yaki'd ka piye/ e uni mo dhali o gwo mo ki: Gom 'kup gwo gi wakatinta iyerkina um wathi/ yan is ki gway mo? ³⁰ Uni ki thoŋ a'di gwo mo ki: Wakki/ wathi/ yansan midi 'taki diki ta jin thus ki thus mo tani aman mina 'taki 'koki ci a'di wakan mo be. ³¹ Bilaatus ki thoŋ uni gwo mo dhali o gwo mo ki: Susi um a'di ki is bum mo dhali dwalli a'di gwo mo ki gwo jin ta jin kan bum mo. Dhali 'Kwani Yahuuda/ thoŋki a'di gwo mo ki: A'di diki ta mii jin dhala gwoŋkan am bway mo mmokar jan tal 'denj kamu/ 'kupa 'cesh mo mmowu mo ba/. ³² A'di yansan miikunu mo mmothim gwo moyi jin okin ma Yesus mmoŋor gwo mo gom wu jin mina a'di wu mo be.

³³ Bilaatus cikki'd e mo ma mudhiir ka nyan'ko'd mo dhali yuka Yesus mo dhali o a'di gwo mo ki: Ki/e de itana Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo de? ³⁴ Dhala Yesus ki thoŋ gwo mo ki: /E si'da/ on kan e bwam pini mo 'taa? walla 'kwanin tiya a'di itorki /e gwo gom aha/ mo? ³⁵ Bilaatus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Aha/ tana Wathi/ Yahuuda? 'Kwani gi kal pini dhali igasiis kun can mo uni ciki /e ki aha/ mo. Ki tonta imiikina / e mo sa/? ³⁶ Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Bampam pem jin taka/ tapa mo tani diki ta ji gi mony'cesh yansan mo. Wakki/ mom pem jin taka/ tapa mo midi 'taki di e mony'cesh yansan mo tani cinjinam pem mini 'taki as mo, ki aha/ minu 'taki 'koki ci 'Kwani Yahuuda/ mo. Hili mom pem jin taka/ tapa mo tani yisa 'peni mony'cesh yana. ³⁷ Bilaatus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ba /e be itana malik mo 'te/ ise be. Yesus ki thoŋ gwo mo ki: /E be i/on ki aha/ tana amalik mo be. Haali/ gom 'kup mii yan mo tani aha/ dho'thkunu

mo dhali gom 'kup mii yan mo tani aha/ pu'dkina e 'kwaniny'cesh mo mmoṭor gwo ki gwoṅ gana/ mo. Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni gun ta 'kwani gi gwoṅ gana/ mo tani uni cikki 'twam pem mo be. ³⁸ Bilaatus ki o a'di gwo mo ki: Ki gwoṅ gana/ atinta jan?

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo

'Ko'di a'di oki gwo gwansan mo tani a'di yaki'd ka pije/ e 'Kwani Yahuuda/ dok/ e mo dhali ṭor uni gwo mo ki: Toṅ kamu/ yisa gamkika/ e a'di jin miga/ yer a'di is ki gway mo. ³⁹ Hili um tan gi mii mo ki aha/ mina 'taki 'cuḱ ki um wathin ṭal 'de/ gom um ka cim gi Mompe'kupanyolos mo. Um ona bwa ki aha/ mina 'cuḱki uma Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? ⁴⁰ Uni cuun kagahara dok/ e mo mmo/ o gwo mo ki: Wathi/ yansan yisa, hila Baraabas mo. Dhala Baraabas a'di ta wathi/ jin ta'da mandil to mo be.

19

¹ Dhali yan'ko'd Bilaatus ki budha Yesus mo dhali dor a'di ki yiship mo be. ² Dhali i/ askar uni ṭo'di toṅ'kup 'pena 'de/ mo dhali kar a'di i 'kup piti mo dhali uni ki hi'th a'di burrinyen duk is mo. ³ Uni pu'dkini a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Hayy, Malik gi 'Kwani Yahuuda/! Dhali uni ki dor a'di ki me'd buni mo be. ⁴ Bilaatus a'di yaki'd ka pije/ dok/ e mo dhali o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ suskina um a'di ka pije/ mo ki um mini mish ki aha/ dinaki gam toṅ kamu/ e a'di jin miga/ yer a'di is ki gway mo be. ⁵ Wakan aYesus a'di yaki'd ka pije/ mo mmohi'th toṅ'kup ma 'de/ mo dhali burrinyen duk is mo, dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Wathi/ a'dahan mo be. ⁶ Ki igasiis kun can mo dhali imanji mo mo parki a'di e mo tani uni kumki cuuwa/ kagahara mo mmo/ o gwo mo ki: 'Koshi a'di ki cwany'ciṭhan dhul mo. 'Koshi a'di ki cwany'ciṭhan dhul mo. Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Guyi um a'di ki is bum mo dhali 'koshi a'di ki cwany'ciṭhan dhul mo haali/ aha/ dinaki gam toṅ kamu/ e a'di jin miga/ yer a'di is ki gway mo be. ⁷ 'Kwani Yahuuda/ ki thoḱ a'di gwo mo ki: Aman tana gi gwoṅkan jin cikunu mo dhali ki gwoṅkan jin cikunu mo tani a'di ka ba/ imidi wu moyi, haali/ a'di kar is piti mmota Ya/ ma Arungimis mo be. ⁸ Ka Bilaatus cikki gwo gwansan mo tani a'di ko/ki is kagahara mo be. ⁹ A'di cikki mo ma mudhiir dok/ e mo dhali owa Yesus gwo mo ki: Ki/ e 'peni mana sa/? Hila Yesus ci a'di gwon thoḱa kamuwa? ¹⁰ Wakan Bilaatus ki o a'di gwo mo ki: /E mini diki thoḱ aha/ twaa? Dina /e ki mish ki aha/ tana gi mom'bi'th mo mmo'cuḱ /e mo dhali tana gi mom'bi'th mo mmo'kosh/ e ki cwany'ciṭhan dhul mo? ¹¹ Yesus thoḱ a'di

gwo mo ki: /E mini 'taki dar gi mom'bi'th apo/ aha/ mo, hili isi ciki/ a'di jin ciyunu /e 'peni momis mo. Wakan si'da/ a'di jin ciki/ e aha/ mo tani a'di cana miinthus mo be.

¹² 'Peni mo yan mo tani Bilaatus ṅapki bway mo mmo'cuḱ a'di mo, hili 'Kwani Yahuuda/ kumki cuuwa/ mo mmo/ o gwo mo ki: Waḱki/ /e mini dhal wathi/ yan me'd mo tani /e yisa tana mugu ma Kaysara. Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhu is buni ka malik mo tani uni dhu is buni apowa Kaysar mo be. ¹³ Ka Bilaatus cikki gwo yansan mo tani a'di suski'da Yesus ka pije/ mo dhali a'di ki ca'ba 'cesh apowa kursi jin dwallu gwo mo e mo ma 'cesh jin yukḱunu gway ka A'cesh jin Rusu Mmoḱi James mo dhali jin ta 'twaṅ 'Kwani Ibraniyiin ka Jabbaaṭha mo be. ¹⁴ Dhali a'di ta'da tee jin Thosonkunu to mo gom Mompe'kupanyolos mo, dhali a'di ta'da tente/ ibwaṅ'kup mo be. A'di ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo ki: Amaliḱ bum a'dan mo be. ¹⁵ Dhali uni kumki cuuwa/ mo mmo/ o gwo mo ki: A'di ka bor 'de/ mo. A'di ka bor 'de/ mo. 'Koshi a'di ki cwany'ciṭhan dhul mo. Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Miga/ 'koshha Malik bum ki cwany'ciṭhan dhula? Dhali igasiis kun can mo thoḱ a'di gwo mo ki: Aman 'konaki ta ga malika kamu/ mo ba/, hila Kaysar a'di 'de/ mo be. ¹⁶ Dhali yan'ko'd a'di ki ciki a'di ki uni mo mmo'kosh ki cwany'ciṭhan dhul mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'ciṭhan Dhul mo

¹⁷ Wakan uni bu'thkina Yesus mo dhali a'di yaki'd ka pije/ mo mmokaḱ cwany'ciṭhan dhul pitiṅ gana/ mo e mo jin yukḱunu gway ki mo ma simaṅ 'kup mo, a'di jin yukḱunu gway ki 'twaṅ 'Kwani Ibraniyiin mo ka: Gulguṭha mo be. ¹⁸ Uni ki 'kosh a'di ki cwany'ciṭhan dhul imun mo dhali 'kwanin sun tiya si'da/ nyakkunu 'kosh ki a'di mo, jan ṭal 'deṅ kamu/ ki 'bana kamu/ mo, dhali jamu/ ki 'bana kamu/ mo dhala Yesus ibwamani uni mo be. ¹⁹ Bilaatus si'da/ a'di 'kwarki gwo mo dhali kari 'kup cwany'ciṭhan dhul mo, a'di jin deṅkunu e mo ka: Yesus gi Pa Naasira, jin ta'da Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo. ²⁰ 'Kwani Yahuuda/ ka ris deṅki gwo yansan e mo jin 'kwarkunu mo haali/ mo jin 'koshkunuwa Yesus ki cwany'ciṭhan dhul mo tani a'di 'dishki 'peṅkuman bampa/ is mo dhali a'di 'kwarkunu ki 'twaṅ 'Kwani Ibraniyiin mo dhali ki 'twaṅ 'Kwani Ithaliyaan mo dhali ki 'twaṅ 'Kwanij Griki mo be. ²¹ Dhali yan'ko'd igasiis kun can gi 'Kwani Yahuuda/ mo okina Bilaatus gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki 'kwar mo mmo/ o ka: Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo, hili, 'kwari gwo mo mmo/ o ki: Wathi/ yansan o'd ki: Aha/ tana aMalik

gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²² Bilaatus thoŋki gwo mo ki: A'di jin 'kwarka/ mo tani 'kwarkika/ mo be.

²³ Dhali ki i/ askar mmo'koshkina uniya Yesus ki cwany'ciŋhan dhul mo tani uni ki bu'th burrinyem piti mo dhali pwaŋ a'di bwa mo she doŋon mo, jan tal 'de/ goma askar ki she/ she/ mo. Hili burrinyem bwaman piti jin uku ki dar gi moshmo mo, mi-ikunu mo 'peni 'ba/ tagi bum'pen mo be. ²⁴ Wakan uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Dhalkina ki dher a'di bwa mo, hili ana ki biŋ to mo gom a'di mo ki ana mina par e mo ki a'di mididi ta jim maja mo. A'di ta gwo jin thimkunu moyi me'd gwo jin 'kwarkunu mo e Gwo ma Arumgimis mo ki: Uni kwa/ki burrinyem pem bwa mo e bwam uni mo,

dhali gom burrinyem pem mo tani to taŋkina uni mo be.

²⁵ Wakan i/ askar uni miiki to yansan mo. Hili uni kun doshkin ki 'dishe/ e cwany'ciŋhan dhul ma Yesus mo tani ta a'di jin ta kum mo dhali 'bwaham gi kum mo be, dhala Mariyam jin ta ash ma Kiluuba mo dhala Mariyam Magdaliyya mo. ²⁶ Ka Yesus parki kum e mo dhali amanciŋ a'di gwo jin ena a'di kagahara jin doshki'd ki 'dishe/ mo tani a'di ki o kum gwo mo ki: A'boma, hili ya/ m pini mo ma. ²⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki owa manciŋ a'di gwo gwo mo ki: Hili kwan mo ma. Dhali 'peni mo caan mo tani amanciŋ a'di gwo suski'da yim bway gu'b pitiŋ gana/ mo be.

Jwa ma Yesus mo

²⁸ 'Ko'di mo yansan mo tani Yesus mmomishkina a'di ka ris to 'baar mo ki uni 'baarkunu mo tani oki gwo mo (mmoithim Gwo moyi jin 'kwarkunu mo) ki: Aha/ butha yi'de/ mo be. ²⁹ Dhali toŋ'kul bwaŋ kamu/ diki'd mo jin 'tu'dkunu mo ki yiman tom'paŋa'd mo. Wakan uni ki paca lipa/ mo mmo'tu'd a'di ki yiman tom'paŋa'd mo dhali kar a'di e cwa jin wana e ki cwa ma 'tasha jal bip mo dhali kar a'di e 'twam piti mo be. ³⁰ Ka Yesus bu'thki yiman tom'paŋa'd mo tani a'di ki o gwo mo ki: A'di 'baarki'd mo, dhali a'di ki luŋ 'kup piti mo dhali ci shi/in piti mo be.

Gwar ma Yesus Su'kkunu mo

³¹ Me'd jin tana a'di atee jin Thosonkunu to mo, ki buŋgwar is mini 'taki 'koki 'mo apo/ cwany'ciŋhan dhul ka cim ma pesu/ mo (haali/ acim ma pesu/ caan ta'da cim jin eka/ ek mo) tani 'Kwani Yahuuda/ dotkina Bilaatus 'twa/ mo ka yorom buni minu 'taki 'ce'd mo dhali ki uni minu 'taki ka mo be. ³² Wakan i/askar uni pu'dkin mo dhali 'ce'da yoro gi a'di jin twa/ a/ mo dhali ji gi a'diŋ kamu/ jin nyaŋkunu 'kosh ki cwany'ciŋhan dhul ki a'di mo. ³³ Hili ki uni pu'dkina Yesus

mo dhali par a'di e mo ki a'di wuki'd hila/ mo tani uni 'koki 'ce'da yorom piti mo be. ³⁴ Hila askara 'deŋ kamu/ su'kki a'di gwar ka mee mo dhali ki jahanne/ abas guski'd mo dhali yi'de/ mo be. ³⁵ A'di parki a'di e mo tani a'di oki gwo mo be – gwom piti jin toŋkina a'di mo tani ta gwoŋ gana/ mo dhali a'di mishki'd ki a'di toŋki gwoŋ gana/ – ki um si'da/ mini gam gwo is mo be. ³⁶ Haali/ to gwansan uni bu'thki mo mo mmoithim Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu moyi ki: Asiman tal 'deŋ kamum piti minu 'koki 'ce'd mo be. ³⁷ Dhali dok/e Gwo ma Arumgimisa kamu/ jin 'kwarkunu mo o gwo mo ki: Uni mini hil a'di mo a'di jin su'kkina uni mo be.

Mo jin Kanuwa Yesus mo

³⁸ 'Ko'di mii yansan mo tani Yuusup gi Pa Arraama, a'di jin ta'da manciŋa Yesus gwo mo, hili ki kup mo, haali/ a'di ko/ ki 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali a'di dotki'da Bilaatus 'twa/ mo ki a'di mididi 'taki ka buŋgwar is ma Yesus mo dhala Bilaatus dhalki a'di bway mo be. Wakan a'di pu'dki'd mo dhali ka buŋgwar is piti mo be. ³⁹ Nikudimus si'da/ a'di jin yayi'di a'di n'wa/ a/ mon'thiny mo, a'di pu'dki'd mo mmokaŋ yiman cwa jin yuku ka murr jin 'koshi e ki yiman cwaŋ kamu/ jin wana e ka 'kwaŋan mo, a'di jin kuyi mo ki kuy mo, dhali jin baru ka raŋul iss 'kwanimpa imudhe'd mo be. ⁴⁰ Uni ki ka buŋgwar is ma Yesus mo dhali 'tam a'di is ki burrinyem dhiny e mo dhali to kun kuyi mo ki kuy mo me'd mii jin mina 'Kwani Yahuuda/ mo mmokana kan mo be. ⁴¹ Dhali e mo jin 'koshkunu a'di ki cwany'ciŋhan dhul nycine/ mo tani bwam monsinu di'd mo dhali e monsinu mo tani jis jwa jin ta jin this diki'd mo jin dinuki kar wathiŋ kamu/ nycine/ naskina/ mo be. ⁴² Wakan haali/ a'di ta'da tee gi 'Kwani Yahuuda/ jin Thosonkunu to mo dhali gom jis jwa 'disha'dish mo tani uni ki kara Yesus imun mo be.

20

Mompi jin Piyunu mo

¹ Dhali ka cim jin twa/ a/ ka dhas mo tani Mariyam Magdaliyya pu'dki'd mo e moŋ'kupaje ka 'tum mo ki mo di'd ki mond-hurum naskina/ mo dhali a'di parki wosh e ki a'di ka'ckunu hila/ 'peni jis jwa mo be. ² Wakan ayim guski'd mo dhali ya mo eya Simaan Buŋerus mo dhali amanciŋ a'di gwoŋ kamu/ mo, a'din 'de/ yin jin en ma Yesus mo, dhali o uni gwo mo ki: Uni kalki Tapa 'peni jis jwa mo dhali aman 'konaki mish mo jin karkina uni a'di nycine/ mo. ³ Dhali yan'ko'd Buŋerus pu'dki'd ka pije/ mo nyaŋka manciŋ a'di gwoŋ kamu/ mo dhali uni sokin ka karambuye/ 'kup ki jis jwa mo be. ⁴ Dhali uni sokin mo, hila manciŋ gwoŋ

kamu/ a'di bolki'da Buterus sho'k mo dhali jidhir e jis jwa ntwa/ a/ mo be. ⁵ Dhali a'di tuki mo mo mmohil bwaman mo dhali a'di parki jasi burrinyen dhinye e mo mmo/ishi mom buni mo, hili a'di diki ya bwaman mo be. ⁶ Dhali yan'ko'd Simaan Buterus pu'dki'd mo mmobath a'di nsho'k mo dhali a'di yaki bwany jis jwa mo dhali a'di ki par burrinyen dhinye e mo mmo/ish mo be, ⁷ dhali burrinye/ jin dekkunu a'di i'kup piti mo tani yisa nyakki ish ki burrinyen dhinye mo, hili a'di 'kuçki is mo e mom piti mo be. ⁸ Dhali yan'ko'd amanciç gwoñ kamu/ a'di jin jidhirki'di jis jwa ntwa/ a/ mo tani a'di si'da/ seki bwaman mo dhali a'di mishki mo mo dhali gam gwo is mo be. ⁹ Haali/ uni 'koki mish Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo naskina/ ki a'di midi mii pi 'peni mowu mo be. ¹⁰ Dhali yan'ko'd imanciç a'di gwo uni dokki bway pam buni mo be.

Yesus Piki'da Mariyam Magdaliyya I/ is mo

¹¹ Hila Mariyam doshki'd mo mmoko mo apije/ 'peni jis jwa mo dhali me'd jin gwokin ma yim mo tani ayim ki tu mo mo dhali par jis jwa e mo be. ¹² Dhali ayim parki iman'doyu gwo su/ e ki bany bany mo mmo'ko e mo yin jin 'thikunu buñgwar is ma Yesus mo, jan 'de/ diki'di buñ'kup piti mo dhali jan kamu/ e busho'k piti mo be. ¹³ Uni ki owa yim gwo mo ki: A'boma, atinta gwokina /e kan mo? Ayim ki thok uni gwo mo ki: Haali/ uni kalki Tapam pem mo dhali aha/ mola mo jin karkina uni a'di nycine/ mo be. ¹⁴ Mmo/ona a'di gwo kan mo tani ayim ki tuğa bor mo dhali para Yesus e mo mmodosh mo, hili ayim diki mish a'di ki a'di ta'da Yesus mo be. ¹⁵ Yesus ki owa yim gwo mo ki: A'boma, atinta gwokina /e kan mo? Dhali aja inapkina /e mo? Dhali a'di toshki'd ki a'di ta'da manhil bwaman monsinu mo. Ayim ki o a'di gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e kalki a'di mo tani tori aha/ mo jin 'thikina /e a'di nycine/ mo dhali aha/ mina kal a'di mo be. ¹⁶ Yesus ki owa yim gwo mo ki: Mariyam. Ayim ki tu'k 'ban mo dhali o a'di gwo ki 'twan 'Kwani Ibraniyyin ki: Rabbooni (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu mo ka: Mantor Gwo mo be). ¹⁷ Yesus ki owa yim gwo mo ki: Dhalku/ ki peyaa/ i is mo haali/ aha/ dinaki seya Baba naskina/ mo. Hili yaku/ e iwakç pem mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ sena se Ababam pem mo dhali Ababam bum mo, dhali eya Arumgimis pem mo dhali eya Arumgimis bum mo be. ¹⁸ Mariyam Magdaliyya yaki'd mo dhali o imanciç a'di gwo gwo mo ki: Aha/ parkina Tapa e ka pinya/ em pem mo be. Dhali ayim tori uni gwo mo ki a'di tori'da ris to gwansan eya yim mo be.

Yesus Piki Imanciç A'di Gwo I/ is mo

¹⁹ Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo ka tee caan mo jin ta'da cim jin twa/ a/ ka dhas mo tani acampur gu'bi 'baar mo 'kokin ki mu'th mo e mo jin 'kokina imanciç a'di gwo nycine/ mo haali/ uni ko/ ki 'Kwani Yahu-uda/ mo. Dhala Yesus pu'dki'd mo dhali doshi bwam uni mo dhali o uni gwo mo ki: Monku'th is midi di e um mo. ²⁰ Ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki tor uni me'd piti i e mo dhali gwar piti mo be. Dhali yan'ko'd imanciç a'di gwo 'kunykina bwa mo mmoparkina uni Tapa e mo be. ²¹ Yesus ki o uni gwo dok/ e mo ki: Monku'th is midi di e um mo. Me'd jin hashkin ma Baba aha/ mo tani isi kan si'da/ aha/ hashkina um mo be. ²² Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di shi/inki'da po/ uni mo dhali o uni gwo mo ki: Budhi Shi/ in Dheleladhelel mo ma. ²³ Wakki/ um gwamki miinthus gi cin tiya mo tani uni gwamkunu mo, dhali wakki/ um 'koki gwam miinthus gi cin tiya mo tani uni 'konuki gwam mo be.

A Tuuma jin Dar gi Mongam Gwo Is mo

²⁴ Dhala Tuuma a'di jin ta jan tal 'de/ 'peni uninj 'kume'd i'ce'dka su/ mo, a'di jin yukkunu gway ka 'ci jin dhodhu isu/ mo tani a'di diki di i uni me'd jin pu'dkin ma Yesus mo be. ²⁵ Wakan imanciç a'di gwon tiya tori a'di gwo mo ki: Aman parkina Tapa e mo. Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Isi ciki/ aha/ mina 'taki para du'd ma musmaar e mo e me'd piti mo dhali dwar me'd pem e jisan ma musmaar mo dhali dwar me'd pem e gwar piti mo tani aha/ mina diki gam gwo is mo be.

²⁶ Acim pekwar a'ko'd mo tani imanciç a'di gwo 'kokini bwan gu'b dok/ e mo, dhala Tuuma nyakki di ki uni mo. Dhali acampur gu'bi 'baar mo 'ko ki mu'th mo. Hila Yesus pu'dki'd mo dhali doshi bwam uni mo dhali o gwo mo ki: Monku'th is midi di e um mo be. ²⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki owa Tuuma gwo mo ki: Kari me'd pini imahan mo dhali pari me'd pem e mo, dhali hethi me'd pini mo dhali dwari a'di e gwar pem mo. Dhalku/ ki di ki dar gi gwo jin gamu is kan mo, hili gami gwo is mo ma. ²⁸ Tuuma thok a'di gwo mo ki: Tapam pem dhali Arumgimis pem. ²⁹ Yesus ki o a'di gwo mo ki: A/ gwo gama /e is mo haali/ /e parki aha/ e mo? Mom'bor mii 'te/ be gom uni gwansan kun mini gam aha/ gwo is mo ki uni 'koki par aha/ e naskina/ mo be.

Gwo jin 'Dapa'd ki 'Dap Gana/ mo

³⁰ Dhala Yesus mi'da ris miimera tiya ka ris mo ibun'kusi imanciç a'di gwo mo, uni kun 'konuki 'kwar eya warka/ yansan mo be. ³¹ Hili mii gwansan uni 'kwarkunu mo ki um mini gam gwo is ka Yesus ta'da Kristhos mo, a'di jin ta Ya/ ma Arumgimis mo, dhali ki um mini fikir gwo gam is mo

dhali tikir mon'koki/e gam mo e gway piti mo be.

21

Yesus Piki Imancik A'di Gwo Pesu/I/Is mo

¹ Ko'di mii yansan mo tani aYesus a'di torki is piti eya tente/ dok/ e e imancik a'di gwo e shemen ma Al ma Thabariyya mo, dhali a'di torki is piti wakansan mo be. ² Simaan Buterus dhala Tuuma a'di jin yukunu ka A'ci jin dhodhu isu/ mo dhala Nathana/iil gi Panj Kaana e Pany Jalil mo, dhali iya/ ma Sabadi isu/ mo dhali imancik a'di gwon tiya isu/ mo, uni 'kon mmon'tal'de/ mo be. ³ Simaan Buterus ki o uni gwo mo ki: Aha/ yana ya mo mmocesh to yi'de/ mo. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Aman mina ii nyakki /e mo. Uni iikin mo dhali se bwaakur mo. Hili ki mon'thiny caan mo tani uni 'koki bu'th tonj kamu/ mo be.

⁴ Me'd jin kala mo kush mo tani Yesus doshki'd e shemen ma gap mo. Hili imancik a'di gwo 'koki mish ki a'di ta'da Yesus mo. ⁵ Yesus ki o uni gwo mo ki: Uciya, a/um ta gi to yi'den tiya 'te/ tana? Uni thok a'di gwo mo ki: Yisa. ⁶ A'di ki o uni gwo mo ki: Bit'a 'thi/ ki 'bana bim poros ma kur mo dhali um mini gam kun tiya mo be. Wakan uni bit'ki a'di mo dhali shwane/ uni molona 'thi/ dir bway bwaakur mo haali/ to yi'de/ 'ka'da 'kupa! ⁷ Dhali amancik a'di gwo jin en ma Yesus mo o'da Buterus gwo mo ki: A'di ta Tapa be. Ka Simaan Buterus cik'ki gwo ki a'di ta Tapa mo tani a'di hi'thki burrinyem bwaman piti i is mo haali/ a'di di'd ki burrinye/ i empa'd 'te/ goma tu'c mo dhali a'di poshki'da al mo be. ⁸ Hili imancik a'di gwon tiya uni pu'dkin mo e bwaakur mo mmodira 'thi/ jin 'tu'da to yi'de/ mo haali/ uni yisa si'dkin 'pena gapa, hili uni athkina* natgini 'de/ mo be.

⁹ Ki uni pilin ka pije/ eya 'cesh mo tani uni parki o'd e jin 'thanu ka 'cila'th imun mo dhali to yi'de/ mmo'ko i o'd mo dhali maanjuthu'd mo be. ¹⁰ Yesus ki o uni gwo mo ki: Kali to yi'den tiya mo ma kun daka bu'thkina um mo. ¹¹ Wakan Simaan Buterus a'di yaki'da kur mo dhali dira 'thiya gap mo a'di jin 'tu'dkina to yi'deny caaga/ mo kun 'koni iss†'kwanimpa ipesu/i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka kwara apo/ mo be. Dhali baga ris jin takina uni wakan mo tani a'thi/ yisa 'ci'hi'ki bwa mowa. ¹² Yesus ki o uni gwo mo ki: Iiyu/ mo ma dhali shwa ton'te/ gi mon'thamo/ mo. Hila mancik a'di gwon kamu/ yisa di'd 'de/ jin ro'dki mii mo mmodot a'di gwo mo ki: Ki /e tana ja sa/? Uni nyithkin ki a'di ta Tapa mo be. ¹³ Yesus pu'dki'd mo dhali bu'th maanjuthu'd mo dhali ciki uni mo dhali to yi'de/ miikhina a'di kan si'da/ mo be. ¹⁴ Mii yansan a'di ta mii jin 'kon ma po/i kwara mo

jin torkin ma Yesus imancik a'di gwo is piti e eya tente/ mo 'ko'di a'di cukunu mis mo 'peni mowu mo be.

Ciyi Ka'bal Pem Tonte/ mo ma

¹⁵ Ki uni 'baarki tonte/ gi mon'thamo/ mmoshwa mo tani Yesus ki owa Simaan Buterus gwo mo ki: Simaan, ya/ ma Yohaana, a/e eni aha/ mmobol gwansan e mo 'taa? A'di ki thok a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. / E mishkin ki aha/ enkina /e mo. ¹⁶ A'di ki o a'di gwo mo ki: Ciyi ushi ka'bal pem to mmoshwa mo. Dok/ e me'd jin 'kon ma apo/i su/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Simaan, ya/ ma Yohaana, a/e eni aha/ mo 'taa? A'di ki o a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. /E mishkin ki aha/ enkina /e mo. A'di ki o a'di gwo mo ki: Hili ka'bal pem mo ma. ¹⁷ A'di ki o a'di gwo mo me'di kwara ki: Simaan, ya/ ma Yohaana, a/e eni aha/ mo? AButerus suguwa du tash mo haali/ a'di ki o a'di gwo me'di kwara mo ki: A/e eni aha/ mowa? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa, /e mishkina ris to 'baar mo dhali /e mishkin ki aha/ enkina /e mo. Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ciyi ka'bal pem to mmoshwa mo. ¹⁸ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona /e gwo mo, me'dyin jin dina /e ki gwa'd mo tani /e ki dek to i empa'd ki me'd pini mo dhali ya me'd jin ona bwa / e mo. Hili ki /e mini ta adhan mo tani /e mini he'th me'd pini mo dhali wathinj kamu/ midi dek ki /e to mo dhali kal / e i mo jin mina bwa 'te/ e ki ya mo be. ¹⁹ (Gwo yansan ona a'di mmodor a'di wu jin mina a'di wu mo mmokar monyca ma Arumgimis mo.) Dhali 'ko'di gwo yansan mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma.

Amancik Gwo jin Enu mo

²⁰ Simaan Buterus tu'kki'd mo dhali par a'di jin bath'ki uni e mo a'di jin ta'da mancik gwo jin en ma Yesus mo, a'di jin ishki'd eya bor piti mo e ton'te/ jin shwakina uni mom'pimpili/ yin mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, kaja a'di jin midi 'ci'ih /e is ki gwo mo? ²¹ Ka Buterus parki a'di e mo tani a'di ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, gwo gom wathi/ yan wakata mo? ²² Yesus ki o a'di gwo mo ki: Wak'ki/ a'di ta bwam pem gom a'di jin mina a'di ca'b kan ntagi aha/ mina pu'du/ mo tani yan midi ta ata gom /e mo? Bathi /e aha/ nsho'k mo ma. ²³ Gwo yansan a'di yaki'd ki lala'th mo e bwam uni kun tana a'di awak mo, ka mancik a'di gwo yansan midi diki wu mo. Hila Yesus diki o gwo e a'di ki a'di midi diki wu mo, hili a'di o gwo mo ki: Wak'ki/ a'di ta bwam pem jin mina a'di ca'b kan ntagi aha/ mina pu'du/ mo tani yan midi ta ata gom /e mo?

²⁴ A'di yansan ta'da mancik gwo jin ta'da man/ o gwo gom to gwansan mo dhali

* 21:8 miyyateen duraa/ † 21:11 miyya talaata wa kamsiin

a'di i'kwarki gwo gwansan mo. Dhali a'di mishki'd ki gwontor piti jin tora a'di mo tani ta gwon gana/ mo be.

²⁵ Hili ton tiya 'kokin ka ris si'da/ jin mi-ikin ma Yesu mo. Wa'ki/ aris uni 'baar mo ka 'de'e/ 'de'e/ minu 'taki 'kwar mo tani aha/ tosha ki isi mony'cesh ki is piti mo midi dar gi mo mo mmodhuwa warka/ kun 'kwarkunu gwo mo kun minu 'taki 'kwar mo be.

Mii gi Imandhunu ki She/ mo

Gwo jin Onu Is gom Shi/in Dheleladhelel mo

¹ Gwo jin 'kwarka/ 'thissa/ 'Thawupilus goma ris mii kun tel ma Yesus 'pen mo dhala ris gwo kun tela a'di 'pen mo mmotor si'da/ ² gama cim jin gunu a'di momis mo 'ko'di gwonkan jin cina a'di ki Shi/in Dheleladhelel ki imandhuna a'di ki she/ mo kun kwanykina a'di mo. ³ 'Ko'di isa nyor piti mo tani Yesus ki tor uni is piti jin di'd ki e eya tente/ ka du'd miin gana/ ka ris mo. A'di yayi'di pi uni i is ka cim ma issu/ mo be. A'di di'd mmotor gwo gom Bampa/ ma Arungimis mo. ⁴ A'di di'd mmonyak is tul ki uni mmontal 'de/ mo dhali a'di ki kan uni gwo mo ki uni mini 'koki ii mo 'peni Pa Urushaliim mo haali/ uni mini cor gwo jin ona Com is jin ona a'di jin cika um 'peni aha/ mo. ⁵ Haala Yohaana ka jin gana/ mii'da mii ki yi'de/ mo tani um mina Shi/in Dheleladhelel mii si'da/ ki 'dishe/ mo be.

Mmoshinkunuwa Yesus Bway Momis mo

⁶ Uni si'da/, ki uni nyakki is tuli montal 'de/ mo tani uni dotki a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, / e mini ci bampa/ gi 'Kwani ma Israyil ka nyay'ko'd ki mo yansan mo 'taa? ⁷ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di diki ta mom bum mmomish mo mo dhali yil mo uni kun dhun ma Baba a'di 'de/ mo mmoçi gwo ki moshirr pitin gana/ mo be. ⁸ Hili um mini bu'th mom'bi'th gi Shi/in Dheleladhelel jin midi yayu/ apo/ um mo dhali um mini ta iman/ o gwom pem e Pa Urushaliim mo dhali e Bampa/ gi Pa Yahuudiyya 'baar mo dhali e Pan Saamira mo dhali ntagi mo e mony'cesh jin di'd isa dhana/ nnii mo be. ⁹ Dhali ki a'di oki gwo gwansan ki uni 'kon mmohil a'di mo tani a'di 'de'kkunu bway momis mo dhala rak ki bu'th a'di mo, mmotik uni e mo be. ¹⁰ Ki uni 'kon mmohil momis ka 'thime/ mo tani hili ma, 'kwanin gwasi su/ kun hi'thki burinyen kush mo doshkin i'ko'd gwari uni mo be. ¹¹ Uni si'da/ o gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pany Jaliil. Ata hila um momis ka 'thime/ kan mo? Yesus ya jin budhu mo 'peni um mo e bwam momis mo tani a'di midi dok/ e yayu/ wakan me'dyan para um a'di e mo mmoya momis mo be.

Amangarr Embul ma Yahuusa jin Kwanykunu mo

¹² Yan'ko'd uni dokkin e Pa Urushaliim ka nyay'ko'd mo 'peni Wosh jin yuku ka Setuun

jin 'dishi Pa Urushaliim is mo jin wana e ki mo jin mishu ii ka cim ma pesu/ mo be. ¹³ Ki uni sekin mo tani uni iikin 'kup ki mis e gu'b jin nyanju ka makampo/ apowa kamu/ mo, jin 'kona uni nycine/ mo, Buterus dhala Yohaana dhala Yakuub dhala Andaraawus dhala Pilibbus dhala Tuuma dhala Bartulamaawus dhala Matta dhala Yakuub ya/ ma Halpa dhala Simaan El Ghayuur dhala Yahuusa ya/ ma Yakuub mo. ¹⁴ Uni gwansani 'baar mo i'kon mo e gwon tal 'de/ mo mmoroç sho'k ki sule/ e mon'tho mo, uni ki up si'da/ mo dhala Mariyam jin ta KoYesu, uni ki ikam piti ilu/ mo be.

¹⁵ Dhali ka cim gwansan mo tani Buterus doshki'd ki mis mo ibwaman ma wak buni mo dhali o gwo mo ki: (dhala waambuhany 'kwani tul isi montal 'de/ mo uni wana e ki issi* pe'de/ mo be). ¹⁶ Awak pema, a'di minu mii mii mo ki Gwo ma Arungimis midi pu'du/ mo jin okina Shi/in Dheleladhelel ntwal/ a/ ki 'twa/ ma Dawuu'd goma Yahuusa jin ta'da manshu uni bway kun bu'thkina Yesus mo. ¹⁷ Haali/ a'di mishu ki a'din tal 'den kamu/ 'peni bwam ana mo dhali 'ban piti butha a'di si'da/ e mii yan mo. ¹⁸ (Dhali wathi/ yan gam mombunto ki to jin cinu a'di mo gom miinthus piti mo be. Dhali mmobita a'di bwam/ em pitiya 'cesh kan mo tani bwam piti 'twakka'd mo dhala 'colem piti 'baar mo tha'thka'd ka piye/ mo be. ¹⁹ Dhali a'di warki'd ki mo jin mishkunu mo e bwan 'kwani gi Pa Urushaliim kagahara mo ki mombunto yan yuku ki 'twam buni ka Akeldama jin o ki: mombunto ma bas mo). ²⁰ Haali/ a'di 'kwarkunu mo eya warka/ ma Masamiir mo ki:

Dhalki monyca'b piti warki'd ki mombwamma'du/ mo

dhali dhalki wathin kamu/ ki mii dhal bway mo mmoça'bi mo yan mo.

dhali

Dhalki mom piti butha wathin kamu/ mo.

²¹ A'di mina tal 'den kamu/ mii war ka man/ o gwo nyakki ana mo gom mompinum piti mo tani tal 'de/ 'peni bwan 'kwani kun nyak 'ko ki ana ka cimi 'baar mo ki Tapa Yesus yuthurki'd e bwam ana mo ²² mmotel 'pen ka cim jin miin ma Yohaana a'di ki yi'de/ mo ntaga cim jin budhu a'di mo 'peni bwam ana mo. ²³ Dhali uni ki kwany 'kwani isu/ mmotor uni eya tente/ mo, Yuusup jin yuku ka Barsaaba jin yuku ki gwaya kamu/ ka Yustus si'da/ uni ka Mattiyas mo. ²⁴ Dhali uni 'thon mo dhali o gwo mo ki: /En Tapa jin mishki'da duj 'kwani 'baar mo tani tori 'peni bwam uni su/ mo a'din tal 'de/ jin kwanykina /e mo ²⁵ mmobu'th mo mii yan mo dhali mo ma mankar ma Yesus ki she/ yan jin this ma Yahuusa e mo gom a'din

* 1:15 miyya wa ishrin

gwom piti ki a'di midi ya mo e mom piti mo be. ²⁶ Dhali uni ki bi't to gom uni mo tani to bi'tki'da powa Mattiyaas mo dhali a'di nyaku gway deŋ e ki imandhun ma Yesus gwansan ki she/ kun 'koni 'kume'd i'ce'dka' de/ mo be.

2

Mmopu'dkina Shi/in Dheleladhelel mo

¹ Dhali ka cim Kamsiin pu'dki'd mo tani aris uni 'baar mo tulki is mo mmonta' de/ mo. ² Dhali ki jahanne/ ise/ to goyina is mo 'peni momis mo jin wana e ki 'tham jin guski'd mo dhali jin poshki'd kagahara mo. A'di 'tu'd gu'bi 'baar mo jin 'kona uni nycine/ mo. ³ Dhala le'd yayi'd pi uni i is mo mmowa e ki ji o'd mo mmokwa/ bwa mo dhali mmo'ko uni i'kup ka 'dete/ 'dete/ mo be. ⁴ Dhali uni 'baar mo 'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali tel gwo 'pen mo mmawal 'twan tiya mo mmo'bita Shi/in uni is mo mmowal 'twa/ ki she/ ki she/ mo be.

⁵ Dhali 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pa Urushaliim kun iyyin 'peni bampant tiya 'baar mo ki 'beles kun 'kon 'baame'da 'ceshi momis mo. Uni ta 'Kwani Yahuuda/ kun ko/kina Arungimis mo. ⁶ Ki to yan cikkuu mo tani awaambuhany 'kwani tulki isi montal 'de/ mo dhali dumbulkin kagahara mo haali/ aris 'kwani 'baar mo cikki uni 'twa/ mo mmowala uni 'twam buni ki she/ ki she/ ka 'dete/ 'dete/ mo. ⁷ Dhali uni 'baar merkin kagahara mo dhali kulum gwo ibwa mo dhali o gwo mo ki: Hili ma. 'Kona uni ki ta 'Kwani gi Pany Jaliil 'taa aris uni 'baar kun o gwo kana? ⁸ Dhali ana cika gwo, aris ana 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki 'twam bana ki she/ ki she/ uni kun dhotha ana manakan? ⁹ 'Kwani gi Pam Partiya mo dhali 'peni Pa Maadi mo dhali Pa Ilaam mo dhali 'kwani kun 'kon e pa ma uka 'cesh jin tana dhan yi'deya kara'b mo dhali Pa Yahuudiyya mo dhali Pan Kappadukiyya mo dhali Pam Puntus mo dhali Pan Asiyya mo. ¹⁰ dhali Pam Parijiyya mo dhali Pam Pampiliyya mo dhali Pam Masir mo dhali ushi bampa/ gi Pa Libiyya mo kun 'kon is 'ko'd 'peni Pan Kerawaan mo dhali yilkina/ 'peni Pa Ruumiya mo kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani hili gwo ma Arungimis butha uni mo. ¹¹ 'Kwani gi Pan Kariit mo dhali 'Kwani gi Pa Arab mo. Ana cika gwo mmo'tora uni gwo ki 'twam bana ki dhan mii ma Arungimis kun caaca mo. ¹² Dhali uni 'baar mo merkin dhali mol toŋ kamu/ mii mo dhali mmo'o gwo mo ka rem 'kup ki: Ata yan wakan mo? ¹³ Hili kun tiya miikin ka mak mo mmo/o gwo mo ki: Uni 'tu'du/ mo ki yimana mura'th jin ta jin this jin ka/u ki nah nah mo be.

Gwo ma Buterus jin Torkina A'di ka Cim Kamsiin mo

¹⁴ Hila Buterus doshki'd ki mis nyakki unin 'kume'd i'ce'dka' de/ mo dhali a'di 'de'k' twa/ mo dhali tor uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pa Yahuudiyya mo dhali um 'baar mo kun 'kon e Pa Urushaliim mo. Dhalki a'di yan mishu mo e bwam um mo dhali dhuyi 'cem bum mmocik gwom pem mo ma. ¹⁵ Haali/ gwahan 'kon ma su ki 'kosh mo me'd jin tosha um mo haali/ mo ta'da tente/ jin a'tha'd naskina/ mo. ¹⁶ Hili yan ta a'di jin okin ma manci gwo ma Arungimis kadhama/ jin yuku Pa Yu'il mo ki:

¹⁷ Dhali ka cim jin 'ko'd jin okin ma Arungimis mo tani aha/ mina gaç Shi/ in pem apowa ris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.

Dhali iya/ m bum dhali i'bwa/ m bum uni mini o gwo is mo,

dhali washan bum mini par tonyjan e mo, dhali dhan 'kwanim bum mini shu'b jan mo,

¹⁸ nye dhali apo/ cinjinaŋ 'kwani kun yolu/ mo dhali cinjinaŋ nyara/ ka cim gwansan mo tani

miga/ gaç Shi/in pem mo dhali uni mini o gwo is mo.

¹⁹ Dhali aha/ mina tora dhan mii kun caaca e momis 'peni bwam momis mo dhali momer e mony'cesh 'pena 'cesh mo dhala bas dhali o'd dhala wulpe/ ma ku'd mo.

²⁰ Atente/ minu war mo ki mondhurumi'd mo

dhala ppe ka bas mo

ntwa/a/ ka cim gi Tapa midi pu'du/ mo dhana cim yan jin mishu kagahara mo

²¹ dhali a'di midi war ki a'di yin jin midi yuk gway Tapa mo tani a'di iminu woth mo be.

²² Um 'Kwani ma Israyiil, ciki gwo gwansan mo ma. Yesus gi Pa Naasira jin man ma Arungimis ibwam um ki mii kun 'bita' bi'th dhali ka dhan mii gun caaca mo dhali momer kun miikin ma Arungimis e a'di e bwam um me'd jin mishkina um mo. ²³ Yesus yan mmocinu a'di ki bwa ma Arungimis ka kar/ en gana/ mo dhali mmomishkin ma Arungimis ntw/ a/ mo tani um 'koshki a'di jwa mo ki cwany'ci'than dhul mo dhali a'di 'koshkina um jwa mo ka dun torony ki jwam 'batha'd me'd 'kwani gun ush gwoŋkan jin cinu mii mo. ²⁴ Hili Arungimis ki 'de'k a'di imis mo mmo'cuka a'di a'di 'pena nyor wu mo haali/ a'di molunku bu'th mo e mowu kan mo. Haala Dawu'd o gwo gom a'di ki:

²⁵ Aha/ hilkina Tapa isa yempa/ ibwambori jis/em pem mo

haali/ a'di di'd e me'da bim poros pem ki aha/ yisa minu joç mo yisa.

²⁶ A'di 'borkika/ bwa mo dhali 'twam pem 'kunyki'd mo.

Bwam pem si'da/ mididi ca' b' ka 'terj kape/ mo, ²⁷ haali/ e mini diki dhala kashiram pem 'pen eya Haawiya mo

dhali / e si'da/ mini diki dhal Amankogum pini mmopar mompu/ e mo.

²⁸ Bway mondiki/ e tora/ e aha/ eya tente/ mo. /E mini 'tu'd mom'bor bwam pem si'da/ ki bwam/em pini mo.

²⁹ Awak pema, aha/ mina 'taki o um gwo ki nyanye/ goma Dawuu'd jin ta'da dhana baban dhamo/ mo, a'di jin wuki'd mo dhali kankunu si'da/ mo dhali mon'kupajem piti di'di ana ntaga cim yan mo be. ³⁰ Mmotana a'di amançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo tani dhali mmomisha a'di gwo jin on ma Arungimis mmothul a'di me'da po/ ki a'di mididi kar emen pitin kamu/ e kursin tapam piti mo tani ³¹ a'di mishki'd itwa/a/ mo dhali oki gwo si'da/ gom mompinu ma Kristhos ki a'di yisa dhalkunu 'pen mo eya Haawiya yisa dhali shuman is piti yisa parki mompu/ e yisa. ³² Yesus yan 'de'kkin ma Arungimis imis mo tani ana 'baar tana iman/ o gwo gom a'di mo be. ³³ A'di mmokaru a'di ki ca e me'da bim poros ma Arungimis mo tani dhali mmobutha a'di gwo 'peni Com jin onu is gom Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di gacki'da piye/ mo a'di yan jin misha um mo dhali jin cika um si'da/ mo. ³⁴ Haala Dawuu'd yisa seki momisa. Hili a'di o gwo mo ki is piti mo ki:

Tapa ki o gwo e Tapam pem mo ki: Ca'bi/ e aha/ ki me'da bim poros pem mo

³⁵ ntagi aha/ mina dhu 'kup pini e cwa gi monduhu sho'k pini mo be.

³⁶ Dhalka wak 'Kwani ma Israyiil 'baar mo mish mo mo ka jin gana/ ka Arungimis kar a'di ki Tapa mo dhali ka Kristhos si'da/ mo, a'di jin ta'da Yesus yan jin 'koshkina um ki cwany'cithan dhul mo.

³⁷ Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani uni suka gwo adum buni mo dhali owa Buterus mo dhali imandhun ma Yesus ki shen tiya gwo mo ki: Ikam bamma, am mina miyya ta mo? ³⁸ Dhala Buterus ki o uni gwo mo ki: Rici adu is mo ma dhali miyyi ki yi'de/ ki gway ma Yesus Kristhos mo, aris umi 'baar mo ki 'beles gom minthus bum minu gwam um mo. Dhali um mini buth Shi/in Dheleladhelel jin ta a'di jin cinu ki me'd mo. ³⁹ Haali/ gwo jin onu is mo tani, a'di onu gom um mo dhali ucim bum mo dhali goma ris uni 'baar mo kun si'dkin mo be, aris uni 'baar mo kun mina Tapa Arungimis bana iyuk i a'di mo be. ⁴⁰ Dhali gwon tiya ka ris tora a'di uni mo dhali mmomalas uni mo mmo/ o gwo mo ki: Wothi/ is bum 'peni 'kwani kun tana nyakum yil bum kun ta thus ki thus mo. ⁴¹ Yan'ko'd uni si'da/ kun bu'th gwom piti mo, uni miikunu ki yi'de/ mo

dhali uni maru is ka cim yin mo 'kwani ka ris wari wana e ka alaapi kwarra mo. ⁴² Dhali uni 'kon mmoroç sho'k ki sule/ e gwo kun tora imandhun ma Yesus ki she/ mo dhali e mombut si'da/ mo, mmo'ce'd maanj'kuthu'd mo be dhali e mon'tho si'da/ mo be.

Mo gi 'Konu e Mo gi Gama Imangam Gwo Is mo

⁴³ Dhali mon'kogu di'da po/ aris uni 'baar ki 'beles mo. Dhali miimer dhali mii kun caaca kun tana ris mo tani miikina imandhun ma Yesus ki she/ mo be. ⁴⁴ Dhali uni 'baar mo kun gam gwo is mo nyakki 'ko mo dhali nyak to dhu 'baar mo. ⁴⁵ Mom buni yola uni mo dhali tom buni yola uni si'da/ mo dhali kwa/ uni bwa mo ki uni 'baar mo me'd jin mina uni mii ta gi to ka 'dete/ 'dete/ mo be. ⁴⁶ Dhali ka yempa/ yempa/ mo tani uni rocki sho'k ki sule/ mo e gwon tal 'de/ mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali mmo'ce'd maanj'kuthu'd e gu'b buni si'da/ mo. Uni ki bu'th tonte/ ki bwam 'boron mo dhali ki bwan tal 'de/ mo ⁴⁷ mmomaña Arungimis mo dhali 'kwani tiya 'baar mañ uni si'da/ mo. Dhali ka yempa/ yempa/ mo tani Tapa mar uni is ki uni kun woth'kunu mo be.

3

Wathi/ jin Ta Nwol Wackunu mo e 'Twanjal Gu'b gi Mondheleladhelel mo

¹ Dhala Buterus dhala Yohaana 'kon mmo/ ii ka gagamis e gu'b gi mondheleladhelel mo, ki mo jin 'thonu jin ta'da tente/ kwarra mo. ² Dhali wathin kamu/ ta njwol 'peni bwan kum mo jin kalu mo dhali 'thinu mo e 'twanjal gu'b gi mondheleladhelel jin yuku ki jiny Jaro/ mo mmo'tho to 'peni uni kun seki gu'b gi mondheleladhelel mo be. ³ Ki a'di parki'da Buterus e mo dhala Yohaana mmomura uni ise gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di ki dot to mmobu'th mo. ⁴ Dhala Buterus mmohila a'di a'di ka 'thime/ nyak ka Yohaana si'da/ mo tani a'di o a'di gwo mo ki: Hili am mo ma. ⁵ Dhali a'di ki ha gwom buni e mo mmotosh ki a'di mididi 'taki bu'th torj kamu/ 'peni uni mo. ⁶ Hila Buterus o a'di gwo mo ki: 'Dolkon kush dhali 'dolkon gana/ piyini aha/ mo tani hili a'di jin taka/ mo tani a'di imiga/ ici / e mo. Ki gway ma Yesus Kristhos gi Pa Naasira mo tani yayi ki sho'k mo ma. ⁷ Dhali a'di ki bu'th a'di ime'da bim poros mo dhali 'de'k a'di ki mis mo dhali ise/ sho'k piti dhala simam bam sho'k piti bu'th 'bi'th mo. ⁸ Dhali mmopena a'di imis mo tani a'di doshki'd mo dhali tel moya 'pen mo dhali a'di seki'd nyakki uni e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoya ki sho'k mo dhali mmope mo dhali mmomaña Arungimis mo be. ⁹ Dhala ris 'kwani 'baar mo mishki a'di mo mmoyana a'di ki sho'k mo dhali mmomaña a'di Arungimis mo ¹⁰ dhali uni

nyithkin ki a'di ta a'di jin ca'arki'd mmo'tho to i'Twanjal Jaro/ gi gu'b gi mondheleladhelel mo be. Dhali uni meren ki mer jin shiyi'd mo dhali mmoda/ar a'di kagahara gom a'diyin jin pu'dki'd e a'di mo be.

Gwo ma Buterus jin Torkina A'di eya Lambalany ma Sulemaan mo

¹¹ Hili ka Buterus uni ka Yohaana mmobutha a'di a'di ki me'd mo tani aris 'kwani 'baar mo nyakki so ki uni kun 'kona lambalany jin yuku ki ji ma Sulemaan mo mmomer kagahara mo. ¹² Dhali ka Buterus ki par a'di e mo tani a'di ki thok 'kwani gwo mo ki: 'Kwani ma Israyiil, ata mera um gom wathi/ yan kan mo? walla ata hila um am ka 'thime/ kan mo me'd mom'bi'th jin ta jim bam ki is bam mo dhali mmodhuna aman is bam ki she/ ki dhelel dhelel mo tani am waça a'di mmomish ya ki shoka? ¹³ Arungimis ma Ibrahiim dhala Is/ hak dhala Yakuub, Arungimis gi ibabam bana, karki ca gi cinjinam piti ka Yesus eya tente/ jin cinina um mmowu mo dhali jin watkina um gway mo ibwambor ma Bilaatus mo ki a'di dina gwo ibwa mo mmo'cuq a'di mo be. ¹⁴ Hili um watki gway ma Amankogu yan dhali Amanmii ka kar/ ej gana/ yan mo dhali um dotkina man'kosha mee mo jin minu çiki um mo be. ¹⁵ Dhali Amantel mondiki/ e 'pen 'koshkina um jwa mo jin 'de'kkin ma Arungimis 'peni mowu mo tani ana 'baar mo tana iman/ o gwo gom a'di mo. ¹⁶ Dhali ki mongam gway piti is mo tani gway piti ki 'bi'th wathi/ yan is mo jin hila um mo dhali jin mishkina um mo. Nye, mongam gwo is jin di'd e a'di mo tani a'di ki çì a'di isa 'borgar gana/ yansan ibwambori umi 'baar mo.

¹⁷ Dhali shwane/, ikam pem, aha/ misha ki a'di miikina um mo mmomolkina um to mo, me'd jin miikina um tapam bum si'da/ mo. ¹⁸ Hili to gwansan kun tor ma Arungimis n'wa/ a/ ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ 'baar mo tani ka Kristhos piti mina isi mii 'kosh ka nyor mo tani a'di miikunu a'di wakan mo. ¹⁹ Rici uma du is mo ma dhali tuka bor dok/ e mo ki miinthus bum minu 'kosh mo, ki mii gi wakan mo ki mowaç midì pu'd mo 'peni bwambori Tapa mo be, ²⁰ dhali ki a'di midì hashà Kristhos jin karkunu mo gom um mo, a'di jin ta'da Yesus mo, ²¹ a'di jin mina momisi mii bu'th mo ntagi mo jin minu tela ris to 'baar mo shoka 'cesh dok/ e mo, uni gun on ma Arungimis ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo kun 'kokin 'peni isa dhamo/ innii mo. ²² Ka jin gana/ aMusa oki gwo mo ki: Amançi gwo ma Arungimis mina Tapa Arungimis piyu/ mo gom um 'peni bwam ikam bum mo jin

midì wa e ki aha/ mo. A'di mina umi çik to 'baar mo ki 'beles kun mina a'di o um mo. ²³ Dhali a'di midì war ka ris 'kwani 'baar ki 'beles kun mini 'koki çik gwo ma mançi gwo ma Arungimis yan mo tani uni minu 'ce'd shoki 'baar mo ki 'bil 'bil 'peni bwan 'kwani mo. ²⁴ Nye dhali aris imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo 'pena Samu/ iil mo dhali uni kun bathani 'ko'd tani aris uni 'baar mo kun oki gwo mo tani uni si'da/ torki gwo mo goma cim gwansan mo be. ²⁵ Um ta iya/ gi imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo dhali gwo jin gamu me'd jin on ma Arungimis is ki ibabam bum mo mmo/ owa Ibrahiim gwo 'bil 'penimo ki: Dhali e emen pini mo tani arisa waçi 'baar mo kun 'kon e mony'cesh yansan mo tani uni minu 'bor mii mo be. ²⁶ Mmo'de'kkin ma Arungimis cinjinam piti imis mo tani a'di çina a'di um itwa/ a/ mo mmo'bor um mii mo mmo'tuka ris umi 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki 'beles 'pena bor miiny 'cokgam bum mo be.

4

Buterus dhala Yohaana Uni Doshkini Bwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

¹ Dhali ki uni 'kokin mo mmo/ o gwo i 'kwani mo tani igasiis dhali tapa jin ca'd gi imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo dhali 'Kwani Sadukiyyin iyyini uni mo ² mmo'kon ma du uni ki mur mo haali/ uni tor 'kwani gwo mo dhali uni o gwo eya tente/ si'da/ ki mompinu 'peni mowu di'd eya Yesus mo. ³ Dhali uni bu'thki uni dhali dhu uni mo mmoji uni ntaga cim jin 'ko'd mo haali/ mo ta mom'pen'kaskum mo. ⁴ Hili uni 'kon ka ris 'peni bwam uni kun çik gwo mo uni kun gam gwo is mo dhali monderj gi gwas warki'd ki monderj jin wana e ka alaapi mudhe'd mo be.

⁵ Dhali a'di warki'd ka cim jin 'ko'd mo, ki tapam buni dhali 'kwani gwanjyakam buni dhali iman'kwar tom buni nyak is tuli montal 'de/ mo e Pa Urushaliim mo. ⁶ Dhali Hanaan jin ta'da gasiis jin ca'd diki'd imun mo dhala Kayaapa mo dhala Yohaana mo dhala Iskandar mo dhali uni 'baar mo kun tana bas ma gasiis jin ca'd mo. ⁷ Dhali ki uni dhu uni ibwan 'kwani mo tani uni ki dot gwo mo ki: Yan miikina um ki mom'bi'th jana mo walla ki gway maja mo? ⁸ Dhala Buterus mmo'tu'dkina Shi/in Dheleladhelel a'di mo tani a'di ki o uni gwo mo jin tapaj 'kwani mo dhali 'kwani gwanjyaka/ mo, ⁹ wakki/ am ka cim yaase tirrihu ki gwo mo gom miim 'boro'd jin miikunu mo gom wathi/ jin dumpulki ya mo tani dhali ki mii ja njala/ waçu/ wathi/ yan mo tani ¹⁰ dhalki a'di mishu mo ibwam umi 'baar mo dhala ris 'Kwani ma Israyiili 'baar si'da/ mo ki gway ma Yesus Kristhos gi Pa Naasira mo

tani jin 'koshu um ki cwany'cihan dhul mo dhali jin 'de'kkin ma Arungimis mo 'peni mowu mo tani e a'di yan tani wathi/ yan doshki'di mahan ibwambori um ki mowac is mo be. ¹¹ A'di ta wosh jin karkunu ki dhan wosh gi 'pena bi mo wosh yan jin ushkina um ki 'tash mo, um kun ta iman-nyar gu'b mo. ¹² Dhali mowoth yisa di'da e wathin kamu/ yisa haali/ gwaya kamu/ yisa di'da i'bame'd momis jin cinu ibwan 'kwaniny'cesh ki ana minu mii woth mo e a'di mo be.

¹³ Hili ki uni parkina Buterus dhala Yohaana e mo ki uni 'koki ju/ 'kwani mo tani dhali gam gwo ki uni 'koki ta 'kwani kun 'kon mmohila warka/ mo dhali ki uni si'da/ ta 'kwani gun moli to tani uni merkin kagahara mo. Dhali uni nyithkin ki uni nyakki 'ko ka Yesus mo. ¹⁴ Dhali mmomisha uni wathi/ jin wacu/ mo mmodosh nyakki uni mo tani uni moli gwon kamu/ o apo/ a'di mo. ¹⁵ Hili ki uni kanki uni gwo mo mmo/ii ka pije/ 'peni montul is buni yan mo tani uni ki tora tor ka rem 'kup mo ¹⁶ mmo/ o gwo mo ki: Ana mina miya ta ki 'kwani gwansan sa/? Haali/ ka jin gana/ a'di toru eya tente/ ibwam uni 'baar kun 'kon e Pa Urushaliim mo ki miimer jin misha 'kwani 'baar mo miikunu mo e uni mo dhali ana mola a'di waq mo be. ¹⁷ Hili jin mina a'di diki pala ibwan 'kwani naskina/ mo tani dhalki ana kana uni gwo ki 'bi'th mo ma, gom to kun mina ana 'taki mii apo/ uni mo jin mina uni 'koki tor wathin kamu/ tal 'de/ gwo mo e gway yan 'peni mo yan ki sule/ mo be. ¹⁸ Dhali uni yukki uni mo dhali kan uni gwo ki uni mini tuk gway ma Yesus yan ki sule/ ki sule/ mo mmo 'koki tor gwo mo walla ci gwo ki gway ma Yesus mo. ¹⁹ Buterus dhala Yohaana thokki gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Wakki/ a'di 'boro'd ibwambor ma Arungimis mo mmoha gwom bum e mo dhali ush ji ma Arungimis ha e mo tani 'cunycuri um mo ma, ²⁰ haali/ am mina mol gwo ush mmo tor gom to kun mishkina aman mo dhali kun cika aman mo. ²¹ Dhali uni, ki uni o uni ki 'bi'th dok/ e gom to gun mina uni 'taki mii mo tani uni dhalki uni mo mmo/ii mo mmomola uni bway mmogam mo mmoçi uni ajisa gom 'kwani mo haala ris 'kwani 'baar mo karkina Arungimis ki ca mo gom a'di jin miikunu mo be. ²² Haali/ wathi/ yan taki'd gi yili issu/ i/ur 'kup mo jin miikunu miimer i a'di mo be.

Imangam Gwo Is Uni 'Thokin mo ki Dar gi Monyu/ mo

²³ Dhali mmodhalu uni bway mo mmo/ ii mo tani uni iikin cem buni mo dhali lolopki gwo 'baar mo kun okina igasis kun can dhali 'kwani gwanyaka/ uni mo be. ²⁴ Dhali uni, ki uni cikki a'di mo tani uni

'de'kki 'twam buniya Arungimis ki bwan tal 'de/ mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa, /e jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo dhali dhan kumma/ yi'de/ mo dhala ris to 'baar kun 'kon ibwaman uni mo, ²⁵ /e jin o gwo ki Shi/in Dheleladhelel ki 'twa/ ma babam bam ka Dawuu'd jin ta cinjinam pini ki:

Ata miina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahu-uda/ apure/ mo,

dhala ris 'kwani kulum to ka wuny is ibwa kan mowa?

²⁶ Tapany can gi 'kwaniny'cesh doshkin ki is buni ki 'dishe/ mo

dhali itapa tuli isi montal 'de/

apo/ Tapa mo dhali apo/ a'dim piti jin ta'da Kristhos si'da/ mo.

²⁷ Haali/ ki gwon gana/ e pa yan apo/ cinjinam pini jin ta'da Yesus a'di jin karu ki she/ gi dhelel dhelel jin kara /e Tapa tani Hirodus uni ka Punthi Bilaatus nyakki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani ma Israyiil si'da/ mo tani uni 'baar mo nyak is tuli montal 'de/ mo ²⁸ mmomii a'di yin ki me'd pini mo dhali ki bwam pini jin onu isi twa/a/ twa/a/ innii mo midu war kansan mo be. ²⁹ Dhali shwane/ Tapa, hiliya po/ gwo gun ona uni ki 'bi'th gom to kun mina uni 'taki mii apo/ aman mo dhali ciki cinjinam pini 'bi'th mo ma mmo/ o gwom pini ki dar gi monyju/ 'kwani mo ³⁰ me'dyin hedha / e abim pini mmomii miwac mo dhali ki momer mo dhali dhan mii kun caaca kun minu mii ki gway gi Cinjinam pini jin ta'da Yesus jin karu ki she/ gi dhelel dhelel mo. ³¹ Dhali ki uni 'thon mo tani mo yikinki is mo e mo jin tula uni is nycine/ mo dhali uni 'baar mo 'tu'dkunu mo ki Shi/ in Dheleladhelel mo dhali uni oki gwo ma Arungimis ki dar gi monyju/ 'kwani mo be.

Aris To 'Baar mo Gamu Me'd mo

³² Dhala waambuhany 'kwani 'peni bwam uni kun gam gwo is mo 'kon ka dun tal 'de/ mo dhali ki bwan tal 'de/ si'da/ mo. Dhali jamu/ yisa di'da i bwam uni jin o ki tor kamau/ tal 'de/ jin tana a'di mo tani ta jim piti ki is piti a'di 'de/ mo. Hili uni dhuna ris to 'baar mo imontal 'de/ mo. ³³ Dhali gwo gi mom'bi'th caaca mo tani imandhun ma Yesus ki she/ gi gwontor buni gom mompina Tapa Yesus 'peni mowu mo dhala 'the caaca ca'bkida po/ uni 'baar mo be. ³⁴ Haali/ wathin kamu/ yisa di'da ibwam uni jin hara tor kamau/ yisa haali/ uni kun ta imanta gi mo mo walla gu'b mo tani uni ki yol uni mo dhala guurush 'doyina uni ki she yol mo be ³⁵ dhali dhu uni isho'k gi imandhunu ki she/ mo dhali to kwa/ u bwa mo ka 'dete/ 'dete/ me'd jin mina wathin kamu/ mii ta gi to mo be. ³⁶ Dhala Yuusup jin yuka imandhun ma Yesus ki she/ ki gwaya kamu/ ka Barnaaba (ki 'twam buni jin onu ki: ya/

gi momalas mo) jin ta Wathi/ Lawi jin ta wathi/ gi Paɲ Kuprus mo tani ³⁷ mmotana a'di gi mombunto mo tani a'di yolkina a'di mo dhala guurush 'doyina a'di mmodhu isho'k gi imandhunu ki she/ mo be.

5

Hananiyya dhala Sappiira mo

¹ Hili wathin kamu/ jin yuku gway ka Hananiyya uni ki ash jin yuku ka Sappiira mo tani uni yoli mo jin tana uni mo ² dhali bockina guurush 'pen 'pena guurush gi she yol piti mo, ashim piti si'da/ nyaḳ mishki a'di mo. Dhali a'di 'doyi'da guurush gi 'bana kamu/ mo dhali dhu a'di isho'k gi imandhun ma Yesus ki she/ mo. ³ Hila Buterus ki o a'di gwo mo ki: Hananiyya, ata 'tu'd ma Setaan eya dum pini mmotham gwo o ki Shi/ in Dheleladhelel mo dhali boḳ 'bana kamu/ 'pen 'pena guurush jin yoli/ mo mo sa/? ⁴ Ki a'di dinuki yol naskina/ mo tani dina a'di ki ta jim pini /e 'deya? dhali 'ko'di a'di yolku mo tani dina /e ki ta gi 'bi'th apo/ a'diya? Mii yan di /e ibwam pini mana kan? Gwon thus thamkina /e ki 'kwaniny'cesh yisa, hili thama /e ka Arungimis mo be. ⁵ Dhali mmociḳ ma Hananiyya gwo gwansan mo tani a'di biṭki'da 'cesh mo dhali ḳi shi/in piti mo be. Dhali moṅḳogu caaca yayi'da po/ uni 'baar kun ciḳ a'di mo be. ⁶ Dhali 'kwanin dhuru'c cuki mis mo dhali 'tam a'di is mo dhali ḳal a'di ka piḳe/ mo dhali kan a'di mo be.

⁷ Dhali mo ta'da tente/ jin wana e ka tente/ kwara mo mmoshor ma tente/ is i'ko'd me'dyan yayina ashim piti si'da/ ka enthus mo mmomola a'di a'di jin miikunu mo be. ⁸ Dhala Buterus oki'da yim gwo mo ki: Tor aha/ gwo mo ma, mo yola um ka guurush wa cikise/ mo 'taa? Dhala yim ki thok a'di gwo mo ki: Nye, ka guurush wakan mo be. ⁹ Hila Buterus oki'da yim gwo mo ki: Ata gama um gwo me'd mmontaḷ 'de/ mmopal Shi/in gi Tapa kan mo? Hili ma, sho'k gi uni gun kankina kaḥin mo tani uni 'koni shan'tamo/ mo dhali uni mini ḳal /e ka piḳe/ gara/ mo be. ¹⁰ Dhali ise/ a'di biṭki'da 'ceshi sho'k piti mo dhali ḳi shi/in piti mo dhali 'kwanin dhuru'c seyin mo dhali gama yim wuki'd mo be dhali uni ḳalki a'di ka piḳe/ mo dhali kan a'di ka remabor ka kaḥin piti mo be. ¹¹ Dhali moṅḳogu caaca yayi'da po/ ḳaniisa 'baar mo dhali apo/ uni 'baar mo kun ciḳ to gwansan mo be.

Aris Jamas Mii dhali Momer Uni Thinkunu mo

¹² Dhali ki me'd gi imandhunu ki she/ mo tani momer ka ris dhali dhan mii caaca si'da/ miikunu mo ibwan 'kwani mo be, dhali uni 'baar mo 'kon ki bwan ṭal 'de/ eya lambalany ma Sulemaan mo. ¹³ Hili

'peni uni gun 'ko ki she/ mo tani wathin kamu/ yisa di'da jin eni uni mmo'dish mo is mo. Hili 'kwani maṅ uni kagahara mo be. ¹⁴ Dhali imangam gwo is mo maru is ki nyanye/ e Tapa mo, awaambuhany 'kwani kun ta 'kwaninḡ was uni ki upi lu/ mo. ¹⁵ To miikunu ki nyanye/ mo tani uni si'da/ ki ḳal kum 'bathan e bway mo dhali 'thi uni eya ci mo dhala birish si'da/ mo ka Buterus mmopena a'di uni mo tani akashiram piti mido 'taki wupa po/ unin tiya 'peni bwam uni mo be. ¹⁶ Dhala waambuhany 'kwani si'da/ iyyin mmontaḷ 'de/ mo 'peni pa kun 'kon is 'ko'd 'peni Pa Urushalim mo mmo'doyu/ 'kwani kun 'bathan mo dhali uni gun ṭoju bwa ka rum thus kun nyo/on mo dhali uni 'baar waḳkunu ki 'beles mo be.

Imandhunu ki She/Uni To'ckunu Bwa mo

¹⁷ Dhala gasiis jin ca'd doshki'd ki mis mo dhali uni 'baar mo kun nyaḳ 'ko ki a'di mo (uni kun ta ceṅ 'Kwani Sadukiyyin) dhali uni 'tu'du/ mo ki mondeeya du mo ¹⁸ dhali uni ki bu'th imandhun ma Yesus ki she/ mo dhali dhu uni mo e mo jin jinu 'kwani mo. ¹⁹ Hila man'doyu gwo gi Tapa mon'thiny mo tani a'di ḳa'dki'da sijin 'twanḳal mo dhali sus uni ka piḳe/ mo dhali o gwo mo ki: ²⁰ Iyyi um mo dhali doshi mo dhali ṭor 'kwani aris gwo 'baar mo gom mondiki/e yan e gu'b gi mondheleladhelel mo. ²¹ Dhali ki uni ciḳ yan mo tani uni sekin e gu'b gi mondheleladhelel ki mo ḳali kush mo dhali uni ki ṭor gwo mo.

Hili agasiis jin ca'd yayi'd mo dhali uni kun nyaḳ 'ko ki a'di mo dhali yuḳ uni mo imontul is buni yan imontaḷ 'de/ mo dhali montul isa kamu/ ki 'kwani gwanyjaḳa/ gi 'Kwani ma Israyiil mo dhali uni ki hash gwo i gu'ba sijin ki uni minu susu mo be. ²² Hili iboliish kun iikin mo tani uni 'koki gam uni eya sijin mo dhali uni doḳḳin mo dhali ṭor gwo mo ²³ mmo/o gwo mo ki: Gu'ba sijin gamkina am ki mu'th ki 'dantar mo dhali imanhil mo mo mmodosh ishan'tamo/ mo. Hili ki am ḳa'dkina a'di mo tani am 'konaki gam wathin kamu/ nycine/ mo. ²⁴ Dhali ki tapa jin ca'd ki imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo dhali igasiis kun can mo ciḳ gwo gwansan mo tani uni dunḳurkin ma du is mo gom uni mo mmomina to yan ita ata mo. ²⁵ Dhali jin ṭal 'de/ yayi'd mo dhali ṭor uni gwo ki: Hili mo mo ma, 'kwaninḡ was kun dhukina um eya sijin mo tani uni 'kon e gu'b gi mondheleladhelel mo mmodosh mo dhali mmotor 'kwani gwo mo. ²⁶ N'ko'd Tapa jin ca'd gi imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo uni ki iboliish mo tani uni iikin mo dhali sus uni ki dar gi mondor mo haali/ uni ki ḳo/ 'kwani mo gom uni minu 'taki 'kosh ki wosh mo.

²⁷ Dhali ki uni suski uni mo tani uni ki dhu uni ibwambor montul is buni yan mo. Dhala gasiis jin ca'd dotki uni gwo mo ²⁸mmo/o gwo mo ki: Am kankina um gwo ki 'bi'th mo mmo'koki tor gwo ki gway yansan mo, dhali hili ma, um 'tu'di Pa Urushaliim ki gwontor bum mo dhali um o ki guya bas wathi/ yan mmokara po/ am mo.

²⁹ Hila Buterus dhali imandhun ma Yesu ki she/ mo uni thok gwo mo dhali o gwo mo ki: Am mina mii mii gwo ma Arumgimis mo, yisa jin 'kwaniny'cesh yisa. ³⁰ Arumgimis gi ibabam bana 'de'kki'da Yesu jin 'kosha um jwa mo mmohankina um a'di imis cwa mo. ³¹ A'di karkin ma Arumgimis ki ca ki me'da bim poros piti mo mmota Amantel Mondiki/ e 'Pen mo dhali ka Manwoth mmoçi mo jin rijuwa du is ki 'Kwani ma Israyil mo dhali monjwam gom miinthus mo. ³² Dhali am tana iman/o gwo gom to gwansan am ki Shi/in Dheleladhelel si'da/ jin cin ma Arumgimis gom uni kun ha gwom piti e mo mmomii mo be.

³³ Hili ki uni cik gwo yansan mo tani uni cithirkin ma dum buni ka nyor mo dhali 'kona gwo bwa mo mmo'kosh uni jwa mo. ³⁴ Hili jan tal 'de/ doshki'di bwam uni imontul is buni yan jin ta Wathim Parisi jin yuku ka Ghamala/ iil jin ta'da mantor gwo gom gwonkan jin cinu mo dhali a'di jin taku ki momar caaca ibwam ma ris 'kwani 'baar mo. Dhali a'di kanki gwo ki uni mini thothki imandhun ma Yesu ki she/ is 'ko'd naskina/ mo. ³⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'Kwani ma Israyil, 'cunycuri is bum mo ma gom 'Kwani gwansan mo gom to kun mura umi mii mo. ³⁶ Haali/ ka cim jin twa/ a/ gwansan mo tani Thudaas doshki'd mo mmotor is piti ki a'di ita jan kamu/ jin ca'd mo. 'Kwanij gwasa tiya wana e ki iss* 'kwanimpa i/ iss 'de/ mo gam is buni me'd ki a'di jin 'koshu jwa mo, dhali uni 'baar mo uni kun mii gwom piti mo tani uni ceckerkunu bwa mo dhali tonj kamu/ yisa gamu 'peni a'diya. ³⁷ Ko'di wathi/ yan mo tani Yahuusa gi Pany Jalil ka cim gi monjkwaru 'kwani gway mo a'di doshki'd si'da/ mo dhali a'di ki sus 'kwanin tiya per mo mmobath a'di mo. A'di si'da/ this e mo dhali uni 'baar mo, uni kun mii gwom piti mo tani uni si'da/ ceckerkunu bwa mo. ³⁸ Dhali shwane/ aha/ ona um gwo mo ki: Kwa/i is bum bwa mo 'peni 'kwani gwansan mo dhali dhalki uni 'kon uni 'cena mo. Haali/ wakki/ gwo jin onu yan walla mii yan ta jin 'kwani mo tani a'di minu 'taki pi e mo be. ³⁹ Hili wakki/ a'di ta ji ma Arumgimis mo tani um mini mol pi uni e mo be wakki/ um minu 'taki gam mo mmo'ko mmo/asa po/ Arumgimis kan mo.

⁴⁰ Dhali gwom piti gama uni me'd mo. Dhali ki uni yukki imandhun ma Yesu ki she/ i uni mo tani uni ki dor uni mo dhali kan uni gwo mo ki uni mini 'koki o gwo ki gway ma Yesu mo dhali uni ki dhal uni mo mmo/ ii mo be. ⁴¹ A'di iina uni mo 'peni bwambori montul is yan mo mmo'bora uni bwa mo ki uni dhunu ki montak wakan mmo'kosha uni is ka nyor kan ki mon'the is mo gom gway yan mo be. ⁴² Dhali isa yempa/ e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali e pa mo tani uni 'koki dak gwo mo mmotor mo dhali mmoçi si'da/ mo ka Yesu yan ita'da Kristhos mo be.

6

'Kwanij Gwasi Pesu/ kun Lakunu mo

¹ Dhali ka cim gwansan ki monderu gi imancik gwo 'kokunu mo mmomar is mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'peni Panj Griki mikina gungum apo/ 'Kwani Ibraniyiin mo haali/ up buni kun wuna ikathim buni mo tani miikunu ka piny is mo e mo jin miinu to ka yempa/ mo. ² Dhali uninj 'kume'd i'ce'dka su/ yukkina waambuhany imancik gwo i uni mo dhali o gwo mo ki: A'di diki 'bor jin mina aman dhal gwo ma Arumgimis 'pen mo dhali miya tu'c ma tharabeesa mo. ³ A'di mina um, iwaq pem, ilak 'peni bwam um 'kwanij gwas pesu/ kun maru mo dhali kun 'tu'du/ mo ki Shi/in mo dhali ki yuk si'da/ mo uni kun mina ana mish dhu uni apowa tu'c yan mo. ⁴ Hili am mina roc sho'k mo mmo'tho ki sule/ mo dhali mmomii gwo mo. ⁵ Dhali gwo yan jin onu mo tani a'di 'borki'da waambuhany 'kwani 'baar mo bwa mo dhali uni kwanykina Istipanus mo, a'di jin ta wathi/ jin 'tu'du/ ki monjam gwo is mo dhali ki Shi/in mo, dhala Pilibbus mo dhala Purukuurus mo dhala Nikanuur mo dhala Timuun mo dhala Parminaas mo dhala Nikula/ uus jin ta Wathi/ gi Pan Anthaakiya jin bu'th gwon 'Kwani Yahuuda/ mo. ⁶ Uni gwahan idhuna uni ibwambori imandhunu ki she/ dhali ki uni 'thokin mo tani uni dhuki me'd buni apo/ uni mo be.

⁷ Dhali gwo ma Arumgimis caki'd mo dhali monderu gi imancik gwo markunu is mo e Pa Urushaliim kagahara mo dhala waambuhany igasiis caaca haki gwo yansan e jin gamu is mo.

Mo gi Bu'thkuuwa Istipanus mo

⁸ Dhala Istipanus 'tu'du/ ka 'the mo dhali ki mom'bi'th mo tani a'di miiki dhan mii kun caaca mo dhali momer si'da/ ibwarj 'kwani mo. ⁹ Hili 'kwanin tiya doshkin 'peni uni kun ta uni gi gu'b gi montul is jin yuku ki gu'b gi montul is gi 'Kwani Libartiin mo, dhali 'Kwani gi Panj Kerawaan mo dhali 'Kwani gi Pa Iskandariyya mo dhali 'peni

uni gi Panj Kilikiyya mo dhali Pa Asiyya mo uni sugkin ki gwo mo uni ka Istipanus mo.
¹⁰ Dhali uni moli roç yuk yan mo dhali Shi/ in jin ona a'di gwo mo be. ¹¹ Dhali uni wanki 'kwani is ka 'di/ mo dhali uni gun wanu is mo tani o gwo mo ki: Am cikkina a'di mmowal gwo sor apowa Musa dhali apowa Arumgimis si'da/ mo. ¹² Dhali uni ka/ 'kwani is mo dhali 'kwaniñ gwanyaka/ si'da/ mo dhali iman'kwar to si'da/ mo dhali uni iyyina po/ a'di mo dhali bu'th a'di mo dhali sus a'di e montul is yan mo. ¹³ Dhali uni dhuki iman/ ak a'di gwo i is mo uni kun o gwo mo ki: Wathi/ yan diki dağ gwo mo mmo/o apo/ mo yan jin kogu mo dhali gwonkan jin cinu si'da/ mo. ¹⁴ Haali/ am cikkina a'di mo mmo/o gwo ka Yesu yan gi Pa Naasira midu 'ce'd mo yan sho'k mo dhali ak mii ma Musa e mo kun tora a'di ana mo. ¹⁵ Dhali uni 'baar mo kun 'kon e montul is yan mmohila uni a'di ka 'thime/ mo tani mishki bwam/em piti mo mmowakina e a'di ki bwam/e ma man'doyu gwo mo be.

7

Mo gi 'Ce'd ma Istipanus Gwo She/ mo

¹ Dhala gasiis jin ca'd o gwo mo ki: To gwansan wakana? ² Dhali a'di o gwo mo ki: Imudhum pem dhali ibaba kana! Arumgimis jin ta gi monyca mo tani a'di pi'da babam bana ka Ibrahiim i is ki a'di diki'd e uka 'cesh jin tana dhan yi'deya kara'b ntwa/ a/ me'd jin ca'ba a'di e Pan Haraan mo tani ³ dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ ka piye/ mo 'peni bampam pini mo dhali 'pena bas pini mo dhali yayi i mo jin miga/ tor/ e mo. ⁴ N'ko'd a'di yaki'd ka piye/ 'peni Bampa/ gi 'Kwani Kaldaan mo dhali ca'b e Pan Haraan mo. Dhali 'peni mun mo tani ki com wuki'd mo tani Arumgimis ki so'k a'di mo e bampa/ yan jin 'kokina um nycine/ shwane/ mo. ⁵ Dhali a'di diki ci a'di mala kamu/ nycine/ mo, wakan si'da/ ari 'bana kamu/ mmokar sho'k piti apo/ yisa. Dhali a'di ki o gwo is ki a'di midu ci a'di a'di mo mmota jim piti mo be dhali ki emen piti n'ko'di a'di mo, ki a'di dar ga 'ci naskina/ mo. ⁶ Dhali Arumgimis o gwo cikise/ mo be ki emen piti mini 'taki 'ko ki 'kus e bampañ kamu/ mo dhali ki uni mini 'taki sus uni mmota cinjina/ mo dhali mii uni ka ha'th'ko'd ki yil iss 'kwanimpa i/iss 'de/ mo. ⁷ Dhali 'kwani gwansan jin mina uni ta cinjinam buni mo tani uni miga/ mii miwag mo. A'di ta gwo jin on ma Arumgimis kan mo. Dhali n'ko'd mo tani uni mini pi ka piye/ mo dhali mii gwom pem e mo yan mo be. ⁸ Dhali a'di ki ci a'di gwo jin gamu me'd mo gom gwo ma munyal yis mo dhali wakan Ibrahiim ki dhodha Is/hak mo dhali ka cim

pekwaro mo tani a'di ki 'cith a'diya munyal yis mo dhala Is/hak ki dhodha Yakuub mo dhala Yakuub ki dhodha wag gi idhan com kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo.

⁹ Dhali idhan com gwansan uni tan ma du dhapana powa Yuusup mo uni ki yol a'di iPam Masir mo dhala Arumgimis di'd e a'di mo ¹⁰ dhali woth a'di 'peni mo jin toju a'di bwa mo dhali ci a'di marj mo dhali moyuk mo ibwambor ma Pirawn jin ta'da malik gi Pam Masir mo dhali a'di ki kar a'di ka mudhiir gom Bampa/ Masir mo dhali gu'b piti 'baar mo. ¹¹ Te/ pu'dki'da po/ Bampa/ Masiri 'baar mo dhali Pan Kanaan si'da/ mo dhali dhan montocu bwa di'd mo dhali ibabam bana gamki tonte/ yisa. ¹² Hili ka Yakuub cikki gwo ki tonte/ di'd e Pam Masir mo tani a'di tu'cki ibabam bana ki ii me'd jin twa/a/ mo. ¹³ Dhali ki me'd jin 'kon ma po/i su/ mo tani a Yuusup tori is piti eya tente/ e ikam mo dhali 'kwani ma Yuusup toru eya tente/ aPirawn mo. ¹⁴ Dhala Yuusup ki hash gwo mo dhali yuka Yakuub jin ta com e a'di mo dhala risa bas piti kun ta 'kwani iss* 'kwanimpa 'kwaro i'ce'dka karpa'c mo. ¹⁵ Dhala Yakuub yaki'd ka lungu' b mo e Pam Masir mo dhali a'di wuki'd ki is piti mo dhali ibabam bana si'da/ mo be. ¹⁶ Dhali uni kalu mo mmo'cith Bampa/ gi Pan Shakiim mo dhali uni 'thinu mo e moñ 'kupaje jin yolkin ma Ibrahiim ki she yol gi 'dolkon kush 'peni iya/ ma Hamuur gi Pan Shakiim mo.

¹⁷ Hili ki moñ gwo jin onu is mo tani 'dishki'd mo jin gan ma Arumgimis me'd ka Ibrahiim mo dhali 'kwani can mo dhali mari is mo e Pam Masir mo, ¹⁸ gama malika kamu/ jin piki'd apo/ Bampa/ Masir mo jin diki misha Yuusup mo. ¹⁹ A'di yan miiki 'kwanim bana ka mak mo dhali mii ibabam bana ka ha'th'ko'd mmota'k ushi'cun buni ka piye/ jin mina uni 'taki 'koki 'ko ki e mo be. ²⁰ Ki yil yan mo tani aMusa dhodhu mo dhali a'di ta yinthon gana/ mo dhali a'di thipu ka ppe 'kupi kwara e gu'b gi com mo. ²¹ Dhali ki a'di kalu ka piye/ mo tani 'bwa/ ma Pirawn tak a'di mo dhali thip a'di ki ya/ m pitiñ gana/ mo. ²² Dhali yuk gi 'Kwani Masiri 'baar mo tani a'di ye'thkunuwa Musa sho'k mo dhali a'di 'bitha'bi'th e gwom piti mo dhali miim piti si'da/ mo be.

²³ Hili ki a'di dura yila issu/ 'baar mo tani gwo pu'dki'da dum piti mo mmodoka wag 'kwanim piti kun ta iya/ ma Israyiil mo be. ²⁴ Dhali mmopara a'di jan tal 'denj kamu/ e 'peni uni kun 'koshu ka wuny is mo tani a'di ki woth a'di mo dhali cesh a'di jin miinu ka ha'th'ko'd kan mo mmo'kosh Wathim Pam Masir jwa mo dhali rica ri'c gom a'di mo. ²⁵ Dhali a'di toshki'd ka wag piti mish gwo 'ban ka Arumgimis ki ci uni mo jin 'cuçu ki

* 7:14 kamsa wa saba/iin

me'd piti mo. Hili uni 'koki mish gwo 'ban mo be. ²⁶ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di pi uni i is mo uni kun 'koni mo/as mo dhali a'di mididi 'taki dhu uni mmogwam mo dok/ e mmo/o gwo mo ki: Kana, um ta ikan mo be. Ata miina um ki shi/ ka rem 'kup kan mo? ²⁷ Hili a'di jin miiki'da mannyak ca'b piti ki shi/ mo tani a'di belki a'di mo mmoya mo mmo/o gwo mo ki: Kaja kar /e ki tapa mmodwall gwo apo/ aman mo? ²⁸ /E mini 'taki 'kosh aha/ jwa mo me'd jin 'koshkina /e Wathim Pam Masir katiliya? ²⁹ Dhala Musa guski'd mo gom gwo yan jin onu mo dhali a'di warki'd ka mandidi gi 'kus e Pam Madyaan mo e jin dhotha a'di iya/ isu/ mo.

³⁰ Dhali ki yila issu/ thinki'd mo tani aman'doyu gwo piki a'di i is em bwaasho e 'Kuwoh Sinaa/ eya le'dan o'd e ari cwa mo. ³¹ Dhali ka Musa parki a'di e mo tani a'di merki'd gom to jin mishkina a'di mo dhali ki a'di shor a'di is mo mmo'dish a'di is mo mmohil mo mo tani 'twa/ yayi'd 'peni Tapa ki: ³² Aha/ tana Arumgimis gi ibabam pini mo dhala Arumgimis ma Ibrahim mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo. Dhala Musa deena is kagahara mo dhali ko/ki'da ko/ is mo mmohil a'di mo be. ³³ Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: 'CuKa ppa/ 'peni sho'k pini mo ma haali/ mo yan jin dosha / e apo/ mo tani a'di ta'da 'cesh jin kogu mo be. ³⁴ Mishga/ ka jin gana/ mont'o'c bwa di'd e 'kwanim pem kun 'kon e Pam Masir mo dhali aha/ cik'kina uni okonkin mo dhali aha/ dina mmoyaku/ ka 'cesh mo mmo'cu'k uni mo. Dhali yayu/ shwane/ mo ma. Aha/ mina hash /e e Pam Masir mo.

³⁵ Musa yan jin ushkina uni mo mmo/o gwo mo ki: Kaja kar /e ki tapa mmodwall gwo mo tani a'di ihashkin ma Arumgimis mo mmota tapa mo dhali mmota man'cu'k uni ki me'd ma man'doyu gwo jin pi a'di i is e ari cwa mo. ³⁶ Wathi/ yan ishu uni bway ka pije/ mo mmomiikina a'diya dhan mii kun caaca mo dhali momer si'da/ e Pam Masir mo dhali e bwaman dhan Yi'derj Kummam 'Per e mombwaasho ki yil issu/ mo. ³⁷ Yan ta'da Musa caan jin o ki uci ma Israyiil gwo mo ki: Amanci gwo min ma Arumgimis ipiyu mo gom um 'peni bwaman ma wak' bum mo mmowa e ki aha/ mo. ³⁸ Yan ta a'di jin di'd e montul is e mombwaasho nyakka man'doyu gwo jin o a'di gwo e 'Kuwoh Sinaa/ mo dhali nyak ki ibabam bana kun bu'th gwo gi mondiki/ e mmoci ana mo. ³⁹ Ibabam bana ush a'di gwo ha e mmomii mo. Hili uni ki bel a'di mo mmoya mo 'peni uni mo dhali uni dok ma dum buni ka nyan'ko'd iPam Masir mo mmo/ owa Haruun gwo mo ki: ⁴⁰ Uk' am to kun luju mo ma kun mini ii amani bwambor mo. Haala Musa yan jin susi ana ka pije/ 'peni Bampa/ Masir mo tani ana mola to jin

yayi'di a'di mo be. ⁴¹ Dhali uni uk' ari bip ka cim gwansan mo dhali 'do to jin 'ci'hu/ 'kus mo e tompinycon mo dhali 'bor bwa mo gom mii jin ta ji gi me'd buni mo. ⁴² Hili Arumgimis tu'kki'd mo dhali ci' uni bway mo mmolu' to kun 'kon e momis mo me'd jin 'kwarkunu e bwaman ma warka/ gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

Um ciyaa/ to/e jin 'ci'ha um 'kus mo dhali to jin 'ci'hu si'da/ mmomii abas

ki yil issu/ e mombwaasho mo, ayy 'kwani ma wak' ma Israyiila?

⁴³ Dhali um buthi gu'b burrinye/ ma Muuluuk mo

dhali acul kun ta tompinycon jin yuku ka Rampaan mo

to gun uku kun uka um mmolu' uni mo.

Dhali aha/ mina so'k um mo ibwampo/ Pam Baabil mo.

⁴⁴ Ibabam bana takan gi gu'b burrinye/ gom gwontor e mombwaasho me'd jin kara a'di a'di jin o gwowa Musa ki a'di mididi uk' me'd she/mm jin mishkina a'di mo ⁴⁵ jin kala ibabam bana si'da/ ki mongarr buni ki she/ ki she/ mo nyakka Yashuu/ ki uni sekin mo e mo gi 'kwanin tiya kun bel ma Arumgimis ka pije/ ibwambori bwam/e gi ibabam bana mo ntaga cim ma Dawuu'd mo be. ⁴⁶ A'di gam moman' ibwambor ma Arumgimis mo dhali 'tho monyca'b goma Arumgimis ma Yakuub mo. ⁴⁷ Hila Sulemaan nyan a'di gu'b mo. ⁴⁸ Bahili A'di jin Cayaa/ e ki Ca mo diki ca'b e gu'b kun nyanu ki me'd mo me'd jin on ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

⁴⁹ Momis ta'da kursin tapam pem mo dhali mony'cesh ta cwa jin dhuka/ sho'k pem.

Gu'b gi wakata imina uni nyan'aa/ mo? Tapa i/o'd kan mo.

walla ma mom pem jin miga/ isi/ is mo?

⁵⁰ Dina me'd pem ki uk' to gwansani 'baar mo 'taa?

⁵¹ Um 'thek 'bam bum imis mo dhali um 'konuki 'ci'ha/ munyjal ma du mo dhali 'ce si'da/ mo. Shi/in Dheleladhelele ura um isa yempa/ mo. Me'd jin miikina ibabam bum mo tani wakan miikina um si'da/ mo. ⁵² Jana 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo kun 'kona ibabam bum ki to'c 'kus mo? dhali uni 'kosh uni jwa mo uni kun tor gwo n'wa/a/ mo gom mmomina jan tal 'de/ jin mii'd ka kar/ e iyayu/ mo. Um warkin ki iman'ci'ha a'di is ki giwo mo dhali iman'kosh a'di jwa mo, ⁵³ um kun bu'th gwonkan jin cinu mo me'd jin kara iman'doyu gwo a'di mo dhali a'di karkina um yisa.

Mo gi 'Koshkunuwa Istigianuus ki Wosh mo

⁵⁴ Ki uni cikki gwo gwansan mo tani uni cithirkin ma du mo dhali uni 'pe'dki she/ i a'di mo. ⁵⁵ Hili a'di mmo'tu'du/ a'di mo ki Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di hilki momis ka 'thime/ mo dhali par monyca ma Arungimis e mo dhala Yesus si'da/ mmodoshkina a'di ka bim poros ma Arungimis mo ⁵⁶ dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ parkina momis ka'du/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani mmodosh ka bim poros ma Arungimis mo. ⁵⁷ Hili uni cuun ki dhan 'twa/ kun caaca mo dhali 'dap 'cem buni ki me'd mo dhali tha'th a'di ki is mo mmontal 'de/ mo ⁵⁸ dhali uni ki bit a'di ka pije/ 'peni bampa/ mo dhali 'kosh a'di ki wosh mo be. Dhali iman/o gwo dhu burrinyem buni a'cesh isho'k gi dhuru'c washana kamu/ mo jin yuku ka Shawuul mo ⁵⁹ dhali uni ki 'kosha Istipanus ki wosh mo mmoyuka a'di Tapa mmo/o gwo mo ki: Tapa Yesus, budhi shi/in pem mo. ⁶⁰ Dhali a'di ca'bki'd ki jin 'kupa'dupun mo dhali cuu gwo ki dhan 'twa/ mo ki: Tapa, dhalku/ ki kar miinthus yan i'bam buni mo. Dhali ki a'di o gwo kan mo tani a'di ki ish e mo be.

8

¹ Dhala Shawuul di'd mmogam bwa me'd mo gom wum piti mo be.

Shawuul To'cki'da Kaniisa Bwa mo be

Dhali ka cim yin tani monto'c 'kus caaca yayi'da po/ kaniisa jin di'di Pa Urushaliim mo dhali uni 'baar mo cekerki bwa mo i bampa/ 'baar mo e Pa Yahuudiyya mo dhali Pan Saamira mo, jasi imandhunu ki she/ uni i'kokin mo. ² Dhali 'kwani gun tana gayiin mo tani uni ikankina Istipanus mo dhali gwon mo dhali ananki is kagahara gom a'di mo be. ³ Hila Shawuul miid'a nyor ka daran du kagahara mo mmoshi/a kaniisa is mo dhali mmoci'a a'di gu'bi 'baar ki 'beles mo tani a'di ki dir 'kwani' gwas mo dhali 'kwani up si'da/ 'ko'da 'cesh mo mmodhu uniya sijin mo.

Gwom 'Borga/ Cikunu mo e Pan Saamira mo

⁴ Uni si'da/ kun cekerki bwa mo tani uni iikin mo mmodor gwo ki lala'th mo be. ⁵ Dhala Pilibbus ya'd ka lungu'b mo e Pan Saamira mo be dhali ci uni gwo mo goma Kristhos yan mo. ⁶ Dhala waambuhany 'kwani cina dum buni ki bwan tal 'de/ ki gwo kun tor'kin ma Pilibbus mo me'd jin cika uni gwo mo dhali momer misha uni kun miikina a'di mo be. ⁷ 'Peni uni ka ris kun bu'th ma rum thus kun nyo/on mo tani arum thus pikin mo mmocuuna uni ki dhan 'twa/ kun caaca mo dhali uni tana ris kun mutta/ is mo dhali kun ta ijwol mo tani uni wackunu mo be. ⁸ Dhali mom'bor bwa caaca di'di pa caan mo be.

⁹ Wathin kamu/ di'd jin yuku gway ka Simaan mo. Ntwa/ a/ mo tani a'di miid'a ruma tiya e pa caan mo dhali 'Kwani gi Pan Saamira meren gom gwo jin ona a'di uni ki a'di ki is piti ta a'di jin ca'd ki tiya mo. ¹⁰ Dhali uni 'baar ci is buni ki gwom piti 'peni a'di jin gwa'da'd ntagi a'di jin ca'd mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan ta ji gi mom'bi'th ma Arungimis jin yuku ki A'di jin ca'd mo be. ¹¹ Dhali uni ci is buni ki gwom piti mo gom a'di mer uni is ki mii ma rum piti isa gush mo. ¹² Hili ki uni gam gwo ma Pilibbus is jin tor'kina a'di gom gwom 'borga/ gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali gway ma Yesus Kristhos mo tani uni miikunu ki yi'de/ mo ki gwasi lu/ mo dhali ki upi lu/ si'da/ mo be. ¹³ Dhala Simaan ki is piti si'da/ a'di gam gwo is mo dhali miikunu ki yi'de/ mo. A'di nya'c ca'b ka Pilibbus mo mmohil momer mo dhali dhan miimer kun caaca kun miikunu mo tani a'di merki'd mo be.

¹⁴ Hili ki imandhunu ki she/ mo kun 'koni Pa Urushaliim, ki uni cikki ki 'Kwani gi Pan Saamira bu'thki gwo ma Arungimis mo tani uni ki taca Buterus uni ka Yohaana ki iiku/ i uni mo. ¹⁵ Ki uni thulkin ka lungu'b mo tani uni 'thon gom uni ki uni mini 'taki bu'th Shi/in Dheleladhelel mo ¹⁶ haali/ a'di diki ya apo/ jamu/ i bwam uni naskina/ mo. Uni miikunu ki yi'de/ jasi ki gway gi Tapa Yesus 'te/ mo. ¹⁷ N'ko'd mo tani uni dhu uni me'di 'kup mo dhali uni bu'thki Shi/in Dheleladhelel mo be. ¹⁸ Dhali ka Simaan parki uni e mo mmodhuna imandhunu ki she/ uni me'di 'kup mo tani Shi/in Dheleladhelel cikunu mo a'di ki tor uni aguurush i e mo, ¹⁹ mmo/o gwo mo ki: Ciyaa/ mom'bi'th yan si'da/ mo ma, ki wathin kamu/ jin miga/ 'taki kar me'd pemi 'kup mo tani ki a'di si'da/ mididi 'taki bu'th Shi/in Dheleladhelel mo. ²⁰ Hila Buterus ki tho'k a'di gwo mo ki: Aguurush pini dhalki a'di nya'c sho'k 'ce'd ki / e mo haali/ /e toshki gam to jin cin ma Arungimis ki me'd ka guurush 'te/ mo. ²¹ /E dar gi to walla mii e gwo yan mo haali/ adum pini diki 'bor ibwambor ma Arungimis mo be. ²² Rici adu is mo gom miinthus pini yan mo dhali 'thoyi Tapa mo ma, ki gwo jin kuluma /e ibwa wakan mo minu 'taki gwam /e mo. ²³ Haali/ mishga/ ki / e din e mo ma ci/ jin ka/aka/ mo dhali mondeku gi miinthus mo. ²⁴ Dhala Simaan tho'k a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: 'Thoyi Tapa gom aha/ mo ma ki to gwansan kun ona um mini 'koki 'taki pu'du/ apo/ aha/ mo.

²⁵ Dhali ki uni ci gwontor buni mo dhali tor gwon Tapa mo tani uni dok'kin ka nyan'ko'd mo mPa Urushaliim mo dhali tor gwom 'borga/ eya ris pa gi 'Kwani gi Pan Saamira mo be.

Pilibbus dhali Wathi/ gi Paŋ Gale/ jin Ta Mantil mo

²⁶ Hila man'doyu gwo gi Tapa ki owa Pilibbus gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali yayi 'kup ki 'ko'd gwar ka biny cam ki bway jin ya'd ka lungu'b 'peni Pa Urushaliim mo ntagi Paŋ Ghassa jin ta mombwaasho mo. ²⁷ Dhali a'di ki cu mis mo dhali ya mo. Dhali hili Wathi/ gi Paŋ Gale/ di'd jin ta mantil mo dhali jin ta tapa jin ca'd 'pena Kandaaka, a'bom jin ta'da malik gi 'Kwanin Gale/ mo. A'di ta'da mandhuwa guurush piti 'baar mo. A'di si'da/ yayi'di Pa Urushaliim mmoluŋ mo be. ²⁸ Dhali a'di di'd mmodok ka nyan'ko'd mo dhali a'di ca'arki'd i bwaman ma arabiya jin dira shumarum mo dhali di'd mmoden gwo jin 'kwarkin ma manci gwo ma Arungimis kadhamo/ e mo jin yuku ka Ishaya mo be. ²⁹ Dhali Shi/in Dheleladhelel ki owa Pilibbus gwo mo ki: Shori is pini mo ma dhali 'dishi a/arabiya yan is mo. ³⁰ Dhala Pilibbus guski'di a'di mo dhali cik gwo jin denja a'di gwo e mo jin 'kwarkin ma manci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo jin yuku ka Ishaya mo tani dhali o a'di gwo mo ki: Gwo jin denja /e e mo tani misha /e 'ban mo 'taa? ³¹ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Miga/ mish 'peni mana ki dar gi wathi/ mmothuk aha/ gwo isi ciki/ mo. Dhali a'di yukki'da Pilibbus mo mmoseyu/ a/ arabiya mo dhali nyaŋ ca'b ki a'di mo. ³² Dhali gwo 'peni Gwo ma Arungimis jin 'kwaru jin denja a'di e mo tani wa cikise/ mo be, jin o'd ki:

A'di susu me'd ka'bal mmo'cih 'kus mo dhali me'd ari ka'bal jin mol 'twa/ wal ibwambor ma man'cih a'di amur piti mo tani

wakan si'da/ a'di diki cee 'twam piti mo.

³³ Dhali mmokara a'di is piti ki gwa'd mo tani mondwall gwom piti kwa/ u mo 'peni a'di mo.

'Kwani kun tana anyakum yil ki a'di mo tani kaja a'di jin midi ci gwo ki lala'th mo? Haali/ mondiki/ em piti gunu 'peni mony'cesh yansan mo.

³⁴ Dhali a'di jin ta mantil oki'da Pilibbus gwo mo ki: Tor aha/ gwo mo ma, amanci gwo ma Arungimis kadhamo/ yin mo tani a'di tori gwo goma ja sa? A'di tori gwo gom is piti mo 'taa? walla gom wathin kamu/ mo. ³⁵ Dhala Pilibbus ka'd 'twam piti mo dhali tel a'di Gwo ma Arungimis yin 'pen jin 'kwarkunu mo tani a'di ki ci a'di gwo goma Yesu mo be. ³⁶ Dhali mmo/iina uni ibway mo tani uni pu'dkin mo e yi'den kamu/ mo dhali a'di jin ta mantil ki o gwo mo ki: Hili yi'de/ a'dan mo. Ata a'di jin midi non aha/ mmomii ki yi'de/ mo? ³⁷ Dhala Pilibbus ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e gam gwo is ka dum pini 'baar mo tani /e minu mish mii mo be. Dhali a'di ki thok gwo mo dhali o gwo mo ki:

Aha/ gama gwo is ka Yesu Kristhos ta Ya/ ma Arungimis mo be. ³⁸ Dhali a'di ki kan gwo mo ka arabiya jin dira shumarum minu dosh mo dhali uni su/ thulkin ka lungu'b i bwaman yi'de/ mo uni su/ ka Pilibbus uni ki a'di jin ta mantil mo, dhali a'di ki mii a'di ki yi'de/ mo be. ³⁹ Dhali ki uni sen ka piye/ 'peni yi'de/ mo tani Shi/in gi Tapa a'di borki'da Pilibbus mo be dhali a'di jin ta mantil par a'di e dok/ e yisa haali/ a'di ya'd mo i bway piti mmo'bora bwa a'di mo. ⁴⁰ Hila Pilibbus gamkunu mo e Pa Ashduu'd mo dhali mmo'ciha/ a'di pa yin mo tani a'di ki tor gwom 'borga/ e pa 'baar mo ntagi a'di pu'dki'd e Paŋ Kaysariyya mo be.

9

Mo jin Tu'k ma Shawuula Du Is mo

¹ Hila Shawuul dek ma nyor kagahara naskina/ mo tani a'di shwa'da 'cesh ki sho'k mo dhali 'kosha 'kosh apo/ imancik Tapa gwo mo dhali a'di yaki'da gasiis jin ca'd mo ² dhali dot a'di awarka/ gi Pan Dimashk ki gu'b gi montul isi 'baar mo, wakki/ a'di midi 'taki gam kun tiya kun ta 'kwani gi Bway yan mo tani wakki/ uni mini 'taki ta gwas mo walla up mo tani a'di midi 'taki bu'th uni mmodek mo dhali susu mo e Pa Urushaliim mo be. ³ Dhali ki a'di di'd mmoya mo tani a'di 'dishki Pan Dimashk is mo dhali ki jahanne/ ise/ monkush 'peni momis 'twakki mo mo mmo'kam a'di is mo. ⁴ Dhali a'di bitki'da powa 'cesh mo dhali a'di cikki 'twa/ mmo/o a'di gwo mo ki: Shawuul, Shawuul. Ata toca /e aha/ 'kus kan mo. ⁵ Dhali a'di o gwo mo ki: /E tana ja Tapa mo? Dhali a'di o gwo mo ki: Aha/ tana Yesu jin toca /e 'kus mo. ⁶ Hili cuyi /e mis mo ma dhali yayi cig bampa/ mo ma, dhali a'di minu tor /e mo a'di jin mina /e imii mo be. ⁷ Dhali 'kwaniŋ gwas kun nyaŋki ii ibway ki a'di mo tani doshkin mmomol gwo o mo mmocika uni gwo mo dhali mmo'kona uni ki par wathin kamu/ e mo. ⁸ Dhala Shawuul cu mis 'pena powa 'cesh mo dhali ki a'di ka'dki e mo tani a'di mol to par e mo dhali uni ki sus a'di ki me'd mo dhali sus a'di e Pan Dimashk mo be. ⁹ Dhali ka cim kwara mo tani a'di dar gi e mo dhali a'di shwa to yisa dhali a'di diki pi to si'da/ mo be.

¹⁰ Dhali amancik gwoŋ kamu/ jin di'd e Pan Dimashk jin yuku ka Hananiyya mo dhali Tapa o a'di gwo ki tonyjan mo ki: Hananiyya. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Hili ma. Aha/ dina imahan mo be Tapa mo. ¹¹ Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali yayi 'kup ki bway jin yuku ka Doshki Dhi'c mo dhali yayi igu'b ma Yahu- usa mo dhali nap wathi/ 'peni Pan Tharsuus jin yuku ka Shawuul mo haali/ a'di 'thoki'd mo. ¹² Dhali wathi/ mishkina a'di jin yuku

ka Hananiyya mo mmoseyu/ bwaman mo mmodhu me'da po/ a'di mo ki a'di mididi taki mish mo mo. ¹³ Hila Hananiyya thok gwo mo ki: Tapa, aha/ cika gwo 'peni 'kwani ka ris gom wathi/ yan gom miim piti wa'di shi/ kagahara yisa kun miikina a'di ki 'kwanim pini kun dhuna /e ki she/ gi dhelel dhelel mo e Pa Urushaliim mo. ¹⁴ Dhali i mahan si'da/ a'di ta gi gwo 'peni igasiis kun can mo mmodek uni 'baar mo kun yer gway pini mo. ¹⁵ Hili Tapa o a'di gwo mo ki: Yayi i bway pini mo ma haali/ a'di ta ton'kul bwa jin kwanyaka/ gom aha/ mo mmo'ka' gway pem ibwambori 'kwanin tiya kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali imalik si'da/ mo dhali uci ma Israyil mo be. ¹⁶ Haali/ aha/ mina tor a'di to kun wana risa kun mina isi mii 'kosh a'di ka nyor gom gway pem mo. ¹⁷ Dhala Hananiyya yaki'd mo dhali seki gu'b mo dhali mmodhu a'di me'di is mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pem ka Shawuula. Tapa jin ta'da Yesus jin piki /e isi bway jin yayina /e mo tani a'di tuci aha/ ki yayu/ mo, ki /e mini mish mo mo dhali ki /e minu 'tu'd mo ki Shi/in Dheleladhelel mo. ¹⁸ Dhali ise/ to jin wana e ka pampara/ bitkin 'peni em piti mo dhali a'di mishki mo mo be. Dhali a'di ki cu mis mo dhali a'di miikunu mo ki yi'de/ mo ¹⁹ dhali a'di bu'th ton'e/ mo dhali 'bidhu is mo be.

Shawuul A'di Ciki Gwo e Pan Dimashk mo be

Dhali a'di di'd ka cim ka honye/ e nya'kki imancik gwo kun 'kon e Pan Dimashk mo. ²⁰ Dhali ise/ a'di ki ci gwo e gu'b gi montul is buni mo goma Yesus ki a'di ta Ya/ ma Arungimis mo be. ²¹ Dhali uni 'baar mo kun cik a'di gwo mo tani merkin kagahara mo dhali o gwo mo ki: A'di diki ta a'di jin di'd e Pa Urushaliim jin 'ce'd 'kwani kun yer gway yan sho'k mo 'taa? Dhali a'di yayi'di mahan si'da/ mmomii kan ki a'di mididi taki sus uni mmodek mo ibwambor gi igasiis kun can mo. ²² Hila Shawuul 'bitha is ki nyanye/ mo dhali a'di dumpulki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pan Dimashk mo mmony/ gwo ka kar/ e ka Yesus yan ta'da Kristhos mo be.

Shawuul A'di Yeki'd mo 'Peni 'Kwani Yahuuda/ mo

²³ Dhali ka cim tana ris thinkin mo tani 'Kwani Yahuuda/ gam gwo me'd ka rem 'kup mo mmo'kosh a'di jwa mo. ²⁴ Hila wu'th buni pu'dki'da Shawuul mo. Dhali uni timki 'twan'ka pa si'da/ montee mo dhali mon'thiny ilu/ mo jin mina uni 'taki 'kosh a'di jwa mo be. ²⁵ Hili imancik a'di gwo bu'th a'di mon'thiny mo dhali thul a'di ka 'cesh ka shi/ ki en' 'kupa gan'gara' gon' ka nura/ i e mo be.

Shawuul A'di Diki'd mo e Pa Urushaliim mo

²⁶ Dhali ki a'di pu'dki'd mo e Pa Urushaliim mo tani a'di palki is piti gam me'd nya'kki imancika Yesus gwo mo be. Dhali uni 'baar mo ko/ a'di mo, mmo'koki gam gwo is ki a'di ta'da mancik gwo mo be. ²⁷ Hila Barnaaba bu'th a'di mo dhali sus a'di e imandhunu ki she/ mo dhali ci uni gwo mo mmomisha a'di Tapa ibway mo dhali a'di tor a'di gwo si'da/ mo, dhali a'di si'da/ ki a'di di'di Pan Dimashk mo tani a'di tor gwo e gway ma Yesus mo mmodiki ju/ mo be. ²⁸ Dhali a'di diki'd nya'kki uni mmokul gu'b e Pa Urushaliim mo ²⁹ mmo'tor gwo e gway gi Tapa mo mmodiki ju/ mo. Dhali a'di o gwo mo dhali su'k ki gwo apo/ 'Kwani Yahuuda/ kun ta 'Kwanij Griki mo. Hili uni njap a'di mmo'kosh jwa mo. ³⁰ Dhali ka wak piti mishkin mo tani uni sus a'di ka lungu'b mo e Pan Kaysariyya mo dhali tu'c a'di mmo'ya Pan Tharsusu mo be.

³¹ A'di tan ma kaniisa gi mon'ku'th is e Pa Yahuudiyya 'baar mo dhali Pany Jaliil mo dhali Pan Saamira si'da/ mo mmony'nyuni is mo dhali mmo'ii ki mon'ko/ gi Tapa dhali e momalas gi Shi/in Dheleladhelel mmomar is mo be.

Iniyaas A'di Waçkunu mo be

³² Dhali a'di warki'd ki ya ma Buterus e moyam piti 'baar mo ki 'beles mo tani a'di yaki'd ka lungu'b si'da/ e uni kun dhunu ki she/ gi dhelel dhelel kun 'kon e Pan Ludda mo. ³³ Dhali e mun mo tani a'di gamki wathin kamu/ jin yuku gway ka Iniyaas mo jin ish 'ko'da cim piti ki yil pekwarra mo haali/ a'di mutta/ is mo be. ³⁴ Dhala Buterus ki o a'di gwo mo ki: Iniyaasa, Yesus Kristhos waçki /e mo. Cuyi mis mo dhali thosona cim pini mo ma. Dhali ise/ a'di cuki'd mo. ³⁵ Dhali aris uni kun 'kon e Pan Ludda mo dhali Pan Saruun mo mishki a'di mo dhali uni tu'kkin ki Tapa mo be.

Thabiitha A'di Tu'kkunu Is mo Mmodi ki Emo

³⁶ Dhala mancik gwon' kamu/ diki'd e Pan Yaapa jin yuku ka Thabiitha jin ta gi 'pemen ki 'twam buni jin yuku ka Ghasaala mo. A'bom yan 'tu'du/ ka tuca 'borga/ mo dhali mii mii gom 'kwani gun hatha'ko'd mo kun miikina a'di to mo. ³⁷ Dhali a'di warki'd ka cim gwansan ki a'di soka is mo dhala yim wuki'd mo. Dhali ki uni upki a'di is mo tani uni ki 'thi a'di e gu'b jin nyanu ka makampo/ mo. ³⁸ Dhali gom Pan Ludda 'dish Pan Yaapa is mo tani imancik gwo mmocika uni gwo ka Buterus di'di mun mo tani uni ki hash 'kwanin su/ mmo'ii a'di mo mmodi'b a'di is ki gwo mo ki: Dhalku/ ki miya diite/ mo mmonyak ya ki am mo. ³⁹ Dhala Buterus cuki'd mo dhali yayi'd nya'k ki uni mo. Dhali

ki a'di pu'dki'd mo tani uni suski a'di e gu'b jin nyanju ka makampo/ mo dhala ris up kun wuna ikathim buni doshkini 'ko'd gwar piti mo mmoko mo dhali mmotor burrinyen tura bi mo dhali burrinye/ kun hidhuwa po/ tiya mo kun thosonkin ma Ghasaala ki a'di nyaḡ di ki uni mo. ⁴⁰ Hila Buṭerus thoṭhki uni 'baar mo tani dhali a'di ḡa'bki'd ki jin 'kupa'dupun mo dhali 'tho mo dhali mmotu'k 'kup ki is piti mo tani a'di ki o gwo mo ki: Thabiitha, cuyi mis mo ma. Dhali a'di ka'dki em piti mo dhali ki a'di parki'da Buṭerus e mo tani a'di cu mis mo. ⁴¹ Dhali a'di ḡi a'di me'd piti mo dhali 'de'k a'di ki mis mo dhali mmoyuḡa a'di imandhunu ki she/ gi dhelel dhelel mo dhali up kun wuna ikathim buni mo tani a'di ki ṭor uni ayim mo ki a'di di'd ki e mo be. ⁴² Dhali a'di warki'd ki mo jin mishu ki lala'th e Pan Yaapa 'baar mo dhali 'kwani ka ris gamki Tapa gwo is mo. ⁴³ Dhali a'di warki'd ki mo jin ḡa'bkina a'di mo ka cim ka ris e Pan Yaapa mo nyaḡka Simaana kamu/ jin ta'da manḡucur yiṭ mo be.

10

Buṭerus dhala Karniliyuus mo

¹ Dhali wathin kamu/ diki'di Pan Kaysariyya jin yuku gway ka Karniliyuus mo jin ta'da mancil ma askar iss 'kwanim pa mudhe'd mo ki mo jin yuku ki mo jin jin ma askar aji eya Ithaliyaan mo be. ² A'di ta wathin gayiin dhali a'di ta a'di jin ko/ ki'da Arungimis mo uni ki kun gu'b piti ilu/ i'baar mo dhali jin ḡi tom piti kagahara gom 'kwani kun hatha'ko'd mo dhali 'tho'da Arungimis isa yempa/ mo. ³ Ki mo wana e ka tente/ ikwara mmomodina a'di ibum 'ban mo tani ki tonyjan parkina a'di e eya tente/ mo tani aman'doyu gwo ma Arungimis pu'dki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Karniliyuus. ⁴ Dhali a'di mmohila a'di a'di ka 'thime/ mo tani dhali mmoko/ is mo tani a'di ki o gwo mo ki: Ata Tapa? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Mon'thom pini dhali to kun cina /e cuk'i'di mis mo gom mo jin minu ka /e e mo ibwambor ma Arungimis mo. ⁵ Dhali shwane/ dhuyi 'kwaniḡ gwas 'pen mo mmo/ii Pan Yaapa mo dhali susa Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buṭerus mo. ⁶ A'di ḡa'bki'd nyaḡka Simaan jin ta'da manḡucur yiṭ mo. Gu'b piti di'di yana gap mo. ⁷ Dhali ka man'doyu gwo jin ṭor a'di gwo yaki'd 'peni a'di mo tani a'di yuki imanmiiya tu'c gi gu'b piti isu/ mo dhala askara kamu/ 'peni uni jin ta'da gayiin mo jin ḡor a'di ki sule/ mo tani ⁸ dhali mmorasha a'di gwo e 'baar mo gom uni mo tani a'di ki dhu uni 'pen mo mmo/ii Pan Yaapa mo be.

⁹ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani ki uni 'kon e mo/iim buni mo dhali ki uni 'dish pa is mo tani Buṭerus seki 'kunḡu'b mo mmo'tho

ki mo jin wana e ka tente/ ibwan'kup mo. ¹⁰ Dhali a'di 'kosha te/ mo dhali ḡap to mo mmoshwa mo. Hili ki uni 'kon mmothoson to mo tani a'di bita is jwa mo. ¹¹ Dhali a'di hilki momis ka'du mo dhali tonḡul bwan kamu/ thulki mo jin wana e ka dhan burrinye/ jin dhaluwa 'cesh ki shem 'pena bi doḡon apowa 'cesh mo ¹² kun 'kona ris to 'baar mo kun 'kona jamaḡ ki she/ ki she/ nycine/ mo to/e kun 'kona sho'k do doḡon mo dhali tony'cesh kun paaran mo dhali 'dii kun peni mis mo. ¹³ Dhali 'twa/ pu'dki'di a'di ki: Cuyi mis mo ma, Buṭerus. 'Koshi ma dhali 'kayi mo. ¹⁴ Hila Buṭerus ki o gwo mo ki: Yisa wakana, Tapa, haali/ aha/ dinaki 'ka tonḡ kamu/ tal 'de/ ki sule/ jin ga/u mo walla jin 'konuki thoson me'd jin onu mmomii mo. ¹⁵ Dhali 'twa/ pu'dki'di a'di doḡ/ e me'di su/ ki: A'di jin thosonkin ma Arungimis ki dhelel dhelel mo tani dhalku/ ki kar a'di ki to jin ga/u mo ma. ¹⁶ Dhali yan miikunu me'di kwara mo. Dhali ise/ tonḡul bwa bu'thkunu e momis mo.

¹⁷ Dhali ka Buṭerus dumpulki'd kagahara ki is piti mo gom tonyjan jin para a'di e mo tani dhali gom 'pemen piti midi 'taki ta ji gi wakata mo tani hili 'kwaniḡ gwas kun tu'c ma Karniliyuus ki iiku/ mo tani mmomodḡina uni gu'b ma Simaan mo tani uni doshkin ibwambor 'twaḡkal gu'b mo, ¹⁸ dhali yukkina yuḡ mo mmodoḡ gwo mo waḡka Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buṭerus mo tani midi 'taki ḡa'bi maham mo. ¹⁹ Dhali ka Buṭerus di'd mmokulum gwon tonyjani bwa mo tani Shi/ in o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, 'kwaniḡ gwas i kwara ḡapi / e mo. ²⁰ Hili cuyi mis mo dhali thuli / e mo ma dhali yayi nyaḡki uni mmodik dhan gwo i she/ mo, gom aha/ tuca uni mo be. ²¹ Dhala Buṭerus thulki'd ka 'ceshi 'kwani mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ tana a'di jin ḡapa um ti. Um iyyin kata? ²² Dhali uni o gwo mo ki: Karniliyuus jin ta'da mancil ma askar iss 'kwanimpa mudhe'd jin ta wathi/ jin mii'd ka kar/ e mo dhali ta a'di jin ko/ ki'da Arungimis si'da/ mo dhali jin marja 'kwani gi Bampa/ Yahuuda/ 'baar mo tani a'di cin ma Arungimis gwo ntwa/ a/ ka man'doyu gwo jin dheleladhelel mo mmohashi / e e gu'b piti mo dhali mmocik gwo 'peni / e mo. ²³ A'di yukkina a'di uni bway bwan gu'b mo dhali dhu uni mmota yilkina/ mo be.

Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di cu mis mo dhali ya nyaḡki uni mo dhali kun tiya 'pena waḡ buni 'peni Pan Yaapa nyaḡ ii ki uni si'da/ mo. ²⁴ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani uni seki Pan Kaysariyya mo. Dhala Karniliyuus di'd mmocor uni mo mmoyukkina a'di abas piti imontaḡ 'de/ mo dhali imuguj ganam piti kun ena a'di ki en gana/ mo. ²⁵ Dhali a'di warki'd ki mo jin sen ma Buṭerus mo tani aKarniliyuus

gam a'di 'kup mo dhali bitki'da 'ceshi sho'k piti mo dhali luŋ a'di mo. ²⁶ Hila Buterus 'de'kki a'di ki mis mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo ma. Aha/ ki is pem si'da/ tana wathi/ mo. ²⁷ Dhali ki a'di torki'da tor ki a'di mo tani a'di seki bway bwaŋ gu'b mo dhali gamki 'kwani ka ris tulki isi moŋtal 'de/ mo. ²⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um ki is bum mishkin ki a'di nonu mo ki gwoŋkan jin cinu ki wathi/ jin ta Wathi/ Yahuuda/ mididi mol is piti gam me'd mo walla mididi diki ya e jaŋ kamu/ 'de/ e bampaŋ kamu/ mo. Dhali hili Arumgimis torki aha/ ki aha/ mina diki 'taki yuŋ wathiŋ kamu/ tal 'de/ ki jin ga/ u mo walla jin dinuki thoson me'd jin onu mmomii mo. ²⁹ Haali/ a'di wakan mo tani aha/ si'da/ yayina um ki dar gi gwon dhaŋ mo haali/ aha/ hashkunu mo. A'di dotka/ um ki gwonta ihashkina um aha/ mo.

³⁰ Dhala Karniliyuus o gwo mo ki: Acim doŋon jin di'di twa/a/ ntagi mo yan shwane/ mo tani aha/ dina mmobu'th mon'tho ka tente/ kwara e gu'b pem mo. Dhali hili mo mo ma. Wathi/ doshki'd ibwambori aha/ ki burrine/ i is ki ra/ ra/ mo ³¹ dhali o gwo mo ki: Karniliyuus, mon'thom pini ciŋu mo dhali to kun cina /e mo tani kakunu e mo eya Arumgimis mo. ³² Haali/ a'di wakan mo tani hashki gwo mo e Pan Yaapa mo dhali yuŋa Simaan jin yuŋu ki gwaya kamu/ ka Buterus mo. A'di ta yilkina/ e gu'b ma Simaan jin ta'da mankuur yit iyana gap mo. ³³ A'di hashka/ /e gwo mo ise/ dhali /e miin ki 'bore/ mmoyayina /e kan mo. Shwane/ haali/ a'di wakan mo tani aman 'baar mo imahan 'kona e bun'kus ma Arumgimis mo mmociŋa ris to 'baar mo kun kankina Tapa / e gwo mo.

Buterus A'di Torki Gwo e Gu'b ma Karniliyuus mo

³⁴ Dhala Buterus ka'd 'twam piti mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ nyithkina ka Arumgimis diki mii mii ka gwar 'de/ gom 'kwani mo. ³⁵ Hili em bampaŋ 'ceshi 'baar mo ki 'beles mo tani a'di jin ko/ a'di mo dhali mii miinŋkar/ e mo tani a'di misha a'di bu'th mo. ³⁶ Gwo jin hashkina a'di uci ma Israyiil mo mmoci gwom 'boro'd ki moŋku'th is ma Yesu Kristhos mo (a'di jin ta Tapa gom 'kwani 'baar mo) – ³⁷ Gwo caan jin onu misha um ki is bum mo a'di jin cinu ki lala'th e Bampa/ Yahuudiyya 'baar mo mmotelu a'di 'pen mo 'peni Pany Jaliil mo 'ko'di gwo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ jin cinu mo be. ³⁸ Yesu gi Pa Naasira mmo'kosh ma Arumgimis a'di ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali mom'bi'th si'da/ i'kupi a'di mo, tani, a'di jin maŋaski'd ki mis mo mmomii mii kun 'boron mo dhali mmowotha ris 'kwani kun 'kosh ma ruma 'cesh mo be, haali/ Arumgimis di'd e a'di mo.

³⁹ Dhali am tana iman/ o gwo goma ris to gwansan kun miina a'di e bampaŋ 'Kwani Yahuuda/ mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo. A'di si'da/ jin 'koshkina uni jwa mo mmohankina uni a'di apo/ cwa mo. ⁴⁰ A'di 'de'k ma Arumgimis mmis ka cim kwara mo dhali tor a'di eya tente/ mo ⁴¹ yisa ka ris 'kwani 'baar yisa, hili ki iman/ o gwo kun laŋ ma Arumgimis 'thissa/ kun ta aman kun nyaŋ to shwa ki a'di mo dhali mmonyaŋ to pi ki a'di mo 'ko'di a'di piki'd 'peni mowu mo be. ⁴² Dhali a'di kan am gwo mmoci 'kwani mo dhali te gwo mo ki a'di ita a'di jin kar ma Arumgimis mmota adwalliŋ gwo gom uni gun 'kon ki e mo dhali uni gun wukin mo. ⁴³ Gom a'di mo tani aris imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo uni te gwo mo ki ki gway piti mo tani aris 'kwani 'baar ki 'beles kun gam a'di gwo is mo tani mini bu'th moŋgwam gom miinthus mo be.

'Kwani gun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ Bu'thki Shi/in Dheleladhelel mo

⁴⁴ Hili ka Buterus di'd mmo/ o gwo gwansan mo tani Shi/ in Dheleladhelel yaki'da po/ aris uni 'baar mo kun ciŋ gwo mo. ⁴⁵ Dhali uni kun 'ciŋhu/ amunyjal yis kun gam gwo is mo tani merkin kagahara mo, uni 'baar mo kun iina Buterus haali/ to jin cinu ki me'd jin ta Shi/in Dheleladhelel mo gacki'da po/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ mo. ⁴⁶ Haali/ uni ciŋ uni mmo/ o gwo ki 'twan tiya dhali maŋa Arumgimis mo. N'ko'd mo tani aButerus thoŋ gwo mo ki: ⁴⁷ Mina wathiŋ kamu/ mish non yi'de/ ki uni minu 'taki 'koki mii ki yi'deya, uni kun bu'th Shi/in Dheleladhelel me'd ana mo 'taa? ⁴⁸ Dhali a'di kan uni gwo mo ki uni minu mii ki yi'de/ ki gway ma Yesu Kristhos mo. Dhali uni dotki a'di mo mmoca'bi uni ka cim ush'ceenne/ mo be.

11

Buterus A'di Lolopki'da Kaniisa Gwo e Pa Urushaliim mo

¹ Dhali imandhunu ki she/ mo dhali kun tiya 'pena wak kun 'kon e Bampa/ Yahuudiyya mo cikki gwo ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ buthi gwo ma Arumgimis mo. ² Dhali ka Buterus yayi'd 'kup ki misi Pa Urushaliim mo tani uni kun 'ciŋhuwa munyjal yis mo su'k a'di ki gwo mo ³ mmo/ o gwo mo ki: Katinta sa/? iyana / e i 'kwani gun 'konuki 'ciŋha/ munyjal yis mo dhali nyaŋ to shwa ki uni mo? ⁴ Hila Buterus tel gwo 'pen mo mmotor gwo i uni ka rotham po/ mo mmo/ o gwo mo ki: ⁵ Ki aha/ dina e Bampa/ Yaapa mo mmo'tho mo dhali aha/ biŋa is jwa mo mmopar tonyjan e mo. Tor'kul bwaŋ kamu/ thulki'd mo jin wana e ki dhan burrine/ /jin dhaluwa 'cesh 'peni momis ki shem 'pena bi idonjon mo.

Dhali a'di yayi'di aha/ ciki/ mo be. ⁶ Dhali ki aha/ dina mmohil a'di ka 'thime/ mo tani dhali mmokulum gwo ibwa mo tani aha/ mishkina apo/ a'di mo to/e kun 'kona sho'k do donon kun ta kuny'cesh mo dhali tomb-waasho mo dhali to kun paarana 'cesh mo dhali 'dii kun peni momis mo be. ⁷ Dhali aha/ ciika 'twa/ si'da/ jin o gwo i aha/ mo ki: Cuyi mis mo ma, Buterus, dhali 'koshi ma dhali 'kayi mo. ⁸ Hili aha/ ona gwo mo ki: Yisa wakana Tapa haali/ tonj kamu/ jin ga/u walla tonj kamu/ jin dinuki thoson me'd jin onu mmomii mo tani a'di yisa ya'di 'twam peni me'd 'deya. ⁹ Hili 'twa/ tho'ku mo me'di su/ 'peni momis mo ki: A'di jin thoson ma Arungimis ki dhelel dhelel mo tani dhalku/ ki kar a'di ki to jin ga/u mo ma. ¹⁰ Dhali a'di miinu me'di kwara mo. Dhala ris to budhu e momis dok/ e mo. ¹¹ Dhali hili mo mo ma, 'kwaniñ gwası kwara doshkin ibwambor gu'b jin 'kona aman nycine/ mo tani mmohashkunu uni 'peni Panj Kaysariyya i aha/ mo. ¹² Dhali Shi/in tu'c aha/ mmonyak ya ki uni mo ki dar gi gwon dhanj mo. Dhali unim pe'de/ gwansan si'da/ 'pena wak mo tani nyak ii ki aha/ mo. Dhali am sekina gu'b wathi/ mo be. ¹³ Dhali a'di torki aman gwo mo mmopara a'diya man'doyu gwo e mo mmodosh igu'b piti mo dhali o gwo mo ki: Hashi gwo e Pan Yaapa mo ma mmoyuka Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buterus mo ¹⁴ jin midı o /e gwo mo, gwo kun minu woth/ e mo ki kunj gu'b pini ilu/ mo. ¹⁵ Dhali me'd jin telka/ gwo 'pen mo mmo/ o mo tani Shi/in Dheleladhelel yayi'da po/ uni mo me'd jin yakina a'di apo/ ana ka mun'kup mo be. ¹⁶ Dhali aha/ kana gwon Tapa e mo mmo/ona a'di gwo mo ka: aYohaana ka jin gana/ mii'da mii ki yi'de/ mo tani hili um minu mii ki Shi/ in Dheleladhelel mo be. ¹⁷ Wakki/ Arungimis ki ci uni to jin cinu ki me'd kansan mo tani me'd jin miina a'di si'da/ gom ana ki ana gamkina Tapa Yesus jin ta'da Kristhos gwo is mo tani aha/ tana aja sa/ jin miga/ mish roca Arungimis mo? ¹⁸ Dhali ki uni cik to gwansani 'baar mo tani uni bu'th monjku'th is mo dhali kara Arungimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Hili 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ cin ma Arungimisa du mo mmori'c is mo ntagi monj'koki/e mo be.

Akaniisa e Pa Anthaakiya mo

¹⁹ Uni si'da/ kun cekkerki bwa mo gom monto'c bwa jin piki'd mo goma Istipanuus mo tani iikin mo ntagi Pam Piniikiya mo dhali Panj Kuprus mo dhali Pa Anthaakiya mo mmo/ o gwo ki kun tiya yisa, hili ki jasi 'kwani kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ²⁰ Hili kun tiya 'koni bwam uni kun ta 'Kwani gi Panj Kuprus mo dhali Panj Kerawaan kun o ki 'Kwaniñ Griki si'da/ mmotor

gwon Tapa Yesus me'dyin iiyina uni e Pa Anthaakiya mo be. ²¹ Dhali me'd gi Tapa di'd e uni mo dhala waambuhany 'kwani caaca mo kun gam gwo is mo kun tu'kkin e Tapa mo. ²² Dhali gwontor yan yayi'di 'cenj 'kwaniñ kaniisa jin di'd e Pa Urushaliim mo, dhali uni hashkina Barnaaba ntagi Pa Anthaakiya mo ²³ jin 'bora bwa mo me'dyin pu'da/ a'di mo, dhali a'the ma Arungimis mishkina a'di mo be. Dhali a'di malaski uni 'baar mo ki gwo mo, ki gwo kun dhuna uni adu mo mina uni 'dim 'kup gom Tapa mo. ²⁴ Haali/ a'di ta wathi/ jin 'boro'd mo dhali jin 'tu'du/ mo ki Shi/ in Dheleladhelel mo dhali ki mongam gwo is mo dhali 'kwani ka ris maru is e Tapa mo. ²⁵ Dhali a'di yakid mo e Pan Tharsuus mo mmonapa Shawuul mo ²⁶ dhali ki a'di gamki a'di mo tani a'di ki sus a'di e Pa Anthaakiya mo. Dhali a'di warki'd ki mo jin 'baarkina uni yil 'de/ mo mmotul isi montal 'de/ nyakka kaniisa mo dhali tor gwo ki 'kwani ka ris ris mo, dhali imangam gwo is yuku gway ka Kristhiyan e Pa Anthaakiya mo be.

²⁷ Dhali ka cim gwansan tani imanci gwo iiyin ka lungu'b mo 'peni Pa Urushaliim e Pa Anthaakiya mo. ²⁸ Dhali jamu/ tal 'de/ 'peni uni doshki'd ki mis mo jin yuku ka Aghabuus mo dhali tor gwo mo gom momer jin misha a'di ki Shi/ in ki dhan te/ caaca midı di apo/ mony'ceshi 'baar mo jin bu'th mo mo ka tee ma Kuludiyuus mo. ²⁹ Dhali imancik gwo uni 'baar mo ki 'beles me'd jin mishu a'di mii mo tani uni dhu bwa mo mmohash mowoth goma wak buni kun 'kon e Pa Yahuudiyya mo, ³⁰ me'd jin miina uni si'da/ mmohash a'di e 'kwaniñ gwanyajaka/ ki me'd ma Barnaaba dhala Shawuul mo be.

12

Yakuub A'di 'Koshkunu Jwa mo dhala Buterus Karkunu eya Sijin mo

¹ Dhali mo 'dishki'd mo ka cim gwansan mo tani Hirodus jin ta'da malik karki me'd piti mmobu'th 'kwaniñ tiya 'pena kaniisa mo mmo'to'c uni bwa mo. ² Dhali a'di 'koshki'da Yakuub jwa mo jin ta'da kam ma Yohaana ki gandala turga/ mo. ³ Dhali ki a'di parki'd ki 'Kwani Yahuuda/ 'boru bwa mo gom a'di mo tani a'di diki dak mii mo hili bu'thki'da Buterus si'da/ mo. Dhala cim gwahan ta'da Cim gi Maanjku'th'd kun miinu ki dar ga cumat mo. ⁴ Dhali ki a'di bu'thki a'di mo tani a'di kar a'di eya sijin mo dhali ci a'di ka askar kun dhunu mo ka nyir me'di do donon mo mmoji a'di mo mmo/o gwo e bwa mmo-sus a'di mo ibwambori 'kwani 'ko'da cim gi Mompe'kupanyolos mo. ⁵ A'di karkunuwa Buterus eya sijin mo. Hili mon'tho miin ma kaniisa ki dar gi mondak mo eya Arungimis gom a'di mo.

Buterus A'di 'Cuk'kunu 'Pena Sijin mo

⁶ Dhali ka Hirodus murki'di sus a'di ka pije/ mo tani mon'thiny yansan mo tani Buterus di'd mmo/ish e ibwaman ma askar su/ mo dhali deku ka jindhiiri su/ mo dhali imanji mo mo 'koni bwambor ma campur mo mmohila sijin mo. ⁷ Dhali hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa doshki'd mo mmo'dish a'di is mo dhali mon'kush 'twakki mo mo e ari gu'ba sijin mo. Dhali a'di dorki'da Buterus 'ko'd gwar ki me'd mo dhali mer a'di e mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis ise/ ki jahanne/ mo. Dhala jindhiir piti 'cukkin mo 'peni me'd piti mo. ⁸ Dhali aman'doyu gwo o a'di gwo mo ki: De'ki wa'kan e empa'd pini mo ma dhali deka ppam pini mo. Dhali a'di mii a'di mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Kumi burrinyem pini i is pini mo dhali bathi aha/ m'pen mo. ⁹ Dhali a'di ya'd ka pije/ mo dhali batha'da bath mo dhali a'di molo'd ki a'di ta jin gana/ jin miikin ma man'doyu gwo mo tani hili a'di tosh ki a'di par tonyjan e mo. ¹⁰ Dhali ki uni pe uni mo kun ta imanji mo mo kun 'koni twa/a/ dhali imanji mo mo kun ta kur 'ko'd mo tani uni iiyini 'twan'kal ton'kuthu'd jin ka'du bway mo e 'per'kuman bampa/ jin ka'da'd gom uni ki is piti mo. Dhali uni iin ka pije/ mo dhali iin mo naskina/ mmo'baar bwaya 'de/ mo dhali ise/ aman'doyu gwo yaki'd 'peni a'di mo. ¹¹ Dhali ka Buterus yaki'd ki is piti mo tani a'di o gwo mo ki: Shwane/ aha/ misha ka jin gana/ ki Tapa hashki'da man'doyu gwom piti mo dhali 'cuk' aha/ ka pije/ mo 'peni me'd ma Hirodus mo dhali 'pena ris to kun 'ora 'Kwani Yahu-uda/ mo.

¹² Dhali ki a'di mishki to eya tente/ kan mo tani a'di yaki'd e gu'b ma Mariyam jin ta KoYohaana jin yuku ki gwaya kamu/ ka Markus mo i mo jin tula 'kwani is ka ris mmonta' de/ mo dhali uni 'kon mmo'tho mo be. ¹³ Dhali ki a'di dorki'da campur 'twan'kal ki me'd mo tani ari nyara/ jin mii'da tu'c jin yuku gway ka Ruda mo tani a'di yayi'd mmocik 'twa/ naskina/ 'te/ mo. ¹⁴ Dhali ki a'di nyithki'd ki a'di ta 'twa/ ma Buterus mo tani a'di diki ka'd 'twan'kal mo hili gom mom'bor bwam piti mo tani a'di guski'd mo mmotor gwo ka Buterus doshki'd ibwambor 'twan'kal mo. ¹⁵ Dhali uni o a'di gwo mo ki: /E guskina du mo ba/. Hili a'di tor uni gwo dok/ e ki 'bi'th ki a'di wakan mo be. Dhali uni o ki a'di ta'da man'doyu gwom piti 'te/ mo. ¹⁶ Hila Buterus di'di modor 'twan'kal naskina/ mo dhali ki uni ka'dkin mo tani uni par a'di e mo dhali merkin mo be. ¹⁷ Hili a'di mmowuk'kina a'di uni e ki me'd mo mmo'ko ki shwam mo tani a'di ci uni gwo 'baar mo mmosusa Tapa a'di ka pije/ mo 'pena sijin mo. Dhali a'di o gwo mo ki: Tora ris to gwansan ka Yakuub mo dhala wak bana

mo. Dhali a'di ya'd mo 'peni uni mo dhali ya'd mo e mon'kam/ mo.

¹⁸ Dhali mmosul ma tente/ mo tani mii ibwaman ma askar yisa miinu ka sere'yisa, aButerus warki'd kata mo? ¹⁹ Dhali ka Hirodus napki'da nap kagahara mo tani dhali diki gam a'di mo tani a'di napki gwo mo gom imanji mo mo dhali a'di kanki gwo mo ki uni minu 'kosh mo. Dhali a'di yaki'd ka lungu'b mo 'peni Bampa/ Yahuudiyya mo ntagi Pan Kaysariyya mo dhali ca'bi mun mo be.

Jwa ma Hirodus mo

²⁰ Dhali shwane/ Hirodus miiki'da nyor ki 'Kwani gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo dhali uni iiyin ki bwan tal 'de/ i a'di mo dhali mmomiina uni amugu aBalastus jin ta'da man'miia tu'c gu'ba ci goma malik tani uni ki dot mon'gwam mo haali/ bampam buni thipu 'peni bampa/ ma malik mo be. ²¹ Dhali apowa cim jin karu mo tani Hirodus mmohidha a'di burrinye/ ma malik mo tani dhali mmo'ca'ba a'di eya kursi ma malik mo tani dhali a'di ki ci uni gwo mo be. ²² Dhali 'kwani cuun kagahara mo mmo/o gwo mo ki: 'Twa/ ma rum 'te/ be yisa 'twa/ gi wathimpa mo. ²³ Dhali ise/ aman'doyu gwo gi Tapa 'kosh a'di mo haali/ a'di diki kara Arungimis ki ca mo dhali a'di shwan ma yish mo dhali ci shi/in piti mo be.

Barnaaba dhala Shawuul mo

²⁴ Hili gwo ma Arungimis caki'd mo dhali markunu is mo be.

²⁵ Dhala Barnaaba dhala Shawuul dokkin 'peni Pa Urushaliim mo ki uni 'baarki mii jin iina uni mo mmomii mo tani uni suskina Yohaana nyakki uni mo, a'di jin yuk'kunu ki gwaya kamu/ ka Markus mo.

13

¹ Dhali kun tiya 'kon e Pa Anthaakiya eya kaniisa jin di'd imun kun ta iman'ci gwo mo dhali iman'or gwo mo: iBarnaaba dhala Simaan jin yuku ka Nijar mo dhala Lukiyus gi Pan Kerawaan mo dhala Manaayin jin ta'da amannyak ca'b ka Hirodus jin ta'da mudhiir dhala Shawuul mo. ² Dhali ki uni tul is mmolur Tapa mo dhali ga/ to mo tani Shi/in Dheleladhelel oki gwo mo ki: Dhuyi iBarnaaba dhala Shawuul ki she/ gom aha/ mo goma tu'c jin yuk'ga/ uni mmomii mo. ³ Dhali ki uni ga/ to mo dhali 'tho mo dhali dhu me'd buni apo/ uni mo tani uni ki hash uni mo mmo/ii mo be.

Imandhunu ki She/ Ciki Gwo e Pan Kuprus mo

⁴ Wakan be uni mmohasha Shi/in Dheleladhelel uni mo tani uni iikin ka lungu'b mo ntagi Pa Saluukiya mo dhali 'peni mun mo tani uni ki ii mo ka kur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pan Kuprus mo. ⁵ Dhali ki uni 'kon e Pan Salamiis mo tani uni ci gwo

ma Arumgimis e gu'b montul is gi 'Kwani Yahuuda/mo. Dhali uni tan ga Yoahaan si'da/ jin woṭhi uni mo. ⁶ Dhali ki uni 'ciṭhkin isi bwaman ma 'cesha kunn is ki tur mo ntagi Pam Papuus mo tani uni gam wathiṅ kamu/ jin ta gi e ma rum jin shi/ashi/ mo dhali jin ta'da mançi gwonthus mo dhali jin ta Wathi/ Yahuuda/ si'da/ jin yuḱu gway ka Baryashuu mo ⁷ jin nyaḱ ca'b ka waḱiila Sarjiyuus Buulus jin ta'da mishin gwo wathi/ mo. A'di yan yuḱi'd iBarnaaba dhala Shawuul i a'di mo dhali ṅap gwo ma Arumgimis mmocik mo. ⁸ Hila Aliim (haali/ gway piti yuḱu kan ki 'twaṅ kamu/ mo) jin ta gi e ma rum jin shi/ashi/ mo tani a'di roḱki uni mo mmoṅapa waḱiil yan mmoṭu'k mo 'peni moṅgam gwo is yan mo be. ⁹ Hila Shawuul jin yuḱu ka Buulus si'da/ mmo'tu'du/ a'di mo ki Shi/ in Dheleladhelel mo tani a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo ¹⁰ dhali o gwo mo ki: Ayy /e jin 'tu'du/ mo ka maḱi 'baar mo dhali /e jin ta thuthu/ ki thuthu/ mo dhali /e jin ta ya/ ma Iblis mo dhali /e jin ta 'kup ki a'di jin ta mo ma kar/e 'baar mo tani mina /e diki daḱ mo mmosusa sus jin ta jim per mo 'taa 'peni miṅṅ gana/ gi Tapa mowa? ¹¹ Dhali shwane/ hili mo mo ma, me'd gi Tapa midi di apo/ / e mo dhali /e mini ta ja'da/ mo mmomola tente/ par e ki ari mo mo mmodiki ca'b ca'b 'pempa naskina/ mo. Dhali ise/ monduḱu'd bitḱi'da po/ a'di mo dhali mondhurumi'd si'da/ mo dhali a'di yuthurki'd mo mmoṅap 'kwani mo mmosus a'di me'da bi mo be. ¹² Dhali ṅ'ko'd mo tani awaḱiil ki a'di parki to e jin miikunu mo tani a'di gamki gwo is mo mmomera a'di mo gom gwon Tapa jin toru mo be.

ABuulus dhala Barnaaba 'Kokin mo e Pa Anthaakiya mo gi Pam Pisiidiyya mo

¹³ Dhala Buulus uni ki imannyak iim piti mo tani uni 'cuḱkina ḱur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo/ ii 'peni Pam Papuus mo dhali uni pu'dkin mo e Pam Parja gi Bampa/ gi Pam Pampiliyya mo dhala Yoahaan ya'd mo 'peni uni mo mmodok ka nyan'ko'd e Pa Urushaliim mo. ¹⁴ Hili uni mmo'ciṭhkina uni 'peni Pam Parja mo tani uni pu'dkin mo e Pa Anthaakiya gi Bampa/ gi Pam Pisiidiyya mo dhali uni iikini gu'b gi montul is ka cim ma pesu/ mmo'kowa 'cesh mo. ¹⁵ Dhali 'ko'di gwonḱan jin cinu deṅu e mo dhali gwo gi imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ si'da/ tani Tapa gi gu'b montul is hashki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ikam bamaa, waḱki/ um tan gi gwon tiya mo mmomalas 'kwani mo tani oyi mo ma. ¹⁶ Dhala Buulus doshki'd ki mis mo dhali mmowuḱkina a'di uni ki me'd mo tani a'di o gwo mo ki:

Um 'Kwani ma Israyiil mo dhali um kun ḱo/ kina Arumgimis mo tani kana:

¹⁷ Arumgimis gi 'Kwani ma Israyiil gwan kwanyki ibabam bana mo dhali dhu 'kwani ki ca ki uni 'kon ki 'kus e Bampa/ Masir mo tani dhali ka bin tur mo tani a'di ki sus uni ka piḱe/ 'peni a'di mo be. ¹⁸ Dhali ki mo embul jin wana e ki yil issu/ mo tani a'di thipki'da thip gom uni mo e mombwaasho mo. ¹⁹ Dhali ki a'di 'ce'dki kal gi 'kwani kun 'kon ma po/ i pesu/ sho'k kun 'kon e Paṅ Kanaan mo tani a'di ki ci uni bampam buni ki mal ki mo embul yan jin wana e ki yil iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo. ²⁰ Dhali ṅ'ko'di to gwansan mo tani a'di ki ci uni imandwall gwo gwo ntaga Samu'il jin ta'da mançi gwo mo. ²¹ Dhali ka nyan'ko'd dok/e mo tani uni doṭkina malik mo dhala Arumgimis ki ci uni aShawuul jin ta ya/ ma Kish jin ta wathi/ gi 'kwani ma waḱ ma Benyamiin ki mo embul ki yil issu/ mo. ²² Dhali ki a'di kwa/ki a'di mo tani a'di piki'da Dawuu'd mmota amalik buni mo. Gom a'di si'da/ a'di ki ṭe gwo mo dhali o gwo mo ki: Aha/ gamkina Dawuu'd jin ta ya/ ma Yassa jin ta wathi/ jin gam ma du ki aha/ jin midi mii bwam pemi 'baar mo. ²³ 'Peni emen gi wathi/ yan mo tani Arumgimis me'd jin onu gwo is mo tani guyi'da Manwoṭh gom 'Kwani ma Israyiil mo jin ta'da Yesus mo ²⁴ me'dyin tor ma Yoahaan gwo ntwa/ a/ mo mmomina a'di ki yayu/ naskina/ mo tani gwo mmomiyya mii ki yi'de/ gom mo jin minu rica du is goma ris 'Kwani ma Israyiil 'baar mo. ²⁵ Dhali ka Yoahaan di'd mmo'baar bway piti mo tani a'di o gwo mo ki: Um tosh ki aha/ tana aja mo? Aha/ dina ki ta a'di mo. Hili mo mo ma, jamu/ midi yayu/ i'ko'di aha/ mo, appa/ sho'k piti mo tani aha/ dinaki 'bor jin miga/ 'cuḱ a'di mo.

²⁶ Ikam pema um kun ta uci ma Ibrahiim kun iyyin 'pena tora 'de/ mo dhali um gwan ibwaman um kun ḱo/ kina Arumgimis mo tani gwo gom mowoṭh yan hashkunu mo gom ana mo be. ²⁷ Haali/ uni kun 'koni Pa Urushaliim mo dhali tapam buni si'da/ haali/ uni 'koki mish a'di mo dhali 'koki mish gwo gi 'twa/ gi imançi gwo kun deṅu e mo ka cim ma pesu/ isa yempa/ mo tani uni miikina uni 'baar mo mmowaḱkina uni a'di mo be. ²⁸ Dhali uni bala gamana ta i a'di mo mmoçi a'di mmowu mo hili uni doṭkina Bilaatus gwo mo ki a'di minu mii 'kosh mo be. ²⁹ Dhali ki uni 'baarkina ris to 'baar mo mmomii kun 'kwarkunu mo gom a'di mo tani uni bu'thki a'di ka 'cesh 'peni cwa mo dhali 'thi a'di e moṅ'kupaje mo be. ³⁰ Hili Arumgimis 'de'k a'di 'peni mowu mo. ³¹ Dhali a'di mishu ka cim ka ris mo 'peni uni kun nyaḱ ii ki a'di 'peni Pany Jaliil 'kup ki Pa Urushaliim mo tani uni shwane/ ita iman/o

* 13:19 urbumiyya wa kamsiin

gwo gom a'di ibwanj 'kwani mo be. ³² Dhali am guyina um gwom 'borga/ 'peni jin onu is me'd jin toru ibaba mo ³³ ka Arungimis 'baarki mii yansan e ana gom u'cim bana mmow'de'kkina a'di aYesus mo be. Me'd jin 'karkunu mo si'da/ ka Masmuuri su/ mo ki:

/E ta Ya/m pem mo.

Ka cim yansan jin karka/ /e mmodi e aha/ mmotaya/ Ya/um mo.

³⁴ Dhali mmotana a'di gi wakan mo tani a'di 'de'kkina a'di a'di 'peni mowu shwane/ mo ki a'di mididi diki tu'k ki sule/ mo e momp/ mo, dhali a'di oki gwo cikise/ mo be ki:

Aha/ mina ci um mom'bor mii ma Dawuu'd kun ta kuñ kogu mo dhali kun ta ku isinj gana/ si'da/ mo.

³⁵ Haali/ a'di si'da/ o'd kan eya masmuura kamu/ ki:

/E mini diki ci aman'kogum pini mmomish momp/ mo.

³⁶ Haala Dawuu'd, 'ko'di a'di mii to gom 'kwani kun tana anyakum yil ki a'di ki bwa ma Arungimis mo tani a'di ish e mo dhali 'thinu mo e mo gi icom mo dhali mishki momp/ mo be. ³⁷ Hili a'di jin 'de'kkin ma Arungimis mo tani a'di mol momp/ mo.

³⁸ Haali/ a'di wakan mo tani dhalki a'di mishu mo ibwam um mo, ikam pem, ki wathi/ yan mo tani gwo gom miinthus mmogwam mo tani a'di cinu um mo be.

³⁹ Dhali 'pena ris to 'baar mo 'peni kun mola gwoñkan ma Musa jin cinu mo um dhu ki mo ma kar/e mo tani e a'di mo tani aris uni 'baar mo ki 'beles kun gam gwo is mo tani uni dhunu ki mo ma kar/e mo be. ⁴⁰ Haali/ a'di gi wakan mo tani hili mo mo ma gom a'di mididi 'taki pu'du/ apo/ um jin ona imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo ki:

⁴¹ Hili mo mo ma, um kun ta iman'ahuny 'twa/ mo tani meri mo ma dhali thisi e mo.

Haali/ aha/ miina mii ka cim bum mo, mii jin mina umi ush ki 'tash mo mmogam is mo wakki/ jan tal 'de/ mididi 'taki tor a'di um mo be.

⁴² Dhali ki uni iikin ka pije/ mo tani uni dotki gwo mo ki gwo gwansan minu 'taki o gom uni ka cim ma pesuñ kamu/ jinj 'ko'd mo. ⁴³ Dhali ki montul is 'koshu jwa mo tani uni ka ris 'peni 'Kwani Yahuuda/ dhali 'peni uni kun tana gayiin kun ta 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun bu'th gwo ma Arungimis mo tani uni bath'kina Buulus mo dhala Barnaaba mo kun o uni gwo mo mmomalas uni mo mmo'ko ki sule/ eya 'the ma Arungimis mo.

⁴⁴ Dhali ka cim ma pesuñ kamu/ jinj 'ko'd mo tani 'kwani murkini 'taki ta 'kwani gi bampa/ 'baar mo kun iyyin mmotul is imontal 'de/ mo mmocik gwo ma Arungimis mo. ⁴⁵ Hili ki 'Kwani Yahuuda/

mishkina waambuhany 'kwani mo tani uni 'tu'du/ ki mondeeya du mo dhali uni dhan'ki to kun on ma Buulus mo dhali wal gwo sor si'da/ mo be. ⁴⁶ Dhala Buulus dhala Barnaaba o gwo eya tente/ mmo'koki ju/ mo dhali o gwo mo ki: A'di minu mii mii mo ki gwo ma Arungimis minu mii o i/um ntwa/ a/ mo be. Haali/ um bel a'di 'peni um mo dhali um 'cunycurki is bum mmo/o ki um 'koki 'bor mmota gi monj'koki/e ki sule/ya ye 'ba/ mo tani hili ma, aman tuka mo ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ⁴⁷ Haali/ wakan si'da/ Tapa kanki am gwo mo mmo/o gwo mo ki:

Aha/ karkina / e mo mmota monjkush gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,

ki /e mini 'taki di gom mowoth mo ntagi mo e mony'cesh jin di'd isa dhana/ nnii mo.

⁴⁸ Dhali me'dyin cika 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ gwo yan mo tani uni 'borkina bwa mo dhali kar gwo ma Arungimis ki ca eya tente/ mo. Dhala ris uni gun dhunu mo mmota gi monj'koki/e ki sule/ya ye 'ba/ mo tani uni gamki gwo is mo be. ⁴⁹ Dhali gwo gi Tapa kalu ki lala'th isi bampa/ yani 'baar mo ki 'beles mo. ⁵⁰ Hili 'Kwani Yahuuda/ lali upa gayiin kun manju sho'k mo dhali 'kwani kun tana 'kan'kup pa sho'k mo dhali uni cuuna po/ uni mmotoca Buulus dhala Barnaaba bwa mo dhali ta'k uni ka pije/ 'peni bwaman mompam buni mo be. ⁵¹ Hili uni pirkina buhany 'peni sho'k buni apo/ uni mo dhali pu'dkin mo e Pa Ikuuniya mo. ⁵² Dhali imancik gwo 'tu'dkin mo ki mom'bor bwa mo dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo be.

14

ABuulus dhala Barnaaba 'Kokin e Pa Ikuuniya mo

¹ Dhali a'di warki'd ki mo jin 'kona uni e Pa Ikuuniya mo tani uni sekini montal 'de/ mo e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali mmo/ ona uni gwo mo tani adhana waambuhany 'kwani caaca gi 'Kwani Yahuuda/ dhali 'Kwaniñ Griki ilu/ mo tani gamki gwo is mo be. ² Hili 'Kwani Yahuuda/ kun ush gwo gam is mo tani uni cuuna po/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni dhu uni gwo ibwa mo mmomii mii ha'th'ko'd apo/ awağ yan mo. ³ A'di 'kona uni mmun ki rash rash mo mmo/o gwo ki dar gi monyju/ e Tapa mo jin ci gwo jin tenu mo gom gwo goma 'them piti mo mmoci momer mo dhala dhan mii caaca kun miinu mo ki me'd buni mo. ⁴ Hila waambuhany 'kwanimpa kwa/kunu bwa mo dhali kun tiya gamu me'd ki 'Kwani Yahuuda/ mo dhali kun tiya gam me'd ki imandhun ma Yesus ki

she/ mo. ⁵ Dhali ki montha'th jin tha'thkina uni 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani dhali 'peni 'Kwani Yahuuda/ ilu/ nyakki tapam buni mo mmosor uni ki shi/ kagahara mo dhali mmo'kosh uni ki wosh mo tani ⁶ uni mishki gwo 'ban mo dhali son mo tagi Pa Lika/uniyya mo dhali Pan Listra mo dhali Pan Darba mo dhali kukul mo is mo. ⁷ Dhali e mun mo tani uni torki gwom 'borga/ mo be.

ABuulus 'Koshkunu ki Wosh e Pan Listra mo

⁸ Dhali e Pan Listra mo tani wathinj kamu/ ca' bki'd jin dumpulki ya ki sho'k piti ki njwol 'peni bwanj kum jin diki ya ki sho'k me'd 'de/ ki sule/ mo. ⁹ A'di yan cikki'da Buulus mmo/o gwo mo tani mmohila a'di a'di ka 'thime/ mo dhali mmomisha a'di ki a'di ta gi mongam gwo is mo mmowaçu a'di mo tani ¹⁰ a'di o gwo ki dhan 'twa/ ki: Doshi ki mis ki sho'k pini mo ma. Dhali a'di pe'di mis mo dhali yaki'd mo be. ¹¹ Dhali ka waambuhany 'kwani parki mii yan e mo jin miikin ma Buulus mo tani uni 'de'kki 'twam buni mo mmo/o gwo ki 'twanj 'Kwani gi Pa Lika/uniyya ki: Arum iiyini bwam ana ki jamas gi 'kwaniny'cesh mo. ¹² Dhali uni yukkina Barnaaba gway ka Saps* mo dhala Buulus yuka uni ka Hermas† mo haali/ a'di ta tapa jin tori gwo mo. ¹³ Dhala gasiis ma Saps jin ta gi gu'b jin lunu to jin di'di 'twaman bampa/ mo tani a'di 'doyi'da morbip mo dhali jisarro/ mo e 'twanj kala goj mo dhali a'di mididi 'taki miya basa 'cesh nyakka waambuhany 'kwani mo. ¹⁴ Hili ki imandhunu ki she/ mo kun ta iBarnaaba dhala Buulus mo, cikki gwo gom a'di mo tani uni dherki burriyem buni bwa mo dhali peni bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali cuu ki dhan 'twa/ kun caaca mo ¹⁵ dhali o gwo mo ki: Kana 'kwani, ata miina um to gwahan kan mo. Am si'da/ tana 'kwanim 'ba'ban du me'd um dhali am guyina um gwom 'borga/ ki um mini 'taki tu'k mo 'peni tompinycon gwahan kun lunja um mo eya Arumgimis jin di ki e mo, jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo dhali yi'de/ mo dhala ris to 'baar mo kun 'koni bwaman uni mo be, ¹⁶ a'di jin dhalki'da ris 'kwanim bampany 'cesh bwayi 'baar mo mmo/i ki bwam buni mo e mo ma nyakum yil kun pekin mo be. ¹⁷ Dhali hili a'di diki dhal is piti ki dar gi gwontor mo haali/ a'di miiki miim 'boron mo dhali ci uma sho'k 'peni momis mo dhali yil mo kun dhotha tonte/ mo mmo'tu'da uma du ki tonte/ mo dhali monj'kunybwa mo. ¹⁸ Dhali ki gwo gwansan kun enu mo tani uni miiki mii kun ditadi

mmonona waambuhany 'kwani 'peni mo ma basa 'cesh gom uni mo be.

¹⁹ Dhali 'Kwani Yahuudan tiya iiyini uni i mo yan mo 'peni Pa Anthaakiya mo dhali Pa Ikuuniya mo dhali mmolala uni awaambuhany 'kwani sho'k ki gwo mo tani uni 'koshkina Buulus ki wosh mo dhali dirki a'di ka pije/ 'peni bampa/ mo mmosotshkina uni ki a'di wuki'd mo be. ²⁰ Hili ki imancik gwo doshkin ki jin 'kam a'di mo tani a'di cu mis mo dhali cikki'd e bampa/ mo dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di yaki'd mo nyakka Barnaaba mo e Pan Darba mo be. ²¹ Dhali ki uni torki gwom 'borga/ e bampa/ caan mo dhali imancik gwo ka ris 'kokin mo tani uni dokkin ka nyan'ko'd mo e Pan Listra mo dhali e Pa Ikuuniya mo dhali e Pa Anthaakiya mo ²² mmoitel bwa gi imancik gwo sho'k mo mmomalas uni ki gwo mo ki uni mini 'ko ki sule/ e mongam gwo is mo dhali ki mont'c bwa kun mini mii ta aris mo tani ana mina se Bampa/ ma Arumgimis mo be. ²³ Dhali ki uni dhuki uni ki 'kwaninj gwanyjaka/ eya risa kaniisa 'baar ki 'beles mo dhali 'tho ki monga/ to mo tani uni dhuki uni e me'd gi Tapa jin gamkina uni gwo is mo be.

Mondok jin Dokkina Uni ka Nyanj'ko'd e Pa Anthaakiya gi Pan Suriyya mo

²⁴ Dhali uni 'cithkin ki tur mo e Pam Pisidiyya mo dhali pu'dkin mo e Pam Pampiliyya mo be. ²⁵ Dhali ki uni oki gwo e Pam Parja mo tani uni iikin ka lunju'b e Pa Attaaliya mo be. ²⁶ Dhali 'peni mo caan mo tani uni ki ii mo ka kur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pa Anthaakiya mo 'peni mo jin dhukunu uni eya 'the ma Arumgimis mo goma tu'c jin 'baarkina uni mo mmomii mo be. ²⁷ Dhali mmopu'dkina uni mo tani uni tulkina kaniisa is mo imontal 'de/ mo dhali uni lolopki uni gwo mo gom to 'baar mo kun miikin ma Arumgimis i uni mo dhali mmoka'dkina a'di acampur gi mongam gwo is gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ²⁸ Dhali uni 'kokin ka cim ush'ceenne/ yisa nyakki imancik gwo mo.

15

Montul Is gi 'Kwaninj Gwanyjaka/ ma Kaniisa e Pa Urushaliim mo

¹ Dhali 'kwaninj gwasu tiya iiyin ka lunju'b 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali torkina waç buni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Isi ciki/ ki um 'konuki 'citha/ munyal yis mo me'd mii jin miikin ma Musa mo tani um molu woth mo be. ² Dhali ki iBuulus dhala Barnaaba uni walkina wal jin gwa'da'd yisa tani uni tirrishki uni ki gwo kagahara mo dhali awaç buni ki dhu iBuulus mo dhala

* 14:12 Saps ta com to jin lunja 'Kwaninj Griki mo. † 14:12 Hermas ta'da manya gom to kun lunja 'Kwaninj Griki mo.

Barnaaba mo dhali kun tiya si'da/ 'peni bwam uni ki uni mini 'taki ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo e imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ si'da/ mo gom gwo yansan jin doṭu/ mo. ³ Wakan mmosuskina 'kwanin kaniisa uni ibway mo tani uni 'ciṭṭkin ki tur mo e Pam Piniikiya mo dhali e Pan Saamira mo mmoṭor gwo eya tente/ gom mo gi ṭuka 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ adu is mo dhali a'di pina dhan bwam 'boro'd eya waḵ buni 'baar mo. ⁴ Dhali ki uni pu'dkin e Pa Urushaliim mo tani uni butha 'kwanin kaniisa mo dhali imandhunu ki she/ mo ki 'kwanin gwanyjaka/ ilu/ mo dhali gwo lolopkina uni uni mo goma ris to 'baar mo kun miikin ma Arumgimis e uni mo. ⁵ Hili 'kwanin tiya 'pena waḵa kamu/ 'peni bwam 'Kwanim Parisiyyin kun gam gwo is mo tani doshkin 'peni bwam uni mo mmo/o gwo mo ki: A'di minu mii mii mo mmo'ciṭṭ uni amunyjal yis buni mo dhali mmokan uni gwo mo ki uni mini ha gwoṅkan ma Musa jin ḱinu e mo.

⁶ Dhali imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ nyaḱki is tul mo imontaḷ 'de/ mo mmoṭora ṭor gom gwo yan mo be. ⁷ 'Ko'di gwo kun sugu ki rash rash mo tani aBuṭerus cuki mis mo dhali o uni gwo mo ki:

Iwak pema, um mishkin ka Arumgimis kwanyki'd 'peni um kagush ki 'twam pem mo tani 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mini ciḱ gwom 'borga/ yan mo dhali gam gwo is mo. ⁸ Dhala Arumgimis jin mishki'da du mo tani a'di ṭorki gwontor gom uni mmoḱi uni Shi/ in Dheleladhelel mo me'd jin ḱikina a'di ana mo. ⁹ Dhali a'di diki mii mii ka gwar 'de/ gom ana mo dhali gom uni si'da/ kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ a'di ki lam uni adum buni ki dhelel dhelel ki moṅgam gwo is mo be. ¹⁰ Haali/ a'di wakan mo tani ata pala uma Arumgimis kan mo ki um mini 'taki dhu dhanḱa'b tom'ba/ i'ba/i imanciḱ gwo kun molkina ibabam bana ḱal mo dhali ana si'da/ mo. ¹¹ Hili ana gama gwo is ki ana minu woṭḱ mo ka 'the gi Tapa Yesus mo me'd mii jin mina uni mii kan si'da/ mo be.

¹² Dhali arisa waambuhany 'kwani 'baar mo 'kon ki shwam mo, dhali uni ciḱki gwo ma Barnaaba mo dhala Buulus mo mmololopa uni gwo mo gom momer mo dhala dhan mii kun caaca kun miikin ma Arumgimis i bwaj 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ e uni mo be. ¹³ Dhali 'ko'di uni 'kokin ki shwam mo tani aYakuub thoḱ uni gwo mo mmo/o gwo mo ki:

Iwak pema kana, ciḱi gwom pem mo ma. ¹⁴ Simaan lolopki gwo gom monthip jin thipkin ma Arumgimis 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmobuḱ 'kwani ka piḱe/ 'peni bwam uni gom gway piti

mo. ¹⁵ Dhali gwo yan gama imanḱi gwo ma Arumgimis is kadhama/ mo me'd jin 'kwarkunu mo ki:

¹⁶ 'Ko'di to gwansan mo tani aha/ mina doku/ mo

dhali aha/ mina doḱ/ e nyan gu'ba burrine/ ma Dawuu'd jin 'tuḱu/ mo.

Dhali aha/ mina doḱ/ e nyan gu'b jin shi/ u mo mo,

dhali aha/ mina thum a'di ki mis mo,

¹⁷ ki 'kwani kun ta nyenthe/ mo tani mini mish ṅap Tapa Arumgimis mo

dhali aris 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun 'tho gway ma Arumgimis mo.

¹⁸ A'di ona Tapa jin ṭorki to gwansan eya tente/ 'peni kadhama/ mo.

¹⁹ Haali/ a'di wakan mo tani gwo e bwam pem wa cikise/ mo be ki ana mina 'koki ṭo'c uni gwansan bwa mo, uni kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun ṭu'ḱkin mo ka Arumgimis mo. ²⁰ Hili ana mina 'kwar uni gwo mo ki uni mini dhal mii 'pen mo kun miina uni mo mmolunṭ tompinycon mo dhali 'peni mo kun miinu miinycaḷ si'da/ mo dhali 'peni to gun minyiciru 'kus dhali 'peni miin to ma bas si'da/ mo. ²¹ Haali/ 'peni yil kadhama/ mo tani aMusa ta gi uni eya ris bampa/ 'baar mo kun ḱi gwom piti mmoder a'di e gu'b gi montul is ka risa cim ma pesu/ i 'baar mo ki 'beles mo.

Gwo gi Thoḱu mo e Montul Is gi 'Kwani Gwanyjaka/ ma Kaniisa Yan mo

²² N'ko'd mo tani uni toshkin ki a'di 'boro'd mo gom imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ gi 'kwanin kaniisa 'baar ilu/ mo mmokwany 'kwani 'peni bwaman uni mo dhali mmoṭu'c uni mmo/ii Pa Anthaakiya nyaḱki iBuulus mo dhala Barnaaba mo. Gway yerku mo ka Yahuusa mo jin yuḱu ki gwaya kamu/ ka Barsaaba mo dhala Sila kun ta tapa ibwaman ma waḱ buni mo. ²³ Dhali uni 'kwarki gwo cikise/ e uni mo ki: Imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ ma waḱ buni eya waḱ kun 'koni bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo e Pa Anthaakiya mo dhali Pan Suriyya mo dhali Pan Kilikiyya mo tani theki uni me'd mo ma. ²⁴ Haali/ ka jin gana/ aman ciḱkina gwo ki unin tiya kun iikin ka piḱe/ 'peni bwam am mo tani uni ṭo'c um 'kus ki gwo mo mmo'kosh uma dum bum is mo uni kun 'kona aman ki ye'th sho'k ki gwo mo be. ²⁵ A'di toshkina aman ki a'di 'boro'd mo mmogama aman bwa me'd ki bwan tal 'de/ tani mmokwany 'kwani mo dhali mmoṭu'c uni ki ii i um mo nyaḱki iBarnaabam bam mo dhala Buulus kun ena aman kagahara mo be. ²⁶ Uni ta 'kwani kun ciḱi is buni ki 'kwanin tiya ki moṅ'koki/ e gom gway gi

Tapa Yesus *Kristhos* mo be. ²⁷ A'di hashkina amana Yahuusa mo dhala Sila mo. Uni ki is buni mini tor um gwo nyakki gwo kun toru ki 'twa/ mo. ²⁸ A'di toshkina Shi/ in Dheleladhelel ki a'di 'boro'd mo dhali am si'da/ mmo'koki dhu um towa po/ kun ditadi't mo kun mini bol to gwansan gun minu mii mii mo e ki dit mo: ²⁹ ki um mini dhal mii 'pen mo 'peni to kun 'cithu/ mo mmomiiya basa 'cesh mo mmoluj tompinycon dhali 'peni miin to ma bas mo dhali 'peni to kun minyciru 'kus mo dhali 'peni mo jin miinu miinyal si'da/ mo be. Wakki/ um mini non is bum 'peni to gwansan mo tani a'di midi bor mo gom um mo. 'Koyi ki mom'bi'th is mo ma.

³⁰ Wakan ki uni 'cukunu mo tani uni pu'dkin ka lungu'b mo e Pa Anthaakiya mo dhali mmotula uni awambuhany 'kwani is mo mmotal 'de/ mo tani uni ki ci uni gwo kun 'kwarkunu mo be. ³¹ Dhali ki uni denki a'di e mo tani uni 'kunyina bwa mo gom gwo malas yan mo be. ³² Dhala Yahuusa dhala Sila mmotana uni imanci' gwo si'da/ mo tani uni malaskina wak yan ki gwo ka ris mo dhali tel uni sho'k mo be. ³³ Dhali 'ko'di uni 'kokin ki rash rash ari'ceenne/ mo tani uni 'cukunu mo ki monku'th is 'pena wak yan e uni gun tu'cki uni ki ii mo be. ³⁴ Hili a'di toshkin ma Sila ki a'di 'boro'd mo jin mina a'di ca'b imun mo. ³⁵ Hila Buulus dhala Barnaaba 'kokin mo e Pa Anthaakiya mo mmotor gwo mo dhali mmoci gwon Tapa nyakki aris kun tiya si'da/ mo be.

ABuulus A'di Kwa/ki Bwa mo 'Pena Bar-naaba mo

³⁶ Dhali 'ko'da cim ka hony/ e mo tani aBuulus oki'da Barnaaba gwo mo ki: Dhalki ana doxa shwane/ mo dhali ii yilkina/ awak bana eya ris bampa/ 'baar ki 'beles mo kun cikina ana gwon Tapa mo mmopar uni e mo ki uni wakata mo? ³⁷ Dhala Barnaaba e bwam piti mo tani a'di o'd ki susa Yohaana si'da/ jin yuku ki gwaya kamu/ ka Markus mo. ³⁸ Hila Buulus a'di ikulumki gwo iwba mo ki a'di diki 'bor mo mmosus a'di jin ya'd mo 'peni uni 'peni Pam Pampiliyya mo mmonyak ya ki uni mo a'di jin diki nyak ya ki uni eya tu'c mo. ³⁹ Dhali gwo jin kaaka jin wala uni piki'd mo tani a'di kwa/ uni bwa gem buni mo dhala Barnaaba suski'da Markus nyakki a'di mo dhali uni iikin mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Kuprus mo be. ⁴⁰ Hila Buulus kwanyki'da Sila mo dhali uni iikin mo mmodhun ma wak yan uni eya 'the gi Tapa mo be. ⁴¹ Dhali a'di yaki'd ki tur mo e Pan Suriyya mo dhali Pan Kilikiyya mo mmotel 'kwani' kaniisa sho'k mo be.

16

Timuthawuus Bathki'da Buulus mo dhala Sila mo be.

¹ Dhali a'di pu'dki'd si'da/ mo e Pan Darba mo dhali e Pan Listra mo dhali hili ma, amancik gwo' kamu/ diki'di mun jin yukunu ka Timuthawuus mo jin ta ya/ ma 'bom gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin gamki gwo is mo hili com ta Wathin Griki mo be. ² A'di yansan mankunu mo e bwam ma wak jin di'd e Pan Listra mo dhali e Pa Ikuuniya mo be. ³ A'di min ma Buulus i'taki nap mo mmosus nyakki a'di mo dhali a'di bu'thki a'di mo dhali 'cithki a'di amunyjal yis piti mo gom 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e pa gwattan mo haali/ uni 'baar mo mishkin ki com ta Wathin Griki mo be. ⁴ Dhali mmo/ iina uni mo ki bway buni ki tur mo mmo'cith bampa/ mo tani uni ciki uni gwo'kan yan mo mmodhu kun gama imandhunu ki she/ me'd mo dhali 'kwani' gwanyjaka/ si'da/ kun 'kon e Pa Urushaliim mo be. ⁵ Wakan si'da/ 'kwani' kaniisa 'bi'thkunu is mo e mongam gwo is mo dhali markunu is ka yempa/ mo be.

Dhan Tonyjan gi Wathi/ gi Pa Makiduniyya jin Parkin ma Buulus e mo

⁶ Dhali uni iikin ki tur mo e mo ka kukul is mo e Pam Parijiyya mo dhali Pan Ghelathiiya mo mmononkina Shi/ in Dheleladhelel uni 'kup mo mmo/ o gwo yan e Pa Asiyya mo be. ⁷ Dhali ki uni iin ka karambuye/ i Pam Misiyya mo tani uni palki mii mo mmo/ ii ntagi Pam Bi'hiniyya mo dhali Shi/in ma Yesus diki dhal uni bway mo be. ⁸ Dhali mmokalkina uni Pam Misiyya mo tani uni iikin ka lungu'b mo e Pan Taruwaas mo be. ⁹ Dhali tonyjan piki'da Buulus is mon'thiny mo a'di jin ta wathi/ gi Pam Makiduniyya mo jin diki'd mmodosh mo mmoyuk a'di mo dhali o gwo mo ki: Yayu/ ma mmo'citha/ gapa e Pam Makiduniyya dhali woth aman mo ma. ¹⁰ Dhali ki a'di parki tonyjan e mo tani ise/ am palkina mii mo mmo/ ii e Pam Makiduniyya mo mmopu'da aman e gwontal 'de/ mo ka Arungimis yukki aman mo mmoci gwom 'borga/ e uni mo be.

Mii jin Tu'kkin ma Lidiyya Is mo

¹¹ Kan mo tani a'di i'cukkina amana kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni Pan Taruwaas mo be. Am iikina ka ji sho'k ki bway 'tham ntagi Pan Samuthraaki mo dhali ka cim jin 'ko'd mo tani ntagi Pa Niyapullis mo. ¹² Dhali 'peni mo caan mo tani ntagi Pam Pilibbi jin ta bampa/ gi 'Kwani gi Pam Makiduniyya jin ta'da 'kan' kup pa e mo yan jin ta 'penkuman bampa/ gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo dhali aman 'kokina naskina/ ka cim ka hony/ e mo. ¹³ Dhali ka cim

ma pesu/ mo tani aman iikina ka pije/ ki 'twaŋkala goŋ bampa/ mo e yana gap mo e mo jin 'toshkina aman ki mo jin 'thonu di'd mo. Dhali am 'kokina 'cesh mo dhali okina upgun iiyini montal 'de/ mo. ¹⁴ Dhala 'boma kamu/ jin yuku gway ka Lidiyya jin ta'da manyol burrinye/ jin gwaju mo ki tom buhe/ gi Pa Thiyatira jin luŋki'da Arumgimis mo tani a'di cikki am gwo mo haala adum piti ka'dkina a'di ki Tapa mo mmoçi is piti ki to kun okin ma Buulus mo be. ¹⁵ Dhali a'di miikunu ki yi'de/ mo dhali ki kuŋ gu'b piti ilu/ mo tani a'di yuŋki am mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ um nyiŋhkin ki aha/ tana a'di jin ta isin gana/ gom Tapa mo tani iiyu/ i gu'b pem mo ma dhali 'ko ise/ mo. Dhali a'di tu'cki am mo be.

Mo jin Dhukunu Uni eya Sijin e Pam Pilibbi mo

¹⁶ Dhali a'di warki'd ki mo jin 'kokina aman mmo/ ii mo e mo jin 'thonu tani nyaraŋ kamu/ jin ta ga rum mmomish to tor gom mo jin midi yayu/ mo tani a'di gam aman 'kup mo jin kalki'da tu'c kagahara gom itapam piti mmoŋora a'di gwo wakan mo. ¹⁷ A'di yan mmobathkina a'diya Buulus mo dhali aman si'da/ mo tani a'di cuuki gwo kagahara mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwani gwansan ta ciŋkina/ ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo kun ci um gwo gom bway ki mowoth mo. ¹⁸ Dhali yan miikina a'di ka cim ka ris mo. Hila Buulus mmodiŋa bwa a'di mo tani tu'kki'd mo dhali owa rum gwo mo ki: Aha/ kana / e gwo ki gway ma Yesus Kristhos mo mmoyayu/ ka pije/ 'peni a'di mo. Dhali a'di piki'd ka pije/ mo ki mo yansan mo.

¹⁹ Hili ki tapam piti mishkin ki to kun mina uni 'taki gam 'peni a'di pilkin mo tani uni bu'ŋhina Buulus mo dhala Sila mo dhali dir uni ki 'bi'th mo e mo ma suug mo ibwambori tapa mo. ²⁰ Dhali ki uni suski uni e imandwall gwo mo tani uni o gwo mo ki: 'Kwani gwansan mmotana uni 'Kwani Yahuuda/ tani uni miiki mii kagahara mo mmoŋo'c 'kwani gi bampam bana bwa mo, ²¹ dhali tor mii kun nona gwoŋkan bam am bway mo mmobu'th mo walla mmobotki mii mo mmotana aman 'Kwani gi Pa Ru-umiya mo. ²² Dhala waambuhany 'kwani gam gwo me'da po/ uni imontal 'de/ mo dhali imandwall gwo dher burrinyem buni bwa mo 'peni is buni mo dhali kan gwo mmodor uni ki cwa mo. ²³ Dhali ki uni dhuki mondoruru ka risa po/ uni mo tani uni ta'kki uni eya sijin mo mmokana mançora sijin gwo mo ki: Dhuyi uni ki 'dantar mo. ²⁴ Dhali mmobutha a'di gwoŋkan gi wakan mo tani a'di ta'kki uni e bwaman ma sijin gana/ mo dhali repli uni sho'k ki cwa mo.

²⁵ Hili ki mo wana e ki mombwam/ e mon'thiny mo tani aBuulus dhala Sila uni 'kon mo mmo'tho mo dhali mmoyuŋ gway goma Arumgimis mo dhali 'kwani kun tana habuus 'kon si'da/ mmociŋ uni mo be. ²⁶ Dhali ise/ adhan mony'cesh yiŋinki is kagahara mo tani a'di yiŋinkina mo jin ka'bu gu'ba sijin is mo. Dhali ise/ arisa campuri 'baar mo tani ka'dkunu mo dhala ris mondek gi uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani sulkunu mo be. ²⁷ Dhala mançora sijin mmomeru a'di e mo 'peni mo/ish e mo tani dhali mmoparkina a'di acampura sijin e mmo'ko ki kany mo tani a'di bukki gandala turgam piti mo dhali murki'di 'taki 'kosh is piti jwa mo mmoshkina a'di ki 'kwani habuus yekin mo be. ²⁸ Hila Buulus cuuki'd ki dhan 'twa/ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ to shiyi'da kamu/ ki mii gom is pini mo ma. Haali/ aman 'baar mo 'kona imahan mo. ²⁹ Dhali a'di yuŋki'da yuŋ gom o'd mo dhali pe'di bwaman mo dhali mmodeena a'di is mo gom monko/ is mo tani a'di biŋki'da 'cesh ibwambor ma Buulus mo dhala Sila mo ³⁰ dhali a'di suski uni ka pije/ mo dhali o gwo mo ki: Kana, aha/ mina miyya ta mmowoth is pem mo? ³¹ Dhali uni oki a'di gwo mo ki: Gami Tapa Yesus is mo ma dhali / e minu woth mo dhali ki kuŋ gu'b pini ilu/ mo. ³² Dhali uni oki gwon Tapa e a'di ki uni 'baar mo kun 'kon e gu'b piti ilu/ mo. ³³ Dhali a'di bu'thki uni ki mo yansan jin ta mon'thiny mo dhali upki uni mondorom buni mo dhali ise/ a'di miikunu ki yi'de/ mo, a'di dhala ris unim piti 'baar mo be. ³⁴ Dhali a'di suski uni ki mis e gu'b piti mo dhali dhuki tonŋe/ ibwambori uni mo dhali uni 'borkina bwa kagahara mo inyakki kuŋ gu'b piti mo mmogamkina uniya Arumgimis gwo is mo be.

³⁵ Hili ki mo kali kush mo tani imandwall gwo hashki iman'doyi to kun doruwa dor mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki 'kwani gwansan iin mo ma. ³⁶ Dhala mançora sijin guki'da Buulus gwo mo mmo/o gwo mo ki: Imandwall gwo hashki um gwo mo mmodhal um bway mo mmo/ii mo ti. Haali/ a'di wakan mo tani a'di mina uni iiyu/ mo shwanetan mo dhali iyyi ki monku'th is mo. ³⁷ Hila Buulus oki uni gwo mo ki: Uni dorki am ibwambori 'kwani ki dar gi miiwaŋ mo, 'kwani kun ta ku gi Pa Ruumiya mo dhali ta'kki aman eya sijin mo dhali shwane/ uni mini ta'k am ka pije/ ka 'diya? Yisa ka jin gana/. Hili dhalki uni iyyin ki is buni mo dhali sus am ka pije/ mo. ³⁸ Dhali iman'doyi to kun doruwa dor mo guki gwo yansan e imandwall gwo mo dhali uni ko/ ki is mo haali/ uni cikkin ki uni ta 'Kwani gi Pa Ru-umiya mo be. ³⁹ Dhali uni pu'dkin mo dhali yuŋ uni mo, dhali ki uni suski uni ka pije/ mo tani uni dotki uni mmo/ii 'peni bampa/

mo be. ⁴⁰ Dhali uni iikin ka pije/ mo 'pena sijin mo dhali cickin mo e gu'b ma Lidiyya, dhali ki uni mishkina waḳ buni mo tani uni malaski uni ki gwo mo dhali ii mo be.

17

Mo gi Ekḱunu Mii e Pan Tasaluniiki mo

¹ Dhali ki uni pekin ki tur mo e Pa Ampipuliis mo dhali Pa Apuluniyya mo tani uni pu'dkin e Pan Tasaluniiki mo jin dina gu'b montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo. ² Dhala Buulus me'd miim piti jin miina a'di mo tani a'di yaki'd e bwam uni mo dhali ka cim ma pesu/ ikwara mo tani a'di ṭorki'da ṭor ki uni ka ḱarambuye/ 'peni Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo ³ mmoḱa'd gwo mo dhali mmodhu eya tente/ ka Kristhos mina isi mii 'kosh ka nyor mo dhali midu mii piyu/ mo dok/ e 'peni mowu mo, dhali ka Yesus yan jin cika/ um gwo mo tani a'di ta'da Kristhos mo be. ⁴ Dhali kun tiya e uni lalkunu gwo sho'k mo tani dhali uni wanki 'kwani is ki gwo mo nyakka Buulus dhala Sila mo. Dhali 'peni 'kwaninḱ gayiin kun ta 'Kwaninḱ Griki mo adhana waambuhany 'kwani si'da/ mo dhali 'peni up kun tana 'kan'kup pa yisa pelena. ⁵ Hili 'Kwani Yahuuda/ mmo'kon ma du uni ki joḱon mo mmodee mo tani uni bu'thki uni ki me'd 'kup ki uni kun ta cin tiya kun ta gi mii kun bulabul 'peni uni gun 'kon ka piiny is e mo ma suug mo, dhali mmotula uni awaambuhany 'kwani is mo tani uni tu'cki 'kwanim bampa/ mmo/ek mii kagahara mo dhali mmoṭha'th 'kup ki gu'b ma Yasuun mo tani uni palki mii mo mmoṅap uni mmobor uni ka pije/ i 'kwani mo. ⁶ Dhali ki uni 'koki gam uni mo tani uni dirkina Yasuun dhala waḱa tiya e bwambori tapam bampa/ mo mmocuu gwo mo ki: Gwahan kun wuluski mony'cesh mo tani uni iiyini mahan si'da/ mo, ⁷ kun bu'thkin ma Yasuun mo dhali uni 'baar mo mii to ki ca'ckon apo/ gwoṅkan ma Kaysar mo mmo/o gwo mo ki: aMalika kamu/ di'd jin ta'da Yesus mo be. ⁸ Dhali uni cina waambuhany 'kwani bwa shi/ ki me'd mo dhali tapam bampa/ ilu/ mo ki uni cikki to gwansan mo be. ⁹ Dhali ki uni dilki to 'pena Yasuun mo dhali kun tiya mo tani uni ki dhal uni bway mo mmo/ii mo be.

Imandhunu ki She/ 'Kokin mo e Pam Biriyya mo

¹⁰ Dhala waḱ buni ise/ uni ki tuca Buulus dhala Sila ki ii mo mon'thiny mo ntagi Pam Biriyya mo dhali uni iikin e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ me'd jin pu'dkina uni imun mo. ¹¹ Hili uni gwansan bol uni gi Pan Tasaluniiki e ki yuk mo mmobu'thkina uni gwo mo ki mo/o bwa kagahara mmo'cunycur Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo ka yempa/ mo wakki/

to gwansan mini wakansan mo. ¹² A'di gamkina uni gwo is ka ris 'peni uni mo dhali 'peni up Griki si'da/ kun manju mo dhali kun ta 'kwaninḱ gwas yisa pelena. ¹³ Hili ki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pan Tasaluniiki mishkin ki gwo ma Arumgimis cin ma Buulus e Pam Biriyya si'da/ mo tani uni pu'dkin imun si'da/ mo mmoḱiya waambuhany 'kwani bwa shi/ ki me'd mo dhali mmoṭu'c uni adu mmomur mo. ¹⁴ Dhali ise/ ki jahanne/ mo tani awaḱ buni tu'ckina Buulus mmo/ii ka pije/ ntaga dhan yi'de/ mo dhala Sila dhala Timuṭhawuus 'kokin naskina/ imun mo. ¹⁵ Hili uni kun suskina Buulus mo tani uni gu a'di ntagi Pa Aṭhiina mo dhali mmobutha uni gwoṅkan goma Sila mo dhali Timuṭhawuus jin mina uni 'taki ii i a'di ki jahanne/ e me'd mo tani uni iikin mo be.

ABuulus Diki'd e Pa Aṭhiina mo

¹⁶ Dhali ka Buulus corḱi uni e Pa Aṭhiina mo tani shi/ in piti de'da dum piti ki birbir mo mmohila a'di bampa/ jin 'tu'du/ ki tompinycon mo. ¹⁷ A'di ṭorkina a'diya ṭor ka ḱarambuye/ e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali nyakka gayiin 'kwani mo dhali e mo ma suug si'da/ isa yempa/ mo nyakki uni kun gam a'di 'kup mo. ¹⁸ Dhali 'kwaninḱ gangashan tiya si'da/ 'peni 'Kwani ma Apikuur mo dhali 'Kwani Ruwaak gam 'kup ki a'di mo. Dhali kun tiya o gwo mo ki: Aman'ta'b mo ki 'twa/ yan mo midu 'taki o katinta sa/ ise/? Kun tiya o gwo mo ki: A'di wana e ka mantor gwo goma rum kun molu mo haali/ a'di ciki gwo ma Yesus mo dhali gwo gom mompinu mo be. ¹⁹ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali sus a'di mo e mo jin yuku ka Ariyuus Baghuus mo mmo/o gwo mo ki: Mina amani mish gwo yan ki gwo ta'da tinta jin ṭoru ki a'di jin ta jin this jin okina /e mo? ²⁰ Haali/ /e 'doyi ton tiya eyi 'cem bam kun meru mo. A'di mina amani 'taki mish ki 'pemen to gwansan mo tani itana tinta mo? ²¹ Hila ris 'Kwani gi Pa Aṭhiina dhali 'kwani gi kala tiya kun 'kon ki 'kus e mun mo tani uni 'baarana tentem buni mo mmomii tonḱ kamu/ yisa hili jasi mmotora ṭor mo dhali mmocik gwo gom jasi ton thisa tiya mo.

²² Dhala Buulus doshki'd mo ibwaman ma Ariyuus Baghuus mo dhali o gwo mo ki:

Um 'Kwani gi Pa Aṭhiina mo. Eya ris to 'baar mo tani aha/ nyitha ki um tana shi/in-yjwa kagahara mo. ²³ Haali/ ki aha/ yakina ki yam pe mo tani dhali hila to gun luṅa um mo tani aha/ gamkina si'da/ to jin thenuwa rum apo/ jin ta gi gwo kun 'kwarkunu mo cikise/ ki: Gom tonḱ kamu/ jin luṅu mo ki ji mol mo. A'di si'da/ jin luṅa um ki ji mol mo tani a'di ṭorka/ eya tente/ gom um mo. ²⁴ Arumgimis yan jin ukki mony'cesh mo dhala ris to kun 'koni bwaman a'di mo

tani a'di mmotana a'di Tapa gi momis mo dhali ji gi mony'cesh mo tani a'di diki ca'b e moñ'ko kun kogu mo kun uku ki me'd mo be. ²⁵ A'di si'da/ idinuki mii to ki me'd gi 'kwani en'thi/ mo, ma me'd jin mina a'di mii diki ta gi ton kamu/ haali/ a'di ki is piti ci'da ris moñ'koki/ e dhali shi/ in dhala ris to 'baar mo be. ²⁶ Dhali 'peni jan tal 'de/ mo tani a'di ukki'da ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar ki 'beles mo mmo'ko eya ris bwam/ e gi mony'cesh mo mmo'kawurkina a'di yil mom buni kun dhunu mo dhali ki mom bwañgwayu/ gi moñ'kom buni si'da/ mo, ²⁷ ki uni mini 'taki napa Arumgimis mo wakki/ uni si'da/ mini 'taki topu i a'di mo dhali gam a'di mo. Dhali a'di bala yisa isi'dki'd 'pena ris ana 'baar ka 'dete/ 'dete/ yisa. ²⁸ Haali/

E a'di mo tani ana 'kona ki e mo dhali mmothoñ mo dhali mmota gi moñ'kom bana si'da/ me'd jin okina kun tiya ibwam iman'cem gway bum si'da/ mo ki:

Haali/ ana si'da/ tana bwambirman piti mo be.

²⁹ Mmotana ana bwambirman ma Arumgimis kantan mo tani ana mina mii 'koki tosh ki a'di jin ta ji ma Arumgimis jin piyi'd 'peni a'di wana e ki 'dolkon gana/ mo walla 'dolkon kush mo walla wosh gun cinuwa waro/ ki gwocon mo dhali ki gwalal gi wathi/ mo. ³⁰ A'di hilkin ma Arumgimis ki jim pe yil mo ki ji mol mo mo. Hili shwane/ a'di kanki 'kwaniny'cesh gwo mo ki uni 'baar mo e mo 'baar mo tani mini 'taki rica du is mo ³¹ haali/ a'di karki'da cim jin mina a'di mii miiwak gom 'kwaniny'cesh mo e mo ma kar/ e gi wathi/ jin 'kawurkina a'di ntwa/a/ mo. Gom a'di mo tani a'di ciki'da ris 'kwani 'baar mo mmomish mo ki isa duñ gana/ mo mmo'de'kkina a'di a'di 'peni mowu mo be.

³² Dhali ki uni cikki gwo gom mompinu 'peni mowun piti mo tani kun tiya mii a'di ka mak mo. Hili kun tiya oki gwo mo ki: Am mina cik 'peni / e gom gwo yan dok/ e naskina/ mo. ³³ A'di gi wakan be tani a'di yakin ma Buulus ka pije/ mo 'peni bwam uni mo be. ³⁴ Hili 'kwanin tiya 'dim 'kup e a'di mo dhali gamki gwo is mo. Ibwan uni mo tani Diyunisiyuus diki'd si'da/ mo jin ta wathi/ gi mo ma Ariyuus Baghuus mo dhala 'boma kamu/ jin yuku ka Damaris mo dhali kun tiya si'da/ nyakki 'ko ki uni mo be.

18

ABuulus Diki'd e Pañ Kurinñuus mo

¹ N'ko'di to gwansan mo tani a'di yaki'd 'peni Pa Athiina mo dhali a'di pu'dki'd e Pañ Kurinñuus mo. ² Dhali a'di gamki Wathi/ Yahuudañ kamu/ jin yuku gway ka Akiila jin ta wathi/ gi Pam Puntus jin dhodhu mo jin daqa pu'dki'd mo 'peni Pa Ithaaliya ki

'dishe/ nyakki ashim piti jin ta'da Piriskilla mo, haala Kuludiyuus kanki'da ris 'Kwani Yahuuda/ gwo mo mmo/ii 'peni Pa Ruumiya mo dhali a'di pu'dki'd e uni mo. ³ Dhali haali/ a'di ta'da mannyak to mii ki uni mo tani a'di nyak ca'b ki uni mo dhali uni miiki to mo haala tu'c buni ta'da tu'c mmota imansho gu'b burrinye/ mo be. ⁴ Dhali a'di torki'da tor ka karambuye/ e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ ka risa cim ma pesu/ mo dhali a'di mala 'Kwani Yahuuda/ ki gwo mo dhali 'Kwaninñ Griki mo be.

⁵ Hili ki isila dhala Timuthawuus pu'dkin ka lungu'b mo 'peni Pam Makiduniya mo tani aBuulus doshki'da po/ gwo mo mmoñor gwo eya tente/ gom 'Kwani Yahuuda/ mo ka Yesus yan ta'da Kristhos mo be. ⁶ Dhali ki uni rokki gwo ki is buni mo dhali walki gwo sor mo tani a'di pirki burrinyem piti mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalka bas bum di'di 'bam bum mo ma, um 'cena ki is bum mo. Haali/ aha/ tana jin dheleli'd mo. 'Pena cim yansan ki sule/ mo tani aha/ mina ya mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ⁷ Dhali a'di yaki'd 'peni mo yan mo mmoyaku/ e gu'b gi wathin kamu/ jin yuku gway ka Tithiyus Yustus mo. A'din 'de/ yan lunji'da Arumgimis mo jin ta gi gu'b jin 'dishi gu'b gi montulu is is mo be. ⁸ Dhala Kirispus jin ta tapa gom gu'b gi montul is mo tani a'di gamki gwo is e Tapa nyakka ris kun gu'b piti mo dhali 'Kwani gi Pañ Kurinñuus ka ris mo mmocika uni gwo mo tani uni gamki gwo is mo be dhali uni miikunu ki yi'de/ mo. ⁹ Dhali Tapa oki'da Buulus gwo mo mon'thiny ki tonyjan ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Hili oyi gwo mo, dhali dhalku/ ki ca'b ki shwam mo ma, ¹⁰ haali/ aha/ dina e / e mo dhali wathin kamu/ midi mol / e seya po/ mo mmomii / e ki shi/ mo, haali/ aha/ tana gi 'kwani ka ris e bampa/ yansan mo be. ¹¹ Dhali a'di ca'bki'd imun ki yil mo dhali ka ppe 'kupi pe'de/ mo mmoñor gwo ma Arumgimis e bwam uni mo be.

¹² Hili ka Ghaliyuun ta'da mudhiir gi Pa Akaa/ iya mo tani 'Kwani Yahuuda/ ki bwan tal 'de/ mo tani uni tha'thkin mowa po/ Buulus mo dhali sus a'di ibwambor ma kursi jin dwallu gwo mo ¹³ mmo/ o gwo mo ki: Wathi/ yansan lalki 'kwani sho'k ki gwo mmoluña Arumgimis ki mii kun ta kuny ca'ckon apo/ gwoñkan jin cinu mo. ¹⁴ Hili ka Buulus murki'di cee 'twam piti mo tani aGhaliyuun ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo ki: Wakki/ ka jin gana/ a'di midi 'taki ta mii shi/i'd mo walla mii jin ta jin thus mo dhali jin ta ji ma maka/ gany mo tani ayy um 'Kwani Yahuuda/ mo, adu midi 'taki tucaa/ mmo'taki gi is 'peni um mo. ¹⁵ Hili wakki/ um ta gi gwondot gom gwon tiya mo dhali gwaya tiya mo dhali gom gwoñkan bum jin cinu mo tani hili gwo gom a'di um ki is

bum mo ma. Aha/ dinaki ta gi bwa mmota amandwall gwo gom gwo gwansan mo be. ¹⁶ Dhali a'di urki uni 'pena kursi jin dwallu gwo mo. ¹⁷ Dhali uni 'baar mo 'ce'dkina Sustaniis me'di is mo a'di jin ta tapa gom gu'b gi montul is mo dhali uni ki dor a'di mo dhali sus a'di e bwambor ma kursi jin dwallu gwo mo. Dhala Ghaliyuun dina gwo ki di ibwa gom ton tal 'denj kamu/ gwansan mo be.

Abuulus Dokki'd ka Nyan'ko'd e Pa Anthaakiya mo

¹⁸ Dhala Buulus mmoça'bkina a'di ka cim ka ris naskina/ mo tani a'di bu'thki moyam piti 'pena wak yan mo dhali yaki'd eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Suriyya mo dhala Piriskilla dhala Akiila nya'k ii ki a'di mo mmo'ci'ha/ a'di amur'kup piti e Pan Kankariya mo haali/ a'di ta gi gwo jin okina a'di is mo be. ¹⁹ Dhali ki uni pu'dkin e Pan Epasus mo tani a'di ki dhal uni imun mo. Hili a'di a'di ki is piti seki'd e gu'b gi montul is mo dhali tor'ki'da tor ka karambuye/ ki 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²⁰ Dhali ki uni dot'ki a'di mo mmoça'bi uni naskina/ mo tani a'di ha gwo e yisa. ²¹ Hili mmobu'thkina a'di moyam piti 'peni uni mo dhali mmo/o uni gwo mo ki: Aha/ mina do'ku/ mo i um dok/e mo wak'ki/ Arumgimis mid'i 'taki o bwa mo. Dhali a'di 'cukki'da kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni Pan Epasus mo be.

²² Dhali ki a'di thulki'da 'cesh e Pan Kaysariyya mo tani a'di merki'da gap mo dhali theki 'kwani'j kaniisa me'd mo dhali yaki'd ka lungu'b mo e Pa Anthaakiya mo be. ²³ Dhali mmoça'bkina a'di imun ki rash rash mo tani a'di yaki'd mo dhali yaki'd ki tur mo e bampa/ kukul is mo ntagi Pan Galathiyya mo dhali Pam Parijiyya ka ton'ton mo mmotela ris imancik gwo sho'k mo be.

Abulluus Ciki Gwo e Pan Epasus mo

²⁴ Dhali Wathi/ Yahuudan kamu/ diki'd jin yuku gway ka Abulluus jin ta Wathi/ gi Pa Iskandariyya ka dho'th piti mo jin yukayuk mmota gi 'twan' gwocon mo jin pu'dki'd e Pan Epasus mo dhali a'di ta gi mom'bi'th e Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo be. ²⁵ Wathi/ yan tor'kunu gwo mo e bway gi Tapa mo dhali mmoça/a a'di ki ka/ e shi/in mo tani a'di o gwo mo dhali tor'ki gwon to ka kar/e goma Yesus mo mmomisha a'di jasi mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo ²⁶ dhali a'di tel'ki gwo 'pen mo mmoçi gwo ki dar gi monyju/ mo e gu'b gi montul is mo be. Hili ka Piriskilla dhala Akiila cik'ki a'di mo tani uni bu'thki a'di 'kup ki is buni mo dhali tor'ki a'di gwo eya tente/ gom bway ma Arumgimis ka kar/ e ki nyanye/ mo. ²⁷ Dhali ki a'di dina gwo ibwa mmo'ci'ha/ gap mmopu'd mo e Pa

Akaa/ iya mo tani awak yan malaski a'di mo mmoya mo dhali uni 'kwarki imancik gwo gwo mo mmobu'th a'di mo be. Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di woth'ki uni ki nyanye/ mo uni kun gamki gwo is eya 'the mo, ²⁸ haali/ ki mom'bi'th mo tani a'di pu-curki 'Kwani Yahuuda/ ki gwo ibwambori 'kwani mo mmotor eya tente/ 'peni Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo ka Yesus yan ta'da Krist'hos mo be.

19

Abuulus Diki'd e Pan Epasus mo

¹ Dhali a'di warki'd mo ki mo jin dikin ma Abulluus mo e Pan Kurin'thuus naskina/ mo aBuulus mmopena a'di ki tur mo e bampa/ jin di'd 'kup ki mis mo tani a'di pu'dki'd e Pan Epasus mo dhali gamki imancik gwon tiya mo. ² Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Shi/ in Dheleladhele bu'thkina um mo me'dyin jin gamkina um gwo is mo 'taa? Dhali uni oki a'di gwo mo ki: Yisa. Am 'konaki cik' gwo ki sule/ wak'ki/ Shi/in Dheleladhele cikunu mo be. ³ Dhali a'di o gwo mo ki: Um miikunu ki mo jin miinuwa mii ki yi'de/ katinta kan si'da/ mo? Dhali uni ki o gwo mo ki: Ki mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo be. ⁴ Dhala Buulus ki o gwo mo ki: aYohaana miiki'da mii jin miinuwa mii ki yi'de/ ki mo jin minu rica du is mo mmo/o 'kwani gwo jin mina uni 'taki gam a'di gwo is jin mid'i 'taki yayu i'ko'di a'di mo a'di yan jin ta'da Yesus mo. ⁵ Dhali ki uni cik'ki gwo yan mo tani uni miikunu ki yi'de/ e gway gi Tapa Yesus mo. ⁶ Dhali ka Buulus dhaki me'd piti apo/ uni mo tani Shi/in Dheleladhele yayi'di uni mo dhali uni wal 'twan tiya mo dhali ci gwo is mo be. ⁷ Dhali uni 'baar kun 'kon mo tani uni wana e ki 'kwani kun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

⁸ Dhali a'di seki'd e gu'b gi montul is mo dhali ci gwo ki dar gi monyju/ mo ka ppe 'kupi kwara mo mmotora tor ka karambuye/ mo dhali mmomalasa malak gi gwo mo gom to gi Bampa/ ma Arumgimis mo. ⁹ Hili ki kun tiya 'bi'th'kunuwa du is mo dhali ushki gwo gam is mo dhali mmo/okina uni gwon thus gom gwo gi Bway yan ibwambor ma waambuhany 'kwani mo tani a'dim Buulus yaki'd 'peni uni mo dhali a'di kwa/ ki imancik gwo mo mmodhu uni ki she/ mo mmotora tor ka karambuye/ ka yempa/ e mombut e Pan Tiraannus mo be. ¹⁰ Dhali mii yan miikunu ki sule/ ki sule/ mo jin ta yil su/ mo be. Gom a'di ki mii yan kan mo tani a'di cik'kin ma ris uni kun 'koni Pa Asiyya gwon Tapa mo dhali kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani'j Gri'ki si'da/ mo be.

Iya/ ma Sakaawa mo

¹¹ Dhali Arumgimis miiki miimer jin ta ji mum ki me'd ma Buulus mo. ¹² Gom a'di

ki mii yan kan mo tani a'di 'dona uni burrinyeni jiti/ mo walla burrinyen tu'c 'peni is piti e uni kun 'bathan mo dhali mom'ba'th iikin mo 'peni uni mo dhala rum thus kun nyo/on iikin ka piye/ mo be. ¹³ Hili si'da/ kun tiya 'peni 'Kwani Yahuuda/ kun tani pa mo kun ta imandwaka rum thus mo tani uni palki mii mo mmoyer gway gi Tapa Yesus apo/ uni gun takin ga rum thus mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ kana um gwo mo ki gway ma Yesus yan jin cin ma Buulus gwo mo. ¹⁴ Dhali a'din 'deñ kamu/ jin 'kona iya/i pesu/ jin yuku gway ka Sakaawa jin ta Wathi/ Yahuuda/ mo dhali jin ta'da gasiis jin ca'd si'da/ kun miiki mii yan mo. ¹⁵ Dhala rum thus thokki 'twa/ mo dhali o uni gwo mo ki: Yesus yan nyithka/ mo dhala Buulus yan mishga/ mo. Hili um ta ija sa/? ¹⁶ Dhali wathi/ yan jin din ma rum thus icine/ mo tani a'di pe'da po/ uni mo dhali pi uni 'baar mo e ki mii mo dhali bol uni 'kup ki mom'bi'th apo/ uni mo. Gom a'di ki mii yan kan mo tani uni son ka piye/ mmoye mo 'peni gu'b caan ki ushi burrinye/ kun 'koni bwamani is 'te/ mo dhali ki jama/ i is si'da/ mo. ¹⁷ Dhali yan warki'd mo jin mishu mo e uni 'baar mo kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali kun ta 'Kwaniñ Griki si'da/ kun 'kokin e Pan Epasus mo, dhali monko/ bi'tki'da po/ uni 'baar mo dhali gway gi Tapa Yesus ekki'd mo be. ¹⁸ Uni tana ris si'da/ 'peni uni kun gamki gwo is mo tani uni iikin mo mmotor gwo gom miinthus mo dhali mmoci gwo gom miim buni kun 'kokina uni mmomii mo. ¹⁹ Dhali uni yisa pelena 'peni uni kun mala mii ka daran du mo uni 'doyina risa warkam buni mo imontal 'de/ mo dhali ci'th uni mo ibwambori uni 'baar mo. Dhali mo gi she yol buni denkina uni e mo dhali uni ki gam a'di mo ka 'ci'cimi'th kun ta 'dolkon kush kun 'koni alaapi iss* 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo. ²⁰ Dhali gwo gi Tapa caki'd mo dhali pi'da ris mom'bi'th e 'baar mo be.

Amamanthar jin Diki'd e Pan Epasus mo

²¹ Dhali 'ko'da ris to gwansan 'baarkunu mii mo tani aBuulus dina gwo ibwa ki shi/ in piti jin minu diki dhal 'pen mo me'd jin pekina a'di ki tur mo e Pam Makiduniyya mo dhali Pa Akaa/ iya mo mmoya mo ntagi Pa Urushaliim mo mmo/o gwo mo ki: 'Ko'di mo jin miga/ ca'bi mun mo tani aha/ mina mii par bway Pa Ruumiya e si'da/ mo. ²² Dhali mmohashkina a'di uni su/ ibway gi Pam Makiduniyya uni kun mii a'di to mo kun ta iTimuthawuus mo dhala Arasthuus tani a'di ki is piti ca'bki'd mo e Pa Asiiya naskina/ mo be.

²³ Dhali ka cim caan mo tani mii piki'd mo, mii jin miinu ka sereç yisa gom gwo gi Bway yan mo. ²⁴ Haali/ wathin kamu/ jin yuku gway ka Dimitriyus jin ta'da mantor 'dolkon kush mo dhali jin ta'da man/uk ushi to 'peni 'dolkon kush kun wana e ki dhan gu'b jin ca'd jin luñuwa Arthamiis nycine/ mo dhali a'di kalki'da tu'c jin 'ka'da mii yisa gom itapa kun ta gi 'kwaniñ gwocon mo. ²⁵ Uni tulkina uni is mo imontal 'de/ mo nya'ki uni kun miina tu'c ka kwam bwa ki ji nya'k mo dhali o gwo mo ki: Kana ba/. Um mishkin ki tom bana kun tana ana mo tani 'pena tu'c yan mo. ²⁶ Dhali um mishkin mo dhali um cikki gwo ka Buulus yan malaski 'kwani ki gwo mo dhali tu'k uni ka ris mo, yisa jasi e Pan Epasus a'di 'de/ yisa hili si'da/ mo muru/ 'baar mo is mo iwaman gi Pa Asiiya 'baar mo mmo/o gwo mo ki: To gun uku ki me'd mo tani yisa ta to kun luju mo yisa ²⁷ dhali yisa jasi mo di'd e mo jin tagu wu mo jin min ma tu'c bana yan ta thuthu/ ki thuthu/ mo a'di 'de/ yisa, hili si'da/ gu'b gi luñuwa dhan tony caaga/ yan jin yuku gway ka Arthamiis si'da/ minu 'taki war ka ha'th'ko'd mo dhali ki a'di si'da/ minu 'taki gaç 'peni mo/ek piti mo jin luja 'Kwani gi Pa Asiiya 'baar mo dhali ku ji mony'ceshi 'baar mo si'da/.

²⁸ Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani uni 'tu'du/ ka nyor mo dhali cuukin kagahara mmo/o gwo mo ki: A'di jin ta jin eka/ ek tani a'di ita'da Arthamiis gi Pan Epasus mo. ²⁹ Dhali kun bampa/ yansan 'tu'du/ ki mo ma culma'th mo dhali uni tha'thkin ki bwant al 'de/ e dhan mo jin ta montul is jin biruwa bir mo mmobu'thkina uniya Ghayuus mo dhala Aristarkus kun ta 'Kwani gi Pam Makiduniyya kun ta imannya'k ii ka Buulus mo. ³⁰ Dhali ka Buulus dina gwo ibwa mmose i bwan 'kwani mo tani imancik gwo nonki a'di 'kup mo be. ³¹ Dhali kun tiya si'da/ 'peni 'kwani kun tana 'kan'kup ki mo gi Pa Asiiya mo† tani mmotana uni imugum piti tani uni hashki a'di gwo mo dhali malas a'di mo jin mina a'di diki ci is piti ki ya mo e mo jin ta montul is yan jin biruwa bir mo. ³² Dhali kun tiya si'da/ cuuni ton 'de/ mo dhali kun tiya si'da/ i tiyan tiya mo. Haali/ montul is yan ta'da culma'th mo be dhali uni 'kon ka ris kun molki to jin tulkina uni is kan mo be. ³³ Dhali uni suskina Iskandar ka piye/ 'pena waambuhany 'kwani mo mmokarkina 'Kwani Yahuuda/ a'di eya tente/ ki thorony mo. Dhala Iskandar wukki uni ki me'd mo dhali midi 'taki woth gwo is gom 'kwani mo. ³⁴ Hili ki uni nyithkin ki a'di ta 'Kwani/ Yahuuda/ mo tani uni 'baar cuukin ki 'twan tal 'de/ mo ki mo jin wana e

* 19:19 A'di jin wana e ka alpeen jineeh ma Inkiliis mo.

† 19:31 Uni kun ta 'kwani kun kwanykunu mo gom montul is yan mo mmota uni kun mina montul is yani cil mo gom tak jin minu taka mali'k mo.

ka tente/su/ mo ki: A'di jin ta jin eka/ ek mo tani a'di ita'da Arthamiis gi Pan Epasus mo. ³⁵ Dhali ka hilingwonkan gom pa mu'thki'da waambuhany 'kwani 'twa/ mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pan Epasus. Ki wathi/ jana si'da/ idi'd jin diki mish ki 'Kwani gi Pan Epasus ta imanhil gu'b jin lujuwa dhan tony caaga/ yan jin yuku gway ka Arthamiis mo dhali jamaš gi to yan jin bitki'd 'pena Saps mo? ³⁶ Haali/ a'di gi wakan tani ki to gwansan minu mol wat mo dhali um mini mii ta gi mo to mmo'ko ki shwam mo dhali 'koki mii toj kamu/ ki ji ram mo. ³⁷ Haali/ um suski 'kwani gwansan imahan mo kun 'koki ta 'kwani kun kwali to 'peni gu'b kun luju to mo dhali uni si'da/ 'koki ta 'kwani gun wali gwo sor apowa dhan tony caagam bana yan jin luju mo be. ³⁸ Wakka Dimitriyuuš si'da/ dhali tapan 'kwani kun ta gi gwocon kun nyak 'ko ki a'di mo ta gi gwo apo/ wathin kamu/ mo tani acim dhunu mo gom gwon dwall mo dhali iwakiil 'kon si'da/ mo. Dhalki uni yer is buni gway ka rem 'kup mo ma. ³⁹ Hili wakki/ um npan toj kamu/ gom gwon tiya kun doŋu/ mo tani a'di minu thoson mo e montul is yan jin yukuwa yuk mo. ⁴⁰ Haali/ ka jin gana/ ana 'kona e mo jin tagu wu mo e mo jin yeru is ki gway mo gom mo jin doshu ka nyora tal 'de/ ki bimbir ka cim yansan mo dhali mmomiinu a'di mo ka wuny is 'te/ mo. Dhali gom a'di yan mo tani ana mina mol gwo thok goma nyor yan jin deku/ mo. ⁴¹ Dhali ki a'di dakki gwo o kan tan mo tani a'di si'da/ 'cukki montul is mo be.

20

Ya ma Buulus e Pam Makiduniyya dhali Pan Griki mo be

¹ Dhali 'ko'di mo jin doshu ka nyora tal 'de/ ki bimbir daku/ mo tani aBuulus mmo-hashkina a'di imancik gwo mo dhali mmo-malaskina a'di uni ki gwo mo tani a'di ki bu'th moyam piti 'peni uni mo dhali a'di yaki'd mo e Pam Makiduniyya mo be. ² Dhali ki a'di yaki'd ki tur mo mmo'ciŋ 'ban gwansan mo tani a'di ciki uni gwo gom momalas ki nyanye/ mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pan Griki mo be. ³ Dhali ki a'di ca'bki'd ka ppe 'kupi kwara imun mo tani awu'th karkina 'Kwani Yahuuda/ mo apo/ a'di mo. Ki a'di murki'di ya eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Suriyya mo tani a'di dina gwo mbwa mmodok ki tur ka nyan'ko'd mo e Pam Makiduniyya mo be. ⁴ Dhali a'di suskunu m'pen mo itagi Pa Asiyya mo be. Uni gun sus a'di mo tani ta iSupaatarus gi Pam Biriyya jin ta ya/ ma Purrus mo dhali 'peni 'Kwani gi Pan Tasaluniiki mo tani ta i/Aristarkus mo dhala Sakun-tus mo dhala Ghayuus gi Pan Darba mo

dhala Timuthawuus mo dhali 'peni 'Kwani gi Pa Asiyya mo tani ta iTikiikus mo dhala Turugiimus mo. ⁵ Hili uni gwansan iikin nŋwa/a/ dhali uni 'kokin mmoŋor aman mo e Pan Taruwaas mo be. ⁶ Dhali aman iikina eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni Pam Pilibbi 'ko'da cim gi Maanŋkuthu'd kun miinu ki dar ga cumaŋ mo dhali aman pu'dkina e uni e Pan Taruwaas ka cimi mudhe'd mo be. E mo yan mo tani aman 'kokina ka cim pesu/ mo be.

ABuulus A'di Takkuu e Pan Taruwaas mo

⁷ Dhali apowa cim yan jin twa/a/ ka dhas mo tani aman 'kokina mmoŋotul is mo imonŋal 'de/ mo mmo'ce'd maanŋkuthu'd mo tani aBuulus ŋorki'da ŋor ki uni ka karambuye/ mo mmoŋor mo gom ya jin mina a'di mii ya mo ka cim jin 'ko'd mo dhali gwom piti bulkina a'di uni mo ntagi mombwam/e mo be. ⁸ Dhala lamba/ 'kokin ka ris e gu'b jin nyanu ka makampo/ mo e mo jin 'kokina aman mo mmoŋotul is imonŋal 'de/ mo. ⁹ Dhali wathin dhuruca kamu/ jin yuku gway ka Apitkuus ca'bki'd e ari embul gu'b jin tupu i e mo dhali a'di to'da e is mo mmo/ish e kagahara mo. Dhali ka Buulus ŋorki'da ŋor ka karambuye/ ki uni ki rash rash naskina/ mo tani mmoŋo'da e a'di is mo ki mo/ish/ em piti mo tani a'di bitki'd ka lungu'b 'peni gu'b jin 'kon ma po/i kwara mo dhali a'di 'de'kkunu monyŋwa i is mo. ¹⁰ Dhala Buulus thulki'd ka lungu'b mo dhali a'di bitki'da po/ a'di mo dhali mmokoŋhina a'di a'di me'd mo tani a'di o gwo mo ki: Dhalka du ki mii mo ma haali/ a'di shi/irki'd mo be. ¹¹ Dhali ki a'di seki mo mis mo dhali mmo'ce'dkina a'di maanŋkuthu'd yan mo dhali mmoshwa mo tani a'di si'da/ butki'd nyakki uni ki rash rash mo ntagi mo jin sul ma tente/ mo be. Wakan a'di yaki'd mo be. ¹² Dhali uni suskina 'cingwath jin di ki e mo dhali uni malaskunu ki jasa/

Mo gi 'Cukkina Uni Aŋur Yi'de/ 'Peni Pan Taruwaas e Pa Miliituš mo

¹³ Hili mmo/iikina aman nŋwa/a/ mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo tani aman 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham ki bway gi Pa Assuus mo mmoŋoŋh ka Buulus mina amani bu'th imun mo haali/ gwo ŋankina a'di wakan mo mmoŋor ki is piti mmoya ki sho'k mo. ¹⁴ Dhali ki a'di gamki am 'kup e Pa Assuus mo tani aman bu'thkina a'di bway bwaman mo dhali mmoŋu'd mo e Pam Miŋiliini mo be. ¹⁵ Dhali mmo/iikina aman eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni mo yan mo tani aman pu'dkina ka cim jin batha'd ka karambuye/ gi pa gi Pan Kiyuuš mo. Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani aman takina Pa Samuus ki me'd mo dhali ka cim ki jim bath mo tani aman pu'dkina e Pam Miliituš mo be. ¹⁶ Haala Buulus dina gwo ibwa

mo mmoya eya *kur yi'de/ jin bela 'tham* mo mmope Pan Epasus mo jin mina a'di 'taki diki mii *ca'b ka ara cim e Pa Asiyya* mo haali/ a'di miikina is ki 'kasa/ 'kasa/ mo jin mina a'di mii di e Pa Urushaliim goma Cim *Kansiin* yan mo waḳḳi/ a'di mididi 'taki ta isi mii gom a'di mo be.

Abuulus A'di Torki Gwo e 'Kwaninj Gwanyjaka/ e Pan Epasus mo

¹⁷ Dhali 'peni Pam Miliitūs mo tani a'di hashki gwo mo e Pan Epasus mo dhali yuk 'kwaninj gwanyjaka/ 'pena kaniisa mo e a'di mo. ¹⁸ Dhali ki uni pu'dkin e a'di mo tani a'di ki o uni gwo mo ki:

Um ki is bum mishki mo mo 'pena cim jin *twa/a/ jin karkika/ sho'k pem e Pa Asiyya* mo mmoyakika/ mo kan e um mo mmoḳa'b e um ki sule/ mo ¹⁹ mmomiya tu'c gi Tapa ki bwa jin karu ki jin gwa'd mo dhali ki jabuthi e mo dhali ki mompal kun *tha'thkina po/ aha/ mo 'pena wu'th gi 'Kwani Yahuuda/ mo.* ²⁰ Dhali mmodika/ ki gu is pem 'peni gwoḳ kamu/ tal 'de/ jin ta jim 'borga/ mo mmoḳi um mo dhali mmoḳor um gwo mo ibwaman 'kwani mo dhali mmoya gu'b ki jin kul mo ²¹ mmoḳor gwo e uni kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni kun ta 'Kwaninj Griḳi si'da/ mo ki mo jin rijuwa du is 'kup ka Arumgimis mo dhali mongam gwo is e Tapa Yesu Kristhos bana mo be. ²² Dhali shwane/ hili mo mo ma aha/ yana ya ki mondeḳ is ki Shi/ in e Pa Urushaliim mo dhali aha/ mola to gun mini thathi aha/ imun mo ²³ jasi ki Shi/ in Dheleladhelel tani a'di *tori aha/ gwo e bampa/ 'baar mo mmo/o gwo mo ki mondeḳ dhali monto'c bwa ḳorki aha/ imun mo.* ²⁴ Hili aha/ mina diki bu'th mondiki/ em pem mmokar a'di ki is pem ki jin *nja/ mo mmomiga/ mish 'baar bway tur gi mondiki/ em pem mo dhala tu'c jin bu'thkika/ 'peni Tapa Yesu mmoḳi gwom 'borga/ mo goma 'the ma Arumgimis mo.* ²⁵ Dhali shwane/ mishi mo mo ma. Aha/ misha ki um 'baar mo um kun yaka/ ibwaman mo mmoḳi gwo gom Bampa/ ma Arumgimis mo tani um mini 'koki par bwam/em pem e dok/ e ki sule/ mo. ²⁶ Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ *cina um gwo ka cim yansan ki aha/ tana jin dhelelki'd 'pena bas bumi 'baar mo.* ²⁷ Haali/ aha/ dikina ki bu'th is pem mo 'peni moḳi um gwo mo jin ta isi bwa ma Arumgimisi 'baar mo. ²⁸ 'Cunycuri miim bum ki is bum mo ma dhala risa ma'diny gwan kun dhuna Shi/ in Dheleladhelel um mo mmota icom kun mini hil mo mo dhali mmomiya tu'c mo mmohila kaniisa gi Tapa jin yolkina a'di ka bas jin ta jim pitinj gana/ mo. ²⁹ Aha/ misha ki 'ko'di mo jin miga/ ya mo tani awu kun *ciḥiraḳiḥir* mo tani mini sey/ i bwam um mo mmomii mii kun miinu ka sereḳ yisa goma ma'diny yan

mo. ³⁰ Dhali 'peni bwam um ki is bum um 'cena mo tani 'kwani mini piyu/ mo gun mini o gwon tiya kun mini ta kun ther mo mmokwa/ imancik gwo bwa mo mmobath uni mo be. ³¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani 'dimi um 'kup mo ma, mmoka mii e mo me'd jin 'kona yili kwara mo tani aha/ *dinaki daḳ gwo mo mmomalas uni 'baar ki 'beles mo ki jabu'th mon'thiny mo dhali montee mo be.* ³² Dhali shwane/ aha/ dhuna um eya Arumgimis mo dhali ki gwo ma 'them piti jin mishi um nyan mo dhali ci um mal mo e bwam uni 'baar mo kun dhunu ki she/ mo ki dhelel dhelel mo. ³³ Aha/ dina bwa ki 'thoḥo/ gom 'dolkon kush gi wathinj kamu/ mo walla 'dolkon ganam piti mo walla bur-rinyem piti si'da/ mo. ³⁴ Um ki is bum mishi mo ki me'd gwansan miiki to mo kun miga/ mii ta mo dhali gom uni gun nyak 'ko ki aha/ si'da/ mo. ³⁵ Eya ris to 'baar mo tani aha/ *ciḳina um isi she/mm mo ki um mmomiina uma tu'c wakan mo tani um si'da/ mini mii woth uni kun 'ka'da is mo dhali mmoka gwon Tapa Yesu e mo kun okina a'di ki is piti mo ki: Mmoḳi to a'di ta mo gi 'boru mii jin boli mmoḳu'th to e ki 'bor mo be.*

³⁶ Dhali ki a'di oki gwo kan tan mo tani a'di *ca'bki'd ki jin 'kupa'dupun mo dhali a'di 'thoki'd nyakki uni 'baar mo.* ³⁷ Dhali uni 'baar mo kumki ko mo dhali tagkini 'ba/ ma Buulus mo dhali pi a'di *twa/ mo be.* ³⁸ Bwan diḥi'd buni di'd ki nyanye/ gom gwo yan jin okina a'di uni ki uni mini 'koki par a'di bwam/em piti e dok/ e ki sule/ mo be. Dhali uni suski a'di m'pen ibway piti mo ntaga *kur yi'de/ jin bela 'tham mo be.*

21

Ya ma Buulus jin Yakina A'di e Pa Urushaliim mo

¹ Dhali ki aman 'kokina mmo/ii mo 'peni uni mo dhali *cuḳa kur yi'de/ jin bela 'tham mo tani aman iikina ka ji sho'k ki bway gi 'tham mo ntagi Paḳ Kus mo dhali ka cim jin 'ko'd ntagi Pa Rudus mo dhali 'peni mo yansan mo tani ntagi Pam Paḳara mo be.* ² Dhali mmogamkina amana *kur jin bela 'tham mo mmo'ciḥa/ gap ntagi Pam Pini-ikiya mo tani aman iikina apoḳ kur yi'de/ mo dhali 'cuḳ jin bela 'tham mo.* ³ Dhali ki aman pu'dkina eya tente/ e Paḳ Kuprus mo tani mmodhalkina aman a'di ka biny cam mo tani aman iikina eya *kur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pan Suriyya mo dhali aman thulkina 'cesh mo e Pan Sur mo be, haali/ e mun mo tani aḳur yi'de/ minu kal ton diḥin piti mo be.* ⁴ Dhali mmogamkina am imancik gwo mo tani am 'kokina ka cim pesu/ imun mo dhali uni gwansan okina Buulus ki Shi/ in ki a'di mididi 'taki diki kar sho'k piti e Pa Urushaliim mo. ⁵ Dhali ki

a'di warki'd ka cim jin 'baarkina aman mo tani aman iikina mo dhali ii mo ki mo/iim bam mo. Dhali uni 'baar ki upi lu/ mo dhali uci si'da/ mo tani uni suski am e bway bam mo gam am 'kokina mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo dhali mmo'kokina aman ki jin 'kupa'dupun e mo ma dihal yi'de/ mo tani aman 'thokina mo be dhali aman cikina uni gwo mo mmothe me'd ka rem 'kup mmo/ii mo. ⁶ Dhali aman iikina apon kur yi'de/ jin bela 'tham mo hili uni dokki bway pa ka nyan'ko'd mo be.

⁷ Dhali ki aman 'baarkina mo/iim bam mo e yi'de/ 'peni Pan Sur mo tani aman merkina e Pam Pu'ulimaayis mo dhali am thekina wak me'd mo dhali 'ko nyakki uni ka cim 'de/ mo. ⁸ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani am iikina mo dhali pu'd mo e Pan Kaysariyya mo dhali mmocika aman gu'b ma Pilibbus jin ta'da manci gwom 'borga/ jin ta jan 'de/ 'peni unim pesu/ mo tani am 'kona nyakki a'di mo. ⁹ Dhali wathi/ yan ta'd gi i'bwa/ i donon kun ta nyaran gana/ naskina/ kun ciki gwo is mo. ¹⁰ Dhali mmo'kokina aman imun ka cim ka hony/ e mo tani amanci gwon kamu/ jin yuku gway ka Aghabuus yayi'd ka lungu'b 'peni Pa Yahuudiyya mo. ¹¹ Dhali mmoyakina a'di i am mo dhali mmobu'thkina a'di waçkan ma Buulus mo tani a'di dekki sho'k pitin gana/ mo dhali me'd piti si'da/ mo dhali oki gwo mo ki: Wakansan okina Shi/in Dheleladhelel mo ki: Wakan si'da/ mina 'Kwani Yahuuda/ gi Pa Urushaliim dek wathi/ yan jin ta com waçkan yan mo dhali ci a'di e me'd gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ¹² Dhali ki aman cikina to gwansan mo tani am inyakki uni gi pa yan mo tani aman malaskina a'di mo mmodiki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo. ¹³ Dhali n'ko'd mo tani aBuulus tho'ki gwo mo ki: Ata gwokina mo mo mmo'koshaa/ du mo? Haali/ aha/ thosonkina is mo jasi ki mondek 'te/ yisa hili si'da/ mmowu mo e Pa Urushaliim gom gway gi Tapa Yesu mo be. ¹⁴ Dhali ki a'di ushki gwo gi lala a'di sho'k mo tani am dakina gwo o mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki bwan Tapa a'di miinu mo ma.

¹⁵ Dhali 'ko'da cim gwansan mo tani am deka tom bam is mo dhali ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo. ¹⁶ Dhali imancik gwon tiya si'da/ nyakki ii ki am 'peni Pan Kaysariyya mo. Uni suski jan tal 'de/ nyakki uni jin yuku gway ka Manasuun gi Pan Kuprus jin ta'da mancik gwo jin t'wa/ a/ jin mina am 'taki nyak ish ki a'di mo.

ABuulus Butki'd, Uni ka Yakuub mo

¹⁷ Dhali ki am merkina e Pa Urushaliim mo tani awak bu'thki am mo ki bwan 'kunya/ mo. ¹⁸ Dhali ka cim ki jim bath/ mo tani aBuulus ya'di bwam am eya Yakuub

mo dhala ris 'kwanin gwanyjaka/ 'kon mo. ¹⁹ Dhali ki a'di theki uni me'd mo tani a'di tor'ki uni gwo mo ka 'dete/ 'dete/ gom to kun miikin ma Arungimis ibwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ eya tu'c piti mo be. ²⁰ Dhali ki uni cikki a'di mo tani uni karkina Arungimis ki ca mo dhali uni oki a'di gwo mo ki: Misha /eya mudhu, 'kwani wakina risa e bwan 'Kwani Yahuuda/ 'peni uni gun gamki gwo is mo dhali uni 'baar mo shwana nyor mo gom gwonkan jin cinu mo. ²¹ Dhali uni tor'kunu gwo mo gom /e ki /e din mo mmo'tora ris 'Kwani Yahuuda/ gwo kun 'kon ibwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmodhal gwo ma Musa 'pen mo mmo/o uni ki uni mini dhalku/ ucin buni ki 'citha/ munyal yis buni mo dhali mmodhalku/ ki ciya hirdhe/ si'da/ ki mii kun non mmomii mo. ²² Ata mina ana mii mo sa/ gom a'di mo? Uni mini cik gwo ka jin gana/ ki /e pu'dkin mo. ²³ Haali/ a'di gi wakan mo tani miyi a'di jin mina amani 'taki o /e mo. Aman tana gi 'kwanin gwasi donon kun 'kona to i'bam buni mo be. ²⁴ Budhi gwan mo ma dhali thosoni is pini ki dhelel dhelel nyakki uni mo dhali ca'bi /e mo ma gom to gun minu dot/ mo gom uni ki uni mini mish 'kup buni 'thi mo be. Dhala ris 'kwani 'baar mo mini mish ki a'di diki ta gwon gana/ gom to kun tor'kunu uni gom /e mo hili /e ki is pini si'da/ iyan mo mmodiki tor ci 'twa/ mo mmodhu gwonkan jin cinu mo. ²⁵ Hili gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun gamki gwo is mo tani am 'kwarkina gwo mo mmoci gwo jin gamkunu me'd mo ki uni mini non is buni mo 'peni to gun 'cithu/ mo mmomiiya basa 'cesh mmolun tompinyon mo dhali 'peni miin to ma bas mo dhali 'peni to gun minyiciru 'kus mo dhali 'peni mo jin miinu miinyal si'da/ mo. ²⁶ Dhali n'ko'd mo tani aBuulus ki bu'th 'kwani mo dhali ka cim jin 'ko'd mo tani mmothosonkina a'di is piti ki dhelel dhelel nyakki uni mo tani a'di yaki'd e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoci gwo mmo'baara cim gi mo jin thosonkunu is ki dhelel dhelel mo ntagi to minu ci mo a'di jin cikunu eya tente/ mo gom uni gwansani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo.

ABuulus A'di Bu'thkunu e Gu'b gi Mondheleladhelel mo

²⁷ Dhali ka cim ma pesu/ 'dishki'di 'baar mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'peni Pa Asiyya ki uni parki a'di e e gu'b gi mondheleladhelel mo tani uni ci'thkina waambuhany 'kwani is ki mii mo dhali uni tha'thki a'di me'di is mo be ²⁸ mmocuu gwo mo ki: 'Kwani ma Is-rayiil, wothi/ aman mo ma. Wathi/ yansan ta a'di jin tor'ki'da ris 'kwani 'baar mo gwo mo e mo 'baar mo apo/ 'kwani dhali apo/ gwonkan jin cinu mo dhali apo/ mo yansan mo. Dhali a'di si'da/ suski 'Kwanin Griki

si'da/ e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali mo yan jin kogu mo karkina a'di mo me'd mo jin dinuki ko/ mo be. ²⁹ Haali/ uni n̄twa/ a/ mishki a'di e bampa/ nyakka Turupiimus jin ta Wathi/ gi Pan Epasus jin toshkina uni ka Buulus nsuski a'di e gu'b gi mondheleladhelel mo. ³⁰ Dhala ris 'kwanim bampa/ cuki mis mo dhali 'kwani sokin mo imonta/ 'de/ mo dhali uni ki budha Buulus mo dhali dir a'di ka pije/ 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo dhali ki jahanne/ acampur mu'thkunu mo be. ³¹ Dhali ki uni 'kon mmon̄ap a'di mo mmo'kosh mo tani gwo pu'dki'd e mis eya mancil ma askar alip ki mo jin jancil ma askara ji ka ris mo e Pa Urushaliimi 'baar mo 'kokin mo ka culma'th mo be. ³² Dhali ki jahanne/ a'di bu'thki i/ askar mo dhali imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo dhali thulkin mo ka n̄waca/ a'cesha po/ uni mo dhali uni, ki uni mishki imancil ma askar alip mo dhali mishki i/ askar mo tani uni dakana Buulus 'kosh mo. ³³ Dhali yan'ko'd mo amancil ma askar alip pu'dki'd mo ki 'dishe/ mo dhali bu'th a'di mo dhali kan gwo mo ki a'di minu dek mo ka jindhiiri su/ mo. Dhali a'di dotki gwo mo ki a'di ta'da ja sa/ mo dhala ta miikina a'di mo. ³⁴ Dhali kun tiya cuun mo nton 'de/ mo dhali kun tiyan tiya ibwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali ki a'di moli gwoj ka'b yan jin ka'bu mo ka culma'th mo tani a'di kanki gwo mo ki a'di minu sus mo e gu'b gi i/ askar mo. ³⁵ Dhali ki a'di pu'dki'd apo/ mo jin senu mis mo tani a'di warki'd ki mo jin kalkan ma askar a'di ime'd mo gom mii yan jin kal ma waambuhany 'kwani mo be. ³⁶ Haala waambuhany 'kwani bathani bathi 'ko'd mmocuu gwo mo ki: Guyi a'di mo ma.

ABuulus 'Ce'dki Gwo She/ gom Is Pitti mo

³⁷ Dhali ka Buulus muru susu gu'b gi i/ askar mo tani a'di oki'da mancil ma askar alip gwo mo ki: Miga/ o gwoj kamu/ e /e mo 'taa? Dhali a'di o gwo mo ki: 'Twan̄ Griki wala /e 'taa? ³⁸ /E diki ta Wathi/ gi Pam Masir yan si'da/ jin dhuki 'kwani alaapi donjon kun ta iman'kosh tiya jwa mo mmo/ ek mii kagahara mo dhali jin suski uni ka pije/ mombwaasho ka cim kagush yin mo 'taa? ³⁹ Hila Buulus a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana ji Yahuuda/ mo 'peni Pan Tharsuus gi Pan Kilikiyya jany 'cesh gi bampa/ jin molu mo yisa. Dhali aha/ 'thona /e mo mmodhalaa/ bway mo mmotor 'kwani gwo mo be. ⁴⁰ Dhali ki a'di ciki a'di bway mo tani aBuulus mmodoshkina a'di mo eya po/ mo jin senu mis mo tani a'di ki wuk 'kwani e ki me'd mo dhali ki mo doshki'd ki biyuu mo tani a'di torki uni gwo ki 'twan̄ 'Kwani Yahuuda/ mo mmo/o gwo mo ki:

22

¹ Imudhum pem dhali ibaba, kana, ciki um gwo jin miga/ 'ce'd um she/ shwane/ mo.

² Dhali ki uni cikki gwo ki a'di oki uni gwo ki 'twan̄ 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni 'kokin ki shwam ki mutt mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki:

³ Aha/ tana ji Yahuuda/ jin dhodhu mo e Pan Tharsuus gi Pan Kilikiyya mo dhali hili aha/ thipkunu e bampa/ yan em bwam sho'k ma Ghamala/ iil mo be. Dhali aha/ ye'thkunu sho'k ki gwo mo gom mii gi gwojkan jin cinu mo kun ta kuny ji sho'k mo 'peni ibabam bana mo be dhali aha/ shwanaa nyor mo goma Arungimis si'da/ me'd umi 'baar mo kun 'kokin shwane-tan mo. ⁴ Dhali aha/ to'ckina uni kun ta kum Bway yan 'kus mo igam uni wun mo mmodek uni mo dhali mmoci uni eya sijn mo uni kun ta kun gwas mo dhali upi lu/ mo. ⁵ Wakan si'da/ agasis jin ca'd dak gwo me'd ki aha/ mo dhala ris 'kwani gwan̄yaka/ 'baar mo ka n̄ul 'kup mo. 'Peni uni si'da/ kun bu'thkika/ warka/ eya wak yan mo dhali mmoya mo e Pan Dimashk mo mmosus uni si'da/ kun 'kon mo mmun mmosus ki mondek is mmori'c mo e Pa Urushaliim mo be.

ABuulus Torki Mii jin Tu'k A'di Is mo

⁶ Dhali a'di wara'd mo me'd jin dika/ mo e moyam pem mo dhali 'dish Pan Dimashk is mo ka tente/ muru'di di ibwan̄ 'kup mo tani ki jahanne/ adhan mon̄kush caaca 'twakki mo mo 'peni momis mo mmo'kam aha/ is mo be. ⁷ Dhali aha/ bitkina powa 'cesh mo dhali cik 'twa/ jin o aha/ gwo mo ki: Shawuul Shawuul. Ata toca /e aha/ 'kus kan mo? ⁸ Dhali aha/ thokkina gwo mo ki: /E tana ja Tapa? Dhali a'di oki aha/ gwo mo ki: Aha/ tana Yesus gi Pa Naasira jin toca /e 'kus mo be. ⁹ Dhali uni gun 'kokin nyakki aha/ mo tani uni mishki mon̄kush ka jin gana/ mo tani hili uni 'koki cik 'twa/ gi a'di jin oki aha/ gwo mo be. ¹⁰ Dhali aha/ ona gwo mo ki: Ata miga/ mii mo Tapa? Dhali Tapa oki aha/ gwo mo ki: Cuyi /e mis mo dhali yayi e Pan Dimashk mo dhali e mun mo tani a'di minu tor /e mo goma ris to 'baar mo kun thosonkunu gom /e mo mmomii mo be. ¹¹ Dhali ki aha/ mola mo hil gom mondhel gi mon̄kush caan mo tani aha/ merkina mo e Pan Dimashk mo mmosuskina uni kun nyakki 'ko ki aha/ me'da bi mo.

¹² Dhali jan tal 'de/ jin ta'da Hananiyya jin ta wathin̄ gayiin gom gwojkan jin cinu mo dhali jin man ma ris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo kun 'koni mun mo tani ¹³ pu'dki'di aha/ mo dhali mmodosha a'di mmo'dish aha/ is mo tani a'di oki aha/ gwo mo ki: Akam pem ka Shawuula, budhi momish mo mo ma. Dhali ki mo yansan mo tani aha/ bu'thkina momish mom pem mo dhali aha/ misha a'di

mo be. ¹⁴ Dhali a'di o'd ka Arungimis gi ibabam bana iski /e mo mmomish bwam piti mo dhali mmopar mo ma *kar/e* gi jan 'de/ e mo dhali mmociɔk cuuwa/ 'peni 'twam piti mo be. ¹⁵ Haali/ /e mini ta aman/o gwo gom a'di eya ris 'kwani gom a'di jin misha /e mo dhali jin ciɔa /e mo si'da/. ¹⁶ Dhali shwane/ ata ɔa'ba /e mmomii mo? Cuyi /e mis mo ma dhali miyi is pini ki yi'de/ mo mmolam miinthus pini mo mmoyer gway piti mo.

ABuulus A'di Yukkunu mo gom 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

¹⁷ Dhali me'd jin dokkika/ ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo dhali ki aha/ dikina mmo'tho mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani aha/ biɔkina is jwa mo be. ¹⁸ Dhali aha/ parkina a'di e mo mmo/o gwo i aha/ki: Meri is mo dhali yayi mo ise/ki jahanne/ 'peni Pa Urushaliim mo haali/ uni mini 'koki bu'th gwontor 'peni /e gom aha/ mo be. ¹⁹ Dhali aha/ okina gwo mo ki: Tapa, uni ki is buni mishkin ki aha/ dhukina uni gun gamki /e gwo is eya sijin mo dhali aha/ dorkina uni eya ris gu'b gi montul isi 'baar mo ki 'beles mo. ²⁰ Dhali ka bas ma Istipanuus jin ta'da man/ o gwom pini diki'd mmowol mo tani aha/ si'da/ doshkina ki 'dishe/ mo dhali gam bwa me'd mo dhali mmodhu burrinye/ gi uni gun 'koshki a'di mo. ²¹ Dhali a'di oki aha/ gwo mo ki: Yaku/ mo ma haali/ aha/ mina hash /e mo e mo jin si'dasi'd isa dhana/ mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be.

ABuulus A'di Jikunu mo

²² Dhali uni ɔi a'di 'cem buni ki gwo yan mo. Dhali uni 'de'kki 'twam buni mo dhali o gwo mo ki: Guyi ji wakan mo 'peni mony'cesh mo haali/ a'di diki ha me'd jin mina a'di 'taki di ki e mo be. ²³ Dhali ki uni cuukin mo dhali ta'kki burrinyem buni mo dhali yeɔki bu'da 'ceshi momis mo tani ²⁴ amancil ma askar alip ɔanki gwo ki a'di minu sus mo e gu'b gi i/askar mo mmokan gwo ki a'di minu mi i'firish ki mondor ki yis bip mo jin mina a'di 'taki mish ki kata yan a'di jin cuuna uni apo/ a'di kan mo. ²⁵ Dhali ki uni dekki a'di mo ki waɔkan mo tani aBuulus oki gwo eya mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd jin doshki'd ki 'dishe/ mo ki: A'di ta gwonkan 'taa jin mina umi dor wathi/ jin ta ji Pa Ruumiya ki yis bip ki dar gi miuwaɔkan mo 'taa? ²⁶ Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd ciɔki a'di mo tani a'di yaki'd eya mancil ma askar alip mo dhali ɔorki a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ata mura /e imii mo? Haali/ wathi/ yan ta ji gi Pa Ruumiya mo be. ²⁷ Dhala mancil ma askar alip pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Toraa/ gwo mo ma, /e ta jim Pa Ruumiya 'taa? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Nye.

²⁸ Dhala mancil ma askar alip thoɔki gwo mo ki: Ki dhan to gun tulu 'kup mo tani bu'thkika/ mo mmota jany 'cesh gi bampa/ yan mo. Dhala Buulus o gwo mo ki: Hili aha/ tana jim Pa Ruumiya jin dhodhu mo be. ²⁹ Dhali uni gun 'kokin mmomuri firish a'di mo tani ise/ uni iikin 'peni a'di mo. Dhala mancil ma askar alip si'da/ ko/ki is mo haali/ a'di mishki'd ki a'di ta ji Pa Ruumiya mo haali/ a'di dekki a'di mo be.

ABuulus Doshki'di Bwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

³⁰ Hili ka cim jin 'ko'd mo tani mmonapa a'di gwo mmomish gwonj ka'b yan jin ka'bu mo mmoyera 'Kwani Yahuuda/ a'di is ki gway mo tani a'di 'cuɔki a'di mo dhali ɔanki'da gasiis kun can gwo mo dhali 'kwani gi montul is buni yani 'baar mo mmotul isi montal 'de/ mo dhali a'di suski'da Buulus ka 'cesh mo dhali kar a'di ibwambori uni mo be.

23

¹ Dhala Buulus mmohilkina a'di apo/ montul is yan ka 'thime/ mo tani a'di o gwo mo ki: Iwaɔ pema aha/ tana jany 'cesh gi bampa/ ibwambor ma Arungimis mo e mi i 'baar mo kun ta isi bwanj gana/ ntaga tee yan mo be. ² Dhala gasiis jin ca'd jin ta'da Hananiyya ɔanki uni kun doshkin ki 'dishe/ i a'di gwo mo mmodor a'di 'twa/ ki me'd mo. ³ N'ko'd aBuulus oki a'di gwo mo ki: Arungimis midi dor /e mo, /e jin tana ganɔara/, jin kushu mo e mis 'te/ kan mo dhali /e ki ɔa'ba mmodwall aha/ gwo mowa gom gwonkan jin cinu mo dhali /e ki ɔan gwo ki aha/ minu dor mo ki gwonkan jin cinu mo jin 'ce'du 'pen 'te/ mo? ⁴ Dhali uni gun doshkin ki 'dishe/ mo tani oki a'di gwo mo ki: /E sorkina gasiis jin ca'd ma Arungimis mo kana? ⁵ Dhala Buulus ki o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish, iwaɔ pem mo, ki a'di ta'da gasiis jin ca'd mo be, haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: /E mini dhalku/ ki o gwon thus gom tapanj 'kwanim pini mo.

⁶ Hili ka Buulus nyithki'd ki 'bana 'de/ ta ji gi 'Kwani Sadukiyyin mo dhali 'bana kamu/ ta ji gi 'Kwani Parisiyyin mo tani a'di cuuki'd mo e montul is yan mo ki: Iwaɔ pema aha/ tana Wathim Parisi mo jin ta ya/ gi 'Kwani Parisiyyin mo be dhali gom mo jin tanu ga 'teɔ kape/ mo dhali gom mompinu 'peni mowu mo tani aha/ yukkunu mo gom gwondot yan mo. ⁷ Dhali ki a'di oki gwo kan mo tani mo jin walkunuwa wal piki'd e bwanj 'Kwani Parisiyyin mo dhali 'Kwani Sadukiyyin mo dhali montul is yan kwa/ kunu bwa mo be. ⁸ Haali/ 'Kwani Sadukiyyin oki gwo mo ki mo jin pinu yisa di'da walla man'doyu gwo mo walla shi/ in mo, hili 'Kwani Parisiyyin si'da/ ɔor gwo gom mompinu mo dhala man'doyu gwo mo dhali shi/

in mo. ⁹ Dhala dhan cuuwa/ piki'd mo dhali iman'kwar ton tiya kun ta kum 'ban gi 'Kwani Parisiyyiin doshkin ki mis mo dhali di'bki gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Am yisa gama tonthusa kamu/ e wathi/ yansan yisa. Atinta wakki/ shi/in oki gwo e a'di mo walla man'doyu gwo mo? ¹⁰ Dhali ki mo jin walkunuwa wal jin caaca piki'd mo tani amancil ma askar alip mmo'ko/ kina a'di is goma Buulus jin mina uni 'taki k'wa/ a'di is bwa ka 'ci'cimi'th mo tani a'di kanki'da askar gwo mo mmo/ii ka 'cesh mo dhali bu'th a'di 'peni bwam uni ki k'wap mo dhali mmosus a'di e gu'b gi i/askar mo be.

¹¹ Dhali ki mon'thiny jin bathki'd mo tani Tapa doshki'd ki 'dishe/ i a'di mo dhali oki gwo mo ki: Budhi adun' gana/ mo ma haali/ me'd jin torkina /e gwontor gom aha/ e Pa Urushaliim mo tani wakan si'da/ /e mini mii ci gwontor gom aha/ si'da/ e Pa Ruumiya mo.

Awu'th jin Wu'thkunu Apo/ Mondiki/ e ma Buulus mo

¹² Dhali ki mo ta montee mo tani 'Kwani Yahuuda/ gamki bwa me'd mo imontal 'de/ mo dhali dekki is buni ki gwo jin gama uni me'd mo mmo/o gwo mo ki uni mini 'koki shwa to mo walla 'koki pi to mo ntagi uni mini 'taki 'koshu Buulus jwa mo be. ¹³ Dhali uni 'kokin ki nyanye/ ki issu/ mo kun miikina wu'th yan mo. ¹⁴ Dhali uni pu'dkin e igasiis kun can mo dhali 'kwaninj gwanyjaka/ mo dhali o gwo mo ki: Aman dekkina is bam ki gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo mmo'koki nyok toj kamu/ mo ntagi aman mina 'koshu Buulus jwa mo. ¹⁵ Dhali shwane/ miyyi um gwo eya tente/ ka mancil ma askar alip ki a'di midu susi a'di ka 'ceshi um mo me'd jin mina uni dwall gwo gom a'di ka ji sho'k ki nyanye/ mo. Dhali aman n'wa/ a/ ki a'di midu 'dishu mo tani aman mina thoson is mo mmo'kosh a'di mo.

¹⁶ Hili ya/ gi 'bwah ma Buulus cikki gwo ki uni ishkin ki jim bag mo mmo'cor a'di mo tani a'di guski ce mo dhali ci' mo e gu'b gi i/askar mo dhali tor'ka Buulus gwo mo be. ¹⁷ Dhala Buulus yukki jan tal 'de/ e a'di mo 'peni imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo dhali oki gwo mo ki: Susi washan dhuru'c yan eya mancil ma askar alip mo ma haali/ a'di ta gi toj kamu/ mmo'cor a'di mo. ¹⁸ Wakan a'di bu'th a'di mo dhali sus a'di eya mancil ma askar alip mo dhali o gwo mo ki: ABuulus jin ta'da habuus yukki aha/ i a'di mo dhali dotki aha/ gwo mo mmosus wathin dhuru'c yan i/e mo jin ta gi toj kamu/ mmo/o /e mo. ¹⁹ Dhala mancil ma askar alip bu'th a'di ki me'd mo dhali tho'th mo mmodot a'di gwo mo ka 'di/ mo ki: Atinta a'di jin mina /e itor aha/ gwo mo? ²⁰ Dhali a'di o gwo mo ki: 'Kwani

Yahuuda/ gamki gwo me'd mo mmodot /e mmosusa Buulus ka 'cesh ka'thamo/ e montul is yan me'd jin mina /e 'taki t'irrish gwo ka ji sho'k ki nyanye/ ari'ceenne/ gom a'di mo. ²¹ A'di mina /e dhalku/ ki ha gwom buni e mo. Haali/ 'kwaninj gwas 'kon ki nyanye/ ki issu/ mo kun ishkin ki jim bag mo mmo'cor a'di 'peni uni gun dekki is buni mo ki gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo mmo'koki shwa to mo walla mmo'koki pi to si'da/ mo ntagi uni mini 'kosh a'di jwa mo dhali shwane/ uni 'kon mmothoson is mo mmohil 'kup ki gwo jin mina /e o is gom a'di mo. ²² Wakan amancil ma askar alip dhal dhuru'c wathi/ bway mo mmoya mo mmokan a'di gwo mo ki: Dhalki wathinj kamu/ gwo ki tor ki /e mii to gwansan eya tente/ gom aha/ mo.

ABuulus A'di Hashkunu mo eya Piliks jin Ta'da Mudhiir mo

²³ Dhali a'di yukki uni su/ i a'di kun tana imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo dhali o uni gwo mo ki: Thosoni i/askar iss* 'kwanimpa i'kume'd is mo ma mmo/ ii ntagi Pa'j Kaysariyya mo dhali 'kwani gun ta ku gi shumaru'c issi' kwara i'ce'dka 'kume'd mo dhali 'kwani kun ta ku ma mee iss 'kwanimpa i'kume'd mo ka tente/ pedonon jin ta mon'thiny mo ²⁴ dhali a'di kanki uni gwo mo mmothoson to/ e kun meruwa po/ mo jin mina uni 'taki kara Buulusa po/ a'di mo dhali mmosus a'di ki 'dantar eya Piliks jin ta'da mudhiir mo. ²⁵ Dhali a'di 'kwarki gwowa warka/ jin wana she/ mm cikise/ mo ki:

²⁶ Kuludiyuus Lisiyaas eya mudhiir jin ta jim 'borga/ jin ta'da Piliks ki gwon the me'd mo. ²⁷ Wathi/ yan bu'thkina 'Kwani Yahuuda/ mo dhali murkina uni 'taki 'kosh jwa mo me'd jin pu'dkika/ apo/ uni mo dhali aha/ wothkina a'di mo nyakki i/askar mo mmoda/ arka/ gwo mo ki a'di ta jim Pa Ruumiya mo. ²⁸ Dhali mmo'paga/ gwo mmomish 'ban mo gom mo jin yera uni a'di is ki gway mo tani aha/ suskina a'di ka 'ceshi montul is buni yan mo. ²⁹ Dhali aha/ gamkina gwo mo mmoyeru a'di is ki gway mo gom gwondot gom gwonkan buni jin cinu mo hili mmodara a'di ki toj kamu/ jin yera a'di is ki gway jin mina a'di gam 'pemen jin ta ji gi wu mo walla jin ta ji gi mondek si'da/ mo. ³⁰ Dhali ki a'di torkunu aha/ mo ka wu'th di'da po/ wathi/ yan mo tani aha/ hashkina a'di i/e ise/ mo mmokanki uni gwo mo uni kun yer a'di is ki gway si'da/ mo mmo/o gwowa po/ a'di ibwambori /e mo.

³¹ Wakan si'da/ i/askar me'd jin kankunu uni gwo mo tani uni bu'thkina Buulus mo

dhali sus a'di ki mo ta mon'thiny mo e Pa Antibatriis mo. ³² Hili ka cim jin 'ko'd mo tani uni dhalki 'kwani gun ta ku shumarum bway mo mmo/ii mo nya'ki a'di mo dhali mmodok ka nyar'ko'd e gu'b gi i/askar mo. ³³ Dhali uni, ki uni pu'dkin mo e Pañ Kaysariyya mo dhali cika warka/eya mudhiir mo tani uni torkina Buulus si'da/ e bwambori a'di mo be. ³⁴ Dhali ki a'di denki gwo e mo tani a'di dotki a'di gwo mo ki /e ta jany cur jana mo, dhali ki a'di mishki gwo 'ban ki a'di ta ji Pañ Kilikiyya mo tani ³⁵ a'di o gwo mo ki: Aha/ mina cik gwo 'peni /e ki dhegem mo ki uni gwansan gun yer /e is ki gway si'da/ mini pu'du/ mo. Dhali a'di kanki gwo ki a'di minu kar e gu'b ma mudhiir jin ta ji ma Hirodus mo.

24

Gwon Dwall jin Dwallkunu Apowa Buulus mo

¹ Dhali 'ko'da cim mudhe'd mo tani agasiis jin ca'd jin ta'da Hananiyya pu'dki'd ka 'cesh mo nya'ki 'kwaniñ gwanyjakan tiya mo dhali nya'ka wa/iñ gwoñ kamu/ mo jan tal 'de/ jin ta'da Tartullus mo dhali uni torkina mudhiir gwo eya tente/ apowa Buulus mo be. ² Dhali ki a'di yukunu mo tani aTartullus telki gwo 'pen mo mmoyer a'di is ki gway mo mmo/o gwo mo ki:

Haali/ gom /e mo tani aman 'kunykina bwa mo ki monku'th is ki nyanye/ mo dhali gom monthoson pini mo tani tonthus thumu ki 'bore/ gom kal yan mo ³ aman butha a'di em bwayi 'baar mo dhali e mo 'baar mo /e jin ta jim 'borga/ jin tana Piliks ki bwa 'baar ki 'bore/ mo. ⁴ Hili ki aha/ mina diki bul /e ki gwo naskina/ mo tani aha/ 'thona /e ki ji nan pini gom bwa jin tana /e pa mo mmocik am gwo ki e 'pe'pere/ mo. ⁵ Haali/ aman gamkina wathi/ yan jin shwan ma pibi anyor mo dhali aman kala wal jin walkunu mo ibwanj 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo isi mony'ceshi 'baar mo dhala manshu tiya bway gom cen 'kwani kun lun ji gi Pa Naasira mo.

⁶ Dhali a'di si'da/ pali mii mo mmodiki kar gu'b gi mondheleladhelel ki jin kogu mo dhali a'di si'da/ bu'thkina aman mo dhali aman mina 'taki dwall a'di gwo ki gwoñkan bam jin cinu mo. ⁷ Hili amancil ma askar alip jin ta'da Lisiyaas pu'dki'd mo dhali ki dhan miim 'bi'th kun caaca mo tani a'di bu'thki a'di mo 'peni bwam me'd bam mo ⁸ mmo'kan imanyer a'di is ki gway gwo mo mmo/ii ibwambori /e mo, dhali 'peni a'di si'da/ mo tani /e mini mish a'di mo mmo'tirish a'di ki gwo ki is pini mo mmonyith goma ris to gwansani 'baar mo kun yera aman a'di is ki gway mo.

⁹ Dhali 'Kwani Yahuuda/ si'da/ 'dapkin ki gwo ki mo jin yeru a'di is ki gway mo mmogam gwo me'd ki to gwansan ta kun gana/ mo be.

ABuulus 'Ce'dki Gwo She/ Ibwambor ma Piliks mo

¹⁰ Dhali ka mudhiir wukka a'di ki 'kup mo mmo/o gwo mo tani aBuulus thokki gwo mo ki:

Haali/ aha/ misha ki /e din ki yil ka ris mmota mandwall gwo gom kal yan mo tani aha/ ki bwam 'boro'd mo tani aha/ mina 'ce'd /e she/ ki gwo mo, ¹¹ haali/ /e mini mish nyith ki a'di diki ta acim 'kume'd 'ce'dka su/ ki nyanye/ me'd jin yakika/ ka gagamis mmoluñ e Pa Urushaliim mo. ¹² Dhali uni si'da/ 'koki gam aha/ e gu'b gi mondheleladhelel mmosu'k ki gwo ki wathin tal 'dej kamu/ walla mmocitha waambuhany 'kwani is ki mii mo si'da/ e gu'b gi montul is buni mo gi mo walla e bampa/ si'da/ mo. ¹³ Dhali uni si'da/ moli gwo kar ki ji ma du'd e /e gom to gun yera uni aha/ is ki gway mo. ¹⁴ Hili yan miga/ tor /e mo ki 'ko'di Bway jin yukuna uni ki jiny cem buni mo tani wakan aha/ miina to goma Arungimis gi ibabam bam mmogama ris gwo 'baar mo is kun waki gwoñkan jin cinu mo dhali kun 'kwarkunu e imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo ¹⁵ mmota ga 'teñ kape/ eya Arungimis mo dhali gwohe si'da/ ki is buni hili 'kup ki yan mo, ki mompinu jin midi di mo gom uni kun mii jasi miñkar/ e mo dhali uni si'da/ kun 'koki mii miñkar/ e mo be. ¹⁶ E mii yansan si'da/ mo tani aha/ pira is pem mo mmota gi isi bwanj gana/ mmodiki kol ibwambor ma Arungimis mo dhali ibwambor gi 'kwani isa yempa/ mo. ¹⁷ Dhali 'ko'di yil ka ris mo tani aha/ pu'dkina mo mmo'do to kun cinu gom 'kwani kun hatha'ko'd e kal pem mo dhali to kun cinu ki me'd si'da/ mo. ¹⁸ E mii gwansan mo tani uni gamki aha/ mo mmothoson is ki dhelel dhelel e gu'b gi mondheleladhelel mo ki dar ga waambuhany 'kwani mo dhali ki dar gi mo ma dulatt naskina/ mo. Hili 'Kwani Yahuudan tiya kun 'kon 'peni Pa Asiyya mo ¹⁹ kun mini 'taki mii 'ko imahan ibwambori /e mo dhali mmomii mo yan jin yeru is ki gway mo wakki/ uni ta gi toñ kamu/ apo/ aha/ mo. ²⁰ Walla si'da/ dhalki 'kwani gwansan ki is buni o gwo gom miñthsha jana jin gamkina uni mo me'd jin doshka/ ibwambor montul is yan mo, ²¹ walla isi kan mo gom 'twan tal 'de/ yan jin cuuka/ mo mmodoshi bwaman uni mo ki: Gwo gom mompinu 'peni mowu mo tani aha/ yukunu mo gom gwondot ibwambori /e ka tee yan mo.

ABuulus A'di Bu'thkunu e Mo jin Jinuwa Ji mo

²² Hila Piliks ki dhal mii e i is mo mmony-
iṭha a'di ka ji sho'k ki nyanye/ gom Bway
yan mo tani a'di si'd uni gwo 'ko'd mo mmo/
o gwo mo ki: Ka Lisiyaas jin ta'da mancil
ma askar alip midu yayu/ ka 'cesh mo tani
aha/ mina mish gwo ki dhegem gom /e mo.
²³ Dhali a'di ki ci gwoṅkan eya mancil ma
askar iss 'kwanimpa imudhe'd ki a'di minu
mii kari mohil mo dhali a'di midu ta gi mo
mmoya gi 'kus si'da/ mo dhali minu 'koki
non si'da/ 'peni kum pitin tiya mo kun mini
iiyu/ i a'di mo.

²⁴ Hili 'ko'da tee gwansan tani Piliks
pu'dki'd nyaḱka Durusilla jin ta ashim piti
jin ta'da 'Bom Yahuuda/ mo, dhali hashki'da
Buulus mo dhali ciḱ gwo 'peni a'di mo gom
gwo jin gamu is eya Yesu Kristhos mo.
²⁵ Dhali me'dyin ṭorkina a'diya ṭor ka rem
'kup gom mo ma kar/ e mo dhali mo jin
'timuwa du mo dhali gom gwo miiwaḱ jin
midu yayu/ yilan kamu/ mo tani Piliks ko/ki
is mo dhali thoḱki mo mo ki: Yayi ibway
pini shwanetan mo ma dhali ki aha/ mina ta
gi embul jin 'boro'd mo tani aha/ mina yuk/
e i aha/ mo. ²⁶ A'di ṭoshki'd si'da/ ka guurush
min ma Buulusi 'taki ci a'di mo. Gom a'di
gi wakan si'da/ mo tani a'di hashki a'di gwo
ki ye'th ye'th mo dhali mmobuṭi nyaḱki a'di
mo. ²⁷ Hili ki yila su/ kun thimkin mo tani
Piliks garr ma Purkiyuus Paṣtuus i embul
piti mo dhali mmo/ o bwa mmogam mo-
man 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo tani Piliks
dhalki'da Buulus ki mondeḱ is mo be.

25

ABuulus Yipki 'Kup 'Kup ka Kaysar mo

¹ Mmopu'dkin ma Paṣtuus eya cur yan
mo tani a'di yakina a'di 'ko'da cim kwara
ka gagamis e Pa Urushaliim 'peni Paṅ
Kaysariyya mo be. ² Dhali igasiis kun can
dhali 'kwani gun tana 'kan 'kup 'peni 'Kwani
Yahuuda/ ciki a'di gwo mo apowa Buulus
mo. Dhali uni doṭki a'di mo ³ mmodoṭa
'them piti apo/ a'di mo ki a'di midu hash
a'di e Pa Urushaliim mo mmomiyya wu'th
mmo'kosh a'di jwa mo eyan bway mo.
⁴ Bahili aPaṣtuus thoḱki gwo ka Buulus
karkunu mo mmohil mo e Paṅ Kaysariyya
mo dhali a'di ki is piti murki'di ya imun ki
'dishe/ mo. ⁵ Dhali a'di oki gwo mo ki: A'di
mina um dhalki uni kun ta gi mom'bi'th
ibwam um mmo/ii ka 'ceshi nyaḱki aha/ mo
dhali waḱki/ tonthusa kamu/ di'd e wathi/
yan mo tani dhalki uni yer a'di is ki gway
mo.

⁶ Dhali ki a'di 'baarki'da cim naskina/ ib-
wam uni ka cim diki ta pekwara mo walla
'kume'd ki nyanye/ mo tani a'di yaki'd ka
luṅgu'b e Paṅ Kaysariyya mo be. Dhali
ka cim jin 'ko'd mo tani a'di ca'bki'd mo
eya ḱursi jin dwallu gwo mo dhali ḱanki

gwo mo ka Buulus minu susu mo be.
⁷ Dhali mmopu'dkina a'di mo tani 'Kwani
Yahuuda/ kun pu'dkin ka luṅgu'b 'peni Pa
Urushaliim mo tani doshkin ka kul isi a'di
mo mmo'doyu gwowa po/ a'di kun tana ris
mo dhali kun ta gi dhan gwony caaga/ e mo.
mola uni dhu ki ji ma du'd mo. ⁸ N'ko'd
mo tani aBuulus oki gwo ki jiny 'ce'd shem
piti ki: Aha/ dinaki mii miinthusa kamu/ tal
'de/ ki lish apo/ gwoṅkan gi 'Kwani Yahuuda/
mo walla apo/ gu'b gi mondheleladhelel mo
walla apowa Kaysar mo. ⁹ Hila Paṣtuus
mmo/ ona, a'di bwa ki mii to mmo'bor
'Kwani Yahuuda/ bwa mo tani a'di thoḱki'da
Buulus gwo mo dhali o gwo mo ki: /E ona
bwa ki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo
dhali /e minu dwall gwo gom to gwansan
ibwambori aha/ imun mo 'taa? ¹⁰ Hila Bu-
ulus o gwo mo ki: Aha/ doshkina ibwambor
ma ḱursi ma Kaysar jin dwallu gwo mo jin
ta mo jin minu mii dwall gwo gom aha/
mo be. Aha/ miikina toṅ kamu/ jin shi/
ashi/ apo/ 'Kwani Yahuuda/ yisa me'd jin
misha /e si'da/ ki 'bore/ be. ¹¹ Waḱki/ aha/
si'da/ tana amandiki mii miinḱar/ e mo dhali
waḱki/ aha/ miikina toṅ kamu/ jin midu gam
'pemen jin ta ji gi wu mo tani aha/ dinaki
ush mmowu mo. Hili waḱki/ toṅ kamu/ tal
'de/ 'peni to gwahan kun yera gwahan aha/
is ki gway mo diki ta gwoṅkana/ tani wathiṅ
kamu/ yisa di'da jin midu mish ci aha/ e uni
mo be. Aha/ mina yip 'kup pem 'kup ka
Kaysar mo be. ¹² N'ko'd mo tani Paṣtuus ki
a'di nyaḱki'da ṭor ṭor ki 'kwani gi montul is
buni mo tani a'di thoḱki a'di gwo mo ki: /E o
ki yip 'kup gi Kaysaro. /E mini ya eya Kaysar
beseene/ mo.

ABuulus A'di Suskunu mo Ibwambor ma Aghripaas dhala Barniiki mo

¹³ Dhali ka cim ka hony/ e pekin mo tani
amaliḱ jin ta'da Aghripaas dhala Barniiki
merkin mo e Paṅ Kaysariyya mo dhali uni
thekina Paṣtuus me'd mo be. ¹⁴ Dhali ki
uni 'baarkina cim ka ris mo e mun mo tani
aPaṣtuus ciki gwo goma Buulus eya tente/
ibwambor ma maliḱ mo mmo/ o gwo mo
ki: Wathiṅ kamu/ di'di mahan jin dhalkin
ma Piliks ki mondeḱ is mo. ¹⁵ Dhali ki
aha/ dikina e Pa Urushaliim mo tani igasiis
kun can mo dhali 'kwaniṅ gwanyjaḱa/ gi
'Kwani Yahuuda/ ciki aha/ gwo mo gom a'di
mmodoṭa aha/ gwo gom miiwaḱa po/ a'di
mo. ¹⁶ Uni thoḱkika/ gwo mo ki a'di diki
ta mii gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo mmoḱi
wathiṅ kamu/ tal 'de/ ntwa/a/ ki a'di jin yeru
is ki gway diki dosh ka ḱarambor i uni gun
yer a'di is ki gway mo dhali mmota gi mo
mmo/ o gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti gom
gwo jin karu apo/ a'di mo. ¹⁷ Dhali ki uni
'kokin si'da/ i montul is buni imontaṭ 'de/
imahan mo tani aha/ dinaki miyya diite/

mo. Hili ka cim jin 'ko'd mo tani aha/ ca'bkina eya kursor jin dwallu gwo mo dhali aha/ kankina gwo mo ki wathi/ minu mii susu mo be. ¹⁸ Dhali ki uni gun yer a'di is ki gway doshkin ki mis mo tani uni 'koki ci gwo gom to gun ta thus ki thus me'd jin toshkika/ mo be. ¹⁹ Hili uni ta gi gwondota tiya apo/ a'di gom gwo gi luñum buni uni 'cena mo dhali gom jan tal 'de/ yan jin ta'da Yesus jin wuki'd mo jin on ma Buulus ki a'di di'd ki e mo be. ²⁰ Dhali aha/ mmod-umpulkika/ gwondot gom to gwansan mo tani aha/ dotkina a'di mo wakki/ a'di mididi 'taki ya e Pa Urushaliim mo dhali a'di minu dwall gwo i mun gom gwo gwansan mo. ²¹ Hili ka Buulus yipki 'kup mo jin minu kar a'di mmohil mo mmotagi gwon dwall 'pena Ughusthus yan mo tani aha/ kankina gwo mo ki a'di minu kar mmohil mo ntagi aha/ mina 'taki hash a'di eya Kaysar mo be. ²² Dhala Aghripaas oki'da Pastuus gwo mo ki: Aha/ si'da/ mura bwa o mo mmocij gwo 'peni wathi/ ki is pem mo. A'di o gwo mo ki: Ka'thamo/ e mini cik gwo mo 'peni a'di mo.

²³ Wakan ka cim jin 'ko'd mo tani Aghripaas pu'dki'd mo dhala Barniiki ka dhan mii jin nyonju mo dhali uni 'kokin mo mmocij mo e mo jin ciku gwo nyakki imancil ma askar alip mo dhali 'kwani gun tana 'kan'kup pa mo tani ki gwo jin kankin ma Pastuus mo tani aBuulus suskunu ibwaman 'kwani mo. ²⁴ Dhala Pastuus o gwo mo ki: AMalik Aghripaas dhala ris 'kwani 'baar mo kun nyak 'ko imahan ibun'kus bana mo. Um 'kon mmohil wathi/ yan jin torkin ma risa waambuhany 'Kwani Yahuuda/ aha/ gwo apo/ e Pa Urushaliim mo dhali imahan si'da/ uni cuun mo ki a'di mididi mii diki di ki enj kamu/ ki sule/ mo be. ²⁵ Hili aha/ gamkina a'di mo ki a'di yisa mii tonj kamu/ jin mididi gam mo jin ta ji gi mowu yisa. Dhali mmoyipkina a'di 'kup ki is piti ka Ughusthus mo tani aha/ dina gwo ibwa mo mmohash a'di i a'di mo. ²⁶ Gom a'di mo tani aha/ dara ki gwonj kamu/ jin ka'bu mo jin miga/ 'kwar ki tapam pem gwo mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ suskina a'di ibwambori um mo dhali ki ji mumi bwambori / e jin tana malik Aghripaas ki aha/ mina 'taki ta gi gwo mmo'kwari 'ko'di mo jin theke'thkuun gwo mo ki theke'th theke'th mo. ²⁷ Haali/ aha/ tosha ki a'di diki ta 'kup gwo mmohash wathi/ habuus mo dhali mmodiki ci gwo eya tente/ imonta' de/ mo, gwo jin onu apo/ a'di mo be.

26

ABuulus A'di 'Ce'dki Gwo She/ Ibwambor ma Aghripaas mo

¹ Dhala Aghripaas oki'da Buulus gwo mo ki: /E dhalkunu bway mo mmo/o gwo gom is

pini mo. Dhala Buulus he'thki me'd piti mo dhali o gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti mo ki:

² Aha/ 'bora bwa ki is pem mo aMalik Aghripaas ki aha/ mina o gwo jin ta jiny 'ce'd shem pem ibwambori / e ka tee yan mo goma ris to gun yera 'Kwani Yahuuda/ aha/ is ki gway mo be. ³ Haali/ / e tana amanmish mii 'baar mo dhali gwo kun dotu/ mo si'da/ kagahara kun 'koni bwanj 'Kwani Yahuuda/ mo be. Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yuka / e mmocij aha/ gwo mo ki bwa jin 'kuçu mo ki 'kari'th mo be.

⁴ Aris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo mishi miim pem ki yil gi mondiki/em pem 'peni yil pem kun twa/ a/ kun 'kon ka muj'kup e bwam unim pem kun ta kal pem mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo. ⁵ Uni mishki aha/ 'peni twa/ a/ mo, wakki/ uni ta gi bwa mmofo gwo mo, ki aha/ dina ki ji Wathim Parisi mmota jim buni kun miin ka ji sho'k ki nyanye/ mii gun onu gom ji gi luñum bam mo. ⁶ Dhali shwane/ aha/ dosha mahan mmominu dwall gwo goma 'tej kape/ gom gwo jin onu is 'peni Arungimis gi ibabam bam mo be. ⁷ Iwak bam kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo koci e mo mmomii to goma Arungimis ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee mmohil 'kup ki gwo jin onu is mo mmopu'du/ mo. Dhali goma 'tej kape/ yan mo tani aha/ yer ma ris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo is ki gway mo, ayy malik. ⁸ Ata tosha / e ki a'di ta gwo jin molu gam is mo wakka Arungimis mididi 'taki 'de'k jin wu'd mo?

⁹ Aha/ ka jin gana/ kulumkina gwo ibwa ki is pem mo ki aha/ mina mii mii to ka ris kun ta kuny ca'ckona po/ gway ma Yesus gi Pa Naasira mo. ¹⁰ Dhali yan si'da/ mi-ikika/ e Pa Urushaliim mo dhali uni ka ris mu'thkika/ eya sijin mo 'peni imandhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo mmobu'thkika/ gwo ki mom'bi'th 'peni igasiis kun can mo dhali ki uni 'kokunu mo mmo'kosh jwa mo tani aha/ si'da/ cikina 'twam pem apo/ uni mo be. ¹¹ Dhali mmori'cka/ uni me'd ka ris eya ris gu'b gi montul isi 'baar mo tani aha/ tu'ckina uni mo mmowal gwo sor mo, dhali mmoshwakika/ anyor mo isi, ki bar bar apo/ uni mo tani aha/ pu'dkina ka piye/ mmotagi isi pan tiya si'da/ mo mmofo'c uni bwa mo be.

ABuulus Toriki Mii jin Tu'k A'di Is mo

¹² E moyam pem yan mo tani ki aha/ dikina mmoya e Pan Dimashk mo mmokaru aha/ 'pen mo ki mom'bi'th 'peni igasiis kun can mo tani ¹³ ka tente/ di'di bwanj 'kup mo tani, ayy malik, aha/ mishkina e bway mon'kush jin boli'da tente/ e ki mon'twak mo mo mmo'twak mo mmo'kamaa/ is mo dhali uni gun nyakki ii ki aha/ mo be. ¹⁴ Dhali ki aman 'baar mo 'kokina mo mmobita powa

'cesh mo tani aha/ cikkina 'twa/ jin o gwo i aha/ ki 'twan 'Kwani Yahuuda/ mo ki: Shawuul Shawuul, ata toca /e aha/ 'kus kan mo? A'di diṭa mii gom /e mmoruka /eya ruḱ ki si mo mmoṭi'k a'di 'pen mo. ¹⁵ Dhali aha/ thoḱa gwo mo ki: /E tana ja Tapa? Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Aha/ tana aYesus jin toca /e 'kus mo be. ¹⁶ Hili cuyi /e mis mo dhali doshi ki sho'k pini mo haali/ gom 'pemen yan kan tan mo tani aha/ pina /e i is mo mmothoson /e mo mmota amanmii to mo dhali mmota aman/ o gwo gom to gun mishkina /e aha/ mo dhali gom to gun miga/ pi /e i is mo ¹⁷ mmo'cuk /e 'peni 'kwani mo dhali 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ e uni gun miga/ tu'c /e mmoya mo be. ¹⁸ Mmoḱa'd uni em buni mo ki uni mini tu'k mo 'peni mondhurumi'd 'kup ki moṅkush mo dhali 'peni mom'bi'th ma Seṭaan eya Arungimis mo, ki uni mini bu'th moṅgam gom miinthus mo dhali mal iwaman uni gun dhuun ki she/ ki dhelel dhelel ki moṅgam gwo is e aha/ mo be.

Gwo ma Buulus jin Cikina A'di gom 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

¹⁹ Wakan si'da/, ayy Malik Aghripaas, aha/ dinaki usha ush e tony jan jin piyaa/ i is 'peni momis mo. ²⁰ Hili aha/ cikina uni gwo eya tente/ mo ntwa/ a/ uni gun 'koni Pan Dimashk mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo dhali isi bwamana ris bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo dhali e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ ki uni mini 'taki rica du is mo dhali mmoṭu'k 'kup ka Arungimis mo mmomii mii gun minu gam mo jin rijuwa du is mo. ²¹ Gom gwo yan mo tani 'Kwani Yahuuda/ tulki aha/ me'di is mo mmobu'th mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali uni murkini 'kosh aha/ jwa mo be. ²² Mmobu'thka/ mowoth jin di'd 'peni Arungimis mo tani a'di doshka/ gama tee yan mmoṭi gwo gom uni gun gwa'dkin mo dhali uni kun cakin mo mmo/o gwoṅ kamu/ tal 'de/ yisa, jasi a'di jin ona imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo dhala Musa jin midu 'taki pu'du/ mo, ²³ ka Kristhos yan mina isi mii 'kosh ka nyor mo dhali a'di jin midu ta amanpiya pi ntwa/ a/ jin wuki'd mo midu 'taki ci moṅkush ki 'kwani mo dhali ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ mo.

ABuulus A'di Yipki 'Kup 'Kup ka Aghripaas mo Mmo'taki Gam Gwo Is mo

²⁴ Dhali ki a'di ciki gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti kan mo tani Paṭuus oki gwo ki dhan 'twa/ mo ki: Buulus /e guskina du mo ba/. Mmomisha /e to deṅ e kagahara mo a'di tu'k /eya du mo mmogus mo. ²⁵ Hila Buulus oki gwo mo ki: Aha/ dinaki gusa du mo ba/ Paṭuus /e jin ta jim 'borga/ mo hili aha/ ona

gwoṅ gana/ mo dhali ka du jin kuthi/ is ki 'cese/ 'cese/ mo be. ²⁶ Haala malik mishki to gwansan mo. E a'di si'da/ aha/ ona gwo ki dar gi monyju/ mo gom aha/ laluwa du sho'k gom toṅ kamu/ tal 'de/ 'peni 'kwani gwansan yisa di'da jin bagu mo 'peni a'di mo haali/ mii yansan yisa miikunu ki tar mo. ²⁷ Malik Aghripaas, gwo 'peni imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ gamkina /e is mowa? A'di mishga/ ki /e gami gwo is mo. ²⁸ Dhala Aghripaas oki'da Buulus gwo mo ki: A/ e palaa/ ki ari mompal mmolah aha/ sho'k ki gwo mo jin miga/ war ka Kristhiyan mo? ²⁹ Dhala Buulus oki gwo mo ki: Aha/ mishayi ka Arungimis ki ari pal walla ki dhan mompala caaga/ mo, yisa /e 'deya, hili si'da/ uni 'baar mo gun cikki aha/ ka tee yan mini 'taki war mo mmowa e ki aha/ isi ciki/ ki dar gi mondeḱ gwansan mo be.

³⁰ Dhala malik cu mis mo dhala mudhiir dhala Barniiki mo dhali uni gun nyaḱki 'ko ki uni mo. ³¹ Dhali ki uni thoṭhkin ka piye/ mo tani uni ciki gwo ka rem 'kup mo mmo/ o gwo mo ki: Wathi/ yan diki mii toṅ kamu/ jin midu gam 'pemen jin ta ji gi wu mo walla jin midu ta jin minu deka dek mo be. ³² Dhala Aghripaas oki'da Paṭuus gwo mo ki: Wathi/ yan minu 'taki kar ki 'kus mo wakki/ a'di midu 'taki diki yip 'kup 'kup ka Kaysar mo be.

27

ABuulus 'Cuḱki'da Kur Yi'de/ jin Bela 'Tham e Pa Ruumiya mo

¹ Dhali ki gwo gamu me'd mo jin mina amani 'taki ii eya kur yi'de/ jin bela 'tham ki bway gi Pa Ithaaliya mo tani uni cikina Buulus mo dhali uni ahabuusa tiya e me'd ma mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo jin yuḱkunu gway ka Yuliyuus mo 'peni mo jin jin ma askara ji eya Ughusthus mo. ² Dhali mmomerkina aman apoṅ kur gi Pa Adramiṭiniyya jin bela 'tham mo jin muru 'cuk mo mmo/ii iyi'de/ e mon tiya eya gap gi Pa Asiyya mo tani aman 'cuḱkina aḱur yi'de/ e yi'de/ mo dhali jan tal 'de/ jin ta'da Aristarkus gi Pa Makiduniyya mo 'peni Pan Tasaluniiki mo tani a'di nyaḱ di ki aman mo. ³ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani am takina Pan Saydaa/ ki me'd mo. Dhala Yuliyuus mii'da Buulus me'd wathimpa mo dhali mmodhal a'di bway mo mmoya mo e ikam piti mo dhali a'di ta wathimpa ki is piti mo be. ⁴ Dhali mmo'cuḱkina amana kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni mun mo tani aman iikina eya kur jin bela 'tham mo mmosheshela gap gi Paṅ Kuprus mo gom 'tham 'kon ki ca'ckon mo. ⁵ Dhali ki aman iikina eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo'ciṭh dhan yi'de/ jin di'd 'twa/ ki mis gi Paṅ Kilikiyya mo dhali Pam Pampiliyya mo tani aman pu'dkina e Pam Mira gi Bampa/ gi Pa Likiiyya mo.

⁶ Dhali imun mo tani amancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo gamki'da kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pa Iskan-dariyya mo mmoya iy'i'de/ ki bway gi Pa Ithaaliya mo dhali a'di tu'cki am mmomer a'di apo/ mo. ⁷ Dhali aman iikina i yi'de/ ka sereç, ka sereç mo ka cim ka ris mo dhali ki aman pu'dkina mo ki mii kun di'tadi't mo apo/ Panj Kiniidus mo mmonona 'tham am ki bway naskina/ mo tani aman iikina eya kur jin bela 'tham mo mmosheshela gap gi Panj Kariit apo/ Pan Salmuuni mo be. ⁸ Dhali ki mii kun di'tadi't mmota agap ki me'd mo ki sule/ tani aman pu'dkina mo e monkamu/ jin yu'kkunu ki Mo jin Dhunuwa Kur Yi'de/ ki Jaro/ mmo'dish Pa Lasaa/iya is mo be.

⁹ Dhali ka cim 'baarkunu ki nyanye/ mo dhali ki mo/ ii jin ta tagu wu hila/ mo tani haali/ monga/ to pekonu hila/ mo tani aBuulus kucurki uni ki gwom 'borga/ ¹⁰ dhali oki uni gwo mo ki: Kana, aha/ nyitha ki mo/ ii midi washi/ a dhali mo jin minu this to e midi caaca mo, yisa jasi to kun kalu yisa dhala kur jin bela 'tham mo yisa hili si'da/ mon'koki/em bana mo. ¹¹ Hila mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo ciki'da dum piti ki nyanye/ ki gwo gi tapa ma kur yi'de/ jin bela 'tham mo dhali com ma kur yi'de/ si'da/ mo, yisa ki gwon to gwansan kun okin ma Buulus mo. ¹² Dhali haali/ mo yan jin dhunuwa kur yi'de/ mo diki ta a'di jin karu ki 'bore/ mo mmo'baara ppe gi mondit mo tani a'bana tiya o gwo mo mmo'cu'ka kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo/ii mo 'peni mun, wakki/ a'di midi 'taki ta isi mii gom uni mmomish pu'd e Pam Piniks mo dhali 'baara ppe gi mondit mo imun mo jin ta mo jin dhunuwa kur yi'de/ gi Panj Kariit jin hili 'kup ki mom'pesho'k gi 'ko'd gwar ma bim poros mo dhali ki mom'pesho'k gi 'ko'd gwar ma biny cam mo.

Adhan 'Thama Punthar Poshki'd e Kumma/ Yi'de/ mo

¹³ Dhali ki 'tham gi 'ban ma biny cam poshki'd ki puyii puyii mo tani uni toshkin ki uni gamki to jin di uni ibwa mo tani uni bu'kina kar 'kup ton'kuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo dhali uni iikini mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmota ga gap gi Panj Kariit ki me'd mo ki sule/ sule/ ki 'dish 'dish mo. ¹⁴ Hili n'ko'di mo jin 'konu ki rash rash mo tani 'tham bit'kunu 'peni a'di jin mii'd ki ji wu'ul mo jin yuku ka Urukliiduun mo. ¹⁵ Dhali ka kur bu'th'kunu mo tani a'di moli ya ibwambor 'tham mo tani am cikina a'di bway mo dhali am borkunu mo be. ¹⁶ Dhali mmosona aman mo mmosheshela gap ma ara uk ma 'cesh jin yu'kkunu gway ka Kalawdi mo tani aman misha kur bu'th ki mom'bi'th ki mii jin di'tadi't mo. ¹⁷ Dhali

ki uni yu'dki a'di ki mis mo tani uni miiki to woth mo mmohakam is ma kur mo ki ton dek mo dhali mmoko/ ka uni is mo ki uni minu 'taki bit' apo/ mo ma Sirtis* mo tani uni 'cukki burrinye/ ma kur jin bela 'tham mo dhali wakan uni 'kokunu mo mmobor mo be. ¹⁸ Dhali ki aman 'kokina mo mmo'kosha tu'c ki mii ki nyanye/ gom dhan 'thama punthar mo tani ka cim jin 'ko'd uni telki mii 'pen mo mmokal to kun kalu mmo'ga'k ka piye/ 'pena kur yi'de/ mo. ¹⁹ Dhali ka cim kwara mo tani uni ki me'd buni uni 'cena ita'kki cwam burrinyen 'tham ma kur yi'de/ ka piye/ mo. ²⁰ Dhali ki dar ga tente/ mo walla acul mo mmokusha po/ aman ka cim ka ris mo dhali ki dhan 'thama punthar jin wa'da iyayi'da po/ aman mo dhali arisa 'terj kapem bam jin minu 'taki woth am mo tani thisu e 'baar ki 'bil 'bil mo.

²¹ Dhali ki uni 'kokin ki rash rash ki dar gi tonte/ mo tani aBuulus doshki'd ki mis mo 'peni bwam uni mo dhali o gwo mo ki: Kana, um mini 'taki ha isi gwom pem e mo mmo'taki 'koki 'cu'ka kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni Panj Kariit mo dhali um mini 'taki ye mon tonthus yan mo dhali to gwansan kun thisu e si'da/ mo. ²² Dhali shwane/ aha/ malasa um ki gwo mo. Tayi gi bwam 'boro'd mo ma haali/ jamu/ tal 'de/ midi diki this mondiki/em piti e 'peni bwam um mo hili jasa kur yi'de/ 'te/ mo. ²³ Haala man'doyu gwon kamu/ 'peni Arungimis doshki'd e aha/ mon'thiny yan mo aha/ jin tana jim piti mo, a'di jin miiga/ to si'da/ mo ²⁴ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, Buulus. /E mini mii doshi bwambor ma Kaysar mo dhali hili, Arungimis midi ci ki /eya ris uni gun nyak ii ki /e eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo. ²⁵ Haali/ a'di gi wakan mo tani kana, tayi gi bwam 'boro'd mo ma haali/ aha/ gama Arungimis gwo is ki a'di midi mii mii wakan me'd jin okunu aha/ gwo mo be. ²⁶ Hili ana minu mii taka po/ mon kamu/ jin ta ara uka 'cesh mo be.

²⁷ Hili ki mon'thiny jin ta'da 'kume'd i'ce'dka dojon pu'dki'd mo tani aman 'kokunu mmobor ki yi'dem babangal eya dhan yi'de/ ma Adriya ki mo murki'di ta mombwam/ e mo tani imanmiiya kur yi'de/ toshkin ki uni 'kokin mo mmo'dish bampar kamu/ is mo be. ²⁸ Dhali uni bit'ki to mo mmopal 'kul gi dhan yi'de/ mo dhali uni gamki a'di mo mmota engula/ iss 'kwanimpa ipe'de/ mo dhali 'ko'di ari mo jin tho'ha uni is mo tani uni bit'ki to dok/ e mo mmopal 'kul piti mo dhali uni gamki a'di mo mmota engula/ iss 'kwanimpa idonon i'ce'dka 'kume'd mo be. ²⁹ Dhali mmoko/ kina aman is mo wakki/ aman minu 'taki ta'k mo a'cesh apo/ 'kuwosh 'kwa'kala/ mo

* 27:17 Sirtis a'di ta mo jin hapuc ma si'b ki hapuc mo.

tani uni ta'kkina kar 'kup tonkuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo idonon 'peni bum 'pen jin 'ko'd mo dhali 'tho monkush ki a'di bala midi di kakasjayi. ³⁰ Dhali ki imanmiiya kur 'kokin mo mmonjapki mo mo mmoso ka piye/ 'peni bwam ma kur yi'de/ mo mo dhali thulka kur yi'de/ eya dhan yi'de/ e mii jin diki ta jamas mii me'd jin mina uni 'taki beredha kar 'kup tonkuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo 'peni bum 'pen ma kamu/ jin twa/a/ mo tani ³¹ aBuulus oki gwo eya mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo dhali i/ askar si'da/ mo ki: Isi ciki/ mmo'kokina gwansan ki 'koki 'ko eya kur yi'de/ mo tani um minu mol woth mo be. ³² N'ko'd i/ askar 'cihkina shi/ ma kur yi'de/ 'pen mo dhali mmodhal a'di mmobitku mo be.

³³ Dhali ki monkush ma tente/ di'd mmoy-ayyu/ mo tani aBuulus najki uni 'baar mo mmoshwa tonfen tiya mo mmo/o gwo mo ki: Atee yan ta'da cim ma 'kume'd i'ce'dka donjon mo jin cora um mo dhali 'kona um mmoga/ to mo dhali um 'koki bu'th tonj kamu/ mo be. ³⁴ Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yu'kkina um mo mmobu'th tonfen tiya mo haali/ a'di ta mo jin ta mom bum ki 'dantar mo. Haali/ ara mur'kup tal 'denj kamu/ midi diki 'ce'd sho'k 'peni 'kup bum ki jin 'denj kamu/. ³⁵ Dhali ki a'di oki gwo yan kan tan mo tani dhali a'di bu'thki maanjuthu'd mo dhali a'di 'borki'da Arungimis bwa i is e buj'kusi uni 'baar mo. Dhali a'di 'ce'dki a'di mo dhali tel a'di 'pen mo mmoshwa mo be. ³⁶ Dhali mmo'borkina uni bwa mo tani uni ki is buni si'da/ bu'thki tonfe/ mo be. ³⁷ Dhali aman 'baar mo kun 'kona eya kur yi'de/ mo tani aman 'kwanimpa tana iss† 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka kwara apo/ i'ce'dka karpac i'ce'di 'de/ mo be. ³⁸ Dhali ki uni shwakini kap mo tani uni pashkina kur yi'de/ to is mo mmo'agku ka piye/ mo pos bunyan eya dhan yi'de/ mo.

Akur Pwathki Bwa mo

³⁹ Dhali ki mo ta montee mo tani uni 'koki nyith mony'cesh mo hili uni thiskina bem bwan gapa 'kulgan kamu/ i is mo jin ta'da gap mo dhali uni torkina tor wakki/ uni mini 'taki misha kur yi'de/ bor apowa gap mo. ⁴⁰ Dhali mmobitkina uniya kar 'kup tonkuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo tani uni dhalki uni mo eya dhan yi'de/ mo mmo'cu'k to kun de'ki cwa jin shu'da kur yi'de/ bway ka yiha/ mo. Dhali mmoyu'dkina uni bur-rinyen 'tham ma kur jin twa/ a/ mo 'kup ki 'tham tani uni bu'thkina kur yi'de/ mo mmoya 'kup ka gap mo. ⁴¹ Hili mmobitkina uni apo/ mo jin gama dhan yi'de/ sunj 'kup mo tani uni tu'ckina kur yi'de/ mo mmopeya 'cesh mo. Dhali bum 'pen ma kur yi'de/ jin twa/ a/ jimki'da 'cesh mo dhali molu

joç mo dhali di'd kan mo. Hili bum 'pen ma kur yi'de/ jin ta jin 'ko'd mo tel 'pen mo mmo'cu'k is piti mo gom mom'bi'th gi yi'de/ mmobir bakal mo be. ⁴² Dhali gwo jin 'koni bwa gi i/ askar mo tani ta gwo mmo'kosh 'kwani habuus mo jin mina unin tiya 'peni uni 'taki 'koki kanj ka piye/ mo dhali ye mo be. ⁴³ Hila mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo tani a'di dina gwo ibwa mmokara Buulus ki 'dantar mo tani a'di nonki uni mo 'peni gwo kun 'ko uni ibwa mo dhali kanki gwo mo ki uni gun mishi yi'de/ kanj mo mini posh is buni eya dhan yi'de/ mo dhali pu'di mony'ceshi twa/ a/ mo. ⁴⁴ Dhali 'peni kun tiya mo tani uni 'kokin eya kur yi'de/ jin pwathki bwa mo dhali kun tiya e ton tiya 'pena kur yi'de/ mo. Dhali wakan a'di warki'd ki mo jin yekina uni 'baar mo mmopu'da po/ mony'cesh ki 'dantar mo be.

28

ABuulus Diki'd eya Uka 'Cesh gi Pam Maliitha mo

¹ Dhali ki aman yekina mo tani n'ko'd aman nyithkina a/ uka 'cesh yin jin ta a'di jin yuku ka Maliitha mo. ² Dhali 'kwani gun 'koki wal 'twaj Griki mo tori aman mii kun muma uni mo haali/ uni 'thaki o'd mo dhali bu'thki amani 'baar mo 'kup ki is buni mo haala sho'k di'd mmowol yi'de/ mo dhali haali/ mo 'thupa'thup mo be. ³ Hili ka Buulus tulki cinjira/ is imontal 'de/ mo dhali dhu uni e o'd jin shwa'd mo tani tashan 'thi pu'dki'd ka piye/ gom mom 'batha'd mo dhali 'tampal a'di i'bame'd piti mo. ⁴ Dhali ki 'kwani gun 'koki wal 'twaj Griki parki ari to/e jin ta ga aci/i cine/ mmoshir ka 'cajala/ 'peni me'd piti mo tani uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Wathi/ yan de ita'da man'kosha mee mo be. A'di bala yeki'd mana 'pena dhan yi'de/ mo tani mo jin miinu ka kar/e non a'di mmodi ki e mo be. ⁵ Bahili a'di bitki to/e isi o'd jin shwa'd mo dhali a'di diki bu'th mo/isa nyor mo. ⁶ Hili uni corki a'di ki a'di mina isi 'taki dhe'th mo walla mmomina jwa 'taki kal a'di mmobit e me'd mo. Dhali ki uni 'kokin ki rash rash mo mmoco' a'di mo dhali mmohila uni ki tonthusu kamu/ diki pu'du/ i a'di mo tani uni wotha bwam buni 'kup mo dhali o gwo mo ki a'di ta'da rum mo be.

⁷ Dhali e monj gu'b kun tulu 'kup e mo yan mo tani mo 'kon gun ta ji gi wathi/ ma 'kanj'kup ma uka 'cesh yan jin yu'kkun gway ka Publiyuus mo. A'di bu'thki aman mo dhali dhu am mmo/ ish mo ka cimi kwara mmota yilkina/ mo. ⁸ Dhali a'di wakan si'da/ ki CoPubliyuus ishki 'ko'da 'cesh mmo'batha a'di is ki 'ba'th dhali

† 27:37 miyyateen sitta wa saba/iin

mmo'thi mo. A'di jin yan ma Buulus nycine/ mo dhali mmo'tho mo dhali mmodhu me'd piti apo/ a'di mo mmowaç a'di mo. ⁹ Dhali ki mii yan miikunu mo tani kun tiya si'da/ kun 'kosha 'batha tiya eya uka 'cesh yan mo tani pu'dkin mo dhali uni 'kokunu mo mmowaç si'da/ mo be. ¹⁰ Uni si'da/ takki aman gi montak ka ris mo dhali ki aman 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham mo tani uni dhu to gun mina am mii 'taki mii ta eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo.

Buulus Merki'd e Pa Ruumiya mo

¹¹ Dhali 'ko'da ppe 'kupi kwara mo tani am 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham mo jin ta ji gi Pa Iskandariyya mo jin 'baarki'da ppe gi mondit eya uka 'cesh yan jin ta gi jamasa 'de/ jin ta isa kam su/ mo. (Ikam gi uni su/ gwansan ta iya/ ma Saps jin ta com to gun luja 'Kwanin Griki mo dhali iya/ gwansan iyuku gway ka Kastuur mo dhala Polok mo dhali imanmiiya kur yi'de/ ki lunj uni me'd imanshu uni bway e bway yi'de/ mo.) ¹² Dhali mnotakina aman Pan Sirakusa gi me'd mo tani aman 'kokina mo imun ka cimi kwara mo. ¹³ Dhali 'peni mo yan mo tani aman kukulkin bway mo dhali aman merkina e Pa Righiyun mo dhali 'ko'da cim 'de/ mo tani 'tham gi 'bana biny cam poshki'd mo, dhali 'ko'da cim jin 'ko'd mo tani aman pu'dkina e Pam Puthiyuuli mo ¹⁴ e mo jin gamkina amana wak bam mo dhali aman tu'ckunu mo mmo'ko nyakki uni ka cim pesu/ mo. Dhali wakan mo tani am pu'dkina e Pa Ruumiya mo be. ¹⁵ Dhali 'peni mo yan tani awak bam, ki uni cikki gwo gom aman mo tani, uni iyyin mo mmorak am ibway mo ntagi Mo ma Suug gi Pa Appiyuus mo dhali Mo gi Gu'b Yilkina/ Ikwara mo be. Dhali ka Buulus mishki uni mo tani a'di manki'da Arungimis mo dhali bwa ta a'di wathimpa mo be. ¹⁶ Dhali ki aman cikina e Pa Ruumiya mo tani Buulus dhalkunu bway mo mmoga'b a'di 'de/ nyakka askar jin ji a'di mo be.

ABuulus A'di Ciki Gwo e Pa Ruumiya mo

¹⁷ Dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di yukki uni mo mmotul is imontal 'de/ mo uni gun tana 'kan'kup gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali ki uni 'kokin mmotul isi montal 'de/ mo tani a'di oki gwo i uni mo ki: Aha/ ma wak bum, aha/ bala miikina tonj kamu/ apoj 'kwani yisa walla apo/ mii gi ibabam bana bala aha/ cikonu 'peni Pa Urushaliim mo mmota habuus e me'd gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo. ¹⁸ Dhali ki uni tirishki aha/ ki gwo mo tani uni ona bwa ki kar aha/ ki 'kus mo haali/ mo jin yeru aha/ is ki gway mo diki ta 'pemen jin midi ta ji gi mowu mo. ¹⁹ Hili ki 'Kwani Yahuuda/ oki gwo apo/ a'di mo tani aha/ tu'ckunu mo mmoyip 'kup 'kup ka Kaysar mo, yisa mmotaka/ gi tonj kamu/

jin miga/ yer 'kwani gi kal pem is ki gway mo yisa. ²⁰ Haali/ gom moyer is ki gway yan tan a'di iyukkika/ um mmoparaa/ e mo dhali mmotora tor nyakki aha/ mo haali/ goma 'terj kape/ gi 'Kwani ma Israyil mo tani aha/ dekkunu ka jindhiiir yan mo. ²¹ Dhali uni oki gwo i a'di mo ki: Aman 'kokina ki bu'th gwo jin 'kwarkunu 'peni Pa Yahuudiyya gom / e walla tal 'den kamu/ 'pena wak pini yisa di'da jin pu'dki'd imahan mo dhali mmoci gwo walla mmo/ o gwon tonthusu kamu/ 'de/ gom / e mo. ²² Hili aman ona ki a'di 'boro'd mmocik gwo 'peni / e a'di jin di / e i bwa wakan mo. Haali/ gom gwo gi ce yan mo tani a'di mishu mo ibwam aman ki gwo jin onu apo/ a'di e mo 'baar mo.

²³ Dhali ki uni karkina cim gom a'di mo tani uni tha'thkin i a'di mo e mo jin ca'bkina a'di mo. Dhali a'di tori uni gwo eya tente/ mo mmoci gwo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali mmolal uni sho'k ki gwo mo goma Yesus mo 'peni gwonjan ma Musa jin cinu mo dhali gwo gi imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo si'da/ 'peni mon'thamo/ ntagi mom'penkaskum mo be. ²⁴ Dhali kun tiya gamki to gwan is mo kun 'kokunu mo mmo/ oku mo dhali gun tiya 'koki gam gwo is mo be. ²⁵ Dhali ki uni 'koki gam bwa me'd mo e bwam uni 'cena mo tani uni iikin mo, 'ko'da Buulus oki jasi gwon kamu/ tal 'de/ mo ki: Gwo ona Shi/in Dheleladhelel ki 'bore/ eya Ishaya ka ji sho'k jin ta'da manci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo ibabam bum mo ²⁶ mmo/o gwo mo ki:

Yayi / e mo ma e 'kwani gwansan mo dhali oyi gwo mo ki:

Mmocika um a'di ki cik gana/ mo tani um mini mol a'di 'ban ki tash tash mo dhali um mini par a'di e ka jin gana/ mo tani um mini mol a'di nyith ki 'bil 'bil mo.

²⁷ Haala dunj 'kwani gwansan dhethadhe'th mo

dhali 'cem buni usa us ki pintir mo mmocik gwo mo

dhali em buni mu'thkina uni mo

isi ciki/ ki uni mini 'taki nyith ki em buni mo dhali cik ki 'cem buni mo

dhali mish gwo 'ban eya dum buni mo

dhali 'taki tu'k 'kup ki aha/ mo

jin miga/ 'taki waç uni mo be.

²⁸ Dhalki a'di mishu si'da/ mo e um ki mowoth yan 'peni Arungimis hashkunu mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ki uni mini cik si'da/. ²⁹ Dhali ki a'di oki gwo gwansan mo tani 'Kwani Yahuuda/ iikin mo mmosu'kkina uni ki gwo ki nyanye/ e bwam uni 'cena mo be.

³⁰ Dhali a'di ca'bki'd mmo'baar yil su/ mo e gu'b pitin gana/ jin cikina a'di aguurush mo mmoga'bi cine/ mo dhali a'di bu'thki uni 'baar kun iyyini a'di mo be, ³¹ mmoci gwo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali

mmot^or to gom Tapa Yesu^s Kristhos ki dar
gi monyju/i 'baar mo dhali wathi/ piyi'd jin
'tashki a'di 'twa/ mo be.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pa RUUMIYA mo

Mo jin Thenu Me'd mo

¹ ABuulus jin ta cinƙina/ ma Yesuƙ Kristhos jin yuƙkunu mo mmota amankaru ki she/ mo, dhali a'di ki is piti ta jin karu ki she/ 'peni bwan tiya mo gom gwom 'borga/ ma Arumgimis mo, ² 'peni gwo jin okina a'di is ki imanci gwom piti kadhamo/ mo jin ta gwo jin 'kwarkunu jin kogu mo be. ³ Isi/ ki gwo gom Ya/ m piti mo jin ta'da Yesuƙ Kristhos Tapam bana mo, a'di jin dho'thkunu mo 'peni emen ma Dawuu'd mo isi/ ka yi'c buƙwar is mo. ⁴ Dhali a'di toru eya tente/ ki a'di ta Ya/ ma Arumgimis mo ki mom'bi'th mo ki gwo gi Shi/in jin kogu mo mmopinu a'di mo 'peni mowu mo be. ⁵ Dhali ki a'di mo tani am bu'thkina 'the mo dhali am takina imandhunu ki she/ mo imonta' de/ mo e mmoha gwom piti e mo ki monƙam gwo is mo em bwaman kal gi 'kwani e mony'ceshi 'baar mo gom gway piti mo be. ⁶ Dhali nyaƙki uni mo tani um si'da/ um ta uni gun yuƙkunu ki kum ma Yesuƙ Kristhos mo be.

⁷ E uni 'baar mo kun 'kokin mo e Pa Ruumiya mo, uni gun en ma Arumgimis mo dhali kun yuƙkunu mo mmodhu ki she/ ki dheel dheel mo.

A'the e um mo dhali monƙu'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesuƙ Kristhos mo be.

ABuulus Dina Gwo Ibwa mo Mmoboti Pa Ruumiya mo

⁸ Ntwa/a/ aha/ 'bora Arumgimis pem bwa i is mo eya Yesuƙ Kristhos gom umi 'baar mo haali/ monƙam gwo is bum torƙunu ki tur ka piƙe/ e mony'ceshi 'baar mo. ⁹ Haali/ Arumgimis ta'da aman/ o gwom pem mo a'di jin miiga/ to ki shi/in pem mo e gwom 'borga/ gi Ya/ m piti mo, haali/ aha/ yera um gway ka yempa/ mo e mon'thom pem ki dar gi mondaƙ mo be. ¹⁰ Dhali aha/ doƙa Arumgimis mo wakƙi/ a'di midu 'taki ta isi mii mo ki bwam piti mo tani ki aha/ mina gam a'di jin tupaa/ bwa mo isi/ isa gush mo mmoyaku/ i um mo be. ¹¹ Haali/ aha/ 'kosha te/ um kagahara mo ki aha/ mina 'taki ci um to gi shi/in mo, mmominu 'taki 'bi'th um is mo. ¹² Dhali a'di be nta gwo be ki ana minu nyaƙka du roƙ mo ki monƙam gwo is bana ka rem 'kup mo, a'di jin di'd e um mo dhali e aha/ mo be. ¹³ Dhali shwane/ aha/ yisa mina dhal um mmota pus mo yisa, iwak pem, haali/ aha/ dina gwo mbwa me'd ka ris mo mmoyaku/ i um mo (dhali hili aha/

nonkunu 'kup mo be) ki aha/ mina nyak maman gana/ dho'th e um mo si'da/ me'd e unin tiya kun 'kokin mo e bwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ¹⁴ Aha/ din ma mure/ m'ba/ gom 'Kwaniƙ Griƙi mo dhali gom 'kwani kun 'koki wal 'twan Griƙi mo dhali gom uni gun ta gi yuƙ mo dhali gom uni gun ta pus mo. ¹⁵ Dhali wakan me'd jin mishga/ mii mo e is pem mo tani aha/ thosonkina is pem mo mmoci gwom 'borga/ e um mo si'da/ gun 'kon e Pa Ruumiya mo be.

Mom'bi'th gi Gwom 'Borga/ mo

¹⁶ Haali/ aha/ dina is ki 'the mo gom gwom 'borga/ mo haali/ a'di ta mom'bi'th ma Arumgimis mo e bway mowoth mo, e uni 'baar mo ki 'beles kun gam a'di gwo is mo. Ntwa/a/ e 'Kwani Yahuuda/ mo dhali e 'Kwaniƙ Griƙi si'da/ mo be. ¹⁷ Haali/ e a'di mo tani mo ma ƙar/e ma Arumgimis torƙunu eya tente/ ki monƙam gwo is mo. Me'd jin 'kwarkunu mo ki: A'di jin ta jin ƙar/ e ki monƙam gwo is mo tani a'di midu di ki e mo be.

Mii jin 'Kona 'Kwani ki Mii 'Ba/ mo

¹⁸ Haala nyor ma Arumgimis torƙunu eya tente/ 'peni momis apowa ris mii gun ta ku gi ushu Arumgimis mo dhali mii gun 'koki ta ƙar/ e kun miina 'kwani mo mmoyap gwon gana/ ki miim buni kun 'koki ta ƙar/ e mo. ¹⁹ Haali/ mo jin mishuwa mish 'ban goma Arumgimis mo tani a'di toru eya tente/ gom uni mo be. Haali/ a'di torƙin ma Arumgimis uni mo be. ²⁰ Gom to gun molu par e 'peni a'di me'd jin ukƙunu mony'cesh mo tani uni mishu eya tente/ mo be haali/ uni mishu e to gun uƙu mo be, uni gun mishu kun ta mom'bi'th piti jin di'd 'peni ka mun'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo ntagi yilaƙ kamu/ ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ si'da/ mo dhali mmotana a'di Arumgimis kan si'da/ mo tani, wakan mo tani uni dar ki gwo mo mmoci 'ko'd mo be. ²¹ Haali/ ba ki uni mishkina Arumgimis mo tani uni ƙar a'di ki ca me'da Arumgimis gana/ yisa, dhali uni si'da/ 'koki maƙ a'di mo. Hili uni warkin ki iman'kosh mo ki mii mo e gwom buni kun kulumkina uni ibwa mo dhali adum buni jin ta pus mo tani uni dhuruma/ dhurum mo be. ²² Dhali ki uni toshkin ki is buni ki uni yuƙayuk mo tani hili uni warkin ki pus mo be. ²³ Dhali uni akƙi monyca ma Arumgimis e mo jin moli wu mo me'd jamaƙ to kun uƙu mo kun wana e ki wathiny'cesh jin mishi wu mo walla 'dii mo walla to/e mo walla to kun parana 'cesh mo be.

²⁴ Dhali ki mii gi wakan mo tani Arumgimis ciƙi uni bway mo ki mon'thoth bwa mo eya dum buni mo e to gun nyo/ anyo/ mo, ki buƙwar is buni mini 'theya'the mo e bwam uni ki is buni mo be. ²⁵ Haali/

uni aḱki gwoṅ gana/goma Arungimis e mo ki gwo ma ṭor mo dhali luṅ to mo dhali mii to gom to jin uḱu mo, yisa goma Man/uḱ to mo jin ta jin 'boru mii ki sule/ sule/ mo be. Amen.

²⁶ Haali/ gom 'kup mii yan kantan mo tani Arungimis ḱiki uni bway ki mon'dap e kun ta kun shigga/ mo. Up buni aḱki jamas buyem pam buni e mo mmobu'th jamas kun 'koki ta jamas buyem pa mo. ²⁷ Dhali wakan si'da/ tani 'kwaninṅ gwaṭh uni dhalki jamas buyem pam buni ki up 'pen mo dhali uni bur ma dum buni mo mmo'dap e apon tiyan tiya gwaṭh mo. 'Kwaninṅ gwaṭh ha'k 'pen ḱer 'kwaninṅ gwaṭh mo, dhali bu'th tonthus ki is buni uni 'cena mo, wakan ki miim buni kun thamkina uni mii mo be.

²⁸ Dhali haali/ Arungimis usha uni mmonyith mo tani Arungimis si'da/ ḱiki uni bway mo mmota gi bwa kun mini ta aye/iṅ gwo mo dhali ki mii kun shi/ashi/ mo be. ²⁹ Uni 'tu'dkunu mo ki piny piny ka ris mii gun ta mii gun 'koki ta miinṅkar/ e mo dhali mii kun ta tonthus mo dhali mii mmota a'thoṭhum bwa mo dhali mii kun ta kun dupa dupi e mo be. Dhali uni 'tu'du/ mo ki miin dhapan mo dhali mmo'kosha mee mo dhali mmota ibirinṅ gwo mo dhali mmota imanheka he'k e mo dhali mmota iman'do tiya ki e mo. Uni si'da/ tana le'd ka le'd apo/ 'kwanin tiya mo ³⁰ dhali ta imanthutha thu'th 'pen mo dhali ta imanshi/a Arungimis i e mo dhali ta iman/ush 'kwani ga/ kun can mo dhali ta iman'thek 'ba/ mmis mo dhali ta imandhu is ki ca mo dhali mmota imanmum miin tonthusa tiya kun ta kun this mo dhali mmota iman/ush gwo gi icom dhali ikum mo be, ³¹ dhali ta pus mo dhali ta uni gun tana aḱum bwa ka aḱum bwa mo dhali ta imandar ga dum pa mo dhali ta imangora bwa ki gor mo. ³² Bala ki uni mishki gwoṅkan ma Arungimis mo ki uni gun miiki to gwansan mini gam 'pemen jin ta ku gi mowu mo tani uni yisa mii uni jasi uni 'cena ki is buni yisa, hili uni ṭeski mii mo ki unin tiya kun botkin ki mii si'da/ mo be.

2

Mo jin Dwall ma Arungimis Gwo ka Kar/ e mo

¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani /e dar gi gwo mmoḱi 'ko'd mo, ayy ki /e wathi/ ki /e jana dwalli ci gwo mo. Haali/ ki /e dwalli gwo apo/ a'di mo tani /e wakki is pini mo haali/ / e jin tana mandwall gwo mo tani /e miiki isi to kun nyakkin mo be. ² Ana misha ki gwon dwall ma Arungimis pu'dki'd ki shem'bor mo apo/ uni gun miiki to gwansan mo be. ³ Aki ṭosha /e, /e wathi/ ki gwo jin dwalla / e apo/ uni gun miiki to gwansan mo dhali

/e bala mii uni ki is pini mo tani a/e mini ye mo 'peni mondwall gwo ma Arungimis 'taa? ⁴ A/e bologkina ris mii kun ta kum pa ma Arungimis gi mo/en gun ishin ka enthus ki bwa mo 'taa? Dhali mmoguna a'di bwa a'kany'cesh mo dhali mmo'kuḱa a'di bwa ki 'kari'th mowa? 'Kona um ki misha ki momiin ma Arungimis ki mo/en mo tani ta 'pemen mmosus um mmorica du is mowa? ⁵ Hili adum bum kun 'bi'thkin mo dhali kun tana ushinṅ gwo mo tani um tulkina nyor is is mo gom is bum mo ka cim ma nyor mo ki gwon dwall ma Arungimis jin ta jin kar/ e minu tor eya tente/ mo be. ⁶ Haali/ a'di mididi ḱiya ris 'kwani to ka 'dete/ 'dete/ isi ki mii gun miikina uni mo be. ⁷ A'di mididi ḱi mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo ki uni gwansan kun miiki mii gun 'boron ki bwa gun 'kuḱu mo ki 'kari'th mmosimm monyca e mo dhali montak mo dhali mo gi molu wu mo be. ⁸ Hili anyor mididi mo dhali mo jin ka/aka/ si'da/ mo gom uni gwansan kun ta ibirinṅ gwo mo dhali kun ush gwoṅ gana/ ha e mo mmomii mo hili uni ha gwon tonthus e mo mmomii mo be. ⁹ Monto'c bwa mididi mo dhali wukura/ si'da/ goma ris 'kwaniny'cesh 'baar mo ki 'beles kun miiki miinthus mo. 'Kwani Yahuuda/ ntwa/a/ mo dhali 'Kwaninṅ Griki si'da/ mo be. ¹⁰ Hili monyca dhali montak dhali monḱu'th is goma ris uni gun mii miinṅ gana/ mo, 'Kwani Yahuuda/ ntwa/a/ mo dhali 'Kwaninṅ Griki si'da/ mo be. ¹¹ Haali/ Arungimis diki mii mii ka gwar 'de/ mo be.

¹² Aris uni gun miiki miinthus ki dar gi gwoṅkan jin cinu mo tani minu 'ce'd sho'k si'da/ ki dar gi gwoṅkan jin cinu mo be. Dhali aris uni gun miiki miinthus 'ko'di gwoṅkan jin cinu mo tani uni minu dwall gwo ki gwoṅkan jin cinu mo be. ¹³ Haali/ uni gwansan gun shirki gwoṅkan jin cinu ki 'ce mo tani uni yisa nta uninṅ kar/ e ibwambor ma Arungimis yisa. Hili uni gwansan gun miiki a'di mo tani uni idhunu ki mo ma kar/ e mo be. ¹⁴ Dhali ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun dar gi gwoṅkan jin cinu mo mii ki buyem pa ki is buni a'di jin kana gwoṅkan jin cinu mo tani uni ta gwoṅkan ki is buni mo be. Hili ba uni idaran gi gwoṅkan jin cinu mo. ¹⁵ I/ uni itori a'di mo ki a'di jin kana gwoṅkan jin cinu mo tani a'di 'kwarkunu eya dum buni mo. Dhali kan si'da/ 'twa/ ma dum buni ta'da man/o gwo mo dhali gwo kun kuluma uni i bwa ki ji wushur mo tani yer uni is ki gway mo walla tor gwo 'twa/ mo sayii ¹⁶ ka tee gwansan ka Arungimis mididi dwall 'kwani gwo kun kuma uni e bwa mo isi ki gwom 'borgam pem ka Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

'Kwani Yahuuda/ dhali Gwoṅkan jin Cinu mo

¹⁷ Hili waƙƙi/ /e yuƙƙi is pini ki Wathi/ Yahuuda/ mo dhali ƙa' b 'ko'd e gwoŋƙan jin ƙinu mo tani dhali ƙar 'bam pini ki ca mo ki/ e ta jim pa goma Arumgimis mo tani ¹⁸ dhali mish bwam piti mo dhali ƙes a'di jin ta isa 'borgan gana/ mo haali/ /e ye'thkunu sho'k mo e gwoŋƙan jin ƙinu mo be tani ¹⁹ dhali waƙƙi/ /e mishkin ka jin gana/ ki /e tana manshu 'kwani kun tana ja'da/ bway mo tani dhali ki /e ta moŋkush gom uni gun 'kon mo e mondhurumi'd mo tani ²⁰ dhali /e tana manto'k gom 'kwani kun ta pus mo dhali amantor 'kwanin 'pereny gwo mo tani mmotana /e gi gwoŋƙan jin ƙinu mo tani arisa yuƙ gun pe'dkuni mo mmomish to mo, ²¹ dhali /e si'da/ jin wakan si'da/ mo tani /e jin ƙori ci gwo mo tani mina /e diki ƙori is pini gwo mo 'taa? Dhali ki /e din mo mmotor gwo apo/ mo gi ƙwalu to mo tani /e si'da/ ƙwalki to mo 'taa? ²² /E jin o gwo ki jan kamu/ midi mii dhalku/ ƙal ki mii mii mo tani /e si'da/ din mo 'taa? mmomii miinyƙal mo. /E jin shi/ i tompinyconi e mo tani /e si'da/ ƙwalki to mo 'peni gu'b jin luƙu to mo 'taa? ²³ /E jin ƙar 'bam pini ki ca mo gom gwoŋƙan jin ƙinu mo tani /e ushkina Arumgimis taƙ mo 'taa? mmo'ce'd gwoŋƙan jin ƙinu mo. ²⁴ Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Gway ma Arumgimis walu gwo sora po/ mo e bwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo gom /e mo be.

²⁵ Haali/ ka jin gana/ mo tani mo jin 'ciƙhuwa munyal yis ta jim 'barga/ mo waƙƙi/ /e ha gwoŋƙan e mo mmomii mo, hili waƙƙi/ /e 'ce'dki gwoŋƙan mo tani mo ma munyal yis pini jin 'ciƙhu/ mo tani a'di warki'd ka munyal yis jin dinuki 'ciƙh mo be. ²⁶ Dhali wakan si'da/ waƙƙi/ wathi/ jin di'd ka munyal yis i e mo dhuki gwoŋƙan jin ƙinu mo ka ƙar/e mo tani mina mo ma munyal yis piti jin dina a'di ki 'ciƙh mo tani ƙar a'di ka munyal yis jin 'ciƙhu/ mo 'taa? ²⁷ Dhali wakan si'da/ 'kwani kun 'kon ka munyal yis i e kankan mo tani hili i/ uni idhuki gwoŋƙan jin ƙinu mo tani uni ka jin gana/ mini waƙ /e jin ta gi gwoŋƙan jin 'kwarkunu mo dhali mo ma munyal yis jin 'ciƙhu/ kan mo tani hili /e i'ce'd gwoŋƙan jin ƙinu mo be. ²⁸ Haali/ a'di diki ta Wathi/ Yahuudan gana/ jin ta'da por ma piƙe/ mo be. Dhali mo ma munyal yis jin 'ciƙhuŋ gana/ mo diki ta jim por ma piƙe/ mo dhali jim buŋwar is mo be. ²⁹ A'di ta Wathi/ Yahuuda/ jin ta jim bwaman mo dhali mo ma munyal yis jin 'ciƙhuŋ gana/ mo tani a'di ta jim ma du mo be, jin ta to gi shi/in mo, yisa jin 'kwarkunu 'te/ mo. Montak piti diki di 'peni 'kwani mo tani hili a'di 'peni Arumgimis mo be.

3

¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani shi/ miim

'boro'da ta itana 'Kwani Yahuuda/ mo sa/? Walla tonta igama she/ mo mmo'ciƙhuwa munyal yis mo sa/? ² Shi/ miim 'boro'd 'teki nyanye/ mo be. To jin ƙelika/ 'pen a'dan be ki 'Kwani Yahuuda/ ƙinu gwo ma Arumgimis i/ush me'd mowa? ³ Dhali gwo wakata waƙƙi/ kun tiya dar gi gwo jin gamu is mo? Mmo'kona uni ki dar gi gwo jin gamu is mo tani a/a'di imina gwo jin gamu is ma Arumgimis i/ush me'd mowa? ⁴ Dhalku/ ki ƙosh kan. Waƙƙa ris 'kwani 'baar ki 'beles ta kun 'koki ta kuŋ gana/ mo tani dhalka Arumgimis ta a'din gana/ mo. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Ki /e mini 'taki ta jim ma ƙar/e ki gwom pini mo

dhali 'taki pi gwo kun dwallu /e e mo.

⁵ Hili waƙƙi/ mii kun 'koki ta kuŋ ƙar/ em bana miina ana mo mmotor mo ma ƙar/e ma Arumgimis mo tani i/ana mina o katinta mo? Ka Arumgimis diki ta a'din ƙar/e mo 'taa mmogaƙa a'di anyora po/ ana. (Aha/ ona gwo me'd wathim pa ba.) ⁶ Dhalku/ ki ƙosh kan. Waƙƙi/ gwo midi 'taki diki wakan mo tani Arumgimis midi 'taki mish 'kwaniny'cesh gwo dwall 'taa? ⁷ Hili waƙƙi/ gwoŋ gana/ ma Arumgimis ishkina monycam piti mo goma ƙori pem mo tani atinta iwaƙƙunu aha/ mo me'd wathi/ jin miiki minthus mo si'da/? ⁸ Dhali tonthus 'konuki 'taki mii mo gomata mmomina tom 'boro'di 'taki pu'du/ mo sa/? – me'd 'kwanin tiya kun rukunyi ana ki gwo mo mmo/o ki ana i/ona gwo kan mo. Ki mo gi miywaƙ buni tana ƙar/ e mo be.

Jan Kamu/ jin Mii'd ka Ƙar/e Yisa Di'da

⁹ Dhali katinta si'da/? A/ki ana gun tana 'Kwani Yahuuda/ mo bola bol e ki 'bor mo 'taa? Yisa ki sule/ mo be. Haali/ aha/ hila yer ma ris 'kwani 'baar mo is ki gway mo imonta' de/ mo, 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwanin Griki mo, ka ris 'kwani 'baar mo 'kokin mo 'ko'd e mom'bi'th gi miinthus mo be. ¹⁰ Me'd gwo kun 'kwarkunu mo cikise/ mo ki:

Jan kamu/ jin mii'd ka ƙar/e yisa di'da. Tal 'de/ piyi'd mo be.

¹¹ Jan kamu/ yisa di'da jin mishi gwo 'ban mo.

Dhali jan kamu/ yisa di'da jin ŋapki'da Arumgimis mo.

¹² Aris uni 'baar mo dhereskin ki 'beles mo, aris 'kwani 'baar mo iiki iin thus mo.

Jan kamu/ yisa di'da jin mii miim 'boro'da, tal 'de/ piyi'd mo be.

¹³ 'Kus buni wana e ki mon'kupaje jin ƙa'du 'twa/ mo.

Uni tan ka le'd buni kun he'kkina he'k e mo. Aƙin tasha/ ƙa'bki'd 'ko'da le'd buni mo be.

- 14 Dhali 'twam buni 'tu'dkunu mo ki mony-
jeya je mo dhali ka/ ma du ki ka/ mo
be.
- 15 Sho'k buni dherkin mo mmowola bas mo
be.
- 16 E bway buni jin iikina uni mo tani rakka'di
'baar mo dhali mii jin miinu miiny
cinjina/ mo be.
- 17 Dhali bway gi mo ma ku'th is mo tani
molkina uni mo be.
- 18 Monjo/ isa kamu/ yisa di'd goma
Arumgimis e bwambor jis/em buni
yisa.

19 Dhali ana misha shwane/ ki a'di yin
jin ona gwonkan jin cinu mo tani a'di onu
gom uni gwansan kun 'ko 'ko'd e gwonkan
jin cinu mo. Wakan mo tani ka ris 'twa/
'baar mo minu 'dap 'twa/ mo gom gwo mo
dhala ris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo
mini dosh shoka 'cesh goma Arumgimis mo
be. 20 Haali/ wathim pan kamu/ yisa di'da
jin minu kar ki mo ma kar/ e mo e jis/em
piti mo goma tu'c gi gwonkan jin cinu mo
yisa haali/ gom gwonkan jin cinu mo tani
a'di nyithu/ miinthus mo be.

Mo ma Kar/e ki Monjam Gwo Is mo

21 Hili shwane/ tani mo ma kar/ e ma
Arumgimis a'di torkunu eya tente/ ki dar gi
gwonkan mo be. Ba gwonkan jin cinu mo
dhali gwo gi imançi gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo jin 'kwarkunu si'da/ mo uni
ta iman/o gwo gom a'di mo be. 22 A'di ta mo
ma kar/ e ma Arumgimis ki mongam gwo is
eya Yesus Kristhos gom uni 'baar kun gam
gwo is mo be. Haali/ tonj kamu/ di'd ka
kwa/um bwa yisa. 23 Haala ris 'kwani 'baar
mo miiki miinthus mo dhali a'ñki monyca
ma Arumgimis mo be. 24 Uni dhukunu
ki mo ma kar/ e ka 'them piti me'd to jin
cinu ki me'd mo ki mowan 'ba/ jin di'd eya
Kristhos jin ta'da Yesus mo be. 25 A'di jin
karkin ma Arumgimis ka the/ m me'd ka
bas piti mo mmobudha bu'th ki mongam
gwo is mo be. Yan miikunu mo mmo'or
mo ma kar/ e ma Arumgimis mo haali/
gom bwa ma 'kany'cesh piti mo mmotana
a'di Arumgimis mo tani a'di peki miinthusa
dhamo/ 'kup mo be. 26 A'di miikunu mo
mmo'or e bur'kus shwane/ ki a'di ki is piti
ta janj kar/ e mo dhali ki a'di karki a'di ki mo
ma kar/ e mo a'di jin gami gwo is eya Yesus
mo be.

27 Dhali yan'ko'd mom bana jin dhukina
ana 'ba/ ki ca mo tani a'di warki'd kata
mo? A'di dhalkunu mo. Gom gwonkan
jana? Gom gwonkan jin miinu mo 'taa?
Yisa. Hili gom gwonkan gi mongam gwo is
mo be. 28 Haali/ ana koca e mo mmo/ o
ki wathi/ karu ki mo ma kar/ e ki mongam
gwo is ki dar gi mii gi gwonkan jin cinu
mo. 29 Walla Arumgimis ta'da Arumgimis

gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'cena? A'di si'da/
diki ta Arumgimis gom 'kwani kun 'koki
ta 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? Nye, a'di ta
ji gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/
si'da/ mo be 30 haali/ Arumgimis a'di tal 'de/
mo dhali a'di mididi kar ki mo ma kar/ e uni
gun 'cithuwa munyjal yis mo gom mongam
gwo is buni mo dhali uni gun 'konuki 'citha/
munyjal yis mo gom mongam gwo is buni
si'da/ mo. 31 A/ki ana mina puu gwonkan jin
cinu mo jin gamu is yansan mowa? Dhalku/
ki tosh kan. Nye, gwo jin bath a'di is mo tani
ana tela gwonkan jin cinu sho'k mo be.

4

A/Ibrahiim Ta She/mm mo

1 Dhali ki gwonta imina ana i/o mo goma
Ibrahiim mo, jin ta'da babam bana jin di'di
twa/ a/ mo isi ka yi'c ki bungwar is mo?
2 Haali/ wakka Ibrahiim karu ki mo ma kar/ e
gom 'kup gwo jin miinu to mo tani a'di ta tonj
kamu/ jin kara a'di is ki ca mo gom a'di mo,
dhali hili yisa ibwambor ma Arumgimis
mo. 3 Haali/ gwo wakata jin 'kwarkunu
mo e Gwo ma Arumgimis mo mmo/ o ka:
Ibrahiim gamki'da Arumgimis gwo is mo,
dhali a'di kar a'di ki mo ma kar/ e mo be.
4 Hili a'din 'de/ jin miiki mii mo tani tom piti
jin gama a'di mo gom mii mo yisa karu ki
to jin cinu ki me'd mo yisa. Hili a'di karu ki
to jin mina a'di mii gam mo gom miim piti
jin miikina a'di mo be. 5 Hili a'din 'de/ jin
diki mii mii mo tani hili a'di gamki a'di gwo
is mo jin karki a'di ki mo ma kar/ e mo, a'di
jin ta'da Arumgimis a/ ushirj gwo mo tani,
mongam gwo is piti karu ki mo ma kar/ e
mo be. 6 Wakan si'da/ aDawuu'd ciki 'twa/
manj ki mom'bor mii apo/ wathi/ jin kar ma
Arumgimis ki mo ma kar/ e mo ki dar gi mii
mo be 7 mmo/ o gwo mo ki:

Mom'bor mii gom uni gwansan uni gun
dhalkunu adhinj gwom buni 'pen mo,
dhali miinthus buni si'da/ kumkunu
'kup mo be.

8 Mom'bor mii apo/ wathi/ jin mina Tapa
Arumgimis diki kar miinthus piti mo
be.

9 Mom'bor mii yan a'di cinu 'twa/ manj
apo/ uni 'cena gun 'cithuwa munyjal yis
mowa? walla apo/ uni si'da/ kun 'konuki
'citha/ munyjal yis mo. Haali/ ana ona gwo
ki mongam gwo is karki'da Ibrahiim ki mo
ma kar/ e mo be. 10 Dhali a'di kar a'di kata
mo? A'di karkunu ntwa/ a/ mowa? walla
n'ko'd ki a'di 'cithuwa munyjal yis mo. A'di
yisa n'ko'da, hili ntwa/ a/ ki a'di 'cithuwa
munyjal yis mo be. 11 Dhali a'di bu'thki mo
jin 'cithuwa munyjal yis mo me'd jamas mii
mo walla to jin 'dapa'd ki mo ma kar/ e gi
mongam gwo is jin takina a'di ki a'di di'd ka
munyjal yis i e naskina/ mo be. Ki a'di mididi

'taki ta adhana baba ka ris 'kwani 'baar mo kun gamki gwo is mo be, uni gwansan kun darkin ki mo ma munyjal yis jin 'ciṭṭu naskina/ mo, ki mo ma kar/e minu 'taki kar gom uni mo be. ¹² Dhali ki a'di mididi 'taki ta adhana baba gom 'kwani kun 'ciṭṭuwa munyjal yis mo jasi 'te/ yisa, hili gom uni gun ta ku gi 'ciṭṭuwa munyjal yis mo si'da/ dhali kun bathi she/mm mii gi moṅgam gwo is jin ta jim ma babam bana ka Ibrahiim jin takina a'di ntwa/a/ ki a'di 'ciṭṭuwa munyjal yis mo be.

Gwo jin Onu Is Yayi'd ki Moṅgam Gwo Is mo

¹³ Dhali gwo jin onu is goma Ibrahiim mo dhali emen piti jin mina uni 'taki ta gi mal mo e mony'cesh mo tani, diki yayu/ gom gwoṅkan jin cinu mo, hili gom mo ma kar/e gi moṅgam gwo is mo be. ¹⁴ Haali/ wakki/ uni gun ta gi gwoṅkan jin cinu mo mini ta gi mal mo tani moṅgam gwo jin gamu gwo is mo tani minu war ki jin onu ka wuny is mo dhali gwo jin onu is mo si'da/ minu war mo ki gwo jin minu puu mo be. ¹⁵ Haali/ gwoṅkan jin cinu mo a'di kalki'da nyor mo be. Hili ki gwoṅkan piyi'd mo tani gwo molu dhiṅ si'da/ mo.

¹⁶ Haali/ gom gwo gi wakan mo tani a'di ta ji gi gamu gwo is mo, ki gwo jin onu is min ma 'the cil mo dhali ki a'di minu tel sho'k mo gom emen piti 'baar mo, yisa gom jasi uni gun ha gwoṅkan jin cinu e mo, uni 'cena yisa, hili gom uni si'da/ kun nyak gwo gam is ka Ibrahiim mo be. Haali/ a'di ta'da adhana baba gom ana 'baar mo be. ¹⁷ Me'd Gwo jin 'kwarkunu mo mmo/o gwo mo ki: /E karkika/ mo mmota adhana baba gi kal gi 'kwaniny'cesh ka ris mo – e buṅ'kus ma Arumgimis mo, a'di jin gama a'di gwo is mo jin ciki moṅ'koki/ e mo gom uni gun wukin mo dhali yuka yuḱ ki to gun 'koki 'ko mo me'd to gun 'kokin mo be. ¹⁸ Dhali ki mo ma 'teṅ kape/ jin peki'd mo tani a'di gamki gwo is naskina/ mo ka 'teṅ kape/ mo ki a'di mididi 'taki ta adhana baba gom kal gi 'kwaniny'cesh ka ris mo me'd gwo jin ṭorkunu a'di mo ki: Wakan be emen pini mini 'ko mo be. ¹⁹ A'di diki 'ka'd mo e moṅgam gwo is mo ki a'di kulumki gwo ibwa mo gom buṅwar is pitiṅ gana/ jin wana e ki jin wu'd mo haali/ a'di ta'd gi yil jin wana e ki issi mudhe'd mo ka dhan piti mo walla ki a'di kulumki gwo ibwa mo si'da/ goma Saarah jin dina bwana dho'th piti jin taki'da burum naskina/ mo be. ²⁰ A'di diki aṭh mo jin gamu gwo is ki sule/ mo be. A'di dina a'di ki dumbul mo gom gwo jin okin ma Arumgimis is mo. Hili a'di 'bi'th'kununu is mo e moṅgam gwo is mo me'd jin karkina a'di Arumgimis ki ca mo be. ²¹ Dhali a'di telu sho'k mo ki gwo eya du mo ka Arumgimis

mishi mii a'di jin okina a'di is mo be. ²² Dhali wakan mo tani moṅgam gwo is piti karki a'di ki mo ma kar/e mo be. ²³ Dhali hili, gwo jin okunu mo ki: a'di karki a'di mo tani, gwo gwansan uni 'kwarkunu mo gom jasi a'di a'di 'de/ yisa, ²⁴ hili gom ana si'da/ mo. A'di minu kar ka kar/e gom ana kun gama gwo is e a'di mo jin piki a'di 'peni mowu mo jin ta'da Yesu Tapam bana mo be. ²⁵ A'di jin karkunu mo mmowu mo goma adhiṅ gwom bana 'baar mo dhali jin pikunu mo ki ana minu dhu ki mo ma kar/e mo be.

5

'Kup Gwo jin Dhunuwa Dhu ka Kar/e mo

¹ Dhali gom mii gi wakan mo tani ana dhunu mo ki mo ma kar/e ki moṅgam gwo is mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani ana tana gi moṅku'th is eya Arumgimis mo eya Yesu Kristhos Tapam bana mo be. ² Dhali e a'di si'da/ ana takina ki bway mo eya 'the yansan mo jin doshkina ana nycene/ mo be. Dhali ana 'kunya bwa mo e mo ma 'teṅ kapem bana gi monyca ma Arumgimis jin pwakkunu ana bwa mo be. ³ Dhali ki nyanye/ kan tan mo tani ana 'kunya bwa mo e moṅ'kosh is ka nyor bana mo dhali mmomisha ana ki mo/ isa nyor pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo jin minu 'dim 'kup mo be. ⁴ Dhali mo jin minu 'dim 'kup mo pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo jin wanu gwo kan ibwa mo be dhali mo jin wanu gwo kan ibwa mo tani pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo ma 'teṅ kape/ mo be. ⁵ Dhali mo ma 'teṅ kape/ mididi diki biṭ ana bwa ka lungu'b mo haali/ mo/en ma Arumgimis gackunu eya dum bana ki Shi/ in Dheleladhelel mo, a'di jin cikunu ana mo be.

⁶ Dhali ki ana 'kokina ki dar gi 'bi'th mo tani ki embula 'borga/ yansan mo tani aKristhos wuki'd mo gom ku gi ushuna ush goma Arumgimis mo be. ⁷ Hili a'di diṭa mii gom jan tal 'de/ mo mmo'taki wu mo gom a'di jin ta wathiṅ kar/ e mo – bahili gom wathim 'boro'd mo tani jan tal 'de/ mididi 'taki budha du mo mmowu mo be. ⁸ Hili Arumgimis ṭorki mo/en piti gom ana mo haali/ ki ana 'kokina mo mmota imanmii miinthus naskina/ mo tani aKristhos wuki'd gom ana mo be. ⁹ Dhali haali/ a'di wakan mo tani mmodhukunu ana ki mo ma kar/ e shwane/ ka bas piti mo tani bakata 'te/ beseene/ ana minu ta is ki me'd mo ki a'di 'pena nyor ma Arumgimis mo be. ¹⁰ Haali/ wakki/ ana gwamkunu ka Arumgimis mo mmota isa 'de/ mo ki mowu gi Ya/m piti mo tani ki ana 'kokina mo mmota 'kup gom a'di mo tani bakata 'te/ beseene/ ana gwamkunu mo mmota isa 'de/ mo shwane/ tani ana minu ta is ki me'd ki mondiki/em piti mo be.

¹¹ Dhali a'di diki wakan jasi 'te/ mo hili ana si'da/ mina bwa 'kuny mo eya Arumgimis mo ka Kristhos jin ta Tapa Yesus bana mo. E a'di mo tani ana bu'thkina mongwam bana mo mmota isa 'de/ mo be.

Aadam dhala Kristhos mo

¹² Dhali me'd jin pu'dkina miinthus eya 'cesh ki wathim pan 'de/ mo tani dhali wu mo gom miinthus mo tani dhali wakan mo tani miinthus peperki'd eya ris 'kwani 'baar mo haala ris 'kwani 'baar mo miiki miinthus mo be. ¹³ Dhali ka jinj gana/ miinthus ishki'd e mony'cesh yansan ntwa/ a/ ki gwonkan jin cinu mo 'konuki ci mo be. Dhali hili miinthusa kamu/ yisa karuwa wakki/ gwonkan piyi'd mo be. ¹⁴ Dhali hili wu seki'da Aadama po/ ntaga Musa mo, apo/ uni gwansan si'da/ kun takin gi miinthus kun waki gwon dhanj ma Aadama yisa. Aadam ta'da shimpira/ mii gom a'di jin midi yayu/ mo be.

¹⁵ Dhali hili, to jin cinu ki me'd mo tani diki waki gwon dhinj mo. Haali/ wakki/ 'kwani ka ris wukin mo goma dhinj gwo gi wathin 'de/ mo tani bakata beseene/ a'the ma Arumgimis dhali to jin cinu ki me'd eya 'the gi wathin 'de/ caan jin ta'da Yesus Kristhos mo tani ishki'd mo gom 'kwani ka ris mo be. ¹⁶ Dhali to jin cinu ki me'd mo tani diki waka du'd mii 'peni miinthus wathin 'de/ caan si'da/ mo. Haali/ mii jin cinu isa nyok jin bathki gwon dhinj 'de/ mo tani a'di ikalki miitwak mo. Hili, to jin cinu ki me'd mo jin bathki gwon dhinj ka ris mo tani kalki mo jin dhunuwa dhu ka kar/e mo be. ¹⁷ Wakki/ gwon dhinj gi wathin 'de/ kalki wu mo jin seki'd apo/ mo gom wathin 'de/ yan tani bakata beseene/ mmina uni se apo/ mo e mon'koki/e mo ki wathin 'de/ yan jin ta'da Yesus Kristhos mo, uni gun bu'thkina 'the jin ishki'd ka enthus mo dhali to jin cinu ki me'd ki mo ma kar/e mo.

¹⁸ Dhali wakan si'da/ gom gwon dhanj gi wathin 'de/ mo tani gwon dwall pu'dki'd apo/ aris 'kwani 'baar mo e miitwak mo be. Dhali wakan si'da/ gom jan tal 'de/ jin mii'd ki mii ma kar/e mo tani mo jin dhunuwa dhu ka po/ ki mon'koki/e mo pu'dki'd mo eya ris 'kwani 'baar mo be. ¹⁹ Haali/ gom jan 'de/ jin ta'da a/ ushingwo mii mo tani 'kwani ka ris warkin ki imanmii miinthus mo be. Dhali wakan si'da/ gom jan tal 'de/ jin ta'da manha gwo e mo mmomii mo tani 'kwani ka ris si'da/ minu warku/ ki imanmii miin'kar/ e mo be. ²⁰ Dhali yan'ko'd gwonkan jin cinu mo a'di pu'dki'd mo jin mina gwon dhanj imar is mo. Dhali hili me'd jin markina miinthus is mo tani a'the ishki'd ki nyanye/ mo be. ²¹ Dhali wakan si'da/ me'd jin sekina miinthus apo/ mo gi wunu mo tani a'the si'da/ midi se apo/ mo

ma kar/e ki mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo eya Yesus Kristhos Tapam bana mo be.

6

Mo jin Wunu e Miinthus, Hili Mmo'ko ki E eya Kristhos mo

¹ Dhali gwo gi wakata imina ana i/o mo sa/? Mina ana rash 'ko e miinthus ki sule/ mo 'taa? jin min ma 'the i/ ish mowa? ² Dhalku/ ki tosh kan. Ana gun wukina mo e miinthus mo tani ana mina 'ko ki e e a'di mmana? ³ Ki 'kona um ki misha ki ana 'baar gun cuçkunu eya Kristhos jin ta'da Yesus mo 'kokunu mo mmocuc mo nyakki jwam piti mo 'taa? ⁴ Ana 'kokunu mo mmokan mo kan nyakki a'di mo e jwam piti mo. Dhali wakan si'da/ me'da Kristhos mmocukunu a'di mis mo 'peni mowu ki monyca ma Baba mo tani ana si'da/ mina nyak mondiki/en this yan mo be.

⁵ Haali/ wakki/ ana tana imanwar ki isa 'de/ nyakki a'di e jwa jin waki jim piti mo tani ana minu warku/ ki isa 'de/ nyakki a'di e mompinum piti jin waki jim piti mo be. ⁶ Haali/ ana misha ki bwan dhamom bana 'koshkunu jwa mo nyakki a'di mo, ki bungwar is gi miinthus yan minu 'ce'd sho'k mo ki ana mina 'taki 'koki 'ko mo mmota cinjina/ gi miinthus mo be. ⁷ Haali/ a'di jin wuki'd mo tani a'di di'd ka po/ 'peni miinthus mo be. ⁸ Dhali hili wakki/ ana wuna mo nyakka Kristhos mo tani ana gama gwo is ki ana mina 'ko nyakki a'di mo be. ⁹ Haali/ ana misha ka Kristhos a'di jin 'de'kkunu 'peni mowu midi diki wu dok/e ki sule/ mo. Mowu ta gi mom'bi'th apo/ a'di dok/e yisa. ¹⁰ Jwa jin wukina a'di mo tani a'di wuki'd gom miinthus mo be me'd 'de/ ki sule/ mo. Hili mondiki/e jin dina a'di ki e mo tani a'di diki'd ki e eya Arumgimis mo be. ¹¹ Dhali wakan si'da/ um mini mii dhu is bum ki ku gun wukin mo gom miinthus mo dhali 'ko ki e eya Arumgimis mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

¹² Dhalku/ ki dhal miinthus wakan mmose apo/ bungwar is ga 'cesh bum mo ma mmo'cu'c um mmocik gwo 'peni bwam bum mo. ¹³ Walla dhalku/ ki ci tom bungwar is bum ki miinthus mmota to mmomii mii kun 'co'ka'co'k mo ma. Hili ciyi is bum ka Arumgimis mo ma, me'd 'kwani kun cuyunu mo 'peni mowu e mondiki/ e mo dhali tom bungwar is bum si'da/ mmota ton kar/ e goma Arumgimis mo. ¹⁴ Haali/ miinthus midi diki ta gi 'bi'th apo/ um mo, haali/ um ta 'kwani kun wana e ki cinjina/ gi gwonkan jin cinu yisa. Hili um wana e ki cinjina/ ma 'the ma Arumgimis mo be.

Mmota Cinjina/ gi Miin'kar/ e mo

¹⁵ Haali/ a'di gi wakan mo tani ana mina imii miinthus mo 'taa? Gom ana 'kon-aki ta ciŋkina/ gi gwoŋkan jin cinu mo 'taa? Mmotana ana ciŋkina/ ma 'the ma Arumgimis mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. ¹⁶ Ki 'kona um ki misha wakki/ um ci is bum ki wathin kamu/ mmota ciŋkina/ mmocik gwom piti mo tani um ta ciŋkina/ gi wathi/ jin ciŋka um gwo mo ba/. Wakki/ a'di midi 'taki ta miinthus mmogam mowu mo, walla wakki/ a'di midi 'taki ta mmocik gwo mo tani a'di nta mii ma kar/e mo be. ¹⁷ Hili 'bora'bor ka Arumgimis mo haali/ um gun 'thissa/ ta ciŋkina/ gi jiny ciŋkina/ 'peni miin 'dap e mo dhali ki miinthus kun eka/ ek mo tani wakan shwane/ ciyi tom bungwar is bum ki jiny ciŋkina/ ki mii ma kar/e mo ma mmodhu gi she/ ki dhelel dhelel mo.

²⁰ Ki um ta ciŋkina/ gi miinthus mo tani um 'kon ki 'kus mo 'peni miinjar/ e mo. ²¹ Hili maman kuna gamkina um 'thissa/ me'dyin 'kona um e mii gun 'the um is shwane/ mo? Haali/ 'pemen gi to gwansan mo tani uni ta mowu mo be. ²² Hili shwane/ mmocukunu um mo 'peni miinthus mo dhali mmowara um ki ciŋkina/ ma Arumgimis mo tani um ta gi maman bum mmodhu gi she/ ki dhelel dhelel mo dhali 'pemen piti ta ji gi moŋ'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo. ²³ Haali/ to jin gamu ki mii jin miinu miinthus mo tani ta mowu mo. Hili a'di jin cin ma Arumgimis ki me'd mo tani a'di ta mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ eya Yesu Kristhos Tapam bana mo be.

7

Suura 'Peni Gwo Miimash mo

¹ Dhali 'kona um ki misha, iwaŋka? (haali/ aha/ ona gwo e 'kwani kun mishi gwoŋkan jin cinu mo) ki gwoŋkan a'di dekki wathi/ ki yil gi mondiki/em piti 'te/ mo be. ² Me'da 'bom jin mashkin ma kath mo tani a'di dekkina gwoŋkan ma kath ki a'di di'd ki e mo. Hili wakka akathim piti wuki'd mo tani ayim karu ki 'kus 'peni isi gwoŋkan ma kath mo be. ³ Wakan mo tani wakki/ a'di midi gam is piti ki wathin gwatha kamu/ mo ka kathim piti di'd ki e mo tani a'di minu yuk ka manmii miinyal mo. Dhali hili wakki/ a'di yim min ma kathim piti wu mo tani ayim di'd ki 'kus 'peni gwoŋkan yan mo dhali wakki/ a'di masha'di wathin gwatha kamu/ mo tani a'di ta'da manmii miinyal yisa.

⁴ Dhali ki mii gi wakan si'da/ mo tani iwaŋkem, um wukin mo gom gwoŋkan jin cinu ki bungwar is ma Kristhos mo be. Haali/ a'di wakan mo tani shwane/ um ta uni goma ciŋ kamu/ mo a'di jin 'de'kkunu 'peni mowu ki ana mina dho'th maman goma Arumgimis mo be. ⁵ Ki ana 'kona ki e mo e bungwar is mo tani mon'dap e gi miinthus bana gun 'mera gwoŋkan jin cinu e mo tani 'kon mmowagas e tom bungwar is bana mo mmodho'th maman gom mowu mo. ⁶ Hili shwane/ ana 'cukkunu mo 'peni gwoŋkan jin cinu mo. Ana wukina mo gom a'di caan jin bu'thki ana ki ciŋkina/ mo, ki ana mina 'koki mii to ki gwoŋkana dhamo/ jin 'kwarkunu mo, hili ki ana mina mii to ki mondiki/en this gi Shi/in mo be.

Gwo gi Toju Bwa jin Dina Miinthus e Bwa-man mo

⁷ Ata mina ana i/o mo sa/? A/ ana mina o ki gwoŋkan jin cinu mo tani ta miinthus mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Hili wakki/ gwoŋkan jin cinu mo midi 'taki pi mo tani aha/ mina 'taki mol miinthus nyith mo be. Aha/ mina 'taki mol 'ban a'di jin ta mon'thoth bwa wakki/ gwoŋkan jin cinu diki o gwo mo ki: Dhalki/ e bwa ki mii i'thoth mo ma. ⁸ Hili miinthus mo tani mmogama a'di bway e gwoŋkan jin 'kwarkunu mo tani a'di wagaski'da ris to gun 'thothu bwa e aha/ mo. Ki dar gi gwoŋkan jin cinu mo tani miinthus wuki'd ka mak mo. ⁹ N'twa/a/ mo tani aha/ ca'bkina ki e mo ki dar gi gwoŋkan jin cinu mo. Hili ki gwoŋkan jin 'kwarkunu pu'dki'd mo tani miinthus waca'd mo dhali aha/ wukina mo be. ¹⁰ Gwoŋkan a'di yin jin oki gwo is gom mondiki/ e mo tani a'di gamkika/ wu nycine/ mo. ¹¹ Haali/ miinthus mmogamkina a'di gway e gwoŋkan jin 'kwarkunu mo tani a'di he'kki aha/ e mo dhali ki a'di mo tani a'di 'koshki aha/ jwa mo be. ¹² Wakan be gwoŋkan jin cinu mo a'di kogu mo. Dhali gwoŋkan jin 'kwarkunu mo a'di kogu mo dhali ta jin kar/e mo dhali ta jin 'boro'd mo be.

¹³ Mina a'di jin ta jin 'boro'd kal mowu gom aha/ mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Miinthus a'di be a'di miiki mo jin wunu e aha/ mo e a'di jin 'boro'd ki miinthus minu 'taki tor ki a'di nta miinthus mo be dhali ki gwoŋkan jin 'kwarkunu mo a'di midi 'taki war ki miinthus jin shi/ashi/ mo be. ¹⁴ Ana misha gwo ki gwoŋkan jin cinu mo a'di ta to gi shi/in mo. Hili aha/ tana to gi shuman is mo jin yolunu mo e bwamme'd gi miinthus mo. ¹⁵ Aha/ dinaki mish gwo 'ban gom miim pem gana/ mo. Haali/ aha/ dinaki mii a'di jin oyaa/ bwa mo. Hili aha/ miikina a'di yin jin shi/kika/ i e mo. ¹⁶ Hili wakki/ aha/ miina to jin dika/ ki o bwa mo tani aha/ gamkina gwo me'd mo ki gwoŋkan jin cinu ta jin

'borga/ mo be. ¹⁷Haali/ kan mo tani a'di diki ta aha/ jin miiki a'di mo, hili miinthus jin ca'bki'd e aha/ mo be. ¹⁸Haali/ aha/ misha ki tom 'borgaŋ kamu/ yisa ca'bki'd e aha/ mo, a'di jin ta buŋwar is gi shuman is pem mo. Aha/ misha bwa o gom a'di jin 'boro'd mo, hili aha/ mola a'di mii mo be. ¹⁹Haali/ aha/ dinaki mii tom 'boro'd jin oyaa/ bwa mo, hili tonthus jin 'teka/ bwa mo tani a'di imiikika/ mo be. ²⁰Hili waŋki/ aha/ miina to jin diki oyaa/ bwa mo tani a'di diki ta aha/ jin miikina a'di mo, hili miinthus jin ca'bki'd e aha/ mo be.

²¹Wakan mo tani aha/ gamkina gwoŋkan bwa kan me'd jin oka/ bwa mmomii ki 'bore/ mo tani hili tonthus a'di ishki'd ki 'dish 'dish hila/ mo. ²²Haali/ aha/ 'bora bwa ki 'bor mo e gwoŋkan ma Arumgimis jin cinu mo e isi bwaman is pem mo be. ²³Hili aha/ mishkina e tom buŋwar is pem mo gwoŋkan gi bwarŋ kamu/ aski'd mo ki gwoŋkan ma dum pem mmokar aha/ mmota cinkina/ gi gwoŋkan gi miinthus jin ca'bki'd e tom buŋwar is pem mo be. ²⁴Ayy aha/ jin dinaki ta buye/ wathim pa mo. Kaja midu 'cuŋ aha/ mo 'peni buŋwar is gi mowu yan mo? ²⁵'Bora'bor ka Arumgimis eya Yesu Kristhos Tapam bana mo. Dhali wakan mo tani aha/ ki is pem miikina gwoŋkan ma Arumgimis jin cinu ka dum pem mo dhali hili ki shuman is pem mo tani aha/ miikina gwoŋkan gi miinthus mo be.

8

Mondiki/e e Shi/in mo

¹Gom a'di gi wakan mo tani miiwaŋ diki di mo shwane/ gom uni gwansan kun 'kokin eya Kristhos jin ta'da Yesu mo be. ²Haali/ gwoŋkan gi Shi/in gi mondiki/e eya Kristhos jin ta'da Yesu mo tani a'di karki aha/ ki 'kus 'peni gwoŋkan gi miinthus mo dhali mowu mo be. ³Haali/ Arumgimis 'baarki a'di jin mola gwoŋkan jin cinu mii mo haali/ a'di 'ka'da'd mo e buŋwar is mo mmohashkina a'di Ya/m pitin gana/ mo e jamas gi buŋwar is gi miinthus jin shi/ashi/ mo dhali gom miinthus si'da/ tani a'di wakki miinthus e buŋwar is mo be. ⁴A'di mii'd kan ki mo ma kar/e gi to jin dota gwoŋkan jin cinu mo minu thim e ana mo kun 'koki bath buŋwar is mo hili mmobath Shi/in mo be. ⁵Haali/ uni gwansan kun 'ko 'ko'd e buŋwar is mo tani dhuna dum buni ki to gi buŋwar is mo. Hili uni gwansan kun 'ko 'ko'd e Shi/in mo tani dhuna dum buni ki to gi Shi/in mo be. ⁶Mmodhuwa du 'ko'di buŋwar is mo tani ta mowu mo be. Hili mmodhuwa du 'ko'di Shi/in mo tani a'di ita mondiki/e mo dhali monku'th is mo be. ⁷Haala du caan jin karu 'ko'd e buŋwar is mo tani a'di ta 'kup ka Arumgimis mo. A'di diki gam me'd

ki gwoŋkan ma Arumgimis jin cinu mo. Ka jin gana/ a'di moli mii mo be. ⁸Dhali uni gwansan kun 'kon e buŋwar is mo tani uni molona Arumgimis 'bor bwa i is mo be.

⁹Hili um 'koki 'ko e shuman gi buŋwar is mo. Um 'kon e Shi/in mo be wakki/ Shi/in ma Arumgimis ka jin gana/ di'd e um mo. Wathi/ jin dara'd gi Shi/in ma Kristhos mo tani a'di diki ta jim piti mo be. ¹⁰Hili waŋka Kristhos di'd e um mo tani ba buŋwar is bum wukin mo gom miinthus mo tani shi/in bum 'kon ki e gom mo ma kar/e mo be. ¹¹Wakki/ Shi/in gi a'di jin 'de'kki'da Yesu 'peni mowu di'd e um mo tani a'di jin 'de'kki'da Kristhos jin ta'da Yesu 'peni mowu mo tani midu ci mondiki/e mo ki buŋwar is bum kun mishi wu si'da/ mo ki Shi/in piti jin di'd e um mo be.

¹²Dhali wakan mo, iwaŋa, ana 'kon ma mure/ m'ba/ mo, yisa gom buŋwar is yisa mmobath ana buŋwar is yan mo be. ¹³Haali/ wakki/ um 'ko 'ko'd e buŋwar is mo tani um mini wu mo be. Dhali hili wakki/ ki Shi/in mo tani um ki 'kosh mii gi buŋwar is jwa mo a'di imina umi 'ko e mo. ¹⁴Haala ris uni gun shuna Shi/in ma Arumgimis bway mo tani uni ita iya/ ma Arumgimis mo be. ¹⁵Haali/ um 'koki bu'th shi/in mmota cinkina/ dok/ e mmobit mo e mo ma ko/ is mo. Hili um bu'thki shi/in mmota iya/ mo. Me'd jin gwokina ana mo ki: Abba Ababa. ¹⁶A'di ta Shi/in ki is piti jin oki gwo nyakki shi/in bana ki ana tana uci ma Arumgimis mo be. ¹⁷Dhali wakki/ ana tana uci kan mo tani ana tana imankal mal mo, imankal mal ma Arumgimis mo dhali imannyak mal kal ka Kristhos wakki/ ana mina isi 'kosh ka nyor nyakki a'di mo ki ana minu nyak dhu ki ca ki a'di mo.

¹⁸Aha/ tosha ki mo gi isa nyor jin di'd shwane/ diki ha me'd mmodhu ka par 'ban ki monyca jin minu tor ana eya tente/ yilanŋ kamu/ mo. ¹⁹Haali/ to kun uku mo tani uni corkina cor ki mo/o bwa ki 'bi'th gom mo jin minu tor uci ma Arumgimis eya tente/ mo be. ²⁰Haala ris to kun uku 'kon mmogam me'd mo mmowar mmopu/ mo be. Uni yisa ki bwam bunin gana/ yisa, hili ki bwa gi a'di jin dhu uni ki mo ma 'teŋ kape/ mo. ²¹Haali/ to gun uku uni, ki is buni minu 'cuŋ mo 'peni mondek buni gi mompu/ mo dhali bu'th mo jin dhunuwa dhu ki 'kus mo gi monyca gi uci ma Arumgimis mo be. ²²Ana misha ki aris to gun uku okonkin mo ki isa nyor ma dho'th imontal 'de/ mo ntagi shwane/ mo be. ²³Dhali yisa jasi to gun uku uni 'cena, hili ana ki is bana mo, ana gun takina maman gi Shi/in ntwa/a/ mo okonkina isi bwaman mo me'd jin corkina ana acor gom mo jin budhuwa bu'th ka bas gi iya/ mo jin ta mo gi wanu buŋwar is bana 'ba/ mo be. ²⁴Haali/ e mo ma 'teŋ kape/ yan mo tani ana takunu

is ki me'd mo be. Hili mo ma 'teŋ kape/ jin mishu mo tani a'di diki ta a'teŋ kape/ 'te/ mo. Haali/ a'dija jin ta'd ga 'teŋ kape/ gom to jin misha a'di mo? ²⁵ Hili wakki/ ana tana ga 'teŋ kape/ ki to gun 'kona ana ki mish mo tani ana corkina aƆor gom a'di ki bwa jin 'kuju mo ki 'kari'th mo be.

²⁶ Wakan si'da/ Shi/ in woŋhki ana e moŋ'ka'd is bana mo be. Haali/ ana 'konaki mish to 'tho mo me'd jin mina ana mii 'tho mo ka ba/. Hili Shi/in ki is piti a'di woŋh gwo is gom ana mmowuwa shure/ ki nyanye/ ki gwo mo. ²⁷ Dhali a'di jin ŋapki'da duŋ 'kwani mo tani a'di mishki a'di jin ta'da adu gi Shi/in mo haali/ Shi/in a'di woŋhki gwo is gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel isi ki bwa ma Arumgimis mo be.

Mmopi Mii E ki Nyanye/ mo

²⁸ Haali/ ana misha mo ka ris to nyaku/ mii ki 'bore/ gom uni gun enena Arumgimis mo, gom uni gun yuƆkunu mo mmomii waki bwam piti mo be. ²⁹ Haali/ uni gun mishkina a'di nŋwa/a/ mo tani uni 'kawurkina a'di mo mmonyak jama ki Ya/m piti jin mina a'di ta abwa nyara/ ibwam ikam ka ris mo. ³⁰ Dhali uni gun 'kawurkina a'di mo tani uni iyukkina a'di si'da/ mo dhali uni gun yuƆkuna a'di mo tani uni idhukina a'di ki mo ma kar/ e mo dhali uni gun dhukina a'di ki mo ma kar/ e mo tani uni idhukina a'di ki monyca si'da/ mo be.

³¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani ana mina i/ o kata gom gwo gwansan mo? Wakki/ Arumgimis ta a'di gom ana mo tani aja a'di jin mido ta 'kup ki ana mo sa/? ³² A'di jin diki non Ya/m pitin gana/ mo hili a'di ciki a'di mmowu mo goma ris ana 'baar mo tani mina a'di diki ci ana aris to ki nyanye/ ka 'the si'da/ nyakki a'di mo 'taa? ³³ Kaja a'di jin mido kar toŋ kamu/ Ɔal 'de/ m'ba/ uni gun kwanykin ma Arumgimis mo? A'di ta'da Arumgimis jin kar wathi/ ki mo ma kar/ e mo be. ³⁴ Kaja a'di jin mido waƆa waƆ mo? A'di ta'da YesuƆ Kristhos 'taa? jin wuki'd mo. Nye, a'di 'teyi jin 'de'kkunu 'peni mowu mo, a'di jin di'd ka bim poros ma Arumgimis mo, a'di ka jin gana/ jin woŋh gwo is gom ana mo. ³⁵ Kaja a'di jin mido kwa/ ana bwa 'peni mo/en ma Kristhos mo? Mmomina to to'c 'kus 'taa? Mmo'ko ka cis 'taa? Mmo'kosha 'kwaniya 'kosh 'taa? Mmomina te/ 'kosh 'taa? Mmo'ko ki dar gi burriyne/ 'taa? Walla mmo'ko e mo jin Ɔagu wu mo 'taa? Walla gandala turga/ 'taa? ³⁶ Wakan be a'di 'kwarkunu mo ki:

Aman 'koshkunu jwa iyula tente/ gom gway pini.

Aman 'kokunu mmodhu mo me'd ka'bal gun susu mmo'ciŋh 'kus mo be.

³⁷ Yisa. Ka ris to gwansani 'baar mo tani ana tana imanpi mii e ki nyanye/ e a'di jin enki

ana mo be. ³⁸ Haali/ aha/ misha mo ki isa duŋ gana/ ki mowu walla mondiki/e walla iman'doyu gwo walla mom'bi'th kun molu gadhir walla to gun 'kon shwane/ walla to gun mini 'ko yilan kamu/ walla mom'bi'th ³⁹ walla montur walla moŋ'kul walla toŋ kamu/ Ɔal 'de/ jin uƆu mo tani mido mol ana bwa kwa/ 'peni mo/en ma Arumgimis jin di'd eya Kristhos jin ta'da YesuƆ Tapam bana mo be.

9

Mmokwanykin ma Arumgimis 'Kwani ma Israyiil mo

¹ Aha/ ona gwoŋ gana/ eya Kristhos mo. Aha/ dinaki ta Ɔor mo. 'Twa/ ma dum pem Ɔalki aha/ gwo o e Shi/in Dheleladhelel mo ² ki aha/ takina gi bwan diti'd jin caaca mo dhali aha/ dinaki daƆ she/ 'pe'd eya dum pem mo. ³ Haali/ aha/ mina 'taki toshi ki aha/ ki is pem minu jee is jwa mo dhali 'ciŋh 'twa/ 'pena Kristhos gom gway gi ikam pem gun tana bas pem ka yi'c mo. ⁴ Uni gun ta 'Kwani ma Israyiil mo dhali uni gun ta iya/ kun cila to mii mo dhali uni gun cila monyca mo dhali gwo jin gamu me'd mo dhali gwoŋkan jin cikunu mo dhali gwo gi luŋu mo dhali gwo jin onu is mo be. ⁵ E uni a'di icil ma idhana baba mo dhali 'pena yi'c buni isi ki buŋwar is mo tani a'di nta'da Kristhos jin diki'da po/ aris to 'baar mo, a'di jin ta'da Arumgimis jin 'boru mii ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ nni mo. Amen.

⁶ Hili a'di yisa ta gwo ma Arumgimis jin ushki me'd mo yisa. Haali/ uni 'baar gun piyin 'peni uci ma Israyiil mo tani ta uniŋ gana/ ma Israyiil yisa. ⁷ Dhali uni 'baar mo 'koki ta uciŋ gana/ ma Ibrahim mo haali/ uni ita kun piyin mo 'peni a'di. Dhali hili uni gun pikin 'pena Is/ hak mo tani uni ita emen kun yerunu gway ŋ'ko'd mo be. ⁸ Pemen gwo yan diki ta jasi gwo gi tana uni uci gi buŋwar is mo 'te/ uni kun ta uci ma Arumgimis mo. Hili uni ta uci gi gwo jin onu is mo kun ta emen kun yerunu gway ŋ'ko'd mo be. ⁹ Haali/ gwo jin onu is yansan mo o gwo mo ki: Ki mo caan mo tani aha/ mina doƆ ka nyan'ko'd mo dhala Saarah mido ta gi ya/ mo be. ¹⁰ Dhali a'di ta jasi kan yisa. Hili si'da/ me'd jin bwaakin ma Ripka uci ki wathiŋ gwaŋha 'de/ mo tani ababam bana jin ta'da Is/hak mo tani ¹¹ bala ki uni 'konuki dho'th naskina/ mo tani dhali 'koki mii toŋ kamu/ jin 'boro'd mo walla jin shiyi'd mo tani ki bwa ma Arumgimis jin 'kawurkina a'di nŋwa/a/ ki mo jin kwanya a'diya kwany mido di ki sule/ mo tani yisa jasi gom mii yisa, hili goma yuƆ piti mo tani ¹² a'diyim Ɔorkunu gwo ki a'diŋ gwanyjaka/ imidi mii to gom a'di jin ta dhuru'c mo be. ¹³ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ka: Yakuub a'di enka/ mo be. Hili Iisu a'di i'teka/ bwa mo be.

¹⁴ Ana mina i/o kata si'da/? Arungimis thu'thki mii mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan mo ma. ¹⁵ Haali/ a'di oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina miimiya po/ uni gun miga/ miimii mo dhali aha/ mina ko'c eya po/ uni gun miga/ ko'c e nycine/ mo. ¹⁶ Haali/ a'di diki ta to jin 'dapa'd e bwa wathi/ mo walla to jin palkunu mii mo hili a'di 'dapa'd ki momiimii ma Arungimis mo. ¹⁷ Haali/ Gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo oki'da Pirawn gwo mo ki: Aha/ cukina / e mis mo gom 'kup mii yaasej gana/ mo mmotor mom'bi'th pem e/e mo. Wakan ki gway pem minu ci ki lala'th e mony'ceshi 'baar mo. ¹⁸ Dhali kan mo tani a'di miiki mii apo/ unin tiyan tiya mo kun ona bwa a'di mo dhali a'di 'bi'thki'da du unin tiyan tiya kun ona bwa a'di mo be.

¹⁹ A'di mina umi oyaa/ gwo cikise/ mo ki: Atinta karkina a'di gwo apo/ naskina/ mo? Haali/ kaja mididi mish bwam piti roç mo? ²⁰ Hili ki /e wathi/ ja mididi thoka Arungimis gwo ka nyan'ko'd mo? Mina to jin uku o a'di jin uk a'diya ki: Atinta uka /e aha/ kan mo? ²¹ Aman/uka je dina a'di ki ta gi 'bi'th apowa je mmo/uk 'pena jerj gabula 'de/ yan ton'kul bwanj kamu/ ki jaro/ mo dhali jarj kamu/ jin dinu ki ga/ to mmomiya? ²² Atinta wakki/ Arungimis dina gwo ibwa mmotor anyor piti mo dhali mmotor mom'bi'th piti mo tani a'di kalki bwan di'ti'd ki bwa jin 'kuçu/ ki 'kari'th mo dhali ton'kul bwa ma nyor gun ukkunu mo tani a'di ita gom mo gi 'ce'duwa 'ced sho'k mo be ²³ mmothosonkina a'di momish mo jin tanu pa gi monycam piti gom ton'kul bwa gi momii miim piti mo be. A'di jin thosonkina a'di ntwa/ a/ gom monyca mo ²⁴ me'd isi anayi kun yukkina a'di mo, yisa jasi 'peni 'Kwani Yahuuda/ uni 'cena yisa si'da/, hili 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²⁵ Me'd ka jin gana/ jin okina a'di gwo eya Huusha mo ki: Uni gwansan kun 'koki ta 'kwanim pem mo tani

miga/ yuk ki 'kwanim pem mo. Dhala yim jin dinuki en mo tani aha/ mina yuk a'di ki jim pem jin enka/ mo be.

²⁶ Dhali e mo yan gana/ mo, e mo jin onu gom uni mo ki: Um 'koki ta 'kwanim pem mo tani uni minu yuk ki iya/ ma Arungimis mo, jin di'd ki e mo be.

²⁷ Dhali Ishaya a'di cuuki'd mo gom 'Kwani ma Israyiil mo ki: Bala wakki/ aris iya/ ma Israyiil mina e 'taki wa ki emena si'b gi bwam ma gap mo tani hili jasi unin tiya ki daka/ iminu wo'th mo be. ²⁸ Haali/ Tapa mididi dak bwan dwall gwom piti 'kup mo e mony'cesh ki 'bi'th dhali ki 'ta'b mo. ²⁹ Dhali me'd jin torkin ma Ishaya gwo ntwa/ a/ mo tani ki:

Wakki/ Tapa Arungimis gi momis mididi diki dhal ana uci mo tani ana mina e 'taki wa ki 'Kwani gi Pan Saduum mo dhali mmowar mo me'd 'Kwani gi Panj Gamuura mo be.

'Kwani ma Israyiil dhali Gwom 'Borga/ mo

³⁰ Dhali ana mina i/o kata? Ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun 'koki ur mo ma kar/e isho'k mo dhali bu'th a'di mo, a'di a'di jin ta mo ma kar/e yan gi mongam gwo is mo, ³¹ hili ki 'Kwani ma Israyiil kun urki mo ma kar/e isho'k jin 'dapa'd ki gwonkan jin cinu mo tani uni 'koki ha me'd mo mmothim gwonkan caan jin cinu mo be. ³² Gomata? Haali/ uni 'koki ur a'di isho'k ki mongam gwo is mo hili me'd jin 'dapu a'di ki mii mo be. Uni golkina wosh jin golki'da gol mo be. ³³ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Hili aha/ 'thikina Sihyuun wosh caan mo jin mididi gol 'kwani mo, wosh caan jin mina uni ita'k mo. Dhali a'di jin mididi gam a'di gwo is mo tani minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo be.

10

¹ Iwaka, adum pem oyaa/ dhali a'thom pem eya Arungimis mo gom 'Kwani ma Israyiil ki uni minu 'taki ta is ki me'd mo be. ² Aha/ kalkina gwo o gom uni mo, ki uni shwakina nyor goma Arungimis mo, hili a'di mishkina uni 'ban mo yisa. ³ Haali/ mmo'kona uni ki ji mol mo gom mo ma kar/ e yan jin pu'dki'd mo 'peni Arungimis mo dhali mmosimma uni mii e mo mmotel mo ma kar/em buni sho'k mo tani uni 'koki dhu is buni 'ko'di me'd mo ma kar/ e ma Arungimis mo be. ⁴ Haala Kristhos a'di ta jin 'ko'd gi gwonkan jin cinu mo, ka ris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ kun tan gi mongam gwo is mo minu dhu ki mo ma kar/ e mo be.

⁵ AMusa 'kwarki gwo mo ki, wathi/ jin bo'oto'd ki mo ma kar/ e jin 'dapa'd ki gwonkan jin cinu mo tani mididi ca'b e a'di mo be. ⁶ Dhali hili, mo ma kar/ e jin 'dapa'd ki gwo jin gamu is mo tani a'di o gwo mo ki: Dhalku/ ki o gwo eya dum pini mo ki: Kaja a'di jin mididi se momis mo? (ki a'di mididi thula Kristhos ka 'cesh mo) ⁷ walla, Kaja a'di jin mididi thul jis jwa mo? (ki a'di mididi guya Kristhos ka piye/ 'peni mowu mo.) ⁸ Hili gwo wakata okunu mo? Gwo 'dishki /e is mo, eya le'd pini mo dhali eya dum pini mo (a'di jin ta gwo gi mongam is jin cikina aman mo be). ⁹ Haali/ wakki/ / e mini pi gwo ki 'twam pini ka Yesus ta Tapa mo dhali gam gwo is ka dum pini ka Arungimis 'de'kki a'di 'peni mowu mo tani /e minu wo'th mo be. ¹⁰ Haali/ wathi/ jin gam gwo is ka dum piti mo tani wakan a'di karu ki mo ma kar/ e mo be. Dhali a'di jin piki gwo ki 'twam piti mo tani dhali kan, a'di wo'thku mo be.

11 Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu o gwo mo ki: Wathiŋ kamu/ 'de/ jin gamki a'di gwo is mo tani yisa minu kar ki mo ma 'the is yisa. 12 Haali/ mo ma gwar 'de/ diki di e bwaman Wathi/ Yahuuda/ mo dhali Wathiŋ Griki mo. Tapa a'di ta Tapan 'de/ goma ris 'kwani 'baar mo dhali ta a'di jin ci mom piti jin tanu pa mo apowa aris uni kun yuŋ a'di mo be. 13 Haali/ aris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ kun mini yer gway gi Tapa mo tani uni iminu ta is ki me'd mo be.

14 Hili 'kwani mini yuŋ a'di kata mo, uni kun 'koki gam a'di gwo is mo? Dhali uni mini gam a'di gwo is kata mo, uni gun 'koki ciŋ gwo ki sule/ sule/ mo? Dhali uni mini ciŋ gwo kata ki dar ga manci gwo mo? 15 Dhali 'kwani mini mish gwo ci kata mo? hili isi ciki/ uni minu 'taki mii hash mo ba/. Me'd gwo kun 'kwarkunu mo ki: Sho'k gi uni gwansan kun ciŋi gwom 'borga/ mo tani wani jarowa? 16 Hili uni 'baar 'koki ci is ki gwom 'borga/ yan mo. Haali/ a/ Ishaya o gwo mo ki: Tapa gamkin maja gwo is jin ciŋa a'di 'peni aman mo? 17 Wakan monŋgam gwo is pu'dki'd 'peni a'di jin cikunu mo dhali a'di jin cikunu mo tani pu'dki'd 'peni gwo jin cikunu mo goma Kristhos mo be.

18 Dhali hili aha/ dotkina gwo mo ki: A/ki 'kona uni ki ciŋa? Ka jin gana/ uni cikkin mo be. Haali/ 'Twam buni yaki'd ki lala'th isi mony'ceshi 'baar mo.

Dhali gwom buni taki'd ki 'pemen gi mony'cesh mo be.

19 Doŋ/ e aha/ doŋa gwo mo ki: A/ki 'Kwani ma Israyiil 'koki mish gwo 'bana? Ntwa/a/ Musa o gwo mo ki:

Aha/ mina kar /e mmoŋa'c bwa gom uni gun 'koki ta kal mo.

E kal jin ta pus mo tani aha/ mina kar /e mmoshwaa nyor mo.

20 Dhala Ishaya o gwo wakan ka daran du mo ki:

Aha/ gamkunu ki uni gwansan kun 'koki ŋap aha/ mo.

Aha/ torkina is pem eya tente/ gom uni gwansan gun 'koki doŋ aha/ mo be.

21 Hili gom 'Kwani ma Israyiil mo tani a'di ki o gwo mo ki: Ka tee 'peni mon'thamo/ aha/ he'thkina me'd pem e 'kwani kun tana iman/ush gwo ha e mo dhali kun ta 'kwani kun ta ca'ckon ki ca'ckon mo be.

11

'Kwani ma Israyiil kun 'Kokini Daŋa/ mo

1 A'di doŋka/ gwo doŋ/ e mo ki: Arumgimis wakki 'kwanim piti mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Aha/ ki is pem tana Wathi/ ma Israyiil mo, emen ma Ibrahiim mo, dhali aha/ tana jim ma waŋ ma Benyamiin mo be. 2 Arumgimis diki waŋ 'kwanim piti

mo, uni gun 'kawurkina a'di mo. Dhali 'kona um ki misha, Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo o gwo ki Iliyya a'di jin wothki'da Arumgimis gwo is apo/ 'Kwani ma Israyiil mo 'taa? Mmo/ o gwo mo ki: 3 Tapa uni 'koshki / e imanŋi gwom pini mo. Uni 'ce'dki mo jin karu mmomiiya basa 'cesh gom /e sho'k mo dhali aha/ dhalkunu, aha/ 'de/ mo. Dhali uni ŋapki mondiki/em pem mo. 4 Hili Arumgimis thoŋ a'di gwo kata mo sa/? A'di thoŋ a'di gwo mo ki: Aha/ dhukina 'kwani ki is pem kun tana alaapi pesu/ mo kun 'koki luŋ ki jin 'kupa'dupun goma Baal mo. 5 Dhali wakan si'da/ ki mo yan mo tani 'kwani 'kokini daŋa/ kun kwanykunu ka 'the mo be. 6 Hili wakki/ a'di ka 'the mo tani a'di diki ta to mmo'dap ki mii mo. Wakki/ a'di diki wakan mo tani a'the midi diki ta a'the mo be.

7 Dhali ki gwonta si'da/? 'Kona 'Kwani ma Israyiil ki bu'th mo a'di jin ŋapkina uni mo. Uni gun kwanykunu mo tani uni bu'thki a'di mo. Hili unin tiya 'bi'thkonuwa du mo be. 8 Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Arumgimis ki ci bwa eny'ce'd mo, ki em buni mini 'taki 'koki mish mo mo dhali 'ce si'da/ mini 'taki 'koki ciŋ gwo mo,

ntaga teen gana/ yansan mo.

9 Dhala Dawuu'd o gwo mo ki:

Dhalka ayuk jin yuŋa uniya yuŋ mmo-tul 'kup mo tani warki'd ki mo jin ceshuwa cesh mo dhali ka gume/ si'da/ mo

dhali wosh jin gol uni mo dhali jin garr uni 'kus mo.

10 Dhalki em buni warkin ki mondhurumi'd mo ki uni mini 'koki mish mo mo, dhali dhalka apom buni mmogomki'd ki sule/ sule/ mo.

Bway Mowoŋ gom 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

11 Wakan aha/ doŋa gwo mo ki: A/ ki uni golkunu jin mina uni 'taki biŋ mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Hili gom gwon dhan buni mo tani a'di ipu'dkina mowoŋ e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. A'di gi wakan mo tani a'di idhu 'Kwani ma Israyiil mmota aŋcum bwa mo. 12 Dhali wakki/ gwon dhan buni ta 'pemen pa mo gom 'kwaniny'cesh mo tani dhali wakki/ miim buni kun ush me'd mo ta tom pa mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani bakata 'te/ 'peni 'tu'd buni mo?

13 Hili aha/ torkina um gwo mo um kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ma isi me'd jin taka/ amankaru ki she/ gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani miim pem mmomii to mo tani ekki/ mo be 14 jin minu dhu gwasi 'Kwani Yahuuda/ mmota'c bwa mo dhali ki mii gi wakan mo

tani unin tiya takunu is ki me'd mo be. ¹⁵ Dhali waḳki/ gwo waḳ buni ta 'pemen jin wanuwa wan 'ba/ mo mmoṭal isa 'de/ mo gom 'kwaniny'cesh mo tani mombu'th buni midu ta 'pemen wakata mo? Hili mondiki/ e 'peni mowu 'te/ mo. ¹⁶ Dhali waḳki/ ara gana'th 'peni maman to jin ta jin t'wa/a/ jin ḱinu mo ta jin ḱogu mo tani wakan si'da/ min ma gabul piti ka 'duntula/ ta jin 'ḱogu mo. Dhali waḳka birman ta jin ḱogu mo tani wakan si'da/ abim piti mo be.

¹⁷ Dhali hili waḳka bin tiya kwa/kunu mo tani dhali /e jin tana ale/ 'te/ 'pena setuun jin 'kaki is piti 'te/ kamkunu mo e embul buni mo tani mmonyak pa ta ki cwa setuun 'te/ mo tani ¹⁸ dhalku/ ki kar 'ba/ ki ca eya bi 'te/ mo. Dhali waḳki/ /e kar 'ba/ ki ca mo 'te/ tani kayi gwo e ki / e a'di idiki tela birman sho'k mo, hili abirman caan jin telki / e sho'k mo be. ¹⁹ /E mini o gwo mo ki, abi 'ce'dkunu wakan jin miga/ 'taki ta kamkin ki a'di mo. ²⁰ A'di ta gwon ganayi. Uni 'ce'dkunu mo haali/ uni dar gi mongam gwo is mo. Hili /e ntelki mo gi gamu gwo is sho'k mo 'te/. Wakan dhalku/ 'ba/ ki kar ki ca mo hili doshi ki jin ko/ mo ma. ²¹ Haali waḳki/ Arumgimis diki tor momiimiim piti apo/ abiny cwa ka 'kup 'de/ mo tani wakan si'da/ a'di midu diki tor a'di ki / e mo be. ²² Hili a'di mo ma, mo jin miin ma Arumgimis ki bwanḱush mo dhali mo jin miinuwa jisa ki 'bi'th ka kar/e 'peni Arumgimis mo. Jisan kar/e yan 'kup ki uni gwansan kun biḱin mo, hili Arumgimis midu mii ki bwanḱush gom / e mo waḳki/ / e mini ca'b ki sule/ e mo gi bwanḱush piti mo. Waḳki/ a'di diki wakan mo tani /e si'da/ minu 'ciḱh mo be. ²³ Dhali kan si'da/ gom kun tiya mo tani waḳki/ uni mini 'taki buk 'twa/ 'peni mo jin ushu gwo gam is mo tani uni minu kam mo be. Haali/ Arumgimis ta gi mom'bi'th mmokam uni dok/e mo be. ²⁴ Haali/ waḳki/ /e 'ciḱhkunu 'peni cwa setuun jin 'kaki 'pen piti ka 'kup 'de/ mo dhali / e kamkunu ki ca'ckon mo / e jin diki di ka 'kup 'de/ e cwa setuun jin cu'thkunu mo tani bakata imin ma biny cwa ka 'kup 'de/ kam ka nyan'ko'd dok/ e e cwa setuun bunin gana/ mo.

Mo gi Tuku 'Kwani ma Israyiil Is mo

²⁵ Ki um mini 'koki 'ko ki ji mol mo mo e mohe'k em bum mo tani aha/ napa um mmomish gwo 'ban mo, a'di jin ta gwo jin bagu mo, iwaḱa. A/ usiny'ce pu'dki'd e 'ban gi 'Kwani ma Israyiila tiya mo ntaga waambuhany 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ 'tu'dkunu mo mmopu'd mo be. ²⁶ Dhali wakan si'da/ aris 'Kwani ma Israyiil iminu ta is ki me'd mo be. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Ka man'cuḱa 'cuḱ 'ba/ mo midu pu'du/ 'pena Sihyuun mo tani

a'di midu dhi'th mo gi ushuwa ush gom Arumgimis sho'k mo 'pena Yakuub mo be.

²⁷ Dhali a'di yansan midu ta gwom pem jin gamu me'd nyakki uni mo,

ki aha/ mina kal miinthus buni mo be.

²⁸ Isi gom gwom 'borga/ mo tani uni ta 'kup ka Arumgimis mo gom gway bum mo. Hili isi gom unim piti kun kwanykina a'di mo tani uni a'di ita ku gi ena a'di gom gway gi ibabam buni kun 'kokin mo n'twa/a/ mo be. ²⁹ Haali/ to kun ḱinu ki me'd mo dhali ayuk ma Arumgimis uni 'kon ka kanne/ mo. ³⁰ Jasi me'd jin 'kokina um mo mmo/ usha Arumgimis gwo ha e mo tani hili shwane/ um bu'thki momiimiim piti mo gom mo jin usha uni gwo mmoha e mo be. ³¹ Wakan uni ushki gwo ha e mo jin mina uni 'taki gam momiimii si'da/ gom momiimii jin torunu um mo be. ³² Haali/ Arumgimis tulki'da aris 'kwani 'baar 'twa/ mo mmo/ ush gwo ha e jin mina a'di miimi apo/ uni 'baar mo be.

³³ Ayy mmo'kula mo jin tan ma Arumgimis pa ki 'kul mo dhali ayuk piti mo dhali momish gwo 'ban ma Arumgimis mo. Mmotheke'th gwon dwall piti wanu imola dhali mmothuk bway piti ki e mo tani wanu imola.

³⁴ Haali/ kaja mishki'da adun Tapa Arumgimis mo

walla aja ita'da manlogom a'di gwo mo?

³⁵ Walla aja a'di jin ciki a'di to jin ḱinu ki me'd mo

ki a'di midu 'taki ci to ka garr 'kus mo?

³⁶ Haali/ 'peni a'di mo dhali ki a'di mo dhali e a'di mo tani aris to 'baar 'kokin mo. Dhali e a'di mo tani dhalki monyca di'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

12

Mmota To jin 'Ciḱhu/ 'Kus jin Di ki E mo

¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwak, gom momiimii ma Arumgimis jin mina umi ci is bum ka Arumgimis mo mmota to jin 'ciḱhu/ 'kus jin di ki e mo, jin ḱogu mo, jin mish ma Arumgimis bu'th mo, jin ta to gi shi/in bum jin luḱa uma luḱ mo be. ² Dhalku/ mii ki tash me'd 'kwani kun 'koni mony'cesh yan mo ma. Hili aki a/aḱ mo mmota ga dun this mo ki um mini pal a'di jin ta bwa ma Arumgimis mo jin ta a'dim 'boro'd mo dhali jin mishu bu'th mo dhali jim 'borgaḱ gana/ mo be.

³ Haali/ ka 'the jin cikunu aha/ mo tani aha/ ona um gwo ka 'dete/ 'dete/ ibwam um ki a'din 'de/ midu diki kar is piti mmoboloḱa boloc ki bwa mo jin mina a'di mii diki ka kar is kan mo ba/. Hili mmokulum bwa gi talu 'de/ mo aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ isi ki shen gwo ma Arumgimis jin gamu is mo jin ḱinu a'di mo be. ⁴ Haali/ me'd jin

tala bungwar isa 'de/ mo tani ana tana gi tom bungwar is ka ris mo. Dhala ris tom bungwar is uni 'koki ta jasi en 'de/ mo. ⁵ Wakan ana bala wana risa e bungwar is ma Kristhos mo dhali ka 'dete/ 'dete/ mo tani tom bungwar is ta anan tiya mo. ⁶ Ana cinu to jin cinu ki me'd mo ki she/ ki she/ mo isi ka 'the jin cikunu ana mo. Dhalki ana miina to ki uni mo ma. Wakki/ gwo jin cinu ki 'twa/, ka para po/ gom mongam gwo is bana mo tani ⁷ wakki/ ta momii to, e momii tom bana mo dhali a'di jin tori gwo mo e gwontor piti mo ⁸ dhali a'di jin malaski'da malas, e malas piti mo dhali a'di jin ci to, ka 'ka'd me'di is mo dhali a'di jin wothki'da woth, ka nyor gana/ mo dhali a'di jin miimii jin miinuwa mii mo ki bwan 'kunu'd mo be.

Mo gi 'Dapu 'Twa/ mo e Miin 'Kwani ma Yesus mo Mmo'ko mo

⁹ Dhalki mo/en wara'd ki jin gana/ mo. Shi/i a'di i e mo tani jin ta jin thus mo. 'Dapi 'twa/ mo e a'di jin 'boro'd mo. ¹⁰ Eni ka rem 'kup mo mmota ikam gana/ mo dhali tayi ashu/um bway mo mmotaka tak ka rem 'kup mo mmotor montak mo. ¹¹ Dhalku/ ki ta tumu'c eya nyor ki sule/ mo ma. Tayi awa'bpaa/ e Shi/in mo mmomii to gom Tapa mo. ¹² 'Kunyi bwa mo ma e mo ma 'teŋ kapem bum mo. 'Kuči bwa mo ma ki 'kari'th e mont'o'c bwa mo. 'Dimi 'kup ki sule/ e mon'tho mo ma. ¹³ Nyaki to kun minu ta mo gom imandhunu ki she/ mo. Boti ki mii jin mina ci ta gu'b bum njal mo ma.

¹⁴ 'Bori uni gwansan mii mo ma kun to'c um bwa mo. 'Bori a'bor bwa i is mo ma. Dhali dhalki uni ki jee mo. ¹⁵ 'Kunyi bwa mo ma nyakki uni gwansan kun 'kunya bwa mo. Koyi mo ma nyakki uni gwansan kun gwokin mo. ¹⁶ 'Ka'di bwa ki 'ka'd mo ka rem 'kup mo ma. Dhalku/ is ki kar ki ca mo, hili wuyi is ka 'cesh nyakki 'kwani en'thi/ mo ma. Dhalka bolog ki bolog ki sule/ mo. ¹⁷ Dhalki tonthus ki raki bway mo a'di jin ta jin thus mo mmokulum gwo ibwa ntwa/ a/ mo a'di jin 'boro'd e bwambor jis/ en 'kwani 'baar mo. ¹⁸ Wakki/ mishu mii isi mmomisha /e a'di mii mo tani ca'bi mo ki mo ma ku'th is nyakka ris 'kwani 'baar mo. ¹⁹ Um gun enka/ dhalka ri'c ki ri'c ki is bum mo ki sule/. Hili dhalki a'di ka nyor ma Arumgimis mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Mo ma ri'c mo tani ta jim pem mo be. Aha/ mina rak to ibway mo. A'di ta gwon Tapa mo be. ²⁰ Hili wakki/ a'di jin ta 'kup pini 'kosha te/ mo tani ciyi a'di tonte/ mo ma. Dhali wakki/ a'di budha yi'de/ mo tani ciki a'di mmopi mo ma. Haali/ gom mii gi wakan mo tani /e ki wola kapany o'di 'kup piti mo be. ²¹ Dhalku/ ki war ki uni gun pinu e ki tonthus mo ma. Hili piya ris tonthus e mo ki miim 'borga/ mo.

13

¹ Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ dhu is 'ko'di me'd ma hakuuma jin ta gi 'bi'th mo. Haali/ mom'bi'tha kamu/ yisa di'da. Hili isi ciki/ 'peni Arumgimis mo be. Dhali uni gwansan kun 'kokin mo tani uni dhukin ma Arumgimis mo be. ² Dhali wakan mo tani uni gun roçkin ki mom'bi'th mo tani roçkin ki a'di jin torkin ma Arumgimis uni mo. Dhali uni gwansan kun roçkin mo tani uni mini 'dap uni ka nyok gi gwon dwall ki is buni mo. ³ Haali/ imanjiya ji 'koki ta ku gi minu ko/ mo gom miim 'borga/ mo, hili gom mii shigga/ 'te/ mo. / E mini 'taki diki ko/ a'di jin ta gi mom'bi'th 'taa? Dhali wakki/ wakan mo tani miyi a'di jin 'boro'd mo ma dhali /e mini bu'th momaŋ piti mo be. ⁴ Haali/ a'di ta cinkina/ ma Arumgimis gom mom'boro'd pini mo be. Hili wakki/ / e tham to mii mo tani ko/ ki is mo ma. Haali/ a'di diki kal gandala turgam piti ka kar 'kup 'te/ mo. A'di ta cinkina/ ma Arumgimis mo haali/ a'di ta'da mandak bwan dwall gwom piti 'kup ka nyor piti mo goma mantham mii mo be. ⁵ Haali/ a'di wakan mo tani dhalki a'din 'de/ midi mii kar is piti 'ko'di me'd mo, yisa jasi gom mmothera nyor ma Arumgimis 'te/ yisa, hili si'da/ gom 'twa/ ma du mo be. ⁶ Haali/ gom 'kup gwo jin nyakki'd kan mo tani um mini ciya thulpa/ mo haali/ uni gun ta gi mom'bi'th mo uni ta imanmii to goma Arumgimis mo, kuthi is mo ki sule/ e to yan ka jin gana/ mo. ⁷ Cika ris uni to kun ta kun cila uni mo. Cika thulpa/ e uni gun cil ma thulpa/ mo, dhali ciki uni to gun wothi/ to 'kup mo dhali koki uni gun minu ko/ mo dhali taki uni gun minu tak mo.

⁸ Dhalku/ ki di ka mure/ i'ba/ gom to gi wathin kamu/ mo, hili isi ciki/ mmo/ ena en ka rem 'kup mo. Haali/ a'di jin ene'da mannyak ca'b piti mo tani thimki gwonkan jin cinu mo be. ⁹ Gwonkan kun 'kwarkunu mo kun o gwo mo: /E mini dhalku/ cal ki mii mii mo. /E mini dhalku/ ki mii 'kosha 'kosh mo. /E mini dhalku/ ki mii kwal to mo. /E mini dhalki bwa ki mii 'thoth mo. Dhali gwonkana kamu/ ma jin 'dapa'd ki gwon tul 'kup yan mo tani o gwo mo ki: /E mini mii ena mannyak ca'b pini me'd is piniŋ gani/ mo be. ¹⁰ Mo/en diki ta to jin thudhu mii mo goma mannyak ca'b mo. Dhali wakan mo tani mo/en ki thim gwonkan jin cinu mo be.

¹¹ Goma 'ban yansan mo tani /e ki mish mo mo. Ka tente/ pu'dki'd mo hila/ jin mina /e mer e mo 'peni mo/ish e mo. Haali/ woth 'disha'dish mo e ana shwane/ ki ana gamkina gwo is ntwa/a/ mo be. ¹² Mon'thiny a'di 'baarki'd mo dhali montee a'di pu'dki'd hila/ mo. Wakan dhalki ana taga mii gi mondurumi'd ka piye/ mo dhali hitha gongoro/ gi monkush mo. ¹³ Dhalki ana miina ki is bana

ki dher mo ma, me'd jin miinu e montee mo. Yisa mmomii ki ra'b e mon'kupa su mo dhali e mo jin 'kosh ma suwa 'kosh mo. Yisa e mo jin tanu dhora su dhali e mo jin kanuwa kanthi/ mo. Yisa e mo jin waluwa wal mo dhali e mo jin tanuwa tacum bwa mo. ¹⁴ Hili hithi Tapa Yesus Kristhos i is mo ma dhali dhalki gwo ki mii kulum ibwa n'twa/a/ gom bunjwar is mmo'te a'di e mon'dap e mo.

14

Dhalka Kam Bum ki Waḱ mo

¹ Hili gom wathi/jin 'ka'da is mo e mon'gam gwo is mo tani hani a'di mo ma. Hili yisa mmosu'k ki gwo kun 'kon ka ḱwa/m bwa mo. ² Wathin 'de/ gam gwo is ki a'di mishi shwa aris to mo. Dhali wathi/ jin 'ka'da is a'di shwa jasi ton dhii/ i'd mo. ³ Dhalku/ ki dhal a'di jin shwa to ki waḱ a'di jin ga/ i to mo. Dhali dhalku/ ki dhal a'di jin ga/ i to ki ta ashi/ m bwa gom a'di jin shwaki to mo haali/ Arumgimis han a'di mo be. ⁴ E ja jin midi waḱ cin'kina/ gi wathin kamu/ mo? A'di ta mii ibwambor tapam piti jin doshkina a'di mo dhali biḱ mo. Dhali a'di minu kar mmodosh mo haali/ Tapa mish a'di kar mmodosh kan mo be.

⁵ Wathin 'de/ karki'da cim 'de/ mmobola kamu/ e ki 'bor mo, ka kamu/ si'da/ kara'da tee 'baar mo ki jiny nyak mo. Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mishin ka daran du eya dum bunin' gana/ mo. ⁶ A'di jin karki'da cim mo tani kar a'di mmotak Tapa mo be. A'di si'da/ jin shwaki to mo tani shwa a'di mo mmotak Tapa mo be, haali/ a'di 'borki'da Arumgimis bwa i is mo, me'd a'di jin ga/ki to mo tani ga/ki a'di mo mmotak Tapa mo dhali mmo'borra Arumgimis bwa i is mo be. ⁷ Wathin 'de/ 'peni bwam ana yisa di'da jin ca'bkid gom is piti mo. Dhali jar kamu/ 'peni bwam ana yisa wuki'd gom is piti mo yisa. ⁸ Wakki/ ana 'kona ki e mo tani ana 'kokina ki e gom Tapa mo. Dhali wakki/ ana wuna mo tani ana wukina e Tapa mo. Dhali wakan mo, wakki/ ana 'kona ki e mo walla wakki/ ana wukina mo tani ana tana ku gi Tapa mo be. ⁹ Haali/ gom 'pemen yan kan mo tani a Kristhos wuki'd mo dhali diki'd ki e mo dok/e ki a'di midi ta Tapa gi uni kun wukin mo dhali gi uni kun 'kon ki e mo be.

¹⁰ Atinta iwak'kina /e akam pini kan mo? Walla /e si'da/ atinta shi/ kina /e akam pini mo kan? Haali/ ana 'baar mo mina doshi bwambor ma Kursi ma Arumgimis jin dwallu gwo mo be. ¹¹ Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

Me'd jin dika/ki e mo tani a'di ta gwo jin ona Tapa mo, aris 'kupa'dupuni 'baar mo mini luj aha/ mo

dhali arisa le'di 'baar mo mini ci 'twa/ man' goma Arumgimis mo be.

¹² Wakan ana ka 'dete/ 'dete/ mina mii ci is banan' gana/ mo ka 'dete/ 'dete/ ka Arumgimis mo.

Dhalku/ ki Dhala Kam Bum Golu mo

¹³ Dhali wakan dhalkina dok/ e ki waḱa waḱ ka rem 'kup mo. Hili yisa si'da/ mmogam gwo me'd ki sule/ sule/ mo mmokar to jin golo'da gol mo walla mmonona kan ki bway mo. ¹⁴ Aha/ misha dhali lulu sho'k ki gwo e Tapa Yesus Kristhos ki toḱ kamu/ jin ga/ u ki is piti yisa di'da. Hili a'di ta to jin ga/ u gom macin tiya, uni kun kulum a'di ibwa ki a'di ta to jin ga/ u mo be. ¹⁵ Waḱa kam pini raḱu mo goma shwantom pini mo tani /e dok/ e baḱi mo/ en yisa. Dhalku/ ki dhal tonte/ jin shwana /e ki ci a'din tal' den kamu/ jin wun ma Kristhos sho'k mmo'ce'd mo. ¹⁶ Wakan dhalku/ ki dhal to jin 'boro'd gom /e mo tani soru ki a'di ta tonthus mo. ¹⁷ Haali/ Bampa/ ma Arumgimis diki ta 'pemen gwo gom tonte/ mo dhali tompi mo 'te/. Hili gom mo ma kar/ e mo dhali mo ma ku'th is mo dhali mon'kun' bwa e Shi/ in Dheleladhelel mo be. ¹⁸ A'di jin miiki to wakan goma Kristhos mo tani mish ma Arumgimis bu'th mo dhali ta a'din' gana/ jin maḱa 'kwani mo be. ¹⁹ Haali/ a'di gi wakan mo tani dhalki ana ura to jin midi dhuwa dhu ki mo ma ku'th is mo dhali mmotel sho'k ka gam 'kup mo. ²⁰ Dhalku/ ki dhal gwon tonte/ ki 'ce'da tu'c ma Arumgimis sho'k mo. Aris to 'baar mo ka jin' gana/ dhelelkin mo. Hili a'di ta to jin thamu mii mo gom macin tiya kun dhu tiya mmo'ta'k mo gom to jin shwakina uni mo be. ²¹ A'di ta miim 'borga/ mmo'koki 'ka shum walla mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki nah n'ah mo walla mmo'koki mii ton tiya ki suny suny kun mini dhala kan mmokol mo. ²² Mon'gam gwo is jin takina /e mo tani kari a'di ki is pini um ka Arumgimis mo ma. Bwam 'boro'd gom wathi/ jin diki cu gwon dwall ki is piti mo gom to jin gwona a'di 'kus mo. ²³ Dhali hili a'di jin shi/ i bwa 'kup mo tani waḱu mo be, wakki/ a'di shwaki to mo haali/ a'di yisa mii'd me'd mii 'peni mo gi gamu gwo is yisa. Haali/ aris to gun miinu ki dar gi mon'gam gwo is ki suny suny mo tani ta miinthus mo be.

15

Maḱi Amannyak Ca'b Pini mo, Yisa Is Pini' Ganaa

¹ Ana uni gun 'bitha is mo tani mina mii kal to gi uni gun 'ka'da is kun atha/ ath mo dhali mmo'koki man' is bana mo be. ² Dhalki ana ka 'dete/ 'dete/ maḱa amannyak ca'b bana mo gom tom 'borgam piti mmotel a'di sho'k mo. ³ Haala Kristhos diki man' is pitiḱ

gana/ mo, hili me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Awak jin wakina uni gwansan / e mo tani uni bitkina po/ aha/ mo be. ⁴Haali/ me'd gwo yin jin 'kwarkunu kadhamo/ mo ka tee yin mo tani 'kwarkunu mo mmoye'th ana gwo sho'k mo mmotela tel sho'k mo dhali mmoroça roç mo gom Gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo tani ana mina ta gi mo ma 'teñ kape/ mo be. ⁵Dhalka Arungimis jin ta jin tele'da tel sho'k mo dhali mmoroça roç mo tani ci um bwa mo mmo'ko ki bwana tal 'de/ ka rem 'kup isi ki bwa ma Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ⁶Ki umi montal 'de/ mo dhali ki 'twan tal 'de/ mmokar a'di jin ta'da Arungimis mo dhali jin ta'da Baba gi Tapa Yesus Kristhos bana ki ca mo.

Gwom 'Borga/ e 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

⁷Hayi ci ka rem 'kup mo ma. Wakan me'da Kristhos a'di hay ki um mo gom monyca ma Arungimis mo be. ⁸Haali/ aha/ tora um gwo ka Kristhos warki'd ki cinjina/ e mo jin 'ciñhuwa munyjal yis mo mmotora Arungimis gwoñ gana/ mo mmothim gwo jin onu is yan jin cikunu idhan ibaba mo be. ⁹Dhali ki mii yan ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mini kar Arungimis ki ca mo gom momiiimii piti mo be. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Wakan aha/ mina man / e mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,

dhali yuk gway gom gway pini mo be.

¹⁰Dhali dok/e a'di onu mo ki:

'Kunyi bwa mo ma, ayy 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ nyakki 'kwanim piti mo.

¹¹Dhali dok/e:

Manji um Tapa mo, um 'kwani 'baar mo kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali dhalka ris 'kwani 'baar ki 'beles man a'di mo.

¹²Dhali dok/e Ishaya o gwo mo ki:

Abirman ma Yassa midu pu'du/ mo, a'di jin midu cu mo mmota tapa apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali e a'di mo tani mmima 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ nta ga 'teñ kape/ mo be.

¹³Dhalka Arungimis jin ta ji gi mo ma 'teñ kape/ tu'd um ka ris bwan 'kunya/ dhali monku'th is e mongan gwo is mo, wakan ki mom'bi'th gi Shi'in Dheleladhelel ki um mini ish ka enthus e mo ma 'teñ kape/ mo be.

¹⁴Aha/ ki is pem kapu/ gom um iwak pem mo, ki um ki is bum 'tu'dkunu ki piny piny ki miiim 'borgañ gana/ mo dhali mmo'tu'd ka risa yuk mo dhali mmomish cin tiya sho'k ye'th ka rem 'kup mo. ¹⁵Hili ka 'ban kuku/ mo tani aha/ 'kwarkina um gwo ki dar gi

monyju/ gana/ mo mmorogom um gwo mo haali/ goma 'the jin cikin ma Arungimis aha/ mo be. ¹⁶Mmota amanmii to goma Kristhos jin ta'da Yesus mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmota gasiis ma atu'c gi gwom 'borga/ ma Arungimis mo. Wakan ki to jin isi'd gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ minu mish bu'th mo a'di jin dhagamkunu ki Shi'in Dheleladhelel mo be. ¹⁷Wakan eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani aha/ tana gi 'kup gwo mo mmokar is ki ca mo goma tu'c pem goma Arungimis mo be. ¹⁸Haali/ aha/ dinaki mii ka gu-gundhi/ mo mmoci gwo gom toñ kamu/ 'de/ hili isi ciki/ a'di jin wagaskin ma Kristhos ki aha/ mo mmodhu 'kwani 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mmoha gwo e mo ki gwo mo dhali ki mii mo be. ¹⁹Ki mom'bi'th gi jamas mii mo dhali momer dhali ki mom'bi'th gi Shi'in Dheleladhelel mo. Gom mii gi wakan 'peni Pa Urushaliim mo dhali ntagi mo is 'ko'd e Pa Ilirikuum mo tani aha/ thimkina gwom 'borga/ ma Kristhos mmoci mo be. ²⁰Wakan mmokar a'di ki tom pem jin guka/ ki e mo mmoci gwom 'borga/ mo e mo jin dinuki mish gway ma Kristhos naskina/ mo ki aha/ mina diki nyan to e mo jin ka'ba wathij kamu/ mo be. ²¹Hili me'd a'di jin 'kwarkunu mo ki:

Uni mini hil a'di mo, uni kun 'konuki tor a'di ki sule/ mo,

dhali uni mini mish gwo 'ban mo, uni kun 'koki cik gwo gom a'di ki sule/ mo be.

ABuulus Dina Gwo Mbwa mo Mmobot e 'Kwani gi Pa Ruumiya mo

²²Yan a'di ta 'kup gwo mmononkunu aha/ bway mo me'd ka hony/ e mo mmoyaku/ i um mo be. ²³Dhali hili shwane/ haali/ aha/ dara ki mo mo goma tu'c e bampa/ gwansan ka kukul is mo dhali haali/ aha/ dina gwo ibwa kagahara yil ka ris mmoyaku/ i um mo be. ²⁴Aha/ tora ki ya par um e mo mmomiga/ pe ki tur mo me'd jin miga/ ya Pa Ispaaninya mo dhali mmomina umi sus aha/ m'pen mo e moyam pem imun mo wakki/ ntwa/a/ mo tani aha/ mina 'taki kap buti um ari'ceenne/ mo. ²⁵Hili shwane/ aha/ yakina ya Pa Urushaliim ki to ime'd mo mmowoth uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. ²⁶Haali/ 'peni Pam Makiduniyya mo dhali Pa Akaa/ iya mo tani uni 'borkina bwa mo mmoci ton tiya gom unin tiya kun aña to mo e bwam uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel e Pa Urushaliim mo be. ²⁷Uni 'kokina bwa mmo'bor mo mmomii a'di mo dhali ka jin gana/ uni 'kon ma mure/ m'ba/ mo gom uni mo, haali/ wakki/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ daka pu'dkin mmopwak to gi shi/in buni bwa mo e mom'bor mii mo tani uni ka si'da/ ba/ mini ta imanmii uni to ki mom'bor mii ki to gun isha e uni mo

be. ²⁸ Gom a'di gi wakan mo tani me'd jin miga/ 'baar mii yan mo tani dhali çiki uni to ki 'dantar mo gun tulu is mo tani aha/ mina yaki bway bum e Pa Ispaanaya mo be. ²⁹ Dhali a'di mishga/ ki aha/ mina yaku/ i mo mo tani aha/ mina yaku/ ki mon'tu'd gi mom'bor mii ma Kristhos mo be.

³⁰ Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwak, gom Tapa Yesus Kristhos bana mo dhali gom mo/en gi Shi/in, ki um mini uth mo mmontal 'de/ nyakki aha/ mo e mon'thom bum eya Arumgimis mo gom aha/ mo be. ³¹ Ki aha/ minu 'cuk mo 'peni uni gun 'koki gam gwo is e Pa Yahuudiyya mo dhali ka tu'c pem jin miiga/ gom Pa Urushaliim mo tani minu mish bu'th mo e uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. ³² Wakan ki bwa ma Arumgimis mo tani aha/ mina yaku/ i um ki bwan 'kunya/ mo dhali aha/ minu waç mo e bampam bum mo be. ³³ Arumgimis gi monçku'th is midi di e umi 'baar mo. Amen.

16

Monthe Me'd jin Thenu ka Karembye/ mo

¹ Aha/ kana um gwo mo gom 'bwah bana ka Pibi jin ta'da mancila to hil goma kaniisa gi Panj Kankariya mo be. ² Ki um mini bu'th a'diyim mo e Tapa me'd mii jin ha a'di me'd me'd kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali wothi a'diyim mo ma e ton tiya jin min ma yimi mii ta 'peni um mo haala yim a'di wothki'da woth ka ris mo dhali buñgwar is pem gana/ si'da/ mo be.

³ Theka Piriskilla me'd mo ma dhali Aki-ila, unim pem kun nyakkaa/ atu'c mii eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ⁴ Uni gun çì 'bam buni ki to gom mondiki/em pem mo. E uni mo tani jasi aha/ 'de/ yisa, hili si'da/ eya risa kaniisa 'baar mo kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo çì mom'bor bwa i is mo be. ⁵ Theka kaniisa me'd mo si'da/ kun 'kon e gu'b buni mo. Theka Abaynitus me'd mo a'di jin enka/ mo ma. A'di ta jan 'de/ jin twa/a/ jin tu'kki'da bor mo e Pa Akaa/iya goma Kristhos mo be. ⁶ Theka Mariyam me'd mo ma a'di jin miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th e bwam um mo. ⁷ Theka Andaruunikus me'd mo ma dhali Yuniyas jin ta'da bas pem dhali agarr pem jin nyakkaa/ ca'ba sijin mo. Uni ita uni ibwan 'kwani kun dhunu ki she/ mo dhali uni 'kokin mo eya Kristhos ntwa/a/ ki aha/ mo be. ⁸ Theka Ambiliyas me'd mo ma a'di jin enka/ e Tapa mo be. ⁹ Theka Urbanus me'd mo ma a'di jin ta'da mannyak to mii jin ta jim bana eya Kristhos mo. Dhali a'dim pem jin enka/ jin ta'da Istakis mo. ¹⁰ Theka Aballis me'd mo ma a'di jin manu eya Kristhos mo. Theki uni gwansan me'd mo ma uni gun tana waç ma Aristubulus mo. ¹¹ Theka bas pem me'd mo ma jin ta'da Hirudiyuun mo. Theki

uni gwansan me'd mo uni kun 'kon e Tapa mo, uni gun tana waç ma Narkissus mo. ¹² Theki uni gwansan me'd mo kun miik-ina tu'c e Tapa mo uni kun ta iTaripeena dhala Taripuusa mo. Theka Barsiis me'd mo ma jin enu mo, a'diyim jin miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th e Tapa mo. ¹³ Theka Rupus me'd mo ma, a'di jin leke'thkuun e Tapa mo dhali kum si'da/ jin ta'da ata'dam pem mo. ¹⁴ Theka Asinkiriitus me'd mo dhala Piliguun mo dhala Harmaas mo dhala Bäterubaas mo dhala Harmiis mo dhali awak kun nyak 'ko ki uni mo be. ¹⁵ Theka Piluluugus me'd mo ma dhala Juliya mo dhala Niriyyus mo dhali 'bwaham piti mo dhala Ulumbaas mo dhali aris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo kun nyak 'ko ki uni mo be. ¹⁶ Theka the me'd ka rem 'kup mo ma ki gi gamu 'twa/ 'kup ki 'bore/ mo. Arisa kaniisa ma Kristhos theki um me'd mo be.

¹⁷ Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo iwak ki um mini hil uni gwansan kun dhu bwa ka cem bwa mo dhali kun ta imanraça rak kun kolu kun se gwo i is mo, a'di jin torkunu um mo. 'Cuki uni i'kup mo ma. ¹⁸ Haali/ 'kwani kun ta thus kan mo tani 'koki mii to gom Tapam bana ka Kristhos mo hili uni mii to gom bwam bunij gana/ mo. Dhali ki gwom 'borga/ mo dhali ki gwo manj mo tani uni he'kki tiya adu e kun aña/ ath mo. ¹⁹ Haali/ ki um 'kon mmoha gwo e mo tani a'di mishkuun e mo 'baar mo dhali gom a'di gi wakan mo tani aha/ 'kunyina bwa gom um mo. Hili aha/ ona ki um mini yukayuk mo mmomish a'di jin 'boro'd mo dhali ki um mini dar ga maçi cine/ gom a'di jin ta thus mo. ²⁰ Dhali yan'ko'd Arumgimis jin ta gi monçku'th is midi pucura Setaan eya 'cesh 'peni bwam sho'k bum ki 'dishe/ mo. A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana dhalki a'di di'd e um mo ma.

²¹ Timuthawuus a'di jin nyakki'da tu'c mii ki aha/ mo tani theki um me'd mo, wakan si'da/ miikin ma Lukiyus mo dhala Yasuun mo dhali Susibatrus kun tana bas pem mo be.

²² Aha/ jin tana Tartiyuus jin 'kwarki gwo yansan mo tani aha/ thekina um me'd e Tapa mo be.

²³ Gayus a'di jin ta'da 'borim bwa gom aha/ mo dhali goma kaniisa 'baar mo tani theki um me'd mo. Arastus jin cila 'pem pan ton dhu mo dhali akam bana ka Kawarçus theki um me'd mo be. ²⁴ A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana dhalki a'di di'd e umi 'baar mo. Amen.

Mmote Gwo mo ki Montak mo

²⁵ Dhali shwane/ e a'di jin mish um 'bi'th is mo isi ki gwom 'borgam pem mo dhali ki gwo jin çinu goma Yesus Kristhos mo isi ki gwo jin 'ceenu 'peni gwom bag yan mo

tani a'di jin karu ki 'twan 'dap ki yil ka ris
'peni kadhamo/ innii mo. ²⁶ Hili shwane/
a'di toru eya tente/ mo dhali ki gwo gi
imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ kun
'kwarkunu a'di mishu eya tente/ eya ris kal
gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo isi ki gwoŋkan
ma Arungimis jin di ki e ki sule/ ya ye 'ba/
mo mmokal mo gi hanu gwo e ki mongam
gwo is mo be. ²⁷ Dhalki monyca di'd eya
Arungimis mo, a'di jin yuki'd a'din 'deŋ
gana/ ki sule/ ki sule/ ya ye 'ba/ eya Yesu
Kristhos mo. Amen.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paṅ KURINT̩HUUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus, a'di jin yuk̩kunu ki bwa ma Arumgimis mo mmota a'di jin karu ki she/ goma Krist̩hos jin ta'da Yesus mo dhala kam bana ka Sustanis mo be.

² A'di 'kwarkunu goma kaniisa ma Arumgimis jin di'd e Paṅ Kurin̩thuas mo, e uni gwansan kun dhukunu ki she/ mo eya Krist̩hos jin ta'da Yesus mo, uni gun yuk̩kunu mo mmodhu ki she/ ki dhelel dhelel mo imontal 'de/ nyakka ris uni gwansan kun 'kokin mo e mo 'baar mo kun yuk̩ki gway gi Tapam bana jin ta'da Yesus Krist̩hos mo, a'di jin ta Tapam buni mo dhali Tapam bana mo be.

³ A'the e um mo dhali mon̩ku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Krist̩hos mo be.

Mo jin 'Boruwa 'Bor Bwa i Is mo gom To gi Shi/in jin Cinu ki Me'd mo

⁴ Aha/ 'bora Arumgimis bwa i is isa yempa/ mo gom um mo haali/ goma 'the ma Arumgimis jin cikunu um eya Krist̩hos jin ta'da Yesus mo be, ⁵ haali/ eya ris to 'baar mo tani um saka'thkunu e a'di mo ka ris gwo kun toru mo dhali ka risa nyith jin nyithu to mo. ⁶ Isi kani gwo jin toru goma Krist̩hos mo tani telkunu sho'k e bwam um mo be. ⁷ Wakan um yisa hari toṅ kamu/ e to gi shi/in jin cinu ki me'd mo yisa, me'd jin corkina um gom mo jin minu piyu/ Tapa Yesus Krist̩hos bana mo be. ⁸ A'di jin midi tel um sho'k mo ntagi 'pemen mo mmomina umi dar gi mii 'ba/ mo ka tee gi Tapa Yesus Krist̩hos bana mo be. ⁹ Arumgimis ta a'di jin ta isin̩ gana/ mo. Ki a'di mo tani um yuk̩kunu mmonyak̩ to mii ki Ya/ m piti mo, a'di jin ta'da Yesus Krist̩hos Tapam bana mo be.

Akwa/um Bwa jin Kwa/um mo eya Kaniisa mo

¹⁰ Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwaḅ mo, ki gway gi Tapam bana jin ta'da Yesus Krist̩hos mo tani ki umi 'baar mo mini gam gwo me'd ki mo jin mina um i'taki 'ko ka kwam bwa mo tani midi 'taki diki di e bwaman um mo. Hili um mini gam 'twa/ 'kup mo e bwam tal 'de/ mo dhali eya yisanya 'de/ mo be. ¹¹ Haali/ gwo tor̩kunu aha/ mo ki 'kwani ma Kuluwi ki mowal di'd e bwam um mo, um kun tana waḅ pem mo. ¹² 'Pemen gwom pem jin oka/ mo a'dihe/ be, ki um ka 'dete/ 'dete/ o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Buulus mo, dhali, Aha/ tana ji ma Abulluus mo, dhali, Aha/ tana ji ma Sapa mo, dhali, Aha/ tana ji ma Krist̩hos mo.

¹³ Krist̩hos kwa/ u bwa mowa? ABuulus, a'di 'koshkunu ki cwany'cithan dhul mo gom um mowa? Walla um 'kokunu mmomii ki yi'de/ ki gway ma Buulus mo 'taa? ¹⁴ Aha/ 'borkina Arumgimis pem bwa i is mo ki aha/ dinaki mii jin tal 'deṅ kamu/ 'peni um ki yi'de/ mo, hili isi ciki/ jasa Kirispus dhala Gayus mo be, ¹⁵ isi kan ki jan tal 'deṅ kamu/ midi 'taki diki o ki um miinu ki yi'de/ ki gway pem mo be. ¹⁶ (Aha/ miikina amii ki yi'de/ si'da/ mo gom 'kwani ma Istipanus mo be. Sa kan mo tani aha/ dinaki mish ki aha/ miikina jin tal 'deṅ kamu/ ki yi'de/ mo si'da/.) ¹⁷ Haala Krist̩hos diki hash aha/ mo mmomiiya mii jin miinu ki yi'de/ mo, hili mmoci gwom 'borga/ mo, yisa ki yuk̩ jin midi ter 'kwani e mo isi ciki/ ki cwany'cithan dhul ma Krist̩hos minu kar ki jin puu mo ki dar gi mom'bi'th mo.

Krist̩hos jin Taki Mom'bi'th mo dhali Moyuk ma Arumgimis mo

¹⁸ Haali/ gwo gi cwany'cithan dhul mo tani a'di ta gwom pus gom uni gwansan kun 'kon ki jiny 'ce'd sho'k mo, hili gom ana kun 'kokunu mo mmota is ki me'd mo tani a'di ta mom'bi'th ma Arumgimis mo be. ¹⁹ Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

Aha/ mina 'ce'd yuk̩ gi 'kwani kun yuk̩yuk̩ sho'k mo,

dhali mo jin korkunu e gi 'kwani gwansan kun kora e ki kor mo tani aha/ mina tor uni sho'k ka pupush mo be.

²⁰ Mane wathi/ jin yuk̩yuk̩ mo? Mane wathi/ jin ta'da man'kwar to mo? Mane amandot̩ gwo gom yil gwansan mo? Din ma Arumgimis ki kar yuk̩ gi mony'cesh yansan ki pus mowa? ²¹ Haali/ me'd jin tana yuk̩ ji ma Arumgimis mo tani 'kwaniny'cesh 'koki nyitha Arumgimis ki yuk̩ yan 'te/ mo tani a'di 'borki'da Arumgimis bwa mo mmota uni gwansan is ki me'd mo kun gamki gwo is mo eya pali/ gi gwo jin cikina ana uni mo be. ²² Haali/ 'Kwani Yahuuda/ dot̩ki gwo ki jin 'theḅ gom jamaḅ mii mo dhali 'Kwanin̩ Griki simmki moyuk̩ e mo. ²³ Hili ana cikina gwo goma Krist̩hos jin 'koshkunu jwa mo ki cwany'cithan dhul mo, a'di jin golki 'Kwani Yahuuda/ mo dhali warki'd ki gwo ma pali/ gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²⁴ Hili gom uni gwansan kun yuk̩kunu uni gun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwanin̩ Griki si'da/ mo tani aKrist̩hos ta mom'bi'th ma Arumgimis mo dhali moyuk̩ ma Arumgimis mo be. ²⁵ Haali/ gwom pus ma Arumgimis mo tani a'di yuk̩ki'd 'teki yuk̩ mo mmobol 'kwani e mo dhali mon̩ka'd is ma Arumgimis mo tani a'di 'bi'thki'd 'teki 'bi'th mo mmobol 'kwani e mo be.

²⁶ Hili isi gwo goma yuk̩ bum mo, iwaḅ mo. Aris um ka ris mo yisa yuk̩yuk̩ mo me'd jin tana mo ma yuk̩ gi mony'cesh yan

mo. Dhali um tana ris mo yisa kun ta gi moshirr mo. Dhali um tana ris mo yisa kun dhodhu e mo jin tanu 'penkapan mo. ²⁷ Hili Arumgimis ki kwany to yan jin ta pus mo e mony'cesh mo mmo'the 'kwani kun yukayuk is mo. Dhali Arumgimis ki kwany to yansan jin 'ka'da is e mony'cesh yan mo mmo'the uni kun 'bitha is is mo be. ²⁸ Dhali Arumgimis ki kwany to yansan jin hatha ca'b 'ko'd mo dhali to yansan jin waku e mony'cesh mo, isi kan mo to kun 'koki 'ko mo si'da/ mo tani jin mina a'di dhu to kun 'kokin si'da/ mo me'd to kun puukin mo be. ²⁹ Wakan wathim pa en'thinj kamu/ midi kar 'ba/ ki ca mo e bur'kus ma Arumgimis yisa. ³⁰ A'di ta 'kus gi mondiki/ em pini eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, a'di jin kar ma Arumgimis mmota yuk bana mo dhali mmota mo ma kar/ em bana mo dhali mmota mo jin dhunuwa dhu ki she/ ki dhelel dhelel gom ana mo dhali mmota mo jin wanu ana 'ba/ mo. ³¹ Wakan me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Dhalki a'di jin kar 'ba/ ki ca mo tani kar 'ba/ ki ca e Tapa mo.

2

Mmobah Gwo goma Kristhos jin 'Koshu/ ki Cwany'cithan Dhul mo

¹ Ki aha/ pu'dkina e um iwak mo tani aha/ dinaki pu'dku/ mmobah um gwo jin toru goma Arumgimis mo ki gwo jin molu piyu/ 'kup ka pije/ mo walla ki yuk mo. ² Haali/ aha/ tana ki 'kup gwo mmomish torj kamu/ yisa e bwam um mo hili isi ciki/ jasa Yesus Kristhos mo dhali a'di jin 'koshkunu ki cwany'cithan dhul mo be. ³ Dhali aha/ dikina e um mo e mo jin 'ka'du is mo dhali e mo jin ko/ kumu is kagahara mo dhali e mo jin deenuwa de e mo be. ⁴ Dhali gwom pem jin torka/ mo dhali gwom pem jin cika/ mo tani 'koki ta gwo kun mini el 'kwani e mo gom moyuk mo hili mmony/ Shi/in mo dhali mom'bi'th mo be. ⁵ Wakan ki mongam gwo is bum minu 'koki thuma po/ moyuk gi 'kwani mo, hili e mom'bi'th ma Arumgimis mo be.

Gwo jin 'Ceenu/ ki Shi/in ma Arumgimis mo

⁶ Bahili e bwaman uni gun iskin mo tani ana tora gwo yuk mo. Ba a'di yisa ta moyuk gi mony'cesh yan mo walla yisa ta moyuk gi tapa gi mony'cesh gwan mo, kun mini puu mo. ⁷ Hili ana torkina gwo gom yuk jin cinu ki jinj kup mo dhali yuk jin ta jim ma Arumgimis jin bagu mo, a'di jin 'kawurkin ma Arumgimis ntwa/a/ mo ki yil gi mony'cesh yan mo gom mo jin dhunu ana ki ca mo. ⁸ Itapa kun 'koni mony'cesh yan mo tani mishi gwo 'ban gom a'di yan yisa. Wakki/ uni mini 'taki mish mo tani uni mini 'taki 'koki 'kosh Tapa gi monyca ki

cwany'cithan dhul mo be. ⁹ Hili me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

A'di jin dina e ki mish mo walla jin dina 'ce ki cik mo

walla jin diki dwar e gwalal gi wathi/ mo tani

a'di jin thosonkin ma Arumgimis mo gom uni gwansan kun enki a'di mo tani,

¹⁰ Arumgimis torki a'di eya tente/ e ana ki Shi/in mo. Haali/ Shi/in a'di theke'thki'da ris to 'baar mo, isi kani mon'kul ma Arumgimis mo. ¹¹ Haali/ wathi/ jana mishki to jin kulum ma kamu/ ibwa mo? isi ciki/ shi/ in gi wathi/ jin diki'd e a'di mo. Wakan si'da/ wathin tal 'denj kamu/ yisa mishki gwo jin kulum ma Arumgimis ibwa yisa hili isi ciki/ Shi/in ma Arumgimis mo be. ¹² Dhali ana 'kokina ki bu'th moyuk gi mony'cesh mo, hili ana bu'thkina Shi/in jin pikid 'peni Arumgimis mo ki ana mina mish gwo 'ban gom to kun cinu ki me'd mo kun cin ma Arumgimis ana 'bakany mo. ¹³ Dhali ana tora gwo yansan yisa ki gwo gi yuk jin kuluma 'kwani en'thi/ ibwa mo yisa hili gwo jin torkina Shi/in ana mo, mmopok gwo gom to gi shi/in mo gom uni gwansan kun bu'thki Shi/in mo be.

¹⁴ Wathi/ jin dar gi to gi shi/in mo tani diki bu'th to jin cinu ki me'd 'peni Shi/in ma Arumgimis mo. Haali/ uni tana pali/ e a'di mo dhali a'di mol uni gwo mish 'ban mo haali/ uni nyithu/ ki to gi shi/ in mo be. ¹⁵ Wathi/ jin ta gi to gi shi/in mo tani nyithki'da ris to 'baar mo dhali hili a'di ki is piti mo tani a'di minu 'koki nyith ki jan tal 'denj kamu/ mo be. ¹⁶ Haali/ aja a'di imishki bwa gi Tapa mo, wakan mmoye'th a'di sho'k ki gwo mo? Hili ana takina gi bwa ma Kristhos mo be.

3

Imannyaka Tu'c Mii goma Arumgimis mo

¹ Hili iwak mo, aha/ mola gwo o e um mo me'd 'kwani kun ta gi to gi shi/in mo, hili me'd 'kwani kun ta ku gi bungwar is mo, me'd usha na/ eya Kristhos mo be. ² Aha/ cina uma ko mo mmopi mo, yisa tonte/ jin ta jinj ka'c mo. Haali/ um 'koki thoson is gom a'di mo. Dhali isi kani um naskina/ 'koki thoson is gom a'di mo be. ³ Haali/ um 'kon mmo'ko mo naskina/ gom bungwar is mo. Haali/ kan mo, mo jin tanu dhapan di'd naskina/ e um mo dhali mo jin biruwa bir e bwaman um mo tani 'kona um ki ta ku gi bungwar is mo 'taa? dhali mmomii to me'd 'kwani kun 'konuki ak mii e mowa? ⁴ Haali/ wathin kamu/ ki o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Buulus mo, dhali jarj kamu/ ki o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Abulluus mo be, 'kona um ki ta 'kwani gi mony'cesh mo 'teya?

⁵ Ka Abulluus ta'da ta mo? Dhali aBuulus ta'da ta mo? Uni ta c̣iŋkina/ kun gamkina um gwo is nycine/ mo me'd mii gi Tapa mo mmodhukina a'di uni ka 'dete/ 'dete/ mo. ⁶ Aha/ sikina to mo tani, Abulluus a'di wolki to yi'de/ mo, hili Arungimis a'di c̣iki mo jin 'twaŋa to mo be. ⁷ Wakan si'da/ a'di jin siki to mo walla a'di jin wolki to yi'de/ mo tani uni ta toŋ kamuwa? hili Arungimis a'di 'de/ mo a'di c̣iki mo jin 'twaŋa to mo be. ⁸ A'di jin siki to mo dhali a'di jin wolki to yi'de/ mo tani uni nyakkin mo be, dhali uni ka 'dete/ 'dete/ mini bu'th to jin miikina uni to mo isi me'd shemen miim buni mo be. ⁹ Haali/ ana tana ci kun nyak to mii goma Arungimis mo be. Um ta mondhe'd ma Arungimis mo, mo jin nyanj ma Arungimis mo be.

¹⁰ Isi ki gwo ma 'the ma Arungimis jin c̣ikunu aha/ mo tani me'da man'kawur gu'b mo jin tana me'd piti gwocon mo tani aha/ 'thikina mo jin ka'bu/ mo dhali wathij kamu/ nyanji to apo/ a'di mo. Dhalki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ hilin ki 'bore/ mo, a'di jin minu nyanj apo/ a'di mo be. ¹¹ Haali/ monka'buŋ kamu/ yisa di'da jin mina wathin 'deŋ kamu/ i'thi to kan apo/ mo jin 'thikunu mo, a'di jin ta'da Yesu Krist̥hos mo be. ¹² Dhali wakki/ wathin kamu/ midi nyanj to apo/ monka'b ki 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo dhali wosh kun ta kun dhel mo dhali cwa mo dhali kun'tush mo dhala wusha mo tani ¹³ arisa tu'c gi 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo tani uni minu ŋor eya tente/ mo. Haala tee midi this a'di ŋor mo haali/ a'di minu ŋor eya tente/ ki o'd mo, dhali o'd a'di midi pala ris e ma tu'c kun miina 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo be. ¹⁴ Wakki/ atu'c jin miina wathi/ mmonyanj to apo/ mo jin ka'bu/ mo midi tel mo tani a'di midi bu'th to jin ishki kumma/ mo be. ¹⁵ Wakka tu'c gi wathin kamu/ c̣ithu/ ki o'd mo tani a'di midi this tom piti e mo. Bahili a'di ki is piti mo tani a'di iminu ta is ki me'd mo, hili a'di mina e wa gi mo jin boruwa bor mo 'peni 'twa/ o'd gana/ mo be.

¹⁶ 'Kona um ki misha ki um ta monya'b ma Arungimis mowa? dhali Shi/ in Dheleladhelel ma Arungimis di'd e umi. ¹⁷ Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ midi shi/ monya'b ma Arungimis mo tani Arungimis midi 'ce'd a'di sho'k mo be. Haali/ monya'b ma Arungimis mo tani a'di koŋu mo dhali monya'b caan jin ca'ba a'di mo tani a'di ita um mo be.

¹⁸ Wathin 'deŋ kamu/ midi mii dhalku/ ki he'k is piti e mo. Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ e bwaman um toshki'd ki a'di yukayuk mo e embul yil yansan mo tani dhalki a'di wara'd ki pus mo ki a'di midi 'taki war ki wathi/ jin yukayuk mo be. ¹⁹ Haali/ moyuk gi mony'cesh yansan mo tani uni ta e ma pali/ mo goma Arungimis mo be. Haali/ a'di

'kwarkunu mo ki: A'di bu'thki uni gwansan kun yukayuk mo eya mak buni jin ishkina uni agany mo be. ²⁰ Dhali dok/ e a'di 'kwarkunu mo ki: Tapa a'di mishki gwo kun kuluma 'kwani kun yukayuk ibwa mo kun ta gwo kun ta pe'th mo. ²¹ Wakan wathin tal 'deŋ kamu/ midi mii dhalku/ 'ba/ ki kar ki ca mo gom 'kwani mo be. Haali/ aris to 'baar mo ta kum bum mo be ²² wakki/ ta ji ma Buulus mo walla ji ma Abulluus mo walla Sapa mo walla mony'cesh mo walla mondiki/ e mo walla mowu mo walla mo kun 'kon shwane/ mo walla mo kun mini 'ko yilaj kamu/ mo tani aris to gwansani 'baar mo tani uni ta kum bum mo be. ²³ Dhali um ta ku ma Krist̥hos mo dhali Krist̥hos ta ji ma Arungimis mo be.

4

Mii jin Miina Imandhunu ki She/ mo

¹ Dhalka aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ibuŋ ana ka piŋe/ mo ki ana itana c̣iŋkina/ ma Krist̥hos mo dhali imandhu to mo gom gwo ma Arungimis jin c̣inu mo ki jim bag mo. ² Bakata 'te/ a'di itheke'thkunu gwo mo gom imandhu to mo ki uni minu gam mo ki uni mini ta uni kun ta isiŋ gana/ mo. ³ Hili, ki aha/ mo tani a'di ta ari to jin gwa'da'd mo ki aha/ minu 'taki 'koki pal mo ki um mo walla ki gwon dwall gi wathi/ en'thin kamu/ mo. Aha/ dinaki dwall isi is pem gwo mo si'dayi. ⁴ Haali/ aha/ mola toŋ kamu/ nyith apo/ is pem mo. Hili ki a'di wakan mo tani aha/ dinaki di ki dar gi mii 'ba/ mo. A'di ta Tapa jin nyithki aha/ mo be. ⁵ Wakan dhalku/ ki c̣i 'twa/ gwon dwall ntwa/a/ ka tee mo, ntwa/ a/ ki Tapa diki pu'd mo, a'di jin midi dhu aris to 'baar mo e monkush mo, aris to kun diku 'kup shwane/ e mo mondhurumi'd mo. Dhali a'di midi thisa dum pa ŋor mo. Dhali yan'ko'd aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini bu'th 'twa/ maŋ 'peni Arungimis mo be.

⁶ Aha/ dhukina ris gwo gwansan gom is pem si'da/ mo dhala Abulluus si'da/ gom gway bum mo kun tana wak mo ki um si'da/ mini da/ar 'peni aman mo mmo'ko mo me'd isi gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo, ki jan tal 'deŋ kamu/ 'peni um mo midi diki pe mii i is mo apowa kamuŋ kamu/ mo. ⁷ Haali/ aja a'di jin hilki to gunn kun 'ko ki she/ e um mo? Ata tana um mo wakki/ um 'konuki c̣i to mo? Dhali yan'ko'd wakki/ a'di bu'thkina um mo tani atinta dhuna um 'ba/ ki ca mo me'd wakki/ a'di diki ta to jin c̣inu ki me'd mo?

⁸ Um 'tu'dkunu mo hila/ mo be. Um ta 'kwani kun ta pa ki pa mo hila/ mo be. Ki dar gi aman mo tani um waran ki imalik mo. Dhali aha/ onayi ki um mini jiya ji moyi. Wakan ki aman mina 'taki nyak tapa ta ki

um mo. ⁹ Haali/ aha/ tosha ka Arumgimis a'di dhuki aman mo ki uni kun dhunu ki she/ mo mmota kun 'ko'd mo me'd 'kwani kun toru gwo 'twa/ a 'cesh mo mmowu mo. Haali/ aman takina businye/ gom 'kwaniny'cesh mo dhali gom iman'doyu gwo mo dhali gom 'kwani mo be. ¹⁰ Aman takina pus mo gom gway ma Kristhos mo be, hili um a'di iyukayuk eya Kristhos mo. Aman 'ka'dkina is mo. Hili um a'di i'bi'thkina is mo. Um a'di ishunkunu mo ki montak mo. Hili aman iwakkunu mo be. ¹¹ E mo yansan shwane/ mo tani aman 'koshkina te/ mo dhali bu'thkina yi'de/ mo. Aman hatha to hi'th 'ko'd mo dhali kan'kamkina is ki kan'kam mo gom mondor mo dhali aman dara gi gu'b mo be. ¹² Dhali aman miikina atu'c mo mmomiya tu'c ki me'd bam gana/ mo. Ki aman sorkunu mo tani aman 'bora 'bor mii mo. Ki aman to'ckunu bwa mo tani aman 'dimkina 'kup mo be. ¹³ Ki aman yerkunu is ki gway ki gwonthus mo tani aman malaskina gwo mo. Aman warkina mo dhali shwane/ wa e ka duhal gi 'kwaniny'cesh mo dhali aman wana e ki to jin dhi'thkunu aris to nyo'o'di 'baar mo be.

¹⁴ Aha/ dinaki 'kwar gwo yansan mmodhu um ki mon'the is mo, hili mmorun um ki gwo mo me'd ucin pem kun enka/ ki mo/en gana/ mo be. ¹⁵ Haali/ um bala tanki imanshu um bway ki gwo mo kun wana risa eya Kristhos mo. Dhali um yisa tanki ibabam bum ka ris yisa. Haali/ aha/ wara ka babam bum eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ki gwom 'borga/ mo be. ¹⁶ Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo wakan ki um mini ta imanthok aha/ mii mo be. ¹⁷ Wakan a'di ihashkika/ ama Timuthawuus mo, ya/m pem jin enka/ ki en gana/ mo dhali a'di jin ta'da a'cim pem jin ta isij gana/ e Tapa mo, a'di jin midi rogom um ki gwo mo gom miim pem eya Kristhos mo me'd jin tor'ka/ uni gwo mo eya ris mo 'baar mo eya kaniisa ki she/ ki she/ mo be. ¹⁸ Kun tiya dhu 'ba/ ki ca mo me'd jin oka/ ki aha/ mina diki yaku/ i um mo. ¹⁹ Hili aha/ mina yaku/ i um ki 'dishe/ mo wakki/ a'di ta bwa gi Tapa mo dhali aha/ mina nyith mom'bi'th gi 'kwani gwansan kun dhu 'ba/ ki ca mo, yisa gom gwom buni 'te/. ²⁰ Haali/ Bampa/ ma Arumgimis mo tani diki ta gom gwo mo hili gom mom'bi'th mo be. ²¹ Um 'kona gwonta ibwaye? Miga/ yaku/ i um ki cwa jin doruwa dor mowa? Walla ki mo/en e shi/in gi mon'kar bwa ki gwa'd mo?

5

Gwon Dwall Apo/ Mii jin Miinu Cal mo

¹ Gwo be'dkunu ki mo jin minu miinyal mo ishki'd mo e bwaman um mo dhali gi wakansan gamkunu mo yisa isi bwaman

'kwani kun 'kon ka po/ ki dar gi ji gi lunu mo. Haali/ wathij kamu/ ishki'd e ash gi com mo. ² Dhali um dhu 'ba/ ki ca mo. Um ka ba/ imini 'taki dhal mii yan e i is mo mmoko mo. Dhalki a'di jin miiki mii yansan kan san mo tani uru ka piye/ 'peni bwaman um mo.

³ Bahili ki aha/ pina e bun'gwar is tani aha/ nyak'kina di ki um mo e shi/in mo. Dhali me'd jin dika/ e bun'kus bum mo tani aha/ cikina 'twar' gwon dwall mo hila/ ⁴ e gway gi Tapa Yesus apo/ wathi/, a'di jin miiki ji gi ta thus kansan mo be. Ki um tul is mo tani dhali shi/in pem nyak' di ki um mo tani nyak'ki mom'bi'th gi Tapa Yesus bana mo be tani ⁵ um mini mii ciki wathi/ yansan mo ka Setaan mo gom mo jin minu 'ce'd a'di sho'k mo e bun'gwar is mo, ki shi/in piti minu woth mo ka tee gi Tapa Yesus mo be.

⁶ 'Bam bum kun dhuna um ki ca mo tani yisa 'borona. 'Kona um ki misha ki ara cumata gwa'dga/ seki'da ga'bula gana'th ki 'twan'dap mowa? ⁷ Dhagami acumata dhamo/ mo ki um mini ta agana'th kun ta kun this mo me'd jin 'kona um ka jin' gana/ ki dar ga cumat mo. Haali/ aKristhos jin ta ari ka'bal bana gi mompe'kupanyolos mo tani a'di miikunuwa bas mo be. ⁸ Gom a'di gi wakan mo tani dhalki ana nyonja montul is jin yukuwa yuk mo, yisa ka cumata dhamo/ mo, a'di jin ta'da cumat gi mii kun dupa dupi e mo dhali mii kun 'koki ta miin'kar/ e mo yisa, hili ki maanjuthu'd jin dar ga cumati e mo, a'di jin dar ki washila/ mo dhali jin ta gwon' gana/ mo be.

⁹ Aha/ 'kwarkina um gwo e gwom pem mo ki um mini 'koki ce e ki imanmii miinyal mo. ¹⁰ A'di yisa ta 'pemen gwo mo gom imanmii miinyal gi mony'cesh yan mo walla imanta a'thothum bwa mo walla imandil to mo walla imanlu'j tompinycon mo, haali/ wakki/ a'di wakan mo tani ki ton ta'da ta imina /e diki ya ka piye/ 'peni mony'cesh mo, eee. ¹¹ Hili aha/ dhala mii yan e i is mo mmo'kwar gwo mo e um mo ki um mini dhalku/ ki ce e nyak'ki a'din 'de/ yin jin ta'd gi gway ma kam piti mo wakki/ a'di dina mii m'ba/ mo gom miinyal mo walla mmota a'thothum bwa mo walla mmota amanlu'j tompinycon mo walla mmota amansora sor mo walla mmota aman'kosh ma su mo walla mmota amandil to mo hili isi kan mo um mini dhalki to ki nyak' shwa ki a'dinthus 'de/ yan mo be. ¹² Haali/ a'di diki ta miim pem mmodwall gwo gom uni kun 'kona piye/ mo. A'di diki ta uni gwansan kun 'kon eya kaniisa kun mina um idwall gwo mowa? ¹³ Arumgimis a'di dwalli uni gwansan gwo mo kun 'kona piye/ mo be. Uri a'di jin ta thus ki thus kan 'peni bwam um ka piye/ mo ma.

6

Mmo'koki So Ce Ibwambori 'Kwani kun Dar gi Gwo jin Gamu Is mo

¹Wakki/ jan tal' denj kamu/ 'peni um taki'd gi gwo jin 'konuki bath mo apowa kam piti mo tani a/mina a'di iya mo e bwambor ma hakuuma mo, uni gun 'konuki dhu ki she/ mo goma Arungimis mo mmodhal uni kun dhunu ki she/ e i is mowa? ²'Kona um ki misha, ki uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo tani mini dwall 'kwaniny'cesh gwo mowa? Dhali wakki/ 'kwaniny'cesh minu dwall gwo ki um mo tani a/um bunya/ 'koki ha me'd mo mmodwall ushi gwoj gwa'dgaa? ³'Kona um ki misha ki ana mina dwall iman'doyu gwo gwo mowa? Bakatayee bathu mii gi mondiki/e yan mo? ⁴Wakki/ um ta gi gwon dwall mo tani atinta dhuna um uni mo ibwambori uni gun piskin mo eya kaniisa mo? ⁵Aha/ ona gwo yansan mo mmo'the um is mo. A/wathij kamu/ bunya/ diki yu'kayuk mo ibwam um mo jin mid i'kosh jwa mo mmonyith gwo mbwaman ma wak piti gom ikam mowa? ⁶Haali/ akama kamu/ yaki'di bwambor ma hakuuma mo mmo/o gwo apowa kam mo dhali a'di ibwambori uni gun dar gi gwo jin gamu is mo.

⁷Mmota gi shi/ ushi gwon dwall mo ka rem 'kup mo tani a'di ta mii jin pinu um e mo. Ata 'kona um ki dhal mii e i is mo mmo'kosh is ka nyor mo gom tonthusa tiya mo? Ata 'kona um ki dhal mii e i is mo ki um minu dil mo? ⁸Hili um ki is bum mii tonthus mo dhali dila dil mo dhali isi kan iwak bum gana/ dilkina um mo be.

⁹'Kona um ki misha ki uni gun 'koki mii mii kun ta ku' kar/e mo tani mini 'koki ta gi mal gi Bampa/ ma Arungimis mo? Dhalku/ ki ta ku gi hegu e mo. Walla uni gun ta iman-mii miinyal mo walla uni gun ta imanlu'j tompinyon mo walla uni gun ta cal ki cal mo walla uni gun cek ma du mo walla uni gun ha'k 'pen cej gwas mo ¹⁰walla 'kwanin 'di/ mo walla iman'thoth bwa mo walla iman'kosh ma su mo walla imansora sor mo walla imandil to mo tani uni mini 'koki ta gi mal gi Bampa/ ma Arungimis mo be. ¹¹Dhali kun tiya ta ku gi wakan e um mo. Hili um lamkunu mo, um dhukunu ki she/ ki dheel dheel mo, dhali um dhukunu mo ki mo ma kar/ e mo ki gway gi Tapa Yesus Kristhos mo dhali ki gway gi Shi/ in Dheeladhelel ma Arungimis bana mo be.

Kari Arungimis ki Ca mo e Bungwar Is Bum mo

¹²Aris to 'baar mo tani dhala gwojkan aha/ bway mo, hili aris to 'baar mo yisa ta gi shi/ miim 'boro'd gom aha/ mo be. Aris to 'baar mo dhala gwojkan aha/ bway mo, hili aha/ mina diki dhal is pem bway

mo mmota cin'kina/ gom to gunni 'baar mo. ¹³Tonteyi gom bwa mo dhali bwayi gom tonte/ mo. Dhali Arungimis mid i'ce'd jin tal' denj kamu/ sho'k mo dhali jan kamu/ mo. Bungwar is yisa uku gom mii jin miinu miinyal mo. hili gom Tapa mo dhali Tapa gom bungwar is mo be. ¹⁴Dhali Arungimis 'de'kki Tapa mo dhali a'di si'da/ mid i' de'k ana mo e mom'bi'th piti mo be. ¹⁵'Kona um ki misha ki bungwar is bum ta to is goma Kristhos mowa? Gom a'di gi wakan mo tani a/aha/ mina gu tom bungwar is ma Kristhos mo dhali mii uni ki to is jin miinu miinyal mowa? Aggi. ¹⁶'Kona um ki misha ki a'di jin gamki is piti is mo ki a'di jin miiki miinyal mo tani talki isa 'de/ mo uni ka yima? Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Uni su/ mini tal bungwar isa 'de/ mo be. ¹⁷Hili a'di jin gamki is piti me'd ki Tapa mo tani wara'd gi shi/ina 'de/ e a'di mo be. ¹⁸Shipiti/a njwaca/ mo 'peni mo jin miinu miinyal mo. Aris miinthus tiya 'baar mo gun miina wathij kamu/ mo tani a'di ta jim por ma pije/ gi bungwar is mo, hili miinyal jin miina wathi/ miinthus mo tani a'di miiki miinthus apo/ bungwar is pitij gana/ mo be. ¹⁹'Kona um ki misha ki bungwar is bum ta monyca'b gi Shi/ in Dheeladhelel jin di e uma? a'di jin takina um 'peni Arungimisa? Um yisa ta uni gun ta ku gi is bum yisa. ²⁰Um yolkunu ki she/ yol jin 'bitha'bi'th mo. Wakan kari Arungimis ki ca mo e bungwar is bum mo.

7

Gwo jin Toco'd Isi gom Gwo gi Miimash mo

¹Dhali isi gom gwo gun bathu mo gom gwo kun 'kwarkina um mo tani a'di ta shi/ miim 'boro'd mo jin mina wathi/ diki 'disha 'bom is mo ba/. ²Hili gom mompal gi mo jin miinu miinyal mo tani 'kwanij gwa' ka 'dete/ 'dete/ mini mii ta gi up bunij gana/ mo dhali up ka 'dete/ 'dete/ mo tani mini mii ta gi ikathim bunij gana/ mo. ³Wathij gwa' mid i' mii kar ashim piti ki kar 'pempañ gana/ mo dhali wakan si'da/ ashim piti mid i' kara katham piti ki kar 'pempañ gana/ mo be. ⁴Haala 'bom mid i' mol ta tapa gom bungwar is pitij gana/ mo, hili wathij gwa' a'di ita'd mo. Wakan si'da/ wathij gwa' mid i' mol ta tapa gom is pitij gana/ mo, hili a'bom a'di ita'd mo be. ⁵Dhalku/ ki ush ka rem 'kup mo, isi ciki/ wari ki gwo jin gamu me'd mo gom ari mo mo, ki um mini mii ga/ is bum mo mmo'tho mo. Dhali hili gam is mmontal 'de/ n'ko'd mo isi ciki/ ka Setaan mid i' diki pal um mo mmo/ a'ha um mo jin 'timuwa du mo. ⁶Aha/ ona gwo yansan ki sheshkon mo, yisa mmokan gwowa. ⁷Aha/ onayi ka ris 'kwani 'baar mo mini 'taki wa e ki aha/ ki is pem mo. Hili aris 'kwani

'baar ka 'dete/ 'dete/ mo uni takin gi to gun cikunu ki me'd mo ki ji mum mo ki is buni mo 'peni Arumgimis mo, jan tal 'denj kamu/ ki ji en 'denj kamu/ mo dhali jan kamu/ ki ji en 'denj kamu/ mo.

⁸ E 'kwani kun 'koki mash mo dhali up kun wuna ikathim buni mo tani aha/ ona ki a'di ta shi/ miim 'boro'd gom uni mmo'ko kan ki laça/ mo me'd aha/ mo be. ⁹ Hili wakki/ uni molona du bu'th mo mmo'tim mo tani uni mini mii mash mo. Haali/ a'di 'boro'd mmomash mo mmodhal mii e i is mo mmodhu e ki 'thir 'thir gom mon'dap e mo be.

¹⁰ Gom uni gun mashkin mo tani aha/ kana gwo mo, dhali hili aha/ yisa, Tapa mo, ka 'bom midi diki mii kwa/ bwa 'pena katham piti mo ¹¹ (hili wakka yim midi mii kan mo tani dhalka yim di'd ki laça/ mo mmodiki mash mo walla si'da/ dhalka yim o gwoḡ gwam mo uni ka katham piti mo) – dhali ka kath si'da/ midi diki mii thoson gwo mo mmodhal ashim piti 'pen mo.

¹² Gom um gun boḡkin mo si'da/ tani aha/ ona gwo mo, Tapa yisa, ki wakki/ akam ta gi ash mo jin diki gam gwo is mo dhala yim gam gwo me'd mo mmonyak ca'b ki a'di mo tani a'di midi mii diki thoson gwo mo mmodhala yim 'pen mo. ¹³ Wakka 'boma kamu/ si'da/ ta ga katham piti jin dar gi gwo jin gamu is mo tani dhali a'di ki gam gwo me'd mo mmonyak ca'b ka yim mo tani ayim midi mii diki mii thoson gwo mo mmodhal a'di 'pen mo. ¹⁴ Haali/ wathin gwath jin dar gi gwo jin gamu is mo tani a'di karu ki she/ gi jin kogu mo gom gwo gi ash mo be. Dhali a'bom jin dar gi gwo jin gamu is mo tani a'di karu ki she/ gi jin kogu mo gom gwo ma katham mo. Wakki/ a'di diki wakan mo tani ucim bum si'da/ minu dhu gi ku gun 'koki dhelel mo. Hili me'd jin oka/ mo tani uni dhunu me'd ku gun dhelelin moyi. ¹⁵ Hili wakki/ amannyak ca'b jin dar gi gwo jin gamu is mo ona bwa mmokwa/ bwa mo tani dhalki a'di miinu wakan mo ma. Ki mo gi wakan mo tani akama kamu/ walla 'bwahama kamu/ minu 'koki dek mo ki gwo yansan mo. Haali/ Arumgimis yuk ana mo gom moḡku'th is mo be. ¹⁶ A'boma, /e mini diki mish bunya/ wakki/ /e mini wotha katham pini mowa? Wathin gwatha, mina /e diki mish bunya/ wakki/ /e mini woth ashin mowa?

Mii gi Mondiki/e jin Karkina Tapa mo

¹⁷ Hili dhalki 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo shuna shu/um bway mo e mii gun tora Tapa uni mo mmomii mo dhali e a'di jin yukkin ma Arumgimis uni mo mmomii mo. A'di ta gwoḡkan pem goma kaniisa 'baar mo be. ¹⁸ Wathin kamu/ di'da ki a'di 'cithkunuwa munyjal yis mo hila/ me'd jin yukkuu a'di

mowa? Dhalku/ ki mii dhal a'di bway mo mmoḡap mo mmoḡar mo gi a'di jin dinuki 'citha/ munyjal yis mo. Wathin kamu/ di'da jin yukkuu mo ki a'di dinuki 'citha/ munyjal yis mowa? Dhalku/ ki mii dhal a'di bway mo mmoḡap mo mo jin minu 'citha/ munyjal yis mo. ¹⁹ Haali/ mo ma munyjal yis jin 'cithu/ mo tani walla mo ma munyjal yis jin dinuki 'cith mo tani mii toḡ kamu/ yisa, hili mmodhu gwoḡkan ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo be. ²⁰ Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini mii 'ko kan mo e mom buni ki she/ ki she/ mo e mo kun yukkuu uni mo be. ²¹ E ta ciḡkina/ jin yolu mo ki /e yukkuu mo 'taa? Dhalku/ di'd kan mo. Hili wakki/ /e mini 'taki mish gam mom pini jin dina /e ki 'kus mo tani miyi / e 'te/ ki is pini 'bakany mo ma. ²² Haali/ a'di jin yukkuu mo e Tapa mo tani me'd jin tana a'di ciḡkina/ jin yolu mo tani a'di ta wathi/ jin di'd ki 'kus mo e Tapa mo. Wakan si'da/ a'di jin di'd ki 'kus mo me'd jin yukkuu a'di mo tani a'di ta ciḡkina/ jin yolu mo jin ta ji ma Kristhos mo be. ²³ Um yokkuu mo ki she/ yol jin 'bitha'bi'th mo. Dhalku/ ki mii dok/ e ta ciḡkina/ gi 'kwani kun mini yol um mo. ²⁴ Wakan iwaka, aris mo gunn kun yukkuuwa yuk ka 'dete/ 'dete/ mo tani dhalki a'di ca'ba'd mo nycine/ mo nyakka Arumgimis mo.

Ku gi 'Koki Mash mo dhali ku gi Wuna Ikath mo

²⁵ Dhali isi gwo gom uni kun 'koki mash mo tani aha/ dara ki gwoḡkan 'peni Tapa mo. Hili aha/ ciḡkina um ayisany pem mo me'd wathin 'de/ jin ta a'di jin taki'd gi momii mii gi Tapa jin minu gam is ki isin gana/ mo. ²⁶ Aha/ tosha gom mo jin 'konu ka cis e buḡ'kus bana shwane/ mo tani a'di ta shi/ miim 'boro'd gom wathi/ mmoça'b mo kan me'd jin ca'ba a'di mo be. ²⁷ A/ e deḡkunu ki ashin mowa? Dhalku/ ki ḡap bway mo mmodi ki 'kus mo. A/e din ki 'kus mo 'pena 'boma? Dhalku/ mii ki tash mo mmoḡap momash mo. ²⁸ Hili wakki/ /e ki mash mo tani /e mii miinthus yisa. Dhali wakki/ nyara/ masha'd mo tani ayim mii miinthus yisa. Hili uni gwansan kun mashkin mo tani uni mina gwo gi mony'cesh ibal is mo mmoḡo'c bwa mo be dhali aha/ ona bwayi mmo'tash a'di 'twa/ 'peni um mo. ²⁹ Hili 'pemen gwo yan jin oka/ mo tani iwaka, atee jin karu mo tani a'di kutaku' mo be. 'Peni shwane/ mo tani dhalki uni gwansan kun ta gi up mo tani 'kon mo kan mo me'd uni gun daran mo, ³⁰ dhali uni gwansan kun gwokin mo tani me'd jin 'kona uni ki ko mo, dhali uni gwansan kun 'kunyina bwa mo tani me'd jin 'kona bwa uni ki 'kuny mo, dhali uni gwansan kun yolki mo mo tani me'd jin 'kona uni ki dar gi to mo, ³¹ dhali

uni gwanсан kun usi mony'cesh is mo tani me'd jin 'kona uni ki us mony'cesh is ki sule/ mo. Haali/ yir gi mony'cesh yansan di'd mo mmope mo be.

³² Aha/ napa um mmo'ko ki 'kus 'peni mo jin ananu is mo. Dhali wathi/ jin diki mash mo tani a'di ananki is piti mo gom to gi Tapa mo, ki a'di mididi mii mii gun 'bor Tapa bwa mo be. ³³ Hili wathi/ jin mashki'd mo tani a'di ananki is mo gom to gi mony'cesh mo jin mina a'di mii to mo jin mididi 'bor ash bwa mo. ³⁴ Dhali wakan mo tani to gun koca a'di e nycine/ mo tani uni kwa/ u bwa mo. Dhali a'bom jin diki mash mo walla nyara/ si'da/ mo tani uni ananki is mo gom to gi Tapa mo jin mina uni dhu bungwar is buni ki she/ mo ki jin kogu/ mo dhali shi/in buni si'da/ mo. Hili a'bom jin mashki'd mo tani a'di ananki is mo gom to gi mony'cesh mo jin mina a'di mii to mo jin mididi 'bora kathim piti bwa mo. ³⁵ Aha/ ona gwo yansan gom shi/ miim 'boro'd gom mowoth bum mo, yisa mmodhu uma nyoki 'ba/ mo, hili mmoshush uma du mo ki shush gana/ mo jin mina umi ku'th is mo gom Tapa mo ki dar gi miinj kamu/ mo be.

³⁶ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ mididi kulum gwo ibwa mo ki a'di diki mii mii kun mini ha me'd mo gom mondosh piti mo tani wakki/ bwa en'dap piti 'bitha'bi'th mo tani dhali wakki/ a'di minu mii mii mo tani dhalki a'di mii a'diyi jin o a'di bwa mo. Dhalki uni mashan mo. A'di ta miinthus yisa. ³⁷ Hili ma, a'diyin jin telu sho'k mo mmodosh mo eya dum piti mo tani dhali dar gi mo jin 'deke'thki a'di mo tani, hili si'da/ a'di ta gi bwa mo mmo'tima du mo dhali ta gi gwo ibwa eya dum piti mo gom mii yansan mo tani mmokara yim mo me'd jim piti jin dosha a'di mo tani a'di mii miim 'boro'd mo be. ³⁸ Wakan be, a'di jin mashki'da yim jin dosha a'di mo tani miid ki 'bore/ mo ba/. Dhali a'di jin tukki mii mash is mo tani a'di mididi bol mii e mo.

³⁹ A'bom a'di deka gwonkan ma kath mo me'd jin din ma kath ki e mo. Ayim di'd ki 'kus mo mmomash mo 'ko'di jwa ma kath mo e a'di jin o'da yim bwa moyi, hili e Tapa mo be. ⁴⁰ Hili eya yisany pem mo tani ayim a'di mina bwa 'bor ki nyanye/ mo wakka yim mididi ca'b kan me'd jin ca'b ma yim mo. Dhali aha/ tosha si'da/ ki aha/ tana gi Shi/in Dheleladhelel ma Arumgimis mo be.

8

Tonte/ jin Thenu Tompinycon mo

¹ Dhali isi gwo gom tonte/ jin thenu tompinycon mo tani ana misha ki ana 'baar mo tana gi monyith yani 'baar mo. Monyith jin pe'di mis mo hili mo/ en a'di nyanki'da nyanj mo be. ² Wakki/ jan tal 'den kamu/ ta'd

gi gwalal mo mmo/o ki a'di mishu toj kamu/ mo tani a'di yisa mishki'd naskina/ to jin mina a'di 'taki mish mo ka ba/. ³ Hili wakki/ jan tal 'den kamu/ enki'da Arumgimis mo tani a'di ta jan tal 'de/ jin mishu ki a'di mo be.

⁴ Isi gwo gom tonte/ jin shwanu jin thenu tompinycon mo tani ana misha ki aris tompinyconi 'baar mo 'koki ta to gun 'ko ki 'ko 'korj gana/ mo, dhali kan mo tani Arumgimisa kamu/ yisa di'da jasi a'di 'den gana/ mo be. ⁵ Haali/ bala arisa rum kun yuku gway kan ka wuny is mo tani uni nala/ pelena kun 'kon e momis mo dhali e mony'cesh mo. Isi kan ka jin ganayi arisa rum nala/ pelena dhali amariny tapa mo tani ⁶ hili gom ana mo tani Arumgimis tal 'de/ mo tani aris to 'baa mo 'koki mo tani a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokin mo dhali gom a'di mo tani ana 'kokina mo, dhali Tapan 'de/ mo jin ta'da Yesu Kristhos mo dhali e a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokin mo dhali e a'di mo tani ana 'kokina mo be.

⁷ Bahili, aris 'kwani 'baar mo yisa tan gi monyith yan mowa. Hili kun tiya mmo'kokina uni isa dhamo/ mo ntagi shwanesan mo mmobotki mii mo mmolunj tompinycon mo tani uni shwaki tonte/ mo me'd a'din gana/ jin thenu tompinycon mo, dhali 'twa/ ma dum buni mmo'ka'dkunu uni is mo tani shi/kunu mo be. ⁸ Tonte/ mididi diki mish ana sus eya Arumgimis mo. Ana minu mii ki shi/ yisa wakki/ ana 'konaki shwa a'di mo dhali ana minu 'bor mo yisa wakki/ ana ki shwa a'di mo. ⁹ Hili miim pini i e ki 'bore/ 'te/ mo isi ciki/ mom pini jin dina / e ki 'kus kan mo mididi 'taki war ki mo jin gola / e agol mo gom a'din kamu/ jin 'ka'da is mo. ¹⁰ Haali/ wakki/ wathin kamu/ ki par / e e mo, / e jin ta wathi/ jin nyithki to mo, mmo'ca'ba / e eya tharabeesa e gu'b gi lunj tompinycon mo tani mina a'di mii diki rak is piti mo wakki/ bwan 'twam piti 'ka'da is mo mmoshwa tonte/ jin thenu tompinycon mowa? ¹¹ Dhali wakan gom monyith pini mo tani wathi/ yansan jin 'ka'da is mo tani a'di 'ce'dkunu sho'k mo be, a'di jin ta'da akan jin wun ma Kristhos mo be. ¹² Wakan miinthus jin miikina / e apo/ iwak pini mo dhali mmodhuna / e jama/ e 'twa/ ma dum buni mo ki uni 'ka'da is mo tani / e miiki miinthus apowa Kristhos mo be. ¹³ Wakan wakki/ tonte/ rakki'da kam pem mmobit mo tani aha/ mina diki shwa a'di mo isi ciki/ ki aha/ mina diki rakka kam pem mmobit mo be.

9

Mii gun Dhalu Imandhunu ki She/ Bway mo Mmomii mo

¹ Dika/ ki di ki 'kus mowa? Dika/ ki ta a'di jin karu ki she/ mowa? Dika/ ki par Tapa

Yesus bana e mowa? 'Kona um ki ta uni gun ta kuma tu'c pem e Tapa mowa? ² Wakki/ gom kun tiya mo tani aha/ dinaki ta a'di jin karu ki she/ mo, hili isi kan um ta kum pem kun cilka/ mo haali/ um ta to jin 'dapuwa 'dap goma tu'c pem mo mmotaka/ a'di jin karu ki she/ mo gom Tapa mo be.

³ Gwo yansan ta gwom pem jin 'ce'dka/ she/ mo gom uni gwansan kun mini dot aha/ mo be. ⁴ 'Konuki dhal am bway mo mmoshwa tonte/ mo dhali mmopi to mowa? ⁵ 'Konuki dhal am bway mo mmota gi up mo me'd jin tana unin tiya gun dhuu ki she/ mo dhali ikam gi Tapa mo dhala Sapa mowa? ⁶ Walla aBarnaaba a'di 'deya dhali aha/ am 'cena inonu mo mmomisha tu'c mii gom mo jin 'konu mowa? ⁷ Kaja a'di jin mididi miya tuca askar ka guurush pitin gana/ mo? Kaja a'di jin mididi si amura'th mo mmodiki shwa maman 'peni a'di mo? Kaja a'di jin ta'd gi tonkal mo jin mididi diki uma ko 'peni unin tiya mo?

⁸ Gwo yansan oka/ ki moshirr gi wathi/ mowa? Dina gwonkan jin cinu ki o gwo mo jin nya'ka'd kan mowa? ⁹ Haali/ a'di 'kwarkunu mo e gwonkan ma Musa jin cinu mo ki: /E mini dhalka morbip ki 'kamu'th 'twa/ mo ki a'di di'd mmotor pos ki sho'k mo. Arungimis kulumki gwo ibwa mo goma morbip mowa? ¹⁰ Dina a'di ki o gwo gom gway bana 'baar mo ki 'bil 'bila? A'di 'kwarkunu mo gom gway bana mo haali/ amangora 'cesh mo tani mididi 'taki gora 'cesh ki mo ma 'te'j kape/ mo dhali amantor to mo tani mididi tor to ki mo ma 'te'j kape/ mo mmogamkina a'di emen to en tiya mo. ¹¹ Wakki/ aman sina to gi shi/in gun 'boron mo e bwaman um to tani a'di cana mii kagahara gara/ wakki/ aman mina gam to 'peni um gom burgwar is mowa? ¹² Wakki/ kun tiya uni tan gi to gwansan 'peni um mo tani mina am 'koki ta ki nyanye/ si'da/ 'peni uma?

Hili aman 'konaki bu'th bway jin dhalu aman mo mmomii kan mo. Hili aman 'dimkina 'kup mo e to gunn mo mmodhal mii e i is mo mmokar to jin gol 'kwani mo e bway gi gwom 'borga/ ma Kristhos mo be. ¹³ 'Kona um ki misha ki uni gwansan kun miiki to mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani gamki tontem buni mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo dhali uni gwansan kun miiki to mo eya gwa'a/ jin miinuwa bas mo tani gamki to 'peni to jin 'ci'hu/ 'kus mo mmomiiya bas mowa? ¹⁴ E bway jin nya'ka'd kan mo tani Tapa a'di kanki gwo mo ki uni gwansan kun ciki gwom 'borga/ mo mini 'taki gam mo'j kom buni jin mina uni 'ko ki 'kom pa mo ki gwom 'borga/ mo.

¹⁵ Hili aha/ dinaki bu'th bway tal 'de'j kamu/ mo jin dhalu aha/ mo mmomii wakan mo walla aha/ dinaki 'kwar gwo

yansan mo mmogam ari ton kamu/ gi wakan mo. Haali/ aha/ wari mina dhal mii e i is mo mmowu moyi mmodiki dhal aha/ bway mo mmoci aha/ a'di jin mididi dhal aha/ mmokar 'ba/ ki ca mo be. ¹⁶ Haali/ wakki/ aha/ cina gwom 'borga/ mo tani a'di mididi dhal aha/ bway mo mmokar 'ba/ ki ca mo. Haala tu'c jin tu'cu mo tani a'di 'thinu apo/ aha/ mo. Wayyi e aha/ mo wakki/ aha/ dinaki ci gwom 'borga/ mo. ¹⁷ Haali/ wakki/ aha/ mina mii yansan ki bwam pem gana/ mo tani aha/ tana gi to jin ish kumma/ mo. Hili wakki/ aha/ dinaki mii mii yansan mo ki bwam pem gana/ mo tani aha/ 'dapkina ki a'di jin ta'da mandhu to mo. ¹⁸ Wakki/ a'di wakan mo tani tom pem kun taka/ mo mmo/ish kumma/ mo tani ta'da ta mo? Jasi a'di 'de/ jin wa cikise/ mo be: Ki gwom pem jin cika/ mo tani aha/ mina ci gwom 'borga/ ki me'd mo ki dar gi ton dot mo, mmodiki bu'th bway mo jin dhalu aha/ mo mmomii mo e gwom 'borga/ mo be.

¹⁹ Haali/ aha/ ka ba/ dina ki 'kus 'pena ris 'kwani 'baar mo. Aha/ kara is pem mmota cinkina/ goma ris 'kwani 'baar mo ki aha/ mina 'taki gam 'kwani ki nyanye/ adu is mo. ²⁰ Gom 'Kwani Yahuuda/ mo tani aha/ warkina ki Wathi/ Yahuuda/ mo mmomiga/ mish gam 'Kwani Yahuuda/ adu is mo. Gom uni gwansan kun 'ko 'ko'd e gwonkan jin cinu mo tani aha/ warkina ki a'di jin di'd e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo – aha/ bala dinaki di' e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo – ki aha/ mina 'taki gam uni gwansan kun 'koni bwan'kwariny gwonkan jin cinu adu is mo be. ²¹ Gom uni gwansan kun 'kon ka pije/ 'peni gwonkan jin cinu mo tani aha/ warkina mo ki a'di jin di'd ka pije/ 'peni gwonkan jin cinu mo – yisa mmodarka/ gi gwonkan jin cinu ka karambuye/ 'kup ka Arungimis mo yisa hili ibwan'kwariny gwonkan ma Kristhos mo be – ki aha/ mina 'taki gam uni gwansan adu is mo kun 'kon ka pije/ 'peni gwonkan jin cinu mo be. ²² Gom uni gwansan kun 'ka'da is mo tani aha/ warkina mo ki a'di jin 'ka'da is mo ki aha/ mina gam uni gwansan adu is mo kun 'ka'da is mo. Aha/ warkina ka mandhas is pem bway mo gom 'kwani 'baar mo tani ki aha/ mina 'taki ta kun tiya is ki me'd mo, ma ki 'pemen yan kan mo be. ²³ Aha/ miikina a'di 'baar mo gom gway gi gwom 'borga/ mo ki aha/ minu 'taki pwak mom'bor miim piti mo be.

²⁴ 'Kona um ki misha ki e mo jin paru sho'k mo tani aris uni gun dhuu mo mmopar sho'k mo tani uni parki sho'k mowa? Hili jasi a'din 'de/ a'di ibu'thki ton-taki. Wakan soyi mo ki um mini bu'th a'di mo. ²⁵ Aris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo kun ta imanlo'ba lo'b mo kun birina bir mo tani uni 'timkina adum buni mo goma ris en ton

tiya mo be. Uni miiki a'di mo mmobu'th ton'kup jin midi pu/ mo. Hili ana miikina a'di mo mmobu'th ton'kup jin midi mol pu/ mo be. ²⁶ Nye, aha/ dinaki gus ka kar 'kup mo. Aha/ dinaki hi'th ton'kulush ime'd mo mmomiya bumbum 'te/ mo. ²⁷ Hili aha/ tukinkina is pem ki me'd mo dhali aha/ dilkina is pem ki me'd si'da/ mo tani isi ciki/ 'ko'di gwom pem jin cika/ kun tiya mo tani aha/ ki is pem mo mina 'taki ta a'di jin minu this wak mo be.

10

Gwo jin Rumu Apo/ Mii jin Lunju Tompinycon mo

¹ Aha/ napa um mo mmomish mo mo iwak mo, ki ibabam bana 'baar mo 'kokin mo e bwan'kwariny ma rak mo dhali uni 'baar mo pekin isi bwaman yi'der kumma/ mo. ² Dhali uni 'baar mo 'kokunu mo mmocu' mo ki mii ma Musa mo eya rak mo dhali ki kumma/ yi'de/ mo be. ³ Dhali uni 'baar mo shwaki ton'ten tal 'de/ mo jin ta to gi shi/ in mo ⁴ dhali uni 'baar mo piki tompin tal 'de/ mo jin ta ki ji gi shi/in mo. Haali/ uni pikin 'peni to gi shi/in yan jin ta wosh mo jin bathki uni nsho'k mo dhali Wosh yan mo tani a'di ta'da Kristhos mo be. ⁵ Bahili unin tiya ka woho/ mo tani Arumgimis dina bwa ki 'bor mo gom uni mo haali/ uni ta'kkunu mo e bwam ma sho mo be.

⁶ Dhali to gwansan uni ta gwo kun rumu gom ana mo ki ana mina bwa 'koki o mo mmomii tonthus mo me'd uni mo be. ⁷ Dhalku/ ki lunj tompinycon mo me'd unin tiya mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: 'Kwani gwansan uni 'koki 'pena 'cesh mo mmoshwa to mo dhali mmopi to mo dhali mmocu mis mo mmosa mo be. ⁸ Ana mina mii 'koki dhal is bana bway mo e mo jin miinu miinyal mo me'd kun tiya mo kun miikin kan mo dhali 'kwani kun tana alaapi iss* 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka kwara mo kun ta'kki jwa mo me'd kurkun ka tente/ mo. ⁹ Ana mina mii dhalku/ Tapa ki mii pal mo me'd jin miikina kun tiya mo dhali uni 'ce'dkunu sho'k mo ki tasha/ kun shi/ ma t'i'd ki shi/ mo. ¹⁰ Walla ana mina mii dhalku/ ki miiya gumgum mo me'd kun tiya kun miikin mo dhali uni 'ce'dkunu sho'k ka Man'ce'd uni Sho'k mo be. ¹¹ Dhali mii gwansan miiki uni mo mmota to kun rumu uni mo. Hili uni 'kwarkunu mo gom mo jin minu ye'th sho'k bana mo, apo/ ana kun 'kona ki she/ yil yan jin midi di 'kup jin midi pu'du/ mo be. ¹² Wakan ba/ dhalki a'din 'de/ yin jin kulum gwo ibwa mo ki a'di mishi dosh mo tani dhalki a'di hil miim piti i e ki 'bore/ mo isi ciki/ a'di midi la kum 'twa/ a 'cesh mo. ¹³ Mompalunj kamu/ yisa di'da jin

midi bu'th /e mo jin diki pal wathi/ en'thin kamu/ mo. Hili Arumgimis a'di ta ji gi isin gana/ mo dhali a'di midi diki dhal /e ki /e minu pal mo mmo'ce'd mom'bi'th pini apo/ mo. Hili ki mompal mo tani a'di si'da/ midi kwa/ /e bway mo mmoye mo jin mina /e mish a'di 'dim 'kup ki sule/ mo be.

¹⁴ Wakan mo um pem gun enka/ mo shipiti/ a njwaca/ mo 'peni mo jin lunju tompinycon mo. ¹⁵ Aha/ ona gwo e um mo me'd 'kwani kun ta gi yuk mo. Nyithi a'di ki is bum mo ma, a'di jin oka/ mo. ¹⁶ Akubbaaya gi mom'boru mii mo a'di jin 'bora ana a'bor mii mo tani a/ a'di diki ta mii jin nya'ku to bu'th mo goma bas ma Kristhos mo 'taa? Dhali maanj'kuthu'd jin 'ce'dkina ana mo tani a/ a'di diki ta mii jin nya'ku bungwar is ma Kristhos bu'th mo 'taa? ¹⁷ Haala guraasa maanj'kuthu'd tal 'de/ mo, ba ana kun tana ris mo tani ana tala 'de/ e bungwar isa 'de/ mo be. Haali/ ana 'baar mo nyakkina guraasa maanj'kuthu'd yan mo be. ¹⁸ Hili mii jin bot'a 'Kwani ma Israyiil mo. 'Kona uni gwansan kun 'ka to jin 'ci'thu/ 'kus mo mmomiya bas mo e shemena gwa'ta/ jin miinuwa bas mowa? ¹⁹ Ki gwo jin oka/ ta'da ta saye? Ki tonte/ gun thenu tompinycon mo tani ta tonj kamuwa? Walla ki ji gi ta pinycon mo tani ta tonj kamuwa? ²⁰ Yisa. Gwo jin oka/ mo tani oka/ gom uni gun dar ki ji gi lunju gana/ mo tani uni 'ci'thki to/e 'kus mo mmotheya ruma 'cesh mo, yisa Arumgimis gana/ mo. Aha/ dinaki napa um mo mmonyak to mii ka ruma 'cesh mo. ²¹ Um mini mola kubbaaya gi Tapa pi mo dhali piya kubbaaya ma ruma 'cesh ka yiha/ mo. Um moli 'kowa tharabeesa gi Tapa mo dhali 'kowa tharabeesa ma ruma 'cesh ka yiha/ mo. ²² A/ mina ana rukuny Tapa mmo'ta'c bwa mowa? A/ ana tana gi 'bi'th mmobol a'di e mowa?

Miiyi Aris To 'Baar mo gom Monyca ma Arumgimis mo

²³ Aris to 'baar mo dhala gwonkan aha/ bway mo. Hili, aris to 'baar mo 'koki ta to gun wo'thina wo'th mo. Aris to 'baar mo dhala gwonkan aha/ bway mo. Hili aris to 'baar mo yisa nya'ni is mo yisa. ²⁴ Wathin 'der kamu/ midi mii dhalku/ ki napa tom 'boron gom is piti mo. Hili a'di midi napa tom 'boron goma man'dish gu'b is ki a'di mo. ²⁵ Shwayi ma to gunn gun yolu mo e mo ma suug mo ki dar gi 'twarj kamu/ jin minu 'de'k mo mmodot' gwo mo gom gway gi 'twa/ ma du mo. ²⁶ Haali/ mony'cesh yansan mo tani ta ji gi Tapa mo dhala ris to 'baar mo gun 'kon e a'di mo be. ²⁷ Wakki/ jan tal 'der kamu/ 'peni uni gun daran gi gwo jin gamu is mo tani ci uma yuk mo mmoshwa tonte/ mo dhali um 'kona bwa mo mmo/ii mo tani shwayi ma, ma a'diyin jin minu kara bori

* 10:8 talaata wa ishriin alip

um mo ki dar gi 'twaŋ kamu/ jin minu 'de'k mo mmodot gwo mo gom gway gi 'twa/ ma du mo be. ²⁸ Hili wakki/ jan ɬal 'derj kamu/ o um gwo mo ki: To yansan mo tani a'di thekunuwa rum mo tani dhalki a'di ki shwa mo. A'di oka/ mo gom gway piti jin ɬorki um a'di mo dhali gom gway gi 'twa/ ma du mo tani ²⁹ 'pemen gwom pem jin oka/ mo gom 'twa/ ma dum piti mo tani diki ta jim bum mo be. Haali/ ata mina mom pem jin dika/ ki 'kus mo ta a'di jin minu wak mo ki 'twa/ ma du gi wathin kamu/ mo? ³⁰ Wakki/ aha/ nyaɬa to bu'th ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo tani kataye cinu 'twa/ wak apo/ aha/ mo gom to ɬaan jin ɬika/ mo ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo?

³¹ Wakan wakki/ um ki shwa to mo walla pi to mo walla a'diyin jin miina um mo tani miyi a'di 'baar mo gom monyca ma Arumgimis mo. ³² Dhalku/ 'Kwani Yahuuda/ ki ɬi e mo mmokol mo walla 'Kwanij Griki mo walla 'kwanij kaniisa ma Arumgimis mo be. ³³ Jasi gom miim pem jin palka/ mo mmo'bora ris 'kwani bwa 'baar mo tani e to 'baar mo kun miika/ mo, yisa mmosinmka/ shi/ miim 'boron pem gana/ e mo hili gom 'kwani ka ris mo ki uni minu ta is ki me'd mo be.

11

¹ Tayi imanthok aha/ mii mo ma, me'd jin taka/ amanthoka Krist̩hos mii mo be.

Mii jin Mina Upi Kum 'Kup ki Burrinye/ mo

² Aha/ maŋa um mo haali/ um kayaa/ e mo eya ris to 'baar mo dhali mmodhu gwo jin luɬu um mo isi me'd jin ɬikika/ uni um mo be. ³ Hili aha/ ŋapa um mo mmomish gwo 'ban mo ki a'di jin ta'da 'kaŋ'kup gom 'kwani 'baar mo tani ta'da Krist̩hos mo be. Dhali a'di jin ta'da 'kaŋ'kup goma 'bom mo tani ta wathin gwaɬ ma yim mo dhali a'di jin ta'da 'kaŋ'kup goma Krist̩hos mo tani ta'da Arumgimis mo be. ⁴ Ma 'kwani gunn kun 'thon mo walla o gwo jin onu is mo ki 'kup buni kumu ki to mo tani uni mii miin 'thalkina/ gom 'kup buni mo be. ⁵ Hili ma up gunn kun 'thon mo walla o gwo is mo ki 'kup buni 'konuki kum ki to mo tani uni mii miin 'thalkina/ mo – a'di ta mii jin nyaɬa'd si'da/ gi mii jin 'thin ma yima mur mo. ⁶ Haali/ wakka 'bom midi diki hi'th to i'kup gom is piti mo tani ayim midi 'taki 'ciɬa/ mur'kup piti mo be. Hili wakki/ a'di ta miin 'thalkina/ mo goma 'bom mo mmo'ciɬa/ mur'kup mo walla mmo'thiya mur'kup mo tani dhalka yim hithi burrinyeŋ 'kup mo ma. ⁷ Haali/ wathin gwaɬ ka ba/ midi diki kum 'kup piti ki to mo haali/ a'di ta jama ma Arumgimis mo dhali monyca piti mo be. Hili ayima 'bomi a'di ta monyca gom wathin gwaɬ mo be. ⁸ (Haali/ wathin gwaɬ

yisa uɬu 'pena 'bom mowa, hili a'bom 'peni wathin gwaɬ mo be. ⁹ Wakan si'da/ wathin gwaɬ dinuki uɬ goma 'bom mo, ayima 'bomi gom wathin gwaɬ mo be.) ¹⁰ Ki a'di gi wakan mo tani a'bom ka ba/ midi mii ta gi burrinyeŋ 'kup mo gom gway gi iman'doyu gwo mo. ¹¹ Bahili e Tapa mo tani a'bom mol is piti yip mo ki dar gi wathin gwaɬ mo dhali wathin gwaɬ mol is piti yip mo ki dar ga yima 'bomi mo be. ¹² Haali/ me'd jin ukuwa yima 'bomi mo 'peni wathin gwaɬ mo tani wakan si'da/ wathin gwaɬ shwane/ dhodhu mo 'pena yima 'bomi mo be. Dhali aris to 'baar mo 'kon mo 'peni Arumgimis mo be. ¹³ Nyithi mii ki is bum mo ma. A'di ha me'd mo goma 'bom mo mmo'tho Arumgimis mo ki dar gi 'kup ma yim jin kumu mo ki burrinye/ mo 'taa? ¹⁴ Dina to gi mony'cesh ki is piti ki ɬor um gwo mo jin mina wathin gwaɬ kala mura 'calalga/ e 'kup piti mo tani a'di ta mii jin 'the a'di is mowa? ¹⁵ Hili wakka 'bom ta'd ga mura 'calalga/ mo tani a'di ta to jin min ma yimi kar is ki ca moyi. Haala mur'kup ma yim ɬikunu a'di mo mmodik 'kup e mo be. ¹⁶ Wakki/ wathin ɬal 'derj kamu/ dina gwo mbwa mo mmorukuny mii mo tani ana mina ush ki 'tash mo haali/ miinj kamu/ yisa di'da jin botkunu mo, walla mii jin miina 'kwanij kaniisa ma Arumgimis mo.

Mii jin Miinuwa Tharabeesa gi Tapa ki Shi/ mo

¹⁷ Hili e gwom pem jin baɬ a'di i'ko'd jin miga/ ye'th um sho'k mo tani aha/ dinaki maŋ um mo haali/ ki um tuli is mo mmontal 'de/ mo tani a'di yisa gom shi/ miim 'boro'da, hili gom mii jin shi/ a um 'teki shi/ mo be. ¹⁸ Haali/ gwom pem jin ta jin ɬwa/ a/ mo a'dihe/ ba/. Ki um tulki is mo mmontal 'de/ mo eya kaniisa mo tani aha/ ɬika gwo ki mo ma kwam bwa di'd e bwam um mo be. Dhali aha/ meɬa/ mo me'd mo mmogam a'di is mo be. ¹⁹ Haali/ mo ma kwam bwa midi mii di mo e bwam um mo, kan ki unin tiya kun ta 'kwanij gana/ mo e bwam um mo tani uni minu nyith mo be. ²⁰ Ki um tulki is mo mmontal 'de/ mo tani a'di yisa ta tonte/ gi Tapa jin shwakina um mowa. ²¹ Haali/ e mo jin shwanu to mo tani kun tiya ka 'dete/ 'dete/ mo tani shwaki tiya to i e mo jin ta tontem buni mo dhali jan 'derj kamu/ mo tani 'koshkina te/ mo dhali jaŋ kamu/ mo tani 'koshkin ma su mo be. ²² Aggi. Ki um 'koki ta gi gu'b mo mmoshwayi to nycine/ mo dhali piyi to mowa? Walla kaniisa ma Arumgimis ɬu'thkina um mii mbwaman kan mo dhali 'the unj gwansan is kun dar gi to mo kana? Ki gwo gi wakatinta mmiga/ i/ o gom uni? A/ miga/ maŋ um gom gwo gi wakansana? ɬawwo/. Aha/ mina ush ki 'tash mo be.

Mo jin Karu Mii mo goma Tharabeesa gi Tapa mo

²³ Haali/ aha/ bu'thkina gwo 'peni Tapa mo, a'di si'da/ jin cikika/ um mo, ki Tapa Yesus ki mon'thiny yan ki a'di 'ci'ihkunu is ki gwo mo tani a'di bu'thki maanj'kuthu'd mo ²⁴ dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd a'di mo dhali o gwo mo ki: Yansan ta is pem jin 'ce'dki'd gom um mo. Miiyi mii yansan mo ma mmoka aha/ e mo. ²⁵ E mii yan jin nyakki'd si'da/ mo tani a'di bu'thki'da kubbaaya mo i'ko'di tonte/ mo mmo/o gwo mo ki: Akubbaaya yan a'di ta gwon this jin gamu me'd goma bas pem mo. Miiyi mii yansan mo ma me'd gunn kun pina um a'di mo tani e mii jin mina umi kayaa/ e mo be. ²⁶ Haala risa cim gunni 'baar mo kun 'kana um maanj'kuthu'd yan mo dhali kun pina uma kubbaaya yan mo tani um ki ci mii eya tente/ wu gi Tapam bum mo ntaga tee jin mina a'di pu'du/ mo be.

Mii jin Budhu To Atharabeesa gi Tapa ki Mii kun 'Koki Ha Me'd mo

²⁷ Wakan a'diyin jin mido 'ka maanj'kuthu'd yan mo walla piya kubbaaya gi Tapa mo ki mii jin ush me'd mo tani a'di mina mii di m'ba/ mo mmomii bungwar is gi Tapa ki shi/ kan mo dhala bas piti mo be. ²⁸ Dhalki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo nyith is buni mo dhali ki mii gi wakan mo dhalki uni 'ka maanj'kuthu'd mo dhali piya kubbaaya mo. ²⁹ Haali/ wathin 'de/ yin jin mido shwa to mo dhali pi to mo jin dar gi mo jin nyitha a'di bungwar yan mo tani a'di ki shwa mii mo dhali piya nyor ma Arumgimis jin toru gwon dwall 'twa/ a'cesh apo/ is pitin gana/ mo be. ³⁰ Ba gi mii yansan kan mo tani a'di i'ka'da uma tiya is ka ris mo dhali 'ba'th mo dhali kun tiya wukin mo be. ³¹ Hili wakki/ ana nyitha is banan gana/ mo ka jin gana/ mo tani ana yisa minu 'taki dwall gwo mo yisa. ³² Hili ki ana dwallkina Tapa gwo mo tani ana dorkunu mo, wakan ki ana minu 'taki 'koki mii miiwak apo/ mo nyakki 'kwanyin'cesh mo be.

³³ Wakan iwak pem mo ki um mini tul is mo mmontal 'de/ mo mmoshwa to mo tani cori a'cor ka rem 'kup mo ma. ³⁴ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ 'koshate/ mo tani ba dhalki a'di ishwayi'd 'peni gu'b piti mo, isi ciki/ ki um mini 'koki pu'du/ mo dhali tul is mo mmontal 'de/ mo gom mo jin minu waka wak mo. Gwo gom ton tiya mo tani aha/ mina yip um 'ban mo ki gwo mo me'd jin miga/ pu'dku/ mo be.

12

To gi Shi/in jin Cinu ki Me'd mo

¹ Shwane/ isi gwo gom to gi shi/ in kun cinu ki me'd mo iwak mo, aha/ dinaki nap

um mmota pus mo. ² Um mishin me'd jin 'kona um ki dar ki ji gi luruj gana/ mo tani um suskunu this e mo mmoluj tompinycon mo kun 'kon ki mutt mo, ma e bway gunn kun jo'ckunu um mo. ³ Wakan aha/ napa um mo mmomish gwo 'ban mo ki wathin tal 'den kamu/ yisa di'da jin oki gwo ki Shi/ in Dheleladhelel ma Arumgimis mo ki sule/ mo mmo/o gwo mo ki: Dhalka Kristhos a'di jeenu mo. Dhali jan tal 'den kamu/ yisa mido mish gwo o mo mmo/o ka: Yesus ta Tapa mo isi ciki/ ki Shi/in Dheleladhelel mo be.

⁴ Hili to gun cinu ki me'd mo tani tana e kuku/ mo, hili 'peni Shi/ ina 'de/ mo be. ⁵ Dhali hili mii ma tu'c tana e kuku/ mo, hili Tapa tal 'de/ mo be. ⁶ Dhali hili mo jin miinuwa tu'c tana e kuku/ mo, hili a'di ta'da Arumgimisa 'de/ mo jin umki uni eya ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be. ⁷ E uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo tani mo jin toru ki Shi/ in mo tani a'di cinu mo gom mo jin wothuwa woth mo gom 'kwani 'baar mo. ⁸ E wathin kamu/ 'de/ mo tani a'di cinu Shi/ in mo jin ta moyuk gi gwo mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin ta monyith gi gwo mo isi me'd gwo gi tala Shi/ ina 'de/ mo be. ⁹ E jan kamu/ mo tani mo jin gamu gwo is mo tani ki jasi Shi/ ina 'de/ mo. E jan kamu/ mo tani to gun cinu ki me'd mo mmowa'ca wac mo tani ta ji gi Shi/ ina 'de/ mo be. ¹⁰ E jan kamu/ mo tani mo jin miinu miimer mo dhali e jan kamu/ mo tani mmo/o gwo jin onu is mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin mishu shi/ in mo mmodhu ka kwa/ um bwa mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin mishu 'twan tiya wal mo e kuku/ mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin mishu 'twa/ luk ki 'twan tiya mo be. ¹¹ Aris uni gwansani 'baar mo umu mo 'peni a'din 'de/ mo dhali Shi/ in tal 'de/ mo mmopwak bwa mo e uni ka 'dete/ 'dete/ mo me'd jin ona a'di bwa mo be.

Aris Tom Bungwar Isi 'Baar mo Tala Isa 'De/ mo

¹² Haali/ me'd jin tala bungwar isa 'de/ mo tani dhali tom bungwar is nala/ wana risa dhali to gi bungwar is mo tani bala 'ka'da miiya ma e bungwara 'de/ mo tani wakani a'di ta'da Kristhos mo be. ¹³ Haali/ ki Shi/ ina 'de/ mo tani ana 'baar mo 'kokunu mo mmocuc mo ki yi'de/ mo e bungwar isa 'de/ mo - ku Yahuuda/ dhali kun Griki mo, walla uni gun ta cinjina/ kun yolu mo walla kun 'kon ki 'kus mo - aris uni 'baar mo 'kokunu mo mmodhu mo mmonyak pi 'peni Shi/ ina 'de/ mo be.

¹⁴ Haali/ bungwar is mo tani a'di diki ta jasi gom en ton kamu/ mo hili gom mmota aris mo be. ¹⁵ Wakki/ sho'k mido 'taki o gwo mo ki: Haali/ aha/ nala/ tana me'd mo tani aha/ yisa icila bungwar is mowa, itani a/a'di mido 'taki 'cwap a'di ari'ceenne/ 'peni bungwar is

mowa? ¹⁶ Dhali waḳki/ 'ce midī 'taki o gwo mo ki: Haali/ aha/ ḡala/ tana e mo tani aha/ yisa icila buḡwar is mowa, itani a/a'di midī 'taki 'cwap a'di ari'ceenne/ 'peni buḡwar is mowa? ¹⁷ Waḳki/ buḡwar is ka 'bimpil mo midī 'taki ta e mo tani mane mo jin minu 'taki ciḳ gwo mo? Waḳki/ buḡwar is ka 'bimpil mo midī 'taki ta 'ce mo tani mane mo jin minu 'taki jiḳa shim to mo? ¹⁸ Hili me'd jin wana a'di kan mo tani Arumgimis a'di thumki hilsaḡ e buḡwar is mo uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo me'd jin kwanykina a'di uni mo be. ¹⁹ Waḳki/ hilsaḡi 'baar mo mini 'koki laḳa/ mo tani mane mo jin mina buḡwar isi 'taki di mo? ²⁰ Me'd jin wana a'di kan mo tani mo ma 'ci'cimi'th ḡala/ wana risa, ba buḡwar is ṭal 'de/ naskina/ mo be. ²¹ E midī mol gwo o gom me'd mo ki: Aha/ mina mii ta gi /eya? walla dok/ e 'kup midī o sho'k kan mo ki: Aha/ mina mii diki ta gi / e mo. ²² E gwo jin ta ca'ckon mo tani 'ban gi buḡwar is mo kun simmi mii e mo mmo'ka'd is mo tani uni ta uni gom a'di mo be. ²³ Dhali 'ban gi buḡwar is gwansan gun ṭoṣha ana gun aṭhi montak mo tani ana tashu ki montak jin caaca mo, dhali 'ban gi buḡwar is bana gun aṭha she/ ki aṭh mo tani dhuna ana ki yos mo, ²⁴ a'di jin minu mii 'koki mii ta mo gom 'ban gi buḡwar is gun 'koki aṭh she/ kan mo. Hili Arumgimis a'di su'kki buḡwar is kan mo mmoçikina a'di montak jin caaca e 'ban gi buḡwar is jin aṭhi'd mo be ²⁵ ki moḡkamu/ midī 'taki diki di ki shu mo e buḡwar is mo, hili ki to gi buḡwar is mo mini nyak hili e ka rem 'kup mo be. ²⁶ Waḳki/ tom buḡwar isa 'deḡ kamu/ 'koshu ki isa nyor mo tani aris uni 'baar mo 'koshu ki isa nyori montal 'de/ mo. Waḳki/ tom buḡwar isa 'deḡ kamu/ taḳu mo tani aris uni 'baar mo 'kunya bwa mo imontal 'de/ mo be.

²⁷ Shwane/ um ta buḡwar is ma Kriṣṭhos mo dhali umi 'baar mo ta tom buḡwar is piti ki she/ ki she/ mo be. ²⁸ Dhali Arumgimis a'di ki lege'th kun tiya eya kaniisa mo: Uni gunn kun ta kun ṭwa/ a/ mo ta uni gun dhunu ki she/ mo, dhali kuḡ 'ko'd mmota imançi gwo kun onu is mo dhali kun 'kon ma po/ i kwara mmota imanṭor gwo mo, dhali kun ta imanmii miimer mo dhali kun ta imanwaça waç mo dhali kun ta imanwoṭha/ woṭh mo dhali kun ta imanjiya ji mo dhali kun ta imanwal 'twan tiya ki she/ ki she/ mo be. ²⁹ A/ aris uni 'baar mo ta uni gun dhunu ki sheya? A/ aris uni 'baar mo ta uni gun ta iman/ o gwo isa? A/ aris uni 'baar mo ta imanṭor gwowa? A/ aris uni 'baar mo mii miimera? ³⁰ A/ aris uni 'baar mo bu'th to gun çinu ki me'd mo mmowaça waç mowa? A/ aris uni 'baar mo mishki 'twan tiya wal mowa? A/ aris uni 'baar mo ta imanluk 'twaa? ³¹ Hili tayi ki bwa jin onu ka daran

du mo gom to gun çinu ki me'd mo kun yipu mii is mo.

Mo/en

Dhali aha/ mina tor a'di um jin 'ce'de'da po/ mo a'di jin 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo be.

13

¹ Waḳki/ aha/ mina o gwo ki 'twa/ gi 'kwani mo dhali ki 'twa/ gi iman'doyu gwo mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ gwona is 'te/ me'da sahan gurany 'per mo walla me'da sahana shu e mo jin tiri'd ki nyanye/ mo. ² Waḳki/ aha/ tana gi mom'bi'th mo mmo/ o gwo is mo dhali mmomisha ris gwo 'baar mo kun ta gwo kun baku 'ban mo dhali aris yuḳ mo si'da/, dhali waḳki/ aha/ tana gi mongam gwo isi 'baar mo, wakan mmomish joç wosh kun turatur mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ tana toḡ kamuwa? ³ Waḳki/ aha/ çina tom pemi 'baar mo kun taka/ mo dhali waḳki/ aha/ pisha is pem ki o'd mo mmopur mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ kala toḡ kamu/ 'kup paa?

⁴ Mo/en a'di ta mon'kuç bwa mo dhali momii ki bwanḳush mo. Mo/en ta mii mmota'c bwa mo yisa walla mmokar 'ba/ ki ca mo yisa. ⁵ A'di yisa kar is ki ji gi mish to mo yisa walla mii mii jin mantharamandhar yisa. Mo/en diki ses mo mmomii a'di jin o a'di bwa mo. A'di diki shwa mii ki o'd mo walla push gwo shi/i'd eya du mo. ⁶ A'di yisa 'kunya bwa mo gom tonthus gun thamu mii mo yisa, hili a'di 'kunya bwa mo gom mii kun miinu ki miinj gana/ mo be. ⁷ Mo/en a'di dininki'da ris to 'baar mo she/ mo, a'di gama'da ris gwo 'baar mo is mo, a'di ta'd ga 'teḡ kape/ gom to 'baar mo, a'di 'dim 'kup gom to 'baar mo.

⁸ Mo/en midī diki wu 'kup mo. Me'd gwo jin onu is mo tani a'di midī pe mo. Me'd gwo jin onu ki 'twan 'kwani mo tani uni mini daḳ mo. Me'd gwo gi yuḳ mo tani a'di midī pe mo. ⁹ Haali/ monyith bana mo tani a'di aṭha 'ban mo dhali gwom bana jin ona ana is mo tani a'di aṭha 'ban mo be. ¹⁰ Hili ki a'dim 'borgaḡ gana/ midī pu'du/ mo tani a'di jin aṭha 'ban mo tani midī pe mo be. ¹¹ Ki aha/ tana a'ci mo tani aha/ ona gwo mo me'da 'ci mo, aha/ kulumkina gwo ibwa mo me'da 'ci mo, aha/ miina mii me'da 'ci mo. Ki aha/ wara ki wathi/ mo tani aha/ dhalkina mii ma 'ci 'pen mo. ¹² Haali/ shwane/ to parkina ana e eya hiljaro/ jin dukaduk mo tani, hili yilaḡ kamu/ ka karambor mo. Shwane/ bana kamu/ mishka/ mo. Hili yilaḡ kamu/ mo tani aha/ mina mish 'bani 'baar mo, isi kani me'd jin mishkunu aha/ 'bani 'baar mo be. ¹³ Wakan moḡgam gwo is mo dhali mo ma 'teḡ kape/ 'dapan ki me'd mo ki mo/en mo, uni kwara gwansan mo. Hili a'di jin ca'd ki

caŋ gana/ mo mmobol gwoho e mo tani a'di ita mo/en mo be.

14

'Twan Tiya dhali Mo jin Onu Gwo Is mo

¹ Kari mo/en mmota tom bum jin mina umi gu ki e mo dhali oyi bwa ka daran du mo gom to gi shi/in gun cinu ki me'd mo isi ki ji mum mo ki um mini o gwo kun onu is mo. ² Haali/ wathin 'de/ jin midi o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo tani diki o gwo gom 'kwani 'te/ mo, hili goma Arumgimis mo. Haali/ jan tal 'deŋ kamu/ diki mish a'di gwo 'ban mo, hili a'di oki gwo jin baku ki Shi/in mo be. ³ Hili 'bwanu'b gwoŋ kamu/ a'dihe/ be, gom a'di jin oki gwo is mo tani a'di tor ki 'kwani gwo mo gom monyaŋ is buni mo dhali mmo'bi'th uni adu is mo dhali mmomalasa dum buni mo be. ⁴ A'di jin oki gwo mo ki 'twaŋ kamu/ mo tani a'di nyan'ki is pitin gana mo, hili a'di jin oki gwo is mo tani a'di nyan'ki'da kaniisa is mo be. ⁵ Hili aha/ ŋapa umi 'baar mo mmo/o gwo ki 'twan tiya mo, hili isi kani aha/ ona bwa ki um mini o gwo is mo. A'di jin o gwo is mo tani a'di ek'ki'd ki a'di jin o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo isi ciki/ jan tal 'deŋ kamu/ midi luk 'twa/ mo, wakan ka kaniisa minu 'taki nyan' is mo be.

⁶ Shwane/ iwak mo, wak'ki/ aha/ mina pu'dku/ i un mo mmo/o gwo ki 'twan tiya mo tani aha/ mina 'taki mii shi/ miim 'boro'd wakata mo gom um mo? hili isi ciki/ mo aha/ mina be'd ki um gwoŋ kamu/ jin ta ji gi miinu 'cee mo walla moyuk mo walla gwo jin onu is mo walla gwo jin toru mo. ⁷ Hili isi kan wak'ki/ to gun miinu to mme'd mo kun dar ki mondiki/e mo me'da thathar mo walla adheŋdhenye/ mo tani 'koki lugum ko mo ka 'dete/ 'dete/ tani ki 'kwani mini mish ki ja pinu mo? ⁸ Dhali wak'ka puluŋ diki ko mo mmo/ak 'kus e mo tani aja a'di midi thoson is mo gom mmo/ as mo? ⁹ Wakan wak'ki/ um ki is bum mo o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo jin molu ciŋ mo tani 'kwani mini mish gwo 'ban kata a'di jin onu mo? Haali/ um tor ki gwo ki buthur gana/ mo be. ¹⁰ Gwoŋ kamu/ maŋa/ minu dhan'a? Aris 'twa/ tana ris ka ris kun 'kokin ki she/ ki she/ mo mo mony'cesh mo dhali jan kamu/ yisa dar gi 'pemena. ¹¹ Hili wak'ki/ aha/ dinaki mish 'pemen gwo ki 'twa/ yan mo tani aha/ mina ta amanmol 'twa/ yan ciŋ mo goma mantor gwo mo dhali aman'tor gwo yan mo midi ta amanmol 'twa/ yan tor gom aha/ mo be. ¹² Wakan, um ki is bum mo tani me'd jin ganankina um 'ba/ mo gom mo jin minu tor mii gi Shi/in eya tente/ mo tani shwayi ki o'd mo mmobol mii e mo mmonyaŋa kaniisa is mo.

¹³ Wakan a'di jin o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo midi mii 'tho mo gom mom'bi'th mo

gom 'twa/ jin minu luk mo be. ¹⁴ Haali/ wak'ki/ aha/ 'thona ki 'twaŋ kamu/ mo tani shi/in pem 'tho'd mo, hili adum pem mol maman dho'th mo be. ¹⁵ Dhali aha/ mina miya ta mo? Aha/ mina 'tho mo ki shi/ in mo dhali aha/ mina 'tho mo ka du si'da/ mo. Dhali aha/ mina yuk gway ki shi/ in mo dhali aha/ mina yuk gway ka du si'da/ mo be. ¹⁶ Wanya/ 'te/ ba/, wak'ki/ / e 'bori mii ki shi/in mo tani ka cin kamu/ jin mol 'twa/ yan wal mo tani midi mish gwo o mo ki: Amen, kata mo gom mo ma 'bor bwam pini jin 'bora / e a'bor bwa i is mo ki a'di diki mish gwo jin ona / e moyi? ¹⁷ Haali/ / e mini ci mom'bor bwa i is jin ha me'd mo, hili wathin kamu/ yisa minu nyan' is mowa. ¹⁸ Aha/ 'borkina Arumgimis bwa i is mo ki aha/ okina gwo ki 'twan tiya mo mmobol um 'baar mo e mo. ¹⁹ Bahili eya kaniisa mo tani aha/ mina dhal mii e i is mo mmo'tor um gwo mo jasi mudhe'd ka dum pem mo, ma kan mo mmoye'th kun tiya sho'k mo, ki gwo gun 'koni alaapi 'kume'd mo jin miga/ tor ki 'twaŋ kamu/ mo be.

²⁰ Iwaka, dhalku/ ki 'ko mo mmota uci mo e gwom bum kun kuluma umi bwa mo. Gom gwom thus mo tani wari ki usha ŋa/ mo hili e gwo gun kuluma umi bwa mo tani tayi ku gun isin mo. ²¹ E gwoŋ kan jin cikanu mo tani a'di 'kwarkunu mo ki: Ki 'twa/ gi 'kwanin tiya mo dhali ka le'd gi 'kwani ki she/ mo tani miga/ tor gwo ki 'kwani gwansan mo, dhali isi kani uni si'da/ mini 'koki dhu 'ce gom aha/ mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo. ²² Wakan 'twan tiya uni ta jama mii mo, yisa gom uni gun gam gwo is mo hili gom uni gun dar gi gwo jin gamu is mo. Nye, gwo jin onu is mo tani a'di yisa gom uni gun 'kon ki dar gi gwo jin gamu is mo, hili gom uni gun gami gwo is mo be. ²³ Wak'ki/ wakan mo tani akaniisa 'baar mo ka tul 'kup mo dhali uni 'baar mo o gwo ki 'twan tiya mo tani dhali 'kwani gun 'kon ka piye/ walla gun daran ki gwo jin gamu is mo tani wak'ki/ uni ciŋin mo tani mina uni 'koki o gwo ki um sona du mowa? ²⁴ Hili wak'ki/ uni 'baar mo o gwo is mo dhali a'di jin dara'd gi gwo jin gamu is mo walla akamu/ jin di'd ka piye/ cik'ki'd mo tani a'di sugu adu mo ki uni 'baar mo dhali a'di do'tu gwo gom miim piti mo ki uni 'baar mo si'da/. ²⁵ Adum piti jin di'd ki kup mo tani thisu tor mo be. Dhali wakan mmobit'kina a'di bwam/em piti a'cesh mo tani a'di midi luŋa Arumgimis mo dhali tor eya tente/ ka Arumgimis ka jin gana/ a'di di'd e bwam um mo be.

Aris To 'Baar mo Minu Mii ka Para Po/ mo

²⁶ Kataye si'da/, iwak mo? Ki um tulki is mo mmon'tal 'de/ mo um ka 'dete/ 'dete/

yukki gway mo dhali ta gi gwo jin toru mo dhali gwo jin 'ceenu mo dhali 'twanj kamu/ jin toru mo walla gwo jin luk̩uwa luk̩ mo. Dhalka ris to 'baar mo miinu mo mmonyana nyanj mo. ²⁷Wakki/ wathin kamu/ wal 'twanj kamu/ mo tani dhalki uni mini mii 'ko jasi su/ mo walla mididi mii ta jasi kwara mo dhali uni gwan ka 'dete/ 'dete/ ki jin garr mo dhali dhalki jan kamu/ iluki 'twa/ mo. ²⁸Hili wakki/ jan kamu/ mididi diki di mo mmoluk 'twa/ mo tani dhalki uni ka 'dete/ 'dete/ 'peni uni mo 'kon ki shwam mo eya kaniisa mo dhali o gwo ki is buni mo dhali eya Arungimis mo be. ²⁹Dhalki uni su/ walla kwara gun ta iman/o gwo jin onu is mo mmotor gwo mo tani dhali dhalki kun tiya uni nyith a'di jin onu mo. ³⁰Wakki/ gwo jin 'ceenu onu gom a'dinj kamu/ di'd ki she/ mo tani dhalki a'di jin twa/ a/ ca'ba'd ki shwam mo. ³¹Haali/ umi 'baar mo mini mish gwo o jin onu is mo ka 'dete/ 'dete/ mo. Wakan ki umi 'baar mo mini mish gwo 'ban mo dhali umi 'baar mo minu 'bitha du is mo be. ³²Dhali shi/in gi iman/o gwo jin onu is mo tani uni 'dapan ki gwo jin onu is mo be. ³³Haali/ Arungimis yisa ta'da Arungimis jin dunjurki mii mo, hili a'di ta ji gi mo ma ku'th is mo be.

Me'da risa kaniisa 'baar mo gi imandhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani ³⁴up mini mii 'ko ki shwam mo eya kaniisa mo. Haali/ uni 'konuki dhal bway mo mmo/o gwo mo, hili uni mini mii 'ko ki 'ko'd me'd mo me'd isi gwonjan jin cikunu mo jin o gwo kan si'da/ mo. ³⁵Wakki/ tonj kamu/ di'd jin ona bwa uni mmomish mo tani dhalki uni idot ikathim buni e gu'b buni mo. Haali/ a'di ta mii jin 'the is ki 'the mo goma 'bom mmotor gwo eya kaniisa mo be. ³⁶Katintaye? Ki gwo ma Arungimis piyi'd 'peni uma? Walla a/ um a'di um 'cena ijidhirkina a'di mowa?

³⁷Wakki/ wathin tal 'denj kamu/ mididi kulum gwo ibwa mo ki a'di ta a'di jin mididi o gwo is mo walla gom to gi shi/in mo tani a'di mididi 'taki nyith gwo gom gwom pem jin 'kwarka/ mo gom um mo ta gwonjan gi Tapa mo be. ³⁸Wakki/ wathin tal 'denj kamu/ diki mish a'di yan mo tani a'di minu mish 'ban mo yisa. ³⁹Wakan iwak pem mo, oyi bwa ka daran du mo mmo/o gwo jin onu is mo dhali dhalku/ ki nona non ki bway mo mmotor gwo ki 'twan tiya mo. ⁴⁰Hili aris to 'baar mo minu 'taki mii mo ki mii jin thuku mo dhali ka para po/ mo be.

15

Mompi jin Piyin ma Kristhos mo

¹Dhali shwane/ aha/ mina ka um gwo e mo, iwak mo, e gwom 'borga/ jin cikika/ um mo, a'di jin bu'thkina um mo dhali a'di

jin doshkina um apo/ mo be. ²Gwo jin wothkunu um mo wakki/ um mini bu'th a'di mmo'tel shoki cine/ mo, - isi ciki/ um gamki a'di is ki pe'th mo.

³Haali/ aha/ cikina a'di um a'di jin mididi mii ta to jin mididi mii ta jin twa/ a/ mo a'di jin bu'thkika/ mo si'da/ ka Kristhos wuki'd mo gom miinthus bana mo isi me'd gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo be. ⁴Dhali a'di kankunu mo dhali a'di cuki mis mo ka cim kwara isi me'd Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo be. ⁵Dhali a'di piki'da Sapa i is mo dhali yan'ko'd e uni gun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ⁶Dhali yan'ko'd a'di piki 'kwani gun bol 'kwani e mo kun 'koni iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd apo/ mo ki me'd 'denj gana/ mo. Kun tiya ka woho/ mo tani uni 'kon ki e mo naskina/, ba kun tiya uni i/ishki e mo be. ⁷Yan'ko'd a'di piki'da Yakuubi is mo, dhali yan'ko'd a'di piki uni 'baar mo i is mo kun dhunu ki she/ mo. ⁸Dhali 'ko'di uni 'baar mo tani a'di piki aha/ i is si'da/ mo me'd ara nan 'de/ jin daka sulu adho'th mo be. ⁹Haali/ aha/ tana a'di jin pisi'd ki uni gun dhunu ki she/ mo, mmodika/ ki ha me'd mo jin minu yuk aha/ ki a'di jin karu ki she/ mo haali/ aha/ to'ckina akaniisa ma Arungimis bwa mo be. ¹⁰Hili ka 'the ma Arungimis mo tani aha/ be itana aha/ mo, dhali ka 'them piti 'kup ki aha/ mo tani a'di yisa ki petha. E gwo gi ca'ckon mo tani aha/ miikina tu'c jin 'batha'ba'th mmobol unin tiya e mo gun miikin mo. Ba a'di yisa ta aha/ mo, hili a' the ma Arungimis mo, a'di jin diki'd e aha/ mo be. ¹¹Wakki/ a'di ta aha/ walla uni mo tani wakan aman cikina um gwo mo dhali wakan um gamki gwo is mo be.

Mompi jin Pikina ku Gin Wukin mo

¹²Dhali wakka Kristhos cinu gwo mo me'd jin pikina a'di mo 'peni mowu mo tani kata ona uma tiya gwo mo ki mo jin piyunu/ mo 'peni mowu mo piyi'd mo? ¹³Hili wakki/ mo jin piyunu/ mo 'peni mowu mo piyi'd mo tani akristhos si'da/ yisa 'de'kkunuwa. ¹⁴Wakka Kristhos minu 'taki 'koki 'de'k mo tani gwo jin cina aman mo tani mididi ta jim pe'th mo dhali mongam gwo is bum mo si'da/ mididi ta jim pe'th mo be. ¹⁵Isi kan aman mina ta ku gi minu gam mo gun thisu hash mo goma Arungimis mo haali/ aman tena gwo mo goma Arungimis mo ki a'di 'de'kki'da Kristhos mo 'peni mowu mo a'di jin dina a'di ki 'de'k mo wakki/ a'di ta gwon gana/ mo wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'de'k mo be. ¹⁶Haali/ wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'de'k mo tani wakan si'da/ Kristhos dinuki 'deku/ mo be. ¹⁷Wakka Kristhos 'konuki 'deku/ mo tani mongam gwo is bum di'd ki pe'th mo dhali um 'kon mo

* 15:6 kumsumiyya

naskina/ e miinthus mo be. ¹⁸ Dhali uni gwansan si'da/ gun ishki e mo eya Kristhos mo tani minu 'ce'd sho'k mo be. ¹⁹ Wakki/ e moŋ'koki/e yan jasi kan mo tani ana gun 'kona eya Kristhos mo tana gi mo ma 'terj kape/ mo tani ana 'baar mo tana 'kwani gun bota/ ki shi/ gana/ mo mmobol 'kwanin tiya 'baar mo e mo be.

²⁰ Hili shoka 'cesh gana/ mo tani aKristhos 'de'kkunu mo 'peni mowu mo, a'di yansan jin ta maman jin twa/a/ ki uni gwansan kun ishki e mo be. ²¹ Haali/ ki wathimpa mo tani a'di pu'dkina wu mo dhali ki wathimpa mo tani a'di pu'dkina mo jin piyunu/ mo si'da/ 'peni mowu mo be. ²² Haali/ me'd jin wukina 'kwani 'baar mo eya Aadam mo tani wakan si'da/ eya Kristhos mo tani aris uni 'baar mo minu dhu ki e mo be. ²³ Hili aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo e mo ma para pom buni mo tani aKristhos ta maman ma 'kan' kup jin twa/a/ mo dhali yan'ko'd e yam piti jin mina a'di pu'du/ mo tani uni gwansan kun ta ku ma Kristhos mo be. ²⁴ Yan'ko'd 'pemen mididi pu'du/ mo ki a'di mididi ci bampa/ ka Arumgimis mo a'di jin ta Com mo i'ko'di a'di mididi 'ce'da ris mo gun tanu tapa sho'k mo dhali aris mo gun tanu ki moshirr mo dhali aris mom'bi'th mo be. ²⁵ Haali/ a'di mididi mii ta Tapa mo ntagi a'di mididi dhu aris uni 'baar mo kun ta 'kup gi a'di mo e bwan'kwariny sho'k piti mo be. ²⁶ Dhali 'kup jin ta jin 'ko'd jin minu 'ce'd sho'k mo tani ta wu mo be. ²⁷ Haali/ Arumgimis dhuki'da ris to 'baar mo 'ko'di me'd piti mo e bwan'kwariny sho'k piti mo be. Hili ki a'di o gwo mo ki: Aris to 'baar mo dhukunu mo 'ko'di me'd piti mo e bwan'kwariny a'di mo tani a'di di'da tente/ ba/ ki a'di jin dhuki'da ris to 'baar mo e bwan'kwariny me'd piti kan mo tani a'di di'd ka po/ mo be. ²⁸ Ki aris to 'baar dhukunu mo 'ko'di me'd piti mo tani Ya/ si'da/ ki is piti mo minu kar 'ko'di me'di a'di mo a'di jin dhuki'da ris to 'baar mo e bwan'kwariny me'd piti mo, ka Arumgimis mididi ta aris to 'baar mo goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be.

²⁹ Maça/ 'te/ ba/. Ki gwonta ona 'kwani gwo mo gom gwo jin miinuwa mii ki yi'de/ mo gom gway gi uni kun wukin mo? Wakki/ uni kun wukin mo 'konuki 'deku/ 'baar mo tani atinta miinu 'kwani ki yi'de/ gom gway buni mo? ³⁰ Kata si'da/ dikika/ e mo jin 'dishi 'twa/ aha/ wu mo? ³¹ Aha/ usha mo, iwak mo, gom miim pem jin karka/ is ki ca mo e um mo a'di jin taka/ eya Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo tani aha/ wukina isa yempa/ mo be. ³² Dhali to jin ta shi/ miim 'boro'd gom aha/ mo tani ta'da ta mo wakki/ aha/ ona gwo me'd wathi/ en'thi/ mo, wakki/ aha/ askina ki to/e gi Pan Epasus mo? Wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'deku/

mo tani: Dhalki ana shwana to mo dhali pi to mo haali/ ka'thamo/ mo tani ana ki wu mo be. ³³ Dhalku/ ki ta ku gun minu he'k e mo. Mii jin cenu e ki tonthus mo tani uni shi/i miim 'boron kun botu mo be. ³⁴ Kulumi gwo ibwa mo ki kulum gana/ mo ma. Dhali dhalku/ miinthus ki mii mo dok/e haali/ kun tiya 'koki misha Arumgimis mo. Aha/ ona gwo yansan mmo'the um is mo be.

Mompi jin Piyunu ki Bungwar Is mo

³⁵ Hili 'kwanin tiya ka 'dete/ 'dete/ mini dot gwo mo ki: Ki ku gun wukin minu 'deku kataye? Dhali ki bungwar is jin wakata imina uni pu'du/ mo? ³⁶ /E wathim pus yan mo! To jin sina /e mo tani a/a'di mididi ki e itwa/a/ mowa hili isi ciki/ a'di mididi wu mo be. ³⁷ Dhali a'di jin sina /e mo tani diki ta bungwar is mo jin mina a'di di mo tani, hili jasi emena 'de/ mo, wariba/ mididi ta pos bunyan mo walla emen posa kamu/ mo. ³⁸ Hili Arumgimis ki ci a'di bungwar is me'd jin kwanykina a'di a'di mo. Dhali arisa ka'bany to ki she/ ki she/ mo tani cina a'di bungwar is bunin gana/ mo be. ³⁹ Haali/ aris shuman is yisa nyakkana, hili bungwar is tal 'de/ gom 'kwani en'thi/ mo, dhali bungwara kamu/ goma ris tonycu/ mo, dhali bungwara kamu/ goma ris tonyjeshe/ mo dhali bungwara kamu/ goma ris to yi'de/ mo. ⁴⁰ Wakan si'da/ aris bungwar isa tiya ta ku gi momis mo dhali wakan si'da/ aris bungwar isa tiya ta ku ga 'cesh mo. Hili monyca gi bungwar is gi gi momis mo tani a'di tal 'de/ mo dhali monyca gi bungwar is ga 'cesh mo tani a'di ta jan kamu/ mo be. ⁴¹ Dhali monycaj kamu/ 'de/ goma tente/ mo dhali monycaj kamu/ goma ppe mo dhali monycaj kamu/ goma risa cul mo. Haala cula kamu/ dina ca ki she/ 'pena cula kamu/ mo be.

⁴² Wakan si'da/ a'di nyakka'd ki mo jin pinu 'peni mowu mo be. A'di jin sikunu mo tani a'di mishi pu/ mo, dhali a'di jin 'de'kkunu mo tani a'di moli pu/ mo be. ⁴³ A'di sikunu mo ki dar gi montak mo, dhali a'di 'de'kkunu mo e monyca mo. Dhali a'di sikunu mo ki is jin 'ka'da'd mo, dhali a'di 'de'kkunu mo ki mom'bi'th mo be. ⁴⁴ A'di sikunu mo ki is bungwar jin ta shuman is mo dhali a'di 'de'kkunu mo ki bungwar is jin ta ji gi to gi shi/in mo. Wakki/ bungwar is jin ta ji gi shuman is di'd mo tani wakan si'da/ bungwar is gi to gi shi/in di'd mo be. ⁴⁵ A'di i'kwarkunu gwo gi wakan mo be ki: Dhala Aadam yan jin ta jin twa/a/ mo tani warki'd ki to jin di ki e mo, dhala Aadam jin ta jin 'ko'd mo tani warki'd ki shi/in jin ci mondiki/e mo be. ⁴⁶ Hili a'di yisa ta to gi shi/in jin ta jin twa/a/ mo, hili a'di jin ta ji gi shuman is mo dhali yan'ko'd ji gi to gi shi/in mo be. ⁴⁷ Wathi/ jin ta jin twa/a/

mo tani a'di ta jany 'cesh mo, wathi/ jin cila bu'd mo. Dhali wathi/ jin ta jin 'ko'd mo tani a'di 'peni momis mo be. ⁴⁸ Me'd jin tana wathi/ jim bu'da 'cesh mo tani wakan si'da/ aris uni gwansan ta ku gi bu'da 'cesh mo. Dhali me'd jin tana wathi/ ji gi momis mo tani wakan si'da/ uni gwansan kun 'kon e momis mo. ⁴⁹ Me'd jin kalkina ana jamas gi wathi/ gi bu'da 'cesh mo tani ana si'da/ mina kal jamas gi wathi/ jin ta ji gi momis mo be. ⁵⁰ Aha/ tora um gwo yansan mo, iwak mo, shuman is dhala bas mo tani uni mol mal gi Bampa/ ma Arungimis gam mo walla si'da/ to jin mishi pu/ mo tani mol gam mal gi a'di jin moli pu/ mo be.

⁵¹ Hili, aha/ tora um gwo jin ta jim bag mo. Ki ana 'baar mo mina 'koki ish e mo be, hili aris ana 'baar mo minu ak e mo be, ⁵² e mo jin ta ari mo, dhali e mo jin 'kamu'thkunu e mo tani ka poome/ jin ta jin 'ko'd dhalkunu me'd mo be. Haala poome/ mididi koyal/ mo dhali uni gun wun mo tani minu 'deku/ mo e bungwar kun moli pu/ mo dhali ana minu ak mo be. ⁵³ Haali/ bungwar is yan jin mishi pu/ mo tani mididi mii war gi bungwar is jin moli pu/ mo dhali bungwar shuman is yan jin mishi wu mo tani mididi mii shum mo ki mo jin moli wu mo be. ⁵⁴ Ki a'di jin mishi pu/ mo mididi shum mo ki a'di jin moli pu/ mo tani dhali a'di jin mishi wu mo tani mididi shum mo ki a'di jin moli wu mo tani yan 'ko'd a'di mina gwo pu'du/ mo jin onu jin 'kwarkunu mo cikise/ mo be ki: Mowu a'di loskunu mo e mo jin pinu mii e mo be.

⁵⁵ Ayy wuwa, mane miim pini jin pina /e mii eye?

Ayy wuwa, mane mom pini jin woja /eya woje?

⁵⁶ Mowoj jin woja wu mo tani a'di ta minthus mo dhali mom'bi'th gi miinthus mo tani a'di ta gwonkan jin cinu mo be. ⁵⁷ Hili mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo mididi mo goma Arungimis mo a'di jin ciki ana momp mii e e Tapam bana jin ta'da Yesus Krist̪hos mo be.

⁵⁸ Wakan um pem gun enka/ mo, kun tana wak mo tani teli mo dhali tayi ku gi minu mol joç mo dhali 'dapi 'twa/ mo isa yempa/ eya tu'c gi Tapa mo mmomisha um ki um 'koki miya tu'c gi Tapa ki pe'th mo be.

16

Mo jin Cinu To gom Uni kun Dhunu mo ki She/ ki Dhelel Dhelel mo

¹ Dhali isi gwo gom to jin cinu mo gom uni kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel mo. Me'd jin kankika/ 'kwaniñ kaniisa gi Pan Galathiyya gwo mo tani wakan si'da/ miyi um a'di mo ma. ² Ka cim jin t̪wa/a/ ka dhas mo isa yempa/ mo tani aris um ka 'dete/

'dete/ mo mini dhu to 'pen ka pije/ mo dhali dhu a'di e mo jin dhunu to mo, ma to yin jin gamkina um mo, wakan ki to gun cinu mo tani minu 'koki mii tul is mo me'd jin miga/ pu'dku/ mo be. ³ Dhali ki aha/ mina bumburku/ mo tani aha/ mina hashki uni gwansan gun mina umi mish 'ban ki gwo jin 'kwara um mo mmoçal tom bum jin cinu um ki me'd mo e Pa Urushaliim mo be. ⁴ Wakki/ a'di mididi 'taki ta shi/ miim 'boro'd gom aha/ mmoyaku/ mo si'da/ tani uni mini ta kum pem kun mini sus aha/ mo be.

Mo jin 'Kawurkunu mo gom Ii jin Inu mo

⁵ Aha/ mina buti um mo 'ko'di mom pem jin miga/ pe Pam Makiduniyya mo haali/ aha/ dina gwo ibwa mo mmoya pe Pam Makiduniyya mo be. ⁶ Dhali wari aha/ mina ça'b nyakki um mo walla isi kan aha/ mina 'baar mondit̪ mo nyakki um mo, wakan ki um mini sus aha/ e yam pem jin yaka/ mo e mo gunn kun miga/ ya mo be. ⁷ Haali/ aha/ ona bwa mmopar um e shwane/ mo, yisa jasi e yampe yisa. Aha/ tana gi mo ma 'teñ kape/ mo mmo'baar yila tiya mo nyakki um mo wakki/ Tapa mididi dhal aha/ bway mo be. ⁸ Hili aha/ mina ça'b mo e Pan Epasus mo ntaga Acim Kamsiin mo be. ⁹ Haala campur wanjala wanjal mo dhali mo jin mididi uma tu'c mo tani a'di ka'dkunu aha/ mo dhali 'kwani kun ta 'kup mo tani tana ris ka ris mo be.

¹⁰ Ka Timuthawuus mididi pu'dku/ mo tani hili a'di i e ki 'bore/ mo ma mmokar a'di ki kar 'pempa mo e bwam um mo haali/ a'di miiki'da tu'c gi Tapa mo me'd aha/ mo be. ¹¹ Wakan dhalku/ ki dhal wathin 'deñ kamu/ bway mo mmowak a'di mo. Susu/ a'di e bway piti ki monku'th is mo ki a'di mididi 'taki doku/ i aha/ mo, haali/ aha/ timkina a'di mo nyakka wak mo be.

Kwalany 'Te/ be. Gwondot̪ kun Dotu mo dhali Monthe Me'd mo be

¹² Haali/ goma kam bana ka Abulluus mo tani aha/ okina bwa ka daran du mo gom a'di mmobutu um mo nyakka waka tiya mo, hili a'di yisa ta bwa ma Arungimis mo gom a'di mmoyaku/ shwane/ mo. A'di mididi yaku/ mo wakki/ a'di ta'd gi embula 'borga/ mo be.

¹³ Koyi ki montim mo ma. Doshi mmoṭel shoka 'cesh e mongam gwo is bum mo. 'Bithi adu is mo dhali 'bithi ki 'bi'th mo. ¹⁴ Dhalka ris to gwansan gun miina um mo tani miinu ki mo/en mo.

¹⁵ Shwane/ iwak mo, um mishin ki kun gu'b ma Istipanus uni ta ku gi t̪wa/a/ kun gamki gwo is mo e Pa Akaa/ iya mo dhali uni dhuki is bunin̪ gana/ ki 'kwaniñ gayiin mo goma tu'c gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. ¹⁶ Aha/ yuça um mo ki bwa jin o'd ka daran du mo jin mina umi ha gwo gi 'kwani kun wakan e mo dhali

ka ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, kun ta kun nyakkana tu'c mii mo dhali kun mii to mo. ¹⁷ Aha/ 'kunya bwa mo gom pu'd jin pu'dkin ma Istipanuus mo dhala P̄urtunatus mo dhala Akaa/ ikus mo haali/ uni 'tu'dki embul bum gun pina um mo ba/. ¹⁸ Haali/ uni yeeyaa/ shi/in pem mo ki jim bum gana/ ilu/ mo. Hayyi 'kwani gi wakansan mo ma.

¹⁹ Arisa kaniisa gun 'kon e Pa Asiyya mo tani hashki um monthe me'd mo. Akiila dhala Piriskilla mo nyakki 'kwaniḡ kaniisa gi gu'b buni mo tani hashki uma du gi monthe me'd e Tapa mo be. ²⁰ Arisa waki 'baar mo hashki um monthe me'd mo be. Theka the me'd ka rem 'kup ki 'twanḡ gana/ jin pinu mo ma.

²¹ Aha/ jin tana Buulus 'kwarkina monthe me'd yansan ki me'd pem gana/ mo be. ²² Wakka cin 'denḡ kamu/ dara'd gi mo/en gi Tapa mo tani dhalki a'di jeenu mo. Tapam bam, pu'du/ ma. ²³ A'the gi Tapa Yesus midi di e um mo. ²⁴ Mo/en pem midi di gom umi 'baar mo eya K̄rist̩hos jin ta'da Yesus mo be. Amen.

Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paṅ KURINT̩HUUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus a'di jin karu ki she/ mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo ki bwa ma Arungimis mo, dhala Timuthawuus jin ta'da kam bana mo.

Eya kaniisa ma Arungimis mo jin di'd e Paṅ Kurint̩huus mo nyakkaa ris uni kun dhuun ki she/ki dhelel dhelel mo, uni 'baar mo kun 'kokin mo e Pa Akaa/iya mo.

² A 'the e um mo dhali monku'th is 'peni Arungimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

Mii jin 'Bor ma Buulusa 'Bor Bwa I Is mo 'Ko'di Monto'c Bwa mo

³ Mom'bor mii mididi mo goma Arungimis mo dhali Ababa gi Tapam bana ka Yesus Kristhos mo, a'di jin ta'da Baba jin cila momimii mo dhali Arungimis jin ta ji gi momalasi 'baar mo tani ⁴ a'di jin malaski ana mo eya ris monto'c bwam bana mo, wakan ki ana mina mish malas uni gwansan kun 'kon si'da/ e monto'c bwa mo ki malas jin malaskunu ana ki is bana mo 'peni Arungimis mo be. ⁵ Haali/ me'd jin pwakkunu ana isa nyor ma Kristhos ki nyanye/ mo jin 'koshki a'di mo tani wakan si'da/ eya Kristhos mo tani ana minu pwak momalas si'da/ ki nyanye/ mo be. ⁶ Wakki/ aman toju bwa mo tani a'di ta mii gom momalas bum mo dhali bway mowoth mo. Dhali wakki/ aman malaskunu mo tani a'di si'da/ ta mii gom momalas bum mo jin wana gwo um kani bwa mo ki um 'kučki bwa mo ki 'kari'th mmo'dim 'kup mo e mo gi isa nyor yan jin nyakka'd ki kun 'koshki am mo be. ⁷ Mo ma 'terj kapem bam mo gom um mo tani a'di molu yikin is mo haali/ aman misha ki um pwakki mo gi isa nyor baman bwa mo tani um si'da/ minu nyak momalas baman pwak mo be.

⁸ Haali/ aman 'tena bwa jin mina uni ta pus mo, iwak mo, gom monto'c bwa jin wa aman kan e bwa mo e Pa Asiyya mo haali/ aman 'kokina mo wakan ki ji uth mo mmomol to kal kun 'thir aman mo haali/ mon'koki/em bam muru'di us kan mo be. ⁹ Hili aman toshkina ki aman bu'thkina gwon dwall jin toru 'twa/a 'cesh mmowu mo. Hili a'di yansan mmोधu aman mo mmo'koki cesh mo ki is bam mo, hili eya Arungimis mo a'di jin 'de'kki ku gi wukin mo be. ¹⁰ Hili a'di 'cukki aman mo 'peni mowu yan jin caaca kagahara mo dhali a'di mididi 'cuk

aman mo. Eya po/ a'di mo tani aman dhukina mo ma 'terj kapem bam mo ki a'di mididi 'cuk am dok/e mo be. ¹¹ Um si'da/ mini mii woth am ki mon'tho mo, wakan ki 'kwani ka ris mini mii gi mom'bor bwa i is mo apo/ gway bam mo gom mom'bor mii mo jin cikunu aman mo gom gwo ka ris jin thoku mo goma 'tho ka ris kun 'thonu mo.

Mombut ma Buulus jin Dhalkunu 'Pen mo

¹² Haali/ 'bam bam kun dhuun aman ki ca mo tani ta cikise/ mo be jin ta gwo jin cinu mo gom 'twa/ ma dum bam mo ki aman botkina ki mii e mony'cesh mo dhali ki nyanye/ mo tani aman miikina a'di 'kup ki um mo ki mii jin kogu mo dhali ki mii ma gayiin mo dhali ki mii jin daru gi washila/ mo, yisa ki moyuk gi mony'cesh yan mo, hili ka 'the ma Arungimis mo be. ¹³ Haali/ am 'kwaru um gwon kamu/ ka wuny is yisa, hili ki gwo jin mina umi mish derj e mo dhali mish 'ban mo. Aha/ tosha ki um mini mish a'di 'bani 'baar mo ki dhegem mo. ¹⁴ Me'd jin mishkina um a'di 'ban ki 'bana kamu/ mo tani ki um mini mish dhu 'ba/ ki ca mo gom aman mo me'd jin misha aman 'ba/ dhu gom um mo ka tee gi Tapa Yesus mo be.

¹⁵ Haali/ aha/ misha ki isi mish gana/ mo gom a'di yan mo, ki aha/ okina bwa mo mmoyaku/ i um itwa/a/ mo, wakan ki um mini ta gi bwam 'boro'd ka 'bukum 'ban mo be. ¹⁶ Aha/ okina bwa mo mmobuti um mo e bway pem jin yaka/ mo e Pam Makiduniyya mo dhali kulu/ i um ka nyan'ko'd mo 'peni Pam Makiduniyya mo dhali jin mina umi sus aha/ mo e bway pem mo e Pa Yahudiyya mo be. ¹⁷ A/aha/ tana aman/ak bwa e mo mmo/o gwo mo ki mii to yansana? Dhali aha/ thosonkina miim pem mo me'd wathi/ gi mony'cesha jin nyor is mo mmo/o gwo mo ki: Nye dhali Yisa, ki kupa? ¹⁸ Haali/ ka jin gana/ me'd jin tan ma Arungimis a'di isin gana/ mo tani gwom bam e um mo diki ta gwo ma Nye mo dhala Yisa mo be. ¹⁹ Haali/ Ya/ ma Arungimis mo jin ta'da Yesus Kristhos mo tani a'di jin cikina aman gwo e bwam um mo tani dhali iSilwaanus dhala Timuthawuus mo dhali aha/ mo tani yisa ta gwo ma Nye mo dhala Yisa mo, hili eya Yesus mo tani isa yempa/ mo tani a'di ta gwo ma Nye mo be. ²⁰ Haali/ aris gwo kun on ma Arungimis is mo tani gamki gwom buni jin onu ki Nye e a'di mo be. A'di be ta 'pemen gwo jin ona ana gwo ki Amen e a'di mo gom monyca ma Arungimis mo be. ²¹ Hili a'di ta'da Arungimis be jin telki aman sho'k mo nyakki um eya Kristhos mo dhali gwom piti jin kankina a'di am mo be. ²² A'di karki mon'dap piti apo/ am mo dhali ciki aman Shi/in piti eya dum bam mo me'd to jin wothu/ 'twa/ mo be.

²³Hili aha/ yuƙƙina Arungimis mo mmota aman/ o gwo apo/ aha/ mo. A'di ta gwo mmo'tash um 'twa/ mo ki aha/ tuƙƙina is pem mo 'peni mo jin miga/ 'taki yaku/ e Pan Kurinthuus mo be. ²⁴Yisa mmomiina aman miin tapa apo/ mongam gwo is bum mo yisa. Aman miikina aƙu'c nyaƙƙi um mo gom bwanj 'kunygam bum mo haali/ um doshkin mo mmotel sho'k mo e mongam gwo is bum mo be.

2

¹Haali/ aha/ dina gwo ibwa mo yisa mmoyaku/ ibutu' um mo ki gwo jin mididi ci'th uma du mo. ²Haali/ wakƙi/ aha/ raka um cidhuwa du mo tani aja a'di mididi mii aha/ ki bwam 'boro'd mo, hili a'din 'de/ jin ci'thka/ adu mowa? ³Dhali aha/ 'kwarkina a'di me'd jin miikika/ mo, wakan ki me'd jin pu'dkika/ mo tani aha/ minu 'koki ci'tha du ki uni gwansan kun mini 'taki 'koki mii aha/ ki bwanj 'kunyga/ mo. Haali/ aha/ misha ki isa duj gana/ gom umi 'baar mo ki moj'kuny bwam pem mo tani mididi 'taki ta moj'kuny bwa gom umi 'baar mo be. ⁴Haali/ aha/ 'kwarkina a'di i um mo 'peni bwa jin ƙo'co'd mo dhali ka du jin 'pe'd she/ mo dhali ki jabu'th jin upka/ mo e em pem mo, yisa mmoraƙ um cidhuwa dum bum mo yisa, hili mmodhal um bway mo mmomish mo/ en jin ishki'd ka enthus mo, a'di jin takika/ mo gom um mo be.

Mo ma Mure/ Miinthus jin Dhalkunu 'Pen mo gom A'di jin Dhanƙi Gwo mo

⁵Hili wakƙi/ jan ƙal 'dej kamu/ rakƙi mo jin cidhuwa du mo tani a'di rakƙi a'di mo yisa gom aha/ mo, hili ki shem boƙ mo, – a'di yisa ta gwo jin onu ki 'bitha – gom umi 'baar mo. ⁶Haali/ gom wathin 'de/ wakan mo tani ajisa yansan jin dhukina 'kwani ka woho/ mo tani a'di 'kosh jwa mo be. ⁷Wakan um mini 'taki mii dhal mii e i is mo mmoƙu'k mo mmodhal a'di amure/ miinthus piti 'pen mo dhali malas a'di mo, walla a'di minu kumki 'twa/ a 'cesh mo ki bwa jin diƙadi ki nyanye/ mo. ⁸Wakan aha/ yuƙa um mo mmo'deki a'di mo ki mo/ en bum mo gom a'di mo be. ⁹Haali/ gom mii gi wakan mo tani a'di 'kwarkika/ gwo yan mo ki aha/ mina nyo/ um mo dhali mish gwo 'ban mo wakƙi/ um ta imanha gwo e mo gom to 'baar mo be. ¹⁰A'din 'de/ yin jin mina umi dhal miinthus piti 'pen mo tani aha/ si'da/ mina dhal a'di miinthus piti 'pen mo be. A'di jin dhalkika/ miinthus piti 'pen mo tani wakƙi/ aha/ dhalkina miinthus ma cin kamu/ 'pen mo tani a'di dhalkika/ mo gom gway bum mo e buj'kus ma Kristhos mo be, ¹¹mmonona Seƙaan 'twa/ mo 'peni mmogam uma du is ki me'd mo gom shi/ miim 'boro'd apo/ ana mo. Haali/ ana yisa tana pus mo goma maƙ piti yisa.

Mo/ is jin Anankin ma Buulus mo Me'd jin Dina A'di e Pan Taruwaas mo

¹²Ki aha/ pu'dkina mo e Pan Taruwaas mo mmoƙi gwom 'borga/ ma Kristhos mo tani acampur a'di ka'dkunu aha/ mo e Tapa mo be. ¹³Dhali hili adum pem yisa mish ta gi mosi/ is yisa haali/ aha/ dinaki gam akam pem ka Tiithus imun mo. Wakan aha/ bu'thƙina moyam pem mo mmoya mo 'peni uni mo mmoya ki sule/ e Pam Makiduniyya mo be.

Mo jin Pinu Mii E eya Kristhos mo

¹⁴Hili mom'bor bwa i is mo mididi di mo goma Arungimis mo a'di jin di'd eya Kristhos mo jin di'd mo mmoshu ana bway mo isa yempa/ mo e mampi mii e mo dhali e ana mo tani mo jin teru/ mo eya ris mo 'baar mo goma shima ƙuyga/ gi moyuƙ piti mo be. ¹⁵Haali/ ana tana ashima ƙuyga/ jin cii mo eya Kristhos mo goma Arungimis mo e bwaman uni gwansan kun takunu is ki me'd mo dhali e bwaman uni gwansan kun 'ce'dki sho'k mo be. ¹⁶E jan 'dej kamu/ mo tani ashima ƙuyga/ jin ƙuyi mo 'peni wu, itan wu mo dhali e jan kamu/ mo ashima ƙuyga/ 'peni mondiki/ e, itan mondiki/ e mo. Kaja a'di i'koshki jwa mo gom to gwansan mo? ¹⁷Haali/ aman yisa wana e ki 'kwani ka risa, uni gun lat 'kwani e gi gwo ma Arungimis mo. Hili mmota 'kwani kun daran ki washila/ mo ki gwonƙan ma Arungimis mo dhali e jis/ e ma Arungimis mo tani aman ƙorkina gwo mo goma Kristhos mo be.

3

Imanmii Mii gom Gwon This jin Gamu Me'd mo

¹A/aman telkina mii 'pen mo mmoha me'd doƙ/ e ibwambori uma? Walla aman mina mii ta gi gwo jin 'kwarkunu mo gom miim 'boron bam mo me'd unin tiya gun miin kan mowa? Walla gwo wakan 'peni uma? ²Um ki is bum ta gwo jin 'kwarkunu mo mmoƙor miim 'boron bam mo kun 'kwarkunu mo eya dum bum mo kun minu mish mo dhali kun minu dej e mo ki 'kwani 'baar mo be. ³Dhali um ƙoru mo ki um ta gwon 'kwar 'pena Kristhos mo a'di jin ciƙina aman um mo. A'di yisa jin 'kwarkunu mo ka galama risha, hili ki Shi/ in Dheleladhelele ma Arungimis jin di ki e mo, yisa apo/ wosha pa'dga/ mo hili adum pa'dga/ gi wathimpa en'thi/ mo be.

⁴Jwa jin wuna amana wu i is mo tani eya Kristhos mo 'kup ka Arungimis mo be. ⁵Yisa mmotana aman uni kun mini 'kosh jwa mo ki is bama mmose gwon kamu/ i is yisa me'd jin yayi'd 'peni aman mowa. Mom bam jin 'kosha aman jwa mo tani 'peni Arungimis mo be, ⁶a'di jin thumki aman mo mmota ku

gi mini mii to mo gom gwon this jin gamu me'd mo, yisa e gwoŋkan jin 'kwarkunu mo, hili e Shi/ in mo be. Haali/ gwoŋkan jin 'kwarkunu mo tani a'di 'koshki'da 'kosh mo, hili Shi/ in a'di çiki mondiki/e mo be.

⁷ Dhali wakki/ mo jin 'dapu/ isi jwa mo, a'di jin çikunu jamas mo apo/ wosha pa'dga/ mo pu'dki'd mo ki mo jin mii ki ra/ ra/ mo, ki 'Kwani ma Israyiil mol bwam/e ma Musa par/ e mo kan gom mondhel piti mo, mmothiskina a'di e ki liw liw kansan mo tani ⁸ ata gara/ imina mo jin 'dapu/ isi jwa mo jin ta gi Shi/ in mo 'taki ku'th is mo ki mii jin miinu ki ra/ra/ kagahara ki nyanye/ mo? ⁹ Haali/ wakki/ mo jin miinu ki ra/ra/ di'd mo gom mo jin 'dapu/ isi jwa mo gom miiwak mo tani mo jin 'dapu/ isi jwa mo gi mii ma kar/ e mo midi mii se ka piye/ ki ra/ ra/ mo mmobil jin t̩wa/a/ e kagahara mo be. ¹⁰ Dhali ka jin gana/ e shushan mii yansan mo tani mo jin mii ki ra/ra/ mo tani wara'd ki mo ma ra/ra/ jin diki pi ari shusha kamu/ mo haali/ mo ma ra/ra/ jin ta jin 'ko'd jin bol a'di e mo be. ¹¹ Haali/ wakki/ a'di jin 'baarkunu mo pu'dki'd mo ki mo ma ra/ra/ mo tani a'di jin midi di kan ka go/ mo midi mii ta gi mo ma ra/ra/ kagahara ki nyanye/ mo be.

¹² Me'd jin tana aman gi mo ma 'ten kape/ gi wakan mo tani aman tana ku gi 'koki ju/ kagahara mo be. ¹³ Yisa me'da Musa a'di jin kumki bwam/ em piti ki burriney/ mo, wakan jin mina 'Kwani ma Israyiil 'koki hil mo ma ra/ ra/ jin midi 'baar mo me'd jin sula a'di mo. ¹⁴ Hili adum buni 'bi'thkin ki 'bi'th mo. Haali/ ntaga tee yansan mo tani ki uni denki gwon dhamo/ jin gamu me'd e mo tani burrineyem bwam/ em buni yansan di'd naskina/ kan ki dar gi mompe'd mo haali/ jasi eya Kristhos mo tani a'di kalki a'di mo be. ¹⁵ Nye, ntaga tee yansan mo me'dyin denkina uni Gwo ma Musa e mo tani burriney/ ki kum uni adum buni 'kup mo be. ¹⁶ Hili wakki/ wathi/ ki tu'k mo e Tapa mo tani burriney/ a'di pe'dkunu mo be. ¹⁷ Dhali shwane/ Tapa a'di ta Shi/ in mo dhali mo jin dina Shi/ in gi Tapa mo tani a'di idina mo kun 'konu ki 'kus mo be. ¹⁸ Dhali ana 'baar mo dara gi bwam/ e kun kumu mo mmohilkina ana monyca gi Tapa mo dhali mondhel jin dhelu/ mo mo tani ana 'kokunu mo mmo/ ak e mo e jamas piti mo 'peni monycaŋ 'den kamu/ itan monycaŋ kamu/ mo. Haali/ monyca yansan pu'dki'd 'peni Tapa mo, a'di jin ta Shi/ in mo be.

4

Kumman To e Ton'kul Bwa mo jin Ta'da Je mo

¹ Wakan, mmotana aman gi mii yansan mmomii mo ki momiimii ma Arumgimis mo tani aman yisa min ma dum bami ta'k ka

luŋgu'b mo yisa. ² Aman dhankina to shigga/ mo dhali mii gun ishuwa 'cesh mo. Dhali aman ushkina mo mmobotki mii ma mak mo walla mmolaŋ gwo ma Arumgimis e mo, hili mmotaŋ gwo eya tente/ gom gwoŋ gana/ mo tani aman mina dhu is bam ki ku gi ha me'd mo gom 'twa/ ma du ma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ e jis/ e ma Arumgimis mo be. ³ Dhali isi kan wakki/ gwom 'borgam bam kumu 'kup mo tani a'di kumu 'kup jasi gom uni gwansan kun 'koni mothis e mo be. ⁴ E 'kup miim buni yan mo tani arum gi mony'cesh yan jin luŋa uni mo tani dha'bki uni adum buni e mo uni gun daran gi gwo jin gamu is mo, mmonon uni 'peni mmopar monkush gi gwom 'borga/ e mo jin ta monyca ma Kristhos mo, a'di jin nyakki'da nyak ka Arumgimis mo be. ⁵ Haali/ gwo yan jin çina aman mo tani ta gwom bam ki is bam mo yisa, hili aYesus Kristhos jin ta Tapa mo, dhali gom miiny çin'kina/ jin tana aman ki is bam mo gom um mo tani a'di gom gway ma Yesus mo be. ⁶ Haali/ a'di ta'da Arumgimis jin o gwo mo ki: Dhalki monkush a'di 'twakki mondhurumi'd bwa mo, a'di jin kushki mo mo eya dum bana mo mmoçi monkush gi moyuk gi monyca ma Arumgimis e jis/ e ma Kristhos mo be.

⁷ Hili aman tana gi kumman to yan e ton'kul bwa mo jin ta'da je mo mmotaŋ gwo ki mom'bi'th yan ta gummpa/ gi monyca ma Arumgimis mo dhali a'di ta jim bam yisa. ⁸ Aman to'ckunu bwa mo ka ris 'twaŋkal kuku/ mo tani hili mmotha'th 'pena 'cesh yisa, am dun'kurkunu adu is mo tani hili mmodirkunu aman e mo ma çis yisa, ⁹ aman 'koshkunu mo tani hili aman 'konuki dhal 'pen mo, aman dorkunu kal 'ko'da 'cesh mo tani hili aman yisa 'ce'dkunu sho'k mowa. ¹⁰ Isa yempa/ aman kalkina e buŋwar is bam mowu ma Yesus mo, wakan ki mondiki/ e ma Yesus si'da/ minu tor eya tente/ e buŋwar is bam mo be. ¹¹ Haali/ ki aman 'kona ki e mo isa yempa/ mo tani aman çikunu mo mmowu mo gom gway ma Yesus mo, wakan ki mondiki/ e ma Yesus mo minu tor mo eya tente/ mo e buŋwar gi shuman is bam mo jin mishi wu mo be. ¹² Wakan ba/ mowu miiki'da tu'c e am mo, hili mondiki/ e um mo be.

¹³ Me'd jin tana aman gi Shi/ ina 'de/ gi mongam gwo is mo me'd a'di jin di'd e a'di jin 'kwarki gwo ki: Aha/ gamkina gwo is mo dhali wakan aha/ torkina gwo mo tani, aman gara/ gama gwo is mo dhali wakan aman torkina gwo mo, ¹⁴ mmomish ki a'di jin 'de'kki Tapa Yesus 'peni mowu mo midi 'de'k aman si'da/ mo nyakka Yesus mo dhali sus am nyakki um mo e buŋ'kus piti mo be. ¹⁵ Haali/ a'di 'baar mo gom gway bum mo, wakan me'da 'the mmopeperkina a'di e 'kwani ki nyanye/ ki nyanye/ mo tani mo

jin 'boruwa 'bor bwa i is mo minu mar is ki nyanye/ gom monyca ma Arungimis mo be.

Moŋ'ko ki Moŋgam Gwo Is mo

¹⁶ Wakan aman mina 'koki biŋ bwa ka luŋgu'b mo. Ba buŋwar isa dhamom bam a'di shigkunu is mo, hili isi bwamana dum bam mo tani a'di jin yosu ki yos yos isa yempa/ mo be. ¹⁷ Haali/ mo jin toju bwa yansan mo jin tawasha tawash jin di'd jasi ki ari mo mo tani a'di thosonki'd mo gom aman mo mondiŋ ki monyca jin mididi ki ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo jin molu kar ka par mo. ¹⁸ Haali/ aman 'konaki hil 'kup ki to kun mishu mo, hili 'kup ki to kun 'konuki mish mo. Haali/ to gun mishu mo tani 'kon eya tente/ ki laŋ laŋ mo, hili to gun 'konuki mish mo tani uni ta to gun mini 'ko ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

5

¹ Haali/ aman misha ki wakki/ gu'ba'ku/ gi mony'ceŋ yan mo jin 'kona aman nycine/ 'ce'dkunu sho'k mo tani aman tana gi monyan 'peni Arungimis mo, gu'b jin nyanju ki me'd yisa, a'di jin mididi ki sule/ sule/ e momis mo be. ² E mahan ka jin gana/ mo aman ohonkina mo dhali 'kosh kwa/ a/ mo mmoshum mo ki moŋ'kom bam e momis mo. ³ Wakan ki mo jin mina amani shum ki a'di mo tani aman minu 'koki gam is 'te/ mo be. ⁴ Haali/ me'd jin 'kona aman mo naskina/ e gu'ba'ku/ yan mo tani aman wukina shure/ ki mo/ anan is mo, yisa ki aman minu 'koki hi'th is ki to mo, hili ki aman minu hi'th is ki to ki nyanye/ mo, wakan ki buŋwar is yan jin mish wu mo tani minu los mo ki mondiŋki/e yan mo be. ⁵ A'di jin thosonki aman is mo gom to yan gana/ mo tani a'di ta'da Arungimis mo, a'di jin ŋiki aman Shi/in mo me'd to jin woŋhu/ 'twa/ mo be.

⁶ Wakan aman isa yempa/ mo tani tana gi mo ma duj gana/ jin 'bidhu is mo. Dhali aman misha ki me'd jin 'kona aman e moŋ'kom bam e buŋwar is mo tani aman si'da ki si'd 'peni Tapa mo be. ⁷ Haali/ aman iina ki moŋgam gwo is mo, yisa ka shureya. ⁸ Aman tana ga duj gana/ jin 'bidhu is mo, dhali amani imina dhal mii e i is mo mmosi'd mo 'peni buŋwar is mo dhali nyak 'ko ki Tapa mo be. ⁹ Wakan wakki/ aman nyaŋa 'ko mo walla si'd mo tani aman karkina a'di ki tom bam jin guna aman ki e mo mmo'bor a'di bwa mo be. ¹⁰ Haali/ ana 'baar mo mina mii pi mo e bwambor ma kursi ma Kristhos gi gwon dwal mo, wakan ki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo mini 'taki bu'th to kun 'boron mo walla kun shiyin mo be isi me'd mii kun miikina uni ki buŋwar is mo be.

Mii jin Miinu To mo goma Gwam jin Gwamkunu mo

¹¹ Gom mii gi wakan mo tani mmomisha aman mii jin minu ko/ Tapa mo tani aman lalkina 'kwani sho'k ki gwo mo. Hili a'di jin tana aman mo tani a'di mish ma Arungimis mo dhali aha/ tana ga 'tej kape/ mo ki a'di si'da/ mishu ki 'twa/ ma dum bum mo be. ¹² Aman yisa dhuna is bam ki ku gi ha me'd mo e um mo dok/ e, hili mmoci/ um mo jin raŋu mo mmodhu is ki ca mo gom am mo be. Wakan ki um mini mish thoŋ uni gwansan gwo mo kun dhu 'bam buni ki ca mo gom is buni mo gom monyca jin dina wathi/ nycine/ mo dhali yisa goma dum piti mo. ¹³ Haali/ wakki/ aman sona du ki is bam mo tani a'di goma Arungimis mo be. Wakki/ aman kutha is mo ki 'cese/ 'cese/ eya dum bam mo tani a'di gom um mo be. ¹⁴ Haali/ mo/ en ma Kristhos mo tani a'di 'timkina amana du mo haali/ aman su'kkunuwa du mo ki tal 'deŋ kamu/ wu'd mo gom 'kwani 'baar mo. Wakan aris 'kwani 'baar mo wukin mo be. ¹⁵ Dhali a'di wuki'd mo gom 'kwani 'baar mo ki uni gwansan kun 'kon mo mini dok/ e 'koki 'ko mo gom buŋwar is buni mo hili gom a'di mo jin wuki'd mo gom gway buni mo dhali jin 'de'kkunu mo be.

¹⁶ 'Peni mo yan shwane/ mo, ki mii gi wakan mo tani aman 'konaki nyitha wathin 'deŋ kamu/ 'peni ji en'thi/ mo. Isi kani ba am isa gush nyitha Kristhos mo 'peni ji wathimpa en'thi/ mo tani aman nyitha a'di wakan dok/ e yisa. ¹⁷ Wakan be wakki/ wathin 'deŋ kamu/ di'd mo eya Kristhos mo tani a'di ta jin this jin uku mo. Miin dhamo/ pekin mo tani dhali hili miin this uni pu'dkin mo be. ¹⁸ Aris uni gwansani 'baar mo 'peni Arungimis mo be, a'di jin gwamki ana mo eya Kristhos mo ki is piti mo dhali ŋi ana mii ki mo gi gwo jin gwamkunuwa gwam mo be. ¹⁹ Gwo a'dan be. Arungimis diki'd eya Kristhos mo mmogwamkina a'di 'kwanyin'ceŋ mo ki is piti mo, yisa mmodhu gwon dhan buni apo/ uni mo, dhali dhu gwo e me'd bana mmoŋor mo, gwo gi mo jin gwamkunuwa gwam mo be. ²⁰ Wakan ana tana iman/ ii goma Kristhos mo, haali/ mo ma Arungimis jin yipkina a'di 'kup mo tani e ana mo be. Dhali aman yuŋkina um mo gom gway ma Kristhos mo be: Wari um ki ku gun gwamkin ma Arungimis mo ma. ²¹ Gom gway bana mo tani a'di ki kar a'di mo mmota ji gi miinthus mo, a'di jin molki miinthus mo. Wakan e a'di mo tani ana minu dhuku/ mo ki ku ma kaŋ/ e mo goma Arungimis mo be.

6

¹ Mmonyaka um to mii ki a'di mo tani aman malaskina um mo mmo'koki budha

'the ma Arungimis ki pe'th mo. ² Haali/ a'di oki gwo mo ki:

Ka tee jin budhuwa bu'th mo tani aha/ cikkina /e gwo mo

dhali woth /e mo ka tee gi mowoth mo be. Dhali hili mo mo ma. Shwane/ a'di ta'da tee jin budhuwa bu'th shwane/ mo. Hili mo mo ma. Shwane/ a'di ta'da tee gi mowoth mo be. ³ Aman 'konaki kar toj kola kamu/ e bway gi jan tal 'deŋ kamu/ mo, wakan ki gwon t̥hutha kamu/ minu 'koki gam mo apo/ miim bam jin miina am to mo be. ⁴ Hili me'd cikkina/ ma Arungimis mo tani am dhuna is bam mo ki ku gun ha me'd mo eya ris 'twaŋkal kuku/ mo. E dhan mon'dim 'kup mo, e mont'o'c bwa mo, e miij kakga/ mo, e mii gun shi/ashi/ mo, ⁵ e mondor mo, eya sijn mo, e mo ma dulatt mo, e mo ma tu'c jin caaca mo, e montima tim mo, en te/ mo, ⁶ ki mii gun dheleladhelel mo, ki moyuk mo, ki mo jin 'ku'cu bwa ki 'kari'th mo e mo gi isa nyor mo, ki mii jin miinu ki bwaŋkush mo, dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo, ki mo/en gana/ mo, ⁷ ki gwoŋ gana/ jin onu mo, dhali ki mom'bi'th ma Arungimis mo, ki to/as gi mii ma kar/e mo gom me'da bim poros mo dhali me'da cam mo be, ⁸ e montak mo dhali mo jin ushuwa tak tak mo, e gwonthus jin toruwa po/ mo dhali e gwom 'boro'd jin toruwa po/ mo. Aman miinu me'd 'kwani gun he'kkina he'k e mo tani hili aman tana kuj gana/ mo, ⁹ me'd uni gun 'konuki mish mo tani hili aman mishu mo ki 'bore/, dhali me'd kun 'kon mo e mowu mo tani dhali hili mo mo ma, aman 'kona ki e mo, me'd uni gun cikunuwa jisa mo tani hili aman 'konuki 'kosh jwa mo be, ¹⁰ me'd kun 'kon ki bwan di'tadi't mo tani hili isa yempa/ mmo'kuny bwa mo, me'd uni kun hatha'ko'd ki ha'th mo tani hili aman miikina mii ka ris kun ta pa ki pa mo, me'd uni gun dar gi to mo tani hili aman tana ga ris to 'baar mo be.

¹¹ Twam bam ka'dkunu mo gom um gi Panj Kurin̄huus mo. Adum bam waŋgala waŋgal mo be. ¹² Um yisa 'tashu 'twa/ ki aman mo yisa hili um i'tashu 'twa/ ka dum bum kun sicas'i'c mo be. ¹³ E miim pem jin miga/ kul 'kup ki um mo tani – aha/ mina o um gwo mo me'd um ta uci mo – Waŋgali adum bum si'da/ mo ma.

Um Ta Monyca'b ma Arungimis jin Di ki E mo

¹⁴ Dhalku/ ki mash ki uni kun daran gi gwo jin gamu is mo ma. Haali/ mii ma kar/ e midi nyak to mii ki to shigga/ kata mo? Walla moŋkush midi nyak to mii ki mond-hurumi'd kata mo? ¹⁵ Bwa ma Krist̄hos midi gam me'd ki bwa ma Bali/aal mmana mo? Walla wathi/ jin gam gwo is taki'd gi to jin nyakka'd mo ki a'di jin dara'd gi gwo jin

gamu is mowa? ¹⁶ Gwo gi wakata mina gu'b gi mondheleladhelel ma Arungimis gam me'd mo ki ji gi luŋu tompinycon mo? Haali/ ana tana gu'b gi mondheleladhelel ma Arungimis jin di ki e mo me'd gwo jin on ma Arungimis mo ki:

Aha/ mina di e uni mo dhali nyak shekem ibwaman uni mo,

dhali aha/ mina ta uni Arungimis buni mo, dhali uni mini ta 'kwanim pem mo be.

¹⁷ Gom gwo gi wakan mo tani piyi um ka piye/ mo 'peni uni mo

dhali dhuyi is bum ki she/ 'peni uni mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo.

Dhali dhalki to nyoggaŋ kamu/ ki ta is ki me'd mo.

Yan'ko'd aha/ mina hayy um mo be,

¹⁸ dhali aha/ mina ta um Ababa mo,

dhali um mini ta iya/m pem mo dhali i'bwa/ m pem mo.

A'di ta gwo jin ona Tapa mo, a'di jin ta a'di jin Eka/ Ek mo be.

7

¹ Me'd jin takina ana gi gwo gwansan gun onu is mo tani um gun enu mo tani dhalki ana dhelela is bana mo 'pena ris mii gun nyo/i bunŋwar isi 'baar mo dhali shi/in mo mmosus mo jin kogu ki jaro/ jaro/ mo e moŋko/ goma Arungimis mo.

ABuulus 'Kunykina Bwa mo gom 'Kwanin̄ Kaniisa kun Ri'ckina Du Is mo

² Ka'di adum bum gom aman mo. Aman 'konaki t̥hu'th to mii e jan tal 'deŋ kamu/ mo. Aman 'konaki pu/ jan tal 'deŋ kamu/ mo. Aman 'konaki bu'th shi/ miim 'boro'da kamu/ gom jan tal 'deŋ kamu/ mo. ³ Aha/ dinaki o gwo yansan mo mmowaŋ um mo haali/ aha/ ona gwo yansan ntwa/ a/ mo ki um dhuna aman mo eya dum bam mo, mmowu mmontal 'de/ mo dhali mmo'ko ki e e montal 'de/ mo be. ⁴ Aha/ tana gi dhan mo jin wuka/ um jwa i is mo. Aha/ tana gi dhan mo jin karka/ is ki ca mo gom um mo. Aha/ 'tu'dkunu mo ki momalas mo. Ki mom bami 'baar mo jin toju aman bwa mo tani moŋ'kuny bwam pem guski'd ki sho'k piti mo be.

⁵ Haali/ isi kani ki aman pu'dkina mo e Pam Makiduniyya mo tani bunŋwar is bam yisa gamki mo ma si/isa kamuwa, hili aman to'ckunu bwa mo ka ris mo jin tuku mo, mo/as ki us mo dhali ki moŋko/ is e bwaman mo. ⁶ Hili Arungimis a'di jin malaski a'di jin bitkunu bwa ka lungu'b mo tani malaski aman mo gom pu'd jin pu'dkin ma Tiithus mo be. ⁷ Dhali yisa jasi gom pu'd jin pu'dkina a'di 'te/ mo, hili si'da/ ki momalas jin malaskina a'di um mo ki gwo jin to'kina a'di aman mo gom kwa/am bum jin 'koshki um mo, dhali gom kom bum jin gwokina

um mo, dhali gom mii jin shwa uma nyor ka nyor mo gom aha/ mo, wakan ki aha/ mina bwa 'kuny kagahara mo be. ⁸ Haali/ isi kani wakki/ aha/ raḱa um mmokal bwan diṭi'd mo gom gwom pem jin 'kwarkika/ um mo tani aha/ yisa guna is mo gom a'di mo (ba aha/ gukina isi twa/a/ mo be) haali/ aha/ nyithkina ki gwo yansan jin 'kwarkika/ um mo tani jwakaṭki um mo be, bahili jasi gom ari mo mo. ⁹ Ki a'di gi wakan mo tani aha/ 'kuny kina bwa mo, yisa haali/ um jwakaṭkunu mowa, hili haali/ um jwakaṭkunu mo e mo jin susu mmorica du is mo. Haali/ um suruna ki monyjwakaṭ mo jin ta a'di 'peni Arungimis mo, wakan ki um mina isi 'koki 'kosh ka nyor gom toṅ kamu/ jin thisu e mo gom aman mo be. ¹⁰ Haali/ monyjwakaṭ 'peni Arungimis mo a'di ki wagas mo jin rijuwa du is mo jin shu'di tagi bway mo jin tanuwa ta is ki me'd jin diki sus e mo jin 'donu is mo, hili monyjwakaṭ jin ta ji gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di wagaski mowu mo be. ¹¹ Haali/ hili ma, mo jin gwona bwa ka daran du mo monyjwakaṭ yan jin ta ji 'peni Arungimis mo tani a'di wagaskunu mo e um mo, mom'ba/ jin ganankina um mo mmoṭor markin bum mo ki is bum mo, mo ma nyor jin dekki um mo, dhali mo ma ayy/ayy/ayy/am bum mo, dhali monj'kwa/am bum jin 'koshki um mo, dhali mii jin shwa uma nyor ki thith dhali ajisa jin gamkunu mo be. Eya ris mii jin su'kkina um mo tani um ki is bum nyo/kunu mo ki ku gun 'kona mii ki 'ko 'ba/ mo goma ris mii kun 'konu ki bath mo be. ¹² Wakan, aha/ bala 'kwarkina gwo e um mo tani hili yisa gom a'din 'de/ yin jin thuthki to mii mo walla gom a'din 'de/ yin jin 'koshkina is ka nyor mo gom mii jin thutha a'di mii mo yisa, hili ki mo jin shwa uma nyor ki thith mo gom aman mo jin minu 'taki tor mo eya tente/ gom um e jis/e ma Arungimis mo be. ¹³ Wakan aman malaskunu mo be.

Dhali ki momalas ganam bam jin 'ce'du 'ba/ mo tani aman 'kunyina bwa kagahara mo e monj'kuny bwa ma Tiithus mo haali/ adum piti a'di sikunu is mo gom umi 'baar mo be. ¹⁴ Haali/ wakki/ aha/ torkina a'di gwoṅ kamu/ mo gom mmokarka/ is ki ca mo gom um mo tani aha/ yisa karu ki mon'the is yisa. Hili jasi me'da ris gwo 'baar mo kun okina aman e um mo tani ta gwoṅ gana/ mo tani wakan 'bam bam jin dhuna am ki ca mo e bwambor ma Tiithus mo tani a'di nyo/ kunu ki nyo/ gana/ mo be. ¹⁵ Dhala dum piti pu'dki'd ka piye/ 'baar mo kagahara gom um mo me'd jin kakina a'di gwom bum e jin hakina um e 'baar mo dhali monj'ko/ jin koka/ um mo dhali adee jin deekina um mo a'di jin bu'thkina um a'di mo be. ¹⁶ Aha/ 'kunyina bwa mo haali/ aha/ takina gi mo jin wuka/ um jwa i is mo jin 'boro'd ki 'bor

gana/ mo be.

8

Mii jin Cīnu To ka 'Ka'd Me'di Is mo

¹ Aman ṅapa um mmomish mo mo iwak mo gom gwo ma 'the ma Arungimis mo jin torkunu mo eya ḱaniisa 'baar mo e Pam Makiduniyya mo be. ² Haali/ e mompal gi mo jin tocu bwa mo jin eka/ ek mo tani monj'kuny bwam buni jin ekki'd ki ek mo dhali moha'th'ko'd buni jin shwa'da nyor mo tani a'di guski'd ki sho'k piti mo ki pa jin tana uni mo ki jin 'ka'da uni me'di is mo ki miim buni mo be. ³ Haali/ uni ciki to mo isi ki jim buni jin tana uni mo, me'd gwo jin mishka/ tor mo dhali ki tom buni jin 'ce'de'da po/ jin cina uni mo tani a'di 'peni bwam buninṅ gana/ mo be. ⁴ Uni 'thoki am mo ka dun dara'd mo gom mii ma 'the yan mmonyak to mii mo mmowoth uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo. ⁵ Dhali yansan miikina uni mo, yisa me'd jin toshkina aman mo, hili ntwa/a/ mo tani uni ciki is buni ki Tapa mo dhali ki aman mo ki bwa ma Arungimis mo be. ⁶ Isi ki gwo gi wakan mo tani aman tirrishkina aTiithus ki gwo mo haali/ a'di telli mii 'pen mo hila/ mo tani a'di midi 'taki mii thim mii ma 'the yan e bwam um mo be. ⁷ Dhali me'd jin 'kokina um imis eya ris to 'baar mo e mongam gwo is mo, e mo jin onu gwo mo, e moyuk mo, eya risa du gom darkin gi dar mo, dhali e mo/en bum gom am mo tani hili si'da/ ki um mini 'ko imis gom mii ma 'the yansan si'da/ mo be.

⁸ Gwo yansan oka/ yisa mmokana ḱan mo, hili mmonyoy/ mii mo ki mii gi cin tiya kun miina uni ka daran du mo ki mo/en bum si'da/ mini ta kun gana/ kun dar ki washila/ mo be. ⁹ Haali/ um mishkina 'the gi Tapa Yesus Kristhos bana mo, ba ki a'di ta pa ki pa mo tani a'di warki'd ka ha'th'ko'd gom gway bum mo. Wakan ki mo ma ha'th'ko'd piti mo tani um mini war ki uni gun ta pa ki pa mo be. ¹⁰ Dhali e mii yansan mo jin 'konu ki bath mo tani aha/ cikina uma yuk mo. A'di jin 'boro'd gom um mo mmothim a'di shwane/ mo tani a'di jin telkina um 'pen ki yil 'de/ yin kagush mo, yisa jasi mmomii to 'te/ mo, hili mmo/o bwa mo be. ¹¹ Wakan ki mo/is bum e bwa jin ona um ki mii a'di mo tani mini 'taki ta par mo ki miim bum jin thimkina um a'di mo 'peni to gun takina um mo be. ¹² Haali/ wakki/ mo jin isu di'd mo tani a'di mishkunu bu'th mo me'd isi to jin takina wathi/ mo, yisa me'd isi to jin darkina a'di yisaa. ¹³ Aha/ dinaki o gwo yansan ki kun tiya mini 'taki ta gi mii gun 'disha'dish abor mo dhali uma tiya mmokal to kun diṭadiṭ mo. ¹⁴ Hili mmonyaka nyaḱ to mo, gom tom bum gun ishkin ka enthus mo

shwane/ e mo yan mo tani mini 'taki thipa thip mo gom tom buni gun hara uni mo, wakan ki tom buni gun ishkin ka enthus mo tani mina uni 'taki thip um ki to gun hara um mo, wakan ki mo jin nyaku to mididi mo be. ¹⁵ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: A'di jin kwanyki to ki nyanye/ mo tani dara'd ki ji gi uri 'kup mo dhali a'di jin kwanyki'd ari'ceenne/ mo tani yisa hara tonj kamuwa.

Tiithus dhali Kum Piti kun Nyak A'di Ii mo

¹⁶ Hili ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo eya Arungimis mo a'di jin karki bwa jin onu ka daran du mo mmohila hil mo gom um eya du ma Tiithus mo be. ¹⁷ Haali/ a'di yisa ibu'thki miinj 'kup bam jin yiya amana, hili a'di ki is piti ka daran du mo tani a'di mididi yaku/ i um mo ki bwam pitinj gana/ mo be. ¹⁸ Ki a'di mo tani aman hashkina akam bana a'di jin torkina gway piti karash eya risa kaniisa 'baar mo gom gwony cim piti jin cina a'di mo gom gwom 'borga/ mo be. ¹⁹ Dhali hili jasi gom a'di jan yisa, hili a'di karkunu 'pen ka piye/ mo ka risa kaniisa 'baar mo mmonyak ya ki am mo gom mii ma 'the yan mo jin 'kokina aman mmokal ki mii mo gom monyca gi Tapa mo dhali mmotor bwam bam jin o'd ka daran du mo mmo/is mo be. ²⁰ Am 'kona e ki mii ki 'kahar mo ki wathin tal 'den kamu/ mididi diki 'taki 'tak manya/ apo/ am mo gom to jin ciyuni ki me'd jin 'ka'du i is mo a'di jin miikina aman to mo be. ²¹ Haali/ aman gukina a'di ki e mo a'di jin ta montak mo, yisa jasi e jis/e gi Tapa mo yisa, hili si'da/ e jis/e gi 'kwani mo be. ²² Dhali ki uni mo tani aman hashkina akam bam a'di jin nyo/kina aman mo me'd ka ris mo dhali gamkina aman mo ki a'di i/ ona bwa ki onj gana/ goma ris to 'baar mo. Dhali hili a'di shwane/ a'di ona bwa ki dhan o jin shi/ashi/ mo gom dhan miim piti jin wukina a'di um jwa i is mo be. ²³ Haali/ me'da Tiithus mo tani a'di ita'da manpwak to bwa nyaki aha/ mo dhali agarr pem jin miiki to nyaki aha/ gom um mo. Dhali gom iwak bana mo tani uni ita imandhunu ki she/ mo eya risa kaniisa mo gom monyca ma Kristhos mo be. ²⁴ Wakan nyo/i mii mo ibwambora risa kaniisa mo gom mo/en bum mo dhali gom 'bam bam kun dhunu aman ki ca mo gom um mo ibwambori 'kwani gwansan mo be.

9

To jin Cinu mo gom Imandhunu ki She/ki Dhelel Dhelel mo

¹ A'di yisa ta gwo jin miga/ mii i'kwar mo gom um mo gom to jin cinu ki me'd mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ² Haali/ aha/ mishkina miim bum jin iskina um mo, a'di jin karkika/ 'ba/ ki ca

mo gom um mo ibwambori 'Kwani gi Pam Makiduniyya mo mmo/o gwo mo ki 'Kwani gi Pa Akaa/iya uni 'kokin mo mmothoson is buni mo 'peni yil kagush mo. Dhali miim bum jin shwa uma nyor ki thith tani a'di merki unin tiya is ka woho/ mo be. ³ Hili aha/ hashkina iwak mo, wakan ki 'bam bam gun dhuna aman ki ca mo gom um mo tani minu 'koki nyo/ ki pe'th eya yir yansan mo be, wakan ki um mini thoson is mo me'd gwo jin okika/ gom um mo jin mididi 'taki di moyi. ⁴ Isi ciki/ wakki/ 'kwanin tiya 'peni Pam Makiduniyya mini pu'dku/ mo nyaki/ aha/ mo dhali gam um ki um 'koki thoson is mo tani aman minu dhu ki mon'the is mo, mmomol 'twaj kamu/ o mo gom um mo, gom mo jin wuna aman um jwa i is kan mo be. ⁵ Wakan aha/ toshkina ki a'di ta mii jin minu mii mii mo mmodhuki iwak 'pen mo mmo/ii mo e um mo ntwa/a/ ki aha/ mo dhali thoson ntwa/a/ mo gom to jin cinu ki me'd mo jin ona um gwo is mo, wakan ki a'di minu thoson is mo, yisa mmokana kan ki 'bi'th mo gom a'di mo hili ki bwa jin ciki to ki me'd mo be.

⁶ 'Kup gwo a'dihe/ be. A'di jin siki to ki gwa'd gwa'd mo tani a'di si'da/ mididi cith to jin gwa'dagwa'd mo dhali a'di jin siki to ka enthus mo tani a'di si'da/ mididi cith to ka enthus mo be. ⁷ Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini mii to gun dhukina uni eya dum buni mo, yisa ki is jin irinkunu mo walla ki mo jin rukunyukuwa rukuny mo haali/ Arungimis enki un gun ci to ka 'ka'd me'di is mo be. ⁸ Dhali Arungimis mishi um te mo ka ris mom'bor mii e mo jin isha to ka enthus mo be. Wakan ki um isa yempa/ takin gi to jin 'koshijwa mo 'pena ris to 'baar mo dhali wakan si'da/ um mini te aris mii gun ishin ka enthus goma ris miim 'borga/ mo be. ⁹ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: A'di yekki to mo isa dhana/ mo, a'di ciki to mo gom uni gun hatha'ko'd mo.

Momii ma kar/em piti a'di 'dimki 'kup mo gom mii jin 'konu ki sule/ mo be.

¹⁰ A'di jin ciki'da ka'bany to ka mansi to mo dhali tonte/ goma manshwa to mo tani a'di mididi thipa thip mo dhali mara ka'bany bum is mo dhali ganan mondhe'd bum jin ta mii ma kar/e mo be. ¹¹ Dhali um minu saka'th mo eya ris bwayi 'baar mo ki 'twanjka kuku/ mo gom dhan tony caaga/ kun cina um ki me'd mo, a'di jin minu wagas ki am mo gom mo jin cinu a'bor bwa i is mo goma Arungimis mo be. ¹² Haali/ gom mii yansan jin miikunu mo tani yisa jasi goma thip kun thipu ki to gom uni gun dhunu ki she/ gom to gun hara uni mo yisa hili si'da/ gom mo ka ris kun cinu a'bor bwa i is mo goma Arungimis mo kun sokin ki sho'k buni mo be. ¹³ E bwaj'kwariny mo yansan jin nyo/ u mo gom mo jin miinu to mo tani um

mini kara Arumgimis ki ca mo gom gwo jin hana um e mo mmomii mo gom monyith jin nyithkina um gwom 'borga/ ma Kristhos mo dhali gom to jin cina um ka 'ka'd me'di is mo gom uni mo dhali gom cin tiya 'baar mo si'da/.¹⁴ Dhali me'd jin 'koshwa kwa/a/ uni gom um mo dhali 'tho gom um mo haali/ goma 'the ma Arumgimis jin bononi mii mo jin di e um mo.¹⁵ Mom'bor'a 'bor bwa i is mo eya Arumgimis mo gom to jin ciyunu ki me'd mo jin cina a'di mo a'di jin molu kolol mo be.

10

Mii ma Buulus jin 'Ce'dkina A'di Gwo She/ mo gom Mii jin Miina A'di To mo

¹ Aha/ Buulus ki is pem lalkina um sho'k ki gwo mo ki mii ma 'thup e mo dhali mii ma du jin 'thupki'd eya Kristhos mo – Aha/ jin kara is ki gwa'd mo ki ana 'kona ka karambor mo, hili aha/ dara gi monyju/ mo ki aha/ pikina 'peni um mo – ² Aha/ 'thokina um ki aha/ dikina e bun'kus bum mo ki aha/ mina 'taki diki tor mom pem jin dika/ ki ju/ mo gom miiny jwa jin wunu i is mo me'd jin miga/ tora po/ kun tiya mo kun 'bapaski aman is ki mii mo kun 'dapi e ki bungwar is ga 'cesh mo. ³ Haali/ ba aman 'kona e mony'cesh mo tani aman yisa kalkina mo/ as gi mony'cesh mo. ⁴ Haali/ to gi mo/ as bana 'koki ta mo ma mee gi mony'cesh jin asa ana mo, hili uni ta ku gi mom'bi'th jin piyi'd 'peni Arumgimis mo mmo'ce'da cur gi mo jin tenu mom'bi'th sho'k mo be. ⁵ Ana 'ce'dkina gwo jin garu 'kusi 'twa/ sho'k mo dhala ris mo jin dhunu is ki ca mo mmo'tasha 'tash 'twa/ mo gom mo jin minu nyitha Arumgimis mo dhali budha ris gwo kun kulumkina ana i bwa mo mmodhu mo mmoha gwo ma Kristhos e mo be. ⁶ Mmonyoy is mo mmorica ris gwo gun ushu ha e mo ki gwom bum gun hakina um e kun thimkunu mo be.

⁷ Hili a'di jin di'd e bwambori jis/em bum mo. Wakki/ jan tal 'derj kamu/ wu'da wuny jwa i is mo ki a'di ta jim ma Kristhos mo tani dhalki a'di ka is piti e mo ki a'di ta ji ma Kristhos mo be. Wakani am si'da/ mo be. ⁸ Haali/ isi kan wakki/ aha/ kara 'ba/ ki ca mo 'teki shi/ ari nyanye/ mo gom moshirr bam mo jin cikina Tapa am mo gom mo jin nyanu um is mo dhali yisa gom mmo'ce'd um sho'k mo tani aha/ yisa minu kar ki mo ma 'the is mo. ⁹ Aha/ mina 'taki diki su'k uma du ka war moyi ki gwom pem jin 'kwarkika/ um mo be. ¹⁰ Haali/ uni o gwo mo ki: Gwom piti kun 'kwarkina a'di mo tani ditadi't mo dhali 'biitha'bi'th mo, hili mo jin dina a'di e bun'kus is mo tani 'ka'da'ka'd mo dhali gwom piti jin ona a'di mo tani waku mo be. ¹¹ Dhalki 'kwani gi wakan mish gwo 'ban mo ki gwo gun ona aman

e gwo kun 'kwaru mo me'd jin pina aman mo tani aman miikina a'di me'd jin 'kokina aman mo be. ¹² Yisa mmomiina aman ka gugundhi/ mmodhu is bam ka par nyakki unin tiya gwansan kun dhuki is buni ki ku gun ha me'd mo. Hili ki uni barki is bunij gana/ ki tiyan tiya mo tani dhali dhu is buni ka par mo ka rem 'kup mo tani uni dar gi gwo jin mishu 'ban mo be.

¹³ Hili aman mina 'koki dhu is ki ca mo mmo'ce'd gwayu/ mii apo/ mo, hili aman mina dhu gwayu/ ma Arumgimis mo a'di jin dherkina a'di aman mo mmojidhir mo isi kan e umi. ¹⁴ Haali/ aman ki is bam yisa 'ce'dkina agagala/ mo, ma me'd jin dina aman ki jithirku/ i um mo. Aman takina uni kun 'twa/a/ mo kun pu'dkin 'peni bway jin si'dasi'd e um mo gom gwom 'borga/ ma Kristhos mo be. ¹⁵ Aman 'konaki dhu 'bam bam ki ca mo mmo'ce'd gwayu/ mii apo/ mo e mii jin miina 'kwanin tiya to mo. Hili mo ma 'tej kapem bam a'dan be. Ki mongan gwo is bum minu ek mo tani bwam mondhe'd bam e bwam mo mo minu galal ki galal jin caaca mo be. ¹⁶ Wakan ki am mina 'taki ci gwom 'borga/ eya ris bampa/ 'baar mo mmo'ce'd uma po/ mo ki dar gi mii jin dhunu 'ba/ ki ca mo gom mii jin iskin hila/ mo e bwam mondhe'd gi cin tiya mo be. ¹⁷ Dhalki a'di jin kar 'ba/ ki ca mo tani kar 'ba/ ki ca mo e Tapa mo be. ¹⁸ Haali/ a'di yisa ta wathi/ jin midi kar is piti ki ji gi ha me'd mo jin minu bu'th mo, hili wathi/ a'di imina Tapa kar ki ji gi ha me'd mo be.

11

ABuulus dhali ku gi Ta Thus ki Thus mo kun Dhunu ki She/ mo

¹ Aha/ onayi ki um mini dhal aha/ ari bway mo mmo/o ari gwom pus mo. 'Kuci bwa mo ma ki 'kari'th gom aha/ mo. ² Aha/ sura i mon'thoth' bwa gom um mo jin piyi'd 'peni Arumgimis mo haali/ aha/ doshkina um eya Kristhos mo mmoci um me'd nyaranyaja'b this jin dheleladhelel mo goma kath' ma yim mo be. ³ Hili aha/ ko/kina is mo, me'd mii jin miina tasha/ mo mmoheka Hawwa e mo ka mak piti mo tani ki gwom bum kun kulumkina umi bwa mo tani mini sus um mmoper mo 'peni mii gun daru gi washila/ mo dhali miin dhelelga/ kun ta mii ma gayiin eya Kristhos mo be. ⁴ Haali/ wakki/ jan tal 'derj kamu/ midi pu'dku/ mo dhali ci gwo goma Yesusa kamu/ mo jin diki ta a'din 'de/ jin cina aman um gwo mo tani walla wakki/ um bu'th shi/in kun 'ko ki she/ mo 'peni a'din 'de/ jin butha um mo walla wakki/ um bu'th gwom 'borga/ jin di ki she/ mo 'peni a'di jin bu'thkina um mo tani um komki 'peni a'di ki jahanne/ mo be. ⁵ Aha/ tosha ki aha/ dinaki kar ari sherj

kamu/ mo gom uni gwansan kun dhunu ki she/ mo kun bolona bol e mo be. ⁶ Isi kani wakki/ aha/ dina 'twam pem ki ta gwocon mmotor gwo mo tani aha/ dara gi mo jin nyithuwa nyith mo yisa. Hili eya ris bwayi 'baar mo ki 'twanjak kuku/ mo tani aman torkina um a'di yansan eya tente/ eya ris to 'baar mo be.

⁷ A/ ki aha/ miikina miinthus mo mmokarka/ is pem ki gwa'd wakana ki um minu 'taki dhu ki ca mo haali/ aha/ cikina um gwo ma Arungimis jin ta gwom 'borga/ mo ki dar gi mii jin 'thonu to 'peni um mo be. ⁸ Aha/ 'tulkina to 'pena kaniisan tiya mo mmobu'thkika/ to gun cinu 'peni uni mo goma thip jin miinwa thip mo, ki mii gi wakan mo mmomii um to mo be. ⁹ Dhali ki aha/ nyaqa di ki um mo dhali aha/ hara to mo tani aha/ dinaki kar jan tal 'deŋ kamu/ ton di'tid ibwa mo haali/ tom pem jin taka/ mo tani 'kokunu mo mmothip aha/ 'pena wak mo uni gun pu'dkin mo 'peni Pam Makiduniyya mo be. Wakan aha/ tukkina is mo dhali aha/ mina isi tuk mo 'peni mo si'da/ jin 'konu ki ton di'tin ibwa mo e um mo eya ris 'twanjak kuku/ mo. ¹⁰ Me'd gwonj gana/ ma Kristhos jin diki'd e aha/ mo tani 'bam pem jin karka/ ki ca mo tani aha/ mina 'twa/ diki 'dap mo e bampa/ gi Pa Akaa/ iya mo be. ¹¹ Dhali kataye? Haali/ aha/ dinaki en uma? Arungimis mishki'd ki aha/ ena um mo be.

¹² Dhali a'di jin miikika/ mo tani aha/ mina tikir a'di mii mo jin miga/ non uni gwansan kun se gwo i is mo, uni gun dhuki 'bam buni ki ca mo gom gwo jin hashu uni mo ki uni gun mini 'taki se gwo i is mo mmo/ o ki uni i miiki mii mo ki mii ma garrne/ mo me'd aman mo be. ¹³ Haali/ 'kwani gi wakan ta uni gun dhunu ki she/ mo gun ta thus mo dhali imanmiiya tu'c gun he'kkina he'k e mo, kun warki is buninj gana/ ki uni ma Kristhos kun dhunu ki she/ mo. ¹⁴ Dhali mo jin meru di'da? Haali/ isi kani aSetaan warki is pitinj gana/ ka man'doyu gwo gi monkush mo be. ¹⁵ Wakan a'di yisa ta to jin meru wakki/ cinjkinam piti si'da/ warki is buni me'd is gi cinjina/ gi mo ma kar/e mo be. Hili 'pemen buni mini 'ko isi ki miim buni gun miikina uni mo be.

Mo jin 'Kosh ma Buulus Is ka Nyor mo Me'd jin Tana A'di Amankaru ki She/ mo

¹⁶ Aha/ rasha gwo e mo ba/. Dhalki wathin tal 'deŋ kamu/ midii mii diki tosh ki aha/ tana pus mo. Hili isi kani wakki/ um toshkin kan mo tani budhi aha/ mo ma me'd wathim pus mo, wakan ki aha/ gara/ mina 'taki kar ari 'ba/ ki ca mo. ¹⁷ (A'di jin oka/ mo tani a'di oka/ mo yisa ki moshir gi Tapa mo, hili me'd wathim pus mo mmokarkika/ 'ba/ ki ca mo mmowuwa wuny jwa i is mo be.

¹⁸ Me'd jin tana 'kwani aris ka ris kun dhu 'ba/ ki ca mo gom to ga 'cesh mo tani aha/ gara/ mina kar 'ba/ ki ca mo be.) ¹⁹ Haali/ um 'kunykina bwa mo mmo'kuç bwa mo gom uni gun ta pus mo me'd jin yuka um ki yuk ki is bum mo. ²⁰ Haali/ um 'kuçki bwa mo wakki/ wathi/ dhu um ki cinjkinam piti mo, walla 'kwar um ka gwapi/ mo, walla bu'th shi/ miim 'boron bum mo, walla 'theŋ thini mis mo, walla dor um e jis/ em bum mo. ²¹ E mon'the is pem mo tani aha/ mina mii o gwo mo ki am 'kokina mo ki is jin 'ka'da'ka'd kagahara mo gom mii jan mo be.

Hili ma a'diyin jin mina jan tal 'de/ ibu'th ki monkar 'ba/ nycine/ mo tani - aha/ okina gwo me'd wathim pus mo - aha/ si'da/ bu'thkina mo mmokar 'ba/ ki ca mo ki a'di jan mo be. ²² A/ uni ta 'Kwani Ibraniyiina? Wakan aha/ garayi. A/ uni ta 'Kwani ma Israyiila? Wakan aha/ garayi. A/ uni ta emen ma Ibrahiima? Wakan aha/ garayi. ²³ A/ uni ta cinjina/ ma Kristhosa? Aha/ tana jan 'de/ jin 'boro'di. - Aha/ ona gwo mo me'd wathi/ jin gusi'da du mo. Aha/ tana a'di jin 'boro'd ki 'bor gana/ kagahara goma tu'c jin caaca kagahara mo dhali gom mmodi eya sijin kagahara mo dhali gom mondor jin molu deŋ e mo dhali gom mmo'dish 'twa/ isa yempa/ mmowu mo. ²⁴ Me'di mudhe'd mo aha/ bu'thkina mondor 'peni me'd gi 'Kwani Yahuuda/ mo ki mondor jin 'kona issu/ i/ath 'de/ mo. ²⁵ Me'di kwara mo aha/ dorkunu mo ki cwa mo. Ki eŋ kamu/ mo tani aha/ 'koshkunu ki wosh mo. Me'di kwara mo tani aha/ dikina e bwam ma kur yi'de/ jin pwithki bwa mo. Ki mon'thiny ilu/ mo dhali ki montee ilu/ mo tani aha/ hashkina e 'kukumma/ yi'de/ mo be. ²⁶ E ya jin yaka/ me'd ka ris mo, aha/ 'dapa 'kup e mo jin tagu wu mo 'peni yi'de/ kun son mo, e mo jin tagu wu mo 'peni imandil to mo, e mo jin tagu wu mo 'peni 'kwanim pem mo, e mo jin tagu wu mo 'peni 'kwani gun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, e mo jin tagu wu mo e 'penjkuman bampa/ mo, e mo jin tagu wu mo e mombwaasho mo, e mo jin tagu wu mo e kumma/ yi'de/ mo, e mo jin tagu wu mo 'peni iwaŋ pem gun ta thus ki thus mo, ²⁷ e mii ma tu'c jin 'batha'ba'th mo, e miiny cinjina/ jin shwa'da nyor ki thiŋ mo, e mon'thiny ka ris ki dar gi e ki ish mo, e te/ jin 'koshoda 'kosh mo dhali e yi'de/ jin bu'thki'da bu'th mo, me'd ka ris ki dar gi tonŋe/ mo, dhali e mon'thupga/ mo dhali ki is gana/ 'te/ mo. ²⁸ Dhali ki dar gi mii gwansani 'baar mo ka po/ mo tani to di'd jin yap aha/ mo isa yempa/ mo, a'di jin ta mo/anan is pem goma risa kaniisa 'baar mo be. ²⁹ Kaja a'di 'ka'da ise idhali aha/ idina is ki 'ka'd mo? Kaja a'di jin karu mmobit moye idhali aha/ idin ma nyor ki deŋ mo?

³⁰ Wakki/ aha/ mina mii kar 'ba/ ki ca

mo tani aha/ mina kar 'ba/ ki ca mo gom to gun toru aha/ e mon'ka'd is pem mo be. ³¹ Arumgimis dhali Ababa gi Tapa Yesus mo tani a'di jin 'boru mii mo gom mii ma sule/ mo tani a'di mishki'd ki aha/ dinaki ta tor mo be. ³² E Pan Dimashk mo tani amudhiir jin diki'd e bwan'kwariny ma Malik jin ta'da Areta mo, jin jiki 'penkuman Bampa/ gi Pan Dimashk mo jin mina a'di bu'th aha/ mo be. ³³ Hili aha/ thulkunu ka 'cesh mo e bwam ma nura/ mo gi enj 'kup gi embul shu'd ma goj mo dhali ye 'peni me'd piti mo be.

12

Tonyjan ma Buulus mo dhali Gwo jin 'Ceenu mo

¹ Aha/ mina mii kar 'ba/ ki ca mo. Tonj kamu/ yisa di'd jin midi ta shi/ miim 'boro'd gom a'di mo tani hili aha/ mina yip 'kup e tonyjan mo dhali gwo jin 'ceenu jin ta ji gi Tapa mo be. ² Aha/ misha wathi/ jin diki'd eya Kristhos mo, a'di jin diki'd ki yil karpa'c ath 'de/ mo 'thissa/, a'di jin bu'thkunu mo e bwam momis jin 'kon ma po/i kwara mo – wakki/ ki bungwar is mo walla ki dar gi bungwar is mo tani aha/ dinaki mish mo mo. Arumgimis a'di mishki mo mo be. ³ Dhali aha/ misha ki wathi/ yansan a'di bu'thkunu mo e bwam monyjaru/ ma Arumgimis mo – wakki/ a'di e bungwar is mo walla ki dar gi bungwar is mo tani aha/ dinaki mish mo mo. Arumgimis a'di mishki mo mo be. ⁴ Dhali a'di cikki gwo ki to gun minu mol tor mo, jin mina wathi/ mol bah mo be. ⁵ Gom gway gi wathi/ yansan mo tani aha/ mina kar 'ba/ ki ca mo, hili eya po/ gway gi is pem gana/ mo tani aha/ mina diki kar 'ba/ ki ca mo isi ciki/ jasi mon'ka'd is pem mo be. ⁶ Ba wakki/ aha/ onayi ki kar 'ba/ ki ca mo tani aha/ mina diki ta pus mo haali/ gwo jin miga/ tor mo tani midi ta gwonj gana/ mo be. Hili aha/ tu'kkina is mo 'peni a'di mo, wakan ki jan tal 'denj kamu/ midi 'taki diki kulum gwo apo/ aha/ ki nyanye/ 'peni a'di jin parkina a'di e e aha/ mo walla cik 'peni aha/ mo be. ⁷ Dhali mmonon aha/ 'peni mo jin miga/ kar 'ba/ ki ca mo goma ris gwony 'cee gwansan kun ishkin ka enthus mo tani a'de/ a'di cikunu aha/ mo e bungwar is pem mo a'di jin ta'da gumbway ma Setaan mo mmotukun aha/ mo, mmonon aha/ mo 'peni mo jin miga/ 'taki kar 'ba/ ki ca ki nyanye/ mo. ⁸ Me'di kwara mo tani aha/ yukkina Tapa mo mmo'tho mo gom a'di yan mo ki a'di midi 'taki dhal aha/ mo. ⁹ Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: A'them pem a'di 'koshi jwa mo gom /e mo haali/ mom'bi'th pem a'di nyo/ u mo ki nyo/ gana/ e mo is jin 'ka'da'ka'd mo. Aha/ mina bwa 'kuny ki nyanye/ kagahara 'baar mo mmokar 'ba/ ki ca mo e mom pem kun 'ka'dka/ is mo ki

mom'bi'th ma Kristhos midi ca'ba po/ aha/ mo be. ¹⁰ Gom gway ma Kristhos kan mo tani aha/ ca'bkina ka this mo i e mo e is jin 'ka'da'ka'd mo, eya wak jin waku mo, e miiny cinjina/ jin shwa'da nyor ki thi'th mo, e mo gun tojuwa to'c bwa mo, dhali e mii ma cis mo. Haali/ ki aha/ 'ka'da is kan mo tani aha/ 'bi'thkina is ki 'bi'th mo be.

Mo jin Anankin ma Buulus Is mo goma Kaniisa gi Pan Kurintĥuus mo

¹¹ Aha/ takina pus mo. Um kankaa/ ki 'bi'th mo gom a'di mo haali/ aha/ ka ba/ imina 'taki ha me'd ki han gana/ ki um mo. Haali/ aha/ dinaki kar ari shej kamu/ mo gom uni gwansan kun dhunu ki she/ mo kun bolona bol e mo, isi kani ba aha/ tana tonj kamuwa. ¹² Jamas mii goma mankaru ki she/ jin ta jinj gana/ mo tani uni thimkunu mo e bwam um mo eya ris bwa 'baar mo kun 'kuckunu mo ki 'kari'th mo dhali ki jamas mii mo dhali ki momer mo dhali ki miiny caaga/ mo. ¹³ Haali/ 'peni shi/ miim 'boro'd jana nonu um mo jin tan ma kaniisan tiya mo, isi ciki/ aha/ ki is pem dinaki kar tonditj' da po/ um mo. Dhali aha/ 'peni mii yan jin thu'thka/ mo ma.

¹⁴ Mmahan gom me'd kun 'koni kwara mo tani aha/ thosonkina is pem mo mmoyaku/ i um mo. Dhali aha/ mina ditj um mii ki ditj yisa, haali/ aha/ dinaki simm to gun tana um e mo, hili aha/ simma jasi um e mo. Haali/ ushi uci ka ba/ imini 'koki mii dhu to mo gom icom buni mo, hili icom gom ucim buni mo be. ¹⁵ Aha/ mina bwa 'kuny mo ki 'kuny gana/ mo mmo'baar tom pem mo dhali mmo'baar is pem mo gom gway ma kashiram bum mo. Wakki/ aha/ ena um kagahara mo tani a/ dhali aha/ minu en ki gwa'd gwa'd mowa? ¹⁶ Hili 'boro'd be ki aha/ ki is pem dinaki ditj um mii ki ditj mo. Dhali um o gwo mo ki aha/ miikina ka mak mo dhali aha/ he'kkina um e mo ka gany pem mo. ¹⁷ A/ aha/ bu'thkina shi/ miim 'boro'd 'peni um ki unin tiya gwan gun hashkika/ e um mowa? ¹⁸ Aha/ kankina Tiithus gwo mo mmoyaku/ mo dhali mmohasha kam mmonyak ya ki a'di mo. A/ dhala Tiithus bu'thki shi/ miim 'boro'd 'peni um mowa? A/ kona am ki mii mii jin nyaka'd e shi/ ina 'de/ mowa? A/ kona aman ki nyak natgin gun nyakkan mowa?

¹⁹ A/ um 'kon mmotosh isa yempa/ ki aman 'ce'dkina gwo she/ mo gom bungwar is bam mo ibwambori um mowa? A'di ibwambori jis/ e ma Arumgimis mo ba/ ki aman torkina gwo goma Kristhos mo dhali a'di 'baar mo gom mmonyaj bum kun minu nyaj um is mo, um gun enu mo be. ²⁰ Haali/ aha/ ko/ kina is mo ki aha/ wari mina 'taki pu'dku/ mo dhali gam um me'd jin dika/ ki o bwayi, dhali ki um mini 'taki gam aha/ me'd jin

mina um i'koki o bwa moyi. Wakan wari ki mo jin waluwa wal midi di mo walla bwan dhapan mo walla mo ma nyor mo walla mii jin miinu ka ham 'kus mo walla mo jin thudhuwa thu'th 'pen mo walla mo ma le'd jin tanu mo walla mo jin 'theku 'ba/ mmis mo walla mo ma dulatt̪ jin miinu mo. ²¹ Aha/ ko/kina is mo ki me'd jin miga/ pu'dku/ mo dok/e mo tani Arumgimis pem a'di midi 'taki kar aha/ ki is jin gwa'da'd mo ibwambori um mo dhali aha/ mina 'taki mii ko mo goma ris uni gwansan kun miiki miinthus it̪wa/ a/ mo dhali 'koki rica du is mo 'peni mon'dap em buni mo dhali mii gun miinu miinyal mo dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, a'di jin bot̪kina uni mo mmomii mo be.

13

Kwalany 'Te/ be. Gwo jin Rumkunuwa Rum mo dhali Monthe Me'd mo

¹ Yansan ta me'di kwara mo jin murka/ pu'dku/ i um mo. E mii gunn kun yera yer is ki gway mo tani minu mii te mo ki te'b ki 'twar̪ 'kwani su/ mo walla ki 'twar̪ 'kwani ikwara mo kun mini mii ta iman/o gwo mo. ² Aha/ rumkina uni gwansan kun mii miinthus nt̪wa/ a/ ki gwo mo dhali aris unin tiya si'da/ mo, dhali aha/ rumkina uni ki gwo mo shwane/me'd jin pikika/ mo me'd jin miikika/ mo ki aha/ dikina i bur̪'kus mo eya pom but̪ pem jin 'kon ma po/i su/ mo ki aha/ mina diki 'tash uni 'twa/ mo wakki/ aha/ mina pu'dku/ dok/e mo ³ haali/ um 'kokina gwo ibwa mo mmony/ mii mo ka Kristhos a'di torki gwo e aha/ mo. A'di yisa 'ka'da is ki 'ka'da e mo jin tu'ba a'di um mo, hili a'di ta gi mom'bi'th e um mo be. ⁴ Haali/ a'di 'koshkunu jwa mo ki cwany'cithan dhul mo e mo jin 'ka'da a'di is ki 'ka'd mo, hili a'di di'd ki e mo dok/e ki mom'bi'th ma Arumgimis mo. Haali/ aman 'ka'da is e a'di mo, hili mo jin tu'bu/ um mo tani aman mina nyak̪ 'ko ki a'di mo ki mom 'bi'th ma Arumgimis mo be.

⁵ Nyithi/ is bum mo ma, mmopar e wakki/ um shurkin mo e mongam gwo is bum mo. Pali is bum mo ma. 'Kona um ki nyitha ka Yesus Kristhos a'di diki'd e um mo – isi ciki/ ka jin̪ gana/ um ushki me'd mo mmogam mompal 'kup mo be. ⁶ Aha/ ona bwayi ki um mini gam gwo ki aman 'konaki ta ku gun ush me'd mo be. ⁷ Hili aman 'thokina Arumgimis mo ki um mini 'koki mii a'di jin ta thus ki thus mo – yisa ki aman wana e gi uni gun gam mompal 'kup mo 'te/, hili ki um mini mii a'di jin ta jin̪ kar/e mo, ba am a'di iwana e ki uni gun ushi me'd mo be. ⁸ Haali/ aman mina mol ton̪ kamu/ mii apo/ gwon̪ gana/ mo, hili jasi gom gwon̪ gana/ mo be. ⁹ Haali/ aman 'kunykina bwa mo ki aman 'ka'dkina is mo dhali um a'di i'bi'thkin ki

'bi'th mo. A'di jin 'thokina am mo tani ta gom miim bum jin minu nyo/ shoka 'cesh mo be. ¹⁰ Aha/ 'kwarkina gwo yansan ki aha/ si'da 'peni um mo, ki mii gi wakan ki aha/ mina pu'dku/ mo tani aha/ mina diki mii o gwo jin 'bitha'bi'th mo mmobu'thka/ moshirr mo a'di jin cikina Tapa aha/ mo gom mo jin nyanjuwa nyan̪ is mo dhali yisa mmopor to bwa mo.

¹¹ Kwalany 'te/ ba/, iwak mo. 'Koku/ ma. Toki miim bum ma. Ciya hirdhe/ ki gwom pem mo ma. Gami gwo me'd ka rem 'kup mo ma. 'Koyi e mon̪ku'th is mo ma. Dhali Arumgimis gi mo/en dhali ji gi mon̪ku'th is mo a'di midi di e um mo be. ¹² Theka the me'd ka rem 'kup mo ma ki 'twa/ jin kogu jin pinu mo. ¹³ Aris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani theki um me'd mo be.

¹⁴ A'the gi Tapa Yesus Kristhos mo dhali mo/en ma Arumgimis mo dhali anyak̪ jin nyakku to mii gi Shi/ in Dheleladhelel mo tani mini 'ko e umi 'baar mo be.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paŋ GALATHIYYA mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus jin ta a'di jin karu ki she/ mo – yisa 'peni 'kwani mo walla ki wathiŋ kamu/ mo, hili ka Yesus Kristhos mo dhali Arumgimis jin ta'da Baba mo, a'di jin 'de'kki a'di mo 'peni mowu mo be – ² dhali arisa waƙ pemi 'baar mo, uni kun nyaƙki 'ko ki aha/ mo.

Eya risa ƙaniisa gi Paŋ Galathiyya mo be.

³ A'the e um mo dhali moŋku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesus Kristhos bana mo be, ⁴ a'di jin ciki is piti mo gom miinthus bana mo mmo'cuƙ ana mo 'peni she/ yil jin ta jin thus yan mo isi ki bwa ma Arumgimis bana mo dhali a'di jin ta Com mo. ⁵ E a'di mo tani imina monyca icil mo gom mo jin minu 'ko ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Amen.

Gwom 'Borgaŋ Kamu/ Yisa Di'da

⁶ Aha/ merkina mo ki um ki jahanne/ kan aƙki a'di e mo a'di jin yuƙki um mo eya 'the ma Kristhos mo dhali tu'k mo e gwom 'borgaŋ kamu/ mo – ⁷ yisa e gwom 'borga/ jin ta jin kamuwa, hili haali/ kun tiya 'kokin mo kun to'cki um bwa mo dhali kun ona bwa ki aƙ gwom 'borga/ ma Kristhos e mo be. ⁸ Hili isi kani waƙki/ aman walla aman'doyu gwo 'peni momis mo mini 'taki ci um gwom 'borgaŋ kamu/ ki ƙa'cƙon mo ki a'di jin cikina aman e um mo tani dhalki a'di jeenu mo. ⁹ Me'd gwo jin okina aman itwa/a/ mo wakan shwane/ mo tani aha/ ona gwo dok/e mo ki: Waƙki/ a'din 'deŋ kamu/ ci um gwom 'borga/ ki ƙa'cƙon mo ki a'di jin bu'thkina um mo tani dhalki a'di jeenu mo ma.

¹⁰ A/ aha/ shwane/ simmkina 'the gi 'kwani eya, walla 'the ma Arumgimis mo? Walla aha/ palkina mii mo mmo'bor 'kwani bwa mowa? Waƙki/ aha/ dina mo naskina/ mo mmo'bor 'kwani bwa mo tani aha/ mina 'taki diki ta ƙinƙina/ ma Kristhos mo be.

Mo jin Warƙin ma Buulus ki A'di jin Karu ki She/ mo

¹¹ Haali/ aha/ mina 'taki dhal um imish mo moyi, iwaƙ mo, ki gwom 'borga/ a'di jin cinu ki aha/ mo tani diki ta gwo 'peni isi gwo gi wathi/ en'thi/ mo. ¹² Haali/ aha/ dinaki bu'th a'di 'peni wathi/ en'thiŋ kamu/ mo, walla si'da/ aha/ dinuki tor a'di mo, hili a'di pu'dki'd mo ki gwo jin 'ceen ma Yesus Kristhos mo be. ¹³ Haali/ um cikki gwo mo gom mondiki/ em pem jin ta jin dhamo/ jin ta ji gi mii gi 'Kwani Yahuuda/ mo, a'di ito'ckika/ ƙaniisa ma Arumgimis bwa mo ki

mombujur mo dhali pal mii mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be. ¹⁴ Dhali aha/ bolkina uni e mo ki miin 'Kwani Yahuuda/ mo, mmo'ce'd uni ka ris apo/ mo uni gun ta ku gi yil pem gana/ mo e bwaman 'kwanim pem mo haali/ aha/ shwakina nyor ki thiŋ mo gom gwon dhamo/ gun luƙu 'peni 'kwani gwanyjaƙam pem mo be. ¹⁵ Hili ki a'di jin karki aha/ ki she/ mo ntwa/a/ ki aha/ dinuki dho'th mo dhali yuƙ aha/ mo goma 'them piti mo tani, ¹⁶ a'di 'borkina bwa mo mmo'tor Ya/ m piti eya tente/ e aha/ mo. Ki mii gi wakan mo tani ki aha/ mina ci gwo gom a'di e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ki a'di wakan mo tani aha/ dinaki tora tor ki a'diŋ kamu/ jin ta bungwar is mo walla abas mo, ¹⁷ walla aha/ si'da/ dinaki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo e uni gwansan kun 'kokunu mo mmodhu ki she/ mo ntwa/a/ ki aha/ mo, hili aha/ yakina mo e Bampa/ gi Pa Arabiyya mo be dhali dok/ e aha/ dokkina ka nyan'ko'd mo e Pan Dimashk mo be.

¹⁸ Dhali yan'ko'd 'ko'di yili kwara mo tani aha/ yakina ka gagamis e Pa Urushaliim mo mmobuƙa Sapa mo dhali nyaƙ ca'b ki a'di ka cim ma ƙarpa'c mo be. ¹⁹ Hili aha/ dinaki par unin tiya e kun dhunu ki she/ mo isi ciki/ jasa Yakuub jin ta'da kam gi Tapa mo be. ²⁰ (Dhali gwo jin 'kwarkika/ e um mo tani ibwambor ma Arumgimis mo aha/ dinaki ta ator mo be.) ²¹ Dhali yan'ko'd aha/ yakina e Bampa/ gi Pan Suriyya mo dhali Paŋ Kilikiyya mo be. ²² Dhali aha/ 'konu mo mmomol mo nasƙinayi ki jis/ e ma risa ƙaniisa ma Kristhos e Bampa/ Yahuudiyya mo be. ²³ Uni cikki jasi gwo jin onu mo ki: A'di jin to'cki ana bwa mo 'thissa/ a'di di'd shwane/ mmoci gwo gi moŋgam gwo is mo, a'di jin palkina a'di mmo'ce'd sho'k mo be. ²⁴ Dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo gom aha/ mo be.

2

ABuulus A'di Bu'thkunu mo ki Unin Tiya kun Dhunu ki She/ mo

¹ Dhali yan'ko'd 'ko'di yili 'kume'd i'ce'dka doŋon mo tani aha/ yakina ka gagamis mo dok/ e e Pa Urushaliim mo nyaƙka Barnaaba mo mmosusa Tiithus nyaƙki aha/ mo be. ² Aha/ yakina mo ki gwo jin 'ceenu mo, dhali aha/ karkina a'di ibwambori uni mo (hili ki kup mo e bwambori uni gwansan kun dhunu ki uni gun tana shu/ um bway mo) gom gwom 'borga/ mo a'di jin ƙika/ mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, isi ciki/ ki aha/ mina 'taki gus mo walla ki aha/ guskina 'te/ ki pe'th mo. ³ Hili isi kani aTiithus a'di jin nyaƙki ya ki aha/ mo, a'di yisa tuƙu mo mmo'citha/ munyal yis piti mo, ba a'di ta Wathiŋ Griki mo be.

⁴ Hili haali/ gom iwaḵ kun ta thus mo kun susu mo ibwaman mo ki kup mo tani uni kun hurki bwaman mo mmo'kar mom bam jin 'kona am ki 'kus e mo, a'di jin takina aman eya *Kristhos* jin ta'da Yesus mo, ki uni mini 'taki sus am e mo jin deḵuwa deḵ mo be. ⁵ E uni mo tani aman 'konaki dhas is bam bway mo isi kan gom ari mo mo, ki gwoḵ gana/ gi gwom 'borga/ minu dhu mo gom um mo be. ⁶ Dhali 'peni uni gwansan si'da/ kun onu ki uni tana shu/ um bway mo gom toḵ kamu/ mo (A'di jin tana uni mo tani mididi diki mii toḵ kamu/ gom aha/ mo. Arumgimis diki toḵ mii ma gwar 'de/ mo). Uni gwansan, aha/ ona gwo mo, e uni kun onu ki uni tana shu/ um bway mo tani mini 'koki mar toḵ kamu/ is gom aha/ mo be. ⁷ Hili ki gwony ca'ckon mo, ki uni parki mii e mo ki aha/ karkunu mo mmoçi gwom 'borga/ ki 'kwani kun 'kon ka munyjal yisi e mo me'd jin karkunu aButerus mo mmota amañçi gwom 'borga/ gom uni gun 'ciṭhuwa munyjal yis mo be. ⁸ (Haali/ a'di jin miiki'da tu'c mo ka Buterus mo gom gwo gi hashu mo e uni gun 'ciṭhuwa munyjal yis mo tani miiki'da tu'c mo e aha/ si'da/ mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo.) ⁹ Dhali ki uni nyiṭhkina 'the jin cikunu aha/ mo tani aYakuub dhala Sapa dhala Yohaana uni gun onu ki uni tana atijkilij mo tani çiki aha/ bway mo dhala Barnaaba mo abim poros gi mmonyak to mii mo, ki aman mina 'taki ii mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali uni e 'kwani kun 'ciṭhuwa munyjal yis mo be. ¹⁰ Jasi uni ona bwayi ki aman mina ka uni gun hatha'ko'd e mo, a'di jin ta to yan gana/ jin gananka/ 'ba/ mo ka daran du mo mmomii mo be.

ABuulus Kucurki'da Buterus mo e Pa Anthaakiya mo

¹¹ Hili ka Sapa pu'dki'd mo e Pa Anthaakiya mo tani aha/ ceshkina a'di mo ka karambuye/ mo ki jis/ em piti mo haali/ a'di doshki'd mo mmowaḵkunu a'di mo be. ¹² Haali/ nṭwa/a/ mo, ki 'kwanin tiya pu'dkin mo 'pena Yakuub mo tani a'di nyakki to shwa ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Hili ki uni pu'dkin mo tani a'di guki is piti ka nyan'ko'd mo dhali kwa/ is piti bwa mo mmoko/ kina a'di 'kwani kun 'ciṭhuwa munyjal yis mo be. ¹³ Dhali nyakki a'di mo tani 'Kwani Yahuudan tiya kun boçkin mo tani nyakki mii yan mii mo ki mii washila/ mo. Wakan ka Barnaaba si'da/ a'di kalkunu shoki mis ki miim buni jin mikina uni ki washila/ mo be. ¹⁴ Hili ki aha/ mishkina ki uni 'konuki dosh ka ji sho'k mo gom gwoḵ gana/ gi gwom 'borga/ yan mo tani aha/ okina Sapa ibwambori uni 'baar mo ki: Wakki/ /e ba ta ji Yahuuda/ mo tani dhali diki mii me'd wathi/ jin diki ta Wathi/

Yahuuda/ mo tani dhali diki mii me'd Wathi/ Yahuuda/ mo tani /e mini mish 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ dhu me'd 'Kwani Yahuuda/ kata mo?

'Kwani Yahuuda/ Nyakan ki 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo kun Woṭhu/ ki Mongam Gwo Is mo

¹⁵ Ana ki is bana ana kun tana 'Kwani Yahuuda/ ka dho'th mo dhali yisa 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun ta imanmii miinthus mo, ¹⁶ dhali ana gun misha mo mo ki wathi/ dinuki kar ki mo ma kar/e ki mii gi gwoḵan jin cinu mo, hili ki mongam gwo is eya Yesus *Kristhos* mo, isi kani ana gamkina gwo is eya *Kristhos* jin ta'da Yesus mo. Ki mii gi wakan mo mmodhuwa dhu ki mo ma kar/e mo ki mongam gwo is eya *Kristhos* mo dhali yisa ki mii gi gwoḵan jin cinu mo haali/ ki mii gi gwoḵan jin cinu mo tani jan tal 'deḵ kamu/ yisa di'da jin minu kar ki mo ma kar/e mo be. ¹⁷ Hili wakki/ miim bana jin pala ana ki ana minu dhu ki mo ma kar/e eya *Kristhos* mo tani ana ki is bana minu gam mo ki ana tana imanmii miinthus mo a/ a*Kristhos* a'di karu mo mmomii miinthus? Dhalku/ ki tosh kan mo. ¹⁸ Hili wakki/ aha/ ki nyan to gwansan is doḵ/ e mo, uni gun 'tukka/ mo tani yan'ko'd aha/ nyo/a is pem mo ka mandhaj gwo mo be. ¹⁹ Haali/ ki gwoḵan jin cinu mo tani aha/ wuna mo e gwoḵan jin cinu mo ki aha/ mina di mo goma Arumgimis mo be. ²⁰ Aha/ nyakḵunu 'kosh ki cwany'ciṭhan dhul nyakka *Kristhos* mo. Dhali a'di yisa ta aha/ jin dina ki eya, hili a*Kristhos* a'di jin diki'd ki e e aha/ mo. Dhali mondiki/ e jin dika/ ki e e buḅgar is mo shwane/ tani aha/ dina ki e ki mongam gwo is mo e Ya/ ma Arumgimis mo, a'di jin enki aha/ mo dhali ç i is piti mo gom aha/ mo be. ²¹ Aha/ dinaki puuwa 'the ma Arumgimis mo. Haali/ wakki/ mo jin dhunuwa dhu ka kar/e diki'd mo e gwoḵan jin cinu mo tani, kan, *Kristhos* wuki'd mo ki dar gi 'kup miinj gana/ mo be.

3

Gwoḵan jin Cinu mo walla Gwo jin Gamu Is mo

¹ Ayy um 'Kwani gi Paḅ Galathiyya kun ta pus mo. Um gun toḵkunuwa Yesus *Kristhos* eya tente/ mo ibwambori jis/ em bum mo a'di jin 'koshkunu ki cwany'ciṭhan dhul mo tani aja iceshki um ki en dhathu/ mo? ² Dhalki aha/ doṭa um jasi gwo gom gway yansan mo. A/ki um bu'thki Shi/ in ki mii gi gwoḵan jin cinu mowa? Walla ki gwo jin cikina um ki mongam gwo is mo? ³ Ayy, um 'kona isi pusi mana? Mmoṭelkina um mii 'pen mo ki Shi/ in mo, a/ dhali um shwane/ dakki 'kup mo ki buḅgar is mowa? ⁴ A/ki gwo gi wana um kani bwa imiikina um aris

to ki pe'th mo kana? – ba a'di 'te/ wari ka jin gana/ ita jim pe'th mo. ⁵ Dhali a'di si'da/ jin thipki'da thip ki Shi/in e um mo dhali mii miimer e bwam um mo tani a/a'di ki mii a'di ki gwoŋkan jin cinu mo walla ki gwo jin ciku ki moŋgam gwo is mo?

⁶ Wakan a/Ibrahiim gamki'da Arumgimis gwo is mo, dhali a'di karkunu mo gom a'di ki mo ma kar/ e mo. ⁷ Wakan um mini hil mii i e ki a'di ta mii gi 'kwani gi moŋgam gwo is mo kun ta iya/ ma Ibrahiim mo be. ⁸ Dhali Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo, mmonyithkina a'di ntwa/a/ mo ka Arumgimis mididi dhu 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ki mo ma kar/ e ki moŋgam gwo is mo tani a'di ciki gwo ki gwom 'borga/ ntwa/ a/ ka Ibrahiim mo mmo/o gwo mo ki: E/ e mo tani aris kal gi 'kwaniy'ceshi 'baar mo tani minu 'bor mii mo be. ⁹ Wakan mo, 'kwani gwansan kun ta ku gi gami gwo is mo tani uni 'boru mii mo nyakka Ibrahiim mo a'di jin ta'd gi moŋgam gwo is mo be.

¹⁰ Haali/ aris uni 'baar mo kun 'ko 'ko'd e mii gi gwoŋkan jin cinu mo tani uni 'kon e bwan'kwariny monyjee mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Monyjee mididi di mo goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun 'koki 'ko 'ko'd eya ris to 'baar mo kun 'kwarkunu mo e gwoŋkan jin cinu mo dhali mii uni mo be. ¹¹ Dhali a'di di'd eya tente/ be ki wathi/ en'thiŋ kamu/ yisa di'da jin minu kar ki mo ma kar/ e mo ibwambor ma Arumgimis ki gwoŋkan jin cinu mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: A'di jin karu ki mo ma kar/ e ki moŋgam gwo is mo tani a'di mididi di ki e mo be. ¹² Hili gwoŋkan jin cinu mo tani diki di apo/ mo jin gamu gwo is mo, haali/ gwo 'kwarkunu mo ki: A'di jin mii uni mo tani a'di mididi di 'ko'di uni mo be. ¹³ AKristhos a'di wanki ana 'ba/ mo 'peni monyjee gi gwoŋkan jin cinu mo mmowarkina a'di ki monyjee gom ana mo – haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Monyjee mididi di goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun shirki is buni apo/ cwa mo – ¹⁴ Ki eya Kristhos jin ta'da Yesu mo tani mo jin 'boruwa Ibrahiim mii mo mididi 'taki pu'du/ apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki ana mina 'taki bu'th gwo jin onu is mo gom Shi/in e moŋgam gwo is mo be.

Gwoŋkan jin Cinu mo dhali Gwo jin Onu Is mo

¹⁵ Aha/ mina ci um mii gi wathi/ en'thi/ gom she/ mm mii mo, iwak' mo. Wathiŋ kamu/ yisa di'da jin mididi puu gwo gom mal gi wathi/ mo walla mar gwom piti is mo 'ko'di a'di tekunu shoka 'cesh mo. ¹⁶ Dhali gwo kun okunu is mo dhukunu mo goma Ibrahiim mo dhali gom emen piti mo. A'di

diki o gwo mo ki: Dhali e emen piti mo, mmo/o gwo goma ris mo. Hili mmo/o gwo mo gom a'din 'de/ mo ki: Dhali gom emen pini mo, a'di jin ta'da Kristhos mo be. ¹⁷ A'di ta 'pemen gwo jin oka/ mo. Ki gwoŋkan jin cinu mo jin pu'dki'd ki yil kun 'koni iss* 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'da po/ mo n'ko'd mo tani a'di diki kar gwo mmopuu mo, gwo jin gamu me'd mo 'thissa/, a'di jin ten ma Arumgimis shoka 'cesh mo. Wakan ki gwo jin onu is mo minu kar ki jim puu mo be. ¹⁸ Haali/ wakki/ mal ta ji gi gwoŋkan jin cinu mo tani a'di yisa di mo 'ko'di gwo jin onu is mo, hili Arumgimis ki ci a'di ka Ibrahiim ki gwo jin onu is mo be.

¹⁹ Kata cinu gwoŋkan jin cinuye? A'di karkunuwa po/ mo gom gwon dhan mo ntagi emen mididi 'taki pu'du/ mo e a'di jin okunu gwo is mo. Dhali a'di karkunu 'pen ka piye/ mo ki iman'doyu gwo mo ki a'di jin doshki'di bwaman mo mmowotha/ woth mo. ²⁰ Dhali a'di jin doshki'd e bwaman mo mmowotha/ woth mo tani a'di diki ta 'pemen mmodi jasi 'de/ mo. Hili Arumgimis a'di tal 'de/ mo be.

'Kup Gwoŋ Gana/ gom Gwoŋkan jin Cinu mo

²¹ A/dhali gwoŋkan jin cinu mo a'di di'da po/ gwo jin on ma Arumgimis is mowa? Dhalku/ ki tosh kan mo. Haali/ wakki/ gwoŋkan jin cinu mo minu 'taki ci mo mmokar mo jin 'konu ki e mo tani yan'ko'd mo ma kar/ e mididi 'taki di mo ka jin ganayi ki gwoŋkan jin cinu mo be. ²² Hili Gwo jin 'kwarkunu mo tani tulki'da ris to 'baar mo 'twa/ mo e miinthus mo, ki gwo jin onu is mo e moŋgam gwo is eya Yesu Kristhos mo tani minu 'taki ciki uni gwansan kun gami gwo is mo be.

²³ Dhali ntwa/ a/ ki moŋgam gwo is diki pu'd mo tani ana 'kokunu mo mmohem mo e bwan'kwariny gwoŋkan jin cinu mo, mmohukunu ana e bwan'kwariny mo jin 'tashuwa 'tash 'twa/ mo ntagi moŋgam gwo is minu tor eya tente/ mo be. ²⁴ Wakan gwoŋkan jin cinu mo tani a'di ta'da mansus bana mo ntaga Kristhos pu'dki'd mo, ki ana minu dhu ki mo ma kar/ e ki moŋgam gwo is mo be. ²⁵ Hili shwane/ moŋgam gwo is a'di pu'dki'd mo, i/ ana dok/ e yisa i'kona mmo'ko mo e bwan'kwariny a'di jin suski'da sus mo ²⁶ haali/ eya Kristhos jin ta'da Yesu mo tani umi 'baar mo ta iya/ ma Arumgimis mo ki moŋgam gwo is mo be. ²⁷ Haali/ aris umi 'baar mo kun miikunu ki yi'de/ mo eya Kristhos mo tani hi'thkina Kristhos i'ba/ mo be. ²⁸ Wakan walla Wathi/ Yahuuda/ yisa di'da walla Wathiŋ Griki mo, walla wathi/ jin ta cinjina/ jin yolu mo yisa di'da walla moŋ'ko ki 'kus mo, walla kun tana gwa'th

* 3:17 urbumiyya wa talaŋiin

yisa di'da walla iyima 'bomi mo. Haali/ umi 'baar mo tal 'de/ mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ²⁹ Dhali wakki/ um ta ku ma Kristhos mo tani um ta emen ma Ibrahim mo, mmota gi mal isi ki gwo jin onu is mo be.

4

¹ Gwo jin oka/ mo gom mal mo a'dihe/ be. Me'd jin tana a'di a'ci mo tani a'di jin midu kal mal mo diki bol mii jin tanu cinjina/ e ki 'bor mo, ba a'di ita a'di jin cila mali 'baar mo. ² Hili a'di diki'd mo e bwan'kwariny imanhil a'di jin a'ha she/ mo dhali imandhu tom piti mo ntaga tee jin karkina com a'di mo be. ³ Wakan gom ana mo. Ki ana takina uci mo tani ana takina cinjina/ gi gwo ma bwa nyara/ gom gwonkan gi mony'cesh yan mo. ⁴ Hili ka tee pu'dki'd mo mmothimkunu a'di mo tani Arungimis hashki Ya/ m piti mo, a'di jin dhodhu 'pena 'bom mo dhali a'di jin dho'thkunu mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo be, mmowan uni gwansan 'ba/ mo, uni kun 'kokin mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo, ⁵ wakan ki ana mina bu'th mo jin thipuwa thip me'd iya/ mo be. ⁶ Dhali haali/ um ta iya/ mo tani Arungimis hashki Shi/ in gi Ya/ m piti eya dum bana mo mmocuu gwo mo ki: Abba. Ababa. ⁷ Wakan eya Arungimis mo tani um yisa 'koni mmo'ko mo mmota cinjina/ mo, hili um ta iya/ mo, dhali wakki/ um ta iya/ mo tani um ta gi mal mo be.

ABuulus Dina Isi Gwo Ibwaa mo gom Uni kun Gami Gwo Is mo

⁸ Kadhamo/ ki um 'kokin mo ki mondek is mo e mon'ko gi uni gun 'koki ta gi buyempa ma rum kun lunu mo. ⁹ Hili shwane/ mmopu'dkina um mo mmomisha Arungimis mo tani, walla ki mii jin dhalu e i is mo ki um mishu ka Arungimis mo tani um mini mish dok ka nyan'ko'd kata mo e gwo ma bwa nyara/ gom gwonkan gi mony'cesh gwansan kun 'ka'da is ki 'ka'd mo dhali kun hatha'ko'd ki ha'th kan mo? Um ona bwa mmota cinjina/ buni mo dok/ eya? ¹⁰ Um 'kon mmodhuwa tee mo dhala ppe mo dhali yir jin akka'da ak mo dhali yil mo be. ¹¹ Aha/ ko/ka is mo ki aha/ miikina tu'c apo/ um ki pe'th mo.

¹² Iwaka, aha/ yuka um mo, wayi e ki aha/ mo ma haali/ aha/ si'da/ wana e ki um mo. Um 'koki thuthaa/ mii mo be. ¹³ Haali/ um mishkin mo ki mo jin 'ba'thka/ mo e bungwar is pem mo tani a'di cikika/ um gwo gom gwom 'borga/ yani twa/a/ mo be. ¹⁴ Dhali ba mondin pem yin a'di ta mompal gom um mo tani um yisa ushi aha/ mo walla wak aha/ mo, hili um bu'thki aha/ mo me'da man'doyu gwo ma Arungimis mo dhali me'da Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

¹⁵ Mane montem bum jin surki'd ki um mo be 'te/? Haali/ aha/ tana man/o gwo gom um mo ki um mini 'taki buk aha/ em bum ka piye/ mo dhali ciyu/ uni ki aha/ mo wakki/ a'di mishu mii mo be. ¹⁶ A/ ki aha/ wara ka manta 'kup gi um mmotorka/ um gwonkana/ mo? ¹⁷ Uni ta malgin ki malgin gom um mo, dhali hili yisa gom 'kup miinj gana/ mo. Uni ona bwa mmomu'th um 'twa/ mo 'peni aha/ mo ki um mini 'taki ta malgin gom uni mo be. ¹⁸ Haali/ gom 'kup miim 'borga/ mo tani a'di 'boro'd mmoci gwo man ki shem 'boro'd mo isa yempa/ mo dhali yisa ki aha/ dikina nyakki um mo 'te/. ¹⁹ Ushi ucin pema, aha/ shwana bwan dho'th mo dok/ e ntaga Kristhos minu uk mo e um mo be. ²⁰ Aha/ ona bwayi mmo'taki di nyakki um mo ishunsan dhali ak 'twam pem e jin toroka/ gwo mo haali/ aha/ dunj kurkunuwa du is mo gom um mo be.

Gwo jin Be'dkunu ka Par mo goma Haagar mo dhala Saarah mo be

²¹ Tori aha/ gwo mo ma, um gun ona bwa mmo'ko mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo. A/ kona um ki cik gwonkan jin cinu mowa? ²² Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ka: Ibrahim ta gi iya/ i su/ mo, jan 'de/ ta ji gi cinjina/ mo dhali jan 'de/ ta ji ma 'bom jin di'd ki 'kus mo be. ²³ Hili ya/ ma 'bom jin ta cinjina/ mo tani a'di dho'thkunu mo me'd isi gwo gom bungwar is mo dhali ya/ 'pena 'bom jin di ki 'kus mo tani a'di e gwo jin onu is mo be. ²⁴ Dhali a'di yansan ibe'dki gwo gi 'pemena kamu/ mo. Ki up su/ gwansan ita gwo gun gamu me'd mo. Jan 'de/ 'peni Wosh Sinaa/ mo mmodho'th uci gom miiny cinjina/ mo. Ayim jin ta'da Haagar mo be. ²⁵ Dhala Haagar a'di ta Wosh Sinaa/ e Pa Arabiyya mo. Ayim a'di nyakka'd ki Pa Urushaliim jin di'd shwane/ mo, haali/ a'di ta cinjina/ jin yolu nyakki uci ma yim mo be. ²⁶ Dhali hili Urushaliim jin di'di momis mo tani a'di di ki 'kus mo dhala yim a'di ta'da ata'dam bana mo be. ²⁷ Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

'Kunyi bwa mo ma, ayy/en 'de/ yin jin tana burum mo jin diki dho'th mo.

Ceyi 'twa/ mo ma dhali cuuyi mo, e jin dina bwa ma dho'th ki shwa mo.

Haali/ ayim ma'du/ a'di ta'd gi uci ki nyanye/ mo

mmobola yim e, a'di jin ta'd ga kath mo be.

²⁸ Dhali ana iwa' mo, wana e ga Is/hak mo mmota uci gi gwo jin onu is mo be. ²⁹ Hili ki me'd caan a'di jin dho'thkunu isi ki gwo gi bungwar is mo tani to'cki a'di bwa mo a'di jin dho'thkunu mo isi ki gwo gi Shi/in mo. Dhali a'di wakan shwane/ mo be. ³⁰ Hili Gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo o gwo kataye? O ki ura yim cinjina/ ka piye/ mo dhali ya/ ma yim mo haali/ ya/ 'pena yim

jin ta ciŋkina/ jin yolu mo tani a'di mididi diki gam mal mo nyaŋki ya/ ma 'bom jin di ki 'kus mo be. ³¹ Wakan iwaka, ana 'konaki ta uci gi ciŋkina/ jin yolu mo, hili ana tana uci ma 'bom jin di ki 'kus mo be.

5

Doshi ma ki Mo jin Telu Sho'k mo e Mo jin Konu ki 'Kus mo

¹ Haali/ gom mo jin 'konu ki 'kus mo tani aKristhos a'di dhu ana ki 'kus mo. Gom gwo gi wakan mo tani doshi ma dhali teli sho'k mo. Dhali dhalku/ 'ba/ ki mii 'ce'd mo dok/e mmonyak dhan'ka' b'ba/ bu'th ki mii jin tanu ciŋkina/ mo.

² Aha/ jin tana Buulus ona gwo yan e um mo. Wakki/ um bu'thki mo ma munyal yis jin 'cihu/ mo tani aKristhos mididi mii diki mii ta gi shi/ miim 'boro'd gom um mo. ³ Aha/ baha gwo mo dok/e eya ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo uni gun bu'thki mo ma munyal yis jin 'cihu/ mo ki a'di minu dek mo mmodhu gwoŋkan jin cinu mo ka 'bimpil mo be. ⁴ Um kun minu dhu ki mo ma kar/ e gi gwoŋkan jin cinu mo tani um minu 'cih' t'wa/ 'pena Kristhos mo be. Um ta'kkin mo 'peni bway ma 'the mo be. ⁵ Haali/ ki Shi/in mo tani dhali ki moŋgam gwo is mo tani ana corkina cor mo gom mo ma 'teŋ kape/ gi mo ma kar/ e mo be. ⁶ Haali/ eya Kristhos jin ta'da Yesu mo walla e mo ma munyal yis jin 'cihu/ mo walla e mo ma munyal yis jin 'konuki 'cih' mo tani a'di mididi mii toŋ kamuwa? Hili moŋgam gwo is mmomiina a'di to mo ki mii gi mo/ en mo be. ⁷ Um 'kokin mo mmoso ki 'bore/ mo. Kaja nonki um 'kup mo 'peni moha gwoŋ gana/ e mo? ⁸ Mii yansan jin laluluwa lal sho'k mo tani a'di diki di 'peni a'di jin yukki um mo. ⁹ Ara cumata gwa'dga/ tani a'di seki'da gana'th jin ta'da gabul ka 'bimpil mo. ¹⁰ Aha/ wukina Tapa jwa i is mo ki um mini 'koki budha yisana kamu/ mmodhal jim pem mo. Dhali a'di jin to'c um bwa mo tani a'di mididi mii bu'th gwoŋ dwall jin minu mii tor 'twa/a 'cesh gom a'di mo, ma a'di yin jin tana a'di mo. ¹¹ Hili wakki/ aha/ iwak mo, dina mmoci gwo mo gom mo jin 'cihuwa munyal yis mo tani atinta ito'ckunu aha/ bwa mo naskina/? E mii yan mo tani mo jin goluwa gol mo jin ta cwany'cihan dhul mo tani a'di jockunu mo be. ¹² Aha/ onayi ki uni gun 'kon mmoduykur um mii is mo mini uth is bunin gana/ ki tollo'k mo.

¹³ Haali/ um yukunu mo mmo'ko ki 'kus mo iwak mo. Dhali dhalku/ ki bu'th mom bum jin 'kona um ki 'kus mo mmota shi/ embula 'borga/ mo gom bungwar is mo. Hili e mo/ en mo tani tayi imanmii to ka rem 'kup mo ma. ¹⁴ Haali/ gwoŋkan jin cinu ka 'dan'dap mo tani a'di thimkunu mo e

gwoŋ 'de/ mo, jin o gwo mo ki: /E mini en amannyak ca'b pini jin 'dish /e is mo me'd is piniŋ gana/ mo be. ¹⁵ Wakki/ um ki shila shil ki she/ mo dhali losa los ka rem 'kup mo tani hil ki 'bore/ ki um minu 'koki 'ce'd sho'k ka rem 'kup mo be.

Maman gi Shi/in mo dhali Mii jin Miinu ki Shuman Is mo

¹⁶ Hili aha/ ona gwo mo ki: Iiyi mo e Shi/in mo dhali dhalku/ ki te bwa en'dap kun o um ki bungwar is mo. ¹⁷ Haali/ bwa en'dap kun onki bungwar is mo tani a'di miinu apo/ Shi/in mo, dhali bwa jin o'dki Shi/in mo tani apo/ bungwar is mo, haali/ uni gwansan ita gwo kun thanyi 'twa/ ka rem 'kup mo mmonon um 'peni mii gun o um bwa moyi. ¹⁸ Hili wakki/ um shuna Shi/in bway mo tani um yisa i'kokin mo e bwan'kwariny gwoŋkan jin cinu mo. ¹⁹ Dhali hili mii gi bungwar is mo tani uni 'kon eya tente/ ki thorony mo: mo jin miinu miinyal mo, dhali mo jin 'dapuwa 'dap e mo, dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, ²⁰ dhali mo jin luŋu tompinycon mo, dhali mii kun miinu mii njaari/ mo, dhali mii kun tanu 'kup ki 'kup mo, dhali mii kun biruwa bir mo, dhali mii kun tanuwa tacum bwa mo, dhali mii kun miinuwa nyor mo, dhali mii kun tanuwa ham 'kus ka ham 'kus mo, dhali mii kun ushu gwo gam me'd mo, dhali mii kun 'konu ka non she/ mo ²¹ dhali mii kun tanu dhapan mo dhali mii kun 'kosh ma suwa 'kosh mo, dhali mii kun waluwa wal e moŋ'kupa su mo, dhali mii gi wakansan mo. Aha/ ruma um ki gwo mo, me'd jin rumkika/ um itwa/a/ mo, ki uni gwansan kun miiki to gi wakansan mo tani mini 'koki gam mal gi Bampa/ ma Arumgimis mo. ²² Hili maman gi Shi/in a'di ta mo/ en mo dhali moŋ'kuny bwa mo dhali mo ma ku'th is mo dhali mombwa jin 'ku'cu ki 'kari'th mo dhali mii jin tanu ki bwan'kush mo, dhali mombwam 'borga/ mo dhali mombwa kun tanu ku isin gana/ mo, ²³ dhali mombwa kun 'thupu e ki 'thup mo dhali mombwa ma du jin 'timu/ mo. Apo/ mii gi wakan mo tani gwoŋkana kamu/ jin cinu mo yisa di'da. ²⁴ Dhali uni gwansan kun ta ku ma Kristhos jin ta'da Yesu mo tani uni 'koshki bungwar is buni mo nyaŋki e kun dhuna uni ki 'thir 'thir mo dhali bwa en'dap buni mo be.

²⁵ Wakki/ ana 'kona e Shi/in mo tani dhalki ana si'da/ iina e Shi/in mo. ²⁶ Dhalki ana nona is bana mo ki cot cot mo walla rukunya rukuny 'kup ka rem 'kup mo walla ta dhapan ka rem 'kup mo.

6

Kali To kun Di'adi' I'ba/ ka Rem 'Kup mo

¹ Iwaka, wakki/ wathin kamu/ bulu 'twa/ a 'cesh e gwoŋ dhanja kamu/ mo tani um

gun ta gi to gi shi/in mo mini mii wari a'di is ka nyan'ko'd mo e shi/in jin 'thupu e ki 'thup mo. Hili 'kup, 'kupki is pini mo isi ciki/ki /e minu pal mo gara/. ² Kāli ton dītin ka rem 'kup mo, dhali ki mii gi wakan mo tani um mini thim gwoṅkan ma Kristhos mo be. ³ Haali/ wakki/ jan tal 'deṅ kamu/ midi kulum gwo ibwa mo ki a'di ta a'di mo tani ki a'di diki ta toṅ kamu/ mo tani a'di he'kki isi is pitiṅ gana/ e mo be. ⁴ Hili dhalki 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ pali miim buninṅ gana/ mo, dhali gwo jin di a'di a'diṅ kamu/ ibwa mo mmokar 'ba/ki ca mo tani midi di gom is piti a'di 'de/ mo dhali yisa eya mannyak ca'b jin 'dish a'di is mo be. ⁵ Haali/ 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mini kal is kom mo gom tom buninṅ gana/ jin kala uni mo be.

⁶ Dhalki a'di jin toru gwo mo nyakka'da ris tom 'boron pwaḅ bwa mo ki a'di jin torki gwo mo.

⁷ Dhalku/ ki ta ku gi hegu e mo. Arumgimis yisa ta ji gi minu mii ka maka. Haali/ ma to yin jin mina wathi/ si mo tani a'di si'da/ imina a'di i'ciṅ mo be. ⁸ Haali/ a'di jin siki to gom buṅwar is piti mo tani a'di midi 'ciṅ to 'peni buṅwar is jin midi pu/ mo. Dhali hili a'di jin midi si to gom Shi/in mo tani a'di midi 'ciṅ mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo 'peni Shi/in mo be. ⁹ Dhali dhalki ana daka mii is jin wu e mo mmomii miim 'borga/ mo, haali/ ki she/ yil mo mo tani ana mina 'ciṅ to mo wakki/ ana 'kona bwa ki biṅ ka luṅgu'b mo be. ¹⁰ Dhali wakan mo tani me'd jin takina ana ki embula 'borga/ mo tani dhalki ana miina miim 'boron e 'kwani 'baar mo dhali isi kan ki jim mum mo gom uni gwansan kun 'kokin eya ta/ gi moṅgam gwo is mo be.

Mo jin Daka Gwo Me'd mo jin Rumuwa Rum mo dhali Monthe Me'd mo

¹¹ Misha uma adhan toṅ gwo gun 'kwarkika/ um ki me'd pem gana/ mowa?

¹² A'di ta uni gwansan kun ona bwa ki tor eya tente/ eya por ma piḅe/ 'te/ gom buṅwar is mo kun mini tu'c um ki um minu 'ciṅha/ munyjal yis mo, dhali ki jasi mii gi wakan mo tani uni ti, iminu 'koki to'c bwa mo gom cwany'ciṅhan dhul ma Kristhos mo be.

¹³ Haali/ isi kani uni gwansan kun bu'thki mo ma munyjal yis jin 'ciṅhu/ mo tani uni yisa ki is buni idhuki gwoṅkan jin cinuwa. Hili uni ona bwa mo ki ta gi mo ma munyjal yis jin 'ciṅhu/ mo ki uni mini 'tash miinyca mo 'te/ e buṅwar is bum mo. ¹⁴ Hili mii gi wakan midi diki thothaa/ is mo mmokar 'ba/ ki ca mo isi ciki/ e cwany'ciṅhan dhul gi Tapa Yesus Kristhos bana mo. Ki a'di mo tani mony'cesh 'koshkunu jwa mo gom aha/ mo dhali aha/ gom mony'cesh mo be. ¹⁵ Haali/ walla mo ma munyjal yis jin 'ciṅhu/ mo tani yisa 'dapa'dap ki toṅ kamuwa walla

mo ma munyjal yis kun 'konu i e mo si'da/ hili a'di jin minu uk jin midi ta jin this mo be. ¹⁶ Moṅku'th is dhali momiimii mini 'ko apo/ umi 'baar mo, um gun iikin mo e gwoṅkan yansan mo, apo/ um gun ta 'Kwani ma Israyiil kun ta ku ma Arumgimis mo be.

¹⁷ 'Peni shwane/ mo tani dhalku/ ki dhal wathin tal 'deṅ kamu/ bway mo mmoto'c aha/ bwa mo, haali/ aha/ kalkina adu'd gi doru aha/ goma Yesus e buṅwar is pem mo be.

¹⁸ A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana mo midi di e shi/in bum mo, iwak pem mo. Amen.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan EPASUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus jin ta a'di jin karu ki she/ mo goma *Kristhos* jin ta'da Yesu ki bwa ma Arungimis mo be.

E uni gwansan gun dhunu ki she/ki dheel dheel mo, uni si'da/ kun ta ku isinj gana/ eya *Kristhos* jin ta'da Yesu mo be.

² A'the e um mo dhali monku'th is 'peni Arungimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesu *Kristhos* mo be.

Mom'bor Mii gi Shi/in eya Kristhos mo

³ Mom'bor mii midi di mo goma Arungimis mo dhali Ababa gi Tapa Yesu *Kristhos* bana mo, a'di jin 'borki ana mii mo eya *Kristhos* ka ris mii kun 'boruwa 'bor mii mo e to gi shi/in mo e mo kun 'kon e momis mo be.

⁴ Isi kani me'd jin kwanykina a'di ana mo e a'di mo ntwa/a/ ki mony'esh yan 'konuki ka'b mo, ki ana mina ta ku gun kogu mo dhali ta ku gun mini ta kun dar gi thalkin ibwambori a'di mo be. ⁵ A'di 'kawurki ana mo e mo/en mo mmota iya/m piti mo eya Yesu *Kristhos* mo isi ki gwon 'kup bwam 'borgam piti mo ⁶ gom moman ma 'the gi monyacam piti mo a'di jin cikina a'di ana ki me'd mo e A'di jin Enu mo be. ⁷ E a'di mo tani ana tana gi mo jin wanuwa wan 'ba/ ka bas piti mo dhali amure/ gi gwon dhin bana kun dhalkunu ana 'pen mo, isi ka 'them piti jin tana a'di pa ki pa mo ⁸ a'di jin karkina a'di mmogus apo/ ana mo be.

⁹ Haali/ a'di torki ana a'di i e eya tente/ mo eya ris moyuk mo dhali mmonyith gwo jin cinu mo ki jin bag mo jin ta bwam piti mo, isi ki gwon 'kup bwam 'borgam piti mo, a'di jin karkina a'di eya *Kristhos* mo be ¹⁰ me'd gwo jin 'kawurkina a'di mo gom mo jin minu thim mo, mmogama ris to 'baar mo me'd e a'di mo, to gun 'kon e momis mo dhali to gun 'kon e mony'esh mo be.

¹¹ E a'di mo isi ki gwon 'kup bwam 'borgam piti mo a'di jin thimki'da ris to 'baar mo isi ki bwan gwom piti jin 'kawurkina a'di mo be. ¹² Ana kun takina gi mo ma 'tenj kape/ eya *Kristhos* ntwa/a/ mo tani ana 'kawurkunu mo dhali dhu 'pen ka pije/ mo mmo'ko mo gom montak mo gom monyacam piti mo be. ¹³ E a'di mo um si'da/ kun cikki gwon gana/ mo dhali gwom 'borga/ mo gom bway gi mowoth bum mo dhali gam gwo is mo e a'di mo tani um 'kokunu mo mmo'dap 'twa/ ki a'di jin okunu is mo a'di jin ta Shi/in Dheeladheel mo be. ¹⁴ A'di jin ta to jin wothu/ 'twa/ mo gom mal bana mo

ntagi ana mina bu'th a'di mo e montak gi monyacam piti mo be.

Mo jin 'Thonuwa 'Tho mo gom Moyuk mo dhali Monyith To mo

¹⁵ Gom 'kup gwo yan mo tani haali/ aha/ cikkina gwo mo gom mongam gwo is bum mo e Tapa Yesu mo dhali mo/ en bum 'kup ki uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo tani ¹⁶ aha/ yisa daka mo mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo gom um mo mmoka um e mo e mon'thom pem mo ¹⁷ ka Arungimis jin ta a'di gom Tapa Yesu *Kristhos* bana mo dhali Ababa gi Monyca mo midi ci um shi/in gi moyuk mo dhali gwo jin 'ceenu e monyith jin nyitha um a'di mo, ¹⁸ mmotana um gi e ma du kun 'twakki mo ki 'twak jin shi/i'd mo, ki um mini mish mo ma 'tenj kape/ yan mo jin yukkina a'di um icine/ mo dhali mom piti jin tana a'di pa ki pa mo gi mal gi monyacam piti e uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo, ¹⁹ dhali mom'bi'th piti yan jin ekki'd ki ek jin shi/i'd jin molu bar mo e ana kun gama gwo is mo isi me'd miim piti jin miina a'di ka dhan 'bi'th jin ta'da dem dem mo, ²⁰ a'di jin thimkina a'di eya *Kristhos* mo me'd jin 'de'kkina a'di a'di mo 'peni mowu mo dhali kar a'di mmoça'b ki me'da bim poros piti mo e mo kun 'kon e momis mo be, ²¹ isi mis gana/ mo apowa ris gwonkan kun cinu ki 'bi'th mo dhali moshirr mo dhali mom'bi'th mo dhali mo jin tanu tapa mo, dhali apowa ris gwayi 'baar mo kun yerikunu mo, yisa jasi e she/ yil yana, hili si'da/ e yil jin midi pu'du/ mo be. ²² Dhali a'di dhuki'da ris to 'baar mo e bwan'kwariny sho'k piti mo dhali a'di karki a'di ki a'di jin ta'da 'kan'kup apowa ris to 'baar mo goma kaniisa mo, ²³ a'di jin ta bungwar is piti mo, gom mon'tu'd piti jin 'tu'dkina a'di a'tu'di 'baar mo be.

2

'Peni Mowu Ntagi Mondiki/e mo

¹ Dhali a'di dhuki um ki e mo, ki um kun 'kokin mo mmowu mo gom gwon dhan mo dhali miinthus mo, ² e uni kun iikina um 'thissa/ mo mmobathkina um ya gi mony'esh yan mo dhali mmobathkina um miin tapa gi mom'bi'th kun pwanu/ e mis mo, jin ta shi/in caan jin di'd mmo/um mo e iya/ gi iman/ush gwo ha e mo be. ³ Ibwanan uni gwansan mo tani ana 'baar mo 'kokina mo ntwa/a/ mo e em bana mo kun dhuna ana ki 'thir 'thir mo gom bungwar is bana mo, mmobath bwa en'dap mo gom bungwar is mo dhali bwa mo, dhali wakan ana 'kokina mo ki buyem pa mmota uçi ma nyor mo me'd 'kwanin tiya kun ta 'kwani en'thi/ mo be. ⁴ Hili Arungimis a'di jin ta pa ki pa e momiimii mo, 'peni dhan mo/ en jin enkina a'di ana mo tani ⁵ isi kani ki ana

'kokina mo mmowu mo e gwon dhanj bana mo tani a'di ki dhu ana mo mmo'ko ki e mo mmon'tal 'de/ mo nyakka Kristhos mo (Ka 'the mo tani um wothkunu mo be), ⁶ dhali a'di ki cu ana mis mo nyakki a'di mo dhali a'di ki dhu ana mmoneyak 'ko ki a'di mo e mo kun 'kon e momis mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be ⁷ ki she/ yil gunn kun mini pu'du/ mo tani a'di mididi tor dhan pam piti jin tana a'di ka 'them piti jin molu bar mo e bwan'kush piti mo 'kup ki ana mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ⁸ Haali/ ka 'the mo tani um wothkunu mo ki mon'gam gwo is mo be. Dhali yansan ta mii jin miina um ki is bum mo yisa. A'di ta to jin cin ma Arumgimis ki me'd mo be. ⁹ Yisa, haali/ gom to jin miinu mowa, isi ciki/ jin mina wathin 'dej kamu/ diki kar 'ba/ ki ca mo. ¹⁰ Haali/ ana tana kuma tu'c piti mo kun ukkunu mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo gom mii ma tuca 'borga/ mo, uni gun thosonkin ma Arumgimis n'wa/a/ mo ki ana mina 'taki ii e uni mo be.

Mo jin Talu Isa 'De/ mo eya Kristhos mo

¹¹ Wakan kayi gwo e mo ki um 'thissa/ ta 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ e bun'gwar is mo kun yuk'kunu gway ki ku gi 'kon ka munyal yis i e mo ki uni gun yuk'kunu ki uni gun 'cithuwa munyal yis mo, a'di jin miikunu e bun'gwar is ki me'd gi 'kwani mo be. ¹² Kayi gwo e mo ki um 'thissa/ me'dyin um kwa/ kunu bwa mo 'pena Kristhos mo, dhali um ta ku gi 'kon ka pije/ 'peni 'per'kuman bampa/ ma Israyiil mo dhali um ta 'kwani kun moli gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo. Um daran gi mo ma 'tej kape/ mo dhali um daran ga Arumgimis gana/ mo e mony'cesh mo be. ¹³ Hili shwane/ eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani um kun 'thissa/ si'dkin mo kagahara mo tani um suskunu mo mmo'dish mii is mo ka bas ma Kristhos mo be. ¹⁴ Haali/ a'di ta mon'ku'th is bana mo, a'di jin dhuki ana mmon'tal 'de/ mo dhali jin 'tukki mo ma gon jin kwa/ u bwa mo 'peni mo jin tanu 'kup mo ¹⁵ mmopuukina a'di e bun'gwar is piti mo gwon'kan jin cinu mo dhali jin 'kwarkunu mo, dhali jin onu mo ki a'di mididi 'taki uka uk e is pitin gana/ mo wathin tal 'de/ jin ta jin this mo e mo gi unin su/ mo, wakan a'di karki mo ma ku'th is mo. ¹⁶ Dhali wakan si'da/ a'di mididi 'taki mii mii jin gwamkunuwa gwam mo gom am mo dhali um mo eya Arumgimis mo e bun'gwar isa 'de/ mo ki cwany'cithan dhul mo. Wakan a'di ki dil mo jin tanu 'kup sho'k mo ntagi 'pemen mo be. ¹⁷ Dhali a'di pu'dki'd mo dhali ci gwo gom mon'ku'th is e um mo, um gun 'thissa/ si'dkin mo ki si'd thus mo dhali mon'ku'th is e uni gwansan kun 'dishkina 'dish is mo be. ¹⁸ Haali/ e a'di mo tani aman

dhali um takina gi bway mo e Shi/ina 'de/ mo eya Baba mo be. ¹⁹ Wakan um dok/e yisa 'kokin mo mmota 'kwani kun 'kon ka pije/ mo walla 'kwani kun 'kon ki 'kus mo 'peni bampa/ mo, hili um ta ku gi 'per'kuman bampa/ mo nyakki uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali um tal ma waka 'de/ mo eya ta/ ma Arumgimis mo ²⁰ jin nyan'kunu mo apo/ mo jin ka'bkunu mo jin ta uni kun dhunu ki she/ mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo. AKristhos jin ta'da Yesus mo, a'di ki is pitin gana/ a'di ta'da 'kan'kup gi dhan wosh gi 'penabi mo be. ²¹ E a'di mo tani aris mo 'baar mo kun re'du mo tani gam me'd imon'tal 'de/ mo dhali cu mo mmota gu'b gi mon'dheleladhelel e Tapa mo be. ²² E a'di mo tani um si'da/ inyan'kunu mo e a'di jin ta monyca'b ma Arumgimis e Shi/ in mo be.

3

Mii jin Miina 'Kwani To mo gom ku gi 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

¹ Gom 'kup mii yansan mo aha/ jin tana aBuulus mo, aha/ jin tana habuus goma Kristhos jin ta'da Yesus mo gom gway bum mo um kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ² Toshka/ ki um cik' gwo mo gom mo jin dhunuwa 'the ma Arumgimis mo a'di jin cikunu aha/ mo gom um mo, ³ mmo'torkunu aha/ gwo mo jin cinu ki jim bag mo mmomish mo ki gwo jin 'ceenu mo, me'd gwo jin 'kwarkika/ ki e 'pe'pere/ mo. ⁴ Ki um mini dej yansan e mo tani um mini nyith a'di jin nyithka/ mo e gwo ma Kristhos jin cinu ki jim bag mo, ⁵ a'di jin dinuki tor iya/ gi 'kwanin tiya ka nyakum yil buni mo me'd jin tor'kunu a'di mo shwane/ e unim piti kun dhunu ki she/ ki jin kogu mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki Shi/in mo. ⁶ Ba kani a'di ita gwo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmoneyak mal mo, mmota waka 'de/ mo e bun'gwar is mo dhali mmoneyak gwo pwa'k bwa jin onu is eya Kristhos jin ta'da Yesus ki gwom 'borga/ mo be.

⁷ Gom gwom 'borga/ yan mo tani aha/ karu ka manmii to mo isi ki to jin cin ma Arumgimis ki me'd ka 'the mo, a'di jin cikunu aha/ mo ki mo/um ki mom'bi'th piti mo be. ⁸ E aha/ mo tani ba aha/ itana a'di jin pisapis mo eya ris uni kun dhunu ki she/ mo tani a'the yansan cikunu aha/ mo mmoci gwo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, mo jin tan ma Kristhos pa ki pa mo jin molu dej e mo ⁹ dhali mmod'hala ris 'kwani 'baar mo mmopar e mo a'di yan jin ti'thkunu mo ki jim bag mo mmoba'kkunu a'di ki yil ka ris mo eya Arumgimis jin ukki'da ris to 'baar mo be. ¹⁰ Dhali wakan mo ka kaniisa mo tani 'ban ka ris gi moyuk ma Arumgimis mo minu

'taki tor mo e mom'bi'th kun molu gadhir mo dhali mom'bi'th mo kun 'kon e mo kun 'kon e momis mo be. ¹¹ A'di yansan ta isi 'kup gwo ibwanj gwom piti ki mo jin ta ji ma sule/ mo a'di jin torkina a'di 'twa/a' cesh mo eya Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo be. ¹² E a'di mo tani ana dara gi monyju/ mo dhali wu a'di jwa i is mo gom bway yan e monngam gwo is bana e a'di mo be. ¹³ Wakan aha/ yukkina um mo mmodhalka du ki bit ka lungu'b mo apo/ is pem jin 'koshki aha/ ka nyor mo gom um mo, a'di jin ta montak bum mo be.

Momish Mo/en ma Kristhos mo

¹⁴ Gom 'kup mii yansan mo tani aha/ bitkina ki jin 'kupa'dupuni bwambor ma Baba mo. ¹⁵ Peni a'di mo tani arisa wak kun 'kon e momis mo dhali kun 'kon e mony'cesh mo tani yerkuu gway mo, ¹⁶ ki isi pam piti jin tana a'di mo gom mony'cam piti mo tani a'di midi 'taki ci um mom'bi'th is ki dem dem ki Shi/in piti jin di isi bwaman wathi/ mo. ¹⁷ Dhali ka Kristhos midi 'taki di eya dum bum mo ki monngam gwo is mo dhali ki um mmotakina um ka birman mo dhali mo jin ka'bu/ mo e mo/en mo ¹⁸ mini 'taki ta gi mom'bi'th mo mmobu'th nyakka ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo a'di jin ta mombeega/ mo dhali mo kun tana luç mo dhali monturga/ mo dhali monj'kulga/ mo ¹⁹ dhali mmomish mo/en ma Kristhos mo, a'di jin bolki mo jin nyithuwa nyith e mo ki um minu 'taki 'tu'd mo ka ris mo ma Arumgimis jin 'tu'da a'di a'tu'd mo be.

²⁰ Dhali e a'di mo, a'di jin ta gi mom'bi'th mo mmo/um mo e bwam ana mo, a'di jin mishki to mii mo ki nyanye/ mmobola ris to 'baar mo e kun dotkina ana mo walla kun toshkina ana mo, ²¹ e a'di mo tani monyca midi di mo eya kaniisa mo dhali eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ntaga risa nyakum yil gi 'kwani mo gom mii ki sule/ mo dhali ki sule/ mo. Amen.

4

Mo jin Gamu Gwo Me'd ki Shi/in mo

¹ Wakan aha/ jin tana habuus gom Tapa mo yukkina um mo mmoshuwa shum bway ki mii kun ha me'd mo ka yuk jin yukkuu um mo be ² ka ris mii kun dhunu is ki gwa'd mo dhali ki mii ma 'thup e mo, ki bwa jin 'kuçu ki 'kari'th mo, mmothonkina uma thon me'di 'ko'd ka rem 'kup mo e mo/en mo ³ mmoganankina um 'ba/ mo mmohal mo jin gamu gwo me'd e Shi/in mo eya dek jin deku/ gi mo ma ku'th is mo. ⁴ Bungwar isi tal 'de/ mo dhali Shi/ini tal 'de/ mo jasi me'd jin 'kokunu mo mmoyuk um mo e mo ma 'tej kapen 'de/ mo, a'di jin ta'da yuk bum jin yukkuu mo, ⁵ ki Tapan tal 'de/ mo dhali

monngam gwo isa 'de/ mo dhali montal 'de/ jin cuçuwa cuç mo, ⁶ ka Arumgimis 'de/ mo dhali Ababa gi ana 'baar mo, a'di jin diki'da powa ris mo 'baar mo dhali eya ris to 'baar mo dhali e bwaman ana 'baar mo. ⁷ Hili a'the cikunu ana ka 'dete/ 'dete/ mo isi ki mombar to jin cin ma Kristhos ki me'd mo. ⁸ Wakan a'di okunu gwo mo ki:

Ki a'di shinki bway momis mo tani a'di suski'da risa buhany uni gun bu'thkuu mo

dhali a'di ciki to kun cinu ki me'd mo e 'kwani mo.

⁹ (E gwo jin onu mo ki: A'di shinki bway momis mo, a'di ta 'pemen gwo gi wakata moye? Jasi ki a'di si'da/ thulki'd mo ka lungu'b isi monj'kulga/ gi mony'cesh mo. ¹⁰ A'di jin thulki'd mo tani ta a'di si'da/ jin shinki bway momis mo apowa ris mo gun si'dasi'd mo ki a'di midi 'taki 'tu'da ris to 'baar mo.) ¹¹ Dhali tom piti kun cina a'di ki me'd mo annihe/ be. Ki kun tiya mini 'taki ta uni kun dhunu ki she/ mo dhali kun tiya mmota imanci gwo ma Arumgimis jin onu is mo dhali kun tiya mmota imanci gwom 'borga/ mo dhali kun tiya mmota imanbila hil eya kaniisa mo dhali kun tiya mmota imantor gwo mo ¹² gom to gun 'tumu 'pen mo gom 'kwani kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo goma tu'c jin minu mii mo, dhali goma nyan jin minu nyan bungwar is ma Kristhos mo, ¹³ ntagi ana 'baar mo mina ku'th is mo e mo jin gamu is me'd mo gi monngam gwo is mo dhali monyith Ya/ ma Arumgimis mo eya 'bap jin 'bapu/ mo ntagi mom bar gi tur piti jin 'tu'dkunuwa Kristhos mo. ¹⁴ Wakan ki ana mina 'taki 'koki 'ko mo mmota uci naskina/ mo ki ana minu 'koki 'dash mo dhali wutul mo dhali kal mo ka ris 'tham gi gwon thus ki enj 'kwani kun korakor mo ka mak buni kun takina uni mo eya he'k e jin he'kkina uni ka gany mo. ¹⁵ Dhali mii gwan e i is mo mmotor gwoj gana/ e mo/en mo ki ana mina mii ca mo eya ris 'twaykal kuku/ mo e a'di mo, a'di jin ta'da 'kan'kup mo, a'di jin ta'da Kristhos mo be. ¹⁶ Peni a'di mo tani bungwar ka 'bimpil gamki is mo dhali cu'th 'kupi montal 'de/ mo ka ris gwocor mo, uni kun thipkina thip gom a'di mo, ka ris yilsan gi bungwar is ka 'dete/ 'dete/ mo 'kon mo mmomiiya tu'c ki 'dantar mo mmoca bungwar is mo dhali mmonyanya nyan ki is piti e mo/en mo be.

Mondiki/en This eya Kristhos mo

¹⁷ Shwane/ aha/ karkina gwom pem mo dhali bah gwom pem mo e Tapa mo ki um mini mii 'koki 'ko mo me'd jin 'kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo e mii ma dum buni gun 'kona uni ki pe'th mo. ¹⁸ Uni tan ma dum buni a'tum ka 'tum mo mmo'ko ki dar gi momish gwo 'ban mo, mmo'ko

ka pije/ 'peni mondiki/e ma Arumgimis mo haali/ gom miim pus buni kun 'kokin e uni mo goma dum buni gun 'bi'thkin ki 'bi'th mo. ¹⁹ Uni warkin ki enthus mo dhali uni ciki is bunin gana/ mo e mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, mmopur bwa mo mmobotka ris mii gun 'dapu/ e ki she/ ki she/ mo be. ²⁰ Wakan um 'koki da/ ara Kristhos mo be. ²¹ Toshka/ ki um cik gwo gom a'di mo dhali ki um torkunu gwo mo gom a'di mo me'd gwoḡ gana/ jin di'd eya Yesus mo. ²² Dhuyi aris miin dhamom bum 'pen ka pije/ mo, uni gun cila miim bum kun miina um kadhamo/ mo dhali kun pu/kin mo e mo ma he'k e ki e kun 'dapu/ mo ²³ dhali tayi this mo e shi/in gi bwam bum mo ²⁴ dhali hithi miin this mo, a'di jin ukkunu mo mmowa e ka Arumgimis e mo ma kar/enj gana/ mo dhali monḡkoḡu mo be.

²⁵ Wakan dhalki ana dhuna ris gwon thus 'pen ka pije/ mo, dhali dhalka ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ o gwoḡ gana/ e uni gun nyaḡa uni 'ko mo haali/ ana tana to isa 'de/ ka rem 'kup mo be. ²⁶ Ka nyor di'd mo tani hili dhalku/ miinthus ki mii mo. Dhalku/ ki dhala tente/ iya jis mo ka nyor buma du mo. ²⁷ Dhali dhalku/ embula 'borga/ ki ci mo gom tapa ma ruma 'cesh mo. ²⁸ Dhalku/ ki dhal a'din 'di/ bway mo mmodi mo mmokwal to mo, hili dhalki a'di dhal mii e i is mo mmomiya tu'c mo, mmomiya tu'c ki isi miim pa ki me'd piti mo, wakan ki a'di mididi 'taki mish to ci mo gom uni gwansan kun mini mii ta gi to mo. ²⁹ Dhalku/ ki dhal gwon thus bway mo mmopu'du/ 'peni 'twam bum mo, hili jasi a'di jin 'boro'd gom gwo jin yedhuwa ye'th sho'k mo, a'di jin mididi ha me'd ki embul yan mo ki a'di mididi 'taki ciya 'the ki uni gwansan kun cikki gwo mo be. ³⁰ Dhali dhalku/ ki jwakaḡ Shi/ in Dheleladhelel ma Arumgimis mo e a'di jin 'dapkunu um 'twa/ mo goma tee gi wanuwa wan 'ba/ mo be. ³¹ Dhalka ris mii kun ka/ aka/ 'pen mo dhala nyor jin dekki'da dek mo dhala nyor jin miinu mo dhali cuuwa/ jin 'theru/ mo dhali mo ma thu'th 'pen jin thudhu mo mmodhu 'pen ka pije/ mo 'peni um mo nyaḡa ris mii kun dupa dupi e mo, ³² dhali tayi gi bwanḡkush ka rem 'kup mo ka du kun 'ka'da'ka'd mo mmodhala mure/ gi miinthus 'pen ka rem 'kup mo me'd mii jin dhalkin ma Arumgimis uma mure/ miinthus bum 'pen mo eya Kristhos mo be.

5

Iiyi Me'd Uci gi Monḡkush mo

¹ Wakan tayi imanthoka Arumgimis mii mo me'd uci gun enu mo be. ² Dhali iiyi e mo/en mo me'da Kristhos enki ana mo dhali ci is pitinḡ gana/ mo gom ana mo mmota to

jin kuyakuy mo jin cinu mo dhali jin 'cithu/ 'kus mo goma Arumgimis mo.

³ Hili mo jin miinu miinyal mo dhala ris mii kun ta en'dap mo walla mo jin tanuwa 'thothum bwa mo minu 'koki mii yer gway mo isi bwaman um kani me'd jin hana mii me'd mo e bwaman uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ⁴ Dhalku/ ki dhal miinḡ kamu/ jin nyo/ anyo/ bway mo mmodi mo, walla gwom pus jin onu mo walla miin salkin mo, uni gun 'koki ha me'd mo. Hili mmodhal mii gwansan e i is mo mmoci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo. ⁵ Mishi ki 'bore/ gom gwo yan mo ma. Wathin 'dej kamu/ jin mii miinyal jin haku 'pen ceḡ gwas mo walla jin 'dapa'da 'dap e mo walla jan 'dej kamu/ jin ta'da 'thothum bwa mo (a'di jin ta mii jin luru to mo) mididi diki gam ari mal e Bampa/ ma Kristhos mo dhali Arumgimis mo be. ⁶ Dhalku/ ki dhal wathin 'dej kamu/ bway mo mmohe'k um e mo ki gwo kun 'ko bwa 'te/ mo haali/ gom to gi wakansan mo tani a'di ipu'dkin ma nyor ma Arumgimis apo/ iya/ gi uni gun uḡ gwo ha e mo. ⁷ Wakan dhalku/ ki ce e ki uni mo ⁸ haali/ 'thissa/ um 'kokin mo e mondhurumi'd mo, hili shwane/ um ta ku gi monḡkush e Tapa mo. Iiyi um mo me'd uci gi monḡkush mo ⁹ (haali/ maman 'peni monḡkush mo a'di gamkunu mo eya ris miim 'borga/ mo dhali mii kun tana kar/ e mo dhali mii gi gwoḡ gana/ mo). ¹⁰ Dhali pali mii mo mmoda/ ar a'di jin mididi 'bor Tapa bwa mo. ¹¹ Dhalku/ mii ki nyaḡ mii ki mondhurumi'd mo jin moli maman dho'th mo, hili dhali mii e i is mo mmodhu uni eya tente/ mo. ¹² Haali/ a'di ta mii jin 'thenu is mo isi kani mmo/o gwo gom to gwansan kun miina uni ka kwal is mo. ¹³ Hili waḡki/ ton kamu/ tal 'de/ toru eya tente/ ki monḡkush mo tani a'di wara'd ki to jin mishu mo haali/ ton 'dej kamu/ jin wara'd ki to jin mishu mo tani a'di ta monḡkush mo be. ¹⁴ Wakan a'di okunu gwo mo ki:

Meri is mo, ayy /e jin ishki e mo, dhali cuyi mis mo 'peni mowu mo

dhala Kristhos mididi ci /e monḡkush mo be.

¹⁵ Hili ki thoson mo gom ii jin mina uni ii mo, yisa me'd 'kwani kun dar gi moyuk mo, hili me'd 'kwani kun ta gi moyuk mo, ¹⁶ mmowar mo is mo haala tee ta thus ki thus mo be. ¹⁷ Wakan dhalku/ ki ta pus mo, hili mishi gwo 'ban mo gom bwa gi Tapa jin wa cikise/ mo be. ¹⁸ Dhali dhalku/ ki ta uni kun 'kosh ma su mo, gom mii ma dhor piti mo. Hili 'tu'di mo ki Shi/in mo ¹⁹ mmotora tor ka rem 'kup mo e gway kun yuku mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo dhali e gway jin manjuwa manj mo dhali e gway jin yuku mo gom to gi shi/in mo mmoyuk gway mo dhali mmomii ko 'pena dum bumi 'baar mo gom Tapa mo, ²⁰ isa yempa/ mo dhali

goma ris to 'baar mo mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki gway gi Tapam bana ka Yesus Kristhos mo eya Arumgimis jin ta'da Baba mo be.

Ikath dhali I/ash mo

²¹ Dapi ki me'd ka rem 'kup mo ki monko/ ma Kristhos mo. ²² Up, 'dapi ki me'd ki gwo gi ikathim bum mo me'd mii jin miina um e Tapa mo be. ²³ Haali/ wathin gwath a'di ta'da 'kan'kup gom ash mo me'da Kristhos mmotana a'di a'kan'kup goma kaniisa mo, a'di jin ta buŋwar is piti mo dhali mmotana a'di a'di ki is piti Amanwoth a'di mo be. ²⁴ Me'd jin 'dap ma kaniisa ki me'd ka Kristhos mo tani wakan dhalka ris up si'da/ 'dapan ki me'd ka ris to gi ikathim buni mo. ²⁵ Kwaniŋ gwath, eni up bum mo ma me'da Kristhos mmo/ enkina a'diya kaniisa mo dhali ci is pitin gana/ mo goma yim mo ²⁶ ki a'di mididi dhagama yim mo ki mo jin dhelelkina a'di ayim mo ki gwo mo me'd mo jin lamu ki yi'de/ mo ²⁷ ka kaniisa minu kari bwambori a'di mo ki ra/ ra/ mo ki dar gi monyo/o'd mo walla mo jin dudupa dudup mo walla ma to gi wakan mo, ka yim mididi dheleladhelel mo dhali dar gi monthalkin mo. ²⁸ Isi kani gwath si'da/ mini mii en up buni mo me'd is bunin gana/ mo. A'di jin eni ashim piti mo tani eni is pitin gana/ mo be. ²⁹ Haali/ wathin kamu/ yisa di'da jin shi/i buŋwar is piti i e mo, hili a'di ki thip a'di mo dhali ŋa/ a'di mo me'd mii jin miikin ma Kristhos goma kaniisa mo, ³⁰ haali/ ana tana tom buŋwar is piti mo be. ³¹ Haali/ gom 'kup gwo gi wakan mo tani wathi/ mididi mii kwa/ bwa mo 'peni com mo dhali kum mo dhali gam is ki ashim piti mo dhali uni su/ mo tani mini tal 'de/ mo be. ³² Gwo yansan ta dhan gwo jin bagu mo dhali aha/ butha 'pemen yan kan mo mmotana a'diya Kristhos mo dhala kaniisa mo be. ³³ Bahili dhalka ris umi 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo eni up bum mo me'd is bum gana/ mo, dhali dhalki up si'da/ hilin ki 'bore/ mo ki uni mini tak ikathim buni mo be.

6

Gwo jin Hanu E mo dhali Mo/en mo

¹ Uçiya, hayi gwo gi ibabam bum e mo dhali ikwan mo e Tapa mo, haali/ a'di yansan ta miim 'boro'd mo be. ² Taki ibabam bum mo dhali ikwan mo (Gwo yansan ta gwoŋkan jin 'kwarkunu mo jin ta jin twa/ a/ mo jin ta gi gwo jin onu is mo.), ³ ki a'di mididi 'taki 'bor mo gom um mo dhali ki um mini 'taki 'ko ki 'kom 'pempaŋ gana/ e mony'cesh mo. ⁴ Ibaba, dhalku/ ki rukuny uçi ka nyor mo, hili thipi uni mo e mo jin 'dapuwa bora 'cesh mo dhali e mo jin yedhuwa ye'th sho'k ki gwon Tapa mo.

⁵ Um ciŋkina/ gun yolu mo, hayi gwo gi uni gwansan e mo kun ta tapam bum e mony'cesh mo ki monko/ is mo dhali ki mondee mo ka dun tal 'de/ mo me'd mii jin miina um goma Kristhos mo, ⁶ yisa e bway gi jis/ e jin miina 'kwani to mo, mmo'bor 'kwani bwa mo 'te/ yisa, hili me'd uni kun ta ciŋkina/ kun mii to goma Kristhos mo mmomii bwa ma Arumgimis 'pena du mo, ⁷ mmomii to ki bwaŋ gana/ mo me'd mii jin miina um gom Tapa mo, dhali yisa gom 'kwaniya, ⁸ mmomisha um ki ma to gunn kun miina kun tiya ki 'bore/ mo tani a'di mididi bu'th to jin nyaka'd kan dok/ e mo 'peni Tapa mo wakki/ a'di ta ciŋkina/ jin yolu mo walla ta a'di jin di ki 'kus mo be. ⁹ Itapa, miyi to kun nyakan gom uni mo ma, dhali 'doyi bwa ka 'kany'cesh mo 'peni mo jin shwanuwa 'cesh ki sho'k mo, mmomisha um ki a'di jin ta Tapam buni dhali Tapam bum mo tani a'di di'd e momis mo, dhali mo jin miinuwa mii ka gwar 'de/ yisa di'da e a'di mo be.

Agongoro/ ma Arumgimis ka 'Bimpil mo

¹⁰ Kwalanu 'te/ be. 'Bithi um is mo e Tapa mo dhali e mom'bi'th ma dem dem piti mo. ¹¹ Hithi agongoro/ ma Arumgimis ka 'bimpil mo ki um mini mish dosh mo apowa 'kanyco/ gi tapa ma ruma 'cesh mo. ¹² Haali/ ana 'konaki 'thir mo apo/ buŋwar is mo dhala bas mo, hili apo/ mom'bi'th kun molu gadhir mo dhali apo/ mom'bi'th mo, dhali apo/ itapa kun ji mony'cesh yan mo jin ta mondhurumi'd mo shwane/, dhali apowa risa buhany shi/in thus kun 'koki ta gi buŋwar is ga 'cesh mo e mo kun 'kon e momis mo. ¹³ Wakan budhi agongoro/ ma Arumgimis ka 'bimpil mo ki um mini mish dosh mo mmoroç mo ka tee jin ta thus mo dhali mmothimkina um a'di mo tani mmodosh mo be. ¹⁴ Doshi um wakan mo mmodek waçkan gi gwoŋ gana/ mo e empa'd bum mo dhali hithi araçpa/ gi mii ma kar/ e mo ¹⁵ dhali mmo'kamu'thkina um sho'k bum ki mo jin thosokunu mo ki gwom 'borga/ mo gi mo ma ku'th is mo be. ¹⁶ Apowa ris mii gwansani 'baar mo tani budhi agongoro/ me'd bum mo, a'di jin ta mongan gwo is mo, haali/ e a'di mo tani um mini mish usa ris shemen toŋ kan kun 'bathan kun shina a'dinthus 'de/ yin mo. ¹⁷ Dhali budhi toŋ'kup ki bway mowoth mo dhali gandala turga/ gi Shi/in mo, a'di jin ta gwo ma Arumgimis mo be. ¹⁸ Thoyi isa yempa/ e Shi/in ka risa 'tho mo dhali ka di'b is jin di'bu/ mo, ki um mini 'dim 'kup mo ki montim mo mo mmodi'ba di'b is goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. ¹⁹ Dhali gom aha/ si'da/ ki mo jin bahkunu gwo mo minu 'taki ci aha/ mo e 'twam pem jin miga/ çee mo

ki dar gi monyju/ mo mmobah gwo jin cinu
 ki jim bag mo, a'di jin ta gwom 'borga/ mo.
²⁰ Haali/ aha/ tana amanya eya jindhiir mo
 gom a'di mo jin miga/ 'taki bah a'di eya
 tente/ ki dar gi monyju/ mo me'd jin miga/
 ka 'taki tor gwo mo ba/.

Kwalany 'Te/ Ba/ Monthe Me'd mo

²¹ Dhali ki um si'da/ mini 'taki mish mo mo
 gom mondim pem mo dhali mii jin miga/
 mo tani Tikikus, a'di jin ta'da kam bana jin
 enu mo dhali a'di jin ta isin gana/ mo e miin
 to gi Tapa mo tani midi tor um gwo mo goma
 ris to 'baar mo be. ²² Aha/ hashkina a'di i um
 mo gom 'kup gwom bwam 'boro'd yan mo,
 ki um mini 'taki mish mo mo ki aman anann
 be, dhali ki a'di midi 'taki 'bitha dum bum is
 mo be.

²³ Monku'th is midi di mo gom iwak mo
 dhali mo/en nyakki mongam gwo is mo 'peni
 Arungimis jin ta'da Baba mo dhali Tapa
 Yesus Kristhos mo be. ²⁴ A'the midi di mo
 gom umi 'baar mo, um gun enki Tapa Yesus
 Kristhos bana mo ki mo/ en jin midi diki
 wuwa mashira/ mo be.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pam PILIBBI mo

Monthe Me'd

¹ ABuulus dhala Timuthawuus kun ta cingkina/ goma Kristhos jin ta'da Yesus mo.

E uni 'baar mo kun dhunu mo ki she/ ki dheel dheel eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, e uni gun 'kon mo e Pam Pilibbi nyakki 'kwaniḡ gwanyjaka/ ma kaniisa dhali uni gun cila to hil mo.

² A'the e um mo dhali monḡku'th is 'peni Arungimis jin ta'da Babam bana dhali Tapa Yesus Kristhos mo.

Mon'tho ma Buulus gom 'Kwani gi Pam Pilibbi kun Ta Imangam Gwo Is mo

³ Aha/ 'bora Arungimis pem bwa i is mo apowa ris mom pem jin kaka/ um e mo be.

⁴ Isa yampa/ eya 'thom pem mo gom umi 'baar mo mmomii mon'thom pem ki bwanḡ 'kunyga/ mo. ⁵ Mmo'bora 'bor bwa i is mo gom gwom 'borga/ jin nyaku um pwaḡ ki aha/ 'pena tee jin twa/ a/ ntagi shwane/ mo be. ⁶ Dhali aha/ misha ka jinḡ gana/ ki a'di jin telki'da tu'c jin 'boro'd 'pen e um mo tani midi 'baar a'di mo ka tee ma Yesus Kristhos mo be. ⁷ A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom aha/ mmokulum gwo i bwa mo gom umi 'baar mo kansan mo haali/ aha/ dhuna um eya dum pem mo haali/ aris umi 'baar mo nyaku/ a'the pwaḡ ki aha/ mo me'd jin dika/ eya sijn mo dhali mmo'ce'd gwo she/ mo dhali mmo'tel gwom 'borga/ sho'k mo. ⁸ Haali/ Arungimis ta'da man/o gwo gom aha/ mo mmo'kosha te/ aha/ mo gom umi 'baar mo ka du ma Kristhos jin gama gam mo jin ta'da Yesus mo. ⁹ Dhali a'di ita mon'thom pem ki mo/en bum mini ish ki nyanye/ ki nyanye/ mo nyakki yuk ilu/ mo dhali mmonyitha ris to 'baar mo. ¹⁰ Wakan ki um mini tes to kun 'boron ki 'bor gana/ mo dhali mmota kun dheelin mo dhali kun dar gi mii m'ba/ mo goma tee ma Kristhos mo be.

¹¹ Mmo'tu'd mo ki maman gi mo ma kar/e jin pu'du'd 'pena Yesus Kristhos mo mmota monyca mo dhali momanḡ ma Arungimis mo be.

Gom Aha/ Mmodi mo tani A'di Ta'da Kristhos mo

¹² Aha/ ḡapa um mmomish mo mo, iwakḡ gom to gun mii aha/ mo ka jinḡ gana/ tani a'di ta 'pemen mmopal gwom 'borga/ mo be.

¹³ Dhali wakan mondek pem goma Kristhos a'di wara'd ki mo jin mishu mo isi ki tur mo e uni gun dhunu mo mmohil gu'b ma mudhiir e mo jin jin ma askar ma Ithaaliya aji mo dhala ris unin tiya si'da/ mo. ¹⁴ Dhali

awaḡa tiya ka ris bu'thkina du mo e Tapa gom mondim pem eya sijn mo dhali uni dar ma du mo ki nyanye/ mmo'tor gwo ma Arungimis ki dar gi monḡko/ is mo be.

¹⁵ Kun tiya ka jinḡ gana/ ci gwo goma Kristhos 'peni bwa shigga/ mo dhali mmo-bira bir si'da/ mo hili kun tiya si'da/ ki bwanḡ gana mo be. ¹⁶ Ku gi 'ban yansan mii a'di ki mo/en mmomisha uni ki aha/ karkunu mo gom gwo mmo'ce'd she/ mo gom gwom 'borga/ mo. ¹⁷ Ku gi twa/ a/ ci gwo goma Kristhos 'peni bwa jin kwa/u mo tani yisa ki bwanḡ gana/ mo hili uni kulumki gwo ibwa mo mmo'tc aha/ 'kus mo e mondim pem eya sijn mo be. ¹⁸ Gomata 'te/. Jasi eya ris mii 'baar mo wakki/ mii jin pwanu/ 'te/ mo walla e gwonḡ gana/ mo tani aKristhos cikunu 'twa/ manḡ mo dhali e a'di yan kantan mo tani aha/ 'kunykina bwa mo be.

¹⁹ Nye, dhali aha/ mina bwa 'kuny mo. Haali/ aha/ misha ka 'thom bum jin 'thokina um mo dhali mowoth gi Shi/ in ma Yesus Kristhos kan mo tani a'di tu'kki mii is mo mmo'cuḡ aha/ mo be. ²⁰ Me'd jin tana a'di monḡanan 'bam pem mo dhali mo ma 'teḡ kape/ mo ki aha/ mina isi diki 'theya 'the ki sule/ mo tani hili ka du jin roḡu sho'k isi bwaman mo shwane/ me'd isa yempa/ mo tani aKristhos minu eh mo e buḡwar is pem mo wakki/ a'di ta mondiki/ e walla mowu mo. ²¹ Haali/ gom aha/ mmodi mo tani a'di ta'da Kristhos mo dhali mmowu mo tani a'di ta nyunyina/ mo be. ²² Wakki/ a'di ta mo gi 'konu ki e e buḡwar is mo tani a'di ta 'pemen mmokal maman goma tu'c pem mo. Hili aha/ mola tor naskina/ a'di jin miga/ kwany mo. ²³ Aha/ budha bwa ka yissa/ mo. Bwa oyaa/ ki kwa/ is mo dhali mmonyak di eya Kristhos mo haali/ a'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo be. ²⁴ Hili mmodi mo ki buḡwar is mo tani a'di minu mii mii mo gom gway bum mo be. ²⁵ Dhali mmomishga/ yan ki isa duḡ gana/ mo tani aha/ misha ki aha/ mina di mo dhali rash ca'b mo e umi 'baar mo gom monḡal iim bum mo dhali bwanḡ 'kunygam bum mo e monḡam gwo is mo. ²⁶ Wakan e aha/ mo tani ki um mini ta gi 'kup mii mo kun mini ish ka enthus mo mmodhu 'ba/ eya Kristhos jin ta'da Yesus mo gom mmomiga/ pu'dku/ doḡ/ e e um mo be.

²⁷ Jasi a'di imina umi mii mo: Dhali dhalki um ta kum paḡ gana/ mo kun mini ha me'd mo gom gwom 'borga/ ma Kristhos mo. Wakan wakki/ aha/ mina yaku/ mo dhali par um e mo walla aha/ mina pi mo tani aha/ mina 'taki cikḡ gwo gom um mo ki um telki sho'k mo e shi/ina 'de/ mo ka dun tal 'de/ mo mmobira bir ki 'ban kuku/ mo gom monḡam gwo is gi gwom 'borga/ mo be. ²⁸ Dhali mmo'koki ko/ is gom tonḡ kamu/ tal 'de/ mo 'peni uni gun asa uma po/ mo. A'di ta to jin

toru eya tente/ mo gom uni mo mmo'kol e ki me'd mo gom mony'ce'd sho'k buni mo hili gom bway mowoth bum mo tani dhali a'di yan 'peni Arungimis mo be. ²⁹ Haali/ a'di cikunu um mo gom gway ma Kristhos mo tani ki um mini 'taki 'koki gam a'di gwo is jasi 'te/ mo hili um si'da/ mina isi 'kosh ka nyor gom gway piti mo be. ³⁰ Mmomal e e mon'kosh mii yan a'di jin parkina um e mo dhali jin cikina um jin di'd e aha/ shwane/ mo be.

2

Kristhos Mmokarkina A'di Is ki Gwa'd mo tani A'di Karkunu ki Ca mo

¹ Wakan wakki/ mo jin rocuwa du sho'k mo eya Kristhos di'd mo dhali mo gi lalu sho'k mo ki gwo gi mo/ en mo dhali mo gi nya'ku to mii ka dun 'de/ gi Shi/ in mo dhali wakki/ adu jin gama gam mo dhali mii jin miinu ki mo/ en mo tani ² 'tu'daa/ mo ki mom'bor bwa mo mmota ga du jin nyakka'd mo mmo'tu'd ki mo/ en 'de/ mo dhali mmo'tu'd ki bwana 'de/ mo dhali ka dun 'de/ mo be. ³ Dhalka ankirre/ ki mii mo mmota ham 'kus mo walla mmodhu is ki 'kwanim pa mo. Hili mmodhu is ki gwa'd mo mmohil ci i e ki 'bore/ mmobol is bumi e mo. ⁴ Dhalka ris um ka 'dete/ 'dete/ hil to gi cin tiya i e mo mmo'koki hil jasi tom bum gana/ i e mo. ⁵ Tayi gi bwa yan e bwaman is bum um 'cena mo ma, a'di jin takina um eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, ⁶ a'di ba/ a'di jin ta jama ma Arungimis mo tani a'di diki o ki mo gi nya'ka nya'ka Arungimis mido ta to jin minu bu'th ki wup mo. ⁷ Hili a'di karki is piti bwa 'te/ mo mmobu'th jama gi cikina/ mo mmodhodhu a'di ki dho'th jin dho'thku'kwani kansan mo be. ⁸ Dhali mmogamu a'di kan ki is gi wathiny'cesh mo tani a'di karki isi is piti ki gwa'd mo dhali mmowar ka manha gwo e mo mmowu mo isi wu gi cwany'ci'han dhul mo be. ⁹ Wakan Arungimis karki a'di ki can'gana/ mo dhali ci a'di gway jin di'd eya powa ris gwayi 'baar mo. ¹⁰ Dhali ki gway ma Yesus mo tani aris 'kupa'dupuni 'baar mo mini mii luj mo ki 'beles e momis mo dhali e mony'cesh mo dhali e bwan'kwariny mony'cesh mo ¹¹ dhala risa le'di 'baar mo mini pi gwo mo ka Yesus Kristhos ta Tapa mo gom monyca ma Arungimis jin ta Com mo be.

Kushi Um Mo mo Me'd Mon'kush e Mony'cesh mo

¹² Dhali wakan, um pem jun enka/ mo, me'd jin hana um gwo e isa yempa/ mo tani wakan shwane/, yisa jasi mmodika/ um e bun'kus mo hili ki nyanye/ mmopika/ mo, miyi mowoth bum gana/ mo ki mon'ko/ is mo dhali ki mondee mo. ¹³ Haali/ Arungimis umki mii mo e um mo dhali ki

bwa jin ta bwa mo dhali ki bwa ma tu'c jin ta bwam piti'gana/ mo be.

¹⁴ Miyi aris to 'baar mo ki dar ga gumgum mo ma walla ki gwo jin do'tuwa do't mo. ¹⁵ Ki um mini dar gi mii 'ba/ mo dhali dar ga mak mo mmota uci ma Arungimis mo mmodar gi thalkin mo e bwaman 'kwani ma nya'kam yil mo kun burusha ii ki burush mo dhali kun caca ii ki caca mo e bwam uni mo, uni kun kusha um mo me'd mon'kush eya 'cesh mo. ¹⁶ Mmolana um gwo gi mondiki/ e bu'th mo wakan ka tee ma Kristhos mo tani aha/ mina kar is ki ca mo ki aha/ dinaki gus mo ka wuny is walla miyi tu'c ka wuny is mo be. ¹⁷ Me'd wakki/ aha/ 'thinu mo e mo jin miinuwa basa 'cesh mo gom mon'gam gwo is bum mo tani aha/ 'bora bwa mo dhali 'kunya bwa mo nya'ki umi 'baar mo be. ¹⁸ Wakan si'da/ um mina bwa 'bor mo dhali 'kunya bwa mo nya'ki aha/ mo be.

Timuthawuus dhala Abapruditus mo

¹⁹ Aha/ tosha e Tapa Yesus mo mmo-hashka/ Timuthawuus e um mo ki 'dishe/ mo. Wakan ki aha/ minu malas mo ki gwo 'peni um mo. ²⁰ Aha/ dara gi jan 'de/ jin waki a'di mo jin mido ta gi bwan'gana/ mo mmo/ anan is gom mmo'kona um ki 'kom pa mo. ²¹ Uni 'baar mo hili jasi 'kupki tom buni mo, yisa gom to ma Yesus Kristhos mo. ²² Hili Timuthawuus ta a'dim pa jin misha um mo mmomii to me'd ya/ jin mii to gom com mo tani a'di miiki to nya'ki aha/ mo gom gwom 'borga/ mo be. ²³ Aha/ tosha wakan mmohashki a'di i um mo ki 'dishe/ me'd jin miga/ mish ki a'di mido ya kata gom aha/ mo. ²⁴ Dhali aha/ gama gwo is e Tapa mo ki aha/ ki 'dishe/ ki is pem mina yaku/ si'da/ mo be.

²⁵ Aha/ kuluma gwo ibwa ki kulum gana/ mo ki a'di minu mii mii mmohash ki uma Abapruditus a'di jin ta'da kam pem mo dhali agarr jin nya'ka'da tu'c mii mo dhali agarr jin ta'da askar mo dhali amanyam bum mo dhali amanmii to jin miga/ mii ta mo. ²⁶ Haali/ a'di 'kosha te/ umi 'baar kagahara mo dhali a'di butha 'tham mo haali/ um cik gwo mo gom a'di ki a'di 'ba'thki'd mo be. ²⁷ Ka jin'gana/ a'di 'ba'thki'd mo mmo'dish 'twa/ mmowu mo be. Hili Arungimis mi-imii apo/ a'di mo dhali yisa jasi e a'di, hili apo/ aha/ si'da/ isi ciki/ aha/ mina 'taki ta gi bwan'gana/ jin ta jin di'tadi't mo. ²⁸ Aha/ tupa bwa kagahara mo mmohash ki um a'di wakan mo ki um mina bwa 'kunya mo mmopar a'di e mo dok/ e dhali kan mo ki aha/ mina mo/ anan is pem idinin is mo be. ²⁹ Wakan butha a'di e Tapa ki bwan'kunya/ 'baar mo ma dhali taki 'kwani kun wakan mo. ³⁰ Haali/ a'di muru'di wu mo goma tu'c ma Kristhos mo, a'di ci mondiki/ em piti mmothima tu'c bum gom aha/ mo be.

3

Gwoŋ Gana/ gi Mii ma Kar/e mo

¹ Gom gwo jin bogo'd mo gom um, iwak pem mo. ² Bori bwa mo ma, e Tapa mo. Mmo'kwar um gwo kun nyakkan mo tani a'di diki tocaa/ bwa mo haali/ a'di ta'da tete/ gom um mo be.

² Jiŋi a'ka ki e ki 'bore/ mo ma. Dhali jiŋi uni gun mii tonthus ki e ki 'bore/ mo ma. Jiŋi uni gwansan ki e ki 'bore/ mo ma kun 'ciŋhi/ buŋgwar is is mo. ³ Haali/ ana tana uni gun 'ciŋhuwa munyal yis gana/ mo ana gun luŋa Arungimis ki shi/in mo dhali monyca eya Kristhos jin ta'da Yesus mo dhali mmo'koki dhu buŋgwar is e buŋgwar is mo. ⁴ Ba aha/ ki is pem tana gi 'kup gwo mo gom buŋgwar is jin ta buŋgwar is mo si'da/. Waŋki/ wathiŋ kamu/ midu kulum gwo ibwa ki a'di ta gi 'kup gwo e buŋgwar is mo tani aha/ tana ki nyanye/ ki nyanye/ mo be. ⁵ Aha/ 'ciŋkunuwa munyal yis mo ka cim pekwaro mo dhali aha/ tana wathi/ 'peni 'Kwani ma Israyiil mo dhali aha/ tana ja waŋ ma Benjamiin mo, dhali aha/ tana ji Ibraniyiin mo jin dhodhu e 'Kwani ma Ibraniyiin mo be. Me'd gwo gi gwoŋkan jin cinu ki 'Kwani Parisiŋi mo tani ⁶ aha/ shwakina anyor mo mmotoca kaniisa bwa mo, me'd gwo gi mo ma kar/ e jin bath gwoŋkan jin cinu i'ko'd mo tani aha/ dina ka po/ mo be. ⁷ Hili waŋki/ nyunycinar kamu/ di'd jin taka/ mo tani a'di karka/ me'd to jin thisu e mo gom gway ma Kristhos mo be. ⁸ Ka jinŋ gana/ aha/ dhuna ris to me'd to kun thisu e mo gom to jin bolo'da ris to 'baar mo e ki 'bor mo jin ta mmomisha Kristhos jin ta'da Yesus Tapam pem mo be. Dhali gom gway piti mo tani aha/ wana gwo kan e bwa mo mmodhala ris to 'peni 'baar mo dhali aha/ dhuna uni me'd to gun pishu mo ki mii gi wakan ki aha/ mina gama Kristhosa du is mo be. ⁹ Dhali ki aha/ minu this mo i is e a'di mo, yisa mmota gi mo ma kar/ e ki is pem mo yisa, mmo'dap 'ko'di gwoŋkan jin cinu mo. Hili a'di jin ta mo gi gamu gwo is eya Kristhos mo. Mo ma kar/ e yan 'peni Arungimis mo a'di jin di 'ko'd e mo jin gamu gwo is mo be. ¹⁰ Ki aha/ mina mish a'di mo dhali mom'bi'th gi mompim piti mo dhali aha/ mina pash mo gi isa nyor piti mo mmowar waki a'di e jwam piti mo be. ¹¹ Wakan waŋki/ a'di mishu mii mo gom aha/ ki aha/ mina bumbur mo e mo jin pinu mo 'peni mowu mo be.

Yana 'Kup ki 'Kupa Nwa mo

¹² Yisa mmobu'thika/ to yansan mo hila/ walla mmowarki jim 'borgaŋ gana/ mo hila/, hili aha/ dina mmo/ ur a'di mo mmomiga/ bu'th a'di jin bu'thkin ma Kristhos jin ta'da Yesus aha/ mo, mmokar aha/ mo mmota jim piti mo be. ¹³ Iwaka,

aha/ dinaki kar is pem ki jim bu'th to mo hila/. Hili ton tal 'de/ miiga/ mo mmodhalka ris to gunn ŋ'ko'd mo dhali mmogon is ka karambuye/ ki to gun 'koni buŋ'kup mo tani ¹⁴ aha/ gusa ur to i'ko'd mo e mo jin tanu gi 'kup to mo mmogam 'kupa ŋwa 'pena yuŋ ma Arungimis 'peni momis mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ¹⁵ Dhalki ana gwansan gun isa mo tani tana gi bwa ki wakan mo ma. Dhali waŋki/ um 'kona bwa ka bwanycin mo, ma e ton tiya mo tani Arungimis midu tor a'di yan eya tente/ e um si'da/ mo be. ¹⁶ Isi kan dhalki ana iina iinŋ gana/ mo e mo jin bumburkina ana mo.

¹⁷ Iwaka, 'thokaa/ mii mo ma dhali kuthi uni gwansan ki e mo ma uni gun 'kokin mo mmomii kan me'd jin para um she/mm e e aman mo. ¹⁸ Haali/ uni ka ris toŋkika/ um mo me'd ka ris mo dhali shwane/ aha/ tora um gwo ki jabu'th mo uni gun 'kokin mo mmomii waki uni gun ta 'kup gi cwany'cithan dhul ma Kristhos mo be. ¹⁹ 'Pemen buni ta mony'ce'd sho'k mo dhali arum buni jin luŋa uni mo tani ta bwa mo dhali uni caki can thus e mon'the is buni mo ki bwa jin dhuna uni ki to ga 'cesh mo be. ²⁰ Hili 'penŋkuman pam bana a'di ta momis mo be dhali 'peni a'di mo tani ana coŋkina Amanwoth mo jin ta Tapa Yesus Kristhos mo be, ²¹ a'di jin midu ak buŋgwar ha'th'ko'd bana yan e mo mmowa e ki buŋgwar is piti mo e monyca mo ki mom'bi'th jin 'bi'tha a'di e mo mmomisha ris to dhu 'baar mo mmobath a'di i'ko'd me'd is pitiŋ gana/ mo be.

4

'Kunyi Bwa mo ma e Tapa mo

¹ Wakan iwak pem, um gun enka/ mo dhali kun 'kosha te/ aha/ mo dhali kun ta bwan 'kunygam pem mo dhali kun ta toŋ'kup pem mo tani teli sho'k wakan e Tapa mo ma um gun enka/ ki mo/en gana/ mo.

² Aha/ malaskina Apuudiya mo dhali aha/ malaskina Sintii ki mo mmogam gwo me'd mo e Tapa. ³ Dhali aha/ dotkina / e si'da/ amannyak dhanŋka'b ganam pem bu'th mo ki wothi/ up gwansan mo ma, haali/ uni nyakkina tu'c mii ki 'ban kuku/ nyakki aha/ mo e gwom 'borga/ nyakka Aklimandus mo dhali kun tiya kun nyakkana tu'c mii ki aha/ mo uni gun 'kona gway eya warka/ gi mondiki/e mo be.

⁴ 'Kunyi bwa mo ma, e Tapa, isa yempa/ mo. Dok/ e aha/ mina o um gwo mo ki: 'Kunyi bwa mo ma. ⁵ Dhalka ris 'kwani 'baar mo mishi mo mo ma, mo ma dum bum jin 'tima um mo. Haali/ Tapa a'di 'disha 'twa/ mo hila/. ⁶ Dhalka anan ki anan mo gom ton 'dej kamu/ mo ma hili eya ris to 'baar mo ki mon'tho mo dhali ka thip jin thipu mo ki mom'bor bwa i is mo tani dhalki

ton dot bum minu mish mo eya Arumgimis mo. ⁷ Dhali monku'th is ma Arumgimis a'di jin peki'd eya ris mo jin mishu gwo 'ban mo tani a'di midi jiya dum bum mo dhali bwam bum eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

Kulumi Gwo gi To Gwansani Bwa mo

⁸ Gom gwo jin boco'd mo gom um, iwak mo tani aris to gun ta kun gana/ mo, aris to gun ta kun taku mo, aris to gun ta kun kar/ e mo, aris to gun ta kun dhelelin mo, aris to gun ta kun na/u mo, aris to gun ta kuny jaro/ mo, wakki/ akamu/ midi 'taki di jin bol tiya e ki 'bor gana/ mo tani wakki/ tal 'denj kamu/ midi 'taki di jin ta jin ha me'd mo ki momaj mo tani kulumi gwo gwansani bwa mo ma. ⁹ To gun da/ara um mo dhali kun budha um mo dhali kun cika um mo dhali kun parkina um e mo e aha/ mo tani to gwansan miyi uni mo ma dhali Arumgimis gi monku'th is midi di e um mo be.

Gwo Toru gom To jin Cina 'Kwani gi Pam Pilibbi ki Me'd mo

¹⁰ Hili aha/ 'bora bwa mo e Tapa ki canye haali/ me'd dok/ e hila/ um tuju bwam bum ki cu mo mmokayaa/ e mo. Ka jin gana/ um kaka/ e mo hili um dar gi bway 'boro'd mo mmomii to mo. ¹¹ Yisa mmo/oka/ gwo gom mo gi hara to mo haali/ aha/ mishkina mo ki is pem mo ki mo yin jin dika/ nycine/ mo tani aha/ ca'bkina mo ka this mo i e mo be. ¹² Aha/ misha mmokar is ki jin gwa'd mo dhali aha/ misha si'da/ mmo/ isha to ka enthus mo. Eya ris to 'baar mo dhali gom to 'baar mo tani aha/ mishkina ka malimbu'da/ mmokap mo dhali mmo'kosha te/ mo, mmo/ isha to ka enthus mo dhali mmohara to mo. ¹³ Aha/ misha aris to 'baar mo mii mo e a'di jin 'bi'thki aha/ is mo be.

¹⁴ Bahili um miikin ki 'bore/ mo mmočina um to gom aha/ gom monto'c is pem mo be.

¹⁵ Dhali um ki is bum si'da/ mishin um gi Pam Pilibbi ki me'd ka mun'kup 'peni gwom 'borga/ ki aha/ dhalkina Pam Makiduniyya 'pen mo tani akaniisanj kamu/ yisa nyak to mii ki aha/ yisa e momii jin cinu to ki me'd mo dhali e mo jin budhu to mo hili isi ciki/ um 'cena mo be. ¹⁶ Gom me'dyin e Pan Tasaluniiki tani um hashki jan 'de/ mo dhali dok/ e gom to jin miga/ mii ta mo. ¹⁷ Yisa mmosimmka/ to jin cinu ki me'd e mo yisa, hili aha/ simma maman e mo ki a'di midi mar is mo mmokam gom um mo be. ¹⁸ Hili aha/ bu'thkina to 'baar mo ki nyanye/ mo. Aha/ 'tu'dkunu mo mmobu'thkika/ to mo 'pena Abapruditus mo, to gun pu'dkin mo 'peni um jin ta'da shim jin cinu jin kuyi mo ki kuy jin ta mo jin miikunuwa bas mo jin mishu bu'th mo mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be. ¹⁹ Dhali Arumgimis pem midi thip um ka ris to gun mina umi mii ta mo isi to gun waki kun tana a'di pam piti mo

e monyca eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ²⁰ Shwane/ dhalki monyca a'di di'd eya Arumgimis bana jin ta'da Babam bana ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonni. Amen.

Kwalany Monthe Me'd jin 'Ko'd mo

²¹ Theka ris uni 'baar mo me'd kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ma. Dhala wak kun 'kon nyakki aha/ mo tani theki um me'd mo si'da/. ²² Aris uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani theki um me'd mo uni gun mumki 'ko mo e gu'b ma Kaysar mo be.

²³ A'the 'peni Tapa Yesus Kristhos midi di e shi/in bum mo be.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paŋ KULUUSI mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus, a'di jin karu ki she/ mo goma *Kristhos* jin ta'da *Yesus* mo ki bwa ma *Arumgimis* mo dhala *Timuthawuus* jin ta'da kam bana mo.

² E uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo dhali iwak kun ta ku isin gana/ mo eya *Kristhos* mo, uni kun 'kokin mo e Paŋ Kuluusi mo.

A'the e um mo dhali monku'th is 'peni *Arumgimis* jin ta'da Babam bana mo be.

Mon'tho ma Buulus mo gom 'Kwani kun Gami Gwo Is mo e Paŋ Kuluusi mo

³ Aman isa yempa/ 'bora *Arumgimis* bwa i is mo, a'di jin ta'da Baba gi Tapa *Yesus Kristhos* bana mo, me'd jin 'thokina aman mo gom um mo, ⁴ haali/ aman cikkina gwo gom mongam gwo is bum eya *Kristhos* jin ta'da *Yesus* mo dhali mo/ en jin takina um mo goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo, ⁵ haali/ mo ma 'teŋ kape/ a'di karkunu mo gom um e momis mo. Gom a'di yansan mo tani um cikki gwo ntwa/ a/ mo e gwo jin ta gwoŋ gana/ mo, a'di jin ta gwom 'borga/ mo, ⁶ a'di jin pu'dki'd e um mo, me'd a'di ka jin gana/ diki'd e mony'ceshi 'baar mo mmodho'thkina a'di maman mo dhali mmo'twakkina a'diya 'twak mo – wakan e bwam um ki is bum mo 'pena tee jin cikkina um a'di mo dhali mish a'di 'ban mo, a'di jin ta'da 'the ma *Arumgimis* mo e gwoŋ gana/ mo, ⁷ me'd jin da/arkina um a'di mo 'pena Abapraas mo, a'di jin ta'da garr bam jin enu jin mii to mo. A'di ta a'di isin gana/ mo jin mii to goma *Kristhos* mo gom gway bam mo ⁸ dhali a'di torki a'di aman mo gom mo/en bum e Shi/in mo be.

⁹ Dhali wakan 'pena tee jin cikkina aman a'di mo tani aman yisa dakkina 'tho mo mmo'tho mo gom um mo, mmodota/ dot mo ki um minu 'taki 'tu'd mo ki monyith bwam piti mo eya ris miin to gi shi/in gi moyuk mo dhali momish gwo 'ban mo, ¹⁰ mmosusa sus e bway mii kun mini ha me'd gom Tapa mo, mmo'tu'd mo ki mii kun mini 'bor a'di bwa i is mo mmo'kal mamana dho'th mo goma ris miim 'borga/ mo dhali mmomara mar is mo ki monyitha/ *Arumgimis* mo be. ¹¹ Dhalki um 'bitha is mo eya ris mom'biithi 'baar mo isi ki monycam piti jin ca'bki dem dem mo goma ris mo jin 'dimuwa 'dim 'kup mo dhali bwa jin 'kuu ki 'kari'th mo ki mon'kuny bwa mo, ¹² mmo'ciya Baba bwam 'boro'di is

mo, a'di jin thumki ana mo mmonyak mal pwak ki uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo e monkush mo be. ¹³ A'di 'cukki ana mo 'peni mom'bi'th gi mondhurumi'd mo, mmo'cih ana agap mo e bampa/ gi Ya/ m piti jin ena a'di mo, ¹⁴ e a'di jin takina ana mo jin wanuwa wan 'ba/ mo dhali amure/ gi miinthus jin dhalkunu ana 'pen mo be.

Mon'tu'd ma Arumgimis jin 'Tu'dki'd mo

¹⁵ A'di jin bu'thki jama ma *Arumgimis* mo, a'di jin molu mish ki e ga 'cesh mo, a'di jin ta'da bwa nyara/ jin twa/a/ ka ris to 'baar mo kun uku mo be. ¹⁶ Haali/ e a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokunu mo mmo/uk mo e momis mo dhali e mony'cesh mo, uni gun mishu ki e ga 'cesh mo, dhali uni kun molu par e ki e ga 'cesh mo, wakki/ adhana kursi ma malik mo walla mo jin tanu tapa mo, walla mom'bi'th kun molu gadhir mo walla moshir mo tani – aris to 'baar mo 'kokunu mo mmo/uk mo e a'di mo dhali gom a'di mo be. ¹⁷ A'di diki'di twa/a/ ka ris to 'baar mo, dhali e a'di mo tani aris to 'baar mo tulunu 'twa/ 'kup mo e a'di mo mmo'tal 'de/ mo be. ¹⁸ A'di ta'da 'kan'kup gom bungwar is mo a'di jin ta'da kaniisa mo. A'di ta mon'tel 'pen mo, a'di ta'da bwa nyara/ 'peni mowu mo, ki a'di eya ris to 'baar mo tani midu 'taki ta isa 'cilman gana/ mo be. ¹⁹ Haali/ e a'di mo tani arisa 'tu'd kua ta ku ma *Arumgimis* mo tani 'borkina bwa mo mmoda gi mon'ko mo be. ²⁰ Dhali e a'di mo tani a'di gwamki'da gwam ki is piti gana/ mo eya ris to 'baar mo, wakki/ to gun 'kon e mony'cesh mo walla e momis mo tani a'di karki mo ma ku'th is ka bas piti ki cwany'cihan dhul mo be.

²¹ Dhali um kun 'thissa/ 'kokin ka pije/ 'peni a'di mo dhali kun ta 'kup ki 'kup eya dum bum mo mmomii to kun ta thus ki thus mo tani ²² a'di shwane/ gwamki'da gwam mo ki is piti mo jin ta shuman is ki jwam piti mo, ki mii gi wakan mo tani a'di midu for um eya tente/ mo me'd ku gun dheelkin mo dhali kun dar gi thalkin mo dhali ku gun mini dar gi mo ma wak'ibwambori a'di mo, ²³ ba shi/ mii a'dan 'te/ ba/, wakki/ um mini tikir 'ko mo e mongam gwo is mo, ki monka'b mo dhali tel sho'k mo, yisa mmo'ti'k mo 'peni mo ma 'teŋ kape/ gi gwom 'borga/ jin cikkina um mo, a'di jin cikunu aris 'kwani 'baar mo kun ukunu mo e bwan'kwariny momis mo, dhali gom a'di mo tani aha/ jin tana Buulus warkina ka manmii a'di mo be.

ABuulus Miiki To mo goma Kaniisa mo

²⁴ Dhali shwane/ aha/ 'kunyina bwa mo e is pem mo jin 'koshki aha/ ka nyor mo gom gway bum mo, dhali e shuman is pem mo tani aha/ thimkina a'di jin harkunu mo e mo jin tocuwa *Kristhos* bwa mo gom gway gi bungwar is piti mo, a'di jin ta'da kaniisa mo. ²⁵ A'di jin warkina/ ka manmii to mo

isi ki gwo jin piyi'd 'peni Arumgimis mo gom mo jin taka/ amandhu gwo mo, a'di jin cikunu aha/ mo gom um mo mmokar gwo ma Arumgimis ki a'di minu mish eya tente/ mo, ²⁶ a'di jin ta gwo ma Arumgimis jin bagu mo, a'di jin ba'kkunu ki she/ yil ka ris mo dhali mo ma nya'kum yil gun tanu mo, dhali hili shwane/ a'di torkunu eya tente/ ki kum piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ²⁷ E uni mo tani Arumgimis ki kar bwa mo mmo'tor eya tente/ mo ka dhan mii kun wani caa e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki monyca jin ta pa ki pa mo e gwo yansan jin cinu ki jim bag mo, a'di jin ta'da Kristhos jin di'd e um mo, jin ta mo ma 'tej kape/ gi monyca mo be. ²⁸ A'di jin bahkina aman gwo mo mmoruma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki gwo mo dhali tora ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ gwo mo eya ris moyuk mo ki aman mina 'taki dhuwa ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ki ku gun isin mo eya Kristhos mo be. ²⁹ Haali/ gom mii yan mo tani aha/ miikina mii jin 'batha'ba'th mo, mmo/uth mo ki is jin umu'di 'baar mo, a'di jin thi'thki'da thi'th mo e aha/ mo.

2

¹ Haali/ aha/ ona bwa ki um mini mish mo mo ka dhan mii jin picirkika/ mo gom um mo dhali uni gwansan kun 'kon mo e Pa Lawudikiyya mo dhali goma ris uni 'baar mo kun 'koki par jis/ em pem e mo ² ka dum buni minu 'taki 'bi'th is mo me'd jin re'dkunu uni mo mmon'tal 'de/ mo e mo/en mo, mmota ga ris mo kun tanu pa ki pa mo gi momish mo mo 'pena dun gana/ mo dhali monyitha/ Arumgimis gwo bag yan mo a'di jin ta'da Kristhos mo. ³ E a'di mo tani aris moyuk kun ishki kumma/ mo dhali mo jin nyithuwa nyith mo be. ⁴ Aha/ ona gwo yansan mo wakan ki wathin tal 'de'j kamu/ midu 'taki diki he'k um e mo ki gwo ma mak jin onu mo. ⁵ Ba aha/ pina e bungwar is mo tani hili aha/ dina e um ki shi/in mo, mmo'kuny bwa mo mmopar miim 'boron bum kun miina um ka para po/ e mo dhali mom bum jin tela um sho'k mo ki mongam gwo is bum eya Kristhos mo be.

⁶ Wakan, me'd jin bu'thkina uma Kristhos jin ta'da Yesus jin ta Tapa mo tani wakan 'koyi e a'di mo, ⁷ mmo'tana um ka birman mo e a'di mo dhali mmonyanya um is mo e a'di mo dhali mmo'tela um sho'k mo e mongam gwo is mo, jasi me'd gwo jin torkunu um mo, mmoso ki sho'k bum e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo be.

Mon'tu'd jin 'Tu'dki'd jin Ta Mondiki/ e eya Kristhos mo

⁸ Jiyi mo ki e ki 'bore/ mo ki wathin tal 'de'j kamu/ midu diki 'kwar um ka gwapi/

mo ki gwo'j 'kwani'j gangasha/ mo dhali ki gwo kun hekuwa he'k e kun 'ko bwa 'te/ mo, isi ki gwo'j 'kwani en'thin dhamo/ mo kun luku mo, isi ki gwo ma bwa nyara/ gom gwo'jkan gi mony'cesh yan mo, dhali yisa isi ki gwo ma Kristhos mo. ⁹ Haali/ e a'di mo tani mon'tu'd ka 'bimpil mo jin ta ji ma Arumgimis mo mmo'tana a'di Arumgimis mo tani ca' bki'd e bungwar is piti mo. ¹⁰ Dhali um pu'dkin mo mmo'tu'da/ 'tu'd mo e mondiki/em piti mo, a'di jin ta'da 'kan'kup goma ris montapa kun tanu mo dhala ris moshirr mo be. ¹¹ Dhali e a'di mo si'da/ um 'kokunu mo mmo'ci'tha/ munyjal yis mo ka munyjal yis jin 'ci'thu/ ki dar gi me'd mo, ki mii jin dhalu bungwar is gi shuman is 'pen mo e mo ma munyjal yis jin 'ci'thu/ jin ta ji ma Kristhos mo. ¹² Dhali um 'kokunu mo mmokan mo nya'kki a'di mo e mo jin cu'cuwa cu' mo dhali e mii jin 'kokunu mmocu um mis mo si'da/ nya'kki a'di e mongam gwo is mo e mo/ um ma Arumgimis mo, a'di jin 'de'kki a'di mo 'peni mowu mo be. ¹³ Dhali um, um kun 'kokin mo mmowu mo e gwo'j dhan mo dhali e mo ma munyjal yis bum jin 'konuki 'ci'th um mo e shuman is bum mo tani Arumgimis a'di ki dhu ki e mmon'tal 'de/ nya'kki a'di mo, mmodhalkina a'di ana aris gwo'j dhan bana 'pen mo, ¹⁴ mmo'koshkina a'di gwo'j jin 'kwarkunu mo jin diki'da po/ ana mo, a'di jin theke'thki'da theke'th mo gom gwo'jkan mo be. A'di yansan idhalkina a'di ka po/ mo, mmo'telkina a'di a'di ka musmaar mo apo/ cwany'ci'than dhul mo. ¹⁵ A'di dininki mom'bi'th kun molu gadhir she/ mo dhali mom'bi'th mo, dhali a'di ki tor uni eya tente/ mo jin mina uni ta she/mm mo mmo'pikina a'di uni e ki mii mo be.

Simmi To E mo kun Ta ku gi Momis mo

¹⁶ Wakan dhalki wathin tal 'de'j kamu/ ki dhal bway mo mmokar gwo wak apo/ um mo e gwo jin dotuwa dot mo gom tonte/ mo dhali tompi mo walla gom mo ma yuk jin yuku ka tul 'kup mo walla goma appen this mo walla goma cim ma pesu/ mo. ¹⁷ Uni gwansan ta jasa kashira/ gom to kun mini pu'du/ mo, hili bungwar is gi mii mo tani uni ta ku ma Kristhos mo be. ¹⁸ Dhalku/ ki dhal wathin 'de'j kamu/ bway mo mmo'thu'th um thum mo, mmodi'b um is mo mmowu is ka 'cesh mo dhali lur iman'doyu gwo mo, mmodoshkina a'di apo/ tonyjan piti mo, mmose mo ki 'pura/ 'pura/ ki dar gi 'kup mii mo ki bwa gi bungwar is 'te/ mo. ¹⁹ Dhali yisa mmo'tela a'di e a'di jin ta'da 'Kan'kup mo. 'Peni a'di mo tani bungwar is ka 'bimpil thipki'da thip mo dhali re'di montal 'de/ ki mom piti gun gamu is mo dhala billa/ mo mmo'twak mo ki mon'twak jin di'd 'peni Arumgimis mo be.

²⁰ Waḱki/ um wukin mo nyakka Kriṣṭhos mo gom gwo ma bwa nyara/ gom gwoṅkan gi mony'cesh yan mo tani gomatinta 'kokina um ki moṅ'ko mo jin cila 'kwani'cesh mo? Atinta 'dapkina um 'twa/ mo ki gwoṅkan jin 'tashuwa 'tash bway mo? ²¹ Uni gun o gwo mo ki: Dhalku/ to ki bu'th is ki me'd mo. Dhali, Dhalku/ to ki nyok mo. Dhali, Dhalku/ to ki ta is ki me'd mo. ²² (Uni ta to gwansani 'baar mo kun minu 'ce'd sho'k mo mmomii uni mo), isi ki gwoṅkan gi 'kwani en'thi/ mo dhali gwo kun toru mo? ²³ Uni gwansan ka jin gana/ miikunu 'pena por ma piye/ mo mmoshusha du mo gom mii ma gayiin jin ta'da teten gana/ mo dhali mo jin wunu is ka 'cesh mo dhali diki 'tash bungwar is 'twa/ mo, hili uni 'koki ta to gun 'bitha she/ ki 'bi'th mo mmonona non mo 'peni mii gi bungwar is jin din ma du ki 'thup mo.

3

¹ Waḱki/ um 'deku mo nyakka Kriṣṭhos mo tani simmi mii e mo gom to gun ta ku gi momis mo, e mo jin din ma Kriṣṭhos mo, e mo jin ca'bkina a'di ka bim poros ma Arungimis mo be. ² Dhuyi adum bum gom to gun 'kon e momis mo, yisa gom to gun 'kon e mony'cesh mo. ³ Haali/ um wukin mo dhali moṅ'koki/em bum a'di bagkunu mo nyakka Kriṣṭhos eya Arungimis mo be. ⁴ Ka Kriṣṭhos, a'di jin ta moṅ'koki/em bana minu piyu/ mo tani um si'da/ minu piyu/ mo nyakki a'di mo e monyca mo be.

Miin Dhamo/ mo dhali Miin This mo

⁵ Wakan, 'koshi mii ga 'cesh jwa mo kun 'kon e um mo, kun ta mo gun miinu mi-nycal mo dhali mo gun 'dapu e mo dhali e kun dhunu ki 'thir 'thir mo dhali bwan thus kun pishu is mo dhali mo jin 'thothu/ bwa mo, a'di jin ta mii jin luju tompinycon mo be. ⁶ Gom mii gwansan mo tani a'di ipu'dkin ma nyor ma Arungimis apo/ iya/ gi 'kwani kun ushi gwo ha e mo. ⁷ E mii gwansan 'thissa/ mo tani um iikin e uni mo me'd jin 'kokina um mo e bwam uni mo be. ⁸ Hili shwane/ dhuyi uni 'baar mo 'pen ka piye/ mo, mii ma nyor mo, dhali anyor jin dekki'da dek mo, dhali mii gin dupa dupi e mo dhali mo ma thu'th 'pen jin thudhu ka sor gun walu mo dhali gwo nyogga/ 'peni 'twam bum mo. ⁹ Dhalku/ ki ta ator ka rem 'kup mo, mmomisha um ki um dhalki mii gi buyempan dhamo/ 'pen mo ki miim piti kun botkina um mo. ¹⁰ Dhali um ki hi'th miim buyempan this mo, a'di jin ukkunu mo dok/ e e monyitha/ nyith mo 'ko'di jama gi a'di jin ukki'da uk mo. ¹¹ Mmahan mo tani Wathin Griki dhali Wathi/ Yahuuda/ mini mol 'ko ki she/ mo, dhali mo ma munyjal yis jin 'ciṭhu/ mo dhali mo ma munyjal yis jin 'konuki 'ciṭh mo, dhali wathi/ jin

diki wal 'twan Griki mo dhali jin mii mii kun kaṅkama kaṅkam mo, dhali ciṅkina/ jin yolu mo dhali wathi/ jin di ki 'kus mo, hili aKriṣṭhos a'di ta to 'baar mo dhali e ana 'baar mo be.

¹² Wakan, hithi ma mii gwansan mo, me'd unij gana/ kun kwanykin ma Arungimis mo, um kun dhelelkin mo dhali kun enu mo, mii gi wakansan mo kun ta mii kun kwojuwa kwo'c e i is mo dhali mii kun miinu ki bwan'kush mo dhali mii gun dhunu is ki gwa'd mo dhali mii kun miinu ka 'thup e mo dhali mii kun 'kuṅ bwa ki 'kari'th mo, ¹³ mmothona thon me'di 'ko'd ka rem 'kup mo dhali, waḱki/ wathin 'der kamu/ ta gi gwo walla/ apowa kamuṅ kamu/ mo tani dhali adhal gi miinthus 'pen ka rem 'kup mo ma. Me'd mii jin dhalkina Tapa uma mure/ miinthus bum 'pen mo tani um si'da/ mini mii dhalka mure/ miinthus 'pen mo. ¹⁴ Dhali apowa ris mii gwansani 'baar mo tani hithi mo/en mo, a'di jin dekki'da ris to 'baar mo mmontal 'de/ mo ki 'bor gana/ mo ki dar gi mo ma dhadharmu'th mo. ¹⁵ Dhali dhalki moṅku'th is ma Kriṣṭhos bway mo mmojiya dum bum mo e a'di ka jin gana/ jin yukkunu um mo e bungwar isa 'de/ mo, dhali mmoci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo. ¹⁶ Dhalki gwo ma Kriṣṭhos ca'ba'd e um ki ca'b 'pempaṅ gana/ mo me'd mii jin torkina um gwo mo dhali mmorogom gwo ka rem 'kup mo ka ris moyuk mo, dhali me'd jin yukkina um gway mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo dhali gway jin manjuwa maṅ mo dhali gway jin yuku gom to gi shi/in mo ki mii jin 'boruwa 'bor bwa i is eya dum bum goma Arungimis mo be. ¹⁷ Dhali ma eya ris to gunn kun mina um imii mo tani e gwo gun ona um mo walla mii gun miina um mo tani miyi aris to 'baar mo ki gway gi Tapa Yesu mo mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka Arungimis mo, a'di jin ta'da Baba e a'di mo be.

Mo jin Nyaku To Mii mo e Moṅ'ko 'Kwani gi Moṅ'koki/en This mo

¹⁸ Up 'dapi ki me'd ki gwo gi ikathim bum mo me'd gwo jin ha me'd e Tapa mo. ¹⁹ 'Kwanin' gwas, eni up bum mo ma, dhali dhalki uni ki 'cwar mo. ²⁰ Uciya, hayi gwo gi icim e mo dhali gwo gi ikwan e mo goma ris to 'baar mo, haali/ mii yansan mo tani a'di ki 'bor Tapa bwa mo. ²¹ Ibaba, dhalku/ ki rukuny ucim bum ka nyor mo, isi ciki/ uni mini 'koki 'bitha du is mo. ²² Ciṅkina/ kun yoluwa, hayi gwo e eya ris to 'baar mo gi uni gwansan kun ta tapam bum mo e mony'cesh mo, yisa ki mii kun miinu e jis/ en 'kwani mo mmo'bor 'kwani bwa mo 'te/ yisa, hili ka dun tal 'de/ mo mmoko/ Tapa mo be. ²³ Ma eya risa tu'c bum gunn kun miina um mo tani miyi a'di ki bwan' gana/

mo me'd jin miina um Tapa to mo, dhali yisa gom 'kwaniya, ²⁴ mmomishkina um 'peni Tapa mo ki um mini bu'th mal mo me'd tom bum jin ish kumma/ mo. Um miiki Tapa Kristhos to mo be. ²⁵ Haali/ amanthu'th to mii mo tani a'di minu doku/ tonthus apo/ a'di jin miikina a'di mo dhali mii jin miinu ka gwar 'de/ yisa di'da.

4

¹ Itapa, miyi cinjinam bum kun yola um ki mii ma kar/e mo dhali ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo, mmomisha um si'da/ ki um ta gi Tapam bum e momis mo.

² Tikiri moshok'tel mo e mon'tho mo mmo-timkina uma tim mo gom a'di ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ³ dhali 'thoyi mo gom am si'da/ ka Arungimis midu 'taki ka'd amana campur gom gwo mo, mmobah gwo ma Kristhos jin cinu ki jim bag mo gom gway gi a'di jin dikika/ eya sijn mo ⁴ ki aha/ mina 'taki tor a'di eya tente/ me'd jin miga/ 'taki tor a'di ka ba/.

⁵ Boti ki mii ki is bum gana/ ki yuk yuk mo 'kupki uni gwansan kun 'kona pije/ mo mmowara tee is mo. ⁶ Dhalki gwom bum kun ona um isa yempa/ mo ta gwo ma 'the mo dhali kun cemesa cemes ka 'donkoro/ mo, wakan ki um mini mish mo mo gwo kun mina um ka ba/ ithok 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo.

Kwalany 'Te/ Ba. Monthe Me'd mo

⁷ Tikikus a'di midu tor uma ris to 'baar mo kun miika/ mo. A'di ta'da kam bana jin enu mo dhali ta a'di isinj gana/ mmomii to mo dhali agarr jin ta'da manmii to e Tapa mo be. ⁸ Aha/ hashkina a'di i um mo gom isi gwoj 'kup gwo yan gana/ mo ki um mini mish mo mo gom 'kom bam jin 'kona am mo dhali ki a'di midu 'taki 'bi'th uma dum bum is mo, ⁹ dhali nyakki a'di mo si'da/ a'di jin ta'da Unisiimus mo, a'di jin ta isinj gana/ mo, dhali jin ta'da kam bana jin enu mo, a'di jin ta jan 'de/ gi is bum gana/ mo. Uni mini tor uma ris to 'baar mo kun buthi mo mo e mo yan mo.

¹⁰ Aristarkus jin ta'da agarr pem jin nyakkaa/ ca'b eya sijn mo tani theki um me'd mo dhala Markus jin ta nam ma Barnaaba mo (isi gwo gom a'di jin bu'thkina um mmoye'thkunu um sho'k ki gwo mo - wakki/ a'di midu pu'dku/ i um mo tani buthi a'di mo ma), ¹¹ dhala Yesuu/ a'di jin yukunu gway ka Yustus mo. 'Kwani gwansan uni ta jasi uni kun 'cithkunuwa munyal yis mo e bwaman uni kun nyakkaa/ tu'c mii mo gom Bampa/ ma Arungimis mo, dhali uni ita momalas pem mo be. ¹² Abapraas, a'di jin ta jan tal 'de/ ki is bum mo, jin ta'da manmii to goma Kristhos jin ta'da Yesus mo tani theki um me'd mo, isa yempa/ mmoka um e mo

ka dun dara'd mo e mon'thom piti mo, ki um mini 'taki dosh mo me'd ku gi isin mo dhali mmomish mo ki isi mish gana/ 'baar mo a'di jin ta bwa ma Arungimis mo be. ¹³ Haali/ aha/ tana aman/ o gwo gom a'di mo haali/ a'di miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th mo gom um mo dhali gom uni gwansan kun 'kon e Pa Lawudikiyya mo dhali e Pa Hiyarabulis mo be. ¹⁴ ALuuka, a'di jin ta'da hakiim jin enu mo dhala Dimas mo theki um me'd mo. ¹⁵ Ciki monthe me'd pem eya wak kun 'kon e Pa Lawudikiyya mo dhali eya Nimpaas mo dhala kaniisa jin di'd e gu'b ma yim mo. ¹⁶ Dhali ki gwo yansan denkunu e mo e bwam um mo tani dhalki a'di si'da/ denju e mo eya kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo be dhali hili ki 'bore/ ki um ki denju gwo yan e si'da/ gwo 'peni Pa Lawudikiyya mo. ¹⁷ Dhali oya Arkibbus gwo mo ki: Hili ki 'bore/ ki / e mini thim to mii mo a'di jin bu'thkina /e 'peni Tapa mo.

¹⁸ Aha/ Buulus i'kwarkina gwo monthe me'd yan ki me'd pem gana/ mo. Kayi amakkiyam pem e jin dekkunu aha/ mo. A'the midu di gom um mo.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan TASALUNIIKI mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus dhala Silwaanus dhala Timuthawuus.

Eya kaniisa gi Pan Tasaluniiki mo eya Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesus Krighthos mo.

A'the e um mo dhali monku'th is mo be.

Mongam Gwo Is gi 'Kwani gi Pan Tasaluniiki mo dhali She/mm kun Tana Uni mo

² Aman cikina mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo eya Arumgimis isa yempa/ mo gom umi 'baar mo mmo'tikir gway bum mmoka e eya 'thom bam mo, ³ mmoka e ibwambor ma Arumgimis bana mo dhali Ababa mo gom miim bum gi mongam gwo is mo dhali miin to kun miina um ki mo/en mo dhali mmo'tel sho'k mo e mo ma 'tenj kape/ e Tapa Yesus Krighthos bana mo be. ⁴ Haali/ aman misha mo iwa'k mo, um kun enu ka Arumgimis mo, me'd jin kwanykina a'di um mo ⁵ haali/ gwom 'borgam bam pu'dki'd e um mo jasi ki gwo yisa, hili si'da/ ki mom'bi'th mo dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki gwo jin 'tu'du'd mo ki mo jin suguwa du mo. Um mishkin ki aman tana 'kwani kun wakata kun nyo/kunu mo e bwam um mo gom gway bum mo. ⁶ Dhali um warkin ki iman'othok aman mii mo dhali gom Tapa mo haali/ um bu'thki gwo mo ki mo gi isa nyor jin 'kosho'd kagahara mo ki mon'kuny bwa mo jin ta moshi/irr ki Shi/in Dheleladhelel mo.

⁷ Wakan ki um warkin ki uni gun ta she/ mm goma ris uni kun gamki gwo is mo e Pam Makiduniyya mo dhali e Pa Akaa/ iya mo be. ⁸ Haali/ gwo gi Tapa yisa igwoki'd mo jasi 'peni um e Pam Makiduniyya mo dhali Pa Akaa/ iya mo hili si'da/ mongam gwo is bum si'da/ eya Arumgimis mo a'di yaki'd ka pije/ eya ris mo 'baar mo. Wakan ki aman yisa mina ta gi tonj kamu/ mmo/o mo.

⁹ Haali/ uni ki is buni be'dki isi gwo mo gom aman mo gom han jin hankunu aman mo e bwaman um mo dhali gom mom bum jin tu'kkina um mo eya Arumgimis mo 'peni aris tompinycon mo mmomii to gom a'di jin di ki e mo, a'di jin ta'da Arumgimis gana/ mo be, ¹⁰ dhali mmogor Ya/m piti 'peni momis mo, a'di jin cukina a'di mis mo 'peni mowu mo, a'di jin ta'da Yesus jin midu 'cuk ana mo 'pena nyor jin midu pu'du/ mo be.

2

Miin To ma Buulus jin Miina A'di e Pan Tasaluniiki mo

¹ Haali/ um ki is bum mishki mo mo iwa'k mo, ki but jin buta aman e um mo tani diki ta jim pe'th mo. ² Hili ba aman hila/ i'koshkina is ka nyor mo dhali miinu ki mon'the is kun shi/ashi/ mo e Pam Pilibbi mo me'd jin mishkina um mo dhali aman takina gi mo ma dum bam jin 'bi'thkina aman is mo eya Arumgimis mo mmobah um gwom 'borga/ ma Arumgimis mo e jis/ e ka dhan mo jin tanu 'kup ki 'kup mo be.

³ Haali/ momalas bam mo diki pi 'peni mo ma he'k e mo walla mii kun nyo/anyo/ mo walla a'di jin miinu ka mak mo. ⁴ Hili jasi me'd jin teskunu aman ka Arumgimis mo mmota imandhu to mo gom gwom 'borga/ mo tani wakan aman tor'kina gwo mo, yisa mmomii mii mmo'bor 'kwani bwa mo yisa, hili mmo'bora Arumgimis bwa i is mo, a'di jin nyo/ki'da dum bam mo be. ⁵ Haali/ aman 'konaki bu'th gwo kun onu kun ta ku ma rakakokosh mo, me'd jin misha um mo, walla mii jin dik mii e mo gom bwa jin puru'd mo me'd jin tan ma Arumgimis aman/ o gwo mo. ⁶ Wakan si'da/ aman 'konaki simm monyca e mo 'peni 'kwani mo walla 'peni um mo walla 'peni 'kwanin tiya mo, ba aman mina 'taki ta ku gun 'the'kki gwo mo gom to mo me'd uni kun dhuu ki she/ mo goma Krighthos mo. ⁷ Hili aman takina 'kwani kun 'thup ma du mo e bwaman um mo me'da yim jin hilki'da hil mo gom ucim piti mo be. ⁸ Wakan aman usha e joco/ mo gom bwa jin o am ki um mo. Aman thosonkina is mo mmonya'ka nyak ki um mo, yisa jasi gwo gom gwom 'borga/ ma Arumgimis mo, hili si'da/ is bam gana/ mo haali/ um warkin ki uni kun ena am ki en gana/ mo be.

⁹ Haali/ um kaki miim bam jin miina aman to e mo dhali mii gun 'batha'ba'th mo, iwa'k mo. Aman miikina mii mon'thiny mo dhali ki montee ilu/ mo ki aman mina 'taki diki dhu ton di'in e 'ba/ apo/ jarj kamu/ mo me'd jin 'kokina am mmoci gwom 'borga/ ma Arumgimis e um mo be. ¹⁰ Um ta iman/ o gwo mo dhali Arumgimis si'da/ mo gom mii ma gayiin bam mo dhali mii kun ta ku ma kar/ e mo dhali mii kun daru/ ki thalkin mo ibwambori um kun ta imangam gwo is mo be. ¹¹ Haali/ um mishki mo mo me'd mii kun miina com mo gom ucim piti mo tani aman malaskina um ka 'dete/ 'dete/ mo dhali 'bi'th uma du is mo dhali kan um gwo mo ¹² mmo'ko 'ko jin ha me'd mo goma Arumgimis mo, a'di jin yukki um mo e bampam pitinj gana/ mo dhali monyca mo be.

¹³ Dhali aman si'da/ 'bora Arumgimis bwa i is mo ki tikir tikir mo gom mii yan mo haali/ ki um bu'thki gwo ma Arumgimis mo jin cikina um 'peni aman mo tani um bu'thki a'di mo me'd gwon 'kwani yisa, hili me'd a'di jin ta a'di mo, a'di jin ta gwo ma Arumgimis mo, a'di jin diki'd mo mmo/um mo e um kun

gamki gwo is mo be. ¹⁴Haali/ um, iwaḵ mo, um warkin gi imanthoḵ mii mo ka ƙaniisa ka ris mo kun ta ku ma Arumgimis mo eya *Kristhos* jin ta'da Yesu mo, uni kun 'kokin mo e Pa Yahuudiyya mo. Haali/ um 'koshkina is ka nyor mo ki ton tal 'de/ mo 'peni 'kwani gi bampam bum mo me'd mii kun miikunu uni mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo, ¹⁵uni kun 'koshki Tapa Yesu jwa mo nyakki imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali ur am ka pije/ gara/ mo dhali mii gi wakan diki 'bora Arumgimis bwa mo dhali uni ta 'kup ki 'kup mo gom 'kwani 'baar mo ¹⁶mmononkina uni aman bway mo 'peni motor gwo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki uni minu 'taki woth mo. – Wakan me'd isa yempa/ mo uni 'tu'dki miinthus buni ki piny piny mo. Hili anyor ma Arumgimis pu'dki'd apo/ uni ki 'ta'b mo.

Abuulus Dina Gwo Ibwa mo Mmoboti Kwaniḵ Ƙaniisa Dok/e mo

¹⁷Hili me'd jin 'thissa/ ƙwa/ kunu aman bwa mo 'peni um iwaḵ mo, ki ari mo mo e buḅgwar is mo tani, yisa eya du mo tani aman palkina mii mo ka daran du kagahara mo dhali o bwa ki o shiyi'd mo mmoḵora ḵor ki um ka ƙarambuye/ mo. ¹⁸Haali/ aman ḵapa mmopu'dku/ i um mo – aha/ Buulus dok/ e dhali dok/ e mo – hila Seḵaan nonki aman 'kup mo. ¹⁹Haali/ mo ma 'teḵ kapem bam walla moḵ'kuny bwam bam walla toḵ'kup jin dhuna aman 'ba/ ki ca mo ibwambori Tapa Yesu bana mo gom pu'd piti jin mina a'di pu'du/ mo tani a'di ta'da ta mo? A'di diki ta uma? ²⁰Haali/ um ta tontak bam mo dhali moḵ'kuny bwam bam mo be.

3

¹Wakan ki aman mola 'dim 'kup naskina/ mo tani aman okina bwa mo ki aman minu dhalku/ mo ḵ'ko'd mo e Pa Athiina mo aman 'cena mo ²dhali aman hashkina aTimuḵhawuus mo, a'di jin ta'da kam bana mo dhali a'di jin ta'da manmii to mo goma Arumgimis mo gom gwom 'borga/ ma *Kristhos* mo, mmotel um sho'k mo e moḅgam gwo is bum mo dhali mmomalas um mo, ³ki wathin tal 'deḵ kamu/ minu 'koki joç mo ki monto'c bwa gwansan mo. Um ki is bum mishki mo mo ki a'di yansan ta tom bana jin midi 'bag ana e mo be. ⁴Haali/ me'd jin 'kona aman nyakki um mo tani aman ḵorkina um gwo gwansani twa/a/ mo ki ana mina isi 'kosh ka nyor mo e monto'c bwa mo, me'd jin pu'dkina a'di kan mo me'd jin mishkina um mo be. ⁵Gom 'kup mii yansan mo ki aha/ mola a'di 'dim 'kup mo naskina/ mo tani aha/ hashkina gwo mo ki aha/ mina 'taki mish moḅgam gwo is bum mo, gom moḵko/ is mo ka manpal 'kwani mo gamki bwaya

kamu/ mmopal um mo, ki miin tom bam midi 'taki ta jim pe'th mo be.

⁶Hili shwane/ me'd jin pu'dkin ma Timuḵhawuus mo e am mo 'peni um mo tani dhali ƙalki aman gwom 'boron mo gom moḅgam gwo is bum mo dhali mo/ en bum mo dhali be'd gwo mo ki um isa yempa/ kaki aman e mo ki bwanḵush mo dhali ƙwa/a/ ki 'kosh um mo mmopar am e mo, me'd jin 'koshkina ƙwa/a/ aman si'da/ mo mmopar um e mo – ⁷haali/ gom 'kup mii yan mo tani iwaḵ mo eya ris mo ma cis bam mo dhali monto'c bwa mo tani aman 'kokunu mo mmomalas mo ki um mo e moḅgam gwo is bum mo be. ⁸Haali/ shwane/ aman 'kokina mo wakki/ um mini tel sho'k e Tapa mo be. ⁹Haali/ mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki mii gi wakata imina aman içi eya Arumgimis mo gom um mo goma ris bwanḵ 'kunyya/ suru'dki amana a'di jin takina aman gom gway bum ibwambor ma Arumgimis mo ¹⁰mmo'tho mo ka daran du mo ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee mo ki aman mina ḵora ḵor ki um ka ƙarambuye/ mo dhali thipa thip mo a'di jin hara um mo e moḅgam gwo is bum mo be.

¹¹Dhali shwane/ dhalki Arumgimis bana dhali Ababa ki is piti dhali Tapa Yesu *Kristhos* cu'thki aman bway bam e um mo ¹²dhali dhalki Tapa a'di dhu um mmo-mar mo/ en is mo ka rem 'kup mo dhali ci um mo/ en jin ishki'd ka enthus ka rem 'kup mo, dhali goma ris 'kwani 'baar mo, me'd mii jin miikina aman mo gom um mo. ¹³Wakan ki a'di midi tela dum bum sho'k mo ki dar gi mii kun 'koni 'ba/ mo e mii gun ƙogu mo ibwambor ma Arumgimis bana mo dhali Ababa mo ki pu'd jin mina Tapa Yesu bana pu'du/ mo nyakka ris unim piti kun dheelkin mo be.

4

Mii kun Miina Wathi/ Mii Mii mo Mmo'bora Arumgimis Bwa mo

¹Ƙwalany 'te/ ba/ iwaḵa, aman yuḵkina um mo dhali malas um mo e Tapa Yesu mo ki um me'd jin da/ arkina um gwo mo 'peni aman mo gom gwo jin mina um ka 'ko mo ba/ dhali 'bora Arumgimis bwa mo jasi me'd mii jin miikina um mo tani miyi wakan ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo. ²Haali/ um mishki gwo jin ye'thkina aman um sho'k mo e Tapa Yesu mo be. ³Haali/ a'di yansan ta bwa ma Arumgimis mo, ki um minu dhagam mo, ki um mini 'do is mo 'peni mo jin miinu miinyal mo, ⁴ki um ka 'dete/ 'dete/ mo mini mish mo mo mmobu'th up gom is bum gana/ mo e mii jin ƙogu mo dhali montak mo, ⁵yisa e mii jin dhunu e ki 'thir 'thir mo mmo'dap e mo me'd mii kun miina 'kwani kun daran ki ji gi luḵu mo, uni kun 'koki misha Arumgimis mo,

⁶dhali ki wathin 'denj kamu/ mididi diki dhanj gwo mo dhali mii akam piti ki shi/ e mii yan mo, haali/ Tapa a'di ta'da manrica ris to gwansani 'baar mo me'd gwo jin rumkina aman um it'wa/a/ ki 'bi'th 'bi'th mo. ⁷Haali/ Arungimis diki yuk ana mo gom mii en'dap mo, hili e miin dhelelga/ mo. ⁸Hili a'diyin jin mididi ush gwo yansan mo tani a'di ushki gwo gi wathi/ yisa, hili Arungimis mo, a'di jin ciki Shi/in piti jin Dheleladhelel e um mo be.

⁹Hili isi gwo gom mo/eni e mo iwaḡ mo um yisa mini mii ta gi jan 'denj kamu/ jin mididi 'kwar um to mo, haali/ um ki is bum ṭorkunu gwo ka Arungimis mo ki um mini ena en ka rem 'kup mo ¹⁰dhali ka jinj gana/ umi 'baar mo enki iwaḡ mo kun 'kokin mo e Pam Makiduniyya mo. Hili aman malaskina um mo iwaḡ mo mmomii uni ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo, ¹¹mmogu a'di ki e mo mmo'ko ki 'dantar mo, mmohil isi miim bumi e mo, dhali mmomiiya ṭu'c ki me'd bum mo me'd gwo jin kankina aman um mo. ¹²Wakan ki miim bum mini yuk montak 'peni 'kwani kun 'kon ka piye/ mo dhali mmo'koki 'tho to 'peni cin tiya mo.

Ku gun Wukin mo dhali kun 'Ko ki E mo ka Tee jin Mina Tapa Pu'du/ mo

¹³Hili aman mina 'koki dhal um bway mo mmota pus moyi, iwaḡ mo, isi gwo gom uni gwansan kun ishki e mo ki um minu 'koki jwakaṭ mo me'd mii kun miina kun tiya kun daran gi mo ma 'tenj kape/ mo. ¹⁴Haali/ me'd jin gamkina ana gwo is ka Yesus wuki'd mo dhali cu mo dok/ e, isi kan si'da/ wakan eya Yesus mo tani Arungimis mididi 'doyu/ nyakki a'di si'da/ uni gwansan kun ishki e mo be. ¹⁵Haali/ a'di yansan ibahkina aman e um mo ki gwon Tapa mo ki ana kun 'kona ki e mo dhali kun boḡkin mo ntagi pu'd jin mina Tapa pu'du/ mo tani ana mina 'koki sul uni gwansan bway mo kun ishki e mo be. ¹⁶Haali/ Tapa ki is piti a'di mididi thulu/ 'peni momis ki cuuwa/ jin kanu mo, nyakka yuk ma man'doyu gwo jin ca'd mo, dhali nyakki ko ma poome/ ma Arungimis mo. Dhali uni gun wukin eya Kristhos mo tani mini cu misi t'wa/ a/ mo be. ¹⁷Dhali yan'ko'd ana kun 'kona ki e mo dhali kun boḡkin mo minu nyak bu'th mo nyakki uni mo mmontal 'de/ mo mmogam Tapa 'kup mo e bwa rak mo e momis mo. Dhali wakan ana mina nyak 'ko ki Tapa ki sule/ mo. ¹⁸Dhali ki mii gi wakan mo tani malasiya malas ka rem 'kup e gwo gwansan mo ma.

5

Thosoni Is mo gom Pu'd jin Mina Tapa Pu'du/ mo

¹Hili isi me'd gwo goma tee mo dhali yir mo mo iwaḡ mo, um mini mii 'koki ta

gi gwon 'denj kamu/ jin minu 'kwarku/ e um mo. ²Haali/ um ki is bum mishki mo ki 'bore/ mo ka tee jin mina Tapa pu'du/ mo tani a'di wana e ki wathin 'di/ jin mididi yayu/ mon'thiny mo. ³Ki 'kwani mini o gwo mo ki: Mon'ku'th is a'diheye dhali mo jin 'konu 'kom 'pempa mo tani yan'ko'd ki jahanne/ mony'ce'd sho'k mididi pu'd apo/ uni mo me'da nyor ma 'ci jin shwa'da 'bom mo. Dhali moṅkamu/ minu yeya? ⁴Hili um yisa 'kon e mondthurumi'd mo iwaḡ mo, haala tee yansan mididi diki wuny um is mo me'd mii jin miina wathin 'diyi. ⁵Haali/ umi 'baar mo ta iya/ gi moṅkush mo dhali iya/ ma tee mo. Ana 'konaki ta uni gi mon'thiny mo walla gom mondthurumi'd mo. ⁶Wakan dhalki ana ki ish e mo me'd mii kun miina 'kwanin tiya mo, hili dhalki ana 'kona ki e i'kup mo dhali tim mo mo ki 'cese/ 'cese/ mo. ⁷Haali/ uni gwansan kun ishki e mo tani ishki e mo e mon'thiny mo dhali uni gwansan kun 'koshkin ma su mo tani 'koshkin ma su mo mon'thiny mo be. ⁸Hili me'd jin takina ana uni ma tee mo tani dhalki ana tina mo mo dhali hitha raḡpa/ gi moṅgam gwo is mo dhali mo/en mo dhali gom toṅkup mo tani a'di ta mo ma 'tenj kapem bana gi bway mowoth mo be. ⁹Haali/ Arungimis diki 'kawur ana mo goma nyor mo hili ki ana mina bu'th bway mowoth mo e Tapa Yesus Kristhos bana mo, ¹⁰a'di jin wuki'd mo gom ana mo, wakan wakki/ ana 'kona ki e mo walla isha e mo tani ana mina 'taki 'ko nyakki a'di mo be. ¹¹Wakan 'bithi ci adu is ka rem 'kup mo dhali nyari anyari ka rem 'kup mo jasi me'd mii jin miikina um mo be.

Kwalany 'Te/ Ba/. Momalas mo dhali Monthe Me'd mo

¹²Hili aman yukkina um mo iwaḡ mo, mmotak uni gwansan kun miiki mii e bwam um mo dhali uni gun can ki um e Tapa mo dhali uni gun logomki um ki gwo mo, ¹³dhali takii uni mo ki tak jin caaca mo e mo/en mo goma ṭu'c buni mo be. Hili tayi gi mo ma ku'th is e bwaman is bum gana/ mo. ¹⁴Dhali aman malaskina um mo, iwaḡ mo, ki um mini to'k uni gwahan kun tana piny is mo, dhali 'bithi uni gwansan adu is mo kun 'thina buye/ ki miin to mo, dhali wothi/ uni kun 'ka'da is mo, 'kuci bwa ki 'kari'th mo gom uni 'baar mo. ¹⁵Hili ki 'bore/ ki jan tal 'denj kamu/ 'peni bwam um mididi diki rak tonthusi bway mo gom tonthus jin miinu mo, hili isa yempa/ simmi mii e mo mmomii miim 'boro'd ka rem 'kup mo dhali gom 'kwani 'baar mo. ¹⁶Kunyi bwa mo isa yempa/ mo. ¹⁷Thoyi ki tikir tikir mo. ¹⁸Ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo goma ris mii 'baar mo kun ṭu'k 'ban mo. Haali/ a'di yansan ta bwa ma Arungimis eya Kristhos

jin ta'da Yesus mo gom um mo be. ¹⁹Dhalku/ Shi/in ki us mo. ²⁰Dhalku/ gwo jin onu is ki waƙ mo. ²¹Hili nyo/i aris to 'baar mo. Teli mo e a'di jin 'boro'd mo. ²²'Doyi is mo 'peni aris e 'baar mo kun ta tonthus mo.

²³Dhalka Arungimis jin ta moŋku'th is ki is piti mo dhagam um ka 'bimpil mo, dhali dhalki shi/in bum dhala ƙashiram bum dhali buɗɗwar is bum minu dhu ki 'dantar mo dhali dar gi monthalkin mo gom pu'd jin mina Tapa Yesus Ƙristhos bana pu'du/ mo be. ²⁴A'di jin yukki um mo tani ta a'di jin ta isin gana/ mo dhali a'di midi mii a'di mo.

²⁵Iwaka, 'thoyi gom aman mo ma.

²⁶Theyi arisa waƙ me'd mo ki 'twa/ jin pinu ki jin ko/ mo.

²⁷Aha/ ƙankina um gwo mo ki gwon Tapa mo ki gwo yansan minu den e mo goma risa waƙi 'baar mo be.

²⁸A'the gi Tapa Yesus Ƙristhos bana mo midi di e um mo be.

Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan TASALUNIIKI mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus dhala Silwaanus dhala Timuthawuus mo.

Eya kaniisa gi Pan Tasaluniiki mo eya Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

² A'the e um mo dhali monku'th is eya Arumgimis a'di jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

Gwon Dwall ka Tee jin Min ma Kristhosi Pu'du/mo

³ Am kara ba/ mina ci mo jin 'boruwa Arumgimis bwa i is mo isa yempa/ mo gom um mo iwak mo, me'd jin gama a'di ki gam mo, haali/ mongam gwo is bum 'twakki'd ka enthus mo dhali mo/en bum ka 'dete/ 'dete/ mo gom mo/en jin ena um ka rem 'kup mo a'di markunu is mo be. ⁴ Wakan aman ki is bam dhuna 'ba/ ki ca mo gom um mo eya risa kaniisa ma Arumgimis mo gom sho'k bum jin telkina um mo dhali mongam gwo is bum eya ris mom bum jin 'koshu um mo dhali e monto'c bwa jin 'kokina umi mo'dim 'kup mo be.

⁵ Mii yansan a'di mishu mo eya tente/ mo ki gwon dwall ma Arumgimis jin ta'da kar/ e mo ki um minu 'taki dhu ki uni gun ha me'd mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo gom a'di jin 'koshkina um is ka nyor mo be.

⁶ Haali/ Arumgimis ka jin gana/ karki a'di ki miinjkar/e mo mmorak monto'c bwa ibway mo ki uni gwansan kun to'cki um bwa mo be ⁷ dhali mmoci um mo ma si/is mo, um kun tashkunu ki bwan ditin mo nyakki am mo me'd jin mina Tapa Yesus 'ceeyu mo 'peni momis mo nyakki iman'doyu gwom piti kun 'bitha'bi'th mo e o'd jin shwa'd ka le'dan mo, ⁸ mmorica ri'c apo/ uni gwansan kun 'koki misha Arumgimis mo dhali apo/ uni gwansan kun 'koki ha gwom 'borga/ gi Tapa Yesus bana e mo mmomii mo. ⁹ Uni mina isi 'kosh ka nyor mo gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo gom mii ma kar/e mo, a'di jin ta mo jin minu 'ce'd sho'k ki sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mo jin dheru bwa ki sule/ mo 'peni bun'kus gi Tapa mo dhali 'peni monycam piti gi mom'bi'th mo ¹⁰ me'd jin mina a'di pu'du/ ka tee caan mo ki a'di minu kar ki ca mo e kum piti kun dheleladhelel mo dhali a'di min ma ris 'kwani 'baar mo mer mo, uni kun gamki a'di gwo is mo, haali/ gwo jin toru e um mo tani gamkunu is mo be. ¹¹ Itagi 'pemen yan mo isa yempa/ mo tani aman 'thokina mo gom um mo ka

Arumgimis bana midi dhu um ki uni kun ha me'd mo ka yuk piti mo dhali thima ris 'kup mii 'baar mo kun 'boron mo dhali mii kun piyin mo 'peni mo jin gamu gwo is mo ki mom'bi'th piti mo. ¹² Wakan ki gway gi Tapa Yesus bana mo minu kar ki ca mo e um mo dhali um e a'di mo isi me'd gwo ma 'the ma Arumgimis bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

2

Wathin 'De/ Yin jin Ush Gwonkan mo

¹ Dhali shwane/ isi gom gwo jin mina Tapa Yesus Kristhos bana pu'du/ mo dhali goma dhana tul 'kup bana jin mina ana gam a'di 'kup mo tani aman yukkina um mo iwak mo. ² Dhalku/ ki ta uni gun mina isi la yikin ki jahanne/ mo eya du mo walla la dhal cuuwa/ me'd mo walla ki shi/in mo walla ki gwo mo, walla ki gwo jin 'kwarkunu mo mmo/ o ki a'di ta jim bam mo mmotes gwo mo ka tee gi Tapa pu'dki'd mo. ³ Dhalku/ ki dhal wathin 'dej kamu/ bway mo mmomu'th um e ki bwaya kamu/ mo. Haala tee caantan midi diki pu'du/ ciki/ mo isi ciki/ mo, mo jin dhalu gwo 'pen mo midi pu'du/ ntwa/a/ mo dhali wathin 'de/ yin jin ush gwonkan mo minu tor eya tente/ mo, a'di jin ta ya/ gi mo jin daku gwo me'd mo ⁴ a'di jin ceshki mo ki njarr mo dhali kar is piti ki ca mo apowa risa rum kun yuku gway kan ka wuny is mo walla to jin luju mo, wakan a'di ki bu'th monyca'b piti e gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis mo mmobah gwo mo ki a'di ki is piti ta'da Arumgimis mo be. ⁵ Kona um ki ka gwo eya, ki me'd jin dikika/ e um naskina/ mo tani aha/ torkina um gwo yansan mowa? ⁶ Dhali um mishki mo mo ki a'di jin 'tashki a'di 'twa/ mo shwane/ wakan mo ki a'di minu tor eya tente/ ka teem piti mo. ⁷ Haali/ mom'bi'th jin ta jin kup 'peni mo jin ushu gwonkan mo di'd mo hila/ mmo/um mii mo. Hili jasi a'di jin 'tashi a'di 'twa/ mo shwane/ midi mii wakan ntaga tee jin minu bu'th a'di 'peni bway piti mo be. ⁸ Dhali yan'ko'd a'din 'de/ yin jin ush gwonkan mo tani minu tor eya tente/ mo, dhali Tapa Yesus midi 'kosh a'di jwa mo ki shi/ irr ki 'twam piti mo dhali 'ce'd a'di sho'k mo ki is piti mo jin mina a'di piyu/ mo dhali ki pu'd piti jin mina a'di pu'du/ mo be. ⁹ Mompu'd jin mina a'din 'de/ yin jin ushi gwonkan ipu'du/ mo ki mo jin um ma Setaan mii mo tani midi di ka ris mom'bithi 'baar mo dhali ki jamas mii ma mak mo dhali momer kun ta ku ma mak mo, ¹⁰ dhali nyakka ris mo jin hekuwa he'k e mo kun ta kun thus mo gom uni gwansan kun 'kokini mo'ce'd sho'k mo haali/ uni ushki gwon gana/ en mo dhali wakan ki uni minu 'taki wo'th mo. ¹¹ Wakan Arumgimis a'di hashki'da po/ uni adhan mo jin susuwa sus

mmoper mo 'peni gwoŋ gana/ mo mmodhu uni mmogam a'di jin ta thus ki thus is mo. ¹²Wakan ki uni 'baar mo minu wakar mo, uni kun 'koki gam gwoŋ gana/ is mo, hili uni 'kola 'ce mo e momii mii kun 'koki ta kun kar/ e mo.

Mo jin Kwanykunuwa Kwany mo gom Bway Mowoŋ mo

¹³Hili am kara ba/ imina ci mo jin 'boruwa Arumgimis bwa i is mo isa yempa/ mo gom um mo iwak mo, um gun enu ki Tapa mo, haali/ Arumgimis kwanyki um 'peni ka mun'kup mo mmota ku gi minu woŋ mo e mii kun dhagamkunuwa dhagam ki Shi/ in mo dhali mo jin gamkunu gwo is e gwoŋ gana/ mo. ¹⁴E mii yan mo a'di yukkina a'di um mo e gwom 'borgam bam mo, wakan ki um mini bu'th monyca gi Tapa Yesus Kristhos bana mo be. ¹⁵Wakan mo tani iwak mo, doshi mo dhali teli sho'k mo dhali budhi gwo kun lu'ku um mo, a'di jin tor'kunu um ki aman mo, wakan, ki gwo jin onu ki 'twa/ mo walla ki gwo jin 'kwaru mo be.

¹⁶Dhali shwane/ dhalki Tapa Yesus Kristhos bana ki is piti mo dhali Arumgimis jin ta'da Babam bana mo, a'di jin enki ana mo dhali ci ana momalas jin mididi ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mo ma 'teŋ kaperŋ gana/ ka 'the mo, ¹⁷dhalki a'di malaski'da dum bum mo dhali tel uni sho'k mo eya risa tuca 'barga/ mo dhali gwo mo be.

3

'Thoyi gom Aman mo

¹Kwalany 'te/ be, iwak mo, 'thoyi gom am mo, ki gwo gi Tapa mididi pala/ ki lala'th mo dhali pi mii e mo me'd mii jin miikina a'di e bwam um mo ²dhali ki aman minu 'cuk mo 'peni 'kwani kun daran gi 'ce mo dhali kun ta thus ki thus mo. Haali/ 'kwani 'baar mo yisa ta gi gwo jin gamu is mo yisa. ³Hili Tapa a'di ta a'di isiŋ gana/ mo. A'di mididi 'bi'th um is mo dhali ji um 'peni a'dinthus 'de/ yin mo. ⁴Dhali aman takina gi mo jin wukina aman Tapa jwa i is mo gom um mo ki um 'kon mmomii to shwanetan mo dhali ki um mini mii to kun kankina aman um gwo mo be. ⁵Dhalki Tapa a'di cu'thki'da dum bum mo e mo/en mo goma Arumgimis mo dhali e sho'k jin telu mo eya Kristhos mo be.

Mii ma Mure/ jin 'Ko 'Kwani I'ba/ mo gom Mii jin Minu Imi'ya Tu'c mo

⁶Dhali shwane/ aman kankina um gwo mo iwak mo, e gway gi Tapa Yesus Kristhos bana mo ki um mini non is bum mo 'peni ikana tiya mo, uni kun 'kokin mo e mo ma piny is mo dhali yisa isi e gwo jin lu'ku mo jin bu'thkina um 'peni aman mo. ⁷Haali/ um ki is bum mishki mo mo gom um ka ba/ imini ta imanthok aman mii mo. Aman 'konaki ta apiny is mo me'd jin 'kokina aman e um

mo. ⁸Aman 'konaki shwa tonte/ gi wathin tal 'deŋ kamu/ mo ki dar gi to jin ro'du mo. Hili ka tu'c bam jin 'batha'ba'th mo dhali ki miin to jin miikina aman ki mon'thiny ilu/ mo dhali ki montee mo tani ki aman mina 'taki 'koki dhu ton di'ini 'ba/ aciŋkamu/ 'peni um mo. ⁹A'di yisa wakana haali/ aman 'konuki dhal bway mo mmomii kan mo, hili mmoci um e miim bam kun bo'a am mo mmota she/mm mo ki um mini ta imanthok aman mii mo be. ¹⁰Haali/ isi kani me'd jin 'kokina aman e um mo tani aman cikina um gwoŋkan yansan mo ki: Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ mididi diki mi'ya tu'c mo tani dhalku/ ki dhal a'di bway mo mmoshwa tonte/ mo. ¹¹Haali/ aman cikina gwo mo ki uma tiya 'kokin mo e mo ma piny is mo, dhali ta imankul gu'b 'te/ mo, mmo'koki mi'ya tuca tiya mo 'te/. ¹²Dhali 'kwani gi wakansan mo tani kankina aman um gwo mo dhali malas mo e Tapa Yesus Kristhos mo mmomii to ki me'd buni ki shwam mo dhali mmogam to ka tu'c buni jin mina uni mii ta mo. ¹³Iwaka, dhalku/ is ki wu e mo mmomii miim 'borga/ mo.

¹⁴Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ mididi sh gwo ha e mo jin ona aman mo eya warka/ yansan mo tani bu'ki wathi/ yan ka piye/ mo dhali dhalku/ a'di ki 'dish is mo mmonyak to mii ki a'di mo ki a'di mina isi 'theya 'the mo. ¹⁵Dhali dhalku/ ki hil a'di me'd a'di jin ta 'kup ki um mo, hili rumi a'di ki gwo mo me'da kam bum mo.

Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/ 'Kwani mo

¹⁶Dhali shwane/ dhalki Tapa gi mon'ku'th is ki is piti mo ci um mon'ku'th is mo eya ris mo 'baar mo dhali ka ris 'twan'kal kuku/ mo. Tapa mididi nyaki umi 'baar mo.

¹⁷Aha/ Buulus 'kwarkina monthe me'd yansan ki me'd pem gana/ mo. A'di ta'da du'd mii kun 'kwarkika/ eya ris gwom pem mo. A'di ta miim pem jin 'kwarkika/ gwo mo. ¹⁸Dhali a'the gi Tapa Yesus Kristhos bana mididi e umi 'baar mo be.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus goma TIMUTHAWUUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus a'di jin karu ki she/ mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo ki gwoŋkan ma Arumgimis mo jin ta'da Manwoth bana mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus jin ta mo ma 'tej kapem bana mo be.

² Eya Timuthawuus mo, a'di jin ta'da 'cim pem gana/ e mongam gwo is mo.

A'the dhali momiimii dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo be.

Arum jin Rumuwa Po/ Gwon Thus jin Toru mo

³ Me'd jin tirishkika/ / e ki gwo mo me'd jin yakika/ ya mo e Pam Makiduniyya mo mmoča'b mo e Pan Epasus mo ki / e mini 'taki kan 'kwanin tiya gwo mo mmo'koki tor gwontora kamu/ jin diki she/ mo ⁴ walla si'da/ mmo'koki ciya hirdhe/ ki is buni mo gom gwo lolop jin ta ja maḡ buni mo dhali mo jin beledhu gwo mo jin dar ki 'pemen mo, a'di jin shushki'da du mo mmodot gwo mo 'te/ mmodhal mii e i is mo gom gwo jin yedhu sho'k jin piyi'd 'peni Arumgimis mo, a'di jin ta gwo e mongam gwo is mo.

⁵ Hili tom bam jin 'dona am ki e mo mmoḡankina aman gwo mo tani ta mo/en be, a'di jin piyi'd 'pena du jin dheleli'd mo dhali 'peni 'twa/ ma dum 'borga/ mo dhali 'peni mongam gwo is jin dar ki washila/ mo.

⁶ Kwanin tiya mmogaskina uni mo 'peni to gwansan mo tani uni wanykin ki wanya/ wanya/ mo e gwo kun 'ko bwa 'te/ mo kun 'kokina uni mmoḡora tor mo, ⁷ mmo'kona uni gwo ibwa mo mmota uni kun ta iman'tor gwo mo gom gwoŋkan jin cinu mo. Uni dar ki mo jin mishu gwo 'ban mo gom gwo kun ona uni mo walla gom to kun ona uni gwo mo ki gwo jin gwona uni 'kus mo be.

⁸ Dhali ana misha mo mo ki gwoŋkan jin cinu mo, a'di 'boro'd mo, wakki/ wathin 'denj kamu/ midi mii a'di mo me'd jin dhala gwoŋkan a'di bway mo mmomii mo. ⁹ A'di midi mii mish gwo yansan 'ban mo, ki gwoŋkan jin cinu mo yisa 'thikunuwa 'cesh mo gom uni kun ta kuḡ kar/ e mo, hili gom iman/ush gwoŋkan mii mo dhali iman/ush gwo ha e mo, dhali gom ku gi ushuna ush goma Arumgimis mo dhali imanmii miinthus mo, dhali gom ku gi 'koki dhelel mo dhali gom ku gi 'koki dhu mii kun kogu mo dhali gom iman'kosha mee mo ki icom mo dhali iman'kosha mee mo ki ikum mo dhali iman'kosha mee mo ki 'kwani mo,

¹⁰ dhali 'kwani kun mii miinçal mo dhali iman'ha'k 'pen ceḡ gwas mo dhali iman'kwal 'kwani mo dhali imanta tor mo dhali iman-thul me'da po/ gwo ka maḡ mo dhali ma to gunn kun miinu ki ca'ckon mo e gwoŋ gana/ jin toru mo, ¹¹ isi ki gwo gi monya gi gwom 'borga/ mo jin ta ja ma Arumgimis jin 'boru mii mo, a'di jin cikunu aha/ mo mmodhu mo be.

Mii ma Buulus jin 'Bora A'di A'bor Bwa i Is mo gom Mo jin Miinuwa Mii mo

¹² Aha/ 'borkina a'di bwa i is mo a'di jin ciki aha/ mom'bi'th mo gom a'di yan mo, a'di jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo jin ta Tapam bana mo, haali/ a'di mishki aha/ mo ki aha/ tana ji isin gana/ mo mmokarkina a'di aha/ 'pen ka piye/ mo mmomii to mo gom a'di mo, ¹³ ba aha/ 'thissa/ walkina gwo sor mo dhali aha/ 'koshkina 'kwani mo dhali aha/ sorkina a'di mo. Hili aha/ bu'thkina momiimii mo haali/ aha/ miik-ina miim pus mo mmodika/ e mo jin daru ki gwo jin gamu is mo. ¹⁴ Dhali a'the gi Tapam bana guski'd ki sho'k piti gom aha/ mo nyakki mongam gwo is mo dhali mo/en mo kun 'kon eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ¹⁵ Gwo yan jin onu mo ta gwoŋ gana/ mo dhali a'di ha me'd ki han gana/ mo mmobu'th a'di 'baar mo ka Kristhos jin ta'da Yesus pu'dki'd mo e mony'cesh yan mo mmowoth uni kun miiki miinthus mo. Dhali aha/ tana 'kan'kup jin ta'da manmii miinthus mo. ¹⁶ Hili aha/ bu'thkina momiimii mo gom 'kup mii yan mo, ki, e aha/ mo tani me'd jin taka/ 'kan'kup mo tani Yesus Kristhos midi 'taki tor eya tente/ bwa ma dum pitin gana/ mo jin 'kuča a'di ki 'kari'th mo mmota she/mm mo gom uni gwansan kun mini 'ko mo mmogam gwo is mo e a'di mo gom mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ¹⁷ Eya Malik jin di'd ki she/ yil mo, jin midi mol wu mo, dhali jin molu mish ki e ga'cesh mo, a'di jin ta'da Arumgimis mo jin di'd 'denj gana/ mo, a'di minu taḡ mo dhali kar ki ca mo goma sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

¹⁸ Gwoŋkan yansan kankika/ / e mo, Timuthawuus, / e jin ta ya/ m pem mo, isi ki gwo kun onu is mo kun bagu mo, uni kun torunu mo gom / e mo, ki / e mmoshi/ irrkunu ki uni mo tani mini 'taki asa asa 'borga/ mo ¹⁹ mmoḡel mongam gwo is sho'k mo dhali 'twa/ ma duḡ gana/ mo. Mmo/ ush gwo 'peni 'twa/ ma du mo tani 'kwanin tiya pwaḡhki mongam gwo is buni mo. ²⁰ E bwaman uni gwan mo tani ta iHiminayus mo dhala Iskandar mo, uni 'kon mo, uni kun cikika/ ka Setaan mo ki uni mini da/ar mii mo mmo'koki wal gwo sor mo be.

2

Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k mo gom Isi Gwo Goma 'Tho mo jin Minu 'Tho mo

¹ Gwo jin ta jin t_{wa}/a/ ki gwo 'baar mo tani a'dihe/ be. Aha/ tirrishkina atirrish ki gwo mo ki mo jin di'buwa di'b is mo dhali mo ma 'tho mo jin 'thonu mo dhali gwo jin wothu/ is mo dhali mo jin cinuwa 'borim bwa i is mo minu mii mo gom 'kwani 'baar mo, ² gom imalik mo dhali gom 'kwani 'baar mo kun 'ko 'kom 'penkapan mo, ki ana mina 'kowa lam bana ki shwam mo dhali ki mojku'th is mo dhali ki mii ma gayiin mo dhali ki ana minu tul 'twa/ 'kup mo ki momar mo ka ris 'twan'kal kuku/ mo be. ³ Mii yansan a'di 'boro'd mo dhali a'di mishkunu bu'th mo e jis/e ma Arungimis jin ta'da Manwoth bana mo, ⁴ a'di jin dina gwo ibwa mo goma ris 'kwani 'baar mo ki uni minu woth mo dhali mmopu'du/ mo mmonyith gwoj gana/ mo be. ⁵ Haali/ Arungimis tal 'de/ mo be dhali jan 'de/ di'd si'da/ jin doshki'd e bwaman ma Arungimis mo dhali 'kwani mo, a'di jin ta wathi/ jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo, ⁶ a'di jin ciki is piti mo mmota to jin wani 'kwani 'baar mo 'ba/ mo. Gwontor gom a'di mo tani a'di torkunu mo ki embul ma teem piti mo. ⁷ Gom a'di yan mo tani aha/ karkunu 'pen ka pije/ mo mmota amanci gwo mo dhali mmota a'di jin karu ki she/ mo (Aha/ tora gwo ki tor gana/ mo. Aha/ dinaki ta ator mo). Aha/ tana amantor 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ gwo mo e mongam gwo is mo dhali e gwoj gana/ mo be.

⁸ Aha/ dina gwo ibwa mo si'da/ eya ris mo 'baar mo ki 'kwani mini mii 'tho mo, mmo'de'k me'd kun dhelelini mis mo ki dar ka nyor mo walla dar gi wala jin walu mo ki tas tas mo. ⁹ Wakan si'da/ up mini nyon is bunij gana/ mo ki dar gi mo jin minu tera ter mo dhali mmohi'th burrineye/ i is mo kun gamana gam mo kun dit ma po/ e mo, yisa mmo'to'da mur kagahara mo walla mmohi'th 'dolkon gana/ i is mo walla mmohi'th dhema/ i is mo walla mmohi'th burrineye/ kun 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. ¹⁰ hili uni mini nyon is ki miim 'borga/ mo me'd jin mina a'di ha me'd mo gom up kun o gwo ki 'twa/ mo ki uni tana gayiin mo gom ji gi luju mo. ¹¹ Dhalka 'bom da/ar mii mo mmo'ca'b ki shwam mo dhali ca'b ki ca'b 'ko'd me'di 'baar mo. ¹² Aha/ dinaki dhala 'boma kamu/bway mo mmota amantor gwo mo walla mmota gi moshirr apo/ 'kwani' gwas mo. Ayim mididi mii ca'b ki shwam mo. ¹³ Haala Aadam a'di ta a'di jin uku n'twa/ a/ mo dhala Hawwa n'ko'd mo. ¹⁴ Dhala Aadam yisa ihe'kkunu eya, hila 'bom a'di ihe'kkunu e mo dhala yim warki'd ka mandhan gwo mo be. ¹⁵ Hila 'bom minu woth mo

ki mo jin dhodhu uci mo wakki/ ayim mididi rash di mo e mongam gwo is mo dhali e mo/ ena en mo dhali mii kun dheleladhelel mo dhali mii kun miinu ki dar gi mii ma ter mo.

3

Monthum jin Thumkunu mo gom Jwahaj 'Kwani' Kaniisa mo

¹ A'di ta gwo jin ta isinj gana/ be jin onu ki: Wakki/ wathin 'de'j kamu/ dina gwo ibwa mo mmomiya tu'c jin miina jwahaj 'kwani mo tani a'di ona bwa ka t'ca 'borga/ mo be. ² Wathi/ gwanyjaka/ mididi mii diki mii ta gi mii 'ba/ mo, dhali a'di mididi mii ta ga 'bom jasi 'de/ mo, dhali a'di mididi mii ta wathi/ jin min ma du 'tim mo, dhali a'di mididi mii ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo dhali a'di mididi mii diki lo'b is piti nyine/ mo, dhali a'di minu mii ta gu'b piti njal mo, dhali a'di mididi mii ta gwocon ki gwocon mo mmotor gwo mo, ³ dhali a'di mididi mii diki 'dish mo ma su is mo, dhali a'di mididi mii diki mii mii ki ra'b mo hili a'di mina e mii 'thupa'thup mo, dhali a'di mididi mii diki wala le'd ki tas tas mo, dhali a'di mididi mii diki ta aman/ena guurush mo si'da/. ⁴ A'di mididi mii mish kun gu'b piti dhu ki 'bore/ mo, mmodhu ucim piti mmo'dapa bora 'cesh mo mmocic gwo mo dhali mmota'ka tak mo ka ris 'twan'kal kuku/ mo. ⁵ Haali/ wakki/ wathi/ diki mish kun gu'b piti dhu ki 'bore/ mo tani ba ki jin ta'da ta mmina a'di mish 'kwani' kaniisa ma Arungimis dhu mo? ⁶ A'di mididi mii diki ta wathi/ jin ta jin this mo jin daka bu'th gwo jin gamu is mo haali/ a'di mididi 'taki se ki 'pura/ 'pura/ mo ki 'ba/ jin kara a'di ki ca mo, dhali bit mo e mo jin waku tapa ma ruma 'cesh mo. ⁷ Bahili a'di minu mii mar mo ki 'kwani kun 'kon ka pije/ mo haali/ a'di mididi 'taki bit mo e mo jin wakuwa wak mo dhali eya gume/ gi tapa ma ruma 'cesh mo.

Monthum jin Thumkunu mo gom Imanhila Hil mo goma Kaniisa mo

⁸ Wakan si'da/ 'kwani kun dhunu mo mmohil to ma kaniisa i e mo tani uni mini mii ka/aka/ mo, mmo'koki ta gi 'twa/ jin onu gwo isu/ mo, dhali mmo'koki jima su i 'twa/ mo, dhali mmo'koki pur bwa mo goma guurush mo. ⁹ Uni mini mii bu'th gwo jin cinu ki jim bag mo jin gamu is mo ki 'twa/ ma dun dhelelgam buni mo. ¹⁰ Dhali uni si'da/ minu mii nyo/i twa/a/ mo. Dhali yan'ko'd wakki/ uni nyo/u ki is buni mo ki uni ta uni kun dar gi mii 'ba/ mo tani dhalki uni mii to mo me'd uni kun cila to hil mo goma kaniisa mo. ¹¹ Wakan si'da/ up mini mii ka/ aka/ mo, mmo'koki thutha thu'th 'pen mo, hili uni mini ta uni kun mini 'tima du mo, mmota uni isinj gana/ mo eya ris to 'baar mo be. ¹² Dhalki uni kun cila to hil goma kaniisa mo ta gi up jasi 'dete/ 'dete/ mo dhali dhalki

uni mish uċim buni dhu mo dhali kuṅ gu'b buni ki 'bore/ mo. ¹³Haali/ uni gwansan kun miiki to ki 'bore/ mo me'd uni gun cila to hil mo goma kañiisa mo tani uni gam 'twa/ maṅ mo gom miinġ gana/ jin gama uniya du is mo gom is buni mo dhali si'da/ adhan mo jin wunu jwa i is mo e moṅgam gwo is mo, a'di jin diki'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

Gwo jin Ċinu ki jim Bag mo gom ji Luṅ Bana mo

¹⁴Aha/ tosha mmopu'dku/ i um ki 'dishe/ mo, hili aha/ 'kwarkina um gwo gwansan mo mmoye'th um sho'k mo. ¹⁵Wakan, waḳki/ aha/ takina dii'e/ mo tani um mini 'taki mish mo mo ki um ka ba/ mini 'taki mii mii ki is bum mo me'd uni kun ta kuṅ gu'b ma Arungimis mo, a'di jin ta'da kañiisa jin ta ji ma Arungimis jin di ki e mo, a'di jin ta'da atinġilin mo dhala cur gi gwoṅ gana/ mo be. ¹⁶Ka jin gana/ ana pikina gwo mo gom a'di yansan jin ta dhan gwo jin ċinu ki jim bag mo jin ta jim bana jin luṅa ana aluṅ mo: A'di jin toṛkunu eya tente/ mo e shuman is mo,

dhali a'di jin karkunu ki mo ma kaṛ/e e Shi/ in mo

dhali a'di jin parkina iman'doyu gwo e mo dhali a'di jin ċikunu gwo mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo

dhali a'di jin gamkina 'kwani gwo is mo e mony'cesh mo

dhali a'di jin bu'thkunu bway momis mo e monyca mo.

4

Gwo jin Toru Itwa/a/ mo gom Mo jin Minu Dhal Gwo jin Gamu Is 'Pen mo

¹Dhali Shi/ in a'di toṛki gwo ki ji lugum mo mmo/ o gwo mo ki, ka cim kuṅ 'ko'd mo tani kun tiya mini per mo 'peni moṅgam gwo is mo mmociya hirdhe/ ki gwo gi shi/ in kun he'kkunuwa he'k e mo dhali ki gwo kun toṛu goma ruma 'cesh mo ²e gwo ma por ma pije/ mo kun tanuwa toṛ ka toṛ mo ki 'kwani gwansan mo kun sula 'twa/ ma dum buni mo, ³uni gun nonki mash jin mashu mo dhali uni kun shush mii mo mmoga/ tonten tiya mo, uni kun uḳ ma Arungimis mo mmota to gun minu bu'th ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki uni gwansan kun gamki gwo is mo dhali mish gwoṅ gana/ mo be. ⁴Haali/ aris to 'baar mo kun uḳ ma Arungimis mo tani uni ta tom 'boron mo, dhali toṅ kamu/ minu waḳ mo gomata? waḳki/ a'di budhu ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo, ⁵haali/ a'di karu ki she/ mo wakan ki gwo ma Arungimis mo dhali ka 'tho jin 'thonu mo be.

Amanmii To jin Ha Me'd mo goma Yesus Kristhos mo be.

⁶Waḳki/ / e mini dhu gwo gwansan kun yedhuwa ye'th sho'k mo ibwambora wak mo tani /e mini ta a'dim 'borga/ mo mmomii to mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo, gom gura/ jin 'kana /e mo e gwo jin gamu is mo dhali gom gwom 'boro'd jin toṛu /e mo a'di jin bathkina /e mo be. ⁷Dhalka hirdhe/ ki ċi mo gom gwo lolop jin ta ji ma maḳ mo jin diki ta ji ma gayiin mo dhali jin ta ji ma pali/ mo. Nyoṅi is piniṅ gana/ mo e mii ma gayiin mo, ⁸haali/ me'd jin hana a'di ari me'd mo mmonyon burġwar is mo 'te/ mo tani mii ma gayiin a'di ha me'd mo eya ris 'twanġal kuku/ mo haali/ a'di gam mii adu is mo gom mondiki/e jin di'd shwane/ mo dhali si'da/ gom mondiki/e jin midu pu'du/ yilaṅ kamu/ mo be. ⁹Gwo jin onu mo ta a'dinġ gana/ mo dhali ta a'di jin ha me'd mo mmobu'th ka 'bimpil mo. ¹⁰Haali/ gom 'pemen yansan mo tani ana 'kona mo mmomiiya tu'c kun 'batha'ba'th mo dhali mmopicira picir mo haali/ ana takina ga 'teṅ kapem bana mo jin karkunuwa po/ ma Arungimis jin di ki e mo, a'di jin ta'da Amanwoth gom 'kwani 'baar mo, dhali ki ji mum mo gom uni gwansan kun gamki gwo is mo be.

¹¹Kani gwo gwansan mo ma dhali toṛi uni mo. ¹²Dhaluku/ ki dhal jan 'deṅ kamu/ bway mo mmowak /e mo gom dhuru'c pini jin tana /e mo. Hili tayi she/ mm mo gom uni mo uni kun gamki gwo is mo e gwom pini jin toṛa /e mo dhali e is pini jin thosona /e mo dhali e mo/en mo dhali e moṅgam gwo is mo, dhali e miin dhelelga/ mo. ¹³Ntagi aha/ mina pu'dku/ mo tani kuthi is mo mmoderġ Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu e mo e bwanġ 'kwani mo, dhali ċiyi gwo mo dhali toṛi gwo mo. ¹⁴Dhaluku/ ki ta piny is mo gom to jin ċinu ki me'd mo jin tana /e mo, a'di jin ċikunu /e mo ki gwo jin onu is mo jin bahu mo me'd jin dhukina wahaṅ 'kwani me'd buni apo/ /e mo be. ¹⁵Boṭi ki mii gwansan kun minu mii mii mo. /E ki is pini imini ta agayiin gom uni mo. Wakan uni 'baar mo mini par yam pini jin yana /e mo. ¹⁶Hili is piniṅ gana/ i e ki 'bore/ mo dhali gwom pini jin toṛa /e mo. Noni is pini ki 'koho/ 'koho/ mo. Ki miim pini jin mina /e mii kan mo tani /e mini woṭh is pini mo dhali uni kun mini ċiḳ gwom pini mo be.

5

Mii kun Minu Mii Mii mo ka Karambuye/ mo gom cin Tiya mo

¹Dhaluku/ wathiny ca'd ki kuċur mo, hili malasi a'di mo me'd mii jin mina /e mii cim mo. Usi 'kwanin dhuru'c is mo me'd ikam pini mo. ²Wakan si'da/ up kun tana ti/ mo me'd ita'dam pini mo, dhali up kun ta dhuru'c mo me'd i'bwahan mo, eya ris mii 'baar mo kun dheleladhelel mo.

³ Taḳi up kun wuna ikath̄ ki wuṅ gana/ mo. ⁴ Waḳka 'boma kamu/ jin wun ma kath̄ mo ta'd gi uḳi mo walla uḳi gi uḳim piti mo tani dhalki uni nṭwa/a/ da/ar gwo mo gom ji gi luṅun buni mo gom mii jin minu mii mii mo goma waḳ bunin gana/ mo mmoḳi ton tiya ka nyan'ko'd mo gom ita'dam buni mo dhali icom mo. Haali/ mii yansan a'di mishu bu'th mo e jis/e ma Arumgimis mo. ⁵ Ayim jin wun ma kath̄ ki wuṅ gana/ mo dhali jin dhalu a'di 'de/ mo tani ayim karki mo ma 'ten kapem piti apowa Arumgimis mo dhali tikirki mii mo mmodi'ba di'b is mo dhali 'tho mo ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee mo. ⁶ Ayim jin momoḳi'da dum piti mo tani a'di di'di mowu mo isi kani me'd jin din ma yim ki e mo. ⁷ Kani gwo yansan mo wakan ki uni mini 'ko ki dar gi mii jin waḳuwa waḳ mo. ⁸ Waḳki/ jan ṭal 'deṅ kamu/ diki thipa waḳ pitin gana/ mo tani a'di watki gwo jin gamu is mo, dhali a'di boli wathi/ jin diki gam gwo is e ki shi/ mo.

⁹ Dhalku/ ki dhal jan 'deṅ kamu/ bway mo mmonyak̄ gway 'kwar ki uni kun wuna ikath̄ mo kun aṭha yili issi* kwaro mo walla kun mashkunu mo 'thissa/ kagusha niin mo. ¹⁰ Dhala yim minu mii o gwo maṅ mo gom miim 'borga/ ma yim mo me'd jan 'de/ jin thipki uḳi mo mmotor mii jin minu ta gu'b piti ṅal mo, mmolam uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel sho'k mo, mmowotha/ woth̄ mo gom uni kun toju 'kus mo, dhali is ma yim jin kara a'di ka gayiin mo mmomii mii kun 'boron eya ris 'twanḳal kuku/ mo. ¹¹ Hili ushi uni gwansan gway 'kwar mo, uni kun ta dhuru'c kun wuna ikath̄ mo. Haali/ ki uni cana bwa en'dap buni mo apowa Kristhos mo tani uni ona bwa ki mash mo ¹² dhali wakan uni tulki miiwaḳ is mo mmo'ce'dkina uni gwom buni kun ṭwa/a/ kun ona uni is mo. ¹³ Ki mii yan jin 'ce'de'da po/ mo tani uni da/arki mii mo mmota piny is mo dhali ta imanṭhap gu'b ki sho'k mo dhali yisa mmotana uni jasa piny is 'te/ yisa hili si'da/ uni tana le'd ka le'd mo dhali ta imankul gu'b ki kul kul mo mmoham gwo mo, mmo/o gwo mo kun mina uni 'taki 'koki o mo. ¹⁴ Wakan ba/ aha/ ona ki uni gun ta dhuru'c kun wuna ikath̄im buni mo tani dhalki uni mashan mo mmodho'th uḳi mo, mmoji gu'b buni mo, dhali mmo'koki ḳi a'di jin ta 'kup embula kamu/ mo mmosor ana mo. ¹⁵ Haali/ kun tiya uni hila/ perkin mo mmobath̄a Seṭaani sho'k mo be. ¹⁶ Waḳka 'boma kamu/ jin gami gwo is mo ta'd ga waḳ piti kun wuna ikath̄im buni mo tani dhalka yim woth̄ uni mo jin mina 'kwaninḳ kaniisa 'koki ḳal mii kun diṭadiṭ mo, wakan ki uni mini woth̄ uni gwansan kun wuna ikath̄ ki wuṅ gana/ mo.

¹⁷ Dhalki jwahanḳ 'kwaninḳ kaniisa uni kun ji mo ki 'bore/ mo, dhunu ki uni gun ha me'd mo ki montak̄ ka 'bukum 'ban mo, ki nyanye/ gom uni gwansan kun mii to mo mmoḳi gwo mo dhali mmotor gwo mo. ¹⁸ Haali/ Gwo ma Arumgimis jin kwarokunu mo o gwo mo ki: /E mini dhalka morbiḳ ki 'kamu'th 'twa/ mo ki a'di di'd mmotor pos ki sho'k mo, dhali, Amanmiiya tu'c minu mii ḳi to jin ha me'd ka tu'c piti mo. ¹⁹ Dhalku/ ki gam gwo me'd apo/ wathiny jwahan 'deṅ kamu/ ki sule/ sule/ mo isi ciki/ mo gwo jin mishu eya tente/ mo ki 'twanḳ 'kwani su/ mo walla ki 'twanḳ 'kwaninḳ kwara mo be. ²⁰ Gom uni gwansan kun ush miinthus daḳ mii mo tani kuḳuri uni mo ibwambora ris 'kwani 'baar mo, wakan ki unin tiya si'da/ mini ko/ is mo mmodosh mo. ²¹ E bun'kus ma Arumgimis mo dhali eya Kristhos jin ta'da Yesus mo dhali e iman'doyu gwom piti mo kun kwanykunu mo tani aha/ kana /e gwo mo mmoduwa ris gwoṅkan gwansan mo ki dar gi mii jin miinu 'peni gwo jin di'di bwa nṭwa/a/ mo walla 'peni mii jin miinu ka gwar 'de/ mo. ²² Dhalku/ ki la la mo e mo jin dhuna 'kwani me'da po/ 'kup wathi/ mo, walla mmonyak̄ miinthus mii jin miina wathin kamu/ mo. Kari is pini ki dhelel dhelel mo.

²³ Dhalku/ ki pi jasi yi'de/ mo naskina/ hili piyi ari yiman amura'th mo gom gway gi bwam pini mo dhali gom 'ba'th pini jin 'kosh /e ki jahanne/ jahanne/ mo.

²⁴ Miinthus gi 'kwanin tiya mo tani uni mishu eya tente/ mo, dhali uni dhunu eya tente/ mo gom gwon dwall mo, hili miinthus gi 'kwanin tiya mo tani uni minu piyu/ i'ko'd mo be. ²⁵ Wakan si'da/ miim 'borga/ uni toru eya tente/ mo, dhali isi kani me'd jin 'kona uni ki 'ko eya tente/ mo tani uni molu dhu ki ku gun bagu mo be.

6

¹ Dhalka ris uni 'baar mo kun 'kon mo e bwan'kwariny dhanḳa'b 'bam buni kun tana uni cinḳina/ kun yolu mo mmodhu uni kun ta tapam buni ki uni gun ha me'd mo eya ris montak̄ mo, wakan ki gway ma Arumgimis mo dhali gwo jin toru mo minu 'koki wal gwo sora po/ mo be. ² Uni gwansan kun takin gi itapa kun gamki gwo is mo tani uni mini mii 'koki dhu uni ki mon'the is mo mmo/o gwo mo ki uni ta ikam mo 'te/. Hili uni mini mii dhal mii yan e i is mo mmomii aris to 'baar mo ki 'bore/ ki nyanye/ mo haali/ uni gwansan kun miina cinḳinam buni to mo tani ta uni kun gamki gwo is mo dhali uni gun enu mo be.

*Mo jin Miinu Mii ma Gayiin mo Nyakki
Mo jin 'Konu ka This Mo i E mo*

* 5:9 sittin

Tori gwo mo dhali tirrishi gwo mo goma ris to gwansan kun minu mii mii mo. ³ Wakki/ wathin tal 'denj kamu/ midu tor gwoṅ kamu/ jin di ki she/ mo dhali diki gam gwo me'd mo ki gwom 'borga/ gi Tapa Yesus Kriṣṭhos bana mo tani dhali gwo jin toru jin gamu me'd mo ki mii ma gayiin mo tani ⁴ a'di yin seki'd ki 'pura/ 'pura/ mo, ki 'ba/ jin karu ki ca mo. A'di diki mish toṅ kamu/ mo. A'di ta'd gi 'ba'th jin 'kosh a'di mo mmo'kosh 'daṅ gwo mo mmodota/ dot' mo dhali gom gwo jin sugu ki gwo mo, a'di jin wagaski miin dhapan mo, dhali mii kun biruwa bir mo, dhali mii kun thudhuwa thu'th 'pen mo dhali mmo'tosh gwon thus eya du apo/ 'kwanin tiya mo ⁵ dhali mii gi gwo kun sugu e bwaman 'kwani mo 'peni bwam buni kun bulabul mo dhali kun dheru bwa mo 'peni gwoṅ gana/ mo, mmo'toshkina uni ki mii ma gayiin jin luṅuwa luṅ mo ta 'pe-men mmogam mii adu is mo. ⁶ Dhan mii 'kon kun gamuwa du is ki mii ma gayiin jin luṅuwa luṅ mo wakki/ mo jin thisu is e di'd si'da/ mo, ⁷ haali/ ana 'konaki 'do miin tiya 'kup pa mo e mony'cesh yan mo dhali a'di mishu ka jinj gana/ mo ki ana mola toṅ kamu/ bu'th mmo'ka' 'peni mony'cesh mo. ⁸ Hili wakki/ ana tana gi tonte/ mo dhali burrine/ mo mmohi'th mo tani ana mina 'ko ka this mo i e mo gom uni gwansan mo. ⁹ Hili uni gwansan kun 'kona gwo ibwa mo mmota pa ki pa mo tani uni ta'kkin mo e mo jin paluwa pal mo dhali e mo ma gume/ jin bu'thki'da bu'th mo dhali eya ris miim pus mo dhali bwa jin onu gwo jin ta jama/ ki jama/ mo mmobul 'kwani 'kup e mo jin daku gwo me'd mo dhali mo jin 'ce'duwa 'ce'd sho'k mo. ¹⁰ Haali/ mo jin enuwa guurush mo tani a'di ta'da birman goma ris tonthusi 'baar mo. Gom 'daṅ gwo yan jin 'kosh'o'd mo tani kun tiya perkin mo 'peni bway gi mongam gwo is mo dhali uni su'kkin ma dum buni ki la/a'd la/a'd ka ris mo.

Mo/as Gana/ jin Asu ki Mongam Gwo Is mo

¹¹ Hili gom /e jin ta wathi/ ma Arungimis mo tani shipiti/ a ṅwaça/ mo 'pena ris to gwansan mo. Guyi a'di ki e mo a'di jin ta mo ma kar/e mo dhali mii ma gayiin mo dhali mongam gwo is mo dhali mo/en mo dhali sho'k mmo'tel mo dhali mon'thup e mo. ¹² Asi ki as gana/ mo gom mongam gwo is mo. Budhi a'di ki nyen mo, a'di jin ta mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin yukunu /e nycine/ mo me'd jin pikina /e gwom 'boro'd mo gom a'di mo e buṅ'kusi iman/o gwo ka ris mo. ¹³ Dhali e buṅ'kus ma Arungimis mo, a'di jin ciki mon'koki/ e mo goma ris to 'baar mo dhala Kriṣṭhos jin ta'da Yesus mo, a'di jin ciki gwom piti ibwambor ma Punthi Bilaatus mo, gwo jin

pikina a'di ki pinj gana/ mo tani ¹⁴ aha/ kana/ e gwo mo mmodhu gwonkan jin 'kwarkunu mo ki dar gi monyo/o'd mo dhali ki dar gi mo jin wakuwa wak mo ntaga tee jin mina Tapa Yesus Kriṣṭhos bana piyu/ mo be. ¹⁵ Dhali a'di yansan minu tor eya tente/ mo, ka tente/ jin ta'da kar/e mo jin ta Litgany gana/ 'de/ ki lish mo, jin 'boru mii mo, dhali a'di jin ta'da Malik jin doshki'da po/ imaliki 'baar mo dhali a'di jin ta Tapa jin doshki'da po/ itapa 'baar mo, ¹⁶ a'di jin ta a'di ki is piti a'di 'de/ mo jin dar gi mo jin wunu mo dhali jin ca'bki'd mo e monkush jin molu ii 'kupki cine/ mo, jin dina wathin kamu/ tal 'de/ ki par e mo ki sule/ sule/ mo walla jin mola wathin kamu/ par e ki sule/ mo be. E a'di mo tani montak midu di mo dhali mo jin tanu tapa midu di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonni. Amen.

¹⁷ Dhali gom uni kun ta pa ki pa mo e mony'cesh yan mo tani kani uni gwo mo mmo'koki 'do bwam buni isi mis mo walla mmodhu mo ma 'teṅ kapem buni apo/ pa jin tana uni jin mii uni e ki 'kala/ 'kala/ mo, hili apowa Arungimis mo jin ciki ana aris to 'baar mo ki mon'ka'd me'di is mo mmo'kuny bwa mo. ¹⁸ Uni mini mii to ki 'bore/ mo mmota pa ki pa mo ki miim 'borga/ mo dhali mmo'ci to ki nyanye/ ka 'ka'd me'di is mo. ¹⁹ Wakan mmodhuna uni to mmo/ish kumma/ mo gom is buni mo mmota mon'ka'b jin 'bora'bor mo gom yilaṅ kamu/ mo tani wakan ki uni mini bu'th mondiki/e ki nyen mo, a'di jin ta mondiki/ enj gana/ mo be.

²⁰ Ayy Timuṭhawuus, kari a'di jin kankunu / e mo mmodhu mo. Theṭhi/ mo 'peni gwo jin waluwa tor ka wuny is mo ki dar gi mii ma gayiin mo dhali ayisenj gwo kun 'kon ki ca'ckon mo gom gwom pus jin yuku ki gwo gi moyuk mo. ²¹ Haali/ ki mo jin bathu/ a'di i'ko'd mo tani kun tiya ṅana/ du'd mii mo isi gwo jin gamu is mo be.

A'the midu di e /e mo.

Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus goma TIMUTHAWUUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus, a'di jin karu ki she/ mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo ki bwa ma Arumgimis mo isi ki gwo jin onu is mo gom mondiki/e jin di'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

² Eya Timuthawuus jin ta ya/ m pem jin enka/ mo.

A'the dhali momiimii dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus mo jin ta Tapam bana mo.

Dhalku/ Is ki 'The mo

³ Aha/ 'bora Arumgimis bwa i is mo, a'di jin miiga/ to mo ki 'twa/ ma dum pem jin dheleladhelel mo, me'd mii jin miikina ibabam pem mo, ki aha/ kakina /e e ki tikir tikir mo e mon'thom pem mo. ⁴ Me'd jin kakika/ jabu'th pini e mo tani aha/ 'koshkina te/ /e ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee ilu/ mo mmopar /e e mo, ki aha/ minu 'taki 'tu'd mo ki mon'kuny bwa mo be. ⁵ Aha/ rogomkunu ki gwo mo gom mongam gwo is pini mo jin dar ki washila/ mo, mongam gwo is yan jin ca'bki'di twa/ a/ mo eya tin'kwan pini jin ta'da Lo/iis mo dhali ata'dam pini jin ta'da Apniiki mo, dhali shwane/ aha/ misha ki isa dun gana/ mo ki a'di ca'bki'd e /e mo. ⁶ Me'd jin rogomkika/ /e ki gwo mo mmo'ti'k to jin cin ma Arumgimis ki me'd mo, a'di jin di'd e /e mo ki mo jin thulka/ /e me'd pema po/ mo. ⁷ Haali/ Arumgimis diki ci ana shi/ in ma shi/iny jwa mo, hili a'di ki ci ana shi/ in gi mom'bi'th mo dhali mo/en mo dhali mmomisha du 'tim mo.

⁸ Dhalku/ ki mii 'the is mo mmo'ci gwo mo gom Tapam bana mo, walla gom aha/ mmotaka/ habuus mo, hili budhi isa nyor pini jin pwa'ku /e mo gom gwom 'borga/ mo e mom'bi'th ma Arumgimis mo, ⁹ a'di jin wothki ana mo dhali yuk ana mo ka yuk jin kogu mo, yisa gom miim bana jin ha me'd mo, hili ki miim piti kun ha me'd mo e 'kup miim pitij gana/ yan mo dhali a'the jin cikina a'di ana mo tani eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ki yil ka risi twa/ a/ mo, ¹⁰ dhali shwane/ a'di toru eya tente/ mo gom is jin piyin ma Manwoth bana ka pije/ mo a'di jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo, a'di jin puuki wu mo dhali kalu mondiki/e mo dhali mo jin molu wu mo e monkush mo ki gwom 'borga/ mo be. ¹¹ Haali/ gom gwom 'borga/ yansan mo tani aha/ karkunu 'pen ka pije/ mo mmota amanci gwo mo dhali ta a'di jin

karu ki she/ mo dhali ta a'di jin ta'da man'gor wako mo. ¹² Dhali wakan aha/ 'koshkina is ka nyor mo me'd jin 'kosha is aha/ ka nyor mo. Hili aha/ dina is ki 'the mo haali/ aha/ misha a'di jin gamka/ gwo is mo dhali aha/ misha ki isa dun gana/ ki a'di mishi ji ki 'bore/ ntaga Tee caan mo a'di jin cikika/ a'di mmodhu mo be. ¹³ Bathi bway pem mo gom gwon ganam pem kun tor'ka/ mo, uni kun cikikina /e 'peni aha/ mo e mongam gwo is mo dhali e mo/en mo, uni gun 'kon eya Kristhos jin ta'da Yesus mo. ¹⁴ Ji'yi gwon gana/ mo a'di jin cikunu /e mo mmodhu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo a'di jin ca'bki'd e bwaman ana mo.

¹⁵ / E mishki gwo hila/ mo ka ris uni gwansan kun 'kokin mo e Pa Asiyya mo tani tu'kkin mo 'peni aha/ mo dhali e bwam uni gwansan mo tani ta iPijallus mo dhala Harmujanis mo, uni 'kokin mo. ¹⁶ Dhalki Tapa a'di ci momiimii gom ku'j gu'b ma Unisipurus mo haali/ a'di me'd ka ris yeki aha/ 'ba/ mo. A'di yisa 'thena is mo gom mondek pem jin deku aha/ ka jindhiir mo, ¹⁷ hili ki a'di merki'd mo e Pa Ruumiya mo tani a'di napki'da nap mo gom aha/ ki bur bur ka daran du mo dhali a'di gamki aha/ mo be. - ¹⁸ Dhalki Tapa ci a'di mo jin mina a'di gam momiimii mo 'peni Tapa mo 'pena Tee caan mo - dhali /e mishkin ki 'bore/ mo aris to kun kalkina a'di ki mii mo e Pan Epasus mo be.

2

Athuruk Gana/ ma Yesus Kristhos mo

¹ / E si'da/ jin ta ya/ m pem mo, 'bithi /e is mo eya 'the jin di'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, ² dhali a'di jin cikikina /e 'peni aha/ ntwa/ a/ mo ka ma'diny iman/ o gwo mo tani ciki uni 'kwani kun ta ma isinj gana/ mo mmodhu mo, uni kun mini mish tiyan tiya gwo tor si'da/ mo be. ³ Budhi isa nyor pini jin pwa'ku /e mo me'da thuruk gana/ ma Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ⁴ Athuruka kamu/ yisa di'da jin midi re'd is piti ki to gi monyca'b piti mo me'd jin dina a'di mmomii to ma thuruk mo, haali/ tom piti jin guna a'di ki e mo tani ta mii jin mina a'di mii mo mmokap a'di adu mo, a'di jin kar a'di atu'c ma thuruk mo be. ⁵ Wathij kamu/ jin ishki'da bor ka 'cesh mo e mo ma lo'b mo tani minu 'koki shum ki ton'kup mo isi ciki/ a'di midi mii thim isi gwo jin kanuwa kan mo gom mo ma lo'b yansan mo be. ⁶ A'di ta'da mansi to jin mii'da tu'c jin 'batha'ba'th mo, a'di ka ba/ iminu pwa'kki 'kup to jin 'cithu/ ntwa/ a/ mo. ⁷ Kulumi gwo ibwa mo gom gwo kun oka/ mo haali/ Tapa a'di midi ci /e mo jin mishu gwo 'ban mo goma ris to 'baar mo be.

⁸ Kayi aYesus Kristhos e mo a'di jin pikunu mo 'peni mowu mo, a'di jin ta emen 'pena Dawuud mo, me'd gwom pem jin cikika/ e gwom 'borga/ mo, ⁹ a'di jin ta gwom 'borga/ a'di jin 'koshka/ is ka nyor mo dhali rash mo ka mak'iya m'bame'd mo me'da manṭhu'th to mii mo. Hili Gwo ma Arumgimis mo tani a'di yisa ta gwo jin deku mowa. ¹⁰ Wakan aha/ 'dimkina 'kup mo eya ris to 'baar mo gom gway gi uni kun kwanykunu mo, ki uni si'da/ mini 'taki bu'th bway mowoth yan jin diki'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo jin midi nyak ya ki monyca ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ¹¹ Gwo yan jin onu mo tani ta gwo jin ta isinj gana/ mo be ki:

Wakki/ ana wuna mo nyakki a'di mo tani ana si'da/ mina 'ko ki e nyakki a'di mo be.

¹² Wakki/ ana 'dima 'kup mo tani ana si'da/ mina nyak tapa ta ki a'di mo be.

Wakki/ ana mina wat a'di gway mo tani a'di si'da/ midi wat ana gway mo be.

¹³ Wakki/ ana dara gi mongam gwo is mo tani a'di di'd kan mmota ji gi isinj gana/ mo be –

haali/ a'di midi mol is piti wat mo be.

Wathi/ jin Mii To jin Nyo/ u ki Nyo/ Gana/ mo

¹⁴ Rogomi uni ki gwo yan mo dhali kan uni gwo mo ibwambori Tapa mo mmotheth gwo jin sugu mo gom gwo mo, a'di jin diki kal miinj kamu/ 'kup pa mo, hili a'di jasi 'ce'd uni sho'k mo, uni kun cik a'di mo. ¹⁵ Miiyi miim pini ki dher mo mmoçi buṅwar is pini ka Arumgimis mo me'd a'din 'de/ jin tesu mo, mmota wathi/ ma tu'c mo, a'di jin mina isi mii diki 'the mo, a'di jin midi dher bway ka kar/e mo e gwoṅ gana/ mo, mmoṭor a'di ki 'twanj gwocon mo. ¹⁶ Thethi/ mo 'peni gwo kun 'kon ki pe'th mo haali/ a'di midi sus 'kwani ka ris mo e mo jin ushuwa Arumgimis ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo ¹⁷ dhali gwom buni mini shwa bway mo me'd jama/ mo. E bwam uni gwansan mo tani ta iHiminayus mo dhala Pilitus mo, ¹⁸ uni kun wanykin mo 'peni gwoṅ gana/ mo mmobu'th gwo ki wup mo mmo/ o ki mompinu a'di peki'd mo hila/. Uni ki kum mongam gwo is gi 'kwanin tiya 'twa/a 'cesh mo. ¹⁹ Hili monka'b ma Arumgimis telkunu sho'k mo mmodosh mo, mmokal mo jin dina gwo yan ka 'dan'dap mo ki: Tapa mishi uni gwansan kun ta kum piti mo, dhali, Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo uni kun yeri gway gi Tapa mo, kwa/ is buni bwa mo 'peni miinthus kun shi/ashi/ mo.

²⁰ Dhali eya dhan gu'ba caaga/ mo tani ton'kul bwa 'kon si'da/ mo, kun 'koki ta jasi 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo, hili si'da/ ton'kul bwany cwa si'da/ mo dhali ton'kul bwa ma je kun 'thosu mo si'da/ dhali

kun tiya kun tana ajji kun dhunu ki she/ ki dhuṅ gana/ mo dhali kun tiya si'da/ kun dhunu mmota abar mo. ²¹ Wakki/ wathin tal 'dej kamu/ midi dhelel is piti mo 'peni mii kun waku mo tani a'di midi ta ton'kul bwa mo jin karu ki she/ ki kar gana/ mo goma tu'c gi montak mo, mmota ji gi karu ki she/ mo dhali mishi to mii mo gom tapa gi gu'b mo, mmonyonkina a'di is mo goma risa tuca 'borga/ gunn mo. ²² Wakan shipiti/a njaca/ mo 'peni miin dhuru'c pini jin karkina/ e e ki 'thir 'thir mo dhali guyi mo ma kar/e ki e mo, dhali mongam gwo is mo, dhali mo/en mo dhali monku'th is mo nyakki uni gwansan kun yukki gway gi Tapa 'pena dum buni kun dheleladhelel mo. ²³ Dhalka hirdhe/ ki ci mo gom mo jin doṭu/ gwowa doṭ mo kun ta gwom pus mo dhali gwo kun 'konuki ye'th sho'k mo. / E mishin ki uni cisina le'd jin walu ki tas tas mo. ²⁴ Dhali amanmii to gom Tapa mo tani a'di midi mii diki mii ta aman-wala le'd ki tas tas mo, hili a'di mina bwa mii ta gi kush gom 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, dhali jin midi mish ta amantor gwo ki 'twanj gwocon mo, mmothona thon me'di 'ko'd mo, ²⁵ mmokucur unim piti gwahan ki gwo mo kun cesh a'di mo ki thith mo, ki mii jin 'thupu e ki 'thup mo. Arumgimis wari midi 'taki ci uni mo jin rijuwa du is mo dhali pu'du/ mo mmomish gwoṅ gana/ mo, ²⁶ dhali uni mini 'taki ye mo 'pena gume/ gi tapa ma ruma 'cesh mo 'ko'di mom piti jin bu'thkina a'di uni mo mmomii bwam piti mo be.

3

Buye/ Mii jin Mina 'Kwani Ta mo ka Tee jin 'Ko'd mo

¹ Hili mishi gwo yansan 'ban mo, ki, ka tee kun 'ko'd mo tani mo midi pu'du/ mo jin min ma wukura/ di mo. ² Haali/ 'kwani mini en is buni mo dhali ena gwurush mo dhali dhu 'ba/ ki ca mo dhali 'thek 'bam buni imis mo, dhali wal gwo sor mo, dhali ush gwo gi icom buni ha e mo dhali ikum mo, dhali uni mini ta iman/usha 'borim bwa ci mo, dhali uni mini ta uni gun 'koki dhelel mo, ³ dhali uni mini dar gi mo/en jin di'd eya du wathi/ en'thi/ mo, dhali uni mini ta iman/ush gwo gwam mo, dhali uni mini ta imanthutha thu'th 'pen mo, dhali uni mini ta imandar ga du kun 'timu mo gom e kun dhuna uni ki 'thir 'thir mo, dhali uni mini ta imanmii mii kun kaṅkama kaṅkam mo, dhali uni mini ta imanshi/ miim 'boro'di e mo, ⁴ dhali uni mini ta iman'cith is ki gwo mo, dhali uni mini ta imanbujura bujur mo, dhali uni mini se ki 'pura/ 'pura/ mo mmodhu 'ba/ oki uni imishi mo mo, dhali uni mini ta iman/en 'kom 'penkapan buni mo mmodhal mo/en ma Arumgimis e i is mo, ⁵ mmodhu jasa warma'c mii gom ji gi

luṅu mo, hili uni ki waṭ gway gi mom'bi'th piti mo. Thethi/ mo 'peni 'kwani kun wakan mo. ⁶ Haali/ ibwaman uni gwansan mo tani uni ta uni kun kuli bway buni mo e gu'b gi 'kwanin tiya mo mmobu'th up kun ta 'thalkina/ ki 'thalkina/ mo kun bur ma du mo ki wap wap ki miinthus mo dhali thap miinthus kun 'kona e ki she/ ki she/ mo, ⁷ uni kun ta imanha 'kwani gunn gwo e mo, dhali yisa bumburkin ki sule/ e mo jin nyithu/ gwoṅ gana/ mo. ⁸ Me'da Yanniis dhala Yambiriis, uni ceshkina Musa mo mo, wakan si'da/ 'kwani gwansan uni ceshki mo mo gom gwoṅ gana/ mo, uni kun ta 'kwani kun pu/kin mo e bwam buni mo dhali kun ta gi moṅgam gwo is kun waṅu mo. ⁹ Hili uni mini thoṭṭ isa dhanaa? Haali/ mii ma palim buni mididi eya tente/ mo gom 'kwani 'baar mo, me'd mii gi 'kwani su/ gwansan mo be.

Gwo ma Buulus jin Ta jin 'Ko'd mo jin Kankina A'diya Timuṭhawuus mo

¹⁰ Shwane/ / e mishki gwom pem kun torka/ mo dhali miim pem kun miika/ mo dhali tom pem jin guka/ ki e mo e mondiki/ e mo dhali moṅgam gwo is pem mo, dhali bwam pem jin 'kučka/ ki 'kari'th mo, dhali mo/en pem mo, dhali sho'k pem jin telka/ mo, ¹¹ dhali monto'c bwam pem mo, dhali isa nyor pem jin 'koshki aha/ mo, dhali a'di jin pu'dki'di aha/ e Pa Anthaakiya mo, dhali e Pa lkuniyya mo, dhali e Pa Listra mo, dhali monto'c bwa wana, kun 'dimka/ 'kup mo. Hili 'peni uni gwansani 'baar mo tani Tapa a'di ye'ki aha/ 'ba/ mo be. ¹² Ka jin gana/ aris uni gwansan kun 'kona gwo ibwa mo mmo'ko isi 'ko ma gayiin mo e moṅ'koki/ e mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani uni minu to'c bwa mo be, ¹³ ki 'kwani gun mii tonthus mo dhali imanheka he'k e mo mini thi'th mii gun shiyin mo ntagi mii shigga/ kagahara mo, uni kun ta imanheka he'k e mo dhali uni kun he'kkunu e mo be. ¹⁴ Hili gom / e mo tani tikiri / e di mo e gwo jin da/ arkina / e mo dhali e gwo jin gamkina / e is ki gam gana/ eya du mo, mmomishkina / e 'peni a'di jin da/arkina / e a'di mo ¹⁵ dhali mish 'ban 'peni mo jin tana / eya 'ci mo tani / e mishki gwo gwansan kun 'kwarkunu mo dhali kun kogu mo, uni gun mini mish / e sho'k ye'th mo gom bway gi mowoth ki moṅgam gwo is eya Kristhos jin ta'da Yesus mo. ¹⁶ Aris Gwo ma Arungimisi 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'kwarkunu mo tani uni shi/irrikin ma Arungimis mo dhali ha me'd mo gom gwo mmotor mo dhali gom kucur jin minu kucura kucur mo dhali gom to'k jin minu toka to'k mo dhali goma nyon is jin minu nyon mo gom mii ma kar/ e mo ¹⁷ ki wathi/ ma Arungimis minu 'taki thim mo, mmota ka ris to 'baar mo kun minu mii ta

mo goma risa tuca 'borga/ 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be.

4

¹ Aha/ kana / e gwo mo ibun'kus ma Arungimis mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus mo, a'di jin mididi dwall gwo mo gom uni kun 'kon ki e mo dhali kun wukin mo, dhali ki pim piti jin mina a'di piyu/ is ka pije/ mo dhali bampam piti mo be. ² Ciyi gwo mo, hayi me'd ki embul mo mo, dhali hayi me'd ki embul mo jin diki 'bor mo, dhali tokiya to'k mo dhali kucuriya kucur mo, dhali malasiya malas mo, dhali dhalku/ buye/ ki 'thi mo e bwa jin 'kuču ki 'kari'th mo dhali e gwo jin toru mo. ³ Haali/ mo mididi pu'du/ mo ki 'kwani mini 'koki 'dim 'kup mo e gwom 'borga/ jin toru mo, hili mmotana uni gi bwany'ce kun kasakas mo tani uni mini tul imantor gwo 'kup mo gom is buni mo mmogam bwam buni kun ona uni 'kup mo, ⁴ dhali uni mini tu'k mo 'peni gway gi gwoṅ gana/ jin ciku mo dhali ta ca/ ka ca/ e gwo lolop jin ta ja mak mo. ⁵ Dhali gom / e mo tani isa yempa/ teli / e sho'k mo, dhali 'dimi 'kup mo e mo jin 'koshu is ka nyor mo, dhali miiya tu'c gi imantor gwom 'borga/ mo, dhali thimi miin tom pini mo.

⁶ Haali/ aha/ hila/ dikina e shushan mo jin minu mii aha/ abas mo. Dhali mom pem jin miga/ kwa/ is pem bwa mo tani a'di pu'dki'd mo be. ⁷ Aha/ askina ki as gana/ mo. Aha/ 'baarkina bway tur gi miin gana/ mo. Aha/ karkina moṅgam gwo is mo. ⁸ 'Peni shwane/ mo to karkunu mo gom aha/ mo, a'di jin ta ton'kup gi mo ma kar/ e mo, a'di jin mina Tapa, jin ta'da amandwall gwo mo jin ta'da kar/ e mo ci aha/ mo ka Tee caan mo. Dhali yisa jasi e aha/ 'de/ mowa, hili si'da/ gom uni 'baar mo kun enki miim piti jin minu piyu/ a'di is ka pije/ mo be.

Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k gom 'Kwani ka 'Dete/ 'Dete/ mo

⁹ Miiyi ki is pini ki dher mo mmoyayu/ i aha/ ki jahanne/ mo. ¹⁰ Haala Dimas, a'di jin enki mony'cesh yan jin di'd shwane/ mo tani, a'di dhalki aha/ 'pen mo dhali yaki'd mo e Pan Tasaluniiki mo, dhala Kiriskis a'di yaki'd mo e Pan Galathiyya mo dhala Tiithus e Pan Dalmathiyya mo. ¹¹ Luuka a'di di'd a'di 'de/ nyakki aha/ mo. Gama Markus mo dhali susi a'di mo nyakki / e mo, haali/ a'di ta a'dim paṅ gana/ jin mii to gom aha/ mo. ¹² Tikikus, aha/ hashkina a'di e Pan Epasus mo be. ¹³ Ki / e mini pu'du/ mo tani guyu/ burriyem pom pem mo, a'di jin dhalkika/ nyakka Karbus mo e Pan Taruwaas mo, dhala warka/ si'da/ mo, dhali isi ki ji mum mo ayi'c kun 'kwaru gwo apo/ mo. ¹⁴ Iskandar jin ta'da mantor to mo tani a'di miiki aha/ dhan to jin shi/ashi/ mo,

dhali Tapa midi rak a'di to ibway mo gom miim piti jin miina a'di mo. ¹⁵ Jiyi a'di ki e mo, /e ki is pini mo, haali/ a'di 'bitha'bi'th mo mmocesh mo mo gom gwom bam jin tora aman mo be. ¹⁶ E gwom pem jin ta jin t'wa/a/ jin 'ce'dka/ she/ mo tani wathin tal 'derj kamu/ yisa di'da jin bu'thki 'ban gwom pem mo. Uni 'baar mo dhalki aha/ 'pen mo. Hili mii yan a'di minu mii dhalku/ ki dhu apo/ uni mo. ¹⁷ Hili Tapa a'di doshki'd nyakki aha/ mo dhali ci aha/ mom'bi'th is mo mmobah gwo ki bah gana/ 'baar mo, ki aris 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mini 'taki cik a'di mo be. Wakan aha/ yekunu mo 'peni 'twa/ ma dhop mo be. ¹⁸ Tapa a'di midi ye aha/ 'ba/ mo 'pena ris tonthus mo dhali ta aha/ is ki me'd mo gom bampa/ jin ta ji momis piti mo be. E a'di mo tani monyca midi di mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Amen.

Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo

¹⁹ Theka Piriska me'd mo dhala Akiila mo, dhali kun gu'b ma Unisipuris mo be.

²⁰ Araastus diki'd mo e Pan Kurinthus mo. Dhala Turupiimus a'di dhalkika/ mo e Pam Miliitus mo haali/ a'di 'ba'thki'd mo be.

²¹ Miiyi is pini ki dher mo mmoyayu/ n'twa/ a/ ki mo diki ta mondit mo. Abuulus hashki monthe me'd gom /e mo. Kan si'da/ mi-ikin ma Budis mo dhala Linus mo dhala Kalapidiyya mo dhala risa waki 'baar mo be.

²² Tapa midi di e shi/in pini mo. A'the midi di gom /e mo.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus goma TIITHUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus jin ta cɪŋkina/ ma Arumgimis mo dhali a'di jin karu ki she/ mo goma Yesus Kriŋthos mo mmopal mongam gwo is ma Arumgimis mo gom uni kun kwanykunu mo dhali gom monyith buni jin nyithkina uni gwoŋ gana/ mo, a'di jin tekunu mo ki mii ma gayiin mo, ² e mo ma 'terj kape/ mo gom mo gi 'konu ki e ya ye 'ba/ mo, a'di jin okin ma Arumgimis gwo is 'peni kadhamo/ dhamo/ nnii mo, a'di jin diki ta aŋor ki sule/ mo be. ³ Dhali ki mo ma teenj gana/ mo tani a'di ki tor a'di eya tente/ ki gwom piti mo ki gwo jin cikunu mo, a'di jin cikunu aha/ mo mmodhu mo ki gwo jin kan ma Arumgimis mo jin ta'da Manwoth bana mo be.

⁴ Eya Tiithus jin ta'da 'cim pem gana/ mo e monjam gwo is jin nyaŋka'd mo.

A'the dhali monju'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala Kriŋthos jin ta'da Yesus Amanwoth bana mo be.

Mii ma Tiithus e Paŋ Kariit mo

⁵ Gwo a'dihe/ be jin dhalkika/ e mo e Paŋ Kariit mo, ki/e mini 'taki thoson ki 'bore/ mo to kun aŋkin mo dhali dhu jwahaŋ 'kwani 'pen ka pije/ mo eya ris 'penkuman bampa/ ka 'dete/ 'dete/ mo, me'd gwo jin cikika/ e ka karambuye/ mo, ⁶ 'kwani uni kun daran ki mii 'ba/ mo, uni kun mashi jasi me'd 'de/ ki lish mo, uni kun tana uŋim buni imangam gwo is mo dhali yisa uni kun mishu yer is ki gway mo gom mo jin dara uni ka du kun 'timu mo gom e gun dhuna uni ki 'thir 'thir mo walla gom mo jin usha uni gwo ha e mo. ⁷ Haali/ jwaha/ wathi/, me'd wathi/ jin ta'da mandhu to goma Arumgimis mo ba/, a'di mido mii dar gi mii 'ba/ mo, dhali a'di mido mii diki 'thek 'ba/ imis mo, walla ta amanwar ki jahanne/ mo, walla ta a'di jin min ma su 'kosh mo, walla ta amanbujura bujur mo, walla ta amanpur bwa ki pur mo gom nyunyincina/ mo. ⁸ Hili a'di minu mii ta gu'b piti ŋal mo, dhali a'di mido mii ta aman/en miim 'borga/ mo, dhali ta amanji is piti mo, dhali ta a'di jin kusha buye/ mo, dhali ta a'di jin dheleladhelel mo, dhali ta a'di jin mishi'da du 'tim ki is piti mo. ⁹ A'di mido mii bu'th gwoŋ gana/ ki nyerj mo mmoŋel shoki cine/ mo me'd jin tor kunu a'di a'di mo, wakan ki a'di mido 'taki mish ci gwo jin yedhuwa ye'th sho'k mo e gwoŋ gana/ jin toru mo dhali si'da/ mmokucur uni gwansan ki gwo mo, uni kun dhanŋi a'di gwo i'twa/ mo. ¹⁰ Haali/ 'kwani tana ris kagahara mo ushki gwo ha e mo, uni kun ta iman/o gwo kun 'ko bwa 'te/ mo dhali kun

ta imanheka he'k e mo, isi ki ji mum mo gom uni gwansan kun 'ciŋh kunuwa munyal yis mo. ¹¹ Uni minu mii dhu ki shwam mo, haali/ uni kumkina waka tiya 'twa/ a 'cesh mo ka 'bimpil mo mmoŋor gwo mo gom to jin mina uni gam ki nyunyincina thus mo, a'di jin dara uni ki bway ka ba/ mmoŋor mo. ¹² Jan tal 'deŋ kamu/ di'd 'peni bwam uni mo jin kar is piti ka manŋi gwo mo jin ta jim buninj gana/ mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwani gi Paŋ Kariit isa yempa/ tana tor mo dhali uni ta tombwaasho kun shi/ashi/ mo dhali kun shwan ma piny isa nyor mo dhali kun shwana te/a nyor mo be. ¹³ Gwontor yansan ta gwoŋ gana/ mo. Wakan kucuri uni ki gwo jin kaaka ki uni mini 'taki ta kuŋ gana/ mo e monjam gwo is mo, ¹⁴ mmodhal mii e i is mo mmo'koki ciya hirdhe/ gom gwo lolop jin ta ja maŋ gi 'Kwani Yahuuda/ mo walla gwoŋkan gi 'kwani kun wakki gwoŋ gana/ mo. ¹⁵ E uni kun dhelelkin mo tani aris to ta kun dhelelkin mo, hili e uni gun pu/kin mo tani dhali kun dar gi gwo jin gamu is mo tani tor kamu/ piyi'd jin dhelelki'd mo. Bwam buninj gana/ mo dhali 'twa/ ma dum buni mo tani, uni pu/kin mo be. ¹⁶ Uni tor ki gwo ki 'twa/ ki uni mishkina Arumgimis mo tani uni waŋki a'di gway ki miim buni mo be. Uni wak kunu ki wak jin shi/ashi/ mo gom bul buni mo dhali uni ta iman/ush gwo ha e mo dhali uni ha me'd gom ari tom 'boro'da kamuwa?

2

Gwo jin Toru jin Ta jiy Gana/ mo

¹ Hili gom /e mo tani tori gwo mo a'di jin mido ha me'd mo gom gwontor gana/ mo. ² Kani 'kwani kun can gom mmo'tima du mo, dhali mmoka/aka/ mo dhali ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo, mmota kuŋ gana/ mo e monjam gwo is mo dhali e mo/en mo dhali mmoŋel sho'k ki tel gana/ mo. ³ Kani up gun tana ti/ gwo mo wakan ki uni mini ka/aka/ mo gom gway miim buni mo, mmo'koki ta imanthutha thu'th 'pen mo walla mmota cɪŋkina/ ma su mo mmopi mo. Uni ka ba/ imini mii tor gwo mo gom a'di jin 'boro'd mo ba/. ⁴ Dhali wakan yethi up kun ta dhuru'c sho'k mo mmo/en ikathim buni mo dhali uŋim buni mo, ⁵ dhali mmota uni kun mini ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo, dhali mmota uni gun mini ga/ gwaso tiya mo, dhali ta imandhu gu'b buni ki 'bore/ mo, dhali ta imanta gi bwanŋush mo, dhali ta uni kun mini 'dap 'twa/ mo e mo gi ikathim buni mo, ki gwo ma Arumgimis minu 'taki 'koki wak mo be. ⁶ Wakan kani 'kwani kun ta dhuru'c gwo mo ka daran du mo mmo'tima du ki is buni mo. ⁷ Tori is pini eya ris 'twaŋkal kuku/ mo mmota she/mm ki miim 'borga/ mo, dhali e gwom pini jin tora/ e mo tani tori a'di jin dara'd ki jin thusi cine/ mo, dhali a'di

jin *ka/aka/* mo, ⁸ dhali gwom 'borga/ jin tora /e jin minu mol waḵ mo, wakan ki wathi/ jin ceshki mo mo tani minu kar ki mo ma 'the is mo mmodar gi tonthusa 'deḵ kamu/ mo mo mmo/o gom ana mo be. ⁹ Kani uniny *ciḵkina/* gun yolu gwo mo mmo'dap 'twa/ mo e itapam buni mo dhali *ci* uni moḵkap mo eya ris 'twaḵkal kuku/ mo. Uni mini mii 'koki burush uni gwo i'twa/ mo, ¹⁰ walla mmoḵal to ki bwam buni mo, hili mmoḵor a'di jin di'd isi bwaman mo ki a'di jin ta jin gana/ mo, wakan ki eya ris to 'baar mo tani uni mini mii 'taki nyonḵ gwontor ma Arumgimis is mo, a'di jin ta'da Manwoth bana mo be.

¹¹ Haali/ a'the ma Arumgimis mo, a'di piki'd mo gom bway mowoth mo goma ris 'kwani 'baar mo be, ¹² mmoye'th ana sho'k mo mmowaḵ gwo mo jin ushuwa Arumgimis luḵ mo dhali mii gun dhuu e ki 'thir 'thir mo e mony'cesh yan mo dhali mmo'ko mmoḵu'th is ki 'cese/ 'cese/ mo dhali mmota gi buyeḵ kush gana/ mo dhali mmomii mii ma gayiin mo e mony'cesh mo be, ¹³ mmoḵora ḵor mo gom mo ma 'teḵ kapem bana jin 'boru mii mo, a'di jin ta momp gi monyca ma Arumgimis bana mo jin caaca mo dhali Amanwoth bana jin ta'da Yesu Kristhos mo be. ¹⁴ A'di jin *ci* ki is piti mo gom ana mo mmowan ana 'ba/ mo 'peni aris miinthus mo dhali mmodhelel 'kwanim pitin gana/ mo gom is piti mo, uni kun shwana mii anyor ki thiḥ mo gom miim 'boron mo be.

¹⁵ Bahi aris to gwansan mo dhali malasiya malas mo dhali *ku*curiya *ku*cur ki moshirri 'baar mo. Dhalku/ ki dhal wathin 'deḵ kamu/ bway mo mmowaḵ /e mo.

3

Tikiri Miim 'Borga/ mo kun Miinu mo

¹ Rogomi uni ki gwo mo mmo'dap 'twa/ mo e uni kun ta itapa mo dhali uni kun ta gi moshirr mo, mmota imanha gwo e mo, dhali mmota uni kun mini thoson is mo gom ma gom miin gana/ mo, ² mmo'koki o gwon thusa *po/* wathin 'deḵ kamu/ mo, mmotheth mo 'peni 'kwani kun walana le'd ki *tas* *tas* mo, mmota uni gun min ma du 'thup mo dhali mmoḵora dum paḵ gana/ mo e miin taḵ goma ris 'kwani 'baar mo. ³ Haali/ ana ki is bana 'thissa/ *ntwa/a/* mooniin tani takina pus mo mmo/ ush gwo ha e mo dhali ana suskunu per mo dhali ana takina *ciḵkina/* ka ris mii kun dhukunu e ki 'thir 'thir mo, haali/ ana 'kona 'ce ki 'kol mo, mmo'baara teem bana mo jin dupuwa dup i e mo dhali ki miin dhapan mo, dhali ana shinu i e ki 'kwani mo dhali ana shina shi/ i e ka rem 'kup mo. ⁴ Hili ki miim 'borga/ mo dhali mii kun miinu ki mo/en ki bwanḵkush mo jin ta ji

ma Arumgimis mo, a'di jin ta'da Amanwoth bana mo, piyin mo tani ⁵ a'di taki ana is ki me'd mo, yisa gom miim 'boro'da kamu/ jin miikina ana ki mii ma *kar/* e mowa, hili ki momiimiim pitin gana/ jin ha me'd mo, ki mii jin lamkunu mo ka dho'th jin dhodhu doḵ/ e mo dhali ki mii jin tanu this e Shi/ in Dheleladhelel mo tani ⁶ a'di jin wolkina a'di apo/ ana mo ki ehe/ ka Yesu Kristhos jin ta'da Amanwoth bana mo be. ⁷ Wakan ki ana minu 'taki dhu ki mo ma *kar/* e mo ka 'them piti mo dhali ta imanbu'th mal e mo ma 'teḵ kape/ gi moḵ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ⁸ Gwo jin onu mo be ta isi gwoḵ gana/ be.

Aha/ ona bwa ki /e mini tirrish gwo mo gom to gwansan mo ba/. Wakan ki uni gwansan kun gamki mo is eya Arumgimis mo tani mini mii mii ka sereḵ mo mmoḵi is buni mo ki miin gana/ mo. Mii gwansan uni kun ta kum 'borgaḵ gana/ mo dhali ta ku kun mini ha me'd mo gom 'kwani mo be. ⁹ Hili theḥi/ mo 'peni mo jin doḵu/ gwowa doḵ mo kun ta gwom pus mo, dhali mo jin beledhu gwo mo, dhali mo jin biruwa bir mo dhali mo jin tanuwa le'd ki *tas* *tas* mo apo/ gwonḵan jin *cinu* mo, haali/ uni dar gi shi/ miim 'boro'd mo dhali kun ta kum pe'th mo. ¹⁰ Haali/ gom wathi/ jin *kali* gwon thus jin ta'da he'k e mo tani 'ko'di a'di rumkunu ki gwo mo me'd 'de/ mo walla me'di su/ mo tani dhalku/ miin kamu/ ki 'dish is mo nyaḵki a'di mo ¹¹ mmomisha /e ki wathi/ gi wakan a'di wutulkunu mo dhali ta'da manmii miinthus mo. A'di waḵkunu ki is piti mo be.

Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k mo gom 'Kwani ka 'Dete/ 'Dete/ mo

¹² Me'd jin miga/ hashka Artimas mo walla Tikikus mo e /e mo tani miyi ki is pini ki dher mo mmoyayu/ i aha/ mo e Pa Nikubulis mo, haali/ aha/ dikina gwo ibwa mo mmo'baar mondiḵ imun mo be. ¹³ Miyyi ki miim pini ki dher mo mmoḵora Sinas gwo mo, a'di jin ta'da manmisha jo'd gwonḵan mo, dhala Abulluus mo mmo/iyyu/ e bway buni ki jahanne/ mo. Hili uni i e ki 'bore/ mo ki uni mina toḵ kamu/ diki har mo. ¹⁴ Dhali dhalki 'kwanim bana da/ ar mii mo si'da/ mmoḵi is buni ki miim 'boro'd mo, wakan ki uni mini woth miin tiya 'twa/ mo kun mini mii ta gi to mo dhali yisa mmomol maman gana/ dho'th mo.

Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/ 'Kwani mo

¹⁵ Aris uni 'baar mo kun nyaḵki 'ko ki aha/ mo tani hashki /e monthe me'd mo. Theki uni gwansan me'd mo kun enki aman mo e moḵgam gwo is mo be.

A'the midi di e umi 'baar mo.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus goma PILIMUUN mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus jin ta'da habuus goma Kriřthos jin ta'da Yesu mo dhala Timuřhawuus jin ta'da kam bana mo,

Eya Pilimuun jin enu mo, a'di jin ta'da mannyaka řu'c bana mii mo. ² Dhala Abpiyya mo jin ta 'bwah bana mo dhala Arkibbus mo jin ta'da garr bana jin ta'da thuruř mo, dhala kaniisa e kuř gu'b pini mo.

³ A'the e / e mo dhali moņku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesu Kriřthos mo be.

Mo/en ma Pilimuun dhali Moņgam Gwo Is Piti mo

⁴ Aha/ 'bora Arumgimis pem bwa i is isa yempa/ mo ki aha/ kakina / e mo eya 'thom pem mo be, ⁵ haali/ aha/ cikina gwo mo gom mo/en pini mo dhali gom moņgam gwo is pini jin karkina / e ka karambuye/ ki Tapa Yesu mo dhali goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, ⁶ dhali aha/ 'thokina ki moņgam gwo is pini jin pwakkuu / e mo midi um mo mmonyitha ris to kun 'boron mo kun ta kum bana mo eya Kriřthos mo be. ⁷ Haali/ aha/ tana gi moņ'kuny bwa kagahara mo dhali momalas 'peni mo/en pini mo, / e jin tana kam pem mo, haali/ adu gi 'kwani kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani uni yenu 'ba/ mo e / e mo be.

ABuulus Wořki Gwo Is goma Unisiimus mo

⁸ Isi kan mo tani ba aha/ dara gi monyju/ mo ki nyanye/ eya Kriřthos mo mmokan / e gwo mo mmomii to kun 'theřkunu gwo mo tani ⁹ hili gom gway gi mo/en mo tani aha/ ona bwa mo mmoyip 'kup 'kupki / e mo – aha/ jin tana Buulus mo, aha/ jin tana amanya goma Kriřthos mo dhali shwane/ aha/ tana habuus mo si'da/ goma Kriřthos jin ta'da Yesu mo be – ¹⁰ Aha/ yipa 'kup 'kupki / e mo, goma 'cim pem jin ta'da Unisiimus mo, aha/ jin warkina a'di ki com mo me'd jin dikika/ mo eya sijin mo. ¹¹ (Kadhamo/ niin mo 'thissa/ tani a'di diki ha me'd gom / e mo, hili shwane/ mo tani a'di ta a'diņ gana/ jin ha me'd mo gom / e mo dhali gom aha/ mo be.) ¹² Aha/ hashkina a'di ka nyan'ko'di / e mo, isa dum pem gana/ a'di ihashkika/ mo niin. ¹³ Aha/ onayi ki aha/ mina bwa 'taki 'kuny mo mmokar a'di nyakki aha/ mo, ki mii gi wakan mo tani ki a'di midi 'taki mii aha/ to mo gom gway pini mo me'd jin tikirkika/ di mo eya sijin mo gom gwom 'borga/ mo. ¹⁴ Hili aha/ 'tena bwa ki mii toņ kamu/ ki dar

gi gwom pini jin gama / e me'd mo, ki mii gi wakan mo tani ki tom pini kun 'boron minu 'taki 'koki mii ki mii kun řucu / e mo, hili ki bwam piniņ gana/ jin di ki kany mo be.

¹⁵ Wariba/ a'di ta mii yansan jin kwa/kunu a'di is mo 'peni / e mo gom ari mo mo ki / e mini 'taki ta gi a'di ka nyan'ko'd mo ki sule/ sule/ mo, ¹⁶ mmodok/ e kar a'di me'd cikina/ jin yolu yisa, hili mmothis a'di mii 'ko'd e mo me'd cikina/ jin 'konuki yol mo, mmokar a'di ka kam pini jin enu mo, dhali isi ki ji mum si'da/ mo gom aha/ mo, hili a'di 'teki nyanye/ gom / e ba/, gom mii kun 'konu ki shuman is mo dhali e Tapa mo be. ¹⁷ Wakan wakki/ / e mini o bwa ki aha/ mo mmota agarr pini mo tani budhi a'di mo ma me'd mii jin mina / e 'taki bu'th aha/ yi. ¹⁸ Wakki/ a'di řu'thki / e toņ kamu/ mii mo tani walla di ka murem pini 'ba/ mo gom toņ kamu/ mo tani 'kwari a'di gom gway pem mo ma. ¹⁹ Aha/, jin tana Buulus mo, i'kwarkina gwo yansan ki me'd pem gana/ mo. Aha/ mina ři / e to mo gom a'di mo – ki aha/ mina diki o gwoņ kamu/ mo goma murem pini jin dina / e aha/ i'ba/ mo, isi kani jin ta buņwar is piniņ gana/ mo. ²⁰ Nye, akam pem, aha/ řapa shi/ miim 'boro'd 'peni / e mo e Tapa mo. Yeyi aha/ adum pem eya Kriřthos mo ma.

²¹ Gom jwam pem jin wuka/ / e i is mo gom gwom pini jin hana / e e mo tani aha/ 'kwarkina / e gwo yan mo, mmomishkika/ ki / e mini mii uni kan ki nyanye/ mo mmobol gwom pem jin oka/ / e mo. ²² Ki mii yan jin miina / e e me'd mo tani thosoni gu'b yilkina/ si'da/ mo gom aha/ mo haali/ aha/ řosha e mon'thom pini mo ki aha/ minu ři ki / e mo be.

Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo

²³ Abapraas, a'di jin ta'da garr pem jin nyak aha/ řa'b eya sijin mo gom gway ma Kriřthos jin ta'da Yesu mo tani hashki / e monthe me'd mo, ²⁴ dhala Markus si'da/ mii'd wakan mo dhala Aristarkus mo dhala Dimas mo dhala Luuka mo, uni kun tana garr pem kun nyak aha/ řu'c mii mo.

²⁵ A'the gi Tapa Yesu Kriřthos midi nyak di ki / e e shi/in pini mo be.

Gwo jin 'Kwaru gom 'Kwani IBRANIYIIN mo

Arungimis Torki Gwo ki Ya/m Piti mo

¹ Eya ris bway kun 'ko ki she/ ki she/ mo tani Arungimis torki gwo e ibabam bana kadhamo/ mo ki imanci gwom piti kadhamo/ mo. ² Hili ka tee kuj 'ko'd gwansan mo tani a'di torki gwo e ana ki a'di jin ta Ya/ mo be, a'di jin karkina a'di 'pen ka pije/ mo mmota amanbu'th mal gom to 'baar mo. Dhali e a'di mo tani mony'cesh si'da/ ukkina a'di mo be. ³ A'di dhelki monyca ma Arungimis mo mo dhali kal isi jamas jin takina a'di buyempam pitinj gana/ mo, mmojetkina a'di aris to kun uku mo ki gwo gi mom'bi'th piti mo be. Ki a'di diki'd mmodhelela dheel mo gom miinthus mo tani a'di ca'bki'd ki me'da bim poros gi a'di jin Eka/ Ek e momis mo, ⁴ mmowarkina a'di ki a'di jin telki gantha/ mo mmope iman'doyu gwo 'kup mo, ma gom gway piti jin bu'thkina a'di mo jin 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo mmobol kum buni e mo be.

Ya/ A'di Itelki Gantha/ ki Iman'doyu Gwo mo

⁵ Haali/ eya man'doyu gwo jana sa/ i/ on ma Arungimis gwo mo me'd 'de/ mo ki:

/E ta Ya/m pem mo,
shwane/ aha/ dho'thkina /e mo?
walla dok/e,

Aha/ mina ta a'di com mo,
dhali a'di midi ta aha/ ya/um mo?

⁶ Dhali dok/e, ki a'di kalki mo ma dho'th jin ta ji ma bwanyara/ e mony'cesh mo tani a'di oki gwo mo ki:

Dhalki aris iman'doyu gwo ma Arungimis lunji a'di mo.

⁷ Gom iman'doyu gwo mo tani a'di ki o gwo mo ki:

A'di jin dhuki iman'doyu gwom piti mmota 'tham mo,
dhali cinjinam piti mmota akapany o'd ma le'dan mo.

⁸ Hili gom Ya/ mo tani a'di ki o gwo mo ki:
Akursin tapam pini, ayy Arungimis, ta a'di jin midi di goma sule/ mo dhali ki sule/ mo.

Cwa ma kar/e mo ta cwa gi bampam pini mo.

⁹ /E enki mii ma kar/e mo dhali shi/ mo i e mo, mo jin ushu gwonkan mii mo.

Wakan Arungimis, jin ta'da Arungimis pini mo, a'di 'koshki/e is mo

ka yin gi bwanj 'kunyga/ mo mmo'ce'd cin tiyam pini apo/ mo.

¹⁰ Dhali,

/E jin ta Tapa mo, /e ka'bki mony'cesh sho'k mo 'peni ka mun'kup mo,

dhali aris momis uni ta mii kun miina /e ki me'd pini mo be.

¹¹ Uni minu 'ce'd sho'k mo tani, hili /e mini di mo be.

Uni mini wuwa dhan mo me'd burrinye/ jin shi/i isi 'baar mo.

¹² Me'd burrinye/ jin kumu bwam/e mo tani /e mini 'kuç uni is mo

dhali uni minu ak e mo me'd burrinye/ mo be.

Hili/e din naskina/ki jamas jin tana /e/e mo, dhali yil pini mini 'koki ush me'd mo be.

¹³ Hili eya man'doyu gwo jana sa/ i/ona a'di gwo mo me'd 'de/ mo ki:

Ca'bi /e aha/ ki me'da bim poros pem mo ntagi aha/ mina dhu 'kup pini

mmota cwam pini jin mina /e idhu sho'k mo?

¹⁴ 'Kona ris uni ki ta shi/ in kun mii to mo, kun hashkunu mo mmomii to mo, gom gway gi uni gwansan kun mini bu'th bway

gi mowoth mowa?

2

Gum Dhan Mowoth mo

¹ Wakan ana mina mii ciya hirdhe/ ki 'dish 'dish mo ki gwo jin cikina ana mo, isi ciki/ ki ana minu 'koki bor 'peni a'di mo.

² Haali/ wakki/ gwo jin bahu ki iman'doyu gwo mo tani doshki'd ki sho'k mo dhali aris mo jin dhanu gwo mo walla mo jin ushu gwo ha e mo bu'thki mo jin rakua rakı bway jin ta jin kar/e mo tani ³ i/ana mina ye kata mo, wakki/ ana pinykina is mo gom dhan gumbway mowoth yan mo? A'di bakunu itwa/a/ mo ki Tapa mo, dhali a'di telkunu sho'k mo e ana mo ki uni gwansan kun cikki a'di mo be, ⁴ ka Arungimis di'd si'da/ mmokal gwo o ki jamas mii mo kun miikina a'di mo dhali aris momer mo dhali aris miimer kun 'kona e ki she/ ki she/ mo dhali ki to kun cinu ki me'd ki Shi/in Dheleladhelel mo, kun pwačkunu bwa mo isi ki bwam pitinj gana/ mo be.

A/kan'kup gi Mowoth mo

⁵ Haali/ Arungimis diki kar gwo gi moshirr mo apo/ iman'doyu gwo mo gom to gun ta kun this kun minu mii e mony'cesh yan mo, a'di jin 'kokina ana mo mmo/ o mo. ⁶ A'di pikunu mo e monkamu/ e gwo ma Arungimis mo ki:

Wathi/ gi wakata mo, jin mina /e i/o bwa ki a'di mo,

walla ya/ gi wathi/ mo ki /e mini hil a'di i e mo?

⁷ /E karki a'di gom ari mo mo mmota jin gwa'da'd ki iman'doyu gwo mo.

Dhali /e shumki a'di ki monyca mo dhali ki montak mo,

⁸ mmodhukina /e aris to 'baar mo e moshirr piti e bwanj'kwariny sho'k piti mo be.

Dhali goma ris to gun dhukunu mo e moshirr gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di diki dhal tonj kamu/ ka pije/ mo 'peni moshirr piti mo. Me'd jin dina a'di kan mo tani, ana 'konaki para ris to e naskina/ mo e moshirr piti mo. ⁹Hili ana parkina Yesus e mo, a'di jin diki'd ki ari mo mo mmokarkunu a'di ki gwa'd mo ki iman'doyu gwo mo tani a'di shumkunu mo ki monyca mo dhali montak mo gom isa nyor jin wukina a'di mo. Wakan ka 'the ma Arumgimis mo tani a'di mididi 'taki nyok wu mo goma ris 'kwani 'baar mo be.

¹⁰Haali/ a'di gama'd ki isi gam gana/ mo ki a'di, a'di jin uku to 'baar mo gom gway piti mo dhali a'di jin 'kon ma ris to 'baar mo mmo/ uka uk ki a'di mo, mmo-suskina a'di iya/ gi 'kwani ka ris mo e monyca mo, a'di jin ta'da shu/ um bway gom gway gi mowoth buni mo tani ki a'di minu 'taki kar ji gi isi 'borganj gana/ mo ki mo jin 'koshu is ka nyor mo be. ¹¹Haali/ a'di jin dhagamki'da dhagam mo dhali uni gwansan kun dhagamkunu mo tani uni takin gi mo ma tel 'pen jin ta'da 'karj'kup mo. A'di ka ba/ idina is ki 'the a'di mo mmoyuk uni ki iwak piti mo, ¹²mmo/o gwo mo ki:

Aha/ mina bah /e gway pini e iwak pem mo dhali e bwaman ma waambuhany 'kwani kun tuli is mo tani aha/ mina manj /e mo be.

¹³Dhali dok/e,

Aha/ mina kar mongam gwo is pem e a'di mo,

Dhali dok/e,

Aha/ a'dihe/ mo, dhali uci kun cin ma Arumgimis aha/ mo be.

¹⁴Me'd jin wakina a'di kan mo mmobu'thkina uci bunjar is mo dhala bas mo tani a'di ki is piti si'da/ bu'thki buyempa jin nyakka'd kan mo, ki, ki e mowu mo tani a'di mididi 'taki 'ce'd a'di sho'k mo, a'di jin ta gi mom'bi'th gi mowu mo, a'di jin ta tapa ma ruma 'cesh mo ¹⁵dhali 'cu'k uni gwansani 'baar mo, uni kun 'kokin e mo jin ko/kina uni wu mo e moshirr gi mondek mo mmo'baar monj'koki/em buni mo. ¹⁶Haali/ ka jin gana/ a'di diki ta gwo gom iman'doyu gwo mo a'di jin shwakina a'di jwa mo, hili gom emen ma Ibrahiim mo be. ¹⁷Wakan a'di ka ba/ ituju mmowa e ki iwak piti mo eya ris 'twanjkal kuku/ mo, wakan ki a'di mididi 'taki war ka gasiis jin ca'd mo jin ta'da manmiimii mo dhali jin ta isinj gana/ mo, e mo jin miinu to goma Arumgimis mo, mmomii mii jin ta ji ma the/m me'd gom miinthus gi 'kwani mo be. ¹⁸Haali/ gom a'di ki is piti mo tani, a'di 'koshkina is ka nyor mo dhali a'di palkunu mo, a'di misha a'di uni gwansan woth mo kun palkunu mo be.

3

Yesus A'di Itelki Gantha/ ka Musa mo

¹Wakan iwak kun kogu mo, um gin pwakkunu to gi momis mo ka yuk jin yuku mo, mmokwo'c jasi eya Yesus mo, a'di jin karkunu ki she/ mo dhali ta'da gasiis jin ca'd mo gom gwom bana jin pikina ana mo. ²A'di ta a'di jin ta a'di isinj gana/ mo gom a'di jin karki a'di 'pen ka pije/ mo, me'da Musa mo mmo'takina a'di isinj gana/ mo si'da/ e gu'b ma Arumgimis mo. ³Hila Yesus a'di karkunu ki a'di jin haki me'd ki hanj gana/ mo e monyca mo mmobola Musa e mo, me'da mannyanj gu'b jin takkunu kagahara mo mmobol gu'b e mo be. ⁴(Haali/ aris gu'b ki she/ ki she/ nyan'kunu ki 'kwani mo, hili amannya'ja ris to 'baar mo tani a'di ta'da Arumgimis mo be.) ⁵Dhala Musa a'di ta a'di jin ta isinj gana/ mo mmomiya ris to 'baar mo e gu'b ma Arumgimis mo me'da manmii to mo, mmo'tesa ris gwo gom to 'baar mo kun minu mii tori 'ko'd mo be. ⁶Hila Kristhos a'di ta a'di jin ta isinj gana/ mo apo/ gu'b ma Arumgimis mo me'd ya/ mo. Dhali ana tana kun gu'b piti mo wakki/ ana mina bu'th gwo ki nyen mo, gwo gom mom bana jin wukina ana a'di jwa i is mo dhali dhu 'ba/ ki ca mo e mo ma 'tenj kapem bana mo be.

Asi/is gom 'Kwani ma Arumgimis mo

⁷Wakan, me'd gwo jin okina Shi/in Dhele-ladhelel mo ki:

Shwane/, ki um mini cik 'twam piti mo tani

⁸dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mii jin ushkunuwa ush mo

eya tee jin palkunu um mo e mombwaasho mo

⁹e mo yin jin palkina ibabam bum aha/ mo dhali mish miim pem ki yila issu/ mo.

¹⁰Wakan aha/ ci'th'kunuwa du mo ki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo,

dhali o gwo mo ki: Uni isa yempa/ iikini dheres mo eya dum buni mo

dhali uni 'koki mish bway pem mo.

¹¹Me'd jin thulka/ me'da po/ gwo mo goma nyor pem jin de'nga/ mo tani

uni mini 'koki ci' mo e mo ma si/is pem ki sule/ sule/ mo be.

¹²Hili ki 'bore/ iwak mo isi ciki/ ki jin tal 'de'j kamu/ 'peni bwam um mo mididi diki

'taki ta ga du jin ta thus ki thus mo mmo/ ush gwo gam is mo, mmosus um mmo'ta'k mo 'peni bway ma Arumgimis jin di ki e mo be.

¹³Malasiya malas ka rem 'kup isa yempa/ mo isi me'd jin tana a'di atee jin yuku ka Tee Yan mo, jin mina miinthus diki

he'k jan tal 'de'j kamu/ e mo ki mo ma he'k em piti mo mmo'bi'th uma du mo.

¹⁴Haali/ ana pwakkunu to eya Kristhos mo wakki/ ana jasi 'te/ mo mina bu'th monyjwam bana jin

wuna ana a'di i isi 'twa/a/ mo mmo'tel sho'k

mo ntagi 'pemen mo, ¹⁵ ki a'di 'konu mo mmo/o si'da/ mo ki:
Shwane/, ki um cikki 'twam piti mo tani dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mii jin ushkunuwa ush mo.

¹⁶ Ki ija si'da/ uni i'kokin mo mmocik a'di mo dhali 'ko mo mmo/ usha ush mo naskina/? 'Kona uni ki ta uni gwansani 'baar mo kun dhalki Pam Masir 'pen mo e bwan'kwariny mii jin shun ma Musa ashu/ um bway mowa? ¹⁷ Dhali ki ija a'di ici'thki a'di adu ki yila issu/ mo? A'di diki ta uni gwansan kun miiki miinthus mowa, kun ishkina bunjwar is buni e bwam ma sho mowa? ¹⁸ Dhali ki ija si'da/ ithulkina a'di me'da po/ gwo mo mmo/ o ki uni mini 'koki 'taki ciç mo e mo ma si/ is piti ki sule/ sule/ mo, hili a'di diki ta uni gwansan kun ushki gwo ha e mo mmomii mowa? ¹⁹ Wakan ana parkina uni e mo ki uni molki ciç mo haali/ uni ushki gwo gam is mo be.

4

¹ Wakan, ki gwom piti jin okunu is mo gom ciç jin minu ciç mo e mo ma si/is piti diki'd mo tani dhalki ana ko/ka is mo isi ciki/ mo ki jan tal 'deñ kamu/ 'peni um mididi 'taki aṭha/aṭh mo mmojdhir a'di mo be. ² Haali/ gwom 'boro'd pu'dki'di ana mo jasi me'd jin pu'dki'd e uni mo. Hili gwo jin cikkina uni mo tani diki war ki ji gi ha me'd gom uni mo, haali/ a'di diki 'dap ki me'd mo ki mongam gwo is mo e uni gun cikki a'di mo be. ³ Haali/ ana kun gamkina gwo is mo tani cikkina mo e mo ma si/is yan mo, me'd gwo jin okina a'di mo ki:

Me'd jin thulka/ me'da po/ gwo mo goma nyor pem jin dekga/ mo tani

Uni mini 'koki ciç mo e mo ma si/is pem ki sule/ sule/ mo be,

ba miim piti 'baarkunu mo 'peni monka'b jin ka'bkina a'di mony'cesh mo be. ⁴ Haali/ a'di ṭorki gwo mo e monkamu/ mo goma cim ma pesu/ mo e bway ki wa cikise/ ki: Dhali Arungimis siki is mo ka cim ma pesu/ mo 'pena ris to kun ukkina a'di mo be. ⁵ Dhali dok/ e e mo yansan mo tani a'di o gwo mo ki:

Uni mini 'koki ciç mo e mo ma si/is pem ki sule/ sule/ mo be.

⁶ Me'dyin ki mii gi wakan mo tani kun tiya 'kon mmocic mo e a'di ki a'di diki'd naskina/ mo. Dhali uni gwansan kadhama/ kun bu'thki gwom 'boro'd mo dhali ush me'd mo mmo'koki ciç a'di mo tani haali/ uni war kin ki iman/ ush gwo ha e mo be. ⁷ Dok/ e a'di karki'da teen kamu/ mo mmo/o gwo mo ki: Shwane/, mmo/o gwo mo eya Dawuu'd mo, ma isi 'ko'di nnii mo, e gwo kun 'tulkunu mo hila/ ki:

Shwane/ ki um cikki 'twam piti mo tani dhalka dum bum ki 'bi'th mo.

⁸ Haali/ wakka Yashuu/ mididi 'taki ci ki uni mo ma si/is mo tani Arungimis mididi diki 'taki o gwo goma teen kamu/ jin mididi di i'ko'd mo be. ⁹ Wakan a'di iça'bkini ma cim ma pesu/ mo jin mina 'kwani ma Arungimisi si/is mo be. ¹⁰ Haali/ a'diyin jin mididi ciç mo eya tee jin min ma Arungimisi si/is mo tani a'di si'da/ mididi daḡ miim piti mo me'd jin daḡ ma Arungimis miim piti mo be.

¹¹ Wakan dhalki ana bira bir mo mmocic mo e mo ma si/is yan mo, wakan ki jan tal 'deñ kamu/ mididi diki bit mo e 'kusan gwon 'de/ yan jin ushu gwo ha e mo. ¹² Haali/ gwo ma Arungimis ta gwo jin di ki e mo dhali umi is mo dhali kaaka ki ṇarṇar mo mmobol gandala turga/ jin ka'd ka 'ban su/ e ki ka mo mmosuka su'k mo mmokwa/ a kashira/ bwa mo dhali shi/in mo, dhali gwocor mo dhali noro'd mo, dhali mmonyith gwo kun kulumu ibwa mo dhali ayiseñ gwo gi 'twa/ ma du mo. ¹³ Dhali ibwambori a'di mo tani to jin ukun kamu/ yisa di'da jin bagkunu 'peni a'di mo, hili aris uni 'baar mo dhu nu eya tente/ mo dhali 'kon ki lañ lañ mo e bwambori em piti mo, a'di jin mina ana mii us is mo mmomii to mo.

Yesus Ta Dhana Gasiis jin Caaca mo

¹⁴ Me'd jin takina ana ka dhana gasiis jin caaca mo, a'di jin peki'd ki tur mo eya ris momis mo, a'di jin ta'da Yesus mo, jin ta Ya/ ma Arungimis mo tani, dhalki ana budha a'di ki ri'd mo mmotet sho'k mo e gwom bana jin pina ana mo be. ¹⁵ Haali/ ana tana ka gasiis jin ca'd mo, a'di jin misha isa nyor 'cinj mo nyaḡki monka'd is bana mo, a'di jin ta jan tal 'de/ jin palkunu mo ki 'twanjak kuku/ mo me'd ana mo tani hili a'di diki mii miinthus mo be. ¹⁶ Wakan dhalki mom bana jin wuna ana a'di jwa i is mo 'dish ana abor mo ki 'dish 'dish mo eya kursu ma malik jin ta ji ma 'the mo, ki ana mina 'taki bu'th momiimii mo dhali gama 'the mo mmowoṭha/ woṭh mo ka tee jin minu mii ta gi a'di mo be.

5

¹ Haali/ iris igasiis kun can ka 'dete/ 'dete/ mo kun kwanykunu mo 'peni bwan 'kwani mo tani uni dhukunu 'pen ka pije/ mo gom mii mo gom gway gi 'kwani mo mmo'disha uni Arungimis is ki mii mo, mmoci to gun cinu ki me'd mo dhali to kun 'ciṭhuwa basa 'cesh mo gom miinthus gi 'kwani mo. ² A'di mishi mii us is ka daran du mo gom 'kwani kun ta pus mo dhali kun thami mii mo, haali/ a'di ki is piti 'kamu ki mo jin 'ka'du is mo. ³ Haali/ gom mii yansan mo tani a'di ka ba/ imidi mii ci to jin cinu mmo'ciṭha/ basa 'cesh mo gom miinthus pitin gana/ mo me'd mii jin nyaḡka'd ki isi nyaḡ gana/ mo

me'd jin miina 'kwani gwansan mo gom miinthus buni mo be. ⁴ Dhali wathin tal 'derj kamu/ yisa di'da jin midi kar is piti ki montak yan apo/ is piti mo, hili a'di yuk'kunu ka Arumgimis mo, jasi me'da yuk jin yuk'kunuwa Haruun wakan mo be.

⁵ Wakan si'da/ aKriſthos diki kar is pitin gana/ ki ca mo mmominu kar a'di ka gasiis jin ca'd mo, hili a'di karkunu 'pen ka piye/ mo ki a'di jin oki gwo e a'di mo ki: /E ta Ya/m pem mo.

Shwane/ aha/ dhotha /e mo.

⁶ Me'd gwo jin ona a'di si'da/ e mon'kam/ mo ki:

/E tana gasiis jin midi di ki sule/ sule/ mo mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo.

⁷ Dhali ka tee jin bu'thkina a'di bungwar is gi 'kwani ki is piti mo tani, aYesus ciki mo ma 'tho jin 'thonu mo dhali di'ba di'b is mo ki 'twa/ jin caaca ki mon'ko mo dhali ki jabu'th mo, e a'di jin mishi a'di is ta ki me'd mo 'peni mowu mo, dhali a'di cik'kunu ko mo gom mii ma gayiin piti jin kogu mo. ⁸ Ba a'di ita Ya/ mo tani a'di da/arki gwo jin hanu gwo e mo gom to jin 'koshki a'di is ka nyor mo. ⁹ Dhali mmo'borkunu a'di ki 'bor gana/ mo tani a'di warki'd ki 'kusan gi bway gi mowoth ki sule/ sule/ mo e uni 'baar mo kun haki a'di gwo e mo be, ¹⁰ mmo'cemkin ma Arumgimis a'di gway mo mmota agasiis jin ca'd mo mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo be.

Arum jin Rumu Apo/ Mo jin Dhalu Gwoj Gana/ 'Pen mo

¹¹ Gom gwo yansan mo tani ana takina gi gwo kagahara mo mmo/ o mo, a'di jin 'bitha'bi'th mo mmobe'd 'pen ka piye/ mo, haali/ um ushkina 'ce ki us mo mmocik' a'di mo be. ¹² Haali/ ba um ka tee yansan mo tani um ka ba/ imini 'taki ta imantor gwo mo, hili um mini mii ta gi jan 'derj kamu/ mmo'tor um gwo mo dok/ e isi ki gwo ma bwa nyara/ jin t'wa/ a/ gi gwo ma Arumgimis mo. Um mini mii ta ga ko mo mmopi mo, yisa mmosha maa ki ka'c yisa. ¹³ Haali/ aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'ko 'ko'd eya ko mo tani uni daran gi 'twarj gwocon mo e gwo jin ta'da kar/ e mo, haali/ uni ta uci mo be. ¹⁴ Haali/ maa jin shwanu ki ka'c mo tani a'di gom 'kwani kun iskin mo be, a'di gom uni gwansan kun ye'thkunu sho'k mo ki gwoj gwocon gi bwam buni mo mmobotkina uni ki miim 'boro'd mmo'kwa'th mo 'peni a'di jin ta thus ki thus mo.

6

¹ Wakan, dhalki ana dhala gwo ma bwa nyara/ kun toru 'pen mo goma Kriſthos mo dhali yip 'kupki isi yip gana/ mo e mo jin isuwa is mo, yisa mmomina ana n'thi ton kamu/ dok/ e apo/ mo jin ka'bu/ e mo jin

rijuwa du is mo 'peni mii kun wukin mo, dhali mon'gam gwo is 'kup ka Arumgimis mo yisa, ² ki gwo jin yedhu sho'k mo gom gwo gi mo jin lamuwa lam is mo ki miin dhamo/ mo, dhali mo jin 'thikunu mii 'ko'di me'd mo, dhali mampi 'peni mowu mo, dhali mo jin toru gwon dwall 'twa/ a 'cesh ki sule/ mo. ³ Dhali mii yansan a'di imina ana imii mo wakki/ Arumgimis midi dhal ana bway mo be. ⁴ Haali/ a'di molu mii mo mmo'tash mii e mo dok/ e gom mo jin rijuwa du is mo gom uni gwansan kun takin gi e ma du kun 'twakki mo ki 'twak jin shi/ i'd 'thissa/ mo, uni gun nyokki to gi momis jin cinu ki me'd mo dhali war ki uni gun pwak'kunu Shi'in Dheleladhelel mo be, ⁵ dhali uni kun nyokki mo jin 'kunya gwo ma Arumgimis mo dhali aris mom'bi'th kun mini pu'du/ ki she/ yil mo, ⁶ wakki/ uni mini ci mii jin dhalu gwo 'pen mo, me'd jin 'koshkina uni Ya/ ma Arumgimis jwa mo ki cwany'ci'than dhul mo gom gwo ki bwam buni mo dhali 'de'k a'di imis mo ki a'di midi bu'th mo jin wakuwa wak' mo be. ⁷ Haali/ mony'cesh jin piki yi'den sho'k mo jin ta'kki 'twa/ me'd ka ris apo/ a'di mo dhali a'di ki dho'th 'cemen to kun ha me'd mo gom gway gi uni gwansan kun korki a'di mo tani mony'cesh bu'thki mom'bor mii 'peni Arumgimis mo be. ⁸ Hili wakki/ a'di dho'thki'da risa 'de/ mo dhali arisa lit' mo tani a'di ushki me'd mo dhali 'dishkina 'twa/ mo ki a'di minu jee mo. Dhali 'pemen piti mo tani a'di minu pur ki o'd mo be.

Momish ki Isa Duŷ Gana/ mo. Mo ma 'Teŷ Kape/ mo

⁹ Hili um gun enu mo, aman lalkunu sho'k ki gwo mo eya dum bam mo gom um mo, mmomisha aman tom 'borga/ 'peni um mo kun ta kum bway gi mowoth mo, ba gwo gi wakan mo tani a'di i/ okina aman gwo mo be. ¹⁰ Haali/ Arumgimis diki mola kar/ e ta mo wakan mmoshampar miin tom bum ki e mo dhali mo/ en jin 'orkina um gom gway piti mo e miin to gun miikina um mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, me'd mii gun 'kokina um mmomii a'di shwanesan mo. ¹¹ Dhali aman ona bwa ki isi on' gana/ ki um ka 'dete/ 'dete/ mo mini tor mii yan ka daran du mo mmonyitha/ nyith ki mii jin shi/ i'd mo mmomish ki isa duŷ gana/ gom mo ma 'teŷ kape/ jin midi di ntagi 'pemen mo be, ¹² wakan, ki um minu 'taki 'koki soro'th mo, hili tho'ki uni gwansan mii mo uni gun takin gi mal mo e gwo kun onu is mo ki mon'gam gwo is mo dhali ki bwa jin 'kuŷu ki 'kari'th mo be.

¹³ Haali/ ka Arumgimis oki gwo is goma Ibrahiim mo me'd jin dara a'di gi jin tal 'derj kamu/ jin eka/ ek' ki a'di jin thulkina a'di gwo me'da po/ mo tani a'di ki is piti a'di

ki thul a'di gwo me'da po/ ki is pitin gana/ mo ¹⁴mmo/o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ mina 'bor /e mii mo dhali mar /e is mo be. ¹⁵Dhali wakan a/Ibrahiim takid' gi bwa jin 'kuçkina a'di ki 'kari'th mo mmobu'th gwo jin onu is mo. ¹⁶'Kwani ka jin gana/ thulki gwo me'da po/ ki a'di jin caaca mmobol uni e ki is bunin gana/ mo, dhali eya ris gwom buni kun suka uni mo tani gwo jin thulu me'da po/ mo a'di ta gwo jin 'ko'd jin toruwa bora 'cesh mo. ¹⁷Wakan ka Arungimis dina gwo ibwa mo mmotor mo jin pina a'di gwo jipi e ki nyanye/ mo gom uni gun mini kal mal gi gwo jin onu is mo tani a'di diki ak buyempam pitin gana/ e mo gom 'kup bwan ganam piti mo tani a'di hurki 'pen bway bwaman mo ki gwo jin thulkina a'di me'da po/ mo be. ¹⁸Wakan ki gwo kun 'koni su/ kun 'konuki ak e mo tani e mo jin moluwa Arungimis nyo/ mo ki a'di ta thus mo tani ana kun takina gi mo jin sokina ana mo gom jwam bana jin sokina ana mo mmohur mo e a'di mo tani minu 'taki 'bitha du is mo mmobu'th mo ma 'terj kape/ jin karkunuwa bori ana mo be. ¹⁹Ana takina gi a'di yansan mo mmomish mo ki isa duj gana/ mo dhali telu sho'k mo ka kar 'kup tonkuthu'd goma kashira/ mo dhali mo ma 'terj kape/ caan jin jidhirki'd mo dhali ciç mo e mo yan jin kogu mo ibwampo/ burrinye/ jin karu ka yolol mo mmodik mo e mo, ²⁰mo caan jin yakin ma Yesus n'twa/ a/ mo gom gway bana mo mmotakina a'di agasiis jin ca'd mo ki sule/ sule/ mo mmothuk mii ma Malkisaadag mo be.

7

Igasiis Thukki Mii ma Malkisaadag mo

¹Haala Malkisaadag yan jin ta'da malik gi Pan Saliim mo dhali a'di si'da/ ta'da gasiis gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo jin ta'da Arungimis mo tani a'di gamki'da Ibrahiim 'kup mo mmodokkina a'di ka nyan'ko'd mo 'peni mo jin 'koshkina a'di imalik mo dhali 'bor a'di mii mo be. ²Dhali e a'di mo tani a/ Ibrahiim ki kwa/ a'di to bwa mo jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni aris to 'baar mo. A'di ta a'di jin twa/a/ mo ki mo jin luku gway piti mo jin ta'da malik jin ta'da kar/e mo dhali a'di si'da/ ta'da malik gi Pan Saliim mo, a'di jin onu ki, amalik gi mo ma ku'th is mo be. ³A'di di'd ki dar gi com mo, walla kum si'da/ mo, walla dar gi gwo jin beledhu gom emen piti mo, dhali a'di si'da/ dara'd gi mo 'pena tee ga mun'kup mo walla 'pemen gi mondiki/em piti mo, hili a'di wana e ki Ya/ ma Arungimis mo mmothikirina a'di di mo mmota agasiis ki sule/ sule/ mo be.

⁴Bahili ma. Cam piti wa'da/. A/Ibrahiim jin ta'da dhana baba gi 'Kwani ma Israyiil mo çiki a'di to jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni to kun dilunu mo. ⁵Dhali

uni gwansan kun ta emen gi 'Kwani Lawi mo kun bu'thki mo jin tanuwa gasiis mo tani uni ta gi gwonkan jin 'kwarkunu mo e gwonkan jin cinu mo mmobu'th to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd 'peni 'kwani mo, uni gun ta ikam buni mo, ba uni gwansan si'da/ ita emen 'pena Ibrahiim mo be. ⁶Hili wathi/ yansan jin dara'd gi gwo jin beledhu 'peni emen buni mo tani bu'thki to jin 'dap 'twa/ ka 'kume'd 'pena Ibrahiim mo dhali 'bor a'di mii mo, a'di jin ta gi gwo jin onu is mo be. ⁷A'di ta gwo jin 'ce'dki'da gagala/ isi nni mo ki gwo jin sugu ki a'di jin gwa'da'd mo tani 'borkunu mii ki a'di jin telki gantha/ mo be. ⁸Mmahan mo tani to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo bu'thkunu mo ki 'kwani kun mishi wu mo. Mmun mo tani ki jan tal 'de/ mo jin teskunu gwo mo ki a'di di'd ki mo be. ⁹Jan tal 'denj kamu/ mididi 'taki o isi gwo ka Lawi ki is piti jin bu'thki to jin 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo tani çiki to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd ka Ibrahiim mo, ¹⁰haali/ a'di diki'd naskina/ e 'penth'i'th gi com mo ka Malkisaadag gamki a'di 'kup mo be.

¹¹Wakki/ mo jin tanu gu ki 'boron ki isi 'bor gana/ mo mishu jidhir mo ki mii gi 'Kwani Lawi ki mo jin tanuwa gasiis mo tani (Haali/ e bwan'kwarinye a'di mo tani 'kwani bu'thki gwonkan jin cinu mo) gwo ki wakata iminu dok/ e mii ta mo mmodok sho'k mo goma gasiisa kamu/ mo mmocu mis mo mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo, mmodhal jan 'denj kamu/ gway piti e i is mo, mmothuk mii ma Haruun i'ko'd mo? ¹²Haali/ wakki/ mo di'd mo mmo/ak mo jin tanuwa gasiis e mo tani a'di mididi mii ta mii jin n'apuwa n'ap mo jin minu mii aka/ ak e mo e gwonkan jin cinu mo si'da/. ¹³Haali/ a'din 'de/ yin jin okunu gwo gwansan mo tani a'di cila mo jin tana a'di ja waka kamu/ mo, 'peni a'di jin dina a'din 'denj kamu/ ki mii to mo eya gwata/ jin miinu to goma basa 'cesh ki sule/ sule/ mo. ¹⁴Haali/ a'di mishu eya tente/ ki Tapam bana a'di ta emen 'pena Yahuuda/ mo dhala Musa si'da/ diki o gwon kamkina kamu/ goma wak yansan gom mo jin tanu igasiis mo.

¹⁵Gwo yansan a'di warki'd ki isi gwo jin mishu eya tente/ ki mish gana/ mo ka gasiisa kamu/ mididi cuyi mis jin mina e waka Malkisaadag mo be, ¹⁶a'di jin warki'd ka gasiis mo, yisa ki isi gwo jin 'thekkina gwonkana 'thek mo isi gwo gom bungwar is mo 'peni emen kun tanu mo, hili ki mom'bi'th gi mondiki/ e jin molu dhi'th sho'k mo. ¹⁷Haali/ gwo onu mo gom a'di mo ki:

/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo, mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo be. ¹⁸Dhali ki me'da kamu/ mo tani gwonkana dhama/ jin 'kwarkunu mo a'di puunu/ mo haali/ a'di 'ka'dkina is ki 'ka'd mo dhali a'di

ta dholgwon mo be. ¹⁹ (Haali/ gwonkan jin cinu mo tani yisa piyi miin kamu/jin 'boro'd ki 'bor gana/ 'kup ka pije/ yisa.) Dhali ki me'da kamu/ dok/ e mo tani mo ma 'tej kapem 'borga/ mo tani a'di waru/ is mo, a'di jin 'dishkina ana Arumgimis is ki a'di mo be.

²⁰ Dhali a'di si'da/ diki di mo ki dar gi gwo jin thulu me'da po/ mo. ²¹ Haali/ unin dhamo/ gwansan kun warkin ki igasiis mo tani uni bu'thki mom buni kun tana uni igasiis mo ki dar gi gwo kun thula uni me'da po/ mo. Dhali hili jan tal 'de/ yansan mo tani a'di bahu gwo mo ki gwo jin thulu me'da po/ mo ki:

Tapa a'di thulki gwo me'da po/ mo
dhali a'di mididi diki aq bwam piti e ki sule/
mo.

/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo be.

²² Mii yansan a'di ki ciya Yesus mo mmota to jin 'tashu 'twa/ mo gom gwom 'borga/ jin gamu me'd mo jin bolo'da kamu/ e mo.

²³ Haali/ igasiisa dhamo/ tana ris ka ris ki em buni kun deju uni mo, haali/ uni dilu isa bora 'cesh ki wu mo 'peni miim buni jin tikirkina uni mii ma gasiis mo. ²⁴ Hili a'di bu'thki mii, mii jin tana a'di agasiis mo mmo'tel ki sule/ mo, haali/ a'di tikirki di mo ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ²⁵ Gom 'kup gwo yan mo tani a'di mishki mii mo isa yempa/ mo mmota uni gwansan is ki me'd mo, uni kun 'dishkina Arumgimis is mo ki a'di mo, haali/ a'di isa yempa/ diki'd mo mmota amanwoth gwo is gom uni mo be.

²⁶ Haali/ a'di ha me'd ki han gana/ mo ki ana mina 'taki ta ga gasiis jin ca'd gi wakan mo, a'di jin kogu mo dhali a'di jin dar gi mii 'ba/ mo dhali a'di jin dar gi mo jin nyo/o'd mo, dhali a'di jin kwa/i is mo 'peni imanmii miinthus mo, dhali a'di jin karu ki ca mo apo/ momisi 'baar mo. ²⁷ A'di mididi mii diki ta gi jamu/ mo me'd igasiis gwanhan kun cakin mo mmo'ci'ith to/e 'kus mo goma bas jin miinuwa 'cesh isa yempa/ mo, mmo'ci'ithi t'wa/ a/ mo gom miinthus piti'ij gana/ mo dhali yan'ko'd gom miinthus gi 'kwani gwansan mo. A'di miiki mii yansan me'd 'de/ ki sule/ mo ki a'di ciki is piti'ij gana/ mo. ²⁸ Ka jin gana/ gwonkan jin cinu mo dhuki 'kwani 'pen ka pije/ mo e mon'ka'd is buni mo mmota igasiis kun can mo, hili gwo jin thulu me'da po/ mo jin pu'dki'di 'ko'd mo 'ko'di gwonkan jin cinu mo tani, a'di karki Ya/ ka pije/ mo, a'di jin karu mmota a'di jin 'boro'd ki 'bor gana/ ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

8

Adhana Gasiis jin Ca'd ki Gwon This jin Gamu Me'd mo

¹ Dhali shushan gwo yan jin 'kona ana mmo/o mo tani ta gwo jin wa cikise/ mo be.

Ana tana ka gasiis jin ca'd gi wakan mo, a'di jin ta jan tal 'de/ jin ca'bki'd ki me'da bim poros ma kursi ma malik mo jin ta ji gi a'di jin Eka/ Ek e momis mo, ² amanmii to mo e mo jin kogu mo dhali e gu'b cin'nan gana/ mo, a'di jin telu ki me'd gi wathi/ yisa, hili ki Tapa mo be. ³ Haali/ iris igasiis kun can uni dhukunu 'pen ka pije/ mo mmo'ci to gun cinu ki me'd mo dhali mmo'ci'ith to/e 'kus mo mmomiya basa 'cesh mo. A'di gara/ iminu mii n'apa n'ap goma gasiis yansan mmomii ta gi ton kamu/ si'da/ jin mina a'di mii ci mo mmomiya bas mo be. ⁴ Dhali wakki/ a'di mididi 'taki di e mon'yesh yan mo tani a'di mididi 'taki diki ta agasiis moyi, haali/ igasiis uni 'kokin mo mmo'ci to gun cinu ki me'd mo isi ki gwonkan jin cinu mo. ⁵ Uni bu'thki mii me'd mo mmota ayinyawa mo dhali a'thintha/ mii mo gom to jin kogu mo jin di'di momis mo. Haali/ ka Musa murki'di nyan gu'b burri'nye/ mo tani a'di ye'th'kunu sho'k ka Arumgimis mo mmo/o gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ki /e mini nyan'a ris to 'baar mo isi ki she/ mm jin tor'kunu / e mo 'peni 'kuwosha turga/ mo be. ⁶ Hili me'd jin wana a'di kan mo tani a'Kristhos a'di bu'thki mo jin miinu to mo, a'di jin 'boro'd ki isi 'bor jin shi/ i'd mo mmobol jin dhamo/ e mo, me'd gwo jin gamu me'd mo jin doshkina a'di agalany mo mmomii mo jin bolki'da kamu/ e mo, haali/ a'di ruu'kkunu mo ki gwo kun onu is mo kun bolki tiyan dhamo/ e mo be. ⁷ Haali/ wakki/ gwo jin gamu me'd mo jin ta jin t'wa/ a/ mo mididi 'taki ta a'di jin dar gi mii 'ba/ mo tani mon'kamu/ mididi 'taki di yisa goma kamu/ jin 'ko'd mo.

⁸ Haali/ a'di gamki mii jin 'ko uni 'ba/ mo ki a'di oki gwo mo ki:

Atee mini pu'du/ mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo.

Ki aha/ mina tel gwo jin gamu me'd jin ta jin this mo nya'kki kun Gu'b ma Israyiil mo

dhali nya'kki kun Gu'b ma Yahuuda/ mo tani ⁹ yisa mmowa e ki gwo jin gamka/ me'd nya'kki ibabam buni mo

ka tee jin suska/ uni ka pije/ ki me'd pem mo mmoshuyu/ uni bway ka pije/ 'peni Pam Masir mo,

haali/ uni 'koki tikir 'ko mo e gwom pem jin gamu me'd mo,

dhali wakan aha/ dinaki ciya hirdhe'j kamu/ e uni mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo be.

¹⁰ Gwo yansan a'di imiga/ gam me'd ki kun Gu'b ma Israyiil mo

'ko'da tee gwansan mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo.

Dhali aha/ mina kar gwonkan pem jin cinu mo eya dum buni mo

dhali 'kwar uni eya dum ba'dgam buni mo dhali aha/ mina ta Arumgimis buni mo,

dhali uni mini ta 'kwanim pem mo be.

¹¹ Dhali uni yisa mini mii tor 'kwani gwo ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun ta cim buni mo,

walla ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo e ikam buni mo, mmo/o gwo mo ki: Mishi Tapa mo ma,

haali/ uni 'baar mo mini mish aha/ mo be, 'peni uni kun pisapis mo ntagi uni gun 'bapa'ba'p mo be.

¹² Haali/ aha/ mina miimii 'kup ki miinthus buni kun miikina uni mo be, dhali aha/ mina ka miinthus buni e dok/ e yisa.

¹³ Mmo/ona a'di gwo mo gom gwo jin gamu me'd mo jin ta jin this mo tani mmo'otu/ulkina a'di mo a'di jin ta jin t'wa/ a/ mo me'd jin dhamo/ jin puu'd mo be. Dhali a'di jin ta jin dhamo/ jin warki'd ki jin puuki'd mo dhali wuwa mashira/ mo tani a'di hila/ midu us ki jog mo be.

9

Mo jin Kogu jin Ta ji gi Mony'cesh mo dhali ji gi Momis mo

¹ Dhali isi gwo jin gamu me'd mo jin ta jin t'wa/ a/ mo taki'd gi gwo'kan gom mo jin lujuwa lu' mo dhali mo jin kogu mo jin ta ji gi mony'cesh mo. ² Haali/ gu'b burrinye/, a'di thosonkunu mo, a'di jin ta jan 'de/ jin di'd ka piye/ mo. E a'di mo tani a'di ita mo jin karkunu tirkina/ ma lamba/ mo, dhala tharabeesa mo, dhali maan'kuthu'd jin karu i Bu'kus mo, a'di jin yuk'kunu ki Mo jin Kogu mo be. ³ Dhali ibwampo/ mo jin dhunu burrinye/ mmoshir ka makampo/ mo tani gu'b burrinye' kamu/ doshki'd mo jin yuk'kunu ki Mo jin Koguwa Kogi 'baar mo, ⁴ mmotana a'di ka gwa'ta/ gi 'dolkon gana/ mo gom mo jin duk'wa 'bicaj'wahar mo dhala Sanduuk' jin 'koshu is ki 'dolkon gana/ mo i'ko'd gwar piti 'baar mo, a'di jin dhunu gwo jin gamu me'd mo, a'di jin taki'da jji mo jin ta 'dolkon gana/ mo jin dhunuwa manna ibwaman mo, dhali cwa ma Haruun mo jin lu'kki'd mo dhali wosha ba'dga/ ki gwo'kan jin gamu me'd mo. ⁵ Dhali apo/ a'di mo tani carabiim* 'kon mmo'hetha bi apo/ mo jin miinu mii ka the/m me'd mo. Gom to gwansan mo tani ana mola gwo o shwane/ e busho'k mo.

⁶ Mmomiikunuwa ris to gwansan kun nyo'kunu mo wakansan mo tani igasiis 'kon mmo'tikir ii mo e gu'b burrinye/ jin di'd ka piye/ mo, mmothim miim buni kun bo'ta uni mii mo kun thidhu mo. ⁷ Hili ki mo jin 'kon ma po/i su/ mo tani a'di ta jasi mo jin min ma gasiis jin ca'di ya mo, dhali hili a'di midu yaki jasi me'd 'de/ ki yil mo, dhali a'di midu ya ki

dar ga bas yisa, jin mina a'di 'cith' kus gom is piti mo dhali gom mii kun thama 'kwani mii mo be. ⁸ Dhali ki mii gi wakan mo si'da/ tani Shi/ in Dheleladhelel a'di tor'ki bway e mo jin koguwa ko/ mo, ki a'di dinuki 'ka'd 'twa/ naskina/ mo me'd mii gi gu'b burrinye/ ma piye/ jin doshki'd naskina/ mo ⁹ (a'di jin ta'da shimpira/ mii gom she/ yil yan mo). Isi ki gwo yansan jin miinu ki jin garr mo tani to gun cinu ki me'd mo dhali to gun cinu mo mmo'cith' kus mo mmomiiya basa 'cesh mo, a'di jin mol 'bor 'twa/ ma du 'bor ki 'bor gana/ mo goma lu' jin lu' mo, ¹⁰ hili uni ki us mii is mo jasi gom ton'te/ mo dhali gom tompi mo dhali aris miin tiya kun lamu is ki she/ ki she/ mo gom gwon dhamo/ mo, uni kun ta mii gun kankunu mo gom bu'ngwar is mo, mmo'dap uni 'twa/ a 'cesh mo ntagi mo jin min ma tee irica ri'c is mo.

¹¹ Hili ka Kristhos piki'd mo mmota gasiis jin ca'd mo gom tom 'boron mo kun pu'dkin mo tani yan'ko'd e a'di jin ta gu'b burrinye/ jin bol a'di e ki ca mo dhali jin bol a'di e ki 'bor mo (a'di jin 'konuki uk' ki me'd gi 'kwani mo, a'di jin diki ta mo jin ukuwa uk' mo e mony'cesh yansan mo) ¹² a'di cik'ki'd me'd 'de'j gana/ mo gom mmoteya te/ mo e Mo jin Kogu mo, dhali a'di diki budha bas mi mo dhala bas gi ushi bip mo, hili abas pitin' gana/ mo, wakan a'di ki bu'th mo jin wanuwa wan 'ba/ ki sule/ sule/ mo. ¹³ Haali/ wak'ki/ bu'ngwar is gi 'kwani kun bulabul mo kukuskunu ka bas mi mo dhala bas ma morbip mo dhali ki 'piny gi nas bip mo dhagamki'da dhagam mo gom mo jin minu dhelel bu'ngwar is mo tani ¹⁴ bakata 'te/ imin ma bas ma Kristhos, a'di jin ci is piti ka Arungimis mo ki Shi/ in gi mo ma sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin dara'd gi thalkin mo mmodiki dhelel um 'twa/ ma dum bum 'peni mii kun wukin mo mmomii to goma Arungimis jin di ki e mo.

¹⁵ Wakan a'di ta a'di jin doshki'da galany mo mmota gwon this jin gamu me'd mo. Wakan, ki uni gwansan kun yuk'kunu mo mini 'taki bu'th mal gi mo ma sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo jin onu gwo is mo, haali/ mowu' kamu/ bu'thki mo mo, a'di jin wanki uni 'ba/ mo 'peni gwon dhar' mo e bwan'kwariny gwo jin t'wa/ a/ jin gamu me'd mo. ¹⁶ Haali/ wak'ki/ gwo gi mal jin gamu me'd mo di'd mo tani jwa gi a'din 'de/ yan jin kar a'di mo tani a'di minu mii nyo/ mo be. ¹⁷ Haali/ gwo gi mal jin gamu me'd mo tani a'di bu'thki mo jasi 'ko'di mowu mo, haali/ a'di yisa minu bu'th ki 'bidha, ki com pitin 'de/ yan jin kar a'di mo tani di'd ki e mo naskina/. ¹⁸ Me'd isi kani gwo jin gamu me'd jin ta jin t'wa/ a/ 'konuki te shoka 'cesh ki dar ga bas mo

* 9:5 Carabiim, a'di jin ta to/e jin uku mo jin 'thupki'da kursu ma Arungimis is ka bim piti mo, mmolu' a'di mo gom mony'cam piti mo.

be. ¹⁹ Haali/ ka ris gwoŋkan kun 'kwarkunu mo gi gwoŋkan jin cinu ka 'dete/ 'dete/ mo baŋkin ma Musa gwo e 'kwani 'baar mo tani a'di ki budha bas gi ushi bip mo dhali mi mo, nyaŋki yi'de/ mo dhala mur ka'bal jin ta'da duk is mo dhali cwa ma 'tasha jal bip mo dhali a'di ki kukusa bas apowa warka/ ki is piti mo dhali aris 'kwani 'baar mo, ²⁰ mmo/ o gwo mo ki: Abas yansan a'di ta gwo jin gamu me'd mo jin kan ma Arumgimis um gwo mo be. ²¹ Dhali a'di si'da/ ki bway jin nyaŋka'd kan mo tani a'di kukuski'da bas apo/ gu'b burrine/ mo dhali eya aris tor'kul bwa mo kun mishu to mii nycine/ mo goma luŋ jin luŋu mo be. ²² Ka jinŋ gana/ e bwan'kwariny gwoŋkan jin cinu mo tani aris to 'baar ka woho/ mo tani uni dheelokunu ka bas mo, dhali ki dar gi mo jin woluwa basa 'cesh mo tani mo jin minu 'taki dhala mure/ gi miinthus gi 'kwani 'pen mo tani mini 'taki di yisa.

Miinthus Karkunu 'Pen ka Pije/ ka Kristhos mo Mmomiikunu A'diya Bas mo

²³ Wakan a'di ta mii jin minu mii napa napa mo goma yinyjwa gi to gi momis mo mmodhelel mo ki mii gwansan kun boŋu mmothi'th mo, hili to gi momis ki is buni mo tani mmodhelel mo ki mii kun 'cithuwa basa 'cesh kun bol gwansan e mo be. ²⁴ Haala Kristhos a'di cik'i'd mo, yisa e mo jin kogu mo jin uku ki me'd gi 'kwani mo, a'di jin ta'da yinyjwa gi a'din 'den gana/ mo, hili e momis ki is pitin gana/ mo tani, hili a'di piki'd mo ibun'kus ma Arumgimis mo gom gway bana mo be. ²⁵ Walla yisa mmoŋi is piti mo mmorash me'd ka ris mo me'd mii jin miin ma gasiis jin ca'd mo mmocic mo e Mo jin Kogu mo me'd 'de/ ki yil mo ka basi me'd mo jin diki ta jim piti mo. ²⁶ Haali/ wakan mo tani a'di mina isi 'taki 'kosh ka nyor mo mmorash me'd ka ris mo 'peni mo jin ka'bkunu mony'cesh sho'k mo. Hili ki mii gi wakan mo tani, a'di piki'd jasi me'd 'den gana/ mo e 'pemen jinŋ 'ko'd mo gi she/ yil mo mmokal miinthus sho'k ka pije/ mo mmocikina a'di is piti mo mmota to jin 'cithu/ 'kus mo be. ²⁷ Dhali jasi me'd jin karkunu wu gom 'kwani mo mmowu mo me'd 'de/ mo tani dhali yan'ko'd mo jin toru gwon dwall 'twa/ a 'cesh pu'dki'd mo tani ²⁸ wakan aKristhos, a'di jin cikunu mo mmokal miinthus gi 'kwani ka ris me'd 'de/ mo tani a'di mido piyu/ dok/ e me'di su/ mo tani yisa mmo/ us mii is mo gom miinthus mo, hili mmota uni gwansan is ki me'd mo, uni gun gananki 'ba/ ki ganan jin shi/i'd mo mmocor a'di mo be.

10

¹ Haali/ me'd jin dina gwoŋkan jin cinu mo mmota a'thintha/ gom tom 'boron kun

mini pu'du/ mo, mmodhal mii yansan e i is mo gom jamas gana/ gi to gwansan kun piyi mo ki mii mo tani a'di mido mol mii ki sule/ sule/ mo nyaŋki mii jin 'cithu/ to/ e 'kus mo mmomiya basa 'cesh mo jin tikirkunu mii mo mmocŋ mo ki yil 'ko'di yil mo mmodhu uni gwansan ki kum 'boron mo mmo'dish mo is mo be. ² Gwo jin ta jiny ca'ckon mo, a/ mina uni dak mo mmocŋ to jin 'cithu/ 'kus mowa? Wakki/ imanluŋaluŋ uni dheelokunu mo hila/ tani uni yisa mini dok/ e 'ko mo mmota gi 'twa/ ma du gom miinthusu kamu/ mo. ³ Hili e to gwansan kun 'cithu/ 'kus mo mmomiya bas mo tani gwo diki'd jin kakunuwa ka e mo gom miinthus mo 'ko'di yil 'ko'di yil mo be. ⁴ Haali/ a'di molu mii mo ka bas ma morbip mo dhali mi mo mini 'taki kal miinthus gi 'kwani mo be.

⁵ Haali/ a'di gi wakan mo tani, ka Kristhos pu'dki'd e mony'cesh yan mo tani a'di ki o gwo mo ki:

To kun 'cithu/ 'kus mo mmomiya bas mo dhali to gun cinu mo tani /e dina bwa ki o ki a'di mo,

hili bunŋwar is mo tani /e thosonki a'di gom aha/ mo be.

⁶ E mo jin purkunu to jin cinu mo dhali to kun cinu gom miinthus mo tani /e diki bu'th mo jin dina 'ce ki 'kol/ e mo be.

⁷ Dhali yan'ko'd aha/ ona gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina mo mmomii bwam pini mo, ayy Arumgimis mo, me'd gwo jin 'kwarkunu gom aha/ mo e ari gwo ma warka/ mo.

⁸ Ki a'di o gwo e ibun'kup imattaan mo ki: /E walla dina bwa ki o mo, walla /e yisa ta gi 'ceŋ kamu/ jin 'kol /e mo gom to gun 'cithu/ 'kus mo dhali to gun cinu mo dhali to kun cinu mmopur ki o'd mo dhali to gun cinu gom miinthus mo tani (Uni gwansan, uni cinu mo me'd isi gwo gi gwoŋkan jin cinu mo be), ⁹ yan'ko'd dok/ e a'di ki mar a'di is mo mmo/ o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina mo mmomii bwam pini mo. A'di puuki mii jin twa/ a/ yan mo tani ki mii gi wakan ki a'di mido tel jinŋ 'ko'd sho'k mo be. ¹⁰ Dhali ki bwa ma Arumgimis yan mo tani ana dhagamkunu mo ki to jin cinu jin ta bunŋwar is ma Yesu Kristhos mo me'd 'de/ ki sule/ mo.

¹¹ Dhali igasiis kun cani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo doshkin isa yempa/ apo/ momiin to mo, mmocŋ to kun rashu mii ki rash rash mo mmo'citha/ basa 'cesh mo kun nyaŋkin kan mo, uni kun moli miinthus gi 'kwani'cesh kal ki sule/ sule/ mo. ¹² Hili ka Kristhos a'di jin ciki is piti mo mmota to jin 'cithu/ 'kus mo tani me'd 'den gana/ gom ki sule/ mo gom miinthus gi 'kwani mo tani a'di ca'bk'i'd ki me'da bim poros ma Arumgimis mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd a'di

coriki mo mo ntagi 'kup piti minu 'taki dhu mo mmota cwa gom sho'k piti jin mina a'di idhu mo be. ¹⁴ Haali/ gom me'd 'deŋ gana/ mo tani a'di ciki is piti mo mmodhu aris uni gwansani 'baar mo kun dhagamkunu mo ki kum 'borgaŋ gana/ mo gom ki sule/ mo. ¹⁵ Dhali Shi/in Dheleladhelel si'da/ a'di ki o gwo mo gom ana mo. Haali/ 'ko'di gwo jin onu is mo ki:

¹⁶ Yansan ta gwo jin miga/ gam me'd nyakki uni mo

'ko'da tee gwansan mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo ki:

Aha/ mina dhu gwoŋkan pem jin cinu eya dum buni mo,

dhali 'kwar uni e bwam buni mo be.

¹⁷ Dhali yan 'ko'd a'di ki mar a'di is mo mmo/ o gwo mo ki:

Aha/ mina diki ka miinthus buni e mo dhali miim buni kun shina uni mii ki sule/ sule/ mo.

¹⁸ E mo jin dhaluwa mure/ gi miinthus gwansan 'pen mo tani moŋkamu/ yisa di'da dok/ e jin minu mii ci to gom miinthus mo be.

Dhalki Ana 'Disha Mo Is mo dhali Tel Sho'k mo

¹⁹ Wakan iwaŋ mo, me'd jin takina ana ki mo jin wuna ana a'di jwa i is mo mmociŋ mo e mo jin kogu mo ka bas ma Yesus mo ²⁰ ki miin this mo dhali ki bway gi mii kun 'konu ki e mo jin ka'dkina a'di ki burriŋye/ yan jin shiru ka yolol mo, a'di jin ta buŋwar is piti mo be, ²¹ dhali me'd jin takina ana ka dhana gasiis jin caaca mo e gu'b ma Arumgimis mo tani ²² dhalki ana 'disha mii is mo ka duŋ gana/ mo mmo'tu'd mo mmomish mo ki isa duŋ gana/ ki moŋgam gwo is mo, ka dum bana kun kukuskunu ana ki dhelel dhelel mo 'peni tonthus gi 'twa/ ma dum bana mo dhali buŋwar is bana kun lamkunu ki yi'de/ jin ca'bk'i yidhih yidhih mo be. ²³ Dhalki ana budha ki ri'd mo ma 'teŋ kapem bana jin mina ana pi ki dar gi moŋtoŋ mo, haali/ a'di jin oki gwo is mo tani a'di ta a'diŋ gana/ mo be. ²⁴ Dhali dhalki ana si'da/ 'kona isi gwo i bwa mo, ma mo ci'th ci is ki mii ka rem 'kup mo mmo/ena en mo dhali mmomii miim 'boron mo, ²⁵ yisa mmopinykin is gom mo jin tulu is mmonta' de/ mo, me'd jin boŋa kun tiya ki mii mo, hili mmo'bi'th ci adu is ka rem 'kup mo, dhali isa yempa/ mo ki nyanye/ mo me'd jin parkina uma Tee e mo mmo'dishkina a'di ki 'dish 'dish mo be.

²⁶ Haali/ wakki/ ana miina miinthus mo mmoka' mii ki is mo 'ko'di ana bu'thkina mii jin nyithkina ana gwoŋ gana/ mo tani moŋkamu/ yisa di'da dok/ e jin minu mii 'cith to/ e 'kus mo gom miinthus mo be. ²⁷ Hili mii jin kogu is mo tani a'di 'thoyi mo gi gwon dwall mo dhali o'd jin ca'b ki wur wur mo,

a'di jin midi shwa uni kun ta 'kupi 'baar mo be. ²⁸ Wathi/ a'di jin 'ce'dki gwoŋkan jin cinu ka Musa mo tani a'di wuki'd mo ki dar gi momimii mo ki 'twa/ gi iman/ o gwo kun 'koni su/ mo walla ikwara mo be. ²⁹ Ba shi/ ma jisa bala wakata mo a/ um kulum gwo ibwa mo ki a'di midi cil she/ mo gom wathi/ jin saki Ya/ ma Arumgimis ki sho'k mo, dhali jin sorki'da bas gi gwo jin gamu me'd mo, a'di jin dhagamkunu a'di mo dhali waŋ Shi/in ma 'the mo? ³⁰ Haali/ ana misha a'di mo, a'di jin oki gwo mo ki: Mo jin minu tor gwon dwall 'twa/a' cesh mo tani a'di ta jim pem mo. Aha/ mina gar to 'kusi bway mo. Dhali dok/ e, Tapa a'di midi dwall 'kwanim piti gwo mo. ³¹ A'di ta to jin kogu is mo mmomina 'kwani ta'k mo e me'd ma Arumgimis jin di ki e mo be.

³² Hili yuŋa teen dhamo/ gwansan mo ki 'ko'di um 'kokina e ma du kun 'twakki mo mo tani um 'dim 'kup mo e mii jin 'batha'ba'th jin jwakaŋki'd ki mo/ isa nyor mo ³³ dhali ka cima tiya mo mmoŋor ibwam-bori 'kwani mo mmota businye/ goma sor mo dhali moŋto'c bwa mo dhali ka cima kamu/ mmogam mii me'd ki uni gwansan kun miinu mii ki shi/ mo wakan. ³⁴ Haali/ um ko'cki e gom 'kwani habuus mo dhali um bu'thki mo jin dilkunu um to mo mo kun tana um mo ki bwaŋ 'kunyga/ mo me'd jin misha um ki um ki is bum tan gi tom bum kun 'boron ki 'bor gana/ mo dhali kun mini 'ko ki sule/ mo. ³⁵ Wakan dhalku/ ki buŋ is bum mo 'peni mom bum jin wuna uma wuny jwa i is mo, a'di jin ta gi dhan mo jin isha to kumma/ mo. ³⁶ Haali/ um mini mii ta gi mo jin 'dimuwa 'dim 'kup mo wakan ki um mini 'taki mii bwa ma Arumgimis mo dhali bu'th a'di jin okunu is mo.

³⁷ Haali/ um corikina cor mo ari'ceenne/ naskina/ mo

dhali a'din 'deŋ kamu/ jin midi pu'du/ mo dhali midi diki ta adiite/ mo.

³⁸ Hili a'dim pem jin ta'da kar/ e mo tani midi di ki e e moŋgam gwo is mo,

dhali wakki/ a'di midi guwa 'kany'cesh ka nyar'ko'd mo tani

aŋashiram pem midi dar gi mo jin midi 'kol 'ce mo e a'di mo be.

³⁹ Hili ana 'konaki ta uni gwansan kun mini 'dowa 'kany'cesh ka nyar'ko'd mo dhali kun 'ce'du sho'k mo, hili ana tana uni gwansan kun ta gi moŋgam gwo is mo dhali mmodhuwa kaŋashiram bana mo be.

11

Moŋgam Gwo Is mo

¹ Moŋgam gwo is a'di imishu ki isa duŋ gana/ ki a'di ta to gom mo ma 'teŋ kape/ mo, mmosuka du mo gom to kun 'konuki par e mo. ² Haali/ ki a'di mo tani jwahan

'kwanin dhamo/ uni bu'thki mo jin nyo/uwa nyo/ mo be. ³ Ki mongam gwo is mo tani ana mishkina gwo 'ban mo ki mony'cesh ukkunu ki gwo ma Arungimis mo, wakan ki a'di jin parkunu e mo tani ukkunu ki to kun 'koki piyu/ is ka piye/ mo be.

⁴ Ki mongam gwo is mo tani aHabiil a'di miiki'da Arungimisa bas mo jin mishu bu'th mo mmobol ji ma Kayiin e mo ki mii jin bu'thki a'di mo jin nyo/uwa nyo/ mo me'd wathin kar/ e mo. Haali/ Arungimis kalki gwo o mo gom tom piti jin cina a'di ki me'd mo jin bu'thku mo. A'di wuki'd mo, hili ki mongam gwo is piti mo tani a'di di'd ki e mo naskina/ mmo/ o gwo mo be. ⁵ Ki mongam gwo is mo tani a/Aknuuk a'di bu'thku bway momis mo, wakan ki a'di midu 'taki diki par wu e mo. Dhali a'di yisa gamkunuwa, haali/ Arungimis bu'thki a'di bway momis mo. Dhali ntwa/ a/ ki a'di dinuki bu'th bway momis mo tani a'di kalkunu gwo o mo ki a'di miiki to jin 'borki'da Arungimis bwa mo be. ⁶ Ki dar gi mongam gwo is mo tani a'di molu mii mo mmo' bora Arungimis bwa i is mo be. Haali/ a'diyin jin midu 'taki 'disha Arungimis is mo tani midu mii gam gwo is ki a'di diki'd mo, dhali ki a'di midu ci uni gwansan to kun ish kumma/ mo kun napi a'di mo be. ⁷ Ki mongam gwo is mo tani aNuuh, a'di rumkunu ka Arungimis mo isi goma yirto jin dina a'di ki mish naskina/ mo tani a'di yipi unu 'kup mo ki monko/ is jin ta'da gayiin mo, a'di ki dhara kur mo gom kunj gu'b piti jin minu ta is ki me'd mo be. Ki mii yan mo tani a'di ki mii miwak gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/ a 'cesh mo gom 'kwaniny'cesh mo dhali a'di warki'd ka mankal mal gom mo ma kar/ e mo jin pu'dki'd ki mongam gwo is mo be.

⁸ Ki mongam gwo is mo tani a/Ibrahiim haki gwo e mo ki a'di yukunu mo mmoya ka piye/ mo e mo jin mina a'di bu'th mal mo. Dhali ki a'di yaki'd ka piye/ mo tani, mo misha a'diya jin yana a'di ya mo? ⁹ Ki mongam gwo is mo tani a'di warki'd ki yilkina/ e mony'cesh jin onu gwo is mo, e mony'cesh jin diki ta jim piti gan/ mo, mmo'ca'b e gu'b burriye/ jin nyanu mo nyakka Is/hak mo dhala Yakuub mo, uni gun ta imankal mal mo nyakki a'di mo ki gwon 'de/ jin onu is mo be. ¹⁰ Haali/ a'di hilki'd gom 'penkuman bampa/ jin midu pu'du/ yilan kamu/ mo, a'di jin ka'bu/ mo, a'di jin nyan'kin ma Arungimis mo dhali a'di jin ukkina a'di mo be. ¹¹ Ki mongam gwo is mo tani aSaarah, ayim ki is piti bu'thki mom'bi'th mo mmobwaa mo, isi kani ka yim 'baarkina yila dho'th piti mo, haala yim nyithki a'di ki a'di jin ta isin gan/ mo, a'di jin oki gwo is mo be. ¹² Wakan, 'peni wathin 'de/ mo tani, dhali a'di wana e ki wathiny jwa mo tani, emen tana ris ka ris dho'thku mo me'da

cul gi momis mo dhali wa e ki emen ma si'b kun ishkin e bwaman ma gap mo kun molu den e mo be.

¹³ Aris uni gwansani 'baar mo wukin mo e mongam gwo is mo dhali yisa bu'th to jin onu gwo isa. Hili uni parki a'di e mo dhali the a'di me'd 'pena dhana/ mo, dhali uni 'kokin mo me'd 'kwani kun 'kon ka piye/ mo 'peni bampa kamu/ mo dhali me'd uni gun 'kon e bwaman 'kwanin tiya mo e mony'cesh mo be. ¹⁴ Haali/ 'kwani kun o gwo kan mo tani kar a'di eya tente/ mo ki uni napi mo mo jin minu nyan gu'b buni nycine/ mo be. ¹⁵ Wakki/ uni mini kulum gwo ibwa mo gom mony'cesh caan jin iikina uni ka piye/ 'peni cine/ mo tani uni mini 'taki ta gi embula 'borga/ yil mmodok ka nyan'ko'd i a'di mo be. ¹⁶ Hili, gom a'di gi wakan mo tani uni 'kokina gwo ibwa mo gom bampa/ jin dina jaro/ ki she/ mo, a'di yansan jin ta bampa tal 'de/ jin ta ji gi momis mo be. Ki mii gi wakan mo tani Arungimis dina is ki 'the mo ki a'di minu yuk ka Arungimis buni mo haali/ a'di thosonki uni 'penkuman bampa/ mo be.

¹⁷ Ki mongam gwo is mo tani a/Ibrahiim ki a'di palkunu mo tani ciki'da Is/hak mo, dhali a'di jin bu'thki gwo jin onu is mo tani thosonki is mo mmo'ci ya/ m pitin tal 'den gana/ mo be, ¹⁸ ma e a'di jin onu gwo is mo ki: Eya Is/ hak mo tani emen pini minu 'cem gway mo be. ¹⁹ A'di nyithki'd ka Arungimis mishki 'kwani 'de'k mo isi kani 'peni mowu mo. Wakan, ki gwo jin wayina e kan jin okunu mo ki a'di bu'thki a'di ka nyan'ko'd mo be. ²⁰ Ki mongam gwo is mo tani a/Is/hak 'thoki'd gom mom'bor mii yilan kamu/ apowa Yakuub mo dhala Iisu mo be. ²¹ Ki mongam gwo is mo tani aYakuub ki a'di murki'di wu mo tani a'di 'borki iya/ ma Yuusup mii ka 'dete/ 'dete/ mo, mmo-gan'kina a'di is ka 'cesh mo mmolurja lun mo apo/ 'kucwa jin guna a'di ime'd mo. ²² Ki mongam gwo is mo tani aYuusup ki a'di dina mondiki/em piti 'kup mo tani a'di tori gwo eya tente/ mo gom ya ma piye/ gi Uci ma Israyiil mo dhali a'di ki kan gwo mo gom isi kan piti jin minu kan a'di mo be.

²³ Ki mongam gwo is mo tani aMusa ki a'di dho'thku mo tani a'di bagkunu ka ppe 'kupi kwara mo ki icom mo haali/ uni mishkin ka 'ci shina jaro/ ime'd mo. Dhali uni 'koki ko/ is mo gom gwonkan ma malik mo. ²⁴ Ki mongam gwo is mo tani aMusa ki a'di caki'd mo tani ushki'd mo mmoyukkunu a'di ki ya/ gi 'bwa/ ma Pirawn mo. ²⁵ A'di ki dhal mii e i is mo mmokwany mo gi mii ma ha'th'ko'd mo nyakki 'kwani ma Arungimis mo, ma mmodiki 'kuny bwa mo nyakki uni gwansan e mo jin 'konu ki 'kol 'ce e münthus mo ki mo jin minu tor sho'k ka pupush mo be. ²⁶ A'di nyithki'd mo ma sor jin 'koshu

is ka nyor goma Kristhos mo mmota pa ki pa mo mmobol dhan to gi Pam Masir kun ish kumma/ e mo, haali/ a'di hilki'd gom to jin ish kumma/ jin minu ci mo be. ²⁷ Ki mongam gwo is mo tani a'di dhalki Pam Masir 'pen mo, yisa mmoko/kina a'di anyor ma malika, haali/ a'di 'dimki 'kup mo mmo-hilkina a'di a'di jin molu mish mo be. ²⁸ Ki mongam gwo is mo tani a'di karki mo jin penuwa Pe'kupanyolos mo dhali kukusa bas mo, wakan ka Man'ce'da bwanyara/ sho'k mo midi 'taki diki ta uni is ki me'd mo be.

²⁹ Ki mongam gwo is mo tani 'kwani 'cihki Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo me'd mony'cesh jin kuthaku'th mo. Hili 'Kwani gi Pam Masir, ki uni palki mii mo mmomii mii jin nya'ki'd kan mo tani uni loskina yi'de/ mo be. ³⁰ Ki mongam gwo is mo tani adhana gan'gara/ gi Pa Ariiha bitki'da 'cesh mo 'ko'di uni kukulki a'di is mo ka cim pesu/ mo. ³¹ Ki mongam gwo is mo tani aRahab, a'di jin ta'da yim cal mo, diki 'ce'd sho'k mo nya'ki uni gwansan mo, uni gun ush gwo ha e mo, haala yim a'di miiki mii mo mmohan 'kwani kun dhuyunu 'pen mo mmo'kar mo mo be.

³² Dhali ki gwo gi wakatinta imiga/ o moye? Haali/ mo midi har moyi gom aha/ mo mmo'or gwo mo goma Gidyuun mo dhala Barag mo dhala Shamshuun mo dhala Yaptaah mo dhala Dawuu'd mo dhala Samu/iil mo dhali iman'ci Gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo – ³³ uni ki mongam gwo is mo tani piki bampan tiya e mo mmobu'th mo, dhali mmotor gwowa 'bora 'cesh mo gom mo jin dhuuwa dhu ka kar/e mo, dhali bu'th gwo kun onu is mo, dhali mu'th aris 'twa/ ma dhop mo, ³⁴ dhali mmo/us o'd jin bilitki'd ka le'd mo, dhali ye shemen gandala turga/ mo, dhali mmogam mii adu is ki mom'bi'th mo 'peni mon'ka'd is mo dhali war ki a'di jin 'bitha'bi'th mo e mo ma mee mo, dhali dhu 'kwanin tiya kun tana thuru'k ma mee mo mmoso mo. ³⁵ Up bu'thki kum buni kun wukin mo ki mampi jin piyunu/ mo. Kun tiya 'koshkunu is ka nyor ka 'cem 'cem mo, mmo/ush mo bu'th mo, mo jin 'cukuwa 'cu'k mo, ki uni mini 'taki piyu mo dok/e e mondiki/e jin dina jaro/ ki she/ mo. ³⁶ Kun tiya 'kosh is ka nyor ki mii jin miinu uni ka mak' mo dhali kun tiya dorkunu ki yis bip mo dhali isi kani kun tiya de'kunu mo ka mak'kiya mo dhali kun tiya takina habuus mo. ³⁷ Uni 'koshkunu ki wosh mo. Dhali kun tiya 'cihu/ is bwa ka 'co'colo'c mo. Dhali uni palkunu mo. Dhali uni 'koshkunu jwa mo ki gandala turga/ mo. Uni iikin ki iiny ca/ mo mmo'tamkina uni ayi'c ka'bal i is mo dhali ayi'c mi mo, mmo/ii is 'te'j gana/ mo, dhali mmoto'ckunu uni bwa ki mii ma ha'th'ko'd mo – ³⁸ Gom uni mo tani mony'cesh diki ha me'd mo.

Uni takina ca/ mo e bwam ma si'b mo dhali e mon'kuwosha turga/ mo dhali eya risa jurum wosh mo dhali e jis ga/ gi mony'cesh mo be.

³⁹ Dhali aris uni gwansan mo, ba uni nyo/ u ki nyo/ jin 'boro'd gom mongam gwo is buni mo tani uni 'koki bu'th to kun onu gwo is mo be. ⁴⁰ Haali/ Arumgimis parki to e n'twa/a/ mo jin 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom ana mo ki uni minu 'taki 'koki dhu ki uni kun isin mo ki dar gi ana mo be.

12

Ajisa gi Tapa jin Yedha A'di 'Kwani Sho'k mo

¹ Wakan, me'd jin 'kamkunu ana ki dek ka dhana rak gi iman/o gwo mo tani dhalki ana si'da/thadha aris tom bana 'baar mo kun ditadit ka 'dete/ 'dete/ mo dhali miinthus kun tana junyu/ ki ana ki 'dish 'dish mo dhali dhalki ana sona ki bwa jin 'ku'cu ki 'kari'th mo mmopar sho'k mo gom to jin di'da bori ana mo be, ² mmohil 'kup ka Yesus mo a'di jin ta'da 'kan'kup mo dhali a'di jin midi thim mongam gwo is bana mo, ma a'di gom mon'kunyu bwa jin diki'da bori a'di mo tani a'di 'dimki 'kup mo gom cwany'cihan dhul mo mmorukkina a'di mo jin 'thenu is mo dhali a'di ca'bki'd ki me'da bim poros ma kursi ma Arumgimis mo be.

³ Nyithi/ a'di mo, a'di jin 'dimki 'kup mo 'peni imanmii miinthus mo kun ta 'kup ki 'kup ki a'di kan apo/ a'di mo, wakan ki um mini 'koki ca mo e mo jin wunu is e mo walla eya dum bum jin mina buye/ i'thi mo. ⁴ E mom bum jin askina uma shir shir apo/ miinthus mo tani um 'koki ro'c a'di naskina/ mo mmopu'd mo e shushan mii jin mina umi wola bas buma 'cesh mo be. ⁵ A/dhali um n'ki mo jin malas um mo jin yukkunu um ki iya/ mowa? mmo/o gwo mo ki:

Ya/m pem dhalku/ ki halipa jisa jin yedha Tapa /e sho'k mo
walla dhalku/ ki sul mo jin 'bidhu /e adu is mo ki /e cinuwa jisa ki a'di mo.

⁶ Haali/ Tapa a'di ki ciya jisa jin yedhu wathi/ sho'k mo a'di jin ena a'di mo be.

dhali dor aris iya/ ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun bu'thkina a'di mo be.

⁷ A'di ta'da jisa jin yedhu wathi/ sho'k mo jin mina umi mii 'dim 'kupi cine/ mo be. Arumgimis miiki um mo me'd iya/ mo. Haali/ ya/ jana njala/ di'd jin dina com ki ciya jisa mo? ⁸ Wakki/ um dhalu ki dar ga jisa jin cinu mmoye'th um sho'k mo tani, a'di jin pwakkunu mo gom 'kwani 'baar mo tani, wakan um ta uci kun 'kon ki la'ca/ mo dhali um 'koki ta iya/ mo be. ⁹ Ki gwo yansan jin 'ce'de'd apo/ mo tani ana takina gi ibabam bana mo e mony'cesh mo mmoci ana ajisa

mmoye'th ana sho'k mo dhali ana ta'kkina uni mo be. Dhali bunya/mina ana 'koki 'dap 'twa/ mo eya Babam bana gi ku gi shi/in mo dhali 'ko mowa? ¹⁰ Haali/ uni 'ciki ana ajisa jin yedhu ana sho'k mo ki ari mo mo me'd jin ona bwa uni mo. Hili Arungimis 'ciki ana ajisa jin yedhu ana sho'k mo gom mom'boro'd bana mo, ki ana mina pwa'k mondhelel piti mo be. ¹¹ Gom ari mo mo tani arisa jisa kun cinu mmoyetha ye'th sho'k mo tani wana e ki jin 'koshu ka nyor mo, ma mmodhal bwan 'kunya/ e i is mo. Yan'ko'd mo tani a'di ki gwono'd maman gi mo ma kar/ e mo jin ta mo ma ku'th is mo e uni gwansan kun ye'thkina a'di sho'k mo be.

*Arum jin Rumu Apo/ 'Kwani kun Wa'kkina
The ma Arungimis mo*

¹² Wakan 'deki me'd bum kun 'kon ki polkon mo dhali 'bithi 'kupa'dupun bum kun miin ki 'ka'da/ 'ka'da/ mo ¹³ dhali dhuyi bway tur ka ji sho'k gom sho'k bum mo, wakan ki a'di jin ta njwol mo tani minu 'taki 'koki kar ka pije/ 'peni gwocor mo, hili mmodhal mii e i is mo mmowa'ca/ wa'c mo be. ¹⁴ Biriya bir mo gom mon'ku'th is mo nya'ka ris 'kwani 'baar mo dhali gom mo ma dhelel mo, a'di jin mola wathij kamu/ par Tapa e ki sule/ mo ki dar gi a'di mo be. ¹⁵ Mishi gwo 'ban mo ki wathin tal 'den kamu/ midi diki ush me'd mo mmodbudha 'the ma Arungimis mo, dhali dar gi mo ma birman jin ka/ aka/ mo mmo'ka ale/ mo dhali rak mont'o'c bwa mo dhali ki a'di mo tani aris 'kwani ka ris warkin ki uni kun shi/ u is mo be, ¹⁶ dhali ki wathin tal 'den kamu/ midi diki mii mii jin miinu miiny'al mo walla diki dhu mii kun kogu mo, me'da lisu mo, a'di jin yolki mo ma bwanyaram piti ki tonte/ jin shwanu 'te/ mo be. ¹⁷ Haali/ um mishkin nj'ko'd ki a'di ona bwa ki mal gi mom'bor mii mo tani a'di wa'kkunu mo haali/ a'di diki gam bula kamu/ mmorica du is mo, ba a'di njapki a'di ki bur bur ki jabu'th mo be.

¹⁸ Haali/ um 'koki pu'd mo e wosh jin minu ta is ki me'd mo, a'di jin ta o'd jin shwa'd ka le'd mo, dhali mondhurumi'd mo dhali mondhurumi'd jin 'cethki'da 'tum mo dhali apunthar jin 'the'ki'd mo ¹⁹ dhali ko ma poome/ mo dhali 'twa/ jin ta gi gwo kun tu'c imancik' uni mo mmodot' gwo mo ki gwo gwansan minu 'koki oku/ ki thatha/ thatha/ mo gom uni mo be. ²⁰ Haali/ uni moli 'dim 'kup moyi gom gwon'kan yan jin cikunu mo jin o gwo mo ki: Wa'kki/ isi kani tombwaasho midi mumbur wosh yan ki is mo tani a'di minu 'kosh ki wosh mo be. ²¹ Ka jin gana/ nya/, wakan mo, mo jin koguwa ko/ is diki'd mo e bwambori jis/em piti mo ka Musa o gwo mo ki: Aha/ deekina is mo

ki mon'ko/ is kagahara mo be. ²² Hili um pu'dkin mo e 'Kuwosh ma Sihyuun mo dhali e 'penkuman Bampa/ ma Arungimis jin di ki e mo, a'di jin ta bampa/ gi momis jin ta Pa Urushaliim mo, dhali eya ris iman'doyu gwom piti kun molu den e mo eya dhana tul 'kup kun tula uni is mo be, ²³ dhali eya dhana tul isa kamu/ gom uni kun tana bwanyara/ mo, uni gun 'kwarkunu gway mo eya warka/ gi momis mo, dhali eya Mandwall gwo mo a'di jin ta'da Arungimis gom 'kwani 'baar mo, dhali eya ris shi/in gi 'kwani kun tana kar/ e mo kun dhunu ki ku gun iskin mo, ²⁴ dhali eya Yesus mo, a'di jin doshki'da galany mo gom gwo jin ta jin this jin gamu me'd mo, dhali e mo jin kukuskunuwa bas mo jin onu gwo ki o ma aane/ mo ka bas yan bol ji ma Habiil e mo be.

²⁵ Hili um ki 'bore/ mo. Dhalki a'di ki ush mo, a'di jin 'torki um gwo mo. Haali/ wa'kki/ uni 'koki ye is mo ki uni ushki a'di gwo mo, a'di jin rumki uni ki gwo mo e mony'cesh yan mo tani ba ana bala mina ye kata mo wa'kki/ ana mina wa'k a'di mo, a'di jin rumki ana ki gwo mo 'peni momis mo? ²⁶ 'Twam piti a'di yikinki mony'cesh is mo me'dyin mo. Dhali hili shwane/ a'di oki gwo is mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ dok/ e mina yikin jasi mony'cesh is mo yisa, hili si'da/ momis mo be. ²⁷ Gwo gwansan kun on ki: Aha/ dok/ e mina, ba/ tani uni 'kayi gwo 'kus mo goma jo'c jin jo'cu/ mo gom is jin yikinkunu mo, me'd gwo jin onu gom to kun uk'kunu mo, ki mii gi wakan mo tani ki to kun molu yikin is mo tani mini 'taki 'ko mo be. ²⁸ Wakan mo, dhalki ana tana gi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo gom mmobu'th 'penkuman bampa/ jin molu yikin is mo dhali wakan dhalki ana cina Arungimis mo jin lun'wa lu' mo jin mishu bu'th mo ki mo jin tu'kuwa tuk' mo dhali ki mon'ko/ is mo. ²⁹ Haali/ Arungimis bana a'di shwa'd ki o'd ki bar bar mo be.

13

*Miin To kun Miinu ki 'Bore/ mo 'Borki'da
Arungimis Bwa mo*

¹ Dhalki mo/ en jin en ma wa'k ka rem 'kup mo tikir di mo. ² Dhalku/ ki mii mii ma pinykin is mo mmotor mii jin minu ta gu'b bum njal mo goma ris yilkina/ mo, haali/ gom mii gi wakan mo tani kun tiya suski iman'doyu gwo gu'b buni mo ki mii jin molkina uni uni mo be. ³ Kayi uni gwansan e mo kun 'kokin eya sijin mo, ma me'd jin nyakkina um 'ko eya sijin nyakki uni mo. Dhali nyakki uni gwansan kun miinu ka jin thus e mo, haali/ um si'da/ nyakki 'ko e bun'war is mo be. ⁴ Dhalki mash jin mashu ki mash gana/ mo karu ki montaki bwaman umi 'baar mo dhali dhalki mo gi miinu mi-imash karu ki jin kogu mo haali/ Arungimis

midi dwall gwo mo gom uni gun ha'k 'pen 'cej gwaḥ mo dhali up kun ta kumana 'ka mo dhali uni gun mii miinyɔal mo. ⁵ Dhuyi moŋ'koki/em bum ki 'kus mo 'peni mo jin enuwa guurush mo dhali kapi um mo ki to jin tana um mo, haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ mina diki ush me'd ki sule/ sule/ mo gom um mo walla aha/ mina diki dhal um 'pen mo be. ⁶ Wakan, ana mina kar dhan mo jin wuna ana a'di jwa i is mo mmo/o gwo mo ki:

Tapa a'di ta'da Manwoḥ pem mo be.

Dhali aha/ mina diki ta ko/is mo.

Ki to gi wakata imina 'kwani mii aha/ mo?

⁷ Kayi imanshu/ um bway e mo, uni gwansan kun oki um gwo ma Arumgimis mo dhali nyiḥi/ adu'd mii mo gom moŋ'koki/em buni mo dhali tho'kiya tho'k mo gom moŋgam gwo is buni mo. ⁸ Yesus Kristhos ta a'di ma tili/ mo dhali ji gi shwane/ mo dhali gom ki sule/ sule/ mo, a'di jin diki war mo. ⁹ Dhalku/ ki ta uni kun minu susi per mo ki gwo kun toru kun 'kona e ki she/ ki she/ mo dhali kun molu mo naskina/. Haali/ a'di 'boro'd mo ka du minu 'bi'th is ka 'the mo, yisa ki tonṭe/ mo, a'di jin midi diki ha me'd mo gom uni gun shwaki uni mo. ¹⁰ Ana tana ga gwaṭa/ jin miinuwa basa 'cesh mo, dhali 'peni a'di mo tani uni gun miiki to mo gom gu'b burrinnye/ mo tani 'konuki dhal bway mo mmoshwa to mo be.

¹¹ Haali/ buŋgwar is gi to/e gwansan kun wolkuuwa bas buni kun kalkunu mo e mo jin kogu mo ka gasiis jin ca'd mo gom mii kun 'ciḥu/ a'di a'cesh mo gom miinthus mo tani uni ci'thkunu ki o'd mo ka piye/ 'peni gu'ba'ku/ mo be. ¹² Wakan Yesus si'da/ 'koshkina is ka nyor mo ka piye/ mo 'peni 'twaŋkala goŋ mo, ki mii gi wakan mo tani ki a'di midi dhagam 'kwani ka bas pitin' gana/ mo be. ¹³ Wakan, dhalki ana kala ya ka bor mo e a'di ka piye/ mo 'peni gu'ba'ku/ mo, mmokala sor jin minu sor ana gom a'di mo be. ¹⁴ Haali/ mmahan mo tani ana dara gi 'pen'kuman bampa/ jin ta a'di jin midi di ki sule/ sule/ mo, hili ana simma 'pen'kuman bampa/ e mo jin midi pu'du/ mo be. ¹⁵ E a'di mo tani dhalki ana si'da/ 'tikira 'ko mo mmoci mo jin miinuwa basa 'cesh mo mmomaŋa Arumgimis mo, a'di jin ta gwo mo kun mini pi 'peni 'twam bana kun ta maman mo 'peni mo jin nyiḥu/ gway piti mo be. ¹⁶ Dhalku/ ki mii mii ma pinykin is mo mmomii mii kun 'boron mo dhali mmopwaḥ to bwa mo a'di jin tana um mo, haali/ ki to gi wakan kun 'ciḥuwa basa 'cesh mo tani a'di 'borki'da Arumgimis bwa mo be.

¹⁷ Hayi uni gwo e mo uni kun tana shu/ um bway gom um mo dhali 'dapi 'twa/ a 'cesh e uni mo. Haali/ uni 'kon mo mmotima kaširam bum mo me'd 'kwani kun 'kokin mo kun mini mii ci gwo mo. Dhalki uni mii

a'di yansan ki bwan' kunyga/ mo, dhali yisa ki bwa kun bitu ka luŋgu'b yisa, haali/ a'di midi 'taki diki ta shi/ miim 'boro'd gom umi.

¹⁸ 'Thoyi gom aman mo, haali/ aman misha ki isa duŋ gana/ mo ki aman dhelel'kina 'twa/ ma dum bam ki dhelel mo mmo/ o bwa mo mmomii mii kun minu ta'ka ta'k mo eya ris to 'baar mo be. ¹⁹ Aha/ 'tirishkina gwo ka daran du kagahara mo ki um mini mii to gwansan mo, ki mii gi wakan mo tani ki aha/ minu 'taki waru/ mii is ka nyan'ko'd mo e um mo ki 'dishe/ mo be.

Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/ 'Kwani mo dhali Monthe Me'd ki Kwality mo

²⁰ Shwane/ dhalka Arumgimis gi moŋku'th is, a'di jin guyi Tapa Yesus bana 'peni mowu mo dok'e, a'di jin ta'da Amanhil ka'bal, ka bas gi gwo jin gamu me'd jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo ²¹ mmoṭe um ka ris to kun 'boroni 'baar mo ki um mini mii bwam piti mo, mmo/umkina a'di e um mo a'di jin 'bor a'di bwa mo e bwambori jis/ em piti mo, eya Yesus Kristhos mo, e a'di jin mina monyca icil ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo. Amen.

²² Aha/ yipa 'kup' kupki um iwak mo. Thonaa/ me'di 'ko'd mo ki gwom pem jin malaskika/ um mo haali/ aha/ 'kwarkina um gwo ki e 'pe'pere/ mo. ²³ Um mini 'taki mish gwo 'ban mo goma kam bana ka Timuthawuus mo gom 'cu'k jin 'cu'kkunu a'di mo. Ki a'di mo tani aha/ mina par um e mo wakki/ a'di midi pu'du/ ki 'dishe/ mo be. ²⁴ Theki aris imanshu/ um bway me'd mo dhali aris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. Uni gwansan kun pu'dkin mo 'peni Pa Ithaaliya mo hashki um monthe me'd mo be. ²⁵ A'the midi di gom umi 'baar mo. Amen.

Gwo jin 'Kwar ma YAKUUB mo

Monthe Me'd mo

¹ AYakuub jin ta cɪŋkina/ ma Arumgimis mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

E uni kun 'kon ma waki 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni kun ceker kunu bwa mo.

Monthe me'd mo.

Mongam Gwo Is dhali Mo jin Dhunu Is ki Gwa'd mo

² Kari bwanj 'kunya/ mo ma, iwaɣ pem, ki um jemki 'kup ki mompal ki she/ ki she/ mo.

³ Haali/ um mishkin ki mompal gi mongam gwo is bum pucurki'd mo mmotel sho'k mo be. ⁴ Dhali dhalki mo jin telu sho'k mo 'tu'da/ mo jin pucuru mo ki um mini ta kum 'borganj gana/ mo dhali ta kun thimin mo mmo'koki har toŋ kamu/ mo.

⁵ Waɣki/ jan tal 'den kamu/ 'peni bwam um hara moyuk mo tani dhalki a'di doɔ'da Arumgimis mo a'di jin ciki'da ris 'kwani ka duŋ gana/ mo ki dar gi ŋadhun mo dhali a'di minu ci a'di mo be. ⁶ Hili dhalki a'di doɔ' a'di ki mongam gwo is mo ki dar gi bwa jin shinu 'kup mo haali/ a'di jin shina bwa 'kup mo tani wana e ki yi'den kumma/ jin bir bakal mo jin boru mo dhali jin 'dasha 'tham mo be. ⁷ Haali/ wathi/ caan midi mii diki mii tosh ki a'di midi bu'th toŋ kamu/ 'peni Tapa mo. ⁸ A'di jin 'kona bwa isu/ mo dhali a'di jin gwakalki ya mo e bway piti 'baar mo.

⁹ Hili dhalka kana ha'th'ko'd ki kar mo mmokar 'bam piti ki ca mo e mo jin karu a'di ki ca mo ¹⁰ dhali a'di jin ta pa ki pa mo e mo jin karu a'di ki gwa'd mo haali/ me'd jandi/ ma sho mo tani a'di midi la pe mo be. ¹¹ Haala tente/ sulu'd mo ki mom'ba'th piti jin shi'bili to mo dhali a'di ki kutha sho mo dhali jandim piti raskin mo dhali jarom piti 'ce'dkunu sho'k mo. Wakan si'da/ wathi/ jin ta pa ki pa mo midi us mo ki jog e bway piti jin ura a'di to isho'k mo be.

Mo jin Paluwa Pal mo

¹² Mom'bor mii gom wathi/ jin 'dimki 'kup mo e mompal mo haali/ ki a'di mishki mompal mo tani a'di midi bu'th toŋ'kup gi mondiki/ e mo a'di jin on ma Arumgimis gwo is gom uni gwansan kun eni a'di mo be. ¹³ Dhalku/ wathij kamu/ ki dhal bway mo ki a'di palu mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ pal ma Arumgimis mo. Haali/ Arumgimis molu pal ki tonthus mo dhali a'di ki is piti si'da/ diki pal jan tal 'de/ mo be. ¹⁴ Hila ris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ palkunu mo ki a'di jin diri'da dir mo dhali cessa bwa en'dap buni mo be. ¹⁵ Dhali yan'ko'd mon'dap e ki a'di bwaakunu mo tani a'di dho'thki miinthus

mo dhali miinthus ki a'di caki'd mo tani kalki mowu mo be.

¹⁶ Dhalku/ ki ta uni gun hegu e mo ma, iwaɣ pem kun enka/ mo. ¹⁷ Aris tom 'boron gun cinu ki me'd mo kun ta kum 'borganj gana/ mo tani uni 'peni momis mo mmoth-ulu/ mo 'pena Baba gi monkush mo. E a'di mo tani mo jin aɣuwa aɣ yisa di'da walla ala piyi'd si'da/ 'peni mo jin tu kuwa tu'k mo. ¹⁸ 'Peni bwam pitij gana/ mo tani a'di ki dho'th ana mo ki gwoŋ gana/ mo ki ana mina ta maman kun twa/a/ 'peni mo/ uk piti mo be.

Gwo jin Ciku dhali Mii Gwo mo

¹⁹ Mishi gwo yan mo ma, um iwaɣ pem kun enka/ mo. Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mer is mo ki jahanne/ mmocik gwo mo dhali cori naskina/ mo dhali o gwo mo dhali cori naskina/ mo dhali miya nyor mo. ²⁰ Haala nyor jin miina wathi/ mo tani a'di diki ta to jin mii mo ma kar/ e goma Arumgimis mo. ²¹ Dhali ki mii gi wakan mo tani dhuyi aris tony nyogga/ 'pen ka piye/ mo dhali mii kun 'coka'cok kun ishin ka enthus mo dhali bu'thki mo jin dhunu is ki gwa'd mo gwo jin sinu mo a'di jin mishki'da kashiram bum woth mo.

²² Hili tayi imanmii gwo mo ma dhali dhalku/ ki cik gwo jasi 'te/ mo mmohe'k is bum e mo. ²³ Haali/ waɣki/ wathin 'de/ jin cik jasi gwo 'te/ mo dhali diki mii a'di mo tani a'di wana e ki wathi/ jin hili jis'em piti jin dhodhu a'di mo eya hiljaro/ mo. ²⁴ Haali/ ki a'di hilki is piti mo dhali ya mo tani dhali ki jahanne/ a'di ki this mohil jin wana a'di kan e mo be. ²⁵ Hili a'di jin tu gwoŋkan jin cinum 'borganj gana/ mo tani a'di jin ta ji gi kara'da kar ki 'kus mo dhali a'di jin 'dim 'kup mo mmodiki cik jasi gwo 'te/ mo mmothis a'di e mo tani hili mii a'di yan jin miinu mo tani a'di iminu 'bor mii mo e a'di jin miikina a'di mo be.

²⁶ Waɣki/ wathij kamu/ kulum gwo ibwa ki a'di ta'da manluŋ to mo dhali diki 'kalitha le'd piti mo tani hili a'di he'kki'da dum piti e mo, mo jin luŋa wathi/ yan mo tani a'di ta mii jin miinu ki pe'th mo be. ²⁷ Mo jin luŋu aluŋ jin dheleli'd mo dhali jin dinuki shi/ ki mii gi wakan mo ibwambor ma Arumgimis mo dhali Ababa a'di wa cikise/ mo be: mmo-hil gom uni gun tana thipa/ i e mo dhali uni gun wuna ikath mo e mont'o'c bwam buni mo dhali mmokar is pitij gana/ mo ki dar gi monyogga/ mo 'peni mony'cesh mo be.

2

Gwo jin Rumu Apo/ Mii gi Miinuwa Mii ka Gwar 'De/ mo

¹ Iwaɣ pem, dhalku/ mii ki mii ka gwar 'de/ mo me'd jin bu'thkina um mongam gwo is mo e Tapa Yesus Kristhos bana mo, a'di

jin ta Tapa gi monyca mo. ² Haali/ wakki/ wathij kamu/ ta gi 'dolkon to me'd mo dhali hi'th burrinye/ jin bol tiya e ki 'bor i is mo mmoyayu/ e gu'b gi montul is bum mo tani dhali wathij kamu/ jin hatha'ko'd hi'th burrinyem por'kin pu'dki'd mo si'da/ tani ³ dhali um ci a'di jin hithi burrinye/ jin bol tiya e ki 'bor ahirdhe/ mo dhali o gwo mo ki: Ca'bi imahan mo ma gana, dhali um ka yiha/ ki o wathi/ jin hatha'ko'd gwo mo ki: Doshi mmattaan, walla, Ca'bi e sho'k pem mmahan mo ma tani ⁴ 'kona um ki mii to ka kwam bwa wakan e bwam is bum mo dhali ta imandwall gwo gom gwonthus kun kulumkina um ibwa mo 'taa? ⁵ Dhuyi 'ce mo ma, uma wak pem gun enka/ mo. Din ma Arungimis ki kwany uni gwansan kun hatha'ko'd e mony'cesh mo mmota pa ki pa mo e mongam gwo is mo dhali mmota imankal mal gi bampa/ gi momis jin okina a'di gwo is gom uni gwansan kun eni a'di mo 'taa? ⁶ Hili um this wathi/ jin hatha'ko'd mii mo. A'di diki ta unim pa kun 'cwar umma? A'di diki ta uni gun dir um e mo jin dwallu gwo mo 'taa? ⁷ A'di diki ta uni gun wal gwo sora po/ gway yan ki a'di jin taku mo jin yuku um mo 'taa?

⁸ Wakki/ um ka jin gana/ thimki gwonkan ma malik mo isi me'd Gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo ki: /E mini en amanyak ca'b pini me'd is piniŋ gana/ mo tani um miin ki 'bore/ mo be. ⁹ Hili wakki/ um mii mii ka gwar 'de/ mo tani um miiki miinthus mo dhali um waka gwonkan jin cinu mo me'd 'kwani gun dhanji gwo mo be. ¹⁰ Haali/ a'di yin jin dhuki gwonkan jin cinu mo ka 'dan'dap mo hili i/ush me'd mo gom jan tal 'de/ mo tani a'di wara'd ki wathi/ jin dina mii i'ba/ mo gom uni 'baar mo be. ¹¹ Haali/ a'di jin o gwo mo ki: Dhalku/ cal ki mii mii mo ma, a'di si'da/ o gwo dok/e mo ki: Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo ma. Wakki/ e diki mii miinyal mo hili i'kosha 'kosh mo tani/e waran ka mandhan gwonkan jin cinu mo be. ¹² Wakan oyi um gwo mo dhali miinyi to mo wakan me'd uni gwansan gun minu dwall gwo mo 'ko'di gwonkan jin dhu'da dhu ki 'kus mo. ¹³ Haali/ gwon dwall a'di dar gi mo jin minu miimii mo e a'di jin diki tor momiimii mo. Hili momiimii ta mo jin pinu mii e apo/ gwon dwall mo be.

Mongam Gwo Is ki Dar gi Mii mo tani A'di Wu'd mo be

¹⁴ Dhali gwo bala nyo/ u kata mo, iwak pem mo, wakki/ wathi/ o gwo ki a'di ta'd gi mongam gwo is mo hili idiki mii to mo tani a/mina mongam gwo is piti ita a'di is ki me'd mo 'taa? ¹⁵ Wakka kan walla 'bwahan hatha to hi'th 'ko'd mo dhali dar gi tonŋe/ mmoshwa mo tani ¹⁶ dhali jan 'de/ 'peni um o uni gwo mo ki: Iiku/ ki monku'th is mo

ma, dhali, 'Bathi is ki 'ba'th mo, dhali, 'Tu'di/ mo, ki dar gi to jin cina um uni mo mmota mo gom bunŋwar is buni mo tani a/ dhali mii yan a'di nyo/ u ki 'bore/ 'taa? ¹⁷ Wakan si'da/ mongam gwo is ki is piti mo wakki/ a'di dinuki mii to mo tani a'di wu'd mo be.

¹⁸ Hili wathin 'denŋ kamu/ midi o gwo mo ki: /E tan gi mongam gwo is mo dhali aha/ tana gi mii mo. Tor aha/ mongam gwo is pini ki dar gi miim pini mo ma dhali aha/ ki miim pem mo tani mina tor /e mongam gwo is pem mo be. ¹⁹ /E gami gwo is ka Arungimis tal 'de/ mo. /E miin ki 'bore/ mo be. Me'da rum thus kun nyo/on si'da/ gam gwo is mo dhali cuna is ki thunthur mo. ²⁰ /E ona bwa ki to minu tora, /e cim pus yan, ki mongam gwo is ki dar gi mii mo tani a'di ta'da bush 'ko'd mo be. ²¹ Ibrahim jin ta'da babam bana dinuki kar ki mo ma kar/e ki mii mo ki a'di ci ya/m piti ka Is/hak apowa gwaŋa/ jin miinuwa basa 'cesh mo? ²² /E mishin ki mongam gwo is nyak ya ki miim piti mo dhali mongam gwo is a'di thimkunu ki mii mo be. ²³ Dhali Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo thimki gwo jin onu mo ka: Ibrahim gamki'da Arungimis gwo is mo dhali a'di karu a'di ki mo ma kar/e mo, dhali a'di yuku ka mugu ma Arungimis mo be. ²⁴ /E mishin ki wathi/ a'di karu ka kar/ e ki mii mo dhali yisa ki mongam gwo is a'di 'de/ yisa. ²⁵ Dhali ki mii jin nyaka'd kan mo tani dinuki kara Rahab si'da/ jin mii miinyal mo, ki mo ma kar/e ki mii mo me'd jin bu'thkina a'di igumbway mo dhali tu'c uni ki ii ka pije/ ki bwaya kamu/ mowa? ²⁶ Haali/ me'd bunŋwar jin dar gi shi/in mo tani a'di wuki'd mo, wakan si'da/ mongam gwo is jin dar gi mii mo tani a'di wuki'd mo be.

3

Ale'd

¹ Um mini mii dhalku/ ki ta aris ka aris mo mmota imantor gwo mo, iwak pem, haali/ um mishin ki ana gun tora gwo mo tani minu dwall gwo ki miuwak jin 'bitha'bi'th ki nyanye/ mo be. ² Haali/ ana 'baar mo tana iman'ciŋh mii ka ris e i'pen mo dhali wakka cin 'denŋ kamu/ jin diki 'ciŋh mii e i'pen e gwo jin ona a'di mo tani a'di ta wathim 'borgaŋ gana/ mo jin mish 'kali'th bunŋwar isi 'baar mo si'da/. ³ Wakki/ ana dhuna tonŋ 'kali'th e 'twa/ shumaru mo jin mina uni ha ana gwo e mo tani ana susa bunŋwar is buni 'baar mo be. ⁴ Hili gwo goma kur yi'de/ mo ma si'da/, ba uni gun caaca kagahara mo tani dhali borkina 'tham kun 'bitha'bi'th mo tani uni shunu bway ki ushi cwam bum 'pen mo e mo yin jin ta bwa ma manbora kur mo be. ⁵ Wakan ale'd a'di ta ari tom bunŋwar is mo dhali kar 'ba/ ki ca mo gom to gun caaca mo. Bwany cwa wa'di caa jin

karkunu mmoshwa ka le'd ga ara kapany o'd mo.

⁶ Dhali ale'd a'di ta o'd mo be. Ale'd a'di ta to gi 'kwaniny'cesh jin diki ta *kar/e* ibwaman tom bungwar is bana mo mmony'o/ bungwar isi 'baar mo mmoci'th ki o'd 'peni buyem pa jin dhodhuwa dho'th jin dosh 'peni o'd mo dhali jin cidhu ki o'd ki mo/ o'd mo. ⁷ Haali/ aris to gun 'kona sho'k do donjon e ki she/ ki she/ mo tani dhali 'dii dhali to gun paarana 'cesh mo dhali to yi'de/ mo tani uni mishu non 'kup mo mmo'te 'twa/ mo dhali uni nonu 'kup mo mmo'te 'twa/ mo ki wathimpa en'thi/ mo be. ⁸ Hili wathimpa en'thiy kamu/ yisa mishuwa le'd non 'kup mo mmo'te 'twa/ mo ki sule/ sule/ jin bir bakal ka yempa/ gom tonthus jin 'tu'du/ mo ka ati'd gi mowu mo be. ⁹ Ki a'di mo tani ana 'bora Tapa mii mo dhali Ababa mo dhali ki a'di mo tani ana jeekina 'kwani mo ana gun ukkunu mo mmowa e ka Arungimis mo. ¹⁰ 'Peni 'twa/ yan mo tani mom'bor mii pu'dki'd mo dhali monyjee mo. Iwak pem, gwo yansan ka ba/ imidi 'taki diki di wakan mo. ¹¹ A/yi'de/ yidhithga/ dhali jin *ka/ aka/ du'dun* mo 'peni 'twan 'deya? ¹² Cwampu/ midi mish dho'th mamana setuuna, iwak pem, walla cwalmama mura'th midi dhodha pu/ 'taa? Wakan si'da/ yi'dem 'bala'thga/ mol war ki yi'de/ jin yidhithi'd mo be.

Moyuk 'Peni Momis mo

¹³ Kaja a'di iyukayuk mo dhali mish gwo 'ban mo ibwam um mo? Ki miim 'borgam piti mo tani dhalki a'di tor a'di ki miim piti jin kara a'di is ki gwa'd mo ki moyuk mo. ¹⁴ Hili wakki/ um *ka/ ma* du ki *ka/ ma* mo mmoshi/ bwa mo dhali ta ham 'kus mo mmo'tula dum bum nycine/ mo tani dhalku/ ki dhu 'ba/ ki ca mo dhali mmota ator mo gom gwon gana/ mo. ¹⁵ Moyuk yansan diki waki jin yayi'd ka 'cesh 'peni momis mo hili a'di ta jany 'cesh mo, dar gi to gi shi'in mo, ta ji ma rum thus kun nyo/ on mo be. ¹⁶ Haali/ ki mo gi shinu bwa mo dhali mmota ham 'kus mo mmo'tula du mo 'kon mo tani a'di mina mo jin dun'kuru mii mo dhali mo jin botu ki miim bulga/ 'baar mo 'ko mo be. ¹⁷ Hili moyuk 'peni momis mo tani ta jin *twa/ a/ jin* dheleli'd mo, yan'ko'd mmota gi mon'ku'th is mo dhali mmo'thup e mo dhali mmoka'd bwa mo dhali mmo'tu'd ki momiimii mo dhali ki maman gana/ mo dhali mmodar gi mii ma gwar 'de/ mo walla mmodar ki washila/ mo be. ¹⁸ Dhali maman gi mo ma *kar/e* mo tani a'di sinu ki mon'ku'th is mo ki uni gwansan kun dhukina dhu ki mon'ku'th is mo be.

4

Mmo'koki Ta Mugu gi 'Kwaniny'cesh mo

¹ 'Peni mana yayin ma nyor mo dhali 'peni mana askina um ibwam um mo? A'di diki ta en'dap bum 'taa? kun askin e tom bungwar is bum mo? ² Um 'kona gwo ibwa mo tani dhali um 'koki gam a'di mo. Wakan um ki 'kosha 'kosh mo. Dhali um 'tho'tha bwa mo tani dhali um mol a'di bu'th mo. Wakan um askin mo dhali gama nyor mo. Um 'koki gam to mo haali/ um 'koki dot to mo be. ³ Um dotki to mo tani dhali um 'koki bu'th a'di mo haali/ um dotki to ki dot thus mo mmo'baar a'di jin 'dapa um e mo be. ⁴ Um 'kwaniny cal, 'kona um ki mish mo mo ki mmonyak to mii ki 'kwaniny'cesh mo tani a'di ta 'kup ka Arungimis mo? Haali/ a'di wakan mo tani a'di yin jin ona bwa ki ta mugu gi 'kwaniny'cesh mo tani kar is piti mo mmota 'kup ka Arungimis mo be. ⁵ Walla a/tosha um ki Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo o gwo ka wuny is mo mmo/ o gwo mo ki: A'di jin shwana dhapana nyor apo/ shi/in jin kara a'di mo mmoca'b e ana mo? ⁶ Hili a'di ciki'da 'the ki nyanye/ mo be. Dhali wakan a'di o gwo mo ki: Arungimis ceshki mo mo gom uni gun dhu 'ba/ ki ca mo hili a'di ki ciya 'the gom uni gun dhu is buni ki gwa'd mo be. ⁷ Ci is bum wakan ka Arungimis mo ma. Roçi tapa ma ruma 'cesh mo ma dhali a'di midi gus mo 'peni um mo be. ⁸ 'Dishi Arungimis is mo ma dhali a'di midi 'dish um is mo be. Lami me'd bum mo ma, um 'kwani kun ta imanmii miinthus mo dhali dheleli adum bum mo ma, um 'kwani kun 'kona bwa ka susu/ mo. ⁹ Tayi buyem pa mo ma dhali koyi mo dhali ki kony jabu'th mo. Dhalki mompe'th bum wara'd ki mon'ko mo dhali dhalki bwanj 'kunyud bum wara'd ki monditi bwa mo. ¹⁰ Dhuyi is bum ki gwa'd mo ibwambori Tapa Arungimis mo ma dhali a'di midi dhu um ki ca mo be.

Mmodwalla Kan Gwo mo

¹¹ Dhalku/ gwonthus ki o ka rem 'kup mo ma, iwak pem. Haali/ a'di jin oki gwonthus apowa kam piti mo walla dwalla kam piti gwo mo tani a'di oki gwo apo/ gwonkan jin cinu mo dhali dwall gwonkan jin cinu gwo mo. Hili wakki/ / e ki dwall gwonkan jin cinu gwo mo tani /e tana manmii gwonkan jin cinu mo yisa hili /e tana mandwall gwo mo be. ¹² Amançi gwonkan jin cinu mo tani di'd 'de/ mo dhali amandwall gwo di'd 'de/ si'da/ mo, a'di jin mishi'da mish woth mo dhali mmo'ce'da/ 'ce'd sho'k mo. Hili ki /e ja dwallkina mannyak ca'b pini gwo mo?

Dhalku/ 'Baki 'Theki Mis goma 'Thamo/ mo

¹³ Iiyu/ shwane/ mo ma, um uni gun o gwo mo ki: Shwane/ walla ka'thama/ ana mina ii mo e mo ciki/ dhali ciki/ e bampa/ mo dhali 'baar yil mo imun mo dhali yol to mo dhali

gam nyunyucina/ mo. ¹⁴ Hili um 'koki mish to gun mini mii ka'thamo/ mo. Mon'koki/ em bum wakata mo? Haali/ um tana wulpe/ kun piyin ki ari mo mo dhali la pi mo be. ¹⁵ Gom kan ka ba/ gun o gwo mo ki: Wakki/ Tapa ona bwa mo tani ana mina 'ko ki e mo dhali ana ki mii to yansan mo walla to caan mo. ¹⁶ A'di ta a'di, um dhuki 'bam bum ki gwo jin baha um mo. Aris mo jin dhunu is ki ca mo tani uni ta tonthus mo. ¹⁷ A'di yin jin mish jim 'boro'd mo mmomii mo dhali diki mii a'di mo tani gom a'di mo a'di ita miinthus mo be.

5

Gwo jin Rumu gom Uni gun Ta Pa ki Pa mo

¹ Iiyu/ shwane/ um gun ta pa ki pa mo mmoko mo dhali mmowol cuuwa/ mo gom monto'c bwa gun pu'dkina po/ um mo. ² Tom bum kun tana um pa ki pa mo tani pu/kin mo dhali burriyem bum shwan ma dhurany mo. ³ Dolkon ganam bum dhali 'dolkon kush bum wu gure/ mo dhali gurem buni kun wuna uni mo tani mini ta gwontor apo/ um mo dhali a'di midi shwa bungwar is bum mo me'd o'd mo be. Um tul to gun ish kumma/ is mo goma cim kun 'koni 'ko'd mo be. ⁴ Hili to gi gama uni gun miina tu'c mo, uni gun 'cithi/ to mo e bwam buntom bum mo kun baga um ka wun mo tani gwokin kagahara mo. Dhali ko jin gwona iman'cith to mo tani a'di jidhirki'd mo e bwany'ce gi Tapa Arungimis gi momis mo be. ⁵ Um 'koni mony'cesh ki 'kom bum mo dhali ki bwam bum mo. Um momotkina dum bum mo eya tee jin 'cithu/ to 'kus mo. ⁶ Um ta imanwaka wak mo. Um 'koshki wathin kar/ e jwa mo. A'di diki roç um mo be.

'Kuci Bwa mo dhali Mo jin Paluwa Pal mo

⁷ 'Kuci bwa mo ma ki 'kari'th wakan, iwak pem, ntaga cim jin mina Tapa pu'du/ mo. Hili mo mo ma, amankor to coriki maman to jin tana aane/ e mony'cesh mo mmo'kuca a'di bwa mo ki 'kari'th apo/ a'di ntagi a'di bu'thki'da sho'k jin twa/a/ dhala sho'k jin 'ko'd mo be. ⁸ Um si'da/ 'kuci bwa mo ma ki 'kari'th mo dhali tela dum bum sho'k mo gom ya gi mina Tapa pu'du/ e me'd hila/ mo. ⁹ Dhalku/ ki miya gungum mo, iwak pem, apo/ ka rem 'kup mo ma, ki um minu 'koki dwall gwo mo. Hili mo mo ma, amandwall gwo a'di doshki'da po/ campur mo be. ¹⁰ Me'd gi she/mm gi isa nyor mo dhali bwa jin 'kuçu mo ki 'kari'th mo tani iwak pem, budhi imançi gwo ma Arungimis mo, uni gun ciki gwo gom gway gi Tapa Arungimis mo. ¹¹ Hili mo mo ma, ana yuka uni gwansan ki ku gi 'bora bwa mo, uni gun 'kokunu mo mmotel sho'k mo.

Um ciki gwo mo goma Ayuub telki sho'k mo dhali um parki 'pemen jin di'di bwana Tapa e mo, bahili Tapa Arungimis a'di jin hilki'da hil mo dhali mmomiimii mo be.

¹² Hili apowa ris to 'baar mo tani iwak pem, dhalku/ ki o gwo is mmothul me'd mo walla gom momis mo walla gom mony'cesh mo walla ma e gwo jin onu isa tiya mo, hili dhalka nyem bum ta'da nye mo dhali hili dhalka yisam bum ta'da yisa mo, ki um mini 'koki ta'k mo e miuwak mo be.

¹³ A/ wathin kamu/ ibwam um 'kosha is ka nyor mo 'taa? Dhalki a'di 'tho'd mo. Dhali a/wathin kamu/ di'd jin 'bora bwa mo 'taa? Dhalki a'di yuk gway gi moman mo. ¹⁴ A/wathin kamu/ ibwam um 'ba'thki'd mo 'taa? Dhalki a'di yuk 'kwani gwanyjaka/ ma kaniisa mo dhali dhalki uni 'thon mo gom a'di mo dhali wol a'di ayini 'kup ki gway gi Tapa mo ¹⁵ dhali ki mon'tho gi mongam gwo is mo tani a'di midi woth wathi/ jin 'batha'd mo dhali Tapa a'di midi cu a'di mis mo dhali wakki/ a'di miiki miinthus mo tani a'di minu gwam mo be. ¹⁶ Dhali ki mii gi wakan mo tani piyi gwo miinthus bum ka rem 'kup mo ma dhali 'thoyi ka rem 'kup mo ma, ki um minu waç mo be. Haali/ mon'tho gi wathin kar/e mo tani ta gi mom'bi'th e a'di mmowagas mo be. ¹⁷ Iliya a'di ta wathi/ jin nyaka e 'dap ki ana mo dhali a'di 'thoki'd ka daran du mo jin min ma shoki diki he'th mo, dhali ki yili kwara mo tani dhali ka appe 'kona 'kupi pe'de/ mo tani asho'k diki he'th apo/ mony'cesh mo be. ¹⁸ Dhali yan'ko'd a'di 'thoki'd mo dok/e dhali momis ciki'da sho'k mo dhali mony'cesh dho'thki maman tom piti mo be.

¹⁹ Iwak pem, wakki/ jan tal 'denj kamu/ 'peni bwam um dhereski'd mo 'peni gwon gana/ mo tani dhali jamu/ ki sus a'di ka nyan'ko'd mo tani ²⁰ dhalki a'di mishi'd ki a'di yin jin susu'da manmii miinthus ka nyan'ko'd 'peni bway dheres piti mo tani midi woth a'di akashiram piti 'peni mowu mo dhali midi kuma ma'diny miinthus 'kup mo be.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma BUṬERUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuṭerus, a'di jin karu ki she/ mo goma Yesus Kriṣṭhos mo.

E uni gun 'kokin mo e bwaman 'kwanin tiya mo kun cekerkuṅu bwa mo e Pam Buntus mo dhali e Paṅ Galathiyya mo dhali e Paṅ Kabbadukiyya mo dhali e Pa Asiyya mo dhali e Pam Biṭhiniyya mo ² uni kun kwanykunu mo dhali kun 'kawurkin ma Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali kun dhagamkunu mo ki Shi/in mo gom gwo jin hana uni e mo eya Yesus Kriṣṭhos mo dhali goma bas piti jin kukuski'd mo.

Dhalka 'the dhali moṅku'th is minu mar is gom um mo.

Mo ma 'Teṅ Kape/ jin Di ki E mo

³ Mom'bor mii mididi mo goma Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapa Yesus Kriṣṭhos bana mo. Ka dhan momiimiim piti mo tani ana 'kokunu mo mmodho'th mo dok/ e e mo ma 'teṅ kape/ jin di ki e mo ki mompi ma Yesus Kriṣṭhos 'peni mowu mo, ⁴ dhali e mo mal jin budhu mo a'di jin moli pu/ mo, dhali jin dinuki shi/ ki mii mo, dhali jin mididi ki us mo ki jog mo, dhali jin karkunu mo gom um mo e momis mo. ⁵ Um gun jin ki mom'bi'th ma Arumgimis mo ki mo ki moṅgam gwo is ki bway mowoth mo, a'di jin thosonkunu mo mmoṭor eya tente/ ka tee jin 'ko'd mo. ⁶ E mii yansan mo tani 'kunyi um bwa mo ma, ba shwane/ ki ari mo yansan mo tani um mina isi 'kosh ka nyor mo ki mompal ki she/ ki she/ mo. ⁷ Wakan ki moṅgam gwo is bum gana/ mo, jin ta yintho/ ki yintho/ mo mmobol 'dolkon gana/ e mo, a'di, ba a'di jin mishi pu/ mo tani a'di nyo/ u ki mo/ o'd mo tani minu 'taki gam mo mmoçi momaṅ mo dhali monyca mo dhali montak mo e mony'cee jin minu 'ceeya Yesus Kriṣṭhos mo be. ⁸ Ki dar gi mmoṭar a'di e mo tani um enki a'di mo. Ba um bala kun 'koki par a'di e mo shwane/ mo tani um gamki gwo is e a'di mo dhali 'kunyikina bwa mo ki gwo jin molu bah mo dhali jin eka/ ek mo. ⁹ Me'd gwo jin thimkunu mo gom moṅgam gwo is bum mo tani um bu'thki bway mowoth bum goma kaṣhiram bum mo be.

¹⁰ Imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ kun oki gwo kun onu is mo goma 'the yan mo jin mididi jim bum mo tani uni simmki mii e mo dhali dota/ dot mo gom bway mowoth yansan mo be. ¹¹ Uni dotkina dot mo goma ci en'thiṅ kamu/ mo walla mo mo jin torkuna Shi/in ma Kriṣṭhos jin di'd e uni mo me'd jin torkuna gwo ṅwa/ a/ mo gom

isa nyor ma Kriṣṭhos mo dhali monyca jin mididi di ṅ'ko'd mo be. ¹² A'di torkunu uni eya tente/ mo ki uni 'koki mii to mo gom is buni mo, hili gom um mo, eya ris to gun bakunu um shwane/ mo ki uni gwansan kun ta imançi gwom 'boro'd e um mo ki Shi/in Dheleladhelel mo, a'di jin hashkunu 'peni momis mo, uni kun ta to jin 'koshkina iman'doyu gwo te/ mo mmoṭar e mo be.

Ayuk jin Yuḳu mo Mmo'ko 'Kojin Kogu mo

¹³ Wakan deki adum bum mo dhali kuthi is ki 'cese/ 'cese/ mo, dhali dhuyi a'teṅ kapem bum ki mon'tu'd mo apowa 'the mo, a'di jin pu'dki'di um mo 'peni mony'cee jin 'ceekunuwa Yesus Kriṣṭhos mo be. ¹⁴ Me'd uçi gun ha gwo e mo tani dhalku/ mii ki tash mo mmodhu e ki 'thir 'thir mo me'd jin miikina um 'thissa/ e miin dhamom pus bum mo. ¹⁵ Hili me'd jin tana a'di jin yuki um, a'di jin kogu mo tani tayi um uni gun kogu mo ki is bum mo eya ris miim bum kun nyoṅa um is mo. ¹⁶ Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Um mini mii ta kun kogu mo haali/ aha/ tana a'di jin kogu mo be. ¹⁷ Wakki/ um mini yuḳa yuḳ apowa Baba mo, a'di jin dwallki 'kwani gwo ka 'dete/ 'dete/ ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo isi ki miim buni kun miina uni mo tani nyoṅi is bum ki moṅko/ is mo ka teem bumi 'baar mo jin 'kona um mo e bwan 'kwanin tiya mo. ¹⁸ Um mishki mo ki um wankunu 'ba/ mo 'peni miim pe'th kun luku 'peni ibabam bum mo tani yisa ki to kun mini pu/ mo me'd 'dolkon kush mo walla 'dolkon gana/ mo, ¹⁹ hili um wankunu 'ba/ mo ka bas ma Kriṣṭhos jin ta yintho/ mo me'd ji gi ari ka'bal jin dar gi thalkin mo dhali jin ta jim 'borgaṅ gana/ mo. ²⁰ A'di 'kawurkunu ṅwa/ a/ mo ki mony'cesh yan 'konuki ka'b mo, hili a'di torkunu eya tente/ e 'ko'd mo gom mo gi gway bum mo be. ²¹ E a'di mo tani um takin gi mo jin wunuwa Arumgimis jwa i is mo, a'di jin cuki a'di mis 'peni mowu mo, dhali ci a'di monyca mo, wakan ki moṅgam gwo is bum mo dhali mo ma 'teṅ kapem bum mo mini 'ko eya Arumgimis mo be.

²² Mmodhelelkina um akashiram bum mo ki gwom bum jin hana um e mo e gwoṅ gana/ mo gom washila/ jin piyi'd e um mo e mo/en mo gom iwak mo, mmo/ enkina uma en mo ki bwan dara'd mo 'pena duṅ gana/ mo. ²³ Um dho'thkunu mo dok/ e ki dho'th this mo, yisa 'peni emen to jin mididi pu/ mowa, hili 'peni emen to jin mididi mol pu/ mo, e a'di jin ta gwo ma Arumgimis jin di'd ki e mo dhali jin mididi ki sule/ mo.

²⁴ Haali/ Aris shuman isi 'baar mo uni wana e ka sho mo.

Dhala ris jarom buni mo tani uni wana e ki jandi/ ma sho mo.

Asho ku'thkin mo dhali jandim buni raskin mo

²⁵ hili gwo gi Tapa mo tani a'di ca'bki'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

Gwo yansan a'di ta gwom 'boro'd mo, a'di jin cikunu um mo be.

2

Wosh jin Di ki E mo jin Ta'da 'Duntula/ mo dhali Kaljin Kogu mo

¹ Wakan dhuyi aris mii kun dupuwa dupi e 'pen ka pije/ mo dhali arisa mak mo dhali mii kun ta washila/ mo dhali miin dhapan mo dhali arisa thu'th 'pen kun thudhu mo.

² Me'd usha nam 'pereny kun daka dhodhu mo tani oyi bwa mo goma ko mo jin ta to gi shi/in jin dheleli'd mo. Ki a'di mo tani um mini ca mo e bway gi mowoth mo. ³ Haali/ um nyokki bwanjush gi Tapa mo be.

⁴ Iiyu/ i a'di mo, a'di jin ta wosh yin jin di ki e mo, a'di jin wakina 'kwani mo, hili e jis/e ma Arumgimis mo tani a'di kwanykunu mo dhali a'di ta yintho/ ki yintho/ mo. ⁵ Dhali me'd wosh kun 'ko ki e mo tani tayi um ki is bum kun minu nyan mo mmota gu'b gi to gi shi/in mo, mmota uni gun mii mii ma gasiis kun kogu mo, mmoçi to kun 'ciThu/ 'kus mo kun ta gi shi/in mo kun miishu bu'th ka Arumgimis eya Yesus Kristhos mo be. ⁶ Haali/ a'di telki'd mo e Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki:

Hili mo mo ma, aha/ 'thikina aSihyuun wosh mo, a'di jin ta wosh 'penabi jin kwanyu mo dhali jin ta yintho/ mo.

Dhali a'di jin gam gwo is e a'di mo tani miinu 'koki kar ki mo ma 'the is mo be.

⁷ Wakan e um mo um gun gamki gwo is mo tani a'di ta yintho/ mo, dhali hili gom uni gwansan kun 'koki gam gwo is mo tani:

Wosh gana/ yansan jin wakina imannyan gu'b mo tani

a'di warki'd ka dhana 'kan'kup wosh gi 'penabi mo,

⁸ dhali

Wosh jin midi dhu 'kwani mmokol mo, dhali wosh jin midi dhu uni mmota'k mo, haali/ uni golkunu mo haali/ uni 'koki ha gwo e mo me'd jin 'kawurkunu uni mo mmomii mo.

⁹ Hili um ta emen kun kwanykunu mo dhali imanmii mii ma gasiis jin waki ji ma malik mo, dhali um ta kal gi 'kwani kun kogu mo, dhali um ta 'kwani ma Arumgimis ki is pitin gana/ mo, ki um mini bah eya tente/ mo miim 'borgam piti mo, a'di jin yukki um mo 'peni bwam mondhurumi'd mo e mojkush piti jin ta momer mo. ¹⁰ Ntwa/a/ mo tani um 'koki ta 'kwani mo, hili shwane/ um ta 'kwani ma Arumgimis mo. Ntwa/a/ mo tani um 'koki bu'th mo jin miinu mii mo, hili shwane/ um bu'thki momiimii mo be.

'Koyi Me'd Imanmii To goma Arumgimis mo

¹¹ Um gun enu mo, aha/ yuka um mo me'd 'kwani kun 'kon ka pije/ mo 'peni bampaj kamu/ mo dhali me'd uni kun 'kon e bwaman 'kwaniin tiya mo, mmoga/ mii kun dhunu e ki 'thir 'thir mo gi shuman is mo jin ta to jin aski'da asa powa kashiram bum mo. ¹² Hali miim 'borga/ mo mmonyon is mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, wakan wakki/ uni mini 'taki o gwo apo/ um mo me'd imanthu'th to mii mo tani uni mini 'taki par miim 'borgam bum e mo dhali kara Arumgimis ki ca mo eya tee gi mowoth mo be.

¹³ Dapi 'twa/ mo gom gway gi Tapa mo eya ris mii kun telkina 'kwani en'thi/ 'pen mo gom 'kom buni mo, wakki/ a'di midi ta malik mo jin ta tapa apo/ tiyan tiya mo ¹⁴ walla imudhiir mo kun hashu ki a'di mo mmoçi uni gwansana jisa mo kun thu'th to mii mo dhali man uni gwansan kun miin ki 'bore/ mo. ¹⁵ Haali/ a'di ta bwa ma Arumgimis mo ki um ki miim 'borgam bum mo kun miina um mo tani mini mu'th 'twa/ gi 'kwanim pali/ mo dhali miim pus buni mo. ¹⁶ Tayi 'kwani kun 'kon ki 'kus mo, hili ki dar gi mii jin mina umi bu'th mom bum jin 'kona um ki 'kus mo mmota mii jin dik mii gun miina um kun ta thus mo. Hili 'koyi me'd uni kun ta imanmii to goma Arumgimis mo. ¹⁷ Taki aris 'kwani 'baar mo. Eni iwaç bumi 'baar mo. Koki Arumgimis mo. Taki imalik mo.

She/mm Mii ma Kristhos jin 'Kosha Is A'di ka Nyor mo

¹⁸ Imanmii towa, 'dapi 'twa/ mo e tapam bum mo ka ris montak mo, hili yisa jasi e uni gun mii mii ki bwanjush mo dhali mii ma 'thup e mo, hili si'da/ e uni gun 'cwar-ina 'cwar mo be. ¹⁹ Haali/ wathi/ a'di tesu mo wakki/ a'di ta'd gi 'twa/ ma du 'kup ka Arumgimis mo mmo'dim 'kup mo e isa nyor mo me'd jin tana a'di isa nyor jin diki ta kar/ e mo. ²⁰ Haali/ to jin gama um a'di ta'd taye, wakki/ um ki thu'th to mii mo dhali gam mondor mo gom a'di mo tani dhali um mini bu'th a'di ki bwa jin 'kuçu ki 'kari'th mowa? Hili wakki/ um ki mii miim 'boron mo dhali 'kosh is ka nyor mo gom a'di mo tani um bu'thki a'di ki bwa jin 'kuçu ki 'kari'th mo dhali um tan gi mo jin tes ma Arumgimis um mo be. ²¹ Haali/ gom a'di yan mo tani um yukunu mo, haala Kristhos si'da/ 'koshu is ka nyor mo gom um mo, mmodhalkina a'di um she/mm piti mo ki um mini 'taki batha cuç piti mo be. ²² A'di diki mii miinthusa 'denj kamu/ mo. Dhali gwo maka 'denj kamu/ si'da/ dinuki gam 'pena le'd piti mo be. ²³ Ki a'di sorkunu mo tani a'di diki raka sori bway mo. Ki a'di 'koshkina is ka nyor mo tani a'di

diki shwaa 'cesh ki sho'k mo. Hili a'di gamki a'di gwo is mo, a'di jin ta'da mandwall gwo mo jin ta'da kar/e mo. ²⁴ A'di a'di ki is piti kalki miinthus bana e is piti mo apo/ cwa mo, ki ana mina 'taki wu miinthus mo dhali 'ko ki e mo e mo ma kar/e mo. Ki jamam piti jin dorkunu a'di mo tani um waçkunu mo be. ²⁵ Haali/ um iikini per mo me'd ka'bal mo, hili shwane/ um dokkin ka nyanj 'ko'd mo eya Manhil Ka'bal mo dhali Amanjiya kashiram bum mo be.

3

Shush Mii jin Miina Up kun Mashu mo dhali Ikath mo

¹ Wakan si'da/ um upa, 'dapi 'twa/ mo e ikathim bum mo, wakan ki kun tiya mo, ba kun tiya yisa ha gwo eya, uni minu 'taki gama du is ki dar gi gwo mo goma nyon is gi i/ashim buni mo ² ki uni mini par miim bum jin tuka uma tu'k is e mo dhali miin dhelelga/ mo gom mii kun nyon'wua nyon mo. ³ Hili dhalku/ ki dhal miim bum mmota ji ma por ma pije/ mo gom tom bum kun hidha um i is mo ka mur jin to'du mo, dhali mmonyon 'dolkon gana/ mo dhali hi'th burriyem po/ mo, ⁴ Dhali hili dhalki a'di ta'da cinj kamu/ jin bagu mo jin ta'da du mo ki wosh dhel jin moli pu/ mo jin ta shi/ in jin 'thupa e mo dhali jin di'd ki shwam mo, a'di jin ta yintho/ ki yintho/ mo e bwambori jis/ e ma Arumgimis mo. ⁵ Wakan 'thissa/ up kun dhelelin mo, uni kun tan ga 'tej kape/ eya Arumgimis mo tani nyonki is buni mo dhali 'dap 'twa/ mo e gwo gi ikathim buni mo, ⁶ me'da Saarah mmohakina a'di gwo ma Ibrahim e mo dhali yuk a'di ki tapa mo. Dhali um shwane/ mo ta uci ma yim mo wakki/ um mini mii mii ki 'bore/ mo dhali mmodiki dhal tonj kamu/ bway mo mmodee um is mo be.

⁷ Wakan si'da/ um gwaṭha, 'koyi ki isi 'komp pa mo nyakki up bum mo, mmoçi montak goma 'bom mo me'd jin 'ka'da isa yim mo ki buñgwar ma yim mo, haali/ um nyakki mal buthi mon'de/ mo ka 'the ki mondiki/e mo, ki mii gi wakan mo tani ka 'thom bum kun 'thona um mo tani minu 'koki 'taki non 'kup mo be.

'Koshi Is ka Nyor ma gom Gway Mii ma Kar/e mo

⁸ Kwalanj 'te/ be. Aris umi 'baar mo, tayi gi mo jin gamu gwo me'd e shi/in mo, dhali koci e mo, dhali eni iwaç bum mo, dhali tayi ka dun 'ka'dga/ mo dhali bwa kun dhunu ki gwa'd mo. ⁹ Dhalku/ ki rak tonthusi bway mo gom tonthus mo walla dhalka sor ki raki bway mo goma sor jin soru mo. Hili apo/ mii yan ki ca'ckon mo tani 'boriya 'bor mii mo haali/ gom mii yan mo tani um yukunu mo ki um mini 'taki bu'th mo jin 'boruwa 'bor

mii mo be. ¹⁰ Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

A'di jin mido 'taki en mondiki/e mo dhali par ateem 'borga/ e mo tani dhalki a'di noni'da le'd piti 'peni tonthus mo dhali 'twam piti 'peni mo jin onu gwo ma maç mo.

¹¹ Dhalki a'di tu'k ki'd mo 'peni tonthus mo dhali mii miim 'boro'd mo

dhali dhalki a'di simm monku'th is e mo dhali ur a'di isho'k mo.

¹² Haali/ e gi Tapa a'di di'd apo/ uni gun mii miin'kar/e mo

dhali 'cem piti ka'dkina a'di mo gom mon'thom buni mo be.

Hili bwam/ e gi Tapa diki'da po/ uni gun miiki tonthus mo.

¹³ Dhali kaja di'd mmoshi/ um mo wakki/ um shwana miin gana/ anyor ki thith mo?

¹⁴ Hili isi kani wakki/ um 'kosha is ka nyor mo gom gway gi mii ma kar/e mo tani um minu 'bor mii mo be. Dhalku/ uni ki ko/ mo walla dhalka du ki mur mo, ¹⁵ hili eya dum bum mo tani tuki aKristhos me'd Tapa mo. Isa yempa/ mo tani um mini thoson is mo mmota iman'ce'd gwo she/ mo gom ma gom 'kwani gunn kun yukki um mo mmoçi gwo goma 'tej kape/ jin di'd e um mo, hili miyi a'di ka du jin 'thupu e mo dhali ka tuk jin tuku/ mo. ¹⁶ Dhali dhuyi 'twa/ ma dum bum ki dhelel dhelel mo, wakan wakki/ um minu 'taki sor mo tani uni gwansan kun sorki um mo goma nyon bum jin nyonja um is ki 'bore/ mo eya Kristhos mo tani uni minu dhu ki mo ma 'the is mo be. ¹⁷ Haali/ a'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo mmo'kosh is ka nyor mo gom miin' gana/ mo wakki/ a'di mido 'taki ta bwa ma Arumgimis mo mmobol mii jin thudhu mii e mo. ¹⁸ Haala Kristhos a'di wuki'd mo si'da/ gom miinthus mo me'd 'de/ mo gom 'kwani 'baar mo, a'di jin ta'da kar/ e mo wuki'd mo gom uni kun 'koki ta kar/ e mo, ki a'di mido 'taki sus ana eya Arumgimis mo. A'di karkunu mo mmowu mo ki buñgwar is gi shuman is mo, hili a'di karkunu ki e mo e shi/in mo. ¹⁹ E a'di jin yakina a'di mo dhali ci gwo e shi/in kun 'kon eya sijn mo, ²⁰ uni gun 'koki ha gwo e 'thissa/ mo, me'd jin 'kuçkin ma Arumgimis bwa ki 'kari'th mo mmocora çor ka tee ma Nuuh mo, me'd jin dikina a'di mmonyanya dhana kur mo, a'di jin 'kokina 'kwani ki daça/ icine/ mo, uni gun 'koni jasi pekwaro mo, uni a'di itakunu is ki me'd 'peni yi'de/ mo be. ²¹ Mo ma cuç jin cuçu/ jin 'dapa'd ki gwo yan mo tani a'di wothki um shwane/ mo, yisa me'd mii jin kalkunuwa dihar ka pije/ 'peni buñgwar is mo, hili me'd isi 'kup jin yipkunu eya Arumgimis mo gom 'twa/ ma dun dhelelga/ mo ki mompi ma Yesus Kristhos mo, ²² a'di jin ciçi bway momis mo dhali a'di jin diki'd ka bim poros ma Arumgimis mo nyakki aris

iman'doyu gwo mo dhali ki moshirr mo dhali mom'bi'th kun 'dapki 'twa/ ki a'di mo be.

4

Imandhuwa 'The ma Arumgimis Gana/ mo

¹ Haali/ me'd mii gi wakan mo tani aKristhos 'koshkina is ka nyor e shuman is mo tani thosoni is bum mo ki gwon 'de/ mo mmokulumi bwa mo, haali/ a'diyin jin 'kosha is ka nyor mo e shuman is mo tani a'di dakki miinthus mii mo, ² wakan mmo'ko mo gom mo jin boço'd mo naskina/ e shuman is mo yisa mmodok/ e dhu e ki 'thir 'thir ki e gi 'kwani en'thi/ mo, hili ki bwa ma Arumgimis mo be. ³ Hili dhalka tee yin jin yaki'd ki jim pe mo 'kosh jwa mo mmomii me'd mii kun miikina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmo'kokina uni e mii kun 'kanuwa kanthi/ mo dhali e mii gun dhunu e ki 'thir 'thir mo dhali e mo jin 'kosh ma suwa 'kosh mo dhali e mii kun waluwa wal e mon'kupa su mo, dhali mmomii ki ra'b mo e mo ma su mo dhali e mii gun luju tompinycon mo kun 'kona gwonkan ki dhal bway mo. ⁴ Uni wunyu/ is shwane/ mo ki um 'koki gam mii me'd ki uni mo e miin 'de/ jin 'baara uni mo ki 'twa/ mo e mii gun miina uni ki ra'b mo, dhali uni sorki um mo. ⁵ Hili uni mini ci gwo e a'di mo, a'di jin thosonki is mo mmodwall gwo mo gom uni kun 'kon ki e mo dhali kun wukin mo be. ⁶ Haali/ gom gwo gi wakan mo tani a'di cinu gwom 'borga/ yan mo isi kani gom uni gun wukin mo, ba ki uni dwallkunu gwo mo e shuman is mo me'd 'kwani mo tani uni mini 'taki 'ko ki e mo e shi/in mo me'da Arumgimis mo be.

⁷ Pemen ma ris to gwansani 'baar mo tani pu'dkin hila/ mo be. Wakan dhuyi adum bum ki 'bore/ mo dhali kuthi is ki 'cese/ cese/ mo goma 'thom bum jin mina umi 'tho mo. ⁸ Apowa ris mii gwansani 'baar mo tani buthi/ mii ki ri'd mo mmo/ ena en ka rem 'kup mo jin diki ush me'd mo, haali/ mo/en a'di kumki'da ris miinthus kun dhukunu ka makampo/ 'twa/ a 'cesh mo. ⁹ Boti ki mii jin minu ta gu'b bum njal mo ki dar ga gungum ka rem 'kup mo. ¹⁰ Me'd 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun bu'thki to kun cinu ki me'd mo tani bu'thki a'di mo mmomii to mo gom tiya ka rem 'kup mo me'd imandhuwa 'the ma Arumgimis ki she/ ki she/ mo kun ta kum 'boron mo. ¹¹ A'diyin jin oki gwo mo tani me'd a'din 'de/ yin jin bakki gwonkan ma Arumgimis mo. Dhali a'diyin jin mii to e mo jin miinu to mo tani me'd a'din 'de/ yin jin mii to mo ki mom'bi'th jin thip ma Arumgimisa thip mo. Ki mii gi wakan mo tani eya ris to 'baar mo Arumgimis minu kar ki ca mo eya Yesus Kristhos mo be. E

a'di mo tani monyca cila a'di mo dhali mo jin tanu tapa mo gom 'pemen ki sule/ dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

Mo jin 'Koshu Is ka Nyor mo Me'd Uni kun Ta Uni ma Kristhos Gana/ mo

¹² Um gun enu mo, dhalku/ ki ta ku gun minu wuny is mo e mii kun 'batha'ba'th mo me'd o'd mo jin pu'dki'da po/ um mo mmonyoy/ um mo, me'd tonj kamu/ jin molu mo jin mii um mo be. ¹³ 'Kunyi bwa mo isi me'd jin pwakkina um isa nyor ma Kristhos mo tani ki um si'da/ mina bwa 'taki 'kuny mo dhali 'bor mo, ki monycam piti minu tor eya tente/ mo be. ¹⁴ Wakki/ um waku mo gom gway ma Kristhos mo tani um 'borkunu mii mo, haali/ Shi/ in gi monyca mo dhali ji ma Arumgimis ca'bki'da po/ um mo be. ¹⁵ Hili dhalku/ ki dhal jan tal 'denj kamu/ 'peni bwam um mo mmo'kosh is ka nyor mo me'd a'di jin 'koshki'da mee mo, walla me'd a'di jin kwalki'da 'di/ mo walla me'd a'di jin thu'th to mii mo walla me'd a'di jin shwan ma pipi anyor mo. ¹⁶ Hili wakki/ jan tal 'denj kamu/ 'kosha is ka nyor mo me'd a'di jin ta'da Kristhiyan mo tani a'di mina is diki mii 'theya 'the mo, hili e bwan'kwariny gway yan mo tani dhalki a'di kara'da Arumgimis ki ca mo. ¹⁷ Haali/ mo pu'dki'd mo gom gwon dwall mo mmo'tel 'pen 'peni uni gun tana ta/ ma Arumgimis mo. Dhali wakki/ a'di telu 'pen ki ana mo tani 'pemen midi ta ata mo gom uni gwansan kun 'koki ha gwom 'borga/ ma Arumgimis e mo? ¹⁸ Dhali me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Wakki/ a'di ta to jin dita mii mo gom wathin kar/ e mo mmowoth mo tani mane mo jin mina uni gun ushuna ush mo dhali imanmii miinthusi piyu 'ba/ ka piye/ mo?

¹⁹ Wakan dhalki uni gwansan kun 'kosha is ka nyor mo isi ki bwa ma Arumgimis mo mmomii miim 'boron mo tani dhalki uni miin mo dhali ciya kashiram buni eya Man/ uk to jin ta isin gana/ mo.

5

Hili Ama'diny ma Arumgimis mo ma

¹ Wakan aha/ malaskina jwahanj 'kwaniy kaniisa mo e bwam um mo, me'd jin taka/ garr jin ta jwaha/ si'da/ mo dhali ta aman/o gwo mo gom isa nyor ma Kristhos mo dhali me'd jin bu'thki/ monycam piti si'da/ jin minu tor eya tente/ mo be. ² Ciyi ama'diny ma Arumgimis tonte/ mo, a'di jin kanu um gwo mo mmomii mo, yisa ki mii jin minu tu'c uma, hili ki bwa jin onu mo, yisa gom mii jin minu gama du is ki mon'the is mo, hili ki 'ba/ jin ganankunu mo, ³ yisa ki mii jin mina umi 'cwara 'cwar apo/ uni gwansan kun kanu um gwo mo mmomii to mo, hili tayi she/mm goma ma'diny ma Arumgimis

mo. ⁴ Dhali ki a'di jin ta'da Manhil Ka'bal jin ta'da 'kar'kup minu tor eya tente/ mo tani um mini bu'th ton'kup jin moli us ki jog mo jin ta monyca mo be. ⁵ Wakan si'da/ um gun ta dhuru'c mo 'dapi um 'twa/ mo e 'kwani kun ta gwanyjaka/ mo. Shumi is bum mo, aris umi 'baar mo, ki mo jin dhunu is ki gwa'd ka karambuye/ ka rem 'kup mo, haali/ Arungimis ceshki mo mo gom uni gun dhu 'ba/ ki ca mo, hili a'di ki ciya 'the gom uni gun dhu is buni ki gwa'd mo be.

⁶ Wakan dhuyi is bum ki gwa'd mo e bwan'kwariny me'd ma Arungimis jin ta gi mom'bi'th mo, ki ka teen gana/ yan mo tani a'di midi dhu um ki ca mo be. ⁷ Ta'kka ris mo/anani is bumi 'baar mo apo/ a'di mo haali/ a'di mishi'da hil hil mo gom um mo be. ⁸ Kuthi is ki 'cese/ 'cese/ mo dhali timi mo mo. Haali/ a'di jin ta 'kupki um jin ta tapa ma ruma 'cesh mo tani a'di an'kaski'd ki mis me'da dhop jin an'karki ko mo, mmosimm jan tal 'dej kamu/ e mo mmolos ki 'kolo'c ka kuluny mo. ⁹ Rogi a'di mo, dhali teli sho'k mo e mongam gwo is bum mo, mmomisha um ki gwo jin wanu kani bwa gom isa nyor jin 'kosh'o'd mo tani a'di 'the'kkunu mo 'peni iwak bum mo kun 'kon e mony'ceshi 'baar mo. ¹⁰ Dhali 'ko'di mo jin 'koshkina um is ka nyor ki ari mo mo tani Arungimis jin ta'd ga 'the 'baar mo dhali a'di jin yukki um mo e monycam piti jin di'd ki sule/ sule/ mo eya Kristhos mo tani a'di ki is piti midi thoson um ki 'dantar mo, dhali tel um sho'k mo dhali 'bi'th um is mo be. ¹¹ E a'di mo tani mo jin tanu tapa mo midi di goma sule/ mo dhali ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo

¹² Ka Silwaanus, a'di jin ta'da kam bana jin ta isinj gana/ mo me'd jin oka/ gwo mo gom a'di mo tani aha/ 'kwarkina gwo ki e 'pe'pere/ mo gom um mo, mmomala-lasa malas mo dhali mmobah gwo mo ki a'di yansan ta'da 'the ma Arungimis gana/ mo. Doshi ki sho'k jin telu mo e a'di mo. ¹³ Ayim jin diki'd e Pam Baabil mo, a'di jin kwanykunu wakan mo tani hashki um monthe me'd mo. Dhali ya/ m pem ka Markus miiki'd kan si'da/ mo. ¹⁴ Theka the me'd ka rem 'kup mo ki 'twa/ jin pinu ki mo/ en mo.

Mon'ku'th is midi di gom umi 'baar mo, um kun 'kokin eya Kristhos mo be.

Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma BUṬERUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ASimaan jin ta'da Buṭerus mo, a'di jin ta cɪŋkina/ mo dhali a'di jin karu ki she/ mo goma Yesus Kristhos mo.

E uni gwansan kun bu'thki mongam gwo is jin nyakka'd ki ji yinthom bana mo e mo ma kar/ e ma Arungimis bana mo dhali Amanwoth bana jin ta'da Yesus Kristhos mo be.

² Dhalka 'the dhali monku'th is minu mar is mo gom um mo e monyith jin nyithkina uma Arungimis mo dhali Tapa Yesus bana mo.

Ayuk Bum jin Yuḡu Um mo dhali Kwany jin Kwanykunu Um mo

³ Mom'bi'th piti jin piyi'd 'peni Arungimis mo tani a'di ciki'da ris to 'baar mo e ana mo kun minu mii ta mo gom mondiki/ e mo dhali mii ma gayiin mo e mo ma nyith piti jin nyithkina ana a'di mo jin yuḡkina a'di ana mo e monyca jin ta jim pitin gana/ mo dhali e miim 'borgam pitin gana/ mo be. ⁴ E uni mo tani a'di ciki ana gwom piti kun onu is mo kun ta yintho/ ki yintho/ mo dhali kun eka/ ek kagahara mo, dhali ki uni gwansan mo tani ki um mini 'taki ye mo 'peni mo jin pu/ uwa pu/ mo, a'di jin di'd e mony'cesh yan mo gom mo jin dhunu e ki 'thir 'thir mo, dhali ki um mini war ki imanpwaḡ buyempa jin piyi'd 'peni Arungimis mo. ⁵ Haali/ gom 'kup mii yan gana/ mo tani pali aris mii ki 'twarjal kuku/ mo mmogalal mongam gwo is bum is mo ki miim 'borga/ mo, dhali miim 'borga/ ki mii jin nyithuwa nyith mo, ⁶ dhali mii jin nyithuwa nyith mo ki mii ma du jin 'timu mo, dhali ki mii ma du jin 'timu mo ki mii sho'k jin telu mo, dhali mii sho'k jin telu mo ki mii ma gayiin mo, ⁷ dhali mii ma gayiin mo ki momish jin mishu ikam ka rem 'kup mo, dhali mii jin mishu ikam ka rem 'kup mo ki mo/en mo. ⁸ Haali/ wakki/ to gwansan ta kum bum mo dhali ish ka enthus mo tani uni mini non um 'peni mii kun ushi me'd mo walla 'peni mo jin molu maman dho'th mo e monyith jin mina umi nyith Tapa Yesus Kristhos bana mo be. ⁹ Haali/ a'diyin jin midi har to gwansan mo tani a'di ta'da ja'da/ mo dhali hili'd isi shunse/ mo dhali a'di ḡaki mo mo ki a'di lamkunu mo 'peni miinthusa dhamom piti mo be. ¹⁰ Wakan iwaka, shwayi wana nyor ki thith mo mmote mo ma yuḡ jin yuḡu um mo dhala kwany jin kwanykunu um shoka 'cesh mo. Wakki/ um mini mii to yan mo tani um mini 'koki ta'k ki sule/ sule/ mo. ¹¹ Wakan, mo jin tanu pa

ki pa mo minu ci um mo, a'di jin ta mo jin ciḡu mo e bampa/ gi Tapam bana mo dhali Amanwoth bana mo jin ta'da Yesus Kristhos mo, jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

¹² Wakan aha/ dina gwo ibwa isa yempa/ mo mmoka um gwo e mo gom to gwansan mo, ba um mishki uni mo dhali um telkunu sho'k mo e gwoḡ gana/ mo jin takina um mo be. ¹³ Aha/ tosha ki a'di 'boro'd mo me'd jin ca'bka/ ki ca'b buḡwar is yan mo mmopir um is mo ki bway jin kaka/ um gwo e mo, ¹⁴ me'd jin mishka/ ki mo jin miga/ kar buḡwar is pem 'pen ka piḡe/ mo ki 'dishe/ mo me'd gwo jin toḡa Tapa Yesus Kristhos bana aha/ mo be. ¹⁵ Dhali aha/ mina hil a'di i e mo, ki 'ko'di yam pem jin miga/ kwa/ is bwa mo tani um mini 'taki mish to gwansan ka e mo, ma ka tee caan mo be.

Uni gun Ta Iman/ o Gwo ki E mo gom Monyca ma Kristhos mo

¹⁶ Haali/ aman 'konaki batha gany gi gwo lolop kun ta ku ma maki sho'k mo kun lolopu ki lolop gwocon mo, me'd jin toḡa aman um eya tente/ mo mom'bi'th mo dhali mompu'd jin mina Tapa Yesus Kristhos bana pu'du/ mo, hili aman 'kokina mmota iman/ o gwo ki e mo gom mo/ek piti mo. ¹⁷ Haali/ ki a'di bu'thki montak mo dhali monyca 'peni Arungimis jin ta'da Baba mo dhali 'twa/ gwoyi'd gom a'di mo ki Monyca jin Eka/ Ek mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enu mo. Ki a'di mo tani aha/ 'bora bwa mo. ¹⁸ Aman cikkina 'twa/ yansan jin gwoyi'd 'peni momis mo haali/ aman nyakkina 'ko ki a'di mo e wosh jin koḡu mo. ¹⁹ Dhali ana takina gi gwo jin onu is mo jin tenu ki nyanye/ mo be. A'di midi 'bor gom um mo wakki/ um mini ciya hirdhe/ mo gom a'di yan mo me'da lamba/ mo mmo'twakkina a'di mo mo e bwam mondhurumi'd mo ntaga tee midi 'twak mo mo dhala cul e gi mon'thamo/ ki cu mo eya dum bum mo. ²⁰ Um mini mii mish to yan 'ban mo ntwa/a/ mo, ki gwoḡ kamu/ jin onu isa kamu/ yisa di'da e bwarḡ Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo jin mina wathin tal 'der kamu/ mish 'pemen piti toḡ ki is piti a'di 'de/ mo. ²¹ Haali/ gwoḡ kamu/ jin onu isa kamu/ yisa di'da jin pu'dki'd ki bwa gi wathi/ mo, hili 'kwani mmojoḡkina Shi/ in Dheleladhelel uni mo tani uni oki gwo 'peni Arungimis mo be.

2

Imanḡi Gwo kun Ta Thus ki Thus mo dhali Imantor Gwonthus mo

¹ Hili imanḡi gwonthus si'da/ cuki mis mo e bwarḡ 'kwani mo jasi me'd jin mina imantor gwonthus 'ko i bwam um mo, uni gun mini kal gwonthusa tiya kun 'ce'du/ sho'k ka kwal is mo, isi kani mmowaḡ Tapa

gwo mo, a'di jin yolki uni mo, mmokal mo jin mina uni tor sho'k ka pupush ki is buni e mony'ce'd sho'k mo. ² Dhali 'kwani ka ris mini bath miim buni kun 'kanuwa kanthi/ isho'k mo, dhali gom miim buni mo tani bway gi gwoj gana/ minu sor mo be. ³ Dhali e bwam buni kun purapur mo tani uni mini nyuny um mo mmota nyuncyina/ ki gwonthus buni mo. 'Peni kadhamo/ miiwaḡ buni jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo tani diki ta nyon'kor mo dhali mony'ce'd sho'k buni si'da/ mo tani diki ish e mo be.

⁴ Haali/ waḡki/ Arumgimis diki 'tash iman'doyu gwo 'twa/ mo me'd jin miina uni miinthus mo tani, hili a'di ki ta'k uni e mo/ o'd mo dhali a'di ki dhu uni e jisa 'kulga/ mo kun ta mondhurumi'd jin 'cethki'da 'tum mo mmodhu uni ntagi gwo jin minu dwall mo be. ⁵ Waḡki/ a'di diki 'tash mony'cesha dhamo/ 'twa/ mo tani, hili a'di ki kara Nuuh ki 'dantar mo, a'di jin ta'da amanci gwo mo gom mo ma kar/e 'pen mo tani uni iiki pesun tiya mo me'd jin ḡalkina a'di agannu/ yi'de/ apo/ mony'cesh mo jin 'kona iman/usha ush mo. ⁶ Waḡki/ mii jin tuḡu 'perkuman bampa/ gi Pan Saduun mo dhali Paḡ Gamuura mo ki burta/ o'd mo tani a'di ki waḡ uni mo ki mo jin toru gwo 'twa/a 'cesh ki mony'ce'd sho'k mo dhali dhu uni mo mmota she/mm mo gom uni kun mini ta uni gun ushuna ush mo. ⁷ Dhali waḡki/ a'di ye'da Luuth jin ta'da kar/e 'ba/ mo, a'di jin di'd ki dhan mo ma cis ki mii kun 'kanuwa kanthi/ mo gi 'kwanin thus gwansan mo ⁸ (Haali/ a'di jin misha wathij kar/e yan mo dhali ciḡ mo me'd jin ca'ba a'di e bwam uni mo tani a'di tu/ulkunu mo ki isa nyor eya ḡashiram piti jin ta'da kar/ e ka yempa/ mo ka tee kun bathani 'ko'd mo ki miim buni kun ushkina uni gwojkan mii mo). ⁹ Wakan Tapa mishki ye uni 'ba/ mo, uni kun tana gayiin 'peni mompal mo, dhali dhu uni gwansan kun 'koki ta kuḡ kar/e mo e bwam'kwariny mo jin 'konu ka jisa apo/ mo ntaga tee gi gwon dwall jin minu tor gwo 'twa/a 'cesh mo, ¹⁰ dhali isi ki ji mum mo gom uni gwansan kun ci is buni ki bwa en'dap mo mmoshi/ is buni ki e gun dhuna uni ki 'thir 'thir mo dhali waḡ mo jin tanu ki moshirr mo.

Dhali dar gi monyju/ mo dhali ki bwam buni mo tani uni 'koki ko/ a ko/ is mo mmosor uni kun ta gi monyca mo. ¹¹ Bahili iman'doyu gwo mo, ba uni bol tiya e mo ki mo/ eḡ jin caaca ḡagahara mo dhali mom'bi'th mo tani uni 'koki bah gwo sor jin ta gwon dwall apo/ uni mo mmosul Tapa bway mo. ¹² Hili uni gwansan wana e ki to/ e gun 'kon ka miiny mo, kun ta to gun uku mo ki buyem buni mo, uni gun dho'thkunu mo mmobu'th mo dhali mmo'kosh mo tani sorkina sor mo e mii kun 'kokina uni mmota pus mo tani uni minu

'ce'd sho'k mo nyakki uni ki mony'ce'd sho'k jin tal 'de/ mo, ¹³ mmo'kosh is ka nyor e miin thu'th buni jin thu'thkina uni to mii mo. Uni tulki a'di 'kup mo gom 'cem buni kun 'ko ki 'kol uni mo mmomiina uni ki ra'b mo e montee mo. Uni ta monyo/on mo dhali monthalkin mo mmomii ki ra'b mo e miim buni kun 'curkina uni e mo e mii 'baar mo dhali mmoko cuuwa/ ki kawwu mo e mo kun yukuwa yuḡ ka tul 'kup mo mony'akki um mo. ¹⁴ Uni takin gi em buni kun 'tu'dkunu ki piny piny ki miinyal mo, a'di jin moli dak mo gom miinthus mo. Uni ellkina ell e mo gom 'kwanin tiya kun 'konuki tela ḡashiram buni sho'k mo. Uni takin ga dum buni kun yedhu sho'k mo e bwa jin purapur mo. Uni ta uci kun jeekunu mo. ¹⁵ Mmodhalkina uni bwaya kar/e 'pen mo tani uni iiki iim per mo. Uni bathki bway ma Balaam mo, a'di jin ta ya/ ma Basuur mo, a'di jin enki mo jin gamu nyuncyina/ 'peni mii kun thudhu mo ¹⁶ hili a'di ḡucurkunu mo gom gwo dhan pitij gana/ mo. Ntagi thuluny jin mol 'twa/ wal mo, ki wal a'di ki 'twa/ gi wathimpa en'thi/ mo dhali nona manci gwo 'kup 'pena du ma nyonkom piti jin gusa a'di mo be.

¹⁷ Uni gwansan ta jis yi'de/ kun du'dun kun kutha e ki ku'th mo dhali kun tana shile/ kun borkin ma punthar mo. Gom uni mo tani mondhurumi'da 'tum a'di karkunu mo be. ¹⁸ Haali/ 'twam buni kun baha uni mmodhu 'ba/ ki ca mo eya palim buni mo tani uni ellkina ell e ki mii kun 'kanuwa kanthi/ mo ki e kun dhunu ki 'thir 'thir ki buḡwar is mo, mmo/ell 'kwani e mo, uni gun yekin mo 'peni yokkam gi uni kun 'kon e mii gun thudhu mo be. ¹⁹ Uni oki uni gwo is mo gom mo jin mina uni 'ko ki 'kus mo, hili uni ki is buni mo tani ta ciḡkina/ kun yolu mo e mo jin pu/u mo. Haali/ ma a'diyin jin midi pi wathi/ e mo tani a'di ta ciḡkinam piti mo be. ²⁰ Haali/ waḡki/ 'ko'di uni yekin mo 'peni mo jin shi/u buḡwar is mo 'peni mony'cesh mo ki monyith Tapam bana mo dhali Amanwoth jin ta'da Yesus ḡristhos mo tani uni dok/ e koḡhkunu mo e uni mo dhali pinu e mo tani mor'kom buni jin ta jin 'ko'd mo tani warki'd ki shi/ ḡagahara mo gom uni mo mmobol jin twa/a/ e mo be. ²¹ Haali/ a'di midi 'taki 'bor ki isi 'bor gana/ mo gom uni mo ki uni mini 'taki 'koki mish bwaya kar/e yansan ki sule/ sule/ mo dhali 'ko'di uni mmomishkina uni a'di mo tani uni ki tu'k ka nyan'ko'd 'peni gwojkan jin kogu mo jin cikunu uni mo. ²² A'di pu'dki'di uni mo isi ki gwoj gana/ mo jin onu 'pena dhamo/ mo ki: A'ka lakki ya/ piti ka nyan'ko'd jin ya/ kina a'di mo, dhali kuman ḡuthar upkunu yi'de/ mo jasi mmo'danjali bwam boro'th jin 'dorotha'doro'th mo be.

Gwo jin Onu Is mo gom Pu'd jin Mina Tapa Pu'du/ mo

¹Gwo yansan shwane/ a'di ta gwo jin 'kon ma po/i su/ mo jin 'kwarkika/ um mo, um gun enu mo, dhali e uni su/ kan mo tani aha/ yiḱinkina uma du is mo e bwam bum kun dar ki washila/ mo e bway yan mo mmoka um gwo e mo, ² ki um mini 'taki ka gwo e mo ki gwo kun onu itwa/ a/ mo ki 'twa/ gi imañci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo kun kogu mo dhali ki gwonḱan gi Tapa mo dhali Amanwoṭh mo e unim bum kun dhunu ki she/ mo. ³ Ntwa/ a/ ka ris to 'baar mo tani um mini mii mish gwo yansan 'ban mo ki uni kun tana maḱ ka maḱ mo mini pu'du/ ka tee kuṅ 'ko'd mo ka maḱ buni mo mmobaṭh en'dap gana/ kun dhuna uni e ki 'thir 'thir mo ⁴ dhali o gwo mo ki: Mane gwom piti jin onu is ki a'di midu pu'du/ mo? Haali/ 'peni me'd jin wukina ibabam bana mo tani aris to 'baar mo 'kon mmoṭikiri 'ko mo me'd mii kun 'kokina uni mo 'peni ka mun'kup ki mo jin ukḱunu to mo. ⁵ Uni ci mii 'ko'd mo ki bwam buni mo, ki, ki gwo ma Arungimis mo tani aris momis 'kokin kadhamo/ innii mo ba, dhali mony'cesh ukḱunu 'peni yi'de/ mo dhali ki yi'de/ jin ta yi'de/ yi' ⁶ dhali ki a'di mo tani mony'cesh jin diki'd mo me'dyin, a'di halaskunu a'di ki yi'de/ mo dhali 'ce'd sho'k mo. ⁷ Hili ki gwon 'de/ mo tani aris momis dhali mony'cesh kun 'kokin mo shwane/ mo tani uni dhunu mo mmo/ish kumma/ mo gom mo/ o'd mo, mmo'kokunu mmodhu mo mo ntaga tee jin minu tor gwon dwall 'twa/ a 'cesh mo dhali 'ce'd 'kwani sho'k mo uni gun ushuna ush mo be.

⁸ Hili dhalku/ ki ci miin 'de/ yan 'ko'd mo, um gun enu mo, ki, ki Tapa mo tani ateen 'de/ yan wana e ki yil alip mo dhali yil alip mo tani a'di wana e ka teen 'de/ mo be. ⁹ Tapa a'di midu diki miiya diite/ mo gom gwom piti jin ona a'di is mo me'd jin ona kun tiya ki a'di midu taya diite/ mo, hili a'di thonki'da thon me'di 'ko'd mo 'kupki um mo. A'di yisa ona bwa ki tal 'deṅ kamu/ midu 'taki this e mo, hili ka ris 'kwani 'baar mo mini 'taki jidhir mo e mo jin rijuwa du is mo be. ¹⁰ Hila tee gi Tapa mo tani a'di midu pu'du/ mo me'd wathin 'di/ mo dhali yan'ko'd aris momis mini pe mo ki dhan cuuwa/ jin minu rayu/ mo, dhali to kun 'kon e mo ma tor piti mo tani mini wa ki o'd jin ca'b ki wur wur mo, dhali mony'cesh yan mo dhali miim piti mo kun 'kona po/ a'di mo tani minu puri 'baar mo be.

¹¹ Haali/ me'd jin mina ris to gwansani 'baar mo wa mo wakan mo tani um mini ta 'kwani kun mini wakata ka ba/ mo mmomii mii kun kogu mo dhali mii mii ma gayiin mo ¹² mmoçora çor mo dhali gom bwa jin onu ka daran du mo goma tee ma Arungimis

mmopu'du/ mo, haali/ gom a'di mo tani momis minu ṭushun ki o'd mo dhali minu wa mo dhali to kun 'kon e mo ma tor piti mo tani uni minu to'd ki o'd mo be. ¹³ Hili ki isi gwom piti jin onu is mo tani ana çora momis kun ta kun this mo dhali mony'cesh jin ta jin this mo, a'di jin mina mo ma kar/ e nyça'bi cine/ mo be.

¹⁴ Wakan, um gun enu mo, me'd jin çorkina um gom to gwansan mo tani shwayi anyor ki thith mo ki um minu gam e a'di mo ki dar gi monyo/ o'd mo walla thalkin mo dhali um minu gam mo ki mo ma ku'th is mo. ¹⁵ Dhali kar mo ma thon jin thonkina Tapam bana ana me'di 'ko'd mo gom bway mowoth mo. Wakan si'da/ akam bana jin enu jin ta'da Buulus 'kwarki um gwo mo isi ki gwo ki moyuḱ jin çikunu a'di mo ¹⁶ mmoçor a'di yansan mo me'd miim piti jin miikina a'di eya ris gwom piti jin 'kwarkina a'di mo. Dhali gwon tiya kun 'kokin e uni mo tani 'bitha'bi'th mo mmomish 'ban mo, ki uni kun ta pus mo dhali uni kun 'konuki tel sho'k mo tani uni wutalki uni mii mo ntagi mo jin minu 'ce'd sho'k buninḱ gana/ mo be me'd jin miikina uni gom gwo ma Arungimisa tiya kun 'kwarkunu mo. ¹⁷ Wakan um gun enu mo mmomisha um a'di ntwa/ a/ mo tani jiyi mo ki e mo isi ciki/ mo ki um minu 'koki 'de'k shoki mis mo ki gwo jin thamu mo 'peni 'kwani kun ush gwonḱan mii mo dhali this mom bum gana/ jin tela um sho'k e mo. ¹⁸ Hili 'bapi um mo eya 'the mo dhali e monyith Tapam bana mo dhali Amanwoṭh jin ta'da Yesus Kristhos mo. E a'di mo tani monyca midu di mo 'peni shwane/ mo dhali ntaga tee jin midu di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma YOHAAN mo

Gwo gi Mondiki/e mo

¹ A'di caan jin diki'd 'peni ka mun'kup mo dhali a'di caan jin ciƙa aman mo dhali a'di caan jin misha aman mo ki em bam mo dhali a'di caan jin hila aman mo dhali jin tana aman is ki me'd bam mo isi gwo gi mondiki/e mo be, ² dhali mondiki/e yan toru eya tente/ mo dhali a'di hilkina aman mo dhali aman itana iman/o gwo gom a'di mo dhali mondiki/e yan tora aman um eya tente/ mo, mondiki/e yan jin di'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo, jin di'd eya Baba mo tani dhali a'di torƙunu aman eya tente/ mo be, ³ a'di caan jin misha aman mo dhali cik mo tani tora aman um eya tente/ si'da/ mo ki um si'da/ mini nyak to mii ki aman mo dhali tom bana jin nyaka ana mii mo tani nyakka Baba mo dhali nyakki Ya/ m piti jin ta'da Yesus Kristhos mo be. ⁴ Dhali to gwansan 'kwarkina aman mo, ki mon'kuny bwam bana minu thim mo be.

Arumgimis Ta Monƙush mo be

⁵ Yan ta gwo be jin ciƙa aman 'peni a'di mo dhali jin cina aman e um mo, ka Arumgimis ta monƙush mo dhali e a'di mo tani mondhurumi'd piyi'di 'baar mo be. ⁶ Waƙki/ ana ona gwo ki ana nyaka to mii ki a'di mo dhali ii ka yiha/ mo e mondhurumi'd mo tani ana tana tor mo dhali gwoƙ gana/ 'kona ana ki mii mo be. ⁷ Hili waƙki/ ana iina mo e monƙush mo tani me'd a'di jin di'd e monƙush mo tani ana nyaka to mii ka rem 'kup mo dhali abas ma Yesus jin ta Ya/ m piti mo tani a'di pucumki ana aris miinthusi 'baar mo be. ⁸ Waƙki/ ana ona gwo ki ana dara gi miinthus mo tani ana heka is banaan gana/ e mo dhali gwoƙ gana/ yisa di'd e ana mo. ⁹ Waƙki/ ana pina gwo miinthus bana mo tani a'di ta a'dinƙ gana/ mo jin mii'd ka ƙar/ e mo jin midhi dhal ana miinthus bana 'pen mo dhali pucum ana 'pena ris mii kun 'koki ta kun ƙar/ e mo be. ¹⁰ Waƙki/ ana ona gwo ki ana dara gi miinthus mo tani ana kara a'di mo mmota aƙor mo dhali gwom piti diki di e ana mo be.

2

Aƙristhos Ta'da Manmalas Bana mo

¹ Ushi uƙim pema, aha/ 'kwarkina um gwo yansan mo ki um mini 'koki mii miinthus mo be. Hili waƙki/ wathinƙ kamu/ mii miinthus mo tani ana tana ka Manmalas mo nyakka Baba mo, aYesus Kristhos jin ta'da ƙar/ e mo, ² dhali a'di ita monƙwam gom miinthus bana mo, dhali yisa jasi gom kum bana yisa, hili si'da/ gom miinthus gi

'kwaniny'ceshi 'baar mo be. ³ Dhali gom a'di yan kan mo tani ana mina mish mo mo ki ana misha a'di mo waƙki/ ana dhuna gwoƙan piti kun 'kwarkunu mo be. ⁴ A'di caan jin o gwo mo ki: Aha/ misha a'di mo, ihili ush gwoƙan piti kun 'kwarkunu ha e mo tani a'di ta'da tor mo be dhali gwoƙ gana/ yisa di'da e a'di mo. ⁵ Hili a'diyin jin dhu gwom piti mo tani e a'di mo ka jin gana/ mo/ en goma Arumgimis thimu ki 'bore/ mo be. Ki a'di gi wakan mo tani ana mina mish mo mo ki ana 'kona e a'di mo be. ⁶ A'di jin o gwo mo ki a'di ca' bki'd e a'di mo tani ƙa ya'd e bwaya 'de/ jin yana a'di mo ba/.

Gwoƙan jin 'Kwaru jin Ta jin This mo

⁷ Um gun enu mo, aha/ dinaki 'kwar um gwoƙan jin 'kwarkunu mo jin ta jin this mo hili gwoƙana dhamo/ jin 'kwarkunu mo a'di jin takina um 'peni ka mun'kup mo, gwoƙana dhamo/ jin 'kwarkunu mo jin ta gwo jin cikina um mo be. ⁸ Dok/ e aha/ 'kwarkina um gwoƙan jin ta jin this jin 'kwarkunu mo, a'di jin ta jin gana/ e a'di mo dhali e um mo, haali/ mondhurumi'd peki'd mo dhali monƙush gana/ a'di 'twaƙki mo mo hila/ mo be. ⁹ A'di jin o gwo ki a'di di'd e monƙush mo dhali shi/a kam piti i e mo tani a'di di'd e mondhurumi'd naskina/ mo be. ¹⁰ A'di jin ene'da kam piti mo tani ca' bki'd e monƙush mo be dhali e a'di mo tani mo jin gwoluwa gol piyi'd mo be. ¹¹ Hili a'di jin shi/ ki'da kam piti i e mo tani a'di di'd e mondhurumi'd mo dhali ya e mondhurumi'd mo be dhali diki mish mo mo, mo jin yakina a'di iya mo haali/ mondhurumi'd dha' bki a'di em piti mo be.

¹² Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ushi uƙi, haali/ miinthus bum dhalkunu um 'pen mo gom gway piti mo be. ¹³ Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ibaba, haali/ um mishi a'di mo, a'di jin di'd 'peni ka mun'kup mo. Dhali aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta 'kwanin dhuru'c mo, haali/ um piki a'dinthus 'de/ yin e mo. Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta uƙi mo, haali/ um mishkina Baba mo be. ¹⁴ Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ibaba, haali/ um mishi a'di jin diki'd 'peni ka mun'kup mo. Dhali aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta 'kwanin dhuru'c mo, haali/ um 'bitha' bi'th mo dhali gwo ma Arumgimis ca' bki'd e um mo dhali um piki a'dinthus 'de/ yin e mo be.

¹⁵ Dhalku/ ki en mony'cesh mo ma walla to kun 'kon e mony'cesh mo. Waƙki/ wathinƙ kamu/ eni mony'cesh mo tani mo/en goma Baba diki di e a'di mo be. ¹⁶ Haali/ aris to 'baar mo kun 'kon e mony'cesh mo kun ta mon'dap e gi bunƙwar is mo dhali mon'dap e gi e mo dhali mii mmodhu is ki ca mo tani a'di diki di 'pena Baba mo hili a'di ta jany 'cesh mo be. ¹⁷ Dhali mony'cesh peki'd mo

dhali mon'dap em piti mo, hili a'di jin mii'd ki bwa ma Arungimis mo tani a'di ca'bki'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

AKristhos jin Diki Ta jin Gana/

¹⁸ Uciya, a'di ta mo jin 'ko'd mo dhali me'd jin ciika um gwo ka kristhosthus pu'dki'd mo tani wakan shwane/ arisa kristhos kun 'koki ta kun gana/ pu'dkin mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani ana ki mish mo mo ki a'di ta'da cim jin 'ko'd mo be. ¹⁹ Uni iikin ka pije/ 'peni ana mo hili uni 'koki 'ko 'peni ana mo haali/ wakki/ uni mini 'taksi ta kum bana mo tani uni mini 'taksi rash 'ko e ana mo. Hili uni iikin ka pije/ mo ki a'di minu tor eya tente/ mo ki uni 'baar mo 'koki 'ko 'peni ana mo be. ²⁰ Hili um 'koshu ki a'din 'de/ jin kogu mo dhali umi 'baar mo mishi a'di mo be. ²¹ Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, yisa haali/ um 'koki mish gwoj gana/ mo yisa, hili haali/ um mishi a'di mo dhali mish yan mo ka tora kamu/ yisa di'd e gwoj gana/ yan mo be. ²² Kaja a'di jin ta'da tor mo hili a'di jin watki gwo mo ka Yesus ta'da Kristhos mo. Yan ta'da kristhos jin diki ta jin gana/ mo a'di jin watki'da Baba gwo mo dhali Ya/ mo. ²³ A'din 'dej kamu/ jin watki Ya/ mo tani a'di diki ta ga Ababa mo. A'di jin piki gwo gom Ya/ mo tani a'di ta'd ga Ababa mo si'da/. ²⁴ Dhalki a'di jin ciika um 'peni ka mun'kup mo ca'ba'd e um mo. Wakki/ a'di jin ciika um 'peni ka mun'kup mo ca'ba'd e um mo tani yan'ko'd um mini 'ko e Ya/ mo dhali eya Baba mo be. ²⁵ Dhali a'di ta gwo yansan jin okina a'di ana is mo jin ta mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

²⁶ Aha/ 'kwarkina um gwo yansan mo gom uni gwansan kun mini 'taksi he'k um e mo be. ²⁷ Hili mon'kosh jin bu'thkina um mo 'peni a'di mo tani ca'bki'd e um mo dhali um mini mii 'koki mii ta gi jan 'dej kamu/ jin midi 'taksi tor um gwo mo, haali/ me'd mon'kosh piti tori um gwo mo goma ris to 'baar mo dhali a'di ta gwoj gana/ mo dhali ator piyi'd e a'di mo be. Me'd jin tora a'di um gwo mo tani wakan 'koyi e a'di mo ma.

²⁸ Dhali shwane/ ushi uciya, 'koyi e a'di mo ma, wakan ki a'di midi piyu/ mo tani ana mina 'taksi 'koki ju/ mo dhali 'koki ko/ is ki mon'the is mo ibwambori a'di mo ki mom piti jin mina a'di pu'du/ mo be. ²⁹ Wakki/ um mishi mo mo ki a'di ta'da kar/ e mo tani um mini mish mo mo ka ris uni 'baar ka 'deje/ 'deje/ kun miin ki 'bore/ mo tani dho'thkunu 'peni a'di mo be.

3

Uci ma Arungimis mo

¹ Hili mo/ en ma Baba jin cikunu ana mo ki ana minu yuk ki uci ma Arungimis mo. Dhali wakan ana tana uni mo be. A'di ta 'kup gwo jin 'kona 'kwaniny'cesh ki

mish ana mo haali/ uni 'koki mish a'di mo be. ² Um gun enu mo, ana tana uci ma Arungimis shwane/ mo, a'di dinuki tor eya tente/ naskina/ mo a'di jin mina ana wa e mo, hili ana misha a'di ki a'di midi piyu mo tani ana mina e waki a'di mo haali/ ana mina par a'di e ki a'di wakan mo be. ³ Dhali aris 'kwani 'baar ka 'deje/ 'deje/ kun 'kon ka 'tej kape/ e a'di mo tani dhelelki is buni mo me'd a'di mmodhelelki a'di mo be.

⁴ Aris 'kwani 'baar ka 'deje/ 'deje/ kun miiki miinthus mo tani uni 'kona mii i'ba/ mo mmo'ce'd gwojkan jin cinu mo. Miinthus a'di ita to jin 'ce'd gwojkan jin cinu mo be. ⁵ Um mishin ki a'di toru eya tente/ mo mmo'gal miinthus mo be dhali e a'di mo tani miinthus piyi'd mo be. ⁶ Wathin 'de/ jin ca'bki'd e a'di mo tani a'di diki di mo mmomii miinthus mo. Dhali wathin 'de/ jin di'd mo mmomii miinthus mo tani a'di diki par a'di e mo walla diki mish a'di mo be. ⁷ Ushi uciya, dhalku ki dhal wathin 'de/ bway mo mmohe'k um e mo. A'di jin mii'd ki 'bore/ mo tani ta'da kar/ e mo me'd a'di mmo'tana a'diya kar/ e mo be. ⁸ A'di jin di'd mo mmomii miinthus mo tani a'di ta ji gi tapa ma ruma 'cesh mo, haali/ tapa ma ruma 'cesh a'di miiki miinthus 'peni ka mun'kup mo. A'di ta 'kup gwo jin toru Ya/ ma Arungimis eya tente/ mo mmo'ce'd mii gi tapa ma ruma 'cesh sho'k mo be. ⁹ Wathin 'de/ jin dhodhu 'peni Arungimis mo tani a'di diki di mo mmomii miinthus mo, haali/ buyempa ma Arungimis ca'bki'd e a'di mo, dhali a'di mol di mo mmomii miinthus mo haali/ a'di dho'thkunu 'peni Arungimis mo be. ¹⁰ Gom mii yan kan mo tani a'di iminu mish mo mo eya tente/ mo gom uni gun ta uci ma Arungimis mo be dhali gom uni gun ta uci gi Tapa ma ruma 'cesh mo: A'diyin jin diki di mo mmomii miim 'boro'd mo tani a'di 'peni Arungimis yisa walla a'di jin diki ena kam piti mo.

Eni ka Rem 'Kup mo

¹¹ Haali/ a'di yansan ita gwo jin cikina um 'peni ka mun'kup mo ki ana mina en ka rem 'kup mo be ¹² dhali yisa mmowa e ka Kayiin mo a'di jin ta a'di 'peni a'dinthus 'de/ yin mo dhali 'kosha kam piti jwa mo. Dhali kata 'koshkina a'di a'di mo? Haali/ miim piti jin gana/ mo tani ta jin thus mo dhali mii ma kam piti ta jan kar/ e mo be. ¹³ Dhalku/ ki mer mo ma, iwak pem, ki um shina 'kwaniny'ceshi e mo. ¹⁴ Ana misha ki ana pekina mo 'peni mowu mo e mon'koki/ e mo haali/ ana ena awak mo. A'di jin diki ena en mo tani a'di ca'bki'd e mowu mo be. ¹⁵ Macin 'de/ yin jin shi/ki'da kam piti i e mo tani ta'da man'kosha mee mo be dhali um mishin ki wathi/ jin 'koshki'da mee mo tani diki ta gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo

jin ɕa'ɓki'd e a'di mo. ¹⁶ Gom a'di yan kan mo tani ana misha mo/en mo ki a'di karki mondiki/ em piti a'cesh mo gom ana mo dhali ana ɕa ba/ imina mii dhu moŋ'koki/em bana mo gom iwak mo ba/. ¹⁷ Hili waɕki/ macin 'de/ yin jin ta gi to ga 'cesh mo dhali hila kam piti ki e mo e to jin mina a'di mii ta mo tani hili a'di ki mutha dum piti apo/ a'di mo tani mo/ en ma Arumgimis midi ɕa'bi a'di kata mo? ¹⁸ Ushi uɕiya, dhalkina ki en ki gwo mo walla ka le'd mo hili ki mii mo dhali ki gwoŋ gana/ mo be.

Ana Dara ki Monyju/ Ibwambor ma Arumgimis mo

¹⁹ Gom gwo gi wakan mo tani ana mina mish mo mo ki ana tana 'kwani 'peni gwoŋ gana/ mo dhali mmomisha dum bana ibwambori a'di mo be ²⁰ wakka dum bana wak ana mo. Haali/ Arumgimis a'di ca'd ka dum bana mo dhali a'di mishki'da ris to 'baar mo be. ²¹ Um gun enu mo, wakka dum bana diki wak ana mo tani ana dara gi monyju/ mo ibwambor ma Arumgimis mo be. ²² Dhali ana bu'thkina 'peni a'di mo, ma to yin jin doŋkina ana a'di mo, haali/ ana 'kokina mo mmodhu gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo dhali mmomii to jin 'bor a'di bwa mo be. ²³ Dhali yan ta gwoŋkan piti jin 'kwarkunu mo ki ana mina gam gway gi Ya/ is mo jin ta'da Yesu Kristhos mo dhali mmo/ en ka rem 'kup mo me'd jin kankina a'di ana gwo mo be. ²⁴ Dhali aris uni gun dhu gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo tani 'ko e a'di mo dhali a'di e uni mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki a'di ɕa'ɓki'd e ana mo ki Shi/in piti jin ɕikina a'di ana mo be.

4

Shi/in ma Arumgimis dhali Shi/in ma Kristhos jin Diki Ta jin Gana/ mo

¹ Um gun enu mo tani dhalku/ ki gam gwo is eya ris shi/ in mo hili nyo/ i aris shi/ in mo mmopar e waɕki/ uni ta ku ma Arumgimis mo, haali/ imanɕi gwonthus uni iikin ka piye/ e mony'cesh mo. ² Gom gwo gi wakan mo tani um mini mish mo mo ki Shi/in ma Arumgimis mo: Aris shi/in 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun pi gwo ka Yesu Kristhos pu'dki'd mo ki buŋgar is mo tani uni 'peni Arumgimis mo be, ³ dhali aris shi/ in 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki pi gwo ka Yesu mo tani uni 'peni Arumgimis yisa. A'di yan ta shi/in ma kristhos jin diki ta jin gana/ mo, a'di jin ɕikina um gwo mo ki a'di midi pu'du/ mo dhali shwane/ a'di diki'd e mony'cesh hila/ mo be. ⁴ Ushi uɕiya, um 'peni Arumgimis mo dhali um piki uni e ki mii mo. Haali/ a'di jin di'd e um mo tani a'di ekki'd mo mmobol a'di jin di'd e mony'cesh yan e mo be. ⁵ Uni ta ku ga 'cesh mo, dhali

kan mo tani gwo jin ona uni mo tani ta ku ga 'cesh mo dhali 'kwaniny'cesh cikki uni gwo mo be. ⁶ Ana tana ku ma Arumgimis mo. A'diyin jin mishki'da Arumgimis mo tani cikki ana gwo mo dhali a'di jin diki di 'peni Arumgimis mo tani diki ɕiɕ ana gwo mo be. Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo gom shi/in gana/ mo dhali gom shi/in jin thamu o mo be.

Arumgimis Ta Mo/en be

⁷ Um gun enu mo, dhalki ana ena ka rem 'kup mo ma, haali/ mo/ en ta ji ma Arumgimis mo dhali a'di jin ene'da en mo tani dho'thkunu 'peni Arumgimis mo dhali a'di mishki'da Arumgimis mo be. ⁸ Dhali a'di jin diki di mo mmo/ena en mo tani a'di molki'da Arumgimis mo haali/ Arumgimis ta mo/ en mo be. ⁹ Dhali e mii yan kan mo tani mo/ en ma Arumgimis a'di torunu eya tente/ e bwam ana mo, ka Arumgimis hashki Ya/ m pitin 'de/ mo e mony'cesh mo, wakan ki ana mina 'ko e a'di mo be. ¹⁰ Dhali mo/ en a'dan be, yisa mmo/enkina ana Arumgimis mo hili mmo/ enkina a'di ana mo dhali mmohashkina a'di Ya/ m piti mo mmota mo jin gwamuwa gwam mo gom miinthus bana mo be. ¹¹ Um gun enu mo tani waɕki/ Arumgimis ki en ana wakan mo tani ana ɕa ba/ imina mii en ka rem 'kup si'da/ mo. ¹² Wathimpan 'deŋ kamu/ yisa parki'da Arumgimis e mo yisa. Waɕki/ ana ena ka rem 'kup mo tani Arumgimis ɕa'ɓki'd e ana mo dhali mo/en piti thimkunu e ana mo be.

¹³ Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki ana 'kona e a'di mo dhali a'di e ana mo haali/ a'di ɕiki ana Shi/in pitin gana/ mo be. ¹⁴ Dhali ana mishkina mo mo dhali ta iman/ o gwo mo goma Baba mo mmo-hashkina a'di Ya/ m piti mo mmota Amanwoth gom 'kwaniny'cesh mo be. ¹⁵ A'diyin jin pi gwo ka Yesu ta Ya/ ma Arumgimis mo tani Arumgimis ɕa'ɓki'd e a'di mo dhali a'di eya Arumgimis mo be. ¹⁶ Wakan ana misha mo mo dhali gam gwo is mo gom mo/ en jin takin ma Arumgimis gom ana mo. Arumgimis ta ji gi mo/ en mo dhali a'di jin ɕa'ɓki'd e mo/ en mo tani ɕa'ɓki'd eya Arumgimis mo dhali Arumgimis ɕa'ɓki'd e a'di mo be. ¹⁷ Dhali mo/ en a'dan be jin thimkunu e ana mo ki ana mina 'koki ta gi monyju/ mo goma cim jin dwallu gwo mo haali/ me'd jin wana a'di kan mo tani ana 'kokina mo e mony'cesh yansan mo be. ¹⁸ Moŋko/ isa kamu/ yisa di'da e mo/ en mo hili mo/ ena 'borgaŋ gana/ mo a'di ta'kki moŋko/ is ka piye/ mo. Haali/ moŋko/ is a'di gamkunuwa jisa mo dhali a'di jin ko/ ki'da ko/ is mo tani diki thim mo/ en mo be. ¹⁹ Ana ena en mo haali/ a'di ntwa/ a/ enki ana mo be. ²⁰ Wakka cin kamu/ jin midi o gwo mo

ki: Aha/ ena Arungimis mo, dhali shi/a kam piti i e mo tani a'di ta'da tor mo, haali/ a'di jin diki ena kam piti mo tani a'di jin parkina a'di e mo tani a'di mol ena Arungimis mo ki a'di jin dina a'di ki par e mo be. ²¹ Dhali gwonkan jin 'kwaru a'dan be jin takina ana 'peni a'di mo, ki a'di jin enki'da Arungimis mo tani mididi mii ena kam piti si'da/ mo be.

5

Monjam Gwo Is A'di Ipiki Mii E mo e Mony'cesh mo

¹ Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun gamki gwo is mo ka Yesus ta'da Kristhos mo tani uni ita uci ma Arungimis mo dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun enki a'di jin dho'thki'd mo tani enki a'di jin dho'thkunu si'da/ mo be. ² Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki ana ena uci ma Arungimis mo, ki ana ena Arungimis mo dhali mmoha gwonkan piti e kun 'kwarkunu mo be. ³ Haali/ mo/ en ma Arungimis a'dan be ki ana mina dhu gwonkan piti kun 'kwarkunu mo. Gwonkan piti kun 'kwarkunu mo diki ta ton diti'd mo. ⁴ Haali/ a'diyin jin dho'thkunu 'peni Arungimis mo tani piki mony'cesh e ki mii mo. Dhali mompi mii e a'dan be jin pi mony'cesh e ki mii mo jin ta monjam gwo is bana mo be. ⁵ Kaja a'di ipiki mony'cesh e ki mii mo hili a'di jin gamki gwo is ka Yesus ta Ya/ ma Arungimis mo be.

Gwo jin Onu Isi gom Ya/ mo

⁶ Dhali yan ta a'di jin pu'dki'd ki yi'de/ mo dhali ka bas mo jin ta'da Yesus Kristhos mo, yisa jasi ki yi'de/ 'teya, hili ki yi'de/ mo dhali ka bas mo be. ⁷ Dhali Shi/in a'di ta'da aman/ o gwo mo haali/ Shi/in a'di ta gwon gana/ mo be. ⁸ Gwo kun onu mo tani uni 'koni kwara mo, Shi/ in, dhali yi'de/, dhala bas. Uni kwara gwansan igami me'd mo be. ⁹ Wakki/ ana budha gwo kun ona 'kwani mo tani gwo jin on ma Arungimis mo tani a'di ekki'd mo be. Haali/ gwo jin on ma Arungimis a'dan be, ki a'di ta'da aman/ o gwo gom Ya/ m piti mo be. ¹⁰ A'di jin gamki gwo is e Ya/ ma Arungimis mo tani a'di ta'da aman/ o gwo e is piti mo. A'di jin diki gam Arungimis gwo is mo tani kar a'di mo mmota ator mo haali/ a'di diki gam gwo jin on ma Arungimis is mo gom gwo gi Ya/ m piti mo be. ¹¹ Dhali gwo jin onu a'dan be, ka Arungimis ciki ana mon'koki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mon'koki/ e yan e Ya/ m piti mo be. ¹² A'di jin ta gi Ya/ mo tani a'di ta gi mondiki/ e mo be, dhali a'di jin diki ta gi Ya/ mo tani a'di dar gi mondiki/ e mo be.

Mishi Gwo ki Um Ta gi Mon'koki/ e ki Sule/ Ya Ye 'Ba/ mo

¹³ Aha/ 'kwarkina um gwo yansan e um kun gam gwo is e gway gi Ya/ ma Arungimis

mo, ki um mini mish mo mo ki um ta gi mon'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ¹⁴ Dhali yan ta mo jin 'kona ana ki ju/ mo jin takina ana e a'di mo, wakki/ ana mina dot torj kamu/ isi ki bwam piti mo tani a'di cikki ana gwo mo be. ¹⁵ Dhali wakki/ ana misha mo mo ki a'di cikki ana gwo mo e to yin jin dotkina ana a'di mo tani ana misha mo mo ki ana mina bu'th a'di yin jin dotkina ana a'di mo be. ¹⁶ Wakki/ wathin 'dej kamu/ parki'da kam piti e mo mmomii miinthus jin diki ta ji gi wunu mo tani a'di mididi dot/ a/ dot mo dhali Arungimis mididi a'di mondiki/ e mo gom uni gwansan kun ta gi miinthus kun 'koki ta ku gi wunu mo. Miinthus 'kon kun gamu mo kun wunu mo. Aha/ dinaki o ki jan kamu/ mididi 'tho mo gom gwo yansan mo. ¹⁷ Aris mii kun thamu mii mo tani ta miinthus mo hili miinthus di'd jin diki ta ji gi wunu mo be.

¹⁸ Ana misha mo mo ki a'din 'de/ jin dhodhu 'peni Arungimis mo tani diki di mo mmomii miinthus mo, hili a'di jin dho'thkunu 'peni Arungimis mo tani karki a'di mo, dhali a'dinthus 'de/ yin diki ta a'di is ki me'd mo be.

¹⁹ Ana misha mo mo ki ana tana ku ma Arungimis mo, dhali aris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo uni 'kon e mom'bi'th gi a'dinthus 'de/ yin mo be.

²⁰ Dhali ana misha mo mo ki Ya/ ma Arungimis pu'dki'd mo dhali ciki ana gwo mo mmomish 'ban mo, mmomish a'di jin ta jin gana/ mo. Dhali ana e a'di mo a'di jin ta jin gana/ mo, e Ya/ m piti jin ta'da Yesus Kristhos mo. Yan a'di ita'da Arungimis gana/ mo dhali mon'koki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo. ²¹ Ushi uciya, dhuvi is bum 'peni tompinycon mo ma.

Gwo jin 'Kon ma Po/i Su/ jin Kwar ma YOHAAN mo

Monthe Me'd mo

¹ Wathin gwanyjaka/ eya yim jin kwanyu mo dhali ucin piti mo, uni gun enka/ e gwon gana/ mo, dhali yisa jasi aha/ 'de/ mo hili aris uni 'baar mo kun mishi gwon gana/ si'da/ mo ² haali/ gom gwon gana/ jin ca'bki'd e ana mo dhali jin midi di e ana ki sule/ sule/ mo.

³ A'the dhali momimii mo dhali monku'th is mini 'ko e ana mo 'peni Arungimis jin ta'da Baba mo dhali 'pena Yesus Kristhos jin ta Ya/ gi Com mo, e gwon gana/ mo dhali e mo/en mo be.

'Koyi e Gwo ma Kristhos mo ma

⁴ Aha/ 'kunya bwa kagahara mo mmogam ucin pinin tiya mmobath gwon gana/ mo, me'd jin kankin ma Baba ana gwo mo. ⁵ Dhali shwane/ aha/ yuka /e jin tana yim mo, yisa me'd jin miga/ 'taki 'kwarki /e gwonkan jin 'kwarkunu jin ta jin this mo, hili a'din 'de/ jin takina ana 'peni ka mun'kup mo, ki ana mina en ka rem 'kup mo be. ⁶ Dhali mo/en a'dan be ki ana mina bath gwonkan piti kun 'kwarkunu mo. Gwonkan jin 'kwarkunu mo a'dan be, me'd jin cikina um 'peni ka mun'kup mo ki um mini bath mo/en mo be. ⁷ Haali/ 'kwani ka ris kun he'kkina he'k e mo tani iikin ka pije/ mo e mony'cesh mo, 'kwani kun 'koki pi gwo mo gom mo jin yayin ma Yesus Kristhos ki bun'war is mo. A'din 'de/ gi wakan mo tani ita'da he'k e mo dhala Kristhos jin diki ta jin gana/ mo. ⁸ Hili is bum ki 'bore/ mo ma ki um mini 'koki this a'di e mo a'di jin miikina um mii mo gom a'di mo hili ki um mini gam to jin cinu jin waki mii jin miinu mo mmo'koki ta bade/ mo. ⁹ Macin 'de/ jin ya'di twa/ a/ mo dhali diki ca'b e gwo ma Kristhos mo tani a'di diki ta ga Arungimis mo. A'di jin ca'bki'd e gwo ma Kristhos mo tani a'di ta'd ga Baba mo dhali Ya/ mo be. ¹⁰ Wakka cin 'de'j kamu/ pu'dki'd e um mo dhali diki guyu/ gwo yan mo tani dhalku/ ki bu'th a'di bway gu'b mo walla dhalku/ ki ci a'di monthe me'd mo, ¹¹ haali/ a'di jin theki a'di me'd mo tani nyakki miin tonthus piti bu'th mo be.

Kwalany Monthe Me'd jin 'Ko'd mo

¹² Ba aha/ tana gi gwo ka ris mmo'kwarki um mo tani aha/ ona bwa yisa mmo'kwarki um to ka galama risha mo, hili aha/ tosha mmopar um e ki 'dishe/ mo dhali mmotora tor ki um ka karambuye/ mo, wakan ki mom'bor bwam bana minu thim mo be.

¹³ Uci gi 'bwah pini jin kwanyu mo tani uni theki /e me'd mo be.

Gwo jin 'Kon ma Po/i Kwara jin 'Kwar ma YOHAAN mo

Monthe Me'd mo

¹ Wathin gwanyjaka/ eya Gayus jin enu mo, a'di jin enka/ e gwoŋ gana/ mo.

² /E jin enu mo, aha/ 'thona ka ris to 'baar mo mini ii ki 'bore/ gom /e mo dhali ki /e mina isi 'bor mo. Aha/ misha mo mo ki a'di 'boro'd goma kashiram pini mo be. ³ Haali/ aha/ 'bora bwa kagahara mo ki 'kwani ma waka tiya bumburkin mo dhali ci gwo gom miin ganam pini mo ka jin gana/ me'd jin bathkina /e gwoŋ gana/ mo. ⁴ Mon'kuny bwan kamu/ yisa di'da jin ca'd ki a'di yan jin miga/ mish ta mo, mmocik gwo ki ucin pem bathi gwoŋ gana/ mo.

Mii ma Gayus jin Tanu Gu'b Piti Nal mo A'di Maru mo

⁵ /E jin enu mo, a'di ta'da tu'c isin gana/ mo jin miikina /e ki /e mii to mo ma wak mo isi ki ji mum mo eya ris yilkina/ mo ⁶ uni gun ciki gwo gom mo/en pini ibwambor ma kaniisa mo. /E mini mii ki 'bore/ mmohashki uni e bway buni gun iina uni mo me'd jin hana to me'd mo goma tu'c ma Arumgimis mo be. ⁷ Haali/ uni cuki mis mo gom gway piti mo dhali uni 'koki bu'th ton kamu/ 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ⁸ Wakan ana ka ba/ imina han 'kwani kun wakan mo ki ana mina ta imannyak to mii e gwoŋ gana/ mo be.

Mii ma Diyutriipis jin Miina A'di ki Ca'ckon mo

⁹ Aha/ 'kwarkina gwoŋ kamu/ goma kaniisa mo. Hili Diyutriipis a'di jin ona bwa ki kar is piti n'wa/a/ mo tani diki pi gwo gom moshirr pem mo. ¹⁰ Wakan wakki/ aha/ mina pu'dku/ mo tani aha/ mina kal gwo ka pije/ mo gom to jin miina a'di mo mmoyer aha/ is ki gway ka wuny is ki gwonthus mo. Dhali a'di diki 'kosh jwa kan tan mo tani a'di ushki'd ki is piti mo mmohana wak mo, dhali a'di si'da/ ki non uni gwansan 'kup mo kun ona bwa ki han uni mo dhali a'di ki ur uni ka pije/ 'pena kaniisa mo.

Gwom 'Borga/ jin Cinu Isi goma Dimitriyuus mo be

¹¹ /E jin enu mo, dhalku/ ki bath tonthus mmomii mo ma, hili bathi a'di jin 'boro'd mmomii mo. A'di jin mii tom 'boro'd mo tani a'di 'peni Arumgimis mo. A'di jin mii tonthus mo tani diki par Arumgimis e mo be. ¹² Dimitriyuus a'di ta gi gwo jin cina 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo dhali 'peni gwoŋ gana/ ki is piti mo. Aha/ cina gwo

gom a'di si'da/ mo dhali un mishi mo mo ki gwony cim pem ta kun gana/ mo be.

Kwalany Monthe Me'd jin 'Ko'd mo

¹³ Aha/ tana gi gwo kagahara mo mmo'kwarki /e mo tani hili aha/ dina bwa ki o mmo'kwarki /e a'di ka galama risha mo. ¹⁴ Aha/ tosha mmopar /e e ki 'dishe/ mo dhali ana mina tora tor mmontal 'de/ ka karambuye/ mo.

¹⁵ Mon'ku'th is midi di e/e mo. Ikam theki /e me'd mo. Theki ikam me'd mo ma, aris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo.

Gwo jin 'Kwar ma YAHUUSA mo

Monthe Me'd mo

¹ Yahuusa jin ta cin/kina/ ma Yesus Krīsthos mo dhali jin ta'da kam ma Yakuub mo.

E uni gwansan kun yuk/kunu mo ki ku gi en ma Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali kun dhunu goma Yesus Krīsthos mo be.

² Dhalki momiimii mo dhali morjku'th is mo dhali mo/en minu mar is gom um mo.

Gwon Dwall gom Imantor Gwonthus mo

³ Um gun enka/ mo tani dhali mmo/oka/ bwa kagahara mo mmo'kwarki um gwo mo gom mowoth bana jin nyakki'd mo tani aha/ gamkina a'di jin ta jin minu mii mii ta mo mmo'kwar mo mmoyip 'kup 'kupki um mo mmosu'k ki gwo mo gom mongam gwo is mo, a'di jin cinu mo me'd 'de/ ki sule/ mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ⁴ Haali/ 'kwanin tiya 'kokin ka kwal is mo kun gam bway mo mmose mo, uni gun 'kokin kadhaway/ mo kun 'kawurkunu mo gom miiwak yansan mo be, uni gun ta 'kwani gun ushkina Arumgimis mo, uni gun tu'kkina 'the ma Arumgimis bana mo mmota mii gun 'kanuwa kanthi/ mo dhali mmowat gway gi Tapa jin di'd 'de/ mo, a'di jin ta Tapa Yesus bana mo be.

⁵ Dhali aha/ dina gwo ibwa mo mmorogom um ki gwo mo, ba um me'd 'de/ ki sule/ torkunu to 'baar mo ki a'di jin wothki 'kwani 'peni Bampa/ Masir mo tani yan'ko'd a'di ki 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun 'koki gam a'di gwo is mo be. ⁶ Dhali iman'doyu gwo, uni gun 'koki dhu mom bunin gana/ mo kun 'kona uni mo tani hili uni dhalki morj'kom pam buni 'pen mo tani uni bu'thkina a'di ka jindhiiir ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo e mond-hurumi'da 'tum mo ntaga tee gi gwon dwall jin eka/ ek mo be. ⁷ Jasi me'd gi Bampa/ gi Pan Sadium mo dhali Pan Gamuura mo dhali bampa/ kun 'kon ki jin 'kam mo tani dhali ki mii jin nyaka'd mo tani uni ci is buni ki miinyal mo dhali mii mon'dap e kun 'koki ta buyempa mo tani uni dhunu mo mmota she/mm mmothima jisa gi mo/ o'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

⁸ Dhali e bway jin nyakki'd kan mo tani 'kwani gwansan e jin buni kun shu'bkina uni mo tani uni nyo/ ki bujgwar is mo mmowak moshirr mo dhali mmowal gwo sor apo/ uni kun caaca mo be. ⁹ Hili ka man'doyu gwo jin ca'd jin ta'da Mi'ka/ iil su'kkin ki gwo mo uni ki tapa ma ruma 'cesh mo tani uni walkin mo gom bujgwar is ma Musa mo a'di bu'thki'da du mo mmodiki yer a'di is ki gway ki gwo sor mo, hili a'di oki gwo mo ki: Tapa Arumgimis kucurki /e mo

be. ¹⁰ Hili 'kwani gwansan walkina sor apo/ to kun 'kona uni ki mish 'ban mo dhali ki to gwansan kun misha uni en tom bwa mo me'd to/e gun dar gi bwan 'twa/ wal mo tani uni 'ce'dkunu sho'k mo be. ¹¹ Wayyi e uni mo. Haali/ uni iikin e bway ma Kayiin mo dhali uni pura bwa mo mmobath mii jin tham ma Balaam mii mo dhali uni 'ce'du/ sho'k mo e gwon dhan ma Kuurah mo be. ¹² Uni gwansan ta thalkin apo/ moyuk bum gun ena um mo me'd jin 'kona uni ki ju/ mo mmo'kona uni i'kupa su mo mmowal mo mmotal 'de/ mo tani uni hilki is buni mo. Uni tana rak kun kutha e ki ku'th mo, kun kalkina 'tham ki sule/ mo, dhali uni ta cwa gi moyurun kun ku'th gunkuru/ mo kun dar gi maman mo, me'di su/ mo tani uni wukin mo mmoyu'dkunu uni mo be. ¹³ Anyor yi'deny caaga/ jin bir bakal mo tani uni sekina gabusha/ mo gi mon'the is bunin gana/ mo, acul kun tana ca/ mo tani mondhurumi'da 'tum karkunu mo gom uni ki sule/ sule/ mo be.

¹⁴ Gom uni gwansan si'da/ mo tani Aknuuk a'di jin ta'da Aadama nyakum yili pesu/ mo tani ciki gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa a'di pu'dki'd mo nyakki kun dhelelin piti ka ris ris mo ¹⁵ mmotor gwon dwall 'twa/a po/ 'kwani 'baar mo dhali mmodhu uni ki ku gi 'kona mii i'ba/ mo aris uni gun ushuna yoh mo ka ris miim buni kun miikina uni mo, mmota a/ ushin gwo mo kun miikina uni ciki/ mo tani e gwo gi uni gun ushi gwo mo dhali ka ris gwo kun 'bitha'bi'th mo kun okina iman-mii miinthus mo kun ushuna ush apo/ a'di mo. ¹⁶ Uni gwansan ita imanmiiya gumgum mo, dhali waka waka mo mmobath mon'dap em bunin gana/ mo, dhali mmo'ge 'twa/ mo mmodhu 'ba/ ki ca mo mmoman 'kwani ka mak mo mmogam nyunycina/ gi shi/ miim 'boro'd mo.

Gwo jin Rumuwa Rum mo dhali Mo jin Malasuwa Malas mo

¹⁷ Hili um mini mii ka gwo e mo, um gun enu mo, gwo jin ona uni gun dhuna Tapa Yesus Krīsthos bana is mo. ¹⁸ Uni o um gwo mo ki: Ki mo jin 'ko'd mo tani uni gun miin ka mak mo tani mini bath mon'dap em bunin gana/ mo kun usha uni a/ush mo be. ¹⁹ Uni ta uni gwansan gun dhu gwo kun kwa/u bwa mo, kun ta 'kwani tony 'cesh mo, uni dar gi Shi/in mo be. ²⁰ Hili um gun enu mo tani nyanji is bum apo/ mongam gwo is jin koguwa ko/ mo dhali 'thoyi e Shi/in Dheleladhelel mo ma. ²¹ Dhuyi is bum e mo/en ma Arumgimis mo. Cori momiimii gi Tapa Yesus Krīsthos bana mo ntagi morj'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ²² Dhali miyi mii apo/ unin tiya mo ma kun shina bwa 'kup mo. ²³ Woth/ ki kun tiya mo ma, mmobor uni

ka pije/ mo 'peni mo/o'd mo. Miiyi mii ki jin
ko/ mo ma, apo/ kun tiya me'd jin shi/a um
burrinye/ i e jin nyo/ki'd e bunḡwar is mo.

Mmo'bora 'Bor Mii mo

²⁴ Dhali e a'di jin mish um dhu mo 'peni
montag mo tani dhali mmoçi um ki dar
gi mii kun nyo/on mo ibwambori bunḡkus
monycam piti ki moḡ'kuny bwa mo tani ²⁵ e
a'di jin ta'da Arungimis 'de/ mo tani Aman-
woth bana e a'di jin ta'da Yesuḡ Kristhos
Tapam bana mo tani dhalki a'di a'di idi'd
ki monyca mo dhali mmo/eka/ ek mo dhali
mom'bi'th mo dhali moshirr jin di'di twa/
a/ 'baar mo dhali jin di'd shwane/ mo dhali
jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonnii.
Amen.

Gwo jin 'Ceenu eya Yohaana mo

Gwo jin 'Ceenu goma Yesus Kristhos mo

¹ Gwo jin 'ceenu goma Yesus Kristhos mo, a'di jin cikin ma Arumgimis a'di mo mmoṭor unim piti kun ta imanmii to mo gom to kun mini mii la bu'th embul mo mo. Dhali a'di karki a'di eya tente/ mo mmohashkina a'di aman'doyu gwom piti mo eya manmii tom piti jin ta'da Yohaana mo, ² a'di jin ta'da mankaal gwo o mo gom gwo ma Arumgimis mo dhali gwontor jin tora a'di goma Yesus Kristhos mo, isi kani ma eya ris to 'baar mo kun parkina a'di e mo be. ³ Mom'bor mii gom a'di jin denki gwo yansan e mo jin onu is ki 'twa/ jin caaca mo dhali mom'bor mii gom uni gwansan kun cikki a'di mo dhali uni gun dhuki a'di jin 'kwarkunu nycine/ mo haali/ mo 'disha'dish mo be.

Monthe Me'd goma Kaniisa kun 'Koni Pesu/ mo

⁴ Yohaana eya kaniisa kun 'koni pesu/ mo e Pa Asiyya mo:

A'the e um mo dhali monku'th is 'peni a'di jin di'd mo dhali a'di jin diki'd mo dhali a'di jin midu pu'du/ mo dhali 'peni shi/in kun 'koni pesu/ mo, uni gun doshkini bwam-bor ma kursi ma malik piti mo be. ⁵ Dhali 'pena Yesus Kristhos, a'di jin ta isin gana/ gi gwo jin onu mo, a'di jin ta'da bwanyara/ gi mowu mo dhali ta tapa apo/ imalik kun 'koni mony'cesh mo.

E a'di, a'di jin enki ana mo dhali dhu ana ki 'kus mo 'peni miinthus bana mo ka bas piti mo, ⁶ dhali a'di ki nyon ana ki 'penkuman pa mo, mmota igasiis goma Arumgimis piti mo dhali Ababa mo. Dhali e a'di mo tani monyca midu di mo dhali mo jin tanu tapa mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen. ⁷ Hili mo mo ma. A'di midu pu'du/ mo e bwaarak mo dhali aris en 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mini par a'di e mo, dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun su'k a'di mo tani, dhali arisa wak gi 'kwaniny'cesh mini wol ko mo gom gway piti mo. Isi kan si'dayi. Amen.

⁸ Aha/ tana ja Mun'kup mo dhali jin 'Ko'd mo. A'di ta gwo jin ona Tapa Arumgimis mo, a'di jin di'd mo dhali a'di jin diki'd mo dhali a'di jin midu pu'du/ mo, a'di jin ta a'di jin Eka/ Ek mo be.

Tonyan gi Ya/ gi 'Kwani mo

⁹ Aha/ jin tana Yohaana jin tana kam bum mo, aha/ jin pwakkina isa nyor nyakki um eya Yesus ki monto'c bwa mo dhali gom 'penkuman bampa/ mo dhali ki mo jin 'kuca bwa ki 'kari'th mo mmo'dim 'kup

mo tani aha/ dikina eya uka 'cesh jin yuku gway ka Bathmus mo gom gway gi gwo ma Arumgimis mo dhali gom gwontor jin torkika/ mo goma Yesus mo be. ¹⁰ Aha/ dikina e Shi/in mo ka tee gi Tapa mo dhali aha/ cikkina dhan 'twa/ apo/ aha/ mmun me'd ko ma poome/ mo ¹¹ mmo/o gwo mo ki: 'Kwari ma a'di jin parkina /e e mo eya warka/ mo dhali hashki a'di ka kaniisa gun 'koni pesu/ mo e Pan Epasus mo dhali e Pan Simirna mo dhali e Pam Bargaamus mo dhali e Pan Thiyatira mo dhali e Pan Sardis mo dhali e Pam Piladalpiya mo dhali e Pa Lawudikiyya mo.

¹² Dhali yan'ko'd aha/ tu'kkina 'ban mo mmopar 'twa/ yan jin oki aha/ gwo e mo, dhali ki aha/ tu'kkina mo tani aha/ parkina tirkina/ ma lamba/ e mo kun ta 'dolkon gana/ mo kun 'koni pesu/ mo. ¹³ Dhali e bwa-man gi tirkina/ ma lamba/ mo tani jan tal 'denj kamu/ wakina e ki Ya/ gi 'Kwani mo jin hi'thki burrine/ jin ta gi tur mo dhali waçkan 'dolkon gana/ mo eya bor a'di mo. ¹⁴ 'Kup piti dhala mur'kup piti ca'bi ki bany bany me'da mur ka'bal mo jin ta gi kush mo dhali ta gi kush me'da wasa/ mo. Dhali em piti wana e ka le'dan o'd mo. ¹⁵ Dhali sho'k piti wana e ka korok jin kushi mo mo dhali dhel mo mo me'd mii jin to'du a'di mo e shemen o'd jin toru a'di mo, dhali 'twam piti wana e ka dhan yi'de/ kun gwona is ka ris mo. ¹⁶ Dhali e me'da bim poros piti mo tani a'di bu'thki'da cul kun 'koni pesu/ mo. Dhali 'peni 'twam piti mo tani a'di gaçki gandala turga/ jin ka'd ka 'ban su/ mo dhali bwam/em piti 'twakki mo mo me'da tente/ mo mmo'tu'd mo ki mom'bi'th is mo be.

¹⁷ Ki aha/ parkina a'di e mo tani aha/ bitkina mo e sho'k piti mo, ma mmowa e ki wathi/ jin wuki'd mo. Hili a'di karki me'da bim poros piti apo/ aha/ mo mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo. Aha/ tana ja mun'kup mo dhali jin 'ko'd mo be, ¹⁸ dhali aha/ tana jan tal 'de/ jin di'd ki e mo. Aha/ wukina mo dhali hili mo mo ma, aha/ dikina ki e mo gom ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo dhali aha/ takina ga muptha/ gi Mowu mo dhali Mo ma Haawiya mo be. ¹⁹ Shwane/ 'kwari a'di jin parkina /e e mo, a'di jin di'd shwane/ mo dhali a'di jin midu bu'th mo mo i'ko'd mo be. ²⁰ Gom gwo yansan jin cinu ki jim bag mo goma cul kun 'koni pesu/ mo jin parkina /e e mo e me'da bim poros pem mo dhali tirkina/ ma lamba/ kun 'koni pesu/ mo kun ta 'dolkon gana/ mo dhali acul kun 'koni pesu/ mo tani uni ta iman'doyu gwo mo kun 'kona kaniisa kun 'koni pesu/ mo dhali gom tirkina/ ma lamba/ kun 'koni pesu/ mo goma kaniisa kun 'koni pesu/ mo be.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Epasus mo

¹ Eya man'doyu gwo ma kaniisa jin di'd e Pan Epasus mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo 'peni a'di, a'di jin bu'thki'da cul kun 'koni pesu/ mo e me'da bim poros piti mo, a'di jin yaki'd e bwaman tirkina/ ma lamba/ kun ta 'dolkon gana/ mo kun 'koni pesu/ mo, mmo/ o gwo mo ki:

² Aha/ misha miim pini mo, dhali atu'c pini jin miina /e ki mii jin 'batha'ba'th mo dhali mo jin 'kuca /e bwa ki 'kari'th mo mmo'dim 'kup mo dhali mo jin mola/e bu'th 'kwani kun mii ton thus mo hili /e nyo/ki uni gwansan kun yukki is bunni ki uni kun dhunu ki she/ mo tani hili uni yisa ta uniya, dhali gam uni ki uni ta thus ki thus mo.

³ Aha/ misha ki /e 'dimki 'kup mo ki bwa jin 'kuca /e ki 'kari'th mo dhali kal mo jin 'koshu is ka nyor mo gom gway pem mo dhali /e yisa cakin mo e mowu is eya. ⁴ Hili aha/ tana gi gwo yaase apo/ /e mo haali/ /e dhalki mo/ en jin ta jin t'wa/a/ jin di'di /e 'pen mo. ⁵ Kayi gwo e mo 'peni a'diyin jin bitkina /e mo dhali rici /e adu is mo dhali miyi to jin miina /e n'twa/a/ mo. Wakki/ /e diki mii mo tani heey, aha/ mina pu'dku/ i /e mo dhali joç tirkina/ ma lambam pini mo 'peni mom piti mo, isi ciki/ wakki/ /e diki rica du is mo be.

⁶ Naskina/ toj kamu/ jin tana /e a'dihe/. /E shi/ki mii jin miina 'Kwani Nugulawiyin i e mo, mii jin shi/kika/ i e si'da/ mo. ⁷ A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo. E a'di jin piki mii e mo tani aha/ mina ci a'di tonçe/ mmoshwa mo 'peni cwa gi mondiki/ e mo, a'di jin diki'd e monyjaro/ ma Arumgimis mo be.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Simirna mo

⁸ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pan Simirna mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gwansan ta ku gi a'di jin t'wa/a/ mo dhali jin 'ko'd mo gom a'di jin wuki'd mo dhali a'di jin pu'dki'd mo mmodi ki e mo, mmo/ o gwo mo ki:

⁹ Aha/ misha monto'c bwam pini mo dhali aha'th'ko'd pini mo tani (hili /e ta pa ki pa mo) dhali uni gwansan kun thu'thkina thu'th 'pen mo kun oki uni ta 'Kwani Yahuda/ mo tani dhali uni yisa ta uniya, hili uni tan gi gu'b gi montul is ma Setaan mo be.

¹⁰ Dhalku/ is ki ko/ mo gom to kun mura /e i'kosh is ka nyor nycine/ mo. Hili mo mo ma, tapa ma ruma 'cesh ona bwa ki ta'k uma tiya eya sijin mo ki unu minu 'taki nyo/ mo dhali ka tee kun 'koni 'kume'd mo tani unu mini gam monto'c bwa mo. Tayi /e a'di jin ta/a isinj gana/ mo mmowu mo dhali aha/ mina ci /e toj'kup gi mondiki/ e mo be. ¹¹ A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik

gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo. A'di jin piki mii e mo tani a'di iminu 'koki shi/ ki wu jin 'kon ma po/i su/ mo be.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pam Bargaamus mo

¹² Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pam Bargaamus mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'di jin ta'd gi gandala turga/ jin ka'd ka 'ban su/ mo, mmo/ o gwo mo ki:

¹³ Aha/ misha mom pini jin ca'ba /e mo, e mo jin ca'b ma kursi ma Setaan mo. / E telki sho'k mo e gway pem mo dhali /e diki waç gwom pem jin gamu is mo isi kani ka tee ma Antibas mo, a'di jin ta'da man/ o gwom pem mo, a'dim pem jin di'd 'de/ mo jin ta isinj gana/ mo, a'di jin 'koshkunu mo mbwam um mo, e mo jin ca'bkin ma Setaan mo be. ¹⁴ Hili aha/ tana gi ushi gwon tiya idaka/ mmo/ o apo/ /e mo. / E tan gi 'kwanin tiya imun, unu kun bu'th gwo jin tor ma Balaam mo jin tor'ki'da Baalaag gwo mo mmokar mo jin koluwa kol mo mbwambori iya/ gi 'Kwani ma Israyiil mo, ki uni mini 'taki shwa to jin 'ci'hu/ 'kus mo gom tompinycon mo dhali mmobotki mii jin miinu miinyal mo. ¹⁵ Wakan si'da/ /e tan gi 'kwanin tiya kun bu'thki gwo jin tora 'Kwani Nugulawiyin mo. ¹⁶ Kan mo tani rici /e adu is mo. Wakki/ /e diki rica du is mo tani heey, aha/ mina yaku/ i /e ki jahanne/ mo dhali mii mo/as apo/ uni ki gandala turga/ jin ta 'twam pem mo. ¹⁷ A'di yin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo. E a'di jin piki mii e mo tani aha/ mina ci a'di amanna jin bagu mo, dhali aha/ mina ci a'di wosh dhel jin ta jin kush mo ki gway this nycine/ mo jin 'kwaru apo/ wosh mo, a'di jin mola jan tal 'deç kamu/ mo, isi ciki/ jasi a'di jin bu'thki a'di mo.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Thiyatira mo

¹⁸ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pan Thiyatira mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo jin ta ji gi Ya/ ma Arumgimis mo, a'di jin ta gi e jin shwa'd ka le'dan o'd ki bar bar mo dhali a'di jin wana 'basho'k ka korok mo.

¹⁹ Aha/ misha miim pini mo dhali mo/en pini mo dhali mongam gwo is pini mo dhali miin tom pini kun miina /e mo dhali bwam pini jin 'kuca /e ki 'kari'th mo mmo'dim 'kup mo dhali miin tom pini kun ta kun 'ko'd mo mmobol kun t'wa/a/ e mo. ²⁰ Hili aha/ tana gi to yaase apo/ /e mo ki /e dhalkina 'bom jin ta'da Isabal mmodi e /e mo, ayim jin yukki is piti ka manci gwo mo dhali a'di tor'ki gwo mo dhali mmosus cinjinam pem mmooper mo mmobotki mii jin miinu miinyal mo dhali mmoshwa to jin 'ci'hu/ 'kus mo mmothe tompinycon mo. ²¹ Aha/ cikina yima tee mo mmorica du is mo tani

hili ayim ushki'd mo mmorica du is 'peni miinyal ma yim mo. ²² Hili mo mo ma, aha/ mina 'danjala yim 'ko'da ci mo, aci jin isha a'di ki 'ba'th mo dhali uni gwansan kun mii miinyal nya'ka yim mo tani aha/ mina bi't uni e monto'c bwa jin caaca mo, isi ciki/wakki/ uni 'koki rica du is 'peni mii ma yim mo. ²³ Dhali aha/ mina 'kosh uci ma yim jwa mo. Dhali arisa kaniisa gwansan mini mish mo mo ki aha/ tana a'di jin n'apki bwanj 'kwani ki bur bur mo dhali adunj 'kwani mo, dhali aha/ mina ci aris umi 'baar mo to ka 'dete/ 'dete/ mo, to kun wana e ki miin to kun miina um mo. ²⁴ Hili gom una tiya kun 'kon e Pan Thi'yatira mo kun 'koki bu'th gwo yansan jin toru mo, um kun 'koki da/ar gwo mo kun yu'ka 'kwanin tiya ki tonj 'kulga/ ma Setaan mo, e um mo tani aha/ mina o um gwo mo ki aha/ dinaki 'thi tonj kamu/ jin ditadi't apo/ um mo a'di jin dina e ki she/ jin mina umi kal mo. ²⁵ Hili teli sho'k mo e a'di jin tana um mo ntagi aha/ mina pu'dku/ mo. ²⁶ A'di jin piki mii e mo tani dhali dhu miin tom pem mo ntagi 'pemen mo tani aha/ mina ci a'di mom'bi'th mo apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo ²⁷ dhali a'di midi ji uni ki cwanj kol 'kus jin ta tonj'kuthu'd mo, me'd jin 'kon ma anos kun uku 'pena je mo tani uni 'ce'dki bwa mo ki 'ci'cimi'th mo, wakan isi kani aha/ ki is pem si'da/ bu'th'kina mom'bi'th mo 'peni Ababam pem mo ²⁸ dhali aha/ mina ci a'di acul gi mon'thamo/ mo. ²⁹ A'di yin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik' gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo.

3

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Sardis mo

¹ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pan Sardis mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'di jin ta'd gi shi/in ma Arumgimis kun 'koni pesu/ mo dhali acul kun 'koni pesu/ mo be, mmo/o gwo mo ki:

Aha/ misha miin tom pini mo. /E takin gi gway gi a'di jin di ki e mo dhali /e ki is pini a'di iwuni. ² Meri e mo, dhali 'bithi is mo, a'di jin bocki'd e /e mo dhali a'di jin 'dishkina 'twa/ mmowu mo, haali/ aha/ dinaki gam miinj kamu/ jin 'boro'd e miim pini jin 'boro'd jin ha me'd mo ibwambori jis/e ma Arumgimis pem mo. ³ Kayi gwo e mo ma, a'di jin bu'th'kina /e mo dhali a'di jin cik'kina /e mo. Kari a'di jan ma dhali rici /e adu is mo ma. Wakki/ /e mini diki mer e mo tani aha/ mina yaku/ me'd wathin 'di/ mo dhali /e mini mol mo mo, mo jin miga/ pu'dku/ apo/ /e mo be. ⁴ /E takin ush'ceenne/ naskina/ mo kun ta 'kwani gi Pan Sardis mo, uni kun 'koki nyo/ burrinyem buni mo. Dhali uni mini nyak ii ki aha/ e burrinyenj kush mo

haali/ uni ha me'd mo be. ⁵ A'di jin piki mii e mo tani a'di minu shum isi kan ki burrinyenj kush mo, dhali aha/ mina diki 'kosh gway piti mo 'pena warka/ gi mondiki/e mo. Aha/ mina pi gway piti ibwambor ma Babam pem mo dhali ibwambori iman'doyu gwom piti mo. ⁶ A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik' gwo jin ona Shi/in goma kaniisa gwansan mo.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pam Piladalpiya mo

⁷ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pam Piladalpiya mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'din 'de/ jin kogu mo, a'din 'de/ jin ta jinj gana/ mo, dhali a'di jin ta'd ga muptha/ ma Dawuu'd mo, a'di jin midi ka'd 'twanjal mo dhali jan tal 'denj kamu/ piyi'd jin midi mu'th a'di mo, a'di jin mu'thki a'di mo tani dhali jan tal 'denj kamu/ mol a'di ka'd mo be, mmo/o gwo mo ki:

⁸ Aha/ misha miin tom pini mo. Hili mo mo ma, aha/ karkina acampur ki kany ibwambori /e mo, a'di jin mola jan tal 'denj kamu/ mu'th mo. Aha/ misha ki /e tan gi jasi ari mom'bi'th jin gwa'dagwa'd mo dhali /e dini mmodhu gwom pem naskina/ mo dhali /e diki wat' gway pem mo be. ⁹ Hili mo mo ma, aha/ mina dhu uni gwansan kun ta ku gi montul is ma Setaan mo, uni gun oki uni ta ku gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni ta uni yisa, hili uni tana tor mo – hili mo mo ma, aha/ mina dhu uni mmopu'dku/ mo dhali lu'j ki jinj 'kupa'dupuni bwambori sho'k pini mo, dhali da/ar gwo mo ki aha/ enkina /e mo be. ¹⁰ Haali/ /e dhuki gwom pem mo ki bwa jin 'kuca /e ki 'kari'th mo ki mon'dim 'kup mo tani aha/ mina non /e 'peni mompal mo, a'di jin midi pu'du/ apo/ mony'ceshi 'baar mo, mmopal uni gwansan kun 'kokin mo e mony'cesh mo be. ¹¹ Aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo. Teli sho'k mo e a'di jin tana /e mo, wakan ki jan tal 'denj kamu/ midi 'taki diki bi'th tonj 'kup pini mo be. ¹² A'di jin piki mii e mo tani aha/ mina kar a'di mmota aka' gi gu'b gi mond-heleladhelel ma Arumgimis pem mo. A'di midi mol ya ka pi'je/ ki sule/ sule/ 'peni a'di mo, dhali aha/ mina 'kwar gwo apo/ a'di jin ta gway ma Arumgimis pem mo, dhali gway gi 'pen'kuman Bampa/ ma Arumgimis pem mo, a'di jin ta Pa Urushaliim jin ta jin this mo jin midi pu'dku/ ka 'cesh mo 'peni Arumgimis pem mo 'peni momis mo, dhali gway this pem gana/ mo be. ¹³ A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik' gwo jin ona Shi/in mo goma kaniisa gwansan mo.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo

¹⁴ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'di ma Amen mo, a'di jin ta isinj

gana/ mo dhali jin ta'da man/o gwo jin ta jin gana/ mo, jin ta mo ma mun'kup me'd jin ukkin ma Arumgimis aris to mo be, mmo/o gwo mo ki:

¹⁵ Aha/ misha miin tom pini mo. /E njala/ wani 'thupa walla monkamu/ njala/ 'batha /eya. Ki /e kara ba/ imini 'taki 'thupa'thup mo walla 'batha'ba'th moyi. ¹⁶ Wakan, haali/ /e mangalamangal mo dhali /e njala/ wani 'thupa walla monkamu/ 'batha /eya, aha/ mina ya/ /e ka pije/ 'peni 'twam pem mo be. ¹⁷ Haali/ /e o gwo ki, aha/ tana pa ki pa mo dhali aha/ wara ki pa mo dhali aha/ mina mii ta gi ton kamu/ yisa, mmomola /e mo mo ki /e tocu 'kus mo dhali koju e i is mo dhali hatha'ko'd ki ha'th mo dhali ta ja'da/ mo dhali di is 'te/ mo. ¹⁸ Wakan aha/ malaskina /e mo mmoyol 'dolkon gana/ 'peni aha/ mo, a'di jin minu tash e ki o'd mo, ki /e mini 'taki ta pa ki pa mo dhali ta gi burrinyen kush mo mmohi'th /e i is mo dhali 'taki kar /e 'peni mo ma 'the is pini jin yana /e is 'te/ mo, 'peni mo jin mishu /e mo dhali /e mini 'taki ta gi kwalany mmogwa'c em pini mo, ki /e mini 'taki mish mo mo. ¹⁹ Uni gwansan kun enka/ mo tani aha/ to'kkina uni mo dhali aha/ dorkina uni mo. Wakan shwayi miini nyor mo ki thith mo dhali rici/ e adu is mo. ²⁰ Hili mo mo ma, aha/ doshkina ishan'tamo/ mo dhali nagkana campura po/ ki me'd mo. Wa'kki/ jan tal 'denj kamu/ midi cik 'twam pem mo dhali ka'dki aha/ acampur mo tani aha/ mina seku/ ibwamani a'di mo dhali nya'k to shwa ki a'di mo dhali a'di nya'kki aha/ mo be. ²¹ A'di jin midi pi mii e mo tani aha/ mina ci a'di 'ban mo jin mina a'di ca'b nya'kki aha/ ka kursi ma malik pem mo, me'd aha/ ki is pem mo mmopikika/ mii e mo dhali aha/ ca'bkina nya'kka Babam pem eya kursim piti mo be. ²² A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in goma kaniisa gwansan mo.

4

Mo ma Lunjin Ta ji gi Momis mo

¹ Ko'di mii gwansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, e momis mo tani acampur ka'dkunu mo. Dhali 'twa/ jin twa/a/ gwoyi'd mo. A'di jin cikka/ jin oki gwo mo e aha/ mo jin wana e ka poome/ jin o gwo mo ki: Yayu/ 'kup ki moho/ mo dhali aha/ mina tor /e to mo, a'di jin midi bu'th mo mo i'ko'di mii yaase mo be. ² Dhali ki jahanne/ aha/ dikina e Shi/in mo dhali hili mo mo ma, akursi ma malik doshki'd mo e momis mo nya'kki a'din 'de/ jin ca'bkida po/ kursi ma malik mo. ³ Dhali a'di jin ca'bkidi mattaan mo tani jamas piti jin piyina a'di mo tani wana e ki wosha wasin dhela/ ki e ka ris mo dhali wosha wasin dhela/ jin ta

jin 'per mo dhali ape'do/ mo a'di 'kamki'da kursi ma malik is mo jin wana e ki wosha wasin dhela/ jin ta jin dhii/ mo. ⁴ Dhali akursi ma malik 'kokini iss* 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka donjon kun 'kamkina kursi ma malik is mo dhali uni gun 'kokina powa kursi ma malik gwansan mo tani ta 'kwani' gwanyajaka/ kun 'kon ka iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka donjon mo kun shumkin ki burrinyen kush mo nya'kki ton'kup 'dolkon gana/ e 'kupi uni mo be. ⁵ Pena kursi ma malik mo tani monkush 'pena wara sho'k a'di dhwa/ a'dki mo mo dhali 'twa/ mo dhali mondor ma sho'k gwoki'da gur gur mo, dhali e bun'kus ma kursi ma malik mo tani dhantho/ 'koni pesu/ kun kanykunu o'd mo, uni kun 'koni pesu/ mo tani uni kun ta shi/in ma Arumgimis mo. ⁶ Dhali mbwambor ma kursi ma malik mo tani kumma/ yi'de/ dikid' jin wana e ka gasaas jin miiki'd ki 'bera/ 'bera/ mo.

Dhali to/e kun 'kon ki e kun 'koni donjon mo, uni 'kamkina kursi ma malik is mo mmo'kama kursi ma malik 'kup ki engwari lu/ mo, dhali mmosulkina e uni ka pije/ e ki bwambor mo dhali e kun 'ka uni ka bisan'ko'd mo. ⁷ To/e jin twa/a/ jin di'd ki e mo tani wana e ka dhop mo dhali to/e jin ta jin 'ko'd mo jin di'd ki e mo tani wana e ka morbip mo dhali to/e jin 'kon ma po/i kwaro mo jin di'd ki e mo tani wana jis/em piti ki wathi/ mo dhali to/e jin 'kon ma po/i donjon mo jin di'd ki e mo tani a'di wana e ka wulu/ jin pe'di mis mo. ⁸ Dhali to/e kun 'kon ma po/i donjon mo kun 'koni ki e mo, uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo tani 'kan ma biny jeshem buni ipe'de/ mo dhali uni gun sula e ka pije/ ki thorony thorony mo, aris uni 'baar mo kun 'kon ki jin 'kam mo dhali e bwaman mo dhali montee dhali mon'thiny mo tani uni 'koki dak mo mmoyuk gway mo mmo/ o gwo mo ki:

A'di jin kogu mo, a'di jin kogu mo, a'di jin jin ta Tapa Arumgimis jin ta a'di jin Eka/ Ek mo,

a'di jin dikid' mo dhali a'di jin di'd mo dhali a'di jin midi yayu/ mo be.

⁹ Dhali ma me'd jin 'kona to/e gwahan kun 'kon ki e mo mmoci monyca ka Arumgimis mo dhali montak mo dhali mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo e a'di jin ca'bkida powa kursi ma malik mo, a'di jin ca'bkid' ki sule/ ki sule/ mo dhali ki sule/ mo tani ¹⁰ jwahan 'kwani kun 'kon iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka donjon mo tani ta'kkina 'ceshi bwambori a'di mo, e a'di jin ca'bkida powa kursi ma malik mo dhali lunj a'di jin ca'bkid' ki e ki sule/ mo dhali ki sule/ mo tani uni ta'kki ton'kup buni me'd mo mbwambor ma kursi ma malik mo mmoyuk gway mo ki:

* 4:4 arba wa ishrin

11/E a'di ha me'd mo, Tapam bam mo dhali Arumgimis bam mo mmobu'th monyca mo dhali montak mo dhali mom'bi'th mo haali/ /e ukkina ris to 'baar mo dhali ki bwam pini mo tani uni 'kokin mo dhali uni 'konu mmo/uk mo be.

5

Yit jin 'Kuçu Is mo dhali Ari Ka'bal mo

¹ Dhali aha/ mishkina ki me'da bim poros gi a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo tani a'di ta'd gi yit jin 'kuçkunu is mo jin 'kwarkunu gwo nycine/ mo dhali apom piti mo si'da/, a'di jin 'dapkunu 'twa/ ka 'diñkila/ kun 'dap a'di 'twa/ kun 'koni pesu/ mo. ² Dhali aha/ parkina man'doyu gwo e mo jin 'biitha'bi'th mo jin bahki gwo mo ki 'twa/ jin caaca mo jin o gwo mo ki: Aja a'di jin ha me'd ki hañ gana/ mo mmobene'd gwo jin 'kwaru apo/ yit yansan mo dhali kaca 'diñkilam piti mo? ³ Dhali jan tal 'deñ kamu/ yisa di'di momis mo walla apo/ mony'cesh mo walla e bwan'kwariny mony'cesh mo jin midi mish a'di ka'd mo, yit yansan jin 'kuçu is mo walla mmohil gwo jin 'kwaru e bwaman a'di mo be. ⁴ Dhali aha/ gwokina kagahara mo haali/ tal 'deñ kamu/ yisa gamkunu mo jin ha me'd mo mmo'ka'd gwo yansan jin 'kuçkunu is mo walla mmohil gwo kun 'kwarkunu ibwaman a'di mo be. ⁵ Dhali yan'ko'd wathin tal 'de/ 'peni 'kwanin gwanjaka/ oki aha/ gwo mo ki: Dhalku/ki ko mo ma. Hili mo mo ma, Adhop ma wak ma Yahuuda/ dhali Abirman ma Dawu'd, a'di piki mii e mo be. Wakan a'di, a'di imidi mish yit yansan jin 'kuçu is ka'd 'twa/ mo dhala 'diñkila/ kun 'koni pesu/ kun 'dapkunu a'di 'twa/ mo.

⁶ Dhali mbwaman ma kursi ma malik mo dhali to/ e kun 'koni doñon kun 'kon ki e mo dhali ibwaman 'kwanin gwanjaka/ mo tani aha/ parkina Ari Ka'bal e mo mmodosh mo. A'di wana e ki a'di jin 'koshkunu mo, ki ce kun 'koni pesu/ ime'd mo dhali ka pinya/ e kun 'koni pesu/ mo, uni gun ta shi/ in ma Arumgimis kun 'koni pesu/ mo, uni gun hashkunu mo eya ris mony'ceshi 'baar mo. ⁷ Dhali a'di yaki'd mo dhali bu'thki yit yansan jin 'kuçkunu is mo 'peni me'da bim poros gi a'di jin ca'bki'da eya kursi ma malik mo. ⁸ Dhali ki a'di bu'thki yit yansan jin 'kuçu is mo tani to/ e kun 'kon ma po/ i doñon kun 'kon ki e mo dhali 'kwanin gwanjaka/ kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka doñon mo tani ta'kkina 'ceshi bwambori Ari Ka'bal mo. Uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ bu'thkina dhejdhene/ mo dhali ton'kul bwa kun tana sahan 'dolkon gana/ mo kun 'tu'dkunu mo ka 'bicajwahar mo jin ta mon'tho gi uni kun

dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ⁹ Dhali uni yukki gway this mo mmo/o gwo mo ki: / E a'di ta a'di jin ha me'd mo mmobu'th yit yansan jin 'kuçu is mo dhali mmo'ka'da 'diñkilam piti jin 'dapu a'di 'twa/ mo,

haali/ /e 'koshkunu jwa mo, dhali ka bas pini mo tani/ e wanki 'kwani 'ba/ mo goma Arumgimis mo

'peni arisa wak kun 'ko 'kwani e ki she/ ki she/ mo dhali 'peni aris 'twa/ kun wala 'kwani ki she/ ki she/ mo dhali 'peni 'kwani kun 'kona e ki she/ 'peni tiya mo dhali 'peni kal gi 'kwaniny'cesh/ mo

¹⁰ dhali / e ki nyon uni ki 'penkuman bampa/ mo dhali / e ki dhu uni ki igasis goma Arumgimis bana mo

dhali uni mini ta tapa mo e mony'cesh yansan mo.

¹¹ Yan'ko'd aha/ ki hil mo mo dhali aha/ ciçkina rakin jin rayunu/ mo ka kul is 'pena kursi ma malik mo dhali to/ e kun 'kon ki e mo dhali gwanjakañ 'kwani mo tani 'twa/ gi iman'doyu gwo ka ris dhali ka ris uni ka ris kun molu deñ e mo dhali 'twan 'kwani alip alip mo, ¹² mmo/o gwo ka dhan 'twa/ kun caaca mo ki: A'di ta a'di jin ha me'd mo. A'di jin ta Ari Ka'bal jin 'koshkunu mo mmobu'th mom'bi'th mo dhali pa mo dhali moyuk mo dhali mo jin eka/ ek mo dhali montak mo dhali monyca mo dhali mom'bor mii mo. ¹³ Dhali aha/ ciçkina ris to 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun ukkunu mo kun 'kon e momis mo dhali kun 'kon e mony'cesh mo dhali kun 'kon e bwan'kwariny mony'cesh mo dhali e bwan kumma/ yi'de/ mo dhali aris uni 'baar mo kun 'koni bwaman mo tani o gwo mo ki: E a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo dhali e Ari Ka'bal mo ki mom'bor mii midi di mo dhali montak mo dhali monyca mo dhali mo/ ek mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo. ¹⁴ Dhali to/ e kun 'kon ma po/ i doñon mo kun 'kon ki e mo tani o gwo mo ki: Amen, dhali 'kwanin gwanjaka/ ta'kkin mo dhali luñ a'di mo be.

6

Arisa 'Diñkila/ mo

¹ Dhali aha/ mishkina mo ki Ari Ka'bal 'ceeki yit yansan jin 'kuçu is 'twa/ mo a'di jin ta jin 'de/ 'peni tiyan pesu/ mo kun 'dapkunu 'twa/ mo ka 'diñkila/ mo, dhali aha/ ciçkina 'twan 'de/ 'peni to/ e kun 'kon ma po/ i doñon kun 'kon ki e mo, mmo/o gwo mo me'd 'twa/ ma sho'k jin dorki'd mo ki: Yayu/ mo. ² Dhali aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, shumarum kush mo dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani ta'd ga abwa mme'd mo. Dhali ton'kup cikunu a'di mo, dhali a'di yaki'd ka

pije/ mo mmopi mii e mo dhali di gwo ibwa mo mmopi mii e mo be.

³ Dhali ki a'di 'ceeki'da 'dinjila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i su/ mo tani aha/ cikina 'twa/ 'peni to/e kun 'kon ki e mo kun 'kon ma po/i su/ mo jin o gwo mo ki: Yayu/ mo. ⁴ Dhali shumaruma kamu/ pu'dki'd ka pije/ mo jin ca'arki 'tikil 'tikil mo dhali dhir dhir mo. Dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani a'di dhalkunu bway mo mmobu'th monku'th is 'peni 'kwaniny'cesh mo, wakan ki 'kwani mini 'kosh jwa ka rem 'kup mo, dhali a'di cikunu dhan gandala turga/ jin caaca mo.

⁵ Ki a'di 'ceeki'da 'dinjila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i kwara mo tani aha/ cikina to/ enj kamu/ jin 'kon ma po/i kwara jin di ki e mo jin o gwo mo ki: Yayu/ mo. Dhali aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, shumaruma kamu/ pu'dki'd mo jin ta'da dhisal mo, dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani ta'd gi to jin baru to mo mme'd piti mo be. ⁶ Dhali aha/ cikina 'twa/ jin wana e ki a'di jin doshki'di bwaman to/e kun 'koni dojon kun 'kon ki e mo mmo/o gwo mo ki: Pos bunyan jin baru ka gada mo ki nasa guurush mo dhali pos bunyana kamu/ jin baru ka gada karka ba'de/ apo/ mo ki nasa guurush mo. Hili dhalku/ ki shi/a yin is mo dhali yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo.

⁷ Ki a'di 'ceeki'da 'dinjila/ jin 'kon ma po/i dojon 'twa/ mo tani aha/ cikina 'twa/ 'peni to/e kun 'kon ki e mo kun 'kon ma po/i dojon mo kun o gwo mo ki: Yayu/ mo. ⁸ Dhali aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, shumaruma kamu/ jin ta'da mandupany pu'dki'd mo, dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani gway piti yuku ki Mowu mo, dhali Mo ma Haawiya mo, a'di bathki a'di isho'k mo. Dhali uni cikunu mom'bi'th mo apo/ mony'cesh mo ntagi bwanu'ba kamu/ gi mony'cesh mo mmo'kosh uni ki gandala turga/ mo dhali ki te/ mo dhali ki mo/isa nyor 'peni to kun shi/kin mo dhali ki tombwaasho kun 'kokin e mony'cesh mo.

⁹ Dhali ki a'di 'ceeki'da 'dinjila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i mudhe'd mo tani aha/ parkina mo e mo e bwan'kwariny mo ma wata/ jin miikunuwa basa 'cesh mo akashira/ gi uni gwansan kun 'koshkunu jwa mo gom gwo ma Arungimis mo dhali gom gwo jin kala uni mmo'tor mo. ¹⁰ Uni cuukin ki dhan 'twa/ kun caaca mo mmo/ o gwo mo ki: Ayy, Tapa jin di'da Litgany mo, /e kogu mo dhali /e ta a'dinj gana/ mo. Kakasja sa/? imina /e dwall gwo mo dhali ri/ a ri'c mo goma bas bam mo apo/ uni gwansan kun 'kokin apo/ mony'cesh mo? ¹¹ Yan'ko'd uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ cikunu burriyey kush mo dhali torunu gwo mo mmosi/ is ari'ceenne/ mo ntagi mondey gi

igarr buni kun nya'kina tu'c mii mo dhali iwa'k buni mo minu 'taki thim mo, uni gun minu 'taki 'kosh jwa mo me'd uni, uni ki is buni mmomiikunu uni kan mo.

¹² Dhali ki a'di 'ceeki'da 'dinjila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i pe'de/ mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, adhan mony'cesh yikinki is mo dhali atente/ warki'd ki 'thi/ mo me'da shawaal 'thi/ mo dhali appe jin ta'da kunn is mo tani warki'd ka bas mo ¹³ dhala risa cul 'peni momis uni ta'kkina 'cesh mo me'd cwampu/ mo me'd jin raskina a'di maman kun 'koki is mo e mondit mo ki a'di yikinkin ma punthar 'tham is mo. ¹⁴ Momis a'di puuki'd mo mmowa e ki yit jin 'ku'kun is mo, dhala ris wosha turga/ mo dhali a/uka 'cesh mo uni jo'kun mo 'peni momis mo be. ¹⁵ Dhali yan'ko'd imalik kun 'kon e mony'cesh mo dhali 'kwani kun caaca mo dhali uni gun ta gummpa/ gom 'kwani ma mee mo dhali uni gun ta pa ki pa mo dhali uni kun 'bitha'bi'th mo dhali 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo dhali uni gun ta cinjina/ kun yolu mo dhali uni kun 'kon ki 'kus mo tani uni bagkin e jurum wosh mo dhali e bwamana ris wosh mo e 'kuwosha turga/ mo tani ¹⁶ uni yukki wosha turga/ mo dhali aris wosh mo mmo/ o gwo mo ki: Taki apo/ aman mo dhali bagi aman mo 'peni jis/ e gi a'di jin ca'arki'd eya kursi ma malik mo dhali 'pena nyor gi Ari Ka'bal mo ¹⁷ haali/ adhana tee ma nyor buni jin caaca a'di pu'dki'd mo dhali kaja a'di imidi mish doshi bwambori a'di mo?

7

Uci ma Israyiil kun 'Koni Alaapi Iss 'Kwanimpa Ipesu/ mo I'ce'dka Dojon Apo/ mo kun 'Dapu ka 'Dinjila/ mo

¹ Ko'di mii yansan mo tani aha/ parkina iman'doyu gwo e mo kun 'koni dojon mo mmodosh eya rukun gi mony'cesh kun 'koni dojon mo mmobu'th 'tham kun poshkin me'd mo 'peni mony'cesh kun 'kona shem 'pena bi idonjon mo, ki 'thama kamu/ midu 'taki diki poshu apo/ mony'cesh mo, walla e kumma/ yi'de/ mo walla apo/ cwan kamu/ mo. ² Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo jin shinkunu mo 'peni mo jin sul ma tente/ mo ka 'dinjila/ ma Arungimis jin di ki e mme'd mo, dhali a'di yukki'da yu'k ki dhan 'twa/ jin caaca kagahara mo e iman'doyu gwo kun 'koni dojon mo, uni kun cikunu mom'bi'th mo mmoshi/ mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo ³ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ mony'cesh ki shi/ is mo walla kumma/ yi'de/ mo walla aris cwa mo, ntagi ana mina 'dapa 'dinjila/ apo/ imanmii to ma Arungimis bana mo e buyem buni mo. ⁴ Dhali aha/ cikina

* 7:4 miyya wa arba wa arba/iin alip

dhan mondeŋ gi uni gun 'dapkunuwa 'diŋkila/ mo mmota alaapi* iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka doŋon apo/ mo, uni gun 'dapkunuwa 'diŋkila/ mo 'peni arisa waŋ kun 'kona e ki she/ ki she/ mo 'peni iya/ ma Israyiil mo, ⁵ alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, uni gun 'dapkunuwa 'diŋkila/ 'pena waŋ ma Yahuuda/ mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Ra/ ubiin mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Jaad mo, ⁶ dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Ashiir mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Naptaali mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Manassa mo, ⁷ dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Shamuun mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Lawi mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Yassaakar mo, ⁸ dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Sabuluun mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena waŋ ma Yuusup mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, gun 'dapkunu 'twa/ ka 'diŋkila/ 'pena waŋ ma Benyamiin mo.

Abuhany 'Kwani 'Pena Ris Kal gi 'Kwaniny'cesh mo

⁹ 'Ko'di mii yansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, adhana buhany wathimpa caaca mo jin mina wathin tal 'deŋ kamu/ mol deŋ e mo, 'peni aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo, dhali 'peni arisa waŋ gi 'kwani ki she/ ki she/ mo, dhali 'peni 'kwani kun 'kona e ki she/ ki she/ mo, dhali 'peni 'kwanin tiya kun wal 'twa/ ki she/ mo, mmodoshkina uni mbwambor ma kursori ma maliŋ mo dhali mbwambori Ari Ka'bal mo, mmohi'th burrinyen turga/ kun ta kunŋ kush mo, dhali abiny jethkum e me'd buni mo be. ¹⁰ Dhali uni cuun ki dhan 'twa/ kun caaca mo mmo/ o gwo mo ki: Mowoth ta ji ma Arumgimis bana mo, a'di jin ca'bk'i'da eya po/ kursori ma maliŋ mo dhali e Ari Ka'bal mo. ¹¹ Dhali aris iman'doyu gwo 'baar mo doshkin ki mis mo mmo'kam a'di is mo, kursori ma maliŋ mo, dhali mmo'kam 'kwanin gwanyjaka/ is mo dhali to/e kun 'koni doŋon kun 'kon ki e mo, dhali uni ta'kki bwam/ em buni ibwambor ma kursori ma maliŋ mo dhali luŋa Arumgimis mo ¹² mmo/ o gwo mo ki: Amen. Mom'bor mii mo dhali monyca mo dhali moyuk mo dhali mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo dhali montak mo dhali mom'bi'th mo dhali mo/ ek mo eya Arumgimis bana mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo. Amen.

¹³ Dhali yan'ko'd jan tal 'deŋ kamu/ 'peni 'kwanin gwanyjaka/ 'ka'daa/ gwo me'di is mo, mmo/ o gwo mo ki: Ki ija anahannee

kun shumkunu ki burrinyen turga/ kun ta kunŋ kush mo dhali 'peni mana ipu'dkina uni mo? ¹⁴ Aha/ ki o a'di gwo mo ki: Gana, /e a'di imishki uni mo be. Dhali a'di ki oyaa/ gwo mo ki: Uni gwansani, ita uni gun piyin mo 'pena dhan mon'to'c bwa mo. Uni lamki burrinyen tur buni mo dhali mii uni ki bany bany ka bas gi Ari Ka'bal mo.

¹⁵ Wakan uni 'kokini bwambor ma kursori ma maliŋ ma Arumgimis mo

dhali mii a'di to ki mntee ilu/ mo dhali ki mon'thiny ilu/ mo e gu'b gi mond-heleladhelel piti mo be,

dhali a'di jin ca'bk'i'da po/ kursori ma maliŋ mo tani a'di mido pa'd ki uni adarha'da/ jin ta bun'kus piti mo be.

¹⁶ Uni mina te/ mol 'kosh ki sule/ mo, walla mina yi'de/ 'koki bu'th ki sule/ mo.

Atente/ si'da/ mido diki 'kosh uni mo, walla mido diki ci'th uni is ki mom'batha'd piti mo.

¹⁷ Haali/ Ari Ka'bal, a'di doshki'di bwaman ma kursori ma maliŋ mo, a'di jin ta'da Amanhil uni mo,

dhali a'di mido shu uni bway mo e mo jin kasha yi'de/ jin di ki e mo

dhali Arumgimis mido shumta ris jabudhi 'baar mo 'peni em buni mo be.

8

A'diŋkila/ jin 'Kon ma Po/i Pesu/ mo dhali Toŋ'kul Bwa jin Ta 'Dolkon Gana/ mo jin Dukunuwa 'Bicajwahaar mo

¹ Ki Ari Ka'bal 'ceeki'da 'diŋkila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/ i pesu/ mo tani mo doshki'd ki biyuu e momis mo ki ari mo mo jin wana e ka nusa saa mo. ² Dhali yan'ko'd aha/ parkina iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ e mo, uni gun doshki'di bwambor ma Arumgimis mo, dhali apoome/ 'koni pesu/ cikunu uni mo. ³ Dhala man'doyu gwoŋ kamu/ pu'dki'd mo dhali doshki'd mo e mo ma gwa'ta/ jin dukunuwa 'bicajwahaar mo ki toŋ'kul bwa jin ta 'dolkon gana/ mo jin dukunuwa 'bicajwahaar ime'd mo. Dhali a'di cikunuwa 'bicajwahaar kagahara mo mmoce e ki mon'tho ma ris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo apo/ mo ma gwatan to jin ta toŋ'kul bwa mo jin ta 'dolkon gana/ mo mbwambor ma kursori ma maliŋ mo, ⁴ dhali aku'd ma 'bicajwahaar a'di cuki mis mo nya'ki mon'tho gi uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo 'peni me'd ma man'doyu gwo jin doshki'di bwambor ma Arumgimis mo be. ⁵ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo bu'thki toŋ'kul bwa jin dukunuwa 'bicajwahaar mo dhali a'di ki 'tu'd a'di ka kapany o'd mo 'peni mo ma gwa'ta/ mo dhali a'di ki yek a'di apo/ mony'cesh mo, dhali kontor ma sho'k gwoki'd ki gur gur mo dhali dhan rakin caaca mo dhali

awar dhwa/ a'dki'd ki dhwa/ a'd dhwa/ a'd mo dhali adhan mony'cesh yikini is mo be.

Arisa Poome/mo

⁶ Dhali iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ kun tan ga poome/ kun 'koni pesu/ mo tani uni thosonki is mo mmodhal uni me'd mo be.

⁷ Dhala man'doyu gwo jin twa/ a/ a'di dhalki'da poomem piti me'd mo dhala wasa/ dhali o'd bathki a'di isho'k mo mmo'cur e ka bas mo, uni kun ta'kkina po/ mony'cesh mo be. Dhali 'ban gi mony'cesh jin 'kon ma po/i kwara mo tani a'di kopkunu ki o'd mo be dhali 'ban gi bwanycwan kamu/ jin 'kon ma po/i kwara mo tani a'di kopkunu ki o'd mo be dhali arisa shon dhii/ ini 'baar mo tani uni celkunu ki o'd mo.

⁸ Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/ i su/ mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo be dhali dhan toj kamu/ caaca kagahara mo, wana e ka dhan wosha turga/ mo jin ci'thkunu ki o'd mo, dhali a'di bitkunu e bwan kumma/ yi'de/ mo ⁹ dhali 'ban gi kumma/ yi'de/ jin 'kon ma po/i kwara mo tani warki'd ka bas mo dhali 'ban gi to/ e kun 'kon ma po/i kwara kun 'kon ki e mo tani uni wukin mo e yi'de/ mo dhali 'ban ma kur kun 'kona 'bani kwara mo tani uni 'ce'dkunu sho'k mo be.

¹⁰ Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/i kwara mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo dhali adhana cul bitki'd 'peni momis mo mmodhel mo mo me'd dhantho/ mo be dhali a'di bitki'd eya 'ban yi'de/ kun 'kon ma po/i kwara mo dhali apo/ yi'de/ jin kasha e ki kash mo be. ¹¹ Dhali gway ma cul yansan mo tani a'di yukkunu gway ka tap mo. Dhali 'ban gi yi'de/ jin 'kon ma po/i kwara mo tani warki'd ka tap mo dhali 'kwani ka ris wukin mo 'peni yi'de/ yan mo be haali/ yi'de/ ca'arki ka/ ka/ mo.

¹² Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/i dojon mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo, dhali 'ban ma tente/ jin 'koni kwara mo tani a'di pwa'kkunu 'ban mo dhali 'ban ma ppe jin 'kon ma po/i kwara mo dhali 'ban ma cul jin 'kon ma po/i kwara mo, wakan ki 'ban gi monkush buni jin 'kon ma po/i kwara mo tani warki'd ki mondhurumi'd mo. Dhali 'ban gi montee jin 'kon ma po/ i kwara mo tani a'di nonu mo 'peni mo jin 'twakki mo mo dhali wakan si'da/ 'ban gi mon'thiny jin 'kon ma po/i kwara mo be.

¹³ Dhali yan'ko'd aha/ hilkina mo mo dhali aha/ cikina wulu/ jin 'therki ko mo ka dhan 'twa/ jin caaca kagahara mo me'd jin pekina a'di isi bwaman momis mo ki: Wayyi, wayyi, wayyi e uni gwansan kun 'koni mony'cesh mo ka poomen tiya 'konu mo mmodhal me'd mo, a'di jin mura iman'doyu gwo kun 'koni kwara mmopi mo be.

9

¹ Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/ i mudhe'd mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo, dhali aha/ parkina cul e mo mmo-bitu/ 'peni momis a'cesh mo, dhali a'di cikunuwa muptha/ ki jis jin shu'd jin dar gi 'pemen mo. ² Dhali a'di ki ka'd moshu'd gi jis jin dar gi 'pemen mo, dhali 'peni moshu'd gi jis yan mo tani aku'd cuki mis mo me'd dhana ku'd jin caaca 'peni mo jin 'thanu o'd ki wur wur mo, dhali atente/ dhali bul mis 'kokin mo mmodhuruma dhurum mo ka ku'd 'peni jis shu'd yan mo be. ³ Dhali 'pena ku'd yan mo tani ameenkuuyu/ pu'dkin apo/ mony'cesh mo dhali uni cikunu mom'bi'th mo mmowa e ki mom'bi'th ma 'dak mo e mony'cesh mo. ⁴ Uni 'torkunu gwo mo mmo'koki shi/ aho e mony'cesh mo, walla aris mo gunn kun dhii/ in mo, walla cwa gunn mo, hili jasi 'kwani gwansan kun 'koki ta ga 'dirnkila/ ma Arumgimis e buyem buni mo tani ⁵ uni idhalkunu uni bway mo mmo'ci isa nyor ki me'd mo ka ppe 'kupi mudhe'd mo, hili yisa mmo'kosh uni jwa mo, dhali thulany buni wana e ki thulany ma 'dak mo tani a'di wo'cki 'kwani mo be. ⁶ Dhali ka cim gwansan mo tani 'kwani mini nap wu mo tani dhali uni yisa mini gam a'diya. Uni mina bwa o kagahara mmowu mo dhali wu midi gus 'peni uni mo be.

⁷ Dhali jamas ma kuuyu/ gwansan mo tani uni wana e ki shumarum kun thosonkunu is mo gom mo ma mee mo. E 'kup buni mo tani uni takin gi ton'kup kun wana e ki ton'kup 'dolkon gana/ mo. Jis/em buni wana e ki jis/er 'kwanim pa mo, ⁸ amur is buni wana e ka amur'kup gi up mo dhali shem buni wana e ki she/ ma dhop mo. ⁹ Uni takin gi nyahara/ kun wana e ka rapa/ kun ta ton'kuthu'd mo, dhali is ma bim buni alki is mo me'da risa arabiya kun dirkina shumarum mo mmoya nwa'ca/ e mo ma mee mo be. ¹⁰ Uni takin gi thin kun wana e ka 'dak mo dhali wo'c buni mo, dhali mom'bi'th buni mmoshi/ 'kwani mo ka ppe 'kupi mudhe'd mo ishki'd e thin buni mo be. ¹¹ Uni takin ga malik apo/ uni mo a'di jin ta'da man'doyu gwo gi jis jin dar gi 'pemen mo. Gway piti yuku ki 'twan 'Kwani lbraniyiin ka Abadduun mo, dhali ki 'twan 'Kwanin Griki a'di yuku ka Abulliyuun mo.

¹² Dhali awayyi jin ta jin twa/a/ peki'd mo. Hili mo mo ma, awayyi jin 'kon ma po/i su/ mo a'di diyid' mmomii pu'du/ mo.

¹³ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin 'kon ma po/i pe'de/ mo dhalki'da poomem piti me'd mo, dhali aha/ cikina 'twa/ 'peni ce kun 'koni dojon 'pena gwata/ jin ta 'dolkon gana/ jin di'di bwambor ma Arumgimis mo ¹⁴ mmo/o gwo mo eya man'doyu gwo jin 'kon ma po/i pe'de/ mo, a'di jin ta'd ga poome/ mo ki: 'Cuki iman'doyu gwo

kun 'koni doḡon mo, uni gun deḡkunu mo eya dhan kumma/ yi'de/ jin yuku gway ka Elpuraat mo. ¹⁵ Wakan iman'doyu gwo kun 'koni doḡon mo tani uni 'cuḡkunu mo, uni gun bu'thkuḡ me'd mo mmothoson is mo goma saa mo dhali goma tee mo dhali goma ppe mo, dhali gom yil mo, mmo'kosh 'ban gi 'kwani kun 'kon ma po/i kwara a'cesh mo. ¹⁶ Dhan mondeḡ ma thuruḡ ma mee kun mer shumaruḡ apo/ mo tani 'koni alaapi 'kume'd mar is dok/ e ka alaapi 'kume'd mo dhali dok/ e mar is ka alaapi 'kume'd mo. Dhali aha/ ciḡkina dhan mondeḡ buni e mo. ¹⁷ Dhali tonyjan pem jin parkika/ e mo tani shumaruḡ wana e ciki/ mo. Dhali uni gun mer shumaruḡ apo/ mo tani uni hi'thkina raḡpa/ mo ki jamaḡ gi mo/o'd mo dhali jamaḡ gi wosh jin ta 'pinyamaḡ mo dhali jamaḡ gi wosh jin si'da 'kwani mo jin ḡa'bki go'd go'd mo, dhali 'kup shumaruḡ wana e gi 'kup ma dhop mo, dhali o'd dhali aku'd dhali wosh jin si'da 'kwani mo gaḡki'd 'peni 'twam buni mo be. ¹⁸ Ki to gwansani kwara kun 'koshi 'kwani is ka nyor mo tani 'ban gi 'kwani kun 'kon ma po/i kwara kun 'kon e mony'cesh mo tani uni 'koshkunu ki o'd mo dhali ka ku'd mo dhali ki wosh jin si'da 'kwani mo jin gaḡki'd 'peni 'twam buni mo be. ¹⁹ Haali/mom'bi'th gi shumaruḡ mo a'di diki'd e 'twam buni mo dhali e thin buni mo. Thin buni waki tasha/ mo kun takin gi 'kup mo, dhali ki uni mo tani uni ki dhu 'kwani jama/ i is mo.

²⁰ Dhali 'ban gi 'kwaniḡ kamu/ mo, uni gun 'konuki 'kosh mo naskina/ ki isa nyor yan jin woci 'kwani is she/ mo tani uni 'koki rica du is mo 'peni mii gi me'd buni mo walla dhala ruma 'cesh luḡ 'pen mo dhali tompinycon kun uḡu 'peni 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo dhali akoroḡ mo dhali wosh dhel mo dhali cwa mo, uni kun mol mo par e mo walla ciḡ gwo mo walla ii ki sho'k mo. ²¹ Walla uni si'da/ 'koki rica du is mo 'peni mo ma meem buni kun 'kosha uni mo walla mii ma rum buni kun miina uni mo walla miinyḡal buni kun miina uni mo walla mii ma 'dim buni kun miina uni mo.

10

Aman'doyu Gwo dhali Ari Yiḡ jin 'Kuḡu Is mo

¹ Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo a'di jin ta gi mom'bi'th mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo, koḡḡu is ka raḡ mo dhali ka pe'do/ i'kupi a'di mo, dhali bwam/ em piti wana e ka tente/ mo dhali 'basha'k piti wana e ka kaḡ o'd mo. ² A'di ta'd gi ari yiḡ jin 'kuḡu is mo mmodi 'twa/ kany mo e me'd piti mo. Dhali a'di ki kar shoka bim poros piti apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali shoka biny cam piti apo/

mony'cesh mo, ³ dhali a'di ki yuḡa yuḡ ki dhan 'twa/ jin caaca mo, mmoowa e ka dhop jin anjarkari ko mo. Ki a'di yuḡki'da yuḡ mo tani mondor ma sho'k kun 'koni pesu/ mo tani alki is mo. ⁴ Dhali ki mondor ma sho'k kun 'koni pesu/ mo alki is mo tani aha/ 'disha 'twa/ mo mmo'kwar a'di mo, hili aha/ ciḡkina 'twa/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: 'Dapi a'di ka 'diḡkila/ mo, a'di jin ona montor ma sho'k kun 'koni pesu/ mo, dhali dhalku/ a'di ki 'kwar mo ka jes is mo. ⁵ Dhali aman'doyu gwo, a'di jin parkika/ e mo tani doshki'da po/ kumma/ yi'de/ mo dhali mony'cesh mo mmo'de'k me'da bim poros piti 'kup ki momis mo ⁶ mmothul gwo me'da po/ mo ki a'di jin diki'd goma sule/ mo dhali ki sule/ mo, a'di jin uḡki momis mo dhali to kun 'koni bwaman a'di mo dhali mony'cesh mo dhali to kun 'koni bwaman a'di mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali to kun 'koni bwaman a'di mo ki miinḡ kamu/ minu 'taki 'koki mii miyu/ ka diite/ mo, ⁷ hili ka tee gi ko ma poome/ jin yukuwa yuḡ mo jin minu kum cuuwa/ ka man'doyu gwo jin 'kon ma po/i pesu/ mo gom gwo ma Arungimis jin cinu ki jin bag mo me'd jin mina a'di baḡ a'di e ciḡkinam piti mo, uni gun ta imanḡi gwom piti mo, ki a'di minu 'taki thim mo be.

⁸ Dhali yan'ko'd 'twa/ jin ciḡka/ 'peni momis o aha/ gwo mo dok/ e ki: Yaku/ mo, dhali budhi yiḡ jin 'kuḡu is mo, a'di jin di 'twa/ kany mo e me'd ma man'doyu gwo mo, a'di jin doshki'da po/ kumma/ yi'de/ mo dhali apo/ mony'cesh mo be. ⁹ Wakan aha/ yakina mo eya man'doyu gwo mo dhali tor a'di gwo mo mmoḡi aha/ ari yiḡ jin 'kuḡu is mo. Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Budhi a'di ma dhali 'kayi a'di ma. A'di mido ka/ aka/ gom bwam pini mo, hili a'di mido ḡa'bki dhel dhel me'da dham mo e 'twam pini mo be. ¹⁰ Dhali aha/ bu'thkina ari yiḡ jin 'kuḡu is mo 'peni me'd ma man'doyu gwo mo dhali 'ka a'di mo. A'di ḡa'bki'd ki dhel dhel me'da dham mo e 'twam pem mo. Hili ki aha/ 'kakina a'di mo tani bwam pem ḡa'bki'd ki ḡah ḡah mo. ¹¹ Dhali aha/ torḡunu gwo mo ki: /E mini mii ci gwo is mo gom 'kwani ka ris mo dhali gom kal gi 'kwani'cesh mo dhali gom 'kwani kun 'kona 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali gom imaliḡ mo be.

11

'Kwani Su/ kun Ta Iman/o Gwo mo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ ciḡkunuwa cwahan mo jin wana e ki cwaḡ kol 'kus mo mmoabar to mo, dhali aha/ torḡunu gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali bari gu'b gi mondheleladhelel ma Arungimis mo dhali mo ma gwaḡa/ jin miinuwa basa 'cesh mo dhali uni gwansan kun luḡkini cine/ mo. ² Hili dhalku/ ki bar mo ma goḡ jin di'd ka piḡe/ mo 'peni gu'b gi

mondheleladhelel mo. Dhalki a'di 'pen mo, haali/ a'di cikunu 'kwanin kal gi mony'cesh mo, dhali uni mini yap mom'penkuman bampa/ yan jin kogu mo ki sho'k mo ka ppe iss* 'kwanimpa su/ i'ce'dka su/ mo. ³ Dhali aha/ mina ci uni kun 'koni su/, uni gun ta iman/o gwom pem, mom'bi'th mo mmoçi gwo is mo goma tee kun 'kon ma alipi† 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa ka 'kume'd 'dap 'twa/ ka kwara mo, mmohi'th burrine/ ma shawaal kun ta kun 'thi/ mo.

⁴ Uni gwansan ta cwa setuun isu/ mo dhali alamba/ kun ta tirkina/ isu/ mo, uni gun doshkini bwambori Tapa gi mony'cesh mo. ⁵ Dhali wakki/ jan tal 'den kamu/ midi 'taki shi/ uni mo tani o'd minu wolu/ 'peni 'twam buni mo dhali shwa uni gun ta 'kup buni ki 'ci'd'da/ mo. Wakki/ jan tal 'den kamu/ midi shi/ uni is mo tani a'di 'dapa'dap kan ki a'di minu 'kosh mo. ⁶ Uni ta gi mom'bi'th mmomu'th momis 'twa/ mo ka shoka kamu/ midi diki pir ari yi'de/ a'cesh ki me'da tee gwansan jin 'kona uni mmoçi gwom buni is mo, dhali uni ta gi mom'bi'th apo/ yi'de/ mo mmowar uni mmota abas mo dhali mmodor mony'cesh mo ka ris isa nyor kun woci 'kwani is she/ mo me'd ka ris me'd jin mina bwa o uni mo mmomii kan mo.

⁷ Dhali ki uni mini 'baar gwom buni jin ona uni is mo tani adhan to/e yan jin midi shinu 'peni jis jin dar gi 'pemen mo tani midi mii mo/as apo/ uni mo dhali pi uni e mo dhali 'kosh uni mo be. ⁸ Dhali bungwar is buni kun wukin mo tani mini ishi bway tur kun iinu mo e dhan 'penkuman bampa/ mo a'di jin yuku gway ki, a'di jin 'be'dki gwo ki 'pemen kamu/ mo, ki a'di jin ta Pan Saduum mo dhali Pam Masir mo e mo jin 'koshkunu Tapam buni ki cwany'cithan dhul mo. ⁹ Haali/ ka cim kwara dhali ka nusa po/ mo tani 'kwanin gwass 'peni 'kwanin tiya mo dhali 'peni awaka tiya mo dhali 'peni 'kwani kun 'kona 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali 'peni kala tiya mo uni hilkina hil ka 'thime/ mo gom bungwar is buni kun wukin mo dhali ush ki 'tash mo mmodhal uni bway mo ki uni minu kan ijis jwa mo.

¹⁰ Dhali uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo tani uni mina bwa i'kunya'kunyo apo/ uni mo dhali mii miim 'penkapan mo dhali ci to ki me'd ka rem 'kup mo haali/ imançi gwo su/ gwansan, uni 'koshki 'kwani is ka nyor ki to jin wo'cki 'kwani is she/ mo, uni kun 'kon e mony'cesh mo. ¹¹ Hili 'ko'da cim kwara dhali ka nus mo tani shi'ir jin di ki e 'peni Arungimis cikki'd e uni mo dhali uni doshkin ki sho'k buni mo, dhali adhan monko/ is bitkin apo/ uni gwansan kun parki uni e mo be. ¹² Dhali yan'ko'd uni cikki dhan 'twa/ jin caaca 'peni momis mo mmo/

o uni gwo mo ki: Iiyu/ ise mo. Dhali e jis/e gi unim buni kun ta 'kup gi uni mo tani uni iiki bway momis mo e bwaarak mo. ¹³ Dhali ka tente/ caan mo tani adhan mony'cesh yikinki is mo dhali 'ban gi 'penkuman bampa/ jin 'kon ma po/ i 'kume'd mo tani ta'kkin mo be. Dhali 'kwani alaapi pesu/ mo uni 'koshkunu ki mony'cesh jin yikinki is mo, dhali kun tiya uni deekin ki dee jin shiyi'd mo dhali ci monyca ka Arungimis jin ta ji gi momis mo be.

¹⁴ Dhali awayyi jin 'kon ma po/ i su/ mo tani peki'd mo be. Dhali hili mo mo ma, awayyi jin 'kon ma po/ i kwara mo tani 'dishkina 'twa/ mmopu'du/ mo be.

Apoome/jin 'Kon ma Po/i Pesu/ mo

¹⁵ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pesu/ mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo be, dhala dhan 'twa/ kun caaca gwoyunu/ mo 'peni momis mo mmo/ oyu/ gwo mo ki: 'Penkuman bampa/ gi mony'cesh mo tani a'di warki'd ki 'penkuman bampa/ gi Tapam bana mo dhala Kristhos jin ta jim piti mo, dhali a'di midi ta Tapa gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo be. ¹⁶ Dhali 'kwanin gwanyjaka/ kun 'koni iss 'de/ mo mmo'ce'dka donjon mo uni kun 'koki 'pena kursim buni ibwambor ma Arungimis mo tani ta'kki jis/em buni a'cesh mo dhali lunja Arungimis mo ¹⁷ mmo/o gwo mo ki:

Aman cikina /e mom'bor bwa i is mo, Tapa Arungimis jin Eka/ Ek mo, /e jin din mo dhali /e jin diikin mo

haali/ /e bu'thki dhan mom'bi'th pini mo dhali tel mii 'pen mo mmota tapa mo.

¹⁸ Dhan kal gi 'kwaniny'cesh burushkina mo isho'k mo, hili anyor pini jin toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo tani a'di pu'dki'd mo

dhali mo gom uni kun wukin mo ki uni minu dwall gwo mo

dhali mo jin mina / e ci cinjinam pini to mo kun ish kumma/ mo, uni gun ta imançi

gwo mo dhali uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,

dhali uni gwansan kun ko/ki gway pini mo, nyakki uni kun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo,

dhali mo jin 'ce'duwa 'ce'd sho'k gom uni kun ta iman'ce'd mony'cesh sho'k mo be.

¹⁹ Dhali yan'ko'd gu'b gi mondheleladhelel ma Arungimis e momis mo tani a'di ka'dkunu 'twa/ mo dhala Sanduuk jin karu gwom piti jin gamu me'd mo tani a'di parkunu e mo e gu'b gi mondheleladhelel piti mo. Dhali awara sho'k su'kki'd ki dhwa/ a'd dhwa/ a'd mo dhali mo alki is mo dhali agur gur ma sho'k mo dhali mony'cesh

* 11:2 itneen wa arba/iin † 11:3 alip wa miyyateen wa sittiin

yikinki is mo dhali adhan kuluny ma wasa/ ta'kkin mo.

12

A'bom dhali Tasha/ mo

¹ Dhali adhan tonj kamu/ jin ta to mer piki'd mo e momis mo jin ta jamas ma 'bom jin hi'thki'da tente/ mo dhali appe e 'basha'k ma yim mo dhali e 'kup ma yim mo tani tonj'kup hi'thkin ma yim jin 'kon ma culi 'kume'd i'ce'dka su/ mo. ² Dhali ayim bwaaki'da 'ci mo dhali ayim ki 'ther cuuwa/ mo gom isa nyora dho'th ma yim mo mmo'pe'dkina a'di she/ mo goma dho'th jin mina a'di idho'th mo. ³ Dhali adhan to mera kamu/ dok/ e piki'd mo e momis mo. Hili mo mo ma, adhan tasham 'per taki'd gi 'kupi pesu/ mo dhali jin kalki ce 'kupi 'kume'd mo dhali tonj'kup ma malik kun 'koni pesu/ kun 'tamkunu mo e 'kup piti mo. ⁴ Dhali thin piti 'cwarki 'ban ma cul jin 'kon ma po/i kwara mo 'peni momis mo dhali ras uni ka 'cesh mo. Dhali tasha/ doshki'di bwambor ma 'bom mo a'di jin 'disha 'twa/ mo mmomhidha 'ci mo ki a'di mido 'taki losa 'ci ma yim mo ka yim mido 'taki dho'th a'di mo. ⁵ Dhali ayim dho'thki'da 'ci jin ta'da gwas mo, a'din 'de/ yan jin mido ta tapa apo/ aris kal gi 'kwaniny'cesh mo ki cwanj kol 'kus jin ta tonj'kuthu'd mo, hili a'ci ma yim a'di bu'th'kunu mo eya Arungimis mo dhali eya kursim piti mo. ⁶ Dhali a'bom yaki'da nwaça/ mo e mombwaasho mo, e mo jin thosonkin ma Arungimis goma yim mo, e mo jin minu thip a'di goma tee ma alipi 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa ka 'kume'd mo ny'ce'dka kwara mo.

⁷ Dhali mo/as cuki mis mo e momis mo. Mika/ iil dhali iman'doyu gwom piti askin apo/ tasha/ mo dhali tasha/ si'da/ nya'kki/ iman'doyu gwonthus piti mo askina as mo. ⁸ Hili uni pikunu e mo dhali monj'kamu/ di'd gom uni e momisa? ⁹ Dhali adhan tasha/ a'di bit'kunu ka 'cesh mo, dhan tashan dhano/ yin mo, a'di jin yulkunu gway ki Tapa ma Ruma 'Cesh mo dhali ka Setaan mo, a'di jin ta'da manhe'k 'kwaniny'cesh e 'baar mo – a'di bit'kunu mo ka 'cesh mo dhali iman'doyu gwonthus piti si'da/ mo, uni ta'kkunu ka 'cesh nya'kki a'di mo. ¹⁰ Dhali aha/ cik'kina dhan 'twa/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: Shwane/ mowoth' dhali mom'bi'th dhali 'penj'kuman bampa/ ma Arungimis bana mo dhali moshirr jin ta ji ma Kristhos piti mo tani pu'dkin mo, haali/ amanyera wak bana is ki gway mo, a'di bit'kunu ka 'cesh mo, a'di jin yerki uni is ki gway mo isa yempa/ ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny ilu/ mo bwambor ma Arungimis bana mo. ¹¹ Dhali uni piki a'di e mo ka bas gi Ari Ka'bal mo dhali ki gwontor buni kun tora uni mo,

haali/ uni yisa enki monj'koki/em buniya. Isi kani uni ci uni mmowu mo. ¹² 'Kunyi bwa mo ma, ayy um 'kwani kun 'koni momis mo dhali um gwattan kun 'kokin e a'di mo. Hili wayyi e um mo, ayy mony'cesh dhali kumma/ yi'de/ mo haali/ tapa ma ruma 'cesh pu'dki'd e um mo ka dhana nyor jin shi/ ashi/ mo haali/ a'di mishki'da tentem piti 'disha'dish mo.

¹³ Dhali ki tasha/ parki mii yan e mo ki a'di bit'kunu ka 'cesh mo tani a'di nalki'da 'bom mo, a'di jin dho'thki'da 'cingwath mo be. ¹⁴ Hili a'bom cikunuwa biny jeshe/ isu/ mo, uni kun ta ku ma dhana wulu/ mo ka yim mido 'taki pe mo 'peni tasha/ mo e mombwaasho mo e mo jin minu thipa yim mo ki mo mo dhali ki mo me'd ka ris mo dhali ki mo ka nus mo. ¹⁵ Dhali tasha/ gaçki yi'de/ 'peni 'twam piti me'd kumma/ yi'de/ mo 'ko'da 'bom mo mmomhidha yim sho'k ka dhana gannu/ yi'de/ mo. ¹⁶ Hili mony'cesh pu'dki'd mo dhali wotha yim mo dhali mony'cesh ka'dki 'twam piti mo dhali los yi'de/ jin gackina tasha/ 'peni 'twam piti mo be. ¹⁷ Yan'ko'd dok/ e tasha/ shin ma nyori me'd mo goma 'bom mo dhali yaki'd mo mmomii mo/as apo/ ushi uçi ma yim mo kun 'kokin mo, uni gwansan kun dhuki gwonkan ma Arungimis kun 'kwarkunu mo dhali kun ta iman/o gwo goma Yesus mo. Dhali a'di doshki'd apo wa si'bi gi kumma/ yi'de/ mo be.

13

To/e kun 'Koni Su/ mo

¹ Dhali aha/ parkina to/e e mo jin cuki'd 'peni kumma/ yi'de/ mo jin 'kana ce 'kupi 'kume'd mo dhali ta gi 'kupi pesu/ mo dhali hi'th tonj'kup ma malik kun 'koni 'kume'd kun 'tamkunuwa po/ cem piti mo dhali gway jin ta gi 'pemen jin walu gwo sor mo karkunu mo apo/ 'kup piti mo. ² Dhali to/ e caan jin parkika/ e mo tani a'di wana e ka kwa mo, dhali sho'k piti wana e ki jin tombwaasho mo jin waka mann mo, dhali 'twam piti waki 'twa/ ma dhop mo. Dhali e a'di mo tani tasha/ ciki mom'bi'th ki a'di mo dhali akursim piti mo dhali adhan moshirr mo be. ³ 'Kup pitij kamu/ 'de/ wana e ki 'kup jin ta'da wambor mo jin ta jama/ mo, hili 'kup piti jin ta'da wambor jin ta jama/ mo tani wakunu mo dhali aris 'kwani gi mony'cesi 'baar mo bathki dhan to/e yan isho'k mo mmomer mo. ⁴ 'Kwaniny'cesh lunji tasha/ mo haali/ a'di ciki moshirr piti e to/e mo dhali uni lunji to/e mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'di iwaki/ Eeyyee, /e jin ta to/ e mo, dhali aja a'di imidi mish asa po/ a'di mo?

⁵ Dhali to/e a'di cikunu 'twa/ mo mmobah dhan gwo jin eka/ ek mo dhali gwo jin

waluwa sor mo, dhali a'di dhalkunu bway mo mmopi moshirr piti ka ppe 'kupi issu/ i'ce'dka su/ mo. ⁶ A'di ka'dki 'twam piti mo mmobah gwo sora powa Arungimis mo dhali mmowal gwo sor mo gom gway piti mo dhali gom monyca'b piti mo, a'di jin ta uni gwansan kun 'kokin e momis mo. ⁷ A'di si'da/ dhalkunu bway mo mmomii mo/ as apo/ uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali pi uni e mo. Dhali moshirr cikunu a'di apo/ 'kwani kun 'kon ma wak e ki she/ ki she/ mo dhali apo/ 'kwani mo dhali 'kwani kun wal 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali kal gi 'kwaniny'cesh mo, ⁸ dhali aris uni gun 'koni mony'cesh yan mo tani uni mini luŋ a'di mo, aris uni ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'konuki 'kwar gway buni ntwa/a/ ki mony'cesh yansan 'konuki ka'b mo eya warka/ gi mondiki/e gi Ari Ka'bal jin 'koshkunu mo. ⁹ Wakki/ a'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo:

¹⁰ Wakki/ jan tal 'denj kamu/ minu bu'th mmota cinjina/ mo tani e mo jin budhu a'di mo mmota cinjina/ mo tani a'di iyakina a'di nycine/ mo be.

Wakki/ jan tal 'denj kamu/ 'koshki'da 'kosh ki gandala turga/ mo tani ki gandala turga/ mo tani a'di iminu mii 'kosh ki a'di mo be.

Hili ayuk jin yuku mmo'dim 'kup a'dihe/ mo dhali mongam gwo is mo jin ta ji gi uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.

¹¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina to/ enj kamu/ e mo, a'di jin cuki mis mo 'peni mony'cesh mo. A'di ta'd gi ce isu/ mo jin wana e ki ji ari ka'bal mo dhali a'di oki gwo me'd tasha/ mo. ¹² A'di piki mii gi moshirri 'baar mo jin ta jin to/en twa/a/ mo e burj'kus piti mo, dhali a'di ki tu'c mony'cesh mo dhali 'kwani kun 'koni a'di mo mmolun to/ e jin twa/ a/ mo, a'di jin takina 'kupa wambor gom jama/ jin waŋkunu a'di mo. ¹³ A'di miiki dhan jama mii mo, isi kani a'di ukki o'd mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo apo/ mony'cesh mo e bwambori jis/en 'kwani mo be. ¹⁴ Dhali ki dhan jama mii jin dhalkunu a'di bway mo mmomii mo e burj'kus to/ e yansan mo tani a'di he'kki 'kwani gwansan e mo, uni kun 'kokin apo/ mony'cesh mo. A'di ki us uni is ki mii mo mmo/ uk jama gi to/ e mo, a'di jin takina 'kupa wambor ki gandala turga/ mo jin 'koshki a'di mo dhali a'di di'd ki e mo naskina/. ¹⁵ Dhali a'di dhalkunu bway mo mmoci shi/ir ki jama gi to/ e jin uku mo, wakan ki jama to/ e jin uku mo mido 'taki mish isi 'twa/ wali, dhali mmoraŋ uni gwansan kun 'koki luŋ jama to/ e jin uku mo ki uni minu 'kosh mo be. ¹⁶ A'di si'da/ rakki'da ris 'kwani 'baar mo

'peni uni gun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo, 'peni uni gun ta pa ki pa mo dhali uni kun hatha'ko'd ki ha'th mo, 'peni uni kun 'kon ki 'kus mo dhali uni gun yolu mo ki yol cinjina/ mo, mmo'kwar jama buni e me'da bim poros mo walla e buyem buni mo, ¹⁷ wakan ki wathin tal 'denj kamu/ mido mol yol mo walla yol to mo isi ciki/ a'di mido mii ta gi jama mo, a'di jin ta gway gi to/ e mo walla mondenj gi gway piti e mo be. ¹⁸ Mii yansan a'di 'theku gwo mo gom moyuk mo. Dhali dhalki a'di jin mishi gwo 'ban mo tani nyith mondenj gi gway gi to/ e yan mo haali/ a'di ta mondenj gi gway gi wathi/en'thi/ mo. Mondenj piti ta'da iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dki issi kwara i'ce'dka pe'de/ apo/ mo.

14

Gway jin Yuka 'Kwani kun 'Koni Alaapi Iss 'Kwanimpa Ipesu/ mo I'ce'dka Doŋon Apo/ mo

¹ Yan'ko'd aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, e 'Kuwosh ma Sihyun mo tani Ari Ka'bal doshki'd mo dhali nyakki a'di mo ka alaapi iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka doŋon mo, uni gun tan gi gway piti mo dhali gway ma Babam piti jin 'kwarkunu e buyem buni mo be. ² Dhali aha/ cikina 'twa/ 'peni momis mo mmowa e ka dhan yi'de/ jin gwokina is ka ris mo dhali mmowa e ki montor ma sho'k jin alki is mo. Dhali 'twa/ jin cikka/ mo tani wana e ki ko ma dhenjhenye/ mo kun pikina imanpi uni mo. ³ Dhali uni yukki gway jin ta gway this mo ibwambor ma kursi ma Arungimis mo dhali ibwambori to/ e kun 'koni doŋon kun 'kon ki e mo dhali ibwambori 'kwanij gwanyjaka/ mo. Wathin tal 'denj kamu/ yisa mido mish gway yansan da/ ar yisa, hili isi ciki/ uni gun tana alaapi iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka doŋon mo, uni gun wankunu 'ba/ mo 'peni mony'cesh yansan mo be. ⁴ A'di ta mii a'dihe/ mo uni gun 'koki nyo/ bungwar is buni ki up mo, haali/ uni 'kokin kan 'pena bwanyara/ ma dho'th jin dhodhu uni mo. A'di ta mii a'dihe/ mo uni gun bathki Ari Ka'bal mo e mo jin jin yakina a'di mo. Uni gwansan iwankunu 'ba/ mo 'peni aris mii kun miina 'kwaniny'cesh mo mmota man kun twa/a/ goma Arungimis mo dhali gom Ari Ka'bal mo. ⁵ Dhali e 'twam buni mo tani gwo ma to'ra kamu/ 'konuki gam mo haali/ uni dar gi monyo/o'd mo be.

Gwo jin Hashina Iman'doyu Gwo kun 'Koni Kwara mo

⁶ Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwoŋ kamu/ e mo, a'di jin peki'd isi bwaman momis mo, a'di jin ta gi gwom 'borga/ jin

* 13:18 suttumiya wa sitta wa sittin

di'd ki e ki sule/ mo mmobah a'di mo e uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo, eya ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo dhali e 'kwani kun 'kon ma waḡ e ki she/ mo dhali e 'kwani kun wal 'twan tiya mo dhali e 'kwani kun ta 'kwanin tiya mo. ⁷ Dhali a'di ki o gwo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Koki Arumgimis mo dhali ci a'di monyca mo haali/ mo pu'dki'd mo gom gwon dwall piti jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo, dhali luṅi a'di mo, a'di jin uḡki momis mo dhali mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali yi'de/ kun kasha e ki kash mo.

⁸ Dhali aman'doyu gwoṅ kamu/ mo, a'di jin 'kon ma po/i su/ mo, baḥki a'di isho'k mo mmo/o gwo mo ki: Pam Baabil bit'i'doo. Pam Baabil bit'i'doo. A'di jin caaca mo. Ayim a'di jin toru aris kal gi 'kwaniny'cesh mmopi yimana mura'th jin ka/u ki ṅah ṅah mo jin ta e ma yim jin karkina a'di ki 'thir 'thir mo goma kanthi/ jin 'kakin ma yim mo.

⁹ Dhali aman'doyu gwoṅ kamu/ mo, a'di jin 'kon ma po/i kwara mo, baḥki a'di isho'k mo mmo/o gwo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Waḡki/ wathin ta' 'deṅ kamu/ midu luṅ to/ e yan mo dhali jamas piti jin uḡu mo, dhali bu'th mon'kwar jin cinu jamas e buyem piti mo walla e me'd piti mo tani ¹⁰ a'di si'da/ midu pi yimana mura'th jin ka/u ki ṅah ṅah jin ta'da nyor ma Arumgimis mo jin minu wolu/ jin 'konuki ce e ka kubbaaya ma nyor piti mo, dhali a'di minu ci isa nyor ki me'd mo jin midu wo'c a'di is she/ mo ki o'd mo dhali to jin si'du mo si'da/, a'di jin di'di buṅ'kus gi iman'doyu gwom piti kun koḡu mo dhali e buṅ'kus gi Ari Ka'bal mo. ¹¹ Dhali aku'd gi mon'kosh is buni ka nyor jin midu wo'c is she/ mo tani uluḡki'd ki uluḡ uluḡ mo ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ mo, dhali kun mini dar gi mosi/ is mo ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny ilu/ mo, uni gwansan uni ta uni gun luṅki to/ e yan mo dhali jamas piti jin uḡu mo dhali a'diyin jin midu bu'th mon'kwar gi gway piti mo.

¹² Hili ayuḡ jin yuku mmo'dim 'kup a'dihe/ mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, uni gwansan kun dhuki gwoṅkan ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo dhali moṅgam gwo is ma Yesus mo be.

¹³ Dhali aha/ cikkina 'twa/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan mo ma. Mom'bor mii gom uni kun wukin mo, uni gun wun e Tapa mo 'peni shwane/ ki sule/ mo. Mom'bor mii ka jinṅ gana/ mo, me'd gwo jin ona Shi/in mo, ki uni mini 'taki si/ is mo 'peni mii ma tu'c buni mo haali/ miin tom buni baḥki uni isho'k mo be.

Bwam Mondhe'd gi Mony'cesh mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd aha/ parkina mo e mo, dhali hili mo mo ma, araḡ jin ta gi kush ki bany bany mo dhali a'di jin ca'bki'da

powa raḡ mo tani wana e ki ya/ gi 'kwani mo, mmota gi toṅ'kup 'dolkon gana/ mo e 'kup piti mo dhali anyertha/ jin ca'bki ṅar ṅar e me'd piti mo. ¹⁵ Dhali aman'doyu gwoṅ kamu/ pu'dki'd ka piḡe/ dok/e mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmoyuka yuḡ ki dhan 'twa/ jin caaca e a'di jin ca'bki'da powa raḡ mo mmo/ o gwo mo ki: Kari anyertham pini mme'd mo dhali 'cithi/ to mo haali/ mo pu'dki'd jin minu 'cith to mo, haali/ bwam mondhe'd gi 'kwaniny'cesh yansan mo tani a'di iski'd mo ki is gana/ mo. ¹⁶ Wakan a'di jin ca'bki'd eya powa raḡ mo tani a'di ishki'da bor ga 'cesh ka nyertham piti apo/ mony'cesh mo dhali mony'cesh a'di 'cithkunu to mo be.

¹⁷ Dhali aman'doyu gwoṅ kamu/ pu'dki'd ka piḡe/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel e momis mo, dhali a'di si'da/ ta'd ga nyertha/ jin ca'bki ṅar ṅar mo. ¹⁸ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwoṅ kamu/ pu'dki'd ka piḡe/ mo 'peni mo ma gwata/ jin miin-uwa bas mo, a'di jin ta'da man'doyu gwo jin ta gi mom'bi'th apo/ o'd mo, dhali a'di yuḡki'da yuḡ ki dhan 'twa/ jin caaca mo e a'di jin ta'd ga nyertha/ jin ca'bki ṅar ṅar mo mmo/ o gwo mo ki: Kari anyertham pini mo dhali gori maman 'peni cwalmam gi mony'cesh mo haali/ amura'th piti iskin ki is gana/ mo. ¹⁹ Wakan aman'doyu gwo a'di ishki'da bor ga 'cesh ka nyertham piti mo apo/ mony'cesh mo dhali gor maman to ma 'cesh mo dhali ta'k a'di eya dhan to jin nyu/ u yimana mura'th mo, a'di jin ta'da nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th mo. ²⁰ Dhali mo jin nyu/ u amurathi cine/ mo tani yapkunu ki sho'k mo ka piḡe/ 'peni 'perjkuman bampa/ mo dhali abas guski'd 'peni mo jin nyu/ u yimana mura'th mo dhali 'kul ma bas caki'd mo mmogama lijaam gi 'twa/ gi shumaram mo, gom 'kus piti jin karkina a'di mo mmogus mo ta'da anyaal iss 'kwanimpa i'kume'd mo be.

15

Iman'doyu Gwo kun Ta gi Mo gi Isa Nyor kun Wo'cki 'Kwani Is She/ mo kun Ta kun 'Ko'd mo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina to mera kamu/ e mo e momis mo, dhan to mer jin caaca mo, iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ mo nyaḡki isa nyor jin woci 'kwani is she/ mo kun 'koni pesu/ mo, uni kun ta kun 'ko'd mo, haali/ ki uni mo tani anyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th mo tani a'di dakunu 'kup mo be.

² Dhali aha/ parkina toṅ kamu/ e mo jin piki'd e kumma/ yi'de/ mo jin miid'ki 'bera/ 'bera/ mo me'da gasaas mo jin cenu e ki o'd mo, dhali uni gwansan kun piki to/e e mo jin uḡu mo dhali jamas piti mo dhali monder

gi gway piti mo tani doshkin i'ko'd gwar gi kumma/ yi'de/ jin miid ki 'bera/ 'bera/ mo me'da gasaas mo ka dhen'dhenye/ ma Arumgimis ime'd buni mo be. ³ Dhali uni yukki gway ma Musa mo, a'di jin ta ciŋkina/ ma Arumgimis mo, dhali gway gi Ari Ka'bal mo mmo/o gwo mo ki:

Miin tom pini uni caaca mo dhali to mer mo, ayy, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo.

Miim pini ta kuŋ kar/e mo dhali kuŋ gana/ mo,

ayy, Malik jin ta ji gi she/ yil mo.

⁴ Kaja a'di imidi diki ko/ /e mo dhali kar gway pini ki ca mo, ayy Tapa?

Haali/ /e 'deŋ gana/ mo tani ita a'di jin kogu mo.

Aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mini iiyu/ mo dhali luŋ /e mo

haali/ gwon dwall pini jin toru gwo 'twa/ a 'cesh mo tani a'di torkunu eya tente/ mo.

⁵ Ko'di mii yansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali gu'b gi mondheleladhelel jin ta gu'b burrinye/ jin onu gwo mo e momis mo tani a'di ka'dkunu 'twa/ mo, ⁶ dhali 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo tani iman'doyu gwo 'koni pesu/ mo, uni pu'dkin mo ki 'ba'th kun 'koni pesu/ ime'd mo kun wo'cki 'kwani is she/ mo mmoshumki burrinyen tur kun dheleladhelel mo, kun kushakush kun dhinya/ e ki dhinye mo dhali uni ki hi'th waŋkan 'dolkon gana/ mo e empa'd buni mo. ⁷ Dhali to/e kun 'ko ki e mo, jan 'de/ 'peni tiyan doŋon gwansan mo tani ciki iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ ton'kul bwon 'dolkon gana/ mo kun 'tu'dkunu mo ki piny piny ka nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th mo, a'di jin di'd ki e ki sule/ mo dhali ki sule/ mo ⁸ dhali gu'b gi mondheleladhelel mo a'di 'tu'dkunu mo ki piny piny ka ku'd gi monyca 'peni Arumgimis mo dhali 'peni mom'bi'th piti mo, dhali jan tal 'deŋ kamu/ yisa mishi ciŋ gu'b gi mondheleladhelel mo ntagi 'ba'th kun 'kon ma po/ i pesu/ kun woci 'kwani is she/ mo mina iman'doyu gwo gwansan kun 'koni pesu/ idaŋ 'kup mo be.

16

Aris Ton'kul Bwa ma Nyor mo kun 'Batha'ba'th mo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ ciŋkina dhan 'twa/ jin caaca mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmoŋor iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ gwo mo ki: Iiku/ mo dhali gaŋa nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th ki sheŋ 'kup mo e mony'cesh mo 'peni ton'kul bwa kun 'koni pesu/ mo.

² Wakan aman'doyu gwo jin di'di t'wa/ a/ mo tani a'di yaki'd mo dhali gaŋa nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ mony'cesh mo,

dhali jama/ kun 'then mo ki 'then mo dhali kun bulabul mo pu'dkina po/ 'kwani mo uni gun kalki gway gi to/e yan mo dhali kun luŋki jama piti jin uku mo be.

³ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i su/ mo gaŋki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali mo wakina e ka bas gi wathi/ jin wuki'd mo, dhali aris to 'baar mo kun 'kon ki e mo tani wukin mo, uni gun 'kokin e kumma/ yi'de/ mo be.

⁴ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i kwara mo tani gaŋki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ yi'de/ kun sokin mo dhali apo/ yi'de/ kun kasha e ki kash mo, dhali uni warkin ka bas mo be. ⁵ Dhali aha/ ciŋkina man'doyu gwo gi yi'de/ mmo/o gwo mo ki:

Gwon dwall pini gwansan kun torkina /e gwo 'twa/ a 'cesh mo tani uni ta kuŋ kar/e mo,

/e jin ta a'di jin din mo dhali jin diki'd mo, ayy /En 'De/ jin Kogu mo.

⁶ Haali/ 'kwani gaŋkina bas gi unim pini kun dhuu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali imanŋi gwo mo,

dhali /e ciki uni abas mmopi mo.

A'di ta tom buni jin 'dapa' dap mo be.

⁷ Dhali aha/ ciŋkina gwaŋa/ gi mo ma bas 'therki ko mo mmo/o gwo mo ki:

Nye, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo, gwon dwall pini kun torkina /e gwo 'twa/ a 'cesh mo tani uni ta uniy gana/ mo dhali kuŋ kar/e mo.

⁸ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i doŋon mo tani gaŋki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apowa tente/ mo dhali a'di dhalkunu bway mo mmoshil 'kwani is ki o'd jin 'batha'ba'th mo. ⁹ Kwani uni shilkunu is ki mom'batha'd jin ca'bki wur wur mo dhali uni jeeki gway ma Arumgimis mo, a'di jin ta gi mom'bi'th mo apo/ mom'ba'th gwansan kun wo'cki 'kwani is she/ mo, dhali uni 'koki rica du is mo dhali ci a'di monyca mo.

¹⁰ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i mudhe'd mo tani gaŋki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apowa kuŋsi gi to/ e mo dhali 'pen'kuman bampam piti taki mondhu-rumi'd mo. Dhali 'kwani 'kali'thkina le'd buni ki she/ mo e isa nyor buni jin 'pe'dkina uni she/ mo, ¹¹ dhali jee Arumgimis jin ta ji gi momis mo gom isa nyor buni mo dhali jamam buni mo dhali uni 'koki rica du is 'peni miim buni mo be.

¹² Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pe'de/ mo tani gaŋki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ dhan kumma/ yi'de/ jin yuku gway ka Elpuraat mo, dhali yi'dem piti ku'thkunu mo mmothoson bway mo goma ris imalik kun 'koni mom'pesho'k mo.

¹³ Dhali aha/ parkina to jin gaŋki'd 'peni 'twan tasha/ e mo dhali 'peni 'twa/ gi to/e mo dhali 'peni 'twa/ ma manŋi gwonthus mo,

to kun 'kona e ikwara mo kun 'thena then mo dhali kun bulabul mo 'peni shi/in piti jin wana e ki ji ma 'dwa/ mo ¹⁴ haali/ uni tan ga ruma 'cesh mo, mmo'kup momer mo, uni gun hakaski mo ka bor mo e imalik mo kun 'koni mony'ceshi 'baar mo, mmotul uni 'kup mo goma dhana mee ka tee jin caaca ma Arungimis jin Eka/ Eḱ mo. ¹⁵ (Hili mo mo ma. Aha/ mina pu'dku/ mo mmowa e ki wathin 'di/ mo. Mom'bor mii gom a'di jin di'd ki e i'kup mo mmokar burrinyem piti mo ki a'di mididi 'taki diki ya is 'te/ mo dhali ki a'di minu 'koki hil ki lanj lanj mo.) ¹⁶ Dhali uni tulki uni is mo mmontal 'de/ mo e mo jin yuku gway ki 'twanj 'Kwani Ibraniyiin ka Harmajadduun mo.

¹⁷ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pesu/ mo tani gaḱi'da nyor piti mo 'peni tonj'kul bwa mo e embul gi momis mo, dhali adhan 'twa/ pu'dki'd ka pije/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo dhali 'pena kursi ma malik mo mmo/o gwo mo ki: A'di miikunu mo be. ¹⁸ Dhali awara sho'k su'kki'd ki dhwa/a'd dhwa/a'd mo dhali dhan mo alki is mo dhali kontor ma sho'k miiki'da gur gur mo dhali adhan mony'cesh yiḱinki is mo, ji gi wakansan yisa mishkunu yisa 'thissa/ me'd jin 'kokina 'kwani e mony'cesh mo. Dhan mony'cesh caan jin yiḱinki is mo tani wa'di caa. ¹⁹ Adhan 'penjkuman bampa/ a'di dherki bwa mo ki she/i kwara mo dhali aris 'penjkuman bampa/ gi kaḱ gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo tani ta'kkin mo, dhali Arungimis kaki dhan Pam Baabil e mo mmotuca yim mmopiya kubbaaya iku'th mo, a'di jin ta ji ma nyor piti jin 'batha'ba'th ki wap wap mo. ²⁰ Dhali arisa uka 'ceshi 'baar mo sokin mo dhali dhan wosha turga/ yisa gamkunuwa. ²¹ Dhali adhan kuluny ma wasa/ ta'kkin mo. Diḱ buni ka 'dete/ 'dete/ kalki'da raḱul iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo kun ta'kkina po/ 'kwani 'peni momis mo ntagi 'kwani jeek-ina Arungimis mo gom isa nyor kun wo'cki uni is she/ mo goma wasa/ mo, haali/ gom isa nyor jin wo'c uni is she/ kagahara kan mo.

17

Gwo jin Toru Gwo 'Twa/ a 'Cesh goma Dhana 'Bom Ḷal mo

¹ Dhali yan'ko'd jan Ḷal 'denj kamu/ 'peni iman'doyu gwo jin 'kon ma po/i pesu/ mo, a'di jin taki'd gi tonj'kul bwa kun 'kon ma po/i pesu/ mo tani pu'dki'di aha/ mo dhali o aha/ gwo mo ki: Yayu/ mo. Aha/ mina tor /e adhan gwon dwall jin toru gwo 'twa/ a 'cesh jin caaca mo goma dhana 'bom jin mii miinyal mo, a'di jin ca'bki'da po/ yi'de/ ka ris mo. ² A'di jin miikina imalik kun 'kon e mony'cesh gwansan miinyala po/ mo dhali uni ki pi yimana mura'th jin ka/u ki njah njah mo ki uni gwansan kun miiki miinyal kun

'kokina po/ mony'cesh mo, dhali uni warkin ki uni gun 'koshkin ma su mo. ³ Dhali a'di ki sus aha/ ki Shi/in mo e mombwaasho mo dhali aha/ parkina 'bom e mo mmoḱa'b apo/ to/enj kamu/ jin ta'da duḱ is mo, a'di jin 'tu'du/ is ki gway jin walu gwo sor mo, dhali a'di ta gi 'kupi pesu/ mo dhali ce i'kume'd mo be. ⁴ Dhali a'bom a'di hi'thkunu is ki burrinyem buhe/ mo dhali jin ta'da duḱ is mo dhali ayim nyonkunu is ki 'dolkon gana/ mo dhali wosh kun ta kun dhel mo dhali dhema/ mo, dhali ayim bu'thki'da kubbaaya jin ta 'dolkon gana/ mo e me'd piti mo jin 'tu'dkunu ki mii kun bulabul mo dhali mii kun 'kan ma yima kanthi/ mo gom mo jin miin ma yim miinyal mo. ⁵ Dhali e buye/ ma yim mo tani a'di 'kwarkunu gway ki gwo jin bagu mo ki: Pam Baabil jin caaca mo, a'di jin ta'da ata'da gi uni kun cila Ḷal mo dhali uni kun cila mii kun bulabul mo e mony'cesh mo. ⁶ Dhali aha/ parkina 'bom e mo mmo'koshkin ma bas gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali abas gi uni kun 'ciḱhu/ 'kup mo goma Yesu mo be.

Ki aha/ hilkina yim mo tani aha/ merkina ki dhan mer jin shiyi'd mo. ⁷ Hili aman'doyu gwo ki o aha/ gwo mo ki: Katinta mera eye? Aha/ mina tor /e gwo jin cinu ki jim bag mo goma 'bom yan mo dhali gom to/e jin 'kona 'kupi pesu/ mo dhali jin 'kona ce i'kume'd mo jin kalki'da yim ka pije/ mo. ⁸ Dhali to/e caan jin parkina /e e jin piki'd mo tani a'di diki di mo dhali a'di minu shinu/ 'peni jis jin dar gi 'pemen mo dhali ya mo e mo jin minu daḱ gwo me'd mo. Dhali uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo uni kun 'konuki 'kwar gway buni eya warka/ gi mondiki/ e mo 'peni mo ma muj'kup ki mony'cesh yansan 'konuki ka'b mo tani uni mini mer ki mer jin shiyi'd mo mmohil to/e mo haali/ a'di diki'd mo dhali midi diki di mo dhali a'di mididi pu'du/ mo. ⁹ Mii yaase a'di minu mii kor e ki kor nycine/ mo ki moyuk mo. 'Kup kun 'koni pesu/ mo tani a'di ta dhan 'kuwosh kun turatur mo kun 'koni pesu/ mo, e mo jin ca'b ma 'bom mo. ¹⁰ Dhali uni si'da/ ita imalik kun 'koni pesu/ mo dhali kun 'koni mudhe'd mo tani ta'kkin mo, jan Ḷal 'de/ a'di doshki'd mo, dhali jan kamu/ yisa pu'dki'da naskina/ mo, dhali ki a'di mididi pu'du/ mo tani a'di mididi mii ca'b mo ki jasi ari mo mo. ¹¹ Dhali gom to/ e yansan jin diki'd mo dhali diki di mo tani a'di i'kon ma po/i pekwaro mo, hili a'di icila uni gun 'koni pesu/ mo dhali a'di yaki'd mo e mo jin daḱu gwo me'd mo be. ¹² Dhali ce gwansan kun 'koni 'kume'd kun parkina /e e mo tani uni ita imalik kun 'koni 'kume'd mo, uni gun 'koki bu'th mom'bi'th gi miin tapa naskina/ mo, hili uni mini bu'th moshirr mo me'd imalik ka tenten 'de/ mo, mmonyaki to/e mo. ¹³ Uni gwansan mina bwa Ḷal 'de/ mo

dhali çì mom'bi'th buni mo dhali moshirr buni ki to/ e mo. ¹⁴ Uni mini mii mo/as apo/ Ari Ka'bal mo, dhali Ari Ka'bal midi pi uni e mo haali/ a'di ta Tapa jin di'da powa ris itapa mo dhali a'di ta'da Malik jin di'da powa ris imalik mo dhali uni gwansan kun nyaq 'ko ki a'di mo tani uni yu'kkunu mo dhali kwanykunu mo dhali ta uni kun ta isin gana/ mo.

¹⁵ Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Yi'de/ kun parkina /e e mo e mo jin ca'b ma 'bom çal mo tani uni tana ris 'kwani mo dhali adhana buhani wathimpa mo dhali aris kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali 'kwani kun wal 'twa/ ki she/ ki she/ mo. ¹⁶ Dhali ce gwansan kun 'koni 'kume'd kun parkina /e e mo tani uni dhali to/e mo tani uni mini shi/a 'bom çali e mo. Uni mini çiya 'bom tinya/ mo dhali mii a'di mmodi is 'te/ mo dhali los bungwar is ma yim ki 'kolo'c mo dhali ci'ha yim ki o'd mo, ¹⁷ haali/ Arungimis ki kar a'di eya dum buni mo mmomii bwam piti jin dina a'di gwo ibwa mo gom bwam tal 'de/ jin tana uni mo dhali çì mom'bi'th buni jin miina uni miin tapa ki to/e mo ntagi gwo ma Arungimis minu thim mo be. ¹⁸ Dhali a'bom çaan jin parkina /e e mo tani a'di ta'da dhan 'penkuman bampa/ jin caaca mo, a'di ita gi mo yan jin miinu tapa mo apo/ imalik kun 'koni mony'cesh mo be.

18

Pam Baabil jin Bitki'doo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwoj kamu/ e mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo. A'di ta gi dhan moshirr mo dhali mony'cesh 'twakki mo mo ki mo ma ra/ ra/ piti mo be. ² Dhali a'di yukki'da yuk ki 'twa/ jin eka/ ek mo mmo/o gwo mo ki:

Pam Baabil bit'i'doo. Pam Baabil bit'i'doo.
A'di jin caaca mo.

A'di jin warki'd ki mo jin 'kon ma ruma 'cesh nycine/ mo,

mo ma alanyjoro'c gom shi/ ini 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'thena'then mo,

mo ma alanyjoro'c gom 'dii 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, kun 'thena'then mo dhali kun bulabul mo.

³ Haali/ aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo piki yimana mura'th jin ka/ u mo ki nah nah mo 'peni e ma yim jin karkina a'di ki 'thir 'thir mo goma kanthi/ jin 'kan ma yim mo.

Dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh mo tani uni miiki miinçal apowa yim mo

dhali aris uni gun yoli to e mony'cesh mo tani uni sekina 'pen ka pije/ mo gom pam buni jin tana uni mo 'peni mii ma yim kun cana bwa en'dap a'di mo.

⁴ Yan'ko'd aha/ ci'kina 'twaç kamu/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki:

Iiyu/ ka pije/ 'pena yim mo, um gun ta 'kwanim pem mo,

isi ciki/ ki um mini 'koki bu'th miinthus ma yim mo,

isi ciki/ ki um mini 'koki pwaç isa nyor ma yim kun mini wo'c 'kwani is she/ mo.

⁵ Haali/ miinthus ma yim uni su'kkin ka ma'kamp/ ntagi momis mo,

dhali Arungimis kaki mii ma yim kun 'koki ta kuç kar/ e e mo.

⁶ Raça yim to ibway mo me'da yim ki is piti rakki to ibway mo

dhali raça yim to ibway mo ka 'bu'kuç 'ban mo gom miin to ma yim mo.

Poka yim to jin cena a'di e ka 'bu'kuç 'ban ntwa/ a/ mo ka kabbaya jin cen ma yim to e mo.

⁷ Me'da yim mmokarkina a'di 'baki ca ki is piti mo dhali lo'b e mii gi bwa en'dap mo tani

wakan çika yim isa nyor jin midi wo'c a'di is she/ mo dhali koki kony jabu'th mo ki mii jin nyaqa e ki ji gi bar ma yim mii mo.

Haali/ eya du ma yim mo tani ayim o gwo ki is piti mo ki: Ahayi itana malik jin ta'da yim mo,

aha/ yisa tana adhalla, dhali ko jin gwonu ki jabu'th mo tani miga/ par eya?

⁸ Wakan to ma yim jin midi wo'c a'di is she/ mo tani midi pu'du/ ka tenter çana/ mo,

mo/isa nyor 'peni to kun shi/kin mo, dhali ko jin gwonu ki kony jabu'th mo dhali te/ jin midi 'kosha 'kosh mo,

dhali ayim minu ç'i'th ki o'd mo

haali/ Tapa Arungimis jin dorki'da yim gwon dwell 'twa/a 'cesh mo tani a'di eka/ ek mo be.

⁹ Dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh mo, uni gun miiki miinçal apo/ a'di mo dhali uni gun mii mii kun ta bwa en'dap nya'ka yim mo tani uni mini ko mo dhali wol kony jwa mo goma yim mo ki uni mini para ku'd e mo mmo'ku'ça powa yim mo be.

¹⁰ Uni mini dosh isa dhana/ nni mo mmoko/ isa nyor ma yim jin midi wo'c a'di is she/ mo dhali o gwo mo ki:

Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy. /E jin ta dhan 'penkuman bampa/ mo,

/e jin ta dhan 'penkuman bampa/ gi Pam Baabil jin eka/ ek mo.

Ka tenter 'de/ mo tani gwon dwell jin toru gwo 'twa/a 'cesh apo/ /e pu'dki'd mo.

¹¹ Dhali uni kun yoli to e mony'cesh mo gwokin mo dhali koki kony jabu'th goma yim mo, haali/ wathin tal 'deç kamu/ yisa di'da jin midi yol tom buni kun suka uni ki sule/ sule/ gano. ¹² To kun suka uni mo kun ta 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo,

dhali wosh dhel mo dhali dhema/ mo, dhali burrinyem dhiny e mo dhali burrinyem buhe/ mo dhali burrinye/ jin na'bulana'bul mo dhali burrinyen duk is mo dhali aris cwa kun 'kona e ki she/ ki she/ mo kun 'kon ma kulus nycine/ mo dhali aris to kun uku 'peni sheny je kun 'kona e ki she/ ki she/ mo, dhali aris to kun pa/u 'peni cwa kun 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo, dhala korok mo dhali tonkuthu'da 'bi'thga/ mo dhali dhan wosh jaro/ jin miina e ki wa'c wa'c mo, ¹³ dhali akur cwa jin wana e ka kwattan jin kuyi mo mo, dhali cwa jin ukuwa pi'dna/ 'peni cine/ mo dhali a'bicajwahar mo dhali cwa jin yuku gway ka murr mo dhali a'bicajwahar jin cenu e ki to jin kuyi mo mo, dhali yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo dhali ayin mo dhali adipanya 'tiga/ mo dhali pos bunyan mo dhali bip mo dhali ka'bal mo, dhali aris shumaram mo dhali arisa arabiya kun dira shumaram mo dhali 'kwani kun ta cinjkina/ kun yolu mo, uni gwansan kun tana kashira/ gi 'kwanimpa en'thi/ mo.

¹⁴ Dhali maman to jin 'kosh ma kashiram pini te/ mo tani a'di yakid' 'peni /e mo,

dhali aris tom pini kun tawusa'tawus mo dhali mo ma wa'c wa'c pini mo, uni thiski / e e mo, dhali minu gam dok/eya?

¹⁵ Dhali uni gun yolki to gwansan kun sugu mo, uni gun gamki mii adu is ki pa jin tana uni 'pena yim mo tani, uni mini dosh isa dhana/ mo e monko/ is mo gom isa nyor ma yim mo jin midi wo'c a'di is she/ mo, dhali wol ko mo dhali koki kony jabu'th kagahara mo, mmo/o gwo mo ki:

¹⁶ Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy, gom dhan 'penkuman bampa/ mo

a'di caan jin hi'thkunu is ki burrinyen dhiny e mo dhali burrinyem buhe/ mo dhali burrinyen duk is mo,

dhali nyonkunu is ki 'dolkon gana/ mo dhali ki wosh dhel mo dhali ki dhema/ mo.

¹⁷ Ka tenten 'denj gana/ mo tani aris to gwansan kun ta pa ki pa mo tani shi/ kunu is mo be.

Dhali aris uni gwahan kun ta tapa ma kur yi'de/ mo dhali aris 'kwani kun 'cethkina kur yi'de/ mo dhali uni kun ta imanbora kur mo dhali aris uni gwansan kun yolki to mo apo/ kumma/ yi'de/ mo tani, uni doshkin isa dhana/ mo ¹⁸ dhali kum cuuwa/ mo me'd jin parkina uni aku'd e mo mmo'ku'ta powa yim mo, mmo/o gwo mo ki:

Ki 'penkuman bampa/ jana sa/ wana e gi dhan 'penkuman bampa/ yan mo?

¹⁹ Dhali uni ye'kki bu'da 'ceshi 'kup buni mo me'd jin gwokina uni mo, dhali koki kony jabu'th mo, mmo'kum cuuwa/ mo ki:

Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy, gom dhan 'penkuman bampa/ mo,

e mo jin 'kona uni 'baar kun tan ga kur mo kun ishkin ki kana'd kana'd mo gom pa jin tan ma yim mo.

Ka tenten 'denj gana/ mo tani ayim shi/kunu is mo be.

²⁰ 'Kunyi bwa mo ma, apowa yim mo, ayy um 'kwani kun 'koni momis mo,

ayy um kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali um kun dhunu ki she/ mo dhali iman'ci gwo mo,

haali/ Arungimis ciki um gwon dwall jin minu tor gwo 'twa/a 'cesha powa yim mo.

²¹ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin eka/ ek mo bu'thki wosh jin wana e ki dhan wosh jin yoru to mo dhali bi't a'di e kumma/ yi'de/ mo mmo/o gwo mo ki:

Wakan Pam Baabil jin ta dhan 'penkuman bampa/ mo tani minu bi't ka 'cesh ki mombujur mo,

dhali a'di minu gam dok/e yisa.

²² Dhali ko ma dherdhene/ jin buka imanbuk uni mo dhali uni kun tana 'twa/ gwocon ki gwocon gom gway jin yuku mo dhali uni kun mishkina thathar pi mo dhali uni kun mishkina apoome/ pi mo tani uni minu cik dok/e yisa e / e ki sule/ sule/ mo.

Dhali 'kwani kun ta iman/ uk to 'peni ton tiya gunn kun uku mo tani uni minu gam dok/e yisa e / e ki sule/ sule/ mo.

Dhali ko ma yo jin yoru to mo tani minu cik dok/e yisa e / e ki sule/ sule/ mo.

²³ Dhali monkush ma lamba/ mo tani midi diki dok/e kush mo mo e / e ki sule/ sule/ mo.

Dhali 'twa/ gi wathinya'ab dhali nyaranya'ab mo tani minu cik dok/ e yisa e / e ki sule/ sule/ mo.

Haali/ 'kwani kun yoli to e / e mo tani uni ta 'kwani kun caaca e mony'cesh mo

dhali aris kal gi 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo tani uni he'kkunu e mo ki mii ma rum pini kun miina /e mo.

²⁴ Dhali eya yim mo tani abas gamkunu mo, a'di jin ta'da bas gi iman'ci gwo mo dhali imandhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali aris uni gwansan gun 'koshkunu apo/ mony'cesh mo be.

19

¹ Yan'ko'd aha/ cikina 'twa/ jin waki dhan 'twa/ ma waambuhany 'kwani kun eka/ ek e momis mo mmo'kum cuuwa/ mo ki:

Halleluya. Mowoth dhali monyca dhali mom'bi'th cil ma Arungimis bana mo be,

² haali/ gwom piti jin toru gwon dwall 'twa/ a 'cesh mo tani uni ta kunj gana/ mo dhali kunj kar/e mo.

Haali/ a'di dwallki'da dhana yim jin ta çal gwo mo, a'di jin pu/ki 'kwaniny'cesh ki miinyçal ma yim mo.

Dhali a'di ri'cki'da yim mo goma bas gi unim piti kun ta çinjinam piti mo.

³ Dhali dok/e uni kumki cuuwa/ mo ki:

Halleluya. Dhala ku'd 'pena yim yaki mis mo ki sule/ dhali ki sule/ mo.

⁴ Dhali 'kwanin gwanyaka/ kun 'koni iss 'de/ i'ce'dka dojon mo dhali to/e kun 'koni dojon kun 'kon ki e mo tani uni ta'kkina 'cesh mo dhali luja Arungimis mo, a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik piti mo mmo/ o gwo mo ki: Amen, dhali Halleluya. ⁵ Dhali 'pena kursi ma malik mo tani 'twa/ pu'dki'd jin gwoyi'd mo ki:

Mani Arungimis bana mo, aris umi 'baar mo kun ta çinjinam piti mo,

um kun ko/ki a'di mo, 'peni uni gun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo.

Tonte/ ma Yuk gi Momiimash gi Ari Ka'bal mo

⁶ Dhali yan'ko'd aha/ cikina 'twa/ jin waki dhan 'twa/ ma waambuhany 'kwani mo, dhali jin wana e ki dhan yi'de/ jin gwona is ka ris mo dhali jin wana e ka dhan montor ma sho'k jin eka/ ek mo jin mi'da gur gur mo, mmokum cuuwa/ mo ki:

Halleluya. Haali/Tapa Arungimis gana mo, a'di jin ta a'di jin Eka/ Ek mo tani a'di ta Tapa mo.

⁷ Dhalki ana 'kunya bwa mo dhali kar a'di ki ca mo dhali ci a'di monyca mo,

haali/ momiimash gi Ari Ka'bal a'di pu'dki'd mo,

dhali Nyaranya'a'b piti mo, ayim ki is piti a'di thosonki is mo.

⁸ Ayim takkunu ki burrinye/ jin dhinya/ e ki dhiny mo dhali jin ca'bki çaw çaw mo dhali jin dheleladhelel mo –

haali/ burrinyen dhiny e yansan mo tani a'di ta mii ma kar/e gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be.

⁹ Dhala man'doyu gwo ki o aha/ gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan mo ma: Mom'bor mii gom uni gwansan kun cinu ayuk mo mmo/ iyyu/ mo mmoshwa tonte/ gi momiimash gi Ari Ka'bal mo. Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Gwo gwansan uni ta gwojon gana/ ma Arungimis mo. ¹⁰ Dhali yan'ko'd aha/ biçkina 'cesh e sho'k piti mo dhali luja a'di mo, hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: /E yisa mini mii mii kana. Aha/ tana garr jin nya'ki'da tu'c mii ki /e mo dhali awa'ç pini mo, uni gun telki gwontor goma Yesus mo. Luji /e Arungimis mo. Haali/ gwontor ma Yesus mo tani a'di ta shi/in gi gwo jin cinu is mo be.

Amanmer Shumarum jin Ta jin Kusha Po/ mo

¹¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina momis e mo mmoka'dkunu a'di 'twa/ mo, dhali hili mo mo ma, aha/ mishkina shumarum kush mo. Dhali a'di yansan jin ca'bki'da po/ a'di mo tani gway piti yuku ki: A'di jin ta Isinj Gana/ mo dhali a'din Gana/ mo, dhali e momii mii ma kar/ e mo tani a'di dwallki gwo mo dhali kar mo/as mo be. ¹² Em piti wana e ka le'dan o'd mo dhali e 'kup piti mo tani aris torj'kup ma malik 'tamkunu e 'kup piti mo. Dhali a'di yukunu gway ka nyi'da/ nyi'da/ mo, a'di jin mola wathin tal 'derj kamu/ mo, hili a'di ki is piti imishki'd mo be. ¹³ A'di hi'thkunu is ki burrinyen turga/ mo jin 'thupkunu is ka bas mo dhali gway gi a'di jin yukunu a'di mo tani a'di ita Gwo ma Arungimis mo be. ¹⁴ Dhali aris 'kwani ma mee gi momis mo tani uni thosonkunu is ki burrinyen dhiny e mo dhali kun ta kuja kush mo dhali kun dheleladhelel mo, mmobath a'di isho'k mo ki shumarum buni kun ta gi kush mo. ¹⁵ Dhali 'peni 'twam piti mo tani a'di gaçki gandala turga/ jin kaaka mo, a'di jin mina a'di 'kosh aris kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali a'di midi ta tapa apo/ uni ki cwa jin ta torjkuthu'd mo. Dhali a'di midi yap mo jin nyu/u yimana mura'th ki sho'k mo, a'di jin ta'da nyor ma Arungimis jin Eka/ Ek mo, anyor jin 'batha'ba'th mo. ¹⁶ E burrinyen turgam piti mo dhali e wum piti mo tani a'di cinu gway ka nyi'da/ nyi'da/ mo jin o ki: Amalik jin ta tapa apo/ imalik mo dhali Tapa jin ta tapa apo/ itapa mo.

¹⁷ Dhali yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwojon kamu/ e mo mmodosh atente/ jin shwa'd mo dhali ki dhan 'twa/ jin caaca mo tani a'di yukki'da yuk mo goma ris 'dii 'baar mo kun pen isi bwaman momis mo ki: Peyu/ mo, dhali tulu/ is mo goma dhan tonte/ ma Arungimis mo, ¹⁸ mmo'ka bujgar is gi imalik mo, dhali bujgar is gi uni gun ta gummpa/ ki gummpa/ mo gom 'kwani ma mee mo, dhali bujgar is gi 'kwani kun eka/ ek mo, dhali bujgar is ma ris shumarum mo dhali imanmer uni apo/ mo, dhali bujgar is ma ris 'kwani 'baar mo, uni gun 'kon ki 'kus mo dhali uni gun yolu ki yol çinkina/ mo, 'peni uni gun gwa'da is mo dhali uni kun cakin mo. ¹⁹ Dhali aha/ parkina to/e e mo dhali imalik gi mony'cesh mo nya'ki 'kwani ma meem buni mo mmo-tul is mmontal 'de/ mo mmomii mo/as apo/ a'di jin ca'bki'da po/ shumarum mo dhali apo/ 'kwani ma meem piti mo. ²⁰ Dhali to/e a'di bu'thkunu mo dhali nya'ka mançi gwonthus piti mo, a'di jin diki'd e buj'kus a'di mo dhali mmomii dhan jamas mii mo ki mii jin he'kkina a'di uni gwansan e mo, uni gun bu'thki jamas gi to/e mo dhali uni gwansan kun luji jamas piti jin uku mo. Dhali uni su/ gwansan mo tani uni ita'kkunu eya al o'd ki e mo, e mo jin mina isi pur

uni ki to jin si'du ilu/ mo. ²¹ Dhali kun tiya 'kokunu mo mmo'kosh ki gandala turga/ mo ki a'di jin ca'bki'da po/ shumarum mo, gandala turga/ jin gacki'd 'peni 'twam piti mo, dhali aris 'dii 'baar mo komki 'pen mo gom bunjwar is buni mo be.

20

Yil jin 'Koni Alipi 'De/ mo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwo e mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo, mmota ga muptha/ e me'da bim poros piti mo gom dhan jis jin dar gi 'pemen mo dhala jindhiir mo. ² Dhali a'di ki 'dap dhan tasha/ yan ka nyok mo, dhan tashan dhamo/ yin, jin yukunu gway ki Tapa ma Ruma 'Cesh mo dhali ka Setaan mo dhali a'di ki dek a'di mo gom yil alip mo. ³ Dhali a'di ki bit a'di mo e mo jin 'kula'kul mo, dhali a'di ki mu'th a'di 'twa/ mo dhali a'di ki 'dap a'di ka 'din'kila/ apo/ mo ki a'di mididi 'taki diki heka ris kal gi 'kwaniny'cesh e dok/ e mo ntagi yil alip mididi 'kup mo. Dhali 'ko'di mii caan mo tani a'di minu mii dhalu me'd mo gom ari mo mo.

⁴ Dhali yan'ko'd aha/ parkina risa kursi ma malik e mo, dhali uni gun 'kokina po/ uni mo tani uni ta uni gun cikunu gwon dwall jin toru gwo 'twa/ a 'cesh mo. Dhali aha/ si'da/ parkina kashira/ gi uni gwansan kun 'cith'kunu 'kup mo gom gwom buni kun tora uni goma Yesus mo dhali gom gwo ma Arungimis mo, dhali uni gun 'koki luj to/ e yan mo walla jama piti jin uku mo, dhali uni gun 'koki bu'th jama piti e buyem buni mo walla e me'd buni mo. Uni pu'dkin ki e mo dok/ e dhali nyak tapa ta ka Kristhos ki yil alip mo be. ⁵ Dhali unin tiya kun wukin mo tani 'koki pu'du/ mmo'ko ki e mo naskina/ mo tani ntagi yil alip mididi 'kup mo. A'di yansan ita mo jin pinu jin ta jin twa/ a/ mo be. ⁶ Mom'bor mii mo dhali a'di jin kogu mo tani ta a'di mo a'di jin pwakki mompinu jin ta jin twa/ a/ mo. Apo/ uni kun wakan mo tani mowu jin 'kon ma po/i su/ mo tani a'di dar gi mom'bi'th apo/ uni mo, hili uni mini ta igasis ma Arungimis mo dhali goma Kristhos mo, dhali uni mini nyak tapa ta ki a'di ki yil alip mo be.

⁷ Dhali ki yil alip mididi 'kup mo tani aSetaan a'di minu dhalu me'd mo 'pena sijn piti mo ⁸ dhali a'di mididi pu'du/ ka pije/ mo mmoheka ris kal gi 'kwaniny'cesh e mo, uni gun 'kon ki 'ban gi mony'cesh kun 'kona shem 'penabi idonon mo, a'di jin ta Pany Juuj mo dhali Pam Majuuj mo, mmo'otul uni is mo gom mo ma mee mo. Mondej buni uni wana e ka si'b gi bwam ma gap gi kumma/ yi'de/ mo. ⁹ Dhali uni yakina ye'th ye'th mo mmohakar mony'cesh ka bor mo dhali mmo'kama ris gu'ba'ku/ gi uni kun

dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali 'perjuman bampam buni jin enu mo. Hili o'd pu'dki'd ka 'cesh 'peni momis mo dhali shwa uni ki 'ci'd'da/ mo. ¹⁰ dhali tapa ma ruma 'cesh jin he'k uni e mo tani a'di bit'kunu mo eya al o'd mo dhali e bwam to jin si'du mo, e mo jin dina to/ e mo dhali amanci gwonthus mo, dhali uni minu 'kosh ki isa nyor jin mididi wo'c is she/ mo montee dhali ki mon'thiny ilu/ mo ki sule/ dhali ki sule/ mo.

Gwo jin Toru Gwo 'Twa/ a 'Cesh 'Pena Dhana Kursi ma Malik jin Ta jin Kush mo

¹¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina dhana kursi ma malik jin ta gi kush e mo dhali a'di jin ca'bki'da po/ a'di mo. 'Peni bun'kus piti mo tani mony'cesh dhali momis uni yakina nyaga/ mo, dhali mo yisa gamu gom uniya. ¹² Dhali aha/ parkina uni gun wukin e mo, uni kun cakin mo dhali kun gwa'dkin mo, mmodosh mo mbwambor ma kursi ma malik mo, dhali arisa warka/ ka'dkunu mo be. Dhali awarkan kamu/ si'da/ ka'dkunu mo, a'di jin ta'da warka/ gi mondiki/ e mo. Dhali uni gun wukin mo tani uni dwall'kunu gwo mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo e bwam ma risa warka/ mo ki mii kun miikina uni mo be. ¹³ Dhali kumma/ yi'de/ ciyi 'kwani ka nyaj'ko'd kun wukin e a'di mo. Mowu dhali Mo ma Haawiya ciyi 'kwani kun wukin e uni mo, dhali aris uni 'baar mo dwall'kunu gwo mo ki mii kun miikina uni mo be. ¹⁴ Dhali yan'ko'd Mowu dhali Mo ma Haawiya uni ta'kkunu mo eya al o'd mo. A'di yansan ita wu jin 'kon ma po/i su/ mo, a'di jin ta'da al o'd mo. ¹⁵ Dhali wakki/ jan tal 'dej kamu/ 'konuki gam gway piti jin 'kwarkunu mo eya warka/ gi mondiki/ e yan mo tani a'di si'da/ minu bit' mo eya al o'd mo be.

21

Momis jin Ta jin This mo dhali Mony'cesh jin Ta jin This mo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina momis jin ta jin this e mo dhali mony'cesh jin ta jin this mo. Haali/ momis jin ta jin twa/ a/ mo dhali mony'cesh jin ta jin twa/ a/ mo tani uni pekin mo be, dhali kumma/ yi'de/ yisa di'd dok/ e. ² Dhali aha/ parkina 'perjuman bampa/ jin kogu e mo, a'di jin ta Pa Urushaliim jin ta jin this mo, mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis 'peni Arungimis mo, mmoth'osonkunu a'di is mo me'd nyaranyanja' b jin nyon'kunu is ki to mo goma kathim piti mo be. ³ Dhali aha/ cikkina dhan 'twa/ 'pena kursi ma malik mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, monyca'b ma Arungimis diki'd nyakki 'kwani mo. A'di mididi nyak ca'b ki uni mo dhali uni mini ta 'kwanim piti mo, dhali Arungimis ki is piti, a'di mididi nyak di e uni mo dhali a'di mididi ta uni Arungimis

buni mo. ⁴ Dhali a'di midi shumut jabu'th 'pena ris em buni ka 'dete/ 'dete/ mo, dhali wun kamu/ midi dok/ e diya, walla kony jabudha kamu/ minu kowa, walla cuuwan kamu/ minu cuuwa, walla isa nyora kamu/ midi diya? haali/ aris ton dhamo/ gwansan mo tani uni pekin mo be.

⁵ Dhali a'di jin ca'bki'da powa kursi mo tani oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ miikina ris to mmota kun this mo. A'di si'da/ ki o gwo mo ki: 'Kwari a'di yansan mo ma, haali/ gwo gwansan mo tani uni ta ku isin gana/ mo dhali kun gana/ mo. ⁶ Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: A'di miikunu mo. Aha/ tana ji ma Mun'kup mo dhali jin 'Ko'd mo, aha/ tana ji gi mo jin telkunu 'pen mo dhali mo jin midi di 'kup mo be. E uni kun butha yi'de/ gom miin'kar/ e mo tani aha/ mina ci uni yi'de/ ki dar gi yol mo 'peni yi'de/ jin kashkina e ki kash mo jin ta mondiki/e mo be. ⁷ A'di jin piki mii e mo tani a'di midi ta gi mal yansan mo, dhali aha/ mina ta Arungimis piti mo dhali a'di midi ta aha/ ya/um mo. ⁸ Hili gom uni gun tana shi/in ywa mo dhali uni gun dar gi mongam gwo is mo, dhali uni gun wali gwo sor mo, dhali uni gun ta iman'kosha mee mo, dhali uni gun ta iman'ha'k 'pen cej gwas mo, dhali uni gun ta iman'mii mii ma rum mo, dhali iman'luj tompinyon mo, dhali aris uni gun tana tor mo tani tom buni di'd jin midi 'bag uni e mo eya al o'd mo si'da/ a'di jin ta wu jin 'kon ma po/i su/ mo be.

Pa Urushaliim jin Ta jin This mo

⁹ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwoj kamu/ 'de/ 'peni bwam uni gun 'koni pesu/ mo, a'di jin ta'd gi ton'kul bwa mo jin 'tu'dkunu ki mom'ba'th kun 'koni pesu/ kun woci 'kwani is she/ mo kun ta kun 'ko'd mo tani pu'dki'd mo dhali o aha/ gwo mo ki: Yayu/ mo. Aha/ mina tor /e Nyaranyan'a'b mo, a'di jin ta'da 'bom gi Ari Ka'bal mo. ¹⁰ Dhali e Shi/ in mo tani a'di kalki aha/ mo eya dhan wosh jin turatur mo, dhali tor aha/ 'penkuman bampa/ jin kogu mo jin ta Pa Urushaliim mo, mmothulu/ ka 'cesh mo 'peni momis mo 'peni Arungimis mo, ¹¹ mmotakina a'di gi monyca ma Arungimis mo, dhali dhel piti bolki wosh dhel jin ta'da aane/ e mo, mmowa e ki wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo jin di'd eya tente/ jin mii'd ki wa'c wa'c mo. ¹² A'di ta'd ga dhana goj jin turatur mo jin 'kona 'twanjali 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali iman'doyu gwo 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo e 'twanjal piti mo, dhali e 'twanjal piti mo tani gway 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun tana wak gi iya/ ma Israyil mo kun cikunuwa nyi'da/nyi'da/ mo. ¹³ E mom'pesho'k mo tani 'twanjal

'koni kwara mo dhali e moj'ko'd gwar ma bim poros mo tani 'twanjal 'koni kwara mo, dhali e moj'ko'd gwar ma biny cam mo tani 'twanjal 'koni kwara mo, dhali eya bora lun'gu'b mo tani 'twanjal 'koni kwara mo. ¹⁴ Dhali agoj gi 'penkuman bampa/ mo tani ta'd gi mon'ka'b kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali apo/ uni mo tani gway 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni gun ta gway gi imandhunu ki she/ gi Ari Ka'bal mo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

¹⁵ Dhali a'di jin torki'da tor ki aha/ mo tani ta'd gi cwan 'dolkon gana/ mo jin baru to mo mmobar 'penkuman bampa/ mo dhali 'twanjal piti mo dhali agangaram piti mo. ¹⁶ Dhali 'penkuman bampa/ mo nyakkina isi bwa mo dhali aluc piti nyakki'd ki bem piti mo. Dhali a'di barki 'penkuman bampa/ ki cwam piti mo, ka amyaal alipi* 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo. Aluc piti dhali bem piti dhali tur piti, uni nyakkan ki 'doko/ 'doko/ mo. ¹⁷ Dhali a'di si'da/ barki'da agangaram piti mo, ki gula/ iss† 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka dojon mo. A'di ta mombar jin baru 'kwani mo, a'di jin ta ji gi iman'doyu gwo mo. ¹⁸ Agoj a'di inyan'kunu ki wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo, dhali 'penkuman bampa/ miiki'd ki 'be'd 'be'd mo gom 'dolkon gana/ mo dhali di eya tente/ me'da gasaas mo. ¹⁹ Dhali mon'ka'b ma gangara/ gi 'penkuman bampa/ mo tani a'di nyan'kunu ka ris wosh dheli 'baar mo ki she/ ki she/ mo. A'di jin ta jin t'wa/a/ mo ta wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo ki e ka ris mo, dhali jin 'ko'd mo a'di ta wosh dhel jin ta 'pinyamath mo, dhali a'di jin 'kon ma po/ i kwara mo a'di jin ta wosh dhel jin ta jin dhii/ mo, dhali jin 'kon ma po/ i dojon mo a'di jin ta wosh wasin dhela/ jin ta jin dhii/ mo, ²⁰ dhali jin 'kon ma po/ i mudhe'd mo a'di jin ta wosh dhel jin ta gi kush mo, dhali jin 'kon ma po/ i pe'de/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta jim 'per mo, dhali jin 'kon ma po/ i pesu/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta'da go'd go'd mo, dhali jin 'kon ma po/ i pekware mo a'di jin ta wosh dhel jin miina is ki go'de/ go'de/ mo, dhali jin 'kon ma po/ i pedojon mo a'di jin ta wosh dhel jin miina is ki dhii/ e dhii/ e mo dhali jin 'kon ma po/ i 'kume'd mo a'di jin ta wosh dhel jin tana jamaa tortukul mo, dhali jin 'kon ma po/ i 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo a'di jin ta wosh dhel jin tana isa mandupany mo, dhali jin 'kon ma po/ i 'kume'd i'ce'dka su/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta'da duk is mo. ²¹ Dhali 'twanjal kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni ta dhema/ kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali 'twanjala goj ka 'dete/ 'dete/ mo uni uk'kunu ki dhema/ en 'de/ mo, dhali bway tur

* 21:16 alip wa kumsumiyya † 21:17 miyya wa arba wa arba/iin

jin iinu ii 'peŋkuman bampa/ mo tani ta jasi 'dolkon gana/ 'baar mo, jin minu hil 'pena piije/ itor karash me'da gasaas mo.

²² Dhali aha/ parkina gu'b gi mondhele-ladhelela kamu/ e yisa e 'peŋkuman bampa/ mo, haali/ gu'b gi mondheleladhelel piti mo tani a'di ta Tapa Arumgimis mo, a'di jin Eka/ Ek mo dhali Ari Ka'bal mo be. ²³ Dhali 'peŋkuman bampa/ yansan yisa mididi mii ta ga tente/ mo walla appe mo mmo'twaŋ mo apo/ a'di mo, haali/ monyca ma Arumgimis mo tani a'di ta moŋkush piti mo dhali alam-bam piti mo tani a'di ta Ari Ka'bal mo. ²⁴ Ki moŋkush piti mo tani a'di min ma ris kal gi 'kwaniny'ceshi ii mo dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh mo tani mini ci monyca muni mo gom a'di mo be, ²⁵ dhali 'twaŋkal piti mo tani mini 'ko kan ki kany ki sule/ montee mo – dhali mon'thinya kamu/ mididi diya e mun mowa? ²⁶ Uni mini ciki a'di monyca mo dhali montak mo goma ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo. ²⁷ Hili to nyo/o'da kamu/ yisa mididi diya jin mididi ci e a'di mo, walla jan tal 'de/ jin mididi botki miinthus jin shi/ashi/ mo walla ta manci gwonthus mo, hili jasi uni gwansan kun 'kwarkunu gway eya warka/ gi Ari Ka'bal gi mondiki/ e mo tani, uni a'di imini 'ko mo be.

22

¹ Dhali yan'ko'd a'di torki aha/ yi'de/ jin guski'd mo jin ta yi'de/ jin di ki e mo, jin kushakush jin miid'ki wa'c wa'c mo, mmo-yaya nwaŋa/ mo 'pena kursi ma Arumgimis mo dhali Ari Ka'bal mo, ² ki tur mo isi bwaman bway tur gi 'peŋkuman bampa/ mo. Dhali si'da/ e 'ban kuku/ mo gi yi'de/ jin guski'd mo tani cwa gi mondiki/ e mo nyakki maman pitin gana/ kun 'koni e i'kume'd i'ce'dka su/ mo gwono'dki maman piti mo ka ppe ki she/ ki she/ mo. Dhali 'cemen gi cwa a'di karkunu mo mmowaŋa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo. ³ Moŋkamu/ mididi yisa jin min ma manjeeya jee idi mo, hili jasa kursi ma malik ma Arumgimis mo dhali ji gi Ari Ka'bal mo a'di mididi nycine/ mo, dhali ciŋkinam piti mo uni imini luŋ a'di mo. ⁴ Dhali uni mini par jis/em piti e mo dhali gway piti mididi ca'ba po/ buyem buni mo. ⁵ Dhali mon'thiny mididi yisa. Uni mini mii ta gi moŋkush ma lamba/ mo yisa walla atente/ mo yisa haali/ Tapa Arumgimis a'di mididi ta moŋkush buni mo, dhali uni mini nyak tapa ta ki a'di ki sule/ mo dhali ki sule/ mo be.

Yesus Mididi Pu'du/ ki 'Dishe/ mo

⁶ Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Gwo gwansan uni ta ku isin gana/ mo dhali kun gana/ mo. Dhali Tapa, jin ta'da Arumgimis mo gom shi/in gi imanci gwo mo tani a'di hashki'da man'doyu gwom piti mo mmoŋor

ciŋkinam piti to mo kun mini bu'th mo ki 'dishe/ mo. ⁷ Dhali hili mo mo ma, aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo.

Mom'bor mii gom a'di jin dhuki gwo kun onu is eya warka/ yansan mo.

⁸ Aha/ jin tana Yoahan mo tani aha/ tana a'di jin cikki to gwansan mo dhali par to gwansan e mo be. Dhali ki aha/ cikkina uni mo dhali par uni e mo tani aha/ bitkina 'cesh mo mmoluŋ e sho'k ma man'doyu gwo mo, a'di jin torki aha/ to gwansan mo. ⁹ Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: / E mini diki mii mii kan mo. Aha/ tana garr jin nyakki'da tu'c mii nyakki/ e mo dhali awak pini mo uni kun ta imanci gwo mo, dhali nyakki uni gwansan kun dhuki gwo kun 'kwarkunu mo eya warka/ yansan mo. Luŋi /e Arumgimis mo.

¹⁰ Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki 'dap 'twa/ ka 'dinŋila/ mo, gwo yansan jin onu is eya warka/ yansan mo, haali/ mo 'disha'dish mo be. ¹¹ Dhalki a'dinthus yin di'd naskina/ mo mmomii tonthus mo dhali dhalki a'di jin mii mii kun nyo/ anyo/ mo di'd naskina/ mo mmomii mii kun nyo/ anyo/ mo, dhali uni kun mii miinŋar/ e mo tani dhalki uni 'kon naskina/ mo mmomii miinŋar/ e mo dhali uni kun tana gayiin mo tani dhalki uni 'kon naskina/ mo mmomii mii ma gayiin mo.

¹² Hili mo mo ma, aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo, mmoŋalku/ tom pem mme'd mo, mmoraŋa ris 'kwani 'baar mo to mbway mo ka 'dete/ 'dete/ mo me'd mii jin miikina uni mo. ¹³ Aha/ tana ja Muŋ'kup mo dhali jin 'Ko'd mo, aha/ cila mo jin twa/ a/ mo dhali mo jin 'ko'd mo, dhali aha/ cilina mo jin telkunu 'pen mo dhali mo jin di 'kup mo.

¹⁴ Mom'bor mii gom uni gwansan kun wuski burriyentur tur buni mo dhali kun mii gwoŋkan piti mo, ki uni mini ta gi moshirr mo gom cwa gi mondiki/ e mo, dhali ki uni mini 'taki ciŋ 'peŋkuman bampa/ ki 'twaŋkal ma goŋ mo be. ¹⁵ Apije/ mo tani arisa 'ka 'kokin mo dhali uni kun mii mii ma rum mo dhali uni gun ha'k 'pen ceŋ gwas mo dhali iman'kosha mee mo dhali imanluŋ tompinycon mo dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun enina en thus mo dhali botki mii gi imanci gwonthus mo.

¹⁶ Aha/ jin tana Yesus hashkina man'doyu gwom pem e/ e mo ki gwo yansan jin onu mo goma risa kaniisa mo. Aha/ tana birman mo dhali emen ma Dawuu'd mo, jin ta'da cul gi mon'thamo/ mo jin 'twaŋki mo mo.

¹⁷ Shi/in dhali Nyaranyana' b o gwo mo ki: Iiyu/ mo. Dhali dhalki a'di jin cik' a'di mo o gwo mo ki: Iiyu/ mo. Dhali dhalki a'di jin budha yi'de/ gom miinŋar/ e mo yayi'd mo. Dhali dhalki a'di jin ona bwa ki bu'th yi'de/ gi mondiki/ e ki dar gi moyol mo tani iyayi'd si'da/ mo.

¹⁸ Aha/ rumkina aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki gwo mo uni kun cikki gwo gwansan jin onu is eya warka/ yansan mo. Dhali wakki/ jan tal 'deɲ kamu/ midi mar uni is mo tani Arungimis si'da/ midi mar a'di mo/ isa nyor is mo jin midi wo'c a'di is she/ mo, uni kun torkunu mo eya warka/ yansan mo. ¹⁹ Dhali wakki/ jan tal 'deɲ kamu/ midi bu'th gwo 'pena warka/ yansan jin onu gwo is mo tani Arungimis si'da/ midi bu'th miim piti jin pwaɲkina a'di cwa gi

mondiki/e mo dhali e 'penkuman bampa/ jin kogu mo, uni kun torkunu eya warka/ yansan mo.

²⁰ A'di jin teki gwo gwansan mo mmo/o mo tani o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo be. Amen. Yayu/ ma, Tapa Yesus mo.

²¹ A'the gi Tapa Yesus midi di e uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dheleli 'baar mo. Amen.